

فرهنگ خاورشناسان

زندگینامه و کتاب‌شناسی ایران‌شناسان و اسلام‌شناسان

جلد اول

حرف آ-الف

تألیف

گروه مؤلفان و مترجمان

پیشگاه موزون‌انسانی و مطالعات فرهنگی

۷۷۰۰۱

Orientalists

Iranists and Islamists,
their Bibliography and Biography

Vol. 1

A

by

A Group of Authors & Translators

Institute for Humanities
and
Cultural Studies
Tehran, 1987

بها ۲۰۰۰۰ ریا

شابک X-۰۶۹-۰۲۲۶-۹۶۲ (دوره)
ISBN 964-428-048-X (3rd)

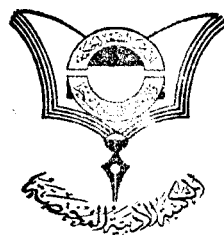
فرهنگی خاورشناسان

جلد اول

حرفی ۲ - الف

۸	۰۵۰
۲۰	۲۴

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فرهنگ خاورشناسان

زندگینامه و کتاب‌شناسی ایران‌شناسان و اسلام‌شناسان

اسکن شد

جلد اول

حرف آ - الف

تألیف

گروه مؤلفان و مترجمان

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

تهران، ۱۳۷۶

فرهنگ خاورشناسان: زندگینامه و کتاب‌شناسی ایران‌شناسان و اسلام‌شناسان / تألیف گروه مؤلفان و مترجمان. - [ویرایش ۲]. - تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۱۳۷۶. - ج.

ISBN 964-426-049-X (Set)

فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیبا (فهرست‌نویسی پیش از انتشار)
ص.ع. به انگلیسی: Orientalists, Iranist and Islamists, their bibliography and biography.
کتابنامه.

۱. خاورشناسان - سرگذشت‌نامه و کتاب‌شناسی. ۲. ایران‌شناسان. ۳. اسلام‌شناسان. الف. پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.

۹۵۰/۰۹۲۲

DS ۶۱/۷/آ۱ ۴۴

۱۳۷۶

م ۷۶-۵۴۹۱

کتابخانه ملی ایران

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

فرهنگ خاورشناسان (زندگینامه و کتاب‌شناسی ایران‌شناسان و اسلام‌شناسان) [جلد اول، حرف آ-الف]

تألیف: گروه مؤلفان و مترجمان

چاپ اول: تابستان ۱۳۷۶

تیراژ: ۲۰۰۰ نسخه

صفحه‌آرایی: مجید نوروزی

مدیر تولید: محمد مهدی دهقان

حق چاپ محفوظ است.

شابک X-۰۴۹-۴۲۶-۹۶۴ (دوره)

ISBN 964-426-049-X (Set)

ردیف انتشارات: ۷۶۰۰۲

ALL RIGHTS RESERVED

Printed in the Islamic Republic of Iran.

نشانی ناشر: تهران، صندوق پستی ۱۴۱۵۵-۶۴۱۹ تلفن: ۸۰۴۶۸۹۱-۳ فاکس: ۸۰۳۶۳۱۷

به نام خدا

مایه خوشوقتی است که با انتشار نخستین مجلد فرهنگ خاورشناسان بخشی از دستاورد اشتراک مساعی گروهی و همکاری دسته‌جمعی مؤلفان و مترجمان طرح مذکور در پژوهشکده ادبیات پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی طی چهارده سال گذشته به توفیق الهی در دسترس خوانندگان، بویژه محققان علوم و معارف اسلامی و فرهنگ ایرانی و علاقه‌مندان به آگاهی بر احوال و آثار شرق شناسان صاحب نظر قرار می‌گیرد. مؤلفان و مترجمانی که در ذیل نام آنها آورده می‌شود، فرهنگ حاضر را با هم آهنگی و مسؤولیت دکتر ابوالقاسم رادفر از آغاز تا نیمه دوم اردیبهشت ۱۳۷۲، خانم پروانه نیک طبع تا تیرماه ۱۳۷۳، خانم مینو فطوره‌چی تا بهمن ۱۳۷۴ و در حال حاضر پرویز مشکین نژاد، آماده انتشار ساخته‌اند:

۱. مؤلفان و مترجمان

مؤلف و مترجم انگلیسی	عضو هیأت علمی	آقای میبدی، فروغ
مؤلف و مترجم ارمنی و روسی	عضو هیأت علمی	آیوازیان، ماریا
مؤلف و مترجم روسی	کارشناس ارشد پژوهشی	احسانی، معصومه
مؤلف و مترجم انگلیسی	عضو هیأت علمی	حسینی، شهلا
مؤلف و مترجم فرانسوی	عضو هیأت علمی	راجی، ملیحه
مؤلف و مترجم آلمانی و ایتالیایی	کارشناس پژوهشی	سینا، نسرین
مؤلف و مترجم انگلیسی	عضو هیأت علمی	فطوره‌چی، مینو
مؤلف و مترجم آلمانی	عضو هیأت علمی	فیروزآبادی، سید سعید
مؤلف و مترجم انگلیسی و اردو	عضو هیأت علمی	مشکین نژاد، پرویز
مؤلف و مترجم انگلیسی	عضو هیأت علمی	مصطفوی، نرگس
مؤلف و مترجم انگلیسی	عضو هیأت علمی	ملک، حسن
مؤلف و مترجم انگلیسی	عضو هیأت علمی	نیک طبع، پروانه

۲. ویراستاران

تقی‌زاده، صفدر	فطوره‌چی، مینو
خانخلیلی، بهنام	گلزاری، مسعود
رضا، عنایت‌الله (متون روسی)	وزوایی، فرزانه
صارمی، سهیلا	صادقی اسکویی، رباب: کمک ویراستار و هماهنگ‌کننده.

امیدواریم انتشار این مجلد از استقبال عموم نهادهای علمی و فرهنگی بویژه دست‌اندرکاران پژوهشی
مجامع دانشگاهی برخوردار گردد و با اهتمام هرچه بیشتر مؤلفان، پژوهشگاه به انتشار سایر مجلدات آن
توفیق یابد.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

مقدمه

گرچه شرق‌شناسی پدیده‌ای است نسبتاً جدید و نوظهور، شناخت شرق و اندیشه پیرامون آن به گذشته‌های دور می‌رسد و سخن از آن، مفاهیم و تعبیرات گوناگونی را به ذهن متبادر می‌کند. تفکیک جهان از لحاظ فرهنگی به دو بخش شرقی و غربی تازگی ندارد و رد پای آن حتی در نخستین کتیبه‌ها و سنگ‌نبشته‌ها منعکس است. گسترش ارتباطات از سویی و برخوردهای سیاسی - نظامی میان جوامع از سوی دیگر موجب تبادل دانسته‌های فرهنگی کشورهای شرقی و غربی شده است.

«شرق‌شناسی به رشته‌ای اطلاق می‌شود که درباره شرق گفتگو می‌کند، می‌نویسد و می‌آموزد. به عبارت دیگر، شرق‌شناسی رشته فعالیت کسی است که در خصوص شرق مطالعه می‌کند و یافته‌های خود را در اختیار دیگران می‌گذارد یا بهتر بگوییم، شرق‌شناسی علمی است که درباره شرق قضاوت کرده و واقعیتهای آن را بررسی و تفسیر می‌کند و در یک مفهوم عینی و تاریخی این واژه برای بیان نوعی تسلط غرب بر شرق به کار می‌رود...»^۱

اسلام‌شناسی و ایران‌شناسی به عنوان شاخه‌هایی از شرق‌شناسی، همانند هند‌شناسی، چین‌شناسی، ترک‌شناسی و عرب‌شناسی در برگیرنده بررسی تاریخ، زبان و ادبیات، قوم‌شناسی، هنرها و ادیان، و به طور کلی یادمانهای مادی و معنوی اقوام ایرانی و اسلامی است و به تعبیری «ایران‌شناسی رشته‌ای است که بیش از یک قرن است موضوعی به نام تاریخ و تمدن و فرهنگ ایرانی را مطالعه می‌کند. این رشته از دانش را نخست اروپایی‌ها بنا نهادند...»^۲

با پیشرفت ایران‌شناسی در عرصه‌های گوناگون، حد و مرز این دانش با شاخه‌های مجاور مانند افغان‌شناسی، تاجیک‌شناسی و ... بیش از پیش مشخص شده و ایران‌شناسی را امروزه محدود به قلمرو کنونی

۱. ادوارد سعید. شرق‌شناسی، شرقی که آفریده غرب است. ترجمه اصغر عسگری خانقاه و حامد فولادوند. تهران: عطایی، ۱۳۶۱، ص ۵-۶.

۲. داریوش آشوری. ایران‌شناسی چیست؟ و چند مقاله دیگر. تهران: آگاه، ۱۳۵۵، ج ۳، ص ۷.

ایران می‌دانند. در دهه‌های اخیر بررسی مسائل اجتماعی و اقتصادی و سیاسی معاصر مشرق زمین و از جمله ایران در مقایسه با گذشته توجه بیشتری را جلب کرده است. البته از این نکته نباید غافل بود که «ایران‌شناسی چه در مرحلهٔ تکوینی خود که در انحصار شرق‌شناسی اروپایی بود و چه امروز که دانشمندان ایرانی با شوق و همتی تازه به آن روی آورده‌اند به صور گوناگون و آگاهانه با سیاست ارتباط داشته است. آنچه در گذشته به ایران‌شناسی جنبهٔ سیاسی می‌داد پیوستگی به تاریخ استعمار بود و آنچه امروزه ایران‌شناسی را به عرصهٔ مناقشات سیاسی می‌کشاند از یک سو فزونی آگاهی و بیداری قومی و از سوی دیگر گسترش روزافزون دامنهٔ نفوذ و قضاوت دولتهاست که کم و بیش سراسر پهنهٔ زندگی اجتماعی را فرا گرفته و یکی از مشخصات اساسی عصر ماست... دولتهای استعمارگر به همان اندازه که به کارشناسان نظامی و اقتصادی نیازمند بوده‌اند دانشمندانی نیز لازم داشته‌اند که از فرهنگ و زبان و سرشت و خوی مردم سرزمینهای تابع و مورد نظرشان خوب آگاه باشند تا کار اداره و بهره‌برداری از این سرزمینها را آسان کنند. نظیر این گونه داوری دربارهٔ شرق‌شناسی به طور عام از جنگ جهانی دوم به این طرف از جانب روشنفکران بیشتر کشورهای آسیا و آفریقا که سابقاً مستعمرهٔ دولتهای غربی بوده‌اند نیز ابراز شده است...»^۱

چهارده سده پیشینهٔ اسلامی در ارکان فرهنگی ایران موجب شده است که اسلام‌شناسی به صورت جزئی جدایی ناپذیر در کنار ایران‌شناسی توجه عده‌ای از محققان انگلیسی، فرانسوی، آلمانی و دیگر کشورهای اروپایی را به خود معطوف کند و آنان را وارد که با نوشتن، تدریس و نشر متون به مطالعات اسلامی کمک کنند.

دربارهٔ سابقه و سیر تحولات خاورشناسی به طور اعم و ایران‌شناسی به طور اخص می‌توان گفت که از سالیان پس دور، هنگام تماس و برخورد ایرانیان با یونانیان و بعد رومیان، ردپای نخستین منابع ایران‌شناسی و خاورشناسی قابل پیگیری است. در این میان اقوام سریانی میراث پرارزشی را برای نسلهای بعد به جا گذاشته‌اند.

از سدهٔ دوازده میلادی آمد و شدهای تجاری و سیاسی و دینی از باختر به خاور اوج بیشتری گرفت. «کلیسا برای تبلیغ و ایجاد وحدت میان کلیساهای شرق و غرب اجازهٔ تأسیس کرسی عربی، عبری و کلدانی (آشوری) را در دانشگاهها صادر کرد (نشست وین ۱۳۱۱)... این تلاشها با ظهور اومانیزم در سدهٔ شانزدهم، جنبش اصلاح دینی (ترجمهٔ انجیل) و بازرگانی (تجارت با هند) جان تازه گرفت. بعدها با کشف کتیبه‌ها و نسخ خطی هیروگلیف و میخی توجه به عصر باستان بیشتر شد. با این کشفیات و سفرهای دانشمندان اروپایی به مشرق زمین، شرق‌شناسی به زمینه‌های گوناگون تقسیم شد و رشد چشمگیری یافت.»^۲

۱. حمید عنایت. «سیاست ایران‌شناسی»، راهنمای کتاب، س ۱۵، ش ۷ و ۸، مهر و آبان ۱۳۵۱، ص ۵۳۸-۵۳۹.

2. *Enzyklopädie Brockhaus*. Bd. 13, Orientalistik.

کسانی مانند کاربینی و مارکوپولو نقش مهمی در شناساندن خاور به باختر ایفا کردند. پیدایش هسته‌های اولیه صنعت و رشد آن در اروپا، یافتن بازار و مواد اولیه را ضروری ساخت و در پی آن تب سفر و شناخت هرچه بیشتر سرزمینهای بکر خاور زمین نیز بالا گرفت. در سده‌های شانزدهم و هفدهم به ترتیب در فرانسه و انگلیس نخستین کتب عربی به چاپ می‌رسد و همراه با آن آموزش زبانهای فارسی، ترکی و چینی در مراکز دانشگاهی اروپا رواج می‌یابد. سفرنامه‌های مهم کسانی مانند شاردن، آدام اولشاریوس، پیترو دلاواله و تاورنیه انتشار می‌یابد و دانشگاههای لیدن، پاریس و آکسفورد در گردآوری و فهرست نویسی نسخ خطی شرقی نخستین گامها را برمی‌دارند.

در سده‌های هفدهم و هجدهم در محافل خاورشناسی غرب گرایشی نو پدید می‌آید که به خلاف جریان مغرضانه و منفی حاکم بر دیدگاه خاورشناسان گذشته، با نگرشی مثبت به ارزشهای خاور زمین توجه می‌کند. در این دوران بسیاری از اندیشه‌مندان مغرب زمین، در تعارض با ارزشهای موجود در اروپا، در جستجوی ارزشهایی متفاوت به خاور زمین چشم دوختند و به آفرینش آثاری تحت تأثیر فرهنگ شرق پرداختند. از نیمه دوم سده هجدهم و اوایل نوزدهم خاورشناسی با پشت سر گذاشتن گامهای اولیه بتدریج به روش و چارچوب علمی کنونی خود دست می‌یابد. شناخت زبانهای شرقی و بررسی علمی سنگ نبشته‌ها با کوشش کسانی همچون آنکیل دو پرون، ویلیام جونز، راولینسون و شامپولین آغاز می‌شود. شبکه‌ای از انجمنهای خاورشناسی همچون انجمن آسیایی بنگال، پاریس و لندن ایجاد می‌شوند که در مواردی نیز به صورت بازوی تحقیقاتی و سیاسی دولتهای استعمارگر عمل می‌کنند. از سال ۱۸۷۳ به بعد کنگره‌های جهانی خاورشناسی به تناوب برگزار و به محلی برای تبادل اطلاعات میان خاورشناسان تبدیل می‌شوند. همراه با آن نشریات ویژه خاورشناسی نیز اطلاعات و نتایج پژوهشهای انجام شده را در دسترس خوانندگان قرار می‌دهند.

در سالهای پس از جنگ جهانی دوم، همراه با پیشرفت همه جانبه علم و فن خاورشناسی، ایران شناسی نیز با شتاب به رشد خود ادامه می‌دهد و تخصصی‌تر می‌شود. در این دوران، قطبی شدن جهان و آغاز جنگ سرد بر مطالعات شرقی اثری مشخص بر جای می‌گذارند و این در حالی است که خاورشناسی در سالهای جنگ جهانی دوم و پس از آن از نظریه برتری نژادی و نازیسم و امثال آن متأثر بود. در این میان، ایالات متحده آمریکا مانند دیگر زمینه‌های علم و فن با صرف پولهای گزاف در جذب و به خدمت گرفتن خاورشناسان درجه اول دیگر کشورها نقشی ویژه دارد.

امروزه در سراسر جهان همراه با پیشرفت همه جانبه علم و گسترش رسانه‌های خبری، نه تنها نخبگان بلکه افراد عادی هم از پیشرفتهای خاورشناسی و ایران شناسی اطلاع می‌یابند و چنین به نظر می‌رسد که بدون آگاهی از این پژوهشها، رسیدن به آگاهیهای لازم در این رشته غیرممکن خواهد بود. با این حال چنانکه یادآور شدیم نادیده گرفتن پیشداوریه‌ها و اشتباهات عمدی و غیرعمدی ایران شناسان نیز به

نتیجه‌گیریهای نادرستی می‌انجامد.

جامعه ایرانی از سالیان دور بویژه پس از جنگ جهانی دوم، که سالهای رونق کار ترجمه و نشر است، با مجامع ایران شناسی و اسلام شناسی و آثار و عملکرد آنها آشناست و این آشنایی همواره رو به افزایش بوده است. بسیاری از آراء ایران شناسان خارجی حتی در کتب درسی از دبستانی گرفته تا دانشگاهی گنجانده و تدریس می‌شود و بدین ترتیب نمی‌تواند در شکل دادن به افکار جامعه ایرانی نسبت به فرهنگ و تاریخ خود بی‌تأثیر باشد.

این نقش و موقعیت ایران شناسان و اسلام شناسان موجب شد که تنظیم و تدوین آثار و شناخت موقعیت فردی و اجتماعی و سیاسی ایشان مورد توجه پژوهشگران پژوهشگاه قرار گیرد. البته، در کشور ما، افراد بسیاری در این زمینه کار کرده‌اند که از آثار آنان نیز در تدوین فرهنگ حاضر بهره گرفته شده است. از جمله می‌تواند مقالات مندرج در گاهنامه سید جلال‌الدین طهرانی را نام برد که در سالهای ۱۳۲۰ به چاپ رسیده است و به آثاری چون سیر فرهنگ ایران در بریتانیا؛ کتابشناسی تمدن ایرانی در زبان فرانسه، تدوین ناصر پاکدامن و عبدالحمید ابوالحمد؛ فهرست مقالات فارسی در چهار مجلد و مهتر و مفصلتر از همه مجموعه جهان ایران شناسی، به کوشش شجاع‌الدین شفا در دو جلد؛ فرهنگ خاورشناسان، تألف مرحوم ابوالقاسم سحاب؛ ایران شناسی چیست؟ اثر داریوش آشوری؛ ایران‌شناسی در شوروی، اثر پتروشفسکی، ترجمه یعقوب آژند و همچنین مجلاتی مانند کاوه، آینده، سخن و راهنمای کتاب را اشاره کرد که در بخش منابع، مشخصات کامل هر یک آمده است.

هدف از اجرای این طرح تهیه منبعی برای زندگینامه و آثار کسانی است که صاحب تألیفات و آثاری درباره فرهنگ مادی و معنوی ایران و اسلامی در معنای وسیع آن هستند.

باید یادآور شد علی‌رغم کوششهای گروه برای دستیابی به مناسبترین مآخذ، بویژه مآخذ خارجی جدید، به دلیل وقفه در مبادلات فرهنگی و نارساییهای ناشی از دوران دفاع مقدس، محدود پنداشتن گستره کار در ابتدای امر و آزمودن روشهای گوناگون برای تنظیم زندگینامه و آثار، عدم دسترسی به مترجمان و پژوهشگران مورد نیاز در برخی از زبانها و زمینه‌های مطالعاتی و همچنین دشواریهای مکاتبه با مراکز اسلام شناسی و ایران شناسی خارجی دشواریها و کاستیهای ناخواسته در کار پدید آمد. امید است بتوانیم این کمبود را در مجله‌های بعدی جبران کنیم.

توجه خوانندگان عزیز را به این نکته جلب می‌کنیم که «جلد اول حرف آ» از طرح فرهنگ خاورشناسان پیشتر به طور آزمایشی و به مناسبت گردهمایی استادان ایران شناسی و زبان و ادبیات فارسی کشورهای مشترک‌المنافع و قفقاز، ۱۵-۱۸ بهمن ۱۳۷۲ که با همکاری شورای گسترش زبان و ادبیات فارسی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در سالن اجتماعات پژوهشگاه برگزار گردید، چاپ شد و در اختیار خوانندگان قرار گرفت. مجلد حاضر پس از ویرایش مجدد «حرف آ» همراه با «حرف الف» جلد

اول فرهنگ خاورشناسان را تشکیل می‌دهد. امید آن که مقبول خوانندگان قرار گیرد.

راهنمای تحریر زندگینامه و آثار اسلام‌شناسان و ایران‌شناسان

مؤلفان این زندگینامه به منظور رعایت تحریری یکسان از قواعد زیر پیروی کرده‌اند:

ابتدا نام خانوادگی و سپس نام خاور شناس به فارسی و به ترتیب الفبایی آورده شده است. برای ضبط اسامی خاص در متن زندگینامه و در ترجمه آثار، در وهله اول از دایرة المعارف فارسی مصاحب و سپس فرهنگ فارسی معین و لغت نامه دهخدا پیروی و برای آن اسامی که در مآخذ فارسی ضبط نشده‌اند از فرهنگ دودن یاری گرفته شده است. آوا نویسی نام به لاتین در داخل قلاب، بر اساس نشانه‌های آوا نگاری موجود در بخش فهرستها نوشته شده است. پس از آن مترادف لاتین نام بر پایه ثبت معتبرترین مآخذ و بعد تاریخ تولد و وفات آورده شده است. در تطبیق تاریخها از جدول تطبیق تاریخی بر پایه کتاب تاریخ مختصر ایران استفاده گردیده است. یادآوری این نکته لازم است که تا انقلاب اکتبر در روسیه گاهنامه ارتدکس رایج بود که زمان آن با گاهنامه کاتولیک رایج در جهان مسیحیت ۱۳ روز اختلاف دارد. بنابراین تاریخ تولد خاورشناسان روسی در عصر پیش از انقلاب اکبر براساس گاهنامه ارتدکس محاسبه می‌شد. در این فرهنگ به منظور همگونی، کلیه تاریخها بر پایه گاهنامه کنونی جهان مسیحیت (گاهنامه کاتولیک) محاسبه شده است. زمینه اصلی کار و تخصص خاورشناس با عباراتی مانند ادبیات فارسی، مطالعات اسلامی، تاریخ... مشخص شده است.

متن زندگینامه شامل روز و ماه و محل تولد، تحصیلات دانشگاهی، استفاده از بورسهای تحصیلی و مشاغل آموزشی و پژوهشی، عضویت در مجامع و انجمنها، شرکت در کنگره‌ها و غیره به ترتیب تاریخ است و در آخر با ذکر تاریخ و محل فوت پایان می‌یابد. در انتخاب خاورشناسان مقطع زمانی در نظر گرفته نشده است (آنهايي که قبل از میلاد و سده‌های میانه بوده‌اند نیز نامشان آورده شده است). زندگینامه خاورشناسانی در این کتاب آورده شده که محدوده کارشان فلات ایران، از شرق: دره سند و منتهی الیه مرز شرقی افغانستان (پامیر و تبت)، شمال شرقی: ماوراءالنهر (قزاقستان، ازبکستان، تاجیکستان و ترکمنستان)، شمال غربی: سرزمین قفقاز (آذربایجان، گرجستان و ارمنستان)، آسیای صغیر (ترکیه)، غرب: بین‌النهرین (عراق تا ساحل راست فرات)، جنوب: تمام امارات و حکومت‌های عربی ساحل جنوبی خلیج فارس می‌باشد. سعی شده است آثاری که به این محدوده مربوط نیست حذف گردد. آثار به ترتیب تاریخ نشر الفبایی شده و در مقابل هر اثر ترجمه فارسی آن آمده است. آثار بدون تاریخ و آثاری که از المستشرقون استخراج شده در پایان آورده شده است. در ترتیب الفبایی حروف اضافه و تعریف ملحوظ نگردیده است. در ترجمه آثار کوشش شده که نزدیکترین ترجمه داده شود (به دلیل در دسترس نبودن محتوای کتاب یا مقاله) و در صورتی که امکان ترجمه وجود نداشته اثر بدون ترجمه آورده شده است.

آثار روسی و ارمنی حرف نویسی شده‌اند. اگر اثری به فارسی ترجمه شده در زیر متن لاتین و در داخل قلاب مشخصات کتاب‌شناسی ترجمه اثر آمده و در صورتی که از یک ترجمه بیشتر باشد، همه به ترتیب سال نشر ذکر گردیده است. اگر اثری نقد شده باشد مشخصات کتاب‌شناسی کامل آن نقد زیر همان اثر بلافاصله آورده شده است.

در بخش آثار، به منظور ثبت مشخصات کتاب ابتدا عنوان اثر با حروف ایتالیک برای عناوین لاتین و ایرانیک برای عناوین فارسی، و پس از آن به ترتیب محل نشر، ناشر، جلد و تاریخ آورده شده است. عناوین مقاله‌ها داخل گیومه قرار گرفته و پس از نام مجله، شماره جلد، شهر، ناشر، سال و صفحه، در صورتی که مقاله از دایره‌المعارف ثبت گردیده باشد پس از نام دایره‌المعارف، نوبت چاپ، شهر، تاریخ و صفحه آورده شده است. در مواردی که اثری مورد نقد و بررسی قرار گرفته ابتدا نام خانوادگی و نام مؤلف اثر، سپس عنوان کتاب با حروف ایتالیک داخل گیومه، محل نشر، نام ناشر، و تاریخ نشر کتاب، بعد نام نشریه با حروف ایتالیک، شماره نشریه، سال و شماره صفحه، و سپس داخل پرانتز بلافاصله پس از ترجمه فارسی اثر عبارت نقد و بررسی آورده می‌شود. در مورد ترجمه یا تصحیح و غیره، نام خانوادگی، نام مولف، عنوان اثر با حروف ایتالیک، نوبت چاپ، محل نشر، نام ناشر، تاریخ نشر، و سپس داخل پرانتز بلافاصله پس از ترجمه فارسی اثر عبارت ترجمه و تصحیح یا غیره ذکر می‌شود.

اثری که به فارسی ترجمه شده است ذیل اثر داخل قلاب، در صورتی که کتاب باشد ابتدا عنوان کتاب با حروف ایرانیک و پس از آن نام و نام خانوادگی مترجم، نوبت چاپ یا ویرایش، محل نشر، نام ناشر و تاریخ نشر آورده می‌شود و در صورتی که مقاله باشد، عنوان مقاله در گیومه قرار گرفته و سپس نام کتاب یا نشریه با حروف ایرانیک و به ترتیب نام و نام خانوادگی مترجم، نوبت چاپ، محل نشر، نام ناشر و تاریخ انتشار آورده شده است.

در مورد کتابهای چند جلدی که هر جلد عنوان و مترجم جداگانه‌ای دارد عنوانها با حروف ایتالیک و به ترتیب شماره جلد و نام مترجم مربوطه آورده شده است.

کتابهایی که بیش از یک مؤلف یا مترجم داشته‌اند تا سه مؤلف یا مترجم نوشته شده و در صورتی که بیشتر از سه مؤلف یا مترجم بودند نام نخستین مترجم یا مؤلف اول و کلمه دیگران بعد از آن نوشته شده است. آثاری که به چند زبان ترجمه شده به ترتیب تاریخ و با نقطه ویرگول به دنبال یکدیگر آمده است.

منابع و مآخذ

منابع و مآخذ فرهنگ حاضر به دو بخش منابع عمومی و منابع اختصاصی تقسیم شده است:
الف - منابع عمومی، منابعی که عموماً در تدوین زندگینامه خاورشناسان مورد استفاده قرار گرفته برای آنها شماره کد تعیین شده و مآخذ اصلی کتاب بوده‌اند.

ب - منابع اختصاصی، منابعی که در موارد خاص و فقط در یک مدخل مورد استفاده قرار گرفته‌اند، بنابراین به آنها کد داده نشده و مشخصات کامل کتاب‌شناسی آنها ذکر شده است.

رسم الخط تحریر زندگینامه‌ها بر پایه شیوهٔ املای فارسی (مرکز نشر دانشگاهی) است.

در اینجا باید یادآور شویم که در تدوین کتاب حاضر علی‌رغم نزدیک به چهارده سال کار مستمر هنوز در آغاز راه می‌باشیم و تا به سرانجام رسانیدن آن راهی دراز در پیش داریم. از فیش برداری تا تحریر نهایی هر پرونده راه دشواری را پیموده‌ایم و از صاحب نظران بسیاری راهنمایی خواسته‌ایم. مشاوران محترم آقایان احمد سمعی، بهاء‌الدین خرمشاهی و کامران فانی همواره یار و یاور ما بوده و ما را راهنمایی کرده‌اند و همکاران زیادی در پژوهشکده‌های ادبیات فارسی، تاریخ، زبان‌شناسی، علوم اجتماعی و مطالعهٔ فرهنگها، از پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی همواره گروه را یاری کرده‌اند که جای دارد در اینجا از این استادان تشکر و قدردانی شود.

در پایان از افرادی که به نوعی به طور مقطعی با گروه همکاری داشته‌اند، از جمله آقای هوشنگ پایا و خانم مهین تهرانی (زبان آلمانی)، خانم فاطمه راکعی (زبان انگلیسی)، آقای هادی رحیمیان (زبان ایتالیایی)، خانم رقیه قزوینی زاده (زبان اردو)، خانم هایدی معیری (زبان انگلیسی)، آقای رضا رضا زاده لنگرودی، خانم منصوره شریف زاده، خانم پروین باقری اهرنجانی، خانم سهیلا بهمن‌پور و همچنین خانم افسانه محبوب آفاق که از ابتدا کارهای ماشین‌نویسی را بر عهده داشته است و از رؤسای مؤسسهٔ مطالعات و تحقیقات فرهنگی (پژوهشگاه) آقای دکتر محمود بروجرودی و خانم دکتر نسرين حکمی و بویژه ریاست محترم پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی آقای دکتر مهدی گلشنی و رئیس پژوهشکدهٔ ادبیات پژوهشگاه خانم دکتر مهین دخت صدیقیان که همواره مشوق ما بوده‌اند و بخش انتشارات پژوهشگاه بویژه آقای محمد مهدی دهقان رئیس انتشارات سپاسگزاری کرده توفیق آنان را از ایزد منان مسئلت داریم.

در ضمن از صاحب نظران و ارباب تحقیق تقاضا داریم نقصها و نارساییهای این جلد را با دیدهٔ انصاف نگریسته از راهنمایی ما دریغ نورزند.

گروه مؤلفان و مترجمان

بهار ۱۳۷۶

فهرست مدخل‌ها

Abaev, Vasili Ivanowich	زبان شناسی	آبایف، واسیلی ایوانوویچ
Abaeva, Tamara Grigorievna	تاریخ	آبایوا، تامارا گریگوریونا
Abramzon, Saul Mendelewich	تاریخ، قوم شناسی	آبرام زون، سائول مندلوویچ
Abramian, Ashot	تاریخ	آبرامیان (آبراهامیان)، آشوت
Abramian, Rafik	تاریخ	آبرامیان (آبراهامیان)، رافیک
Abramian, Rouben	زبان شناسی	آبرامیان (آبراهامیان)، روبن
Abraham, Khostovanogh (Zenakatsi)	تاریخ	آبراهام، خوستووانق (زناکاتسی)
Abraham, Kretatsi	تاریخ	آبراهام، کرتاتسی
Abraham, Yerevantsi	تاریخ	آبراهام، یروانتسی
Abeghian, Manuk	ادبیات ارمنی، زبان شناسی	آبقیان، مانوک
Abegg, Emil	زبان شناسی	آبگ، امیل
Abel, Armand	مطالعات اسلامی	آبل، آرمان
Abel, Felix Maria	باستان شناسی، تاریخ	آبل، فلیکس ماریا
Abel, Ludovicus Von	زبانهای شرقی	آبل، لودویکوس فون
Abbott, Nabia	مطالعات اسلامی	آبوت، نایبا
Abuladze, Ilia	ادبیات گرجی و ارمنی	آبولادزه، ایلیا
Abovian, Khachatur	ادبیات ارمنی	آبوویان، خاچاطور

Abicht, Rudolf	ادبیات عرب، زبان شناسی	آبیشت، رودلف
Upton, Jeseeph Meyson	باستان شناسی	آپتن، جوزف میسن
Aptowitzer, Victor	مطالعات اسلامی	آپتوویتزر، ویکتور
Apfel, Borys	ابن سینا	آپفل، بوریس
Ataya, Mikhail Osipowich	زبان شناسی، زبان عربی	آتایا، میخائیل آسیوویچ
Atayan, Arshak	ادبیات فارسی و ارمنی	آتایان، آرشاک
Ataev, Hommad Ataewich	تاریخ	آتایف، هماد آتایوویچ
Atrpet	ادبیات ارمنی، تاریخ	آترپت
Atesh, Ahmet	زبان و ادبیات ترکی، عربی و فارسی	آتش، احمد
Attema, D.S.	زبانهای شرقی، مطالعات اسلامی	آتما
Acharian, Hrachia Hacob	زبان شناسی	آچاریان، هراچیا هاکوب
Akhvlediani, Georgii Saridanowich	زبان شناسی	آخولدیان، گئورگی ساریدانوویچ
Adahl, Andreas	اقتصاد	آدال، آندرآس
Adam, Alfred	مانویت	آدام، آلفرد
Adams, Charles Joseph	تاریخ ادیان، مطالعات اسلامی	آدامز، چارلز جوزف
Adams, Robert Mc Cormick	باستان شناسی	آدامز، رابرت مک کورمیک
Adamec, Ludwig W.B.	تاریخ	آدامک، لودویگ
Adler, Elkan Nathan	مطالعات عبری	آدلر، الکن ناثان
Adler, Jacob Georg Christian	زبانهای شرقی	آدلر، یاکوب گئورگ کریستیان
Arabajian, Artem Zavenowich	اقتصاد	آراباجیان، آرم زاونوویچ
Arasli, Hamid	ادبیات آذربایجان، زبان شناسی	آراسلی، حمید
Arakelian, Babken	باستان شناسی، تاریخ	آراکلیان، بابکن
Araki, Shigeru	زبان و ادبیات فارسی	آراکی، شیگرو

Arbuthnot, Foster Fitzgerald	ادبیات فارسی و عربی، تاریخ	آرث نات، فاستر فیتز جرال
Arberry, Arthur John	زبان و ادبیات فارسی و عربی	آربری، آرتور جان
Arpad, Szabó	ادبیات فارسی	آرپاد، سابو
Arthorki, Jean	زبانهای شرقی	آرتورکی، ژان
Ardeman	ادبیات فارسی	آردمان
Arzumanian, Olga Aghajanova	زبان‌شناسی	آرزومانیان، الگا آقاجانوا
Arsharuni, Arshaluis Mikhailowich	تاریخ	آرشارونی، آرشالویس میخاییلوویچ
Arcolano, Giovanni	طب اسلامی	آرکولانو، جوانی
Armaleh, Ishaq	ادبیات، تاریخ	آرماله، اسحاق
Arends, Alfred Karlowich	زبان‌شناسی	آرندس، آلفرد کارلوویچ
Arendonk, Cornelis Van	تاریخ، زبان و ادبیات عربی، مطالعات اسلامی	آرندونک، کورنلیس فان
Ahrens, Karl	مطالعات اسلامی	آرنز، کارل
Arnaud, Robert	مطالعات اسلامی	آرنو، روبر
Arnold, Edwin	ادبیات، روزنامه‌نگاری	آرنولد، ادوین
Arnold, Thomas Walker	ادبیات عربی، مطالعات اسلامی	آرنولد، تامس واکر
Arnold, Friedrich August	زبان و ادبیات عرب	آرنولد، فریدریش آگوست
Arnold, Friedrich Walter	زبانهای سامی	آرنولد، فریدریش والتر
Arnold, Matthew	شعر	آرنولد، متیو
Arne, Ture Algott Johnson	باستان‌شناسی	آرنه، تورالگوت یانسون
Areveltse, Vartan	تاریخ، جغرافیا	آرولتسی، وارطان
Arunov	تاریخ	آرونف
Aroonova, Mariana Rubenovna	تاریخ	آرونووا، ماریانا روبنونا
Arrianus, Flavious	تاریخ، فلسفه	آریانوس، فلاویوس

Aristakes, Lastivertsi	تاریخ	آریستاکس، لاستیورسی
Aristova, Tatiana Fedorowich	تاریخ، قوم شناسی	آریستوا، تاتیانا فدوروویچ
Aristobulus	تاریخ	آریستوبولوس
Azad, Abul-Kalam Muhiyuddin	ادبیات، روزنامه نگاری،	آزاد، ابوالکلام محی الدین احمد
Ahmad	سیاست، مطالعات اسلامی	
Azad, Mohammad Hussein	زبان و ادبیات فارسی و اردو	آزاد، محمد حسین
Asa, Jamash Dastur	زبان شناسی باستانی، شعر	آسا، جاماسب دستور
Asatur, Gevorge	ادبیات فارسی، باستان شناسی	آساطور، گورگ
Asatrian, Garnik	زبان شناسی زبانهای ایرانی، تاریخ فرهنگ ایران سده های میانه	آساطوریان، گارنیک
Asana, Jamaspji Minocheherji Dastur	زبان شناسی باستانی	آسانا، جاماسب جی منوچهر جی دستور
Asana, Hushang Jamash	زبان شناسی باستانی	آسانا، هوشنگ جاماسب
Astorian, Harutun	تاریخ	آستوریان، هاروطون
Asmussen, Jespeter	ادیان باستانی ایرانی، تاریخ، زبان و ادبیات فارسی و عبری	آسموسن، یس پتر
Assens, Rafael Cancinos	زبان و ادبیات فارسی	آسنس، رافائل کانسینوس
Asin Palacios, Miguel	ادبیات فارسی و عربی، الهیات، فلسفه	آسین پالاسیوس، میگوئل
Aschbach, Joseph Ritter Von	تاریخ اسلام	آشباخ، یوزف ریترفون
Ashikaga, Atsuji	زبان شناسی باستانی، مطالعات ایرانی	آشیکاگا، آتسوجی
Aslanapa, Oktay	تاریخ هنر	آصلان آپا، اوکتای
Aftab Akhtar	زبان و ادبیات فارسی	آفتاب اختر

Aftab Asghar	زبان و ادبیات فارسی	آفتاب اصغر
Aufrecht, Theodor	زبان شناسی	آفرشت، تئودور
Agha Ahmad, Ali Ahmed	زبان و ادبیات فارسی	آقا احمد، علی احمد
Aga-Oglu, Ahmet	تاریخ، روزنامه‌نگاری، مطالعات اسلامی	آقا اوغلو، احمد
Aga-Oglu, Mehmet	ادبیات، تاریخ هنر	آقا اوغلو، محمد
Aghajanov, Sergei Grigoriwich	تاریخ، قوم شناسی	آقاجانف، سرگی گریگوریویچ
Aghazade, Edi Shirin	ادبیات فارسی	آقازاده، ادی شیرین
Aghaian, Edward	ادبیات، زبان شناسی	آقایان، ادوارد
Aghayev, Simon Levowich	تاریخ	آقایف، سیمون لویویچ
Acoluthus, Andreas	الهیات	آکولوتوس، آندراس
Akimoshkin, Oleg Fedorowich	تاریخ، زبان شناسی، نسخه‌های خطی	آکیموشکین، الک فدروویچ
Agathangelus	تاریخ	آگاثانگلوس
Aghanina, Liudmila	زبان شناسی	آگانینا، لیودمیلآکساندرونا
Aleksandrovna		
Agrawala, Vasudeva Sharan	هندشناسی	آگراوالا، واسودوا شاران
Aguletsi, Zakariya	سفرنامه‌نویسی	آگولتسی، زاکاریا
Allard, Michel Adrien	زبان عربی، فلسفه، مطالعات اسلامی	آلار، میشل آدرین
Alarcon, Y.santon (Maximiliano Augustin)	زبانهای عربی و عبری	آلارکن، ای. سانتون (ماکسیمیلیانو آگوستین)
Albright, William Foxwell	زبان شناسی باستانی	آلبرایت، ویلیام فاکسول
Albertus Magnus (saint)	الهیات، فلسفه	آلبرتوس ماگنوس (سنت)
Albu, Johan	طب، تاریخ قاجار	آلبو، یوهان
Alpago, Andrea	آثار ابن سینا، فلسفه	آلپاگو، آندرا
Alpers, Edward Alter	تاریخ	آلپرز، ادوارد آلتر
Alt, Albrecht	باستان شناسی، تاریخ	آلت، آلبرشت

Altheim, Franz	تاریخ ادیان، زبان شناسی باستانی	آلتهایم، فرانتس
Alting, Jacobus	الهیات، زبان عبری	آلتینگ، یاکوبوس
Alfredus, Anglicus	فلسفه	آلفردوس، آنگلیکوس
Alfonso, Pero	الهیات، نجوم	آلفونسو، پرو
Alfonso El Sabio	تاریخ، حقوق، نجوم	آلفونسوی دهم، حکیم
Aleman y Bolúfer, José	ادبیات، فلسفه	آلمانی ای بلوفر، خوزه
Almkvist, Herman	زبان شناسی	آلمکویست، هرمان
Allen, John	سکه شناسی	آلن، جان
Allen, Roger Micheal Ashley	زبان و ادبیات عرب	آلن، راجر مایکل اشلی
Ahlwardt, Theodor Wilhelm	تاریخ اسلام، زبان و ادبیات عرب	آلوارت، تئودور ویلهلم
Alverny, Marie Thèrèse	فلسفه	آلورنی، ماری ترز
Al-Yasin, Jafar	فلسفه اسلامی	آل یاسین، جعفر
Al-Yasin, Mohammad Hassan	تاریخ، زبان و ادبیات عرب	آل یاسین، محمد حسن
Amar, Èmile	تاریخ اسلام، زبانهای شرقی	آمار، امیل
Amari, Michele Benedetto Gaetano	تاریخ اسلام، زبان عربی	آمار، میکل بندتو گیتانو
Amasyatsy, Amyrdovlat	تاریخ، طب	آماسیاتی، امیر دولت
Amedroze, Henry Fredrick	تاریخ اسلام، حقوق	آمدروز، هنری فردریک
Ammer, Karl	زبان شناسی، هند شناسی	آمر، کارل
Amelineau, Emile Clement	قبطی شناسی، مصر شناسی	آملینو، امیل کلمان
Ammianus, Marcellinus	تاریخ	آمیانوس، مارسلینوس
Amiet, Pierre	باستان شناسی	آمیه، پیر
Anatoli, Jacob	زبان عبری	آناتولی، ژاکوب
Ananikian, Mardiros H.	الهیات، زبان شناسی	آنانیکیان، ماردیروس

Antes, Peter	الهیات، فلسفه	آنتز، پتر
Antuna, Mlechor Martinez	ادبیات عرب، تاریخ اسلام	آنتونا، ملچر مارتینز
Antiya, Edalji Keršaspji	زبان شناسی باستانی	آنتیا، ادل جی کرشاسپ جی
Anderea, Arrivabene	ترجمه قرآن	آندرا، آزی وابنه
Andrea, Tor	مطالعات اسلامی	آندرا، تور
Andreas, Friedrich Carl	زبان شناسی باستانی	آندراس، فریدریش کارل
Andreas, Yevdokatzi	تاریخ	آندراس، یودوکاتسی
Andrada, Ruy Freyer del	سفرنامه نویسی	آندرادا، روی فریردل
Anderson	مسلمانان چین	آندرسون
Andronikashvili, Mozia	زبان شناسی	آندرونیکاشویلی، مزیبا
Andrae, Walter	باستان شناسی، تاریخ هنر	آندره، والتر
Henry, Victor	زبان شناسی	آنری، ویکتور
Anquetil- Duperron, Abraham	زبان شناسی باستانی، فلسفه	آنکتیل دو پرون، ابراهام یاست
Hyacinte		
Anklesaria, Behramgor	زبان شناسی باستانی	آنکلساریا، بهرام گور تهمورث
Tehmures		
Anklesaria, Hirbad Tehmures	زبان شناسی باستانی	آنکلساریا، هیربد تهمورث
Anand, Mulk Raj	هنر	آنند، ملک راج
Anet, Claude	روزنامه نگاری، نمایشنامه نویسی	آنه، کلود
Avakov, Rachik Mamikonowich	اقتصاد، تاریخ	آواکف، راجیک (هراچیک) مامیکونوویچ
Avaliani, Amiran Bukhutowich	تاریخ	آوالیانی، امیران بوخوتوویچ
Avaliani, Yulia Yulyevna	زبان شناسی	آوالیانی، یولیا یولیوونا
Avanesian, Stepan	تاریخ	آوانسیان، استپان
Avetian, Andrei	تاریخ	آوتیان، آندره‌ی
Avetik, Digranagertsi	نجوم	آوتیک، دیگراناکرتسی
Avdal, Amine	فلسفه، کردشناسی	آودال، امینه

Avdiev, Vsevolod Igorowich	تاریخ	آودیف، وسه والود ایگوروویچ
Avgerian, Mgrdich	الهیات	آوگریان، مگردیچ
Aumer, Joseph	زبانهای شرقی	آومر، یوزف
Ayrivanetsi, Mkhitar	تاریخ	آیریوانتسی، مخیتار
Ayvazian, Souren	تاریخ	آیوازیان، سورن
Ayuso, F.G.	مطالعات ایرانی	آیوسو
Abbott, Jacob	تاریخ پیش از اسلام	ابت، جاکوب
Abbott, Freeland	تاریخ اسلام	ابت، فریلند
Abbott, Keith Edward	جغرافیای ایران	ابت، کیث ادوارد
Abbott, William George	بازرگانی و منابع گیلان	ابت، ویلیام جورج
Abdali, Muhammad Tayyeb	زبان و ادب فارسی	ابدالی، محمد طیب
Ebers, Georg Moritz	مصرشناسی	ابرس، گئورک موریتس
Oberling, Pierre	قوم شناسی، تاریخ	ابرلینگ، پیر
Eberman, Vasily Alexandrowich	مطالعات عربی و ایرانی	ابرمان، واسیلی الکساندروویچ
Ebeling, Erich	تاریخ ادیان	ابلینگ، اریش
Ibn Ezra, Ebrahim Ibn Meir	اخترشناسی، ریاضیات	ابن عزرا، ابراهیم ابن مایر
Abul Bashar, Kulsoom	زبان و ادبیات فارسی	ابوالبشر، کلثوم
Abu Karam, Nematullah	زبان عربی، ابن سینا	ابوکریم، نعمت الله
Oppert, Julius	باستان شناسی	اوپرت، یولیوس
Oppenheim, Max Adrian Simon	باستان شناسی	اوپنهایم، ماکس آدریان سیمون
Freiherr Von		فرای هر فون
Opificius, Ruth	آشور شناسی	اپیفیسیوس، روت
Autran, Charles	زبانهای شرقی	اتران، شارل
Atkinson, James	ادبیات فارسی	اتکینسن، جیمز
Otto, Philip Heinz	باستان شناسی	اتو، فیلیپ هایتس
Otto- Dorn, Katrina	معماری اسلامی	اتودورن، کاترینا
Ethé, Carl Hermman	مأخذشناسی، زبان و ادبیات فارسی	اته، کارل هرمان

Ettinghausen, Richard	هنر اسلامی	اتینگهاوزن، ریچارد
Ajmal Khan, Mohammad	مطالعات اسلامی	اجمل خان، محمد
Ahsan, Abdul Shakoor	زبان و ادب فارسی	احسن، عبدالشکور
Ahsanul Zafar	زبان و ادبیات فارسی	احسن الظفر
Ahmad, Azimuddin	فهرست نسخ خطی فارسی و عربی	احمد، عظیم‌الدین
Ahmad Barakati, Waheed (Seyyed)	زبان و ادب فارسی	احمد برکاتی، وحید (سید)
Ahmad Sajjad	زبان و ادب فارسی	احمد سجاد
Ahmad Quraishi Qalehdari,	زبان و ادبیات اردو،	احمد قریشی قلعه‌داری،
Ahmad Hussein	فارسی، عربی	احمد حسین
Akhtar, Noorul Said	زبان و ادب فارسی	اختر، نورالسعید
Edris Ahmad	زبان و ادب فارسی	ادریس احمد
Adelard of Bath	ریاضیات، نجوم، فلسفه، الهیات	ادلاردبائی
Edwards, Arthur Cecil	قالیهای ایرانی	ادواردز، آرتور سیل
Edwards, Edward	فهرست نسخ خطی فارسی و عربی	ادواردز، ادوارد
Eddy, Samuel Kennedy	تاریخ نگاری	ادی، سمیوئل کندی
Adib-Firuzshahi, Din Mohammad	ادبیات فارسی	ادیب فیروز شاهی، دین محمد
Oranski, Iosif Mikhailowich	زبان شناسی	ارانسکی، یوسف میخائیلوویچ
Herbelot de Molainville,	تاریخ و فرهنگ ملل شرق	اربلودومولن ویل، بارتلمی دو
Barthélemy de		
Orbeli, Josif Abgarowich	باستان شناسی، تاریخ، زبان شناسی	اربلی، یوسف (هوسپ) آبگاروویچ
Herbin, August François Julien	زبان عربی	اربن، اگوست فرانسوا ژولین
Erpenius (Van Erpe), Thomas	زبان و ادبیات عرب	ارپنیوس (وان ارپه)، توماس
Erdman, Franciscus	زبان عربی	اردمان، فرانسیسکوس

Erdaman, Kurt Arthur Heinz	تاریخ هنر ایران و ترکیه، تاریخ هنر قالی‌بافی	اردمان، کورت آرتور هاینس
Erskine, William	آیین و ادب پارسیان هند، تاریخ تیموریان هند	ارسکین، ویلیام
Orsolle, Ernest	سفرنامه نویسی	ارسل، ارنست
Arsalanova, Alsu Airatovona	تاریخ اردوی زرین	ارسلانوا، السو ایراتوونا
Arshad, Allah Deta	زبان و ادب فارسی	ارشده، الله دتا
Arkoun, Mohammed	ابن مسکویه، غزالی	ارغون، محمد
Erlanger, Baron Rodolphe d'	موسیقی عرب	ارلانژه، بارون رودولف دو
Orlov, Yevgeni Alexandrowich	تاریخ سیاسی	ارلوف، یوگنی الکساندر وویچ
Harlez, Charles Joseph de	زبانهای شرقی	ارله، شارل ژوزف دو
Irving, Washington	فتح غرناطه	اروینگ، واشینگتن
Osborn, Robert Durie	تاریخ اسلام	ازبورن، رابرت دوری
Sprengling, Martin	ادیان باستانی	اسپرنگ لینگ، مارتین
Spooner, Brian	مطالعات ایرانی، مردم شناسی	اسپونر، براین
Starr, Joshua	تاریخ بیزانس	استار، جوشوا
Stark, Freya Madeleine	مطالعات ایرانی	استارک، فریا مادلین
Starikov, Alexy Arkadiyevich	ادبیات ایران، زبان شناسی	استاریکوف، آلکسی آرکادیویچ
Starinin, Vsevolod Pavlovich	زبان شناسی، زبان عربی	استارینین، وسه‌الود پاولوویچ
Stanton, Herbert Udney	تاریخ اسلام	استانتون، هربرت اودنی وایت
Weitbrecht		برشت
Stawiskii, Boris Yakolevich	تاریخ، سفدشناسی	استاویسکی، بوریس یاکولویچ
Stein, Marc Aurel	باستان شناسی، زبانهای شرقی	استاین، مارک اورل
Stebleva, Iya Vasilievna	زبان شناسی، شعر ترکی	استبلوا، ایا واسیلیونا
Stepanov, Iev Vasilevich	اقتصاد، سیاست	استپانوف، لئو واسیلویچ
Stepanians, Marietta	فلسفه اسلامی در پاکستان	استپانیانتس، ماریتا تیگرانوونا
Tigranovna		

Strabo/Strabon	تاریخ، جغرافیا	استرابو / استرابون
Stratton, Alfred William	زبان شناسی هند و اروپایی	استراتن، آلفرد ویلیام
Sterad, Lusterb	تمدن اسلامی	استراد، لوسترب
strup, Johannes Elith	تاریخ، زبان عربی	استروپ، یوهانس الیت
Ostrorog, (Léon) Count	تاریخ عثمانی	استروروگ، (لئون) کنت
Osetrov, Vladimir Petrowich	تاریخ معاصر ایران	استروف، ولادیمیر پتروویچ
Ostrovski, Boris	زبانهای فارسی و دری و تاجیکی	استروفسکی، بوریس
Stronach, David	باستان شناسی	استروناخ، دیوید
Strove, Vasili Vasilewich	تاریخ شرق باستان، زبان شناسی	استرووه، واسیلی واسیلیویچ
Stroeve, Ludmila Vladimirovna	تاریخ ایران	استرویوا، لودمیلایا ولادیمیروونا
Ostrikov, Peter Ivanowich	تاریخ	استریکوف، پترایوانوویچ
Stewart, Charles	تاریخ	استوارت، چارلز
Stewart- Robinson, James	تاریخ ادبیات	استوارت - رابینسن، جیمز
Story, Charles Ambroz	کتاب شناسی، ادبیات فارسی و عربی	استوری، چارلز امبروز
Ostir, Karel	زبان شناسی	استیر، کارل
Stevens, John	تاریخ ایران	استیونز، جان
Eshaq, Mohammad	زبان و ادب فارسی	اسحاق، محمد
Asadollahev, Saadollah	زبان و ادبیات فارسی	اسدالله یف، سعدالله
Scot, Michael	فلسفه، اخترشناسی، طب	اسکات، مایکل
Skadankowa, Maria	ادبیات و فرهنگ ایران، دین و فلسفه شرق	اسکادانکوا، ماریا
Scarcia, Gianroberto	مطالعات اسلامی، ادبیات فارسی، زبان شناسی ایرانی	اسکارچا، جان روبرتو
Skalmowski, Wojciech	زبان شناسی	اسکالموفسکی، وایتسیخ
Scaliger, Joseph Justus	زبان شناسی، تاریخ	اسکالیزر، ژوزف ژوست

Skladaneck, Bogdan	نظامهای مذهبی و فلسفی شرق، جنبشهای سیاسی و اجتماعی ایران و افغانستان	اسکلادانک، بوگدان
Schiaparelli Ernesto	مصر شناسی	اسکیاپارلی، ارنستو
Schiaparelli, Celestino	زبان و ادبیات عرب	اسکیاپارلی، چلستینو
Smith, Eli	الهیات	اسمیت، الی
Smith, Jane I.	تاریخ ادیان، مطالعات اسلامی	اسمیت، جین
Smith, David Eugene	تاریخ و ادبیات ایران، ریاضیات	اسمیت، دیوید یوجین
Smith, Robert Murdock	باستان شناسی، هنر ایران	اسمیت، رابرت مرداک
Smith, Reginald Bosworth	مطالعات اسلامی	اسمیت، رجینالد باسورث
Smith, Margaret	تصوف و عرفان اسلامی	اسمیت، مارگارت
Smith, Maria Wilkins	زبان شناسی	اسمیت، ماریا ویلکینز
Smith, Myron Bement	باستان شناسی، معماری اسلامی ایران	اسمیت، مایرن بیمنت
Smith, Wilfred Cantwell	فرهنگ و تمدن اسلامی	اسمیت، ویلفرد کنت ول
Smith, William Robertson	ادیان سامی	اسمیت، ویلیام رابرتسن
Smith, Harold Boyt	تاریخ ادیان، اخلاق شناسی تطبیقی	اسمیت، هرلد بویت
Smirnov, Nikolai Alexandrowich	تاریخ، مطالعات اسلامی	اسمیرنوف، نیکلای آلکساندر وویچ
Smirnova, Olga Ivanovna	ادبیات، تاریخ، سکه شناسی	اسمیرنوا، الگا ایوانوونا
Smirnova, Iraida Anatolievna	زبان شناسی زبانهای ایرانی	اسمیرنوا، ایرایدا آناتولی یونا
Smirnova, Lidia Pavlovna	زبان شناسی زبانهای ایرانی	اسمیرنوا، لیدیا پاولوونا
Smilianskaia, Irina Mikhailovna	تاریخ	اسمیلیانسکایا، ایرینا میخایلوونا

Snouch Hurgronje, Christiaan	مطالعات اسلامی، سامی شناسی	اسنوک هورگرونیه، کریستیان
Speyer, Heinrich	زبانهای شرقی	اشپایر، هاینریش
Speiser, Ephraim Avigdor	باستان‌شناسی، سامی شناسی	اشپایزر، افرائیم آویگدور
Sprenger, Aloys	طب اسلامی، ادبیات فارسی و عربی	اشپرنگر، آلویس
Spuler, Bertold	جغرافیای تاریخی، تاریخ عثمانی، تاریخ مغول	اشپولر، برتولد
Spitta, Wilhelm	ادبیات عرب	اشپیتا، ویلهلم
Spitaler, Antwan	زبانهای سامی و عربی	اشپیتالر، آنتوان
Spitznagel, Louis	آثار نظامی	اشپیتیز ناگل، لوئیس
Spies, Otto	زبان و ادبیات ترکی، مطالعات اسلامی	اشپیس، اوتو
Spiegel, Friedrich Von	آیین زرتشتی، زبان‌شناسی شرقی، خط و زبانهای ایرانی	اشپیگل، فریدریش فون
Steiger, Arnald	اسلام در اسپانیا	اشتایگر، آرنالد
Steinbach, Udo	سیاست خاور نزدیک و خاور میانه	اشتاین باخ، اودو
Steinschneider, Moritz	ادبیات عرب، کتاب شناسی یهودی	اشتاین شنایدر، موریتس
Steingass, Francis Joseph	زبان‌شناسی	اشتاینگاس، فرانسیس جوزف
Steppat, Fritz	مطالعات اسلامی، خاور میانه	اشتپات، فرتیس
Stepkova, Jan	سکه‌شناسی	اشتپکوا، یان
Stratil- Sauer, Gustav	جغرافیای شرق نزدیک	اشتراتیل زاور، گوستاو
Strassmaier, Johann Nepomuk	کبیه‌شناسی بابل	اشتراس مایر، یوهان نپوموک

Strzygowski, Josef	هنر و معماری شرق	اشترسیگوفسکی، یوزف
Streck, Maximilian	زبان شناسی، جغرافیای کشورهای اسلامی	اشترک، ماکسیمیلیان
Stern, Samuel Miklos	مطالعات یهودی، تاریخ اسماعیلیان و فاطمیان، سکه شناسی	اشترن، ساموئل میکلوش
Stern, Gertrude Henrietta	مطالعات اسلامی	اشترن، گرتروده هنریتا
Stern, Henri	هنرهای اسلامی	اشترن، هنری
Strothman, Rudolf	فرق شیعه	اشترتومان، رودولف
Strunk, Klaus	زبان شناسی تطبیقی، زبانهای هندو اروپایی و ایرانی	اشترونک، کلاس
Ashtor (Strauss), Eliahu	تاریخ اسلام و یهود	اشتور (اشتراوس)، الیا هو
Sturm, Josef	زبان شناسی	اشتورم، یوزف
Stolze, Franz	تخت جمشید	اشتولتسه، فرانتس
Stumme, Hans	زبان و ادبیات عرب، فرهنگ عامه ملل مسلمانان شمال آفریقا (بربرها)	اشتومه، هانس
Stickel, Johann Gustav	کلمات قصار حضرت علی (ع)، سکه های شرقی	اشتیگل، یوهان گوستاو
Ashraf, Waheed Ashraf (Seyyed)	زبان و ادب فارسی	اشرف، وحید اشرف (سید)
Ashrafian, Klara Zarmairovna	تاریخ ایران	اشرفیان، کلارا زارمای رونا
Schlerath, Bernfried	زبان شناسی تطبیقی هند و اروپایی، زبان و مذهب ایران باستان	اشلرات، برن فرید
Schlimmer, Johann L.	طب	اشلیمر، یوهان
Shmorgoner, David Isaakowich	مناسبات بازرگانی ایران و روس	اشمرگونر، داوید اسحاقوویچ

Schmölders, August	مکتبهای فلسفی اعراب	اشمولدرس، آگوست
Schmeja, Hans	زبانهای هند و اروپایی، تاریخ هخامنشی	اشمیا، هانس
Schmidt, Alexandr Edwardowich	نسخ خطی	اشمیت، آلکساندر ادواردوویچ
Schmit, Erich Friedrich	باستان شناسی	اشمیت، اریش فریدریش
Schmitt, Rüdiger	زبان شناسی	اشمیت، رودیگر
Schmidt, Nathaniel	زبان و ادبیات سامی، ابن خلدون	اشمیت، ناتانیل
Schmidt, Hanns Peter	زبانهای هندوایرانی، مطالعات زرتشتی	اشمیت، هانس پتر
Schneider, Alfons Maria	آثار باستانی بیزانسی - اسلامی	اشنایدر، آلفونس ماریا
Schnyder, R.	هنر و تاریخ ایران	اشنایدر
Aslanian, Haikas	فلسفه	اصلانیان، هایکاز (هایک)
Athar Shir (seyyed)	ادبیات فارسی، نسخ خطی فارسی و عربی	اظهر شیر (سید)
Azhar (Dehlavi), Abdul Wadud	زبان و ادبیات فارسی	اظهر دهلوی، عبدالودود
Azami, Shoaib	زبان و ادبیات فارسی	اعظمی، شعیب
Afzal Imam	زبان و ادب فارسی	افضل امام
Iqbal, Afzal	فلسفه اسلامی، مولوی شناسی	اقبال، افضل
Iqbal, Mohammad	زبان و ادب فارسی	اقبال، محمد
Iqbal, Mohammad	زبان و ادب فارسی	اقبال، محمد
Iqbal Hussein	زبان و ادب فارسی	اقبال حسین
Iqbal Lahuri, Mohammad	فلسفه، سیاست	اقبال لاهوری، محمد
Okada, Emiko	زبان و ادبیات فارسی	اکادا، امیکو
Okazaki, Shoko	کشاورزی ایران	اکازاکی، شوکو
Ikram Shah, Mohammad	زبان و ادب فارسی	اکرم شاه، محمد

Ackerman, Phyllis	هنر ایران، موسیقی	اکرم، فیلیس
Ochsenwald, William Leo	تاریخ معاصر خاور میانه	اکسن والد، ویلیام لئو
Ockley, Simon	تاریخ صدر اسلام و کشورهای اسلامی	اکلی سیمون
Hackin, Joseph	باستان شناسی، هنر	اکن، ژوزف
Ecohard, Michel	معماری	اکوشار، میشل
Egami, Namio	باستان شناسی	اگامی، نامیو
Oldenburg, Sergei Feodorowich	زبانهای ایرانی، هند شناسی	الدنبورگ، سرگی فئودورویچ
Ehlers, Eckart	جغرافیای ایران	الرس، اکارت
Olshausen, Justus	الهیات، آیین زرتشت	الس هاوزن، یوستوس
Halphen, Louis	تاریخ	الفن، لویی
Elphinston, Mountstuart	تاریخ	الفینستون، مونت استوارت
Alexiev, L.	سیاست	الکسی یف
Algar, Hamid	زبان و ادب عرب، مطالعات اسلامی، زندگینامه رجال دینی و سیاسی عصر قاجار	الگار، حامد
Elgood, Cyril Loyd	طب ایرانی - اسلامی	الگود، سیریل لوید
Allah Bakhsh Sheikh	زبان و ادب فارسی	الله بخش شیخ
Allemagne, Henry René de	باستان شناسی	المانی، آنری رنه دو
Olmer, L.J.	صنعت در ایران	المر
Elwell Sutton, Lawrence Paul	ادبیات و زبانهای خاور دور و نزدیک، نفت، سیاست	الول ساتن، لارنس پل
Halévy, Joseph	باستان شناسی، زبانهای سامی	الوی، ژوزف

Al-Yafi, Abdul Karim	ادبیات عرب، جامعه‌شناسی	الیافی، عبدالکریم
Ellis, Alexander George	کتابداری	الیس، الکزاندر جورج
Ellis, Richard Stephens	تاریخ، باستان‌شناسی	الیس، ریچارد استفنس
Imam, Hassan	زبان و ادب فارسی	امام، حسن
Amanova, Firuze	زبان‌شناسی فارسی	امانوا، فیروزه
Amrit La'l Ishrat Madhok	زبان و ادب فارسی	امرت لعل عشرت مدهوک
Emmerick, Ronald Eric	زبان‌شناسی هندو ایرانی	امریک، رونالد اریک
Aimé, Giron Noel	زبان‌شناسی باستانی	امه، ژیرون نوئل
Amiranashvili, Shalva Iasanowich	تاریخ هنرهای ایرانی و گرگی	امیرانا شویلی، شالوا یاسونوویچ
Ameer Ali, Seyyed	فرهنگ و تمدن اسلامی	امیر علی، سید
Emilia, Antonia d'	حقوق اسلامی	امیلیا، آنتونیودو
Amin, Seyyed Hassan	حقوق	امین، سید حسن
Amin Khan, Mohammad	زبان و ادب فارسی	امین خان، محمد
Aminul Shurabi, Ibrahim	زبان و ادبیات فارسی	امین الشورابی، ابراهیم
Anderson, Andrew Runni	تاریخ	اندرسن، اندرو رونی
Anderson, James Norman Dalrymple	قوانین اسلامی	اندرسن، جیمز نورمن دل ریمپل
Ende, Werner	ادبیات عرب، شیعه	انده، ورنر
Ansari, Ahmad	زبان و ادب فارسی	انصاری، احمد
Ansari, Shariful Nesa	زبان و ادب فارسی	انصاری، شریف النساء
Ansari, Shamim Ahmad	زبان و ادب فارسی	انصاری، شمیم احمد
Ansari, Abdul Ghaffar	زبان و ادب فارسی	انصاری، عبدالغفار
Ansari, Gholam Mujtaba	زبان و ادب فارسی	انصاری، غلام مجتبی
Ansari, Mohammad Ershadullah	زبان و ادب فارسی	انصاری، محمد ارشادالله
Ansari, Noor-ul Hassan	زبان و ادب فارسی	انصاری، نورالحسن

Ansari, Wali-ul Haq	زبان و ادب فارسی	انصاری، ولی الحق
Inam-ul Haq Kausar, Mohammad	زبان و ادب فارسی	انعام الحق کوثر، محمد
Anclemant, Ebrahim	مقدمه لاتین بر قرآن	انکلمان، ابراهام
Enger, Maximilian	تصحیح متون	انگر، ماکسیمیلیان
Engelmann, Willem Herman	ادبیات عرب	انگلمان، ویلم هرمان
Anwar Ahmad	زبان و ادب فارسی	انوار احمد
Anwar-ul Hassan	زبان و ادب فارسی	انوارالحسن
Anwar-ul Haq, M.	اندیشه سیاسی اسلام	انوارالحق
Huart, Clement Imbault	زبانها و ادبیات شرقی و اسلامی	اوار، کلمان امبو
Ewald, Georg Heinrich August Von	مطالعات شرقی، علم کلام	اوالد، گئورگ هاینریش آگوست فون
Obbard, Robert	ادبیات فارسی	اوبارد، رابرت
Aubin, Jean	تاریخ سده‌های میانه ایران	اوبن، ژان
Auboyer, Jeannine	باستان شناسی، هنر شرق	اوبویه، ژانن
Utas, Bo Anders	زبان و ادبیات فارسی	اوتاس، بو آندرس
Otwinowski	ادبیات فارسی	اوت وینوسکی
Ovchinnikova, Irina Constantinova	زبان شناسی زبان فارسی	اوچینیکووا، ایرینا کنستانتینوا
Houdas, Octave Victor	زبانهای شرقی، تاریخ	اوداس، اکتاو ویکتور
Haudry, Jean	زبان شناسی	اودری، ژان
Ouseley, Jeseeph Walker Jesper	زبانهای شرقی	اوزلی، ژوزف واکرجسپر
Ouseley, (Sir) Gore	تذکره نویسی، سیاست	اوزلی، (سر) گور
Ouseley, William	زبان و ادبیات فارسی، تاریخ	اوزلی، ویلیام
Uspenskiy, Fëdor Ivanowich	تاریخ بیزانس	اوسپنسکی، فتودور ایوانوویچ
Ousaf Ali (Seyyed)	مطالعات ایرانی و اسلامی	اوصاف علی (سید)

O'Callaghan, Roger Timothy	باستان‌شناسی	اوکالاهان، راجرتی موتی
Oxtoby, Willard Gurdon	تاریخ ادیان، مطالعات خاورمیانه	اوکس توبی، ویلارد گوردن
Hovelacque, Alexandre Abel	زبان‌شناسی، مردم‌شناسی	اولاک، آلکساندر آبل
Olcarius, Adam	سفرنامه نویسی	اولاریوس، آدام
Olmstead, Albert ten Eyck	تاریخ شرق، آشور‌شناسی	اولمستد، آلبرت تن آیک
Evliya Celebi	سفرنامه‌نویسی	اولیا چلبی
Olivier, Guillaume Antoine	سفرنامه نویسی	اولیویه، گیوم آنتوان
Uliuru, George	آثار سغدی	اولی یرو، جرج
Umbreit, Friedrich Wilhelm Carl	تاریخ	اومبرایت، فریدریش ویلهلم کارل
Owen, Jones	آثار اسلامی اسپانیا	اون، جونز
Onder, Mehmet	آثار اسلامی ترکیه	اوندر، محمد
Evans, Walter Bennett	تاریخ و فرهنگ هند	اونز، والتر بنت
Unger, Ekhard	باستان‌شناسی	اونگر، اکهارد
Ohno	جامعه‌شناسی ایران	اونو
Unvala, Jamshedji Maneckji	باستان‌شناسی، سکه شناسی	اون والا، جمشید جی مانک جی
Oney, Ernest Ralph	زبان‌شناسی هند و اروپایی، گویشهای ایرانی	اونی، ارنست رالف
Euting, Julius	زبانهای سامی، کتیبه‌شناسی، کتابداری	اویتینگ، یولیوس
Ehelolf, Hans	هیتی‌شناسی، آشور شناسی	اهلولف، هانس
Ahuja, Yog Dhyani	زبان و ادبیات فارسی	اهوجا، یوگ دھیان
Itzkowitz, Norman	تاریخ شرق نزدیک	ایتزکوویتز، نورمن
Ito, Gikyo	زبان‌شناسی، زبان سنسکریت، فارسی باستان و میانه	ایتو، جیکیو

Ireland, Philip Willard	عراق شناسی، خاورمیانه	ایرلند (آیرلند)، فیلیپ ویلارد
Ierusalimskaia, Anna Alexandrovna	تاریخ	ایروسلیمسکایا، آنا آلکساندرونا
Irisov, Abdolsadyk	دانشمندان آسیا، عرب شناسی	ایریسف، عبدالصادق
Eisen, Ernes	زبان و ادبیات عرب	ایزن، ارنس
Izutsu, Toshihiko	فلسفه، ترجمه قرآن	ایزوتسو، توشی هیکو
Eastwick, Edward Backhouse	زبان هندی، زرتشتیان هند، ادبیات فارسی	ایستویک، ادوارد بکهاوس
Eichhorn, Johann Gotfried	ادبیات، تاریخ، زبان شناسی	ایشهورن، یوهان گوتفرید
Ilaydin, Hikmet	ادبیات فارسی	ایل آیدین، حکمت
Hilar	ادیان شرق	ایلار
Eilers, Wilhelm	آشور شناسی، سامی شناسی، فقه اللغة	ایلرس، ویلهلم
Ilinski, Georgi Nikolaewich	تاریخ	ایلینسکی، گئورگی نیکلایویچ
Imoto, Eiichi	زبان و ادبیات فارسی	ایموتو، ایچی
Indzikian, Ovanes	تاریخ	اینچیکیان، اوانس
Insabato, Enrico	مطالعات اسلامی	اینساباتو، انریکو
Insler, Stanley	زبان شناسی هندوایرانی	اینسler، استنلی
Ingram, Ellis (Edward)	تاریخ معاصر، سیاست بین المللی	اینگرام، الیس (ادوارد)
Ingholt, Harold	باستان شناسی	اینگهولت، هرلد
Inostrantsev, Constantin Aleksandrowich	تاریخ، تاریخ ساسانیان	اینوسترانسف، کنستانتین آلکساندروویچ
Ivanov, Anatoli Alexewich	تاریخ	ایوانف، آناتولی آلکسیویچ
Ivanov, Pavel Petrowich	تاریخ	ایوانف، پاول پتروویچ
Ivanov, Mikhail Sergeewich	تاریخ معاصر ایران	ایوانف، میخائیل سرگیویچ
Ivanov, Vladimir	آواشناسی زبان فارسی	ایوانف، ولادیمیر

Ivanov, Vladimir Alekseevish	زبان‌شناسی، تاریخ اسماعیلیه	ایوانف، ولادیمیر آلکسیویچ
Ivanov, Viacheslav Vsevolodowich	زبان‌شناسی	ایوانف، ویاجسلاو وسه والدوویچ
Ivanova, Maria Nikolaevna	تاریخ	ایوانووا، ماریا نیکلایونا
Ivry, Alfred Lyon	فلسفه اسلامی و یهودی در سده‌های میانه	ایوری، آلفرد لیون
Avery, Peter W.	مطالعات ایرانی	ایوری، پیتر
Ionova, Alla Ivanovna	تاریخ	ایونووا، آلا ایوانوونا

منابع و مأخذ فارسی

کد

کتابها

- ۱ آبروی، آرتور جان. تحقیقات و مطالعات انگلیسیها در باب فارسی. ترجمه فرنگیس شادمان، لندن: دانشگاه کیمبریج، ۱۹۴۳.
- ۲ ——— میراث ایران. تألیف سیزده تن از خاورشناسان زیر نظر ا.ج. آبروی. ترجمه احمد بیرشک و دیگران. تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۴۶.
- ۳ آربن پور، یحیی. از صبا تا نیما (تاریخ ۱۵۰ ساله ادب فارسی). تهران: جیبی / فوانکلین، ۱۳۵۰، ج ۲.
- ۴ آژند، یعقوب. ادبیات نوین ایران؛ از انقلاب مشروطیت تا انقلاب اسلامی. ترجمه و تدوین، تهران: امیرکبیر، ۱۳۶۳.
- ۵ اته، هرمان. تاریخ ادبیات فارسی. ترجمه با حواشی رضا زاده شفق. تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۲۷.
- ۶ احسن، عبدالشکور. مقالات منتخبه اوریتل کالج میگزین. با همکاری محمد بشیر حسین. لاهور: دانشگاه پنجاب، ۱۹۷۰، ج ۲.

- استوری، چارلر امروز. ادبیات فارسی بر مبنای تألیف استوری. ترجمه به زبان روسی از یو.ا. برگل. مترجمان به فارسی یحیی آرین پور، سیروس ایزدی، کریم کشاورز. تحریر احمد منزوی. تهران: مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی، ۱۳۶۲، ج ۲. ۷
- افشار، ایرج. بیاض سفر (یادداشت‌های سفر در زمینه ایران‌شناسی، کتاب‌شناسی و نسخه‌شناسی). تهران: توس، ۱۳۵۴. ۸
- _____. راهنمای تحقیقات ایرانی. تهران: مرکز بررسی و معرفی فرهنگ ایران و یونسکو، ۱۳۴۹. ۹
- _____. سواد و بیاض (مجموعه مقالات). تهران: دهخدا، ۱۳۴۴-۱۳۴۹، ج ۲. ۱۰
- _____. فهرست مقالات ایران‌شناسی در زبان عربی. تهران: انجمن کتاب، ۱۳۵۶. ۱۱
- _____. فهرست مقالات فارسی. تهران: جیبی / فرانکلین، ۱۳۴۸-۱۳۵۵، ج ۳؛ ج ۴ تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۵۱-۱۳۶۰. ۱۲
- _____. فهرست‌نامه کتاب‌شناسی‌های ایران. تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۴۲. ۱۳
- _____. کتاب‌شناسی ایران. با مقدمه محسن صبا. تهران: ۱۳۳۳-۲ ج. ۱۴
- _____. کتاب‌شناسی ده ساله (۱۳۳۳-۱۳۴۲) کتاب‌های ایران. با همکاری حسین بنی‌آدم. تهران: انجمن کتاب، ۱۳۴۶. ۱۵
- _____. کتاب‌شناسی فردوسی؛ فهرست آثار و تحقیقات درباره فردوسی و شاهنامه. تهران: انجمن آثار ملی، ۱۳۴۷. ۱۶
- _____. کتاب‌های ایران. با همکاری حسین بنی‌آدم. تهران: انجمن کتاب، ۱۳۳۳-۱۳۴۷، ۱۳ دفتر. ۱۷
- الامین، محسن. اعیان‌الشیعه. بیروت: دارالتعارف للمطبوعات، ۱۴۰۳ ق / ۱۹۸۳ م. ۱۸
- _____. ۱+۱۰ ج فهرست. ۱۸
- بابازاده، شهلا. فهرست توصیفی سفرنامه‌های آلمانی موجود در کتابخانه ملی ایران. تهران: وزارت فرهنگ و هنر / کتابخانه ملی ایران، ۱۳۵۷. ۱۹

- ۲۰ بدوی، عبدالرحمن. موسوعة المستشرقین. بیروت: دارالعلم الملايين، ۱۹۸۴.
- براون، ادوارد. تاریخ مطبوعات و ادبیات ایران در دوره مشروطیت. ترجمه و تحشیه محمدعباسی. تهران: معرفت، ۱۳۳۵. تاریخ مقدمه ۲ ج؛ ج ۳ ترجمه رضا صالح زاده، تهران: معرفت، ۱۳۴۱.
- ۲۱ البستانی، فوآد افرام. دائرة المعارف، قاموس عام الكل فن و مطلب. بیروت: ۱۹۵۶.
- ۲۲ بنی آدم، حسین. کتابشناسی موضوعی ایران ۴۸-۱۳۴۳. تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۵۲.
- ۲۳ بوگدانوویچ، دیان. ادبیات فارسی در یوگسلاوی. تهران: دانشکده ادبیات دانشگاه تهران، بی تا.
- ۲۴ پوراحمد جکاجی، محمد تقی. فهرست توصیفی سفرنامه‌های انگلیسی. تهران: کتابخانه ملی، ۱۳۵۵.
- ۲۵ ———. فهرست توصیفی سفرنامه‌های فرانسوی. تهران: کتابخانه ملی، ۱۳۵۵.
- ۲۶ پیرنیا، حسن. ایران باستان. تهران: چاپخانه مجلس، ۱۳۱۱.
- ۲۷ تاریخ ادبیات مسلمانان پاکستان و هند. لاهور: دانشگاه پنجاب، ۱۹۷۳، (به زبان اردو).
- ۲۸ تسییحی، محمد حسین. فارسی پاکستانی و مطالب پاکستان شناسی. راولپندی: مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان، ۱۳۵۲، ج ۱.
- ۲۹ تقی زاده، حسن. مقالات تقی زاده. زیر نظر ایرج افشار تهران: جیبی، ۱۳۵۰، ج ۲.
- ۳۰ دانشگاه پنجاب. اردو دائرة المعارف اسلامیه. زیر نظر محمد شفیع. لاهور: ۱۹۶۴.
- ۳۱ دائرة المعارف بزرگ اسلامی. زیر نظر کاظم موسوی بجنوردی. تهران: مرکز دائرة المعارف بزرگ اسلامی، ۱۳۶۷.
- ۳۲ دائرة المعارف تشیع. زیر نظر احمد صدر حاج سید جوادی، کامران فانی و بهاءالدین خرمشاهی. تهران: بنیاد اسلامی طاهر، ۱۳۶۶.
- ۳۳

- ۳۴ دائرة المعارف فارسى. غلامحسين مصاحب. تهران: فرانكلين، ۱۳۴۵.
- دهخدا، على اكبر، لغت نامه. زیر نظر محمد معین و جعفر شهیدی. تهران: سازمان
۳۵ لغتنامه، ۱۳۲۵-۱۳۵۸.
- رستگار فسایی، منصور. مقالاتی درباره زندگی و شعر حافظ از ۳۲ نویسنده ایرانی و
۳۶ خارجی. شیراز: دانشگاه شیراز، ۱۳۵۲.
- _____. مقالاتی درباره زندگی و شعر سعدی. شیراز: دانشگاه شیراز، ۱۳۵۲. ۳۷
- الزركلى، خيرالدين. الاعلام. قاهره: ۱۹۵۴-۱۹۵۹. ۳۸
- زندگینامه علمی دانشوران. زیر نظر احمد بیرشک. تهران: انتشارات علمی و
۳۹ فرهنگی، ۱۳۶۶.
- زهری، محمد. کارنامه تحقیقات ایرانی در سال ۱۳۵۴. تهران: فرهنگستان ادب و
۴۰ هنر، ۱۳۵۵.
- زیدان، جرجی. تراجم مشاهیر الشرق فی القرن التاسع عشر. ج ۳، مصر: هلال، ۱۹۲۲،
۴۱ ج ۲ در یک مجلد.
- سحاب، ابوالقاسم. فرهنگ خاورشناسان. تهران: سحاب، ۱۳۱۵.
- ۴۲ سدار نگانی، هرومل. پارسی گویان هند و سند. تهران: بنیاد فرهنگ ایران، ۱۳۵۵.
- ۴۳ سرکیس، یوسف البیان. معجم المطبوعات العربیه والمعریه. قاهره: با همکاری
۴۴ فرزندش. ۱۳۴۶ق.
- شفا، شجاع الدین. جهان ایران شناسی. تهران: کتابخانه پهلوی، ۱۳۴۸- ۲ ج (قطع
۴۵ کوچک ج ۱ و قطع بزرگ ج ۲).
- شیخو، لويس. الادب العربیه فی قرن التساع العشر. بیروت: المطبعة الکاتولیکیه،
۴۶ ۱۹۲۶-۱۹۲۴.

- ۴۷ صدیق، ح. گفتاری درباره زبانهای ایرانی رایج در آذربایجان و پژوهش آنها. تهران: بی تا، ۱۳۵۲.
- ۴۸ صدیق، عیسی، چهل گفتار. تهران: دهخدا، ۱۳۵۲.
- ۴۹ صفاری، کوکب. افسانه‌ها و داستانهای ایرانی در ادبیات انگلیسی در سده‌های هجدهم و نوزدهم میلادی تا سال ۱۸۵۹. تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۵۷.
- ۵۰ طاهری، ابوالقاسم. سیر فرهنگ ایران در بریتانیا یا تاریخ دوست ساله مطالعات ایرانی. تهران: انجمن آثار ملی، ۱۳۵۲.
- ۵۱ عابدی، وزیرالحسن. مقالات منتخبه مجله دانشکده خاور شناسی. لاهور: دانشگاه پنجاب، ۱۹۶۷، ج ۲.
- ۵۲ عطیة الله، احمد. القاموس الاسلامی. القاهرة: مکتبه النهضة المصریه، ۱۳۸۳ ق.
- ۵۳ العقیقی، نجیب. المستشرقون. قاهره: دارالمعارف، ۱۹۶۵.
- ۵۴ عمید، حسن. فرهنگ عمید. تهران: جاویدان، ۱۳۴۴، ۱۳۵۰.
- ۵۵ غلامحسین. تاریخ یونیورسیتی اورینتل کالج لاهور. لاهور: ۱۹۶۲.
- ۵۶ فرهنگ زندگینامه‌ها. به سرپرستی حسن انوشه. ویراستار سیروس مهدوی. مؤلفان عباس جلالی و دیگران. تهران: رجا، ۱۳۶۹.
- ۵۷ قریشی، وحید. یونیورسیتی اورینتل کالج کی اساتذہ کا تحقیقی ادبی اور درسی سرمایہ. لاهور: دانشگاه پنجاب، ۱۹۷۰.
- ۵۸ کتابخانه پهلوی. فهرست عنوانها و مشخصات ۱۰۰۰ مقاله علمی و تحقیقی. تهران: ۱۳۵۱.
- ۵۹ کتابشناسی ملی ایران. تهران: کتابخانه ملی، ۱۳۴۹.
- کحاله، عمر رضا. معجم المؤلفین تراجم مصنفی الكتب العربیه. دمشق: مطبعه الترقی، ۱۳۷۶ ق.
- ۶۰

- ۶۱ کریمی، خسرو. کتابنامه فرهنگ و هنر ایران. تهران: فرهنگ و هنر، ۱۳۵۵.
- ۶۲ گزارش راینی فرهنگی ایران در دیگر کشورها، مکاتبات، پرسشنامه‌ها، مصاحبه‌ها و...
- ۶۳ گلین، محمد. کتابشناسی زبان و خط. تهران: مرکز اسناد فرهنگی آسیا، ۱۳۵۶.
- ۶۴ گیب، هامیلتون. تاریخ نگاری در اسلام. ترجمه و تدوین یعقوب آژند. تهران: گستره، ۱۳۶۱.
- ۶۵ مافی، عباس. کتابشناسی هنر. تهران: مرکز اسناد فرهنگی آسیا، ۱۳۵۵.
- ۶۶ محبوبی اردکانی، حسین. تاریخ مؤسسات تمدنی جدید در ایران. تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۵۴.
- ۶۷ مرکز تحقیقات زبان فارسی در هند. پاسداران زبان و ادبیات فارسی در هند. دهلی نو: مرکز تحقیقات زبان فارسی، ۱۳۶۴-۱۳۶۵، ۲ ج.
- ۶۸ مشار، خانبابا. فهرست کتابهای چاپی فارسی از آغاز تا آخر سال ۱۳۴۵. تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۵۲، ۳ ج.
- ۶۹ مصطفوی سبزواری، رضا. «پژوهشهای ایرانشناسی در کمبریج» در پانزده گفتار یا مجموعه گفتارهای نهمین کنگره تحقیقات ایرانی. تهران: دانشگاه تربیت معلم، ۱۳۵۸، ج ۱.
- ۷۰ معین، محمد. فرهنگ فارسی. تهران: امیرکبیر، ۱۳۴۲.
- ۷۱ ———. مجموعه مقالات محمد معین. بکوشش مهدخت معین. تهران: معین، ۱۳۶۴.
- ۷۲ المنجد فی اللغة و الاعلام. ج ۲۱، بیروت: دارالمشرق بیروت، ۱۹۸۶.
- ۷۳ مؤسسة المصریه للتألیف و الترجمة و الطباعة و النشر تراث الانسانیة. قاهره: وزارة الثقافة و الارشاد القومي، بی تا، ۳ ج.

- الموسوعة العربية الميسرة. زیر نظر محمد شفیق غربال. قاهره: دارالشعب / فرانکلین،
 ۱۹۶۵.
 ۷۴
- مهرین شوشتری، عباس. تاریخ زبان و ادبیات ایران در خارج از ایران. تهران: مانی،
 ۱۳۵۲.
 ۷۵
- میرانی، صدرالدین. زندگی و تمدن در قرون وسطی... تهران: اقبال، ۱۳۴۷.
 ۷۶
- مینوی، مجتبی. نقد حال. تهران: خوارزمی، ۱۳۵۱.
 ۷۷
- نقوی، علی رضا. تذکره نویسی فارسی در هند و پاکستان. تهران: علمی، ۱۳۴۳.
 ۷۸
- نیک بین، نصرالله. اظهار نظر درباره ارزش علمی تاریخ مشیرالدوله. تهران: دهخدا،
 ۱۳۴۷.
 ۷۹
- همایون، غلامعلی. اسناد مصور اروپاییان از ایران؛ از اوایل قرون وسطی تا اواخر قرن
 هیجدهم. تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۴۸، ۲ ج.
 ۸۰
- یونسکو. ایرانشهر. تهران: کمیسیون ملی یونسکو در ایران، ۱۳۴۴، ۲ ج.
 ۸۱

مجلات

- آریانا. نشریه ماهانه انجمن تاریخ افغانستان. مؤسس احمد علی کهزاد. کابل: ۱۳۲۱-
 آینده. مجله سیاسی و ادبی مصور. مؤسس و نگارنده محمد افشار. تهران: ۱۳۰۴ -
 ۱۳۰۶ و ۱۳۲۳-۱۳۲۴ و ۱۳۳۸-۱۳۳۹.
 ۸۲
- ارمغان. ماهانه ادبی، تاریخی، علمی و اجتماعی. صاحب امتیاز و مدیر وحید
 دستگردی. تهران: ۱۲۹۸-۱۳۴۵.
 ۸۴
- ایرانشهر. ماهانه مصور، علمی و ادبی. نگارنده و مدیر: حسین کاظم زاده ایرانشهر.
 برلین: ۱۳۴۰ ق. / ۱۳۰۵ ش.
 ۸۵
- پیام نو. نشریه انجمن روابط فرهنگی ایران و اتحاد جماهیر شوروی. مدیر: سال اول
 سعید نفیسی و سالهای بعد بزرگ علوی. تهران: ۱۳۲۳-۱۳۳۳.
 ۸۶

- پیام نوین. ماهنامه ادبی، هنری و علمی. نشریه انجمن روابط فرهنگی ایران و شوروی
(این مجله دنباله مجله پیام نو است) صاحب امتیاز: مهدی بیانی. تهران: ۱۳۳۷-
۱۳۴۶. ۸۷
- تلاش. خبری، اجتماعی، هنری و ادبی. تهران: ۱۳۴۵- ۸۸
- الدراسات الادبیة. مجله فصلیه فی الثقافتین العربیة و الفارسیة و تفاعلها. بیروت:
دانشگاه لبنان، کرسی زبان و ادبیات فارسی، ۱۳۳۸-۱۳۴۵. ۸۹
- راهنمای کتاب. ماهنامه ادبی شامل تحقیقات ایرانشناسی و نقد و بررسی کتاب. نشریه
انجمن کتاب. صاحب امتیاز: احسان یار شاطر. مدیر: ایرج افشار. تهران:
۱۳۳۷-۱۳۵۷. ۹۰
- راه نو. علمی و اجتماعی. صاحب امتیاز: محمد سعیدی. مدیر: حسین حجازی. تهران:
۱۳۲۴. ۹۱
- روزگار نو. فصلنامه ادبی، علمی و اقتصادی. لندن، نیویورک: ۱۹۴۱-۱۹۴۶. ۹۲
- سخن. مجله ادبیات دانش و هنر امروز. صاحب امتیاز و مدیر: پرویز ناتل خانلری.
تهران: ۱۳۲۲-۱۳۵۷. ۹۳
- سروش. هفته نامه فرهنگی، هنری، سیاسی و اجتماعی. تهران: سازمان صدا و سیما
جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۵۸- ۹۴
- سلسلة الكتب الثقافة المقارنة الاستشراق. تصدر عن دارالشؤون الثقافية العامة - افاق
عربیة دارالشؤون الثقافية العامة، بغداد.
۹۴/۱
- شرق. مؤسس: محمد رضائی. تهران: ۱۳۰۳ - ۱۳۱۰. ۹۵
- فرهنگ ایران زمین. فصلنامه تحقیقات ایرانشناسی. صاحب امتیاز و مدیر: ایرج افشار.
بنیان‌گذاران: محمد تقی دانش پژوه، منوچهر ستوده، مصطفی مقربی، عباس
زریاب (خویی) و ایرج افشار. تهران: ۱۳۳۲ - ۱۳۴۹. ۹۶
- فرهنگ و زندگی. فصلنامه فرهنگی و پژوهشی. نشریه دبیرخانه شورای عالی فرهنگ
و هنر. تهران: ۱۳۴۸- ۹۷

- ۹۸ کاوه. زیر نظر سید حسن تقی‌زاده. برلن: ۱۳۳۴ - ۱۳۳۹.
- ۹۹ کیهان سال. ش ۷، ۱۳۴۷.
- ۱۰۰ کیهان فرهنگی. ماهانه اسلامی و فلسفی. ش ۱ -، تهران: موسسه کیهان، ۱۳۶۳ -.
- ۱۰۱ مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران. تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۳۲ -.
- ۱۰۲ مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه مشهد. مشهد: دانشگاه مشهد، ۱۳۴۴ -.
- مهر. علمی، ادبی، اقتصادی و تجارتي. مؤسس و صاحب امتیاز: مجید موقر. تهران:
۱۳۱۲ - ۱۳۴۵.
- ۱۰۳ نامه علوم اجتماعی. تخصصی و علوم اجتماعی (سالی دو بار). سردبیر: یوسفعلی
اباذری. مدیر مسئول: محمد میرزایی. تهران: دانشگاه تهران، دانشکده علوم
اجتماعی، ۱۳۵۹ -.
- ۱۰۴ نامه فرهنگستان. نشریه فرهنگستان ایران. مدیر: رشید یاسمی. سردبیر: حبیب یغمایی.
تهران: ۱۳۲۲ - ۱۳۲۶.
- ۱۰۵ نشریه انجمن پژوهشی بهار و اوريسا.
- ۱۰۶ نشریه انجمن فرهنگ ایران باستان. مدیر مسئول: فرهنگ مهر. تهران: ۱۳۴۲ -.
- ۱۰۷ نشریه دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تبریز. تبریز: دانشگاه تبریز، ۱۳۲۷ -.
- نگین. ماهانه اجتماعی، ادبی، تاریخی و هنری. صاحب امتیاز و مدیر: محمود عنایت.
تهران: ۱۳۴۴ - ۱۳۵۸.
- ۱۰۹ وحید. ماهانه اجتماعی، ادبی، تاریخی و هنری. صاحب امتیاز و مدیر: سیف الله
وحیدنیا. تهران: ۱۳۴۲ -.
- ۱۱۰ هلال. مجله ادبی فرهنگی پاکستان. مدیر: منظور الحق. لاهور: ۱۳۳۱ -.
- ۱۱۱

- هنر و مردم. ماهانه هنری، فرهنگی و ادبی. تهران: از انتشارات هنرهای زیبای کشور
(تا شماره ۲۵) و دنباله آن تهران: وزارت فرهنگ و هنر، اداره کل روابط
فرهنگی، ۱۳۴۱-۱۳۵۷. ۱۱۲
- هوخت. ماهانه علمی، تحقیقی و تاریخی، ناشر افکار زرتشتیان ایران. صاحب امتیاز:
رستم صرفه. تهران: ۱۳۲۹. ۱۱۳
- یادگار. ماهانه ادبی و تاریخی و علمی. مدیر مسئول و سردبیر: عباس اقبال. تهران:
۱۳۲۳-۱۳۲۸. ۱۱۴
- یغما. ماهانه ادبی، علمی و هنری و تاریخی. مدیر و سردبیر: حبیب یغمایی. تهران:
۱۳۲۷-۱۳۵۶. ۱۱۵
- گاهنامه (سالنامه). مدیر: جلال الدین تهرانی. تهران: ۱۳۰۷-۱۳۱۵. ۱۱۶

منابع و مأخذ لاتین

Books	Code
Abual-Hamd, Abd al-Hamid. <i>Bibliographie française de civilisation Iranienne</i> . Par Abdolhamid Abolhamd et Nasser Pakdaman. Tehran: Presses universitaires de Teheran, 1972-1974, 3V.	117
<i>The American Peoples Encyclopaedia</i> . A modern reference book, New York: Grolier Inc., 1966-	118
Arberry, Arthur John. <i>Oriental Essays; Portraits of Seven Scholars</i> . London: George Allen and Unwin Ltd., 1960.	119
Balfour, Edward. <i>The Cyclopaedia of India & Southern Asia</i> . 3rd. ed. London: B. Quariche, 1967, 3V.	119/1
Beal, Thomas William. <i>Oriental Biographical Dictionary</i> . New ed. rev... and enl. by H.G. Keene. Lond., Allen, 1894-1971.	120
<i>Bibliographic Index; a cumulative bibliography of bibliographies</i> 1937- New York: Wilson, 1938-	121
<i>Biographie universelle (Michaud) ancienne et moderne</i> . Paris: Mme. C. Desplaces, 1843-65.54 V.	122

- Brockhaus Enzyklopädie*. In zwanzig Banden, siebzebnte völlig neu bearbeitete. Aufl. des grossen Brockhaus. Wiesbaden: Brockhaus, 1966- 123
- Buckland, Charles Edward. *Dictionary of indian Bioqraphy*. Delhi: S.B. Singh: Indological Book House, Varanasi, 1971. 124
- Chicago University. Oriental Institute Library. *Catalog of the Oriental Institute Library University of Chicago*. Boston: G.K. Hall, 1970. 125
- Diccionario de autores*; de todos los tiempos y de todos los paisés. Barcelona: Montaner. y Simon, 1973, 3V. 126
- Diccionario de literatura espanola*. Dirigido por German Bleiberg. Julian Marias. 4 ed., corr. y aumentada. Madrid: Revista de occidente, 1972. 127
- Dictionary of National Biography*. Ed. by Leslie Stephen and Sidney Lee. Reissue. Lond.: Smith, Elder, 1908-09.22 V. 128
- Dictionary of Scientific Biography*. Charles Coulston Gillispie. editor-in-chief. New York: Scribner, 1970. 129
- Dictionnaire encyclopedique Quillet*. Nouyelle edition, Paris: A. Quillet, 1968-70. 130
- Directory of American Scholars*. Edited by Jaoues Cattell Press, New York, London: R.R.Bowker, 1974. 131
- Enciclopedia Italiana di scienze*. Lettereed Arti. Rome: Istituto della Enciclopedia Italiana, fondata da Giovanni Treccani, 1949-60. (Appendice III.) 132

- Enciclopedia universal ilustrada Europeo-Americana*. Barcelona: Espasa, 1905-33.80 V. 133
- Encyclopaedia Americana*. International ed. New York: Americana Corp., 1970, 30 V. 134
- Encyclopaedia Indica*. Sharma, Jagdish Saran, S. Chand and Co., 1975. 135
- Encyclopaedia Iranica*. edited by Ehsan Yarshater. London: Routledge and Kegan Paul, 1982. 136
- Encyclopaedia Judaica*. Jerusalem: Encyclopaedia Judaica, 1974. 137
- The Encyclopaedia of Islam*. The International Union of Academies. New edition, E.J.Brill, Leiden, Netherlands. London: Luzac & Co., 1960. 138
- Encyclopaedia of Religion and Ethics*. Edited by Hastings James with assistance of John A.Selbie and other scholars, New York: C.Scribner's sons, Edinburgh: T & T.Clark, 1924-27. 139
- Fuck, J. *Die Arabischen studien in Europe*. Leipzig: 1955. 140
- Gran Enciclopedia*. Rialp S.A. 1971. 141
- Grand Larousse Encyclopedique endix volumes*. Paris: Librairie Larousse, 1960-1964, 10V. 142
- Great Soviet Encyclopaedia*. A.M.Prokhorov, editor in chief. New York: Macmillan, 1973. 143
- Der Grosse Duden-Lexikon*. In act Banden, Hrsg. und bearb. von der Leaibonredaktion des Bibliographischen Instituts. Mannheim: Bibliographisches Instituts Lexikonverlag,

- 1964-70, 10V. 144
- Haykakan Sovetakan Hanragitaran*. Haykakan SSH gitutiunneri. Akademia, Yerevan: 1974. 145
- International Who's Who in Asian Studies*. Hong Kong: Asian Research Service. 146
- International Who's Who*. London: Europa Publications, 1935- 147
- Islam Ansiklopedisi*. Istanbul: Maarif Matbaasi, 1940- 148
- Jain, Naresh Kumar. *Muslims in India*. A Biographical Dictionary. New Delhi: Monohar Publications, 1983. 149
- London University. School of Oriental and African Studies Library. *Index Islamicus*. A catalogue of articles on Islamic subjects in periodicals and other collective publication. Compiled by James Douglas Pearson. London: Mansell, 1967-; and the *Quarterly Index Islamicus*. 150
- London University. School of oriental and African Studies. Library. *Library Catalogue*. Boston: G.K. Hall, 1963. 151
- Mahyar Nawabi, Yahya. *A Bibliography of Iran*. Tehran: Iranian culture foundation, 1969- 152
- Meydan Larousse*. Büyük lûgat ve Ansiklopedi. Onikinci cilt Meydan yaginevi, çağaloğlu, sulton mektebi sokak, 23-25, Istanbul. 153
- Meyers Enzyklopadisches lexikon*. in 25 Banden. Mit 100 Siegnierten sonder beitr. 9., Vollig. neu bearb. Aufl. Mannheim, - Wien, Zurich: Bibliographisches Inst. 1971- 154

- Miliband, C.D. *Biobibliographian Dictionary of Soviet Orientalists*.
Moscow: 1975. 155
- Nasr, Seyyed Hossein. *An Annotated Bibliography of Islamic Science*. With the collaboration of William C.Chittick.
Tehran: Iranian Academy of Philosophy, 1976- 156
- Neue Deutsche Biographie*. Hrsg. von der Historischen
kommission bei der Bayerischen Akademie der
wissenschaften. Berlin: Duncker & Humblot, 1953- 157
- New Century Cyclopaedia of Names*. Edited by Clarence L.
Barnhart with the assistance of William D. Halsey... New
York: Appleton-century crofts, 1954. 158
- The New Encyclopaedia Britannica*. 15th. ed. Chicago:
Encyclopaedia Britannica, Inc, Helen Hemingway Benton,
1972- 159
- New York. Public Library. Reference Department. *Oriental
Collection*. 1960. 160
- Oriental Textiles in Sweden Agnes Geijer*. Copenhagen: Rosenkilde
and Bagger, 1951. 161
- Robert, Paul. *Dictionnaire universelles des nouns propres
alphabetique et analogique*. Paris: Societe du Nouveau Littre,
1974. 162
- Turk Ensiklopedisi*. Istanbul: Milli Egitim Basimevi, 1968. 163
- Webster's Biographical Dictionary*; a dictionary of names of note
worthy persons with pronunciation and concise biographies.
Springfield, Mass., G. & C. Merriam Co., 1969. 164

- Who's Who among Living Authors of Older Nation. Covering...*ed.
by A. Lawrence. Los Angeles, Calif... Golden Syndicate, 1931- 165
- Who's Who in America.* 39th. ed. Chicago: Marquis, 1943-50,
1976. 166
- Who's Who in Germany.* Munchen: 1964. 167
- Who's Who in Lebanon.* Dictionnaire biographique des
principales personnalites libanaises ainsi que des etrangers
notables y residant au Liban, 1970- 1971; 4th. ed., Beirut:
Editions Publitec, 1970. 168
- Who's Who in World Jewry.* A biographical dictionary of
outstanding jews. Edited by I.J. Carmin Karpman. Tel-Aviv:
Olive Books of Israel, 1978. 169
- Who Was Who in Egyptology.* A biographical index of
Egyptologists, travellers... 2nd. revised. London, Egypt:
Exploration Society, 1972. 170
- Who Was Who 1951-1960.* London: Adam & Charles Black, 1961. 171
- World Biography.* 4th. ed. New York: Institute for Research in
Biography, 1948. 172

Journals

- Acta Iranica.* Encyclopedie permanente des etudes Iraniennes
fondee a l'occasion du 2500 anniversaire de la fondation de
l'empire par Cyrus le Grand. Teheran- Liege: Bibliotheque
Pahlavi, 1974. 173
- Archiv für Orientalforschung.* Internationale Zeitschrift für die
Wissenschaft von Altem Orient. Herausgegeben von Ernst.

- Berlin: F. Weidner, 1923- 174
- Archiv Orientalni*. Journal of the czechoslovak oriental institute.
Prague: 1929- 175
- Ars Islamica*. Ann Arbor, University of Michigan Press, 1934- 176
- Indo-Iranica*. The quarterly organ of the Iran Society. Calcutta:
Iran Society, 1965- 177
- Iran*. Journal of the British Institute of Persian Studies. London:
British Academy, 1963. 178
- Iranica*. L'Institut de langue et civilisation pensanes de la faculte
des letters et sciences Humaines de Strasbourg, 1968. 179
- Der Islam*. Zeitschrift für Geschichte und kultur des Islamischen
Orients, begründet. von C.H. Becker Herausgegeben von. Pr.
Dr. Bertold Spuler, 1910. 180
- Persica*. Jaarboek van het Genootschap Nederland-Iran; Stichting
voor culturele Betrekkingen; Annuaire de la societe
Neerland-Iranienne. Belgium, Imprimerie Orientaliste,
Louvain (Belgium), 1963- 181
- Zeitschrift der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft (ZDMG)*.
Leipzig und Wiesbaden: 1847-1978. 182

اختصارات

AA	Archäologischer Anzeiger
AAA	Annals of Archaeology and Anthropology
AAmc.	Art in America
AARP	Art and Archaeology Research Papers
AAS	Azija i Afrika Segodnia
AA Syrie	Annales Archéologiques de Syrie
AB	Art Bulletin
Abh.AW	Abhandlungen der Akademie der Wissenschaften
Abh.KM	Abhandlungen für die Kunde des Morgenlandes
Abh. MA	Abhandlungen der Mainzer Akademie
ABK	Atlantischbuch der Kunst
Ac.Ar.	Acta Archaeologica
ACIO	Actes de la Congrès Internationale des Orientalistes
Ac.Ir.	Acta Iranica
ACLS	American Council of Learned Societies (News Letter)
AD	Articles et Documents
AE	Ancient Egypt
AEE	Ancient Egypt and the East
Aegyptus, RIEP	Aegyptus, Rivista Italiana di Egittologia e di Papirologia

AEPHE	Annuaire de L'Ecole Pratique des Hautes Etude.
AF	Arabiske Fortullinger
Afr. Franc.	l'Afrique francaise. Bulletin mensuel du comité
AGM	Archiv für Geschichte der Medizin
AH	The Arab Heritage
AHDLMA	Archives d'histoire doctrinale et litteraire du Moyen age
AHR	American Historical Review
AI	Ars Islamica
AlPh. HOS	Annuaire de l'Institut de philologie et d'histoire Orientales (et slaves)
AIUON	Annali dell'Istituto Universitario Orientale di Napoli
AJA	American Journal of Archacology
AJL	Association of Jewish Libraries (Bulletin)
AJPh.	American Journal of Philology
AJSLL	American Journal of Semitic Language and Literature
AJT	American Journal of Theology
ALHR	American Lectures on the History of Religions
Al.Or.	Der Alte Orient
Alt. OF	Alt Orientalische Forschungen
AM	Asia Major
AMaro.	Archives Marocaines
Ame.AA	American Journal of Archacology and Anthropology
AMH	Annals of Medical History
AMI	Archäologische Mitteilungen aus Iran
AMM	American Mathematical Monthly
AN	Art News
An.AA	Annals of Archaeology and Anthropology
Ana.S	Anatolia Studies
And.	al-Andolus

An.I	Annales Islamolo
An. Or.	Analecta Orientalia
Ant.A	Antike und Abendland
Antiquity, QRA	Antiquity, A Quarterly Review of Archaeology
AO	Acta Orientalia
AOBalg.	Acta Orientalia Balgica
AOF	Archiv für Orientforschung
AOHung.	Acta Orientalia Hungarica
AOR	Annals of Oriental Research
AP	Aryan Path
APh.	Acta Philologica
APh. Ch.	Annales de philosophie Chrétienne
API	L'Afghanistan dalla Preistoria all'islam
AQ	Art Quarterly
Ar.AA	Archives of Asian Art
Ara.F	Arabische Forttullinger
Ar.As.	Artibus Asiae
Ar.Or.	Archiv Orientalni
Ars.Or.	Ars Orientalis
Arts As.	Arts Asiatiques
Art.V	l'Art Vivant
Ar.W	Arab World
AS	Arabian Studies
ASEAO	Actes de la société d'Ethnographie Americaine et Oriente
Asia. A	Asian Affairs
Asia, JAAA	Asia, Journal of the American Asiatic Association
ASOR, Ann.	American Schools of Oriental Research, Annual
As.R	Asian Review

ASSR	Archives de Sciences Sociales des Religions
AT	Art and Thought
At.M	Atlantic Monthly
AV	Archeologie Vivante
BA	The Biblical Archaeologist
BACTHS	Bulletin archéologique de Comité des travaux historiques et Scientifiques
BAGS	Bulletin of the American Geographical Society
BAICS	Bulletin of the Ancient Iranian Cultural Society
BAIPAA	Bulletin of the American Institute for Persian (Iranian) Art and Archaeology
BAMG	Bulletin Archéologique du Musée Guimet
BAO	Bulletin de l'Athennée Orientale
BARSLBB	Bulletin de l'Academie Royale des Sciences des Lettres et des Beaux-Arts de Belgique
BASOR	Bulletin of the American School of Oriental Research
BASP	Bulletin de l'Académie (Impériale) des Sciences de St. Pétersbourg
BAVSSW	Beiträge zur Assyriologie und Vergleichenden Semitischen Sprachwissenschaft
BBKIGS	Bezzenberger's Beiträge zur Kunde der Indogermanischen Sprachen
BBMP	Boletin Biblioteca Menendez y Pelayo
Bch.HI	Bastan Chenasi Va Honar-e Iran
BCMS	Bulletin of the Calcutta Mathematical Society
BCO	Bibliotheca Classica Orientalis
BDCRI	Bulletin of the Deccan College Research Institute
BDIMA	Bulletin of the Detroit Institute (Museum) of Arts of the City of Detroit

BECh.	Bibliothèque de l'Ecole des Chartes
Belleten,TTK	Belleten, Türk Tarih Kurumu
BEO	Bulletin d'etudes orientales
Ber.M	Berliner Museen
BFA	Bulletin of the Faculty of Arts
BGPh.TM	Beiträge zur Geschichte der Philosophie und Theologie des Mittelalters
BH	Bibliothèque Historique
BI	Bibliotheca Islamica
BICF	Bulletin of the Iranian Culture Foundation
BIE	Bulletin de l'Institut Egyptien (d'Egypte)
BIFAO	Bulletin de l'Institut Français d'Archeologie Orientale au Cairo
BII	Bulletin of the Iranian Institute
BJ	Bonner Jahrbücher
BJRL	Bulletin of the John Rylands Library
BKM	Beiträge zur Kunst des Mittelalters
BM	Baghadader Mitteilungen
BMAH	Bulletin des Musées d'art et d'histoire
BMat.	Bibliotheca Methematica
BMB	Boston Museum Bulletin
BMESA	Middle East Studies Association Bulletin
BMFA	Bulletin of the Museum of Fine Arts
BMMA	Bulletin of the Metropolitan Museum of Art
BMQ	British Museum Quarterly
BNF	Beiträge zur Namenforschung
BO	Bibliotheca Orientalis
BOR	Babylonian & Oriental Records
BRAH	Bulletin de la Real Akademia de la Historia

BRISMES	British Society for Middle Eastern Studies
BSE	Bol'shaia Sovetskaia Entsiklopediia
BSLP	Bulletin de la Société de Linguistique de Paris
BSLPol.	Bulletin de la Société Linguistique Polonaise
BSOAS	Bulletin of the School of Oriental and African Studies
BSWSAS	Bulletin of the Society for Western and Southern Asiatic Studies
BSZ	Das Babylon der Spätzeit
BTLV	Bijdragen tot de taal-, Land - en Volkenkunde Von Nederlandsch-Indie
Burl.M	Burlington Magazine
BV	Bibliografiia Vostoka
BW	Blick in die Wissenschaft
BZ	Bysantinischen Zeitschrift
CA	Centenario Amari
CAI	Contributions to the Anthropology of Iran
CAJ	Central Asiatic Journal
CAR	Central Asian Review
CAr.J	College Art Journal
CAS	Contributions to Asian Studies
CB	Cahiers de Byrsa
CC	La Controverse et Le Contemporain
CDAFI	Cahiers de la Délégation Archéologique Française en Iran
CE	Colliers Encyclopedia
CFS	Cronica Fratrīs Salimbene
CHM	Cahiers d'histoire Mondiale
Ch.Or.	Charisteria Orientalia
Ch.W	The Christian World
CII	Corpus Inscriptionum Iranicarum

CJ	Cahiers Jussieu
CM	Cornhill Magazine
CMG	The Civil and Military Gazette
CMV	Cama Memorial Volume
CO	Correspondance d'Orient
Con.R	Contemporary Review
CRAIBL	Comptes Rendus des Séances (Academie des Inscriptions et Belles-Lettres)
CRAPSC	Comptes Rendus de l'Academie Polonaise des Section de Cracovie
CT	Cahiers de Tunisie
DAI	Deutsches Archaeologisches Institut
DAN	Doklady Akademii Nauk
DBI	Dizionario biografico degli italiani
DIMV	Dinshah Irani Memorial Volume
DLZ	Deutsche Literaturzeitung
DOL	Dictionary of Oriental Literatures
DOT	Deutscher Orientalistentag
DSilaz.	Doklady i Soobshcheniia Instituta Iazykoznaniiia
DTT	Dansk Teologisk Tidsskrift
DTZ	Deutsche Teppichzeitung
DU	Diversity and Unity
EA	Eastern Art
EB	Encyclopaedia Britannica
EG	Economische Geographie
Egypt, ASA	Egypt, Service des antiquités Annales
EH	Encyclopaedia Hebraica
EI	Encyclopedia of Islam, Second edition
EI 1st.ed.	Encyclopedia of Islam, First edition

Ela.I	Elaboration de l'Islam
EIAPS	Epigraphia Indica (Arabic and Persian Supplement)
EIE	Etudes Indo Européennes
EIFra.	Encyclopedia de l'Islam
EIFra. Suppl.	Encyclopedia de l'Islam Supplement
Elr.	Encyclopaedia Iranica
EM	Enzyklopädie des Märchens
EMJ	Edinburgh Medical Journal
Enz.I	Enzyklopädie des Islam
EOLP	Etudes d'orientalisme Levi Provençal
ERE	Encyclopaedia of Religion and Ethics
ESA	Eurasia Septentrionalist Antiqua
EUA	Enciclopedia Universale dell'Arte
Eu.Ar.	Europe Archiv
EV	Epigrafika Vostoka
E&W	East and West
EWA	Encyclopedia of World Art
FF	Forschungen und Fortschritte
FKGCA	Forschungen Zur Kunstgeschichte und Christlicher Archäologie
FM	Fonetyka i Morfologia
FML	Das Fünf Minuten Lexikon
FO	Folia Orientalia
GBA	Gazette des Beaux Arts
GDE	Grande Dizionario Enciclopedico
GE	La Grande Encyclopedia
GGA	Göttingen Gelehrte Anzeigen
GJ	Geographical Journal
GM	Geographical Magazine

GR	Geographical Review
GTB	Glastechnische Berichte
GZ	Geographische Zeitschrift
HBN	Hamburger Beiträge zur Numismatik
HJ	Historisches Jahrbuch
HJAS	Harvard Journal of Asiatic Studies
HJTS	Harvard Judaica Texts & Studies
HM	Historia Mundi
HME	Historians of the Middle East
HMP	Homenaje Menendez Pidal
HMV	Dastur Hoshang Memorial Volume
HQJISS	Hebraicaja Quarterly Journal in the Interests of Semitic Study
HR	Historia Religionum
HSAR	Historia Study of African Religion
HSMO	Hannoversche Studien über den Mittleren Osten
HUCA	Hebrew Union College Annual
IA	Islamic Art
Iaf.	Iaftiinskii (Sbornik)
IAff.	International Affairs
IAL	Indian Art and Letters
Ia.M	Iazyk i Myshlenie
IAN	Izvestiia Akademii Nauk SSSR. Otdelenie Literaturny i Iazyka
IAN Iranica	Izvestiia Akademii Nauk SSSR. Iranica
IBKW	Innsbrucker Beiträge zur Kultur-Wissenschaft
IBLA	Revue de l'Institut des belles lettres arabes
IC	Islamic Culture
ICLQ	Islamic and Comparative Law Quarterly

IDT	Instituto de Desenvolvimento Tehnologico
IEKS	Institut Etnograficheskie kratkie Soobshcheniia
IES	Institut Etnograficheskie Soobshcheniia
IF	Indogermanische Forschungen
IFZ	Istoricheskii Filologicheskii Zhurnal
IICP	International Islamic Colloquium Papers
IJJ	Indo-Iranian Journal
IIMGU	Iranskie Iazyki Pri Moskovskii Gosudarstvennyi Universitet
IIS	Indo-Iranian Studies in Honour of Sanjana
IJMES	International Journal of the Middle East Studies
IM	Istorik Marksist
IMA	Islam Modern Age
In.CLQ	International and Comparative Law Quarterly
Ind.A	India Antiquary
Ind.C	Indian Culture
In.Ir.	Indo-Iranica
Int.JIAS	International Journal of Islamic and Arabic Studies
IP	Investigacion y Progreso
IQ	Islamic Quarterly
IRAM	Islamic Research Association Miscellany
Ir.F	Iranskaia Filologija
Ir.Iaz.	Iranskie Iazyki
Ir.St.	Iranian Studies
IS	Islamic Studies
ISKD	Iazyki Severnogo Kavkaza i Dagestana
ISSJS	Iran Society Silver Jubilee Souvenir
Ist.M	Istanbuler Mitteilungen
ITED	Islam Tetkikleri Enstitüsü Dergisi

IZ	Istoricheskie Zapiski
Izv.	Izvestiia
IZVA	Iazyki Zarubezhnogo Vostoka i Afriki
Izv.AN Arm.	Izvestiia Akademii Nauk Armeniia
Izv.ANTur.	Izvestiia Akademii Nauk Turkmeniia
Izv.KM	Izvestiia Kavkazskogo Muzeia
Izv.Iu.ONII	Izvestiia Iugo-Osetinskogo Nauchno Issledovatel'skogo Instituta
Izv.OON	Izvestiia Otdeleniia Obshchestvennykh Nauk
Izv. RAN	Izvestiia Rossiiskii Akademii Nauk
Izv.SONII	Izvestiia Severo-Osetinskogo Nauchno Issledovatel'skogo Instituta
Izv.TGU	Izvestiia Tbiliskogo Gosudarstvennogo Universiteta
JA	Journal Asiatique
JAAS	Journal of Asian and African Studies
JAfr.H	Journal of African History
JAfr.L	Journal of African Law
JAH	Journal of the Asian Historical
JAIG	Journal of the Association of Iranian Geographers
JAMES	Annals of Japan Association for Middle East Studies
JAOS	Journal of the American Oriental Society
JAra.L	Journal of the Arabic Literatures
JARCE	Journal of the American Research Centre in Egypt
JAS	Journal of Asiatic Studies
JASB	Journal and Proceedings of the Asiatic Society of Bengal
JASpak.	Journal of the Asiatic Society of Pakistan
JBBRAS	Journal of the Bombay Branch of the Royal Asiatic Society
JCOI	Journal of the K.R.Cama Oriental Institute

JEA	Journal of Egyptian Archeology
JESHO	Journal of the Economic and Social History of the Orient
JH	Journal Heraldry
JHKS	Jahrbuch der Hamburger Kunstsammlungen
JIA(I)	Journal of Indian Art (and Industry)
JIES	Journal of the Indo-European Studies
JIH	Journal of Indian History
Jira.A	Journal of the Iranian Association
JIS	Journal of Iran Society
JMJ	Jamsetjee Jejeebhoy Madrasa Jubilee Volume
JLSC	Janua Linguarum, Series Critica
JN	Journal Numismatique
JNES	Journal of Near Eastern Studies
JNSI	Journal of the Numismatic Society of India
JPak. HS	Journal of the Pakistan Historical Society
JPKS	Jahrbuch der Preussischen Kunstsammlungen
JPOS	Journal of the Palestine Oriental Society
JPUHS	Journal of the Panjab University Historical Society
JQR	Jewish Quarterly Review
JRAI	Journal of the Royal Anthropological Institute
JRAS	Journal of the Royal Asiatic Society
JRCI	Journal of the Region Cultural Institute
JRGS	Journal of the Royal Geographical Society
JRSP	Journal of the Research Society of Pakistan
JRUSI	Journal of the Royal University Serve Institute
JS	Journal des Savants
JSA	Journal of the Society of Arts
JSS	Journal of Semitic Studies
JSV	Journal Sovietskoye Vostokovedenie

JTSC	Jewish Thought in the Sixteenth Century
JWAG	Journal of the Walters Art Gallery
KB	Katholische Bibelwerk
KIAI	Kavkazskii Istoriko Arkheologicheskii Institut
KLE	Kratkaia Literaturnaia Entsiklopediia
KO	Kunst des Orients
KP	Komsomul'skaia Pravda
KR	Kunstrundschau
KS	Keleti Szemle
KSDPIIA	Kratkie Soobshcheniia o dokladakh i Polevykh Issled. Instituta Arkheologii
KSH	Die Kunst und das Schöne Heim
KSIE	Kratkie Soobshcheniia Instituta Etnografii
KSINA	Kratkie Soobshcheniia Instituta Narodov Azii
KSIV	Kratkie Soobshcheniia Instituta Vostokovedeniia
KSUG	Kratkie Soobshcheniia Uzbekskogo Gosudarstkozia
KW	Kunstwanderer
KWerk	Kunstwerk
LA	Literatura Azerbaidzhan
LAr.	Literatura Armeniia
LBOPh.	Litteratur-Blatl für Orientalische Philologie
LE	Literaturnaia Entsiklopediia
LN	London News
LP	Leningradskoia Pravda
LR	Louisiana Revy
LRWS	Leipziger Rechts-Wissenschaftliche Studien
MA	Michigan Alumnus
MAGW	Mitteilungen der Anthropologischen Gesellschaft in Wien

Mag.A	Magazin of Art
MAI	Mythologie Asiatique Illustrée
MAP	Les Musees d'Art de Paris
MAS	Modern Asian Studies
MD	Makh Dug (Zhurnal na osset. Yazike Ordzhonikidze)
MDOG	Mitteilungen der Deutschen Orient-Gesellschaft
ME	Magasin Encyclopédique
MEJ	Middle East Journal
MER	Middle East Report
MES	Middle Eastern Studies
MF	Musées de France
MFl.	Moskovskoi Flot
MGWJ	Monatschrift für Geschichte und Wissenschaft des Judentum
MIAB	Mitteilungen des Instituts für Auslandsbeziehungen
MIF	Mémoire de l'Institut de France
MJI	Le monde Iranien et l'Islam
MJ	The Museum Journal
MJPA	Monthly Journal of the Pashto Academy
MKL	Meyers Konversationslexikon
MKW	Monatshefte für Kunstwissenschaft
ML	Memoires de Littérat
MM	Madrider Mitteilungen
M-M	Maghreb-Machreq
MMAB	Metropolitan Museum of Art Bulletin
MMAP	Mémoires de la Mission Archéologique de la perse
MMJ	Metropolitan Museum Journal
MMS	Metropolitan Museum Studies
MMV	Modi J. J. Memorial Volume

MN	Moscow News
MO	Le Monde Oriental
MOOI	Moyen Orient & Océan Indian
MPh.	Maimonides and Philosophy
MR	Moslemische Revue
MS	Le Monde Slave
MSE	Malen'kaia Sovetskaia Entsiklopediia
MSLP	Mémoires de la Société Linguistique de Paris
MSS	Münchener Studien Zur Sprachwissenschaft
MSt.	Mediaeval Studies
MSTr.	Main Stream
MUSJ	Mélanges de la Faculté Orientales de l'Université St. Joseph de Beyrouth
MW	Muslim World
MWi.	Mówiq wieki
MZh.	Mezhdunarodnyi Zhizn
NAA	Narody Azii i Afriki
NAGÄDGK	Neues Archiv der Gesellschaft für Ältere Deutsche Geschichtskunde
NC	Numismatic Chronicle
NCE	New Catholic Encyclopedia
NECS	Near Easten Culture and Society
NERT	Near Eastern Round Table
NGM	The National Geographic Magazine
NGWG	Nachrichten der Königlischen Gesellschaft der Wissenschaften zu Göttingen. Philologisch-historische Klasse
NMI	Neue Methodologie in der Iranistik
NMO	Der Nahe und Mittlere Osten

NNI	Novaia i Noveishaia Istoriia
NR	Nauka i Religii
NS	Numismatic Studies
Nu.Z	Numinastische Zeitschrift
NV	Novyi Vostok
NVre.	Novoe Vremiia
NYO	The New York Observer
OA	Orientalisches Archiv
OArt	Oriental Art
OAZ	Ostasiatische Zeitschrift
ODF	Der Orient in Deutschen Forschung
OF	Der Orient in der Forschung
OH	Orientalic Hispanica
Olaf.	Oriental'nyi Iaftiinskii (Sbornik)
OIAM	L'occidente e l'Islam nell'Alto medioevo
OINM	L'occidente et l'Islam nell'Alto medioevo
OLP	Orientalia Lovaniensia Periodica
OLZ	Orientalische Literaturzeitung
OM	Oriente Moderno
ON	Orient-Nachrichten
OOM	Oriente e Occidente nel Medioevo
OP	Oriente Poliano
Or.An.	Orients Antiquus
Or.G	Orientalic Gandensia
ORR	Orient, or Report of the Society for Near Eastern Studies in Japan
OS	Orientalia Suecana
Oset.	Osetinskaia
OSNG	Orientalische Studien, Theodor Nöldecke Gewidmet

OSP	Oriental Studies in Honour of Cursetji Erachji Pavry
PAAJR	Proceedings of the American Academy for Jewish Research
Pak. Jum.	The Pakistan Jumhuriyyat
Pak.L	Pakistani Linguistics
Pak. Ph.J	Pakistan Philosophical Journal
Pak. T	The Pakistan Times
PB	Pravda Buryatii
PBA	Proceedings of the British Academy
PDMW	Poure-Davoud Memorial Volume
Per.M	la Persio nel Medioevo
Ph.& H	Philosophy and History
Ph. Or.	Philologia Orientalis
PIS	Proceedings of the Iran Society
PJ	Palastina Jahrbuch
PKG	Propylaen Kunstgeschichte
PO	Przegląd Orientalistyczny
Pol.Qly	Political Quarterly
Po.R	The Polish Review
PP	Parliamentary Papers
PQ	Pakistan Quarterly
Proc.RGS	Proceedings of the Royal Geographical Society
PS	Palestinskii Sbornik
PSM	Popular Science Monthly
PV	Problemy Vostokovedeniia
PZG	Politik und Zeitgeschichte
QI	The Quarterly Iqbal
RA	Revue Africaine
RAA	Revue des Arts Asiatique

RAAO	Revue d'Assyriologie et d'Archéologie Orientale
RAC	Reallexikon für Antike und Christentum
RAIg.	Revue Algérinne
RAAAMG	Revue des Arts Asiatiques Annales du Musée Guimet
RArch.	Revue Archéologique
RArts	La Revue des Arts
RAss.	Revue d'Assyriologie
RB	Revue Biblique
RBPh.H	Revue Belge de philologie et d'Histoire
RC	Revue Contemporain
R&C	Religion y Cultura
RCAJ	Royal Central Asian Journal
RCL	Revue Catholique de louvain
RDM	Revue des Deux Mondes
RE	Revue Egyptologique
REA	Revue des Etudes Anciennes
REI	Revue des Etudes Islamiques
REJ	Revue des Etudes Juives
Rens.C	Renseignements Coloniaux
Rev.P	Revoliutsiia i Pis'mennost
Rev.Sem.	Revue Semitique d'Epigraphique et d'Histoire Ancienne
Rev.V	Revolutsionii Vostok
RGBS	Records of the Glasgow Bibliographical Society
RFr.	La Revue francaise
RFran.	La République Française
RH	Revue Historique
RHD	Revue Historique de Droit
RHR	revue de l'histoire des religions
RIA	Revue Iranienne d'anthropologie

RI(E)EI	Revista del Instituto (Egipcio) de Estudios Islámicos (en Madrid)
RIP	Revue de l'instruction publique
RKW	Repertorium für Kunstwissenschaft
RL	La Revue du Louvre
RLan.	Russian Language
RLC	Revue de Littérature comparée
RLMFr.	La Revue du Louvre et des Musées de France
RLPh.C	Revue de Linguistique et de philologie Comparée
RMHA	Record of the Museum of Historic Art
RMM	Revue du Monde Musulman
RO	Révue Occidente
ROA	Revue Orientale et Americaine
ROAC	Revue de l'Orient de l'Algérie et des Colonies
ROMM	Revue de l'Occident Musulman et de la Méditerranée
ROr.	Rocznik Orientalistyczny
RP	Research and Progress
RRAL	Rendiconti della Reale Accademia dei Lincei
RSJB	Recueils de la société Jean Bodin
RSO	Rivista degli Studi Orientali
RSPak.	Research Society of Pakistan
RSPh.The.	Revue des sciences philosophiques et théologiques
RT	Revue Tunisienne
RTPh. AEA	Recueil de travaux Relatifs à la Philologie et à l'Archéologie Egyptiennes et Assyriennes
RUB	Revue de l'université de Bruxelles
SA	Scientific American
SAB	Spätantike und Byzanz
SAGM	Sudhoffs Archiv für Geschichte der Medizin

SAr.	Sovetskaia Armeniia
SBAW	Sitzungsberichte der Königlichen Bayerischen Akademie der Wissenschaften
SBB	Studies in Bibliography and Booklore
SBN	Studi Bruno Nardi
SBOAk.	Sitzungsberichte der Österreichischen Akademie
SC	Studia Caucasica
SE	Sovetskaia Etnografiia
SEI	Shorter Encyclopedia Islam
SGAN	Soobshchenie Gruzii Akademii Nauk
SGE	Soobshchenii o Gosudarstvennogo Ermitazha
SGM	Scottish Geographical Magazine
Shi.I	Le Shi'isme Imamite
SHR	Studies in the History of Religion
SI	Studia Islamica
SIE	Sovetskaia Istoricheskaia Entsiklopediia
SII	Studien Zur Indologie und Iranistik
SIJT	Studies in Islamic and Judaic Traditions
Sir.	Studia Iranica
SIs.	Studies in Islam
SJMJC	Silver jubilee Magazine of Jamal Mohammad College
SL	Soviet Land
Sla.R	Slavic Review
SLit.	Sovetskaia Literatura
SLO	Storia delle Letterature d'Oriente
SM	Scripta Mathematica
SMSR	Studi e Materiali di Storia delle Religioni
SMV	Spiegel Memorial Volume
SOA	Sammlung Orientalischer Arbeiten

SOKA	Svenska Orientällskapets Arsbok
SOV. A	Sovetskaia Arkheologiia
SÖVAOKA	Sozialökonomische Verhältnisse im Alten Orient und im Klassischen Alterum
SOV. V	Sovetskoe Vostokovedenie
SPA	A Survey of Persian Art
SPAW	Sitzungsberichte der Preussischen, Akademie der Wissenschaften
Sphinx, RC...E	Sphinx, Revue Critique Embrassant le domaine entier de l'égyptologie
SR	Studies in Religion
SRIKMT	Soobshcheniia Respublike Ist - Kraevedch Muzeia Tadzhikestana
SSS	Slownik Starozytnosci Slowianskich
ST	Sovetskaia Tiurokologiia
St. Ir.	Studia Iranica
St. Theo.	Studia Theologica
SUAN	Syracuse University Alummi News
SV	Sovremennyi Vostok
Syria, RAOA	Syria, Revue d'Art Orient et d'Archéologie
SZh.	Sovetskaia Zhenshchina
TASJ	Transactions of Asiatic Society of Japan
TAVO	Tübinger Atlas des Vorderen Orient
TESG	Tijdschrift Voor Economische en Sociale Geographie
TGAIM	Trudy Gosudarstvennyi Armianskii Istoricheskii Muzei
TGMII	Trudy Gosudarstvennogo Muzeia Izobrazitel'nykh Iskusstv
TIE	Trudy Instituta Etnografiia
TIIA	Trudy Instituta Iazykoznaniiia
TIIa. M	Trudy Instituta Iazyk i Myshlenie

TITLV	Tijdschrift Voor Indische taal -, land, en Volkenkunde
TIV	Trudy Instituta Vostokovedeniia
TJ	Travail et jours
TK	Tygodnik Kulturalny
TLZ	Theologische Literaturzeitung
TMJS	Transactions of Maji Japan Society
TS	Tiurkologicheskii Sbornik
TSGU	Trudy Samarkandskogo Gosudarstvennogo Universiteta
Ts.K KPSS	Tsentrāl'nyi komitet kommunisticheskoi partii Sovetskogo Soiuza
TTGU	Trudy Tbiliskogo Gosudarstvennogo Universiteta
TTU	Trudy Tbiliskogo Universiteta
TUGU	Trudy Uzbekskogo Gosudarstvennogo Universiteta
TUU	Trudy Uzbekskogo Universiteta
Türk.K	Türkische Kunst
UAI	Ural-Altaische Jahrbucher
UC	UNESCO Courier
UDMC	Unity and Diversity in Muslim Civilisation
UEI	Urdu Encyclopedia of Islam
UI	I'Univers Israelite
UR	Übersee-Rundschau
USQBR	U.S.Quarterly Book Review
UZ	Uchenye Zapiski
UZAGU	Uchenye Zpiski Azerbaidzhanskogo Gosudarstvennogo Universiteta
UZIV	Ucherkie Zapiski Instituta Vostokovedeniya
UZLGU	Uchenye Zapiski Leningradskogo Gosudarstvennogo Universiteta
UZLU	Uchenye Zapiski Leningradskogo Universiteta

UZMGU	Uchenye Zapiski Moskovskii Gosudarstvennyi Universiteta
UZSGZh.PI	Uchenye Zapiski Stalinabadskogo Gosudarstvennogo Zhenskogo Pedagogicheskogo Instituta
UZTGU	Uchenye Zapiski Tazhikogo Gosudarstvennogo Universiteta
VAA	Vestnik Arkhivov Armenii
VAN	Vestnik Akademiya Nauk SSSR
VDI	Vestnik Drevnei Istorii
VEU	Vestnik Erevanskogo Universiteta
VF	Voprosy Filosofii
VI	Voprosy Istorii
Vla.	Voprosy Iazykoznaniia
VIMK	Vestnik Istorii Mirovoi Kul'tury
VLH	Verdens Litteraturhistorie
VLU	Vestnik Leningradskogo Universiteta seriya istorii yazuika i Literaturui
VM	Vestnik Matenadarana
VMGU	Vestnik Moskovskoga Gosudarstvennogo Universiteta
VMU	Vestnik Moskovskogo Universiteta
VON	Vestnik Obshchestvennykh Nauk AN Armenii
VT	Vechernii Tbilisi
VVNS	Vizantiysky Vermennik NS
Wah.I	Wahdate Islami
WG	Die Welt als Geschichte
Wi	Die Welt des Islams
WIK	Die Welt der Islamischen Kunst
WIs.	World of Islam
WK	Welkunst

WKG	Weltkunst geschichte
WLT	World Literature Today
WO	Die Welt des Orients
WP	West Pakistan
WZHU	Wissenschaftliche Zeitschrift der Humboldt Universität
WZKM	Wiener Zeitschrift für die Kunde des Morgenland
WZMLU	Wissenschaftliche Zeitschrift der Martin Luther Universität
YAD	Yillik Arastirmalar Dergisi
ZA	Zeitschrift für Assyriologie
ZALW	Zeitschrift für Ausländische Landwirtschaft
ZÄSA	Zeitschrift für Ägyptische Sprache und Altertumskunde
ZBK	Zeitschrift für Bildende Kunst
ZDMG	Zeitschrift der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft
ZDPV	Zeitschrift des Deutschen Palästinavereins
ZIVAN	Zapiski Instituta Vostokovedeniya Akademii Nauk SSSR
ZKA	Zeitschrift für Kulturaustausch
ZKG	Zeitschrift für Kirchengeschichte
ZKun. G	Zeitschrift für Kunstgeschichte
ZKV	Zapiski Kollegii Vostokovedov
ZMR	Zeitschrift für Mission- Wissenschaft und Religionswissenschaft
ZNTW	Zeitschrift für Neutestamentliche Wissenschaft
ZRGG	Zeitschrift für Religion und Geistesgeschichte
ZS	Zeitschrift für Semitistik
ZVG	Zeitschrift für Vorgeschichte
ZVO	Zapiski Vostochnogo Otdeleniia Imperatorskogo Russkogo Arkheologicheskogo

Obshchestva

ZVRW

Zeitschrift für Vergleichende Rechtswissenschaft

ZVSF

Zeitschrift für Vergleichende Sprachforschung

نشانه‌ها و علایم آوایی

الف: صامت‌ها

ء	ع	،
ب	غ	b
پ	ف	p
ت	ق	t
ث	ک	s
ج	گ	j
چ	ل	č
ح	م	h
خ	ن	x
د	و	d
ذ	ه	z
ر	ی	r
ز	ب: مصوت‌ها	z
ژ	ـَ	ž
س	ـُ	s
ش	ـِ	š
ص	آ	ş
ض	او	ž
ط	ای	!
ظ		ž

در آوانویسی اسامی و متون روسی از سیستم آوانگاری *Great Soviet Encyclopedia*. Macmilan, iNC New York, 1983 استفاده شده است.

آبایف، واسیلی ایوانوویچ [vāsili iṽanovič ābāyer]
Abaev, Vasili Ivanovich

(۱۹۰۰ -)، زبان‌شناسی.

در اُستی جنوبی واقع در گرجستان شوروی به دنیا آمد. در ۱۹۲۲ وارد دانشگاه پتروگراد شد و در بخش قوم‌شناسی و زبان‌شناسی ایرانی دانشکده علوم اجتماعی به تحصیل پرداخت و در ۱۹۲۵ از این دانشگاه فارغ‌التحصیل گردید. در ۱۹۳۵ نامزد (دکتر) علوم زبان‌شناسی شد و در ۱۹۶۲ دکتری زبان‌شناسی گرفت.

از ۱۹۱۸ تا ۱۹۲۱ آموزگار مدارس ابتدایی زادگاهش، دهکده گُبی^۱، بود و در ۱۹۲۵ استادیار دانشکده زبانهای ایرانی دانشگاه پتروگراد گردید. از ۱۹۲۸ در دانشکده زبان و افکار (دانشکده زبان‌شناسی کنونی)^۲ وابسته به آکادمی علوم شوروی، به کار مشغول شد. از ۱۹۳۵ تا ۱۹۴۰ رئیس دانشکده زبان‌شناسی و از ۱۹۴۲ تا ۱۹۴۴ رئیس کرسی دانشسراهای عالی اُستی شمالی و جنوبی بود.^۳ در ۱۹۴۸ پس از بازگشت به لنینگراد کارش را در دانشکده زبان و افکار ادامه داد و ۱۹۵۱ در دانشکده زبان‌شناسی آکادمی علوم شوروی در مسکو مشغول به کار شد و در ۱۹۶۹ به درجه استادی رسید.

وی متخصص زبانهای ایرانی باستان در انستیتوی زبان‌شناسی آکادمی علوم شوروی بوده و تحقیقاتش نیز در زمینه زبان‌شناسی تطبیقی - عمومی و همچنین زبانهای سکایی، آلانی و تأثیر آنها بر زبانهای اسلاوی بوده است.

در ۱۹۵۷ رَجُل شایسته آکادمی علوم جمهوری اُستی شمالی شد. ۱۹۵۸ در چهاردهمین کنگره شرق‌شناسان آلمان در گاله و ۱۹۶۰ در بیست و

پنجمین کنگره بین‌المللی شرق‌شناسان در مسکو شرکت کرد. در ۱۹۶۶ به‌خاطر تهیه و تدوین تاریخ زبان آسی و خدماتش به آن زبان به دریافت جایزه دولتی نایل آمد و از همان سال عضو افتخاری انجمن سلطنتی آسیایی انگلستان و ایرلند گردید.

آثار

«Novoe v osetinovedenii», *Izv. SONII I*, 1924, 489-492.

«دیدگاه جدید درباره آسی‌شناسی»

«Ob udarenii v osetinskom iazyke», *DAN*, okt. dek., 1924, 152-155.

«درباره تکیه در زبان آسی»

«Nekotorye osetino - iafeticheskie paralleli», *Iaf. sb. III*, 1925, 103-110.

«برخی از همگالهای آسی - یافسی»

PER.: «Alguziani», *perevod s gruzinskogo glavy iz Istorii gruzinskoi literatury*, K. Kekelidze, T. I, *Izv. SONII II*, 1926, 465-474.

1. Kobi

۲. این دانشکده در آغاز مربوط به فرهنگستان علوم شوروی بود و سپس تغییر نام داد.

۳. در ۱۷۷۴ م امپراتوری روسیه آنها را تابع خود کرد، پس از انقلاب ۱۹۱۷ آنها دارای دو حکومت خود مختار شدند:

الف) آسهای ساکن شمال کوههای قفقاز، دارای حکومت جمهوری خود مختار «اُستی شمالی» داخل در اتحادیه روسیه.

ب) آسهای ساکن جنوب کوههای قفقاز، دارای حکومت استان خود مختار «اُستی جنوبی» تابع جمهوری گرجستان.

Akademii, 1932, 13-17.

«روایات داردازانو در نزد آسها، مقدمه‌ای بر کتاب
امران، حماسه آسی»

«K kharakteristike sovremennogo osetinskogo
iazyka», *Iaf. sb.* VII, 1932, 57-80.

«درباره ویژگیهای زبان آسی معاصر»

«Obshchie elementy v iazyke osetin, balkartsev
i karachaevtsev», *Ia.M* I, 1933, 71-89.

«عناصر مشترک در زبان آسها، بلغارها^۱ و قره چایها»

«O foneticheskom zakone», *Ia.M* I, 1933, 1-14.

«درباره قلعه‌آواشناسی»

«Osetinskoe maenaw pshenitsa», *Ia.M* I,
1933, 67-70.

«واژه maenaw (گندم) در زبان آسی»

RETs.: Zarubin, I. I.: «Beludzhskie skazki»,
Ia.M II, 1934, 175.

«داستانهای بلوچی»، اثر زاروبین (نقد)

«Iazyk kak ideologiya i iazyk kak tekhnika», *Ia.
M* II, 1934, 34-54.

«زبان به عنوان ایدئولوژی و تکنیک»

RETs.: Genko, A.: «Iz kul'turnogo proshlogo
ingushe» (v soavtorstve s B.D.Dondua), *Ia.M*
II, 1934, 159-161.

«سخنی درباره فرهنگ باستانی اینگوשהا، اثر گنکو (نقد،
باهمکاری)

RETs.: Miller, Vs.: «Osetinsko - russko -
nemetskii slovar», T.I - II, *Ia.M* II, 1934,
169-173; T.III, *Izv. Iu. ONII* IV, 1941, 246-261.

«فرهنگ آسی - روسی - آلمانی»، اثر میلر (نقد)

«Alanika», *LAN* 9, 1935, 881-894; Nemetskoe
izlozhenie: Gerhardt, «Alanen und osseten»,
ZDMG 93, 1939.

«آلاتها و آسها»

RETs.: Munkacsi, B.: «Blüten der ossetischen
Volksdichtung», *Ia.M* III-IV, 1935, 316-322.

«شکوفایی شعر عامیانه آسی»، اثر مونکاکسی (نقد)

«O iazyke iuzhnykh osetin», sb. *ISKD* I, 1935,
87-97.

«درباره زبان آسهای جنوبی»

«Osetinskii iazyk», *LE*, T.8, 1935.

۱. بلغارهای ساکن شمال دریای خزر.

«الگوها» (ترجمه)

«Chetyre riada smychnykh soglasnykh v
osetinskom», *Izv. SONII* II, 1926, 475-480.

«چهار گروه از همخوانهای چاکنایی (حلقی) در زبان آسی»
«Dva slova o terminakh», *Iaf. sb.* IV, 1926,
205-207.

«دو کلمه درباره اصطلاحات»

«Kraevedenie u gorskich narodov», *Izv. SONII*
II, 1926, 17-20.

«سرزمین‌شناسی نزد اقوام کوهستان‌نشین»

«Tonicheskoe ili metricheskoe?», *Izv. SONII*
II, 1926, 500-516.

«شعر موزون یا عروضی؟»

«Dialektologicheskii obzor Iuzhnoi Osetii»,
DAN V, 1927, 90-92.

«بررسی گویش‌شناسی زبان آسی جنوبی»

Ispravlenie i dopolnenie. *Osetinsko-russko
nemetskogo slovaria*. Vs. Millera (sm. predis-
lovie k T.I), Leningrad: 1927.

فرهنگ آسی - روسی - آلمانی، اثر میلر (تصحیح و
تکمیل)

«O Ksanskom narechii osetinskogo iazyka»,
DAN V, 1927, 88-89.

«درباره گویش کسانای زبان آسی»

«Osetinskie etnicheskie terminy iron, allon»,
Iaf. sb. V, 1927, 105-108.

«اصطلاحات قومی آسی iron و allon»

«Osetinskii prefiks sae», *Iaf. sb.* V, 1927,
102-104.

«پیشوند sae در زبان آسی»

«Osetinskaia rukopis' nachala 19 v.», (Na oset.
iaz.), *Fid.* I-II, 1928, 52-57.

«نسخه خطی آسی مربوط به آغاز سده نوزدهم» (به زبان
آسی)

«Nauchnaia rabota v Iugo-Osetii», *Biull. KLI*
I 5, 1929.

«فعالیت علمی در آستی جنوبی»

«Otchet o Poezdke v Alagirskoe ushel'e»,
Biull. KLI 5, 1929, 1-2.

«گزارش سفر به تنگه آلاگیر»

«Darodzanovskie skazaniia u osetin, predislavie
k knige *Amran, Epos osetinskii*», Leningrad:

پژوهشهای دربارهٔ گویش‌شناسی زبانهای کوه نشینان
«Osetinskii iazyk», BSE, 1939.

زبان آسی

Predislovie k *Sobraniiu sochinenii K. Khetagurova*. Leningrad: Izd-vo AN SSSR, T.I, 1939.

مجموعه آثار ختاگورف (پیشگفتار)

RED.: *Sobranie sochinenii kosta khetagurova*. Leningrad: T.I, 1939.

مجموعه آثار کوستا ختاگورف (ویرایش)

RED.: «*Iranskaia seriia*», *TIIa.M* I-IV, Leningrad: 1940 i sl.L.

«دوره متون ایرانی» (تصحیح)

«Osetinskoe fyccag pervyi», *Ia.M* X, 1940, 13-14.

«واژه fyccag (اولین) در زبان آسی»

«O vinitel'nom padezhe v osetinskom», *Ia.M* X, 1940, 3-12.

«دربارهٔ مفعول بیواسطه در زبان آسی»

Instruktsiia dlia sostavleniia tolkovogo slovaria osetinskogo iazyka i rukovodstvo vyborkoi. Sobrano ok. 300.000 k., 1941.

دستورالعمل گردآوری فرهنگ جامع زبان آسی و راهنمای آن

Epos o Nartakh. Vrodnaia štat'ia k izdaniui osetinskogo eposa (Na oset. iaz.), s IX-XXII, Tskhin, 1942.

حماسه نرت‌ها (به زبان آسی)

«Drevneosetinskaia zelenchukskaia nadpis'», *SGAN* 2, T. V, 1944, 217-226.

«کتیبه زلن چوک به آسی باستان»

«Antidevovskaia nadpis' kserksa», *Ir.Iaz* I, Moskva- Leningrad: 1945, 134-140.

«کتیبه خشیارشا ضد دیوها»

«Drevnepersidskie elementy v osetinskom iazyke», *Ir. Iaz* 1, 1945, 7-12.

«عناصر ایرانی کهن در زبان آسی»

«Iranskie iazyki», *IAN Iranica*, V. I-III. Moscow- Leningrad: 1945.

«زبانهای ایرانی»

«Nadpis' Dariia o sooruzhenii dvortsa v Suze», *Ir. Iaz* I, Moskva-Leningrad: 1945, 127-133.

زبان آسی

«O sobstvennykh imenakh nartovskogo eposa», *Ia.M* V, 1935, 63-78

«درباره اسمهای خاص حماسه نرت»

Programma i instruktsiia osetinskoi lingvisticheskoi ekspeditsii. 1935.

دستور کار و برنامهٔ هیأت اعزامی زبان‌شناسان آسی

«130 let zhizni odnogo iazyka», *Izv. Iu. ONII* II, 1935, 235-238.

«صد و سی سال حیات یک زبان»

«Drevnepersidskie nadpisi», perevod i primechaniia dlia khrestomatii po drevnei istorii. Leningrad: T.I, 1936, 87-98.

«کتیبه‌های ایران باستان»

«Eshche o iazyke kak ideologii i kak tekhnike», *Ia.M* VI- VII, 1936, 5-18.

«یکبار دیگر دربارهٔ زبان به‌عنوان ایدئولوژی و تکنیک»

«Fol'klor» (Na oset. iaz.), *MD* I, 1936, 78 - 81.

«فولکلور» (به زبان آسی)

«K itogam osetinskoi lingvisticheskoi ekspeditsii», *Rev.P* 2, Moskva: 1936.

«دربارهٔ نتایج سفر هیأت اعزامی زبان‌شناسان آسی»

«N. Ia. Marr i osetinovedenie», *Ia.M* VIII, 1937, 201-207.

«پروفسور مار و آسی‌شناسی»

«Opyt sravnitel'nogo analiza legend o proiskhozhdenii nartov i rimlian», sb. *Pamiati Marra*. 1938, 317-337.

«تجربهٔ بررسی مقایسه‌ای تحلیل روایت‌های پیدایش نرت‌ها و رومیان»

Iz osetinskogo eposa Prilozhenie: Ritmika osetinskoi rechi. Moskva - Leningrad: 1939.

نمونه‌هایی از حماسهٔ آسی. بصره: آهنگ گفتار آسی

Komentarii k Sobraniiu Sochinenii K. Khetagurova (Sovmestno s I.Dzhanaevym i dr.). Leningrad: Izd-Vo AN SSSR, 1939.

تفسیرهایی بر مجموعهٔ آثار ختاگورف

«Kosta Khetagurov», *Zvezda* 9, 1936, 153-155.

«کوستا ختاگورف»

O dialektologicheskom izuchenii gorskikh iazykov. Trudy I.i dialektologicheskoi konferentsii, rostov n/D., 1936.

«o nekotorykh slovoobrazovatel'nykh suffiksakh s ogranichennoi produktivnost'iu», *Olaf*, I, 1949, 572-575.

«درباره برخی از پسوندهای واژه‌ساز با کاربرد محدود»
Osetinskii iazyk i fol'klor. Moskva-Leningrad: AN SSSR, I, 1949; [Reviewed by ZGUSTA, Ar. Or. XXIII, Leningrad: 1955, 274-277.]

زبان و فولکلور آسی

«O vzaimootnoshenii iranskogo i kavkazskogo elementa v osetinskom», *Olaf*, I, 1949, 109-122.

«درباره روابط عناصر ایرانی و قفقازی در زبان آسی»
 «O zalogovoi nedifferentsirovannosti prichastii», *Olaf*, I, 1949, 567-571.

«درباره فعلهای تقسیم‌ناپذیر معلوم و مجهول»
 «Poezdka k verkhov'iam Kubani, Baksana i Tereka», *Olaf*, I, 1949, 271-290.

«سفر به ناحیه علیای کوبان، باکسان و ترکه»
 «Poezdka v abkaziu», *Olaf*, I, 1946, 309-322.

«سفر به ابخاز»
 «Poezdka v Svanetiiu», *Olaf*, I, 1949, 291-308.

«سفر به سوانتی»
 «Polnoglasie v kartvel'skikh zaimstvovaniiax», *Olaf*, I, 1949, 526-528.

«هم‌آوایی کامل اقتباس کرده‌های صومعه کارتولی»
 «Proiskhozhdenie i kul'turnoe proshloe osetin po dannym iazyka», *Olaf*, I, 1949, 9-94.

«پیدایش و سابقه فرهنگی آنها براساس داده‌های زبانی»
 «Proiskhozhdenie persidskogo daru lekarstvo», *Olaf*, I, 1949, 597-598.

«پیدایش واژه فارسی دارو»
 «Proiskhozhdenie slova xumætægi prostoi», *Olaf*, I, 1949, 333-334.

«پیدایش واژه xumætægi (ساده) در زبان آسی»
 «Skifskii iazyk», *Olaf*, I, 1949, 147-224.

«زبان سکایی»
 «Smychnogortannye soglasnye v osetinskom», *Olaf*, I, 1949, 518-525.

«همخوانهای چاکنایی انسدادی در زبان آسی»
 «Zapozdahye otkrytiia», *IAN* VIII, V.I., 1949, 77-80.

«اکتشافهای دیررس»

«کتیبه داریوش درباره بنای کاخ شوش»
 «Nartovskii epos» (monografiia), *Izv. SONII X*, 1945, 119.

«حماسه نرتی»
Predislovie k sborniku Iranske iazyki. I. Leningrad: 1945.

مقدمه‌ای بر مجموعه زبانهای ایرانی
Rukovodstvo rabotai po sostavleniiu svodnogo teksta Nartovskogo eposa. Izdan v, 1946 g.

سرپرستی کار تهیه متن جامع حماسه نرت
 «Poniatie ideosemantiki», *Ia. M* XI, 1948, 13-28.

«درک ایدئوسمانتیک»
 «Vs. Miller kak osetinoved» (k 100 letiiu so dnia rozhdeniia), *Izv. Iu. ONII VI*, 1948, 19-30.

«میلر - آسی‌شناسی» (به مناسبت صدمین سالگرد تولدش)

«30 let sovetskoi vlasti i razvitie nauki v Iugo-Osetii», *Izv. Iu. ONII VI*, 1948, 5-17.

«سی سال حاکمیت شوروی و پیشرفت علوم در آسی جنوبی»

«Alanskii kul'turnye terminy v kavkazskikh iazykakh», *Olaf*, I, 1946, 335-337.

«اصطلاحات فرهنگی آلانی در زبانهای قفقازی»
 RED.: Zarubin, I.I.: *Beludzhskie skazki*. Moskva-Leningrad: T. II, 1949.

«داستانهای بلوچی، اثر زاروبین (تصحیح)»
 «Drevneevreiskie elementy v Osetinskom», *Olaf*, I, 1949, 331-332.

«عناصر زبان یهودی باستان در زبان آسی»
 «Istoricheskoe v nartovskom epose», V kn. *Nartskii epos*. Dzauzhikau, 1949.

«جنبه‌های تاریخی در حماسه‌های نرتی»
 «K istorii osetinskogo spriazheniia», *Olaf*, I, 1949, 561-566.

«تاریخ صرف در زبان آسی»
 «Mengrelizmy v osetinskom», *Olaf*, I, 1949, 323-330.

«منگرجرایبی در زبان فارسی»
 «Ocherk raskhozhdenii ironskogo i digorskogo dialektov», *Olaf*, I, 1949, 357-493

«شرحی درباره تفاوت میان گویشهای ایرونی و دیگوری»

«Irauskoe kan. kopat, nasypat'», *Tiia. AN SSSR*, 1956, 442-450.

«واژه فارسی Kan به معنی کندن و ریختن»

«Mimeo-izobrazitel'nye slova v osetinskom», *Tiia. VI*, 1956, 409-427.

«واژه‌های تصویری در زبان آسی»

«O iazykovom substrate», *DSIIaz. IX*, 1956, 57-69.

«درباره زیر ساخت زبانی»

«O nekotorykh osetinskikh elementakh v gruzinskom», *DSIIaz. IX*, 1956, 437-441.

«درباره برخی از عناصر آسی در زبان گرجی»

«O printsipakh etimologicheskogo issledovaniia», V kn.: *Voprosy metodiki sravnitel'no-istoricheskogo izucheniia indoevropskikh iazykov*. Moskva: 1956, 286-307.

«درباره اصول بررسی‌های ریشه‌شناسی»

«Osetinskoe faestnon vyzdoravlivaishchii», V kn. *Voprosy metodiki sravnitel'no-istoricheskogo izucheniia indoevropskikh iazykov*. 1956, 456-458.

«واژه faestnon (شفادهنگی) در زبان آسی»

«Osetinskoe wæjug velikan», V kn.: *Voprosy metodiki sravnitel'no-istoricheskogo izucheniia indoevropskikh iazykov*. 1956, 451-456.

«واژه wæjug (غول) در زبان آسی»

«Parallelizmy v osetinskoi rechi», V kn.: *Voprosy metodiki sravnitel'no-istoricheskogo izucheniia indoevropskikh iazykov*, 1951, 426-436.

«همگالها در زبان آسی»

«Skitskii byt i reforma Zoroastra», *Ar. Or.* 24, 1956, Praha, 22-56.

«شیوه زندگی سکاها و اصلاحات زرتشت»

RED.: *Naritskii epos. Sbornik*, Ordzhonikidze, 1957.

«حماسه نرت (تصحیح)»

Natury, epos osetinskogo naroda. Izdanie podgotovly. B. I. Abaev, N.G.Dzhusoev, Izdetel'stvo Akademii Nauk SSSR, Moskva: 1957.

«Znachenie i proiskhozhdenie slova æluton», *Olaf. I*, 1949, 338-347.

«معنی و پیدایش واژه æluton»

«Znachenie i proiskhozhdenie slova rong», *Olaf. I*, 1949, 348-353.

«معنی و پیدایش واژه rong»

«Grammaticheskii ocherk osetinskogo iazyka», prilozhenie k *rusko - osetinskomu slovariui*, V kn.: *Rusko - osetinskii slovar'*. Moskva: 1950, 547 - 624; Izd. 2 - e., 1952, 441 - 540; Ordzhonikidze, Izd. 4-e. 1962, 489 - 662; Ordzhonikidze, Izd. 5-e. 1970.

«شرح دستوری زبان آسی»، پوست فرهنگ روسی - آسی
RED.: *Iranskii iazyki*. II. Leningrad: 1950.

«زبانهای ایرانی (ویرایش)»

Rusko-osetinskii slovar'. Moskva: 1950; Sov. Entsikl. Izd 2-e., 1970

«فرهنگ روسی - آسی»

«Istoriia iazyka i istroia naroda», V kn.: *Voprosy teorii i istorii iazyka*. 1952.

«تاریخ زبان و تاریخ قوم»

«O printsipakh etimologicheskogo slovaria», *Vta. 5*, 1952, 56-69.

«درباره اصول فرهنگ ریشه‌شناسی»

Stat'i v *BSE* (Izd. 2-e): V.F.Miller. «Osetinskii iazyk»; G. Ravlinson. «Sakskii iazyk»; «Skitskii iazyk»; «Sogkiiskii iazyk»; «Sogdiiskoe pis'mo»; «Tokharskii iazyk», *Filolgiia iranskaia*, 1953.

«زبان آسی»، «زبان ساکی»، «زبان سکایی»، «زبان سفدی»،
«خط سفدی»، «زبان تخاری»

RETs.: Harmatta, J.: «*Studies in the Language of the Iranian Tribes in South Russia*», *Acta Oriens. T.I*, f. 2-3, Budapest: 261-314; *IAN VI*, 5, 1953, 487-490.

«مطالعاتی درباره قبایل ایرانی در جنوب روسیه»، اثر
هارماتا (نقد)

«Eshche raz o zapozdalykh otkrytiakh», *Vta. 5*, 1955, 168 sl.

«بار دیگر درباره اکتشافهای دیررس»

«Etimologicheskie zametki», *Tiia. AN SSSR* 6, 1956, 442.

«یادداشت‌های ریشه‌شناسی»

- «زبان‌شناسی تطبیقی - تاریخی زبان ایرانی در روسیه و اتحاد شوروی»
«Sredneaziatskii politicheskii termin afshin», VDI 2, 1959, 112-116.
- «اصطلاح سیاسی آسیای مرکزی afshin»
RED.: Vaneev, Z.N. *Srednevekovaiia Alaniia*. Tskhinvali, 1959.
- آلانی سده‌های میانه، اثر وانیف (ویرایش)
«Alanskii substrat v balkaro-karachaevskom iazyke», V kn.: *O proiskhozhdenii Balkartsev i karachaevsev*. Nal'chik, 1960.
- «زیر ساخت آلانی در زبان بالکار - قره‌چای»
«Chto znachit Kosta dlia osetinskogo naroda», Izv. Iu. ONII X, 1960, 72-80.
- «کوستا برای قوم آسی چه ارزشی دارد»
«Dokhristianskaia religiiia alan», *Trudy XXV kongressa vostokovedov*, 1960. Angliiskii perevod: «The Pre-Christian Religion of the Alans», *ACIO*, papers presented by the USSR delegation, Moscow: 1960.
- «مذهب آلانها پیش از مسیحیت»
RETs.: Benveniste, E. «*Etudes sur la langue ossete*», VIa. 4, 1960, 141-145.
- «تحقیقاتی درباره زبان آسی»، اثر بنونیست (نقد)
«Kosta i osetinskaia kul'tura», Izv. SONII XXII, 1960, 185-192.
- «کوستا و فرهنگ آسی»
«Kosta-narodnyi poet osetii» *Fid.*, Tskhinvali, 1960, (Na oset. iaz.)
- «کوستا - شاعر ملی آسها» (به زبان آسی)
«Ob istorizme v opisatel'nom iazykoznanie», V kn.: *O sootnoshenii sinkhronnogo analiza i istoricheskogo izucheniiia iazykov*. Moskva: 1960, 56-63.
- «گرایش تاریخی در زبان‌شناسی توصیفی»
«O novom perevode osetinskogo eposa Narty», LAN I, 1960, 57-58.
- «درباره ترجمه جدید حماسه آسی نرت»
«Osse dawæglidawg», *Hommages a Georges Dumezil, Collection Latomus XLV*, Bruxelles: 1960, 1-8.
- «واژه آسی dawæglidawg»
- طابع، حماسه قوم آسی (باهمکاری)
«O podache omonimov v slovare», VIa. 3, 1957, 31-43.
- «شیوه ارائه واژه‌های متشابه در فرهنگ»
«Problemy nartovskogo eposa», V kn.: *Nartskii epos*. Ordzhonikidze, 1957, 22-36; *Fid.* 1, 1957, (Na oset. iaz.)
- «مسائل حماسه نرت» (به زبان آسی)
«Sostoianie i zadachi izucheniiia osetinskogo iazyka», Izv. SONII XX, 1957.
- «موقعیت و مسائل فراگیری زبان آسی»
RETs.: Diakonov, I.M. «*Istoriia Indii*» (v soavtorstve s G.A. Melikishvili), VDI 3, 1958, 163-sl.
- «تاریخ هند»، اثر دیاکونوف (نقد، با همکاری)
«*Istoriko-etimologicheskii slovar' osetinskogo iazyka*. Moskva: 1958; T. II, Leningrad: 1973; T. III, Leningrad: 1978.
- فرهنگ ریشه‌شناسی - تاریخی زبان آسی
«Iz istorii slov», *Vediiskoe ari-asetinskoe asagalon*, VIa. 2, 1958, 43-45.
- «پیرامون تاریخ واژه‌ها»
«Russkoe grivenka, persidskoe girvanka», VIa. 4, 1958, 96-98.
- «واژه grivenka روسی، girvanka فارسی»
«Sarmato-bosporskie otnosheniia v otrazhenii nartovskikh skazanii», *Sov. A XXVIII*, 1958, 54-61.
- «روابط سرمت - بسفر در بازتاب داستانهای نرتی»
«*Grammaticheskii ocherk osetinskogo iazyka*. Izd. 3-e pererab. ordzhonikize, 1959; Angliiskii perevod: V. I. Abaev. *A Grammatical Sketch of Ossetic*. The Hague: Mouton & Co, 1964.
- مقاله‌ای درباره دستور زبان آسی
«Osetino-veinakhskie leksicheskie paralleli», *Izvestiia checheno Ingushskogo Nauchno-Issledovatel'skogo Instituta Istarii Iazyka i literatur* 1-2, 1959, 891-919; 1960.
- «همگالهای واژگانی آسی - ویناخی»
«Sravnitel'no-istoricheskoe iranskoe iazykoznanie v Rossii i SSSR», Izv. SONII XXI, vyp. 1959, 1-4.

شرحی بر گویش شناسی تاجیکی، اثر راستورگوییوا
(ویرایش)

«O tiurskikh elementakh v osetinskom iazyke»,
*Tezisy dokladov veseoiuznoi konfrensii
vostokovedov po iranskoi filologii*. Bakù: 1963,
10-12.

«دربارهٔ عناصر ترکی در زبان آسی»

«Piatyi stolbets bekhistunskoi nadpisi i
antidevovskaia nadpis' kserksa», *VDI* 3, 1963,
113-118.

«پنجمین ستون کتیبهٔ بیستون و سنگ نبشتهٔ خشیارشا
ضد دیوها»

«O dialektakh osetinskogo iazyka»,
Indo-Iranica Melanges. Wiesbaden: 1964, 1-7.

«دربارهٔ گویشهای زبان آسی»

«O drevnepersiskom lichnykh imenakh», *IV
vsesoiuznaia nauchnaia konfrensiia po iranskoi
filologii*. (Tezisy dokladov). Tashkent: (TGU),
1964.

«دربارهٔ نامهای خاص در فارسی باستان»

«Osetinskaia traditsionnaia geroicheskaia
pesnia», V kn.: *Osetinskie narodnye pesni*.
Moskva: Muzyka, 1964, 21-25; *gruzinskii
perevod*, *Tsikhkari* 12, 1962, 95-100.

«ترانه‌های سنتی حماسی آسی»

RED.: Rastorgueva, V.S. i Kerimova, A.A.
Sistema tadzhikskogo glagola. Moskva: 1964.

دستگاه فعل در زبان تاجیکی، اثر راستورگوییوا و کریمووا
(ویرایش)

«V.F. Miller i osetinskoe istoricheskoe
iazykoznanie», *Izv. SONII* XXIV, vyp. I, 1964,
5-8.

«میلر و زبان‌شناسی تاریخی زبان آسی»

RED.: Predislovie k knige: Balkarov, B. Kh.
Adygskie elementy v osetinskom iazyke. Nal'chik,
1965.

عناصر آدیگی در زبان آسی، اثر بالکارف (پیشگفتار و
تصحیح)

RETs.: Kafoev, A. Zh. «Adygskie pamiatniki»,
(V soavtorstve s V.A. Kuznetsovym), *VI* 12,
1965, 151-154.

«آثار آدیگی»، اثر کافویف (نقد، با همکاری)

RED.: *Osetinskoe narodnoe tvorchestvo* (Na
oset. iaz.). T.I. 624., T. II, 692, Ordzhonikidze,
1961.

آثار خلافت قوم آسی (به زبان آسی، ویرایش)

RED.: Miller, Vs. *Iazyk osetin*. (per. s nem.)
Moskva: 1962. Pred. Prmech.

زبان آسها، اثر میلر (ترجمه و ویرایش همراه با پیشگفتار،
حواشی و توضیحات)

«Isoglosse scito-europee», *AIUON* IV, Napoli:
1962, 27-43; *Studia Classica et Orentolia*
Antonino Pagliaro Oblata, Vol. I, Roma: 1969,
21-61.

«خویشاوندی سکایی - اروپایی»

«Istoriia izucheniia osetinskogo iazyka v Rossii
i SSSR», V kn.: *Ocherki po istorii izucheniia
iranskih iazykov*. Moskva: 1962, 84-89.

«تاریخ پژوهش زبان آسی در روسیه و اتحاد شوروی»

«Kul't semi bogov u skifov», V kn.: *Drevnii mir*.
Akademiku V.V.Struve, Moskva: 1962, 445;
Nemetskoe reziume: W.I.Abajew, «Der kultus
dersieben Gotterbel den Skythen», *BCO* 6,
Berlin: 1963.

«ستایش بغان هفتگانه نزد سکاها» (با همکاری)

«Sravnitel'no-istoricheskoe iranskoe
iazykoznanie v otechestvennoi nauke», V kn.:
Ocherki po istorii izucheniia iranskih iazykov.
Moskva: 1962, 3-7.

«زبان‌شناسی تطبیقی - تاریخی زبان ایرانی در دانش
میهنی (منظور شوروی است)»

Khrestomatiia po istorii Drevnego Vostoka, Iran.
Perevod i kommentarii drevnei-iranskih
tekstov, Moskva: 1963, 349-370.

گزیده‌هایی از تاریخ شرق باستان، ایران

«Le cheval de Troie», *Annales* 6, Paris: Nov.-
Dec. 1963, 1041-1070.

«اسب تروا»

«Ob iranskih nazvaniikh stali», V kn.:
Iranskii Sbornik. Moskva: 1963, 203-207.

«دربارهٔ نامهای ایرانی فولاد»

RED.: Rastorgueva, V.S. *Ocherki po
tadzhikskoi dialektologii*. Vyp. 5. *Tadzhiksko-
russkii dialekany slovar'*. Moskva: 1963.

118, 1967, 35-38.

«در باره منظومه پهلوان پلنگینه پوش»

«Etnogenez osetin po dannym iazyka», V kn.: *Proiskhozhdenie osetinskogo naroda*. Ordzhonikidze, 1967, 9-21, 313-315.

«قوم‌شناسی آنها بر پایه داده‌های زبانی»

«Etnonim 'khazar' v iazykakh kavkaza», *Izv. SONII* 27, 1968, 216-218.

«ریشه خزر در زبانهای قفقازی»

«Nartovskii epos», V kn.: *Kratkaia literaturaia ensiklopediia*. T. 5, 1968, 120-122.

«حماسه نرت»

«Osetinskii sotsial'nyi termin ældar k voprosu o genezise feodalizma», *Izv. SONII* 27, 1968, 23-27.

«اصطلاح اجتماعی ældar در زبان آسی درباره مسائل پیدایش فئودالیزم»

«Osetinskoe fætku iabloko», *Izv. SONII* 27, 1968.

«واژه fætku (سیب) در زبان آسی»

«Ob iranskikh elementakh v russkom iazyke», *Vzaimodeistvie i vzaimoobgashchenie iazykov narodov SSSR*. Moskva: 1969.

«درباره عنصرهای ایرانی در زبان روسی»

RETs.: Andronikashvili, M. «Ocherki po iransko-gruzinskim iazykovym vzaimootnosheniiam», I.Tbilisi: 1966, *Vla*. 4, 1969, 127-130.

«شرحی درباره رابطه متقابل زبانهای ایرانی و گرجی»، اثر آندرونیکا شویلی (نقد)

«O razvitii literaturnykh iazykov iranskikh narodov Sovetskogo Soiuza», Sb. *zakonomernosti razvitiia literaturnykh iazykov narodov SSSR v sovetskuiu epokhu*. Moskva: 1969, 67-77.

«درباره پیشرفت زبانهای ادبی اقوام ایرانی در اتحاد جماهیر شوروی»

RED.: Pakhalina, T. N. *Pamirskie iazyki*. Moskva: 1969.

«زبانهای پامیری، اثر پاخالینا (ویرایش)

«Persidskii toponim xunsar», *Toponimika vostoka issledovaniia i materialy*. Moskva: 1969, 125-128.

RETs.: «Current Trends in Linguistics», ed. by T.A. Sebeok, I. Soveit and East European Linguistics, *Vla*. 3, The Hague: 1965, 157.

«گرایشهای رایج در زبان‌شناسی» (نقد)

«K alano- Vengerskim leksicheskim sviaziam», *Europaet Hungoria, Congressus ethnographicus*. Budapest: 1965.

«پیرامون رابطه‌های واژگانی آلانی - مجاری»

«Ketimologii drevnepersiskikh imen Kurus, Kambujiya, Cišpiš», V kn.: *Iranskaia Filologii*. Tashkent: 7-22; «Ta zhe stat'ia s ispravleniami», V kn.: *Etimologial*. 1965, 286-295.

«ریشه‌شناسی نامهای کورش، کمبوجیه، چیش‌پیش در پارسی باستان»

Predislovie k knige: Benvenist, E. *Ocherki po osetinskomu iazyku*. Per. frants, Moskva: 1965.

«شرحی پیرامون زبان آسی، اثر بنونیست (ترجمه و پیشگفتار)

«Profilo grammaticale dell' osseto letterario moderno» (Sovmestno S.W. Belardi N. Minissi), I. Phonologia, *AIUON* VI, Napoli: 1965, 49-68.

«طرح دستوری در ادبیات نوین آسی» (با همکاری)

Skifo-evropeiskie izoglasi. Nastyke vostoka i zapada, Moskva: izdatel'stvo Nauka, 1965.

«درباره خویشاوندی زبانهای سکایی - اروپایی»

«Iz istorii slov», *Etimologii*. Moskva: 1966, 241-246.

«درباره تاریخ واژه‌ها»

«O fol'klornoi osnove poemu Shota Rustaveli, *Vitiaz v barsovoi shkure*», *LAN* 4, 1966, 295-312.

«درباره مبانی فولکلوری منظومه شوتا روستاوی زیر عنوان پهلوان پلنگینه پوش»

«O perekrestnykh izoglossakh», *Etimologii*. 1966, 247-263.

«درباره خویشاوندی زبانی چند جانبه»

«Osetinskoe adægn borona», V kn.: *Etimologii*. 1966.

«واژه adægn (شن‌کش، ماله) در زبان آسی»

«Osetinskoe ilivd-persidskoe alufta», *AO XXX*, Kopenhages: 1966, 9-14.

«ilivd در آسی و آلفته در فارسی»

«Vokrug poemu Vitiaz v barsovoi shkure», *TTU*

Moskva: 1972, 233-242.

«دربارهٔ مناسبت‌های قومی در اصطلاحات طایفای نزد آسها»

«Voprosy normirovaniia literaturnykh iazykov narodov kavkaza» (v soavtorstve s N.A. Baskakovym, B. kh. Balkarovym. L.I. Skvortsovm), *Vta.* 6, 1972, 109-116.

«مسائل رده‌بندی زبانهای اصلی ملل قفقاز» (با همکاری)
«Vyrasheniia tipa ce fripon de valet v osetinskom», *Folia Linguistica*, tomus V, 1/2, 1972, 178-181.

«بیان نوع ce fripon de valet در زبان آسی»

«Nekotorye osetino-gruzinskie semanticheskie paralleli», *Iberisko-kavkazskoe iazykoznanie XVIII, Sbornik v chest' 75-letiiia A.S. Chikobava.* Tbilisi: 1973, 27-34.

«چند همگال معناشناسی آسی-گرجی»

«Mif i istoriia v Gatakh Zoroastra», *Istorikofilologicheskie issledovaniia Sbornik starei pamiatii akademika N.I. Konrada.* 1974, 310-321.

«افسانه و تاریخ در گاهان زرتشتی»

Predislovie k knige: Isaev, M. I. *Ocherki po istorii izucheniia osetinskogo iazyka.* Ordzhonikidze, 1974.

«شرحی دربارهٔ تاریخ پژوهش زبان آسی»، اثر عیسی‌یف (پیشگفتار)

«Contribution a l'histoire des Mots», *Melanges Emile Benveniste*, Paris: 1975, 1-11.

«تتبعی در باب تاریخ واژه‌ها»

«Zoroastr i Skify», *Monumentum H. S. Nyberg III, AI 6*, Téhéran: Liege, 1975, 1-12.

«زرتشت و سکاها»

«Skify i osetiny», *Kur'er Iu. NESKO*, Ianvar, 1977, 48-49.

«سکاها و آسها»

«Zh. Divmezil, issledovatel' osetinskogo eposa i mifologii», V knige Zh. Divmezil. *Osetinskii epos i mifologia.* Moskva: 1977, 268-273.

«دیومزیل، پژوهشگر در زمینهٔ حماسه و اسطوره‌شناسی آسی»

Znachenie areal'nykh kontaktov v istorii iazyka.

«اسم مکان فارسی خوانسار»

RETs.: Benveniste, E. «*Titres et noms propres en Iranien ancien*», Paris: 1966, *Vta.* I, 1969, 107-111.

«عنوانها و نامهای خاص در زبان ایرانی کهن»، اثر بنونیست (نقد)

«The Names of the Months in Ossetic», *W.B.Henning Memorial Volume.* London: 1970, 1-7.

«نام ماهها در زبان آسی»

«Neskol'ko sluchaev cheredovaniia v indoevro-peiskom», *Vostochnaia Filologiya.* 1970, 100-101.

«چند مورد تبدیل در هند و اروپایی»

QAZAR. «Beiträge zur Alten Geschichte und deren Nachleben», *Festschrift für Franz Altheim zum 6, 10, 1968, Berlin:* 1970, 208-212.

«یادداشت‌هایی دربارهٔ تاریخ باستان و پی‌آمدهای آن»

«Tadzhikskoe olufta», *IF*, Dushanbe: 1970, 5-8.

«واژه olufta (آلفته) تاجیکی»

«Tipologiya armianskogo i osetinskogo iazyka i kavkazskii substrat», *Sprache und Gesellschaft*, Jena: 1970, 16-28.

«گونه‌شناسی زبانهای ارمنی و آسی در ارتباط با زیرساخت زبان قفقازی»

«Iz iranskoi onomastiki», Sb. *Istoriia iranskogo gosudarstva i kul'tury, k 2500-letiiu iranskogo gosudarstva.* Moskva: 1971, 262-276.

«نام‌شناسی ایرانی»

«K voprosu o prarodine i drevneishikh migratsiakh indoiranskikh narodov», *Drevnii Vostok i antichnyi mir.* Moskva: 1972, 26-37.

«دربارهٔ خاستگاه اقوام هند و ایرانی قدیمی‌ترین مهاجرت آنها»

RETs.: Gertsenberg, L.G. «*Morfologicheskaiia struktura slova v drevnikh indoiranskikh iazykakh*», Leningrad: 1972, 274. (v soavtorstve s R. Kh. Dody-Khudoevym).

«ساختار صرفی واژه در زبانهای باستانی هند و ایرانی»، اثر گرتس برگ (نقد)

«O rodovykh otnosheniakh v terminakh rodstva u osetin», *Engel's i iazykoznanie.*

منابع ۴۵ ج ۱ ص ۸۰۳، ۸۰۹، ۸۲۳-۸۲۴، ۸۶۶، ۱۲۲۴
ج ۲ ص ۱۲۵، ۱۴۳، ۱۵۰ ج ۱ ص ۱۴۵، ۱۴۶
ص ۱۲، ۱۵۰، ۱۵۰۶-۱۹۵۵ و ۱۹۶۰-۱۹۶۱
۱۹۶۱-۱۹۶۵ و ۱۹۶۶-۱۹۷۰ و ۱۹۷۳-۱۹۷۴، ۱۵۱
ج ۱ ص ۱۵۲، ۱۵۳ ج ۱ و ۲ و ۵ و ۶ و ۷، ۱۵۵ ص ۷-۸،
۱۷۳ ج ۲۰ ص ۱-۱۷.

آبایوا، تامارا گریگوریونا [tāmārā grigoriyevnā
ābāyevā]

Abaeva, Tamara Grigorievna

(۱۹۲۷-)، تاریخ.

۱۷ ژوئیه در خیره (ازبکستان) به دنیا آمد. در ۱۹۵۱
دانشکده شرقی دانشگاه دولتی آسیای میانه را
به پایان رساند. در ۱۹۶۲ نامزد (دکتر) علوم تاریخی
شد.

در ۱۹۶۵ کارمند علمی انستیتوی شرقشناسی در
آکادمی علوم ازبکستان شوروی بود و در ۱۹۶۶
کارمند ارشد علمی گردید.

آثار

Avtoref.: Tashkent: 1961.

چکیده رساله علمی

«Afganistan», V kn.: *Sovetskii soiuz i
slaborazvniye strany vostoka*. Tashkent: 1963,
77-90, (Na uzb.iaz.)

«افغانستان» (به زبان ازبکی)

«K voprosu osveshcheniia gazetoi
Turkestanskii vedomosti: Ekonimicheskikh
sviazei Turkestanskogo Kraia i Bukharskogo
Khanstva s Afganistanom (vtoraia polovina
XIX-nachalo XX v.)», V kn.: *Vzaimo-
otnosheniia narodov srednei Azii i sopredel'nykh
stran vostoka v XVIII-nachale XX v.v.*
Tashkent: 1963, 221-236.

«درباره بررسی روزنامه گزارشهای ترکستان: مناسبات
اقتصادی سرزمین ترکستان و خان نشین بخارا با
افغانستان (نیمه دوم سده نوزدهم و اوایل سده بیستم)»
Ocherki istorii Badakhshana. Tashkent: Nauka
Uz.SSR., 1964, AN. UZ. SSR. In-t
vostokovedeniia.

شرحی درباره تاریخ بدخشان (رساله دکتری، نامزدی
علوم)

«Iz istorii vzaimootnoshenii gosudarstva

*Materialy 5-oi regional'noi sessii po istoriko
sравnitel'nomu izucheniiu iberisko-kavkazskikh
iazykov*, Ordzhonikidze, 1977.

اهمیت مناسبات منطقه‌ای در تاریخ زبان

«Nartovskii epos osetin», *Predislovie k knige
Skazaniia o Nartakh*. Izdatel' stvo Sovetskaiia
Rossiia, Moskva: 1978, 5-42.

«حماسه آسی نرت»

*Osnovyi iranskogo iazykoznanii: drevneiranskie
iazyki*. Moskva: Nauk SSSR Institut
iazykoznanii, Abaev, V.I., Bogoliubov. M.N. &
Rostorgueva.

مبانی زبان‌شناسی ایرانی، زبانهای ایرانی باستان (با
همکاری)

درباره‌اش

Miller, B.V. «Trudy russkikh uchenykh v
oblasti iranskogo iazykoznanii», *UZ MGU*,
vyp. 101, T.3, kn.2, 1946, 77-78.

«آثار دانشمندان روسی پیرامون زبان‌شناسی ایرانی»

Gagkaev, K.V.I. *Abaev, Krupneishii issledovatel'
osetinskogo iazyka*. Sots. osetiia, Ordzhonikidze,
1951.

آبایف به عنوان بزرگترین پژوهشگر زبان آسی

Agnayev, A. *Krupneishii sovetskii
lingvist-osetinoved.*, Staliniri: 27 sov. osetiia,
maia, 1958.

بزرگترین زبان‌شناس - آسی‌شناس شوروی

Isaev, M.I. «V. I. Abaev kak krupneishii iranist-
osetinoved», *Izv. lu. ONII*, vyp. 4, Staliniri:
1958, 396-406.

«آبایف بزرگترین ایران‌شناس و آسی‌شناس»

Briantseva, T. G. «Abaev, V.I.», V kn.: *KLE*,
Moskva: T. I., 1962, Stlb. 21-22.

«و.ای. آبایف»

«Iazykoznanie», *Izv. SONII*, T. XXII, vyp V,
Ordzhonikidze, 1969, Isaev, M.I. Slavnyi put'
uchenogo, 5-21.

«زبان‌شناسی»

Briantseva, T. G. «Abaev, V. I.», V kn.: *BSE*,
Izd. 3, T. 1, Moskva: 1970, 10.

«و.ای. آبایف»

«درباره تاریخ قوم قرقیز» (با همکاری)
«Preobrazovaniia v khoziaistve i kul'ture kazakhov za gody sotsialisticheskogo stroitel'stva» (Evolution economique et culturelle des kasakhs pendant les années de l'edification socialiste), SE 1, 1961, 54-71.

دگرگونی در اقتصاد و فرهنگ قزاقها طی سالهای بنای
سوسیالیسم»

«Otrazhenie protsessa sblizheniia natsii na semeinobytovom uklad narodov Srednei Azii i kazakhstana» (L'influence du procès de rapprochement des nations sur le mode de vie familial chez les peuples de l'Asie Centrale soviétique et du kazakhstan), SE 3, 1962, 18-34.

«بازتاب جریان نزدیکی ملتها در سازمان خانوادگی -
معیشتی اقوام آسیای میانه و قزاقستان»

«Die stammesgliederung edr kirgisen und die Frage nach ihrer Herkunft», AOHung. 14, 1962, 197-206.

«مسأله تقسیم‌بندی نزدی قرقیزها و پیرامون پیدایش
آنها»

«Kazakhi», «Kirgizy», V kn.: *Narody Vostochnoi Azii*. Moskva-Leningrad: 1965, 630-640.

«قزاقها»، «قرقیزها»

Dokt. diss.: *Kirgizy v ikh etnogeneticheskikh i istoriko-kul'turnykh svyaziakh s narodami sopredel'nykh stran*. Leningrad: AN SSSR. LO In-ta etnografii, 1968.

«قرقیزها در ارتباط با قوم‌شناسی و روابط تاریخی - فرهنگی
آنان با مردم سرزمینهای همجوار (پایان‌نامه دکتري)
Avtoref.: Leningrad: 1968.

چکیده رساله علمی

«Nekotorye Voprosy obshchestvennogo stroia kochevykh obshchestv», SE 6, Moskva: 1970, 61-73.

«برخی مسائل نظام اجتماعی جوامع کوچنده»

«Dobycha zolota: odin drevnikh promyslov gornykh tadjikov» (Extraction de l'or: une des anciennes industries des Tadjik de montagne), SE 2, 1971, 114-122.

rusского i narodov Afganistana (XVII v.-nachalo XIX v.), V kn.: *Ocherki po novoi istorii Afganistana*. Tashkent: 1965, 124-146.

«درباره تاریخ روابط متقابل دولت روسیه و مردم
افغانستان (سده هفدهم تا اوایل سده نوزدهم)»

منابع ۱۵۵ ص ۸.

آبرام زون، سائول مندلوویچ [saul mendelevič
ābrāmzon]

Abramzon, Saul Mendelevich

(۱۹۰۵ -)، تاریخ، قوم‌شناسی.

۲۲ ژوئن در ایالت دیسمیتروفسک (اورلوفسکی
شوروی) متولد شد. در ۱۹۲۶ از بخش قوم‌شناسی
منطقه‌ای دانشکده دولتی لنینگراد فارغ‌التحصیل
شد. در ۱۹۴۳ نامزد (دکتر) علوم تاریخی گردید.
موضوع پایان‌نامه وی شرح فرهنگ مردم قرقیزستان بوده
است. در ۱۹۶۹ به‌اختیار درجه دکتري علوم تاریخی
نایل آمد.

از ۱۹۳۱ کارمند علمی انستیتوی قوم‌شناسی
آکادمی علوم اتحاد جماهیر شوروی شعبه لنینگراد
بود. در ۱۹۴۸ کارمند ارشد علمی گردید.

۱۹۶۰ در بیست و پنجمین کنفرانس بین‌المللی علوم
انسان‌شناسی و قوم‌شناسی مسکو شرکت داشت.

آثار

«Etnograficheskie siuzhety v kirgizskom opose Manas», SE 2, Moskva: 1947, 134-154.

«موضوعهای قوم‌شناسی در حماسه قرقیزی ماناس»

«Tian'-Shanskaia etnograficheskaia ekspeditsiia», IEKS 4, 1948, 66-73.

«هیأت علمی بررسی قوم‌شناسی در تیان - شان»

«Etnograficheskie al'bom khudozhnika P.M. Kosharova (1857 g.)», SMA 14, 1953, 147-167.

«آلبوم قوم‌شناسی نقاش کوشاروف (۱۸۵۷)»

«K voprosu o patriarkhal'noi sem'e i kochevnikov Srednei Azii», IEKS 28, 1957, 28-34.

«درباره مسأله خانواده پدرسالار و کوچندگان آسیای میانه»

«K kharakteristike shamanstva v starom byti kirgizov», IEKS 30, 1958, 143-150.

«درباره مشخصات آیین شمنی در زندگی کهن قرقیزها»

«Iz etnicheskoi istorii Kirgizov», TS, A.N. Konova, 1960, 165-167.

۳۰ ژانویه در ارمنستان شوروی به دنیا آمد. در ۱۹۳۳ از دانشکده تاریخ دانشگاه دولتی ایروان فارغ التحصیل شد. در ۱۹۳۷ نامزد (دکتر) علوم تاریخی گردید. موضوع پایان نامه وی شهرهای ارمنستان در دوره اشکانیان و خلافت اعراب بود. در ۱۹۴۳ به دریافت درجه دکتری نایل آمد و پس از آن به مقام پروفیسوری رسید.

در ۱۹۳۳ کارمند علمی مرکز اسناد ماتناداران^۱ شد. از ۱۹۳۷ استاد و از ۱۹۴۲ تا ۱۹۴۹ مدیر گروه دانشگاه دولتی ایروان بود.

در ۱۹۴۷ در کنگره سراسری آسیا در دهلی، ۱۹۶۲ در دهمین کنگره سراسری آسیا در نیویورک و ۱۹۴۵ در یازدهمین اجلاس همان کنگره در ورشو شرکت جست. وی همچنین در کنگره سراسری علوم تاریخی و کنگره های دیگر شرکت داشته است.

آثار

«Krest'ianskoe dvizhenie v Sisakane v X v.», *IZ* 3, Moskva: 1938, 54-71.

«جنبشهای دهقانی در سیساکان در سده دهم»

Tekst i issledovanie, V kn.: *Kosmografiia i teoriia kalendarei armianskogo uchenogo VII v. Ananii Shirakatsi*. Erevan: Armgosizdat, XXX, 1940, (Na arm. iaz.)

کیهان نگاری و نظریه گاه شماری آنانیا شیراکاتسی، دانشمند ارمنی سده هفتم (متن و تحقیق به زبان ارمنی) *Dokt. diss.: Armianskii uchenyi VII v. Ananii Shirakatsi*. Erevan: Matenadaran, 1944.

آنانیا شیراکاتسی، دانشمند ارمنی سده هفتم (پایان نامه دکتری).

«Rol' Madrasa (Indiia) v osvoboditel'nom dvizhenii armianskogo naroda», *Echmiadzin* 5-6, Erevan: 1947, 43-54, (Na arm. iaz.)

«نقش مدرّس (هند) در جنبش آزادیبخش ارامنه» (به زبان ارمنی)

Istoriia armianskogo pis'ma i pis'mennosti. Erevan: Aipetrat, 1959, (Na arm. iaz.)

تاریخ نوشته ها و خط ارمنی (به زبان ارمنی)

Rukopisnye sokrovishcha Matenadara. Erevan: Aipetrat, 1959, (To zhe: Na arm. iaz.)

گنجینه های نسخ خطی ماتناداران

«استخراج طلا: یکی از حرفه های باستانی تاجیکهای کوه نشین»

Kirgizy i ikh etnogeneticheskii i istoriko-kul'turnye svyazi. Leningrad: Nauka, 1971, AN SSSR. In: etnografii.

قرقیزها، روابط قومی و تاریخی - فرهنگی آنها

«Formy sem'i v dotiurskikh i tiurskikh plemen luzhnoi Sibiri, Semirech'ia i Tian'-shania v drevnosti i srednevekov'e», *TS*, 1972, (Pamiatni P.M. Melioranskogo), 287-305.

«شکل خانواده در قبایل پیش از ترکان و ترکان جنوب سیریری، هفت آب (هفت رود) و تیان-شان در عصر باستان و سده های میانه»

«Narodnye predaniia kak istochnik dlia izucheniia etnicheskoi istorii kirgizov Tsentral'nogo Tian'-Shania», V kn.: *Etnicheskaia istoriia narodov Azii*. Moskva: 1972, 67-82.

«روایات منقول، به عنوان مأخذی برای مطالعه تاریخ قوم قرقیز تیان-شان مرکزی»

«Normy braka u Kirgizov v proshlom» (Former Marriage Norms of the Kirghiz), *SE* 1, 1976, 49-57.

«موازن از دواج بین قرقیزها در گذشته»

«Family-Group, Family, and Individual Property Categories Among Nomads», *The Nomadic, Alternative. Modes and Models of Interaction in the African-Asian Deserts and Steppes*. ed. W. Weissleder, The Hague: 1978, 179-188.

«گروه خانواده، خانواده، و تقسیمات حق مالکیت فردی در میان بادیه نشینان»

«Predmety kul'ta Kazakhov, kirgizov i karakalpakov», *SMAE* 34, 1978, 44-67.

«مظاهر مورد ستایش قزاقها، قرقیزها و قزاقالباقها»

منابع ۱۵۰ س ۱۹۰۶ - ۱۹۵۵، ۱۹۵۶ - ۱۹۶۰، ۱۹۶۱ - ۱۹۶۵، ۱۹۶۶ - ۱۹۷۰، ۱۹۷۵، ۱۹۷۷، ۱۹۷۹ و ۱۹۸۰؛ ۱۵۵ ص ۱۰ - ۱۱.

آبرامیان (آبراهامیان)، آشوت [āšot ābrāmiyān] Abramian, Ashot

(۱۹۰۳ -)، تاریخ.

«درباره تاریخ روابط هند و ارمنستان»
 «Vosstanie indijskogo naroda protiv angliiskikh kolonizatorov v 1760-1763 godakh i armianskaia koloniia v Indii», IFZ 3 (10), Erevan: 1960, 111-123, (Na arm. iaz. Reziiume na rus. iaz.)

«قیام مردم هند علیه استعمارگران انگلیس در سالهای ۱۷۶۰ تا ۱۷۶۳ و اقلیت (مهاجرین) ارمنی در هند»

(به زبان ارمنی)

Kand. diss.: *Armianskie istochniki XVIII v. po Indii i armiano-indiiskim vzaimootnosheniiam:*

a) *Istoriia Indii*. T. Khodzhamaliana. b) *Zhizneopisanie Khaidara Ali*. A. Simoniana. Moskva: AN SSSR. In-t Narodov Azii, 1963.

مآخذ ارمنی سده هجدهم درباره هند و روابط متقابل ارمنستان - هند: الف) تاریخ هند، اثر خوجا مالیان، (ب) شرح زندگی حیدرعلی، اثر سیمونیان (رساله دکتری، نامزدی علوم)

Avtoref.: Moskva: 1963.

چکیده رساله علمی

«Armianskie istochniki i dokumenty ob indii i armiano-indiiskikh otnosheniiakh», VAA 3 (9), Erevan: 1964, 149-165, (Reziiume na arm. iaz.)
 «مآخذ و اسناد ارمنی درباره هند و رابطه هند - ارمنستان»
 «Armianskie pereselencheskie ochagi v Indii», V kn.: A.G. Abramian. *Kratkii ocherk istorii armianskikh pereselencheskikh ochagov*. Erevan: 1964, 436-485, (Na arm. iaz.)

«کانونهای مهاجران ارمنی در هند» (به زبان ارمنی)

«Armianskie obshchiny v Etiopii», 88-95;
 «Armiane v drugikh stranakh Afriki», 97-100;
 «Armiane v Afganistane», 244-254;
 «Armianskie pereselencheskie ochagi v Inkii v novoe vremia», 255-279; «Armiane Birmi», 280-292; «Armiane Indonezii», 313-321;
 «Armiane na Filipinskikh ostrovakh i Novoi Zelandii», 322 - 325; «Armiane Kitaia», 326-333; «Armiane Avstralii», 334-341, V kn.: A.G. Abramian *Kratkii ocherk istorii armianskikh pereselencheskikh ochagov*. Erevan: 1967.

«جماعت‌های ارمنی در اتیوپی»؛ «ارامنه در دیگر کشورهای

Movsess Khorenatsi. Erevan: Aipetrat, 1962, Arm. istoriografii, To-zhe: 1959, (Na arm. iaz.)

موسی خورنی

Deshifrovka nadpisei kavkazskikh ag'an. Erevan: Migk, 1964, (Reziiume na arm. i angl. iaz.)

کشف رمز کتیبه آگان قفقاز

Ananiia Shirakatsi. Erevanskii un-t, 1970, Avt.: Abramian, A.G., i Petrosian, G. B.

آنانیای شیراکاتسی (با همکاری)

منابع ۱۲۵ ج ۱ ص ۸۹، ۱۵۵ ص ۱۱-۱۲.

آبرامیان (آبراهامیان)، رافیک [rāfik ābrāmiyān]
Abramian, Rafik

(۱۹۲۹ -)، تاریخ.

۱۲ نوامبر در ارمنستان به دنیا آمد. در ۱۹۵۲ دانشکده تاریخ دانشگاه دولتی ایروان را به پایان رساند. در ۱۹۶۳ نامزد (دکتر) علوم تاریخی گردید. از ۱۹۵۴ تا ۱۹۵۹ کارمند علمی مرکز اسناد ماتناداران شد. از ۱۹۶۳ همان سمت را در انستیتوی شرق‌شناسی آکادمی علوم ارمنستان شوروی عهده‌دار بود و در همان سال استاد دانشگاه دولتی ایروان شد. در ۱۹۷۰ به مقام کارمند ارشد علمی رسید. وی به دریافت مدال اتحاد جماهیر شوروی نایل آمده است.

آثار

«Razgrom Zakavkazkimi narodami turetskikh agressorov Gandzhe v 1723 g.», *Izv.* 6, Erevan: AN Arm. SSR, Obshchestv. nauki, 1953, 48-59.
 «سرکوبی متجاوزان ترک به دست مردم قفقاز در گنجه در سال ۱۷۲۳»

«Sui Concetti Cosmologici dello scienziato armeno del VII secolo Anani-Scirakazi», *Actes du VII congrès international d'histoire des sciences*, Firenze: 1956, 1-30, Autors: B.E. Jumanian, R. Abramian.

«درباره مفاهیم فلسفه عالم هستی در نزد آنانیاشیراکاتسی، دانشمند ارمنی سده هفتم» (با همکاری)
 «Armianskii putevoditel'po Indii XII veka», VM 4, Erevan: 1958, 317-328.

«راهنمای ارمنی هند در سده دوازدهم»

«Iz istorii armiano-indiiskikh svyazei», IFZ 2, Erevan: 1958, 162-172, (Reziiume na arm. iaz.)

فردوسی و شاهنامه او (به زبان ارمنی)
Dokt. diss.: *Perskie dialekty isfaganskikh i khomadanskikh evreev*. Parizh: 1935.

گوشه‌های فارسی یهودیان اصفهان و همدان (پایان نامه دکتري)

Uchebnik pekhleviiskogo iazyka. Tegeran: 1937, (Na pers. iaz.)

خودآموز زبان پهلوی (به زبان فارسی)
Predisl. issledovanie iazyka, slovar', primech., V kn.: *Stikhotvoreniia Saia Novy*. Tegeran: 1943, (Na arm. iaz.)

اشعار سایات نوا (مقدمه، تحقیق در زبان، واژگان و حاشیه نویسی به زبان ارمنی)

«Chtenie neizvestnykh armianskikh slov, zainetvovannykh v pekhleviiskom iazyke», V kn.: *Sbornik Trudov AN Arm. SSR*. Erevan: T.3., 1948. (Na arm. iaz.)

هروش خواندن کلمات ناشناخته ارمنی گرفته شده از زبان پهلوی (به زبان ارمنی)

«Din-e Qadim-e Armanian», *PDMV I*, Tehran: 1325/1946, 100-110.

«دین قدیم ارمنیان»
Per. s pekhleviiskogo iazyka, komment. V kn.: *Arta viraf namak. Iushiti Fran*. Erevan: AN Arm. SSR, 1958, AN Arm. SSR., In-t literatury im. Abeghiana.

ارتا ویرافنامک (ترجمه از زبان پهلوی، تفسیر)
Pekhleviisko-persidsko, armiansko, russko, angliiskii slovar'. Erevan: Mitk, 1965.

فرهنگ پهلوی - فارسی، ارمنی، روسی، انگلیسی
Iushiti Fria.

یوشت فریان
Rahnemaye Zaban-e Pahlavi. Tehran

راهنمای زبان پهلوی
«مقایسه داستانهای حماسی ایران با داستانهای حماسی ارمنی و یونانی و آلمانی»، مهر ۲، ۱۳۱۳، ۶۸۵-۶۸۸
«پایکولی یا میراث سرهانی راولینسن»، سخن، (بهمن و اسفند ۱۳۲۲)، ۳۷۴-۳۷۶.

منابع ۱۲ ج ۱ ص ۱۰۰-۱۱۰، ۱۶ ص ۶۸۵-۶۸۸، ۴۵ ج ۱ ص ۱۰۰۵، ۱۳۴۶، ۶۵ ص ۱۸۱، ۱۲۵ ج ۱ ص ۸۸، ۱۴۵ ج ۱ ص ۴۳، ۱۵۱ ج ۱ ص ۱۰۷، ۱۵۲ ج ۱ و ۶، ۱۵۵ ص ۱۲ و ۱۳.

افریقا، «ارامنه در افغانستان»، «کانونهای مهاجران ارمنی در هند در عصر معاصر»، «ارامنه برمه»، «ارامنه اندونزی»، «ارامنه در جزایر فیلیپین و نیوزیلند»، «ارامنه چین»، «ارامنه استرالیا» (با همکاری)

«Ob odnom armianskom istochnike po istorii Indii», *VEU* 2, 1967, 212 - 219, (Reziiume na arm. iaz.)

«دربارۀ یک مأخذ ارمنی پیرامون تاریخ هند»
Armianskie istochniki XVIII v. ob Indii. Erevan: AN Arm. SSR., 1968, AN Arm. SSR., Sektor vostokovedeniia.

مأخذ ارمنی سده هجدهم درباره هند
منبع ۱۵۵ ص ۱۲.

آبرامیان (آبراهامیان)، روبن [ruben ābrāmiyān]
Abramian, Rouben

(۱۸۸۱-۱۹۵۱)، زبان شناسی.
۲۱ فوریه در ارمنستان به دنیا آمد. در ۱۹۱۱ از دانشکده زبانهای شرقی دانشگاه پترزبورگ فارغ التحصیل شد. در ۱۹۳۵ با نگارش پایان نامه‌ای تحت عنوان گوشه‌های فارسی یهودیان اصفهان و همدان، به دریافت درجه دکتري علوم زبان شناسی نایل آمد.

از ۱۹۱۲ تا ۱۹۲۰ در تفلیس و از ۱۹۲۱ تا ۱۹۴۶ در ایران به تدریس اشتغال داشت. در ۱۹۳۵ کرسی زبانهای باستانی ایران و زبان پهلوی را در دانشگاه تهران پایه گذاری کرد و در ۱۹۴۶ به ارمنستان بازگشت. استاد دانشکده شرق شناسی دانشگاه ایروان و کارمند علمی دانشکده زبان ارمنستان شوروی بود. وی در زمینه ایران شناسی، تاریخ، زبان شناسی ایرانی و تدوین فرهنگ به تحقیق پرداخت و به ترجمه متون پهلوی به زبان ارمنی و نیز به ترجمه برخی از اشعار باباطاهر و فردوسی از فارسی به ارمنی همت گماشت. ۲۶ اکتبر در ارمنستان درگذشت.

آثار

Per. s Pers.: *Baba Takher Orianc Khomadani. Chetverostishia gazeli*. Tegeran: 1930, (Na arm. iaz.)

رباعیات باباطاهر عریان همدانی (به زبان ارمنی)
Firdousi i ego Sakhname. Issledovanie, Tegeran: T.I, 1934, (Na arm. iaz.)

Parsiç. 1796.

تاریخ گذشتگان ما و نادرشاه ایران
منابع ۳۴ ذیل آبراهام گاتوگیوس؛ ۴۵ ج ۱ ص ۷۴۵،
۱۴۳ ج ۱ ص ۱۲۸، ۱۴۵ ج ۱ ص ۴۱-۴۲.

آبراهام، یروانتسی [yerevāntsi ābrāhām]
Abraham, Yerevantsi

(سده هجدهم)، تاریخ.

تاریخ‌نگار ارمنی که وقایع تاریخی سالهای ۱۷۲۱ تا ۱۷۳۶ که در برگیرنده شورش افغانه تا به سلطنت رسیدن نادر شاه بود را به رشته تحریر کشیده است. این اثر منبع با ارزشی در زمینه تاریخ مناسبات ترک و ایران و تاریخ کشورهای ارمنستان، گرجستان و آذربایجان است (وی شاهد دفاع قهرمانانه مردم ایروان و تسخیر شهر به دست نیروهای ترک در ۱۷۲۴ بوده است). نسخه دستنویس این کتاب در کتابخانه مخیتاریان - بخش ماتناداران - شهر ونیز محفوظ است. این اثر را اول بار بخش مطالعات ارمنی آکادمی علوم اتحاد جماهیر شوروی به چاپ رساند.

آثار

Patmufyun Paterazmaçn. 1938.

تاریخ جنگها [ترجمه به زبان روسی ۱۹۳۹].
منابع ۱۴۳ ج ۱ ص ۱۲۸، ۱۴۵ ج ۱ ص ۴۱.

آبقیان، مانوک [mānuk ābeqiyān]
Abeghian, Manuk

(۱۸۶۵ - ۱۹۴۴)، ادبیات ارمنی، زبان‌شناسی.
۲۹ مارس به دنیا آمد. از ۱۸۷۶ تا ۱۸۸۵ در اچمیادزین به تحصیل پرداخت و سپس از ۱۸۹۳ تا ۱۸۹۸ در دانشگاه‌های ینا، لایپزیگ، برلین و پاریس تحصیلاتش را ادامه داد. درجه دکتری خود را از دانشگاه ینا دریافت کرد و در ۱۹۲۶ به اخذ درجه پروفیسوری در رشته فلسفه نایل آمد.
۱۹۳۵ فعالیت علمی خود را آغاز کرد. در ۱۹۴۳ عضو آکادمی علوم جمهوری ارمنستان شوروی بود و در دانشگاه‌های اچمیادزین، شوشی و قلیس تدریس می‌کرد. از اعضای مهم دانشگاه ایروان بود و ریاست دانشکده تاریخ و کرسی استادی آنجا را نیز به عهده داشت. تحقیقات وی درباره ادبیات و فولکلور و زبان

آبراهام، خوستوانق (زناکاتسی) [xostovānoq (zenākātsi) ābrāhām]

Abraham, Khostovanogh (Zenakatsi)

تاریخ

در دهکده زناکس^۱ (ارمنستان) به دنیا آمد. داوطلبانه به بزرگانی که به عنوان گروگان پس از جنگ ارمنستان با ایران به دستور یزدگرد به تیسفون آورده می‌شدند پیوست و در ۴۵۴ م به آشور تبعید شد و در ۴۶۲ م به ارمنستان بازگشت و درجه روحانی دریافت کرد. او ترجمه‌هایی از زبان آشوری به ارمنی دارد که مهمترین آنها جنگهای ارمنستان با ایران است که فقط یادداشت‌هایی از آن نزد تاریخ‌نگاران دیده شده است. مدفنش در صحرای آبراهام در واسپورکان قرار دارد، که به نام او آبراهام خوانده می‌شود.

آثار

Vkaik^c Arevelis^c.

شواهد شرق (ترجمه از آشوری به ارمنی)

منبع ۱۴۵ ج ۱ ص ۴۱.

آبراهام، کرتاتسی [kretātsi ābrāhām]
Abraham, Kretatsi

(؟ - ۸۷۳۷)، تاریخ.

در شهر کاندی در جزیره کرت به دنیا آمد. از ۱۷۳۴ تا پایان عمر اسقف اعظم ارمنه بود. وی از ادبای بزرگ ارمنی و از معتمدان و مشاوران نادرشاه افشار بود و در دشت مغان و قفقاز همیشه با وی و رجال بزرگ ایران ارتباط داشت. خاطرات خود را درباره شخص نادر و دربار ایران و شجاعت سربازان ایرانی به تفصیل نوشته است. این یادداشتها با عنوان تاریخ نگاری حاوی اسناد و مطالب معتبری درباره جنگهای ایران و عثمانی، شرایط سیاسی و اقتصادی ارمنستان با کشورهای همجوار طی سالهای ۱۷۳۴ - ۱۷۳۶ و ملاقاتهای مکرر او با نادرشاه است. این اثر نخستین بار در ۱۷۹۶ در کلکته و در ۱۸۷۰ در ارمنستان و در ۱۹۷۳ با ترجمه روسی به چاپ رسیده است. همچنین به همت استیفان هانانیان و عبدالحسین سپنتا - شاعر و روزنامه‌نویس اصفهان - به فارسی و به همت بزرین به فرانسه ترجمه و منتشر شده است. ۱۸ آوریل در اچمیادزین درگذشت.

آثار

Patmagrufyun ancic iuroc ev Nadir Šahin

از ۱۹۰۹ تا ۱۹۱۲ کمک ویراستار مجله ایدیونیکون سوئیس^۵ بود. از ۱۹۱۳ تا ۱۹۱۷ در مدرسه دینی کوسناخت زوریخ^۶ و از ۱۹۱۹ تا ۱۹۲۸ استادیار فقه‌اللفه هندی و زبان‌شناسی عمومی در دانشگاه زوریخ بود. در ۱۹۲۸ درجه استادی افتخاری به او اهدا شد.

آثار

Die Lehre vom sphota im Sarvadaaraanasom-graha. Leipzig: 1914.

بحث فلسفه زبان‌شناسی هندی

Der Pretakalpa des Garuda-Purana (Naunidhirama's Saroddhara), Eine Darstellung des hinduistischen Totenkultes und Jenseitsglaubens. Berlin: 1921.

شرحی درباره اعتقاد به مرگ و رستاخیز در نزد هندوان
Der Messiasglaube in Indien und Iran. Berlin: W. de Gruyter and Co., 1928. [For criticism see: Geiger, Bernhard. *Indo Iranica. Kritische Bemerkungen zu E. Abegg, Der Messiasglaube in Indien, und Iran.* Wien: 1933.]

اعتقاد به موعود در هندوستان و ایران
Die Indiensammlung der Universität Zürich. Zürich: 1935.

مجموعه‌های هندی دانشگاه زوریخ
Krishnas Geburt und das indische Weihnachtsfest. Zürich: 1938.

تولد کریشنا و تولد مسیح و جشن کریسمس در نزد هندیان
Der Buddha Maitreya. 1945.

بودای موعود
Indische Psychologie. Zürich: Rascher, 1945.

روان‌شناسی هندی
Chinesische Buddhisten in Indien. (Fa - Hien und Huen-Tsang), Berlin: 1947.

زائران بودایی چینی در هندوستان
Die Sprachen der Naturvölker als Ausdrucksformen des primitiven Bewusstseins.

ارمنی و همچنین سبک‌های مختلف نگارش و زمینه پیدایش و شکل‌گیری آنها است. وی تجارب ارمنی‌شناسان پیش از خود، از جمله امین‌عالیشان^۱ و گلستر^۲ را بررسی و مباحث مختلف آنها را در زمینه اعتقادات قدیم و جدید و روایات افسانه‌ای تطبیق و ارزش تاریخی و فرهنگی آنها را بیان کرده است. او نوشته‌های مؤلفانی چون موسی خورنی، آگاتان گقوس، پاستوس بوزاند^۳ و سبتوس^۴ را بررسی کرده است.

انستیتیوی آکادمی علوم جمهوری ارمنستان شوروی به نام او نامگذاری شده است. ۲۵ سپتامبر درگذشت.

آثار

Aṣṣarhabari k'erakanufyan. 1906.

دستور زبان ارمنی جدید

Aṣṣarhabari Šarahiusutian. 1912.

شیوه نگارش زبان ارمنی جدید

Rus-haieren iravabanakan bararan. 1919.

فرهنگ روسی - ارمنی واژه‌های حقوقی

Haioç Lezvi tesutyun. 1931.

نظریه درباره زبان ارمنی

Haioç Lezvi taxačaputyan. 1933.

وزن شعر در زبان ارمنی

Latin-rus-hayeren bžšakan bararan. 1951.

فرهنگ لاتینی - روسی - ارمنی واژه‌های پزشکی

Sasma cr'er. Vol.1, 1936-1944; Vol.2, 1951.

فهرمانان ساسون

Haioç hin grakanutyn patmutyun.

تاریخ ادبیات باستانی ارمنه [در ۱۹۴۸ به روسی ترجمه شده است.]

Parsic paterazm.

جنگ ایران

Taroni paterazm.

جنگ تارون

منابع ۱۲۵ ج ۱ ص ۱۴۳، ۲۴ ج ۱ ص ۱۳۹، ۱۴۵ ج ۱ ص ۲۲-۲۳، ۱۵۱ ج ۱ ص ۹۵-۹۶.

آبگ، امیل [emil äbeg]

Abegg, Emil

(۱۸۸۵ -)، زبان‌شناسی.

در سوئیس به دنیا آمد. از دانشگاه‌های زوریخ و لایپزیگ فارغ‌التحصیل شد.

1. Emin Alishan
2. Gelster
3. Pavstos Biuzand
4. Sebeos
5. Schweizerisches Idiotikon
6. Kusnacht - Zürich

یکول پراتیک درآید. در ۱۹۴۹ پایان‌نامه دکترای خود را درباره یکی از آثار ناشناخته ابوعیسی محمدبن هارون معروف به ابوعیسی وراق (۲۴۷ ق/ ۸۶۱ م) در دانشگاه آزاد بروکسل گذراند. آبل پیوسته در حال تلاش و بررسی و تحقیق بیشتر و ژرفتر بود. هدف اصلی او آگاهی از تاریخ، بحث و جدل بین اسلام و مسیحیت و مبادلات میان دنیای غرب و اسلام بود. بدین منظور ساعات طولانی در بخش کتابهای خطی کتابخانه ملی پاریس به بررسی متون خطی مربوط به بحثهای جدلی اسلام و مسیحیت گذراند.

در ۱۹۲۳ در دبیرستان آتنه^۲ که خود روزی شاگرد آن بود، به تدریس پرداخت و پس از دو سال در ۱۹۲۵ به همراه استاد خود آنری گرگوار راهی مصر شد. آنجا در مقام ریاست دانشکده ادبیات به تدریس زبانهای یونانی و لاتین پرداخت. وی فراگیری زبان عربی را در این کشور آغاز کرد و این کار را تا پایان عمر ادامه داد. در کاوشهای باستان‌شناسی قسطنطین (قاهره قدیم) شرکت جست و شماری از اشیای سفالین عصر اسلامی را که در فهرست مصری از آن یاد نشده بود تکمیل و تعمیر و ارائه کرد. پس از بازگشت از مصر، از ۱۹۲۸ تا ۱۹۵۳ در دبیرستان آتنه به تدریس پرداخت. از ۱۹۳۴ درسهای اسلام‌شناسی، تأثیر تمدن یونانی در اندیشه‌های اسلامی، هزار و یک شب، زیباشناسی در ادبیات عرب، تاریخ جدل میان اسلام و عنصر عیسویت، تکامل تاریخی و بوم‌شناسی قاهره، بغداد و فاس را آغاز کرد.

بین سالهای ۱۹۳۵ تا ۱۹۴۵ بخش عمده وقت خود را صرف کارهای سیاسی کرد. وی به صورت یک سخنور و روزنامه‌نویس در کنار مردم به مبارزه پرداخت. حاصل این تلاشهای سیاسی، آگاهی بیشتر با دنیای سیاست، کشف حقایقی از روحیات بشری و آشنایی با ساخت پیچیده تحول در کشورهای عربی پس از جنگ جهانی دوم بود. اینها به وی کمک کرد تا کوششهایش را در جهت تنظیم و تدوین مطالعاتش درباره جهان اسلام معاصر بهتر پی گیرد.

در ۱۹۳۹ نخستین کلاس عربی در انستیتوی مطالعات عالی بلژیک را دایر کرد. در ۱۹۴۹ رشته تازه‌ای را به نام تاریخ مبادلات فرهنگی غرب مسیحی

Basel, La société Suisse de philosophie, 1960.

زبانهای اقوام بدوی و شیوه‌های بیان دانشهایشان

Die Berner Tafeln zur Krishna-Legende.

الواح بون درباره افسانه کریشنا

Die Ewigkeit des Wortes bei Kumārila.

جاودانگی سخن در نزد کوماریل (فرقه‌ای از هندوئیسم)

Geist und Natur in der indischen Philosophie.

روح و ماده در فلسفه هندو

Der indische Mythos und seine künstlerische Gestaltung.

اسطوره‌های هندی و تجسم هنری آن

Indische Traumtheorien.

نظریه‌های هندی درباره خواب

Indische Traumtheorie und Traumdeutung.

نظریه‌های هندی درباره خواب و خواب‌گرایی

Liebes und Fruchtbarkeitszauber im alten Indien.

جادوی عشق و باروری در هند باستان

Das magische Weltbild der Inder.

تصویر جادویی جهان از دیدگاه هندوان

Nietzsches Zarathustra und der Prophet des alten Iran.

زرتشت پیامبران ایران باستان از دیدگاه نیچه

Das Problem der Realität in der indischen Philosophie.

مسأله واقعیت در فلسفه هند

Urmensch und Messias bei den Iranern.

نخستین انسان و منجی موعود در نزد ایرانیان

منابع ۴۵ ج ۱ ص ۴۳۹، ۱۲۵ ج ۱ ص ۷۴، ۱۴۷ ص ۱۹۶۵-۱۹۶۶ ص ۲-۳، ۱۵۱ ج ۱ ص ۹۴، ۱۵۲ ج ۱ و ۱۶۰ ج ۱.

آبل، آرمان [ārmān ābel]

Abel, Armand

(۱۹۰۳ - ۱۹۷۳)، مطالعات اسلامی.

در شهر اوکل^۱ در ایالت برابان^۲ (بلژیک) به دنیا آمد. در ۱۹۲۰ وارد دانشگاه بروکسل شد و در آنجا به تحصیل و پژوهشهای کلاسیک، فلسفه محض و علوم پرداخت و در ۱۹۲۴ موفق به اخذ درجه دکترای در وازمشناسی کلاسیک شد. در ۱۹۳۱ و ۱۹۳۲ به عنوان دانشجوی خارجی در دانشسرای عالی پاریس به تحصیل پرداخت. اقامت در پاریس برای او فرصتی بود تا در حلقه شاگردان مدرسه زبانهای زنده شرق و

1. Uccle

2. Brabant

3. Athénée

chrétienne sur la formation du Tafsir Coranique.
Congrès international d'Histoire des religions,
1935.

تأثیر مباحث اسلامی - مسیحی در شکل‌گیری تفسیر قرآن
«Le sélénographie d'Ibn al Haitham
(967-1039) dans ses rapports avec la science
grecque», *Comptes rendus IIe Congrès national
des sciences*, Vol. I, 1935, 76-81.

ماه شناسی ابن‌هیثم و علوم یونان»

«Het geschrift ter weerlegging van de
drie christelijke secten door Abu Isa al
Warrak», *Oostersch Genoots. in Nederland*, 8de
Cong., 1936, 27-29.

«La question linguistique dans la šu'ubiya»,
Actes 20 Cong. Int. des Or., 1936, 326-327.

«مسأله زبانی شعوبیه»

Les enseignements des Mille et une Nuits.
Comprenant une bibliographie et un appendice
de notes et références. Bruxelles: 1939.

درسهایی از هزار و یک شب

Aristote, la légende et l'histoire. Bruxelles: 1944.

ارسطو، افسانه و تاریخ

Le Coran. (Collection lebeque & Nationale),
Bruxelles: 1951.

قرآن

«Du'l Qarnayn prophète de l'universalité»,
AIPh. HOS II (Mél. H. Grégoire, 3, 1951), 5-18.

«ذوالقرنین پیامبر جهانی»

«Le caractère sociologique des origines du
culte, de Mahomet dans l'Islam tardif», *Mél.
Smets*, 1952, 43-45.

«ویژگی جامعه‌شناختی خاستگاه‌های آیین محمد (ص)
در اسلام متأخر»

«Changements politiques et littérature
eschatologique dans le monde musulman», *SI*
2, 1954, 23-43.

«تفصیلات سیاسی و متون فرجام‌شناختی در جهان اسلام»
«La lettre polémique d'Arethas à L'emir de
Damas», *Byzantion* 24, 1954, 343-370.

«نامه جدلی آرتاس به امیر دمشق»

و شرق مسلمان در سده‌های میانه به صورت آزاد در
دانشکده ادبیات دانشگاه بروکسل بنیاد نهاد و با
پشتیبانی همین دانشکده درس اسلام‌شناسی را در
انستیتوی زبان‌شناسی دایر ساخت. اندکی بعد
تدریس رشته تاریخ ادیان در دانشکده علوم انسانی
را نیز به عهده گرفت.

در ۱۹۵۱، ۱۹۵۲ و ۱۹۵۶ چند سفر تحقیقاتی به
جنوب سوریه کرد و در بازگشت گزارشی دقیق درباره
قلعه ایوبی در ناحیه بصری اسکی شام، بصری کهنه
در جنوب غربی سوریه فعلی، منتشر ساخت. در
۱۹۵۸ هیأتی را به مانیما، ناحیه‌ای در کشور
افریقایی زئیر برد و در بازگشت کتابی که شامل
گزارش پژوهش‌های این هیأت از افریقای مرکزی بود
منتشر کرد که از مآخذ خوب موجود درباره مسلمانان
این ناحیه است. در همین سال کرسی اسلام‌شناسی و
زبان عربی‌نو در دانشگاه دولتی گان^۱ به وی واگذار
گردید. علاوه بر وظایف یادشده، ریاست مرکز شرق
جدید و در ۱۹۶۱ ریاست انجمن بلژیکی مطالعات
شرقی را به عهده گرفت. در ۱۹۶۴ سمینار مربوط به
بررسی مسائل جهان‌سوم را تشکیل داد. ۳۱ مه در
آوان درگذشت.

آثار

«Les noms de personnes du monde
musulman», *RUB*, 1927.

«اسامی نام‌آوران جهان اسلام»

*Contribution à l'étude de la céramique
musulmane d'Égypte: La céramique égyptienne
d'époque arabe, du VIIIe au XVIe siècle.* Bruxelles:
1930.

تبعی در سفالینه‌های مصر دوران اسلامی: سفالینه‌های دوران
عربی مصر از سده ۸ تا ۱۶

Jungfleisch, M. «A propos d'une publication du
Musée de l'Art Arabe: Gaïbi et les grands faïen-
ciers égyptiens d'époque Mamlouke», *BIE* 14,
1932, 257-274.

«درباره یکی از انتشارات موزه هنر عرب: غیبی و سفالگران
مصری عصر ممالیک»

«L'Apocalypse de Bahira et la notion islamique
de Mahdi», *AIPh. HOS III* (Vol. offert à J.
Capart 1935), 1-12.

«مکاشفه بحیرا و اندیشه مهدویت در اسلام»

L'influence de la polémique religieuse islamo

اسلام»
«Le Centre National Belge pour l'étude des problèmes du monde musulman contemporain», *Civilisations* 9, 1959, 187-190.

«مرکز ملی پژوهش در مسائل جهان اسلام معاصر در بلژیک»

«La place du Japon dans les plans de développement du monde arabe», *CO*, no. 1: *Colloque sur le projet d'un marché commun afro-asiatique*, Actes 27-29 mai, 1959, 183-198.

«جایگاه ژاپن در طرحهای توسعه دنیای عرب»
«Barsisa», *EI*, Vol. I, 1960, 1055.

«برصیا»
«Bosra (Bostra)», *EI*, Vol. I, 1960, 1275-1277.

«بصری (بصری)»
«Conditions Juridiques et financières commandant l'exportation vers les pays autonomes en voie de développement», *CO* 3, *Colloque sur les conditions d'exportation dans les pays autonomes en voie de développement*. Actes, 1960, 15-29.

«شرایط قضایی و مالی حاکم بر صادرات به کشورهای خودمختار در حال توسعه»

«Les musulmans noirs du Maniema», par Armand Abel. Avec des contributions du Chef Salumu (Rumonge) et de MM. H. Ryckmans, R. Graeffe, M. Vandeveld, Administrateurs de Territoires, *CO*, no. 2, publication du Centre pour l'étude des problèmes du monde musulman contemporain, Bruxelles: 1960.

«مسلمانان سیاهپوست مانیم» (با همکاری)
«Réflexions comparatives sur la sensibilité médiévale autour de la Méditerranée aux XIIIe et XIVe siècles», *SI* 13, 1960, 23-41.

«ملاحظات تطبیقی درباره حساسیت سدهای میانه در مورد دریای مدیترانه در سدهای سیزدهم و چهاردهم میلادی»

«Esquisse d'une recherche de dynamique sociale appliquée à l'Islam», *Colloque sur la sociologie musulmane*. 1961, 153-196.

«طرح تحقیق درباره پویایی اجتماعی در اسلام»
«La polémique damascénienne et son influence

«Le problème des relations entre l'Orient musulman et l'occident chrétien au Moyen-âge», *AIPh. HOS* 14, 1954-7, 229-267.

«مسأله مناسبات فرهنگی بین شرق اسلامی و غرب مسیحی در سدهای میانه»

«Roi des rois ou khalife (du prophète) de Dieu?», *Atti dell VIII Cong. int. store rel.*, 1955, 434-437.

«شاهشاهان یا خلیفه (پیامبر) خدا؟»
Le Roman d'Alexandre, légendaire médiéval. (collection Lebégue & nationale, No 112), Bruxelles: 1955.

«داستان اسکندر، افسانه سدهای میانه»
«Spain: Internal Division», *Unity and Diversity in Muslim Civilization*, 1955, 207-230.

«اسپانیا: دسته‌بندی داخلی»
«La citadelle eyyubite de Bosra Eski Cham», *AA Syrie* 6, 1956, 95-138.

«دژ ایوبی بصری اسکی شام»
«Le khalife, présence sacrée», *SI* 7, 1957, 29-45.

«خلیفه، وجودی مقدس»
«La place des sciences occultes dans la décadence», *Classicisme et déclin culturel dans l'histoire de l'Islam*, 1957, 231-318.

«جایگاه علوم خفیه در دوره انحطاط»
«La signification apologetique et politique des apocalypses Islamo-chrétiennes au Moyen Âge», *22 Cong. Or.*, 1951, II, 1957, 533-539.

«اهمیت دفعلی و سیاسی مکاشفات اسلامی و مسیحی در سدهای میانه»

«Un drapeau magique musulman provenant de la compagne contre Rumaliza», *Acad. roy. sci. colon. Bull. des séances*, N.S.3, 1957, 578-587.

«درفش سحرآمیز اسلامی مربوط به جنگ رومالیزا»
«L' étranger dans l'Islam classique», *RSJB* 9, 1958, 331-351.

«اجنبی در اسلام کلاسیک»
«Un hadit sur la prise de Rome dans la tradition eschatologique de l'Islam», *Arabica* 5, 1958, 1-14.

«حدیثی درباره تسخیر رم در روایت فرجام‌شناختی

- «Dabba», *EI*, Vol. II, 1965, 71.
«دابه»
- «Al-Dadjdjal», *EI*, Vol. II, 1965, 76-77.
«دجال»
- «Dar al-Harb» (The Land of War), *EI*, Vol. II, 1965, 24-26.
«دارالحرب»
- «Dar al-Islam» (The Land of Islam), *EI*, Vol. II, 1965, 127-128.
«دارالاسلام»
- «Dar al-Sulh (The House of Truce)», *EI*, Vol. II, 1965, 131.
«دارالصلح»
- «Daysaniyya», *EI*, Vol. II, 1965, 199.
«دیسانیه»
- «Un grand poète libyen Ahmad ash Sharif», *CO: Etudes* 8-9, 1966, 5-15.
«احمد الشریف شاعر بزرگ لیبیایی»
- «Les études islamiques à Bruxelles et à Gand», *REI* 34, 1966, 195-197.
«مطالعات اسلامی در بروکسل و گان»
- «La figure d'Alexandre en iran», *Atti del convegno si tema: La Persia e il mondo greco-Romano*, Roma: 1966, 119-35.
«سیمای اسکندر در ایران»
- «Hedendaagse richtingen in de modernisering van de Arabische taal», *Or. G* 3, 1966, 119-133.
«La légende de Jean Philopon chez les Arabes», *AOBalg (CO)* 10, 1966, 251-280.
«افسانه ژان فیلوپون نزد اعراب»
- «Réflexions sur une guerre éclair. La rencontre israélo-arabe en Juin 1967», *CO: Etudes* 10, 1966, 21-72.
«ملاحظات دربارۀ یک جنگ برق آسا، درگیری اعراب و اسرائیل در ژوئن ۱۹۶۷»
- «L'assistance sociale dans l'Islam», *CO: Etudes* 11-12, 1967, 85-92.
«مددکاری اجتماعی در اسلام»
- «Précisions sur la méthode fondamentale des alchimistes arabes», *Atti 3. cong. Studi. arabi e islamici, Ravello, 1966, (publ. 1967)*, 1-5.
sur les origines de la théologie musulmane», *Ela. I*, 1961, 61-85.
«تأثیر جدلیات دمشق بر خاستگاههای کلام اسلامی»
- «Les sources arabes sur le manichéisme», *AIPh. HOS* 16, 1961-2, 31-73.
«منابع عربی دربارۀ مانویت»
- «Le chapitre sur le christianisme dans le Tamhid d'al-Baqillan-i (mort en 1013)», *EOLP* I, 1962, I-II.
«فصلی دربارۀ مسیحیت از کتاب تمهید باقلانی»
- «Les deux aspects de la collation des coutumes Juridiques dans L'Islam», *La Rédaction des coutume dans le passé et dans le présent*. 1962, 113-129.
«دو جنبه از مقایسه انتقادی رویه‌های قضایی در اسلام»
- «Psychologie et comportements (Le Monde musulman contemporain. Initiations, 10). 64, publication du centre L'Etude des Problèmes du Monde Musulman contemporain, Bruxelles: 1962.
روانشناسی و رفتارها
- «Le chapitre CI du Livre des Hérésies de Jean Damascene: son inauthenticité», *SI* 19, 1963, 5-25.
«دربارۀ صدویکمین فصل کتاب بدعت‌های ژان داماس: عدم اصالت و اعتبار آن»
- «Les nouvelles orientations du droit fondamental en République Arabe Unie», *CO: Etudes* 3, 1963, 3-15.
«جهت‌گیریهای جدید قانون اساسی در جمهوری متحد عربی»
- «L'arabisation des termes techniques, un problème de l'indépendance», *CO: Etudes* 4, 1964, 3-11.
«عربی کردن اصطلاحات فنی، مسأله استقلال»
- «De historische betekenis van de Loutere Broeders van Basra (Bassorah), een wijsgerig gezelschap in de Islam, an de xe eenr», *Or. G.* 1964, 157-170.
«Préambule à un colloque sur l'acculturation», *CO* 5-6, 1964, 5-18.
«دیباجه بر گفتگویی دربارۀ فرهنگ‌پذیری»

Muhammed B. Harun Al Warraq.

کتاب فی الإید علی النصارى فی الاتحاد و اولاد، تألیف ابوعیسی وراق [رساله جدلی بر ضد مسیحیت از سده نهم م] (پایان نامه دکتري)

«Sur l'influence chrétienne dans la formation du dogme musulman», *Mélanges Jean Capart*, 610-614.

«درباره تأثیر مسیحیت در شکل گیری شریعت اسلامی»
منابع ۳۲، ۴۵ ج ۲ ص ۱۶۷، ۵۳ ج ۳ ص ۱۰۳۱ -
۱۰۳۲، ۵۸ ص ۲۵، ۹۰ ص ۵ ص ۳۱۸، ۱۱۷ ج ۱ و ۲،
۱۲۵ ج ۱ ص ۱۳۸، ۷۵ ج ۱ و ۲، ۱۵۰ ص ۱۹۰۶ -
۱۹۵۵، ۱۹۵۶، ۱۹۶۰، ۱۹۶۱، ۱۹۶۵، ۱۹۶۶، ۱۹۷۰،
۱۹۷۱، ۱۹۷۲، ۱۹۷۳، ۱۹۷۴ - ۱۹۷۵
۱۹۷۵، ۱۵۱ ج ۱ ص ۹۴، ۱۵۲ ج ۳ و ۵ و ۶

آبل، فلیکس ماریا [feliks māriyā ābel]

Abel, Felix Maria

(۱۸۷۸-۱۹۵۳)، باستان شناسی، تاریخ.

۲۹ دسامبر در فرانسه به دنیا آمد. یکی از کارشناسان برجسته باستان شناسی فلسطین و کشورهای مجاور آن و استاد جای نگاری^۱ انجیل یونانی و تورات در مدرسه فرانسوی علوم دینی و سرپرست بخش باستان شناسی این مدرسه بود. در همان زمان در مورد بسیاری از خرابیه های باستانی اسلامی و جنگ های صلیبی تحقیق و گزارش هایی در این مورد تهیه و همچنین کتیبه های مربوط به آنها را بررسی کرده است. در ۱۹۲۷ با همکاری باروآ^۲ حفاری هایی در نیرب، نزدیک حلب، به عمل آورد. مقاله هایی از او در روزنامه انجمن شرقی فلسطین و مجله سوریه به چاپ رسیده است. ۲۴ مارس در بیت المقدس درگذشت.

آثار

«Über Forschungen im Jordantal», *RB* 7-10, 1910-1913, und 40-41, 1931-32.

«تحقیقات درباره دره اردن»

Une Croisière à la Mer Morte. Jérusalem: 1911.

ناوچه گشتی در بحر الميت

Vincent, Hugues. *Jérusalem: Recherches de topographie d'archéologie et d'histoire...* Paris: J. Gabalda, 1912-26.

«نکاتی درباره روش بنیادی کیمیاگران عرب»

«Le chapitre sur l'Imamat dans Le *Tamhid* d'al-Bâquillani», *Shi*, 1, 1968, 1970, 55-67.

«فصلی درباره امامت در کتاب تمهید باقلانی»

«Gouvernés et gouvernants en terre d'Islam», *RSJB* 22, 1969, 355-389.

«فرمانبر و فرمان فرما در اسلام»

«Introduction critique à une étude sur la renaissance du monde arabe», *CO: Etudes* 15-16, 1969, 3-43.

«درآمدی انتقادی بر تحقیق درباره رنسانس جهان عرب»
«La djizye: Tribut ou rançon?», *SI* 32, 1970, 5-19.

«جزیه، خراج یا سر بها؟»

«In Memoriam G.E. Von Grunebaum (1909-1972)», *CO: Etudes* 17-18, 1970, 3-5.

«یادنامه فون گرون باوم (۱۹۰۹-۱۹۷۲)»

«Réflexions sur le conditionnement collectif de l'Islam sous l'influence des écoles mystiques (IXe-XIIes)», *Ve Congrès International d'Arabisants et d'Islamisants. Actes*, 1970?, 1-19.

«ملاحظاتى درباره تأثیر مکتبهای عرفانی در اسلام (سده نهم تا دوازدهم)»

«Esquisse d'une problématique de la sociologie du monde musulman», *Actas IV congreso ae estudos arabes e Islamicos* 1968, 1971, 357-366.

«طرح مسائل مربوط به جامعه شناسی جهان اسلام»

«Influences du légendaire bouddhique dans le légendaire Islamique», *RRAL* 26, 1971, 53-61.

«تأثیر افسانه های بودایی در افسانه های اسلامی»

«L' Introduction d'éléments Iranien dans le monde Syro-Égyptien du Xe au XIIIe siècle», *Per. M.*, 1971, 165-177.

«نفوذ عناصر ایرانی در دنیای سوری - مصری از سده دهم تا سیزدهم»

«Bahira», *EIFra.*, Fas c. VIII, 4.

«بحیره»

Histoire des religions. Presses universitaires de Bruxelles.

تاریخ ادیان

Refutation des Melchites/Jacobites et Nestoriens sur l'union et l'Incarnation. Par Abu Isay

1. Topographie

2. Barrois

Géographie de la Palestine. Paris: Librairie le Coffre, J. Gabalda, 1933-1938.

جغرافیای فلسطین

«Über Alexander den Grossen in Palästina und Syrien», *RB* 13-14, 1934-35.

«درباره اسکندر کبیر در فلسطین و سوریه»

«A travers les listes hiéroglyphiques des villes palestiniennes», *Mélanges Maspero* I, Le Caire: 1935, 27-34.

«از خلال فهرستهای هیروگلیفی شهرهای فلسطینی»

«L'île de Jotabé», *RB* 47, 1938, 510-538.

«Les confins de la Palestine et de l'Egypte sous les Ptolémées», *RB* 48, 1939, 207, 236.

«حدود مشترک فلسطین و مصر در زمان بطالس»

Histoire de la Palestine depuis la conquête d'Alexandre jusqu'à l'invasion arabe. Paris: J. Gabalda, 1952.

تاریخ فلسطین از زمان فتح اسکندر تا حمله اعراب

منابع ۱۲۵ ج ۱ ص ۱۷۵، ۱۵۱ ج ۱ ص ۹۵، ۱۷۴ ج ۱۶ ص ۴۰۰ - ۴۰۱.

آبل، لودویکوس فون [Iudovikus fon ābel]

Abel, Ludovicus Von

(۱۸۶۳ - ۱۹۰۰)، زبانهای شرقی.

در آلمان به دنیا آمد. زبانهای شرقی را نزد استادانی چون فریتس هومل^۱ و ادوارد زاخاو^۲ فراگرفت و به دریافت درجه دکتری نایل آمد. او زبان عربی را نیک می دانست و ترجمههایی در زمینه ادبیات عرب از وی به جا مانده است.

آثار

Aegyptische Urkunden aus den Königlichen Museen zu Berlin. Hrsg. von der Generalverwaltung Arabische Urkunden... Berlin, Weidmann: 1886-1900.

اسناد مصری در موزه سلطنتی برلین

Abu Mih'jan poete arabe. e jusque carminibus, Lugduni Batavorum, 1887.

ابو محجن ثقفی، شاعر عرب

Sargon, King of Assyria. *Die Keilschrifttexte Sargons*. Nach den Papierabklatschen und

بیت المقدس: تحقیقات جای نگاری باستان شناسی و تاریخ (با همکاری)

Bethléem, Le Sanctuaire de la nativité. Par L.H. Vincent et F.M. Abel, Paris: J. Gabalda, 1914.

بیت اللحم کلیسای عید میلاد مسیح (با همکاری)

Le tombeau d'Isaie. 1922. [For criticism see: R. Dussaud. *Syria*, RAOA, V. 3, 1922, 85.]

مقبره اشعای نبی

«Eine Vorstudie zu Neubehandlung der Makkabäer Bücher, Stellen seiner Untersuchungen über die Topographie der Makkabäischen Feldzug», *RB* 32-35, 1923-1926.

«طرح مقدماتی تحقیق جدید درباره کتابهای مکابیان، متونی درباره ویژگیهای جغرافیایی لشکرکشیهای مکابیان»

Hébron, Le Haram el-Khalil Sepulture des Patriarches. Par L.H. Vincent, et E.J.H. Mackay... Avec la collaboration de F.M.Abel... Paris: E.Leroux, 1923.

حبرون، حرم الخلیل تربت مشایخ (با همکاری)

Découvertes récentes à Beit-Djebrin. 1924.

اکتشافات اخیر در بیت جبرین

«Fouilles de l'École archéologique française de Jérusalem, effectuées à Neirab du 12 Septembre au 6 Novembre 1927», *Syria*, RAOA, Vol.9, 1928, 187-206, 303-319.

«کاوشهای مدرسه فرانسوی باستان شناسی بیت المقدس در نیرب از ۱۲ سپتامبر تا ۶ نوامبر ۱۹۲۷»

«Über die Geologie Palästinas», *RB* 38, 1929.

«درباره زمین شناسی فلسطین»

«Über Forschungen am Toten Meer», *RB* 38, 1929.

«تحقیقات درباره بحرال میت»

«Bericht über die Reise dreier Kapuziner zu den Heiligen Städten in den Jahren 1624-26», *RB* 40, 1931.

«گزارشی درباره سفر سه راهب یهودی به شهرهای مقدس از ۱۶۲۴ تا ۱۶۲۶»

Emmaus, sa basilique et son histoire. Par L.H. Vincent et F.M. Abel, Paris: E. Leroux, 1932.

عموآس، کلیسا و تاریخ آن (با همکاری)

موقعیت زن در اسلام و نسخه‌های خطی عربی
کارکرده است.

آثار

Torrey, Charles Culter. «An Arabic Papyrus Dated 205 A.H.», *JAOS*, Vol. 56, 1936-193 (?), 286-292; Vol. 57, 312-315.

«پاپیروس عربی متعلق به سال ۲۰۵ ه.ق.» (ترجمه و تصحیح)

«The Monasteries of the Fayyum», *AJSLL*, Vol. 52, 1936/37, 18-33; 73-96; 158-179.

«معابد فایوم» (در مصر)

«Arabic Papyri of the Reign of Gafar al-Mutawakkil-ala-Allah», *ZDMG*, Vol. 92, 1938, 88-185.

«پاپیروس عربی عصر حکومت جعفرالمتوکل علی‌الله»
«An Arabic-Persian Wooden Kuranic Manuscript from the Royal Library of Shah-Hussain Safawi I», *AI*, Vol. 5, 1938, 89-94.

«قرآن دستنویس چوبی عربی - فارسی متعلق به کتابخانه سلطنتی شاه حسین اول صفوی»

«Maghribi Koran Manuscripts of the Seventeenth to the Eighteenth Centuries», *AJSLL*, Vol. 55, 1938, 61-65.

«نسخ خطی قرآن مغربی سده‌های هفدهم تا هجدهم»
«Arabic-Persian Koran of the Late Fifteenth or Early Sixteenth Century», *AI*, Vol. 6, 1939, 91-94.

«قرآن عربی - فارسی مربوط به اواخر سده پانزدهم یا اوایل سده شانزدهم»

«The Contribution of Ibn Muklah to the North Arabic Scripts», *AJSLL*, Vol. 56, 1939, 70-88.

«خدمت ابن مقله به خطوط عربی شمالی»

«Persian Documents from Mughal India», *JAOS*, Vol. 59, 1939, 371-374.

«اسناد فارسی عصر مغولان هند»

The Rise of the North Arabic Script and its Kuranic Development. With a full description of the Kuran manuscripts in the Oriental

Originalen neu hrsg. von Hugo Winkler...
Leipzig: E. Pfeiffer, 1889.

متون خط میخی سارگن (ویرایش جدید، باهمکاری)
Tell-el-'Amarna Tablets. *Der Thontafelfund von el-' Amarna...* Hrsg. von Hugo Winckler nach den Originalen autographiert von L. Abel, Berlin: W. Spemann, 1889-90.

لوحه گلی مکشوفه از تل العمارنه (بازنویسی از روی نسخه اصل)

Keilschrifttexte zum Gebrauch bei Vorlesungen. Hrsg. von L. Abel und H. Winckler, 1890. [For criticism see: R. Gottheil. *Hebraica*, a Quarterly Journal, Vol. 7, 1890/91, 233-235.]

متون میخی برای تدریس در دانشگاهها (با همکاری)
Mu' allakat. Die sieben muallakat. Text, vollständiges Wörterverzeichnis, deutscher und arabischer Commentar, Berlin: W. Spemann, 1891.

معلقات سبع (فهرست واژه‌های آلمانی و عربی همراه با تفسیر)

منابع ۲۲ ج ۱ ص ۳۹؛ ۴۲ ص ۴۰؛ ۵۳ ج ۲ ص ۶۳۲-۶۳۳؛ ۱۲۵ ج ۱ ص ۷۶؛ ۱۵۱ ج ۱ ص ۹۵.

آبوت، نابیا [nāb'yā ābot]

Abbott, Nabia

(۱۸۹۷ -)، مطالعات اسلامی.

۳۱ ژانویه در ماردین^۱ (ترکیه) به دنیا آمد. ۱۹۱۹ از دانشگاه الله‌آباد هند در رشته مطالعات اسلامی لیسانس گرفت. در ۱۹۲۵ از دانشگاه بسترن فوق‌لیسانس و در ۱۹۳۳ از دانشگاه شیکاگو درجه دکتری دریافت داشت.

از ۱۹۱۹ تا ۱۹۲۱ معلم مدارس انگلیسی هند و از ۱۹۲۲ تا ۱۹۲۳ سرپرست بخش مدارس دولتی دخترانه در وزارت آموزش و پرورش عراق و از ۱۹۲۵ تا ۱۹۳۳ استاد و رئیس گروه تاریخ دانشکده ازبیری^۲ بود. از ۱۹۳۳ تا ۱۹۳۶ استاد میهمان و عضو پژوهشی انستیتوی شرق‌شناسی دانشگاه شیکاگو، از ۱۹۳۷ تا ۱۹۴۳ استادیار مطالعات اسلامی، از ۱۹۴۳ تا ۱۹۴۹ دانشیار و از ۱۹۴۹ تا ۱۹۶۳ استاد بوده است. در ۱۹۶۳ استاد افتخاری جمعیت تاریخ امریکا و در ۱۹۶۳ و ۱۹۶۴ معاون انجمن شرق‌شناسی امریکا بود. وی در زمینه تاریخ اسلام،

Vol. XI, 1952, 86-7.

«شرح المقاید النسیه» (بررسی)

«Women», Anahen Ruth Manda, ed. Mid-East World-Center. Yesterday, Today, and Tomorrow, New York: 1956, 196-212.

«زنان»

Studies in Arabic Literary Papyri. Chicago: The University of Chicago Press, 1957.

بررسی پاپیروهای ادبی زبان عربی

«A New Papyrus and a Review of Administration of Ubaid Allah b.al Habhab», *Arabic and Islamic Studies in Honor of H.A.R. Gibb*. Leiden: 1965, 36-52.

«پاپیروس جدید و مروری بر حکومت عبیدالله بن حبیب»
«Jundishapur», A priliminary historical sketch, *Ars. Or.* 7, 1968, 71-73.

«جندی شاپور»

«Collection and Transmission of Hadith», *The Cambridge History of Arabic Literature*, Cambridge.

«گردآوری و روایت حدیث»

منابع ۱۲۵ ج ۱ ص ۱۵-۱۶، ۱۳۱ ج ۱ ص ۱۵۰، ۱۵۰۶-۱۹۰۶ و ۱۹۶۶-۱۹۷۰ و ۱۹۸۷، ۱۵۱ ج ۱ ص ۱۲، ۱۵۲ ج ۲ و ۳ و ۵ و ۶

آبولادزه، ایلینا [iliyā ābulādze]

Abuladze, Ilia

(۱۹۰۱-۱۹۶۸)، ادبیات گرجی و ارمنی.

۲۴ نوامبر در گرجستان به دنیا آمد. از دانشگاه دولتی تفلیس فارغ التحصیل گردید. شاگرد آچاریان، ملکبگ و شانیدزه بود.

مطالعات او در زمینه ادبیات ارمنی و گرجی و ارتباط ادبی این دو زبان و تاریخ باستان گرجستان است. نسخه‌ای از خط افغانی کهن رادر کتابخانه مائناداران به نام مسروپ ماشتوتس^۱ ارمنستان کشف کرد. ۹ اکتبر در تفلیس درگذشت.

آثار

Vkaiabanutiun Šušanikio. 1938.

نکات اخلاقی از متون ارمنی و گرجی

Hai-vracakan grakan kapera IX - X dareum.

Institute by Abbott, Chicago, Ill.: The University of Chicago Press, 1939.

پیدایش خط عربی شمالی و تکامل قرآنی آن

«Two Buyid Coins in the Oriental Institute», *AJSL*, Vol. 56, 1939, 350-364.

«دو سکه عصر آل بویه در انستیتوی شرقی»

«Arabic Marriage Contracts Among Copts», *ZDMG*, Vol. 95, 1941, 59-81.

«قبایلهای نکاح عربی در میان قبطی‌ها»

«Arabic Paleography... The Development of Early Islamic...», *AI*, Vol. 8, 1941, 65-104.

«شیوه نگارش عربی... توسعه اولیه اسلامی»

«Pre-Islamic Arab Queens», *AJSL*, Vol. 58, 1941, 1-22.

«ملکه‌های عرب پیش از اسلام»

«Women and the State on the Eve of Islam», *AJSL*, Vol. 58, 1941, 259-284.

«زنان و حکومت در آستانه ظهور اسلام»

«Women and the State in Early Islam», *JNES*, Vol. 1, 1942, 106-126; 341-368.

«زنان و حکومت در صدر اسلام»

Aishah, the Beloved of Mohammed. Chicago, Ill.: The University of Chicago Press, 1942.

عایشه، همسر محبوب محمد (ص)

«An Arabic Papyrus in the Oriental Institute, *Stories of the Prophets*», *JNES*, Vol. 5, 1946, 169-180.

«پاپیروس عربی انستیتوی شرقی؛ قصص الانبیاء»

Two Queens of Baghdad, Mother and Wife of Harun al Rashid. Chicago, Ill.: The University of Chicago Press, 1946; London: 1986.

دو ملکه بغداد، مادر و همسر هارون الرشید

«A Ninth Century Fragment of the *Thousand Nights*» (new light on the early history of the Arabian nights), *JNES*, Vol.8, 1949, 129-164.

«قطعه‌ای از هزار و یکشب متعلق به سده نهم م»

«A Commentary on the Creed of Islam», Sa'd al-Din al-Taftazani on the Creed of Najm al-Din al- Nasafi. Translated with introduction and notes by Earl Edgar Elder. (record of civilization, sources, and studies No. XLIII.) New York: Columbia Univ. Press, 1950, *JNES*,

1. Mesrop Mashtots

1944.

رابطه ادبی ارمنی - گرجی در سده های نهم و دهم م.

K'artlis cxovreba. 1953.

تاریخ باستانی مردم گرجستان

Hin vraceren-grabar bararan.

فرهنگ لغات گرجی - ارمنی باستان

منابع ۱۴۵ ج ۱ ص ۴۵-۴۶؛ ۱۵۱ ج ۱ ص ۱۳۳-۱۳۴.

آبویان، خاچاتور [xāčatur āboviyān]

Abovian, Khachatur

(۱۸۰۵ - ۱۸۴۸)، ادبیات ارمنی.

۱۵ اکتبر در دهکده کاناگیر (ارمنستان) به دنیا آمد. از ۱۸۱۹ تا ۱۸۲۲ در مدرسه کلیسای اچمیادزین و از ۱۸۲۴ تا ۱۸۲۶ در مدرسه نرسیسیان تفلیس به تحصیل پرداخت و زبان فارسی را در این مدرسه آموخت. در ۱۸۳۶ از دانشگاه دورپات^۱ فارغ التحصیل شد. او به زبانهای آلمانی، فرانسه، انگلیسی، روسی و لاتینی آشنایی کامل داشت.

در ۱۸۳۷ سرپرست مدرسه تفلیس گردید و در ۱۸۴۳ با همین سمت به ایروان منتقل شد. آثارش در ادبیات ملی ارمنی دارای اهمیت ویژه ای است. عقایدی ضدفئودالی و آزادیخواهانه داشت و آثاری نیز در قالب داستان، رمان، مقاله، نمایشنامه، شعر و موسیقی از او باقی مانده است. او بنیانگذار ادبیات کودکان در ارمنستان بود. در نوشته معروف خود به نام داغ ارمنستان، رمان عامیانه را پایه ریزی کرد. آبویان جنگهای آزادیخواهانه ارامنه را در دوران جنگهای ایران و روس (۱۸۲۶ - ۱۸۲۸) در آثار خود نشان داده است. سرانجام در ۲ (۱۴) آوریل ناپدید گردید.

آثار

K'ed.

کردها

Ezdiner.

یزیدیه

Mek erku xosk el hαιοc vra.

چند نکته مهم درباره ارامنه

منابع ۴۵ ج ۱ ص ۱۰۰۱؛ ۱۴۳ ج ۱ ص ۲۷-۲۸ ج ۲ ص ۳۲۶، ۳۴۲، ۳۴۷، ۳۵۳؛ ۱۴۵ ج ۱ ص ۳۲؛ ۱۵۱ ج ۱ ص ۱۰۴؛ ۱۵۹ س ۱۹۷۵ ج ۲ ص ۲۳.

آبیش، رودلف [rudolf ābišt]

Abicht, Rudolf

(۱۸۵۰ - ۱۹۲۱)، ادبیات عرب، زبان شناسی.

۹ اوت در نامزلاو^۲ (آلمان) به دنیا آمد. در برلین، هاله و برسلاو^۳ درس خواند. در ۱۸۹۲ زبانهای لهستانی و روسی را در دانشگاه برسلاو تدریس می کرد و در ۱۹۰۰ عنوان استادی آن دانشگاه را بدست آورد. در ۱۹۰۷ اجازه یافت تا به تدریس در رشته زبان شناسی اسلاوی بپردازد. در همین موقع نخستین اثر علمی خود را در زمینه شرق شناسی عرضه داشت و سپس مطالعه کلیه گویشهای اسلاوی را آغاز کرد. درباره روسهای سفید، و همچنین شناخت زبان لهستانی برای تدوین کتابهای درسی به تحقیق پرداخت. ۱۲ فوریه در برسلاو درگذشت.

آثار

Al-Sukkari, Abu Sa'id al-Hasan ibn al-Husayn, 827 or 8-888 or 9. *Aš'aru-l-Huddalijji*, Die Lieder der Dichter von Stamme Hudail aus dem Arabischen übersetzt von Rudolf Abicht, Namslau. O. opitz'schen Buchdruckerei, 1879.

اشعار الهذلیین، اثر سُکری (ترجمه)

Unter. Über. die Literar. Arb.

اعتلا و انحطاط ادبیات عرب

تحفة الوردیه. اثر ابن وردی، برسلاو: ۱۸۹۱ (شرح لاتینی).

منابع ۵۳ ج ۲ ص ۸۲۵، ۱۲۵ ج ۱ ص ۲۹؛ ۱۵۷ ص ۲۰.

آپتن، جوزف میسن [jozef meysen āpten]

Upton, Joseph Meyson

(۱۹۰۰ -)، باستان شناسی.

در دانشگاه هاروارد تحصیل کرد.

از ۱۹۲۹ تا ۱۹۴۶ کارمند ارشد بخش شرق نزدیک در موزه هنر متروپولیتن نیویورک بود. در ایران حفاریهای زیادی انجام داد. در ۱۹۳۱ و ۱۹۳۲ عملیات حفاری تیسفون در عراق، که موزه

۱. Dorpat=tartu در حال حاضر جزئی از روسیه
شوروی است

2. Namslau

3. Breslau

«The Persian Expedition, 1934-1935», *BMMA*, Vol. 31, 1936, 178-182.

«مأموریت‌های باستان‌شناسی در ایران، ۱۹۳۴-۱۹۳۵»

«The Coins from Nishapur», *BMMA*, Vol. 32, 1937, 37-38.

«سکه‌هایی از نیشابور»

«The Iranian Expedition, 1936», *BMMA*, Vol. 32, 1937, Oct. Suppl.

«مأموریت‌های باستان‌شناسی در ایران، ۱۹۳۶»

«The Iranian Expedition, 1937», *BMMA*, Vol. 33, 1938, Nov. Suppl.

«مأموریت‌های باستان‌شناسی در ایران، ۱۹۳۷»

«In the Ruins of Nishapur», *Asia* 39, 1939, 445-9.

«در ویرانه‌های نیشابور»

The History of Modern Iran. An Interpretation of Cambridge Mass. Centre for Middle East Stud. Harvard: 1960.

تاریخ ایران نو

[این کتاب با عنوان و مشخصات زیر به فارسی ترجمه و چاپ شده است:

نگرشی بر تاریخ ایران نوین. ترجمه یعقوب آژند. تهران: نیلوفر، ۱۳۵۹.]

A Sixteenth Century Persian Miniature. 1980.

میناتور ایرانی سده شانزدهم

«Furniture», *A Survey of Art*, VI, 2nd. ed., 2628-58.

«مبل‌مان» (باهمکاری)

«باستان‌شناسی در ایران»، جهان نو، مرداد ۱۳۲۵.

منابع ۳۴: ۴۳ ص ۳۴۰، ۴۵ ج ۲ ص ۴۳۲، ۱۲۵ ج ۱۶ ص ۲۰۰-۲۰۱، ۱۵۰ ص ۱۹۰۶-۱۹۵۵، ۱۵۱ ج ۸ ص ۱۷۳، ۱۵۲ ج ۳ و ۵، ۱۶۰ نگرشی بر تاریخ ایران نوین. ص ۶-۷.

آپتوویتزر، ویکتور [viktor aptovitzer]

Aptowitz, Victor

(۱۸۷۱-۱۹۴۲)، مطالعات اسلامی.

در تارنوپل گالیسیا^۱ (لهستان) به دنیا آمد. در دانشگاه و مدرسه دینی یهودیان وین تحصیل کرد.

از ۱۹۰۹ تا ۱۹۳۸ در مدرسه دینی یهودیان وین به

متروپولیتن و اداره هنرهای اسلامی موزه دولتی آلمان مشترکاً بر آن نظارت داشتند، شرکت جست. از ۱۹۳۲ تا ۱۹۴۰ رئیس هیأت اعزامی موزه متروپولیتن به ایران بود. این هیأت از ۱۹۳۲ تا ۱۹۳۴ در قصر ابونصر - نزدیک شیراز - و از ۱۹۳۴ تا ۱۹۴۰ در نیشابور حفاری می‌کرد که با جنگ جهانی دوم متوقف گردید. در ۱۹۴۴ باردیگر به خدمت موزه و در ۱۹۴۶ به خدمت وزارت امور خارجه ایالات متحده آمریکا درآمد. در ۱۹۴۷ رئیس بخش شرق میانه و در ۱۹۴۸ رئیس بخش ایران، ترکیه و یونان در وزارت امور خارجه آمریکا شد و تا ۱۹۵۵ که بازنشسته گردید در همین سمت باقی بود.

آثار

«Notes on Persian Costumes of the Sixteenth and Seventeenth Centuries», *M M S*, Vol. 2, 1929/30, 208-220.

«یادداشت‌هایی درباره جامه‌های محلی ایرانی در سده‌های شانزدهم و هفدهم»

«Dated Egypto-Arabic Textiles in the Metropolitan Museum of Art», *M M S*, Vol. 3, 1930/31, 158-173.

«منسوجات تاریخ‌دار مصری - عربی در موزه هنر متروپولیتن»

«The Near Eastern Decorative Arts», *BMMA*, Vol. 26, 1931, Sect. II, 31-2.

«هنرهای تزئینی شرق نزدیک»

«A Persian Marble Tombstone», *BMMA*, Vol. 26, 1931, [161], 108-164.

«سنگ قبر مرمرین ایرانی»

«The Expedition to Ctesiphon, 1931-1932», *BMMA*, Vol. 27, 1932, 188-197.

«مأموریت‌های باستان‌شناسی در تیسفون، ۱۹۳۱-۱۹۳۲»
«A Manuscript of the Book of the Fixed Star, by Abd ar-Rahman as-Sufi», *MMS*, Vol. 4, 1932-1933, 179-197.

«نسخه خطی کتاب صور الکواکب از عبدالرحمان الصوفی»
«Persian Sculptures of the Fourteenth Century», *BMMA*, Vol. 27, 1932, 210.

«حجاریهای سده چهاردهم ایران»

«The Persian Expedition, 1933-1934», *BMMA*, Vol. 29, 1934, Dec. Suppl., illus.(indmap. Plan).

«مأموریت‌های باستان‌شناسی در ایران ۱۹۳۳-۱۹۳۴»

1. Tarnopol Galicia

راهنمای تجربی یادگیری زبان عربی
Arabic-Russian Dictionary. 1913.

فرهنگ عربی - روسی
 منابع ۲۲ ج ۶ ص ۱۴۳، ۱۴۶ ج ۲ ص ۱۵۱، ۱۵۰ ج ۱ ص ۵۱۶ - ۵۱۷

آتایان، آرشاک [āršāk ātāyān]

Atayan, Arshak

(۱۸۷۷ - ۱۹۳۷)، ادبیات فارسی و ارمنی.
 ۲۰ ژوئن در دهکده ناقلار بزرگ^۲ (ارمنستان) به دنیا آمد. تحصیلات خود را در اچمیادزین و تفلیس به پایان رساند.

از ۱۸۹۵ سرودن شعر را آغاز کرد. او به سلماس و نواحی اطراف آن سفر کرد و حاصل مطالعات خود را در ۱۹۰۶ به رشته تحریر درآورد. در همدان و جلفای نو به تدریس پرداخت و در ۱۹۲۲ به ارمنستان بازگشت. آتایان ترجمه‌هایی از آثار ماکسیم گورکی به زبان ارمنی دارد و یکی از تألیفاتش در ۱۹۲۱ در تهران و در ۱۹۲۲ در اسکندریه به صورت تئاتر به روی صحنه آمد.

آثار

Salmast. 1906.

سلماس

Omar Xaiiani k'ariaknerd. 1921.

رباعیات عمر خیام
 منبع ۱۴۵ ج ۱ ص ۱۲۷.

آتایف، هماد آتایویچ [hommād ātāyevič ātāyef]

Ataev, Hommad Ataewich

(۱۹۲۶ -)، تاریخ.
 اول ژوئن در گیوکچا^۳ (ترکمنستان) متولد شد. در ۱۹۵۴ دانشکده شرق‌شناسی دانشگاه دولتی آسیای مرکزی را به پایان رساند. در ۱۹۶۰ نامزد (دکتر) علوم تاریخی شد.

از ۱۹۵۸ کارمند علمی و رئیس بخش شرق‌شناسی انستیتوی تاریخ آکادمی علوم ترکمنستان شوروی گردید.

تدریس فلسفه دینی و تفسیر تورات مشغول بود. از ۱۹۱۹ تا ۱۹۳۸ در دانشکده تربیت معلم یهودیان وین نلمود را تدریس می‌کرد. از ۱۹۳۸ در بیت‌المقدس اقامت گزید. تألیفاتی در زمینه رابطه متون ارمنی و سوری دارد.

آثار

«Die Paradieseflüsse des Kurans», *MGWJ* 72, 1928, 151-155.

«نهرهای بهشتی در قرآن»
 «Arabisch-jüdische Schöpfungstheorien»,
HUCA 6, 1929, 205-246.

«نظریه‌های آفرینش یهودی - اسلامی»
 منابع ۱۳۷ ج ۳ ص ۲۲۵، ۱۵۰ س ۱۹۰۶ - ۱۹۵۵.

آپفل، بوریس [boris äpfel]

Apfel, Borys

ابن سینا.
 در لهستان به دنیا آمد. صاحب تحقیقاتی درباره آثار ابوعلی سینا و مترجم منتخبانی از نوشته‌های اوست.
 منبع ۴۵ ج ۲ ص ۳۰۳.

آتایا، میخائیل آسیپوویچ [mixail āsipovič ātāyā]

Ataya, Mikhail Osipowich

(؟ - ۱۹۲۴)، زبان‌شناسی، زبان عربی.
 در بیروت به دنیا آمد. در انستیتوی زبانهای شرقی لازاروف^۱ در مسکو به تدریس زبان عربی و حقوق اسلامی اشتغال داشت. بعد از انقلاب اکتبر در انستیتوی مطالعات شرقی تدریس می‌کرد. وی منابع مورد نیاز برای زبان‌شناسی تطبیقی زبان سامی را گردآوری کرده است.

آثار

Arabskaia khrestomatiia, Muntakhabat min al-kutub al-arabiiah. Chast' I, tekst, Kazan: 1886.

متخاتی از کتب عربی
Bidpa'i (...Kniga Kalilah i Dimnah...Perevod s arabskogo...) 1889.

یدپا، (...کتاب کلیله و دمنه ... ترجمه از عربی)
Prakticheskoi rukovodstvo k izucheniiu arabskogo iazyka... 2-e izdanie, peresmotrennoe i dopolnennoe. (An Arabic grammer, second edition), Kazan: 1898.

1. Lazarev

۲. هم‌اکنون در قهره‌باغ کرهستانی در حومه هادروت قرار دارد.

3. Geokcha

آثار

Natsional'no-osvoboditel'noe dvizhenie v khorasane v 20-kh godakh XX veka. Ashkhabad: AN Turkm. SSR, 1962, AN Turkm. SSR. In-t istorii, arkheologii i etnografii.

جنبش رهایی بخش ملی در خراسان طی سدهای بیست و یکم

Osvoboditel'noe dvizhenie turkmen v Irane (1917-1925). Ashkhabad: Ylym, AN Turkm. SSR In-t istorii, 1970.

جنبش رهایی بخش ترکمنها در ایران (۱۹۱۷ - ۱۹۲۵)
منبع ۱۵۵ ص ۴۶.

آترپت [ātrpet]

Atrpet

ادبیات ارمنی، تاریخ.

۳۱ ژانویه در قارص (ترکیه) به دنیا آمد. نام اصلیش سرکیس موبایاجیان بود. تحصیلات اولیه خود را در مدرسه کاتولیکهای آن شهر به پایان رساند و سپس به قسطنطنیه (استانبول) رفت و در مدرسه عثمان تحصیلاتش را ادامه داد.

از ۱۸۸۰ در شهرستانها و دهکدههای ارمنی نشین تدریس می کرد. مدتی نیز سردبیر روزنامه آباگا (آینده) در ایران بود. او درباره تاریخ دهکدههای ارمنی نشین غربی و در زمینه تاریخ ادبیات ارمنی کار کرده است. مقالههایی نیز درباره فن سخنوری دارد. در ارمنستان درگذشت.

آثار

Muhammad Ali Shah and Contemporary Persia. Alexandrapol: 1909 (in Russian).

محمدعلی شاه و ایران عصر او

Hai ġagavomeri ev k'axak'neri dramnerð naxnakani Zamanakneriç minçev Trdat, 1913.

سکه های شاهان و شهرها از عصر باستان تا تیرداد

منابع ۱۴۵ ج ۱ ص ۶۶۵، ۱۵۲ ج ۵.

آتش، احمد [aḥmad ātaš]

Atesh, Ahmet

(۱۹۱۷ - ۱۹۶۶)، زبان و ادبیات ترکی، عربی و فارسی.

در آغچاکوی^۱ (ترکیه) به دنیا آمد. در ۱۹۳۵ وارد مدرسه عالی استانبول شد و در همین هنگام در گروه

آموزشی زبان و ادبیات ترکی دانشکده ادبیات استانبول به تحصیل پرداخت. دروس فقه اللغة عربی، فارسی و فرانسه را آموخت و در ۱۹۳۹ با تکمیل رساله اش، فقه اللغة عربی و فارسی و سندباد نامه های مختلف فارغ التحصیل گردید. در ۱۹۴۳ پس از دفاع از رساله خود، زندگی و آثار نابغه ذبیانی، زیر نظر استادش هلموت ریتز، درجه دکتری دریافت کرد.

آتش از ۱۹۳۹ با همکاری ریتز برای استقلال کرسی ادبیات عربی و فارسی استانبول تلاش کرد. این کار مهم هنگامی انجام گرفت که آموزش همگانی عربی و فارسی از برنامه مدارس متوسطه و عالی حذف گردیده بود. وی همچنین در گسترش انستیتوی شرق شناسی، که به طور غیر رسمی در ۱۹۳۸ تأسیس شده بود، بسیار کوشید. در ۱۹۴۳ به مقام دانشیاری رسید. در ۱۹۴۹ پس از مراجعت ریتز به آلمان، مسئولیت آموزشی کرسی ادبیات عربی و فارسی و همچنین انستیتوی شرق شناسی را برعهده گرفت و تا پایان عمر در این مسئولیت خدمت کرد. در ۱۹۵۳ به مقام استادی دست یافت.

در ۱۹۴۸ در بیست و یکمین کنگره بین المللی شرق شناسان در پاریس، ۱۹۵۲ در هزاره ابن سینا در بغداد، ۱۳۳۲/۱۹۵۴ در همان هزاره در تهران و همچنین در بیست و سومین کنگره بین المللی شرق شناسان در کیمبریج شرکت کرد. در ۱۹۵۶ نخستین شماره مجله انستیتوی شرق شناسی به نام مجموعه های شرقی^۲ را منتشر ساخت. در ۱۹۶۰ بیست و پنجمین کنگره بین المللی شرق شناسان در مسکو و ۱۹۶۲ در مراسم یادبود نهصدمین سال درگذشت خواجه عبدالله انصاری در افغانستان شرکت کرد. ۱۹۶۳ سفر شش ماهه ای به اروپا کرد و در ۱۳۴۵/۱۹۶۶ برای شرکت در جلسات بحث و گفتگو درباره تدوین تاریخ مفصل ایران به تهران آمد. وی همچنین مدیریت انتخابی هیأت تحریریه اسلام آنسیکلوپدیسی (دایرة المعارف اسلامی)، عضویت کمیته اداری انجمن جهانی پژوهشهای شرق شناسی که خود از بنیانگذاران آن بود، عضویت بنیاد تحقیقات فرهنگی ترک و مجمع زبان شناسی ترک و نیز سرپرستی بخش اسلامی کتابخانه دانشگاه استانبول را برای مدتی برعهده گرفت. نزدیک به چهل مقاله به زبان ترکی در اسلام آنسیکلوپدیسی

1. Ağcaköy

2. Şarkiyat Mecmuası

چاپ شده است:

«نسخه‌های خطی مهم عربی و فارسی کتابخانه عمومی قسطنطنیه»، ترجمه عبدالرسول خیام‌پور، نشریه دانشکده ادبیات تبریز، ش ۷، ۱۹۱-۱۹۸ و ۲۷۴-۲۸۷؛ ترجمه اردو در مجله علوم اسلامی، ۱، ۱۹۶۰، ۱۴۷-۱۶۲.

Ibn Sina, *Aşkân Mahiyeti hakkında risale*. Nesreden ve Türkçeye çeviren Ahmed Ateş. [Risâlah fî mâhiyat al-ishq]. Arabic text edited and translated into Turkish by Ahmed Ateş, İbrahim Horoz, İstanbul: 1953.

رسالة فی ماهیة العشق، اثر ابن سینا (تصحیح و ترجمه به ترکی با همکاری)

Ibn Sina risâleleri. Les opuscles. Edité et annoté par Hilmi Ziyâ ülken, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1953.

رسائل ابن سینا

«Mesnevi'nin Onsekiz Bêytinin Mânâsı», *Melânges Köprülü*, 1953, 37-50.

«معنی هجده بیت از مثنوی»

Ibn Sina, *Risalat al-iksir* (A philosophical treatise). also called: *Risâlah fî Mastur' ilm al san'ah*. Arabic text edited and with an introduction in Turkish by Ateş. İstanbul: Osman Yalcin, 1953.

رسالة الاکسر، اثر ابن سینا (تصحیح و مقدمه به ترکی) «Le date de la dernière rédaction de *Şahnâme* de Firdausi-i Tusî et sa satire contre Sultan Mahmud», *Belleten*, TTK, 18, 1954, 169-178.

«تاریخ آخرین تحریر شاهنامه فردوسی طوسی و هجویه او علیه سلطان محمود»

«این مقاله با عنوان و مشخصات زیر به فارسی ترجمه و چاپ شده است:

«تاریخ نظم شاهنامه و هجونامه‌ای که فردوسی برای محمود غزنوی ساخت»، ترجمه توفیق سبحانی، سمرخ، ش ۵، تهران: ۱۳۵۷، ۶۲-۶۹]

Suleyman Çelebi. d. 1921, *Vesiletu'n necât* (Mevlid). yazar, ve mevlid, hakkında araştırmalar ile birlikte bilinen en eski elyazmesi nushalara göre bastıran Ahmed Ateş. Ankara:

نگاشته است که از بین آنها مقالات «میرزا عبدالقادر»، «ابوالعلاء معری»، «انوری»، «خاقانی»، «حسن و حسین بن علی بن ابی طالب (ع)»، «ابن مقفع»، «قطران»، «قشیری»، «لیلی و مجنون»، «مسعود سعد سلمان»، «منوچهری»، «ابن عربی» و «نظامی» را می‌توان نام برد. ۲۵ اکتبر درگذشت. جسدش را پس از انتقال از مسجد بایزید به ساختمان اصلی دانشگاه، با برگزاری مراسمی ویژه در گورستان مرکز افندی^۱ به خاک سپردند.

آثار

Farsça Grameri. Ahmed Ateş, Abdulvehhab Tarzi. İstanbul: Bozkurt matbaası, 1945.

دستور زبان فارسی (باهمکاری)

Al-Azhar, The Mosque and the University. London: The Egyptian Education Bureau, 1948.

الازهر، مسجد و دانشگاه

Sindbad, The Philosopher. Persian *Sindbad Name*. 1948. Muhammad ibn 'Ali al-Zahiri's new Persian version was translated from the Dari version of the Pahlavi text.

سندبادنامه، اثر محمدبن علی ظهیری (نقد و نشر)

«*Tarçumân al-balâga*, das frühest neupersische werk über rhetorische Figuren», *Oriens* 1, 1948, 45-62.

«ترجمان البلاغه، کهنترین اثر فارسی نو درباره فنون بلاغت»

Muhammad Ibn Omar al-Raduyani, fl. ca, 1100 *Kitab Tarçuman al-balaga*, Mukaddime, hasiye ve izahlarla neşreden Ahmed Ateş, İstanbul: 1949.

ترجمان البلاغه، اثر محمدبن عمر رادیانی (مقدمه، تحشیه و نشر) [ملک‌الشعراى بهار این اثر را با مقاله‌ای به همین نام در مجله پنجه، س ۲، ش ۷، ۶، ۹ نقد کرده و احمد آتش نیز در مجله دانش، ش ۱۰ و ۱۱ به این انتقاد پاسخ داده است.]

«Kastamonu Genel Kitabligında bulunan bazı muhim ardpca ve farsca yazmalar», *Oriens* 5, 1952, 28-46.

«نسخه‌های خطی مهم فارسی و عربی کتابخانه عمومی قسطنطنیه»

«این مقاله با عنوان و مشخصات زیر به فارسی ترجمه و

- ادبیات تهران، س ۷، ۲، ۱۳۳۹، ۱-۱۲.
- «سنایی» ترجمه قیام‌الدین راعی. ادب ۲۴، ش ۳، تهران: ۶۲-۴۲، ۱۳۵۵
- «ترکی کاایک غیر معروف کتبخانه»، ترجمه اکمل ایوبی، علوم اسلامی، ج ۱، ش ۱، ۱۴۷-۱۶۲.
- «فرخی در نزد چغانیان»، آریانا، ج ۱۹، ش ۷، ۹-۱۶.
- فهرستی از منظومه‌های فارسی در کتابخانه‌های استانبول، ایاصوفیه، نور عثمانیه، فاتح و اسعد افندی (نقد و نشر، آخرین اثر)
- مقاله‌ها و گفتارهایی که از دایرةالمعارف بزرگ اسلامی گرفته شده است:**
- مقاله‌ها:
- «در حق نقد متون»، ۱۹۴۰.
- «نسخه‌های خطی مهم عربی و فارسی کتابخانه‌های بوردور و انطاکیه»، ۱۹۴۷.
- «ترجمه فارسی این مقاله در نشریه دانشکده ادبیات تبریز، ش ۳، ۴۱-۴۸ به چاپ رسیده است.»
- «نسخه‌های خطی مهم کتابخانه‌های قونیه»، ۱۹۵۲.
- «این سینا در داستانهای عامیانه ترکی»، ۱۹۵۴.
- «منظومه ورقه و گلشاه، اثر عیوقی» ۱۹۵۴. (به زبان ترکی)
- «ترجمه فارسی این مقاله با عنوان «یک مثنوی گمشده از دوره غزنویان، ورقه و گلشاه» در ۱۳۳۳ توسط خود او منتشر و در مجله دانشکده ادبیات تهران ۶، ۱۳۳۷، ۱-۱۳ به چاپ رسیده است.»
- «نسخه‌های خطی فارسی آناتولی از سده‌های ششم تا هشتم ق.»، ۱۹۵۴.
- «این سینا و شیمی»، ۱۹۵۵.
- «نسخه‌های خطی پر اهمیت کتابخانه‌های آناتولی و آماسیه»، ۱۹۵۵.
- «تحقیق در باره زندگی و آثار نابغه ذبیانی»، ۱۹۵۶.
- «نسخه‌های خطی ترکی کتابخانه‌های آناتولی»، ۱۹۵۸.
- «سیف‌الدین محمدفرغانی»، ۱۹۵۹.
- [تحقیقی در باره دیوان شاعر گمنام ایرانی که در اوایل سده چهاردهم به آناتولی مهاجرت کرده بود.]
- «نسخه‌های خطی آثار رشیدالدین وطواط»، ۱۹۵۹.
- «نسخه‌های خطی مهم عربی کتابخانه‌های چروم و یوزقات»، ۱۹۵۹.
- سخنرانیها:**
- «سبکی که شعر فارسی تا به امروز حفظ کرده است»، بیست و یکمین کنگره شرق شناسان، پاریس: ۱۹۴۸.
- «مطالعه در باره ترجمان البلاغه»، بیست و یکمین کنگره شرق شناسان، پاریس: ۱۹۴۸.
- Türk Tarih Kurumu Basimevi, 1954.
- وسيلة النجاة (مولود)، اثر سلیمان چلبی (نقد و نشر)
- Al-Fārābī, d. 950. *Ilmüleri Sayımı (İhsa'ul-'ulum)*. Bu eseri Ahmet Ateş dilimize çevirmiştir, İstanbul: Maarif bası mevi, 1955.
- احصاء العلوم، اثر فارابی (ترجمه به ترکی)
- Rashid al-Din Tabib, 1247-1318. *Cāmi' al-tavārih* (metin) yayın liyan Ahmed Ateş, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basimevi, 1957.
- جامع التواریخ، اثر رشیدالدین فضل‌الله (نقد و نشر) [در پاسخ به انتقادات مجتبی مینوی درباره این اثر، آتش در ۱۹۶۱ مقاله‌ای با عنوان «در باب نقد جامع التواریخ» نگاشت. مجله دانشکده ادبیات تهران: س ۸، ش ۳، ۵۸-۹۳]
- Al-Rawandi, 1202, Muhammad ibn-'Ali, Najm al-Din Abu Bakr. *Rāhat-us-Sudūr ve āyet - us-surur (ganunlerin rahatı ve sevinc alameti)*. Muhammed İkbāl in 1921 de G.M.S. İl'de bastırıldığı Farsça metinden türkçeye çevire A. Ateş, Ankara: Vol.1, 1957; Vol. 2, 1967.
- راحة الصدور و آية السورور، اثر راوندی (ترجمه به ترکی)
- «Şark türkçesi ile eski bir şiir ve bir risale», Jean Deny Armağanı, 1958, 25-30.
- رساله و شعری قدیمی به زبان ترکی شرقی
- «Recueil de lettres de Xāqāni - i Şirwani (Munşā'at-i Xāqāni)», Trud. XXV Mezhdunared Kong. Vostokovedov, Moskva: 1960, Tom II, 1963, 356-362.
- «مجموعه‌ای از نامه‌های خاقانی شروانی (منشآت خاقانی)»
- «Un vieux poème romanesque persan: récit de Warqah et Gulshāh», Ars. Or. 4, 1961, 143-152.
- «ورقه و گلشاه منظومه کهن ایرانی»
- Şehriyar ve Haydar-Bābā'ya Selām. Ankara: 1964.
- شهریار و حیدر بابا به سلام
- «Two Works of al-Muhāsibī», Festschrift W. Caske, 1968, 37-42.
- «دو اثر از محاسبی»
- «Ibn-Al 'Arabi», EI, Vol. III, 1971, 707-711.
- «ابن عربی»
- «فرخی چه زمان به چغانیان رفت؟»، مجله دانشکده

Testamentische Studien...Derde reeks, vierde deel). Den Haag: Van keulen, 1961.

عربی در کتاب مقدس

De Koran zijn ontstaan en zijn inhoud. Kampen: J.H. Kok, 1962.

تفسیر و نقد قرآن مجید

منابع ۴۵ ج ۲ ص ۳۵۶؛ ۵۳ ج ۲ ص ۶۷۴؛ ۱۲۵ ج ۲ ص ۵۰۱؛ ۱۵۱ ج ۱ ص ۵۱۷.

آجاریان، هراچیاهاکوب [hrāčiyā hākob āčāriyān]

Acharian, Hrachia Hacob

(۱۸۷۶ - ۱۹۵۳)، زبان شناسی.

(۲۰) مارس در قسطنطنیه (استانبول) متولد شد. در ۱۸۹۵ وارد دانشگاه سوربن گردید و زیر نظر اساتیدی چون پروفیسور آنتوان میه^۱، بلوشه^۲، ماسپرو^۳ و دیگران به تحصیل زبانهای شرقی پرداخت. در ۱۹۳۳ از دانشگاه دولتی ارمنستان درجه دکتری افتخاری دریافت کرد. وی بر بسیاری از زبانهای زنده و خاموش بشری از جمله ارمنی کهن و جدید، ترکی، فارسی، پهلوی، سنسکریت، عربی، ایتالیایی، آلمانی، فرانسوی و یونانی تسلط داشت.

از ۱۸۹۳ تا ۱۸۹۵ در زادگاه خود به تدریس مشغول بود. پس از پایان تحصیلاتش به قفقاز و دیگر شهرهای همجوار رفت. سفرهای متعددی نیز به شهرها و روستاهای ایران کرد. در این سفرها که از سال ۱۸۹۸ تا ۱۹۲۳ به طول انجامید، علاوه بر تحقیق و سخنرانی به تدریس در شهرهای اچمیادزین، شوشی، تبریز، بایزیدنو، نخجوان و تهران پرداخت و اطلاعات جامعی در زمینه لهجههای مختلف زبان ارمنی در شهرهای ارمنی نشین کسب کرد. در ۱۹۲۳ پس از شروع کار دانشگاه دولتی ارمنستان، بنابه دعوت این دانشگاه از تبریز به آنجا رهسپار گردید و عضو اصلی آکادمی علوم ارمنستان شد. در ۱۹۲۴ از سوی همان دانشگاه به دریافت درجه استادی نایل آمد. در ۱۹۳۰ به عنوان معاون دانشگاه سوربن انتخاب گردید ولی به دلایلی این سمت را نپذیرفت. در ۱۹۳۷ عضو هیأت علمی دانشکده شرق شناسی آکادمی علوم چکسلواکی و در

«آیا رساله الاکسیر اثر ابن سیناست؟» هزاره ابن سینا، بغداد: ۱۹۵۲.

«آیا رساله حکمة الموت اثر ابن سیناست؟» هزاره ابن سینا، تهران: ۱۹۵۴/۱۳۳۳.

[ترجمه فارسی این سخنرانی در جشن نامه ابن سینا، تهران: ۱۳۳۴، ۲۰-۲۸ چاپ گردیده است.]
«در باره دم الکلام و اهله اثر خواجه عبدالله انصاری»، نهصدمین سال وفات خواجه عبدالله انصاری، کابل-هرات: ۱۹۶۲.

«در باب یک نسخه دست نویس از منشآت خاقانی»، تهران: ۱۳۴۳/۱۹۶۴.

درباره اش

جنتین، نهات. «زندگی و آثار احمد آتش»، ترجمه عصمت الملوک حکیمی، راهنمای کتاب ۱۳، ۱۳۴۹، ۷۳۷-۷۴۷.

رضازاده شفق، صادق. «سخنی چند به یاد احمد آتش»، مجله دانشکده ادبیات تهران، ش ۹۴، ۵۶۷، ۵۶۹.

منابع ۹ ص ۱۲۲؛ ۱۲ ج ۱ ص ۷۵، ۱۳ ج ۲ ص ۳۹، ۴۸، ۷۵، ۲۱۳ ج ۳ ص ۶، ۴ ص ۵۵، ۳۹۳-۳۹۴؛ ۳۲؛ ۴۵ ج ۲ ص ۵۵۱، ۵۵۳؛ ۸۴ ص ۲۴ ش ۳ و ۴ ص ۱۶۲-۱۶۸؛ ۹۰ ص ۱۳ ش ۱۰-۱۲ ص ۷۳۷-۷۴۷؛ ۱۱۰ ص ۳ ش ۱۰ ص ۸۱۴؛ ۱۲۵ ج ۱ ص ۴۸۲؛ ۱۳۸ ج ۳؛ ۱۵۰ ص ۱۹۰۶-۱۹۵۵، ۱۹۵۶-۱۹۶۰، ۱۹۶۱-۱۹۶۵ و ۱۹۶۶-۱۹۷۰؛ ۱۵۱ ج ۱ ص ۵۰۹-۵۱۰؛ ۱۵۲ ج ۲ و ۷.

آتما [atēmā]

Attema, D. S.

(۱۹۱۰-)، زبانهای شرقی، مطالعات اسلامی.

در هلند به دنیا آمد. استاد زبان فارسی و دیگر زبانهای شرقی در دانشگاه آمستردام بود.

آثار

De Mohammedaansche Opvattingen Omtrent het Tijdstip van den Jongsten dag en zijn Voorteekenen. Amsterdam: Noord-Hollandsche uitgevers Maatschappij, 1942.

روز رستاخیز، قیامت اسلامی

Het Oudste Christendom in Zuld-Arbië. Amsterdam: Noord-Hollandsche uitg-mij, 1948
Openbareles- Amsterdam: Asnvasrling van het ambt van lector, 1949.

تاریخ کلیسا در عربستان جنوبی

Arabie en de Bijbel (Exegetica: cud-en Nieuw-

1. Antoine Meillet 2. Blochet

3. Maspero

armenischen Handschriften in Tehran). Wien: 1936.

فهرست نسخه‌های خطی ارمنی در تهران
Haioc lezvi patmut'iun (A History of the Armenian Language). Erevan: 1939 - 1951.

تاریخ زبان ارمنی [بخش اول در ۱۹۳۹ و بخش دوم در ۱۹۵۱ به چاپ رسیده است].

Research on the Van Dialect. Armenian text, Erevan: 1952.

تحقیق پیرامون گویش وان
Liakatar k'erakanut'iun haioc Lezvi hamem-atut'iamb 562 *Lezuneri*. 1954.

دستور کامل زبان ارمنی در مقایسه با ۵۶۲ زبان دیگر
Hai gaxakanut'iyan patmut'iun.

تاریخ مهاجران ارمنی
Hai Lezvabanakan matenagitut'iun.

تاریخ زبان شناسی ارمنی
Haioc anjnanunneri bararan.

فرهنگ اعلام ارمنی [مجلدات ۱ تا ۴ آن طی سالهای ۱۹۴۲-۴۸ و جلد ۵ آن سال ۱۹۶۲ چاپ شده است].
Havakaco polsahai folklori.

مجموعه فرهنگ عامه ارمنستان
Patmut'iun haioc nor grakanut'ian.

تاریخ ادبیات نوین ارمنی [این کتاب در ۳ بخش به ترتیب در سالهای ۱۹۰۶، ۱۹۱۰، ۱۹۱۲ به چاپ رسیده است].
واژه‌های مأخوذ از ترکی. ۱۹۰۲.

حروف ارمنی.
منابع ۱۲۵ ج ۱ ص ۲۱۶-۲۱۷؛ ۱۴۳ ج ۲ ص ۵؛ ۱۴۵ ج ۱ ص ۲۷۶؛ ۱۵۰ س ۱۹۰۶-۱۹۵۵؛ ۱۵۱ ج ۱ ص ۱۵۳؛ آیوازیان، ماریا. وام واژه‌های ایرانی میانه غربی در زبان ارمنی. تهران: مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی، ۱۳۷۱؛ مجموعه سخنرانیهای هفتمین کنگره تحقیقات ایرانی. ج ۲ ص ۲۶۵-۲۸۲.

آخولدیانی، گئورگی ساریدانوویچ [georgi sārīdānōvīč āxvlediyāni]

Akhvlediani, Georgii Saridanowich

(۱۸۸۷-۱۹۷۳). زبان شناسی.

۱۳ آوریل در قریه درچی^۲ از قرای کوتائیسی^۳

۱۹۴۳ عضو برجسته آکادمی علوم ارمنستان گردید. وی همچنین صاحب کرسی استادی زبانهای شرقی در دانشگاه دولتی ایروان بود. در ۱۸۹۷ پس از عضویت در انجمن زبان شناسی پاریس در یازدهمین کنگره شرق شناسان در پاریس شرکت جست. در همان کنگره با پروفیسور هوبشمان^۱، محقق زبانهای هند و اروپایی و ارمنی شناس مشهور آلمانی و رئیس کنگره، آشنا شد و بنا به دعوت وی برای شرکت در سخنرانیهای او به استراسبورگ رفت. تحقیقات او در زمینه قواعد زبانهای مختلف جهان و بویژه زبان شناسی ارمنی است. همچنین تحقیق جامعی در باره زبان لاز، که زبان یکی از اقوام قفقازی بود، انجام داد. درباره واژه‌های هم‌ریشه فارسی و ارمنی و نیز درباره گویشهای مختلف زبان ارمنی نیز تحقیقات وسیعی انجام داده است که حاصلش فرهنگ ۳۰۰۰۰ واژه‌ای او می‌باشد. شمار آثار وی بالغ بر ۲۵۰ و نزدیک به ۴۰۰۰۰ صفحه است. ۱۶ آوریل در ایروان درگذشت.

آثار

Katalog der armenischen Handschriften in der Bibliothek des sanassarian, Institutes zu Erzerum. Wien: 1900.

فهرست کتابهای خطی ارمنی موجود در کتابخانه موسسه ساناساریان ارزروم

Çuçek haieren jëragraç Tavrizi (katalog der Armenischen Handschriften in Tabris). 1910.

فهرست نسخه‌های خطی زبان ارمنی در تبریز
Hai barbaragitut'iun. 1911.

لهجه‌شناسی زبان ارمنی
Recueil de mots Kurdes en dialecte de Novo-Bayazet. Paris: 1911.

گزیده‌ای از واژه‌های کردی در گویش بایزیدی نو
Haieren gavārakan bāraran. 1913.

فرهنگ عامیانه زبان ارمنی
Çuçek haieren jëragraç Nor-Baiazeti (Katalog der Armenischen Handschriften in Nor Bavazet). Wien: 1924.

فهرست کتابهای خطی ارمنی در گویش بایزیدی نو
Armenisches etymologisches Warzdwörterbuch. Erivan: 1926-1935.

فرهنگ ریشه شناسی ارمنی
Çuçek haieren jëragraç Tehrani (Katalog der

1. Hubschman

2. Derchi

3. Kutais

Rusul-Karthuli leksiconi (Russko-Gruzinskii slovar, A Russian-Georgian Dictionary), Tiflis: 1956-1959.

فرهنگ روسی - گرجی

Collected Works on the Ossetian Language. Vol.1, 1960.

مجموعه آثار مربوط به زبان آسی

«Istoricheskaia spravka o dvaletii i dvalakh», In *Akhvlediani*. (Sbornik), 1960, 65-79.

دراهنمای تاریخی درباره سرزمین دواتی و دوالها،

Grammatika osetinskogo iazyka. 1: Fonetika i morfologiya. Ordzhonikidze, 1963.

دستور زبان آسی (ویرایش)

«Preverbnyi Tnezis v osetinskom iazyke», *KSINA* 67, 1963, 11-15. (Iranskaia Filologiya).

«شبه فعل Tnezis در زبان آسی»

Sogadi phonetippis shesavali. Tbilis: 1966.

«K voprosu o vtorom infinitive v osetinskom iazyke», *Izv. SONII*, 14, 3-6.

«درباره مصدر دوم در زبان آسی»

«Ossetica Gerogica», *Izv. SONII* 22, 1, 29-40.

آسی - گرجی

منابع ۴۵ ج ۱ ص ۷۶۶ - ۷۶۷، ۸۰۳، ۸۱۱، ۸۵۳،

۱۱۱۶، ۱۱۲۳، ۱۱۲۵، ۱۲۲۶ ج ۲ ص ۱۷۰، ۹۰ س ۱۴

ش ۸۷ ص ۴۸۱، ۱۲۵ ج ۱ ص ۳۷۶، ۱۴۳ ج ۲ ص ۷۷،

۱۴۵ ج ۱ ص ۲۰۲، ۱۵۰ س ۱۹۶۵ - ۱۹۶۱ ج ۱

ص ۱۵۲، ۲۵۲ ج ۱۷ *Who's Who in Soviet Social*

Sciences.

آدال، آندراس [āndreās ādāl]

Adahl, Andreas

(۱۹۳۸ -)، اقتصاد.

۲۹ سپتامبر در مالمو^۲ (سوئد) به دنیا آمد. در ۱۹۶۴

لیسانس علوم انسانی گرفت. در ۱۹۶۶ به اخذ درجه

فوق لیسانس از دانشگاه اوپسالا^۳ نایل آمد. به زبانهای

انگلیسی، فرانسه، آلمانی و روسی تسلط دارد. از

زمینههای تحقیقاتی موردعلاقه وی می توان اقتصاد

سوسیالیستی و اقتصاد کشورهای درحال رشد از

جمله کشورهای آسیایی، بویژه ایران و کشورهای

(گرجستان) به دنیا آمد. از دانشگاههای خارکف و پتروگراد فارغ التحصیل شد.

در ۱۹۳۹ عضو مکاتبه ای آکادمی علوم اتحاد جماهیر

شوروی و در ۱۹۴۱ عضو آکادمی علوم گرجستان

گردید. وی از بنیانگذاران دانشگاه تفلیس و استاد

کرسی زبان شناسی آن دانشگاه بود. ۱۳۰ رساله

علمی زیر نظر او تألیف شد که بخش مهمی از آن

مربوط به زبان شناسی ایرانی است. ترجمه اوستا به

زبان گرجی از مهمترین کارهای او در این دوره است.

وی متخصص زبان شناسی فارسی، زبانهای باستانی

میانه و آسی بود و مطالعات زیادی درباره مناسبات

ادبی و فرهنگی ایران و گرجستان و تحقیقاتی در

زمینه زبانهای فارسی و گرجی انجام داده است.

تألیفات عمده او در زمینه مطالعات هند و ایرانی و

آسی است. بررسیهایی نیز درباره آواشناسی

کارتولی^۱ و زبانهای گرجی قفقازی و زبان شناسی

همگانی (نظریه آواها، مسائل مربوط به هم نشینی

واجی و آواشناسی تجربی) انجام داده است. او

کتابهایی برای دانش آموزان دوره متوسطه تألیف

کرده است. ۷ ژوئیه در تفلیس درگذشت.

آثار

«Qru Mediae Karthusshi» (Voiceless Medials

in Georgian), Two articles of Georgian

grammar reprinted together from the journal

Ganathleba, Nos. 4-5, Tiflis: 1920.

«آوای میانی بی واک در زبان گرجی»

Sbornik izbrannykh rabot po osetinskomu iazyku.

Tbilisi: 1922; [Reviewed: Isaev, M. I. *Via*. 3,

1962, 143-145; Kulaev, N. *Izv. SONII* 23, 1,

1962, 159-163.]

مجموعه آثار برگزیده درباره زبان آسی

«K istorii osetinskogo iazyka», *Izv. TGU*, 1925,

313-322.

«درباره تاریخ زبان آسی»

Sogadi da kharthuli enis phonetippis

sappithhelui. Tbilisi: 1938.

«K istorii osetinskogo iazyka.

Dissimiliativnoeozvonchenie smychnykh v

osetinskom iazyke», *TTGU XVIII*, 1941.

«درباره تاریخ زبان آسی. ناهمگونی انسدادیهای واکدار در

زبان آسی»

Sogadi phonetippis Sophudzvlebi. Tbilisi: 1949.

1. Kartveli

2. Malmoe

3. Uppsala

dello genosticismo. The Genosticism), *SHR* suppl. To *Numen* XII, Leiden: 1975, 291-301.

آیا عرفان نشأت یافته از مکتب‌های عقلی آرامی است؟
منابع ۴۵ ج ۱ ص ۴۷۷، ۱۵۲ ج ۱ و ۶ و ۷.

آدامز، چارلز جوزف [čarlz jozef ādāmz]

Adams, Charles Joseph

(۱۹۲۴ -)، تاریخ ادیان، مطالعات اسلامی.

۲۴ آوریل در هوستن تگزاس به دنیا آمد. در ۱۹۴۷ از دانشگاه بیلر^۱ لیسانس گرفت. از ۱۹۵۰ تا ۱۹۵۲ بورسیه دانشگاه شیکاگو بود. در ۱۹۵۵ به اخذ درجه دکتری تاریخ ادیان نایل آمد. زمینه اصلی تحقیقات او، احادیث اسلامی و اسلام در هند و پاکستان است. در ۱۹۵۳ و ۱۹۵۴ مدرس تاریخ ادیان در دانشگاه پرینستون^۲، از ۱۹۵۵ تا ۱۹۵۷ عضو بخش آموزش منطقه‌ای برون مرزی در بنیاد فورد و از ۱۹۵۷ تا ۱۹۵۹ استادیار رشته مطالعات اسلامی در دانشگاه مک‌گیل^۳ بوده است. از ۱۹۵۹ تا ۱۹۶۳ معاون انستیتوی مطالعات اسلامی بود. در ۱۹۶۰ از بورس تحقیقاتی بنیاد راکفلر استفاده کرد. از ۱۹۶۳ استاد و مدیر انستیتوی مطالعات اسلامی و در ۱۹۶۸ و ۱۹۶۹ عضو شورای کانادا بود. از ۱۹۶۹ سمت مشاور دایرة المعارف بریتانیکا را داشته است. وی عضو انجمن مطالعات دینی امریکا، انجمن شرق‌شناسی امریکا و جمعیت مطالعات شرق میانه‌ای امریکایی شمالی است.

آثار

«Islam in Pakistan», *Modern Trends in World Religions* (Paul Carus Memorial Symposium). 1959, 33-55.

«اسلام در پاکستان»

A Reader's Guide to the Great Religions. Edited by Charles J. Adams, New York: Free Press, 1965.

راهنمای شناخت ادیان بزرگ (ویرایش)

«The Ideology of Mawlana Mawdudi», *South Asian Politics and Religion*. Princeton: 1960.

معتقد مولانا مودودی،

«The History of Religion and the Study of

همسایه آن رانام برد. وی عضو هیأت ژوری دانشگاه استکهلم بود. در ۱۹۶۷ دانشیار دانشگاه اوپسالا و از ۱۹۶۸ تا ۱۹۷۲ مدرس مرکز توسعه بین‌المللی سوئد بود. در ۱۹۷۰ استاد دانشگاه اوپسالا گردید. از ۱۹۷۱ تا ۱۹۷۳ مشاور سازمان ملل، در ۱۹۷۳ مشاور یونیسف و در ۱۹۶۸ معاون اجرایی Svenska Finans AB بوده است.

آثار

Iran Through the Ages. 1972.

ایران در پویه تاریخ
منبع ۱۴۶ ص ۵

آدام، آلفرد [ālfred ādām]

Adam, Alfred

مانویت.

آثار

«Der Manichäische Ursprung der Lehre von den zwei Reichen bei Agustin», *TLZ* 77, 1952, 385-390.

«خاستگاه مانوی مکتب دو فرمانروایی (نیک و بدی) از نظر قدیس آگوستینوس»

Texte zum Manichäismus. Berlin: 1954, (Kleine Texte für Vorlesungen und Übungen 175). Ausgewählt und hrsg. 20, erweiterte und verbesserte Aufl., Berlin: 1969.

متونی درباره مانویت

«Erwägungen zur Herkunft der Didache», *ZKG* LXVIII, 1957, 1-47.

«ملاحظات درباره خاستگاه دیادوخوی‌ها»

«Das Fortwirken des Manichäismus bei Agustin», *ZKG* LXIX, 1958, 7-25.

«تأثیر مداوم مانویت بر قدیس آگوستینوس»

Die Psalmen des Thomas und das Perlenlied als Zeugnisse vorchristlicher Gnosis. Beihefte zu *ZNTW* 24, Berlin: 1959.

سرودهای مذهبی توماس و سرود مروارید، شاهی بر عرفان پیش از مسیحیت

«Manichäismus», *Handbuch der Orientalistik* 1, 8, 2, Leiden-Koln: 1961, 102-119.

«مانویت»

«Ist die Gnosis in aramäischen Weisheitsschulen entstanden?» (Le origini

1. Baylor

2. Princeton

3. McGill

۱۹۶۳ به ترتیب استاد میهمان در دانشگاه هاروارد و برکلی کالیفرنیا و در ۱۹۶۵ استاد دانشگاه روچستر بود. در ۱۹۶۶ و ۱۹۶۷ استاد مدرسه بغداد و مدارس آمریکایی تحقیقات شرقی گردید. تحقیقات وی، در زمینه باستان‌شناسی کشورهای ایران، عراق، سوریه و مکزیک است. از ۱۹۷۰ ناظم بخش علوم اجتماعی دانشگاه شیکاگو و رئیس گروه مشورتی علوم اجتماعی و رفتاری شورای تحقیقات ملی و نیز عضو آکادمی ملی علوم، آکادمی علوم و هنر آمریکا و انستیتوی باستان‌شناسی آلمان بوده است.

آثار

Methods and Techniques in Archaeology.
Chicago: 1935.

روشها و فنون باستان‌شناسی

«Cave Explorations in Iran 1949 by Carleton Coon», (University Monographs) Philadelphia Univ. of Pennsylvania Press, 1951, *JNES*, 1954, 65-6.

«اکتشافات غار در ایران توسط کارلتون کون سال ۱۹۴۹»

«Developmental Stages in Ancient Mesopotamia», *Pan American Union Social Science Section Social Science Monographs*. V.1, 1955, 6-18.

«مراحل پیشرفت در بین‌النهرین باستان» (درباره تاریخ کشاورزی و آبیاری بین‌النهرین)

Level and Trend in Early Sumerian Civilization.
1956.

حد و مرز تمدن سومریان نخستین

The Origin of Cities. 1956.

خاستگاه شهرها

«Salt and Silt in Ancient Mesopotamian Agriculture», by Thorkild Jacobson and Robert M. Adams, *Science* V, 128, 1958, 1251-1258.

«نمکزار و باتلاق در کشاورزی بین‌النهرین باستان» (باهمکاری)

Symposium on Urbanization and Cultural Development in the Ancient Near East.
University of Chicago, 1958.

سمپوزیوم درباره شهرنشینی و پیشرفت فرهنگی در شرق نزدیک باستان

The Evolutionary Process in Early Civilization.

Islam», *ACLS (NewsL)* 25 III-IV, 1974, 1-10.

«تاریخ دین و مطالعه اسلام»

«The Authority of the Prophetic Hadith in the Eyes of Some Modern Muslims», *Essays on Islamic Civilization Presented to Niyazi Berkes.* 1976, 25-47.

«موتق بودن احادیث نبوی از دیدگاه برخی از مسلمانان معاصر»

«Islamic Faith», *Introduction to Islamic Civilization.* Ed.R.M. Savory, Cambridge: 1976, 33-45.

«آیین اسلامی»

«Islam», *An Illustrated History of the World's Religions.* Ed.G.Parrinder, Feltham. Mewnes, 1983, 462-507.

«اسلام» (باهمکاری)

«Islam and Christianity: the Opposition of Similarities», *Logos Islamikos: Studia Islamica in Honorem Georgii Michaelis Sickens.* Ed. R. M. Savory & D.A. Agius, Toronto: Pontifical Institute of Mediaeval Studies, 1984 (Papers in Mediaeval Studies, 6), 287-306.

«اسلام و مسیحیت: مقابله تشابهات»

«نقش شیخ طوسی در دگرگونی و گسترش علم نظری حقوق در شیعه»، ترجمه محمدحسین ساکت، یادنامه شیخ طوسی، به کوشش محمد واعظزاده خراسانی. مشهد: دانشگاه فردوسی، دانشکده الهیات و معارف اسلامی، ۱۳۵۴، ج ۳ ص ۳۳۷-۳۴۰.

منابع ۱۲۵ ج ۱ ص ۲۰۶؛ ۱۲۱ ج ۴ ص ۲؛ ۱۵۰ س ۱۹۵۶-۱۹۶۰، ۱۹۷۴-۱۹۷۵، ۱۹۷۷ و ۱۹۸۵، ۱۵۹ س ۱۹۷۵ ص ۲۰؛ یادنامه شیخ طوسی. ج ۳.

آدامز، رابرت مک کورمیک [rābert makkormik ādāmz]

Adams, Robert McCormick

(۱۹۲۶ -)، باستان‌شناسی.

۲۳ ژوئیه در شیکاگو متولد شد. به‌اخذ درجه دکتری باستان‌شناسی از دانشگاه شیکاگو نایل آمد.

از ۱۹۵۵ تا ۱۹۵۷ مربی، از ۱۹۵۷ تا ۱۹۶۱ استادیار، در ۱۹۶۱ و ۱۹۶۲ دانشیار و از ۱۹۶۲ استاد دانشگاه شیکاگو بوده است. از ۱۹۶۲ تا ۱۹۶۸ مدیر انستیتوی شرقی دانشگاه شیکاگو، در ۱۹۶۲ و

«بررسی باستان‌شناختی حوزه‌های غورجنوبی و شمال شرق غربی در ۱۹۸۶»

منابع ۴۵ ج ۲ ص ۴۲۱؛ ۱۲۵ ج ۱ ص ۲۰۷؛ ۱۴۷ ص ۱۰؛ ۱۵۰ ص ۱۹۶۶ - ۱۹۷۰، ۱۹۷۱ - ۱۹۷۲، ۱۹۷۲ - ۱۹۷۳، ۱۹۸۰ و ۱۹۹۰؛ ۱۵۱ ج ۱ ص ۱۴۶؛ ۱۵۲ ج ۳.

آدامک، لودویگ [ludvig ādāmek]

Adamec, Ludwig W.B.

(۱۹۲۴ -)، تاریخ.

۱۰ مارس در وین به دنیا آمد. ۱۹۶۰ در رشته مطالعات شرق میانه و شرق نزدیک از دانشگاه کالیفرنیا درجه لیسانس، در ۱۹۶۱ فوق لیسانس و در ۱۹۶۶ با استفاده از بورس فن آموزش دفاع ملی^۱ درجه دکتری دریافت کرد.

در ۱۹۶۴ و ۱۹۶۵ با استفاده از بورس فولبرایت به افغانستان و پاکستان رفت. در ۱۹۶۶ و ۱۹۶۷ مدرس تاریخ شرق نزدیک و بورسیه تحقیقاتی بنیاد فورد و در ۱۹۶۷ استادیار دانشگاه میشیگان بود. در تابستان ۱۹۶۸ از بورس شورای تحقیقاتی علوم اجتماعی در انگلیس، افغانستان و هندوستان استفاده کرد. از ۱۹۶۷ تا ۱۹۷۰ استادیار تاریخ شرق نزدیک و زبان عربی در دانشگاه آریزونا شد و از ۱۹۷۰ تا ۱۹۷۲ با سمت دانشیاری به تدریس تاریخ و زبانهای شرق نزدیک پرداخت و در ۱۹۷۲ به مقام استادی آن دانشگاه ارتقاء یافت. در ۱۹۷۳ و ۱۹۷۴ استاد تحقیقات ایرانی در مراکز فولبرایت^۲ و مدتی نیز پژوهشگر مطالعات شرق میانه در انجمن امریکای شمالی و انستیتوی شرق میانه بوده است.

تحقیقاتش در زمینه تاریخ و سیاست شرق نزدیک، شرق میانه، ایران، افغانستان، پاکستان، جهان عرب و ترکیه و تاریخ و سیاست جهان اسلام بود و همچنین درباره تاریخ مناسبات سیاسی و دیپلماسی آلمان و افغانستان تحقیقاتی انجام داده است.

آثار

Afghanistan 1900-1923, a Diplomatic History. Univ. Calif., 1967. (Co-Author)

تاریخ دیپلماسی افغانستان در سالهای ۱۹۱۰ - ۱۹۲۳ (باهمکاری)

Afghanistan: Some New Approaches. Univ.

Chicago: University of Chicago Press, 1960.

روند تکاملی تمدنهای اولیه

«Agriculture and Urban Life in Early Southwestern Iran», *Science* V, 1962, 109-122.

«کشاورزی و شهرنشینی در جنوب غربی ایران باستان» *Land Behind Baghdad. A History of Settlement on the Diyala Plains.* Chicago: University of Chicago Press, 1965.

تاریخ اسکان در دشتهای دیاله، سرزمین آن سوی بغداد *The Evolution of Urban Society, Early Mesopotamia and Prehispanic Mexico.* Chicago: Aldine Pub. Co., 1966.

تکامل جامعه شهری در بین‌النهرین قدیم و مکزیک پیش از استعمار اسپانیا

«Archaeological Reconnaissance and Soundings in Jundishapur», *Ars. Or.* 7, 1968, 53-70.

«آغاز مطالعه باستان‌شناختی و نمونه‌برداری در جندی شاپور»

«Soundings at Gunde Shapur», *Mem. Vol. of the Vth. Intern. Congress of Iranian Art & Archaeology*, I, 1968, 300-2.

«نمونه‌برداری در جندی شاپور» (باهمکاری)

«Tell Abu Sarifa. A Sassanian-Islamic Sequence Ceramic from South Central Iraq», *Ars. Or.* 8, 1970, 87-119.

«تل ابوسریفه، سرامیک ساسانی - اسلامی از جنوب مرکزی عراق»

«Saudi Arabian Archaeological Reconnaissance 1976», The preliminary report on the first phase of the comprehensive archaeological survey program, *Atlat* 1, 1977, 21-40.

«آغاز مطالعه باستان‌شناختی عربستان سعودی در ۱۹۷۶» *Dry Lands, Man and Plants.* London: Architectural Press, 1978.

زمینهای خشک، انسان و گیاهان

«Southern Ghors and Northeast Arabah Archaeological Survey 1986», Jordan: preliminary report. *Annual of the Department of Antiquities of Jordan Hawliyat Da'irat al-Athar al-'Ammā*, 31, 1987, 391-418, 610-611. [Incl. Islamic ceramics, etc...]

1. National Defense Education Act

2. Fulbright

بدین ترتیب بر اهمیت دو کتابخانه یادشده افزود. آدلر فهرست مختصر نسخهای خطی زبان عبری را منتشر ساخت. پس از مرگ وی برطبق قراردادی که در زمان حیاتش منعقد ساخته بوده نسخهای خطی او به مدرسه دینی یهودی تحویل داده شد. آثار معرفی شده وی عمدتاً درباره مسافرتها و نوشتههای مجموعه اختصاصی او بود. مقالاتی نیز درباره یهودیان سامری، مصری و ایرانی نگاشت. آرشو شخصی او در کتابخانه مدرسه دینی یهودی امریکا موجود است.

آثار

Une Nouvelle chronique Samaritaine. Texte Samaritain Transcrit et édité pour la première fois avec une traduction française par Adler. Paris: Du Lacher, 1903.

گاه شمار جدید سامری (آوانویسی، ترجمه، ویرایش) *About Hebrew Manuscripts*. [A collection of bibliographical essays], London: 1905.

درباره نسخه های خطی عبری *Jews in Many Lands*. Philadelphia: The Jewish Publication Society of America, 1905.

یهودیان در سرزمینهای مختلف *A Gazetteer of Hebrew Printing*. [A list of the earliest known instances of Hebrew type being used in the various places mentioned], London: Orafton, 1917.

فرهنگ جغرافیایی چاپ عبری *Catalogue of Hebrew Manuscripts in the Collection of E.N. Adler*. Cambridge: The University Press, 1921.

فهرست نسخه های خطی عبری در مجموعه آدلر. «The Persian Jews, Their Book and Ritual», *JQR* X, Oxford.

یهودیان ایرانی، کتاب و مراسم دینی آنها *Marmorstein, E.C.R. Scholarly Life of E.N. Adler*. 1962.

زندگی علمی آدلر *Ettinghausen, M. Rare Books and Royal Collections*. 1966.

Michigan, 1969. (editor)

یافته های تازه درباره افغانستان (ویرایش) *Historical and Political Gazetteer of Afghanistan*. 1972-1973. 2 Vols.

فرهنگ جغرافیایی تاریخی - سیاسی افغانستان *Afghanistan's Foreign Affairs to the Mid-Twentieth Century: Relation with the USSR, Germany and Britain*. Univ. Ariz. 1973.

امور خارجه افغانستان تا اواسط سده یستم: رابطه با اتحاد جماهیر شوروی، آلمان و انگلستان *Tehran and North Western Iran*. Graz: Akademische Druck-u. Verlagsanstalt, 1976. (*Historical Gazetteer of Iran*, Vol.1)

تهران و شمال غربی ایران *First Supplement to the Who's Who of Afghanistan*. Democratic Republic of Afghanistan. Graz: Akad. Druck und Verlagsanstalt, 1979.

نخستین تکمله بر زندگینامه رجال سرشناس افغانستان *Zahidan and Southeastern Iran*. Ed. Adamec, L. W. Graz: Akademische Druck und Verlagsanstalt, 1988. (*Historical Gazetteer of Iran*, 4)

زاهدان و جنوب شرقی ایران (ویرایش، با همکاری منابع ۱۳۱ ج ۱ ص ۳؛ ۱۵۰ س ۱۹۷۶ - ۱۹۸۰ و ۱۹۸۸.

آدلر، الکن ناثان [elkan nāṣān ādler] **Adler, Elkan Nathan**

(۱۸۶۱ - ۱۹۴۶). مطالعات عبری. از یهودیان انگلیس بود که وکالت می کرد. به گردآوری کتاب علاقه بسیار داشت. از نخستین کسانی بود که به اهمیت مخزن کتابهای قدیمی قاهره پی برد. در ۱۸۸۸ و ۱۸۹۵ تا ۱۸۹۶ به مصر سفر کرد و نزدیک به بیست و پنج هزار جلد کتاب از آنجا به همراه برد. کتابخانه وی در حدود چهار هزار و پانصد جلد نسخه خطی داشت. همچنین صاحب مجموعه سی هزار جلدی کتابهای چاپی درباره دین یهود و سایر ادیان بود. در ۱۹۲۲ کتابخانه خود را به مدرسه دینی یهودی امریکا در نیویورک فروخت و نسخه های کتابهای چاپی، از جمله کتابهای قدیمی بسیاری را به کالج اتحادیه عبری در سینسیناتی^۱ واگذار کرد و

1. Cincinnati

کتابهای کباب و مجموعه‌های سلطنتی

منابع ۱۲۵ ج ۱ ص ۲۱۸، ۲۱۹، ۱۳۷ ج ۲ ص ۲۷۵-۲۷۶، ۱۵۱ ج ۱ ص ۱۵۴، ۱۵۲ ج ۷، ۱۶۴ ص ۱۳.

مجموعه سکه‌های کوفی، یا غربی کهن

منابع ۲۲ ج ۱ ص ۱۰۳، ۱۰۴، ۳۸ ج ۲ ص ۹۵، ۴۲ ص ۴۰، ۵۲ ج ۱ ص ۵۵، ۵۶، ۵۳ ج ۲ ص ۸۴۰-۸۴۱، ۷۴ ص ۱۰۰، ۱۲۵ ج ۱ ص ۲۱۹، ۱۵۱ ج ۱ ص ۱۵۲، ۱۵۴ ج ۳.

آدلر، یاکوب گئورگ کریستیان [yākob georg kristiyan ādler]

Adler, Jacob Georg Christian

(۱۷۵۶ - ۱۸۳۴)، زبانهای شرقی.

در دانمارک به دنیا آمد. پس از تحصیل در رشته الهیات، از ۱۷۷۵ علوم شرقی را نزد تیکسن^۱ در دانشگاه‌های روستوک^۲ و بوستوم آلمان فراگرفت و در ۱۷۷۹ در کپنهاگ تحصیلات خود را به پایان رساند.

متون قدیمی عبری و نسخه‌های خطی موجود در کتابخانه سلطنتی کپنهاگ را مطالعه کرد و در ۱۷۸۰ فهرست آنها را تهیه کرد. از ۱۷۸۰ تا ۱۷۸۲ از کتابخانه‌های معروف اروپا بازدید و نسخه‌های خطی فراموش شده را کشف و بررسی کرد. از لبنانیهای مقیم اروپا زبان عربی محاوره‌ای را آموخت و در بازگشت به وطن عهده‌دار کرسی استادی زبانهای سریانی، یونانی، و متون عبری شد.

آثار

Disquisitio generalis de arte scribandi opvd Arabesi ex ipsis avctoribvs Arabicis lisqve adhve ineditis Svmta. Altonae, EX officina, 1780.

فهرست توصیفی نسخه‌های خطی کوفی کتابخانه سلطنتی کپنهاگ

Museum Cuficum Borgianum Velitris. illustravit (Marsden Collection) Romae: 1782.

غرفه مسکوکات کوفی. بورجای و پترای

Abvlfedae Annales Myslemici Arbice et Latine. Opera et stvdiis Io. Jacobi Reisikii... Svmitvbs atqve avspiciis Petri Friderici Svhmii... nvnc Primrm edidit jacobvbs - Georgivs Christianvz Adler. Hafniae exvebat F.W. Thiele venevnt opvd C.G Proft 1789-94. 5v.

تاریخ ابوالفداء [المختصر فی اخبار البشر] (ویرایش بر اساس متن عربی، ترجمه لاتینی و یادداشتهای ضمیمه به جای مانده از رایسکه)

Collection nova numorum Cuficorum, Seu Arabicorum Veterum e Museis Borgiano et adleriano. Eafnicc, 1792.

آراباجیان، آرتم زاوونویچ [ārtem zāvenovič ārābājīyān]

Arabajian, Artem Zavenowich

(۱۹۲۲ -)، اقتصاد.

۱۵ نوامبر در تفلیس متولد شد. در ۱۹۴۹ انسیتوی شرق‌شناسی مسکو را به پایان رساند. در ۱۹۵۲ نامزد (دکتر) علوم اقتصادی گردید.

از ۱۹۴۹ تا ۱۹۵۴ استاد انسیتوی شرق‌شناسی مسکو بود و از ۱۹۵۴ تا ۱۹۵۶ در انسیتوی دولتی روابط بین‌المللی مسکو وابسته به وزارت امور خارجه اتحاد جماهیر شوروی تدریس می‌کرد. از ۱۹۵۶ کارمند علمی دانشکده شرق‌شناسی آکادمی علوم اتحاد شوروی و از ۱۹۶۴ کارمند ارشد علمی گردید.

آثار

Kand diss: *Sotsial'no - ekonomicheskie korni monarkhi Reza - shakha i reakcionnaia sushchnost'ee ekonomicheskoi politiki.* Moskva: AN SSSR In-t vostokovedeniia, 1952.

ریشه‌های اجتماعی - اقتصادی حکومت سلطنتی رضاشاه و ماهیت ارتجاعی سیاست اقتصادی آن (رساله دکتری، نامزدی علوم)

Avtoref.: Moskva: 1952.

چکیده رساله علمی

«*Ekonomicheskie raiony Irana*», Vkn.: *Sovremennyi Iran.* Moskva: 1959, 123-142.

«نواحی اقتصادی ایران»

«*Iran*», V kn.: *Ekonomicheskoe polozhenie stran Azii i Afriki v 1957 i V pervoi polovine 1958.* Moskva: 1959, 113-140; To zhe: ... v 1958, Moskva: 1960, 138-162; To zhe: ... v 1959, Moskva: 1961, 126-152; To zhe: ... v 1960, Moskva: 1962, 158-188. ivved., 15-23; To zhe: ... V 1961, Moskva: 1963, 124-155 i vved.. 5-20;

آذربایجان بود. در ۱۹۳۶ عضو اتحادیه نویسندگان اتحاد شوروی گردید. از ۱۹۳۷ تا ۱۹۶۰ در دانشگاه دولتی آذربایجان به تدریس اشتغال داشت. از ۱۹۳۸ تا ۱۹۶۵ کارمند علمی انستیتوی ادبیات و از ۱۹۴۰ تا ۱۹۵۰ معاون علمی موزه ادبیات آذربایجان به نام نظامی بود. در ۱۹۴۴ به مقام دانشیاری و در ۱۹۵۶ به مقام پروفسوری رسید. در ۱۹۵۸ عضو وابسته آکادمی علوم آذربایجان و در ۱۹۶۸ عضو پیوسته آن آکادمی شد. در ۱۹۶۹ به عنوان رجل ممتاز آکادمی علوم ازبکستان شوروی انتخاب گردید. در همان سال رئیس انستیتوی ملل شرق نزدیک و مرکزی آکادمی علوم آذربایجان شوروی گردید.

در ۱۹۵۷ نماینده هشتمین کنگره جامعه زبان‌شناسان ترک در آنکارا بود. ۱۹۶۶ همان سمت را در یازدهمین گردهمایی آن کنگره در آنکارا برعهده داشت. ۱۹۶۰ در بیست و پنجمین کنگره بین‌المللی شرق‌شناسان و ۱۹۶۴ در هفتمین کنگره بین‌المللی علوم انسان‌شناسی و قوم‌شناسی در مسکو و ۱۹۶۶ در اولین کنگره بین‌المللی پژوهشهای بالکان و جنوب شرقی اروپا در صوفیا شرکت داشت.

آثار

Red., sost., vstup. Stat'ia (5-15) i komment. V kn.: *Kniga o Dede korkude*. Baku: Azerneshr, 1939.

کتابی دربارهٔ دِدِ قورقود (تصحیح، تدوین، دیباچه و مقاله)

Vstup. Stat'ia (VI-IX), komment. i biogr. Spravka (405-420), V kn.: *Antologiya azerbaidzhanskoi poezii* Moskva: 1939.

گزیده اشعار آذربایجانی (دیباچه، مقاله، تفسیر، شرح حال، یادداشتها)

V Kn.: *Nizami*. Kn.: I-III, Baku: Azerneshr, 1940-1941; Kn. 1, 1940. Avt. Statei: «Proizvedenie *Leili i Medzhnun*», 194-237; kn. II, 1940, «Pervoe poiavlenie *Leili i Medzhnun* na azerbaidzhanskom iazyke», 86-104; kn.: III, 1941. «Sravnenie poem *Sem' kracavits* i poem *Sem' Bokalov*», 70-90, (Na azerb. iaz.)

«ثر لیلی و مجنون» اولین نسخه «لیلی و مجنون»؛ «مقایسه اشعار هفت پیکر و هفت گنبد» (به زبان آذربایجانی) *Zhizn' poeta*. Baku: Molodaia gvardiia, 1940, (Na azerb. iaz.)

To zhe... V 1962, Moskva: 1963, 119-150 i vved., 5-21.

«ایران»

«*Ekonomicheskaja ekspansija amerikanskogo imperializma v Irane*», V kn.: *Politika SShA na Blizhnem i Srednem Vostoke*. Moskva: 1960, 217-273.

«توسعه‌طلبی اقتصادی امپریالیزم امریکا در ایران»

«*Vneshnaia politika i ekonomicheskoe razvitie Irana i Afganistana*», PB 3, 1960, 42-54.

«سیاست خارجی و رشد اقتصادی ایران و افغانستان»

«*Mezhdunarodnyi neftianoi konsortsiium i ekonomika Irana*», NAA 2, Moskva: 1962, 58-70; To zhe: Tegeran: 1964, (Na Pers. iaz.)

«کنسرسیوم بین‌المللی نفت و اقتصاد ایران»

«*Stat'i Iran*», Vkn: *Plany - Programmy ekonomicheskogo razvitiia stran Azii*. Moskva: 1966, Avt.: vved., 5-15, 195-289.

«مقالات مربوط به ایران»

«*O Sovetsko-Iranskom ekonomicheskom sotrudnichestve*» (On Soviet- Iranian Economic Cooperation), NAA 2, 1968, 15-24.

«درباره همکاری اقتصادی شوروی و ایران»

«*Iran*», Vkn.: *Ekonomika razvivaiushchikhsia Azii V tsifrakh 1960-1965*. Moskva: 1970, 257-286.

«ایران»

منابع ۱۵۰ س ۱۹۶۶ - ۱۹۷۰، ۱۵۲ ج ۵، ۱۵۵ ص ۳۸.

آراسلی، حمید [hamid ārāsli]

Arasli, Hamid

(۱۹۰۹ -)، ادبیات آذربایجان، زبان‌شناسی.

۲۳ فوریه در گنجه متولد شد. در ۱۹۳۲ دانشکده زبان‌شناسی دانشسرای عالی دولتی آذربایجان را به پایان رساند. در ۱۹۴۳ نامزد (دکتر) علوم زبان‌شناسی شد. موضوع پایان‌نامه او ادبیات آذربایجانی سده‌های سیزدهم و چهاردهم است. در ۱۹۵۵ به دریافت درجه دکتري علوم زبان‌شناسی نایل آمد.

از ۱۹۳۲ تا ۱۹۴۴ استاد دانشسرای عالی دولتی آذربایجان و از ۱۹۳۴ تا ۱۹۳۷ رئیس بخش شرقی کتابخانه شعبه آکادمی علوم اتحاد شوروی در

زندگی شاعر (به زبان آذربایجانی)

V kn.: *Istoriia azerbaidzhanskoi literatury. Kratkii ocherk*. Baku: 1943, Avt glav: «Drevnii period», 19-96; «Srednevekovaia literatura», 97-237.

تاریخ ادبیات آذربایجان «دوره باستان»، «ادبیات سده‌های میانه»

Sost., red. i predisl. predisl. Vagif (5-18), V kn.: *Vagif*. Socheneniia, Baku: 1945, (Na azerb. iaz.)

واقف (تدوین، تصحیح، مقدمه، به زبان آذربایجانی) *Sabi Tabrizi*. Baku: Obshchestvo Azerb iranskoi družby, 1946.

صائب تبریزی

Nizami Giandzhevi i ego tvorchestvo. Baku: 1947.

نظامی گنجوی و آثار خلافت او

V kn.: *Nizami Giandzhevi*. Baku: 1947. «Nizami i azerbaidzhanskii fol'klor», 76-91; To zhe: Baku: 1947, 9-28; «Azerbaidzhanskii posledovateli Nizami», 105-113, (Na azerb. iaz.)

«نظامی و فولکلور آذربایجان»؛ «پیروان مکتب نظامی در آذربایجان»

Sost. i predisl. (3-11), V kn.: Shakh Ismail Khatai: *Dex name*. Baku: Azerneshr, 1948, (Na azerb. iaz.)

ده‌نامه. اثر شاه اسماعیل خطایی (تدوین، مقدمه به زبان آذربایجانی)

«Progresivnye pisateli Tursii protiv turetskoi reaktsii i imperializma», *Trudy AGU, Seria vostokovedeniia*, Vyp. 1, Baku: 1953, 10-27.

«نویسندگان پیشروی ترکیه بر ضد ارتجاع ترکیه و امپریالیسم»

Istoriia azerbaidzhanskoi literatury XVII - XVIII. Vekov. Baku: AGU, 1956, (Na azerb. iaz.)

تاریخ ادبیات آذربایجانی در سده‌های هفدهم و هجدهم
Muhammad ibn Sulaiman, called Fuzuli
Baghdadi. *Eserleri*. (The Poetical Works of Fuzuli) with Introductions, by H. Arasli. Azarbaijani Text. 3 Vols., Baku: 1958.

آثار منظوم فضولی (مقدمه)

Muhammad ibn Sulaiman, Called Fuzuli Baghdadi. *Fuzuli divan*. (The Divan of Fuzuli). Half-tone reproduction of the original Ms., with an introduction by H. Arasli. Azarbaijani Text 11, 159, Baku: 1958.

دیوان فضولی (مقدمه)

Muhammad ibn Sulaiman, called Fuzuli, Baghdadi. *Matla al-i'tiqad wa'l-qasaid al-arabiyah*. The Arabic Qasidahs of Fuzuli, with a Philosophical Essay Entitled, *Matla'al-i'tiqad*. Arabic text, with an introduction in Azarbaijani by H. Arasli, Baku: 1958.

قصاید عربی فضولی با رساله‌ای فلسفی به نام مطلع الاعتقاد و القصائد العربیه

Publikatsiia i predisl.: «Samyi staryi i polnyi divan Fuzuli», 3-10, V kn.: *Divan Fuzuli*. Baku: 1958, razd. pag.

«قدیمترین و کاملترین دیوان فضولی» (انتشار و پیشگفتار) Publikatsiia. Sost., red., komment., Predisl., V kn.: *Mokhammed Fuzuli. Proizvedeniia*. V 5 tomakh. Baku: AN Azerb. SSR. T. I, 1958, 3-16; T.II, 1958, 5-7, 317-355, 356; T.III, 1958, 5-13; T.IV, 1961, 5-21, 342-390, 392.

آثار محمد فضولی (انتشار، تدوین، تصحیح، تفسیر، مقدمه)

Sost. i. vstup. stat'ia: «Poeziia Fuzuli na arabskom iazyke», (2-10), V Kn.: *Fuzulu i arabskie kasidy*. Baku: 1958, (Na arab, u azerb. iaz.)

«شعر فضولی به زبان عربی» (تدوین، دیباچه، مقاله به زبانهای عبری و آذربایجانی)

Velikii azerbaidzhanskii poet Fuzuli. Baku: Molodezh', 1958, (Na azerb. iaz.); Moskva: Znaniie, 1958.

فضولی شاعر بزرگ آذربایجانی (به زبان آذربایجانی)

«Velikii azerbaidzhanskii poet Fuzuli», V kn.: *Fuzuli. Izbrannye proizvedeniia*. 1958, III-XI, (Na pers. iaz.)

«فضولی شاعر بزرگ آذربایجانی» (به زبان فارسی) Predisl. V kn.: *Ker-Orly*. Baku: 1959, V-XVII.

کوراولی (پیشگفتار)

«Iz istorii izucheniia Navoi», *Voprosy uzbekskogo iazyka i literatura* 3, Tashkent: 1960, 3-8, (Na uzb. iaz.)

«درباره تاریخچه مطالعه آثار امیرعلیشیرنوائی» (به زبان ازبکی)

«Velikii azerbaidzhanskii poet Fuzuli», V kn.: *Iz istorii literatur narodov zakavkaz'ia*. Erevan: 1960, 43-78.

«فضولی، شاعر بزرگ آذربایجانی»

V kn.: *Istoriia azerbaidzhanskoi literatury*. T. I: S drevneishikh vremen do kontsa XVIII v.. Baku: 1960, 37-83, 293-324, 430-462, 552-572.

تاریخ ادبیات آذربایجان. از قدیمترین دوران تا پایان سده هجدهم

Sost., Komment. (157-175), vstup. stat'ia: «Kniga moego deda korkuta», (5-10), V kn.: *Kutabi dede gorgut*. Narodnyi epos. Baku: 1965, (Na azerb. iaz.)

«کتاب جد من قورقود» (به زبان آذربایجانی)

درباره اش

Dzhafar, A. «Doktorskaia dissertatsiia Gamida Arasly», *Bakinskii rabochii*, 11 Noiabria, 1954.

«پایان نامه دکتری حمید آراسلی»

«Hamid arasli», In *Turk ciile*. T.IX, 1959, 9-10.

«حمید آراسلی»

«Arasly Gamid», V kn.: *KLE*, T. I, Moskva: 1962, 278-279.

«حمید آراسلی»

«Akademiiia popolniaet svoi riady», *Bakinskii rabochii*, 27, dekabria, 1968.

«آکادمی صفوف خود را تکمیل می کند»

«G.Arasly», V kn.: K.O.Alimirzoev: *Azerbaidzhanskii gosudarstvennyi universitet za 50 let*. Baku: 1969, 354-358.

«ج. آراسلی»

«G.M.Arasly-60 let», *lit.gazeta*, 26 apreliia, Moskva: 1969.

«ج. م. آراسلی - شصت سال»

«G.M.Arasly-60 let», *Nauka i zhizn'*, (Elm vapat)I, Baku: 1969, 2, 10-11. (Na azerb. iaz.)

ج. م. آراسلی - شصت سال (به زبان آذربایجانی)

Khaitmetov, A. Kh. «Gamid Arasly», *Uzb. iazyk i literatura*, (Uzbek dili va adabiatey) 2, Tashkent: 1969, 75-77. (Na uzb. iaz.)

«حمید آراسلی» (به زبان ازبکی)

G.M.Arasly. Bibliografiia, Baku: Elm, 1970, (AN Azerb. SSR. Fundamental'naia biblioteka. «Deiateli nauk i kul'tury Azerbaidzhana», Gulizade «M.Gamid Arasly», 12-31. «Bibliografiia trudov», 32-74. (Na azerb. i rus.), iaz. (Sistematich. i khronol. perechen 500 kn., st., rets. deiatel'nosti, Alf. Perechen' 84 st. «Ob G. Arasly i rets. na ego trudy», 75-84, (Na azerb. i rus. iaz.)

«فعالین علم و فرهنگ آذربایجان، درباره زندگی و فعالیتها»

Guseinov. «Gamid Arasly, (k 60-letiiu so dnia rozhdeniia)» *NAA* 1, Moskva: 1970, 215-216.

«حمید آراسلی (به مناسبت شصتمین سال تولد)»

Momedov, N. «Arasly Gamid Tagi Ogli», V kn.: *BSE*. Moskva: Izd. 3. T.2, 1970, 161.

«حمید آراسلی تقی اوغلی»

منابع ۱۴۵ ج ۱ ص ۶۸۹، ۱۵۱ ج ۱ ص ۴۳۷؛ ۱۵۲ ج ۱ ص ۱۵۵-۳۸.

آراکلیان، بابکن [bābken ārākeliyān]

Arakelian, Babken

(۱۹۱۲ -). باستان شناسی، تاریخ.

در اجمیادزین به دنیا آمد. در ۱۹۳۸ دانشکده تاریخ دانشگاه دولتی ایروان را به پایان رساند. در ۱۹۵۷ موفق به اخذ درجه پروفسوری گردید.

در ۱۹۵۹ به ریاست انستیتوی باستان شناسی و مردم شناسی آکادمی علوم ارمنستان شوروی منصوب شد. وی کارشناس تاریخ و فرهنگ عصر باستان و سده های میانه ارمنستان بود. از ۱۹۴۹ در گارنی^۱، از ۱۹۶۲ در آرمایویر^۲ و از ۱۹۷۰ در ارتاشات^۳ حفاریهایی به سرپرستی وی انجام گرفت و آثار گرانبهائی مربوط به فرهنگ عصر کهن ارمنستان از این نواحی به دست آمد. در ۱۹۶۸ عضو مکاتبه ای

1. Garni
3. Artashat

2. Armavir

آرثونات، فاسترفیتزجرالد [faster fitzjeräld
ārbašnāt]

Arbuthnot, Foster Fitzgerald

ادبیات فارسی و عربی، تاریخ.

در انگلستان به دنیا آمد. وی درباره تاریخ و ادبیات و مسائل سیاسی ایران و نویسندگان عرب و تاریخ و ادبیات عرب دارای تألیفها و ترجمه‌هایی است.

آثار

The Assemblies of al-Hariri. Tr. from the Arabic, with an introduction, and notes, historical and grmmatical ... London: William and Norgate, 1867-98.

مقامات حریری (ترجمه، مقدمه، یادداشتها)

Persian Portraits, A Sketch of Persian History Literature, and Politics. London: B. Quaritch, 1887.

چهره‌های ایرانی، خلاصه تاریخ ادبی و سیاسی ایران
Mir Khwund, 1433-1498...*The Rauzat- us-Safa or Garden of Purity*. Containing the histories of prophets. Tr. from The original Persian by E. Rehatsek and Called by him Sacred and Profans history according to the Moslem belief, Edited by F.F. Arbuthnot... London: Printed and pub.under the Patronage of the Royal Asiatic Society, 1891-94.

روضة الصفا، ترجمه رهاتسک (ویرایش)

Arabic Authors. A manual of Arabian history and literature... London: W. Heinemann, 1890.

نویسندگان عرب

منابع ۵۳ ج ۲ ص ۴۸۹؛ ۱۲۵ ج ۲ ص ۱۵۱؛ ۱ ج ۱ ص ۴۴۳؛ ۱۵۲ ج ۲ و ۵.

آربری، آرتورجان [ärtur jān ārberi]

Arberry, Arthur John

(۱۹۰۵-۱۹۶۹). زبان و ادبیات فارسی و عربی.

۱۲ مه در پورتموث^۲ (انگلستان) متولد شد. ابتدا در مدرسه زبانهای شرقی و سپس در پمبروک^۳ کالج کیمبریج به تحصیل پرداخت. در ۱۹۲۷ امتحان

فرهنگستان علوم ارمنستان شوروی گردید. وی موفق به دریافت نشانها و مدالهای اتحاد جماهیر شوروی شده است. او چندین تألیف و نزدیک به صد مقاله علمی دارد.

آثار

K'axak'nerō ev arhestnerō Haiastanum IX-XIII dd. 1949.

شهرها و مشاغل در ارمنستان در سده‌های نهم - سیزدهم
Garni. Vols. 1,3, and 4. Yerevan: 1951-1962; Vol.4, with G.O.Karakhanian in armenia.

گارنی

Istoriia armianskogo naroda. Yerevan: 1951.

تاریخ ملت ارمنی

«Haikakan Patkerak'andakner IV-VIII dd», *Armenian Text*, Vols. 1-2, Yerevan: 1958-1964.

«نقوش حکاکي شده ارمني در سده‌های چهارم - هشتم»

منابع ۱۲۵ ج ۱ ص ۸۸۸؛ ۱۴۳ ج ۲ ص ۲۲۹؛ ۱۴۵ ج ۱ ص ۵۳۴؛ ۱۵۱ ج ۱ ص ۴۳۵.

آراکی، شی‌گرو [šigero ārāki]

Araki, Shigeru

(۱۸۷۷ - ۱۹۶۶). زبان و ادبیات فارسی.

در ژاپن به دنیا آمد. بعد از جنگ جهانی اول در دانشگاه کلمبیا زیر نظر آبراهام جکسن، ایران‌شناس مشهور، زبان و ادبیات فارسی را فراگرفت و پس از آن در دانشگاه توکیو به تدریس زبان فارسی پرداخت. وی برای نخستین بار در ژاپن بر اساس نسخه خطی دانشگاه آکسفرد (کتابخانه بودلیان^۱) رباعیات عمر خیام را ترجمه و در یک مجله ادبی منتشر کرد.

آثار

Perusha Bungaku - shi - ko (Studies in the History of Persian Literature), Tokyo: 1922.

بزو هشی در تاریخ ادبیات فارسی

«A Note on Vendidad» *OSP*, Oxford: 1933, 14-21.

یادداشتی درباره وندیداد

A Catalogue of Books Relating to Persia [Perushia Kankei Tasho. mokuurokuo]. XIII, 157, 14, Tokyo: Keimei-Kwai Institute, 1934.

فهرستی از کتابهای فارسی

منابع ۴۵ ج ۲ ص ۵۹؛ ۹۰ ص ۱۴ و ۴ و ۵ و ۶ ص ۲۱۱؛ ۱۵۱ ج ۱ ص ۴۳۶؛ ۱۵۲ ج ۱ و ۲ و ۷.

1. Bodleian

2. Portsmouth

3. Pembroke

مستقل برای تدریس زبان و ادبیات فارسی در دانشگاه کیمبریج و تشکیل انجمن شرق‌شناسان بریتانیا برای هماهنگ‌سازی تحقیقات و آموزشهای مربوط به شرق‌شناسی در انگلستان و بررسی مسائل مشترک میان شرق‌شناسان است. ۱۲ اکتبر درگذشت.

آثار

«The Mawaqif of al-Niffari», *JRAS*, 1930, 404-406.

«مواقف نَفَری»

«An Early Arabic Translation from the Greek», *BFA* 1, 1933, 48-76; 2, 1934, 71-83.

«یک ترجمه قدیمی عربی از زبان یونانی»

«Notes on The Book of Plants», *BFA* 1, 1933, 219-257; 2, 1934, 84-105.

«یادداشت‌هایی درباره کتاب النبات»

Kalabadhi. *Kitab al-Ta'arruf li madhab ahl al-tasawwuf*. Edited by A.J.A., Cairo: 1934.

کتاب التَّعَرُّفَ لِمَذْهَبِ أَهْلِ الصُّوفِ، اثر کلاباذی (تصحیح) *The Doctrine of the Sufis (Kitab al Ta'arruf li madhab ahl al-tasawwuf)*. Translated from the Arabic by A.J.Arberry, Cambridge: 1935; [Reviewed by Margaret Smith, *BSOAS* VIII, 1935-7, 1169-70].

کتاب التَّعَرُّفَ لِمَذْهَبِ أَهْلِ الصُّوفِ، از ابوبکر محمدبن ابراهیم کلاباذی (ترجمه)

«Junayd», *JRAS*, 1935, 499-507.

«جنید»

Niffari. *The Mawāqif and Mukhātabāt*. Edited with translation by A.J.A., London: 1935.

[دو کتاب] «مواقف و مخاطبات»، اثر محمدبن عبدالجبار نَفَری (ترجمه و تصحیح)

«Ansari's Prayers and Counsels», Translated from the original Persian. *IC* 10, 1936, 369-389.

«مناجات نامه خواجه عبدالله انصاری» (ترجمه)

A Catalogue of Arabic Manuscripts in the Library of the India Office... Printed by order of the secretary of state for India in council. London: Oxford University Press, H.Milford,

تریپوس^۱ را در کیمبریج با گرفتن امتیاز در زبانهای باستانی شرقی و در ۱۹۲۹ امتحان سال دوم زبانهای شرقی را با موفقیت گذراند و در رشته زبان و ادبیات عربی و فارسی لیسانس گرفت. زبانهای فارسی، عربی، ترکی و فرانسه را می‌دانست و در زمینه ادبیات فارسی و عربی تحقیقات بسیاری انجام داد.

در ۱۹۳۰ عضو پمبروک کالج شد و از سوی این کالج به عنوان محقق به مشرق زمین سفر کرد. در این سفر نخست به استانبول رفت و زبان ترکی را فراگرفت، سپس راهی قاهره شد و در آنجا به مطالعه نسخه‌های خطی کتابخانه ملی پرداخت. در ۱۹۳۱ به ریاست بخش زبانهای باستانی دانشگاه قاهره انتخاب شد و مدت دو سال به این کار اشتغال داشت. در این مدت به فلسطین، لبنان و سوریه نیز سفر کرد. در ۱۹۳۴ به انگلستان بازگشت و به معاونت کتابخانه ایندیافیس برگزیده شد و دو سال در این سمت خدمت کرد. در اثنای جنگ جهانی دوم به وزارت اطلاعات انگلستان منتقل گردید و به عنوان رئیس تبلیغات دولتی به زبان عربی برگزیده شد و به نوشتن جزوه‌ها و مقاله‌های تبلیغاتی پرداخت. وی همچنین سردبیری مجله مشهور روزگاران را برعهده داشت. در ۱۹۳۹ و ۱۹۴۰ رئیس کرسی زبان فارسی دانشگاه لندن بود. در ۱۹۴۴ پس از آنکه پروفیسور مینورسکی، استاد روسی الاصل دانشگاه لندن، بازنشسته شد آربری به جای او برای تدریس زبان فارسی انتخاب گردید. در ۱۹۴۶ استاد رشته عربی و رئیس بخش مطالعات شرق میانه در دانشگاه لندن و عضو وابسته فرهنگستان ایران و مصر و آکادمی عربی دمشق و نایب رئیس کمیته ترجمه یونسکو گردید، در ۱۹۴۷ کرسی سرتامس آدام در دانشگاه کیمبریج، یعنی همان کرسی براون و نیکلسن به وی واگذار شد و تا پایان عمر در این سمت خدمت کرد. در ۱۹۳۱ پمبروک کالج جایزه اول براون و در ۱۹۴۲ شورای عالی فرهنگ، نشان درجه اول دانش را از سوی دولت ایران به وی اهدا کردند. در ۱۹۴۸ انجمن شرق‌شناسان بریتانیا را تشکیل داد. نخستین معلم علوم اسلامی او دکتر عقیفی بود، بعدها از محضر پروفیسور نیکلسن و پروفیسور لوی نیز سود جست. آثار پروفیسور آربری بالغ بر سیزده جلد کتاب تحقیقی، سی و هشت جلد کتاب مهم شرقی ترجمه شده به زبان انگلیسی و نزدیک به بیست و یک جلد کتاب تألیفی است. از خدمات عمده وی ایجاد کرسی

The Library of India Office. A Historical Sketch... London: 1938.

کتابخانه ایندیآفیس، طرح تاریخی...

Ahmad Shouqi. *Majnun Layla*. A poetical drama in five acts. Translated into English verse by A. J. Arberry, Cairo: 1938.

مجنون لیلی، اثر احمد شوقی (ترجمه)

Palmer, Edward Henry. *Oriental Mysticism*. A treatise on the sufistic and unitarian theosophy of the Persians, [compiled from native sources *Maqсад al-aqsā* of Aziz Ibn Muhammad Nasafi], second edition, with introduction by A.J.Arberry, London: 1938.

تصوف شرقی (رساله‌ای در باب تصوف و حکمت توحیدی ایرانیان، برگرفته از کتاب مقصدالاقصی تألیف عزیزین محمد نسفی)، اثر پالمر (مقدمه چاپ دوم)
«Hand - List of Islamic Manuscripts Acquired by the India Office Library, 1936-38», *JRAS*, 1939, 353-396.

«فهرست دستنویس نسخه‌های خطی اسلامی ۱۹۳۶ - ۱۹۳۸ که توسط کتابخانه ایندیآفیس بدست آمده است»
India Office Library, Specimens of Arabic and Persian Palaeography. Selected and annotated, London: 1939.

کتابخانه ایندیآفیس، نمونه‌های دیرینه نگاری عربی و فارسی (گردآوری و تهیه)
«Iraqi, Mystic Poet of Iran», *PIS* 2, 1939, 32-45.

عراقی، شاعر متصوف ایرانی
[این مقاله با عنوان «فخرالدین عراقی، شاعر متصوف ایرانی» به قلم آربری در مجله روزگاران، ج ۱، ش ۳، ص ۲۱ - ۳۳ به چاپ رسیده است.]

«Notes on Islamic Manuscripts Recently Acquired by the India Office Library», *IC* 13, 1939, 440-458.

«یادداشت‌هایی درباره نسخه‌های خطی اسلامی که بتازگی توسط کتابخانه ایندیآفیس بدست آمده است»

Ibrahim ibn Shahriyar Iraqi. *The Song of Lovers. (Ushshaq-Nama)*. Edited and translated into English verse by A.J.A., London: 1939.

عشاق‌نامه، اثر ابراهیم‌بن شهریار عراقی (ترجمه و تصحیح)

1877-1940... II, 2. *Sufisms and Ethics* by A.J.A., 1936.

تصوف و اخلاق؛ بخش دوم از جلد دوم فهرست نسخه‌های خطی عربی در کتابخانه ایندیآفیس
«The Book of the Cure of Souls», *JRAS*, 1937, 219-31.

«کتاب درمان روحها»

Kharraz. *Book of Truthfulness (Kitāb al-Sidq)*. Edited and translated by A.J.A., London: 1937.
کتاب الصدق، اثر ابوسعید احمدبن عیسی خراز (ترجمه و تصحیح)
«Hafiz Ibrahim and Shouqi», *JRAS*, 1937, 41-58.

«حافظ ابراهیم و شوقی»

«The Heights of Ambition. by Abul-Qasim al - Arif», translated by A.J.Arberry, *IC* 11, 1937, 95-124.

«معالی الهمم، اثر ابوالقاسم [جنید بغدادی]» (ترجمه)
Muhasibi. *Kitab al - tawahhum*. Edited by A.J.A., Cairo: 1937.

کتاب التوهم، اثر مُحاسِبی (تصحیح)

Persian Books. London Printed by order of the secretary of state. per. India, by Billing and Sens, Guilferd and Gshir, 1937.

کتابهای فارسی

Tahir of Hamadan. *Poem of a Persian Sufi*. Being the quatrains of Baba Tahir rendered into English verse by A.J.Arberry, Cambridge: Eng.W. Heffer & Sons LTD., 1937.

شعر یک صوفی ایرانی، باباطاهر (ترجمه)
«Sufi Alphabet», *JBBRAS*, N.S. 13, 1937, 1-15.

«الفبای تصوف»

«A Bistami - Legend», *JRAS*, 1938, 89-91.

«افسانه‌ای از [بایزید] بسطامی»

«Farabis Canons of Poetry», *ASO* 17, 1938, 266-278.

«آثار منظوم فارابی»

«Khargushi's Manual of Sufism», *BSOAS* IX, 1938, 345-349.

«رساله تصوف خرگوشی» [کتاب تهذیب الاسرار فی طبقات الاخبار در تصوف، اثر ابوسعید (یا سعید) عبدالملک بن محمد بن ابراهیم خرگوشی (یا خرگوشی).]

William Jones. London: 1946.

جونز آسیایی

«Hafiz and His English Translators», *IC* 20, 1946, 111-128, 229-249.

«حافظ و مترجمان انگلیسی آن»

[این مقاله با عنوان «حافظ شیرازی» از سلسله مقالات (شعرای ایران و مترجمین انگلیسی ایشان) به قلم آربری در مجله روزگار نو، ج ۴، ش ۱ ص ۸۲-۸۷، ش ۲ ص ۵۲-۵۵، ش ۳، ص ۴۱-۴۵ به چاپ رسیده است.]

«The Jones Tradition in British Orientalism», *LAL*, N.S.20, 1946, 1-15.

«سنت جونز در شرق شناسی بریتانیا»

Fifty Poems of Hafiz. Texts and translation by A.J.A., Cambridge: 1947.

پنجاه غزل از حافظ (ترجمه)

«Gulchin», *IC* 21, 1947, 231-242.

«گلچین»

«The Miracle of the Pearls», *BSOAS* 12, 1947, 36-38.

«اعجاز مرواریدها»

Sarrāj. *Pages from the Kitāb al-Luma'*. Edited with notes by A.J.A., London: 1947.

صفحاتی از کتاب اللُّمعة، اثر [ابونصر عبدالله بن علی] سراج (تصحیح، یادداشتها)

The Tulip of Sinai. Translated from the Persian of the late Sir Muhammad Iqbal by A.J.A., London: 1947.

لاله طور [نام بخشی از کتاب پیام مشرق]، اثر محمد اقبال لاهوری (ترجمه)

An Anthology of Persian Lyrics. London: 1948.

گلچینی از غزلهای فارسی

The Cambridge School of Arabic. Cambridge: 1948.

مدرسه زبان عربی کیمبریج

Immortal Rose. An anthology of Persian lyrics. Translated by A.J.A., London: 1948.

گل سرخ جاویدان، گزیده‌ای از غزلهای فارسی (ترجمه)
«The Kitāb al-Badi' of Ibn Khālawaih», *Goldziher Mem. Vol. I*, 1948, 183-190.

«کتاب البدیع از ابن خالویه»

New Material on the Kitāb-al-Fihrist of Ibn al Nadīm. Bombay: 1948; *IRAM* 1, 1949, 19-45.

«Towards a Reform in Arabic Orthography», *REI* 13, 1939, 97-107.

«در راه اصلاح شیوه املائی عربی»

A Catalogue of the Library of A.G.Ellis. London: 1940.

فهرست کتابخانه الیس

«Notes on a Tirmidi Manuscript», *RSO* 18, 1940, 315-327.

«یادداشت‌هایی درباره نسخه خطی ترمذی»

«A Poem of the Soul», *MW* 30, 1940, 140-143.

«شعر روح»

British Contributions to Persian Studies. London: 1942.

سهم انگلیسیها در مطالعات ایرانی

[این کتاب با عنوان و مشخصات زیر به فارسی ترجمه و چاپ شده است:]

تحقیقات و مطالعات انگلیسیها در باب فارسی. ترجمه فرنگیس شادمان. لندن: دانشگاه کیمبریج، ۱۹۴۳.]

An Introduction to the History of Sufism. The Sir Abdullah Suhrawardy lectures for 1942, by A.J. A. London: 1942.

درآمدی بر تاریخ تصوف

British Orientalists. London: 1943.

شرق شناسان بریتانیایی

Islam To-day. Edited by A.J.A., and Rom Landau. London: 1943.

اسلام امروز (ویرایش، باهمکاری)

Modern Persian Reader. Selected by A.J.A., Cambridge: 1944.

کتاب قرائت فارسی جدید

Ibn Zaidun... *Al muntakhabat... min diwan Ibn Zaidun*. Poems. Arabic text, with English translations by A.J.Arberry, From *Adab wa'l-fann*, II, 2, London: 1944.

منتخبات دیوان ابن زیدون (ترجمه)

Sa'di of Shiraz. *Kings and Beggars*. The first two chapters of *Gulistan*, translated into English with introduction and notes by A.J.A., London: 1945.

در سیرت پادشاهان و در اخلاق درویشان، دوباب اول گلستان سعدی (ترجمه، مقدمه، یادداشتها)

Asiatic Jones. The Life and Influence of Sir

- شعر نو عربی (ترجمه منتخبی از اشعار)
Rāzi. *The Spiritual Physick of Rhazes*.
Translated from the Arabic 1st. ed., London:
J. Murray, 1950, (The Wisdom of the East ser.)
طَب روحانی، اثر محمد بن زکریای رازی (ترجمه)
«Shahrastani on Pre-Islamic Arabia», *Essays
and Studies Presented to S.A. Cook*, 1950,
113-117.
عربستان پیش از اسلام در کتاب شهرستانی،
Sufism. An Account of the Mystics of Islam,
London: 1950.
تصوّف (شرحی از عرفای اسلامی)
«A Sufi Tract», *JRAS*, 1950, 1-4.
«رساله‌ای در تصوّف»
«The Teachers of Shihab al-Din Umar
al-Suhrawardi», *BSOAS* 13, 1950, 339-356.
«استادان شهاب‌الدین عمر سهروردی»
*Avicenna Cantabrigiansis, a Set of Photographs
Illustrating the Most Important Manuscripts and
Incunabula Relating to Avicenna*. Cambridge:
1951.
مجموعه عکسهای در شرح مهمترین نسخه‌های خطی و
کتابهای قدیمی موجود در کیمبریج مربوط به ابن سینا
Avicenna on Theology. Selections from the
works of Avicenna, translated by A.J.A.,
London: Wisdom of the East Series, 1951.
ابن سینا درباره الهیات (ترجمه)
«Fifty Persian Folksongs», Translated by
Arberry, *PDMV*, Vol. II, Bombay: 1951, 78-89.
«پنججاه ترانه عامیانه فارسی» (ترجمه)
«Ibn Abi'l-dunya on Penitence», *JRAS*, 1951,
48-63.
«نظر ابن ابی‌الدنیا درباره توبه»
«Islamic Literature: Persian», *NECS*,
ed. T. Cuyler Young, 1951, 66-82.
«ادبیات اسلامی: فارسی»
Omar Khayyam. With a literal translation of
the Persian text of Ruba'iyat by A.J.A.,
Littleport: 1951.
عمر خیّام (ترجمه رباعیات)
Sakhawiana. A study based on the
chesterBeatty, London: E. Walker, 1951.
ماده جدید درباره کتاب الفهرست ابن ندیم
«Notes on the *Mahasin al-Majalis* of Ibn
al-Arif», *BSOAS* 12, 1948. 524-532.
«یادداشت‌هایی درباره کتاب محاسن المجالس ابن عریف»
«Characteristics and Tendencies of Islamic
Mysticism», *Extrait de Soienbi*, Mars-Avril
1949, 61-65.
«ویژگیها و گرایشهای تصوّف اسلامی»
«New Materials on the *Tabaqat al-Shu'ara'* of
al-Jumahi», *BSOAS* 13, 1949-50, 7-22, 602-
615.
«مواد جدید درباره کتاب طبقات الشعراء اثر [محمد بن
سلام] جُمَحی»
Persian Psalms (zabur-i Ajam). By Muhammad
Iqbal. Translated by A.J.A., Lahore: 1949;
Lahore: 1953.
زبور عجم، اثر محمد اقبال لاهوری (ترجمه)
Omar Khayyām. *Rūbā'iyāt*. Edited from a
newly discovered manuscript dated 658,
1259-60, by A.J.A., London: 1949.
رباعیات عمر خیّام (تصحیح)
The Rūbā'iyāt of Jalāl al-Din Rumi. Select
translation into English verse by A.J. Arberry,
London: E. Walker, 1949.
رباعیات جلال‌الدین رومی (ترجمه)
«The Achievement of Avicenna», *JIS* 1, 1950,
119-124.
«دستاوردهای ابن سینا»
«The Biography of Shaikh Abu Ishaq
al-Kāzarunī», *Oriens* 3, 1950, 163-182.
«زندگینامه شیخ ابواسحاق کازرونی»
*Ethical and Religious Classics of the East and
West*. Editors A.J.A. and S. Radhakrishnan,
etc., Numbers 1-18, London: 1950-1957.
آثار برجسته اخلاقی و دینی شرق و غرب (ویرایش، با
همکاری)
«The Future of Islamic Studies at Cambridge»,
LAL, N.S., 24, 1950, 68-75.
«آینده مطالعات اسلامی در کیمبریج»
Modern Arabic Poetry. An Anthology, with
English verse translation, by A.J.A. London:
1950.

Colleges of Cambridge. University Press, 1952.

دومین ضمیمه فهرست دستنویس نسخه‌های خطی اسلامی در یونیورسیتی کالج کیمبریج

Le Soufisme, introduction à la mystique de l'Islam. Traduction de Jean Govillard, Paris: Editions des *Cahiers du Sud*, 1952 (Documents spirituels, 3).

نصوف گرای، در آمدی بر عرفان در اسلام
The Holy Koran. An introduction with selections, translated by A.J.A., London: 1953.

قرآن مقدس (ترجمه)
The Legacy of Persia. Edited by A.J.A., Oxford: 1953.

میراث ایران (نظارت، ویرایش)
[این کتاب با عنوان و مشخصات زیر به فارسی ترجمه و چاپ شده است:

میراث ایران. تألیف سیزده تن از خاورشناسان زیر نظر آربری، ترجمه احمد بیرشک و دیگران، تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۳۶.]

Literatures of the East. An appreciation Edited by Eric B. Ceadel, Introduction by A.J.Arberry, London: John Murray, 1953.

ادبیات شرق (مقدمه)
Moorish Poetry (Royatu'l-Mubbarizin). Translated by A.J.A., Cambridge: 1953.

اشعار مغربی [رایات المیزین و غایات المیزین، تألیف ابن سعید، مغربی] (ترجمه)

Iqbal. *The Mysteries of Selflessness (Rumuz-i-Bikhodi)*. Translated with introduction and notes by A.J.A., Wisdom of the East Series, London: 1953.

رموز یخودی، اثر اقبال (ترجمه، مقدمه، یادداشتها)
«Persian Literature», *The Legacy of Persia*, Oxford: 1953. 199-229,

«ادبیات فارسی»
[این مقاله با عنوان و مشخصات زیر به فارسی ترجمه و چاپ شده است:

«ادبیات ایران»، ترجمه عزیرالله حاتمی، میراث ایران. تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۳۶، ۳۲۳-۳۵۶.]

«Al-Qushairi as Traditionist», *Stud. Or. Pedersen*, 1953, 12-20.

«فقری محدث»

سخاوی

A Twelfth Century Reading List. A chapter in Arab bibliography, by A.J.Arberry, London: E, Walker, 1951. Chester Beatty monographs, with transcription of the titles and translation of the notations from... Arab. 557 in the Beatty collection, which preserves the second part of the list attributed to Radi al-Din, the *Ta'rif al-ashab*.

فهرستی از متون سده دوازدهم. بخش دوم فهرست نامبرده درباره کتاب تعریف الاصحاب سواء السبیل اثر رضی الدین است (فصلی در کتابشناسی عرب)

«The Achievement (in Philosophy & Science) of Avicenna», *JIS* 4, vol.1, 1952, 119-124.

«دستاورد (فلسفی و علمی) ابن سینا»
«Avicenna, His Life And Times», *Avicenna: Scientist and Philosopher*. Ed. G.M.Wickens, 1952, 9-28.

«ابن سینا، زندگی و عصر او»
«Fresh Light on Ahmed Faris al-Shidyag», *IC* 26 i, 1952. 155-168.

«تازه‌هایی درباره احمد فارس شیدیاق»
«More Niffari», *BSOAS* 15, 1952, 29-42.

«نفری»
Ibnu'l-Farid. *Mystical Poems*. Translated and annotated and edited by A.J.A., London: 1952.

قصاید عرفانی ابن فارض (تصحیح، ترجمه، یادداشتها)
«Omar Khayaim», *BSOAS* 14, 1952, 413-419.

عمر خیّام
Omar Khayyam, a New Version Based upon Recent Discoveries. New Haven: Yale University Press, 1952. Translated from Cambridge University (MS. dated 604/1207 A.D.)

عمر خیّام، برگردان جدیدی بر پایه نویافته‌ها (ترجمه)
Ibnu'l-Farid. *The Poem of the Way (Naznu's-Suluk)*. Translated into English verse from the Arabic by A.J.A., London: 1952.

نظم السلوک [قصیده تائیه الکبری]، اثر ابن فارض (ترجمه)

A Second Supplementary Hand-list of the Muhammaden Manuscripts in the University

- وحی و عقل در اسلام
[این کتاب با عنوان و مشخصات زیر به فارسی ترجمه و چاپ شده است:
عقل و وحی در اسلام. ترجمه حسن جوادی. تهران: امیرکبیر، ۱۳۵۸.]
- Teh Seven obes (Mu'allaqat)*. The first chapter in Arabic Literature. Translated by A. J. Arberry, London: Allen & Unwin, 1957.
- معلقات [سبع] (ترجمه)
Classical Persian Literature. London: Allen & Unwin, 1958.
- ادبیات کلاسیک فارسی
[این کتاب با عنوان و مشخصات زیر به فارسی ترجمه و چاپ شده است:
ادبیات کلاسیک فارسی. ترجمه اسدالله آزاد، مشهد: آستان قدس رضوی، معاونت فرهنگی، ۱۳۷۱.]
- The Chester Beatty Library, a Catalogue of the Persian Manuscripts and Miniatures*. By A.J. Arberry, M.Minovi, and E.Bloch. Edited by J.V.S. Wilkinson, Dublin: H.Figgis, 1959-1962.
- کتابخانه چستربیتی، فهرست نسخه‌های خطی و مینیاتورهای ایرانی (باهمکاری)
«Omar Khayyam and Fitz Gerald», *As.R* 55, 1959, 121-139.
- عمر خیام و فیتز جرالد
The Romance of the Ruba'iyat. Edward Fitz Gerald's, 1st. edition, reprinted with introduction & notes, London: 1959.
- داستان رباعیات [این کتاب سرگذشت چاپ ترجمه ادوارد فیتز جرالد از رباعیات عمر خیام، به انضمام مکاتبات او در باب موضوع رباعیات و بعضی از نسخه‌های خطی دیگر است.]
- Oriental Essays*. Portraits of Seven Scholars. London: Allen & Unwin, 1960.
- مقاله‌های شرقی
Shiraz, *Persian City of Saints and Poets*. London: 1960.
- شیراز، شهر اولیا و شاعران
[این کتاب با عنوان و مشخصات زیر به فارسی ترجمه و چاپ شده است:
شیراز مهد شعر و عرفان. ترجمه منوچهر کاشف، تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۴۶.]
- Ibn Hazm. *The Ring of the Dove (Tauqu'l-Hamama)*. Translated by A.J.A., London: 1953.
- طوق الحمامه، اثر [ابومحمد علی بن احمد] ابن حزم (ترجمه)
Scheherezade. Tales from the Thousand and One Night. Translated by A.J.A., London: 1953.
- شهرزاد، از افسانه‌های هزار و یک شب (ترجمه)
Persian Poems. An Anthology of verse translations. Edited by A.J.A., London: 1954.
- اشعار فارسی (گلچینی از اشعار ترجمه شده، ویرایش)
«An Arabic Treatise on Politics», *IQ* 2, 1955, 9-22.
- «رساله‌ای عربی درباره سیاست»
The Chester Beatty Library, a Hand List of the Arabic Manuscripts. Dublin: 1955.
- کتابخانه چستربیتی، فهرست دستنویس نسخه‌های خطی عربی
The Koran Interpreted. 2 Vols., translated by A.J.A., London: 1955.
- تفسیر قرآن (ترجمه)
«The Nicomachean Ethics in Arabic», *BSOAS* 17, 1955.
- «اخلاق نیکوماخوس به عربی»
«Some Plato in an Arabic Epitome», *IQ* 2, 1955, 86-99.
- «چکیده بخشی از فلسفه افلاطون به زبان عربی»
«The Divine Colloquy in Islam», *BJRL* 39, 1956, 18-44.
- «اسرار الهی در اسلام»
«A Hanbali Tract on the Eternity of the Quran», *IQ* 3, 1956, 16-41.
- «رساله‌ای حنبلی درباره ازلت قرآن»
Jami. *Salaman and Absal*. Translated by A.J.A., Fitnnorald's two translations, Cambridge: 1956.
- سلامان و اسال، اثر جامی (ترجمه)
«Al-Ash'aris, Tract of Faith», *BSOAS* 19, 1957, 160-162.
- «رساله‌ای از اشعری درباره ایمان»
Revelation and Reason in Islam. London: 1957.

- «تاریخچه مختصر زندگی احمد جام»
Aspects of Islamic Civilization as Depicted in the Original Texts. Compiled and translated by A.J.A., London: 1964.
- جنبه‌هایی از تمدن اسلامی به توصیف متون اصلی
 (گردآوری، ترجمه)
 «Three Persian Poems», *Iran* 2, 1964, 1-12.
- «سه منظومه فارسی»
Arabic Poetry. A primer for students. Compiled by A.J.A., Cambridge: 1965.
- اشعار عربی (گردآوری، ترجمه)
 «A Biography of Dhul-Nun al-Misri», *Arshi Presentation Volume*, 1965, 11-27.
- «زندگینامه ذوالنون مصری»
 «British Studies in Islamic Myticism and Arabic Literature», *Exposition de livres et de manuscrits d'auteurs arabes*, 1965, 22-23; also *French Version*, 20-21.
- «مطالعات انگلیسیها در عرفان اسلامی و ادبیات عربی»
 «A Poem Attributed to Tarafa ibn al Abd», *JSS* 10, 1965, 149-158.
- «شعری منسوب به طوقه بن العبد»
 «The Sira in Verse», *Arabic and Islamic Studies in Honor of H.A.R. Gibb*, 1965, 64-72.
- «سیره در شعر»
 «The Teachers of Abu'l - Munajja», *IQ* 9, 1965, 3-11.
- «استادان ابوالمتجاء»
Iqbal. Javid-Nama. Translated by A.J.A., London: 1966.
- جاویدنامه، اثر اقبال (ترجمه)
Farid al-Din Attar. Muslim Saints and Mystics. Episodes from the Tadhkirat al-Awliya. Translated by A.J.A., London: 1966.
- تذکره الاولیاء، اثر فریدالدین عطار (ترجمه بخشهایی از آن)
The Koran Illuminated. A handlist of the Korans in the Chester Beatty Library, Dublin: 1967.
- قرآن تذهیب شده (فهرست دستنویس قرآن‌های کتابخانه چستر بیٹی)
Poems of al - Mutanabbi. A selection with
- Rumi. *Discourses of Rumi (Fihi-ma fih)*. Translated by A.J.A., London: 1961.
- گفتارهای رومی (فیه مافیه)، اثر جلال‌الدین رومی
 (ترجمه)
 «A Great Anthology», *IQ* 6, 1961, 107-117.
- «گلچین بزرگ ادبی»
 Omar Khayyam. *A New Selection from the Rubā'iyāt*. Rendered into English by J.C.E. Bowen with a literal translation by A.J.A., London: 1961.
- برگزیده‌ای جدید از رباعیات عمر خیام (ترجمه)
 Rumi. *Tales from the Masnavi*. Translated and with a commentary by A.J.A., London: 1961.
- حکایاتی از مثنوی، اثر جلال‌الدین رومی (ترجمه، تفسیر)
 «The Way in Islam», *AP* 32, 1961, 295-301, 343-351.
- «طریقت در اسلام»
 «Bistamiana», *BSOAS* 25, 1962, 25-37.
- «بسطامیه»
 «Jalāl al-Din Rumi», *SI* 1, 1962, 89-105.
- «جلال‌الدین رومی»
 «A Royal Poem», A locust's leg, *Studies in honour of S.H. Taqizadeh*. 1962, 28-30.
- «منظومه‌ای درباری»
 «An Early Persian Epic», *Mélanges H. Masee*. 1963, 11-16.
- «یک حماسه کهن فارسی»
Humāy-Nama. Edited with an introduction by A.J.A., London: 1963.
- همای‌نامه (تصحیح، مقدمه)
 «Jami's Biography of Ansari», *IQ* 7, 1963, 57-82.
- «زندگینامه انصاری به روایت جامی»
 «Javidhan Khiradh», *JSS* 8, 1963, 145-158.
- «جاویدان خرد»
 Rumi. *More Tales from the Masnavi*. Translated by A.J.A., London: UNESCO Series, 1963.
- داستانهای دیگری از مثنوی، اثر جلال‌الدین رومی
 (ترجمه)
 «The Vita of Ahmad-i Jam», *BSOAS* 26, 1963, 420-425.

(تصحیح، مقدمه، باهمکاری)
Najati Sidqi, M. *The Muslim Attitude to the War*. Translated from the Arabic.

نگرش اسلام به جنگ، اثر نجاتی صدق (ترجمه)
نغمه گمشده (ترجمه منظومی از اشعار جدید فارسی به زبان انگلیسی). با مقدمه یوسف جمشیدی پور و غلامحسین امین، تهران: پاینده، ۱۳۳۴.
شعر جدید فارسی. ترجمه فتح‌الله مجتبیایی، تهران: امیرکبیر، ۱۳۴۴.

«تاریخنگاری عهد تیموری»، ترجمه یعقوب آژند، تاریخنگاری در ایران، نشر گستره، ۱۳۶۰، ص ۸۷-۹۳.
«اقبال لاهوری، هنر و اندیشه او»، تألیف سیدعبدالوحید، راهنمای کتاب س ۲، ش ۵، ص ۷۲۵-۷۲۷ (نقد و نظر).
«پس از هشتصدسال» (درباره ابن عربی)، روزگاران، ج ۱، ش ۲، ص ۳۵-۳۹.

«چونز ایرانی» [سخنرانی آربری در انجمن ایران].
روزگاران، ج ۴، ش ۱، ص ۳۵-۶۶.
«خدمات فرهنگی بریتانیا به زبان و ادبیات فارسی»،
آهنگ، دوره ۱، ش ۳، ص ۷-۹.

«رینولدالین نیکلسن»، روزگاران، ج ۳، ش ۲، ص ۲-۷.
«صمرخیام»، ترجمه منوچهر امیری، یغما، س ۶، ش ۲ و ۳،
ص ۶۸-۷۱ و س ۷، ش ۶، ص ۳۱۷-۳۲۰، ۴۱۷-۴۱۹،
۴۶۹-۴۷۳ و ش ۸، ص ۳۳-۳۹، ۶۰-۶۳.

«صمرخیام»، از سلسله مقالات (شعرای ایران و مترجمین
انگلیسی ایشان)، روزگاران، ج ۴، ش ۴، ص ۳۶-۴۲.
«فردوسی»، از سلسله مقالات (شعرای ایران و مترجمین
انگلیسی ایشان) روزگاران، ج ۴، ش ۵، ص ۵۶-۶۰.
«فرزندان سهرورد»، روزگاران، ج ۳، ش ۱، ص ۶۴-۷۱.
«کتابخانه اداره هندوستان»، روزگاران، ج ۱، ش ۱، ص ۶۲-۷۳.

«کتابخانه سرچستربیته»، ترجمه رضا امینی، راهنمای
کتاب، س ۴، ص ۱۰۴-۱۰۷.
مرد شرق از نظر فلاسفه غرب (زندگی ابن سینا)، ترجمه
محسن بیته، تهران: ۱۳۳۳.

«مرزبان نامه» [ترجمه انگلیسی روبن لوی]، راهنمای
کتاب، س ۲، ش ۵، ص ۷۳۳-۷۳۵ (نقد و نظر).

«مولانا جلال‌الدین رومی شاعر والای بشریت»، ترجمه
محمدباقر معین‌الغریابی، آموزش و پرورش، دوره ۴۳،
ش ۶، ۳۳۳-۳۳۸.

منابع ۱۲ ج ۱، ص ۴، ۱۳، ۸۲، ۱۴۵، ۶۶۵، ۶۸۶، ۷۲۰،
۷۲۹، ۷۵۰، ۷۶۴ ج ۲، ص ۳۹، ۲۱۳ ج ۳، ص ۶، ۳۲ ج ۴،
ص ۳۹۳-۳۹۴، ۱۵، ص ۳۱۰-۳۱۱، ۱۶، ص ۱۹، ۱۷، س

introduction and translation and notes by
A.J.A., Cambridge: 1967.

اشعار متنبی (مقدمه، ترجمه، یادداشتها)
«The Teachers of Al-Bukhari», IQ 11, 1967,
34-49

«استادان بخاری»
The Cambridge History of Iran. Edited by
A.J.A. etc., Cambridge: 1968.

تاریخ ایران کیمبرج (ویرایش، باهمکاری)
Mystical Poems of Rumi. First selection, Poems
1-200. Chicago: University of Chicago Press,
1968. Second selection, poems 201-400.
Translated by A.J.Arberry. Boulder. Col:
Westview Press, 1979. *Persian Heritage Series*
23.

اشعار عرفانی رومی (ترجمه)
«The Repertory of Ibn al-Ansari», SI 7, 1968,
247-263.

«مجموعه آثار ابن‌انصاری»
«Two Sufi Biographies», IQ 12, 1968, 219-225.

«زندگینامه دوصوفی»
*Religion in the Middle East: Three Religions in
Concord and Conflict*. 2 Vols., edited by
A.J.A., Cambridge: 1969.

«دین در شرق میانه: توافق و تعارض سه مذهب (ویرایش)
«Synonyms and Homonyms in the Quran», IQ
13, 1969, 125-139.

«کلمات مترادف و متشابه در قرآن»
«Traditions by Three Links», IQ 13, 1969,
164-182.

«احادیثی با سه روات»
«Al-Khatib on Traditionists», IQ 14, 1970,
19-21.

«الخطیب درباره محدثان»
«Two Rare Manuscripts», J Ara. L 1, 1970,
109-116.

«دو نسخه خطی کمیاب»
Muhammad ibn Ali al-Tirmidhi. *Kitab
al-Riyadah wa Adab al Nafs*. Two mystical
treatises. Edited and with an introduction by
Ali Hasan Abd al-Qadir and A.J.Arberry.

کتاب الریاضة و ادب النفس، اثر محمدبن علی ترمذی

درنبرگ^۳، اوداس^۴ وباربیه دومنار^۵ را می‌توان نام برد. وی به نام مستعار شیخ‌یحیی‌الدبقی مقالاتی به زبان عربی می‌نگاشت.

آثار

الاشربه، اثر ابن قتیبه (تصحیح)

منابع ۲۲ ج ۹ ص ۳۸: ۱۷ ج ۲ ص ۵۲: ۹۵ ج ۱ ص ۶۳

آردمان [ārdemān]

Ardeman

ادبیات فارسی.

وی درباره شاهنامه فردوسی و زندگی این شاعر بزرگ تحقیق کرده است. چنانچه ویلهم پرچ^۶ فهرستنویس کتب خطی فارسی کتابخانه برلین می‌گوید: آردمان با بررسی و تحقیق به این نتیجه رسید که نسخه قدیمی شاهنامه موجود در کتابخانه مسکو، یگانه نسخه‌ای است که از روی نسخه اصلی این شاهکار ادبی رونویسی شده است.

منبع ۴۲ ص ۴۶.

آرزومانیان، الگا آقاجانوا [olgā āqājānovā
ārzumāniyān]

Arzumanian, Olga Aghajanova

(۱۹۲۸ -)، زبان‌شناسی.

۵ ژوئیه در ارمنستان به دنیا آمد. در ۱۹۵۳ رشته زبان‌شناسی شرقی را در دانشگاه ارمنستان به پایان رساند و در ۱۹۶۵ نامزد (دکتر) علوم زبان‌شناسی گردید.

در بخش زبان‌شناسی فارسی آکادمی علوم ارمنستان مشغول به کار شد. وی کارمند علمی دانشکده شرق‌شناسی ارمنستان بوده است.

آثار

Kand. diss: *Voprositel'noe Predloženie v Sovremennom Persidskom iazyke*. Moskva: 1965, IVa, Pri MGU.

جملة پرسشی در زبان فارسی معاصر (رسالة دکتری، نامزدی علوم)

Avtoref.: Moskva: 1965.

1. Besançon
2. Dozy
3. Derenbourg
4. Hudat
5. Barbier de Meynard
6. Pertsch

۱۳۳۶ ص ۲۳: ۶۰ ص ۱۲۹: ۳۲: ۳۴: ۴۲ ص ۴۵: ۴۶ ج ۲ ص ۱۰۹۳: ۱۰۱: ۱۰۴: ۱۰۶: ۴۶۵: ۴۸۹: ۴۸۱: ۷۳ ص ۵۰: ۲۲۷: ۲۸۳: ۲۸۴: ۳۴۳: ۴۱۴: ۵۳ ج ۲ ص ۵۵۶: ۵۵۹: ۶۳ ص ۱۵: ۳۶: ۱۱۲: ۷۵: ۲۲۸: ۹۰ ص ۱ ش ۲ ص ۲۲۲: ۷ ش ۱ ص ۱۵۳: ۱۲ ش ۹ و ۱۰ ص ۴۹۱: ۵۰۱: ۱۱۰: ۱۱۰ ص ۱۲: ۱۰۸۴: ۱۰۸۸: ۱۱۴: ۳ ش ۸ ص ۶۲: ۶۵: ۱۱۹: ۲۳۳: ۲۵۶: ۱۲۵ ج ۲ ص ۱۷: ۲۰: ۳۸: ۴: ۱۵۰: ۱۹۰۶: ۱۹۵۵: ۱۹۵۶: ۱۹۶۰: ۱۹۶۱: ۱۹۶۵: ۱۹۶۶: ۱۹۷۰: ۱۹۷۱: ۱۹۷۲: ۱۵۱: ۱ ص ۴۳۹: ۴۴۲: ۱۵۲: ۲ و ۳ و ۴ و ۵ و ۶ و ۷: ۱۷۴ ج ۱۵ ص ۲۰۱: تاریخ سیر ترجمه قرآن در اروپا و آسیا. ترجمه و اقتباس و نگارش جواد سلماسی‌زاده، تهران: ابن سینا، ۱۳۴۲، ص ۷-۸.

آرپاد، سابو [sābo ārpād]

Arpad, Szabó

ادبیات فارسی.

از اهالی مجارستان و مدرس دانشکده زبانهای شرقی دانشگاه بوداپست بوده است. در زمینه ادبیات ایران، بویژه در رشته داستان‌نویسی مطالعات و ترجمه‌هایی دارد.

منبع ۴۵ ج ۲ ص ۳۱۹.

آرتورکی، ژان [žān ārtorki]

Arthorki, Jean

(۱۸۷۴ - ۱۹۲۸)، زبانهای شرقی.

در شهر بزانسون^۱ متولد شد. در مدرسه زبانهای شرقی، دانشگاه سوربن و کولژ دو فرانس تحصیل کرد و زبانهای عربی، ترکی و فارسی را آموخت. از ۱۸۹۶ تا ۱۸۹۸ به عنوان مترجم در کنسولگری فرانسه در دمشق، از ۱۸۹۸ تا ۱۹۰۱ در غرب طرابلس، از ۱۹۰۱ تا ۱۹۰۳ در زنگبار، در ۱۹۰۴ و ۱۹۰۵ در سفارت فرانسه در استانبول، از ۱۹۰۵ تا ۱۹۱۰ در کنسولگری فرانسه در قاهره، از ۱۹۱۰ تا ۱۹۱۴ در کنسولگری فرانسه در حیفا و از ۱۹۱۴ تا ۱۹۱۹ در زنگبار مشغول خدمت بود. سپس سرکنسول فرانسه در ازمریر (ترکیه) شد. وی عضو انجمن آسیایی پاریس و مجمع علمی عربی در دمشق بود. در تحریر بخش جغرافیا و تاریخ و ادب ممالک شرقی با دایرة المعارف اسلام همکاری داشت. بر کتاب دوزی^۲ پیرامون اسلام، ذیلی به زبان فرانسه نوشت. از جمله اساتید برجسته و مشهور او

Bekhaizm. Moskva: Bezbozhnik, 1930; Ist. ocherk, Moskva-Leningrad: Mosk. rabochii, 1931.

بهایگری

V kn.: *Islam*. Moskva: 1931, Avt. Stat'i: «Babizm i bekhaizm», 78-94; «Bibliografiia po islamu», Avt.: A.M. Arsharuni i E.A. Beliaev.

«بایبگری و بهاییگری»، «کتابشناسی اسلامی» (با همکاری)

Ocherki panislamizma i panturkizma v Rossii. Moskva: Bezbozhnik, 1931, Avt.: A.A. Arsharuni i Kn. Gabidullin.

شرحی بر بان اسلام و بان ترکیم در روسیه (بাহمکاری)

درباره‌اش

G.V.S. «Svremennye armianskie Poety», Sh. Arshaluis Arsharuni, Kolokol Kommuny, Simferopol', 1921.

«شاعران معاصر ارمنی»

«Arsharuni A.M.», V kn.: *Literaturnaiia entsiklopediia*. T.I, Moskva: 1929, Stlb. 702.

«آرشارونی»

Mesrop, Levon. «Professor A. Arsharuni», *Loussaghbiour*, 43-44, Paris: 1956. 112-116; To zhe.: *Ararat* 8, Beyrouth: 1957, 47-48.

«پروفسور آرشارونی»

منبع ۱۵۵ ص ۴۳

آرکولانو، جووانی [jovānni ārkolāno]

Arcolano, Giovanni

(سده پانزدهم)، طب اسلامی.

از استادان معروف عصر رنسانس در شهرهای بولونا و پادووا بود. از کودکی «ارکولانی» یا «هرکولانس» خوانده می‌شد. به طب اسلامی علاقه داشت و آثاری درباره علم پزشکی بالینی نوشت. همچنین یکی از کتابهای معروف رازی را تفسیر کرد. المنصور، از مشهورترین آثار اوست که از ۱۴۸۳ تا ۱۵۶۰ هفت بار در ونیز به چاپ رسید. اثر دیگری درباره ابن سینا دارد که به تفسیر و تحقیق درباره وی پرداخته است.

چکیده رساله علمی

«O strukturno - Semanticheskikh tipakh Voprositel'nykh predlozhenii V persidskom iazyke», *Izv* 8, Erevan: AN Arm. SSR. Obshchestv. nauki, 1965, 81-92.

«درباره انواع ساختاری - معنایی جمله‌های پرسشی در زبان فارسی معاصر»

«Nekotorye itogi eksperimental'nogo isledovaniia intonatsii Voprositel'nykh predlozhenii V sovremennom persidskom iazyke», V kn.: *Iranskaia filologiiia*. Tashkent: 1966, 60-77.

«نتایج پژوهشهای تجربی درباره آهنگ جمله‌های پرسشی در زبان فارسی معاصر»

«O voprositel'nykh chastitsakh v sovremennom persidskom iazyke», V kn.: *Strany i narody Vostoka*. IV. *Iran*. Erevan: 1969, 219-230; Reziime na arm. iaz.

«درباره ادات پرسشی در زبان فارسی معاصر»

منابع ۹ ص ۱۹۵، ۴۵ ج ۱ ص ۲۴۸ و ۹۹۹، ۱۵۲ ج ۷، ۱۵۵ ج ۱ ص ۴۰.

آرشارونی، آرشالویس میخاییلوویچ [āršālūys mixāilovič āršārūni]

Arsharuni, Arshaluis Mikhailowich

(۱۸۹۶ -)، تاریخ.

۱۷ نوامبر در قارص (ترکیه) متولد شد. در ۱۹۲۰ دانشکده تاریخ - زبان‌شناسی دانشگاه ورشو (رستوف)^۱ و در ۱۹۲۴ انستیتوی استادان سرخ را به پایان رساند.

از ۱۹۲۲ تا ۱۹۵۶ استاد دانشگاه اسوردلوف^۲، انستیتوی فلسفه، ادبیات و تاریخ دانشگاه چرنیشفسکی^۳ مسکو و دانشسرای عالی دولتی مسکو به نام لنین بوده است. در ۱۹۶۰ به عنوان هنرمند ممتاز ارمنستان شوروی شناخته شد.

آرشارونی در جنبش انقلابی و جنگ داخلی در ارمنستان و شمال قفقاز شرکت داشته و به دریافت نشان و مدالهای اتحاد جماهیر شوروی نایل آمده است.

آثار

SSSR i narody Vostoka. Moskva: 1925

اتحاد جماهیر شوروی و ملل شرق

1. Rostov

2. Sverdlov

3. Chernishevskii

آثار

In Avicennae qvarti Canonis Fin Pimam, in qua de febris agit, Perspicva, atqve optima explicatio, nunc diligentius, quam antea vnquam recognita ac mendis innumens expurgate... Venetiis: EX officina Valgrisia, 1960.

در باره قانون فی الطب ابن سینا

منابع ۱۲۵ ج ۲ ص ۸۳؛ ۱۳۲ ج ۱ ص ۱۲۵.

آرماله، اسحاق [eshāq ārmāle]

Armaleh, Ishaq

(۱۸۷۹-۱۹۵۴)، ادبیات، تاریخ.

نویسنده آشوری که آثار خود را به زبانهای آشوری و عربی نوشته است. او در آثار عربی خود از جمله اثری به نام سفرهای مسو یکیدی به ارمنستان و ایران، به موضوعهایی چون ارمنی‌شناسی، ایران‌شناسی و ملی‌گرایی توجه بسیار داشته است. در مورد قتل عام آرامنه در ۱۹۱۵ نوشته‌های زیادی دارد که بعضی از آنها ترجمه و چاپ شده است. وی در تألیفی به نام شکنجه مسیحیان از نام مستعار آگاناتیس^۱ (شاهد عینی) استفاده کرده است.

آثار

Kristonianeri tarapankō.

شکنجه مسیحیان

Monsinior Fransis Bikidi Čanapar-hordut'iunō depi Haiastan erkir ev Parskastan.

سفر فرانسیس یکیدی به ارمنستان و ایران

منابع ۱۲۵ ج ۲ ص ۱۰۲؛ ۱۴۵ ج ۲ ص ۸۹.

آرندس، آلفرد کارلوویچ [ālfred kārlovič ārends]

Arends, Alfred Karlowich

(۱۸۹۳-)، زبان‌شناسی.

۱۶ اکتبر در پترزبورگ (لنینگراد) به دنیا آمد. در ۱۹۲۶ تحصیلات خود را در بخش ایرانی انستیتوی شرقی لنینگراد به پایان رساند. در ۱۹۳۸ بدون ارائه پایان‌نامه، نامزد (دکتر) علوم زبان‌شناسی گردید. در ۱۹۶۳ با نگارش اثری مستقل به اخذ درجه دکتري نایل آمد.

از ۱۹۳۰ تا ۱۹۳۸ استاد انستیتوی مطالعات شرقی لنینگراد و از ۱۹۳۶ تا ۱۹۴۲ کارمند علمی انستیتوی شرق‌شناسی آکادمی علوم شوروی بود.

از ۱۹۴۲ همان سمت را در انستیتوی مطالعه نسخ خطی شرقی و انستیتوی شرق‌شناسی آکادمی علوم ازبکستان شوروی برعهده داشت. از ۱۹۴۷ تا ۱۹۵۲ در دانشگاه دولتی آذربایجان تدریس می‌کرد.

آثار

Persidsko-russkii slovar'Fizicheskikh terminov.

Leningrad: AN SSSR, 1928.

فرهنگ اصطلاحات علوم طبیعی فارسی - روسی

«Materialy k bibliografii persidskoi nefti» (Bibliographical Materials on Persian Oil), BV 2-4, 1934, 65-78.

مواد کتابشناسی درباره نفت ایران

Per.: «Rol' turkmen v iransko-uzbekskikh otnosheniakh V XVI v., Vosstaniia Aba», (Po rukopisi Akhsan-ut-tavarikh Khasanbeka Rumliu). V kn.: Materialy po istorii turkmen i turkmenii. T.II. XVI- XIX vv. Iranskie, bukharskie i khivinskie istochniki. Moskva-Leningrad: 1938.

نقش ترکمنها در روابط میان ایران و ازبکها در سده شانزدهم، قیامهای آبا [بر پایه نسخه خطی احسن التواریخ حسن بیگ روملو] (ترجمه)

Kratkii Sintaksis Sovremennogo persidskogo literaturnogo iazyka. Moskva-Leningrad: AN SSSR, 1941. (AN SSSR, Trudy In-ta vostokovedeniia XLIII).

نحو مختصر زبان ادبی فارسی معاصر

Per. s pers. V kn.: Rashid-ad-din: Sbornik letopisei. Moskva - Leningrad: AN SSSR, T. III, 1946.

جامع التواریخ اثر رشیدالدین فضل‌الله (ترجمه)

«Ibn Sina», Materialy nauchnoi sessii Akademii Nauk Uz. SSR.Posvashchennoi 1000-le temu iubileiu «Ibn Siny»; (Akad. Nauk Uzbekskoi SSR., Institut vostokovedeniia), Tashkent: izdatel'stvo Akademii Nauk Uz. SSR., 1953.

ابن‌سینا

Tadzhiksko-persidskii glossari khafiza Obekhi. TTV, Tashkent: AN Uz. SSR., 1954, Vyp.3,

۱۳۶۸؛ ۱۲۲ ج ۱ ص ۴۰؛ ۱۲۵ ج ۲ ص ۸۵؛ ۱۵۰ ص ۱۹۰۶ - ۱۹۵۵، ۱۹۶۶ - ۱۹۷۰، ۱۹۷۳ - ۱۹۷۴ و ۱۹۷۵؛ ۱۵۱ ج ۱ ص ۴۴۸ - ۴۴۹؛ ۱۵۲ ج ۵ ص ۱۵۵ ص ۴۰.

آرندونک، کورنلیس فان [kornelis fān ārendonk]
Arendonk, Cornelis Van

(۱۸۸۱-۱۹۴۶)، تاریخ، زبان و ادبیات عربی، مطالعات اسلامی.

در هلند به دنیا آمد. در رشته زبان عربی، تاریخ و معارف اسلامی در دانشگاه لیدن تحصیل کرد و در ۱۹۱۹ با گذراندن پایان نامه‌ای با عنوان آغاز امامت زیدیه در یمن به راهنمایی اسنوک هورگرونی به دریافت درجه دکتري زبان و ادبیات سامی نایل آمد. پس از فراغت از تحصیل ابتدا عهده دار بخش نسخه‌های خطی و کتب شرقی کتابخانه دانشگاه لیدن گردید. پس از آن به استادی زبان و ادبیات عربی همین دانشگاه برگزیده شد. در همه عمر بیش از یک کتاب عمده ننوشت. آثار دیگر او شامل شماری مقاله در شرح پاره‌ای اصطلاحات اسلامی و گزارش زندگی تنی چند از نویسندگان و دانشمندان اسلامی است. تعدادی از این مقالات در چاپ اول دایرة المعارف اسلام منتشر شده است.

آثار

De opkomst van het zaidietsche Imamaat in Yemen. Uitgaven van de «De Goeje-stichting», No. V, Leiden: 1919.

آغاز امامت فرقه زیدیه در یمن (پایان نامه دکتري).

«An Initiation Rite of the Sorcerer in Southern Arabia», *Browne Festschrift*, 1922.

«آیین آشنایی با جادو در عربستان جنوبی»
«Iets uit Mirza Makhdum al-Hasanis' weerlegging der siiten», *Oostersch Genoots in Nederland*, 3de cong., 1923.

«نشر شیعه گری میرزا مخدوم حسنی»
«Ibn-al-Dumaina», *Enz.I*, Band 11. Otto Harrassowitz, Leiden: Brill, 1927.

«ابن دمیینه

«De Jemenitische secte der Mutarrifieten», *Oostersch Genoots in Nederland*, 5de Cong., 1927.

83-106, kn. IV. 1960; kn. V, 1960.

فرهنگ تفسیری و آیه‌های تاجیکی - فارسی حافظ اوبه
Filol. red.: Abu Ali Ibn Sina (Avitsenna), *Kanon Vrachebnoi naukoj*. kn. I-V, Tashkent: AN Uz. SSR., 1954-1960. kn.: I, 1954, kn.: II, 1956, kn. III, T. 1, 1958, kn-III T. 2, 1959

ابوعلی سینا: القانون فی الطب (ویرایش زبان)
Rashid ad Din Fadlullah. *Dzhami-at Tavarikh*. (Sbornik letopisa. T.III Perevod: S Persidskogo iazyka, A.K.Arendsa, Sostavitel' nauchno-kriticheskogo teksta na persidskom iazyke Abdulkerim Ali Ogli Alizade. Baku: AN Azerb. SSR. Inst Istorii, 1957, (transl.), 727 (tex)

جامع التواریخ، اثر رشیدالدین فضل‌الله (ترجمه)
«Vostochnye predshestvenniki Ibn Siny i Znachenie ikh trudov dlia izuchenii Kanona», V kn.: *Materialy Pervoi Vsesoiuznoi konferentsii vostokovedov v g. Tashkenta. 4-11 iunija 1957 g.* Tashkent: 1958, 961-969.

«پیشینیان شرقی ابن سینا و اهمیت آثار آنها جهت بررسی قانون»

Vstup stat'ia (5-38). per. i primech (611-679), V kn.: Abu-l-Fazl Beikhaki: *Istoriia Masuda (1030-1041)*. Tashkent: AN Uz. SSR., 1962. (AN Uz. SSR. In-t Vostokovedeniia), (Zashch kak diss.); Per. pers., Vved. (15-64), komment (839-884). i prill (887-1008), Izd. 2. dop. Moskva: Nauka, 1969, AN SSSR. Otdelenie istorii AN UZ. SSR. In-t Vostokovedeniia. Pamiatniki Pis'mennosti Voskva, 22.

تاریخ مسعودی (۱۰۳۰ - ۱۰۴۱)، اثر ابوالفضل بیهقی (بیشگفتار، ترجمه و یادداشتها مقدمه و تفسیر)
«The Study of Rashid ad-Din's *Jami ul-Tavarikh* in Soviet Union», *CAJ* 14, 1970, 40-61.

«مطالعه جامع التواریخ رشیدالدین فضل‌الله در اتحاد جماهیر شوروی»

«K istorii zakhvata Khorezma Mahmudom Ghaznevi», *vostochnaia filologija, Ph. Or.* 11. pamiati VS. Puturidze, 1972, 127-134.

«درباره تاریخ تسخیر خوارزم به دست محمود غزنوی»
منابع ۴۵ ج ۱ ص ۷۰۲، ۷۹۲، ۸۲۸، ۱۰۲۸، ۱۳۲۷.

منابع ۳۲، ۴۲ ص ۴۶-۴۶، ۴۷، ۵۳ ج ۲ ص ۶۷۱-۶۷۲، ۶۷۲ ج ۲ ص ۸۵، ۱۳۸ ج ۲ (آلمانی) ج ۳ و ۴ و ۷ (چ ۱)؛ ۱۵۰ ص ۱۹۰۶-۱۹۵۵ و ۱۹۵۶-۱۹۶۰؛ ۱۵۱ ج ۱ ص ۴۴۸، ۱۵۲ ج ۶

آرنو، کارل [kārī arenz]

Ahrens, Karl

مطالعات اسلامی.

در آلمان به دنیا آمد. در ۱۹۳۰ مقاله‌ای تحت عنوان «مواد نصرانی در قرآن» در مجله انجمن شرق‌شناسان آلمانی به طبع رسانده است.

آثار

Muhammed als Religionsstifter. Leipzig: Deutsche Morgenlandische Gesellschaft, in Kommission bei F.A. Brockhaus, 1935.

محمد (ص) بانی دین

منابع ۵۳ ج ۲ ص ۷۶۰، ۱۲۵ ج ۱ ص ۳۲۹؛ ۱۵۰ ص ۱۹۰۶-۱۹۵۵، ۱۵۱ ج ۱ ص ۲۳۶.

آرنو، روبر [rober ārno]

Arnaud, Robert

مطالعات اسلامی.

در لبنان به دنیا آمد. درباره ابن سینا و سیاستهای مسلمانان، دارای تألیف و ترجمه است.

آثار

Précis de Politique Musulmane..., tome. I, [only] pays maures de la rive droite du Sénégal. (Gouvernement General de l'Afrique Occidentale Française), Alger: 1906.

مجملی در سیاست اسلام

«La situation politique musulmane chez les oulliminden», *Rens. C.*, 1907, 91-96, 122-123.

«موقعیت سیاسی اسلام نزد...»

«L'affaire di Djiredjel», *Afr. Franc.* 21, 1911, 92-93.

«قضیه حرجل»

«L'Islam et la politique musulmane française en Afrique Occidentale Française», *Rens. C.*, 1912, 3-20, 45-127, 142-154.

«اسلام و سیاست اسلامی فرانسه در آفریقای غربی»

(A.O.F.)

«Le dernier épisode de la conquête du Soudan

«فرقه یمنی متعرفین»

«Ahl al-Bayt», *EI*, Vol. I, 1960, 257-8.

«اهل بیت» (باهمکاری)

«Hatim al-Tā'i», *EI*, Vol. III, 1971, 274-275.

«حاتم طائی»

«Ibn al-Dayba», *EI*, Vol. III 1971, 746.

«ابن دبیع» (باهمکاری)

«Ibn Hadjar al-Haytami», *EI*, Vol. III, 1971, 778-9.

«ابن حجر هیثمی» (باهمکاری)

«Kahwa», *EI*, Vol. IV, 1978, 449-53.

«قهوه»

«Khashabiyya», *EI*, Vol. IV, 1978, 1086-1087.

«خشیه»

«Futūwa» *EI* 1st. ed., Vol. III, 1987, 123-4.

«فتوت»

«Ibn Hawkal», *EI* 1st. ed., Vol. III, 1987, 383-4.

«ابن حوقل»

«Ibn Hāzm», *EI* 1st. ed., Vol. III, 1987, 384-6.

«ابن حزم»

«Ibn Khālawaiḥ», *EI* 1st. ed., Vol. III, 1987, 394-5.

«ابن خالویه»

«Ibn Khordadbeh», *EI* 1st. ed., Vol. III, 1987, 398.

«ابن خردادبه»

«Ibn Rosta», *EI* 1st. ed., Vol. III, 1987, 410.

«ابن رُسته»

«Ikhlas», *EI* 1st. ed., Vol. III, 1987, 458.

«اخلاص»

«Kanisa», *EI* 1st. ed., Vol. IV, 1987, 717.

«کنیسه»

«Sharif», *EI* 1st. ed., Vol. IV, 1987, 324-9.

«شریف»

Leyden. Oostersch Genootschap in Nederland.

«Quatre esquisses detachées relatives aux études orientalistes à Leiden...», (Contents: I. Le Legatum warnerium. a) *Les manuscrits semitiques*, par M. van Arendonk.../

«نسخ خطی سامی در مجموعه چهار طرح مجزا مربوط به تحقیقات شرق‌شناسان در لیدن»

With Sa'di in the Garden, or the Book of Loves.
1888.

با سعدی در بوستان: یا کتاب عشق (سومین باب از بوستان سعدی)

Japanica. 1891.

جاپانیکا

The Light of the World. 1891.

فروغ جهان (زندگی و تعلیم حضرت مسیح (ع)).
Wandering Words. 1894.

واژه‌های بی‌محل

East and West. 1896.

شرق و غرب

Gulistan. From the Persian. The Gulistan being the Rose Garden of Shaikh Sa'di. The first four babs, or «gateways», translated in prose and verse, London: 1899.

گلستان سعدی (ترجمه چهارباب اول به نظم و نثر)
منابع ۳۴ ذیل آرنلد، ادوین؛ ۵۰ ص ۲۷۳؛ ۵۳ ج ۲ ص ۵۰۷؛ ۱۱۸ ج ۲ ص ۱۷۱؛ ۱۲۵ ج ۱ ص ۱۳۳؛ ۱۳۴ ج ۲ ص ۳۷۰؛ ۱۳۵ ج ۱ ص ۴۰؛ ۱۵۰ ج ۱ ص ۴۶۲-۴۶۳؛ ۱۵۲ ج ۱ ص ۱۵۸؛ ۲ ج ۱ ص ۲۲۳؛ ۱۵۹ ج ۲ ص ۴۶۶؛ ۱۶۴ ص ۶۵

آرنولد، تامس واکر [tāmes vāker ārnold]

Arnold, Thomas Walker

(۱۸۶۴ - ۱۹۳۰)، ادبیات عربی، مطالعات اسلامی.
۱۹ آوریل در شهر دِوَن پورت^۱ (انگلستان) به دنیا آمد. در شانزده سالگی به مدرسه سیتی او لندن^۲ رفت و به تحصیل زبان سنسکریت پرداخت. در ۱۸۸۳ در مگدالن کالج^۳ دانشگاه کیمبریج به تحصیل ادبیات انگلیسی مشغول شد. زبان سنسکریت را نزد پروفیسور کاول^۴ و عربی را نزد پروفیسور رابرتسن^۵، دو تن از شرق‌شناسان بزرگ و معروف انگلیسی آموخت و سپس به فراگیری زبان فارسی و ادبیات عرب پرداخت. آرنولد به زبانهای فرانسه، آلمانی و ایتالیایی

Français. L'affaire de Tabi», *Rens.C.*, 1922, 201-239.

و آخرین خوان فتح سودان فرانسه؛
الکلام علی الصوفیه لابیاری. متنا و ترجمه، الجزایر: ۱۸۸۹.

البخیشیه للشدایق. متنا و ترجمه، الجزایر: ۱۸۹۳.
الاکرات فی حقوق الاناث لمحمد بن معنی بن الخوجه الجزایری. الجزایر: ۱۸۹۵-۱۸۹۸.
حول ابن سینا. ۱۹۲۹.

منابع ۵۳ ج ۱ ص ۲۳۹؛ ۱۵۰ ص ۱۹۰۶-۱۹۵۵؛ ۱۵۱ ج ۱ ص ۴۶۱.

آرنولد، ادوین [edvin ārnold]

Arnold, Edwin

(۱۸۳۲ - ۱۹۰۴)، ادبیات، روزنامه‌نگاری.
۱۰ ژوئن در انگلستان به دنیا آمد. در کینگز کالج لندن و یونیورسیتی کالج آکسفورد درس خواند. در ۱۸۵۲ به‌خاطر شعر ضیافت بلشضر^۱ برنده جایزه دانشگاهی نیو دیگیت^۲ شد. در ۱۸۵۴ از آکسفورد لیسانس و در ۱۸۵۶ از اکسان^۳ فوق لیسانس گرفت. مدتی در بیرمنگام در مدرسه کینگ ادوارد به تدریس پرداخت و سپس به هند سفر کرد. از ۱۸۵۶ تا ۱۸۶۱ رئیس دانشکده دولتی دکن کالج پونا در هند بود. در ۱۸۶۱ به انگلستان مراجعت کرد و به عضویت هیأت تحریریه روزنامه دیلی تلگراف لندن درآمد و در ۱۸۷۲ سردبیر این روزنامه گردید. در ۱۸۸۹ پس از بیست و هشت سال کار روزنامه‌نگاری به شرق دور سفر کرد. گزارش مفصل و مصور این سفرها که بیشتر درباره جنبه‌های اجتماعی و هنری زندگی ژاپنی بود، در سفرنامه وی آمده است. در ۱۸۸۹ و ۱۸۹۱ برای شرکت در کنفرانسهایی به ایالات متحده سفر کرد. معاصرانش او را شاعر فروغ آسیا - شعری حماسی در مورد تعلیم و زندگی بودا - می‌نامیدند. ۲۴ مارس در لندن درگذشت.

آثار

Turkish Grammer. 1877.

دستور زبان ترکی

The Light of Asia. 1879.

فروغ آسیا (زندگی و تعلیم بودا)
Pearls of the Faith, or Islam's Rosary. Boston: Roberts Brothers, 1883.

درهای ایمان یا تسبیح اسلامی

1. Belshazzar's Feast

2. New Digate 3. Oxon

4. Devonport 5. City of London

6. Magdalen College

7. Cowel 8. Robertson

لندن درگذشت.

آثار

The Preaching of Islam. A history of the propagation of the muslim faith, Westminster: A. Constable, 1896; *Da'wat i Islam*. urdu translation by Muhammad 'Inayat-Allah, Agra: 1898; *Inteshar i Islam Tarikhi*. Translation into Turkish by Khalil Khalid, Istanbul: A.H. 1343, A.D. 1924/1925; *Al-Da' wat ela al Islam*. Arabic translation by Hasan Ibrahim, Ismail al-Nahlawi and abdo al-Majid Abedin, Cairo: Maktabato Al-Nihza, 1947; *Mazmun dar Bāb Ishā'at-i Islam Bilā Isti'ānat i - Husām dar Mulk-i Hind*. Translation into urdu by Muhammad 'Inayat-Allah, form Arnold's preaching of Islam. Delhi: Matba'i Chashmah Faiz,

دعوت اسلام

[این کتاب با عنوانها و مشخصات زیر به فارسی ترجمه و چاپ شده است:

تاریخ گسترش اسلام. ترجمه ابوالفضل عزتی، دانشگاه تهران، ۱۳۵۴؛ عل گسترش اسلام. ترجمه حبیب‌الله آشوری، تهران: ۱۳۵۷.]

Ibn al Murtada, Ahmad ibn Yahya, 1363-1437. *Al-Mu'tazelah*. Being an extract from the *Kitabu-l Milal wa-n Nihal*.. Leipzig: Otto Harrassowitz, 1902.

المعزلة، اثر احمد بن یحیی بن المرتضی (تصحیح)

Arnold, T.W. and Ahmad ibn Muhammad, Zafar al-Din, al-Qadi. *Sawa'al-Sabil ila Ma'rifat al -Mu'arrab wa'l-Dakhil*. A vocabulary of words of foreign origin used in Arabic, with explanations in Persian, Lahore: 1903.

سواء السبل الی معرفة العرب والدخیل (باهمکاری)

«Survivals of Hinduism among the Muhammadans of India», *Trans. 3rd. Int. Cong. Hist. Religions* 1, 1908, 214-320.

1. Knight of Crown

2. Companion of the Order of the Indian
Empire

تسلط کامل داشت و به زبانهای هندی، اسپانیایی، پرتغالی و روسی نیز آشنا بود. به معارف اسلامی، تاریخ، هنر، نقاشی و ادبیات علاقه داشت و تحقیقاتی نیز در این زمینه‌ها انجام داده است. وی نقاشی اسلامی، بویژه مینیاتور ایرانی را به غربیها شناساند و ثابت کرد که نقاشی عصر اسلامی با دوره‌های پیش از آن پیوند دارد و پایه‌های نقاشی سبک ایرانی نیز که از سده هفتم ه‍.ق. در ایران شکل گرفته، در عصر ساسانی و پیش از اسلام بنیاد نهاده شده است.

از ۱۸۸۸ تا ۱۸۹۸ استاد فلسفه در کالج مطالعات انگلیسی و اسلامی دانشگاه علیگره، از ۱۸۹۸ تا ۱۹۰۴ استاد فلسفه در دانشگاه زبانهای شرقی لاهور، از ۱۹۰۴ تا ۱۹۰۹ رئیس اورینتل کالج دانشگاه پنجاب و معاون کتابخانه دولتی هند و استاد زبان عربی در دانشکده مطالعات شرقی دانشگاه لندن، از ۱۹۱۷ تا ۱۹۲۰ معاون امور هندوستان و از ۱۹۲۱ تا ۱۹۳۰ رئیس دانشکده مطالعات شرقی دانشگاه لندن بود. در ۱۹۲۹ با کمک پروفیسور گروهمن کتابی درباره نقاشی، تذهیب، خوشنویسی، صحافی و خطاطان مشهور اسلام، بویژه ایرانیان نوشت و در لندن منتشر ساخت. در ۱۹۳۰ استاد میهمان در دانشگاه قاهره و کالج آرمسترانگ در دانشگاه نیوکاسل و استاد میهمان در آکادمی بریتانیا بود. او شرح مفصلی درباره کارهای اصلی استاد بهزاد و شاگرد هنرمند او آقامیرک تبریزی نوشته است. وی از سرپرستان و نویسندگان دایرة المعارف اسلامی لندن و از نویسندگان دایرة المعارف دینی و اخلاقی هیستینگ بود. مدت ده سال در هندوستان اقامت گزید و از مصر، ترکیه، قبرس، فلسطین و بیشتر کشورهای شرق میانه و اروپا دیدن کرد و به دریافت مدارک و مناصب افتخاری فراوان از جمله: «نایت آو کرون»^۱ و «کمپانیون آو د آردر آو د ایندین امپایر»^۲ و دکترای افتخاری فلسفه در ۱۹۱۲ و دکترای ادبیات از دانشگاه داچ در پراگ نایل آمد.

آرنولد عضو مکدالن کالج دانشگاه کیمبریج و آکادمی بریتانیا بود. در ۱۹۲۱ لقب «سره» به او داده شد. وی تحت تأثیر پروفیسور کاول، پروفیسور رابرتسن، بارسید احمدخان (مؤسس دانشگاه علیگره)، مولانا شبلی نعمان و مولانا عباس حسین قرار داشت و همواره در پی ایجاد اتحاد میان هم‌میهنان خود و اهالی مشرق‌زمین بود. همچنین از نخستین بانیان نمایش صنایع ایران در لندن به شمار می‌رود. ۹ ژوئن در

براون... در شصتمین سال تولدش، (ویرایش، با همکاری)
The Survival of Sasanian Motifs in Persian Painting. 1923.

ابقاي نقش مایه‌های ساسانی در نقاشی ایرانی
The Caliphate. Oxford: The Clarendon Press, 1924. [For criticism see: B.Hartmann in *OLZ*, V. 29, 1926, 58-59.]

خلافت

Survivals of Sasanian and Manichaean Art in Persian Painting. Newcastle-Upon-Tyne: Published by the Clarendon Press for Armstrong College, 1924. [For criticism see: W.Lentz in *OLZ*, V. 29, 1926, 593-595.]

بقایای هنر ساسانی و مانوی در نقاشی ایرانی
 Martin, Fredrik Hobert 1808-1933. *Miniatures from the Period of Timur in a MS. of the Poems of Sultan Ahmad Jalair*. Description of the manuscript by T.W.Arnold, Vienna: 1926.

میناتورهای عصر تیموری در نسخه‌ای خطی از اشعار سلطان احمد جلایر (شرح)
Miniatures in Halali's Mystical Poems, the King and the Darvish. Vienna: 1926.

میناتورهای مثنوی شاه و درویش، اثر هلالی
 British Museum MSS. (Oriental 6810). *The Nizami MS., Illuminated by Bihzad, Mirak and Qasim Ali*. Written 1406 for Sultan Ali Mirza Barlas, ruler of Samarqand, in the British Museum (Or.6810) by F.R. and Martinand T.W. Arnold, Vienna: 1926.

نسخه خطی نظامی، به تذهیب بهزاد، میرک و قاسم علی، (باهمکاری)

«Sous la Domination Musulman», *EIFra*, Paris: 1927, 511.

وزیر سلطه اسلام

The Islamic Faith. London: Benn's Six Penny Library, 1928.

ایمان اسلامی

«Mirza Mohammad Haidar Dughlat on the Harat School of Painters», [Extracts from *Tarikh-i Rashidi*], *BSOAS*, 1928-30.

«میرزا محمدحیدر دغلات در مکتب نقاشان هرات» [اقتباس از تاریخ رشیدی]

«بقایای آیین هندویی در میان مسلمانان هند»

«Arabic and Persian Manuscripts Lent by the Secretary of State for India», *JLAI* 15, 1913.

«نسخه‌های خطی عربی و فارسی امانتی وزیر خارجه امور هند»

«Some Unpublished Persian Paintings of the Safavid Period», *JLAI* 17, 134, 1916, 67-72.

«برخی نقاشیهای منتشر نشده عصر صفویه»

«Some Persian and Indian Miniatures», *Burl.M.* 13, 1917.

«برخی مینیاتورهای ایرانی و هندی»

«The Study of Arabia», *BSOAS* 1, 1917, 112-121.

مطالعات عربستان

«An Indian Picture of Muhammad and His Companions», *Burl. M.* 34, 1919, 249-253.

«شمایلی از حضرت محمد(ص) و صحابه به سبک هندی»
The Court Painters of the Grand Moghul. By Laurence Binyon, with historical introduction and notes by T.W. Arnold, London, New York: H.Milford, Oxford University Press, 1921.

نقاشان دربار مغول اعظم (مقدمه، یادداشتهای تاریخی)
 «The Riza Abbasi Manuscript in the Victoria and Albert Museum», *Burl.M.* 38, 1921.

«خط رضا عباسی در موزه ویکتوریا و آلبرت»
 «La survivance possible dans les manuscrits arabes du 14e siècle de motifs offerts par les fresques et les peintures manichéennes», *Actes du Congrès d'Hist. de l'Art*, Paris: 1921, 273-276.

«امکان وجود نقش مایه‌های جلوه‌گر در نقاشی‌های دیواری و نقوش مانوی در دستنوشته‌های عربی سده چهاردهم»

«The Caesarian Section in an Arabic Manuscript Dated 707 A.H.», *Browne Festschrift*, 1922, 6-7.

«بخش سزاری یک نسخه خطی عربی مورخ ۷۰۷ ه.ق»
 ...A Volume of Oriental Studies Presented to Edward G.Browne... on His 60th Birthday. Ed. by T.W. Arnold and Reynold A.Nicholson. Cambridge: The University Press, 1922.

یک جلد از مطالعات شرق‌شناسی اهدا شده به ادوارد

a manuscript of the *Akbar-Nama*, Oxford: 1937.

گاهشمار اکبرشاه

«Kuh-i Nur», *EI*, Vol V, 1980, 353.

«کوه نور»

«Kutb Minar», *EI*, Vol. V, 1982, 548-549.

«قطب مینار»

The Art of Egypt Through the Ages. [Muslim Applied Art], Completed by Mrs. R.L.Devonshir.

هنر مصر در پویه زمان

Denkmaler Islamischer Buchkaunst. By Grohmann, Adolf and T.W. Arnold.

یادگارهای هنر اسلامی (باهمکاری)

Sirat-i Firuz Shahi. On the reign, achievements and character of Firuz-Shah. Persian manuscript. Introduction of Firuz Shah by T.W.Arnold.

سیرت فیروز شاهی (معرفی فیروزشاه)

Travel and Travellers of the Middle Ages. By Arthur Percival Newton. Chapter V. «Arab Travellers and Merchants A.D. 1000 - 1500» by Sir T.W. Arnold.

سیاحت و سیاحان سده‌های میانه (باهمکاری)

منابع ۳۲، ۳۴ ذیل آرنلد، تامس واکر؛ ۳۸ ج ۲ ص ۷۶- ۷۷، ۴۲ ص ۵۲، ۴۵ ج ۱ ص ۵۹۱، ۵۲ ج ۱ ص ۷۲، ۵۳ ج ۲ ص ۵۰۴-۵۰۵، ۵۵ ص ۱۴۴-۱۴۶، ۶۹ ج ۱ ص ۲۵۰-۲۵۱، ۷۴ ص ۱۲۵، ۹۲ ص ۴، ۲-۱۱، ۱۱۷ ج ۱ و ۱۲۵، ۲ ج ۲ ص ۱۳۵-۱۳۹، ۱۳۴ ج ۹ ص ۱۴۰-۱۴۰، ۱۴۰ ص ۲۸۵-۲۸۴، ۱۵۰ ص ۱۹۰۶-۱۹۵۵ و ۱۹۵۶-۱۹۶۰، ۱۵۱ ج ۱ ص ۴۶۴-۴۶۵، ۱۵۲ ج ۱-۶، ۱۷۴ ص ۲۵۲، تاریخ گسترش اسلام؛ ص ۶-۱۰.

آرنولد، فریدریش آگوست [fridriš āgust ārnold]
Arnold, Friedrich August

(۱۸۱۲-۱۸۶۹)، زبان و ادبیات عرب.

زبان عربی را در دانشگاه هاله^۱ فراگرفت و سپس در همین دانشگاه به مقام استادی رسید. در شیکاگو درگذشت.

Painting in Islam. A study of the place of pictorial art in muslim culture. Oxford: 1928. [For criticism see: Gaston Migeon in *Syria*, RAOA, V. 10, 1929, 168-170; M.S.Brigge in *Antiquity*, QRA, V. 4, 1930, 246-247.]

نقاشی در اسلام

«Symbolism and Islam», *BurlM* 53, 1928, 155-156.

نمادگرایی و اسلام

The Islamic Book, a Contribution to its Art and History from the VII-XVIII Century. Leipzig, London: 1929. [For criticism see: Gaston Migeon in *Syria*, RAOA, V. 10, 1929, 364-365; N.N. Martinovitch in *JAOS*, V.50, 1930, 82-84.]

کتاب اسلامی، خدمتی به هنر و تاریخ آن از سده هفتم تا هجدهم میلادی

«Jesus and Mary in Muslim Religious Art», *Actes Se, Cong. Int. Hist. Rel.*, 1929, 276-278.

«عیسی و مریم در هنر مذهبی اسلامی»

Bihzad and his Paintings in the Zafar-namah MS. London: B. Quaritck Limited, 1930.

بهراد و نقاشیهایش در نسخه خطی ظفرنامه

The Library of A.Chester Beathy: A Catalogue of Indian Miniatures. Oxford: University Press, 1930.

فهرستی از مینیاتورهای هندی کتابخانه چستریتی

The Legacy of Islam. Edited by Thomas Arnold... and Alfred Guillaume, Oxford: The Clarendon Press, 1931.

میراث اسلام (ویرایش، با همکاری)

[این کتاب با عنوانها ومشخصات زیر به زبانهای فارسی و اردو ترجمه و چاپ شده است:

میراث اسلام. ترجمه مصطفی علم، تهران: ۱۹۴۶؛ میراث اسلام. ترجمه عبدالمجید سلیک، لاهور: ۱۹۶۰.]

The Old and New Testaments in Muslim Religious Art. London, Pub. for the British Academy by H.Milford, Oxford: University Press, 1932. [For criticism see: Alfred Guillaume in *Antiquity*. QRA, Vol. 7, 1933, 381-382.]

کتاب عهد عتیق و جدید در هنر مذهبی اسلامی

Chronicle of Akbar the Great. A description of

آثار

Imru' al-Qays. Amrilaiki Carmen (quartum) e codd. mss. Primus edidit inter Pretation Latina instruxit commentaries adiecit Fr. Aug. Arnold. Halae: Typia, Gebauerii, 1836.

امروالقیس (ویرایش، ترجمه)

Septem Mo'allakât. Carmina antiquissima arabum. Textum ad fidem optimorum codd. et editt. Recensuit, Scholia editonis caleuttensis autiora atque emendatiora addidit, annotationes criticas adiecit D. Fr. Aug. Arnold, Lipsiae: 1850.

معلقات سبعة (ویرایش، نقد)

Chrestomathia Arabica. Quam e Libria MSS. Val imprenais rarioribus collectam edidit Dr. Fr. Aug. Arnold... Halis. C.E.M. PFe er: etc., 1853; Jerusalem: 1885.

متخبات ادبیات عرب و قواعد زبان عربی

Abriss der Hebräischen Formenlehre zum Gebrauch auf Gymnasien und Universitäten. Halle: Buchandlung des Weisenhausen, 1867.

جدولهای صرف عبری برای استفاده در دبیرستان و دانشگاه

منابع ۲۲ ج ۱ ص ۱۸۳؛ ۴۲ ص ۵۲؛ ۲۰۱؛ ۱۲۵ ج ۲ ص ۱۳۳؛ ۱۵۱ ج ۱ ص ۴۶۳.

آرنولد، فریدریش والتر [fridriš välter ārnold]

Arnold, Friedrich Walter

(۱۸۸۰ - ۱۹۳۸)، زبانهای سامی.

۳۱ مه در هامبورگ (آلمان) به دنیا آمد. در مدرسه یوهانویمز^۱ درس خواند و از ۱۸۹۹ تا ۱۹۰۳ در دانشگاههای روستوک، هاله و ماربورگ به فراگیری الهیات و زبانهای سامی پرداخت. امتحانات الهیات و زبانهای سامی را به ترتیب در ۱۹۰۴ و ۱۹۰۶ گذراند. در ۱۹۰۷ برای تحصیل در رشته شرق شناسی وارد دانشگاه لایپزیگ گردید. در ۱۹۱۴ در آزمون نهایی دکتری پذیرفته شد و پایان نامه خود را با عنوان دستگاه قضایی در بابل، باستان، با شرح و حواشی سودمند ارائه داد.

در ۱۹۰۶ به عنوان مربی در دانشگاه هامبورگ به تدریس پرداخت. در ۱۹۳۰ به دعوت انستیتوی شرق شناسی دانشگاه شیکاگو، تدریس دروس نظری

هیئت شناسی را به عهده گرفت. پس از جنگ جهانی دوم به استخدام بخش آسیای نزدیک موزه دولتی پروس در برلین درآمد و شش جلد از مجموعه مجلدات اسناد و مدارک خط میخی در باغزکوی را منتشر ساخت.

مقاله‌های کوتاهی از این شرق شناس در مجله آشورشناسی^۲ و مجله‌های آلمانی ویژه کشورهای شرقی منتشر شده است. وی در تهیه فرهنگ هیتی کوشش بسیار کرد. ۱۸ مه در شیکاگو درگذشت.

آثار

The Origin and History of Hebrew Law. 1931.

منشاء و تاریخ قانون عبری

منبع ۱۷۴ ج ۷ ص ۳۱۱.

آرنولد، متیو [matiyu ārnold]

Arnold, Matthew

(۱۸۲۲ - ۱۸۸۸)، شعر.

۲۴ دسامبر در لالهام^۳ میدل سکس (انگلستان) به دنیا آمد. از ۱۸۴۱ تا ۱۸۴۴ در بالیول کالج^۴ آکسفورد درس خواند و به دریافت دو جایزه از آن دانشگاه نایل آمد.

در ۱۸۴۰ پس از انتشار نخستین شعر خود جایزه‌ای دریافت کرد و در ۱۸۴۳ به خاطر شعر «کورن ول»^۵ برنده جایزه نیو دیگیت^۶ گردید. در ۱۸۴۵ به عضویت هیأت علمی دانشکده اوریل^۷ برگزیده شد. در ۱۸۵۱ به سمت بازرس مدارس منصوب گردید و تا ۱۸۸۶ که بازنشسته شد در این سمت باقی بود. از ۱۸۵۷ تا ۱۸۶۷ استاد کرسی شعر در دانشگاه آکسفورد بود. در ۱۸۸۳، ۱۸۸۴ و ۱۸۸۶ برای ایراد سخنرانی به امریکا رفت.

آرنولد با اینکه خود معتقد به اصول واقع‌پردازی در شعر بود، سروده‌هایش آمیخته با بدبینی رمانتیک است. او به اشعار حماسی پارسی عشق می‌ورزید. ترجمه خلاصه‌ای از شاهنامه به همت جیمز اتکینسن که در ۱۸۱۰ به چاپ رسیده بود، چنان شوری در دل

1. Juhanneums

2. Zeitschrift für Assyriologie

3. Laleham

4. Balliol College

5. Cornwell

6. Newdigate

7. Oriel

ریاست آن را عهده‌دار گردید. در ۱۹۲۹ به ترکمنستان و ازبکستان سفر کرد و از ۱۹۳۰ تا ۱۹۳۲ در ایران بود. آرنه استاد باستان‌شناسی ایران در کرسی باستان‌شناسی کلاسیک دانشگاه اوپسالا، عضو آکادمی تاریخ باستان‌شناسی سوئد و دیگر آکادمیها و انجمنهای پژوهشی و منشی انجمن شرق‌شناسی سوئد بود. وی آثار خود را به زبانهای سوئدی، روسی، فارسی و چینی نوشته است.

آثار

«Monumentale Menschendarstellungen in der Mohammadanischen Kunst», OA 1, 1911, 82-85.

«نمایش پیکره‌های یادبود در هنر اسلامی»

«Ein persisches Gewichtssystem in Schweden», OA 2, 1911, 122-127.

«نظام توزین ایرانی در سوئد»

La Suède et l'Orient. Études archéologiques sur les relations de la Suède et de l'Orient pendant l'Âge des Vikings, Upsal: 1914.

سوئد و شرق

«Nagra Orientaliska föremål funna i Svensk Jord», (Quelques objets orientaux trouvés en Suède), SOKA 2, 1924, 101-110.

«برخی اشیای مکشوفه شرقی در سوئد»

Painted Stone Age Pottery from the Province of Honan, China. Peking: 1925.

ظروف گلی متقش عصر حجر در ایالت هونان چین

«Les rapports de la suède avec la Russie et l'Orient au temps des Vikings», MS 4-6, 1925, 244-254.

«مناسبات سوئد با روسیه و شرق در دوران وایکینگها»

«Östliche Tiere und Tierkopfbilder in Sweden», Mannus, ZVG 24, 1932, 16-19.

«تصاویر حیوانی و سر حیوانهای شرقی در سوئد»

«Luristan and West», ESA IX, Helsinki: 1934, 277-284.

آرنولد افکند که انگیزه اصلی ساختن منظومه سهراب و رستم وی گردید. او این داستان را با چنان سوز و گدازهای قهرمانانه‌ای در قالب نظم انگلیسی ریخت که اکنون منظومه سهراب و رستم وی مانند غزلهای شکسپیر و چکامه‌های ویلیام وردزورث، شلی و بایرون از آثار درخشان و جاودانی زبان انگلیسی می‌باشد.

آرنولد مقاله‌ای در باب تعزیه‌خوانی نوشت که در ۱۸۷۱ در ایران منتشر شد. مبنای مقاله او کتاب ادیبان و آراء فلسفی در آسیای مرکزی^۱، اثر کنت دوگوبینو^۲ بوده است. وی در این مقاله بنای تکایا و شیوه تعزیه‌خوانی را با دقت و در حد توان خود توصیف می‌کند. ۱۵ آوریل در لیورپول درگذشت.

آثار

Sohrab and Rostum. Ed. J.H. Gastele. Boston: D.H. Heath & Co., 1914.

سهراب و رستم

[این کتاب با عنوان و مشخصات زیر به فارسی ترجمه و به چاپ رسیده است:

سهراب و رستم. ترجمه منوچهر امیری، شیراز: ۱۳۵۵، ج ۳.]

منابع ۹ ص ۴۱؛ ۳۴ ذیل آرنولد، مثنوی؛ ۵۰ ص ۳۸۹؛ ۱۱۵ ص ۲۴؛ ۱۱ ص ۶۸۱-۶۸۴؛ ۱۱۸ ج ۲ ص ۱۷۱-۱۷۲؛ ۱۳۴ ج ۲ ص ۳۷۰-۳۷۱؛ ۱۴۳ ج ۱ ص ۳۶۲؛ ۱۵۸ ص ۲۲۴؛ ۱۵۹ ج ۱ ص ۵۳۵؛ ۱۶۴ ص ۶۵-۶۶؛ باستانی پاریزی، محمد ابراهیم. نای هفت بند. تهران: عطائی، ۱۳۵۳، ص ۳۴۶؛ رستم و سهراب. ص یازده-سی و هشت.

آرنه، تورالگوت یانسون [tur elgot yānson ārne]

Arne, Ture Algott Johnson

(۱۸۷۹ -)، باستان‌شناسی.

۷ مه در سوئد به دنیا آمد. درجه دکتری خود را در رشته ادبیات از دانشگاه اوپسالا گرفت. در زمینه باستان‌شناسی ایران و شرق تحقیقاتی انجام داده است. در ۱۹۰۲ معاون موزه تاریخی و از ۱۹۰۹ تا ۱۹۴۴ سرپرست آرشیو آثار باستانی بود. ۱۹۱۰ در نمایشگاه صنایع اسلامی مونیخ شرکت جست.

۱۹۱۲ و ۱۹۱۳ در روسیه بود. در ۱۹۱۴ بازرس موزه ملی آثار باستانی عصر آهن و مجموعه تطبیقی سوئد و شرق گردید. در ۱۹۲۰ کتاب اسلام، اثر گلدتسیهر^۳ را از زبان فرانسه ترجمه کرد. در ۱۹۲۱ انجمن شرق‌شناسی سوئد را تأسیس کرد و خود

1. Religions et Philosophies dans l'Asie Centrale

2. le Conte de Gobineau

3. Goldziher

تفسیرهایی درباره کتاب مقدس و روایات پیامبران و اثر ارزنده‌ای به نام جهان‌نا دارد. این کتاب دارای چهار بخش و حاوی اطلاعات جالب و جامعی درباره اروپا، آفریقا و کشورهای آسیایی می‌باشد. کتاب بزرگی هم درباره تاریخ و جغرافیای کشورها و ملل شرق به رشته تحریر درآورد که از شروع بنای برج بابل تا ۱۲۶۷ م را دربر می‌گیرد و اطلاعات کاملی درباره ایرانیان، یونانیان، عربها، ترکان سلجوقی، صلیبیون، مصریان، مغولان و غیره به دست می‌دهد.

آثار

Astarhaçuyç.

جهان‌نا

Havak'umn Patmuf'ean.

مجموعه تاریخی

Meknu'iun Danieli.

تفسیر روایات دانیال پیغمبر

Meknu'iun erkotasn margareçn.

تفسیر روایات دوازده پیامبر

Meknu'iun Satmosaç

تفسیر انجیل

منابع ۴۵ ج ۱ ص ۷۴۴، ۱۴۵ ج ۱۱ ص ۳۱۲-۳۱۳.

آرونوف [ārunof]

Arunov

تاریخ.

متخصص تاریخ سده‌های اخیر ایران بوده است و درباره نادرشاه پژوهشهای جالب و ارزنده‌ای دارد.

منبع ۴۵ ج ۲ ص ۷۰.

آرونووا، ماریانا روبینوونا [māriyānā rubenovnā ārunovā]

Aroonova, Mariana Rubenovna

(۱۹۲۹ -)، تاریخ.

۲۴ ژوئن در لنینگراد به دنیا آمد. در ۱۹۵۲ دانشکده شرقی دانشگاه دولتی لنینگراد را به پایان رساند. در ۱۹۵۶ نامزد (دکتر) علوم تاریخی و کارمند علمی انستیتوی شرق‌شناسی آکادمی علوم شوروی شد. از ۱۹۵۹ تا ۱۹۶۲ با همکاری کلارا زارمایروونا اشرفیان^۱ آثاری درباره ایران نوشت. ۱۹۶۰ در

«لرستان و غرب»

...Barsoff Gorodok. Ein Westsibirisches Aräberfeld aus der jüngeren Eisenzeit. Stockholm: Pa. Akademiens förlag, 1935. [For criticism see: J.J.Hawkes in *Antiquity*, QRA, Vol. 12, 1935, 119-120.]

آثار باستانی عصر آهن سیری غربی

«La steppe turkomane et ses antiquités», *Hyllningskrifts*, Hedin: 1935, 28-43.

«جلگه ترکمنستان و آثار باستانی آن»

«The Swedish Archaeological Expedition to Iran, 1932-1933», *Ac. Ar.*, 1935.

«هیات اعزامی باستان‌شناسی سوئد به ایران، ۱۹۳۲-۱۹۳۳»

«Svenkar i Iran», *SOKS*, 1937, 12-25.

«سوئد و ایران»

«Keulenkopfe, Szepter und Handgriffe von Luristan», *Preussia XXXII*, 1939, 15-20.

«سرگزرها، عصاها و چوب‌دستهای سلطنتی از لرستان» *Forsiransk Kultur. Utställning av fyden fran svenska Iran - Expeditionen 1932-33 samt andra fynd fran Iran*, Stockholm: 1940.

فرهنگ و تمدن ایران

Excavations at Shah Tepe, Iran. Stockholm: Gotenberg Printed, 1945.

حفاریهای شاه تپه ایران

در اسات فی آثار ایران و الصين. ۱۹۴۰.

منابع ۴۲ ج ۴۸؛ ۴۵ ج ۱ ص ۲۳۴؛ ۵۳ ج ۳ ص ۸۹۸-۸۹۹؛ ۱۲۵ ج ۲ ص ۱۳۲؛ ۱۵۰ س ۱۹۰۶-۱۹۵۵ و ۱۹۶۱-۱۹۶۵؛ ۱۵۱ ج ۱ ص ۴۶۱-۴۶۲؛ ۱۵۲ ج ۳ و ۴ و ۵.

آرولتسی، وارطان [vārtān āreveltsi]

Areveltsi, Vartan

(۱۱۹۸-۱۲۷۱)، تاریخ، جغرافیا.

وی به نامهای دیگری از جمله وارطان گاندزاکتسی، آغوانیتس وارطان، وارطان کیلیکتسی، وارطان کبیر و وارطان موژخ معروف بود. به زبانهای عبری، آشوری، یونانی، لاتین و فارسی تسلط کامل داشت. آرولتسی مقام روحانی داشت و مدارس بسیاری را بنا نهاد که خود نیز در آنها تدریس می‌کرد. یکی از کارهای عمده او درباره دستور زبان ارمنی است.

1. Klara Zarmayerovna Ashrafiyan

اواسط سده چهاردهم (باهمکاری)
 «Iz istorii bar'by Afgantsev za nezavisimost'i
 sozdanie afghanskogo gosudarstva v pervoi
 polovino XVII v.», *KSINA* 73, 1963, 5-10
 درباره تاریخ مبارزه افغانها در راه استقلال و تأسیس
 دولتی افغانی در نیمه اول سده هفدهم
 «Opisanie...PA. Tolstogo kak istochnik po
 istorii Osmanskoi imperii», V kn.: *Blizhnii i
 Srednii Vosok*. Moskva: 1968, 27-40.
 توصیفهای تولستوی به عنوان مأخذ تاریخ امپراتوری
 عثمانی
 «Iz istorii bor'by afgantsev za nezavisimost'»,
Ariana 2, 1969, 39-49 (Na iaz. farsii.)
 درباره تاریخ مبارزه افغانها در راه استقلال (به زبان
 فارسی)
 «Velikii Oktiabr'i problemy natsional' noi
 nezavisimosti Afganistana», V kn.: *Sovre
 mennaia istoriografiia stran zarubezhnogo
 Vostoka*. Moskva: 1969, 65-72.
 «اکتبر کبیر و مسائل استقلال ملی افغانستان»
 «Burzhuaiznye kontsepsii Zapada po
 problemam vneshnei politiki Afganistana», V
 kn.: *Sovremennaia istoriografiia stran
 Zarubezhnogo Vostoka*. Moskva: 1971, 194-222.
 نظریات بورژوازی غرب درباره مسائل سیاست خارجی
 افغانستان
 «Some Persian Sources on the History of
 Turkey (On the Work by Soviet Orientalists)»,
Belleken, TTK 36, 144, 1972, 527-534.
 «برخی منابع فارسی درباره تاریخ ترکیه (درباره اثری از
 شرق شناسان روس)»
 «Soviet Scholars' Study of Oriental
 Manuscripts on Afghanistan's History and
 Culture», *Afghanistan* 24 IV, 1972, 41-53.
 «بررسی محققان روسی درباره نسخه‌های خطی شرقی
 تاریخ و فرهنگ افغانستان»
 «Geratskoe Vosstanie 1716-1732 gg», V kn.:
Nezavisimy Afganistan. Moskva: 153-163.
 «قیام هرات در سالهای ۱۷۱۶-۱۷۲۲»
 منابع ۱۵۰ س ۱۹۵۶-۱۹۶۱، ۱۹۶۵-۱۹۷۲.
 ۱۹۷۳ و ۱۹۷۵، ۱۵۱ ج ۱ ص ۴۷۳؛ ۱۵۵ ص ۴۱؛ دولت
 نادرشاه افشار. ص ۳۰.

بیست و پنجمین کنگره بین‌المللی شرق شناسان
 مسکو و ۱۹۷۰ در سیزدهمین کنگره بین‌المللی
 تاریخ‌نویسان مسکو شرکت داشت.

آثار

Kand. diss: *Rost foldal'noi ekspluatatsii i bor'ba
 narodnykh mass Irana v 30-40. gg. XVIII v.*
 Leningrad: 1956.

افزایش استثمار فئودالی و مبارزه توده‌های مردم ایران در
 سالهای ۳۰ و ۴۰ سده هیجدهم (رساله دکتر، نامزدی
 علوم)

Avtoref.: Leningrad: 1956.

چکیده رساله علمی

«Firman Nadirshakha (The Farman of Nadir
 Shah)», *SV* 29, 1958, 116-120,

فرمان نادرشاه

*Gosudarsvo Nadir-Shakha Afshara. Ocherki
 obshchestvennykh otnoshenii v Irane 30-40-kh
 godov XVIII veka*, Moskva: Izd. vost. lit. 1958,
 Avt.: M.R.Arunova i K.Z. Ashrafian.

دولت نادرشاه افشار، شرحی درباره مناسبات اجتماعی در
 ایران طی سالهای ۳۰ و ۴۰ سده هیجدهم (باهمکاری)
 [این کتاب با عنوان و مشخصات زیر به فارسی ترجمه
 و چاپ شده است:

دولت نادرشاه افشار. ترجمه حمید امین، تهران: شبگیر،
 ۱۳۵۶.]

«O Nekotorykh obshchikh rezul'tatakh
 arkheologicheskikh raskopok v Lashkargakhe»,
KSIV 33, Moskva: AN SSSR, Afganskii
 Sbornik, 1959, 87-94.

درباره برخی نتایج کلی بدست آمده از حفاریهای باستان
 شناسی در لشکرگاه

«Issledovanie po istorii Afgantsev», O Knige
 Abdurraufa Benava Khotaki, *KSIV* 37, 1960,
 135-139.

«پژوهشی درباره تاریخ افغانها»

«K istorii narodnykh v stupenii v gosudarstve
 Timuridogo, V XV v.», *KSIV* 37, 1960, 34-36.

درباره تاریخ اعتراضهای مردمی در دولت تیموریان در
 سده پانزدهم

«Iz istorii sufiev v Indii Kontsa XIII - srediny
 XIV v.», *KSIV* 38, 1960, 30-34.

«گوشه‌ای از تاریخ متصوفه هند در اواخر سده سیزدهم تا

آریانوس، فلاویوس [flāvīyus āriyānus]

Arrianus, Flavius

(۹۸-۱۸۰م)، تاریخ، فلسفه.

از اهالی یونان در نیکومدیا^۱ - واقع در بیتینیا^۲ در آسیای صغیر - به دنیا آمد. در جوانی شاگرد و دوست اپیکتتوس فیلسوف رواقی بود و درسهای وی را یادداشت و منتشر ساخت.

در ۱۳۱ م. به فرمان آدریانوس امپراتور رم (۱۳۸-۱۷۷)، شهروند رومی و فرماندار کاپادوکیه گردید و در ۱۳۴ م. توانست به عنوان نخستین فرماندار نظامی یونانی الاصل در تاریخ رم حمله آلانیها را دفع کند. در ۱۴۶ م. در عصر آنتونینوس پیوس^۳، کنسول کاپادوکیه و در ۱۴۷ و ۱۴۸ آرخن^۴ آتن بود. وی بیشتر عمر خود را در آتن وقف نگارش آثار ادبی و تاریخ نگاری کرد. در زمینه تاریخ نگاری، زندگانی اسکندر مقدونی از جلوس تا مرگ، جانشینان اسکندر، جنگهای پارتها با رومیان و آلانیها در دوران تراژان امپراتور رم و سرکوب شورش یهودیان بین النهرین در ۱۱۶ م. را نیز توصیف کرده است. بسیاری از نوشتههای او مفقود شده و تنها مختصری از آنها باقی مانده است و همین مقدار از نظر تاریخی با اهمیت و دارای نکاتی از مشاهدات عینی سرداران و افسران اسکندر است. در اواخر عمر به زادگاهش برگشت و در همانجا درگذشت.

آثار

Arrian. With an English translation by E. Iliff Robson, London: W. Heinemann, Ltd., New York: G.P. Putnam's Sons, 1929-33. 2V. 3 fold. maps, diagrs. (Half-title: The Loeb Classical Library. Greek authors). (Greek and English on opposite pages).

آریان

Anabasis Alexandrou

اسکندر مقدونی (۷ جلد)

Cyneticus.

شکار

Indica.

هندنامه (به گویش ایونی)

Parthica.

تاریخ پارتها (بخشهایی از این کتاب باقی مانده است)
Periplus of the Erythraean Sea.

سفر در اطراف دریای اتریه (بحر احمر)

Periplus of the Euxine.

سفر در اطراف دریای سیاه

De Rebus Physicis.

(اثر گمشدهای است که احتمالاً به وی تعلق داشته است)

Tactica.

ببرد آرایبی درباره فنون جنگی (این اثر به دیگران نیز نسبت داده شده است.)

Ta Meta Alexandrou de Rebus.

جانشینان اسکندر مقدونی

منابع ۲۷ ج ۱ ص ۸۵-۸۶؛ ۱۲۵ ج ۲ ص ۱۳۸؛ ۱۳۴ ج ۲ ص ۱۳۷، ۱۳۷۷ ج ۷ ص ۸۹۲؛ ۱۴۵ ج ۲ ص ۵۹؛ ۱۵۱ ج ۱ ص ۱۵۸؛ ۱۴۶۷ ج ۱ ص ۲۲۷؛ ۱۵۹ ج ۲ ص ۴۷۵-۴۷۶؛ ۱۶۴ ص ۶۷

آریستاکس، لاستیورتسی [lāstivertsī āristākēs]

Aristakes, Lastivertsī

(سده یازدهم م.)، تاریخ.

مورخ ارمنی که نوشتههایش بیشتر جنبه روائی دارد و بر اساس شواهد عینی نقل و نگاشته شده است. این روایات شامل اخبار و گزارشهای معتبری درباره نبردهای قهرمانانه آرامنه در برابر تجاوزهای بیزانس (رم شرقی)، تهاجمهای سلاجقه، تاریخ اولیه ارمنستان و کشورهای همجوار و روابط بازرگانی شهرهای ارمنی نشین است. وی در نوشتههای خود به نام تاریخ که گزارش وقایع سالهای ۱۰۰۱ تا ۱۰۷۲ است و در بین سالهای ۱۰۷۲ تا ۱۰۷۹ به نظم درآورده، از یادداشتهای مورخان بیزانسی، اسلامی و ایرانی سود جسته است. این نوشتهها نخستین منبع تاریخ ارمنستان و کشورهای همجوار آن به شمار می آید.

آثار

Patmut'yun. 1844.

تاریخ (ترجمه به زبانهای روسی، فرانسه و گرجی)

منابع ۱۴۳ ج ۲ ص ۲۹۸؛ ۳۴۱؛ ۱۴۵ ج ۲ ص ۶۲؛ ۱۵۱ ج ۱ ص ۴۵۴؛ ۱۵۹ ج ۲ ص ۴۲۷.

1. Nicomédie

2. Bithynia

3. Antoninus Pius

4. Archon

T.F. Aristova i G.P. Vasil'eva; To zhe: In: *The Archeology and Morphology of North Asia*. Toronto: 1964, 333-347.

«دربارۀ تحولات قومی در اراضی جنوب ترکمنستان» (بهمکاری)

Kurdy Zakavkaz'ia (Istoriko-etnograficheskii ocherk). Moskva: Nauka, 1966, AN SSSR. In-t etnografii im. N.N.Miklukho-Maklaia.

گردهای ماورای قفقاز

«Opyt sravnitel'nogo izucheniia material'noi kul'tury kurdov», (Essai d'étude comparative de la culture materielle des kurdes), SE 4, 1970, 46-57.

«تجربۀ بررسیهای تطبیقی فرهنگ مادی کردها» «Novaia literatura po Iranu na persidskom iazyke», SE 3, Moskva: 177-181.

«نوشته‌های تازه درباره ایران به زبان فارسی» منابع ۱۵۰ س ۱۹۰۶-۱۹۵۵ و ۱۹۵۶-۱۹۶۰ و ۱۹۶۱ و ۱۹۶۵-۱۹۶۶ و ۱۹۷۰-۱۹۷۲ ج ۳ و ۴ و ۵: ۱۵۵ ص ۴۱.

آریستوبولوس [āristobulus]

Aristobulus

(حدود نیمۀ دوم سده چهارم پ م)، تاریخ. در کاساندریا^۱ (مقدونیه) به دنیا آمد. از سرداران و وقایع‌نگاران اسکندر مقدونی بود و اسکندر را در لشکرکشی به آسیا همراهی کرد. تاریخ وی درباره این لشکرکشی مورد استفاده مکرر فلاویوس آریانوس، دیودوروس و پلوتارخس (پلوتارک) بوده است. احتمال می‌رود که روایت استرابون درباره سرزمین هند بر مبنای گزارشهای آریستوبولوس باشد. استرابون توصیف او را از گورهای شاهنشاهان هخامنشی و کتیبه آرامگاه کوروش نقل کرده است. درباره‌اش

Arrien:

Histoire des expéditions d'Alexandre redigée sur les mémoires de ptolémée et d'Aristobule, ses lieutenans, par Flave Arrien...Traduction nouvelle par pierre J.B.Chaussard, Paris:

آریستوا، تاتینا فدوروویچ [tātiyānā fedorovič āristovā]

Aristova, Tatiana Fedorovich

(۱۹۲۶-)، تاریخ، قوم‌شناسی.

۱۶ اوت در مسکو متولد شد. در ۱۹۴۹ دانشکده شرق‌شناسی مسکو را به پایان رساند. در ۱۹۵۳ نامزد (دکتر) علوم تاریخی شد.

از ۱۹۵۳ کارمند علمی انستیتوی قوم‌شناسی آکادمی علوم اتحاد جماهیر شوروی گردید.

آثار

Kand. diss.: *Kurdy Irana*. Moskva: AN SSSR. In-t etnografii, 1953.

کردهای ایران (رساله دکتری، نامزدی علوم)

Avtoref: Moskva: 1953; To zhe: *KSIE*, Moskva: AN SSSR., T.XXI, 1954, 98-104.

چکیده رساله علمی

«Nekotorye Siuzhetnye motivy ornamenta kurdsikh kovrov» (Some Motives of Kurdish Rugs), *KSIE*, Vol. XXXII, Moskva: 1955, 52-60.

«برخی درون مایه‌ها در نقش و نگار قالیچه‌های کردی» «Kurdy», V kn.: *Narody perednei Azii*. Moskva: 1957, 242-244, 247-249 i dr.

کردها

«Ocherk kul'tury i byta kurdsikh krest'ian Irana», *TI im. N.N. Miklukho-Maklaia, AN SSSR, Novaia seriia, T.XXXIX., Peredneaziatskii etnograficheskii sbornik, 1*, Moskva: 1958, 223-258.

«شرحی بر فرهنگ و معیشت روستائیان کرد ایران» «Poezdka k kurdam zakavkazia» (Journey to the Kurds of Transcaucasia), SE 6, 1958, 134-145.

«سفر نزد کردهای ماورای قفقاز»

«Iz istorii vozniknoveniia sovrmennykh kurdsikh selenii v zakavkaz'e», SE 2, Moskva: 1962, 20-30.

«دربارۀ تاریخ پیدایش مناطق گردشین کنونی در ماورای قفقاز»

«Ob etnicheskikh protsessakh na territorii luzhnio Turkmenii», (O sblizhenii kurdov s turkmenami), SE 5, Moskva: 1964, 17-30, Avt.:

نهاد و پس از تشکیل مجمع مسلمانان هند (مسلم لیگ)، در نخستین اجلاس آن شرکت جست و تا سالهای ۱۹۲۳ و ۱۹۲۴ که اندیشه‌های سیاسی وی دستخوش دگرگونی گشت، از اعضای فعال این حزب بود. در ۱۹۰۸ برای دستیابی به کرانه‌های گسترده‌تر آگاهی و فرهنگ، به سرزمینهای اسلامی عراق، مصر، شام و ترکیه سفر کرد. در عراق با چند تن از آزادیخواهان ایران دیدار کرد و در مصر با اندیشه‌های محمد عبده، مصطفی کامل و دیگران و نیز با تنی چند از «ترکان جوان» که در قاهره مرکزی داشتند آشنا شد. در قاهره از الازهر بازدید و نظام آموزشی آن را ناقص توصیف کرد. در ترکیه با برخی از رهبران نهضت ترکیه نوین و جمعیت اتحاد و ترقی که در برابر استبداد سلطان عبدالحمید خواستار مشروطه بودند، تماس گرفت و تا سالها پس از آن هم با این گروه مکاتبه داشت. آزاد از ترکیه رهسپار فرانسه شد و آهنگ دیدار لندن کرد که خبر بیماری پدر او را به بازگشت به هند واداشت. پس از بازگشت، برای دستیابی به آرمانهای سیاسی و دینی و اجتماعی خویش، به تفکر و طرح برنامه پرداخت و سرسختانه در جهت جریانهای عمده سیاسی - دینی آن روز جهان اسلام یعنی مسأله خلافت، پان اسلامیس (وحدت اسلامی)، احیای اسلام و تجدید فکر دینی تلاش کرد. در ژوئیه ۱۹۱۲ هفتمنامه اردو زبان الهلال را در کلکته منتشر ساخت. این هفتمنامه برگردۀ عروۃ الوثقی (نشریه‌ای که سیدجمال‌الدین با همکاری عبده در پاریس، ۱۸ شماره تا ۱۸۸۴ منتشر ساخت) و از نظر شیوه نگارش زبان اردو بی‌نظیر بود، بنیاد نهاده شد و در اندک زمان کسب شهرت کرد. در ۱۹۱۴ مدرسه دارالارشاد را در کلکته تأسیس کرد. در ۱۹۱۵ پس از جریمه و توقیف هفتمنامه الهلال از سوی حکومت بنگال، هفتمنامه ابلاغ را منتشر ساخت که آن هم در ۱۹۱۶ توقیف شد و آزاد نیز از بنگال تبعید و ناگزیر راهی شهر رانچی گشت؛ ولی ۶ ماه بعد در این شهر بازداشت شد و تا ۳۱ دسامبر ۱۹۱۹ در بازداشت ماند. در خلال این مدت، دوبار در رانچی و سه بار در کلکته خانه‌اش را بازرسی کردند و پیش‌نویسهای چندین کتاب و مقاله کامل یا نزدیک به اتمام او را با خود بردند که بیشتر آنها از میان رفت. از آن میان، می‌توان عنوانهای زیر را نام برد: تاریخ معتزله، سیرت شاه ولی‌الله، خصایص مسلم، امثال القرآن، ترجمان القرآن (تاسوره هود)،

Genets, anXI 1802.

تاریخ لشکرکشیهای اسکندر بر اساس وقایع نگاری آریستوبولوس و بطلیموس.

منابع ۳۵ ذیل اریستوبل، ۱۱۷ ج ۱، ۱۵۸ ج ۱ ص ۲۱۲؛ بنونیست، امیل. دین ایرانی بر پایه متهای کهن یونانی. ترجمه بهمن سرکاراتی، تبریز: دانشگاه تبریز، ۱۳۵۰، ص ۱۳۷-۱۳۸.

آرین - آریانوس، فلاویوس

آزاد، ابوالکلام محیی‌الدین احمد [abolkalām mohiyeddin ahmad āzād]

Azad, Abul-Kalam Muhiyuddin Ahmad

(۱۸۸۸ - ۱۹۵۸)، ادبیات، روزنامه‌نگاری، سیاست،

مطالعات اسلامی.

از اهالی هند، ۱۱ سپتامبر در مگه به دنیا آمد. ابتدا نزد پدرش، مولانا خیرالدین و معلمان دیگر، دروس سنتی آموزشی مسلمانان هند را در خانه آموخت. سپس برای تکمیل معلومات خود به مطالعه قانون و طب پرداخت. زبان اردو را نزد پدر و عربی را نزد مادرش که عرب زبان بود فراگرفت. در ۱۹۰۰ آموزش زبان فارسی را نیز به پایان برد. آشنایی با نوشته‌های سیداحمدخان (سرسید) درباره فرهنگ نوین، در او بسیار مؤثر افتاد و دریافت که باید فلسفه، علوم و ادبیات نوین را بیاموزد. بدین منظور، پیش خود و پنهان از پدر به آموختن زبان انگلیسی پرداخت و بدین‌سان پس از اندک زمانی توانست کتابهای فلسفه، تاریخ، علوم و ادبیات را به این زبان بخواند و با فرهنگ نوین آشنا گردد.

هنگامی که بیش از ۱۱ سال نداشت، به سرودن شعر پرداخت و نخستین غزلهایش در ارمغان فرخ چاپ بمبئی و خدنگ نظر چاپ لکهنو منتشر شد. خود نیز گلچینی به نام یرنگ عالم انتشار داد. در همین ایام، نویسندگی را نیز آغاز کرد. اولین مقالات او در احسن الاخبار و تحفه احمدیه چاپ کلکته و مخزن چاپ لاهور انتشار یافت. در ۱۹۰۳ مجله ماهانه لسان الصدق را منتشر کرد. در ۱۹۰۵ شبلی نعمان سردبیری اندوه چاپ لکهنو را به او سپرد و در ۱۹۰۶ سردبیری نشریه ادواری وکیل چاپ امریتسر را بعهده گرفت. در ۱۲ سالگی نخستین سخنرانی خود را ایراد کرد و چهار سال بعد سخنرانی او در اجلاس سالانه انجمن حمایت اسلام لاهور تحسین همگان را برانگیخت. در ۱۹۰۵ به عرصه مبارزات سیاسی گام

تفسیر البیان (تا اوایل سورة نساء)، وحدت قوانین کائنات، قانون انتخاب طبیعی، معنویت کائنات، نقدی بر دیوان اسدالله غالب دهلوی، نقدی بر دیوان شرف جهان قزوینی، گنجینه مقالات و یادداشتها (که این یک به تعبیر خود آزاد، حاصل دماغ و سرمایه زندگی بود)، شرح حال شیخ احمد سرهنندی، سیرت امام احمدین حنبل و شرح حدیث غربت. در ژانویه ۱۹۲۰ پس از آزادی از زندان با مهاتما گاندی در دهلی ملاقات و در جنبش عدم همکاری او و نهضت خلافت فعالانه شرکت کرد و ریاست کنفرانس‌های متعددی را برعهده گرفت. در ۱۹۲۱ در اجلاس سالانه حزب کنگره در شهر ناگپور شرکت جست. به دنبال ایراد سخنرانی مهیجی در یکی از جلسهای حزب کنگره دستگیر شد و پس از محاکمه‌ای دراز مدت، به یک سال زندان محکوم گردید، ولی عملاً تا اول ژانویه ۱۹۲۳ در زندان بود. متن دفاعیه او بعدها چاپ و منتشر گردید.

در نوامبر ۱۹۲۲ با تصویب مجلس کبیر مئی ترکیه مبنی بر جدا ساختن سلطنت از خلافت و جایگزین کردن جمهوری به جای سلطنت و علل و عوامل دیگر رفته‌رفته جنبش خلافت در جهان اسلام فرو نشست و او با قطع امید از وحدت اسلامی، در کنگره ملّی باقی ماند و ریاست اجلاسها و نشستهای متعددی را برعهده گرفت. در ۱۹۳۹ به ریاست حزب کنگره انتخاب گردید و تا ۱۹۴۶ در همین مقام باقی ماند. وی قلم و قدم خود را وقف مبارزه با استعمار در داخل و خارج از هند کرد و در این راه بیش از ۱۰ سال از زندگی پربار خویش را در زندان گذراند.

۱۵ تیر ۱۳۳۰ ش/۶ ژوئن ۱۹۵۱ به ایران سفر کرد. در این سفر، که نزدیک به ۱۰ روز به درازا کشید، با دکتر محمد مصدق نخست وزیر وقت ایران و آیت‌الله کاشانی دیدار کرد. دانشگاه تهران به پاس خدمات فرهنگی و علمی و تلاشهای او در جهت شناساندن ادب و فرهنگ ایران در هندوستان، درجه دکتری افتخاری در رشته زبان و ادبیات فارسی به وی اهدا کرد. در پایان این سفر نیز در یک مصاحبه مطبوعاتی شرکت جست و از نهضت ملّی کردن نفت در ایران به عنوان مظهر بیداری ملل آسیا یاد کرد. وی با تجزیه هندوستان و ایجاد کشور پاکستان سخت مخالف بود و آن را برای هندوستان و بویژه مسلمانان هند زیان‌آور می‌دانست و بسیار کوشید تا دو همکاری پاتل و نهرو را متقاعد سازد که گام نهایی را برندارند.

از سپتامبر ۱۹۴۶ - تاریخ تشکیل دولت موقت برای پذیرفتن مقامی در دولت آینده هند، زیر فشار کنگره ملّی بود. سرانجام با اصرار گاندی و نهرو، وزارت آموزش و پرورش را در ژانویه ۱۹۴۷ پذیرفت و تا هنگام مرگ در همین مقام باقی ماند. علاوه بر این منصب، از ۱۹۴۶ تا ۱۹۵۰ عضو مجلس مؤسسان، از ۱۹۵۰ تا ۱۹۵۲ عضو پارلمان هند، معاون پارلمانی رهبر حزب کنگره و مشاور عالی جواهر لعل نهرو نخست‌وزیر بود. در زمان وزارتش در آموزش و پرورش خدمات علمی زیر را انجام داد: تأسیس آکادمی سهیتی^۱، آکادمی سنگیت ننگ^۲ آکادمی للیت کله^۳، کمیسیون آموزش دانشگاهی، کمیسیون آموزش متوسطه، انستیتوی تکنولوژی هند در شهر کهرکپور، کمیسیون بورسهای دانشگاهی و شورای روابط فرهنگی هند در دهلی‌نو. وی شورای آموزش فنی سراسری هند را تجدید سازمان کرد؛ همچنین انجمن ایران بنگال که فصل‌نامه ایندوپرایکا را به دو زبان انگلیسی و فارسی منتشر می‌ساخت، با اختصاص بودجه سالیانه ده‌هزار روپیه‌ای زیرنظر شورای روابط فرهنگی هند قرارداد. خود نیز حامی و راهنمای این انجمن بود و در هزاره ابوریحان بیرونی در ۱۹۵۲ و هزاره ابن‌سینا در ۱۹۵۶، با خرید تعداد زیادی از یادنامه‌ها، به این انجمن کمک کرد. ۲۲ فوریه در دهلی درگذشت. دولت هند در نزدیکی مسجد جامع دهلی کهنه، آرامگاهی برای او بنا نهاد و هر ساله مجلس گرامیداشت او را برپا می‌دارد.

آثار

Tazhkirah. 1919.

تذکره

Boycott. 1921.

تحریم

Da'vat-i-'Amal. 1921.

دعوت عمل

Itihad-i-Islami. 1921.

اتحاد اسلامی

Mas'la-i-Khilafat. 1921.

مسألة خلافت

1. Sahitya Academy

2. Sangeet Natak Academy

3. Lalit Kala Academy

- مسأله عیسویت
The Quranic Conception of God. 1964.
خدا در قرآن
Islam aur Masihiyat. 1965.
اسلام و مسیحیت
Islam ka Nazariyah-yi Jang. 1965.
جنگ از نظر اسلام
Haqiqat-i-Fana o Baqa. 1966.
حقیقت فنا و بقا
The Quran Leads Humanity to the Path of Progress. 1970.
قرآن بشریت را به راه ترقی هدایت می‌کند
Divine Justice in the Concept of the Quran. 1973.
عدل الهی در قرآن
نامه نهرو، [این نامه را که پس از استقلال هند در ۱۹۴۷ از سوی نهرو خطاب به احمد قوام السلطنه نخست‌وزیر وقت ایران ارسال شد و پیش‌نویس آن در موزه نهرو در دهلی‌نو باقی است، آزاد به فارسی نوشته است].
«بوریحان بیرونی و جغرافیه‌العالَم ثقافت‌الهند»، ۱۹۵۲.
«احرار اسلام» (قانون اساسی دولت اسلامی)
«دو قطره خون شهادت» (در شرح حال سرمد و حلاج)
«مسلمان و کنگره»
درباره‌اش
Desai, Mahadev. *Abul Kalam Azad, the President of the Indian National Congress. A biographical memoir*, London: 1941.
ابوالکلام آزاد، رئیس کنگره ملی هند
Kumar, H.L. *The Apostle of Unity, A Biographical Study of Maulana Abul Kalam Azad*. 1942.
پیام آور وحدت، مطالعه زندگینامه مولانا ابوالکلام آزاد
Batt, Abdullah. *Abul Kalam Azad*. 1943.
ابوالکلام آزاد
Abdul Ghaffar Qazi. *Asar-e-Abul Kalam*. 1946.
آثار ابوالکلام
Bazmi, Abu Said. *Maulana Abul Kalam Azad*. 1946.
مولانا ابوالکلام آزاد
Rajput, A.B. *Maulana Abul Kalam Azad*. 1946.
مولانا ابوالکلام آزاد
Malihabadi, Abdurrazzak. *Azad Ki kahani*
Taza Mazamin. 1921.
مضامین تازه
Qaul-i-Faisal. 1922.
قول فیصل
Tarjuman-ul-Quran. 2. Vols., 1931, 1936,
ترجمان القرآن [فصلی از این کتاب درباره ذوالقرنین یا کوروش کبیر است که محمدابراهیم باستانی پاریزی آن را به فارسی ترجمه کرده است، تهران: ۱۳۴۲].
Khutbat-i-Azad. 1944.
خطبه آزاد
Mazamin-i-Abul Kalam Azad. 2 Vols., 1944.
مضامین ابوالکلام آزاد
Mukalimat-i-Abul Kalam. 1944.
مکالمات ابوالکلام
Ghubar-i-Khatir. 1945.
غبار خاطر
Shahid-e-A'zam. 1945.
شهیداعظم [امام حسین(ع)]
Musalman Aurat. 1946.
مسلمان عورت (زن مسلمان) [از فرید وجدی افندی]
(ترجمه از عربی)
Tashrihat-i-Azad. 1946.
تشریحات آزاد
Khutba-i-Ahya Millat. 1949.
خطبه احیای ملت
Speeches of Maulana Azad, 1947-1955. 1956.
سخنرانیهای مولانا آزاد، ۱۹۴۷-۱۹۵۵
Indian Wins Freedom. 1959.
هند آزادی گرفت
[این کتاب توسط امیرفریدون گرکانی ترجمه شده و در ۱۳۴۲ در تهران به چاپ رسیده است].
Baqiyat-i-Tarjuman al-Qur'an. 1962.
باقیات ترجمان القرآن (ج ۳)
Ummulkitab. 1962?
ام‌الکتاب (تفسیر سوره فاتحه)
'Ashab-i-Kahf. 1963.
اصحاب کهف
Sada-yi Haq. 1963.
صدای حق
'Azimat o Da'wat. 1964.
عزیمت و دعوت
Isa'yat ka Masalah. 1964.

درآمد و به کار تدوین کتابهای درسی آموزش زبان فارسی و اردو پرداخت. از جمله این کتابهای درسی کتاب معروف قصص هند را باید نام برد که هر چند برای استفاده دانش آموزان نوشته شده، امروز یکی از آثار برجسته زبان اردو به شمار می‌رود.

در ۱۸۶۵ و ۱۸۶۶ سفری به آسیای مرکزی و ایران کرد و از سرزمینهای بخارا، خیوه، سمرقند و تاشکند که چندی بعد به تصرف روسیه تزاری درآمد اطلاعات مورد نیاز دولت انگلستان را گرد آورد. در ۱۸۶۷ به عنوان منشی و مدیر انجمن پنجاب انتخاب گردید و در ۱۸۶۹ به عنوان استادیار عربی به استخدام کالج دولتی لاهور درآمد و در ۱۸۸۴ که گروه زبانهای شرقی این دانشکده به کالج شرق شناسی مبدل شد، وی نیز به جمع اساتید گروه عربی کالج شرق شناسی لاهور پیوست. در ۱۸۸۵ بار دیگر به ایران سفر کرد و پس از مراجعت، کتابخانه‌ای از کتابهای خطی در لاهور بنیاد نهاد که گنجینه بزرگی از کتابهای شیعه محسوب می‌شد. قسمتی از کتابهای این کتابخانه در دوران بیماری وی از دست رفت و باقی مانده آن وقف دانشگاه پنجاب گردید. در ۱۸۸۷ پس از درگذشت فیض الحسن سهارانپوری، به مدیریت گروه عربی کالج شرق شناسی لاهور برگزیده شد و در همین سال به مناسبت خدمات فرهنگی اش سوی ملکه ویکتوریا لقب «شمس العلماء» گرفت. در ۱۸۸۹ مبتلا به اختلال حواس گردید و تا پایان عمر در پریشانی و جنون بسر برد. ۲۲ ژانویه در لاهور درگذشت.

آثار

قصص هند. ۱۸۷۲؛ لاهور: ۱۹۶۱؛ کراچی: ۱۹۶۲.
نیرنگ خیال. ج ۲، ۱۸۸۰، ۱۸۸۳. (ترجمه از زبان انگلیسی)
آب حیات. لاهور: ۱۸۸۱، ۱۹۵۰؛ فیض آباد: ۱۹۶۶.
جامع القواعد. ۱۸۸۵.
دیوان ذوق. ۱۸۹۰؛ ۱۹۲۲. (تصحیح)
نظم آزاد. لاهور: ۱۸۹۷، ۱۹۱۰، ۱۹۲۶.
دربار اکبری. ۱۸۹۸؛ لاهور: ۱۹۱۰.
«دراما اکبر»، ۱۹۰۶؛ لاهور: ۱۹۲۲.

سخندان فارسی (مجموعه گفتارهای آزاد درباره زبان فارسی و تاریخ و فرهنگ و ادب ایرانی. بخش نخست

Khud Azad Ki zaban. 1958.

سرگذشت آزاد از زبان خودش

Husain, Syed Ashfaque. *The Spirit of Islam*. A summary of the commentary of Maulana Abul Kalam Azad on Al-Fateha, the first chapter of the *Quran*. 1958.

روح اسلام. خلاصه‌ای از تفسیر مولانا ابوالکلام آزاد پیرامون سوره فاتحه، اولین سوره قرآن شریف

Humayun Kabir. *Maulana Abul Kalam Azad, A Memorial Volume*, 1959.

یادنامه مولانا ابوالکلام آزاد

Arsh Malsiani. *Abul Kalam Azad*. 1976.

ابوالکلام آزاد

Bedar, Abid Raza *Maulana Abul Kalam Azad*.

مولانا ابوالکلام آزاد

Malihabadi, Abdurrazzak. *Zikre-e-Azad*.

ذکر آزاد

منابع ۳۲: ۱۲۵ ج ۲ ص ۵۶۳-۵۶۴، ۱۳۵: ۵۲ ص ۱۴۳ ج ۱ ص ۵۴۱: ۱۴۹ ج ۱ ص ۴۰-۴۶، ۱۵۰: ۱۹۰۶-۱۹۵۵ و ۱۹۶۶-۱۹۷۰ و ۱۹۷۱-۱۹۷۲ و ۱۹۷۳-۱۹۷۴: ۱۵۱ ج ۱ ص ۱۲۲-۱۲۳، ۱۵۸: ۱ ص ۲۸۵: ۱۶۴ ص ۸۲: ۱۷۷ ج ۳۱ ص ۱۹۷۸ ش ۱ و ۲ ص ۱۲۵-۱۳۰.

آزاد، محمدحسین [mohammad huseyn azād]
Azad, Mohammad Hussein

(۱۸۳۰-۱۹۱۰). زبان و ادبیات فارسی و اردو.

۱۰ ژوئن در دهلی به دنیا آمد. ۱۸۴۶ وارد دهلی کالج شد و در ۱۸۵۰ فارغ التحصیل گردید.

در ۱۸۵۴ سردبیر دهلی اردو اخبار شد. اشعار و مقالات او پیش از این تاریخ نیز در این روزنامه به چاپ می‌رسید. در ۱۸۵۷ پس از انقلاب بزرگ مردم هند، انگلیسیها پدرش مولوی محمدباقر را که در ۱۸۳۸ روزنامه دهلی اردو اخبار را تأسیس کرده بود، به جرم ایجاد آشوب کشتند و اموالش را مصادره کردند. وی پس از اعدام پدر، دهلی را ترک گفت و شش سال در نواحی مختلف هند سرگردان و آواره زیست. در ۱۸۶۰ به لودھیانا^۱ رفت و روزنامه‌ای به نام مجمع البحرین و چاپخانه‌ای به همین نام پایه‌گذاری کرد. در ۱۸۶۱ به لاهور رفت و در آنجا ماندگار شد. نخست در اداره پست مشغول کار گشت و سپس در ۱۸۶۴ به استخدام وزارت آموزش و پرورش پنجاب

۴۲۷

آساطور، گورگ [gevorg āsāṭur]

Asatur, Gevorge

(۱۸۶۸ - ۱۹۳۷)، ادبیات فارسی، باستان‌شناسی.

۶ ژوئن در تفلیس به دنیا آمد. او به نام آستوازاتوریان^۱ شهرت داشت. دانشکده باستان‌شناسی و زبانهای شرقی را در پترزبورگ (لنینگراد) به پایان رساند.

استاد دانشگاه دولتی ایروان بود و به عنوان شاعر وارد صحنه ادبیات شد و آثارش در نشریات ادواری به چاپ رسیده است.

آثار

Merj- arevelk'i grakanuf yan patmuf-yun. 1931.

تاریخ ادبیات شرق نزدیک

Rostam ev Sohrab. Erevan: Haipethrat.

رستم و سهراب

منابع ۱۴۵ ج ۱ ص ۵۵۳، ۱۵۲ ج ۲.

آساطوریان، گارنیک [garnik āsāṭuriyān]

Asatrian, Garnik

(۱۹۵۳ -)، زبان‌شناسی زبانهای ایرانی، تاریخ فرهنگ ایران سده‌های میانه.

از اهالی جمهوری ارمنستان است. ۷ مارس در تهران به دنیا آمد. از ۱۹۷۱ تا ۱۹۸۲ در دانشگاه دولتی ایروان، انستیتوی مطالعات شرقی و آکادمی علوم شوروی در لیننگراد درس خواند و در ۱۹۸۳ با ارائه پایان‌نامه‌اش با عنوان نظام فعلی مانوی، فارسی میانه و پارتی نامزد (دکتر) علوم زبان‌شناسی زبانهای ایرانی گردید. همچنین در ۱۹۹۰ با ارائه پایان‌نامه‌ای با عنوان زبانهای ارمنی و ایرانی (فارسی، کردی و زازا) از دانشگاه دولتی ایروان به دریافت درجه دکتری زبان‌شناسی نایل آمد. به زبانهای ارمنی، روسی، فارسی، کردی، انگلیسی، فرانسوی و آلمانی آشنایی دارد. وی استاد دانشگاه دولتی ایروان، رئیس گروه آموزشی زبان‌شناسی شرق نزدیک و میانه در آکادمی علوم ارمنستان، سردبیر نشریه علمی ارمنستان به نام ایران‌نامه و عضو انجمن ایران‌شناسی اروپا در ژنوا است.

آثار

کتاب درباره لغت‌شناسی فارسی با ذکر شواهد و مثالهایی از زبان سنسکریت است. این کتاب پیشتر توسط قاری عبدالله‌خان ملک‌الشعرا از اردو ترجمه شده و در ۱۸۹۷ در کابل به چاپ رسیده است. ۱۹۰۷.

قد پارسی. ۱۹۰۷.

مکتوبات آزاد (با حواشی و ترتیب تازه به کوشش صدرافاضل مرتضی حسین). لاهور: ۱۹۰۷؛ ۱۹۳۲؛ ۱۹۶۶.

نگارستان فارس. ۱۹۲۰.

لغت آزاد. لاهور: ۱۹۲۴.

خمکده آزاد. دهلی: ۱۹۳۰.

آموزگار پارسی.

اردو - فارسی کی ابتدائی کتب درسی.

سین اسلام.

سیرایران. لاهور.

درباره‌اش

Naqvi, Jahan Banu Begum. Muhammad Hussain Azad, a Biographical and Literary Study of Azad. [Urdu Text], Hyderabad Deccan: 1940.

مطالعه آثار ادبی و زندگینامه محمدحسین آزاد (به زبان اردو)

Muhammad Ashraf Dihlawi. Ab-i-hayat-ke laif. لطافت آب حیات

Muhammad Abd al-Ghafur, called Shahbaz. Kheyalat-i-Azad.

خیالات آزاد

منابع ۲۸ ج ۴ (بخش اردو ادب) ص ۳۰۸ - ۳۳۴؛ ۳۱ ج ۱ ص ۱۱۰ - ۱۱۴؛ ۳۲؛ ۵۵ ص ۱۳۶ - ۱۳۸؛ ۹۳ دوره ۷ ش ۱۰ ص ۹۵۹؛ ۱۳۴ ج ۱۴ ص ۹۲۰؛ ۱۵۱ ج ۵ ص ۵۹۳؛ ۱۵۲ ج ۷.

آزو، رزق الله فتحی — عزون، رزق الله فتحی

آسا، جاماسب دستور [jāmāsb dastur āsā]

Asa, Jamasb Dastur

زبان‌شناسی باستانی، شعر.

از پارسیان هند بود. در ۵۱۱ یزدگردی/ ۱۱۴۲ م. از سنجان به نوساری هند رفت و ساکن آنجا گردید. اشعار فارسی زیادی از او به یادگار مانده و نیز فرهنگ ۵۰۰ واژه‌ای پهلوی - پازند را نگاشته است.

منابع ۷۵ ص ۲۰۰؛ شهرمدان، رشید. فرزندان زرتشتی. بمبئی: سازمان جوانان زرتشتی، ۱۳۳۰ ق، ص ۴۲۶ -

1. Astvatsaturian

زبان زازاها در میان ارامنه»

Rets. na: A. Poladian: *Kurdy v VII-X vv. Po arabskim istochikam*, Erevan: 1987, VON 1, 1988, 87-89.

کردان در سده‌های هفتم تا دهم (نقد)

West Iranian Dialect. Materials from the Collection of D.L.Lorimer. Vol. 1: Materials on the Ethnography of the Baxtiars. Introduction, Texts, Translation, Notes and Glossary, Copenhagen: University publishers, 1987. (coauthor F.Vahman), *Retsentsii na etu rabotu* cm.A.A.Sadeqi, *Majalle-ye Zabanšenasi* 2, Tehran: 1989, J.Becka, *Ar.Or.* 2, 1990; Vol. 2: *Short Stories of the Baxtiars*. Introduction, Texts, Translation, Notes and Glossary, Copenhagen: Museum Tusculanum Press, 1991. (coauthor F.Vahman)

لهجه غرب ایران (با همکاری)

«Nekotorye materialy po etiketu u persov», *Etiket u narodov Prednei Azii*, Moskva: 1988, 148-163. (Soavtor N.Gevorgian)

«مطالبی درباره آداب و رسوم ایرانیان»

«Novye zarubezhnye raboty po problemam armenovedeniia i klassicheskoi iranistiki», *VON* 10, 1988, 84-87. (Na arm. iaz.)

«آثار جدید پژوهشگران خارجی درباره مسایل مربوط بهارمنی‌شناسی و ایران‌شناسی کلاسیک»

«Suffiksali'nyi element 1-i Nekotorye voprosy fonosematiki v armianskom iazyke», *IFZh* 2, 1988, 160-178.

«عنصر پسوندی و برخی مسایل صوت معنایی در زبان ارمنی»

«Zaza Miscellany: Notes on some Religious Customs and Institutions», *A Green Leaf Papers in Honour of Prof. J.P.Asmussen*. Leiden: 1988, 499-509. (Soavtor N.Gevorgian)

«مجموعه مطالعات زازا: یادداشتها درباره برخی مراسم و نهادهای مذهبی»

Otsgalog'nye imena v Srednepersidskom i partianskom. Erevan: Akademiiia nauk, 1989.

اسامی فعل در زبانهای پارسی میانه و پارسی

«Religiia ezigov (Osnovnye bozhestva;

Rets: «*Klassical Armenian Kul'ture (Armenian Texts and Studies*, 4)», Pennsylvania: 1982, *IFZh* 4, 1983, 223-229. (Na arm. iaz.), soavtor «K voprosu o nekotorykh iranskikh zaimstvovaniakh V armianskom», *IFZh* 2, 1982, 191-193. (Na arm. iaz.)

«درباره برخی اقتباسهای ایرانی در زبان ارمنی» (نقد)

«Obriady detstva i vospitanie detei V traditsionnoi kul'ture Persov», *Etnografiia detstva. Traditsionnye formy vospitaniia detei i podrostkov u narodov perednei i luzhnoi Azii*, Moskva: 1983, 68-88.

«آداب کودکی و تربیت فرزند در فرهنگ سنتی ایرانیان»

«K voprosu ob armianskikh leksicheskikh zaimstvovaniakh v kurdskom», *Tret'ia vsesoiuznaia shkola Molodykh Vostokovedov. Tezisy. Tom II, Iazykoznanie*, Moskva: 1984, 124-126.

«درباره گرده واژگان زبان ارمنی در کردی»

«O brat'e i sestre zagrobnoi zhizni v religioznykh verovaniakh ezidov», *Strany i Narody Blizhnego i Srednego Vostoka*, XIII, Erevan: Kurdovedenie, 1985, 262-271.

«درباره زندگی آن جهانی برادر و خواهر در اعتقادات مذهبی یزیدیان»

«Suffiks-ak v drevnearmianskom», *IFZh* 3, 1985, 136-150. (Na arm. iaz.; Soavtor Muradian).

«پسوندها -ak در زبان ارمنی باستان»

«*Kurdy Armianskaia Sovetskaia Entsiklopediia*. Erevan: 1986, 491-492. (Na arm. iaz.)

«کردها»

«O rannykh armenizmakh V kurdskom», *IFZh* 2, 1986, 168-175.

«عناصر ارمنی متقدم در میان کردها»

«Armianskie zaimstvovaniia v Kurdskom», *Vtoroi Mezhdunarodnyi simpozium Po armianskomu iazykoznaniiu, Tezisy doklodoi*, Erevan: 1987, 35-36.

«گرده واژگان ارمنی در زبان کردی»

«Iazyk zaza V armianskii (Predvaritel'nye zametki)», *IFZh* 1, 1987, 159-171.

istorii i Kul'tury kavkazskoi Albanii i Vostochnykh provintsii Armenii, Erevan: 1991, 484-492.

«درباره آذری، زبان منسوخ آذربایجان»

«Nekotorye voprosy etnicheskogo mirovoztrenie zaza», *Mirovoztreniia narodov Prednei Azii*. Moskva: Izd. AN SSSR, 1992.

«برخی مسایل مربوط به تفرقه‌های قوم‌شناختی زازاها»

«Dimli: people and Language», *Efr.*, Vol. 6, 1995.

«دیملی: مردم و زبان»

Poetry of the Baxtiaris. Danidh Royal Academy of Scienes, 1995. (Coauthor F. Vahman)

شعر بختیارها (با همکاری)

«Kurdskii iazyk i etnogehez kurdov (Ot istorii iazyka K etnicheskoi istorii narodov)», *Drevnii Vostok* 7, Erevan: Izd. AN Armenii, (Soavtor V.A. Livshits)

«زبان کردی و قوم‌شناسی مردم کرد»

«Kurdizmy V arabskikh dialektakh zapadnoi armenii», *Strany i narody Blizhnego i Srednego Vostoka*, XVII, Erevan: Izd.: AN Armenii

«عناصر کردی در گویش‌های عربی ارمنستان غربی»

«Suffiks-ng v kurmandzhi», *Strany i narody Blizhnego i Srednego Vostoka*, XVIII, Erevan: Izd. AN Armenii

«پسوندها -ng در گویش کرمانجی»

«زازاها قومی ناشناخته» تنظیم و ترجمه ماریا آیوازیان، مجله تحقیقات تاریخی ۸ (بهار ۱۳۷۲)، تهران: مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی (پژوهشگاه)، ۹۷-۱۰۸.

«قوم گوران» ترجمه ماریا آیوازیان، ایران‌شناخت ۱ (زمستان ۱۳۷۴)، تهران: انجمن ایران‌شناسان کشورهای مشترک‌المنافع و قفقاز، ۳۲-۶۳.

منبع ۶۲

آسانا، جاماسب جی منوچهرجی دستور [jāmāsbji manučeherji dastur āsānā]

Asana, Jamaspji Minocheherji Dastur

(۱۸۳۰-۱۸۹۸)، زبان‌شناسی باستانی.

از پارسیان هند بود. فرهنگ جامع پهلوی را نوشت و آن را در دو جلد به زبان گجراتی منتشر ساخت. آثار

Sviashchenie Khigi)», *IFZh* 4, 1989, 131-150. (Na arm. iazyke; Soavtor A.Paladian)

«مذهب یزیدها (ایزدیها)»

«Suffiks minozhestvennogo chisla-gal V iranskikh iazykakh», *Strany i narody Blizhnego i Srednego Vostoka* XV, Erevan: 1989, 300-304. (Na arm. iaz.)

«پسوندها جمع -gal در زبانهای ایرانی» (به زبان ارمنی)

«Vajh - e čsteq - e čand važe - ye kordi», *Majalle - ye zabanšenas* 2, Tehran: 1989, 75-81.

«وجه اشتقاق چند واژه کردی»

«Zametki ob etimologicheskikh figurakh viranskom (Na materiale Sogdiiskoi versii Vessantare-Dzhataki)», *IFZh* 3, 1989, 152-163.

«درباره ریشه‌شناسی زبانهای ایرانی بر پایه مواد سغدی»

Rets. Ha: V.Baiburdian. «Armiano-Kurdskie vzaimootnosheniia v osmanskoj Imperii», Erevan: 1989, *VON* 6, 1990, 89-92. (Na arm. iaz.; Soavtor A.Paladian)

«مناسبات متقابل ارمنیان و کردان در امپراتوری عثمانی» (نقد)

«Eshche raz o meste zaza v sisteme iranskikh iazykov (zametki po novopersidskoi dialektologii)», *IFZh* 4, 1990, 154-163.

«بار دیگر درباره جایگاه لهجه زازا در سیستم زبانهای ایرانی»

«Gleanings from Zaza Vocabulary», *Francia Varia: Papers in Honor of prof. E. Yarshater*, Leiden: 1990, 267-273. (Soavtor F. Bakhman)

«بازمانده‌های واژگان زازا»

«Hay Siyasal Dusunce Sayfalarından», *Piya* 13, 1990, 28-35.

«برگهایی از اندیشه سیاسی های»

«Imeiutsia Li armianskie zaimstvovaniia V novopersidskom?», *IFZh* 3, 1990, 139-144. (Na arm. iaz.)

«آیا در زبان فارسی معاصر کرده واژگان ارمنی وجود دارد؟» «Kuzey Iran Dilseri», *Piya* 10, Stokholm: 1990, 14.

«زبانهای شمال ایران»

«Zmetki ob azari, ischeznuvshem iazyke Azerbaidzhana», *Kosveshcheniiu problem*

رسالة مختصری درباره مراسم
On the Avestic Terms Mazda-Athura
Mazda-Ahura. Bombay: 1888.

درباره اصطلاحات اوستایی مزدا - اهورا مزدا - اهورا
Apan Jarthostio Tarike Avesta Rhashamaj
Bandgi Karvane Bandhayla Chhiye. Bombay:
1889.

ماپارسیان مقید به ذکر ادعیه خود به زبان اوستایی هستیم
Parvardegare Koibi Chij Nakarni Paeda Kidhi
Nathi. Bombay: 1889.

پروردگار هیچ چیزی را بی ارزش نیافریده است
Purhejgari (A Lecture on Piety). Bombay:
1889.

پرهیزگاری
Apan Mazdayasni Loko Bandaji Kai Zabarva
Karvane Farjate Bandhayla Chhiye. Bombay:
1895.

ما مردم مزدیسنا بیاید ادعیه خود را به چه زبانی
بنویسیم؟
Ashofaroharoni Kriya Chalu Rakhavaru
Jarthosti Dharmnu Farman (Zoroastrian
Religion's Mandate for Continuous
Ceremonies for the Souls of the Departed).
Bombay: 1895.

حکم دین زرتشت برای تداوم مراسم ارواح در گذشتگان
Khodana Banda ne Bandgini Jaroor.
(Essentiality of Prayers to a Servant of God).
A Lecture, Bombay: 1895.

نیاز بندگان خدا به دعا
Gajrelaone Mate tran Divas pachhibi Chalu
Kriya Karvani Faraj (A Public Lecture on the
Duty of Continuing Ceremonies after Death
even after the First 3 Days). Bombay: 1896.

گفتاری عام درباره تداوم مراسم پس از مرگ، حتی بعد از
سه روز نخست

Pahlavi Texts. I: Ayivatkar-i Zariran, Shatunihai
Aeran Awadih u Sahikih-i Sigastan. Khusru-i
Kavatan u ritak-i, Andarziha-i Peshnikan,
Chitak Andar-i Poryotakeshan. Bombay: 1897.

II. *The Pahlavi Texts Contained in the Codex*
MK Copied in 1322 A.C. by the scribe
Mehr-Awan Kai-Khusru, with an introduction

Adam Jat Te Sahebni Bakhshesh Matey ketloon
Abhari Chhe (How Much is Mankind Obliged
to Almighty for His Benevolence), Bombay:
1866.

آدمی تا چه اندازه سپاسگزار کرامت و خیرخواهی
آفریدگار بوده است
An Old Zand Pahlavi Glossary. Bombay: 1867.

فرهنگ کهن زند - پهلوی
Radia-e Ketab-i-Farman Din. (A Reply to
Dastur Peshotanjee's Book *Farman-i Din*),
Bombay: 1867.

پاسخی به کتاب فرمان دین از دستور پشوتن جی
Jarthosti Dharm Palwani Agat (Necessity of
Following the Zoroastrian Faith), Bombay:
1869.

ضرورت پیروی از آیین زرتشتی
Jehshekan. Bombay: 1870.

زه شکن
Khurdeh Avesta. Khurdeh, Behram & Avan
Yashu Sahe. Bombay: 1873.

خرده اوستا. خرداد پشت، بهرام پشت و آبان پشت
Vaejo (Lectures), Bombay: 1874.

گفتارها
Yazdan-parasti and Jarthosti Dharm palvani
Agat. Bombay: 1875.

یزدان پرستی
Nirang uper Vaej (A Lecture on Nirang).
Bombay: 1879.

گفتاری درباره نیرنگ
Pahlavi Gujarati and English Dictionary. 4
Vols. Bombay: 1882.

فرهنگ پهلوی - گجراتی و انگلیسی
Pasokh-e-Nirane-Javit Dinan (A Reply to
Sanjana Dastur Peshotanji Behramji's *Nirang-e-*
Javit Dinan). Bombay: 1883.

پاسخی به کتاب نیرنگ جاویددینان، اثر سنجانا دستور
پشوتن جی بهرام جی
Sad Dar-i-Baheretavil Yani So Bab Athva So
Darwaja ni Kitab. Bomby: 1884.

مد در بحر طویل یعنی مدیاب آن کتاب مد دروازه
A Short Treatise on the Navjote Ceremony.
1887.

Jarhostioman Parante Samaye Ashirwad Devai chhe Teno Kavutama Kerab Tarjumo (translation in Gujrati verse of the 'Blessings' Given at Marriage among Zoroastrians). Bombay: 1868.

هدایای زرتشتیان به هنگام جشن عروسی
Frahang Pahlavik. An old Pahlavi-Pazand Glossary, Bombay: 1870.

فرهنگ پهلوی. واژه‌نامه کهن یازند - پهلوی (تصحیح، با همکاری)

Arda Viraf Namak. Gosht-i Fryano and Hadokht Nask. Bombay: 1872

ارداویرافنامک، یوست فریان و هادخت نسک (تصحیح، با همکاری)

Shikond-Gumanik Vijar. The Pazand-Sanskrit Text of Nairiu-Sangh together with a fragment of the Pahlavi. Bombay: 1887.

شکند گمانیک ویچار [گزارش گمان شکن] (تصحیح، با همکاری)

Vendidad, Avesta Text, Together with its Pahlavi Version and Glossary. 2 Vols. Bombay: 1907.

وندیداد، متن اوستا، بابرگردان پهلوی و واژه‌نامه
درباره‌اش

Memorial Volume Being Papers on Iranian Subjects. Written by Various Scholars in Honour of Shams-ul Ulama Sardar Dastur Hoshang Jamasp.

یادنامه، مقالاتی درباره موضوعات ایرانی
منابع ۷۵ ص ۱۸۹، ۱۲۵ ج ۲ ص ۲۵۲ و ج ۷ ص ۸۵۴،
۱۵۱ ج ۵ ص ۱۸۳، ۱۵۲ ج ۱ و ۶ و ۷.

آستوازتوریان — آساطور، گورگ
[hārūtun āstoriyān] هاروطون
Astorian, Harutun

(۱۸۸۰ - ۱۹۵۰). تاریخ.
در ماراش کلیکیه به دنیا آمد. تحصیلات خود را در
کنیسانی سن قازار (ونیز) آغاز کرده سپس به تحصیل
در رشته تاریخ در دانشگاه آلمان مشغول شد و پس از
اخذ درجه دکتری به ونیز بازگشت و از ۱۹۲۲ در
آرژنتین اقامت گزید.

زمینه اصلی کار او تاریخ باستان ارمنستان و
سدهای میانه بود. از ۱۹۲۴ مدرس زبانهای لاتین و

by B.T. Anklesaria. Bombay: 1913.

مستون پهلوی: ۱. یادگار زیربان، شهرهای ایران،
شگفتیهای سیستان، خسرو قبادان و ریذک، اندرزپیشیان،
گزیده اندرز پوریوتکیشان (دارندگان کیش نخستین)؛ ۲.
متون پهلوی

منابع ۱۱۳ دوره ۱۴ س ۱۳۴۲ ش ۲ ص ۲۱، ۱۲۵ ج ۸
ص ۸۰۱، ۱۵۲ ج ۱ و ۶ و ۷.

آسانا، هوشنگ جاماسب [hušang jāmāsb āsānā]
Asana, Hushang Jamasp

زبان شناسی باستانی.

از پارسیان هند بود. در خانواده‌ای از دستوران
سرشناس شهر نوساری به دنیا آمد. در جوانی به
فراگیری زبانهای مختلف علاقه‌مند گردید و تا درجه
فوق لیسانس به تحصیل ادامه داد.

پیش از رسیدن به مقام قاضی دستوران مقیم دکن،
کارمند سرشناس حکومت استعماری انگلیس در
هند بود و در همان موقع زمینه آشنایی او با دکتر
مارتین هوگ فراهم شد و با کمک وی زبانهای لاتین،
آلمانی و اندکی عبری را فرا گرفت. مسافرتهایی به
شهر گجرات کرد و در تحقیقات مارتین هوگ درباره
کتاب مقدس زرتشتیان در آن شهر شرکت داشت.
حکومت بمبئی به حمایت از او کلیه آثارش را به خرج
دولت چاپ کرد. وی به زبانهای فارسی، اردو، هراتی،
عربی، سنسکریت، اوستایی و پهلوی نیز آشنا بود.
پس از آنکه حکومت وقت تحقیقات علمیش را تأیید
کرد به عنوان استاد زبان فارسی در دکن کالج به
تدریس پرداخت. در ۱۸۶۶ عضو دانشگاه بمبئی بود.
در ۱۸۷۸ ملقب به خان بهادر، در ۱۸۸۵ سردار
درجه اول دکن، در ۱۸۹۰ ملقب به شمس‌العلماء و در
۱۹۰۶ دارای نشان عالی حکومت هند گردید. به
خاطر خدمات بسیارش در تحقیقات شرق‌شناسی،
امپراتور اتریش، فرانسیس یوزف اول، درجه دکتری
افتخاری به وی اهدا کرد. او دستور و عالم روحانی
زرتشتیان هند بود. در تأسیس انجمن بزم روز بهرام
در شهر پونا شرکت مؤثر داشت و تا زمان مرگ ریاست
آن راعهده‌دار بود.

آثار

Miajde Faroharan. Bombay: 1856.

بیزد فروهران

An Old Zend-Pahlavi Glossary. 1858.

واژه‌نامه کهن زند - پهلوی (تصحیح، با همکاری)

«Das iranische Lehnwort nahšir in der Kriegerrolle von Qumran (I QM)», *AO XXVI*, 1961.

«واژه دخیل ایرانی نخشیر در طومارهای جنگ قمران»
«The Khotanese Bhadracaryadesana», *Hist. fil. Meddelelser udgivet af Det Kgl. Danske Videnskabernes Selskab* 39, 2, København: 1961.

«Die Iranier in Zentralasien. Kultur und religionshistorische Bemerkungen», *AO XXVII*, 1963, 119-127.

«دایرانیان در آسیای مرکزی، ملاحظات در فرهنگ و تاریخ ادیان»

«The Pahlavi Psalm 122 in English», *Dr.J.M. Unvala Memorial Volume*, Bombay: 1964.

«سرود مذهبی پهلوی ۱۲۲ به انگلیسی»
«Remarks on Some Iranian Folk-Tales, Treating of Magic Objects Especially AT 564», *AO XXVIII*, 1964.

«ملاحظات درباره برخی قصه‌های عامیانه ایرانی در ارتباط با جادوگری»

«Den gammeltestamentlige litteratur på Jdiskpersisk», *DTT*, 1965.

«درباره ادبیات کتاب مقدس فارسی - یهودی»
Judaeo-Persica II. «The Jewish-Persian Law Report from Ahwaz, A.D. 1020», *AO XXIX*, 1965, 49-50.

«گزارش حقوقی یهودی - فارسی از اهواز، ۱۰۲۰ م.»
Judaeo-Persica I. «Šahin-i Širazi's Ardašir-Nama», *AO XXIX*, 1965, 245-261.

«اردشیرنامه شاهین شیرازی»
Xuāstvānift. Studies in Manichaeism. København: 1965.

«خواستوانیفت. مطالعات در آیین مانی»
Judaeo-Persica IV. «Einige Bemerkungen zu Baba ben Nuriel's psalmenübersetzung», *AO XXX*, 1966.

«ملاحظات درباره ترجمه سرودی مذهبی از بابا بن

فرانسه در آموزشگاه منسیراد بود. ۲۸ مارس در کوردوبا (قرطبه، اسپانیا) درگذشت.
آثار

Patmufyun Hayoç. 1947.

تاریخ ارمنه
روابط ارمنستان و رم در عصر اشکانیان. ۱۹۱۲.
منبع ۱۴۵ ج ۲ ص ۵۹۵

آسموسن، یس پتر [yespeter āsmusen]
Asmussen, Jespeter

(۱۹۲۸ -)، ادیان باستانی ایران، تاریخ، زبان و ادبیات فارسی و عبری.

۲ نوامبر در آبن را^۱ جنوب ژولند^۲ (دانمارک) به دنیا آمد. ۱۹۴۸ در دانشکده الهیات کپنهاگ آغاز به تحصیل کرد و در ۱۹۵۴ به دریافت مدرک عالی الهیات نایل آمد. یک سال با عنوان کشیش در نیروی دریایی سلطنتی دانمارک در گرینلند خدمت کرد. آسموسن متخصص در ادیان باستانی ایران، بویژه آیین مانوی و تاریخ و ادبیات فارسی و عبری است. او متن و ترجمه یکی از نسخ ختنی را منتشر کرد و به تنظیم مجموعه‌ای از ترجمه منتخب آثار نویسندگان معاصر ایران به زبان دانمارکی پرداخت. از ۱۹۵۵ تا ۱۹۶۰ در کپنهاگ معلم و از ۱۹۶۰ تا ۱۹۶۶ استادیار، از ۱۹۶۶ تا ۱۹۶۷ دانشیار و در ۱۹۶۷ استاد زبان‌شناسی ایرانی در دانشگاه کپنهاگ بوده است. در ۱۹۷۳ به عضویت آکادمی سلطنتی علوم دانمارک انتخاب شد. در ۱۹۷۶ به لقب شوالیه دانبروگ^۳ مفتخر گردید.

آثار
«Matriarkalske reminiscenser i Det gamle Testamente?», *DTT*, 1954.

«Manikaeiske Jesus-Tekster fra kinesisk Turkestan», *DTT*, 1958.

«متون مانوی درباره عیسی مسیح از ترکستان چیه»
«Ein Persisk kilde til konstantin den stores historie», *DTT*, 1958.

Historiske tekster fra Achaemenidtiden. København: 1960.

«متون تاریخی دوران هخامنشی»
«Das Christentum in Iran und sein Verhältnis zum Zoroastrianismus», *St. Theo.* XVI, 1961,
«مسیحیت در ایران و رابطه آن با دین زرتشت»

1. Abenraa 2. Jutland

3. Knight of Dannebrog

«چند واژه کمیاب در مثنوی جمشید و خورشید از سلمان ساوجی، سده چهاردهم»

Zarathustrismen II. Illustreret Religionshistorie, Vol. 2, København: 1968, (Persian translation, Tehran: 1348).

آیین زرتشتی (با همکاری)

[این کتاب با عنوان و مشخصات زیر به فارسی ترجمه و چاپ شده است:

آسموسن و مری بویس. دیانت زرتشتی. ترجمه فریدون وهمن، تهران: بنیاد فرهنگ ایران، ۱۳۴۸.]
«Zoroastriernes Kritik of Kristendommen», DTT, 1968.

«انتقاد زرتشتیان از مسیحیت»

«The Death of Cambyse. DB I, 43 uvamaršiyus», BICF, Vol. I, Teheran: 1969.

«مرگ کمبوجیه، کتیبه بیستون، ستون ۱، خویش مرگی، بند ۴۳»

Jamshid u Khurshid by Salman of Sawe. Persian Text Series, No. 39, Teheran: 1969.

جمشید و خورشید، اثر سلمان ساوجی

«A Jewish-Persian Munazare», ISSJS, 1944-1969, 23-30.

«مناظره یهودی - ایرانی»

«Jüdisch-Persisch guyan [gwy'n], Zeit», Temenos V, Helsinki: 1969.

«گویان یهودی - فارسی به معنای زمان»

«Manichaeism», HR I, Leiden: 1969.

«مانویت»

«A Select List of Words from the Vatican Judaeo-Persian Pentateuch» (Genesis), KR. Cama Oriental Institute Golden Jubilee Volume, Bombay: 1969.

«فهرستی از گزیده واژه‌های اسفار پنجگانه تورات یهودی - فارسی واتیکان»

«De Apokryfe Skrifter», Bibelen i Kulturhistorisk lys, Vol. 6, København: 1970.

«نسخه‌های خطی جعلی»

«Historien om Tusind og én Nats historier», AF, København: 1970.

«از داستانهای هزار و یک شب»

Irenaeus Bevis for den apostolske forkyndelse. Oversættelse fra armenisk, indledning og noter

نوریل»

Judaeo-Persica III. «Vier ungewöhnliche Wörter aus der Genesisversion des jüdisch - persischen Vatikan-pentateuchs», AO XXIX, 1966.

«چهار واژه غیرمعمول از اسفار پنجگانه تورات یهودی - فارسی موجود در واتیکان»

«Der Manichäismus als Vermittler literarischen Gutes», Temenos II, Helsinki: 1966.

«مانویت به منزله واسطه آثار ادبی»

«Babai ben Luft's jüdisch-persisches Elija-Lied», Festschrift für Wilhelm Eilers, Wiesbaden: 1967.

«سرود یهودی - فارسی الیا از بابابن لوفت»

«Some Remarks on the Zoroastrian Vocabulary of the Judaeo-Persian Poet Šahin-i Širazi of the 14th Century», Sir J.J. Zarhoshti Madressa Centenary Volume, Bombay: 1967.

«ملاحظات چند درباره واژگان زرتشتی در اشعار شاهین شیرازی، شاعر یهودی - ایرانی سده چهاردهم»

«Classical New Persian Literature in Jewish-Persian Versions», SBB VIII, Cincinnati, Ohio: 1968.

«ادبیات کلاسیک فارسی نو در ترجمه آثار یهودی - فارسی»

«Ein iranisches Wort, ein iranischer Spruch und ein iranisches Märchen formel als Grundlage historischer Folgerungen», Temenos III, 1968.

«واژه‌های اندرزی و داستانی فارسی به معنای اساس نتیجه‌گیری تاریخی»

Jewish-Persian Texts. Wiesbaden: 1968.

«متون یهودی - فارسی»

«Manikaeismen», Illustreret Religionshistorie, Vol. 3, 1968.

«مانویت»

«Mithraskulten», Illustreret Religionshistorie, Vol. 3, 1968.

«پرستش میترا»

«Some Rare Words in Salman from Sawe's Mathnavi Jamshid u Hurshid 14 th Century», AO XXXI, 1968, 9-20.

Shiraz», *DOL*, Vol. III, London: 1974.

«کتاب انوسی (عمرانی)، شاهین شیرازی»

«Šihab, A Judeo-Persian Poet from Yazd», *Mémorial Jean de Menasce*, Louvain: 1974.

«شهاب، شاعر یهودی - ایرانی از یزد»

«Some Remarks of Sasanian Demonology», *Commemoration Cyrus*, Leiden: 1974.

«ملاحظات درباره اهریمن‌شناسی عصر ساسانی»

«Iranische neuestamentliche Zitate und Texte und ihre textkritische Bedeutung», *ALL. OF II*, Berlin: 1975.

«متون و نقل‌قولهای فارسی از انجیل و اهمیت آنها از نظر نقد متن»

«Den Kristne litteratur pa iransk og uighur-tykisk i Centralasien for Islam egentlige ekspansion», *Hilsen til Noack*, Kjøbenhavn: 1975.

«ادبیات مسیحی ایران ایفوری - ترکی در آسیای مرکزی پیش از اسلام»

«Judisch-persische Hoseastücke», *Monumentum H.S. Nyberg I*, Leiden: 1975.

«قطعات منظوم فارسی - یهودی»

Manichaeae Literature. UNESCO's Persian Series of Representative Works, New York: 1975.

ادبیات مانوی

«Der Mithraskult», *Handbuch der Religionsgeschichte III*, Göttingen: 1975.

«فرهنگ مهرپرستی»

«Der Manichaeismus», *Handbuch der Religionsgeschichte III*, Göttingen: 1975.

«مانویت»

«Om den nyfundne graeske Mani-Kodex fra Koln», *Festskrift til Borge Diderich-Sen*: Kjøbenhavn: 1976.

«درباره متن مانوی - یونانی پیدا شده در کُلن»

«Some Remarks on the Rendition Geographic and Ethnic Names in Judeo-Persian Bible Versions», *Miscellanea in Honorem Ibrahim Purdavid*, Tehran: 1976.

«ملاحظات درباره برگرداندن اسامی جغرافیایی و قومی در نسخه یهودی - فارسی کتاب مقدس»

ved J.P.A. Kjøbenhavn: 1970.

«The List of Fruits in the *Bundahišn*», *W.B. Henning Memorial Volume*, London: 1970.

«فهرست نام میوه‌ها در بندهشن»

«Studier i Jodisk-Persisk litteratur», *Kjøbenhavn universitets festskrift*, Nove. 1970.

«پژوهشی در ادبیات یهودی - فارسی»

«Die Verkündigung Zarathustras im Lichte der Religionsgeschichte», *Temenos VI*, Helsinki: 1970.

«تبلیغات دینی زرتشت در پرتو تاریخ ادیان»

«Einige Bemerkungen zur sasanidischen Handarz Literatur», *Accademia Naz. dei Lincei Anno, CCCLCVIII- Quaderno-1971, N., 160*, Roma: 1971.

«ملاحظات چند درباره اندرنامه‌های دوره ساسانیان»
«Glimt fra den klassisk-persiske litteratur. Persien-Iran, National museet, Kjøbenhavn: 1971.

نظری به ادبیات کلاسیک ایران

«Den iranske litteratur: Fra Urtiden til Islams Svaerd», *VLH*, Vol. 1, Kjøbenhavn: 1971.

«ادبیات ایران از دیرباز تا اسلام»

«Den iranske litteratur: Fra Islams Gennembrud til Nituden», *VLH*, Vol. 2, 1971.

«ادبیات ایران از اسلام تا کنون»

«Eine jüdisch-persische Übersetzung des Ben Sira Alphabets», *Ex Orbe Religionum, Studia Geo Widengren blata*, I, Leiden: 1972.

«یک ترجمه فارسی - یهودی از الفبای بن‌سرا»
«Tekster til islam. Kjøbenhavn: 1972.

متون پیش از اسلام

«Der apokryphe Dritte korintherbrief in der armenischen Tradition», *AO XXXV*, 1973.

«سومین رساله جعلی کورنتیان در سنت ارمنی»

«Den iranske litteratur: Den efterklassiske Tid og Nutiden», *VLH*, Vol. 10, 1973.

«ادبیات ایران»

Studies in Judeo-Persian Literature. Leiden: 1973.

مطالعاتی در ادبیات فارسی - یهودی

«Ketabe Anusi, Omrani (Imrani) Shahin of

همچنین متأخرترین ترجمه قرآن به زبان اسپانیایی (مادرید، ۱۹۵۱) از اوست.
منابع ۲۴ ذیل قرآن، ترجمه‌های قرآن؛ ۴۵ ج ۲ ص ۱۵۸.

آسین پالاسیوس، میگوئل [miguel āsin palāsīyus]

Asin Palacios, Miguel

(۱۸۷۱-۱۹۲۴). ادبیات فارسی و عربی، الهیات، فلسفه.
۵ ژوئیه در ساراگوسا^۱ (سرقسطه، اسپانیا) به دنیا آمد. در ریاضیات و لاتین شاگردی ممتاز بود. ولی بناچار وارد دانشکده ادبیات دانشگاه ساراگوسا شد. ضمن آموزش دانشگاهی، در مدرسه دینی زادگاه خود نام نوشت و در ۲۹ سپتامبر ۱۸۹۵، به عنوان کشیش، کار خود را در یکی از کلیساهای شهر آغاز کرد. زبان و ادبیات عرب را نزد خولیان روبرا^۲، استاد و شرق‌شناس مشهور اسپانیایی فراگرفت. پس از دریافت لیسانس، برای ادامه تحصیل به مادرید رفت و در ۲۳ آوریل ۱۸۹۶، پایان‌نامه دکتری خود را درباره غزالی با درجه ممتاز گذراند و در ۱۹۰۱ پس از ویرایش به چاپ رسانید.

۲۴ آوریل ۱۹۰۳ استاد کرسی زبان عربی دانشگاه مادرید شد. ۱۹۰۵ در کنگره شرق‌شناسان در الجزایر و ۱۹۰۸ در کنگره شرق‌شناسان در کپنهاک شرکت کرد. از ۱۹۰۶ تا ۱۹۰۹ با همکاری استادش، روبرا، مجله فرهنگ اسپانیایی را منتشر کرد. سپس به دعوت ناو^۳ و سرپرست مجموعه کتب آباء شرقی، در کار تدوین این مجموعه شرکت جست و مجموعه اقوال منسوب به مسیح در متون اسلامی را منتشر ساخت. در نشریه آراگون نیز مقالاتی به چاپ رسانید و مدتی هم سردبیر مجله اندلی بود. ۲۲ اکتبر ۱۹۱۲ به عضویت آکادمی سلطنتی علوم اخلاقی و سیاسی برگزیده شد و خطابه ورودی خود را با عنوان «این‌مسره و مکتب او، خاستگاه فلسفه اسپانیایی اسلامی» ایراد کرد. ۲۶ ژانویه ۱۹۱۹ به عضویت آکادمی سلطنتی اسپانیا درآمد و خطابه‌ای با عنوان «رستاخیز اسلامی در کمدی الهی» برخواند که سرودهای بسیار برانگیخت. ۱۸ مه ۱۹۲۴ به

«The Song of Songs in Judeo-Persian», *Det Kg 1. Danske Videnskabernes Selskab. Hist. filos. Skrifter* 9:2, 1977.

نوی سرودها به یهودی - فارسی

«Das Verbum 'Leben' im Jüdisch-Persischen», *Monumentum Georg Morgenstierne* 1, Leiden: Brill, 1981; *AI* 21: 2ème Série, VII, 8-11.

فعل 'زیستن' در زبانهای یهودی - فارسی،

«Islam Som Kulturfaktor», *LR* 27, III, 1987, 4-10.

اسلام به عنوان عامل فرهنگی،

«Remarks on Judeo-Persian Translations of Some Aramaic Passages in the Hebrew Bible», *AO* 56, 1988, 341-345.

ملاحظات درباره ترجمه‌های یهودی - فارسی برخی عبارتهای آرامی در انجیل عبری،

«Hans Christian Anderson and Jalalu'd-Din Rumi's Whirling Dervishes», *Temenos* 16, 1980, 5-9.

هانس کریستیان آندرسن و سماع درویشان مولویه،

درباره‌اش

Kaj, Bar. *København's universitets festskrift*. Nove. 1970.

یادنامه دانشگاه کپنهاگ

منابع ۸ ص ۱۲۶، ۱۵۸، ۱۵۹، ۴۳۷، ۹ ص ۱۰۲، ۱۹۵، ۱۲ ج ۳ ص ۴۲، ۳۴ ص ۴۵، ۲۲۶ ج ۱ ص ۵۲۷ ج ۲ ص ۲۱۵، ۹۰ ص ۴ ص ۸۸۰ ص ۵۵ ج ۱ ص ۷۲ و ۱۰ ص ۹۱۴ ج ۷ ص ۱ ص ۱۵۵، ۱۲۵ ج ۲ ص ۳۳۰، ۱۴۶ ص ۱۴، ۱۵۰ ص ۱۵۰، ۱۹۶۱، ۱۹۶۵، ۱۹۶۶، ۱۹۷۰، ۱۹۷۴، ۱۹۷۵، ۱۹۷۶، ۱۹۷۹، ۱۹۸۰، ۱۹۸۵ و ۱۹۸۷ و ۱۹۹۰، ۱۵۱ ج ۱ ص ۴۹۶، ۱۵۲ ج ۱ و ۲ و ۶ و ۷، ۱۷۳ ج ۲۰ ص ۲۶، ۲۹، ۱۷۹ ج ۱ بخش ۵ ص ۴۷۹ - ۴۸۰ بخش ۶ ص ۵۷۰، ۵۷۹ بخش ۷ ص ۷۲۷ - ۷۲۸.

آسنس، رافائل کانسینوس [rāfāel kānsinos āsens]

Assens, Rafael Cancinos

زبان و ادبیات فارسی.

در اسپانیا متولد شد. داستانهای هزار و یک شب و یک مجموعه ۳۰۰ صفحه‌ای از اشعار برگزیده شعرای بزرگ ایران را به اسپانیایی ترجمه کرده است.

1. Zaragoza

2. Julian Ribera

3. Nau

Gazzali», (Abu 'Abd Allah de Mazara), *CA* II, 1910, 216-244.

«مناظره ابو عبدالله ماذرایی فقیه سیسیلی با غزالی»
Manuscriptes Arabes y Aljamiades de la Biblioteca de la Junta. Noticia y extractos por los alumnos de la seccion arabe bajo la direccion de J. Ribera y M. Asin. Madrid: Impr. E. Maestre, 1912.

مجموعه نسخ غربی و غیر غربی

Abenmasarra y su Escuela, Origenes de la Filosofia Hispano-Musulmana. Discurso de ingreso en la Real Academia de Ciencias Morales y politicas.

ابن مسره و مکتب او: خاستگاههای فلسفه اسپانیایی اسلامی

«La Mystique d'Al-Gazzali», *MUSJ* 7, 1914-21, 67-104.

عرفان غزالی

El original arabe de «La disputa del asno contra Fr. Anselmo Turmeda» i.e. [*Al-hayawan wa'l-insan from the Rasa il Ikhwān al-Safa...*] Extracto de los «Estudios de filologia romanica». (Junta para ampliacion de estudios e investigaciones cientificas. Centro de estudios historicos.) Madrid: 1914.

«منازعه حمار» (رساله‌ای است از تورمدا که بخشهایی از آثار اخوان الصفا را سرقت کرده و به خود نسبت داده است. این رساله را پالاسیوس در مادرید منتشر کرده است)

Ibn Hazm, Ali ibn Ahmad, 994-1064. *Los Caracteres y la Conducta*. Tratado de moral practica por Abenhazam de Cordoba, traduccion espanola por Miguel Asin. Madrid: 1916.

الاخلاق والسلوک، اثر ابن حزم (ترجمه)

Ibn Tumlus, d. 1223. *Introduccion de arte de la logica*. Texto arabe y traduccion espanola por Miguel Asin. Fasc. 1. Catagorias.

مناسبت عضویت در آکادمی سلطنتی تاریخ، طی خطابه‌ای، نتیجه پژوهشهای خود را در باب کتاب الفصیل ابن حزم ارائه داد. وی همچنین عضو مجمع علمی عربی دمشق بود. ۱۲ اوت، در سان سباستیان درگذشت و ۱۴ اوت در آرامگاه پولوته^۱ به خاک سپرده شد.

آثار

Algazel: dogmatica, moral, asoetica. con prologo de Menendez y Pelayo. Coleccion de Estudios Arabes. Estudios filosofico-teologicos. Tome I, 5, Zaragoza: 1901.

عقیده، اخلاق و پارسایی از دیدگاه غزالی
Bosquejo de un diccionario tecnico de Filosofia y Teologia Musulmanas. Extrcto de la Revista de Aragon, 1903, Zaragoza: 1903.

فلسفه و الهیات اسلامی

«El Averroismo Teologico de Santo Tomas de Aquino», apendice. Texto arabe de la Damimat al-mas'alat allati dhakaraha abu al-Walid fi fasl al-maqal. Texto lation de la Epistola ad Amicum de Averroes, Segun la version de Raimundo Martin, inserta en su *pugic fidei*. *Extracto del Homenaje a D. Francisco Codera en su Jubilacion del profesorado*. Zaragoza: 1904, 271-331.

«ابن رشد و توماس آکویناس»

«La psicologia Segun Mohidin Abenarabi», *14 Cong. Int. Or.*, III, 3 section, I, 1905, 79-191.

علم النفس در آثار محیی الدین ابن عربی

«Sens du Mot Tehafot dans les Oeuvres d'El-Ghazali et d'Averroes», *RA* 50, 1906, 185-103.

«معنی واژه تهافت در آثار غزالی و ابن رشد»

«La Logique d'Ibn Toumlous d'Alcira», *RT*, 1908, 474-479.

«منطق در آثار ابن طملوس»

«Un tratado Morisco de polémica contra los judios», (El código arábigo no. XXXI de la colecc. Gayangos: ta'yid al-millah), *MéL.H. Derenbourg*, 1909, 343-366.

«رساله در ردّ یهودیان»

«Un Faqih siciliano Contradictor de Al-

abridged by Harold Sunderland, London: 1926.

اسلام و کمندی الهی

Abenhazm de Cordoba y su historia critica de las ideas religiosas. (Real Academia de la Historia) Madrid: 1927.

ابن حزم قرطبی

Dante y el Islam. Madrid: 1927.

دانشه و اسلام

Al- Ghazzali, 1058-1111... *EL Justo Medio en La Creencia.* Compendio de teologia dogmatica de Algazel. Traducccion espanola por Miguel Asin Palacios... Madrid, Instituto de Valencia de Don Juna, 1929.

الاقتصاد فی الاعتقاد (ترجمه)

«El libro de los *Anamiales* de Jahiza», *Isis* 14, 1930, 20-54.

«کتاب الحيوان جاحظ»

«La theologie dogmatique d'Abenhazm de Cordoue», *RSPH.The.*, 1930, 51-62.

«الهیات جزم اندیشانه ابن حزم قرطبی»

«De la Vida Monastica en el Islam», *RO* 30, 1930, 102-116.

درهبانیت در اسلام

El Islam Cristianizado. Estudio del «Sufismo» a traves de las obras de Abenarabi de Murcia. Dibujos de Carlos de Miguel. Editorial Plutaroo, Madrid: 1931.

اسلامی که رنگ مسیحیت گرفته است [این کتاب را عبدالرحمن بدوی با عنوان ابن عربی، حیات و مذهب (۱۹۶۵) ترجمه و منتشر کرده است.]

Ibn al-Arif, 1088-1141. *El Mistico Abul-abas Benalarif de Almeria y su Mahasin al Machalis.* Madrid: Imp. Saes Hermanos, 1931. Translation by Miguel Asin Palacios of the *Mahasin al-Machalis*, with passages from the *Fotuh* of Ibn al- Arabi referring to Ibn al-Arif. Reprint from the *Bulletin of the University of Madrid*. T.3, No.15m16.

محاسن المجالس، اثر ابن العریف (ترجمه و نشر)

«El Abecedario de Yusuf Benaxeij el Malagueno», *BRAH* 100, Madrid: 1932, 195-228.

Interpretacion. Madrid: 1916.

المدخل الى صناعة المنطق، اثر ابن طمبلوس (ترجمه و نشر)

La Escatologia Musulmana en la Divina Comedia. Discurso leído... por D. Miguel Asin palacios y contestacion de D. Julian Ribera Tarrago. (Real Academia Espanola) [3],403, Madrid: 1919.

فرجام شناختی اسلامی در کمندی الهی

«Los precedentes Musulmanes del :pari de Pascal», *BBMP* 2, 1920, 171-232.

«پیشینه اسلامی آزمایش پاسکال»

«Influencias Evangelicas in la Literatura Religiosa de l' Islam», *Browne Festschrift*, 1922, 8-27.

«تأثیر انجیل در ادبیات اسلامی»

Une Introduction Musulmane à la vie spirituelle... le «Chemin assure des devote», *Minhaj al-Abidin* d'Algazel. analyse et extraite. [Extrait de la *Revue d'ascetique et de mystique*, tIV.] 41. Toulouse, etc.: 1923.

تحلیل و مستخرجی از منهاج العابدین، اثر غزالی

Discursos leídos ante la Real Academia de la Historia en la recepcion publica del Senor D. Miguel Asin Palacios... [Discurso del Senor D. Miguel Asin Palacios, (*El Cordobes Abenhazam, primer Histeriador de las Ideas Religiosas*). Discurso de D. Julian Ribera y Tarrago]. 72 Madrid: 1924.

ابن حزم قرطبی نخستین مورخ آراء دینی

«L' influence Musulmane dans La Divine Comédie», *RLC* 4, 1924, 168, 198, 369-407, 537-556.

«تأثیر اسلام در کمندی الهی»

«El Mistico Murciano Abenarabi», *BRAH* 87, Madrid: 1925, 96-173, 512-611; 88, 1926, 582-637; 92, 1928, 654-751.

«ابن عربی، صوفی مژسی»

«El Original Arabe de la Novela Aljamiada El Bano de Zariab», *HMP* I, 1925, 377-388.

«ماخذ عربی یکی از داستانهای اسپانیایی»

Islam and the Divine Comedy... Translated and

(biografía), Edición de Miguel Asin Palacios, Madrid: Impr. de E. Maestro, 1939.

رسالة القدس، اثر ابن عربی (تصحیح)

«Avempace Botanico», *And.* 5, 1940, 255-299.

گیاهشناسی ابن باجه

Contribución a la Toponimia Árabe de España... Publicaciones de las Escuelas de estudios árabes de Madrid y Granada, Serie B, num. 4, Madrid: 1940, 155.

مطالعة اسمی عربی اماکن در اسپانیا

«Ibn al-Sid de Badajoz y su Libro de los Cercos (*Kitab al-Hada'iq*)», *And.* 5, 1940, 45-154.

ابن السید بطلیوسی و کتاب الحدائق

Crestomatia de Árabe Literal, con glosario y Elementos de Gramática. Publicaciones de las Escuelas de Estudios Árabes de Madrid y Granada. Serie B. Num. 4. Madrid: 1942, 38-159.

متنهای ادبیات عرب

Elementa grammaticae arabicae. Latine retractavit ac practici adiuventis auxit Stephanus Lator. (Pontificium Institutum Bibliocum), Roma: 1942.

دستور زبان عربی

«Un texto de al-Farabi Atribuido a Avempace por Moises de Narbona», *And.* 7, 1942, 391-394.

متنی از فارابی منسوب به ابن باجه

«Tratado de Avempace Sobre La Union del Intelecto con el Hombre», *And.* 7, 1942, 1-47.

ابن باجه و رسالة الاتصال العقل بالانسان

«La Carta de Adios de Avempace», *And.* 8, 1943, 1-87.

رسالة الوداع از ابن باجه

Garcia Gomez, Emilio, 1905-. *Ibn Zamrak, et poeta de la Alhambra.* Madrid: Viuda de E. Maestre, 1943 front. Discurso-Real Academia de la Historia, Madrid. Contents. Discurso de Don Emilio Garcia Gomez. Noticia biobibliografica sobre Don Antonio prieto Vives.- Discurso del Excmo. Sr. Don Miguel Asin Palacios. Publicaciones de Don

«Una Descripción Nueva del Faro de Alfandria», [sic.] *And.* I, 1933, 241-292.

توصیفی نو درباره فانوس اسکندریه

«The Pharos of Alexandria», *PBA* 19, 1933, 277-292.

فانوس اسکندریه

«Un Precursor Hispanomusulman de San Juan de la Cruz», *And.* I, 1933, 7-79.

تأثیر یک متفکر مسلمان اسپانیایی بر قدیس خوان دلاکروس

«Sobre las Fuentes Islamicas de la Divina Comedia», *And.* I, 1933, 451-453.

ریشه های اسلامی کمدی الهی

Ibn al-Arabi. *Vidas de Santos en Andaluze, La «Epistola de la Santidad»*, traducida por, Miguel Asin Palacios, Madrid: 1933.

زندگی صوفیان اندلس (ترجمه)

«Un Codice Inexplorado del Cordobes Ibn Hazm», *And.* 2, 1934, 1-56.

نسخه خطی شناخته نشده ای از ابن حزم

La Espiritualidad de Algazel y su sentido Cristiano. [Tomo IV, Crestomatia algazeliana]. (Publicaciones de las Escuelas de Estudios arabes de Madrid y Granada, serie A, num. 2) volumes, Madrid: 1934-41.

غزالی و مسیحیت

«Nuevos Datos Sobre el Faro de Alejandria», *And.* 3, 1935, 185-193.

اطلاعاتی نو درباره فانوس اسکندریه

«La Tesis de la Necesidad de la Revelacion, en el Islam y en la Escolastica», *And.* 3, 1935, 345-389.

نظریه وجوب وحی در اسلام و در اسکولاستیک

«Etimologias», *And.* 4, 1936, 451-462; 7, 1942, 477-478.

ریشه شناسی

«El Origen del Lenguaje y Problemas Conexos en Algazel, Ibn Sida e Ibn Hazm», *And.* 4, 1936, 253-281

منشاء زبان و مسائل مربوط به غزالی، ابن سیده و ابن حزم

Ibn al-Arabi, 1165-1240... *Risalat al-Quds.*

۱۲۲ - ۱۲۸؛ ۱۲۵ ج ۲ ص ۳۲۵ - ۳۲۶؛ ۱۲۶ ج ۱ ص ۱۴۸؛ ۱۲۷ ج ۱ ص ۶۸؛ ۱۳۳ ج ۲ ص ۹۲۱ - ۹۲۲؛ ۱۵۰ س ۱۹۰۶ - ۱۹۵۵؛ ۱۵۱ ج ۱ ص ۴۹۳ - ۴۹۴؛ ۱۵۲ ج ۴ و ۱۵۴ ج ۲ ص ۷۴۱.

آشباخ، یوزف ریترفون [yozef riter fon āšbāx]
Aschbach, Joseph Ritter Von

(۱۸۰۱ - ۱۸۸۲)، تاریخ اسلام.

در هوخست (آلمان) به دنیا آمد. ابتدا در رشته فلسفه و الهیات و سپس در رشته تاریخ در هایدلبرگ تحصیل کرد. در ۱۸۴۲ استاد تاریخ در دانشگاه بن بود و از ۱۸۵۳ تا ۱۸۷۲ در وین به تدریس تاریخ پرداخت. ۲۵ آوریل در وین درگذشت.

آثار

Geschichte Spaniens und Portugals zur Zeit der Herrschaft der Almoraviden und Almohaden.
Frankfurt am Mein: J.D. Sauerländer, 1833-37.

تاریخ اسپانیا و پرتغال در حکومت موحدان و مرابطان
Geschichte der Omniajaden in Spanien nebst einer Darstellung des Entstehens der spanischen christlichen Reiche, Neue Auflg.,
Wien: W.Braümmüller, 1860

تاریخ امویان در اسپانیا همزمان با پیدایش و جایگزینی حکومتی مسیحی در اسپانیا
منابع ۲۲ ج ۱ ص ۱۵۲؛ ۳۲؛ ۵۳ ج ۲ ص ۷۰۰؛ ۱۲۵ ج ۲ ص ۲۵۴؛ ۱۵۸ ج ۱ ص ۲۳۴؛ ۱۶۴ ص ۷۰.

آشیکاگا، آتسوجی [ātsuji āsikāgā]

Ashikaga, Atsujī

(۱۸۹۳ - ۱۹۸۳)، زبان‌شناسی باستانی، مطالعات ایرانی.
در ژاپن به دنیا آمد. تحصیلاتش را در علوم ایران‌شناسی، زیر نظر آنری ماسه و امیل بنونیست در پاریس به پایان رساند. وی به زبان فارسی آشنا بود و مدتی نیز نزد دکتر رضازاده شفق به یادگیری زبان فارسی پرداخت. او از متخصصان فرهنگ ایران پیش از اسلام و زبانهای پهلوی و سنسکریت و همچنین از پیشگامان تحقیقات ایرانی در ژاپن بود و در برخی موارد تمدن باستانی ژاپن را متأثر از ایران باستان می‌دانست.

مدتی به تدریس زبانهای فارسی باستان و میانه و سنسکریت در دانشگاه کیوتو اشتغال داشت و ده

Emilio Garcia Gomez.

ابن زمرک و شاعر الحمراء

Glosario de Voces Romances Registradas por un Botanico Anonimo Hispano-Musulman (Siglos XI-XII), i.e. [the *Umdat al-tabib* attributed in the manuscript to Ibn Butlan.] (Consejo superior de investigaciones, cientificas, Escuelas de Estudios arabes de Madrid y Granada), Madrid, Granada: 1943.

عمدة الطیب منسوب به ابن بطلان در نسخه خطی
«Enmiendas a las Etimologias Arabes del Diccionario de la lengua de la Real Academia», 14-9, 4491, 9, *dnA*, alonapsE

«تصحیح ریشه‌شناسی عربی فرهنگ زبان آکادمی سلطنتی اسپانیا»

«Sadhilies y Alumbados», *And.* 9, 1944, 321-345; 10, 1945, 1-52, 255-284; 11, 1946, 1-67; 12, 1947, 1-25, 245-265; 13, 1948, 1-17, 255-273; 14, 1949, 1-28, 253-272; 15, 1950, 1-25, 275-288; 16, 1951, 1-15.

«شاذلیه و تنویر»

Avempace, d. 1138 or 9. *El Regimen del Solitario*. Por Avempace. edicion y traduccion de Don Miguel Asin Palacios, Madrid: 1946.

تدبیر المتوحد، اثر ابن‌باجه (ترجمه، ویرایش)
Obras Escogidas. 1946-1948.

آثار گزیده (مجموعه نوشته‌های پراکنده پالاسیوس که پس از مرگش در ۲ جلد منتشر شده است).

«El Simil Delos Castillos y Moradas del Alma en la Mistica Islamica y en Santa Teresa», *And.* 101, 1946, 263-274.

«تشابه خانقاهها در عرفان اسلامی و عرفان قدیسه ترس»
«نفسانیة الاعتقاد بحسب الغزالی»، ارغون، ج ۳، سرقسطه: ۱۹۰۲، ۵۱-۵۶، ۱۱۶-۱۲۰، ۱۸۹-۱۹۴، ۲۹۶-۳۰۱، ۳۸۵-۳۹۲.

«نفسانیة الوجدان الصوفی عند صوفیین مسلمین کبیرین: الغزالی و ابن‌عربی»، مجله الثقافة الأسبانیة، مدیریت: ۱۹۰۶، ۲۰۹-۲۳۵.

تأثیرات الاسلام، ۱۹۴۱ (مجموعه مقالات مربوط به تأثیر اسلام در اروپا و مسیحیت)

منابع ۲۰ ص ۷۵-۸۱؛ ۲۲؛ ۴۵ ج ۱ ص ۱۵۳؛ ۵۳ ج ۲ ص ۵۹۵-۵۹۷؛ ۷۴ ص ۱۶۴؛ ۹۴ ش ۳ ص

عقاید ما در باره برخی وقایع مربوط به ترکستان
Türk Sanati. (Diez ile Birlikte), Istanbul: 1955.
 هنر ترک (با همکاری)

«Täbriser Künstler am Hofe der Osmanischen
 Sultane in Istanbul», *24 Int. Cong. Or.*, 1957,
 344-345; *Anatolia 3*, 1958, 15-17.

«هنرمندان تبریزی در دربار سلطان عثمانی در استانبول»
 «Archivalien zur Geschichte der osmanischen
 Baukunst im 16. und 17. Jahrhundert im
 Topkapi Serai-Archiv zu Istanbul», *Anatolia 3*,
 1958, 18-20.

«نوشت‌های بایگانی‌شده تاریخ هنر معماری عثمانی در
 سده‌های ۱۶ و ۱۷ در آرشیو توپکاپی سرای استانبول»
Kizil Imperyalizm. yazan: Tahir Çagatay.
 Çikaran: A. Oktay, Istanbul: 1958.

امپریالیسم سرخ، اثر طاهر چغتای (اهتمام)
Türk ve İslâm Sanati. (İlce Son Sınıf ders
Kitabı), Istanbul: 1959.

هنر ترک و اسلام (کتاب درسی سال آخر دبیرستان)
 «Eine alte Handschrift mit Miniaturen aus
 Istanbul (Topkapi Serail, Ahmet III.
 Bibliothek)», Trübd. XXV *Mezhdunarod. Kong.*
Vostokovedov. Moskva: 1960, tom II, 1963,
 377-378.

«دست‌نوشته‌های قدیمی با مینیاتور متعلق به استانبول»
 «Die Frage der osmanischen Palastteppiche»,
Ist. Int. Cong. of Turkish Arts, Ankara, 1959.
Communications, 1961, 25-26.

«مسأله قالیهای دربار عثمانی»
 «Notes on a Journey to Eastern Anatolia in
 June 1959», *Ist. Int. Cong. of Turkish Arts,*
Ankara, 1959. Communications: 1961, 23-24.

«یادداشت‌هایی درباره سفر به آناتولی شرقی در ژوئن
 ۱۹۵۹»

Turkish Arts Seljuks and Ottoman Carpets, Tiles
and Miniature Paintings (Türk Sanatları
Selçuklu Ve Osmanlı Halıları, Çinileri,
Minyatür Resimleri). Istanbul: 1961.

قالیها، کاشیا و مینیاتورها، هنر ترکی در عصر سلاجقه و
 عثمانی

«Erster Bericht über die Ausgrabung des
 Palastes von Diyarbakir», *Ist. M 12, 1962,*

سال رئیس دانشگاه توکایی بود. در ۱۳۱۳ ش در
 کنگره هزاره فردوسی در تهران شرکت داشت و
 خطابه‌ای هم ایراد کرد.

آثار

اندیشه مذهبی ایران. توکیو: ۱۹۴۱.
 «انتقاد بر کتاب خودآموز فارسی میانه اثر اولاف هانس»
 انجمن تحقیقات شرق نزدیک در ژاپن، ج ۷، ش ۲.
 «در باره تکامل نظریه ایزد در دین زرتشت»
 تحقیقات شرق نزدیک در ژاپن، ج ۵، ش ۳.
 منابع ۸ ص ۱۷-۱۹، ۴۲، ۵۲، ۴۵، ج ۲ ص ۶۰۱،
 ۶۰۴، ۸۳، دوره ۹ ش ۱۰ و ۱۱ ص ۸۲۱، ۹۰، ۱۴ ش ۴
 و ۵ و ۶ ص ۲۱۰.

اصلان‌آپا، اوکتای [oktāy āslānāpā]

Aslanapa, Oktay

(۱۹۱۵ -)، تاریخ هنر.
 در شهر کوتاهیه (ترکیه) به دنیا آمد. ۱۹۳۴ در شهر
 بورسه دوره دبیرستان را به پایان رساند. در ۱۹۳۸ از
 دانشکده ادبیات و دانشسرای عالی دانشگاه استانبول
 در رشته تاریخ هنر فارغ‌التحصیل شد. برای ادامه
 تحصیل به کشورهای اتریش و آلمان سفر کرد و به
 دریافت درجه دکتری در تاریخ هنر ترک نایل آمد.
 در ۱۹۶۰ پس از بازگشت به ترکیه با درجه استادی به
 تدریس پرداخت. آثار زیادی به زبانهای ترکی و غیره
 نگاشته که بسیاری از آنها در مجله‌های داخلی و
 خارجی به چاپ رسیده است.

آثار

Edirne'de Osmanlı Devri Abideleri... Üçler
Basimevi, Istanbul: 1949.

آثار تاریخی عثمانیها در ادرنه
Osmanlılar Devrinde Kütahta Çinileri. Istanbul:
1949.

کاشیهای دوره عثمانی در کوتاهیه
Karaman Devri Sanati. (Diez Ve Koman ile
Birlikte), Istanbul: 1950.

هنر در دوره قرمان (با همکاری)
Türkistan'da Türkçülük ve Halkçılık (Natio-
nalism and Democracy in Turkistan).1, Istanbul:
1951.

ترک‌گرایی و دموکراسی در ترکستان
Turkistan'a Dair Bazi Cereganlar Hakkında
Görüşlerimiz. Istanbul: 1952.

Carpets», *LA: Common Principles Forms and Themes, Proceedings of the Int. Symposium... Istanbul... 1983*. Ed. Ahmed Mohammad Issa and Tahsin Omer Tahaoglu. O.I.C. Research Centre for Islamic History, Art and Culture, Istanbul: Art Series 5, Damascus: Dar al-Fikr, 1989, 56-59.

«گسترش قالیبافی در قوتیه عصر سلاجقه»
The Iznik Tile Kiln Excavations (the Second Round, 1981 - 1988). Istanbul: Historical Research Foundation, 1989.

حفاریهای کوره کاشی‌پزی ازنیک (دومین دور: ۱۹۸۱ - ۱۹۸۸)
منابع ۴۵ ج ۲ ص ۵۵۵، ۱۲۵ ج ۲ ص ۳۲۹، ۱۳۸ ج ۴، ۱۵۰ ص ۱۹۵۶ - ۱۹۶۰، ۱۹۶۱ - ۱۹۶۵، ۱۹۶۶ - ۱۹۷۰، ۱۹۷۱ - ۱۹۷۲، ۱۹۷۱ - ۱۹۷۵، ۱۹۷۲ - ۱۹۷۳، ۱۹۷۴ - ۱۹۷۵، ۱۹۷۵ ج ۱ ص ۴۹۵ - ۴۹۶، ۱۵۳ ج ۱ ص ۷۳۴.

آغوانتیس، وارطان — آرولتسی، وارطان آفتاب اختر [āftāb axtar]

Aftab Akhtar

(۱۹۳۸ -)، زبان و ادبیات فارسی.
در الله‌آباد (هند) به دنیا آمد. از دانشگاه لکهنو با رساله‌ای با عنوان ملک الشعرای بهار به‌اخذ درجه دکتری زبان و ادبیات فارسی نایل آمد. اکنون در فیض عام کالج شاه جهان پور، واقع در ایالت اوتارپرادش^۱ به تدریس زبان فارسی اشتغال دارد. وی به زبانهای اردو و انگلیسی آشناست.

آثار
«تأثیر سیاست در شعر امروز فارسی»
«مقالهای درباره فردوسی»
«منتخباتی از دیوان بهار»
منبع ۶۷ ص ۲.

آفتاب اصغر [āftāb ašqar]

Aftab Asghar

(۱۹۴۰ -)، زبان و ادبیات فارسی.
یکم مارس در پاکستان به دنیا آمد. دوره‌های لیسانس

115-128.

«اولین گزارش حفاری کاخ دیاربکر»
Beiträge zur Kunstgeschichte Asiens. In Memoriam Ernst Diez. (Hrsg. Von Oktay Aslanapa), Istanbul: B. Matbassi, 1963.

مقاله‌هایی درباره تاریخ هنر آسیا. بزرگداشت ارنست دیش (گردآوری)

«Ein Anatolischer Tierteppich vom Ende des 15 Jahrhunderts», *Beiträge Zur Kunstgeschichte Asiens. In memoriam E. Diez*, 1963, 173-181.

«قالیچه آناتولیایی بانقش جانوران مربوط به اواخر سده پانزدهم م»

«Die Ausgrabung des Palastes von Diyarbakir, (15 Sept.-1 Okt. 1961) - (15 Sept. - 27 Sept. 1962)», *Atti II Cong. Int. Arte Turca, Venezia*: 1963, 13-29.

«حفاری کاخ دیاربکر ۱۵ سپتامبر تا اول اکتبر ۱۹۶۱ و ۱۵ تا ۲۷ سپتامبر ۱۹۶۲»

Anadoluda Turk Çini Ve Keramik Sanati. Istanbul: 1965.

هنر سرامیک و کاشی‌کاری ترکی در آناتولی
«Excavation for the Qeyqubadiye Villas at Kayseri, 1964», *JRCI* 1, II, 1967, 7-23.

«حفاری ویلاهای کیقبادیه در قیصریه، ۱۹۶۴»
«Pottery and Kilns from the Iznik Excavations», *Forschungen Zur Kunst Asiens. In Memoriam K. Erdmann*, 1969, 140 - 146.

«کوزه‌گری و کوره‌های به دست آمده از حفاریهای ازنیک»
«Turkish Ceramic Art», *Archaeology* 24, 1971, 209-219.

«هنر سرامیک ترکی»
«A Metal Object Bearing the Inscription of the Safavid Shah Suleyman», *JRCI* 6, 1973, 143-144.

«لوحی فلزی با کتیبه شاه سلیمان صفوی»
«Ustad Khayr al-Din», *EI*, Vol. IV, 1978, 1159.

«استاد خیرالدین»
«The Art of Bookbinding», *The Arts of the Book in Central Asia*. London & Paris: ed. B.Grag. 1979, 59-91.

«هنر صحافی»
«The Development of Konya - SeldJuk

با همکاری آدالبرت کون^۲ نشریه‌ای در زمینه زبان‌شناسی تطبیقی هندوژرمنی منتشر کرد. از ۱۸۶۱ تا ۱۸۶۳ با انتشار نوشته‌هایی دربارهٔ سرودهای ودایی، آیین کهن هندوان و جمع‌آوری و انتشار فهرست کتب و متون خطی زبان سنسکریت در هند و اروپا به شهرت رسید. در ۱۸۶۲ در دانشگاه ادینبرا^۳ و از ۱۸۷۵ تا ۱۸۸۹ در دانشگاه بن به تدریس زبان سنسکریت و زبان‌شناسی تطبیقی پرداخت. ۳ آوریل در بن درگذشت.

آثار

Über die umbr. Sprachdenkmäler. 1849-1851.

دربارهٔ دگرگونی کتیه‌ها

Vedas. [Rigveda] Die hymnen des Rigveda. 1861-1863.

سرودهای ودایی

A Catalogue of Sanskrit Manuscripts. Cambridge & London: 1869.

فهرست نسخ خطی سنسکریت

Catalogus Catalogorum. An Alphabetical Register of Sanskrit Works and Authors. Leipzig: 1891-1903.

فهرست البانی آثار و نویسندگان زبان سنسکریت

Das Aitareya Brahmana. Mit Auszügen aus dem Kommentare vom Sayanacarya und anderen Beilagen. Herausgegeben von Theodor Aufrecht.

آیتریا برهمنای به انضمام گزیده‌ای از سایناکاریا و ضمیمه‌هایش (نشر)

Halayudha's Abhidhanaratnamala... Edited by T. Aufrecht.

Die Sanskrit-Handschriften der M. Hof- und Staatsbibliothek in München. Beschrieben von T.A.

نسخه‌های خطی سنسکریت موجود در کتابخانه‌های ملی سلطنتی مونیخ (شرح)

Catalogi codicum manuscriptorum Bodleianae

زبان فارسی و فوق‌لیسانس زبان فارسی و اردو را در دانشگاه پنجاب پاکستان گذراند و سپس به ایران آمده از دانشگاه تهران فوق‌لیسانس و درجهٔ دکتری زبان و ادبیات فارسی گرفت. عنوان پایان‌نامهٔ دکتریش تاریخنگاری فارسی و شبه‌قارهٔ هند و پاکستان بوده است. وی دانشیار و مدیر گروه آموزشی زبان فارسی اورینتل کالج دانشگاه پنجاب در لاهور، عضو انجمن نویسندگان و انجمن تاریخ پاکستان و عضو کمیتهٔ ملی بررسی کتابهای درسی بوده است. به ایران، افغانستان و هندوستان مسافرت کرده و در کنگره‌های سعدی و حافظ در شیراز، کنگرهٔ طبری در بابل، کنگرهٔ عطار در نیشابور، کنگرهٔ نظامی گنجوی در تبریز، کنگرهٔ غالب دهلوی در دهلی نو و کنگرهٔ بین‌المللی پژوهشگران زبان فارسی ایران، پاکستان، هندوستان، سریلانکا و بنگلادش که در اسلام‌آباد برگزار گردید، شرکت نموده است. در زمینهٔ تصحیح و چاپ آثار از قبیل قصیدهٔ ناشناخته‌ای از حضرت نظام‌الدین اولیاء به‌قلم امیرخسرو، قصیده‌های ناشناختهٔ شاهزاده محمد پسر بلبان غیاث‌الدین پادشاه سلسلهٔ ممالیک هند، تاج‌الماز، مجموعهٔ شعری شاه عالم پادشاه هند و ترجمهٔ تاریخ یمنی و تاریخ یهقی به‌زبان اردو تحقیقاتی انجام داده است.

آثار

Armoghan-e-Kashmir. A Persian work on Iqbal and Kashmir.

ارمغان کشمیر

Persian Historiography During the Reign of Great Mughals of India and Pakistan.

تاریخنگاری فارسی در عهد حکومت مغولان هند و پاکستان

Tarikh-e-Mubarak Shahi. Tr. into Urdu.

تاریخ مبارک شاهی (ترجمه)

Tarikh-e-Salatin-e-Afaghina. Tr. into Urdu.

تاریخ سلاطین افغانه (ترجمه)

Zij-e-Mozaffar Shahi.

زیج مظفر شاهی (تصحیح)

منبع ۶۲

آفرشت، تئودور [teodor āfrešt]

Aufrecht, Theodor

(۱۸۲۲ - ۱۹۰۷)، زبان‌شناسی.

۷ ژانویه در لنینیتس^۱ (آلمان) به دنیا آمد. در ۱۸۵۲

1. Leschnitz

2. Adalbert-Kuhn

3. Edinburg

آقا و غلو، احمد [ahmad āqā oqlu]

Aga-Oglu, Ahmet

(۱۸۶۹-۱۹۳۹)، تاریخ، روزنامه نگاری، مطالعات اسلامی.
در آذربایجان شوروی به دنیا آمد. تحصیلات عالی را
در پاریس به پایان رساند. بعد از انقلاب مشروطه
مقدم ترکیه، در اواخر ۱۹۰۸ به استانبول رفت. در
آنجا ابتدا بازرسی وزارت فرهنگ بود و بعد وارد حزب
اتحاد و ترقی ترکیه شد.
در ۱۹۱۳ با عنوان استاد کرسی تاریخ ترکیه و استاد
زبان روسی در دارالفنون به تدریس پرداخت. وی
سردبیر روزنامه ترجمان حقیقت، استاد دانشکده آنکارا
و سردبیر روزنامه حاکمیت ملی بود. پس از کناره گیری
از کار سیاست در دانشگاه استانبول به تدریس
پرداخت و از ۱۹۳۳ پس از بازنشستگی به نوشتن و
تألیف مشغول شد.

آثار

Sii Mezhebivve Membalari. 1892.

مذهب شیعه و منشاء آن

Islam ve Ahund. 1900.

اسلام و آخوند

Islama göre İslâm Aleminde kodin. 1901.

زن در جهان اسلام از دیدگاه اسلامی

Üc Medeniyet. 1920. (Maltada yzailmis Tir)

سه تمدن

Hindistan ve İngiltere. 1927.

هندوستان و انگلستان

Ben Neyim? 1939.

من کیستم؟

Türk Hukuk Tarihi. 1941.

تاریخ حقوق ترکیه

Türk Teşkilâtı Esasiyesi. 1941.

اساس تشکیلات ترکیه

Gönülsüz Olmaz, İhtilâl mi, İnkilâp mı? 1942,

انقلاب است یا شورش؟ نمی توان بی تفاوت ماند

منبع ۱۶۳ ج ۱ ص ۲۲۵.

آقا و غلو، محمد [mohammad āqā oqlu]

Aga-Oglu, Mehmet

(۱۸۹۶ - ۱۹۴۹)، ادبیات، تاریخ هنر.

۲۴ اوت در شهر ایروان به دنیا آمد. از ۱۹۰۴ تا

۱۹۱۲ هنگامی که در دبیرستان درس می خواند با

pars septima [sic]. Codices sanscriticos complectens.

فهرست نسخه های خطی سنسکریت موجود در کتابخانه
بودیان دانشگاه آکسفورد«Eine Liste von. Rajmahali-Wörtern», ZDMG,
Band XXXI, 742-9.

فهرست کلمات راج محل

Unadi-Sūtras, Ujjvaladatta's Commentary on the
Unadisūtras.

تفسیری درباره انادی سوتراس از اُج والادات.

دربار ماش

Windisch, E. Gesch. der Sanskrit-Philologie Ind.
Altertumskunde. Bln: 1917-1920.

تاریخ فقه اللغة سنسکریت و علوم باستانی هند

منابع ۲۲ ج ۱ ص ۴۱۸، ۱۲۵ ج ۲ ص ۵۰۶، ۱۴۳ ج ۱۰
ص ۲۳۴، ۱۵۱ ج ۱ ص ۵۲۱-۵۲۲، ۱۵۴ ج ۳ ص ۴۱،
۱۶۴ ص ۷۷.

آقا احمد، علی احمد [ali aḥmad āgā aḥmad]

Agha Ahmad, Ali Ahmed

(؟ - ۱۸۷۳)، زبان و ادبیات فارسی.

در بنگلادش به دنیا آمد. به دستور زبان فارسی
احاطه کامل داشت و معلم زبان فارسی در مدرسه
کلکته بود. در دو اثر خود: مؤیدالبرهان و شمشیر تیزتر به
گونه ای موفقیت آمیز از نویسنده فرهنگ فارسی
برهان قاطع در مقابل دعوی غالب شاعر معروف
هندی، دفاع کرده است. وی آثار متنوعی برای انجمن
آسیایی بنگال منتشر کرد.

آثار

Haft Asman or History of the Masnawi of the
Persians. Calcutta: 1873.

هفت آسمان یا تاریخ مثنوی ایرانیان

Muayyid-ul-Burhan.

مؤیدالبرهان

Risala-i-Ishtiqaq.

رساله اشتقاق

Risala-i-Tarana.

رساله ترانه

Shamsheer-i-Teztr.

شمشیر تیزتر

منابع ۱۴۹ ج ۱ ص ۵۶، ۱۵۱ ج ۱ ص ۱۶۸.

نمایشگاهی از هنرهای اسلامی در ام.اچ. دو یانگ میموریال میوزیم^۲ در سانفرانسیسکو تشکیل داد. در ۱۹۴۸ و ۱۹۴۹ مشاور موزه منسوجات ناحیه کلمبیا گردید و سپس با ترتیب دادن نمایشگاه جالب توجهی از قالیچه‌های نقش ازدهایی قفقاز که به امانت گرفته شده بودند، دیگر بار فعالیت خود را در زمینه نمایش هنر اسلامی آغاز کرد. وی با برگزاری مجموعه‌ای از نمایشگاه‌های اختصاصی مشابه و فهرست بندی اشیای مهم موزه و کلکسیون کم نظیر قالیچه‌های چینی تا اسپانیایی، در صدد تکمیل کار هنری خود بود که با مرگ ناگهانی در ۴ ژوئیه ناتمام ماند.

آثار

«Double-Headed Eagle» (in Turkish), *JH* I, Ankara: 1926.

«عقاب دوسر»

«Die Gestalt der alten Mohammediye in Konstantinopel und ihre Baumeister», *Belvedere* 9-10, 1926. 83-94.

«نمای محمدیه قدیم در کنستانتینوپل (قسطنطنیه) و هنر معماری آن»

«Herkunft und Tod Sinans», *OLZ* 29, 1926, 858-865.

«تولد و مرگ سنان»

«History of Turkish Art» (in Turkish), *Hayat* II, Ankara: 1927, 369.

«تاریخ هنر ترکی»

History of Islamic Art. (in Turkish), Istanbul: 1928.

تاریخ هنر اسلامی

«Art of Rugmaking» (in Turkish), *Milliyet* 207, Istanbul: 1929, 1207.

«هنر قالیچه‌بافی»

«Four Egypto Islamic Carved Panels», *BDIMA* II, 1929, 28-31.

«چهار قاب کنده‌کاری شده مصری - اسلامی»

«Polychrome Stucco Relief from Persia»,

زبان ترکی، فارسی و روسی آشنا گردید. در ۱۹۱۲ وارد دانشگاه مسکو شد. پس از گذراندن دروس تاریخ، فلسفه و زبانهای کشورهای اسلامی در گروه شرق‌شناسی، در ۱۹۱۶ با درجه دکتری ادبیات فارغ‌التحصیل گردید.

وی برای مطالعه میراث عظیم هنر اسلامی چند سال در ترکستان، ایران، عراق، سوریه و آسیای صغیر به مسافرت پرداخت. در ۱۹۲۱ مطالعات خود را در دانشگاه استانبول در رشته تاریخ اسلام بویژه تاریخ امپراتوری عثمانی از سر گرفت. مدتی نیز در برلین در محضر استادانی چون هرتسفلد^۱ و پکر^۲ به مطالعه هنر شرق نزدیک و باستان‌شناسی پرداخت. در ۱۹۲۳ و ۱۹۲۴ در دانشگاه پنا به مطالعه دروس باستان‌شناسی عهد قدیم و جدید مسیحیت، هنر مغرب‌زمین و زیباشناسی عمومی همت گماشت. مدت سه سال در وین زیر نظر ژوزف استرزیگوسکی^۳، رئیس دانشکده تاریخ هنرشناسان، تحقیق کرد و در ۱۹۲۶ درجه دکتری گرفت. وی به زبانهای ترکی، فارسی، عربی، انگلیسی، آلمانی، روسی، فرانسوی، لاتینی و یونانی کاملاً آشنا و بنیانگذار نشریه هنر اسلامی بوده است.

در ۱۹۲۷ سرپرست بخش اسلامی موزه ملی استانبول و استادیار تاریخ هنر اسلامی در دانشگاه استانبول بود. در ۱۹۲۸ مدیرعامل موزه آثار ترکی و اسلامی (موزه اوقاف سابق) شد و نیز در زمینه آثار معماری استانبول و بورسه تحقیقات وسیعی انجام داد. در ۱۹۲۹ کمیسیون هنرهای زیبای شهر دترویت در امریکا از وی دعوت کرد تا بخش هنر شرق نزدیک انستیتوی هنرهای زیبای این شهر را تأسیس کند. او فعالیت‌های خود را در این زمینه با ترتیب دادن نمایشگاهی زیبا و فراموش نشدنی از هنرهای تزئینی کشورهای اسلامی آغاز کرد و امروز گالریهای هنر اسلامی این انستیتو از او به یادگار مانده است. در ۱۹۳۳ تصدی کرسی تازه تأسیس تاریخ هنر اسلامی در دانشگاه میشیگان را به عهده گرفت و تا ۱۹۳۸ به عنوان عضو آزاد، مدرس و سپس استاد در این بخش مشغول خدمت گردید. در ۱۳۱۳ / ۱۹۳۴ به نمایندگی از سوی دانشگاه میشیگان و انستیتوی هنرهای زیبای دترویت در هزاره فردوسی و کنگره شرق‌شناسان در تهران و در ۱۹۳۵ و ۱۹۳۸ به عنوان استاد میهمان در سمینار تابستانی مطالعات عربی و اسلامی در دانشگاه پرینستون شرکت کرد. در ۱۹۳۷

1. Hetzfeld

2. Becker

3. Strzygowski

4. M.H. de Young Memorial Museum.

«نسخ خطی و مصور ناشناخته اسلامی در کتابخانه موزه تویقاپوسرای در استانبول»

«Two Thirteenth Century Bronze Ewers», *Burl. M* LXIII, 1931, 27-87.

«دو مشربه برنزی متعلق به سده سیزدهم»

«Eine Hole-Maksura aus der Seldschukenzeit», *J. Strykowski Festschrift*, 1932, 7-9.

«مقصوده چوبی مربوط به عهد سلجوقیان»

«Islamische Metallarbeiten aus Istanbul Museen», *Belvedere* 7, 1932, 14-16.

«صنعت فلزکاری اسلامی در موزه استانبول»

«An Islamic Tombstone and Mihrab of the Twelfth Century», *BMFA* XXXI, Boston: 1933, 42-44.

«سنگ قبر و محرابی اسلامی متعلق به سده دوازدهم»

«A Minai Bowl of the Late Tenth Century», *Burl. M* LXII, 1933, 209-12.

«قدح مینایی متعلق به اواخر سده دهم»

«A Note on the Manuscript of *Manafi al-Hayawan* in the Library of Mr. J.P. Morgan», *Parnassus* 5 iii, 1933, 19-20.

«یادداشتی درباره نسخه خطی منافع الحيوان در کتابخانه مورگان»

«Preliminary Notes on Some Persian Illustrated Mss. in the Topkapu Sarayi Muzesi», Part I, *AI* 1, 1934, 183-99.

«یادداشتهای مقدماتی درباره برخی نسخه‌های خطی و مصور فارسی در موزه تویقاپوسرای»

«The Celebration of the Millennium of Firdawsi», *BDIMA* 14, 1935, 95-99.

«جشن هزاره فردوسی»

«Fragments of a Thirteenth Century Mihrab at Nedjef», *AI* II, 1935, 127-131.

«قطعاتی از یک محراب متعلق به سده سیزدهم در نجف»

«An Illustrated Page from the *Demotte Shah-Name*», *BDIMA* XV, 1935, 2.

«صفحه مصوری از شاهنامه دموت»

«Notes on the Exhibition of Persian Miniature Paintings», *BDIMA* XIV, 1935, 96-99.

«یادداشتهایی درباره نمایشگاه نقاشیهای مینیاتور ایران»

«Persian Bookbindings of the Fifteenth Century», *University of Michigan Publications*

BDIMA XI, 1929, XLI-XLII.

«گچ‌بری رنگارنگ برجسته ایرانی»

«A Bronze Candlestick of the Thirteenth Century», *BDIMA* XI, 1930, LXXXIV LXXXVI.

«شمعدان برنزی متعلق به سده سیزدهم»

Catalogue of a Loan Exhibition of Mohammedan Decorative Arts. Detroit Institute of Arts, Oct. 21 to Nov. 23, 1930.

«فهرست نمایشگاه هنرهای تزئینی اسلامی»

«The Fatih Mosque at Constantinople», *AB* 12, 1930, 179 - 195.

«مسجد فاتح در کنستانتینوپل (قسطنطنیه)»

«An Important Glass Bottle of the Fourteenth Century», *BDIMA* 12, 1930, 26-27.

«بطری شیشه‌ای مهمی متعلق به سده چهاردهم»

«Ein prachtspiegel im Topkapu Sarayi Museum», *Pantheon* X, 1930, 454-58.

«آینه‌ای زیبا در موزه تویقاپوسرای»

«A Rhages Bowl with a Representation of a Historical Legend», *BDIMA* 12, 1930, 31-32.

«قدحی متعلق به ری با بازنمودی از یک افسانه تاریخی»

«A Fragment of a Rare Indian Carpet», *BDIMA* XIII, 1931, 2-5.

«قطعه‌ای از یک قالی بی‌نظیر هندی»

«A Note on Bronze Mirrors», *BDIMA* XIII, 1931, 17-18.

«یادداشتی درباره آینه‌های برنزی»

«Old Pottery and Bronzes from Persia», *BDIMA* XII, 1931, 81-86.

«ظروف سفالی و برنزی قدیمی ایران»

«On a Manuscript by Al-Jazari», *Parnassus* III, Nov. 1931, 27-28.

«درباره دستنوشته‌ای از الجزری [شمس‌الدین ابوالخیر محمد بن محمد]»

«Some Islamic Bronzes of the Middle Ages», *BDIMA* XII, 1931, 90-92.

«برخی اشیای برنزی اسلامی متعلق به سده‌های میانه»

«Some Unknown Mohammadan Illustrated Manuscripts in the Library of the Topkapu Sarayi Muzesi at Istanbul», *OLZ* 34, 1931, col. 329-332.

«یادداشت کوتاهی درباره اصطلاحات اسلامی برنز و برنج»
«About a Type of Islamic Incense Burner», *AB* XXBII, 1945, 28-45.

«درباره نمونه‌ای از کوره بخورسوز اسلامی»
«An Observation on the Alloy of the Ghitrifi Coins», *Amer. Num.Soc., Museum Notes* 1, 1945, 101-104.

«مطالعه‌ای درباره عیار سکه‌های قطریفی»
«Is the Ewer of Saint Maurice d'Agaune a Work of Sasanian Iran?», *AB* XXVIII, 1946, 160-70.

«آیا مشربۀ سن موریس داگون از آثار ایران عصر ساسانی است؟»

«The Origin of the Term Mina and its Meanings», *JNES* V, 1946, 241-56.

«ریشه واژه مینا و معانی آن»
«A Preliminary Note on Two Artists from Nishapur», *BII* 6, 1946. 121-124.

«یادداشتی مقدماتی درباره دو هنرمند نیشابوری»
«Two Astrolabes of the Late Safawid Period», *BMFA* 45, 1947, 79-84.

«دو اسطرلاب مربوط به اواخر عهد صفویه»
Dragon Rugs, A Loan Exhibition from American Public and Private Collections. The Textile Museum, Washington, D.C., Oct. 18 to Nov. 19, 1948.

«قالیچه‌های نقش ازدهایی»
«An Iranian Incense Burner», *BMFA* XLVIII, 1950, 8-10.

«کوره بخور سوز ایرانی»
«Memorandum on the Corpus of Islamic Metal Work», *AI* XV-XVI, 1951, 133-135.

«یادداشتی درباره مجموعه آثار فلزی اسلامی»
«Remarks on the Character of Islamic Art», *AB* 36, 1954, 175-202.

«ملاحظات درباره ویژگی هنر اسلامی»
منابع ۱۶ ص ۱۲۵، ۴۹ ج ۱ ص ۱۷۱، ۱۵۰ ص ۱۹۰۶-
۱۹۵۵، ۱۵۱ ج ۱ ص ۱۶۴، ۱۵۲ ج ۲، ۱۶۱ ص ۱۲۵،
۱۷۶ دوره ۱۵ و ۱۶ ص ۲۶۷-۲۷۱.

آقاجانف، سرگی گریگوریوویچ [sergey grigorivitch
aqajanof]

Fine Arts. Vol. 1, 1x, 22, University of Michigan Press, Ann Arbor, 1935.

«صحافی کتاب در ایران در نمدۀ پانزدهم»
«A Pilgrimage to the Tomb of Firdawsi», *MA* XLII, 1935, 611-18.

«زیارت آرامگاه فردوسی»
«A Study of the Holy Shrines at Nedjef and Kerbela», *AI* II, 1935.

«مطالعه ضریحهای مقدس در نجف و کربلا»
«The Landscape Miniatures of an Anthology Ms. of the Year 1398 A.D.», *AI* III, 1936, 77-98.

«میناتورهای دورنما در یک گلچین ادبی خطی مربوط به سال ۱۳۹۸ م.»

Exhibition of Islamic Art. M.H. de Young Memorial Museum, Feb. 24 to Mar. 22, 1937, San Francisco: 1937.

«نمایشگاه هنر اسلامی»
«The *Khusrau wa Shirin* Manuscript in the Freer Gallery», *AI* IV, 1937, 479-81.

«نسخه خطی خسرو و شیرین در گالری فریر»
«Unpublished Wooden Doors of the Seljuk Period», *Parnassus* X, Jan. 1938, 24-25.

«نثری منتشر نشده درباره درهای چوبین عهد سلجوقیان»
«A Note on the Study of Persian Miniature Painting», *Parnassus* 12, IV, 1940, 29-30.

«یادداشتی درباره مطالعه نقاشی مینیاتوری ایران»
«6000 years of Persian Art, the Iranian Institute's Great Exhibition in New York», *AN* XXXVIII, 1940, 7-19.

«هش هزار سال هنر ایرانی، نمایشگاه بزرگ انستیتوی ایرانی در نیویورک»

Safawid Rugs and Textiles, The Collection of the Shrine of Imam Ali at al-Nejaf. New York: Columbia University Press, 1941.

«قالیچه‌ها و منسوجات عصر صفوی، کلکسیون ضریح حضرت علی (ع) در نجف»

«The Use of Architectural Forms in Seljuk Metalwork», *AQ* 6, 1943, 92-98.

«استفاده از اشکال معماری در آثار فلزی سلجوقیان»
«A Brief Note on Islamic Terminology for Bronze and Brass», *JAOS* 64, 1944, 218-223.

NAA 41, Moskva: 1965, 100-101.

اصطلاحات کشاورزی در آسیای میانه و ایران»

«K istorii turkskikh nabegov na Armeniiu v XI v», PS, vyp. 13. Moskva: 1965, 144-159, Avt.: S.G. Agadzhanov i, K.N. Iuzbashian.

«درباره حمله ترکان به ارمنستان در سده یازدهم» (با همکاری)

«Novoe izvestie o srednevekovykh tiurkakh», Izv. AN Tur. SSR 6, Seria obshchestv. nauk, Ashkhabad: 1965, 20-28.

«آگاهیهای جدیدی درباره ترکان در سدههای میانه»

Ocherki istorii oguzov i turkmen Srednei Azii IX-XIII vv., Ashkhabad: Ilym, 1969, AN Tur. SSR. In-t istorii. Zashch. kak diss.

شرحی درباره تاریخ غزان و ترکمانان آسیای مرکزی در سدههای نهم - سیزدهم

«Nekotorye problemy istorii oguzskikh plemen Srednei Azii», V kn.: *Tiurkologicheskii sbornik*. 1970, Moskva: 1971, 192-207.

«مطالبی درباره تاریخ قبیلههای غز آسیای میانه»

«دفترچه تهران»، هفت داستان عشق آباد، ۱۹۶۸.

منابع ۷ ج ۲ ص ۴۹۴، ۴۵ ج ۱ ص ۱۴۱۰، ۱۵۲ ج ۵، ۱۵۵ ص ۱۶.

آقازاده، ادی شیرین [edi širin āqāzāde]

Aghazade, Edi Shirin

ادبیات فارسی.

کارشناس مطالعات ایرانی در انستیتوی ملل شرق نزدیک و شرق میانه در آذربایجان شوروی بوده است.

آثار

زندگی و آثار نیا پوشیچ

نیا، بنیانگذار شعر آزاد در ایران

منبع ۴۵ ج ۱ ص ۹۷۷.

آقایان، ادوارد [edvārd āqāyān]

Aghaian, Edward

ادبیات، زبان‌شناسی.

۱۶ مارس در ارمنستان به دنیا آمد. در ۱۹۳۸ دانشکده ادبیات و زبان دانشگاه دولتی ایروان را به پایان رساند و در ۱۹۵۳ درجه پروفسوری دریافت کرد.

از ۱۹۳۹ تدریس در دانشگاه دولتی ایروان را شروع

Aghajanov, Sergei Grigoriwich

(۱۹۲۸ -)، تاریخ، قوم‌شناسی.

در شهر مرو (ترکمنستان شوروی) به دنیا آمد. در ۱۹۵۰ تحصیلات خود را در دانشگاه گورکی (عشق آباد) در بخش علوم تربیتی به پایان رساند. در ۱۹۵۶ نامزد (دکتر) علوم تاریخی شد و در ۱۹۷۰ با نگارش اثری مستقل به دریافت درجه دکتری نایل گردید. در ۱۹۶۵ کارمند ارشد علمی و از ۱۹۵۴ تا ۱۹۷۶ کارمند علمی انستیتوی تاریخ آکادمی علوم ترکمنستان شوروی شد. از ۱۹۵۷ همان سمت را در انستیتوی تاریخ و باستان‌شناسی و قوم‌شناسی آکادمی علوم ترکمنستان عهده‌دار گردید. از ۱۹۶۰ تا ۱۹۶۶ مدیر گروه قوم‌شناسی بود.

آثار

V kn.: *Istoriia Turkmenskoi SSR*, T.1, kn.2. Ashkhabad: 1957, Avt. ukaz: «Khronologicheskii ukazatel'» 487-503. «Ukazatel' osnovnykh istochnikov i literatury», 403-486.

«فهرست وقایع تاریخی» و «فهرست مأخذ و منابع مورد استفاده»

«K voprosu o torgovoi i diplomaticheskoi praktike oguzo-turkmenskikh plemen v X-XI v.», Izv. AN Tur. SSR. 1957, 74-81.

«درباره اقدامات تجاری-سیاسی قبیلههای غز-ترکمن در سدههای دهم و یازدهم»

«Iz istorii oguzo-turkmenskikh plemen rannegosrednevekov'ia», Izv. AN Tur. SSR 2, Ashkhabad: 1959, 32-39.

«درباره تاریخ قبیلههای غز-ترکمن در اوایل سدههای میانه»

«Novye Materialy o proiskhozhdenii turkmen», Izv. AN Tur. SSR 2, Seria obshchestv. nauk, Ashkhabad: 1963, 12-26.

«مواد جدیدی درباره خاستگاه ترکمانان»

«Unikaľnaie medal'si zobrazheniem sel'dzhukskogo sultana Mukhammada Togrul-beka», Izv. AN Tur. SSR 4, Seria obshchestv. nauk, Ashkhabad: 1964, 10-16.

«مدال منحصر بفرد با نقش محمد طغرل بیگ، سلطان ساجوقی»

«Agranala terminologija Srednei Azii i Iran»,

آثار

«K voprosu o germanskom proniknovenii v Iran», (Kontsessiia «Iunkersa», 1927 - 1932 gg.) *UZAGU*, vyp. 2, Seriia istorii i filosofii, Baku: 1963, 67-77.

در باره نفوذ آلمانها در ایران»

«Politika germanskogo imperializma v Irane v period mirovogo ekonomicheskogo Krizisa 1929-1933 gg», AN SSSR 39, *KSINA* Iranskii sbornik, Moskva: 1963, 126-139.

سیاست امپریالیسم آلمان در ایران در دوران بحران اقتصادی جهان طی سالهای ۱۹۲۹-۱۹۳۳

«Germanskoe pronikrovenie v Iran posle pervoi mirovoi voyny», *KSINA* 77, Moskva: AN SSSR. Turtsiia, Iran, Afganistan, 1964, 30-44,

نفوذ آلمان در ایران پس از جنگ جهانی اول»

«K voprosu o kharaktere perevorota 3 Khuta», *NAA* 5, Moskva: 1966, 25-62.

در باره ویژگی کودتای سوم اوت»

«Ekspansii Fashistkoi Germanii v Irane v 1933-1939 godakh», *UZ AGU*, vyp. 6, Seriia. Istoriia i filosofii, Baku: 1966, 52-64.

توسعه طلبی آلمان فاشیست در ایران طی سالهای ۱۹۳۳ تا ۱۹۳۹

Germanskii imperializm v Irane. (Veimarskaia respublika, tretii reikh), Moskva: Nauka, AN Azerb. SSR. In-t narodov Blizhnego i Srednego Vostoka, 1969.

امپریالیسم آلمان در ایران

Dokt. diss.: *Vneshniaia politika Irana v 1920-1941gg.* Baku: AN Azerb. SSR. In-t narodov Blizhnego i Srednego Vostoka, 1970.

سیاست خارجی ایران در سالهای ۱۹۲۰ - ۱۹۴۱ (پایان نامه دکتري)

Avtoref. Baku: 1970.

چکیده رساله علمی

Iran v period politicheskogo krizisa 1920-1925. (Voprosy Vneshnei politiki), Moskva: Nauka, 1970 AN SSSR In-t Vostokovedeniia. AN

کرد و در ۱۹۵۶ صاحب کرسی زبان شناسی همگانی همان دانشگاه و سپس رئیس دانشکده زبان شناسی تطبیقی آذربایجان شد. تحقیقات او در زمینه زبان شناسی همگانی، تاریخ زبان شناسی ارمنی، گویش شناسی، دستور تطبیقی زبان ارمنی، زبان ارمنی کنونی و مراحل تاریخ ادبیات مشرق زمین است. وی در ۱۹۴۸ تحقیقاتی در مورد نظامی گنجوی نیز انجام داده است.

آثار

Nizami Gianjevi. 1943.

نظامی گنجوی

Lezvanuŷyan neracuŷyan. 1952.

واژه های دخیل در زبان شناسی

Istoriia armianskogo iazykoznaniiia (s nachale do nashikh dni). Erevan: Izd-vo Erevanskogo universiteta. 1958.

تاریخ زبان شناسی ارمنی (از آغاز تا به امروز)
Grabari Kerakanuŷyan. 1964.

دستور زبان ارمنی باستان

Žamanakakič haierenii holovuma ev xonarhuma. 1967.

صرف و نحو زبان ارمنی معاصر

Drvagner Arevelk'i grakanuŷyan patmuŷyan. 1971.

بخشهایی از تاریخ ادبیات شرقی

«درآمدی بر ادبیات فارسی»، نشریه آکادمی علوم ارمنستان، ایروان: ۱۹۴۶.

منابع ۴۵ ج ۱ ص ۱۳۴۳، ۱۲۵ ج ۱ ص ۲۷۷، ۱۴۵ ج ۱ ص ۲۴۲.

آقایف، سیمون لویج [simon levovič āqāyef]

Aghayev, Simon Levovich

(۱۹۳۵ -)، تاریخ.

۲۲ فوریه در شهر گوسار^۱ (آذربایجان شوروی) به دنیا آمد. در ۱۹۶۰ دانشکده تاریخ دانشگاه دولتی آذربایجان را به پایان رساند. در ۱۹۶۴ با ارائه پایان نامه ای با عنوان امپریالیسم آلمان در ایران بین دو جنگ جهانی نامزد (دکتر) علوم تاریخی شد و در ۱۹۷۱ به دریافت درجه دکتري نایل گردید.

از ۱۹۶۰ تا ۱۹۶۵ استاد دانشگاه دولتی آذربایجان و از ۱۹۶۵ کارمند علمی انستیتوی ملل شرق نزدیک و شرق میانه در آکادمی علوم شوروی بوده است.

به دنیا آمد. در ۱۹۵۳ دانشکده شرق شناسی دانشگاه دولتی لنینگراد را به پایان رساند. در ۱۹۷۰ نامزد (دکتر) علوم زبان شناسی شد.

در ۱۹۵۴ کارمند علمی انستیتوی شرق شناسی آکادمی علوم شوروی شعبه لنینگراد بود. ۱۹۶۸ در کنگره بین المللی هنر و باستان شناسی ایران در تهران و ۱۹۹۰ در کنفرانس احیای تمدن شرق در تاجیکستان شوروی شرکت داشت.

آثار

«Dva redkikh pamiatnika musul'mandkoi agiograficheskoi literatury», *KSIV AN SSSR*, XXXVIII, 1960, 41-47.

«دو اثر ادبی کمیاب در متون اسلامی»

«Litsevaia rukopis, iz sobraniia Instituta narodov Azii AN SSSR», V kn.: *Blizhnii i Srednii Vostok*. Moskva: 1962, 76-82.

«نسخه خطی از مجموعه کتابهای انستیتوی ملل آسیایی آکادمی علوم شوروی»

«Mir Imad», V kn. *Al'bom indiiiskikh i persidskikh miniatiur XVI-XVIII vv.* Moskva: 1962, 60-71.

«میرعماد»

«Iskander Munshi o kalligrafakh vremeni shakha Takhmaspa 1», *KSINA AN SSSR*, Iranskii sbornik, Moskva: 1963, 20-32.

«اسکندر منشی درباره خوشنویسان عصر شاه تهماسب اول»

«Legenda o khudozhnik Bekhzade i kalligrafe Makhmude Nishapuri», (Legend About the Artist Behzad and the Calligrapher Mahmud Nishapuri), *NAA* 69, Moskva: 1963, 140-143.

«داستانی درباره بهزاد نقاش و محمود نیشابوری خوش نویس»

«Materialy dlia bibliografii rabot o Persidskikh rukopisiakh», *NAA* 3, Moskva: 1963, 165-174; 6, 229-241, Avt.: O. F. Akimushkin i lu. E. Borshchevskii.

Azerb. SSR. In-t narodov Blizhnego i Srednego Vostoka.

ایران در دوران بحران سیاسی سالهای ۱۹۲۰ - ۱۹۲۵
Iran Vneshniaia politika i problemy nezavisimosti 1925-1941. Moskva: Nauka 1971, AN SSSR. In-t vostokovedeniia AN Azerb. SSR. In-t narodov Blizhnego i Srednego Vostoka.

سیاست خارجی ایران و مسائل عدم وابستگی در سالهای ۱۹۴۱ - ۱۹۲۵

منابع: ۹ ص ۱۹۴، ۱۵۰ ص ۱۹۶۱ - ۱۹۶۵، ۱۹۶۶ - ۱۹۷۰، ۱۹۷۱ - ۱۹۷۲ و ۱۹۷۵، ۱۵۲ ج ۵، ۱۵۵ ص ۱۶ - ۱۷.

آکولوتوس، آندراس [āndreās ākolutūs]

Acoluthus, Andreas

(۱۶۵۴ - ۱۷۰۴)، الهیات.

۱۶ مارس در برنشتات^۱ (آلمان، لهستان امروزی) به دنیا آمد. زبان عبری را خوب می دانست و علاوه بر آن به زبانهای کلدانی، عربی، فارسی، حبشی، ارمنی، مغربی، ترکی و قبطی نیز آشنا بود.

در ۱۶۸۰ برحسب اتفاق به نسخه‌ای از تورات به زبان ارمنی دست یافت و بر اساس آن مصنفات النبی عبادیه را به ارمنی منتشر کرد. در خلال جنگهای لهستان و ترکها به نسخه‌ای از قرآن دست یافت که به دو زبان فارسی و ترکی ترجمه شده بود. وی این نسخه را به لاتینی ترجمه کرد و چون موفق به انتشار کامل آن نشد فقط نمونه‌هایی از آن را همراه با متن کامل عربی و ترجمه فارسی و ترکی و لاتینی با عنوان *نصوص من القرآن منتشر ساخت*. آکولوتوس عضو آکادمی علوم برلین بود. در ۱۶۸۳ در برسلاو^۲ به مقام کشیشی رسید. وی با دانشمندان مشهوری چون لایپنیتس^۳، لاگرو^۴ و اشیانهایم^۵ مکاتبه داشت. ۱۴ نوامبر در برسلاو درگذشت.

منابع: ۳۲، ۵۳ ج ۲ ص ۸۲۱، ۱۳۷ ج ۸ ص ۲۱ - ۲۲، ۱۵۴ ج ۱ ص ۲۳۳.

آکیموشکین، آلف فِدُروویچ [oleg fedorovič ākimoškin]

Akimoshkin, Oleg Fedorovich

(۱۹۲۹ -)، تاریخ، زبان شناسی، نسخه‌های خطی.

۱۷ فوریه در شهر پنزا^۶ در جمهوری مرکزی شوروی

1. Bernstadt

2. Breslau

3. Leibnitz

4. Languerue

5. Spänheim

6. Penza

مینیاتورهای ایرانی در سده‌های چهاردهم - هفدهم
(پیشگفتار، با همکاری)

Katalog Vsesoiuznoi vystavki iskusstv epokhi Timuridov. Tashkent: Fan, 1969, Mezhdunar. nauch. simpozium. IUNESKO, Avt.: O.F. Akimushkin i A.A. Ivanov. (Na uzb. rus-i angl. iaz.)

فهرستی از نمایشگاههای هنری عصر تیموری در اتحاد شوروی (به زبانهای ازبکی، روسی و انگلیسی، با همکاری). Per. izvlechenii i komment. «*Shadi Fatkhname*», V kn.: *Materialy po istorii kazanskikh khanstv XV-XVIII vv.* Alma-Ata: 1969, 53-69, 73-83, 85-90.

«شادی فتح‌نامه» (ترجمه، اقتباس و شرح)
«*Stiknotvoreniia Nizami v antologii Mukhammada Ali Sa'iba*», *Pis'mennye Pamiatniki Vostoka.* 1969, 7-27.

«اشعار نظامی در مجموعهٔ منتخبات محمدعلی صائب»
Kand. diss.: *Khronika Shakh-Makhmud b. Mirza Fazil Churasa*, Kritich. tekst, pers., issledovaniia, komment, Leningrad: AN SSSR., LO In-ta Vostokovedennia, 1970.

یادداشت‌های شاه‌محمود بن میرزا فاضل چوراسا (رسالهٔ دکتري، نامزدی علوم)
Avtoref.: Leningrad: 1970.

چکیدهٔ رسالهٔ علمی
«K voprosu o vneshnepoliticheskikh svyaziakh Mogol' skogo gosudarstva s uzbekami i kazakhami v 30-kh godakh XVI v.-60 kh. godakh XVII v.», *PS Vyp. 21* (84), Leningrad: 1970, 233-248.

دربارهٔ سیاست خارجی حکومت مغول با ازبکان و قزاقان
از سالهای ۳۰ سدهٔ شانزدهم تا سالهای ۶۰ سدهٔ هفدهم،
«K voprosu o Traditsii zhanra iskusstvennoi kasydy v persidkoi poezii», V kn.: *Iran.* Moskva: 1971, 158-168.

دربارهٔ سنت قصیده‌سرایی در شعر فارسی
منابع ۹ ص ۱۲۹۴؛ ۱۲ ج ۲ ص ۳۰؛ ۴۵ ج ۱ ص ۱۲۶۸، ۱۲۹۲؛ ۱۵۰ ص ۱۹۶۱-۱۹۶۵، ۱۹۶۶-۱۹۷۰، ۱۹۷۱-۱۹۷۲، ۱۹۷۲-۱۹۷۳ و ۱۹۷۳-۱۹۷۴، ۱۹۷۴-۱۹۷۵ ج ۲ و ۳ و ۷ ص ۱۵۵-۲۰.

«مآخذ کتابشناسی نسخه‌های خطی فارسی» (با همکاری)

[این مقاله با عنوان و مشخصات زیر به فارسی ترجمه و چاپ شده است:

«مآخذ کتابشناسی نسخ خطی فارسی»، ترجمهٔ کریم کشاورز، نشریهٔ کتابخانهٔ مرکزی ۳، ۲۷۷-۲۹۵.]
«Tavallali, Fridun. Okhranitel' spokoistviiia», per. O.Akimushkin, V kn.: *Vostochnaia novella.* Sost. Z.N. Vorozheikina, O.L. Tishman, Moskva: 1963, 198-220.

«فریدون تولی، محافظ آرامش» (ترجمه)
Persidskie i tadzhikekie rukopisi Instituta narodov Azii AN SSSR Moskva: Nauka, 1964, T.N. Ch. 1. Kratkii alfavitnyi katalog. 2005 No opisanii. Ukazateli. T.N.ch. 2. Sovmestno s V.V. Kushchevym i M.A. salakhitdinovym.

نسخه‌های خطی فارسی و تاجیکی انستیتوی ملل آسیایی
آکادمی علوم شوروی (با همکاری)
«K istorii redatsii pervogo toma *divana Dzhami*», *BAA* 4, 1965, 151-154.

دربارهٔ تاریخ تصحیح اولین جلد دیوان جامی
«Kommentarii na iskusstvennuiu kasydu Kivami Mutarizi», V kn.: *Kratkie soobshch. In-ta narodov Azii, AN SSSR*, 6, 1, Moskva: 1965, 7-21.

«قصاید قوامی مطرزی» (شرح)
«Kritich. tekst», 256-260, i «raznochteniia», 124-250, V kn.: *Firdousi Shakh-name.* Moskva: Nauka, T.3 1965.

شاهنامهٔ فردوسی. «متن انتقادی» و «قرائنه‌های مختلف»
«Novye postupleniia persidskikh rukopisei v rukopisnyi otdel Instituta narodov Azii AN SSSR», V kn.: *Ellinisticheskii Blizhnii Vostok, Vizantiia i Iran.* Moskva: 1967, 144-156.

گزارشهای جدید رسیده دربارهٔ نسخه‌های خطی فارسی
به دایرةٔ نسخ خطی انستیتوی ملل آسیایی آکادمی علوم شوروی

Vstup. stat'ia, 5-34, Avt.: O.F. Akimushkin i A. A. Ivanov, V kn.: *persidskie miniatiury XIV-XVII vv.* (Al'bom). Moskva: Nauka, 1968, AN SSSR, In-t Narodov Azii. Gos. Ermitazh GPB im. M.E. Saltykova Shchedrina.

آگاتانیس — آرماله، اسحاق

آگاتانز — آگاتانگلوس

آگاتانگلوس^۱ [āgāsāngelus]

Agathangelus

(سده پنجم، تاریخ)

یونانی الاصل و ساکن یکی از نواحی غربی ارمنستان، مجاور روم شرقی بود. نام یونانی او آگاتاگ گلس بوده است.

منشی تیرداد دوم اشکانی - پادشاه ارمنستان - بود و رویدادهای تاریخی این سرزمین را از ۲۲۶ تا ۳۳۰ م به زبان ارمنی و یونانی نوشته است. وی تاریخ ارمنستان که قدیمترین یادگار تاریخی و سرچشمه تاریخ ارمنستان است و به نامهای گریگوری مقدس یا تاریخ و اعمال گریگوری مقدس نیز معروف است، به رشته تحریر در آورد. این نوشته شامل تاریخ ارمنستان در عصر سلطنت تیرداد سوم و خسرو کبیر است و اطلاعات جالبی درباره غلبه مسیحیت بر کفر در اختیار خواننده قرار می دهد. نوشته های او به زبانهای یونانی، عربی، گرجی، حبشی و لاتینی ترجمه و چاپ شده است. در مورد نام اصلی آگاتانگلوس و معنی اسمی که به آن معروف بود و همچنین دوران زندگی و زبان نوشته های او بین دانشمندان و مورخان اختلاف نظر است.

آثار

Putnuf'yun Haioc (History of Armenian). Tiflis: 1909.

تاریخ ارمنه

درباره اش

Langloes, Victor. *Collection des historiens de l'arménie...* Tome I Agathange. Histoire du règne de Tiridate et de la Prédication de Saint Gregoire, L'illuminateur. Traduite... en Français sur le texte armenian accompagné de la version grecque [and the latin version] Par V. Langlois.

مجموعه مورخان ارمنی

منابع ۲۷ ج ۱ ص ۹۶-۹۷، ۴۵ ج ۱ ص ۷۳۴، ۱۲۵ ج ۱ ص ۱۲۷۴، ۱۴۳ ج ۱ ص ۱۳۲، ۱۴۵ ج ۱ ص ۴۷، ۱۵۱ ج ۱ ص ۱۵۹، ۱۶۶ ج ۲ ص ۴۲۷.

Aghanina, Ljudmila Aleksandrovna

(۱۹۲۶ -)، زبان شناسی.

۲۳ ژانویه در مسکو به دنیا آمد. در ۱۹۵۰ دانشکده شرق شناسی مسکو را به پایان رساند. در ۱۹۵۴ نامزد (دکتر) علوم زبان شناسی شد. از ۱۹۵۴ تا ۱۹۵۸ عضو و رئیس هیأت زبان شناسی مجله شرق شناسی شوروی گردید. از ۱۹۵۸ به بعد کارمند علمی انستیتوی شرق شناسی آکادمی علوم اتحاد جماهیر شوروی بوده است.

آثار

Kand. diss.: *Uigurskie dialekty kazakhskoi SSR*. Chiliskskii raion, Moskva: 1954.

گویشهای اویغوری در قزاقستان شوروی (رساله دکتری، نامزدی علوم)

Avtoref.: Moskva: 1954.

چکیده رساله علمی

منبع ۱۵۵ ص ۱۷.

آگراوالا، واسودوا شاران [vāsudevā śāran āgrāvālā]

Agrawala, Vasudeva Sharan

(۱۹۰۴ -)، هندشناسی.

در هند به دنیا آمد. در دانشگاههای بنارس و لکهنو تحصیل کرد و به دریافت درجه دکتری ادبیات هند نایل گردید.

از ۱۹۳۱ تا ۱۹۳۹ سرپرست موزه متهورا^۲، از ۱۹۴۰ تا ۱۹۴۵ سرپرست موزه لکهنو، از ۱۹۴۶ تا ۱۹۵۱ مدیر موزه و سرپرست بخش مطالعات باستان شناسی موزه ملی هند در دهلی نو بود و همچنین ریاست انجمن موزهای هند و سایر انجمنهای تاریخی را برعهده داشت. در ۱۹۵۱، رئیس بخش هنر و معماری و استاد همین رشته در کالج هندشناسی وابسته به دانشگاه بنارس بود. در ۱۹۶۴ ریاست انجمن بررسی متون باستانی هند را برعهده داشت.

آثار

«Akbar's Earliest Known Rupee of Lahri Bandar», *JNSI* 3, 1941, 111 - 112.

قدیمی ترین روپیه شناخته شده عهد اکبر^۱

۱. در اکثر منابع «آگاتانز» ترجمه شده است.

آگانینا، لیودمیلآ آلساندرونا

[liyudmilā āleksāndrovna āgāninā]

نشان درفش هند (چرخ نقریسی)
Indian Art. 1965.

هنر هندی

Heritage of Indian Art. 1971.

میراث هنر هندی

منابع ۱۳۸ ج ۸ (چ ۱)، ۱۴۷، ۱۹۷۸ - ۱۹۷۹ ص
۱۶، ۱۵۰، ۱۹۰۶ - ۱۹۵۵ و ۱۹۵۶ - ۱۹۶۰، ۱۵۲ ج ۲.

آگولتسی، زاکاریا [zākāriyā āguletsi]

Agulets, Zakariya

(۱۶۳۰ - ۱۶۹۱)، سفرنامه نویسی.

بین سالهای ۱۶۴۷ تا ۱۶۸۱، برای تجارت، به ایران، ترکیه، ایتالیا، اسپانیا، آلمان و هلند سفر کرد. خاطرات خود را از سفرها با ذکر تاریخ و به زبان محاوره‌ای نوشته است. در این یادداشتها در باره اوضاع ارمنستان و کشورهای همسایه آن و همچنین کشورهای اروپایی در نیمه دوم سده هفدهم، و نیز در باره طبیعت، مردم، راههای دریایی و خشکی، تجارت داخلی و خارجی، وضع حکومت و اقتصاد، اختلافات داخلی، وضع دهقانان، مالیاتهای داخلی، و ظلم و جور حکام زمان نسبت به مردم ارمنستان اطلاعاتی در اختیار خواننده می‌گذارد. همچنین در مورد پول نقره ایران و کیفیت و ارزش آن اطلاعاتی به دست می‌دهد. معلومات و گزارشهایی که درباره ایران داده، در مدارک فارسی باقیمانده از آن زمان تأیید شده است.

آثار

Öragrum.

یادداشت روزانه

منبع ۱۴۵ ج ۳ ص ۶۷۳

آلار، میشل آدرین [mišel ādriyan ālār]

Allard, Michel Adrien

(۱۹۲۴ -)، زبان عربی، فلسفه، مطالعات اسلامی.

۲۷ ژانویه در برست فرانسه متولد شد. پس از اتمام تحصیلات متوسطه به جمعیت مسیحیان پیوست. از ۱۹۴۶ در لبنان به تحصیل زبان عربی و سپس مطالعات اسلامی پرداخت. در ۱۹۵۲ از دانشگاه لیون فوق‌لیسانس و در ۱۹۶۶ از دانشگاه سوربن دکتری دولتی دریافت کرد. پس از انتشار رساله فوق لیسانس خود با عنوان عقل‌گرایی ابن رشد براساس تحقیقی در باره آفریتش، آموخته‌های خود را در زمینه

«A Rama Sita Silver Half-Rupee of Akbar»,
JNSI 4, 1942, 69-70.

فراماسیتا، نیم رویه‌ای نقره اکبری»

«A Silver Nišan of Shahjahan», *JNSI* 4, 1942,
71-72.

نشان نقره‌ای شاه جهان»

«A Hoard of Awadh Coins from Sultanpur»,
JNSI 5, 1943, 107-108.

«گنجینه مسکوکات اوده از سلطانپور»

«A New Mughal Mint- Saimur», *JNSI* 5, 1943,
71-77.

«مضربخانه جدید مغولان»

«The Sanskrit Legend on the Bilingual Tankas
of Mahmud Ghaznevi», *JNSI* 5, 1943, 155- 161.

«افسانه سنسکریتی در باره تنکه‌های (سکه‌های نقره‌ای)
دو زبانه سلطان محمود غزنوی»

«The Names of the Ilahi Months», *JNSI* 7,
1945, 54-59.

«اسامی ماههای دین الهی»

A Revised Catalogue of Mathura Museum. 1950.

فهرست تصحیح شده موزه متھورا

«Figures of Land Revenue in the Ain-i-Akbari»,
Jadunath Sarkar Commem, Vol. II, 1958. 14-19.

«اشکال مختلف درآمد ارضی در کتاب آیین اکبری»

«Lindhaur Dev. of Hamza Namah: an
Identification», *Jadunath Sarkar Commem*, Vol.
II, 1958, 20-22.

«دیولندهور در حمزه‌نامه»

Prithiviputra, or Essays on Indian Culture. 1960.

پریت هیوی پوترا، یا مقاله‌هایی در باره فرهنگ هند

Sparks from the Vedic Fire. 1962.

اخگرهایی از آتش و دایی

Solar Symbolism of the Boar. 1963.

نماد خورشیدی گراز

*The Thousand- Syllabled Speech of Vedic
Symbolism*. Vol. I, 1963.

گفتار هزار هجایی نماد ودایی

Vedic Lectures. 1963.

سخنرانیهای ودایی

Ancient Indian Folk Cults. 1964.

آیینهای مذهبی مردم هند باستان

Chakradhvaja: The Wheel Flag of India. 1964.

Le problème des attributs divins dans la doctrine d'al-As'ari et ses premiers grands disciples. Beyrouth: Imp. Catholique, 1965.

مسأله صفات الهی در نظریه اشعری و نخستین مریدان وی
«Un essai récent sur l'islam et le monde moderne», *TJ* 18, 1966, 93-100.

«بررسی تازه‌ای در باره اسلام و دنیای جدید»

«Le père André d'Alverny», *Arabica* 14, 1967, 1-14.

«پدر روحانی آندره آلورنی»

«Les manuels musulmans d'enseignement religieux en Egypte», *TJ* 28, 1968, 17-26.

«کتابهای مبانی اسلامی برای آموزش دینی در مصر»

«Pour une pédagogie moderne de l'Arabe», *TJ* 27, 1968, 11-23.

«در دفاع از روش جدید آموزش زبان عربی»

«Un essai d'anthropologie musulmane», *TJ* 32, 1969, 83-97.

«بررسی انسان‌شناسی اسلامی»

«Comment al-Kindi a-t-il lu les Philosophes grecs», *MUSJ* 46, 1970-1, 451-465.

«چگونه ال‌کندی آثار فلاسفه یونان را مطالعه کرده است؟»
«Langue arabe et son développement», *TJ* 35, 1970, 25-35.

«زبان عربی و تکامل آن»

«Methode d'analyse de texte appliqué à un passage de Muhammad Abduh», *SI* 31, 1970, 15-28.

«کاربرد روش تحلیل متن در قطعه‌ای از اثر محمد عبده»
«Note sur l'informatique au service de la langue arabe», *Ve Congrès International d'Arabesants et d'Islamisants, Actes*, 1970?, 21-30.

«شرحی پیرامون انفورماتیک در خدمت زبان عربی»

«Un pamphlet contre al-As'ari», *BEO* 23, 1970, 129-165.

«هجونامه‌ای علیه اشعری»

«Quelques aspects de l'anthropologie coranique», *Ve Congrès International d'Arabesants et d'Islamisants. Actes*, 1970?, 21-30.

«جلوه‌هایی از انسان‌شناسی قرآنی»

فلسفه و کلام در پاریس و لیون تکمیل کرد و در ۱۹۶۶ رساله اصلی خویش را با عنوان نظریه اشعری در مسأله صفات الهی به چاپ رسانید.

آلار به زبانهای عربی و آلمانی و اسپانیایی آشنا بود. در باره آسیای جنوب غربی و اندیشه عرب-مسلمان تحقیق کرده، مقاله‌ها و گزارشهای زیادی در مجله‌های مختلف شرق‌شناسی فرانسه نگاشته است. در ۱۹۶۳ مدیر انستیتوی ادبیات شرقی وابسته به دانشگاه سن ژوزف بیروت و از ۱۹۶۴ تا ۱۹۷۳ پژوهشگر مرکز ملی پژوهشهای علمی بود. از ۱۹۶۶ تا ۱۹۷۲ مدیر مجله *Travaux et Jours* و در ۱۹۷۲ استادیار دانشگاه لیون II گردید. در حال حاضر نیز مدرس تاریخ اندیشه اسلامی است و در عین حال تحقیقاتی هم در همین زمینه انجام می‌دهد.

آثار

«Le rationalisme d'Averroes d'après une étude sur la creation», *BEO* 14, 1952-54, 7-59.

«مقل‌گرایی ابن رشد براساس تحقیقی در باره آفرینش»
Bouyges, Maurice. *Essai de chronologie des œuvres de al-Ghazali, Algazel*. Edité et mis a Jour par Michel Allard, Recherches publiés sous la direction de l'Institut de lettres orientales de Beyrouth, tome XIV. Beyrouth: Imprimerie Catholique, 1959.

«بررسی آثار غزالی به ترتیب زمانی آنها، اثر موریس بویژ (تصحیح و تدوین)»

Al-Isfahani, Muhyi al-Din al-Ajami. *Épître sur l'unité et la trinité. Traité sur l'intellect* Fragment sur l'âme, Texte arabe édité, traduit et annoté par M. Allard et G. Troupeau. Beyrouth: Impr. Catholique, 1962.

«رساله توحید و تثلیث از محی‌الدین عجمی اصفهانی (تصحیح و ترجمه و تحشیه، با همکاری)»

Analyse conceptuelle du Coran sur cartes perforées. Paris: Mouton, 1963.

«تحلیل موضوعی قرآن بر اساس کارت پانچ»

«Au Cœur de l'œuvre de Massignon», *TJ* 8, 1963, 23-32.

«کنه آثار ماسینیون»

«Langage et théologie musulmane», *TJ* 12, 1964, 63-81.

«زبان و کلام اسلامی»

glosario per Madrid «Imprenta Iberica». 1913. xvi, 192. At head of title: Junta para ampliacion de estudios a investigaciones científicas. Centro de estudios historicos. Bibliography included in «Explicacion de les abreviaturas»: 11, xiv.

متون عربی نوشته شده با زبان عامیانه شهر العرائش
«Precedentes islamicos de la fonetica moderna», *HMP* III, 1925, 281-308.

«شیوه‌های اسلامی صرف آواشناسی جدید»
Spain. *Archivo general de la corona de Aragón, Barcelona...* les documents árabes diplomáticas del Archivo de la corona de Aragón, editados y traducidos par Maximilian. A. Alarcon y Santos y Ramos Gurcia de Linares. Madrid: Impr. de E. Muestre, 1940.

اسناد سیاسی عربی در آرشیو عمومی آراگون، بارسلون
(ترجمه، تصحیح، با همکاری)

Madrid Junta Para Ampliacion de Estudios... científicas. Centro de Estudios Historios Miscelanea de estudios y taxtos arabos 147-690. Apendios a la edicion Codera de la «Teomila» de Aben al-Abbar, por M. Alarcon y C.A. Gonsales. Palensia.

Muhammad ibn Walid, al-Tartusht, called Ibn al-Rundaqah. *Lampara de les principes...* Traducion espanola de Maximilliano Aarbia.

سراج الملوك، اثر محمد بن ولید طرطوشی (ترجمه به اسپانیایی)
درباره‌اش

Asin Palacios, M. Necrologia: «M.A. Alarcon Santon, T.W. Arnold», *And.* I, 1933, 193-204.

«آلارکن، آرنولد»
منابع ۵۳ ج ۲ ص ۵۱۹، ۱۲۵ ج ۱ ص ۳۹۳-۳۹۴، ۱۵۰ ج ۱ ص ۱۵۱، ۱۹۵۵-۱۹۰۶ ج ۱ ص ۲۶۱-۲۶۲ و ج ۵ ص ۵۶

آلبرایت، ویلیام فاکسول
[vilyām fāksvel ālbrāyt]

Albright, William Foxwell

(۱۸۹۱-۱۹۷۱)، زبان‌شناسی باستانی.
۲۴ مه در یک خانواده مهاجر آلمانی در شیلی به دنیا

«Les Libanais en Argentine de l'émigration à l'integration», *TJ* 48, 1973, 5-15.

«لبنانیهای آرژانتین، از مهاجرت تا آمیزه»
«Ibn Bagga et la politique», *OH* I, 1974, 11-19.
«ابن باجه و سیاست»

«L'acculturation des Arabes vue par Ibn Haldun», *MUSJ* 49, 1975-6, 727-737.

«فرهنگ‌پذیری اعراب از دیدگاه ابن خلدون»
«Un philosophe théologien: Muhammad b. Yusuf-Amiri», *RHR*, 1975, 59-69.

«فیلسوف کلامی محمد بن یوسف عامری»
«Comment comprendre le Coran selon Muhasibi (m. 243/857)», *BEO* 29, 1977, 7-16.

«استنباط قرآن از دیدگاه محاسبی»
منابع ۱۲۵ ج ۱ ص ۴۸۵، ۱۴۶ ص ۱۹۷۵-۱۹۷۶ ص ۹، ۱۵۰ ص ۱۹۰۶-۱۹۵۵، ۱۹۶۶-۱۹۷۰، ۱۹۷۱-۱۹۷۲، ۱۹۷۳-۱۹۷۴، ۱۹۷۴-۱۹۷۵ و ۱۹۷۹،
Textes Apologetiques de Juwaighni

آلارکن، ای. سانتون (ماکسیمیلیانو آگوستین)
[sānton (māksimiliyāno āgustīn)ālārkon]
Alarcon, Y. Santon (Maximiliano Augustin)

(۱۸۸۰-۱۹۳۲)، زبانهای عربی و عبری.
زبان عربی را نزد آسین پالاسیوس فراگرفت. در ۱۹۱۱ در مدرسه بازرگانی مالاکا (اسپانیا) و در ۱۹۱۲ در مدرسه بازرگانی بارسلون به تدریس زبان عربی پرداخت. ۱۹۲۲ در دانشگاه مادرید و ۱۹۲۳ در دانشگاه سالامانکا استاد زبان عربی بود. ۱۹۲۷ در دانشگاه بارسلون و ۱۹۳۲ در دانشگاه مادرید زبان عبری تدریس می‌کرد.

آثار
Madrid - Junta para Ampliación de Estudios é Investigaciones Científicas, Centre de Estudios Historios, Manuegoe arabes y aljemados de la Bibliotace de la seacion arabo. Bajo la direction de J. Ribere y A. Azin. XXXII, 580. 10 facimile plates, Madrid: 1912.

فهرست کتابهای خطی عربی و غیرعربی کتابخانه انجمن پژوهشهای علمی مادرید
Textos arabes en dialecto vulgar de Larache. Publicados con transcripcion traduccion y

«Gilgameš and Engidu, Mesopotamian Genii of Fecundity», *JAOS*, Vol. 40, 1920, 307-335.

«گیلگمش و انگیدو، رب‌النوع حاصلخیزی بین‌النهرین»
«Ivory and Apes of Ophir», *AJLB*, Vol. 37, 1920/21, 144-145.

«عاج و بوزینه‌ها در اوفیر»

«Menes and Naram-Sin», Discussion by Dr.W.F. Albright, Prof. Stephen Langdon., Rev. Prof. A.H.Sayce, and the Editor, *JEA*, Vol. 8, 1920, 89-98, 225-226.

«منس و ناراامسین» (با همکاری)

«...Uttu, the sumerian God of Commerce», *JAOS*, Vol. 40, 42, 1920-22, 73-74, 197-200.

«آتو، رب‌النوع تجارت سومری»

«Ein ägypto-semitisches Wort fürschanenbaut», *OLZ*, 1921.

«واژه‌های مصری - سامی برای...»

«The Amorite Form of the Name Hammurabi», *AJSL*, Vol. 89, 1921-1922, 140-141.

«شکل نام حمورابی در زبان آموری»

«Der zweite Babylonische Herrscher von Anurru», *OLZ*, Vol. 24, 1921, 18.

«دومین فرمانروای بابلی آنور»

«Anabosid I. II 18F. (Xenophon Confused Dana (Syria) and Tyana (Coppodocia)», *AJPh.*, Jan 1922, 74-5.

«آنا بازیس [بازگشت ده‌هزار نفری] (گزنون «دانای سوریه و «تیانا»ی کاپادوکیه را با هم اشتباه کرده است)»

«The Location of the Garden of Eden», *AJSL*, Vol. 39, 1922/1923, 15-31.

«جایگاه بهشت عدن»

«New Light on Magan and Mehuba», *JAOS*, Vol. 24, 1922, 317-322.

«آگاهی‌های تازه درباره‌ی ماگان و مهوب»

The Epic of the Battle, Sargon of Akkad in Cappadocia. 1923. [For criticism see: G. Contenau. *Syria*, *RAOA*, Vol. 4, 1933,

آمد. در ۱۹۱۳ از دانشگاه آیووا درجه‌ی لیسانس گرفت. در ۱۹۱۶ با ارائه پایان‌نامه‌ای با عنوان حماسه طوفان آشوری^۱ از دانشگاه جان‌هاپکینز بالتیمور در رشته‌ی زبانهای سامی درجه‌ی دکتری دریافت کرد. وی زبان سامی را زیرنظر پل هوپت، استاد مسلم آشورشناسی و زبانهای سامی، آموخت.

در ۱۹۱۹ به عضویت مدرسه‌ی تحقیقات شرقی آمریکا در بیت‌المقدس درآمد و مدت دوازده سال از ۱۹۲۰ تا ۱۹۲۹ و از ۱۹۳۳ تا ۱۹۳۶ سرپرستی آن مدرسه را برعهده داشت. طی همین سالها به حفاری و اکتشاف در فلسطین و ماوراء اردن مشغول بود. در ۱۹۲۹ به بالتیمور بازگشت و در ژوئیه همان سال در دانشگاه جان‌هاپکینز به عنوان جانشین پل هوپت به سمت استادی زبانهای سامی برگزیده شد. از ۱۹۲۹ تا ۱۹۵۸ استاد و سرپرست گروه زبانهای سامی در همان دانشگاه بود. از ۱۹۳۴ تا ۱۹۶۸ بولتن مدارس آمریکایی و از ۱۹۴۵ تا ۱۹۵۳ هشت شماره‌ی از نشریه‌ی مطالعات تکمیلی^۲ زیر نظر او انتشار یافت.

در اردن و سینا به اکتشافهای مهم باستان‌شناسی دست زد. به پاس خدمات وی مدرسه‌ی تحقیقات شرقی آمریکا در بیت‌المقدس، انستیتوی تحقیقات باستان‌شناسی آلبرایت نام گرفت. دکتری افتخاری دانشگاههای اوبسالا، سنت اندروز، اوسلو، دوبرلین و دانشگاه عبری بیت‌المقدس به وی اهدا شد. او عضو مکاتبه‌ای بسیاری از مجامع علمی بود. به مناسبت هشتادمین سالگرد زندگی وی دو یادنامه، یکی در آمریکا و دیگری در اسرائیل منتشر گردید. ۱۹ سپتامبر در سن هشتاد سالگی درگذشت.

آثار

«Notes on Egypto-Semitic Etymology», *AJSL*, Vol. 84, 1917/1918, 81-98, 215-255.

«یادداشت‌هایی درباره‌ی ریشه‌شناسی مصری - سامی»

«The Mouth of the Rivers», *AJSL*, Vol. 35, 1918/1919, 161-195

«مصوب رودخانه‌ها»

«The Goddess of Life and Wisdom», *AJSL*, Vol. 86, 1919/1920, 258-294.

«رب‌النوع زندگی و خرد»

«Some Cruess in the Langdon Epic», *JAOS*, Vol. 39, 1919, 65-90, Sumerian Epic of Paradise, The Flood, and The Fall of Man.

«حماسه‌ی سومری درباره‌ی بهشت، طوفان و هبوط آدم»

1. The Assyran Deluge Epic

2. *Supplementary Studies*

رسالة جغرافیایی بابلی دربارهٔ امپراتوری سارگن اکدی
«Philological Method in the Identification of
Anatolian Place-Names», *JEA*, Vol. 11, 1925,
19-22.

«روش زبان‌شناختی در شناسایی نام اماکن آناتولیایی»
«The Babylonian Gazelle-God Arwum-
Sumukan», *AOF*, Vol. 3, 1926, 181-183.

«Ea-mummu and Anu-adapa in the Panegyric
of Cyrus», *JRAS*, AP. 1926, 285-90.

«The Jordan Valley in the Bronse Age»,
ASOR, Ann. 1924, Vol. 6, New Haven: 1926,
13-14.

«درة اردن در عصر برنز»

«The New Cuneiform Vocabulary of Egyptian
Words», *JEA*, Vol. 12, 1926, 186-190.

«فهرست جدید واژه‌های مصری به خط میخی»
Notes on Early Hebrew and Aramaic Epigraphy.
1926. [For criticism see: R(ené) D(ussaud).
Syria, RAOA, Vol. 8, 1927, 79-91.]

یادداشت‌هایی دربارهٔ نخستین کتیبه‌خوانی عبری و آرامی
«Notes on the Topography of Ancient
Mesopotamia», *JAOS*, Vol. 46, 1926, 230-239.

«یادداشت‌هایی دربارهٔ نقش‌مرداری بین‌النهرین باستان»
«Aman-hatpe, Governor of Palestine», *ZĀSA*,
Vol. 62, 1927, 53-54.

«آمن هتپ، حکمران فلسطین»

«The Date of the Foundation of the Early
Egyptian Temple of Byblos», *ZĀSA*, Vol. 62,
1927, 62-68.

«تاریخ تأسیس نخستین معبد مصری بیبلوس»
«The Name of Bildad the Shushite», *AJSLL*,
Vol. 44, 1927/1928, 81-86.

«نام بلد شوحی»

*Sellin-Festschrift, Beiträge zur religionsgeschichte
und archaologie Pālāstinas Ernst Sellin zum 60
Geburtstage Dargebracht. Von W.F. Albright...*
Leipzig: Deichert, 1927.

یادنامهٔ زلین، مقالاتی دربارهٔ تاریخ دین و باستان‌شناسی
فلسطین در شصتین سال تولدش

*The Spoken Arabic of Palestine for Use in
Beginners Classes.* By Ilyas Nasr Allah Haddad
and W.F. Albright, Jerusalem: 1927.

251-253.]

حماسهٔ سارگن اکدی در کاهادوکیه

«The Etymology of Egyptian Hmt (Woman)»,
RTPH. AEA, Vol. 40, 1923, 71-72.

«ریش‌شناسی واژهٔ حمت (زن) در زبان مصری»

«The Principles of Egyptian Phonological
Development», *RTPH. AEA*, Vol. 40, 1923,
64-70.

«اصول تحول واجی در زبانهای مصری»

«Shinar-Sangar and its Monarch Amraphel»,
AJSLL, Vol. 40, 1923/1924, 126-133.

«شنار - سنگر و پادشاهش امرافل»

«Some Notes on the Early Babylonian Text of
the Atrahasis Epic», *AJSLL*, Vol. 40,
1923/1924, 184-185.

«یادداشت‌هایی دربارهٔ حماسهٔ آترا خاسیس در متن بابلی
کهن»

...Excavations and Results at Tell-el Ful (Gibeah
of Seul). By the directory of the school in
Jerusalem, New Haven: Published by the
American Schools of Oriental Research, 1924.

نتایج حفاریهای تل الفال در بیت المقدس

«Mari on the Upper Euphrates or in Eastern
Babylonia», *AJSLL*, Vol. 41, 1924-1925,
282-283.

«ماری، شهری بر کرانهٔ فرات علیا یا بابل شرقی»

«The Town of Selle (Zaru) in the Amarnah
Tablets», *JEA*, Vol. 10, 1924, 5-9.

«شهر سلّه در الواح عمارنه»

«The Evolution of the West-Semitic Divinity
An-Anat-Atta», *AJSLL*, Vol. 41, 48, 1924/1925;
1926/1927, 18-101, 283-285, 233-236. [For
criticism see: R(ene) D(ussaud). *Syria*, RAOA,
Vol. 9, 1927, 79-91.]

«تکامل An-Anat-Atta در الوهیت شاخهٔ غربی سامیها»
*The Administrative Divisions of Israel and
Judah.* 1925. [For criticism see: R (ene)
D(ussaud). *Syria*, RAOA, Vol. 8, 1927, 79-91.]

بخشهای اداری اسرائیل و یهودیه

...A Babylonian Geographical Treatise on Sargon
of Akkad's Emp. New Haven: 1925.

New York, Chicago: Fleming H. Revell Company, 1932. [For criticism see: J.M.P. Smith. *AJSLL*, Vol. 49, 1932-1933, 186-187; G.A. Barton. *JAOS*, Vol. 52, 1932, 197-199; R(ené) D(ussaud). *Syria*, RAOA, Vol. 14, 1933, 72-73; G.A. Sarton. *AJA*, Vol. 36, 1932, 195; F.M.T. Bohl. *AOF*, Vol. 10, 1935/1936, 85-86.]

باستان‌شناسی فلسطین و کتاب مقدس

«Joint Excavation at Tell Beit Mirsin», *AJA*, Vol. 36, 1932, 556-564.

«حفاری در تل بیت مرسین»

«The Babylonian Antediluvian Kings», *JAOS*, Vol. 43, 1933, 323-329.

«پادشاهان پیش از طوفان بابل»

«How to Study the Archaeology of Palestine», *BASOR* 52, 1933, 12-15.

«چگونه به مطالعه باستان‌شناسی فلسطین پردازیم»

«Hittite Scripts», *Antiquity*, QRA, Vol. 8, 1934, 453-455.

«متون هیتی»

«A Parallel between Indie and Babylonian Sacrificial Ritual», By W.J. Albright and P.E. Dumont, *JAOS*, Vol. 54, 1934, 107-128.

«مقایسه مراسم قربانی بین هندیها و بابلیها» (با همکاری)
The Vocalization of the Egyptian Syllabic Orthography. [American Oriental Series, V. 5], New Haven, Connecticut: 1934. [For criticism see: H.W. Fairman and G.R. Driver. *JEA*, Vol. 21, 1935, 264-266.]

«تبدیل خط هجایی مصری به آوایی»

«The Words for Year in Egyptian and Sumerian», *AJSLL*, Vol. 51, 1934-1935, 126-127.

«واژه‌هایی برای سال در زبان مصری و سومری»

«The Canaanite God Hauron (Haron)», *AJSLL*, Vol. 58, 1936-37, 1-12. [For criticism see: *Syria*, RAOA, Vol. 18, 1937, 404-405.]

«هارون، خدای کنعانی»

«Palestine in the Earliest Historical Period», *JPOS* 15, 1935, 193-234; Cf. J.C. apart, *Chronique d'Egypte* 11, 1936, 432-433.

عربی محاوره‌ای فلسطین برای مبتدیان (با همکاری)

«Tarqumuws, King of Mera», *AOF*, Vol. 4, 1927, 137-139.

«ترکومووا، شاه‌میرا»

«The Anatolian Goddess Kubaba», *AOF*, Vol. 5, 1928/29, 229-231.

«کوبابا، ربه‌النوع آناتولی»

«Contributions to the Historical Geography of Palestine», *ASORann* 1921-1922, Vol. 2, 3, Now Haven: 1928, 1-46.

«مقالاتی درباره جغرافیای تاریخی فلسطین»

«A Neglected Hebrew Inscription of the Thirteen Century B.C.», *AOF*, Vol. 5, 150 - 152.

«کتیبه فراموش شده عبری سده سیزدهم پ.م»

«A Royal Stele of the New Empire from Galilee», by W.F. Albright and Alen Rowe, *JEA*, Vol. 14, 1928, 281-297.

«لوح یادبود امپراتوری متأخر شهر جلیل» (با همکاری)

«The Second Campaign at Tell Beit Mirsin», *AOF*, Vol. 5, 1928/29, 119-120.

«دومین عملیات اکتشافی در تل بیت مرسین»

«Mitannian Maryannu, Chariot-Warrior and the Canaanite and Egyptian Equivalents», *AOF*, Vol. 5, 1930/31, 217-221.

«مرینو میتانی، جنگجوی ارابه‌ران و برابرهای کنعانی و مصری»

«The Syro-Mesopotamian God Šulman-Ešmun and Related Figures», *AOF*, Vol. 7, 1931/32, 164-169.

«شولمان - اشمون، رب‌النوع سوری - بین‌النهرینی و شخصیت‌های منسوب بدان»

«The Third Campaign at Tell Beit Mirsin», *AOF*, Vol. 7, 1931/32, 56-58.

«سومین عملیات اکتشافی در تل بیت مرسین»

«An Anthrooid Clay Coffin from Sahab in Transjordan», *AJA*, Vol. 36, 1932, 295-306. [For criticism see: R(ené)D(ussaud). *Syria*, RAOA, Vol. 14, 1933, 218.]

«تابوت سفالین با پایه‌هایی شبیه پای انسان، کشف شده در منطقه صحاب در ماوراء اردن»

...*The Archaeology of Palestine and The Bible*.

and the historical process, Baltimore: The Johns Hopkins Press, 1940. [For criticism see: T.J. Meek. *JAOS*, Vol. 61, 1941, 64-66; G.E. Wright, *BA*, Vol. 6, 1948, 12.]

از عصر حجر تا مسیحیت

«Islam and the Religions of the Ancient Orient», *JAOS*, Vol. 60, 1940, 283-301.

«اسلام و ادیان شرق باستان»

Archaeology and the Religion of Israel. The Ayer Lectures of the Colgate-Rochester Divinity School, 1941; Baltimore: The Johns Hopkins Press, 1942. [For criticism see: Millar Burrowa. *JAOS*, Vol. 62, 1942, 343-346; T.J. Meek. *JNES*, Vol. 2, 1943, 122-128; G.F. Wright. *BA*, Vol. 6, 1943, 12; A.S. Kapelrud. *Antiquity*, Vol. 28, 1954, 243-244.]

باستان‌شناسی و دین اسرائیل

«The Creation of the Composite Bow in Canaanite Mythology», By W.F. Albright and George Mendenhall, *JNES*, Vol. 1, 1942, 227-229.

«ساختن کمان پیشرفته در تاریخ اساطیری کنعان» (با همکاری)

«The Excavation of Tell Beit Mirsin in Palestine», *ASOR Ann. for 1930-31, 1941-42*, New Haven: 1942-1943. [For criticism see: O.R. Sellers. *JAOS*, Vol. 53, 1933, 66-68; G.M. Fitzgerald. *AJA*, Vol. 37, 1933, 343; John Garstang. *An. AA*, Vol. 20, Liverpool: 1933, 207-208; M. Menndroc. *Syria*, RAOA, Vol. 15, 1934, 211-212; R.H. Pfeiffer. *AJA*, Vol. 43, 1939, 158-159; R. Dussaud. *Syria*, RAOA, Vol. 2, 152-158; V.G. Childe. *Antiquity*, QRA, V. 14, 1940, 337-338; G.E. Wright. *BA*, Vol. 6, 1948, 70; J.W. Cowtoot. *Antiquity*, V. 18, 1944, 209-211.]

«حفاری در تل بیت مرسین در فلسطین»

«The Role of the Canaanites in the History of Civilization», *American Council of Learned Societies Devoted to Humanistic Studies, Conference of the Secretaries of Constituent*

«فلسطین در دوران اولیه تاریخ»

«How Well Can We Know the Ancient Near East?», *JAOS*, Vol. 56, 1936, 121-144. [For criticism see: O.G.S. Crawford. *Antiquity*, QRA, Vol. 11, 1937, 878-879.]

«چگونه می‌توانیم شرق نزدیک باستان را بخوبی بشناسیم؟»

«Palestine in The 3rd and 4th Millennia», *Antiquity* 10, 1936, 88-89.

«فلسطین در هزاره سوم و چهارم»

Recent Discoveries in Bible Lands. New York and London: Funk and Wagnalls Company, 1936.

«اکتشافات اخیر در سرزمینهای کتاب مقدس»

«The Egyptian Correspondence of Abimilki, Prince of Tyre», *JEA*, Vol. 28, 1937. 190-208.

«مکاتبات مصری آبی ملکی شاهزاده صور»

«The Archaeology of a South Palestinian City, Tell- el-Ajjul», *AJSLL*, Vol. 55, 1938, 337-369.

«باستان‌شناسی تل‌المجول یک شهر جنوبی فلسطین»

«A Biblical Fragment from the Maccabean Age: the Nash Papyrus», *Syria*, RAOA, 1938. [For criticism see: R.D. (ussaud). *Syria*, RAOA, Vol. 19, 1938, 305-306.]

«قطعه‌ای مربوط به کتاب مقدس از عصر مکابیان: براساس پاپیروس مجموعه‌نش»

The Haverford Symposium on Archaeology and the Bible. By W.F. Albright, George A. Barton, Henry J. Cadbury (and others)... and Elihu Grant, editor... New Haven, Conn: the American School of Oriental Research, 1938.

«سمپوزیوم هاورفورد در باره باستان‌شناسی و کتاب مقدس (با همکاری)»

The Present State of Syro-Palestinian Archaeology. 1938. [For criticism see: R.D. (ussaud). *Syria*, RAOA, Vol. 19, 1938, 375-376.]

«موقعیت کنونی باستان‌شناسی سوری - فلسطینی»

«What Were the Cherubim?», *BA*, Vol. I, 1938, 1-3.

«کروبیان که بودند؟»

From the Stone Age to Christianity. Monotheism

1953.

کاوش در گذشته. مباحثاتی بین البرایت و... در شبکه
رادیو NBC درباره وادی اریحا پیش از یوشع

Geschichte und Altes-Testament. Aufsätze von
W.F. Albright 'et.al.' Albrecht Alt zum
siebzigsten Geburtstag am 20, September. 1953
in Dankbarkeit und Verehrung dargebracht,
Tübingen: J.C.A. Mohr, 1953.

تاریخ و کتاب مقدس عهدعتیق

«Syrien, Phonizien und Palästina, vom Beginn
der Sesshaftigkeit bis zur Eroberung durch die
Achemeniden», *HM*, Vol. II, Bern: 1953,
331-376.

«سوریه، فنیقیه و فلسطین از آغاز نخستین حکومت انسانها
تا فتح هخامنشیان»

History, Archaeology and Christian Humanism.
(1st ed), New York: Mc Graw-Hill, 1964.

تاریخ، باستان‌شناسی و انسان مداری مسیحی

*The Proto-Sinaitic Inscriptions and Their
Decipherment.* Cambridge, Harvard: University
press, 1966.

کتیبه‌های سینایی کهن و رمزگشایی آنها

درباره‌اش

Orlinsky, Hary Meyer, 1908. *An Indexed
Bibliography of the Writings of William Foxwell
Albright.* New Haven, Conn.: Distributed by the
American Schools of Oriental Research, 1941.

کتاب‌شناسی آثار آلبرایت

Wright, George Ernest, 1909 ed. *The Bible and
the Ancient Near East.* Essays in Honor of
William Foxwell Albright with a bibliography
of his works, Edited by G.Ernest Wright,
London: Routledge and Kegan Paul, 1961.

کتاب مقدس و شرق نزدیک باستان

منابع ۳۴ ذیل البرایت؛ ۵۳ ج ۳ ص ۱۰۱۱-۱۰۱۲؛
۱۱۸ ج ۱ ص ۳۰۶؛ ۱۲۵ ج ۱ ص ۴۰۵-۴۱۱؛ ۱۵۰ ص
۱۹۰۶-۱۹۵۵؛ ۱۵۱ ج ۱ ص ۲۶۴؛ ۱۵۲ ج ۵؛ ۱۵۹ ج ۱ ص
۱۹۷۲ ص ۵۳۲؛ ۱۷۴ ج ۴ ص ۲۶۴؛ ۲۴۰ ص ۲۴۱-۲۴۱.

آلبرتوس ماگنوس (سنت) [sant ālbertus
māgnus]

Albertus Magnus (Saint)

Societies, Studies in the History of Culture,
1942, 117-150.

«نقش کنعانیان در تاریخ تمدن»

«Two Little Understood Amarna Letters from
the Middle Jordan Valley», *BASOR* 89, 1943,
7-71.

«دو حرف از لوحه‌های عمارنه در دره میانی اردن که
درست خوانده نشده است»

«Cuneiform Material for Egyptian
Prosopography, 1500-1200 B.C.», *JNES*, Vol. 5,
1946, 7-25.

«مطالبی به خط میخی برای شناسایی شخصیت‌های
مصری در ۱۵۰۰-۱۲۰۰ پ م»

«The Phoenician Inscriptions of the Tenth
Century B.C from Byblus», *JAOS*, Vol. 67,
1947, 153-160.

«کتیبه‌های فینیقی سده دهم پ. م از بیلوس»

*Exploring Sinai with the University of California
African Expedition.* With a perfatory note by
Vendell Phillips, Baltimore: 1948.

کاوش صحرای سینا با همکاری هیأت افریقایی دانشگاه
کالیفرنیا

«Old Testament and Archaeology», *Old
Testament Commentary, a General Introduction
to and a Commentary on the Books of the Old
Testament.* Ed. by Herbert C. Alleman and
Elmer E. Flack, Philadelphia: Muhlenberg
Press, 1948, 134, 169.

«کتاب مقدس عهدعتیق و باستان‌شناسی»

The Archaeology of Palestine. Harmondsworth:
Penguin Books, 1949. [For crticism see: C.C.
McCown. *JAOS*, Vol. 70, 1950, 114-115.]

باستان‌شناسی فلسطین

The Biblical Period. Pittsburg: 1950.

عصر کتاب مقدس

«Some Oriental Glosses on the Homeric
Problem», *AJA*, Vol. 54, 1950, 162-176.

«برخی تفاسیر شرقی درباره مباحث هومری»

Digging up the Past. An NBC radio Discussion
by W.F.Albright, Carl H.Kraeling, A.Douglas
Tushingham, Alan J.B.Wace, Including Jericho
before Joshua by kathleen M.Kenyon, Chicago:

animalibus libri XXVI», *BGPh. TM* 15-16, Special texts include H. Stadler de., Münster: 1916; 1921.

در حیوانات

Thorndike, L. *A History of Magic and Experimental Science*, II. New York: 1923.

تاریخ جادو و علم تجربی

De Mineralibus. Book of Mineral. Tr. by Dorothy Wychof, Oxford: 1967.

در معدنیها

Librinaturales.

کتابهای علوم طبیعی

Meteorology.

علم کائنات

Summa de Creaturis.

جامع مخلوقات

Summa Theologica.

جامع حکمت الهیه (نا تمام)

De vegetabilibus et plantis.

در نباتات و گیاهان

درباره اش

Barbado, M. *Introduction à la Psychologie Expérimentale*. P. Mazoyer, trans., Paris: 1931.

درآمدی بر روان شناسی تجربی

Schwertner, Thomas M. *St. Albert the Great*. New York: 1932; Milwaukee: 1932.

سنت آلبرت کبیر

Albert, S.M. *Albert the Great*. Oxford: 1947.

آلبرت کبیر

Balss, H. *Albertus Magnus als Biologe*. Stuttgart: 1947.

آلبرتوس ماگنوس به عنوان زیست شناس

Maier, A. *Die Vorläufer Galileis im 14.*

(۱۲۰۶ - ۱۲۸۰). الهیات، فلسفه.

در لاتوایننگن^۱، سوابیا^۲ (آلمان) به دنیا آمد. نام اصلی او آلبرت کنتفون بولشتت^۳ و ملقب به آلبرت کبیر^۴ و ذوالفنون^۵ بود. علوم هفتگانه سده های میانه را در دانشگاه پادووا تحصیل کرد و در ۱۲۴۵ موفق به اخذ درجه دکتري در الهیات از دانشگاه پاریس گردید. در ۱۲۲۳ به فرقه دومینیکها پیوست و از ۱۲۴۵ تا ۱۲۴۸ در مدرسه های آلمان و فرانسه به تدریس پرداخت. از ۱۲۴۸ تا ۱۲۵۴ هنگامی که در کولن^۶ به تدریس مشغول بود به عنوان مدیر آموزشگاه تازه تأسیس دومینیکی آن شهر برگزیده شد و توماس آکوینی^۷ هم که از شاگردان او بود به معاونت آموزشگاه انتخاب گردید. از ۱۲۵۴ تا ۱۲۵۹ سرپرستی ولایتی جماعت دومینیکیهای آلمانی را عهده دار بود. از ۱۲۶۰ تا ۱۲۶۲ اسقف گنسبورگ، و سپس به فرمان آربان چهارم^۸ عهده دار برنامه فراهم ساختن نیروی نظامی در آلمان برای تدارک جنگ صلیبی و حرکت به سوی ارض موعود گردید. آلبرتوس تا ۱۲۶۷ از سوی کلیسا مأموریت های رسمی دیگری را نیز عهده دار بوده است.

او در همه رشته های دانش متبحر و یکی از نامدارترین پیشگامان علم جدید در اواخر سده های میانه بوده است. اهمیت ویژه او برای تاریخ علوم جدید ناشی از نقشی است که وی در بازشناسی ارسطو و وارد کردن علوم یونان و اسلام در دانشگاه های غرب ایفا کرد. ترجمه لاتین آثار فارابی، ابن سینا، غزالی، ابن رشد، ارسطو، افلاطون و دیگر دانشمندان یونانی را تدریس و برای تلفیق حکمت الهی مسیحیت با حکمت ارسطو تلاش بسیار کرده است. دانش او در زمینه فیزیک و شیمی به حدی بود که وی را ساحر می پنداشتند. ۱۵ نوامبر در کولن پروس در گذشت.

آثار

Omnia Opera. Ed. by P. Jammy, 21 folio Vols., Lyons: 1651; A. Borgnet ed., 38 quarto Vols., Paris: 1890-1899, B. Geyer ed., 40 Vols., Cologne: 1951.

مجموعه آثار

Duhem, P., *Le Système du monde*, III. Paris: 1914, 1958.

نظام جهان، ۳

De Animalibus; «Albertus Magnus De

1. Lauingen

2. Swabia

3. Albert Count Von Bollstädt

4. Albert the Great

5. Universal Doctor

6. Cologne

7. Thomas Aquinas

8. Urban IV

«آلبرت کبیر (آلبرتوس ماگنوس) سنت»
منابع ۳۹ ذیل آلبرت بزرگ؛ ۴۸ ص ۳۵۴؛ ۱۱۸ ص ۳۰۴، ۳۰۸؛ ۱۲۹ ج ۱ ص ۹۹-۱۰۳؛ ۱۳۴ ج ۱ ص ۵۰۴؛ ۱۶۴ ص ۲۳.

آلبو، یوهان [yohān ālbu]

Albu, Johan

طب. تاریخ قاجار.

در ۱۸۸۲ به همراه وزیر علوم، علیقلی خان مخبرالدوله از آلمان به عنوان معلم طب به ایران آمد و تا ۱۹۰۰ عهده‌دار تدریس طب فرنگی در دارالفنون بود. از همکاران مؤثر دکتر پولاک بود و به اتفاق دکتر شلیمر، رساله‌های طبیبی را به زبان فارسی تهیه و منتشر می‌کرد. با آمدن وی به ایران شعبه طب دارالفنون رونق گرفت. پس از هشت سال تدریس و معالجه خصوصی بیماران به آلمان بازگشت.

آثار

«Ein Besuch in Bizutun», *Globus* LXIV, 1893, 169-174, 187-91, 207-12, 228-32.

«دیداری از بیستون»

Shah Nassr-ed-din und seine Regierungszeit. München: N. Nachr. 1896, 209.

ناصرالدین شاه و دوران حکومتش

منابع ۳ ج ۱ ص ۲۵۷؛ ۲۱ ج ۳ ص ۱۳۵؛ ۴۵ ج ۱ ص ۳۸۲؛ ۶۶ ج ۱ ص ۲۷۸؛ ۱۵۲ ج ۱ و ۵ و ۷.

آلپاگو، آندرا [āndrea ālpāgo]

Alpago, Andrea

(نیمه دوم سده پانزدهم - ۱۵۲۱). آثار ابن سینا، فلسفه. در بلون ایتالیا به دنیا آمد. به علت برتری آثار ابن سینا بر شاهکارهای پزشکی یونان و به خاطر تدریس فلسفه و علوم اسلامی در مدارس ایتالیا، تصمیم گرفت کتابهای ابن سینا را از روی متن اصلی آنها ترجمه کند. در طی سفر چندین ساله خویش به شرق میانه زبان عربی را بخوبی آموخت. پس از بازگشت به ایتالیا، زبان عربی و فلسفه ابن سینا را در دانشگاه تدریس می‌کرد. وی آن دسته از آثار ابن سینا را که دیگران ترجمه کرده بودند، تصحیح کرد. کتاب قانون را نیز از عربی به لاتین برگرداند. هنگامی که حکومت ونیز کرسی پزشکی را به او واگذار کرد، به مرگی ناگهانی درگذشت.

آثار

Jahrhundert. Edizioni distoria e Letteratura 22, Rome: 1949.

پیشگامان گالیله در سده چهاردهم

Copleston, Frederick. *A History of Christian Philosophy.* Vol. 2, Westminster: Md., 1950.

تاریخ فلسفه مسیحیت

Thorndike, L. *Latin Treatises on Comets between 1238 and 1368 AD.* Chicago: 1950.

رساله‌های لاتینی درباره ستاره‌های دنباله دار بین ۱۲۳۸ و ۱۳۶۸ م.

Crombie, A.C. *Robert Grosseteste and the Origins of Experimental Science.* Oxford: 1953.

روبرت گروسست و اساس علم تجربی

Gilson, Etienne. *History of Christian Philosophy in the Middle Ages.* New York: 1955.

تاریخ فلسفه مسیحیت در سده‌های میانه

Weisheipl, J. A. *The Development of Physical Theory in the Middle Ages.* London: 1959.

بسط نظریه فیزیکی در سده‌های میانی

Crombie, A.C. *Medieval and Early Modern Science, I.* New York: 1959.

علم در سده‌های میانه و آغاز عصر جدید ۱

Boyer, C.B. *The Rainbow: From Myth to Mathematics.* New York: 1959.

رنجین کمان: از افسانه تا ریاضیات

Weisheipl, J. A. «The Problema Determinata XLIII, Ascribed to Albertus Magnus (1271)», *MSt* 22, 1960, 303-354.

«مسأله تعیین ۴۳، منسوب به آلبرتوس ماگنوس (۱۲۷۱)»
 Weisheipl, J.A. «Celestial Movers in Medieval Physics», *The Thomist* 24, 1961, 286-326; Serta Albrtina, a special Issue of the Roman periodical *Angelicum* 21, 1944, 1-336, devoted to all branches of Albert's science, includes a bibliography classified by fields.

«متحرکهای آسمانی در فیزیک سده‌های میانی»

Dijksterhuis, E.J. *The Mechanization of the World Picture.* C.Dikshoorn trans., Oxford: 1961.

مکانیزه کردن تصویر جهان

Weisheipl, J.A. «Albert the Great (Albertus Magnus), St.», *NCE*, New York: 1967.

(1721-1810)», *Cah. et Afr.*, 10, 1970, 37, 80-124.

«تجارت برده توسط فرانسویان در آفریقای شرقی (۱۷۲۱-۱۸۱۰)»

«Towards a History of the Expansion of Islam in East Africa», *HSAR*, 1972, 172-201.

نگاهی به تاریخ گسترش اسلام در آفریقای شرقی»

«Re-Thinking African Economic History», *Ufahamu*

& *Kenya Hist. Rev.*, 1973.

«تجدید نظر در تاریخ اقتصادی آفریقا»

Ivory and Slaves in East Central Africa.

Heinemann Educ. Bks. & Univ. Calif., 1974.

عاج و برده‌ها در شرق آفریقای مرکزی

«Muqdisho in the Nineteenth Century: a Regional Perspective», *J Afr. H.*, 24. 1983.

441-459.

«مقدیشو^۱ در سده نوزدهم»

منابع ۱۳۱ ج ۱ ص ۱۰-۱۱؛ ۱۵۰ ص ۱۹۶۶-۱۹۷۰.

۱۹۷۳-۱۹۷۴ و ۱۹۸۵.

آلت، آلبرشت [älbrest ält]

Alt, Albrecht

(۱۸۸۳-۱۹۵۶)، باستان‌شناسی، تاریخ.

در اشتوباخ^۲ آلمان به دنیا آمد. رشته‌های الهیات و شرق‌شناسی را در دانشگاه‌های ارلانگن^۳ و لایپزیگ و رشته باستان‌شناسی کتاب مقدس را در انجمن انجیلی^۴ آلمان به پایان رساند. در ۱۹۰۹ با نوشتن رساله‌ای در باره اسرائیل و مصر به دریافت درجه دکتری نایل آمد.

به‌خاطر ارائه نظریه‌ای جدید در باره تاریخ اسرائیل و پذیرش فوری و عام آن و اشاعه مطالعات تورات در سراسر جهان، بنیادی تأسیس کرد. از ۱۹۰۹ تا ۱۹۱۴ در گرافزوالد^۵، از ۱۹۱۴ تا ۱۹۲۱ در بازل، در ۱۹۲۱ و ۱۹۲۲ در هاله و از ۱۹۲۲ تا ۱۹۵۶ در لایپزیگ به تدریس اشتغال داشت. از ۱۹۲۱ تا ۱۹۲۳ در بیت‌المقدس ریاست انجمن انجیلی را برای

Avicennae Libri in remedia omnes qui hactenus ad nos peruenere... Omnia nouissime post aliorum Omnia operam a Ioanne Paulo Mongio... & Ioanne Costaeo... recognita. Accessere... annotationes corundem costaei et Mongii in Libros canonis... Adiecti etiam Postremo Loco sunt indices quatuor: duo quidem veltuiarabicae Linguae prompturia; antiquum vnum Gerardo Cramonesi, Vt Videtur, alte rtum, vero postea a Bellvenensi aditum. venetiis, apud v. Valgrisiu. 1564.

قانون ابن سینا (ترجمه از عربی به لاتینی)

منابع ۳۲؛ ۵۳ ج ۱ ص ۳۶۰؛ ۱۲۲ ج ۱ ص ۵۱۶؛ ۱۲۵ ج ۱ ص ۴۹۸؛ ۱۳۳ ج ۴ ص ۸۹۸.

آلپرز، ادوارد آلتر [edvård älter älperz]

Alpers, Edward Alter

(۱۹۴۱-)، تاریخ.

۲۳ آوریل در فیلادلفیا به دنیا آمد. در ۱۹۶۳ از دانشگاه هاروارد درجه لیسانس و در ۱۹۶۶ در رشته تاریخ آفریقا از دانشگاه لندن درجه دکتری دریافت داشت. وی در زمینه تاریخ اقتصادی و اجتماعی آفریقا، تاریخ تانزانیا و تاریخ موزامبیک تحقیق کرده است.

از ۱۹۶۶ تا ۱۹۶۸ مدرس کالج دارالسلام و از ۱۹۶۶ تا ۱۹۷۴ استادیار رشته تاریخ در دانشگاه کالیفرنیا بود. در ۱۹۶۷، از بورس تحقیقاتی دانشگاه کالیفرنیا استفاده کرد. در ۱۹۷۲ و ۱۹۷۳ محقق و بورسیه بنیاد فورد در مرکز مطالعات آفریقایی و عضو انستیتوی علوم انسانی این مرکز و محقق در دانشگاه دارالسلام بود. در ۱۹۷۴ دانشیار رشته تاریخ در دانشگاه کالیفرنیا شد. وی عضو انستیتوی مطالعات آفریقای شرقی در بریتانیا، انستیتوی بین‌المللی آفریقایی و جمعیت تاریخ آمریکا است.

آثار

The East African Slave Trade. E.African Pub. House, 1967

تجارت برده در آفریقای شرقی

«Trade, State, and Society Among Yao in the Nineteenth Century», *J Afr. H.*, 1969.

«بازرگانی، حکومت و جامعه نزد اقوام یائو در سده نوزدهم»

«The French Slave Trade in East Africa

۱. شهری در آفریقای شرقی، کنار اقیانوس هند.

2. Stubach

3. Erlangen

4. Evangelical Institute

5. Greifswald

ص ۷، ۱۷۴ ج ۱۷ ص ۴۸۲ - ۴۸۴.

آلتهايم، فرانتس [fränts ält'häym]

Altheim, Franz

(۱۸۹۸ -)، تاریخ ادیان، زبان شناسی باستانی.
۶ اکتبر در فرانکفورت به دنیا آمد. تحقیقات وی در زمینه تاریخ ادیان رم، فرهنگ یونان باستان و اقوام ساحل‌نشین از قبیل اعراب و بربرهای آسیای مرکزی بود.

در ۱۹۳۶ استاد دانشگاه هاله و در ۱۹۵۰ استاد دانشگاه آزاد برلین بود. در ۱۹۶۴ با بانو پروفیسور اشتیل^۱ در زمینه تاریخ و زبانهای باستانی ایران در سمینار شرق باستان در دانشگاه مونستر همکاری می‌کرد. در ۱۹۶۵ بازنشسته شد.

آثار

Awestica ZII. 3, 1925.

اوستا

Rom. Religionsgesch. 3 Bde, 1931 - 1933.

تاریخ ادیان رم

«Der Einbruch der Parther», *Atti XIX Congresso internazionale degli orientalisti, Roma*, 23-29 Sept. 1934. Roma: 1938, 224-5.

«هجوم پارتها»

Italien und Rom. 2 Bde, 1940/1941, 1943.

ایتالیا و رم

Die Krise der alten Welt im 3. Jahrhundert, N. ZW. und ihre Ursachen, Mit Beiträgen von E. Trutmann Nehring... Berlin: Dahlem Ahnenerbe stiftung, 1943.

بحران جهان باستان در سده سوم (با همکاری)

Zarathustra als Dichter, Paideuma. Bd. 3, Bamberg: 1944-49.

زرتشت شاعر

Weltgesch. Asiens in griech. Zeitalter. 2 Bde, 1947/1948.

تاریخ جهانی، آسیا در عهد یونان باستان

Hunische Runen. Hallische Monographien No.1. Halle: 1948.

حملة هون‌ها

کاشوهای باستان‌شناسی در سرزمین مقدس عهده‌دار بود. در ۱۹۲۵ ریاست مؤسسه تحقیقات فلسطینی آلمان را به عهده گرفت. به ایجاد روابط بین مصر و فلسطین علاقه داشت و مقالات زیادی نیز در این باره در نشریه زبانهای مصری منتشر ساخت.

آثار

Israel und Ägypten. 1909.

مصر و اسرائیل

Phorao Tuthmosis III in Palastina. 1914.

فرعون توتی سوم در فلسطین

Die Landnahme der Israeliten in Palastina. 1925.

تصرف سرزمین فلسطین توسط اسرائیلیها

Der Gott der Vater. 1929.

خدای پدران

Die Staatenbildung der israeliten in Palastina. 1930

تشکیل حکومت اسرائیل در فلسطین

«Eissfeldt, Ott und Alt, A. «Übersehene Angaben der Bibel zur Geschichte des Landes Juda unter den Assyriern Babyloniern und Persern», *PJ* 27, Berlin: 1931.

«اطلاعات نادیده‌انگاشته انجیل در باره تاریخ سرزمین یهود در عصر حکومت آشوریها، بابلیها و ایرانیان» (با همکاری)

Die Ursprünge des israelit. Rechts, 1934.

پیدایش حقوق اسرائیلی‌ها

Die älteste Schilderung Palästines im Lichte neuer Funde. 1941.

کهنترین توصیف از فلسطین در پرتو اکتشافات جدید

«Palästinareise 1908», *ZDPV* 72, 1956, 9-30.

«سفر فلسطین در ۱۹۰۸»

Kleine Schriften zur Gesch. des Volkes Israel. 1963.

یادداشت‌های کوتاه در باره تاریخ قوم اسرائیل

دوباره‌اش

Albright, W. F. *Gesch. U.A.T. Aufs. u.a. AA. zum 70 Geburtstag* Tub., 1953.

مقاله‌هایی در باره تاریخ و تورات به مناسبت هفتادمین سال تولد آلبرشت

منابع ۱۲۳ ج ۱ ص ۳۸۳، ۱۵۰ ص ۱۹۵۶ - ۱۹۶۰،

۱۵۲ ج ۵، ۱۵۴ ج ۱ ص ۸۰۲، ۱۵۹ ج ۱ ص ۶۸۲، ۱۷۰

Beitrag von Robert Göbel. Wiesbaden: Limas-Verlag, 1954.

حکومتی آسیایی

Mohammads Geburts jahr. Nouy. clio 7-9, 1955-1957.

میلاد محمد (م)

Stiehl, R. «Qaan und Verwandten», *Sudostforschungen* XV, 1956, 72.

«قآن و خویشانش» (با همکاری)

Stiehl, R. «Alexander the Great and the Avesta», *E&W* 8, II, 1957, 123-35.

«اسکندر کبیر و اوستا» (با همکاری)

Stiehl, R. *Finanzgeschichte der Spätantike*. Mit Beiträgen von R. Göbel and H. W. Haussig. 1957.

تاریخ اقتصادی دوران متاخر رم و یونان باستان (با همکاری)
Supplementum aramaicum. *Aramäisches aus Iran*. Anhang: das Jahr zarathustras, Baden Baden: Bruno Grimm, 1957.

آرامیان در ایران

Philologia sacra Aparchai, Untersuchungen zur Klassischen Philologie und Geschichte des Altertums. Herausgegeben von Franz Altheim, Kurt von Fritz, George Rohde. 2 Band. Tübingen: Max Niemeyer, 1958.

تحقیقات درباره لغت‌شناسی کلاسیک و تاریخ باستان

Stiehl, R. «The Aramaic Version of the Kandahar Bilingual Inscription of Asoka», *E & W* 9, 1958, 192-8; «Die aramaische Fassung der Asoka-Bilinguis von Kandahar», *Paleologia* 8, 1959, 129-36, 233-39.

«متن آرامی کتیبه دو زبانی آشوکا مکشوفه در قندهار» (با همکاری)

Die aramäische Sprache unter den Achaimeniden. 1959-62.

زبان آرامی در عصر هخامنشی

Geschichte der Hunen. I-V, Berlin: 1959-62.

تاریخ هونها

Stiehl, R. «The Greek-Aramaic Bilingual Inscription of Kandahar and its Philological Importance», *E&W* 10, 1959, 243-60.

«کتیبه دو زبانی یونانی - آرامی از قندهار و ارزش لغت

Rom Geschichte. 2 Bde., 1948.

تاریخ رم

Awestische Textgeschichte. Halle: 1949.

تاریخ متون اوستایی

Junker, H. und Stiehl, R. «Inscriften aus Gruzinen», *AIPh.HOS* IX, 1949 (Melanges Gregoire) 14-23.

«کتیبه‌های گرجی» (با همکاری)

[این اثر در همان سال به فرانسه نیز منتشر شده است.]

Literatur und Gesellschaft im ausgehenden Altertum. Tübingen: 1950.

ادبیات و اجتماع در عصر باستان

Der Ursprung der Etrusker. Baden-Baden: Verlag für Kunst und Wissenschaft, 1950.

خاستگاه اتروسکها

Aus Spätantike und Christentum. Tübingen: 1951.

مطالبی از اواخر عهد باستان و مسیحیت

Asien und Rom. Neuurkunden aus Sasanischer Frühzeit, 87. Max Niemeyer verlag, Tübingen: 1952.

آسیا و رم. اسنادی تازه متعلق به دوره اولیه حکومت ساسانیان (با همکاری)

Niedergang der Alten Welt. Eine Untersuchung der Ursachen, Frankfurt a main: V. Klostermann, 1952, 2 Bde.

زوال دنیای باستان (با همکاری)

[این اثر در ۱۹۵۳ به فرانسه نیز منتشر شده است.]

Zarathustra. Die neue Rundschau, 1952. (Reprint)

زرتشت

Alexander und Asien. Geschichte eines geistigen Erbes. VII, Max Niemeyer Verlag, Tübingen: 1953.

اسکندر و آسیا

[این اثر در ۱۹۵۴ به فرانسه منتشر شده است.]

«Das Pahlavik pergament von Awroman», *Palaeologia* (Kodaigaku), III, Tokyo: 1954, 45-51.

«پوست نوشته پهلوی Awroman»

Ein asiatischer Staat. Feudalismus unter den Sasaniden und ihren Nachbarn... Mit einem

Altheim, Franz. *Bibliographie seiner Schriften zum sechzigsten Geburtstag am 6. Oktober 1958*, zusammengestellt von Eberhard, Merkel. 40. Vittoria Klostermann: Frankfurt am, Main: 1958.

کتاب‌شناسی آثار فرانتس آلتهایم به مناسبت شصتمین سال تولدش

Festschr. F.A. Hg. v. R. Stiehl u. H.E. Stier. Bd. 2, Bln.: 1970.

یادنامه آلتهایم منتشر شده از طرف اشتیل و اشتیر
منابع ۴۵ ج ۱ ص ۱۶۶، ۴۶۹، ۴۷۳، ۴۷۶، ۴۹۱، ۴۹۳؛
۹۰ ص ۴ ش ۷ ص ۶۶۶، ۱۲۳ ج ۱ ص ۴۰۴، ۱۲۵ ج ۱
ص ۵۱۱-۵۱۲؛ ۱۵۰ ص ۱۹۵۶-۱۹۶۰ و ۱۹۶۱-
۱۹۶۵؛ ۱۵۱ ج ۱ ص ۳۲۹-۳۳۰، ۱۵۲ ج ۱ و ۲ و ۳ و ۵
و ۶ و ۷؛ ۱۵۴ ج ۱ ص ۴۴۴.

آلتینگ، یاکوبوس [yākobus ālting]

Alting, Jacobus

(۱۶۱۸-۱۶۷۹)، الهیات، زبان عبری.

در هلند به دنیا آمد. ۱۶۳۱ در گرونینگن^۱ و در ۱۶۳۸ و ۱۶۳۹ در اِین^۲ به تحصیل اشتغال داشت و در آنجا زبان عبری را نزد معلمی یهودی بنام ابراهام آموخت. از ۱۶۴۱ تا ۱۶۴۳ از گرونینگن به آکسفرّد رفت و در آنجا عبری را فرا گرفت. در ۱۶۴۳ استاد بخش زبانهای شرقی دانشگاه گرونینگن شد و ۱۶۶۷ در همان دانشگاه به درجه استادی الهیات رسید. وی دستور زبان تطبیقی چند زبان شرقی را تدوین و منتشر کرد. همچنین به زبان لاتینی بر بعضی از اسناد کتاب مقدس، تفسیرها و تعلیقات فراوان نوشت. این نوشته‌ها یک بار در ۱۶۵۸ در گرونینگن و بار دیگر در ۱۶۷۸ و ۱۶۸۸ در آمستردام به چاپ رسید.

آثار

Fundamenta Punctuationis Linguae sanctae. Cum indice tam Locorum Scripturae quam praecipuarum anomaliarum. Sed. Gronigae Lens, 1692.

واکه‌ها و دستور زبان عبری

... *Fundamenta Punctuationis Linguae Sanctae, cum necessariis canonum Locorum S.Scripturae*

شناختی آن (با همکاری)

Stiehl, R. «Zwei neue Inschriften die Aramäische Fassung der Asoka-Bilinguis von Kandahar», *AA*, VII, 1959, 1-3, 107-26.

تفسیر آرامی دو کتیبه جدید دو زبانی آشوکا از قندهار، (با همکاری)

Zarathustro und Alexander. Eine ost-westliche Begegnung. Baden-Baden: Bruno Grimm, 1960.

زرتشت و اسکندر [بخشی از این اثر با عنوان و مشخصات زیر به فارسی ترجمه و چاپ شده است:

زرتشت و اسکندر کبیر، راهنمای کتاب، س ۴، ش ۷، ص ۶۶۶-۶۷]

Stiehl, R. «New Fragments of Greek Philosophers», *E&W* 12, i, 1961, 3-18.

بخشهای جدید فلاسفه یونانی (با همکاری)

Der alte Iran. Berlin: Propyläen Verlag, bei Ullstein, 1962.

ایران باستان

«Chwarezmische Inschriften», *BO* 22, 1965.

«کتیبه‌های خوارزمی»

«Die Seleukideninschrift aus Failaka», *Klio* 46, 1965, 273-81.

«کتیبه سلوکی متعلق به Failaka»

Stiehl, Ruth. *Die Araber in der alten Welt. 2 Band, Berlin: 1965, 6. Kapital Anfänge der Mandaer von Rudolf Macuch. 14. Kapital: Sapur II, die Araber 344-365, (The genology of Arsacide). 3 Bde. 1964-66.*

عربها در دنیای باستان (با همکاری)

Der Hellenismus in Mittelasiien. Hrsg. Von Franz Altheim und Joachem Rehork, Darmstadt wissenschaftliche Buchgesellschaft, 1969.

آیین هلنی در آسیای مرکزی

Stiehl, R. «Das Jahr Zarathustras», *ZRGG* 8, 1-14.

سال زرتشت (با همکاری)

Stiehl, R. «Ostraka in pahlavik», *Das erste Auftreten der Hunen*, 9-188, Plates 1-6.

سفالینه‌هایی با نوشته پهلوی (با همکاری)

دربار هاش

Buchberger, Michael. *Lexikon für Theologe und Kirche*. Freiburg: Herder, 1957 - 1967, Vol. 1, 335. Verlag

آلفن، لویی — آلفن، لویی آلفونسو، پرو [pero ālfonso]

Alfonso, Pero

(۱۰۶۲-). الهیات، نجوم.

در هونسکا^۲ (اسپانیا) به دنیا آمد. در ۱۱۰۶ یهودیت را رها کرد و به مسیحیت گروید. تا این زمان موسی (موسی) سفاردی^۳ نامیده می‌شد و از آن پس چون در روز سن پیتر تغییر مذهب داده بود و پدر تعمیدش نیز آلفونس اول، شاه آراگون بود، پتروالفونس نامیده شد.

آلفونسو نیمی از زندگی خود را در انگلستان گذراند و در این مدت پزشک هنری اول بود. وی آثاری در زمینه‌های گوناگون دارد، از جمله مشهورترین آنها رساله‌ای است که در توجیه تغییر مذهب خود نوشته است. در معرفی و ترجمه داستانهای شرقی مانند: کلیله و دمنه، سندباد و همچنین آثار علمی اسلامی مانند جداول خوارزمی، که مورد استفاده بسیاری از دانشمندان سده‌های میانه نظیر آدلار بائی قرار گرفت، فعالیت داشت.

منابع ۷۶ ص ۴۱۸-۴۱۹؛ ۱۲۶ ج ۳ ص ۵۵۳؛ ۱۲۷ ج ۱ ص ۲۳؛ ۱۳۷ ج ۱۳ ص ۳۴۷.

آلفونسوی دهم، حکیم [ālfonso el sābiyo]

Alfonso El Sabio

(۱۲۲۱-۱۲۸۴). تاریخ، حقوق، نجوم.

۲۳ نوامبر در طلیطله (تولدو^۴، اسپانیا) به دنیا آمد. پدرش فردیناند سوم پادشاه کاستیل و لئون بود. پس از مرگ پدر، در ۱۲۵۲ با عنوان آلفونسوی دهم بر تخت نشست و در ۱۲۸۲ به رأی کورتس (مجلس نمایندگان) از سلطنت برکنار شد. با آنکه سیاست داخلی او ثبات کشور را تهدید می‌کرد، حمایت وی از

& vocum irregularium indicibus. Accedit ejusdem synopsis institutionum chaldaearum et syrarum. Ed. 6. Simili institutionum samaritanarum Synopsi, a Georgio Othone... adornata auctior. *Francofurti ad Moenum, Sumtibus F. Knochii, 1701.* et F. Knochii et Fillii, 1701-1717.

واکه ها و دستور زبان عبری

Synopsis institutionum chaldaearum et Syrarum. Francofurti ad Moenum, Sumtibus F. Knochii, Typis M. Jacqueti, 1701. et Halae Magdeburgicae, ex Officina Schneideriana, 1749.

دستور زبان آرامی و سریانی

Brevis introductio ad grammaticam hebraeam Altingianam... Accedit ad exercitum analyseos Liber Ruth. Cum Commentariis rabbinorum, Abenmelech, Abendanae, Jarchi, Abe Ezrae et Observationibus Masorethics Hebraice et Latine. Editio tertia. Trajecti ad Rhenum, ex Officina J. a Poolsum 1722.

دستور زبان عبری

منابع ۲۲ ج ۱ ص ۳۲۷؛ ۱۲۵ ج ۱ ص ۵۱۲؛ ۱۳۷ ج ۲ ص ۷۷۶-۷۷۷؛ ۱۵۱ ج ۱ ص ۳۳۰؛ ۱۵۲ ج ۷.

آلفرد فون زاراشل — آلفردوس، آنگلیکوس آلفردوس، آنگلیکوس^۱ [ānglikus ālfredus]

Alfredus, Anglicus

فلسفه.

مترجم و فیلسوف سده‌های دوازدهم و سیزدهم میلادی که قسمتی از کتاب شفا، اثر ابوعلی سینا را به لاتینی ترجمه کرده است. بعدها این کتاب به نام المعادن ارسطو شهرت یافت و در ۱۹۲۷ در پاریس به چاپ رسید. وی ترجمه‌ای نیز از حنین بن اسحاق به لاتینی دارد و در زمینه فلسفه نوافلاطونی و پیوند آن با روان‌شناسی ارسطویی و فیزیولوژی جالینوسی هم تحقیقاتی داده است.

آثار

«De moto codis» (Von der Bewegung des Herzens), 1217, ed. C. Baumker, *BGPhMA* I-II, 1923.

«کار قلب»

منابع ۷۶ ص ۵۰۱؛ ۱۲۳ ج ۱ ص ۳۲۰؛ ۱۲۵ ج ۱ ص

۱. در دایرة المعارف‌های آلمانی آلفردوس آنگلیکوس

به آلفرد فون زاراشل ارجاع شده است.

2. Huesca

3. Mose (Moises) Sefardi

4. Toledo

Bailliere e hijos, 1906.

تاریخ اسپانیا [این کتاب به همت ابن الخطیب تلخیص شده است].
Das kugelförmige Astrolab. Nach den Mitteilungen von Alfons X. von Kastilien und den vorhandenen arabischen Quellen, von Dr. Hugo Seemann, unter Mitwirkung von Dr. Th. Mittelberger. Erlangen: M. Mencke, 1925.

اسطرلاب کروی (باهمکاری)

Music in Ancient Arabia and Spain. Being La Musica de las Cantigas, by Julian Ribera. Translated and abridged by Eleanor Hague and Marion Leffingwell, London: H. Milferd, Oxford University Press and California: Stanford University Press, 1929. XI, 1, 238. front. (facalm.) Illus. (muale) plates, double tab. Printed in the United States: Songs from Las Cantigas, 235-262.

موسیقی در عربستان و اسپانیا باستان

منابع ۳۲، ۳۴، ۳۹ ذیل آلفونسوی دانشمند؛ ۷۶ ص ۱۲۵؛ ۴۲۵ ج ۱۵ ص ۱۹۹ ج ۱۷ ص ۲۰۴ و ۲۱۸؛ ۱۲۵ ج ۱ ص ۴۳۶؛ ۱۲۹ ج ۱ ص ۱۳۴؛ ۱۲۲ ج ۱ ص ۵۴۹ ج ۲۵ ص ۴۱۱-۴۱۲؛ ۱۲۷ ج ۲ ص ۶۰۴-۶۰۵؛ ۱۴۳ ج ۱ ص ۲۴۲ ج ۱۰ ص ۶۱۱-۶۱۴؛ ۱۵۸ ج ۱ ص ۱۰۰؛ ۱۵۹ ج ۲۰ ص ۸۹؛ ۱۶۴ ص ۳۱-۳۲.

آلفونس، پترو — آلفونسو، پرو

آلمانی‌ای بولوفر، خوزه [xoze älemāni i bolufer]
Aleman y Bolúfer, José

(۱۸۶۶-۱۸۹۴)، ادبیات، فلسفه.

در ایالت والنسیا (اسپانیا) به دنیا آمد. در ۱۸۸۹ به اخذ درجه دکتری فلسفه و ادبیات از دانشگاه مادرید نایل آمد.

در ۱۸۹۱ استاد دانشگاه گرانادا (غرناطه) و مادرید گردید. وی عضو آکادمی زبان و تاریخ اسپانیا بود. در مادرید درگذشت.

آثار

Bidpai. Arabic version. *Kalilah wa-Dimnah*. Spanish. ...la antigua version Castelluma de

علم و دانش مایه آن شده که بذر عظمت آینده کاستیل افشانده شود. به پیروی از سنت پیشینیان خود، ترجمه بسیاری از آثار عربی و عبری از جمله قرآن کریم، کلیله و دمنه و آثاری از علم هیأت و ستارشناسی را به زبانهای لاتینی و کاستیلی تشویق می کرد. خود نیز در ترجمه آثار دست داشت و زیج بتانی را به اسپانیایی ترجمه کرده و بر برخی از آثار مقدمه نوشته است. وی برای اسپانیا مجموعه حقوقی بزرگی در هفت بخش، به نام *Las siete partidas* که مجموعه ای از معارف حقوقی آن دوران بود، فراهم آورد. ترجمه رساله های اخترشناسی، اختربینی و جادوگری از زبان عربی از علاقه مندی بسیار آلفونسو به علم و دانش خبر می دهد. بیشترین شهرت علمی او مدیون ویرایش تازه های از زیج طلیطله ای زرقالی^۱، منجم قرطبی (حدود ۱۰۲۹ تا حدود ۱۰۸۷) است. این ویرایش که به جداول آلفونسی^۲ شهرت یافت، اثری بکر نبود. با آنکه از ۱۲۴۳ تا ۱۲۵۳ رصدهای تازه ای صورت گرفته بود، جداول آلفونسی از صورت کلی زیج زرقالی تبعیت می کرد. منظومه بطلمیوسی تنها با تغییراتی جزئی در آن برای بیان و توضیح حرکت فلکی مورد استفاده قرار گرفته بود. در این جداول، مدارها و معادلات خورشید و ماه و سیارات؛ میل ستارگان؛ بُعد، استقبال و اقتران خورشید و ماه؛ پدیداری ماه و گرفتگی آن؛ نظریه مثلثاتی جیبها و وترها برای پیشگویی حرکت اجرام آسمانی بکار برده می شد. ویرایش اصلی اسپانیایی این جداول مفقود شده است. رواج آن در سده های میانی بیشتر در نتیجه انتشار ترجمه لاتینی آن بود. وی همچنین ترجمه رشته ای از کارهای نجومی عربی را تشویق کرد که روی هم کتابهای علم نجوم^۳ خوانده می شد. شهرت وی نتیجه تلاشهای اسرارآمیز او نبود، بلکه پی آمد حمایت شاهانه ای بود که با رضای خاطر از علم نجوم می کرده است و به جرأت می توان وی را یکی از بارزترین واسطه های انتقال علوم از شرق اسلامی به اروپا دانست. ۲۴ آوریل در اشبیلیه (سویل) درگذشت و در سمت قبله جامع اعظم که ظاهراً در دوران او به کلیسا تبدیل شده بود، به خاک سپرده شد.

آثار

Primera cronica general. Estoria de Espana que mando componer Alfonso el Sabio y se continuaba bajo Suncho IV en 1289. Publicada por Ramón Menéndez Pidal... Madrid: Bailly-

1. Arzachel

2. *Tablas Alfonsinas*

3. *Libros del saber astronomia*

promovendi vid filosofie doktorspromotionen. Uppsala: den 29 mai 1903, af H. Almkvist... Utgifna af David W. Myhrman...; Stockholm: A. Bonnier 1905.

تحقیق پیرامون ویژگیهای ضمیر در زبانهای سامی
Nubische Studien in Sudan. 1877-78. Aus dem Nachlass... H. Almkvist's herausgegeben von K.V. Zetterstéen. [Arbeten utgifna med understöd af Vilhelm Ekmans Universitetsfond. Upsala. 10]. XXXVIII, 230, Upsala & Leipzig. 1911. [For criticism see: W. Max Müller, OLZ, V.15, 504-505.]

تحقیقات پیرامون (زبان) منطقه نوبه در سودان، ۱۸۷۷ - ۱۸۷۸

Kleine Beiträge zur Lexikographie des vulgärabischen. II Aus dem nachlass prof. Herman Almkvists. Hrsg. von M.V. Zetterstéen. 1925. [For criticism see: Th. seif. OLZ, V. 31, 1928, col. 284-285.]

یادداشت‌های کوتاهی درباره واژه‌نگاری عربی عامیانه
لغة بجاوة. ۱۸۸۱ - ۱۸۸۵.

لغة العامة مصر و الشام. ۱۸۹۲ - ۱۹۲۵.

مطالعات عن البربر. ۱۹۱۱.

منابع ۵۳ ج ۳ ص ۸۹۲؛ ۱۲۵ ج ۱ ص ۴۹۵؛ ۱۵۱ ج ۱ ص ۳۲۳.

آلن، جان [jān ālen]

Allen, John

(؟ - ۱۹۵۵)، سکه‌شناسی.

در دبیرستان سلطنتی ادینبرا (اسکاتلند) درس خواند و از دانشگاه ادینبرا فوق‌لیسانس و سپس درجه دکتري حقوق دریافت کرد. مدتی نیز در دانشگاه لایپزیگ درس خواند.

وی مدرس زبان سنسکریت در دانشگاه‌های ادینبرا و مدرسه مطالعات شرقی و افریقایی دانشگاه لندن بود. از ۱۹۰۷ در موزه بریتانیا در بخش نگهداری سکه و مدال به کار پرداخت. عضو انجمن عتیقه‌شناسان لندن، آکادمی بریتانیا، انجمن سلطنتی سکه‌شناسی، معاون و سپس سرپرست

Calila v Dimna. Cote-jada con dl original arabe de la misma, Madrid: Sue de Hernando, 1915.

کلیله و دمنه (ترجمه از عربی به اسپانیایی)
منابع ۵۳ ج ۲ ص ۵۲۹؛ ۱۲۵ ج ۱ ص ۴۱۶.

آلمکویست، هرمان [hermān ālmkvist]

Almkvist, Herman

(۱۸۳۹ - ۱۹۰۴)، زبان‌شناسی.

در سوئد به دنیا آمد. تحصیلاتش را زیر نظر فلایشرا، شرق‌شناس مشهور آلمانی به پایان رساند. سپس در دانشگاه اوپسالا به تدریس پرداخت و ضمن تدریس به فراگرفتن زبانهای سامی نیز مشغول بود. آلمکویست برای تحقیق پیرامون زبان اقوام بجاوه که نژاد عربی - حبشی داشتند و به 'شاربیان' مشهور بودند، به مصر و شام و سودان سفر کرد. در این سفر زبان بربرها را نیز فراگرفت و هنگام اقامت در مصر و شام از گویش روزمره مردم واژه‌های بسیاری گردآوری کرد.

آثار

Ibn Batutah , 1304-1377. *Ibn Batutahs Resa Genom Maghrib*. Text, öfversättning och commentar af H. Almkvist, Upsala: Köngl. Akad. Boktryckeriet, 1866.

سفرنامه ابن بطوطه (شرح و انتشار سفر مراکش)
Die Bischari-sprache Tu-Bedawis in Nordost Afrika. Beschrieben und vergleichend dargestellt. 2 Volumen in 1. Upsala: 1881.

زبان بشاره در شمال شرقی افریقا

Ein türkisches Dragoman-Diplom aus dem vorigen Jahrhundert. In Faksimile herausgegeben und übersetzt von Herman Almkvist. (Skrifter utgifna af Humanistiska vetenskapssamfundet i Upsala. III.2)6, 1 Plate. Upsala: 1894.

دیپلم مترجمی ترکی از سده‌های پیش

Nachträgliche Bemerkungen zum türkischen Dragaman Diplom. (Skrifter utgifna af Humanistiska vetenskapssamfundet i Upsala III.2) 9-16 Upsala: 1895.

ملاحظات بعدی پیرامون دیپلم مترجمی ترکی

Den Samitiska sprakforskningens strid mot gällande dogm. Födrag samt tal till

London: 1914.

فهرست مسکوکات سلسله‌های گپتا و..... پادشاه گودا
«Indian Coins Acquired by the British Museum», NC, 5th ser., 1, 1921, 333-348; 1922, 200-213; 4, 1924, 96-110; 14, 1934, 229-243; 17, 1937, 297-305.

سکه‌های هندی جمع‌آوری شده توسط موزه بریتانیا
Arnold, Sir Thomas Walker. *The Islamic Book. A contribution to its art and history from the VII-XVIII century*, by Sir Thomas W. Arnold and Professor Adolf Grohmann. Translated by J. Allan, Paris: The Pegasus Press. New York: Harcourt, Brace and Company, 1929.

کتاب اسلامی (ترجمه)

«A Portrait Mohur of Akbar», BMQ 5, 1930-31, 56-57.

مهری با نقش صورت اکبر

«Medieval Muhammeden Coins», BMQ 8, 1933, 50-51.

سکه‌های اسلامی سده‌های میانه

The Cambridge Shorter History of India. By J. Allan... Sir T. Wolseley Haig... H.H. Dodwell... Edited by H.H. Dodwell, Cambridge: 1934.

تاریخ مختصر هند چاپ کیمبرج

British Museum. *Catalogue of the Coins of Ancient India*. London: 1936.

فهرست سکه‌های هند باستان

The Inscription of Ajanta. 1936.

کینه آجانا

«Coins of the Moghul Emperor Akbar», BMQ 12, 1938, 144.

سکه‌های اکبر، امپراتور مغول

Congrès International de Numistique 4th London, 1936. Ed. by J. Allan, H. Mattingly and F.S.G. Robinson. London: R. Quaritch, 1938.

چهارمین کنگره بین‌المللی سکه‌شناسی لندن در ۱۹۳۶
(ویرایش، با همکاری)

«A Tabula Iliac from Gandhara...», Reprinted from the *Journal of Hellenic Studies*, Vol. LXVI, 1948, 21-23. London: 1948.

لوح استخوانی از قندهار

افتخاری انستیتوی باستان‌شناسی بریتانیا بود.
همچنین در مجامع علمی دیگری در کشورهای فرانسه، آمریکا، اتریش، چکسلواکی و یوگسلاوی عضویت داشت. ۲۶ اوت درگذشت.

آثار

Indian Museum Calcutta. *Catalogue of the Coins in the Indian Museum Calcutta*. Including the Cabinet of the Asiatic Society of Bengal, by Vincent A. Smith... Published for the trustees of the Indian Museum. Oxford: Clarendon Press, 1906-1919.

فهرست سکه‌های موزه هند در کلکته (ویرایش)

«Mughal Emperors, Rafi'u-d-Darjat», JASB, N.S. 6, 1910, 244-245.

امپراتوران مغول، رفیع‌الدرجات

«Some Rare Coins of the Pathan Sultans of Delhi», JASB, N.S.7, 1911, 698-700.

برخی از سکه‌های کمیاب سلاطین پتان دهلی

«Some Rare Mughal Coins», JASB, N.S.7, 1911, 701-703.

برخی از سکه‌های کمیاب مغولی

«The Coinage of the Maldiv Islands with Some Notes on the Cowrie and Larin», NC, 4th ser., 12, 1912, 313-332.

ضرب سکه در جزایر مالدیو همراه با یادداشتهایی در باره سکه‌های کوری و لرین

«A Rupee Struck by George Thomas», JASB, N.S., 8, 1912, 129-130.

ضرب روپیه به وسیله جورج تامس

«Unpublished Coins of the Caliphate», NC, 4th ser., 19. 1919, 194-198.

سکه‌های غیر رایج عصر خلافت

Bartholomew, John George. *A Literary and Historical Atlas of Asia*. [with a chapter «Brief Survey of the Coinages of Asia», by J. Allan.], (Everyman's Library... Reference.) London: Doughty, New York: Dutton, 1913.

اطلس ادبی و تاریخی آسیا [فصلی درباره بررسی ضرب سکه در آسیا]

Catalogue of the Coins of the Gupta Dynasties and al Śasānka King of Gauda. [Catalogue of the Indian coins in the British Museum.],

A Study of Hadith Isa Ibn Hisham. Al-Muwaylihi's View of Egyptian Society During the British Occupation. New York: State Univ., 1974.

بررسی حدیث عیسی بن هشام و دیدگاه مویلیحی در مورد جامعه مصر در دوران اشغال بریتانیا

«Egyptian Drama and Fiction in the 1970s», *Edebiyat* 1, 1976, 219-234.

نمایشنامه و داستان مصری در دهه ۱۹۷۰

«A Self-paced Proficiency-based Arabic Course», *Al-Arabiyya* 10 i-ii, 1977, 14-17.

خودآموز عربی دوره تخصصی

«Some Recent Works of Najib Mahfuz: A Critical Analysis», *JARCE* 14, 1977, 101-110.

برخی از آثار جدید نجیب محفوظ: تجزیه و تحلیل انتقادی

«Arabic Drama in Theory and Practice: The Writings of Sa'dallah Wannus», *Jara. L.*, 15, 1984, 94-113.

نمایشنامه عربی در تئوری و عمل: نوشته‌های سعدالله ونوس

«Proficiency Guidelines for Arabic», *Al-Arabiyya* 17, 1984, 119-123.

راهنمای تخصصی زبان عربی

Autumn Quail. Naguib Mahfouz. Tr. Allen, R. Ed. Rodenbeck, J., Cairo: American University in Cairo Press, 1985, rp. 1988. 147. [Tr. of Al Summan Wal kharif, 1962.]

بلدرچین و پاییز (ترجمه)

«Beginning and Ending: Aspects of Technique in the Modern Arabic Short Story», *WLT* 60, 1986, 199-206.

آغاز و پایان: جنبه‌های تکنیکی داستان‌نویسی کوتاه در عربی جدید

«Computers and Language Learning with Special Reference to Arabic», *Teaching Arabic with the Computer. Proceedings of the first Symposium... Leeds.. 1986.* Ed. A. Shvitiel. Leeds: University of Leeds, 1986, 21-23.

کامپیوتر و زبان‌آموزی با نگرش ویژه به زبان عربی

«The Mummy Awakes», tr. Allen, R. *The Worlds of Muslim Imagination.* Ed. Alamgir

«Larin», *El*, Vol. v, 1983, 683-684.

لارین: اسکة نقره‌ای رایج در خلیج فارس و اقیانوس هند در سده‌های شانزدهم و هفدهم میلادی

منابع ۱۲۵ ج ۱ ص ۴۸۵، ۱۳۹ ج ۷ ص ۱۲، ۱۵۰ س ۱۹۰۶ - ۱۹۵۵، ۱۹۷۷ و ۱۹۸۶، ۱۵۱ ج ۱ ص ۳۱۴، ۱۷۱ ج ۵ ص ۱۶، ۱۷۲ ص ۱۱۲.

آلن، راجر مایکل اشلی [rājer māykel ašlī ālen] Allen, Roger Micheal Ashley

(۱۹۴۲ -)، زبان و ادبیات عرب.

۲۴ ژانویه در دؤن (انگلستان) به دنیا آمد. در ۱۹۶۵ از دانشگاه آکسفورد لیسانس، سپس فوق لیسانس و در ۱۹۶۸ دکتری زبان و ادبیات معاصر عرب گرفت. در باره شیوه‌های آموزش زبان دوم، بویژه زبان عربی، ادبیات معاصر عرب و ترجمه ادبیات شرق نزدیک کار کرده است.

از ۱۹۶۸ تا ۱۹۷۳ استادیار زبان و ادبیات عرب در دانشگاه پنسیلوانیا و در ۱۹۷۰ و ۱۹۷۱ عضو مرکز تحقیقات امریکایی در مصر بود. در ۱۹۷۲ عضو کمیته تحقیقاتی و آموزشی انجمن مطالعات شرق میانه و جامعه شرق‌شناسی امریکا بود و در ۱۹۷۳ دانشیار شد. همچنین عضو انجمن امریکایی مدرسان زبان عربی بوده است.

آثار

«Hadith Isa Ibn Hisham: The Excluded Passages», *WJ* 12, 1969, 74-89, 163-181.

عبارات حذف شده حدیث عیسی بن هشام

«A List of Works of Modern Arabic Literature Translated into English», *An-Nashra* 3ii, 1969, 9-16.

فهرستی از آثار ادبیات نوین عربی ترجمه شده به انگلیسی

«Hadith Isa Ibn Hisham by Muhammad al Muwailihi, a Reconsideration», *Jara. L.*, 1970, 88-108.

بررسی دوباره حدیث عیسی بن هشام، اثر محمد مویلیحی

«Nagib Mahfuz: His World of Fiction», 3 parts, (Co-Author) *Ar. W.*, 1970-1971.

دنایای افسانه نجیب محفوظ (با همکاری)

«God's World», (Co-Author), *BI*, 1973.

جهان خداوند (با همکاری)

در گرایفزوالد در گذشت.

آثار

Über Poesie und Poetik der Araber. Gotha: 1856.

درباره شعر و شاعری اعراب

Khalaf ibn Haizan Called al-Ahmar. *Chalef el-Ahmar's Qasside*. Berichtiger arabischer Text, Übersetzung und Kommentar...Nebst Würdigung Josef Von Hammer's als Arabistan. Greifswald: 1859.

قصیده خلف الاحمر

Muhammad ibn Ali ibn Tabataba, called Ibn al-Tiqtaqa. *Elfachri*... Arabisch, herausgegeben... von W. Ahlwardt Göttingen: 1860.

الفخری، اثر ابن الطقطقی (مقابل و تصحیح)

Hasan ibn Hani, Called Abu Nuwas. *Diwan des Abu Nowas*... herausgegeben von Withelm Ahlwardt Greifswald: 1861.

دیوان ابونواس (مقابل و تصحیح)

Ziyad ibn Mu'awiyah, called al-Nabighah, al-Dhubyani. *The Divans of the Six Ancient Arabic Poets. Ennabiga, Antara, Tharufa, Zuhair. 'Alqama and Imruulqais*., London: 1870; Paris: 1900.

دیوان شش شاعر معلّمه سرا عربی عصر باستان (نابغه، عتره، طرفة، زهیر، علقمه و امرؤ القیس)

Ahmad ibn Yahya, al-Baladhuri. *Anonyme Arabische Chronik, Band XI, vermütlich das Buch der Verwandtschaft und Geschichte der Adligen (Ansab al-Ashraf wa Akhbaruham)*, von Abulhasan Ahmed ben Jahja ben Gabir ben Dawud el Beladori el Bagdadi... Autographiert und herausgegeben von W. Ahlwardt, Greifswald: 1883.

انساب الاشراف و اخبار هم، اثر بلادری بغدادی (رونویسی و چاپ)

Verzeichnis der arab. Handschriften der Königl. Bibliothek zu Berlin. 1887-99, 10 Bde.

فهرست نسخه‌های خطی عربی کتابخانه سلطنتی برلین

Hashmi, Islamabad: Gulmohar, 1986, 15-33. [short story]

«مومیایی بیدار می‌شود» (ترجمه)

«A Note on Najib Mahfuz's *The Mummy Awakes*», *The Worlds of Muslim Imagination*. Ed. Alamgir Hashmi. Islamabad: Gulmohar, 1986. 212-215.

«یادداشتی بر مومیایی بیدار می‌شود، اثر نجیب محفوظ» *Modern Arabic Literature*. Ed. Allen, R. New York: Ungar, 1987.

ادبیات نوین عربی (ویرایش)

Idris-Yusuf. «Snobbism», tr. Allen, R. and Haydar Adnan. *JARA L*, 18, 1987, 88-101. [Short Story]

«رفتار عوامانه» (ترجمه، با همکاری)

«Alsafar ila al-Mu'tamar» (the Trip to the Conference), *JARCE* 143-144, 1988-90, 9-10 [on Najib Mahfuz, Cairo: 1988.]

«سفر به سوی کنفرانس»

منابع ۱۳۱ ج ۳ ص ۸، ۱۵۰ س ۱۹۶۶-۱۹۷۰، ۱۹۷۲-۱۹۷۳، ۱۹۷۵، ۱۹۷۷، ۱۹۷۹، ۱۹۸۰، ۱۹۸۵، ۱۹۸۶، ۱۹۸۷، ۱۹۸۸ و ۱۹۸۹.

آلوارت، تنودور ویلهلم [teodor vilhelm älvärt]

Ahlwardt, Theodor Wilhelm

(۱۸۲۸ - ۱۹۰۹)، تاریخ اسلام، زبان و ادبیات عرب.

در گرایفزوالد، آلمان به دنیا آمد. در برلین علوم شرقی را فراگرفت و مطالعات خود را به زبان عربی بویژه ادبیات آن اختصاص داد.

در ۱۸۶۱ استاد زبانهای شرقی در دانشگاه گرایفزوالد بود. فعالیت علمی او در زمینه فهرست نگاری کتابهای شرقی بویژه کتب عربی و پژوهش در باره این آثار و نشر بسیاری از متون کلاسیک ادبیات عرب و گردآوری فهرستهای توصیفی نسخه‌های خطی عربی بوده است. وی توجه خاصی به نشر قصاید عربی و کتب قدیمه اسلامی داشت. در تاریخ اسلام بررسی و تتبع زیاد کرد و تحقیقاتی نیز در باره ابن السراج و آثار وی دارد.

آلوارت برای خود نام «ویلیام بن الوزدالبیروسی» را برگزیده بود. او کتابدار دانشگاه گرایفزوالد بود و برای نسخه‌برداری از کتابهای خطی شرقی به شهرهایی که از مراکز شرق‌شناسی بود مسافرتها می‌کرد. ۲ آوریل

همچنین عضو آکادمی علوم انسانی بارسلون و بریتانیا بوده است. وی به اخذ نشانهای لژیون دونور و ردکراسوار و دکتری افتخاری از آکسفرد نایل آمده است.

آثار

La sagesse et sept filles: Recherches sur les Allégories de la philosophie et des Arts Libéraux IXe-XIIe siècle. 1946.

فرزانی و هفت دختر: پژوهشی در باره تمثیلات فلسفه و هنرهای آزاد سده نهم تا دوازدهم میلادی
«Deux traductions latines du Coran au Moyen Age», *AHDLMA* 22-23, 1947-48, 69-131.

«دو ترجمه لاتینی قرآن در سده‌های میانه»

«L'introduction d'Avicenne en occident», *RC*, Juin 1951, 130-140.

«معرفی آثار ابن‌سینا به غرب»

Alverny, and Vajda, G. «Marc de Toledé, traducteur d'Ibn Tumarit», *And* 16, 1951, 99-140, 259-307; 17, 1952, 1-56.

«مارک تولدوی، مترجم ابن تومرت» (با همکاری)

Catalogue général des manuscrits latins de la Bibliothèque nationale. Vols. III, 1952; IV, 1958; V. 1968.

فهرست کلی نسخه‌های خطی لاتینی در کتابخانه ملی

«Notes sur les traductions médiévales d'Avicenne», *AHDLMA* 27, 1952, 337-358.

«ملاحظات در باره ترجمه‌های سده‌های میانه از آثار ابن‌سینا»

«Les traductions latines d'Ibn Sina et leur diffusion au Moyen Age», *Millénaire d'Avicenne, Congrès de Bagdad*, 1952, 59-69.

«نشر ترجمه‌های لاتینی آثار ابن‌سینا در سده‌های میانه»
«Avicenne et les medecins de Venise», *SBN I*, 1956, 23-44.

«ابن‌سینا و پزشکان ونیز»

«L'explicit du *De Animalibus* d'Avicenne», *BECh*. 115, 1957, 32-42.

«چکیده الحوان اثر ابن‌سینا»

«Trois opuscules inédits d'al-kindi», *Int. Cong. Or.*, 24, 1957, 301-303.

«سه اثر معرفی نشده از الکندی»

«Avicenna Latinus», *AHDLMA* 28, 1961,

Sammlungen alter arabischer Dichter...

Herausgegeben von Ahlwardt. Berlin: 1902-3.

مجموعه اشعار شعری قدیمی عرب

Ru'bah ibn al-Ajjaj. *Diwan des Regesdichters Rūba ben El'aggag*. Aus dem Arabischen metrisch übersetzt von W. Ahlwardt. Berlin: 1904.

دیوان ربوّه بن العجاج (ترجمه)

در باره‌اش

Kokovtsov, P.K. Vilgelm. «Ahlwardt (Wilhelm Ahlwardt.) Nekrolog», *Bull. Acad. Imp. Sci*, 6, ser, 4, 1910.

«یادنامه آلوارت»

منابع ۲۲ ص ۳۳۸، ۳۲، ۳۴، ۴۲ ص ۴۰ - ۴۱، ۵۲ ج ۱ ص ۱۶۳، ۵۳ ج ۲ ص ۷۲۰ - ۷۲۱، ۷۴ ص ۲۰۳، ۹۴ ش ۱ ص ۸۴۸ - ۱۲۳ ص ۲۳۲، ۱۴۴ ج ۱ ص ۱۱۱، ۱۵۰ ص ۱۹۰۶ - ۱۹۵۵، ۱۵۱ ج ۱ ص ۱۷۳، ۱۵۴ ج ۱ ص ۵۰۷، ۱۵۸ ج ۱ ص ۶۳، ۱۶۴ ص ۱۸.

آلورنی، ماری تریز [māri terez ālverni]

Alverny, Marie Thérèse

(۱۹۰۳ -)، فلسفه.

۲۵ ژانویه در بوئن (لوار فرانسه) متولد شد. در دانشگاه استراسبورگ، سوربن، مدرسه ملی شارتر و اکول پراتیک پاریس به تحصیل پرداخت و موفق به اخذ درجه دکتری فلسفه شد.

در ۱۹۲۸ کتابدار کتابخانه ملی پاریس و از ۱۹۴۷ تا ۱۹۶۲ دستیار مسئول نسخه‌های خطی همان کتابخانه گردید. در ۱۹۵۴ همکار مدیر آرشیو تاریخ عقیدتی و ادبی سده‌های میانه شد و در ۱۹۵۷ به عنوان استاد مرکز مطالعات عالی تمدن سده‌های میانه در دانشگاه پواتیه به تدریس پرداخت. از ۱۹۶۳ تا ۱۹۶۶ سرپرست تحقیق در مرکز ملی پژوهش علمی و در ۱۹۶۵ و ۱۹۶۶ عضو انجمن مدرسه ملی شارتر و انجمن مطالعات لاتینی و کمیته بین‌المللی شناسایی خطوط باستانی بوده است. در ۱۹۶۷ رئیس تحقیق و همچنین دبیرکل کمیته کتابشناسی اتحادیه بین‌المللی تاریخ علوم بود. در ۱۹۶۶، ۱۹۶۸ و ۱۹۷۴ به ترتیب عضو هیأت تحریریه نشریات *Vivarium*, *Manuscripta*, *Scriptorium* و عضو مکاتبه‌ای آکادمی سده‌های میانه و انجمن فلسفه امریکا و آکادمی هنرها و علوم امریکا، و

انسان به منزله نماد

Pseudo-Aristotle, De elementis.
Pseudo-Aristotle in the Middle Ages: The Theology and other texts. Ed. J.Kraye, W.F.Ryan & C.B.Schmitt. London: Warburg Institute, 1986 (W.I. Surveys and Texts, XI) 63-83.

ارسطوی دروغین در سده‌های میانه: الهیات و دیگر متون
 «Avicenne. son traducteur Andrea Alpago, et l'histoire des religions», *ALCO*, 23, 362-363.

«آندرا آلپاگو، مترجم آثار ابن سینا، و تاریخ ادیان»

منابع ۱۱۷ ج ۱، ۱۴۷ س ۱۹۷۸ - ۱۹۷۹ ص ۳۳ - ۳۴،
 ۱۵۰ س ۱۹۰۶ - ۱۹۵۵ و ۱۹۵۶ - ۱۹۶۰ و ۱۹۶۱ -
 ۱۹۶۵ و ۱۹۶۶ - ۱۹۷۰ و ۱۹۷۱ - ۱۹۷۵ و ۱۹۷۷ و
 ۱۹۷۸ و ۱۹۷۹ و ۱۹۸۹: ۱۵۲ ج ۶

آلوی، ژوزف — آلوی، ژوزف

آل یاسین، جعفر [ja'far āl-e yāsin]

Al-Yasin, Jafar

فلسفه اسلامی.

آثار

صدرالدین شیرازی نوکننده فلسفه اسلامی
 منبع ۴۵ ج ۲ ص ۶۴۲

آل یاسین، محمدحسن [moḥammad ḥasan āl-e yāsin]

Al-Yasin, Mohammad Hassan

تاریخ، زبان و ادبیات عرب.

آثار

Al-Sahib ibn 'Abbād, hayā'uhū wa adabuhū. (A biography of Ismail ibn 'Abbād). Arabic text. (Maktabat al-Ṣāḥib ibn abbād, i). Baghdad: 1957.

زندگینامه صاحب بن عبّاد

Nashwān ibn Sa'id, al-Himyari and al-Andalusi (Muhammad ibn Yūsuf). *Risālatān Fi'l-farq bain al-dad wa'l-za (Two Treatises on the Difference between the Letters dad and za)*. Edited by Muhammad Hasan Ālyāsīn. Arabic text. Baghdad: Matba'at al-Ma'arif, 1961.

دو رساله در باره فرق بین حروف ض و ظ (ویرایش)
 تاریخ العرب قبل الاسلام، عن نسخه کتبت عام ۲۴۳ هـ.

281-316; 29, 1962, 217-233; 30, 1963, 221-272; 31, 1964, 271-286; 32, 1965, 257-302; 39, 1972, 321-341.

«ابن سینا به زبان لاتینی»

Catalogues des manuscrits datés en écriture latine. Vol. II, 1962; III, 1974.

فهرستهای نسخه‌های خطی تاریخ‌دار به خط لاتینی

«La tradition manuscrite de l'Avicenne latin», *Mélanges Taha Husain*, 1962, 67-78.

«روایت مکتوبی از ابن سینا به زبان لاتینی»

Alain de Lille. Textes inédits, avec une introduction sur sa vie et ses oeuvres. 1965.

متون چاپ نشده‌ای از آن دولیل، همراه با مقدمه‌ای در
 باره زندگی و آثار او

«La connaissance de l'Islam en Occident du IXe au milieu du XIIe siècle», *OIAM* II, 1965, 577-602.

«شناخت اسلام در غرب از سده نهم تا اواسط سده
 دوازدهم م»

«Les traductions d'Avicenne. Quelques résultats d'une enquête», *Vème Congrès International d'Arabisants et d'Islamisants. Actes*, 1970, 151-158.

«ترجمه‌هایی از آثار ابن سینا، نتایجی چند از یک بررسی»
 «Avicennisme en Italie», *OOM*, 1971, 117-144.

«ابن سیناگرایی در ایتالیا»

«Une rencontre symbolique de Jean Scot Érigène et d'Avicenne», *Notes sur le De causis primis et secundis et fluxu qui consequitur eas*. The mind of Eriugena. ed. J.J. O'Meara and L.Bieler, Dublin: 1973, 170-181.

«دیدار رمزی ژان اسکوارین و ابن سینا»

«Al-Kindi de radiis», *AHDLMA*, 1974, 139-260.

«الکندی...»

«La connaissance de l'Islam au temps de Saint Louis», *Septième centenaire de la mort de Saint Louis. Actes des colloques de Royaumont et de paris*, 1970, Paris: 1976, 235-246.

«آشنایی با اسلام در عصر سن لویی»

L'Homme comme symbole. Le Microcosm, 1976.

63, 1909, 699-700.

«کلمه سُوَیس (سوئز) در کتاب ابوالمحاسن»

«La Valeur historique de l'ouvrage biographique intitulé *Al-Manhal as Safi*. Par Abu-l-Mahāsin ibn Taghri Birdi», (MSS. 2068-2072 de la Bibliothèque Nationale), *MéL. H. Derenbourg*, 1909, 245-254.

«ارزش تاریخی کتاب المنهل الصافی، اثر ابوالمحاسن ابن تغری بردی»

«La Grande Moudawwanā (al-Moudawwana al Koubrā)», *RMM* 10, 1910, 524-532.

«المدونة الكبرى (کتاب حقوق)»

Ibn al-Ṭaṭṭaḡā, Muhammad ibn 'Alī, b.ca 1262. *Al-Fakhri*. Histoire des dynasties musulmanes depuis la mort de Mahomet jusqu'à la chute du khalifat, 'Abbāside de Baghdād. (11-656 de l'hégire=632-258 de J-C) Avec des prolégomènes sur les principes du gouvernement, par Ibn Al-Tiṭṭagā. Tr. de l'arabe et annoté, par Emile Amar, Paris: E, Leroux, 1910.

الفخری. تاریخ سلسله‌های اسلامی پس از وفات حضرت محمد (ص) تا سقوط خلفای عباسی بغداد، اثر ابن الطقطقی (ترجمه و تحشیه)

«Prolégomènes à l'étude des historiens arabes par Khalil ibn Aibak As-Safadi», *JA* 10, ser. 17, 1911, 251-308, 465-532.

«مقدمه بر تحقیق در باره تاریخ نویسندگان عرب، اثر خلیل بن آیبک الصفدی»

L'Organisation de la propriété foncière au Maroc. Etude théorique et pratique, accompagnée du règlement officiel provisoire sur la propriété foncière, préface de M. Pierre Boudin, Paris: 1913,

سازمان مالکیت ارضی در مراکش

منابع ۴۲ ص ۴۳؛ ۵۳ ج ۱ ص ۲۹۳-۲۹۴؛ ۱۲۵ ج ۱ ص ۵۲۱؛ ۱۵۰ ص ۱۹۰۶-۱۹۵۵؛ ۱۵۱ ج ۱ ص ۳۳۶؛ ۱۵۲ ج ۵.

Amari, Michele Benedetto Gaetano
[mikele benedetto geytāno āmārī]

Amari, Michele Benedetto Gaetano

(۱۸۰۶-۱۸۸۹)، تاریخ اسلام، زبان عربی.

خط یعقوب بن السکیت. تألیف عبدالملک بن قریب الأصمعی، بغداد: المکتبة العلمية، ۱۳۷۹ هـ. / ۱۹۵۹ م. (تصحیح و حاشیه نویسی)

دیوان الشیخ جابر الکاظمی، ۱۲۲۲-۱۳۱۲ هـ. بغداد: المکتبة العلمية، ۱۹۶۴. (تصحیح و حاشیه نویسی)
دیوان صاحب بن عباد. (الطبعة I) بغداد: مکتبة النهضة، ۱۹۶۵. (تصحیح و حاشیه نویسی)

تاریخ الشهد الکاظمی. بغداد: مطبعة المعارف، ۱۹۶۷.
الشیبه علی حدوث التصحیف. تألیف حمزة بن الحسن الاصفهانی، (الطبعة I) بغداد: مکتبة النهضة، ۱۹۶۷. (تصحیح و حاشیه نویسی)

کتاب الاشتقاق. تألیف عبدالملک بن قریب الأصمعی، بغداد: ۱۹۶۸. (تصحیح و حاشیه نویسی)

منابع ۴۵ ج ۱ ص ۶۴۲؛ ۱۲۵ ج ۱ ص ۳۸۷؛ ۱۵۱ ج ۱ ص ۲۵۸ و ج ۵ ص ۵۹۰، ۷۸۵.

آمار، امیل [emil āmār]

Amar, Émile

(۱۸۸۳ -)، تاریخ اسلام، زبانهای شرقی.

در تونس متولد شد. از مدرسه زبانهای شرقی پاریس فارغ التحصیل گردید. پژوهشهایی در تاریخ اسلام دارد.

آثار

«Fsaai sur l'origin de l'écriture chez les arabes», *RT*, 1906, 531-544.

«تحقیق درباره پیدایش خط در میان اعراب»

«La Khaldounyya (une université musulmane en Tunisie)», *RMM* I, 1907, 352-363..

«خلدونیه (دانشگاه اسلامی تونس)»

Al-Wansharisi 1430-1509. *La Pierre de touche des Fétwas* de Ahmad al Wansharisi (choix de consultations juridiques des Faqihis du Maghreb. Tr. ou analysées par Emile Amar. Paris: E. Leroux, 1908-1909.

المعيار المغرب و الجامع المغرب فی فتاوی افريقية و المغرب اثر احمد بن یحیی بن محمد ونشریسی تلمسانی (ترجمه، تحلیل و بررسی)

«Sur une identification de deux manuscrits arabes de la Bibliothèque Nationale», *JA* 10, ser. 11, 1908, 237-242.

شناسایی دو نسخه خطی عربی در کتابخانه ملی»

«Le Mot SYWS chez Abu-l-Mahāsin», *ZDMG*

Su le iscrizioni arabiche del palazzo Regio di Messina (Reale Accademia dei Lincei Anno ccl xxv III). Roma: 1881.

در باره کتبه‌های عربی کاخ سلطنتی مسينا
Ibn Fadl Allah al Umari Ahmad ibn Yahya
1301. *Condizione degli stati cristiani dell'occidente secondo una rebizione di Domenichino Doria de Genova*. Testo arabo con Versione Italiana enot di Amari Memoria letta nella seduta del 28 Gennaio, 1883.

اوضاع ایالات مسیحی مغرب زمین براساس گزارش از
دومینکو دوریا از جنوا (ترجمه)
Al Idrisi (1100-1166). *L' Italia descritta nel Libro del ruggero comp da Edrisi*. Testo arabo pubblicato con version e note da Amari e c schiaparelli. Roma: coi tipi del saluncci, 1883.

توصیف ایتالیا براساس ترجمه جغرافیای ادریسی
Aragon. *Treaties, etc 1291-1327 (James II)*. Trattato stipalto da Giacomo II di Aragona col sultano d'Egitto il 29 gennaio 1293. Memoria del socio M. Amari, letta nella seduta del; 15 Apr. 1883.

معاهدات آراگون و غیره ۱۲۹۱ - ۱۳۲۷ (جیمز دوم)
Altari *frammenti arabi relativi alla storia d'Italia*. Memoria del Socio Michele Amari letta seduta del 17 Feb. 1889.

قطعات پراکنده عربی مربوط به تاریخ ایتالیا
Bibliographie primitive du Coran. Extrait tiré de son mémoire inédit sur la chronologie et l'ancienne bibliographie du *Coran*, publié et annoté (par Hartwig Derenbourg. Centenario della nascita di M.A...Estratte) Palermo: 1908-1910.

کتاب‌شناسی کهن قرآن
Muhammad Ibn Hauqal. *Description de Palermo...* traduite par Michele Amari.

۷ ژوئیه در پالمو (ایتالیا) به دنیا آمد. دروس ابتدایی را نزد معلمان خصوصی فراگرفت. در دانشگاه، دروس جبر و علم معانی بیان و زبان لاتینی و ایتالیایی و سپس فیزیک و حقوق و اقتصاد سیاسی را آموخت.

با حکومت استبدادی بوربون‌ها^۱ در ناپل مخالف بود و با گروه کاربوناری^۲ همکاری داشت. در ۱۸۴۲ به علت نگارش کتابی مجبور به ترک ایتالیا شد و به فرانسه رفت. در انقلاب ۱۸۴۸ به سیسیل بازگشت و فعالانه در انقلاب شرکت جست و از اعضای حکومت انقلابی شد. پس از بازگشت خاندان بوربون، دیگر بار به پاریس رفت و تا ۱۸۵۹ در آنجا بسر برد. در پاریس به مطالعه زبان عربی پرداخت و مقالات متعددی در باره این زبان نگاشت. او تحقیقات خود را به بررسی تاریخ اسلام در جزیره سیسیل اختصاص داد و به جمع‌آوری و ترجمه تألیفات و اسناد مربوط به آن پرداخت. از ۱۸۵۹ تا ۱۸۶۴ تدریس زبان عربی را در پیزا^۳ و فلورانس به عهده داشت. از ۱۸۶۲ تا ۱۸۶۴ وزیر آموزش و پرورش در کابینه فارینی^۴ و مینتی^۵ و در ۱۸۷۸ رئیس کنگره شرق شناسان در فلورانس بود. وی به دریافت مدالهای عالی افتخار و جوایز بزرگ نایل شد. با شرق‌شناسان آلمانی مانند نولدکه^۶ و اشپرتنگر^۷ در نگارش تاریخ قرآن همکاری داشته است. ۱۶ ژوئیه در فلورانس درگذشت.

آثار

Storia del Musulmani di sicilia. Scritta da Michele Amari Firenze F. Le Monnier. 1853-72; seconda edizione... Catania Romeo, prampolini, editore, 1933-1939.

تاریخ مسلمانان سیسیل

Biblioteca.arabo-sicula. Ossia raccolta di testi arabici che toccano la geografia, la storia, le biografie e la bibliografia della sicilia, messi insieme da Michele Amari e stampati a spese della societa orientale de Germania, Lipsia: F.A. Brockhaus, 1855-75.

آثار عربی - سیسیلی

I diplomi arabi del R.Archivio fiorentio. Testa Originale con la Traduzione. Letterale e illustrazioni. Firenze Tip di F. le Monnier, 1863-67.

اسناد عربی از آرشیو فلورانس

1. Bourbon	2. Carbonari
3. Piza	4. Farini
5. Minghetti	6. Nöldeke
7. Sprenger	

Pietro Viusseux (con Appendice di lettere inedite.", *Archivio storico italiano* anno 72, Vol. 2, 1914, 245-346.

میکله آماری و جووانی پیتر ویوسو (به همراه نامه‌های منتشر نشده)

Bousquet, Georges Henri. *Classiques de L'Islamologie*. Alger: La Maison des Livres, 1950.

مطالعات کلاسیک اسلامی [شامل آثار مختلف از جمله کتاب مسلمانان سیسیل، اثر آماری]

منابع ۳۲، ۳۴، ۴۲ ص ۵۲، ۴۳ ج ۱ ص ۵۳، ۱۷۳ ج ۱ ص ۳۶۳-۳۶۶، ۷۴ ص ۲۱۶، ۱۲۵ ج ۱ ص ۵۲۲، ۱۴۰ ص ۱۸۵-۱۸۷، ۱۴۳ ج ۱ ص ۳۲۵، ۱۵۰ ج ۱ ص ۱۹۰۶-۱۹۵۵ و ۱۹۷۶-۱۹۸۰، ۱۵۱ ج ۱ ص ۳۳۹، ۱۵۸ ج ۱ ص ۱۲۸، ۱۶۴ ص ۳۹.

آماسیاتسی، امیردولت [amirdovlat amāsiyātsi]
Amasyatsy, Amyrdovlat

(۱۴۲۰ یا ۱۴۲۵-۱۴۹۶)، تاریخ، طب.

از ارمنیان آماسیه (آسیای صغیر) بود که به زبانهای یونانی، لاتینی، فارسی، عربی و ترکی تسلط کامل داشت. در مورد طب قدیم و سده‌های میانه تحقیقاتی انجام داد. مدتی طولانی در قسطنطنیه (استانبول) زندگی می‌کرد. وی پزشک دربار سلطان محمد دوم (فاتح) بود و پس از سفر به کشورهای شرقی با علوم پیشرفته آن زمان آشنایی پیدا کرد. تتبعات علمی او براساس ترجمه‌های ارمنی آثار رازی و ابن‌سینا صورت گرفته است. در مورد طب، شناخت بیماریها و معالجه آنها و داروسازی، کتابهای زیادی نوشته و تحقیقاتی نیز در مورد علم نجوم انجام داده است. ۸ دسامبر درگذشت.

آثار

Angitac anpet. 1482.

دایرة المعارف داروسازی (به زبانهای ارمنی، یونانی، فارسی، ترکی، عربی، لاتینی)

منابع ۴۵ ج ۱ ص ۷۴۱، ۱۴۵ ج ۱ ص ۲۲۱.

آمدتسی — آوتیک، دیگراناکرتسی

آمدروز، هنری فردریک [henri fredrik amedroz]
Amedroze, Henry Fredrick

(۱۸۵۴-۱۹۱۷)، تاریخ اسلام، حقوق.

توصیف پالمو، اثر ابن حوقل (ترجمه)

Muhammad Ibn Abdollah. Called Ibn Zafar, *Solwan el motâ*. versione italiana di M. Amari.

سلوان المطاع، اثر محمد بن عبدالله، ملقب به ابن ظفر (ترجمه به ایتالیایی)

Muhammad Ibn Ahmad, Called Ibn Jubair. *Voyage en sicile...* Texte arabe suivi d'une traduction et de notes, par M. Amari.

سفرنامه سیسیل، اثر ابن جبیر (ترجمه)

دربارهای

Dewulf, E: *Etude historique sur la nature de la propriété foncière dans les pays musulmans tirée de la storia dei Musulmani di sicilia de M. Amari*. offprint from the *Annuaire de la société archéologique de la province de constantine*, 1866.

مطالعه تاریخی در باره ماهیت مالکیت ارضی در کشورهای مسلمان برگرفته از کتاب تاریخ مسلمانان سیسیل اثر میکله آماری

Drenbourg, Hartwig. 1844-1908. *Opusculs d'un arabisant*. 1868-1905, Paris: G. Carrington, 1905.

جزوه‌هایی از یک عرب‌شناس

Centenario della nascita di Michele Amari. Scritti di filologia e. storia araba, digeografia, storia, diritto della sicilia medievale, studi bizantini e giudaici relativi all'Italia meridionale nel medioevo, documenti sulle relazioni fra gli stari italiani ed il Le vante... Palermo stab. tip virzi, 1910.

به مناسبت یادبود صدمین سال تولد میکله آماری. متون فقه‌اللفه و تاریخ عرب، جغرافیا، تاریخ سیسیل سده‌های میانه، مطالعات و تحقیقات در باره بیزانس و یهودیت در جنوب ایتالیا در سده‌های میانه، مدارکی در مناسبات ایتالیا با سایر ایالات

Sirgusa, G.B.: «Michele Amari centenario Amari», *CA* I, 1910.

به مناسبت جشن صدمین سال تولد میکله آماری

Salvo Cozzo, G.: «Le opere a-stamp di michele Amari», *CA* I, 1910.

«به مناسبت جشن صدمین سال تولد میکله آماری»

Baldasseroni, F. «Michele Amari e Giovan

1912, 551-586, 1087-1089.

«نکاتی درباره زندگی چند صوفی»

«The Vizier Abul Fadl Ibn al-Amid from the *Tajārib al-Umam* of Abu Ali Miskawaih», *Islam* 3, 1912, 323-351.

«ابوالفضل ابن عمید وزیر به روایت تجارب الامم ابوعلی مسکویه»

«Abbāsid Administration in its Decay, from the *Tajārib al-Umam*», *JRAS*, 1913, 823-842.

«حکومت عباسی در دوره انحطاط، به روایت تجارب الامم»

«An Embassy from Baghdad to Emperor Basil II», *JRAS*, 1914, 915-942.

«سفیری از بغداد به نزد امپراتور بازیل (باسیلیوس) دوم»
«The *Tajārib al-Umam* of Abu 'Ali Miskawaih», *Islam* 5, 1914, 335-357.

«تجارب الامم ابوعلی مسکویه» (ویرایش)

«The Hisba Jurisdiction in the *Ahkām Sultāniyya* of Mawardi», *JRAS*, 1916, 77-101, 287-314.

«جسبه در احکام سلطانیة ماوردی»

The Eclipse of the Abbasid Caliphate. Original chronicles of the fourth Islamic century. Edited and translated and Elucidated by H.F. Amedroz... and D.S. Margoliouth, 7 Vols. Oxford: 1920-21. Arabic text printed Cairo: 1914-16.

«سقوط خلافت عباسیان (ترجمه، ویرایش)

«Three Arabic Mss. on the History of the City of Mayyafariqin».

«سه نسخه خطی عربی درباره تاریخ شهر میافارقین»

کتاب تحفة الامراء فی تاریخ الوزراء [تاریخ الوزراء]
به انضمام جزء ششم از کتاب التاریخ اثر ابوالحسن هلال بن المُختار بن ابراهیم الصّابی، بیروت: ۱۹۰۴ م.
(تعلیقات، یادداشتهایی به انگلیسی، فهرستهای عربی و انگلیسی)

منابع ۳۲: ۳۸ ج ۹ ص ۱۰۷، ۴۲ ص ۵۲، ۴۴ ص ۱۷۸، ۵۳ ج ۲ ص ۴۹۵-۴۹۶، ۱۲۵ ج ۱ ص ۵۲۵، ۱۵۰ ص ۱۹۰۶-۱۹۵۵، ۱۵۱ ج ۱ ص ۳۴۳، ۱۵۲ ج ۵

از اهالی انگلستان، در سوئیس به دنیا آمد. وی تحصیلات دانشگاهی را در رشته حقوق به پایان برد و پیشه وکالت دادگستری را برگزید. در تحصیل زبان و تاریخ عرب، بویژه در راه شناسایی نسخه‌های خطی عربی، کوشش فراوان کرد و در حقوق اسلامی و تاریخ به تحقیق و تألیف پرداخت. در مجله انجمن سلطنتی آسیای مقاله می‌نوشت و عضو هیأت امنای اوقاف گیب^۱ بود. ۱۷ مارس درگذشت.

آثار

«Three Years of Buwaihīd Rule in Baghdad A.H. 389-393», being a fragment of the *History of Hilal-as-Sabi* (T.A.H.448) from a MS. in the library of the British Museum (Add. 19.360). *JRAS*, 1901, 501-536 and 749-86.

«سه سال حکومت بویان (۳۸۹-۳۹۳ ه.ق) در بغداد»
«An Unidentified Ms. by Ibn al-Jauzi, in the Library of the British Museum, Add. 7, 320», *JRAS*, 1906, 851 - 880; 1907, 19-39.

«نسخه خطی ناشناخته‌ای از ابن جوزی در کتابخانه موزه بریتانیا»

«On the Meaning of the Laqab «al-Saffah» as Applied to the First Abbasid Caliph», *JRAS*, 1907, 660-663.

«معنی سفاک، لقب نخستین خلیفه عباسی»
History of Damascus. By Hamsah ibn Asad (Abu Ya'la), Called Ibn al Qalanisi, Edited by H.F. Amedroze. Beirut: 1908.

تاریخ دمشق، اثر ابن القلاسی (ویرایش)

«Tales of Official Life from the *Tadhkera of Ibn Hamdun*, etc.», *JRAS*, 1908, 409-470.

«داستانهایی از زندگی صاحب منصبان، برگرفته از تذکره ابن حمدون و غیره»

«Notes on Two Articles on Mayyafariqin», *JRAS*, 1909, 170-176.

«یادداشت‌هایی درباره دو مقاله راجع به میافارقین»

«The Office of Kadi in the *Ahkām Sultāniyya* of Mawardi», *JRAS*, 1910, 761-796.

منصب قاضی در احکام سلطانیة ماوردی»
«The Mazalim Jurisdiction in the *Ahkām Sultāniyya* of Mawardi», *JRAS*, 1911, 635-674.

«مظالم، در احکام سلطانیة ماوردی»

«Notes on Some Sufi Lives», *JRAS*,

RTPh. AEA, V, 1885, 166-194.

«سفر یک راهب مصری در صحراء»

«Fragments thébains inédits du Nouveau Testament», ZĀSA, Vol. 24, 41-56, 103-114; Vol. 25, 47-57, 100-110, 125-135; Vol. 26, 96-105, 1886-1888.

«قطعات طیوهای چاپ نشده کتاب مقدس عهد جدید»

«Essai sur le gnosticisme égyptien, ses développements et son origine égyptienne», Paris: E. Leroux, 1887.

درباره نکامل و خاستگاه آیین گنوسی مصری

«Etude sur les préceptes d'Amenemhat Ier», RTPh. AEA, Vol. 10, 1888-89, 99-121; Vol. 11, 100-116.

«مطالعاتی در تعالیم آمنمحت اول (فرعون مصر)»

«Contes et romans de l'Égypte chrétienne. 2 Vols, Paris: E. Leroux, 1888.

افسانه‌ها و داستانهای مصر در عصر مسیحیت

«Un évêque de keft au VII siècle. 1889.

یکی از اسقفان قبطی در سده هفتم

«Les moines égyptiens, vie de Schnoudi. 1889.

راهبان مصری، زندگی‌شان

«Monuments pour servir à l'histoire de l'égypte chrétienne au 4e siècle. 3pts. 1889, 1894, 1895.

یادمانهایی متعلق به تاریخ مصر در عصر مسیحیت سده چهارم

«Les Actes des martyrs de l'Eglise copte. étude critique, Paris: E. Leroux, 1890

تذکره شهدای کلیسای قبطی

«Mina, bishop of pchat. Histoire du patriarche copte Isaac. Étude critique, texte et traduction, Paris: E. Leroux, 1890.

داستان اسحاق، اسقف قبطی

«Lettre à M. Maspero sur la prononciation et la vocalisation du copte et d'ancien égyptien», RTPh. AEA, Vol. 12, 1892, 23-47, 108-135.

1. La Chaise - Giraud (vendée)

2. Diocese

4. Grebaut

6. Pit tombs

3. Rennes

5. Felix Robiou

7. Petrie

آمر، کارل [kārī āmer]

Ammer, karl

زبان‌شناسی، هندشناسی.

در اتریش به دنیا آمد. وی استاد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه لاپیزیک، استاد زبان‌شناسی عمومی و مطالعات هندی و همچنین مدرس زبان فارسی در دانشکده فلسفه دانشگاه هاله آلمان بوده است.

آثار

«Die morphologische Klassifikation der Sprachen. Translated from the Russian by K.A. Paffen, edited by K. Ammer. Max Niemayen Verlag Halle (Saale): 1956.

رده‌بندی صرفی (تکواژ شناختی) در زبان (ویرایش)

منابع ۴۵ ج ۱ ص ۲۷۸ ج ۲ ص ۲۰؛ ۱۵۱ ج ۱ ص ۳۵۵.

آملینو، امیل کلمان [emil klemān āmelino]

Amelineau, Emile Clement

(۱۸۵۰ - ۱۹۱۵)، قبطی‌شناسی، مصرشناسی.

در لاشز - ژیرو (وانده)^۱، فرانسه متولد شد. برای استخدام در کلیسا تعلیم یافت و به عنوان کشیش در دیوسز^۲ در رن^۳ مشغول به کار شد. ۱۸۸۷ از کلیسا کناره گرفت و در زمینه مصرشناسی و قبطی‌شناسی در پاریس زیر نظر ماسپرو و گربو^۴ تحصیل کرد. با حضور در سخنرانیهای فلیکس ربیو^۵ به مصرشناسی علاقه‌مند شد. نخستین کسی بود که پس از حفاری در آبدوس، بین سالهای ۱۸۹۴ تا ۱۸۹۸، موفق به کشف مقابر گودالی شکل^۶ شد و از روی محتویات درون این مقابر، از جمله مهرهایی که نام فراعنه بر آن حک شده بود، آنها را متعلق به دو خاندان اولیه مصر دانست. هر چند نتیجه این حفاریها بسیار مهم بود، روش غیر علمی او مورد انتقاد شدید ماسپرو و پیتري^۷ که ادامه دهنده کار وی بودند، قرار گرفت. بهترین آثار او در زمینه مطالعات قبطی است که مهمترین آنها Bruce Papyrus و Pistis Sophia می‌باشد.

آثار

«Fragments coptes du Nouveau Testament dans le dialecte thébain», RTPh. AEA, V. 5, 1884, 105-139.

«قطعات قبطی کتاب مقدس عهد جدید به گویش طیوهای»

«Voyage d'un moine égyptien dans le desert»,

bois sculptés terres émaillées amulettes, scarabées, statuettes funéraires, objets en or et en bronze, silex, terres cuites et poteries, sculptures diverses, vases et coupes en pierre dure, stèles, tables et fragments avec inscriptions hiéroglyphiques, etc. Paris: 1904.

آثار عتیقه مصری مکشوفه در آیدوس، اشیای عاج نشان، چوبهای منبتکاری شده، آوندهای میناکاری شده و...

Shenute, abbot of Athribis, d. 451? *Oeuvres de Schenoudi*. Texte copte et traduction française, Paris: E. Leroux, 1907-14.

آثار شنودی، متن قبطی و ترجمه فرانسه آن Chateaudun, France. Musée. *La collection égyptienne*. Par M.E. Amelineau, Chateaudun: Imprimerie de la société typographique, 1908.

مجموعه مصری، موزه شاتودن *Prolégomènes à l'étude de la religion égyptienne: essai sur la mythologie de l'Égypte*. Paris: E. Leroux, 1908-16.

دیپاچه‌ای بر مذهب مصر: رساله‌ای درباره اسطوره‌شناسی مصری

«Orthographe et grammaire coptes. notes et précisions», *Sphinx*, RC...E, Vol. 17, 1913-1914, 177-207; Vol. 18, 7-30.

املا و دستور زبان قبطی، «Les Derniers jours et la mort du khalife Merouân II d'après l'histoire des patriarches d'Alexandrie», *JA*, II, ser. 4, 1914.

آخرین روزهای مروان ثانی به روایت بطریقان اسکندریه، «La Conquête de l'Égypte par les Arabes», *RH* 119, 1915, 273-310; 120, 1-25.

فتح مصر به دست اعراب، *دربار ماش* Loret, Victor, 1859-1946. «Le tombeau d'Osiris», *Sphinx*, RC...E, Vol. 5, 1902, 37-52, 234-248.

آرمگاه اوزیریس، منابع ۴۲ ص ۵۳، ۴۴ ج ۱ ص ۲۱۷-۲۱۸، ۱۲۵ ج ۱ ص ۱۲۷، ۱۳۰ ج ۱ ص ۱۲۶، ۱۵۰ ص ۱۹۰۶-۱۹۵۵، ۱۵۱ ج ۱ ص ۳۴۳، ۱۵۹ ص ۱۹۷۰ ج ۱ ص ۱۵۶، ۱۶۲ ص ۱۷۰، ۲۱۷ ص ۷.

نامهای به ماسپرو درباره تلفظ و هجای قبطی و زبان مصری باستان،

La morale égyptienne quinze siècle avant notre ère. Étude sur le papyrus de Boulaq no. 4, Paris: E. Leroux, 1892.

آداب و رسوم مصری در پانزده سده پیش *La Géographie de l'Égypte à l'époque copte*. Paris: Imprimerie Nationale, 1893.

جغرافیای مصر در عصر قبطی *Resumé de l'histoire de l'Égypte depuis les temps les plus reculés jusqu'à nos jours*. précédé d'une étude sur les moeurs, les idées, les sciences, les arts et l'administration dans l'ancienne Égypte, Paris: E. Leroux, 1894.

خلاصه تاریخ مصر از کهنترین روزگاران تا به امروز (با مقدمه‌ای تحقیقی درباره آداب و رسوم، افکار، علوم، هنرها و اصول اداری در مصر باستان)

Essai sur l'évolution historique et philosophique des idées morales dans l'Égypte ancienne. Ouvrage couronné par l'Académie des sciences morales et politiques, Paris: E. Leroux, 1895.

مطالعه‌ای در باب تحول تاریخی و فلسفی عقاید اخلاقی در مصر باستان

Histoire de la sépulture et des funérailles dans l'ancienne Égypte. Paris: E. Leroux, 1896.

تاریخچه تدفین و مراسم آن در مصر باستان *Les nouvelles fouilles d'Abydos*. Paris: E. Leroux, 1896-98. [For criticism see: W. Max Muller, in *OLZ*, V. 2, 1899, 50-51.]

کاوشهای جدید در آیدوس *Le Tombeau d'Osiris*. Monographie de la découverte faite en 1897-1898. Par E. Amélineau. Avec cinq Planches et un plan, Paris: E. Leroux, 1899.

مدفن اوزیریس *Un document copte du XIIIe siècle*. Martyre de Jean de phanidjoit, 1287. Casanova, Paul. 1881-1928. «Notes sur un texte copte du XIIIe siècle», *BIFAO*, Vol. 1, Cairo: 1901, 113-187.

ملاحظات درباره یک متن قبطی متعلق به سده سیزدهم، اثر پل کازانوا *Antiquités égyptiennes trouvées à Abydos*. ivoires

درباره‌اش

Dill, S. *Roman Society in the Last Century of the Western Empire*. 1898.

جامعه‌رم در سده پایانی امپراتوری غربی
Glover, I.R. *Life and Letters in the Fourth Century*. 1901.

زندگی و ادبیات در سده چهارم م
Thompson, E.A. *The Historical Work of A.M.*
London: 1947.

اثر تاریخی آمیانوس مارسلینوس
Demandt, A. *Zeitkritik. Geschichtsbild im Werk Ammians*. Diss. Marburg: 1963.

نقد و تفسیر تاریخی آثار آمیانوس (رساله دکتری)
Syme, Sir R. A. M. *and the Historia Augusta*.
London: u.a., 1968.

آمیانوس و تاریخ آگوستوس (سزار رم)
منابع ۲۵ ذیل آمیانوس؛ ۱۳۴ ج ۱ ص ۷۴۷ تا ۱۴ ص ۲۳۰
ج ۱۶ ص ۷۸۰ تا ۱۳۷ ج ۲ ص ۸۵۱ تا ۸۵۲؛ ۱۴۳ ج ۲۲
ص ۲۶۰ تا ۱۵۱ ج ۵ ص ۱۸۱ تا ۱۵۴ ج ۲ ص ۶۴ تا ۶۵
۱۵۸ ج ۱ ص ۱۴۱ تا ۱۴۲؛ ۱۵۹ ج ۱ ص ۷۹۴ تا ۱۶۳ ج ۲
ص ۲۷۲ تا ۱۶۴ ص ۴۱.

آمیه، پیر [piyer āmiye]

Amiet, Pierre

(۱۹۲۲ -)، باستان‌شناسی.

در استراسبورگ متولد شد. تحصیلات متوسطه را در زادگاهش به پایان رساند. پس از جنگ جهانی دوم در کنکور مدرسه لوور پذیرفته شد و نزد استادانی چون آندره پارو^۱ و ژاک وان‌دیه^۲ به تحصیل پرداخت. در همان زمان از دانشگاه سوربن لیسانس تاریخ گرفت. در ۱۹۵۰ از پایان نامه تحصیلی خود با عنوان عقاب در هنر و دین بین‌النهرین باستان دفاع کرد. از ۱۹۳۶ به باستان‌شناسی علاقه‌مند شد. پس از آشنایی با رولان دومکنم^۳، سرپرست قدیمی کاوشهای شوش و لویی لوبرتون^۴ در ۱۹۴۵ به باستان‌شناسی ایران باستان، بویژه عیلام، علاقه‌مند گردید. در سالهای ۱۹۵۱ و ۱۹۵۴ در حفاریهای

آمیانوس، مارسلینوس [mārselinus āmiyānus]
Ammianus, Marcellinus

(حدود ۳۲۰ - ۳۹۸ م)، تاریخ.

در خانواده‌ای یونانی الاصل در انطاکیه (پایتخت سوریه باستان) به دنیا آمد. از دوران تحصیلی و پرورش اولیه وی اطلاعی در دست نیست. در جوانی وارد خدمت نظام شد و در جنگ با ایتالیا و گلیا (فرانسه) و نیز در ۳۶۳ م با ایران، در رکاب سزار ژولیانوس به نبرد پرداخت. وقایع جنگ با ایران را که به شکست رُم و کشته شدن سزار جولیانوس انجامید، مشاهده کرده و توانسته بود از مهلکه تسخیر دیاربکر به دست شاپور دوم ساسانی جان سالم بدر برد. مصر و یونان را نیز دیده و تجربیاتش موجب پُر بار شدن توصیفات بسیار او از جنگها گردیده است. وی سرانجام در رم اسکان یافت و در حدود ۳۹۰ م در ادامه تاریخ تاکیتوس^۱، اثر تاریخی ۳۱ جلدی خود را که شامل وقایع سالهای ۹۶ تا ۳۷۸ م بود، به رشته تحریر درآورد. از این اثر تاریخی تنها ۱۸ جلد آخر آن که در برگزیده سالهای ۳۵۳ تا ۳۷۸ م است، باقی مانده که بیانگر شرح جامع و معتبری از فساد و تباهی پیش از انحطاط امپراتوری رم است. مسائل اقتصادی و سیاسی امپراتوری را به گونه‌ای عالی ترسیم کرده و درباره یهودیان و حوادث تاریخی آنها و منطقه آسیای صغیر نیز مطالبی دارد. زبان اصلی وی یونانی است. وی اثر خود را به زبان لاتینی نگاشته است.

آثار

Rerum Gestarum Libri. Ed. by C.U.Clark,
Berlin: 1910-1915, 2Vols.

کتاب تاریخ رم

[این اثر با ترجمه انگلیسی به اهتمام جی.سی. رولف، کیمبریج: ۱۹۳۸-۱۹۳۹ در ۳ جلد و توسط وی. گارتهاوزن، اشتوتگارت: ۱۹۶۷ در ۲ جلد و نیز به زبان لاتینی و آلمانی همراه با شرح به همت دبلیو. زیفات، برلین: ۱۹۶۸ در ۲ جلد انتشار یافته است.]

Jang-i-Shāpur zu'l-aktāf bā Yūliyānus Imparātur-i Rum. (The War of Shapur II with the Emperor Julien), Tehran: 1310/1931.

جنگ شاپور ذوالاکتاف با ژولیانوس امپراتور رم

[این کتاب با عنوان و مشخصات زیر به فارسی ترجمه و چاپ شده است:]

جنگ شاپور ذوالاکتاف با (یولینوس) امپراتور روم.
تهران: اداره شورای نظام، ۱۳۱۰.

1. Tacitus
2. André Parrot
3. Jacques Vandier
4. R. de Mecquenem
5. Louis Le Breton

second millénaire», *R Arch.* XLII, 1953, 129-164.

«پیکارهای اساطیری در هنر بین‌النهرین در هزاره سوم و آغاز هزاره دوم»

«Problèmes d'iconographie mésopotamienne», *RAss.* XLVII, 1953, 181-185.

«مسائل شمایل‌نگاری در بین‌النهرین (بخش اول)»

«Le Taureau androcéphale», *Sumer*, IX, 1953, 233-240.

«گاو نر با سر انسان»

«Ziggurats et 'culte en hauteur' des origines à l'époque d'Akkad», *RAss.* XLVII, 1953, 22-23.

«زیگورات و نیایش در جایگاه مرتفع از آغاز تا عصر اکد»

«Problèmes d'iconographie mésopotamienne II», *RAss.* XLVIII, 1954, 32-36.

«مسائل شمایل‌نگاری در بین‌النهرین (بخش دوم)»

«Cylindres sceaux conservés à Jérusalem», *RB* LXII, 1955, 407-413.

«مهرهای استوانه‌ای محفوظ در بیت‌المقدس»

«Cylindres-sceaux trouvés à Carthage», *CB* V, 1955, 11-16.

«مهرهای استوانه‌ای مکشوفه در کارتاژ»

«Notes d'archéologie mésopotamienne, à propos de quelques cylindres inédits du Musée de Bagdad», *Sumer* XI, 1955, 50-60.

یادداشت‌های باستان‌شناسی بین‌النهرینی درباره چند مهر استوانه‌ای معرفی نشده در موزه بغداد»

«Le symbolisme cosmique du répertoire animalier en Mésopotamie», *RAss.* L, 1956, 113-129.

«صور فلکی نمودار جانوران در بین‌النهرین»

«Glyptique susienne archaïque, à la mémoire de Louis Le Breton», *RAss.* LI, 1957, 121-129.

«حجاری شوش باستان، در بزرگداشت لویی لوبرتون»

«Les intailles orientales de la Collection Henri de Genouillac», *CB* VII, 1957, 35-73.

«سنگهای حکاکی شده شرقی مجموعه آنری ژنویاک»

تل‌الفاره به سرپرستی د. و. شرکت کرد. پس از کاوشهای ۱۹۵۴، به‌منظور جمع‌آوری و کسب اسناد و اطلاعاتی برای پایان‌نامه دکتریش با عنوان‌کننده کاری بین‌النهرین باستان^۲ به عراق و سوریه سفر کرد. در ۱۹۵۰ و ۱۹۵۱ عضو مدرسه علوم دینی و باستان‌شناسی فرانسه بود. در ۱۹۵۴ به‌مخاطر سلامتی خود، دست از کار کشید و در ۱۹۵۸ به کار موزه‌داری پرداخت. در همین سال، از پایان‌نامه دکتریش دفاع کرد. وی عهده‌دار موزه شامبری گشت و همزمان با آن به کارهای باستان‌شناسی نیز مشغول بود. در ۱۹۶۱ به‌عنوان دستیار آندره پارو وارد موزه لوور شد و در همین سال در مدرسه لوور به تدریس پرداخت. در ۱۹۶۸ به جای پارو، سرپرست بخش اشیای عتیقه شرقی گردید و در ۱۹۷۱ در دانشگاه رم به تدریس اشتغال داشت. در ۱۹۶۳ به قصد انتشار مهرهای شوش نخستین بار به ایران آمد و برای اثر خویش، عیلام منابعی جمع‌آوری کرد. او همچنین در سالهای ۱۹۶۸، ۱۹۷۱، ۱۹۷۲ و ۱۹۷۷ به‌منظور انتشار اشیای عتیقه شوش که تا آن زمان معرفی نشده بود، سفرهای کوتاهی به ایران کرد.

آثار

«L'Aigle dans l'Art et la Religion de la Mésopotamie archaïque», *MF* VIII, 1950, 200-202.

«عقاب در هنر و دین بین‌النهرین باستان»

«Un cylindre akkadien trouvé sur la Momie de Chechong», *Mission Montet II: Le tombeau de psousennès*, Paris: 1951, 46-48.

«مهر استوانه‌ای اکدی که روی مومیایی ششنگ دیده شده است»

«La Ziggurat d'après les cylindres de l'époque dynastique archaïque», *RAss.* XLV, 1951, 80-88.

«زیگورات برطبق مهرهای استوانه‌ای سلسله‌های باستان»

«Deux représentations nouvelles de la Ziggurat», *Sumer* VIII, Bagdad: 1952, 78-82.

«دو باز نمود نو از زیگورات»

«L'Homme-oiseau dans l'Art mésopotamien», *Orientalia* 21, Rome: 1952, 149-167.

«انسان بالدار در هنر بین‌النهرین»

«Les combats mythologiques dans l'art mésopotamien du troisième et du début du

1. R.P.de Vaux

2. *Glyptique mésopotamienne archaïque*

Coiffard», *RL*, 1963, 1-8.

«برنزهای لرستان از مجموعه کوفآنا»

«La Glyptique syrienne archaïque», *Syria* XL, 1963, 57-83.

«حجاری سوری باستان»

«Cylindres syriens présargoniques», *Syria* XLI, 1964, 189-193.

«مهرهای استوانه‌ای سوری پیش از عصر سارگن»

«Les Intailles orientales de la collection chavanne à Tunis», (2e partie) *Mélanges de carthage offerts à C. Saumagne, L. Poinssot, M. Pinard*, Paris: 1964-1965, 9-10.

«سنگهای حکاکی شده مجموعه شاون در تونس»

«Antiquités Sussiennes. 1) Gaches de verrou; en forme de tête de dragon. 2) un trône de statue divine», *RL* 15, 1965, 157-160.

«آثار عتیقه شوش: (۱) مادگی کلون در به شکل سرازدها (۲) سریر مجسمه خدایی»

«Sculptures de l'époque d'Agadé provenant de Suse», *RL* 15, 1965, 239-214.

«مجسمه‌های اکدی بدست آمده از شوش»

Splendeurs de l'or. (en collaboration avec François Balsan) 1 Vol., Paris: 1965.

شاهکارهای طلا (باهمکاری)

«Un Vase rituel Iranien», *Syria* XLII, 1965, 235-251.

«گلدان مقدس ایرانی»

Elam. 1 Vol., Auvers sur oise: 1966.

عیلام

[این کتاب با عنوان و مشخصات زیر به فارسی ترجمه و چاپ شده است:

تاریخ عیلام. ترجمه شیرین بیانی، تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۴۹.]

«Il ya 5000 ans, les Elamites inventaient l'écriture», *Archeologia* 12, 1966, 16-23.

«عیلامیان پنج هزار سال پیش خط را اختراع کرده‌اند»

«Un Vase Iranien à décor mythologique», *RLMFr*. 16, 1966, 93-95.

«گلدان ایرانی با نقش و نگار اسطوره‌ای»

«Les Antiquités orientales au Louvre», *MAP*, Par R. Cognat et J. Hillairet, 1967, 15-18.

آثار عتیقه شرقی در موزه لوور (با همکاری)

«Notes de glyptique orientale», *CB* VII, 1957, 23-27.

«ملاحظات دربارہ حجاری شرقی»

«Les intailles orientales de la Collection Chavanna à Tunis», *CB* VIII, 1958-1959, 13-15.

«سنگهای حکاکی شده شرقی مجموعه شاون در تونس»

«Les antiquités orientales de la Collection H. de Genouillac à Rouen», *RArts*, 1959, 80-84.

«آثار عتیقه شرقی مجموعه آنری ژنوآک در روان»

«Représentations antiques de constructions susiennes», *RAss*. LIII, 1959, 39-44.

«تصاویر قدیمی از بناهای شوش»

«Les éléments sumériens et akkadiens du repertoire iconographique en Mésopotamie», *Genava* VIII, 1960, 297-300.

عناصر سومری و اکدی نمودار تصویری در بین‌النهرین»

«La glyptique de Mari à l'époque du Palais», Note additionnelle, *Syria* XXXVIII, 1960, 1-6.

«حجاری شهر ماری در دوران کاخ»

«Notes sur le repertoire iconographique de Mari à l'époque du Palais», *Syria* XXXVII, 1960, 215-232.

«نوشته‌هایی درباره نمودار تصویری شهر ماری در دوران کاخ»

«Le problème de la représentation de Gilgamesh dans l'art», *VIIe Rencontre Assyriologique Internationale: Gilgamesh et sa légende*. Paris: 1960, 169-173.

«مسأله باز نمود گیلگمش در هنر»

«Le Temple ailé», *RAss*. LIV, 1960, 1-10.

«معبد بالدار»

La Glyptique mésopotamienne archaïque. Paris: 1961.

حجاری در بین‌النهرین باستان

«Nouvelles acquisitions. Musée du Louvre Département des Antiquités orientales», *RL*, 1962, 167-185.

«دستاوردهای جدید موزه لوور، بخش عتیقه‌های شرقی»

«Le Sceau de sumirapa, Roi de Tuba» (en collaboration avec Jean Nougayrol), *RAss*. LVI, 1962, 169-174.

«مهر سومیراپا، شاه توباء (با همکاری)»

«Les Bronzes du Luristan de la Collection

یادداشت‌هایی دربارهٔ باستان‌شناسی ایرانی به مناسبت اشیایی که اخیراً به تملک موزهٔ لوور در آمده است»

Documentation archéologique de vérité et poésie de la Bible. Présenté par Erich Le Lessing, 1970.

اسناد باستان شناختی دربارهٔ تاریخ و افسانه کاب مقدس
«Une Masse d'armes présargonique de la collection 14, Foroughi», *RAss.* 64, 1970, 9-16.

«گزر متعلق به دوران پیش از سارگن، از مجموعهٔ فروغی»
«Orfèvrerie Sassanide au Musée du Louvre», *Syria* XLVIII, 1970, 51-64.

«طلاکاری دوران ساسانی در موزهٔ لوور»
«Rois et dieux d'Elam», *Archéologia* 36, 1970, 22-29.

«شاهان و خدایان عیلام»
Les antiquités orientales au Musée du Louvre. Guide Sommaire, Paris: 1971.

«آثار عتیقهٔ شرقی در موزهٔ لوور»
«Arts somptuaires de l'Iran», *L'oeil* 199/200, 1971, 12-17.

«هنرهای تجملی ایران»
Les Civilisations antiques du proche Orient. Collection Que sais-je? no. 185, Paris: 1971.

«تمدنهای باستانی شرق نزدیک»
«Élamites et Perses en Susiane», *Archéologia* 43, 1971, 6-13.

«عیلامیان و پارسیان در سوزیان»
«La Glyptique de l'Acropole (1969-1971) Tablettes lenticulaires de Suse», *CDAFI* I, 1971, 217-233.

«حجاری آکروپول الواح عدسی شکل شوش»
«Les Antiquités élamites au Musée du Louvre», *Iran. les sept climats*, Paris: 1972, 126-129.

«آثار عتیقهٔ عیلامی در موزهٔ لوور»
«Les Antiquités iraniennes au Musée du Louvre», *RFr.* 250, 1972, 24.

«آثار عتیقهٔ ایرانی در موزهٔ لوور»
«Les Antiquités orientales de la Collection David - Weill», *RL* 22, 1972, 425-434.

«آثار عتیقهٔ شرقی، از مجموعهٔ دیوید - ویل»
«Archéologie méditerranéenne», *RFr.* 258,

«Antiquités parthes et sassanides», *RL* 17, 1967, 273-282.

«آثار عتیقهٔ پارتها و ساسانیان»
«Eléments émaillés du décor architectural néoélamite», *Syria* XLIV, 1967, 27-46.

«میناکاری در تزیینات معماری جدید عیلامی»
«Quelques aspects de l'art à Mari, aux temps presargoniques», *Les Congrès et colloques de l'université de Liège, volume 42: XVe Rencontre Assyriologique Internationale: La civilisation de Mari, Liège: 1967, 91-95.*

«برخی از جلوه‌های هنر ماری پیش از عصر سارگن»
«Vingt ans d'acquisition au Musée du Louvre, 1947-1967», Département des Antiquités orientales, *RL* 17, 1967, 295-299.

«دست‌آورد بیست سالهٔ موزهٔ لوور از ۱۹۴۷ تا ۱۹۶۷»
«Antiquités Iraniennees récemment acquises par le Musée du Louvre», *Syria* XLV, 1968, 249-262.

«آثار عتیقهٔ ایرانی که اخیراً به تملک موزهٔ لوور در آمده است»

Le Bestiaire élamite. Une plaquette de 24 planches (Archée éd). Paris: 1968.

«اشکال حیوانی عیلامی»
«La Civilisation de l'Elam», *AV* I, 1968, 125-129.

«تمدن عیلام»
«La Donation L. de Clercq-H. de Boisgelin», Musée du Louvre Antiquités orientales, *RL* 18, 1968, 201-308.

«اهدایی دو ککر. دیوبازلن»
«La préhistoire et la protohistoire de l'Iran», *L'Homme avant l'écriture* par André Varagnac et autres, 2e éd., 1968, 234-239.

«پیش از تاریخ و پیش از پیدایش خط در ایران»
«Un Sceau-cylindre assyrien», (en collaboration avec George Dossin), *RAss.* 68, 1968, 27-30.

«مهر استوانه‌ای آشوری» (با همکاری)
«Notes d'Archéologie Iranienne, à propos de quelques acquisitions récentes du Musée du Louvre», *RL* 19, 1969, 325-338.

Archéologia 60, 1973, 20-27.

«تمدن کویر لوت»

«La glyptique de la fin de l'Élam», *Arts As.* XXVIII, 1973, 3-32.

«حجاری در اواخر عصر تمدن عیلام»

«Glyptique élamite, à propos de documents nouveaux», *Arts As.* XXVI, 1973, 3-24.

«اسناد جدید درباره حجاری عیلامی»

Histoire de l'Elam et de Suse. Introduction au catalogue du Musée de Suse: 'Suse, Site et Musée', Ministère de la culture et des Arts, Teheran: 1973.

تاریخ عیلام و شوش، درآمدی بر فهرست موزه شوش به نام 'شوش، محلی باستانی و موزه'

«Lampes élamites, Le feu dans le Proche-Orient Antique», *Actes du colloque de Strasbourg*, 1972, Leiden: Brill, 1973, 1-9.

«جراغهای عیلامی، آتش در شرق میانه باستان»

«Mari après quarante ans d'exploration», *RFr.* 268, 1973, 23.

«ماری پس از چهل سال کاوش»

«Mari. chefs d'œuvre des Musées syriens et du Musée du Louvre», *RL* 23, 1973, 395-398. Expositions: Musée du Louvre, Département des Antiquités orientales.

«ماری: شاهکار موزه‌های سوریه و موزه لوور»

«Objets inscrits de la Collection Foroughi», (en Collaboration avec Maurice Lambert), *RAss.* LXVII, 1973, 157-162.

«اشیای ثبت شده مجموعه فروغی» (با همکاری)

«Quelques aspects peu connus de l'art iranien, à propos des dons de M. Mohsène Foroughi», *RL* XXIII, 1973, 215-224.

«برخی از جلوه‌های ناشناخته هنر ایرانی، به مناسبت هدایای محسن فروغی»

«Les sceaux de l'Ancien Orient», *Archeologia* 63, 1973, 37-49.

«مهرهای شرق باستان»

«Antiquités du Désert de Lut, À propos d'objets de la Collection Foroughi», *RAss.* LXVIII, 1974, 97-110.

«آثار عتیقه کویر لوت، مربوط به اشیا مجموعه فروغی»

Nov. 1972, 19-20.

«باستان‌شناسی مدیترانه»

«L'Archéologie: recherches au Proche-Orient», *RFr.* 254, 1972, 10.

«باستان‌شناسی: تحقیقات در شرق نزدیک»

Glyptique Susienne, Mémoires de la délégation Archéologique en Iran, XLIII, 2 Vols., Paris: 1972.

حجاری شوش، مجموعه گزارش‌های هیأت باستان‌شناسی در ایران

«Les ivoires achéménides de Suse. Ière partie», *Syria* XLIX, 1972, 167-191.

«اشیای عاج‌نشان هخامنشی در شوش (بخش ۱)»

«Les ivoires achéménides de Suse. 2ème partie», *Syria* XLIX, 1972, 319-337.

«اشیای عاج‌نشان هخامنشی در شوش (بخش ۲)»

«Sceau syriens découverts à Suse», *MUSJ* XLVI, 8, 1970 (Paru en 1972), 131-135.

«مهرهای سوری مکشوفه در شوش»

«Les statues de Manishtusu, Roi d'Agadé», *RAss.* LXVI, 1972, 97-109.

«مجسمه‌های مانیش توزو، پادشاه اکد»

«L'Archéologie: Quelques découvertes récentes», *RFr.* 260, 1973, 18-19.

«باستان‌شناسی: چند کشف تازه»

«Bas-reliefs imaginaires de l'ancien orient», *RL* 23, 1973, 203-206.

«نقش برجسته‌های تخیلی شرق باستان»

«Donation Vladimir Golschmann. I. Les Antiquités du Proche et du Moyen Orient», *RL* 23, 1973, 46-52.

«هدیه ولادیمیر گلشمان، آثار عتیقه شرق میانه و نزدیک»
Catalogue de l'exposition: Bas-reliefs imaginaires de l'ancien Orient, d'après les cachets et les sceaux-cylindres. Hôtel de la Monnaie, Paris: Juin-Octobre 1973.

فهرست توصیفی: نقش برجسته‌های تخیلی در شرق باستان

از روی مهرها و مهرهای استوانه‌ای

«Une Civilisation du désert», *RFr.* 266, 1973, 37.

«تمدن صحرا»

«La Civilisation du Désert de Lut»,

Collection David-Weil. *Les Antiquités du Luristan*. Paris: De Boccard, 1976.

مجموعه دیوید - ویل، آثار عتیقه لرستان

«Contribution à l'histoire de la sculpture archaïque de Suse», *CDAFI* 6, 1976, 47-82.

«تتبعی در تاریخ کنده کاری باستانی شوش»

«Disjecta membra aelamica. Le décor architectural en briques émaillées à Suse», *Arts As.* XXXII, 1976, 13-28.

«تزئینات معماری با آجرهای میناکاری شده در شوش»

«Introduction à l'étude archéologique du Panthéon systématique et des Panthéons locaux dans l'ancien Orient», *Etudes sur le Panthéon systématique et les Panthéons locaux. Compte-rendu de la XXIe Rencontre Assyriologique Internationale. Rome, 1974*, Roma: 1976, 15-32.

«درآمدی بر مطالعه باستان‌شناسی معبد پانتئون با بنای اسلوبی و معبدی محلی آن در شرق باستان»
Musée du Louvre. L'Art sumérien. Paris: 1976.

موزه لوور، هنر سومری

«Tridacnes trouvés à Suse», *RAss.* 70, 1976, 185-186.

«صدفهای یافته شده در شوش»

«Appliques Iranienne», *RL* 27, 1977, 63-69.
«تزئینات ایرانی»
L'art antique du proche-Orient. Paris: Mazenod, 1977.

هنر باستانی شرق نزدیک

«Bactriane proto-historique», *Syria* LIV, 1977, 89-121.

«باکتریا (بلخ) پیش از تاریخ»

Musée du Louvre. Antiquités Iranienne. Paris: 1977.

موزه لوور، آثار عتیقه ایران

«Pour une interprétation nouvelle du répertoire iconographique de la Glyptique d'Agadé», *RAss.* 71, 1977, 107-116.

«تفسیر نو درباره مجموعه تصویرنگاری حجاریهای آگاده (اکد)»

«Antiquités de Bactriane», *RL* XXVII, 1978, 153-164.

«Le Bestiaire des sceaux de l'ancien Orient», Catalogue de l'Exposition. *Le Bestiaire de monnaies, des sceaux et des médailles*, Hôtel de la Monnaie, Paris: 1974, 1-11.

«اشکال حیوانی مهرهای شرق باستان»

«L'Art achéménide», *Commémoration Cyrus, Actes du Congrès de Shiraz 1971*, Vol. I, *Hommage universel*, Teheran-Liège: 1974, 163-170.

«هنر هخامنشی»

«Un carquois du Luristan», *RL* XXIV, 1974, 437-438.

«تیردان متعلق به لرستان»

«La Donation Roman Ghirshman», *RL* XXIV, 1974, 193-196.

«هدیه رومان گیرشمن»

«Quelques observations sur le Palais de Darius à Suse», *Syria* LI, 1974, 65-73.

«ملاحظات درباره کاخ داریوش در شوش»

«La statue d'Ur-Ningirsu reconstituée», *RL* XXIV, 1974, 243-246.

«مجسمه مرمت شده اورنیرین گیرسو»

«A cylinder seal Found at Umm-an-Nar», *E&W* 25, 1975, 425-426.

«مهر استوانه‌ای یافته شده در اُم النّار»

«Altakkadische Flachbildkunst», Winfried Orthman, *Der Alte Orient*, PKG 14, Berlin: 1975, 193-197.

«نقش برجسته اکد باستان»

«Altakkadische Rund plastik», Winfried Orthman, *Der Alte Orient*, PKG 14, Berlin: 1975, 173-177.

«مجسمه‌های اکد باستان»

«La représentation des temples sur les monuments de Mésopotamie», *Le Temple et le Culte, Compte-rendu de la XXVI Rencontre... Assyriologique Internationale organisée a Leiden...* 1972, Leiden: 1975, 144-149.

«بازنمود معابد در بناهای بین‌النهرین»

L'Art d'Agade au Musée du Louvre. Editions des Musées Nationaux, Paris: 1976.

هنر اکدی در موزه لوور

«Tahrif or the Alteration of the Bible According to the Moslems», *MW* 14, 1924, 61-84.

«تحریر انجیل از نظر مسلمانان»

Armenian Mythology. By Mardiros Ananikian. *African, Mythology*. By Alice Werner... Boston: Archaeological Institute of America, Marshall Jones Company, 1925.

اسطوره شناسی ارمنه

«Armenia (Zoroastrian)», *ERE*, 794-802. *Haioc hin krona*.

«ارمنستان (زرتشتی)»

K'nnakan patmuf'yun haioc.

تاریخ بررسی شده ارمنه

منابع ۱۲۵ ج ۱ ص ۱۳۹، ۶۰۰ ج ۱ ص ۱۴۰، ۱۴۰، ۱۴۵ ج ۱ ص ۱۳۶، ۳۶۴ ج ۱ ص ۱۵۰، ۱۹۰۶-۱۹۵۵، ۱۵۱ ج ۱ ص ۳۷۲، ۱۵۲ ج ۱ و ۶

آنتز، پتر [peter āntez]

Antes, Peter

(۱۹۴۲ -)، الهیات، فلسفه.

۲۹ اکتبر در مانهایم^۱ (آلمان) به دنیا آمد. در ۱۹۷۰ به اخذ درجه دکتری الهیات و در ۱۹۷۱ به اخذ درجه دکتری فلسفه از دانشگاه فرایبورگ^۲ نایل گردید. وی در زبانهای عربی، فارسی، ترکی و سنسکریت تخصص داشت.

در ۱۹۷۲ استاد دانشگاه فرایبورگ و در ۱۹۷۳ استاد دانشگاه هانوفر^۳ بود. در حال حاضر مدیریت روزنامه ZMR^۴ را در آشنندورف مونستر^۵ آلمان عهده دار است. زمینههای پژوهشی مورد علاقه وی عبارتند از: آفریقای شمالی، شرق میانه، شرق نزدیک، اسلام امروزی و آیین هندو و مشکلات تعلیم و تربیت.

آثار

1. Michael Scot

2. Languedec

3. Mannheim

4. Freiburg

5. Hannover

6. *Zeitschrift für Missionswissenschaft und Religionswissenschaft*

7. Aschendorf Münster

«آثار عتیقه باکتری»

Musée du Louvre, Département des Antiquités orientales Guide du visiteur. Paris: editions des Musées Nationaux, 1978.

موزه لوور، بخش آثار عتیقه شرقی، راهنمای بازدیدکنندگان

منابع ۱۲۵ ج ۱ ص ۵۷۰، ۵۸۰ ج ۱ ص ۱۵۱، ۱۹۷۷ ج ۱ ص ۳۴۶، ۱۷۳ ج ۲۰ ص ۱۸-۲۵، تاریخ عیلام.

آناتولی، ژاکوب [žakob ānātoll]

Anatoli, Jacob

(۱۱۹۴ - ۱۲۵۶)، زبان عبری.

در فرانسه به دنیا آمد. از نوادگان مشهور موسی فرزند طیبون بود. در مدت اقامتش در ناپل با امپراتور فردریک دوم و مایکل اسکات^۱ روابط دوستانه داشت. در دانشگاه ناپل زبان عبری تدریس می کرد. وی عضو جامعه یهودیان نابون در لانگدوک^۲ بوده است.

آثار

Malnad hattabmidim. Lyck, selbstverlag des vereins li'kize nirdamim (L.Silbermann). 1866.

راهنمای آموزشی متکلمان

تفاسیر مفصل ابن رشد بر حکمت ارسطو (ترجمه از عربی به عبری)

منابع ۵۰ ص ۶، ۷۶ ص ۴۲۹، ۱۲۵ ج ۱ ص ۶۰۳، ۱۵۹ ج ۱ ص ۸۶۴، ۱۹۷۰ ج ۱ ص ۸۶۴.

آنانیکیان، ماردیروس [mārdiros ānānikiyān]

Ananikian, Mardiros H.

(۱۸۷۵ - ۱۹۲۴)، الهیات، زبان شناسی.

از اهالی امریکا، ۲۵ دسامبر در سیواس (سباستیا، ترکیه) به دنیا آمد، در ۱۸۹۵ تحصیلات خود را در دانشکده مرکزی ترکیه به پایان رساند. در ۱۹۰۱ از دانشکده الهیات هارتفورد فارغ التحصیل شد.

کمک کتابدار و مربی زبانهای شرقی مدرسه علوم دینی هارتفورد بود. در مورد زبانهای هند و اروپایی و سامی، زبانهای قدیم و جدید ارمنی، فارسی، لاتینی، یونانی، انگلیسی، آلمانی، عبری و عربی و همچنین ادیان قدیم و جدید شرقی، بویژه دین اسلام تحقیقاتی انجام داده است. ۴ اوت در دمشق درگذشت.

آثار

premios...diciembre de 1924 en el real colegio de Alfonso XII del Escorial, por el R.P.Melchor M.Antuna. O.S.A. [Escorial] Imp. del Real monasterio del Escorial: 1925.

ابن حیان قرطبی و آثار او در زمینه تاریخ

«Un obra fragmentaria de Abensaid el Magrebi existente en la Real Biblioteca del Escorial», *BRAH* 86, 1925, 639-648.

«گزیده‌هایی از کتاب ابن‌سمیع مغربی در کتابخانه اسکوریال مادرید»

«El canciller de Córdoba Almodáfar y sus expediciones contra los cristianos», *R&C* 13, 1931, 181-190.

«حاجب مظفر و لشکرکشی او علیه مسیحیان»

«Sobre el *Mustayad* de al-Tanuji», *And.* I, 1933, 191-192.

«المستجد [من فُتلات الاجواد] التنوحي»

«Una versión árabe compendiada de la Estoria de Espana de Alfonso el Sabio», *And.* I, 1933, 105-154.

«نسخه‌ای عربی از آلفونسوی حکیم در زمینه تاریخ اسپانیا»

«Campanas de los Almohades en Espana», *R&C* 29, 1935, 53-67, 327-343.

«محدث [بن‌رشیدالسبتی] در اسپانیا»

«El códice no. 280 de El Escorial», *And.* 3, 1935, 447-449.

Ibn Hayyan, Abu Marwan Hayyan ibn Khalaf, 987 or 8-1076...*Al-Muktabis*. Tome troisieme, *Chronique du regne du calif Umayyade'Abd Allah à Cordoue*. Texte arabe publie pour la premiere fois d'après le manuscrit de la Bodléienne avec une introduction par le P. Melchor M.Antuna...Paris: P.Geuthner, 1937.

تاریخ حکومت امیر عبدالله اموی در کوردوبا (قرطبه)، بخش سوم کتاب‌المقتبس ابن حیان (مقدمه)

«Notas sobre dos mss. escurialensen mal catalogados. I. El MS. Escurialense No. 296. *Tanbih* de Abu Jatim contra los errores de Abul-Mutarrif en sus comentarios a Imru'l Qays y Nabiga. II. El MS. Escurialense No. 520. Dos

Prophetenwunder in der Aša'riya bis al-Gazali. 1970-72.

معجزه پیامبران در مکتب اشعری تا غزالی (پایان‌نامه دکتری)

Zur Theologie Schia. University of Freiburg, 1971.

کلام شیعه (پایان‌نامه دکتری)

«Das Jenseits der Anderen», *KB*, Stuttgart: 1972.

«جهان آخرت» [از دیدگاه ادیان دیگر]

«Islam, Hinduismus, Buddhismus, eine Herausforderung des Christentums», 1973.

«اسلام، آیین هندی، آیین بودایی، در هم‌آوردجویی با مسیحیت»

«Aufbruch zur Ruhe», *Topos TB* 27, Grunewald, Mainz: 1974.

«حرکتی به سوی آرامش»

«Relations with Unbelievers in Islamic Theology», *We believe in one God*. ed. A. Schimmel and A.Falaturi, London: 1979, 101-111.

«رابطه با کفار در الهیات اسلامی»

«Die Religionen des Nahen und Miteeren Ostens», *NMO: Politik - Gesellschaft Wissenschaft - Geschichte-Kultur*. Hrsg.U.Steinbach und R.Robert unter redaktioneller Mitarbeit von M.Schmidt Domont. 1: Grundlagen, Strukturen und Problemfelder. Opladen: leske-Budrich, 1988, 49-66.

«ادیان شرق نزدیک و میانه»

منابع ۱۴۶ س ۱۹۷۵-۱۹۷۶ ص ۱۲؛ ۱۵۰ س ۱۹۸۰ و ۱۹۸۷ و ۱۹۸۹.

آنتونا، ملچر مارتینز [melchor märtinez āntunā] Antuna, Mlechor Martinez

(۱۸۸۹-۱۹۳۶)، ادبیات عرب، تاریخ اسلام.

در اسپانیا به دنیا آمد. از دانشگاه مادرید فارغ‌التحصیل شد. رئیس کتابخانه اسکوریال بود.

آثار

Abenhayan de Córdoba y su obra histórica. Discurso leído en la distribucion de

CMV, Bombay: 1900, 154-169.

«مطالبی چند از اوستا به زبان نویسندگان روایات»
Ardsher I (Babakan), King of Persia, Karnamak-i Artakhshir Papakan. The original Pahlavi text, with transliteration in Avesta characters, translations into English and Gujarati, and selections from the *Shahnameh*.
 Bombay: 1900.

کارنامک ارتخشیر (کارنامه اردشیر بابکان) بابکان
The Vendidad. A new edition published by the Trustees of the Parsee Punchayet... Bombay: 1901.

وندیداد

«The Kisseh of Sultan Mahmud as Given in the Revayets», *Spiegel. Mem. Vol.* 1908, 87-92.

«کیسه سلطان محمود به نقل از روایات»

«The Legend of Keršaspa», *Spiegel Mem. Vol.*, 1908, 93-98.

«افسانه گرشاسپ»

Pazend Texts. Collected and collated by Ervad Edalji Kersaspji Antia, Bombay: 1909.

متون پازند (جمع آوری و تطبیق)

«A Few Avesta and Pazend Maxims of Advice», *JIMI*, Bombay: 1914, 241-273.

«چند ضرب‌المثل پندآمیز اوستایی و پازند»

«The Revayets on Fire», *HMV*, Bombay: 1918, 569-580.

«روایات راجع به آتش»

منابع ۷۵ ص ۱۸۶؛ ۱۵۰ ص ۱۹۰۶-۱۹۵۵؛ ۱۵۱ ج ۱ ص ۴۴۸، ۴۰۹ ج ۲ ص ۸۵۴، ۱۵۲ ج ۱.

آندرا، آزی وابنه [ārrivābene āndereā]

Anderea, Arrivabene

ترجمه قرآن.

از اهالی ایتالیا. نخستین بار در ۱۵۴۷ قرآن مجید را به زبان ایتالیایی ترجمه و در مؤسسه انتشاراتی خود در ونیز به چاپ رساند. وی سی و پنج سال به کار ترجمه و تألیف و چاپ کتاب اشتغال داشت و در این مدت هشتاد و دو جلد کتاب در آن مؤسسه چاپ کرد. ترجمه‌های وی در بازار نایاب است، اما نسخه‌هایی از آن در کتابخانه‌های معتبر ایتالیا وجود دارد.

منبع ۶۲

Colleciones incompletas de correspondencia litteraria hispano-musulmana», *And.* 6, 1941, 271-297.

«نسخه‌های خطی فهرست نشده کتابخانه اسکوریال: ۱، شماره ۲۹۶ تنبیه از ابوحاتم... ۲، شماره ۵۲۰، مجموعه‌هایی ناقص از رساله‌های اسلامی اسپانیا»
 ابن الخطیب. اسکوریال: ۱۹۲۶.

الحکم الثانی. اسکوریال: ۱۹۲۹.

خلافة قرطبة فی اواخر اوجها الثقافي. برشلونه: ۱۹۲۹.

اشبیلته و آثارها العربية. ۱۹۳۰.

«البيان المغرب»، مجلة الدين والثقافة، ج ۱۲، ۱۹۳۰.

المباينة فی خلافة قرطبة. مدريد: ۱۹۳۰.

اوامر قاضي غرناطة الى سكان وادی ليكرين. مدريد: ۱۹۳۳.

موجز تاريخ اسبانيا للملك الفونسو العاشر. مدريد: ۱۹۳۳.

«مخطوطات عربية لكتاب الحاوي للرازي فی مكتبة الاسكوريال»، المجلة الشهرية للعلوم الطبية، مدريد: ۱۹۳۵.

«ابن خاتمة المريني و مقاله عن الطلوع»، مجلة الدين والثقافة، ج ۴.

«الترجمة الاسبانية من تاريخ ابن القوطية»، مجلة مدينة الله، ج ۱۵۱.

«غزوات الموحدين فی اسبانيا»، مجلة الدين والثقافة، ج ۲۹ و ۳۰.

«فتح قشتاله الكوداتي على يد محمد الثاني ملك غرناطة»، مجلة الدين والثقافة، ج ۱۹ و ۲۰.

«نص عربي - تاريخه»، مجلة مدينة الله، ج ۱۲۷.

منابع ۵۳ ج ۲ ص ۵۹۴؛ ۱۲۵ ج ۱ ص ۸۷، ۱۵۰ ص ۱۹۰۶-۱۹۵۵؛ ۱۵۱ ج ۱ ص ۴۱۲.

آنتیا، ادل جی کرسپجی [edalji kersāspji antiyā]

Antiya, Edalji Kersaspji

زبان‌شناسی باستانی.

از پارسیان هند بود. اوستا و پهلوی را نیک می‌دانست، و به زبانهای گجراتی و انگلیسی نیز آشنا بود.

آثار

Jarhosti Dharmshikshak (Zorastrian Religion Teacher). Bombay: 1876.

معلم الهیات زرتشتی

«A Few Statements of the Avesta as Understood by the Writers of the Revayat»,

آندرا، تور [tor ändreä]

Andrea, Tor

(۱۸۸۵-۱۹۴۷)، مطالعات اسلامی.

در ونا^۱ (سوئد) به دنیا آمد. از دانشگاه اوپسالا^۲ فارغ التحصیل شد.

در ۱۹۲۷ استاد علوم دینی در دانشگاه استکهلم و در ۱۹۲۹ استاد دانشگاه اوپسالا بود. همچنین استاد الهیات و اسقف شهر لینکوپینگ^۳ بوده است. وی تأثیر و نفوذ عقاید و آداب نصارا در زهد و تصوف اسلامی را مطالعه کرد و به بررسی دقیق روابط زهاد و متصوفان نخستین با علمای مسیحی پرداخت. او مأخذ قدیمی و معتبری چون قوت القلوب مکی، احیاء علوم الدین غزالی، حلیه الاولیاء حافظ ابی نعیم را بررسی و در باب تاریخ حیات رسول اکرم (ص)، اسلام و منشأ آن تحقیق کرده است. در استکهلم درگذشت.

آثار

Die Person Muhammeds in Lehre und Glauben seiner Gemeinde. Stockholm: P. A. Norstedt & Söner, 1917, 1918. [For criticism see: R. Hartmann. *OLZ*, V. 23, 1920, 215-217.]

حضرت محمد (ص)، در آموزه‌ها و اعتقادات امتش
Der Ursprung des Islams und das Christentum. Uppsala och Stockholm: 1924-1926; Joseph, Horovitz, *OLZ*, V. 29, 1926, 841-845; *Les origines de l'Islam et le Christianisme.* Traduit par Jules Roche. Paris: Adrien-Maisonneuve, 1955.

خاستگاه اسلام و مسیحیت

«Die Apophthegmen der sufischen Väter», *Actes, 5 Cong. Int. Hist. Rel.*, 1929, 273-276.

«کلمات قصار مشایخ صوفیه»

«Zuhd und Mönchtum. Zur Frage von den Beziehungen zwischen Christentum und Islam», *MO* 25 (volume dédié à k.v. zettersteén 1931), 296-327.

زهد و رهبانیت، دربارهٔ مسألهٔ تناسبات مسیحیت و اسلام

Mohammed, Sein leben und sein Glaube. Göttingen: 1932; *Mohammed, the Man and His Faith.* Translated by Theophil Menzel. New York: C. Scribner's sons, London: 1936, 1957.

[For criticism see: G. E. von Grunebaum. *JNES*, V. 18, 1959, 232.]; *Mohammed, sa vie et sa doctrine.* Traduit de l'allemand par Jean Gaudefroy-Demombynes. Préface de Maurice Gaudefroy-Demombynes. Paris: Adrien-Maisonneuve, 1945. *Muhammed, hans liv och hans tro*, Stockholm; Natur och Kultur, 1950.

زندگی و ایمان محمد (ص)

«Muhammad's Doctrine of Revelation», *MW* 93, 1933, 252-271.

«اصول وحی محمدی (ص)»

I myrtenträdgården, studier i Sufisk mystik. Stockholm: A. Bonnier, 1947; *Islamische Mystiker.* Deutsch von Helmhart kanus-credé. Stuttgart: Kohlhammer Verlag, 1960.

مطالعات دربارهٔ تصوف

درباره‌اش

Hassler, Ove, 1904-ed. *Tor Andrae, in memoriam.* under redaktion av Ove Hassler och Robert Murray, Stockholm: svenska kyrkans diakonistyralses bokförlag, 1947.

یادنامهٔ آندرا (ویرایش)

Widengren, Geo. *Tor Andrae, med 60 illustrationer*, Uppsala: J. A. Lindblads förlag, 1947.

تور آندرا

منابع ۳۲ ذیل آندره؛ ۵۳ ج ۳ ص ۸۵۹؛ ۹۰ ص ۶ ش ۸ ص ۵۸۳؛ ۱۲۵ ج ۱ ص ۱۸۰؛ ۱۵۰ ص ۱۹۰۶-۱۹۵۵ و ۱۹۷۶-۱۹۸۰؛ ۱۵۱ ج ۱ ص ۳۸۶.

آندراس، فریدریش کارل [fridriš kārļ āndreās]
Andreas, Friedrich Carl

(۱۸۴۶-۱۹۳۰)، زبان‌شناسی باستانی.

۱۴ آوریل در جاکارتا به دنیا آمد. پنجاه سال پژوهشهایی دربارهٔ زبانهای باستانی ایران برپایهٔ مدارک و اسنادی که بویژه در رشتهٔ زبان فارسی میانه گردآورده بود انجام داد و در گویشهای ایرانی از جمله افغانی و آسی و کردی تخصص

1. Vena

2. Uppsala

3. Linköping

گاهان زرتشت (ترجمه و تفسیر)

«Bruchstücke einer Pehlevi-Übersetzung der Psalmen aus der Sassanidenzeit. *Sitzungsberichte der Königlich Preussischen Akademie der Wissenschaften*, Berlin: 1910, 869-72.

«قطعه‌هایی از ترجمه پهلوی مزامیر دوره ساسانیان»

«Zwei soghdische Exkurse zu Vilhelm Thomsens», Ein Blatt in türkischer Runenschrift, *Sitzungsberichte der Königlich Preussischen Akademie der Wissenschaften*, Berlin: 1910, 307-14.

«دو مقاله درباره زبان سفدی از ویلهلم تومسن»

Andreas, F. C. und Wackernagel, J.: «Die vierte Gatha des Zuraxthusthro (Josno 31)», Versuch einer Herstellung der älteren Textformen nebst Übersetzung. *NGWG*, Phil. hist. Kl., Heft 1, 1911, 1-34.

«چهارمین گاهان زرتشتی (یسنا ۳۱)» (ترجمه، با همکاری)

Andreas, F. C. und Wackernagel, J.: «Die erste, zweite, und fünfte Gatha des Zuraxthusthro» (Josno 28. 29. 32.) Versuch einer Herstellung der älteren Textformen nebst Übersetzung. 1. Text und Übersetzung. *NGWG*, Phil. hist. kl., 1913, 363-85; *NGWG*, Phil. hist. kl. Berlin: Weidmannsche Verlag, 1931, 304-29.

«اولین، دومین و پنجمین گاهان زرتشتی» (ترجمه، با همکاری)

«Vier persische Etymologien», *NGWG*, Phil. hist. Kl., 1916, 1-6.

«چهار مورد از ریشه‌شناسی زبان فارسی»

«Erklärung der aramäischen Inschriften von Taxila», aus dem Nachlass herausgegeben von H.A. Winkler. *NGWG*, Phil. hist. Kl., Heft 1, Berlin: 1932.

«توضیح پیرامون کتیبه‌های آرامی تکسیلا»

«Mitteliranische Manichäica aus Chinesisch-Turkestan», I.III, Von F.C. Andreas, Aus dem Nachlass hrsg. von Walter Henning. Sonderausgabe aus den *Sitzungsberichten der Preussischen Akademie der Wissenschaften*,

یافت.

تحقیقاتش وی در تاریخ الفبای اوستا و خواندن متون تورفانی معروف است. همچنین درباره اسامی شهرهای ایران و ویژگیهای آنها، بویژه درباره شهرهای آذربایجان بررسی و تحقیق کرده است. وی در برلین و ارلانگن تدریس می‌کرد و از ۱۸۸۷ با همسرش لو آندراس سالومه که او نیز شرق‌شناس بود، همکاری داشت. از ۱۹۰۳ استاد شرق‌شناسی و زبان‌شناسی دانشگاه گوتینگن گردید. در ۱۸۷۵ همراه هیأتی برای رصد زهره به ایران آمد و تا ۱۸۸۲ برای مطالعه و تحصیل در ایران اقامت داشت. ۴ اکتبر در گوتینگن درگذشت.

آثار

The Book of the Mainyo-i-Kharad, also An Old Fragment of the Bundehesh. Kiel: Lipzium and Tischer, 1882.

مینوی خرد و بخشی کهن از بندهش (تصحیح)

Persepolis. Die achämenidischen und sasanidischen Denkmäler und Inschriften von Persepolis. 1882.

تندیسها و سنگ نبشته‌های هخامنشی و ساسانی تخت جمشید

Stolze, F. & Andreas, F.C.: *Die Handelsverhältnisse Persiens*. V. Petermanns Mitteilungen, 1885.

مناسبات تجاری ایران (باهمکاری)

Die Babis in Persien. Ihre Geschichte und Lehre. Leipzig: 1896.

بایبها در ایران، تاریخ و آموزه‌های آنها

Die Entstehung des Avesta-Alphabetes und sein ursprünglicher Lautwert. Leiden: 1903.

پیدایش الفبای اوستایی و منشا ارزش آوایی آن

«Über einige Fragen d. ältesten persischen Geschichte», *Verhältnisse der XIII. ten Orient. Kongr.*, 1903, 93-99.

«چند سؤال درباره تاریخ ایران باستان»

«Die dritte Gatha des Zuraxthustro (josno 30)», Versuch einer Herstellung der älteren Textformen nebst Übersetzung. I. *NGWG*, Phil.-hist. Kl., Heft 1, 1909, 42-9.

«سومین گاهان زرتشت (یسنا ۳۰)»

Die Gathas des Zarathustra. Leipzig: 1909-31.

قسطنطنیه به دست ترکان عثمانی - تا ۱۵۹۰ را در بر می‌گیرد. دیگران کار او را ادامه داده، وقایع را تا ۱۶۶۸ به ثبت رسانده‌اند. وی نخستین آگاهی‌های خود را از روی اسناد و مدارک موجود بدست آورده و حوادث نیمه دوم سده شانزدهم را از دیدگاه شاهدی عینی نگاشته است. در نخستین بخش این تاریخ، جنگ‌های ترکان عثمانی با صفویه و از ۱۶۰۱ وحشیگریهای جلالیان و زندگی آرامنه ساکن یودکیا^۱ را شرح می‌دهد.

منبع ۱۴۵ ج ۱ ص ۳۹۳.

آندرادا، روی فریردل [ruy freyer del āndrādā]
Andrada, Ruy Freyer del

سفرنامه‌نویسی.

از دریانوردان مشهور پرتغالی بود. وی با یک فروند کشتی به خلیج فارس آمد تا علیه حملات ایرانیان به مستعمرات و مهاجرنشینان اروپایی که تجارت انحصاری پرتغال را انجام می‌دادند، قیام کند. او نه تنها در نبرد مغلوب شد، بلکه از دست رفتن دژ هرمز، آغاز تسلیم کلیه قرارگاههای دیگر پرتغالیها گردید.

چاپ انگلیسی گزارشهای آندرادا شامل گزارشهای عینی و نامه‌های جالب توجهی است.

آثار

Commentarios do Grande Captain Ruy Freyre de Andrad. Em que se relatam suas proezas do anno 1619, em que partio deste Reyno por Geral do mar de Ormuz, & costa da persia & Arabia. Ate suamorte, Lisbon: 1647.

یادداشت‌های دریانورد بزرگ آندرادا که در سال ۱۶۱۹ به جزیره هرمز، سواحل ایران و عربستان عزیمت کرد «Bruchstücke eines Tagebuches eines Deutschen der zu Anfang des 17. Jahrhunderts mit diplomatischen Aufträgen sich in Persien aufgehalten hatte». *Archiv für Geographie, Historie, Staats-und Kriegskunst* 141. Wien: 1819.

بخشهایی از یادداشت‌های روزانه یک آلمانی که در آغاز سده هفدهم با مأموریت سیاسی در ایران به سر می‌برده

Phil.-hist. Kl., Part I, Berlin: 1932, X, 173-222; pt II, 1933, VII, 292-363; pt III, 1934, XXVII, 846-912.

«متون ایرانی میانه مانوی از ترکستان چین (با همکاری)» *Der Vordere Orient: Ägypten, Palestina, Kaukasus, Arabien, Iran, Indien. Syrien. Aus den Bibliotheken der Göttinger Orientalisten, Göttingen: 1932.*

شرق نزدیک: مصر، فلسطین، قفقاز، عربستان، ایران، هند، سوریه

«Bruchstück einer Pehlevi-Übersetzung der Psalmen», *Sitzungsberichte der Königlich Preussischen Akademie der Wissenschaften, Berlin: 1933, 91-152 (132).*

«قطعه‌هایی از ترجمه پهلوی مزامیر (با همکاری)» *Descriptive Catalogue of Antiquities Recovered by Sir Aurel Stein... During His Explorations in Central Asia, Kansu and Eastern Iran. Dehli: Manager of Publications, 1935.*

فهرست توصیفی عتیقه‌های باز یافته سرارول اشتاین طی کشفیاتش در آسیای میانه، کانسو و شرق ایران *Iranische Dialektaufzeichnungen. Berlin: Weidmannsche Verlagsbuchhandlung, 1939.*

یادداشت‌هایی درباره گویشهای محلی ایران *Āfrin-Ardafravash.*

آفرین آردافروش *Six Months in Persia (No date).*

شش ماه در ایران *Festschrift... zur Vollendung des siebenzigsten Lebensjahres am 14. April, 1916.*

یادنامه هفتادمین سال تولد آندراس در ۱۴ آوریل ۱۹۱۶

منابع ۳۴ ذیل آندراس: ۴۲ ص ۴۵-۴۵ ج ۱ ص ۱۰۰، ۱۰۳، ۱۲۲، ۳۵۸، ۳۸۳، ۴۵۱، ۴۶۰، ۱۲۳ ج ۱ ص ۵۰۶، ۱۲۵ ج ۱ ص ۶۲۲، ۱۵۰ ص ۱۹۰۶-۱۹۵۵، ۱۵۱ ج ۱ ص ۳۸۷-۳۸۸، ۱۵۲ ج ۱-۷، ۱۵۴ ج ۲ ص ۱۶۹.

آندراس، یودوکاتسی [yevdokātsi āndreās]
Andreas, Yevdokatzi

(۱۵۴۱ -)، تاریخ.

تاریخ وقایع‌نگاری او حوادث سالهای ۱۴۵۳ - سقوط

است.

منابع ۹ ص ۱۵۲: ۹۰ ج ۴.

باستان، ایران و بیزانس گردید. از ۱۸۹۹ تا ۱۹۱۳ در حفاریهای بلبل و آشور شرکت داشت. وی صاحب تالیفاتی در زمینه فرهنگ آشوری است.

آثار

Hatra nach Aufnahmen von Mitgliedern der Asour. Expedition der Deutschen Orientgesellschaft. Leipzig: 1908-12.

الخضر (هاترایا هتره) برپایه عکسهای برداشته شده هیأت آشور

«Neue» Funde aus Susa», *DAI, AA*, 1923-24, 95-106

«کشفیات جدید در شوش»

منابع ۴۵ ج ۱ ص ۵۲۱: ۱۵۲ ج ۳: ۱۶۴ ص ۴۵: ۱۷۴ ج ۷ ص ۱۴۷.

آنری، ویکتور [viktor ānri]

Henry, Victor

(۱۸۵۰ - ۱۹۰۷). زبان‌شناسی.

در کلمار^۱ (آلزاس فرانسه) متولد شد. از نویسندگان پرکاری بود که آثار فراوانی درباره زبانهای مختلف شرقی و غربی از خود به یادگار گذاشت. او استاد زبان سنسکریت و دستور زبان تطبیقی در دانشگاه سوربن بود. در سو^۲ درگذشت.

آثار

«Etudes afghanes», *RLPh. C.* t. 14, 1881, 326-327. t. 15, 1882, 113-161.

«تحقیقاتی درباره افغانستان»

Viṣākha-datta: *Moudrārākchsa. Le sceau de Rākchasa. Drame sanscrit traduit...* Par Victor Henry, Paris: 1888.

مدراکس هاسا (مهر وزیر)، اثر ویشاکهاداتا (ترجمه از سنسکریت)

Kalidasa: *Malavikagnimitra. Agnimitra et Mālavikā. Comédie traduite du sanscrit et du prācrit* par victor Henry. Paris: 1889,

مالویک اگنی میترا، اثر کالیداس (ترجمه از سنسکریت و پراکریت)

Manuel de sanskrit Védique. 1890.

رساله ودایی به زبان سنسکریت

Anderson

آندرسون [ānderson]

مسلمانان چین.

در سوئد به دنیا آمد. درباره مسلمانان چین و سایر ملل تحقیقاتی انجام داده، کتابی هم در این زمینه نوشته است. در جشنواره فردوسی شرکت نمود و دولت ایران نشان علمی درجه اول به وی اهدا کرد.

منبع ۴۲ ص ۴۵.

آندرونیکا شویلی، موزیا [moziyā āndronikāšvili]

Andronikashvili, Mozia

زبان‌شناسی.

استادیار کرسی زبان‌شناسی ایران در دانشگاه تفلیس بوده است. مطالعاتی درباره واژه‌های فارسی رایج در زبان گرجی انجام داد و در ۱۹۶۶ کتابی در زمینه روابط زبانهای ایرانی با گرجی به رشته تحریر درآورد. این کار علمی نفیس شامل واژه‌های گرفته شده از فرس قدیم و زبانهای فارسی میانه است.

آثار

«Iranskie plemena i geograficheskie nazvaniia v drevnegruzinskikh istoricheskikh pamiatnikakh V-XIII vv.», *TIIa.*, T. I, 1954, 11-41.

«طایفه‌های ایرانی و نامهای جغرافیایی در آثار تاریخی گرجی کهن طی سده‌های پنجم تا سیزدهم»

«Iranskie leksicheskie elementy v Gruzinskom», V kn.: *Nauchnaia konferentsiia po iranskoi filologii.* (Tezisy dokladov) Leningrad: literaturnaia Gazeta univ. 1962; *TTGU.* teta. 108, Tibilis: 1964, 69-89.

«واژه‌های فارسی در زبان گرجی»

منابع ۹۰ س ۱۴ ش ۷-۸ ص ۴۸۱: ۱۵۲ ج ۲.

آندره، والتر [välter āndre]

Andrae, Walter

(۱۸۷۵ -). باستان‌شناسی، تاریخ هنر.

در لایپزیگ به دنیا آمد. مدیر بخش شرق نزدیک در موزه دولتی پروس بود. در مدرسه عالی برلین ابتدا استادیار و سپس استاد ویژه تاریخ هنر در شرق

منابع ۳۵ ذیل هائری، ۱۱۷ ج ۱ و ۱۲۰ ج ۴ ص ۳۱۰۰؛ ۱۳۵ ص ۵۶۲، ۵۶۳، ۱۴۲ ج ۵، ۱۵۱ ج ۳ ص ۶۹۲، ۱۵۲ ج ۱ و ۶؛ ۷.

آنکتیل دوپرون، ابراهام یاسنت [ābrāhām yāsant ānktīl-doperon]

Anquetil - Duperron, Abraham Hyacinte

(۱۷۳۱ - ۱۸۰۵)، زبان‌شناسی باستانی، فلسفه.

در پاریس متولد شد. ضمن تحصیل در سوربن، به زبانهای خارجی علاقه‌مند گردید. عشق به این زبانها او را به مدرسه زبانهای شرقی و کتابخانه سلطنتی پاریس کشاند و در آنجا نسخه‌ای از وندیداد ساده، که در آکسفورد چاپ سنگی شده بود، به دستش رسید و سخت شیفته آن گردید. شور خواندن و دریافتن این متن و گشودن راز دین زرتشت سراسر وجود او را فرا گرفت و بر آن شد که برای یادگیری و مطالعه زبان و دین باستانی ایران به هند برود.

به عنوان ملوان شرکت هند شرقی به هند رفت و مدت هفت سال در آن کشور اقامت گزید و زبانهای اوستا، سنسکریت و فارسی را آموخت و از استاد خود داراب زبان و اسرار آیین ایران باستان را فرا گرفت. او ذخیره‌های گرانبها از اوستا و دیگر کتابهای زبانهای شرقی گرد آورد و پس از بازگشت به فرانسه صد و هشتاد نسخه خطی، از جمله دو نسخه از کتابهای مقدس ایران باستان را به کتابخانه سلطنتی پاریس اهدا کرد. در سالهای ۱۷۵۹ و ۱۷۶۰ از صد و بیست کتاب، که شامل دو هزار و پانصد صفحه بود، نسخه‌برداری کرد. علاوه برگردآوری آثار مستند زرتشتی و ترجمه زند اوستا، نخستین کسی است که درباره فلسفه چین مقاله نوشته و متونی از بوداییان را به زبان فرانسه برگردانده است. وی همچنین دارای یادداشت‌هایی درباره شاهنامه فردوسی است. در ۱۷۶۷ با ارائه رساله‌ای در زمینه «نظام علوم دینی پارسیان» به عضویت آکادمی علوم ادبی فرانسه در آمد و مقاله‌های زیادی در نشریه آن آکادمی به چاپ رسانید. پس از انقلاب کبیر فرانسه، در اوت ۱۷۹۵ مستمری برایش برقرار کردند ولی او، به رغم استیصال و نیاز شدید، آن را نپذیرفت و اعلام کرد کارهایی که انجام داده برای دستمزد نبوده است. کار آنکتیل دوپرون استادان و پژوهندگان غربی را بیدار ساخت و اندیشه پرداختن به آیین ایران باستان و زرتشت را در آنان زنده کرد.

Vedas. [Atharva-Veda]. Atharva-Véda. Traduction et commentaire. Le livre VII/VIII/XIII/ de l'Atharva-Véda. Paris: 1891-96.

وداها [آتوروا - ودا] (ترجمه و تفسیر)

Précis de grammaire comparée du grec et du latin... Quatrième édition revue et corrigée. Paris: 1893.

خلاصه دستور زبان تطبیقی یونانی - لاتینی

Antinomies linguistiques. 1896.

تناقضات زبان‌شناختی

Bouddhisme et positivisme. 1901.

بودایسم و اثبات‌گرایی

Les littératures de l'Inde. Sanscrit-Pāli-Prācrit. Paris: 1904.

ادبیات هند. شامل سنسکریت، پالی، پراکریت

Précis de grammaire Pālie accompagné d'un choix de textes gradués. Paris: 1904.

خلاصه دستور زبان پالی باگزیده‌ای از متون درجه‌بندی شده

Le Parsisme. [Louis H. Jordan Bequest]. Paris: 1905.

پارسی‌گرایی

Caland, Willem and Henry, Victor: *L'Agnistoma, description complète de la forme normale du sacrifice de Soma dans le culte védique. Paris: 1906-7.*

آگنیش، توصیف مراسم قربانی کردن برای سوما در آیین ودایی (با همکاری)

Suma et Haoma le breuvage d'immortalité dans la mythologie. Le culte et la théologie de l'Inde et de la Pers. Paris: E.Leroux, 1907.

سوما و هئوما (سومای هندی و هوم مقدس زرتشتی)

La magie dans l'Inde antique. [with Special reference to the Atharvaveda, Rigveda, and Kausika-Sūtra]. Paris: 1909.

سحر و جادو در هند باستان [با نگرش ویژه در آتوروا و دای ریگ ودا و کوسیکا سوترا]

Esquisse d'une grammaire de la langue Innok, étudiée dans le dialecte des Tchiglit du Mackenzie. d'après la grammaire et le vocabulaire Tchiglit du R. P.petitot. [No imprint.]

آثار

«تحقیقاتی پیرامون عصر زرتشت، پیامبر ایرانیان و مؤلف کتابهای زند»

Législation orientale. ouvrage dans lequel, en montrant quels sont en Turquie, en Perse et dans l'Indoustan, les principes fondamentaux du gouvernement, on prouve I. Que la manière dont jusqu'ici on a représenté le despotisme, qui passe pour être absolu dans ces trois États, ne peut qu'en donner une idée absolument fausse, II. Qu'en Turquie, en Perse & dans l'Indoustan, il y a un code de lois écrites, qui obligent le prince ainsi que les sujets; III. Que dans ces trois États, les particuliers ont des propriétés en biens meubles & immeubles, dont ils jouissent librement, Par M. Anquetil Duperron... Amsterdam: M. M. Rey, 1778.

قانونگذاری شرقی

«Mémoire dans lequel on essaie de concilier les auteurs grecs et principalement Hérodote et Ctesias, sur le commencement et la durée de l'empire assyrien, et ces écrivains avec les perses, sur les règnes qui forment ce que les orientaux appellent la dynastie des Peshdadiens», tableau in *MIF*, t. 40, 1780, 356-476.

«تحقیق درباره تطبیق آرای مؤلفان یونانی، بویژه هرودوت و کتزیاس، درباره آغاز و دوره امپراتوری آشور، با یکدیگر و سازش با آرای ایرانیها درباره سلسله پیشدادیان»

«Mémoires sur l'empire des Médes et celui des Perses, comparés avec la dynastie connue dans les ouvrages orientaux sous le nom de Kéaniens», *MIF*, t. 40, 1780, 477-525.

«مباحثی پیرامون امپراتوری مادها و پارسها، در مقایسه با سلسلهای موسوم به کیانیان در آثار شرقی»

Tieffenthaler, Joseph. *Description historique et géographique de l'Inde qui présente*. 1. La géographie de l'Indoustan. écrite en Latin... Par J. Tieffenthaler & Des recherches historiques & chronologiques sur l'Inde & la description du cours du Ganges & du Gagra... par M. A. Du Perron... Berlin: 1786-88.

توصیف تاریخی و جغرافیایی هند (با همکاری)

«Recherches sur les anciennes langues de la perse: le Zend, le Pa-Zand, le Pehlevi, Deri», *ML*, t. 31, 1768, 339-442.

«تحقیقات پیرامون زبانهای کهن ایران: زند، پازند، پهلوی، پارسی و دری»

«Mémoire sur l'authenticité du *Zend-Avesta*», *JS*, mai-juin 1769.

«تحقیقی درباره صحت و درستی زند - اوستا»

«Mémoire dans lequel on établit que les livres Zends, déposés à la Bibliothèque du roi le 15 mars 1762, sont les ouvrages de Zoroastre ou que du moins ils sont aussi anciens que Ce législateur», *ML*, t. 38, 1770, 167-268.

«تحقیقی مبنی بر اینکه کتابهای زند موجود در کتابخانه شاه، از نوشتههای زرتشت بوده است یا لااقل قدمت آنها به این قانونگذار می‌رسد»

«Système théologiques des mages selon Plutarque, Comparé avec celui des anciens livres que les perses attribuent à Zoroastre, leur législateur», *ML*, t. 34, 1770, 376-416.

«نظام علوم دینی مغان از دیدگاه پلوتارک در قیاس با کتابهای کهن پارسیان منسوب به زرتشت»

Zend-Avesta, ouvrage de Zoroastre. contenant les idées théologiques, physiques & morales de ce législateur, les cérémonies du culte religieux qu'il a établi & plusieurs traits importants relatifs à l'ancienne histoire des perses: traduit en français sur l'original *zend*, avec des remarques & accompagné de Plusieurs traits propres à éclaircir les matières qui en sont l'objet, Paris: N. M. Tilliard, 1771.

زند - اوستا، اثری از زرتشت؛ شامل عقاید دینی، مادی و اخلاقی او (ترجمه)

«Exposition du système théologique des perses, tirée des livres Zends, Pehlvis et Persis», *ML*, t. 37, 1774, 571-709.

«شرح و بیان نظام علوم دینی پارسیان، برپایه کتابهای زند، پهلوی و فارسی»

«Recherches sur le temps auquel a vécu Zoroastre, législateur des perses et auteur des livres *Zend*», *ML*, t. 37, 1774, 710-745.

Kleuker, Johann Friedrich. *Anhang zum Zend-Avesta*. Leipzig und Riga: J.F. Nartknoch, 1781-83.

تکمله‌ای بر زند - اوستا

Dacier, Bon Joseph, Baron. *Notices historiques sur la vie et les ouvrages des membres de la classe d'histoire et de littérature ancienne, morts depuis sa création, le 3 pluviôse an XI (24 janvier 1803) jusqu'à la fin de l'année 1811*. Académie des inscriptions et belles lettres, Paris, Memoires. Paris: 1815-18.

یادداشت‌های تاریخی در احوال و آثار محققان تاریخ و

ادبیات باستان از ۱۸۰۳ تا ۱۸۱۱

Upanishads. [appendix] *La religion des Indoux selon les védah, ou analyse di l'oupnek'hat* publié par Anquetil Duperron en 1802, par M. le comte Lanjuinais. Paris: 1823.

مذهب هندوها از دیدگاه ودا یا بررسی اوپانیشاد آنکتیل

دوپرون

Modi, Jivanji Jamshedji. *The Parsees at the Court of Akbar and Dastur Meherjee Rana*. Two papers read by Jivanji Jamshedji Modi, B.A., before the Bombay branch Royal Asiatic Society on 19th December 1901 and 13th July 1903, Printed at the Bombay education society's press, Byeulla. 1903.

پارسیان دربار اکبرشاه و دستور مهرجی رانا

Salmon, Georges. *Anquetil Duperron, Abraham Hyacinthe; Silvestre de sacy; Antoine Isaac, baron*, Le Cairo: Impr. de l'Institut Français d'archéologie orientale, 1905-1923.

درباره آنکتیل دوپرون، ابراهام یاسنت و سیلوستر دوساسی
Modi, Jivanji Jamshedji. «Anquetil Duperron of Paris and Dastur Darab of Surat», *JBBRAS* 24, 1914-17, 385-456.

«آنکتیل دوپرون پارسی و دستور داراب سوراتی»

Schwab (Raymond). *Vie d'Anquetil Duperron. Suivie des usages civils et religieux des Parses par Anquetil Duperron*. avec une préface de Sylvain Levi et deux essais du Jivanji. Jamshedji Modi. Paris: 1934.

زندگی آنکتیل دوپرون همراه با رسوم و آداب مدنی و

«Supplément au mémoire sur les dynasties despeschdadiens et des Kéaniens. Éclipse de soleil sous Noder, roi de l'Iran. (la perse), l'an 778 avant l'ère chrétienne», *MIF*, t. 42, 1786, 334-349.

«تکمله بر تحقیق درباره سلسله‌های پیشدادیان و کیانیان.

کسوف در زمان نوذر شاه ایران، در ۷۷۸ پ.م»

«Recherches sur les migrations des Mardes, ancien peuple de l'Asie», *MIF*, t. 45, 1793, 87-149 et. t. 50, 1808, 1-47.

«تحقیقاتی پیرامون مهاجرتهای مردها، قوم باستانی آسیا»
L'Inde en rapport avec l'Europe. Ouvrage divisé en deux parties; la première sur les intérêts politiques de Inde; la deuxième sur le commerce de cette contrée, Paris: 1798.

هند در ارتباط با اروپا

Oupnek, hat (idest, secretum Tegendum). Opus ipsa in India rarissimum. continens antiquam et arcanam. seu theologicam et philosophicam, doctrimam. e quatuor sacris Indorum libris... excerptam; Adverbium. e Persico idiomate, samskreticis vocabulis intermixto, in latinum conversum dissertationibus et annotationibus, difficiliora explanantibus, illustratum Studio et opera Anquetil Duperron; Argentorati. 1801-2.

درباره کلام و فلسفه و عقاید هندیان (ترجمه اوپانیشاد به لاتینی)

«Parangon (le) de la science», traduction persane du livre de *Kalila*. faite par le Vezir Aboul Fazl, (manuscripts persans de la Bibliothèque Du-Roi, fond de Bruix, no. 23, fond d'Anquetil, du Perron, no. 101, note et traduction par le Baron A.I.Silvestre de Sacy), *Notices et extraits*. t. 10, 1818, première partie, 197-225.

«تجارب دانش»، ترجمه و نگارش فارسی کتاب کیله و دمنه به قلم ابوالحسن علی‌زاده وزیر جلال‌الدین اکبر

Morale de Zoroastre, extraite du Zend-Avesta. Traduction d'Anquetil Duperron, Paris: 1850. (Nouvelle Collection des moralistes anciens)

اصول اخلاقی زرتشت، گزیده زند - اوستا

درباره‌اش

دینی پارسیان، بنابر آنکتیل دوپرون

Sarton, George. «Anquetil-Duperron», *Osiris*. Vol.3 Bruges, Belgium: 1937, 193-223.

«درباره آنکتیل دوپرون»

یادنامه آنکتیل دوپرون. تهران: انجمن فرهنگ ایران باستان، ۱۳۵۱، ص ۱-۱۸.

منابع ۹ ص ۵۹؛ ۳۴؛ ۳۵ ذیل آنکتیل دوپرون و خاورشناسی؛ ۴۶ ج ۱ ص ۱۴؛ ۷۵ ص ۲۰۵؛ ۹۶ ج ۳ ص ۳۷۵؛ ۹۹ ج ۷ ص ۱۰۸؛ ۱۲۰ ج ۱۱ ص ۴ ص ۳۹۰-۴۰۱؛ ۱۱۳ ج ۱۳۳ ص ۸-۱۰ ج ۹ ص ۴-۶ ج ۱۳۴ ص ۱۰ ج ۱۱۷؛ ۴۲-۴۰ ج ۱ و ۲؛ ۱۲۵ ج ۱ ص ۱۳۴؛ ۵۶ ج ۲ ص ۱۴۳؛ ۱۶ ج ۱۰ ص ۴۰۳؛ ۱۵۰ ج ۱ ص ۱۹۰۶-۱۹۵۵؛ ۱۵۱ ج ۱ ص ۴۰۵؛ ۱۵۲ ج ۱ ص ۱۵۸ ج ۱ ص ۱۷۳؛ ۱۵۹ ج ۲۳ ص ۱۰۱۵؛ ۱۶۲ ج ۱ ص ۱۲۳؛ ۱۶۴ ص ۵۰؛ یادنامه آنکتیل دوپرون.

آثار

Meher Yasht, (For university students), Bombay: 1900.

مهریشت

Asterisms in Iranian Literature, *CMV*, Bombay: 1900, 216-224.

«سعد و نحس ستارگان در ادبیات فارسی»

The Bundahishn. Being a facsimile of T.D. manuscript with an introduction by Behramgore Anklesaria, Bombay: Printed at British India Press, Byculla, 1908.

بندهشن، تصحیح هیرید تهمورث آنکلساریا (مقدمه)

The Datistan-i Dinik. Pahlavi Texts, Ed. by Ervad Tahmuras Dinshaji Anklesaria. Preface Signed B.T. Anklesaria, Bombay: Port Printing Press, 1911.

داستان دینیک، تصحیح هیرید تهمورث آنکلساریا (پیشگفتار)

A Rejoinder Against Some of the Untenable Dogmas of The Theosophy (along with Pro.P.A.Wadia and Dr. Nanabhoy N.Katrak), 1911.

پاسخی در رد برخی عقاید سری عرفانی (باهمکاری) «The Legends of the Three Wives of Zarathushtra», *Jlra. A I*, Bombay: 1912, 218-223.

«افسانه‌های سه زن زرتشت»

Introduction to the Pahlavi Texts Contained in Codex MK. Copied in 1322 by the scribe Mehr-

آنکلساریا، بهرام گور تهمورث [bahrām-e gur tehmares ānklesāriyā]

Anklesaria, Behramgor Tehmures

(۱۸۷۳ - ۱۹۴۴)، زبان‌شناسی باستانی.

از پارسیان هند، ۱۰ اکتبر به دنیا آمد. در ۱۸۹۳ لیسانس گرفت و سپس دوره فوق‌لیسانس زبانهای اوستایی و پهلوی خود را در بمبئی به پایان رساند. ابتدا به تدریس زبانهای اوستایی، پهلوی و زبانهای شرقی پرداخت و سپس ریاست دو مدرسه مربوط به زبانهای شرقی در بمبئی را عهده‌دار شد. وی از پژوهشگران علم نجوم بود و علاقه زیادی به اصلاح تقویم پارسی داشت. همچنین در این زمینه مقالات جامعی نوشته که در گزارشهای کمیته‌های اصلاح تقویم منتشر شده است. از ۱۹۰۳ به مدت ۶ سال فصلنامه‌ای به نام زرتشتی منتشر می‌ساخت. در کنفرانسهای زرتشتیان شرکت فعال داشت و مقاله‌های روشنگرانه بسیاری جهت بهبود جامعه پارسیان و احیای آیین زرتشتی نگاشت. وی از اعضای فعال مؤسسه شرق‌شناسی کاما در بمبئی و نیز دبیر افتخاری و ویراستار نشریات آن مؤسسه بوده، در زمینه تصوف در دوران باستان و تأثیر آیین زرتشت در دیگر نهضت‌های جهانی و فراماسیونی، سخنرانیهای زیادی ایراد کرد. آنکلساریا عضو و سپس تا پایان عمر رئیس انجمن گاهان بود و در جلسات آن مقالات تحقیقاتی پرباری در زمینه آیین زرتشتی قرائت می‌کرد. در ۱۳۰۹ ش / ۱۹۳۰ از

«Datastan-i Dini, Porisn 90», *Dinshah Irani Mem. Vol.*, Bombay: 1943, 232-254.

«داتستان دینیک، پرسش ۹۰»

«The Names of the Achaemenians in Alberoni», *Proc. Trans...12th All-India Or. Conf.*, III, 1943-1944, 692-702.

«نامهای هخامنشیان در آثار بیرونی»

«The Immortal Firdausi», *Millennium of Firdausi*, Tehran: 1944, 1-15.

«فردوسی جاودان»

Pahlavi Vendidad (Zand-i Jvit-dev-dat). Transliteration and translation in English by Behramgor T. Anklesaria. Edited by Dinshah D. Kapadia. Bombay: 1949.

پهلوی وندیداد، زندجد - دیودات (حرفنویسی و ترجمه به انگلیسی)

Grammatical and Philological Notes, (Uncomplete), 1953.

یادداشتهای دستوری و واژه‌شناختی

The Holy Gathas of Zarathustra. Transliteration and translation in English with prologues. Preface by Dasturji Framroze Ardeshir Bode, Bombay: 1953.

گاهان مقدس زرتشت (حرفنویسی، ترجمه به انگلیسی و مقدمه)

Word to Word English Translation of the Gathas with Transliteration and Prologues. Bombay: 1953.

ترجمه واژه به واژه گاهان به زبان انگلیسی، همراه با حرفنویسی و مقدمه

«A Description and Summary of the Drakht-i Asurik», *JCOI* 38, Bombay: 1956, 37-40.

«توصیف و خلاصه درخت آسوریک»

«Yima Khshaeta», *JCOI* 38, Bombay: 1956, 41-59.

«یمخشید (جمشید)»

Zand-Akashih. Bombay: Rahumae Mazdayasnan Sabha, 1956.

زند - آکاسیه (ترجمه و آوانویسی)

«The Pahlavi Inscription on the Crosses in Southern India», *JCOI* 39, Bombay: 1958, 64-107.

Awan Kai-Khushru. Edited by Dr. Dastur Jamaspji M. Jamasp Asa. 1913.

مقدمه‌ای بر متون پهلوی که ذیل دو حرف MK می‌آید.

«Savanhacha arenavacha», *JJMJ*, Bombay: 1914, 451-461.

Dastur Hoshang Memorial Volume. Edited by Behramgor Anklesaria (under the auspices of the Gatha Society), 1918.

یادنامه دستور هوشنگ (ویرایش)

Zand-i Vohuman Yasna and Two Pahlavi Fragments. 1919.

زند و هومن یسنا و دو اثر به زبان پهلوی

Complete Avesta Text of all the Yashts with Colations. 1925.

متن کامل اوستایی یشتها با اصلاحات

The Yashts. Bombay: 1925.

یشتها

«Zoroastrian Religious Literature, Gathas and the Later Avesta», *V. Iran League*. Q. II. i, 1931, 17-28.

«ادبیات دینی زرتشت، گاهان و اوستای متأخر»

Zarthoshtnameh of Mobed Rustam Peshutan Hamajiar. Written in 1044 A.Y. 1675 A.D., published in Gujarati, 1932.

زرتشتنامه موبد رستم پشوتن هاماجی یار

«The Gathas Text in Gujarati», *Gatha Society Publications*, 14 and 7, 1933.

«متن گاهان (سرودهای مذهبی زرتشتی) به زبان گجراتی»

Travels in Pahlavi Iran. Gujarati. 1933.

سفرها در ایران عصر پهلوی (به زبان گجراتی)

«The Iranian Words Introduced into Arabic and the Arabic Words Taken in Sanskrit», *Proc. 8th All-India Or. Conf.*, 1935, 81-91.

«واژه‌های فارسی دخیل در زبان عربی و واژه‌های عربی دخیل در زبان سنسکریت»

Karnamak-i Artakhsir-i Papakani. Text & translation, Bombay: 1935.

کارنامهک ارتخشیر پاپکان (ترجمه)

Nirangi-Padyab. in Gujarati. 1939.

نیرنگ پادیاب (به زبان گجراتی)

Revayat-i Fra Sorosh-i Varhram

روایت آذرفرینغ فرخزادان و روایت فره سروش ورهرام
«The Term Deva the Evolution in Meaning It
Has Undergone», *All India Or. Cong.* 9,
244-248.

واژه‌دوا و تغییر معنی آن

Thesis on the Gathas and the Later Avesta

رساله‌ای درباره‌ی گاهان و اوستای متأخر
*Transliteration and Translation of the Pahlavi
Vendidad*

حرف‌نویسی و ترجمه و نندیداد پهلوی

سخنرانی:

«Zarathustra, Founder of Monothism and the
Philosophy of Eternal Polarism», being a
lecture, Tehran: 1930.

زرتشت، بانی یکتاپرستی و فلسفه تضاد ابدی اهورامزدا و
اهریمن

منابع ۷۵ ص ۱۹۳؛ ۹۳ س ۱۳۲۴ ش ۶ ص ۴۱۷ -
۴۱۹؛ ۱۱۳ س ۱۳۳۱ ش ۲ ص ۲۰-۲۱ س ۱۳۴۲ ش ۲
ص ۲۲، ۱۲۵ ج ۱ ص ۶۵۰؛ ۱۵۰ س ۱۹۰۶ - ۱۹۵۵؛
۱۵۱ ج ۱ ص ۵۷۶، ۵۷۷-۵۷۸. *Zand-Akasih*. PP.1-5.

آنکلساریا، هیربد ته‌مورث [hirbad tehmares
ānklesāriyā]

Anklesaria, Hirbad Tehmares

(؟ - ۱۹۰۴)، زبان‌شناسی باستانی.

از پارسیان هند بود. زبانهای گجراتی، اردو و فارسی
را نیک می‌دانست و به زبانهای فرانسه، آلمانی،
انگلیسی و سنسکریت آشنایی داشت. وی از
شاگردان برجسته خورشید جی رستم جی‌کاما بوده
است.

در ۱۸۶۹ به تدریس زبان سنسکریت پرداخت و
متنهایی از اوستا و پهلوی را به چاپ رسانید. او به
کشیشی کاتولیک، به نام لینگمان^۱ فارسی آموخت و
زبان آلمانی را از او فراگرفت. در خواندن نوشته‌های
روی سکه‌های ساسانی، گرشن^۲ را یاری داد و زبان
فرانسه را از او یاد گرفت. به یک معلم ریاضی به نام
پشوتن، اوستایی آموخت و ریاضیات را از او فراگرفت.

«کتیبه پهلوی برگزیده‌های هند جنوبی»

*The Bondahesh Being a Facsimile Edition of the
Manuscript TDL*, (Formerly belonging to the
late B.T. Anklesaria and now prepared by P.K.
Anklesaria, with an introduction by
M. Nawabi), Iranian Culture Foundation.
Publication no. 88, Tehran: 1961.

بندش، تصویری از نسخه خطی

Rivayat-i Hemu-i Ašavahištan. publication,
Bombay: 1962.

روایت امید آشاوهیشتان

Vicitakiha-i Zatsparam. With text and
introduction Pt. I. Bombay: 1964.

گزیده‌های زادسپرم

[این کتاب با عنوان و مشخصات زیر به فارسی ترجمه و
چاپ شده است:

گزیده‌های زادسپرم. ترجمه محمدتقی راشد محصل:
تهران، مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی، ۱۳۶۶.]
*The Pahlavi Rivayat of Aturfarnbag and Farnbag
Sros I, II*. Bombay: 1966.

روایات پهلوی آذرفرینغ و فرینغ سروش

The Pahlavi Texts. Tehran: Iranian Culture
Foundation, 1350.

متنهای پهلوی

[این کتاب با عنوان و مشخصات زیر به فارسی چاپ شده
است:

متنهای پهلوی. گردآورنده دستور جاماسپ جی و منوچهر
جی جاماسپ آسا، با مقدمه‌ای از بهرام‌گور آنکلساریا و
دیباچه‌ای از ماهیار نوابی، تهران: بنیاد فرهنگ ایران،
۱۳۵۰.]

*Dr. Sir J.J. Modi Memorial Volume and Mr.
Dinshah J. Irani Memorial Volume*. One of the
editors

یادنامه دکتر مودی و آقای دینشاه ایرانی (ویرایش، با
همکاری)

«The History Zarathustra», *Zartosthi* 6,
144-154.

«تاریخ زرتشت»

Ethics of Old Iran. Meherbanoo Behramogre
Anklesaria Publication Trust, Ahmedabad

علم اخلاق در ایران باستان

Revayat-i-Atar Frenbaq Farkhozatan and

دارمستتر^۱ و دکتر وست او را استاد زبان پهلوی آنه، کلود [klood āne]

Anet, Claude

(۱۸۶۸ - ۱۹۳۱)، روزنامه نگاری، نمایشنامه نویسی.

از اهالی فرانسه، در سوئیس به دنیا آمد. نام اصلی وی ژان شوپفر^۲ است. در بخش بزرگی از اروپا و روسیه دوران انقلاب و ایران به عنوان روزنامه نگار به سیر و سیاحت پرداخت. در پاریس درگذشت.

آثار

Les bergeries. 1904.

قصیده های روستایی

«Les écoles israélites en perse», *UI*, t.61, no. 15, 1905, 466-471.

«مدارس اسرائیلی در ایران»

Les roses d'Ispahan: la Perse en automobile. 1906.

گل‌های سرخ اصفهان: ایران با اتومبیل

Through Persia in a Motor Car, by Russia and the Caucasus. Transl. by M. Beresford Ryley 1907.

گذر از ایران با اتومبیل، از طریق روسیه و قفقاز

«Exhibition of Persian Miniatures at the Musée des arts decoratifs», *Burl. M* 22, Paris: 1912-1913, 9-17, 105-117.

«نمایشگاه مینیاتورهای ایران در موزه هنرهای تزئینی»

«The Manafi-i-Heiwan», *Burl. M* 23, 1913, 224-231, 261.

«منافع الحيوان»

La révolution russe de mars 1917 a juin 1918. 1917-1919.

انقلاب روسیه از مارس ۱۹۱۷ تا ژوئن ۱۹۱۸

Claude, Anet & Mirza Muhammad: *Les 144 Quatrains d'Omar Khayyam*. Traduits litteralement, Paris: Aux Editions de la Sirene...1920.

۱۴۴ رباعی از عمر خیام (ترجمه، با همکاری)

«Omar Khayyam», *RP* 1, 12, 1920.

عمر خیام

Quand la terre trembla. 1921.

وقتی زمین لرزید

داستان دینیک. ۱۸۷۲. (ترجمه با همکاری)

سیاوخش نامه. اثر رستم پشتون. ۱۸۷۳. (ترجمه به گجراتی)

اردو سورشیت. ۱۸۷۴. (ترجمه به گجراتی)

خرده اوستا (به حروف زند). ۱۸۸۱.

مادیگان هزار داستان (بهره دوم). ۱۹۱۳.

خرده اوستا (با معانی فارسی)

مینوی خود (متون پهلوی پازند و سنسکریت) با چم کوستیک.

منبع ۷۵ ص ۱۹۰ - ۱۹۱.

آنند، مُلک راج [molk rāj ānānd]

Anand, Mulk Raj

(۱۹۰۵ -)، هنر.

۱۲ دسامبر در شهر پیشاور (پاکستان) به دنیا آمد. تحصیلاتش را در لاهور، لندن و کیمبریج به پایان رساند و سپس در دانشگاه‌های لندن، کلکته و سیملای به تدریس پرداخت. وی عضو آکادمی علوم ادبی سیهیتیا و سرپرست آکادمی هنری لالیت کالا بوده است.

آثار

«Persian Painting», *Criterion Miscellany* 25, 46, London: Faber, 1930.

«نقاشی ایرانی»

«The Poetry of Sir Muhammad Iqbal», *LAL*, 1931. *

«اشعار علامه محمد اقبال»

The Hindu View of Art. With an introductory essay on art reality by Eric Gill. London, Bombay: 1933; 1957.

هنر از دیدگاه هندوان

درباره اش

Srinivasa Iyengar, K. R. *Indian Writing in English*. London: 1962.

نوشته های هندی به زبان انگلیسی

منابع ج ۴۵ ص ۷۵۸، ۱۵۰، ۱۹۰۶ - ۱۹۵۵؛ ۱۵۱

ج ۱ ص ۳۶۶ - ۳۶۷، ۱۵۲؛ ج ۳، ۱۵۴؛ ج ۲ ص ۱۳۰؛ ۱۶۴

ص ۴۳.

vne zakona. Moskva: 1957, 5-20.

الجزایر بی قانون. (دیباچه، مقاله)

Marokko. Moskva: Gospolitizdat, 1957.

مراکش

Frantsuzskii monopolistscheskii kapital v severnoi

Afrike. Moskva: AN SSSR, 1958.

سرمایه انحصاری فرانسه در آفریقای شمالی

V kn.: *Mezhdunarodnyi ploitiko-ekonomicheskii ezhegodnik*. 1958, Moskva: 1958. Avt. statei:

«Arabskii Vostok», 445-452; «Respublika Egipet», 452-457, Avt.: Avakov i G.I. Mirskii.

«شرق عربی»، «جمهوری مصر» (با همکاری)

Maroko ot proektora k nezavisimosti. Moskva: Izd. Vost. lit., 1961, AN SSSR, IMEMO.

مراکش از تحت الحمایگی تا استقلال

Na istoricheskom preput'e. (o kharaktere sovremennoi natsional'no-osvoboditel'noi bar'by i ee dvihushchikh silakh). Moskva: Gospolitizdat, 1962; To zhe, Berlin: Dietz, 1963 (Na nemiaz.)

بر سر دوراهی تاریخ (درباره ویژگی مبارزه رهایی بخش ملی و نیروهای محرکه آن)، (به زبان آلمانی)

«Pobeda alzhirskoi revoliutsii, vneshniaia politika nezavisimykh stran Afriki», V kn.: *Mezhdunarodnye otnosheniia posle Vtoroi mirovoi voyny*. Moskva: T.3, 1965, 564-587, Avt. Avakov i Ia.Ia. Etinger.

پیروزی انقلاب الجزایر، سیاست خارجی کشورهای

مستقل آفریقا (با همکاری)

«Desiat'let antiimperialisticheskoi bor'by egipetskogo naroda (1952-1962)» (Ten year of the Anti-Imperialist Struggle of the People of Egypt, 1952-1962), NAA 4, 39-52, avt.: Avakov i G.I. Mirskii.

ده سال مبارزه ضد امپریالیستی مردم مصر (۱۹۵۲ -

۱۹۶۲) (با همکاری)

منابع ۱۵۰ س ۱۹۶۱ - ۱۹۶۵؛ ۱۵۵ ص ۱۳.

آوالیانی، امیران بوخوتوویچ [amirān buxutovič āvāliyāni]

Avaliani, Amiran Bukhutovich

(۱۹۲۸ -)، تاریخ.

L'amour en Russie. 1922.

عشق در روسیه

La fille perdue. 1924.

دختر گمشده

La fin d'un monde. 1925.

پایان یک دنیا

La perse et l'esprit persan. Monaco: chez Imprimerie de Monaco, 1925.

ایران و روح ایرانی

La rive d'Asie. 1928.

ساحل آسیا

Feuilles persanes. La route du Mazanderan, la femme lapidée. l'esprit persan; 17eme ed. Paris: Grasset, 1942.

اوراق ایرانی، جاده مازندران، زن سنگسار شده. طرز تفکر ایرانی

منابع ۱۱۷ ج ۲ و ۳؛ ۱۵۰ س ۱۹۰۶ - ۱۹۵۵؛ ۱۵۲ ج ۲ و ۴ و ۷؛ ۱۶۳ ج ۳ ص ۱۸؛ ۱۶۴ ص ۴۸.

آواکف، راجیک (هراچیک) [rāčik māmikonovič āvakoŋ]

Avakov, Rachik Mamikonowich

(۱۹۲۵ -)، اقتصاد، تاریخ.

یکم سپتامبر در آذربایجان شوروی متولد شد. در ۱۹۵۱ انستیتوی دولتی روابط بین الملل وزارت امور خارجه اتحاد جماهیر شوروی را در مسکو به پایان رساند و در ۱۹۵۵ نامزد (دکتر) علوم اقتصادی گردید.

در ۱۹۵۵ کارمند علمی انستیتوی اقتصاد شد و از ۱۹۵۶ همان سمت را در انستیتوی اقتصاد بین الملل روابط بین المللی آکادمی علوم اتحاد جماهیر شوروی برعهده داشت. در ۱۹۵۹ کارمند ارشد علمی گردید. از ۱۹۶۲ تا ۱۹۶۹ رهبر طرح یونسکو بود.

آثار

Kand. diss.: *Frantsuzskii monopolistscheskii kapital v severo - afrikanskikh koloniakh*. Moskva: AN SSSR. In -t ekonomiki, 1955.

سرمایه انحصاری فرانسه در مستعمرات شمال آفریقا (رساله دکتری، نامزدی علوم)

Avtoref.: Moskva: 1955.

چکیده رساله علمی

Vstup. stat'ia., V kn.: K. i F. Zhanson. *Alzhir*

آثار

«K voprosu o slozhnykh glagolakh v iranskikh iazykakh», *TUU*, vyp. 79, Samarkand: 1937, 15-40.

«درباره فعلهای مرکب در زبانهای ایرانی»

«K Voprosu o vidovykh Znacheniiakh Proshedshego dlitel'nogo Vremeni v iranskikh iazykakh», *TUU*, vyp. 60, Samarkand: 1955, 79-97.

«درباره مفهوم فعلهای گذرا و ناگذرا در گذشته دور در زبانهای ایرانی»

«Vidovye znacheniiia proshedshevikh nedlitel'nykh vremen v iranskikh iazykakh», (Po materialam kurdsogo), *TUU*, vyp., 62, Samarkand: 1956, 141-233.

«مفاهیم نوعی فعلهای ماضی غیراستمراری در زبانهای ایرانی»

«O vidovremennykh znacheniiakh prezhe proshedshego vremeni v iranskikh iazykakh», (Po materialam kurdsogo), *TUU*, vyp. 73, Samarkand: 1957, 37-100.

«درباره مفاهیم نوعی زمان ماضی ابعاد در زبانهای ایرانی»
«Nekotorye voprosy struktury russkikh i internatsional'nykh slov v Tadzhikskom iazyke» [Einige strukturprobleme russischer und internationaler orter im Tadschikischen], *KSUG*, 1959, 72-77.

«برخی مسائل ساختاری واژه‌های روسی و بین‌المللی در زبان تاجیکی»

Osoby parnye glagol'nye sochetaniia v kurdskom iazyke. Samarkand: Uzb. Un-t, 1959

ترکیب خاص فعلهای همسان زبان کردی

«Slozhnoimenie glagoly so vsepomagatel'nyim krn», *TUGU*, N. S. g 5, 1959, 169-177.

«ترکیب فعلهای همسان با krn کمکی»

«Slozhnye glagoly kurdsogo iazyka», (Slozhnoimennye struktury) /Die komplexen Verben des kurdischen/Zusammensetzungen mit Nomina, *TUGU*, N.S. 95. 1959, 137-150.

۱۸ ژانویه در سیگناخی^۱ گرجستان متولد شد. در ۱۹۵۰ دانشکده شرق‌شناسی دانشگاه دولتی تفلیس را به پایان رساند. در ۱۹۶۰ نامزد (دکتر) علوم تاریخی گردید.

از ۱۹۵۳ تا ۱۹۵۵ استاد دانشگاه شبانه، و از ۱۹۵۷ کارمند علمی انستیتوی تاریخ آکادمی علوم گرجستان بود.

آثار

Indiiskie gosti o Gruzii. Tbilisi: Gosizdat Gruz. SSR, 1957, Avt.: A.Avaliani i L.Tetradze. (Na gruz. iaz.)

نظریات میهمانان هندی درباره گرجستان (با همکاری، به زبان گرجی)

Formy zemlevladiiia v Adzharii (pered osvobodzheniem ot turtskogo iga, 40-70e gody XIX v.). Batumi, Gosizdat, Tbilisskii gos. un. t, (zashch. kak diss.), 1960.

نظام زمین‌داری در آجارتان (پیش از آزادی از ستم ترکها در سالهای ۴۰ تا ۷۰ سده نوزدهم)

«Ob opyte izucheniiia reform, tanzimata v severovostochnykh vilayetakh Turtsii», *KSINA* 73, 1963, 228-233.

«تجربیهایی درباره بررسی اصلاحات، تنظیمات در ولایتهای شمال شرقی ترکیه»

منابع ۱۵۰ س ۱۹۶۱-۱۹۶۵؛ ۱۵۵ ص ۱۳.

آوالیانی، یولیا یولیونا [yuliyā yuliyevnā āvāliyāni]

Avaliani, Yulia Yuliyevna

(۱۹۰۷ -)، زبان‌شناسی.

۲ مارس در پترزبورگ (لنینگراد) به دنیا آمد. در ۱۹۳۶ انستیتوی تاریخ و زبان‌شناسی لنینگراد را به پایان رساند. در ۱۹۴۰ نامزد (دکتر) علوم زبان‌شناسی گردید. موضوع پایان‌نامه او ضمیرها در زبان کُردی است. در ۱۹۷۱ موفق به دریافت درجه دکتری در علوم زبان‌شناسی شد.

از ۱۹۳۹ تا ۱۹۴۱ استاد دانشگاه دولتی لنینگراد و از ۱۹۴۴ تا ۱۹۴۷ استاد دانشسرای عالی ایوانوو^۲ بود. از ۱۹۴۷ همین سمت را در دانشگاه دولتی سمرقند برعهده داشت. در ۱۹۶۲ مدیر بخش زبان و ادبیات شرقی گردید. در ۱۹۶۰ در بیست و پنجمین کنگره بین‌المللی شرق‌شناسان مسکو شرکت داشت.

دکتری)

«Nabliudenii nad sistemoi zalogovykh korreliatsii v kurdskom iazyke (kurmandzhi)», *UZAGU* 2, Seriia iazyka i literatury, Baku: 1966, 25-33.

«مطالعه سیستم ارتباط دو جانبه فعلهای در زبان کردی»
«Vzaimodeistvie sposobov obrazovaniia vidovykh znachenii v kurdskom iazyke», *Ir F*, 1966, 103-114.

«روشهای تأثیر متقابل ایجاد مفهوم نوعی در زبان کردی»
Avtoref.: Tbilisi: 1969.

چکیده رساله علمی

منابع ۱۵۰ س ۱۹۶۱-۱۹۶۵؛ ۱۵۲ ج ۲ و ۷، ۱۵۵ ص ۱۳.

[estepān āvānesiyyān] استپان، آوانسیان

Avanesian, Stepan

(۱۹۲۱-۱۹۶۴)، تاریخ.

۲۰ سپتامبر در پاراگ (شوروی) به دنیا آمد. در ۱۹۵۰ دانشکده روابط بین‌المللی دانشگاه دولتی ایروان را به پایان رساند. در ۱۹۵۵ نامزد (دکتر) علوم تاریخی گردید.

از ۱۹۵۷ تا ۱۹۶۴ کارمند علمی انستیتوی شرق‌شناسی آکادمی علوم ارمنستان بود. ۱۶ اکتبر درگذشت.

آثار

Kand diss: *Turtsiia v sitseme severoatlanticheskogo soiuza (1951-1954 gg.)*.

Moskva: AON pri Tsk KPSS, 1955.

ترکیه در اتحادیه آتلانتیک شمالی (سالهای ۱۹۵۱ - ۱۹۵۴)، (رساله دکتری، نامزدی علوم)

Avtoref.: Moskva: 1955.

چکیده رساله علمی

«K voprosu ob amerikanskoi politike sozdaniia agressivnykh blokov na Blizhnem i Srednem Vostoke», V kn.: *Vostokovedcheskii sbornik*, Erevan: T.I. 1960, 105-139. (Na arm. iaz., Reziime na rus. iaz.)

«درباره سیاست آمریکا در تشکیل بلوکهای متجاوز در شرق نزدیک و میانه» (به زبان ارمنی)

Polozhenie natsional'nykh men'shinstv v Turtsii. Erevan: An Arm. SSR., 1963, AN Arm. SSR., Sektor vostokovedeniia. (Na arm. iaz.)

«فعلهای مرکب در زبان کردی»

«K voprosu ob ustoiichivnykh leksikalizovannykh glagolnykh sochetaniiax s komponiruiushchim glagolom bun», *TSGU*, N.S. 113, 1961.

«درباره ترکیبات فعلی پایدار با فعلهای مرکب bun»

«Nekotorye sluchai glagol'noi frazeologii kurdsogo iazyka» [Einige Fall e der Verbphraseologie des kurdischen], *TSGU*, N.S. 113, 1961, 85-99.

«چند مورد اصلاحات فعلی زبان کردی»

«Nekotorye voprosy glagol'noi frazeologii kurdsogo iazyka», [Einige probleme der Verbphraseologie des kurdischen], *TSGU* 106, 1961, 184-192.

«برخی مسائل اصلاحات فعلی زبان کردی».

Materialy po slozhnomu glagolu kurdsogo iazyka. [Materialien zum komplexen Verb des kurdischen], Samarkand: 1962.

عناصر اولیه در فعلهای مرکب کردی

«Iz nabliudeniiu glagol'noi frazeologii kurdsogo iazyka», *KSINA* 67, 1963, 22-30.

«بخشی از مشاهدات در اصطلاحات فعلی زبان کردی»

«Strukturnaia tipologiia slozhnogo glagola i inversiia komponentov (po Materialam krumandzhi)», *TSGU*, N. S., «Voprosy grammatiki i stilistiki iazyka», 1963, vyp. 132, 61-75.

«گونه‌شناسی ساختاری فعلهای مرکب و جابجایی کلمات مرکب»؛ «مسائل دستوری و سبک‌شناسی زبان»

«Rassheplenie slozhnogo glagola i voprosy perekhodnosti-neperekhodnosti glagolov v kurmandzhi», *Ir. F*, 1964, 77-88.

«تجزیه فعلهای مرکب و مسائل فعلهای متعدی در کردی گُرمانجی»

Dokt. diss. *Issledovanie v oblasti slozhnogo glagola i glagol'noi frazeologii kurdsogo iazyka*. Tbilisi: 1966, 2t T.1, *Slozhnoimennye glagoly*. T.2, *Osobyie parnye glagol'nye sochetaniia*. Samarkandskii gos. Un-1, zashch. v Tbilisskom gos. un-te.

تحقیق پیرامون فعلهای مرکب و اصطلاحات فعلی زبان کردی فعلهای مرکب ترکیب فعلهای همسان (پایان‌نامه)

وضعیت اقلیتهای ملی در ترکیه (به زبان ارمنی)
منبع ۱۵۵ ص ۱۴.

آوتیان، آندره‌ی [āndrey āvetiyan]

Avetian, Andrei

(۱۹۲۹ -)، تاریخ.

۱۴ ژوئن در تفلیس متولد شد. در ۱۹۵۳ دانشکده تاریخ دانشگاه دولتی مسکو را به پایان رساند و در ۱۹۶۱ نامزد (دکتر) علوم تاریخی گردید. از ۱۹۵۲ تا ۱۹۵۷ استاد دانشسرای عالی شوروی، از ۱۹۵۷ تا ۱۹۶۰ کارمند ارشد علمی بخش شرق‌شناسی آکادمی علوم ارمنستان و از ۱۹۶۱ عهده‌دار همان سمت در انستیتوی شرق‌شناسی آکادمی علوم اتحاد جماهیر شوروی بود.

آثار

«K voprosu o roli Limana fon Sandersa v politike germanskogo imperializma na Blizhnem Vostoke nakanune pervoi mirovoi voiny», *UZ, Erevanskii gos. rus. ped. in-t im. A.A.Zhdanova, T.VIII*, 1957, 43-66.

درباره نقش لیمان فون ساندرس در سیاست امپریالیزم آلمان در شرق نزدیک، در آستانه جنگ جهانی اول،

«Germanskii imperializm na Blizhnem vostokey nakanune pervoi mirovoi voiny», (*Diplomaticheskii konfliktipo delu voennoi i missii Limana fon Sandersa*), *Izv. AN Arm. SSR*, 6, Obshchestv. nauki, Erevan: 1958, 13-26.

امپریالیزم آلمان در شرق نزدیک در آستانه جنگ جهانی اول، (نزاع دیپلماتیک در مورد مأموریت نظامی لیمان فون ساندرس)

«Bar'ba evropeiskogo monopolisticheskogo kapitala za voennye postavki Turtsei nakanune pervoi mirovoi voiny», *V Kn.: Vostokovedcheskii sbornik*, I, Erevan: 1960, 243-265.

مبارزه سرمایه انحصاری اروپا جهت تحویل محموله نظامی به ترکیه، در آستانه جنگ جهانی اول،

Kand. diss.: *Rol'voennoi missii Limana fon sadersa v blizhnnevostochnoi politike germanskogo imperializma (1913-1914 gg.)*, Moskva: MGPI im. V.I.L. enina. 1960.

نقش لیمانافون ساندرس در سیاست شرق نزدیک امپراتوری آلمان (سالهای ۱۹۱۳ - ۱۹۱۴)، (رساله دکتری، نامزدی علوم)

Avtoref: Moskva: 1960.

چکیده رساله علمی

«Vopros o Bagdadskei zheleznoi doroge nakanune pervoi mirovoi voiny», *Izv. AN Arm. SSR*, 2, obshchestv. nauk, Erevan: 1960, 27-40, (Na arm. iaz.)

مسأله راه آهن بغداد در آستانه جنگ جهانی اول، (به زبان ارمنی)

«Iz istorii proniknoveniia imperialisticheskikh derzhav v dobivaiushchusia promyshlennost' Turtzii (1913-1914 gg.)», *KSINA* 56, 1963, 35-39.

درباره تاریخ نفوذ دولتهای امپریالیستی در مسیر کسب صنعت در ترکیه (سالهای ۱۹۱۳ - ۱۹۱۴)

«Germano-Turetskii soiuz i vstuplenie Turtzii v pervuiu mirovuiu voinu (iiul-oktiabr 1914)», *V kn.: Protiv fal'sifikatsii istorii kolonializma*. Moskva: 1962, 3.27; To zhe: «Kolonializm Old and Modern», Moskva: 1966, 31-157, (na angl. iaz.)

اتحاد آلمان و ترکیه و ورود ترکیه به جنگ جهانی اول، «استعمار کهنه و نو» (به زبان انگلیسی)

Germanskii imperializm na Blizhnem Vostoke kolonialnaia politika germanskogo imperializma i missiia Limana fon Sandersa. Moskva: Mezhdunar. otnosheniia, 1966.

امپریالیزم آلمان در شرق نزدیک و سیاست مستعمراتی امپریالیزم آلمان و مأموریت لیمان فون ساندرس

«Voprosy blizhneostochnoi politiki germanskogo imperializma v nachale XX veka v zapadnogermanskoi istoriografii», *V kn.: Kolonializm: istoriia i sovremennost'*. Moskva: 1968, 14-32.

مسائل سیاست شرق نزدیک امپریالیزم آلمان در آغاز سده بیستم، در تاریخ نگاری آلمان غربی،

«O nekotorykh chertakh ideologii zapadnogermanskogo neokolonializma», *NNI* 3, Moskva: 1969, 71-82.

درباره برخی از جوانبایدئولوژی نواستعماری آلمان غربی،

منابع ۱۵۰ س ۱۹۶۱ - ۱۹۶۵؛ ۱۵۵ ص ۱۵ - ۱۶.

آوتیک، دیگراناکرتسی [digrānāgertsi āvetik]

Avetik, Digranagertsi

(سده هفتم و هشتم م.)، نجوم.

در دیگرانگرد ارمنستان به دنیا آمد. به نامهای آمدتسی و باغداساریان نیز معروف بوده است. سالها در نقاط مختلف ارمنستان غربی تحصیل کرد و به منظور تکمیل تحقیقات خود مدتی در ایران و عربستان بسربرد. به زبانهای عربی، فارسی، آشوری، گرجی، عبری، ترکی، یونانی، لاتین و فرانسه تسلط کامل داشت. به جغرافیا و تاریخ علاقه‌مند بود. او به دلیل آزاداندیشی بارها از جانب کلیسا مورد طعن و لعن قرار گرفت. نمونه‌هایی از دست‌نوشته‌های آثار او در کتابخانه (ماتناداران) مخیتاریان و سه نمونه در کتابخانه (ماتناداران) ایروان نگهداری می‌شود.

آثار

astutlap. 1695-1709.

اسطرلاب

Ziç. 1719.

زیچ

Axtaraçoic.

اخترنما

Ašxarhaçoic.

جهان‌نما

Atiusakapatmagir.

جدول تاریخی (از آغاز پیدایش جهان تا ۱۷۱۴)

منبع ۱۴۵ ج ۱ ص ۱۵

آودال، امینه [amine āvdāl]

Avdal, Amine

(۱۹۰۶ - ۱۹۶۴)، فلسفه، کردشناسی.

۲۸ اکتبر در ایالت قارص (ترکیه) به دنیا آمد. در ۱۹۳۶ دانشگاه دولتی ایروان را به پایان رساند و در ۱۹۴۴ نامزد (دکتر) علوم فلسفی گردید. از ۱۹۴۳ تا ۱۹۵۵ کارمند علمی انستیتوی تاریخ و در ۱۹۴۷ کارمند ارشد علمی گردید. از ۱۹۵۹ تا ۱۹۶۴ کارمند علمی انستیتوی شرق‌شناسی آکادمی علوم ارمنستان بود.

۱۹۶۰ در کنگره بین‌المللی شرق‌شناسان مسکو شرکت داشت. ۲۲ سپتامبر درگذشت.

آثار

Kand. diss.: *Kurdskaia zhenshchin v patriakhal'noi Sem'e*. Erevan: 1944.

زنان کرد در خانواده‌های پدرسالاری، رساله دکتری (نامزدی علوم)

«Kurdskaia Zhenshina v patuiakhal'noi Sem'e po etnograficheskim i fol'klornym materialam», V kn.: *Trudy Gos. Arm. Ist. Muzei*. T.1, 1948, 213-302, (Na Arm. iaz.)

«زنان کرد در خانواده‌های پدرسالاری از دیدگاه قوم‌شناسی و فرهنگ عامه» (به زبان ارمنی)

Metodika kurdskogo iazyka. Erevan: Gos. izdat Arm. SSR., 1953, (Na kurd. iaz.)

اسلوب زبان کردی (به زبان کردی)

Byt kurdov zakavkaz'ia. Erevan: AN Arm. SSR., 1957. (Na arm.iaz.; Reziime na rus. iaz.)

معیشت کردهای قفقاز (به زبان ارمنی)

Kiabá zomane kōrdi. A Kurdish chrestomathy, Kurdish text, Erevan: 1957.

کتاب تاریخ کرد

Kurdskie narodnye skazki. Erevan: Aipetrat, 1957. (Na arm. iaz.)

داستانهای ملی کرد (به زبان ارمنی)

Mame i Zine (narodnaia kurdskaia poema). Erevan: Aipertat, 1958. (Na kurd. iaz.)

مامه و زینه منظومه کردی (به زبان کردی)

Orfograficheskii slovar' kurdskogo iazyka. Erevan: AN Arm. SSR., 1958, AN Arm. SSR., In-t istorii. (Na kurd. iaz.)

فرهنگ نوشتاری زبان کردی

«Kyl'tura krudov Sovetskoi Armenii», V kn.: *Vostokovedcheskii sbornik*. 1, Erevan: 1960, 176-186.

«فرهنگ کردهای ارمنستان شوروی»

Bibliografiia po kurdovedeniui. Moskva: 1963, Ssylka na 13 kn. i st. za 1933-1963gg.

کتاب‌شناسی در زمینه کردشناسی

Stikhi i poemi. Erevan: Izd. Arm. pravitel'stya, 1963, portr. (Na kurd. iaz.)

شعرها و منظومه‌ها (به زبان کردی)

درباره‌اش

«Amine Avdal (Nekrolog)», *Izv. AN Arm. SSR*. 9, Obshchestv. nauki, Erevan: 1964, 105-106,

«Ideologija obogotvorenija tsaria i tsarskoi vlasti v Drevnem Egipte», *IM* 8-9, Moskva: 1935, 133-152.

«دیدگاه پرستش خداگونه فرعون و حکومت فراغه در مصر باستان»

«Stena bal'zamirovaniia v drevneegipetskom iskusstve», *TGMII* im A.S. Pushkina, Seria iskusstvoved. issledovanii, T. 6, Moskva-Leningrad: 1935, 107-122.

«مومیایی کردن در هنر مصر باستان»

Dokt. diss.: *Predposylki zavoevatel'noi politiki Drevnego Egipta v Prednei Azii v epokhu 18-i dinastii*. Moskva: AN SSSR. In-t istorii 1942.

مبدأ تفکر سیاست استیلاگرانه مصر باستان در آسیای مقدم در دوره سلسله هجدهم (پایان نامه دکتر)

Istoriia drevnego vostoka. Stenogr. leksii, Moskva: 1943; To zhe: Moskva: VpSh pri VKP(b), 1946; Moskva: Gospoil tizdat, 1948; To zhe: 2 epererabot i dop. 1953; Izd. 3, Pererabot, Moskva: Vysshiaia shkola, 1970.

تاریخ شرق باستان

«Fashistskaia fal'sifikatsiia drevnei istorii», *UZ MGU*, vyp. 81, Sbornik ist. fak-ta, Moskva: 1945, 25-44.

«جعل فاشیستی تاریخ باستان»

«Achievements of Soviet Archaeology», *AJA*, Vol. 49, 1945, 221-225.

«دستاوردهای باستان‌شناسی شوروی»

«Kavkaz i Drevnii Vostok», *VMU* 4, 1948, 3-22

«قفقاز و شرق باستان»

Voennaia istoriia drevnego Egipta. T.1: *Vozniknovenie i razvitiie Zavoeva tel'noi politiki do epokhi krupnykh voyn XVI-XV v. do n.e.* Moskva: Sov. nauk, 1948; II: *Period krupnykh Voyn v prednei Azii i Nubii v XVI-XI vv. do n.e.*, 1959.

تاریخ نظامی مصر باستان، دوره جنگهای بزرگ در آسیای مقدم و نوبه [جبهه] طی سده‌های شانزدهم و یازدهم پ م

portr.

«در رثای امینه آودال»

منابع ۱۵۲ ج ۷: ۱۵۵ ص ۱۴ و ۱۵: ۱۶۶ ص ۱۴۰.

آودیف، وسه والود ایگوروویچ [vsevolod igorovič āvdiyef]

Avdiev, Vsevolod Igorovich

(۱۸۹۸ -)، تاریخ.

۱۶ نوامبر در مسکو متولد شد. در ۱۹۲۲ دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه دولتی مسکو را به پایان رساند. در ۱۹۴۳ درجه دکتری علوم تاریخی دریافت کرد. در ۱۹۴۴ به مقام پرفسوری نایل گردید. از ۱۹۲۰ تا ۱۹۲۴ عضو موزه دولتی تاریخ و از ۱۹۲۴ تا ۱۹۴۱ عضو موزه دولتی هنرهای تجسمی پوشکین و مدیر بخش شرق باستان بود. از ۱۹۳۰ تا ۱۹۴۴ استاد آکادمی تربیت کمونیستی و از ۱۹۳۱ تا ۱۹۴۱ استاد انستیتوی شرق‌شناسی و انستیتوی فلسفه، ادبیات و تاریخ چرنیشفسکی^۱ مسکو بود. از ۱۹۳۹ تا ۱۹۵۵ همان سمت را در مدرسه عالی حزبی کمیته مرکزی حزب کمونیست اتحاد شوروی برعهده داشت. از ۱۹۴۰ تا ۱۹۴۴ کارمند علمی انستیتوی تاریخ، از ۱۹۴۲ استاد دانشکده تاریخ دانشگاه دولتی مسکو و از ۱۹۴۴ تا ۱۹۶۰ کارمند علمی انستیتوی شرق‌شناسی، مدیر و معاون ریاست بخش شرق باستان آکادمی علوم اتحاد شوروی بود. وی ریاست همان بخش را نیز برای مدتی برعهده داشت. از ۱۹۵۱ مدیر بخش تاریخ باستان دانشکده تاریخ دانشگاه دولتی مسکو بود. در ۱۹۵۱ به پاس فعالیت‌های علمی پیرامون تاریخ شرق باستان به دریافت جایزه دولتی اتحاد جماهیر سوسیالیستی شوروی نایل گردید و همچنین موفق به دریافت مدال اتحاد جماهیر شوروی شد.

۱۹۵۷ در بیست و چهارمین کنگره بین‌المللی شرق‌شناسان مونیخ و ۱۹۵۸ در چهارمین کنگره شرق‌شناسان کاله شرکت داشت. وی همان سال در کنفرانس علمی پیرامون تاریخ باستان در بوداپست و ۱۹۶۰ در بیست و پنجمین اجلاس کنگره بین‌المللی شرق‌شناسان مونیخ شرکت داشته است.

آثار

Drevne-egipetskaia reformatsiia. Moskva: Vsemirnaia literatura. 1934.

اصلاحات در مصر باستان

«K shestidesiatiletiu professora Vsevoloda Igorevicha Avdieva», *VDI* 4, Moskva: 1958, 168-169.

«به مناسبت شصتمین سالروز تولد و سه والود ایگورویچ آودیف»

«K 70 letiiu V.I.Avdiev», *VDI* 4, Moskva: 1968, 191-192.

«به مناسبت هفتادمین سالروز تولد آودیف»
Solov'eva, S.S. «Vsevolod Igorevich Avdiev. k 70 letiiu so dnia rozhdeniia», *VMU* 6, Istoriia. 1968, 72-76.

«سه والودویچ آودیف. به مناسبت هفتادمین سالروز تولد»

«Egypt an canorana», *AEE*, Vol. 18, 1988, 29, 88, ill. bibliography: 84.

Drevneegipetskie risunki v GMII. Na papirusakh s tekstami knig, mertvykh (Dessina sur les papyrus egyptiens avec tektes du livre des acrté, par V. Avdieff).

تصاویر مصر باستان در موزه دولتی هنرهای تجسمی پوشین
منابع ۱۲۵ ج ۲ ص ۵۲۳؛ ۱۵۲ ج ۵؛ ۱۵۵ ص ۱۴-۱۵.

آوگریان، مگردیچ [mgrdič āvgeriyan]

Avgerian, Mgrdich

(۱۷۶۲-۱۸۵۴). الهیات.

در ۱۷۷۴ وارد کلیسا شد و درجه روحانی دریافت کرد. مدرس، ناظم و مبلغ مذهبی بود. آثار فراوانی به صورت تألیف و ترجمه در زمینه مذهب از وی به جای مانده است. ۳ مارس در ونیز درگذشت.

آثار

Patmufyun T'at'arac. 1842

تاریخ تاتارها (ترجمه)

منبع ۱۴۵ ج ۱ ص ۶۰۸-۶۰۹.

آومر، یوزف [yozeŋ āumer]

Aumer, Joseph

(۱۸۳۵-۱۹۲۲) زبانهای شرقی.

سالها سرپرست دانشگاه مونیخ بود و آگاهی بسیاری درباره آثار نوشته شده به زبانهای شرقی داشت.

آثار

Munich, Bayerische Staatsbibliothek,

«Kavkaz i Kul'tura Drevnego Vostoka», *Ar. Or.* 1-2, T. XVIII, Praha: 1950, 25-68.

قفقاز و فرهنگ شرق باستان»

Istoriia Drevnego mira. Moskva: VPSH pri Tsk KPSS, 1955, Avt.: Avdiev i A.G.Bokshchanin.

تاریخ دنیای باستان (باهمکاری)

«Die Erforschung der Geschichte des Alten Orients in der Sowjetunion (1017-1957)», *WZMLU*, Jg. VII. Halle-Wittenberg, 1957/1958, Hft. 4, 843-856.

پژوهشی در تاریخ شرق باستان در شوروی (۱۰۱۷-۱۹۵۷)

Sovetskaia nauka o Drevnem Vostoke za 40 let. Moskva: Izd. vost. lit., 1958, AN SSSR. In-t vostokovedeniia; To zhe: Moskva: 1958, (Na Frants. iaz.)

چهل سال دانش شوروی درباره شرق باستان (به زبان فرانسه)

«Vozniknovenie torgovykh i kul'turnykh sviazei mezhdur stranami Blizhnego Vostoka IV-III tysiacheletiiakh do n.e.», *VI* 9, Moskva: 1959, 106-122; *Sövaoka*, Berlin: 1961, 25-46.

پیدایش روابط بازرگانی و فرهنگی بین کشورهای شرق نزدیک در هزاره‌های چهارم- سوم پ م»

«Razvitie egiptologii v Ob edinennoi Arabskoi Respublike», *VDI* 2, Moskva: 1964, 156-170.

«رشد و گسترش مصرشناسی در جمهوری متحده عربی»
«Bogi rozhdennye ilom», *NR* 8, Moskva: 1967, 67-73.

«خدایان ساخته شده از گل و خاک»

«Vozniknovenie ekonemicheskikh i kul'turnykh sviazei mezhdur Egiptom i sosednimi stranami v epokhu arkhaiskii», *VMU* 6, Istoriia, 1969, 45-56.

«آغاز روابط اقتصادی و فرهنگی مصر و کشورهای همسایه»

درباره‌اش

Laureaty gosudarstvennykh premii v oblasti istoricheskikh nauk. bibliogr. ukaz., Khar'kov, 1954, 28-28, 33.

برندگان جایزه‌های دولتی علوم تاریخی

منبع ۱۴۵ ج ۷ ص ۶۲۹

آیزن، ارنس — آیزن، ارنس

آیشهورن، یوهان گوتفرد — آیشهورن، یوهان گوتفرد

آیلرز، ویلهلم — ایلرس، ویلهلم

آیوازیان، سورن [suren äyvāziyān]

Ayvazian, Souren

(۱۹۱۵ -)، تاریخ.

۹ ژانویه در قریه زانگه زور دهکده خندرزسک (ارمنستان) به دنیا آمد. در ۱۹۴۲ دانشکده ادبیات باکو در آذربایجان شوروی را به پایان رساند. آثار و نوشته‌های او از ۱۹۳۷ به بعد به چاپ رسیده است. در یکی از تألیفاتش به نام سرپرست ارامنه، که در ۱۹۶۶ نوشته، جنگها و پیکارهای ارامنه را در مقابل استثمار ایران و ترک در سده هجدهم بیان می‌کند. تعدادی از تألیفات او به زبانهای روسی، اوکراینی، استونی و آذربایجانی ترجمه شده است.

آثار

Čakatagim Haioc. 1966.

سرنوشت ارامنه

منبع ۱۴۵ ج ۱ ص ۳۴۹.

آیوسو [āyuso]

Ayuso, F. G.

مطالعات ایرانی.

دانشمند سده نوزدهم که کتابی درباره ایران و دین زرتشت به اسپانیایی منتشر ساخته است.

آثار

Los Pueblos Iranios y Zoroastro. Madrid: 1874.

منابع ۹ ص ۹۲؛ ۱۵۲ ج ۱ و ۶ و ۷.

Catalogus, codicum manu scriptorum Bibliothecae regiae monacensis. Monachii, sumptibus Bibliotecae. prostat in tibraria plamiana, 1858-1915.

فهرست نسخ خطی کتابخانه سلطنتی مونیخ
Munich. Hof und Staatsbibliothek. Die arabischen Handschriften der K. Hof und Staatsbibliothek. (Catalogus cadicum Manuscriptorum Bibliothecae Regiae Monacensia. Tomi primi pars secunda. Codices Arabicos Complectens). München: 1866.

فهرست نسخه‌های خطی عربی در کتابخانه سلطنتی و ملی مونیخ
منابع ۵۳ ج ۲ ص ۷۳۰-۱۲۵، ۷۳۱ ج ۲ ص ۵۱۰، ۵۱۱ ج ۱ ص ۵۲۴.

آیروانتسی، مختیار [mxitār āyrvānetsi]

Ayrivanetsi, Mkhitar

(سده سیزدهم)، تاریخ.

نام اصلی او مختیار یروانتسی است. از ۱۲۶۷ تا ۱۲۷۰ به امر تعلیم و تربیت مشغول، و در این زمینه از شهرت خاصی برخوردار بوده است. از ۱۲۷۹ رئیس مدرسه آیری وانک بود و همزمان با مراکز روحانیت همکاری داشت. از آثار معروف او تاریخ ارامنه است که به زبانهای ارمنی، روسی و فرانسه به چاپ رسیده و شامل تاریخ اجمالی ارامنه تا ۱۲۸۹ است. بخش نخست این کتاب به تاریخ گرجیان، افغانه، یونانیان، ایرانیان، سلجوقیان، تاتارها و روسها اختصاص دارد. در میان آثار او شعر، دعا و آهنگ نیز دیده شده است. وی بر روی بعضی از اشعار خود و اشعار کلیسایی، آهنگ ساخته است.

آثار

Patmuryun haioc.

تاریخ ارامنه

الف

ابت، جاکوب [Jākob abet]

Abbott, Jacob

(۱۸۰۳ - ۱۸۷۹)، تاریخ پیش از اسلام.

۱۴ نوامبر در هالوول^۱ در ایالت ماین^۲ آمریکا به دنیا آمد. در ۱۸۲۰ از بودون^۳ کالج فارغ التحصیل شد، سپس در مدرسه دینی آندوور^۴ به تحصیل علم پرداخت. از ۱۸۲۵ تا ۱۸۲۹ استاد ریاضیات و الهیات در آمرست^۵ کالج بود. در ۱۸۲۹ مدرسه دخترانه مونت ورن را در بوستن تأسیس کرد و خود سرپرست آن گردید. ابت از پیشگامان ادبیات نوجوانان بود، و بیش از ۳۰ مجلد داستانهای آموزشی برای جوانان به چاپ رسانید. وی ۱۸۰ کتاب و ۲۸ زندگینامه تاریخی نوشت و ۳۱ اثر را نیز ویرایش یا با همکاری دیگران تألیف کرد. ۳۱ اکتبر در فارمینگتن^۶ درگذشت.

آثار

History of Cyrus the Great. New York: Harper and Brothers, 1850.

تاریخ کوروش بزرگ

History of Darius the Great. New York: Harper and Brothers, 1850.

تاریخ داریوش بزرگ

History of Xerxes the Great. New York: Harper and Brothers, 1870.

تاریخ خشایارشی بزرگ

Histories of Cyrus the Great and Alexander the Great. With revisions and an appendix by Lyman Abbott. [Chautauqua ed.], New York: Harper and Brothers, 1880.

تاریخ کوروش بزرگ و اسکندر کبیر

منابع ۵۶: ۱۱۸ ج ۱ ص ۳۸؛ ۱۲۵ ج ۱ ص ۳۸؛ ۱۳۴ ج ۱ ص ۱۵؛ ۱۵۲ ج ۱ ص ۵۸؛ ۱۵۹ ج ۱ ص ۱۳؛ ۱۶۴ ص ۳.

ابت، فریلند [friland abet]

Abbott, Freeland

تاریخ اسلام.

آثار

«The Decline of the Mughul Empire and Shāh Waliullāh», *MW* 52, 1962, 115-123.

«انحطاط امپراتوری مغول و شاه ولی الله»

«The Jihad of Sayyid Ahmad Shahid», *MW* 52, 1962, 216-222.

«جهاد سید احمد شهید»

«The Transformation of the Jihad Movement», *MW* 52, 1962, 288-295.

«دگرگونی نهضت جهاد»

«Islam in India before Shāh Waliullāh», *SIs*. I, 1964, 101-116.

«اسلام در هند پیش از شاه ولی الله»

Islam and Pakistan. N. Y.: Ithaca, Cornell University Press, 1968.

اسلام و پاکستان

«The Historical Background of Islamic India and Pakistan», *CAS* 2, 1971, 6-21.

«پیشینه تاریخی هند و پاکستان اسلامی»

«View of Democracy and the West», *Iqbal: Poet-Philosopher of Pakistan*. ed. Hafeez Malik, 1971, 174-183.

«دیدگاه دموکراسی و غرب»

منابع ۱۲۵ ج ۱ ص ۴۰ - ۱۵۰ ص ۱۹۰؛ ۱۹۶۱-۱۹۶۵، ۱۹۷۳-۱۹۷۴ و ۱۹۷۵-۱۹۷۶.

1. Hallowell

2. Maine

3. Bowdoin

4. Andover

5. Amherst

6. Farmington

ابت، کیت ادوارد [kiš edvārd abet]

Abbott, Keith Edward

جغرافیای ایران.

در انگلستان متولد شد. پس از پایان تحصیل، در وزارت امور خارجه بریتانیا استخدام گردید. در ۱۸۷۳ از سوی دولت انگلیس به سرزمین عثمانی و ایران آمد. در ۱۲۵۷/۱۸۷۸ کنسول انگلیس در تهران گردید. از ۱۲۵۸/۱۸۷۹ تا ۱۲۸۵/۱۹۰۷ چندین بار کنسول انگلیس در تبریز بوده است.

آثار

«Geographical Notes, Taken During a Journey in Persia in 1849 and 1850», *JRGS* XXV, 1855, 1-78.

«یادداشت‌های جغرافیایی، طی سفر به ایران در ۱۸۴۹ و ۱۸۵۰»

«Notes Taken on a Journey Eastwards from Shiraz to Fessa and Darab, thence Westwards by Jehrum to Kazerun, in 1850», *JRGS* XXVII, London: 1857, 146-184; *Proc. RGS.*, 1857.

«یادداشت‌های سفر به سوی شرق از شیراز به فسا و داراب، و از آنجا به سوی غرب از راه جهرم به کازرون، در ۱۸۵۰»

«Notes on Guilan», *Proc. RGS* III, 1858-9, 390-50.

«یادداشت‌هایی درباره گیلان»

«Extracts from a Memorandum on the Country of Azerbaijan», (Communicated by the Foreign Office). *Proc. RGS* viii, 1863-4, 275-9.

«بخشهایی از یک یادداشت درباره ناحیه آذربایجان»
Notices descriptives et statistiques surtout sur Tebriz. 1865.

شرح توصیفی و آماری، بویژه درباره تبریز

Cities & Trade: Consul Abbott on the Economy and Society of Iran, 1847-1866. Edited with an introduction by Abbas Amanat, London: Ithaca, 1983; Oxford Oriental Monographs 5.

شهرها و دادوستد: نظر کنسول ابت درباره اقتصاد و جامعه ایران، ۱۸۴۷-۱۸۶۶

«Narrative of a Journey from Tabriz along the Shores of the Caspian Sea to Tehran, 1843-4», *Foreign Office Miscellanea*, 251, 401.

«شرح سفری از تبریز به تهران از راه سواحل دریای خزر، ۱۸۴۳-۱۸۴۴»

«Notes on the Provinces and Cities of Southern Persia, 1849-50», *Foreign Office Miscellanea*, 251, 420.

«یادداشت‌هایی درباره ولایات و شهرهای جنوبی ایران، ۱۸۴۹-۱۸۵۰»

منابع ۵۶، ۱۵۰ س ۱۹۸۵؛ ۱۵۲ ج ۴ و ۸ و ۹؛ ستوده، منوچهر. از آستارا تا استراباد. تهران: انجمن آثار ملی، ۱۳۴۹، ج ۳، ص ۴۷ مقدمه.

ابت، ویلیام جورج [vilyām jorj abet]

Abbot, William George

(؟ - ۱۹۱۷)، بازرگانی و منابع گیلان.

در انگلستان متولد شد. پس از پایان تحصیلات در وزارت امور خارجه انگلیس مشغول به کار شد. در ۱۸۶۳ کفیل کنسولگری انگلیس در تبریز گردید. در ۱۸۶۴ در ستاد فرماندهی سپاه ایران در استراباد حضور داشت. در ۱۸۶۵ کنسول انگلیس در رشت و از ۱۸۷۵ تا ۱۸۸۹ سرکنسول انگلیس در تبریز بود. در ۱۸۸۰ برای بررسی وضع نسطوریان ارومیه به آن شهر رفت.

آثار

Bemerkungen über Gilan. St. Petersburg: 1841.

ملاحظات پیرامون گیلان

«Report on the Nestorian Christians of Urimiah», *PP*. 5, 1881.

«گزارشی درباره مسیحیان نسطوری ارومیه»

«The Star in the East», *Exposition II*, 1917, 23-9.

«ستاره‌ای در شرق»

Report on the Silk Trade of Guilan for the Year 1864-65. Consular Reports.

گزارش درباره تجارت ابریشم گیلان در سال ۱۸۶۴-۱۸۶۵

Report on the Trade and Resources of the Province of Guilan for the Year 1865. Consular Reports.

گزارش درباره تجارت و منابع ولایت گیلان در ۱۸۶۵
Report on the Trade and Resources of the Province of Guilan for the Year 1869. Consular Reports.

«ملفوظات حضرت مخدوم جهان شیخ شرف‌الدین یحیی منیری»، ایندوایرانیکا، کلکته: ۱۹۸۳.
 بررسی شعر عرفانی در بهار. اسلام پور، نالنده: مکتبه صوفیه، ۱۹۸۵.
 منابع ۶۷ ج ۲ ص ۱۰۴-۱۰۳.

ابرس، گئورگ موریتس [georg morits ebers]
 Ebers, Georg Moritz

(۱۸۳۷-۱۸۹۸)، مصرشناسی.

یکم مارس در برلین متولد شد. ابتدا در گوتینگن به تحصیل حقوق و پس از آن در برلین در رشته زبانهای شرقی و باستان‌شناسی به تحصیل علم پرداخت. سپس به مصرشناسی روی آورد و در زمینه مطالعات هیروگلیفی زیرنظر ریچارد لپسیوس^۱ تخصص یافت.

از ۱۸۶۵ در دانشگاه ینا^۲، و از ۱۸۷۰ تا ۱۸۸۹ در دانشگاه لایپزیگ به تدریس مصرشناسی پرداخت. طی سالهای ۱۸۶۹ تا ۱۸۷۰ و ۱۸۷۲ تا ۱۸۷۳ دوبار به مصر رفت و در سفر دوم خود موفق به کشف متون کهن پزشکی در لوکسور^۳ (الاقصر) شد که متعلق به سده شانزده پیش از میلاد مسیح بود. وی باقی عمر را وقف شعر و نوشتن داستان کرد. شهرت ادبی او مدیون داستانهای تاریخی وی می‌باشد که حاوی اطلاعاتی درباره سرزمین و مردم مصر به زبان ساده است. ۷ اوت در توئسینگ^۴، نزدیک مونیخ، درگذشت.

آثار

Ägypten und die Bücher Mose's. Sachlicher Kommentar zu den ägyptischen Stellen in Genesis und Exodus. 1. Band... Leipzig: W. Engelmann, 1868.

مصر و اسفاموسی

«Der tote Held», ZÄSA, Vol. 8, 1868, 72.

«قهرمان مرده»

«Eine Hathor - Astarte - Spur in Assyrien», ZÄSA, Vol. 6, 1868, 71.

«ردپایی از هاتور - اشتارت در آشور»

«Erklärung eines Abschnittes des CXXV Cap.

گزارش درباره تجارت و منابع ولایت گیلان در ۱۸۶۹
 Reports on the Trade of Gilan for Year 1870. Consular Reports.

گزارشهایی درباره تجارت گیلان در ۱۸۷۰
 Report on the Trade and Commerce of Gilan for the Year 1871. Consular Reports.

گزارش درباره تجارت و بازرگانی گیلان در ۱۸۷۱
 Report on the Trade and Commerce of the Province of Gilan for the Year 1872. Consular Reports.

گزارش درباره تجارت و بازرگانی ولایت گیلان در ۱۸۷۲
 Report on the Trade and Commerce of the Province of Gilan for the Year 1873. Consular Reports.

گزارش درباره تجارت و بازرگانی ولایت گیلان در سال ۱۸۷۳
 منابع ۵۶: ۱۵۲ ج ۶ و ۹؛ ستوده، منوچهر. از آستارا تا آستارآباد. تهران: انجمن آثار ملی، ۱۳۴۹، ج ۳، ص ۴۷ مقدمه.

ابدالی، محمدطیب [mohammad tayyeb abdali]
 Abdali, Mohammad Tayyeb

(۱۹۳۷-)، زبان و ادب فارسی.

یکم اوت در شهر نالنده از ایالت بهار هند به دنیا آمد. لیسانس و فوق لیسانس رشته‌های زبان و ادبیات فارسی، عربی و اردو را از دانشگاه مگده^۱ دریافت کرد و سپس موفق به اخذ درجه دکتری زبان و ادبیات فارسی از دانشگاه اسلامی علیگره گردید. از ۱۹۶۳ به تدریس زبان فارسی در دانشگاه مگده اشتغال دارد. آثاری نیز در زمینه زبان و ادب فارسی، به زبان اردو نوشته است.

آثار

وسیله شرف. اسلام پور، نالنده: مکتبه صوفیه، ۱۹۶۵.
 «کلام صوفی و کلام غالب»، نقشهای رنگ، پتنا: ۱۹۷۰.
 آثار متور حضرت صوفی منیری. پتنا: کتاب منزل، ۱۹۷۷.
 راحت روح. اسلام پور، نالنده: مکتبه صوفیه، ۱۹۷۷.
 جاده عرفان. اسلام پور، نالنده: مکتبه صوفیه، ۱۹۷۸.
 الشرف. اسلام پور، نالنده: مکتبه صوفیه، ۱۹۸۰.
 «سهم سلسله فردوسی در ادبیات فارسی»، مجله بی - ان - کالج، پتنا: ۱۹۸۳.
 «شرح آداب‌المیریدین»، مجله دانشگاه پتنا، پتنا: ۱۹۸۳.

1. Magadh
 3. Jena
 5. Tutzing

2., Richard Lepsius
 4. Luxor

باستان با خط هراتیک
«Der Klang des Altägyptischen und der Reim»,
ZÄSA, Vol. 15, 1877, 43-48.

«زنگ صدا در زبان مصری باستان و وزن و قافیه»
«Ein strophisch angeordneter Text auf einer
Mumienbinde», ZÄSA, Vol. 16, 1878, 50-55.
«متنی تنظیم شده براساس ابیات روی یک نوار مومیایی»
«Einige Inedita», ZÄSA, Vol. 18, 1880, 53-83.

«برخی از منتشر نشده‌ها»
«Bemerkenswertes Neues, welches sich aus
dem Studium der Gemming'sche Sammlung
(im japanischen Palais zu Dresden) ergibt»,
ZÄSA, Vol. 18, 1881, 66-70.

«مطالب جدید و قابل توجه، به‌دست آمده از بررسی
مجموعه گمینگ»
Egypt, Descriptive, Historical and Picturesque.
Tr. from the original German by Clara Bell.
With an introduction and notes by S. Hirsch...
London, New York, (etc) Cassell Petter,
Chaplin & Co. 1881-82.

مصر، توصیفی، تاریخی و تصویری
«Der wahre Lautwert des Zeichen xa»,
Versuch einer Widerlegung der von Brugsch
verteidigten Lesung xr, ZÄSA, Vol. 20, 1882,
17-55.

«ارزش آوایی واقعی نشانه xa»
Palestina in Bild und Wort. Nebst der Sinai
Halbinsel und das Lande Gosen, auch des
englischen herausgegeben von G. Ebers und H.
Guthe. Stuttgart (etc): Deutsche
Verlagsanstalt, 1883- 84.

فلسطین در تصویر و گفتار (ترجمه از انگلیسی، با
همکاری)

«Altkoptisch oder heidnisch», eine
Gegenbemerkung, ZÄSA, Vol. 33, 1885,
135-139.

«قبطی باستان یا کفر»
Cicerone durch das alte und neue Ägypten. Ein
Lese- und Handbuch für Freunde des
Nillandes. Stuttgart und Leipzig: Deutsche
Verlagsanstalt, Vormalis E. Hallberger, 1886. 2
vols.

des Totenbuches», (1. 59 und 60), ZÄSA, Vol.
9, 1871, 48-50.

«توضیح بخشی از یکصد و بیست و نهمین فصل کتاب
مردگان»

Über das hieroglyphische Schriftsystem. Vortrag
gehalten im Saale des Gewandhauses zu
Leipzig am 17. März 1871, Berlin: C. G.
Ludertitz'sche Verlagsbuchhandlung, C. Habel,
1871.

درباره نظام خط هیروگلیفی
«Über die Feuersteinmesser in Ägypten»,
ZÄSA, Vol. 9, 1871, 17-22.

«درباره تیغه‌های ساخته شده از سنگ چخماق در مصر»
Durch Gosen zum Sinai. Aus dem Wander-
buche und der Bibliothek. Mit einer Ansicht
des Serbal und des St. Katharinaklosters vom
Sinai, zwei Karten und fünf Holzschnitten.
Leipzig: W. Engelmann, 1872.

از راه گوسن به سینا
«Papyrus Ebers», ZÄSA, Vol. 11, 1873, 41-46.

«پاپیروس ابرس»
«Thaten und Zeit Tutmes III, nach einer
Inscription im Grabe Amen-en-heb zu
Abd-ol-Qurnah», ZÄSA, Vol. 11, 1873, 1-9,
83-84.

«کارها و عصر توتمس (تحوطمس) سوم، براساس کتیبه‌ای
از مقبره آمنحوتپ در عبدالقرنه»

«Ein Kyphirecept aus dem Papyrus Ebers»,
ZÄSA, Vol. 12, 1874, 108-111.

«نسخه‌ای با ارزش از پاپیروس ابرس»
«Nochmals der Kalender auf der Rückseite des
Leipziger Papyrus Ebers», ZÄSA, Vol. 12,
1874, 3-6.

«بار دیگر تقویم منقوش در پشت پاپیروس ابرس در
لایپزیگ»

Papyrus Ebers, das hermetische Buch über die
Arzneimittel der alten Ägypten in hieroglyphischer
Schrift. Herausgegeben mit hieroglyphisch -
lateinischen Glossar von Ludwig Stern...
Erster, zweiter Band. ... Leipzig: W.
Engelmann, 1875. 2. vols.

پاپیروس ابرس، کتاب هرسی درباره داروهای مصریان

Wissenschaften, Munich. Philosophiol. Klasse. *Abhandlungen*, 1897. 2i Bd, 79-174. [For criticism see: A. Wiedemann. *OLZ*, Vol. 1, 1891, 402-404.]

«اندامهای بدن، اهمیت و اسامی آنها در مصری باستان»
The Hellenic Portraits from the Fayum at Present, in the Collection of Herr Graf. With some remarks on other works of this class at Berlin and also where newly studied and appreciated. New York: D. Appleton and Company, 1898.

تثالیهای یونانی مآب به دست آمده از فیوم معاصر در
مجموعه آقای گراف

Ägyptische Studien und Verwandtes... Stuttgart und Leipzig: Deutsche Verlagsanstalt, 1900. [For criticism see: K. F. Piel, *Sphinx*, RC... E, Vol. 4, 1901, 39-43.]

مطالعات مصری و شاخه‌های خوشاوندش
درباره‌اش

Aegyptiaca. Festschrift für Georg Ebers zum 1. März 1897. Mit tafeln in Lichtdruck und 9 Figuren im Text. Leipzig: W. Engelmann, 1897.

اگوتیکا. یادنامه گئورگ ابرس
Erman, Adolf. 1854-1937. «Georg Ebers, geb. 1. März 1837 gest. August 1898», *ZÄSA*, Vol. 36, 1898, 140-142.

«ابرس»
Müller, Wilhelm Max. 1862-1919. «Georg Ebers», *OLZ*, Vol. 1, 1898, 294-295.

«گئورگ ابرس»
Piehl, Karl Fredrik, 1853-1904. «... Georg Ebers», *Sphinx*, RC... E, Vol. 2, 1898, 194.

«گئورگ ابرس»
Piehl, Karl Fredrik, 1853-1904. «Un Jubile [G. M. Ebers]», *Sphinx*, RC... E, Vol. 2, 1898, 10-11.

«به مناسبت پنجاهمین سال تولد ابرس»
منابع ۲۲ ج ۲ ص ۱۱۸؛ ۱۹۰ ج ۷ ص ۱۲۵؛ ۲۵ ج ۵ ص ۱۴۲؛ ۳۹۷ ج ۹ ص ۱۳۴؛ ۴۰۰ ج ۶ ص ۱۳۷؛ ۵۷۰ ج ۶ ص ۱۴۲؛ ۳۴۵ ج ۴ ص ۱۴۳؛ ۲۹ ج ۱۵۱؛ ۲۷۵ ج ۲ ص ۱۵۸؛ ۸۵۱ ج ۱۴۳؛ ۱۳۸۹-۱۳۸۸ ج ۱۴ ص ۱۶۴؛ ۲۵۷ ج ۴۶۲.

راهنمای مصر باستان و جدید

Ein Lebensbild. Richard Lapsius. Leipzig: Engelmann, 1886.

زندگی‌نامه‌ای مختصر (با همکاری)
Uarda, Roman aus dem alten Ägypten. 12. neudurchgesehene Aufl. ... Stuttgart (etc.): Deutsche Verlagsanstalt, 1886-91. 3v. vol. 2-3, 11., neudurchgezehe Aufl. 1886.

اوآردا، رمانی از مصر باستان
«Mennus-Mallus», *ZÄSA*, Vol. 28, 1888, 70-71.

«منوس - مالوس»
«Menschenfresserei in Ägypten?», *ZÄSA*, Vol. 30, 1888, 108-113.

«آدم‌خواری در مصر؟»
Liste der Zeichen der heiligen Schrift. Welche im Besitz der Herren der Werkstatte der Künstler der Vervielfältigung der Schriften und der herstellender Bücher, die da genannt wird, das Haus von Breitköpf & Härtel. hergestellt von G. Ebers, dem Diener des Thot. Leipzig: Breitköpf & Härtel, 1890. Nach der Geburt des Heilandeas, im 2. Jahre der Regierung Sr. Majestät des fürstender Fürsten (Kaisers) von Deutschland Wilhelm.

فهرست علائم خط مقدس
Sinnbildliches. Die koptische Kunst ein neues Gebiet der altchristlichen Sculptur und ihre Symbols. Eine Studie. Mit 14 Zinkotypien. Leipzig: W. Engelmann, 1892.

نمادپردازی. هنر قبطی، زمینه جدیدی در مجسمه‌سازی
مسیحی کهن و نمادهای آن
Antike Portraits; die hellenistischen Bildnisse aus dem Fajjūm. Untersucht und gewürdigt. Leipzig: W. Engelmann, 1893.

صورت‌های باستانی، تثالیهای یونانی مآب از فیوم
«Wie Altägyptisches in die europäische Volksmedizin gelangte», *ZÄSA*, Vol. 33, 1895, 1-18.

«چگونه روش‌های درمانی مصر باستان به پزشکی عامیانه اروپایی راه یافت»
«Die Körpertheile, ihre Bedeutung und Namen im Altägyptischen», *K. Akademie der*

ابرلینگ، پیر [piyer oberling]

Oberling, Pierre

(۱۹۲۹-). قوم‌شناسی، تاریخ.

۱۹ اکتبر در استراسبورگ فرانسه به دنیا آمد. در ۱۹۵۱ از دانشگاه کورنل^۱ لیسانس گرفت. از ۱۹۱۵ تا ۱۹۵۳ بورسیه همین دانشگاه بود و در ۱۹۵۳ فوق‌لیسانس گرفت. از ۱۹۵۳ تا ۱۹۵۵ از بورس انستیتوی شرق نزدیک و میانه دانشگاه کلمبیا استفاده کرد. در تابستان ۱۹۵۵ با استفاده از بورس این دانشگاه به ترکیه رفت. در ۱۹۵۶ و ۱۹۵۷ از بورس بنیاد فورد برای سفری تحقیقاتی به ایران سود جست. در ۱۹۵۷ و ۱۹۵۸ در دانشگاه کلمبیا به تحصیل ادامه داد و در ۱۹۶۰ به‌اخذ درجه دکتری مطالعات شرق میانه نایل آمد. طی همین سال با استفاده از بورس شورای انجمنهای علمی آمریکا در ایران به‌سر برد. تحقیقاتش بیشتر درباره ایران سده‌های نوزده و بیست و درباره ترکیه از ۱۸۷۰ تا ۱۹۱۴ است. در ۱۹۵۸ و ۱۹۵۹ مشاور امور شرق میانه در اداره تحقیقات ویژه واشینگتن دی. سی. بود. از ۱۹۵۹ تا ۱۹۶۱ وابسته تحقیقاتی شورای انجمنهای علمی آمریکا و در ۱۹۶۱ و ۱۹۶۲ مشاور انجمنهای ادبی کالجهای نظامی ترکیه بود. در ۱۹۶۲ و ۱۹۶۳ به‌کار پژوهش و تألیف اشتغال داشت. از ۱۹۶۳ تا ۱۹۶۷ استادیار تاریخ در هانتراکالج^۲، در ۱۹۶۶ و ۱۹۶۷ مدیر اجرایی و عضو عالی‌رتبه انستیتوی تحقیقات آمریکا در استانبول، در ۱۹۶۷ و ۱۹۶۸ خزانه‌دار این انستیتو و از ۱۹۶۷ تا ۱۹۷۴ دانشیار هانتراکالج بود. از ۱۹۶۸ به‌بعد عضو دائمی هیأت تحریریه مونوگراف شرق میانه و شرق نزدیک گردید. در پاییز ۱۹۷۰ و تابستان ۱۹۷۱ و ۱۹۷۲ استاد کمکی در دانشگاه لاتگ آیلند^۳ بود و از ۱۹۷۴ به‌بعد استاد تاریخ در هانتراکالج بوده است.

وی عضو انجمن تاریخ آمریکا، انجمن شرق‌شناسی آمریکا، انستیتوی شرق میانه و انجمن مطالعات شرق میانه‌ای آمریکای شمالی نیز بوده است.

آثار

«A Note on Tattooing and Branding among the Aghāch Eris of Southwestern Iran», *Ethnos* 27, 1962, 126-128.

«یادداشتی درباره خالکوبی و داغ‌زنی در بین آغاچری‌های جنوب‌غربی ایران»

«Georgians and Circassians in Iran», *SC* 1, 1963, 127-143.

«گرگیها و چرکسها در ایران»

«The Turkic Tribes of Southwestern Persia», *UAI* 35, 1963, 164-180.

«قبایل ترک جنوب غربی ایران»

«The Tribes of Qarača Dag. A Brief History», *Oriens* 17, 1964, 60-95.

«تاریخ مختصر قبایل قراچه داغ»

The Turkic Peoples of Southern Iran & the Turkic Tribes of Azerbaijan. Am. Council. Learned Soc. 1964.

اقوام ترک جنوب ایران و قبایل ترک آذربایجان

«British Tribal Policy in Southern Persia 1906-1911», *JAI* 4, 1970, 50-79.

«سیاست بریتانیا درباره قبایل جنوب ایران از ۱۹۰۶ تا ۱۹۱۱»

The Istanbul Tunel. Arch. Ottomanicum, 1973.

تونل استانبول

The Qashqa'i Nomads of Fars. Mouton, The Hague: 1973.

چادرنشینان قشقای فارس

«Abd-al- Kan», *Elr.*, Vol. I, 1985, 121.

«عبدالخان» [ایل عربی در خوزستان]

«Abd-al-Maleki», *Elr.*, Vol. I, 1985, 128-129.

«عبدالملکی» [از قبایل قدیم مازندران]

«Abd-al-Qays», *Elr.*, Vol. I, 1985, 137.

«عبدالقیس» [از قبایل عرب شرقی]

«Ādinevand», *Elr.*, Vol. I, 1985, 461.

«آدینه وند» [از قبایل لرساکن کردستان]

«Āfšār», *Elr.*, Vol. I, 1985, 582-586.

«افشار» [از قبایل ترک]

«Agācceri», *Elr.*, Vol. I, 1985, 605-606.

«آغاچری» [از قبایل شرق خوزستان]

«Ahmadāvand», *Elr.*, Vol. I, 1985, 668.

«احمد آوند» [از قبایل کردساکن غرب ایران]

«Āl-e Bu Kord», *Elr.*, Vol. I, 1985, 754.

«آل بکرد» [از قبایل خوزستان]

«The Quays of Izmir», *L'Empire Ottoman, la*

1. Cornell

2. Hunter College

3. Long Island

Omeiiadov» (Les Perses parmi les poètes arabes de l'époque des Omeiyades), ZKV 2, 1927, 113-154.

«ایرانیان در میان شاعران عرب عصر اموی»
«Al-Khureimi, arabskii poet iz Sogda»
(Al-Hureimi, poète arabe originaire de Soghd),
ZKV 5, 1930, 429-450.

«الخریمی، شاعر عرب سفدی الاصل»
«Bericht über die arabischen Studien in
Russland während der Jahre 1921-1927»,
Islamica 4, 1931, 121-158, 201-248.

«گزارشی درباره مطالعات عربی در روسیه در
۱۹۲۱-۱۹۲۷»

«Arab-lit. hist., Islamic Miniatures», ZDMG
94, 1940, 187.

«تاریخ ادبیات عرب، مینیاتورهای اسلامی»
منابع ۵۳ ج ۳ ص ۹۴۵؛ ۱۲۵ ج ۵ ص ۳۹۷؛ ۱۵۰
س ۱۹۰۶-۱۹۵۵؛ ۱۵۱ ج ۲ ص ۸۵۱؛ ۱۵۲ ج ۲ و ۶
و ۹.

ابلینگ، اریش [eriš ebeling]

Ebeling, Erich

تاریخ ادیان.
در آلمان به دنیا آمد. استاد ویژه و مدرس تاریخ ادیان
سامی باستان در دانشگاه برلین بوده است.

آثار

Tell el-Amarna Tablets. Die El-Amarna Tafeln
mit Einleitung und Erläuterungen herausge-
geben und Register. Bearbeitet von Otto
Weber und Erich Ebeling. Vorderasiatische
Bibliothek 2 teite, Leipzig: 1915.

لوحهای تل العمارنه (با همکاری)
Das aramäisch-mittelpersische Glossar,
Farhang-i Pahlavik im Licht der assyrischen
Forschung. Leipzig: 1941. Mitteilungen d.
altorientalischen Gesellschaft. Bd. XIV Heft 1.
واژه نامه آرامی - فارسی میانه، فرهنگ پهلویک در پرتو
پژوهشها و تحقیقات آشوری
منابع ۴۵ ج ۱ ص ۴۶۴؛ ۱۵۱ ج ۲ ص ۸۵۰-۸۵۱، ج ۷
ص ۴۸۲؛ ۱۵۲ ج ۱ و ۷؛ ۱۷۴ ج ۱ ص ۳۲.

Republique de Turquie et la France, Recueil
publié par Hamit Batu et J-L. Bacque -
Grammont. Istanbul: Isis, 1986 (Varia Turcica,
III), 317-325 (The building of the new
port...1867-1875.)

«اسکله های ازمیر»

منابع ۱۲۱ ج ۱ ص ۴۶۸؛ ۱۳۶ ج ۱؛ ۱۵۰ س
۱۹۶۱-۱۹۶۵ و ۱۹۶۶-۱۹۷۰ و ۱۹۸۷؛ ۱۵۲ ج ۵ و ۸.

اِبرمان، واسیلی الکساندروویچ [vāsili aleksāndrovič ebermān]

Eberman, Vasily Alexandrowich

(۱۸۹۹-۱۹۳۷)، مطالعات عربی و ایرانی.

آثار

«Araby i persy v russkoi poezii», Vostok 3,
1923, 108-125.

«اعراب و ایرانیان در اشعار روسی»
«Ibn-Khamdi: Stikhotvoreniia», Vostok 3, 1923,
26-30.

«اشعار ابن حمید»

«Meditinskaja shkola v Dzhundishapur»
(L'ecole de médecine de Gundisapur), ZKV 1,
1925, 47-72.

«دانشکده پزشکی جندی شاپور»
«Bericht über die arabischen Studien in
Russland während der Jahre 1914-1920»,
Islamica 3, 1927, 229-264.

«گزارشی درباره مطالعات عربی در روسیه در سالهای
۱۹۱۴-۱۹۲۰»

«Opisanie sobraniia arabskikh rukopisei,
pozhtertvovannykh v Aziatskii Muzei v 1926g,
polnomochnym predstavitel'stvom SSSR v
Persii» (Description de la collection de
manuscrits arabes, offerte au Musée Asiatique
en 1926 par la Représentation Plénipotentiaire
de l'URSS en Perse), Bull. Acad. Sci. 21, 6 ser,
1927, 315-324.

«شرح مجموعه نسخ خطی عربی، اهدایی وزیر مختار
شوروی در ایران به موزه آسیایی در سال ۱۹۲۶»
«Persy sredi arabskikh poetov epokhi

Moznei Leshon ha-Kodesh (Moznayim). Venice: 1540.

ساخت زبان عبری

Seferha - Zahut. Venice: 1546.

«*Iggeret Shabbat*», *Shulham Arukh*, 1736, 110-2.

Seferha - Shem. 1834.

Sephat Jether. Beleuchtung dunkler Bibelstellen und r. Sandias' Erklärungen vertheidigend, gegen r. Adowin Levita, von Abraham Aben Ezra... (Aus einer seltenen Handschritt zum erstenmal gedruckt.) Mit einer Einleitung von M. Lettëris. Pressburg: Anton Edler von Schmid, 1838.

Keli nehashet. Ed. by H. Edelmann, Konigsberg: 1845.

اسطراب

Delices royales, ou le Jeu echecs, son histoire, ses regles et su valeur morale. par Aben Ezra et Aben Ye'hia, Traduction de l'hebreu par Leon Hollaenderski, Paris: B. Crehange, 1846.

تفریح شاهانه یا بازی شطرنج، تاریخچه، قواعد و ارزش معنوی آن، (باهمکاری)

Judeh ben David Hayyuj. *Sefer ha-Nikkud*. Tr. by A. Ibn Ezra, 1849.

Judeh ben David Hayyuj. *Sefer Otiyyot ha-Nah*. Tr. by A. Ibn Ezra, 1849.

Judeh ben David Hayyuj. *Sefer Po'oleiha-Kefet*. Tr. by A. Ibn Ezra, 1849.

Yesod ha-Mispar. Ed. by S. Pinsker, Vienna: 1863.

مبانی اعداد

ابن عزرا، ابراهیم ابن مایر [ebrāhim ebn māyer ebn ezrā]

Ibn Ezra, Ebrahim Ibn Meir

(حدود ۱۰۹۰ - حدود ۱۱۶۷)، اخترشناسی، ریاضیات. در تولدو^۱ اسپانیا به دنیا آمد. دو دوره متمایز در زندگی وی به چشم می خورد. نخستین دوره زندگی را در اسپانیا به سر برد و احتمالاً از شمال آفریقا - مراکش، الجزایر، تونس و شاید مصر - دیدن کرده است، در این دوره بیشتر به عنوان شاعر و پژوهشگر شهرت داشت. از ۱۱۴۰ تا پایان عمر، دوره دیگر زندگی بود که به روایت خودش در این سال اسپانیا را به قصد رم، ترک کرده است. در طی مسافرتها دانش اسلامی را میان یهودیان و مسیحیان نشر داد و همین امر یکی از علل شهرت او در انتقال دانش اسلامی - عربی به اروپای غربی بوده است. آموخته های فلسفی او از اندیشه نو افلاطونیان و مشائین، از جمله ابن سینا متأثر بود. شرح ابوریحان بیرونی بر جداول خوارزمی را ترجمه کرد و اطلاعات قابل توجهی درباره ورود ریاضیات و اخترشناسی هندی به دانش اسلامی در سده هشتم به دست داد. همچنین اثری به نام حی بن حقیس، به شیوه مقالهنویسی با تقلید از داستان حی بن یقظان، تألیف ابوعلی سینا، نگاشته است. ابن عزرا علاوه بر رساله هایی درباره گناهشماری، آثار زیادی نیز در زمینه اختربینی نوشت. اشتاین شنایدر بیش از ۵۰ هزار اثر از او را ثبت کرده است. آثار ابن عزرا بعدها مورد توجه بسیار قرار گرفت و به زبانهای مختلف ترجمه شد. در ۱۲۱۳ آثار اختربینی او توسط هاگین^۲ به زبان فرانسه ترجمه، و سپس از فرانسه به لاتین برگردانده شد. در ۱۴۸۲ و ۱۴۸۵ دو اثر و سپس در ۱۵۰۷ تمام آثار او به لاتین چاپ و منتشر گردید. ابن عزرا در ژانویه در کالاتورا^۳، اسپانیا درگذشت.

آثار

Yesod Mora. Constantinople: 1530; Venice: 1666; Hamburg: 1770; 1833; *Jesod mora*. Funda-mentum pietatis, varias dissertationes de doctorina mandatisque sacris continens. Auctore.R. Abrahamo Ibn Ezra. Paraphrastice vertit M. Greizenach. /Hebrew and Latin text./, 104, 51. Typis Benjamin Krebs, Franco-Furti, a. M:1840; Hamburg: 1860.

M. Steinschneider: *Verzeichniss der hebräischen Handschriften der K. Bibliothek zu Berlin*. Berlin: 1897; 1901.

فهرست نسخه‌های خطی عبری در کتابخانه برلین

Kobetz Hokhmat Hara'a. Shirav, Melitzotav, Hayedutav ve Mikhtamav Im Toldotav, Mavoim, Tikunim va Haarot, A I David Kahana, Warsaw: 1894; 2nd. ed., Warsaw: 1922.

مجموعه اشعار و امثال حکم (گردآوری و تصحیح)

Sarton, George. *Introduction to the History of Science*. II, pt. I, Baltimore: 1931, 187-189.

مقدمه‌ای بر تاریخ علم

Sefer ha-morot. Ed. by J. L. Fléischer, Bucharest: 1932.

کتاب اجسام نورانی

Sefer ha-'olam. 1937.

کتاب جهان

Marx, Alexander. «The Scientific Work of some Outstanding Mediaeval Jewish Scholars», *Essays and Studies in Memory of Linda R. Miller*, New York: 1938-40.

و آثار علمی برخی از دانشمندان برجسته یهودی سده‌های میانی؛

Al-Biruni. *Ta'amei ha-Luhot al-Chowarizmi*.

Tr. by Ibn Ezra, ed. by J.M. Millas in Tarbiz, 9, 1938.

شرح بر جداول خوارزمی، تألیف ابوریحان بیرونی (ترجمه)

The Beginning of Wisdom. An astrological treatise by Abraham Ibn Ezra, ed by Raphael Levy and Francisco Cantera, Baltimore: Md., The Johns Hopkins Press; London: H. Milford, Oxford Uni. Press & etc., 1939.

آغاز خرد

Reshit Hokhmah. 1939.

Sapha berura. Oder die gelauterte Sprache von R. Abraham ebn Esra. Nach einem handschriftlichen Exemplare in der K. Hof und Staatsbibliothek zu München kritisch bearb. und mit einem Kommentar nebst Einleitung versehen

M. Steinschneider: «Abraham Judaeus Savasorda und Ibn Esra», *Zeitschrift für Mathematik* 12, 1867, 1-44, and 25, 1880, supp. 57-128.

Sepher ha-echad. Liber de novem numeris cardinalibus cum Simchae Pinsker interpretatione primorum quatuor numerorum. Reliquorum numerorum interpretationem et proe-mium addidit M. A. Goldhardt. Odessa: 1867.

کتاب واحد

The Commentary of Ibn Ezra on Isaiah. Ed. ... by M. Friedlander ... Vol. I: translation of the Commentary. Vol. II: the Anglican version of the book of the Prophet Isaiah. amended according to the Commentary of Ibn Ezra. Vol. III: /Perush R. Avraham Ibn Ezra al yesha'yohu. The Hebrew text of the Commentary. (Publications of the society of Hebrew literature, pts. II, III.) Vol. III is part of the second series of these publications, and has the additional heading: *Ibn Ezra literature*.] 3 vols. published for the society of Hebrew literature, London: N. Trubner, 1873-1877.

شرح ابن عزرا درباره اشیا

Sefer ha-'ibbur. Ed. by S. J. Halberstam. Lyck. [Elk], Poland: 1874.

کتاب درون‌یابی

The Diwan. Berlin: Jacob Egers, 1886.

دیوان (گردآوری)

Buch der Zahl. Ein arithmetisches Werk von Abraham Ibn Ezra. Text der Einleitung des A. Ibn Ezra mit deutscher Übersetzung und Anmerkungen... vorgelegt von Moritz Silberberg... Halle a. s.: 1891.

کتاب اعداد

Sefer ha-mispar. Das Buch der Zahl. Ein hebräisch-arithmetisches Werk des R. Abraham ibn Esra.. Ed. by M. Silberberg, Frankfurt: 1895.

کتاب عدد

Olitzki, M. «Die Zahlensymbolik des Abraham ibn Ezra», *Jubelschrift Hildesheimer*, Berlin: 1890, 99-120.

نمادشناسی اعداد ابراهیم ابن عزرا

Kahana, D. *Rabi Abraham ibn Ezra*. II, Warsaw: 1894, 107-111.

ربی ابراهیم ابن عزرا

Ochs, Samuel. «Ibn Ezra Leben und Werke», *MGWJ* 60, 1916, 41-58, 118-134, 193-212.

زندگانی و آثار ابن عزرا

Smith, D. E. and Ginsburg, Yekuthiel. «Rabbi Ben Ezra and the Hindu-Arabic Problem», *A MM* 25, 1918, 99-108.

ربی ابن عزرا و مسئله هندو-عربی (با همکاری)

Muller, Ernst. *Abraham ibn Ezra Buch der Einheit aus dem Hebräischen übersetzt nebst Parallelstellen und Erläuterungen zur Mathematik Ibn Esras*. Berlin: 1921.

کتاب وحدت ابن عزرا (ترجمه از عربی، متضمن مقایسه و توضیح درباره ریاضیات ابن عزرا)

Ginsburg, Yekuthiel. «Rabbi Ben Ezra on Permutations and Combinations», *The Mathematics Teacher* 15, 1922, 347-356, text from *Sefer ha-'Olam*.

ربی ابن عزرا درباره جایگشتها و ترکیبها

Tovah, Margaliyyot. *Vehu perush leferusho shel Abraham Ezra*. Hari'shon havav shemu'el hsar-tzah ve'aharav harav Yosef has Sefara-di ve'aharav harav Shemu'el has Sefaradi. Huv'u levet haddefus. 1926-27.

شرحی بر تفسیر ابراهیم عزرا

Levy, Raphael. *The Astrological Works of Abraham ibn Ezra*. A literary and linguistic study with special reference to the old French translation of Hagin, Baltimore: 1927.

آثار اخترشناختی ابراهیم بن عزرا

Die Kommentare von Raschi, Ibn Ezra. Radag zu Joel. Text, Übersetzung und Erläuterung. Eine Einführung in die Rabbinische Bibelexegese, von... Gottfried Widmer. 141, I, Volksdruckerei Basel Abteilung hebräische Literatur, Basel: 1945.

von Dr. Gabriel Lippmann Furth, Druck von D. J. Zunndorfer, im Verlag C. Müller zu Fulda: 1939.

Sefer ha-Te'anim. 1941; Nosah ri'shon yotse le-'or mitoh Kotav yad Tai yedei yehuda L. Fleischer, Yerushalayim: Hotsa'at Mahbarot Le-Siferut, 5711/1950-51.

El Libro de Los fundamentos de las Tablas astronómicas. Edicion Critica, con introduccion y notas por Jose M. Millas vallicorsa, Madrid: 1947.

کتاب اصول علم اخترشناسی

Nehemy, Allony, 1906. *Torat ha-mishkalim*. Schell Dunash Jehuda Halevi ve-Avraham ibn Ezra, Yerushalayim: Mahberot le Sifrut, 5711/1951.

علم الاوزان

Steinschneider, M. *Die hebräischen Übersetzungen...* (repr.), Graz: 1956.

ترجمه های عربی...

Steinschneider, M. *Die arabische Literatur der Juden*. (repr.), Hildesheim: 1964.

ادبیات عربی یهودی

Steinschneider, M. *Mathematik bei den Juden*. (repr.), Hildesheim: 1964.

ریاضیات در نزد یهود

Levey, Martin. *Principles of Hindu Reckoning*. Madison, Wis.: 1965.

اصول محاسبه هندی

Mishpetei ha-Mazzalot.

Sefer ha-Mivharim.

Sefer ha-Moladot.

Shalosh She'elot.

سه موضوع گاهشناختی

درباره اش

Bachar, Wilhelm, 1850-1913. *Abraham Ibn Ezra als Grammatiker*. Ein Beitrag zur Geschichte der hebräischen Sprachwissenschaft, Budapest: 1881.

ابراهیم ابن عزرا متخصص دستور زبان

«Salasa-e-Gasala» (A unique Manuscript),
Danish, Islamabad: 1985.

«ثلاثة غسالة»

Falesteen. (Translation in Bangali), Dhaka:
Cultural Center Islamic Republic of Iran, 1986.

فلسطين (ترجمه به زبان بنگالی)

Dabistan Farsi (Text Book for IX & X).

دبستان فارسی (کتاب درسی)

Shaikh Saadi and his Gulistan, Dhaka: Cultural
Center Islamic Republic of Iran.

شیخ سعدی و گلستانش

منبع ۶۲

[ne'matollah abukaram] ابوکرم، نعمت‌الله
Abu Karam, Nematullah

(۱۸۵۱-۱۹۳۱)، زبان عربی، ابن سینا.

در دانشگاه قدیس یوسف در بیروت زبانهای لاتین و
عربی را تدریس می‌کرد. مدتی رئیس مدرسه مارونی
در رم و مشاور انجمن شرق‌شناسی بود و سپس
اسقف شد.

آثار

قسطاس الأحكام فی القانون، مع مقارنته بما یقابله فی الشرع
الاسلامی. فی ۳ أجزاء، بیروت: ۱۸۹۰-۱۹۰۶.

الفلسفه‌النظریه للکردینان مرسیه، فی ستة اجزاء، ۱۹۱۱
(ترجمه از فرانسه به عربی).

الالهیات لابن سینا، رومه: ۱۹۲۶ (ترجمه از عربی
به لاتین).

کتاب النجاة، رومه: ۱۹۲۶ (ترجمه بخش سوم).

منبع ۵۳ ج ۳ ص ۱۰۹۴-۱۰۹۵.

اپرت، یولیوس [yuliyus opert]

Oppert, Julius

(۱۸۲۵-۱۹۰۵)، باستان‌شناسی.

۹ ژوئیه در هامبورگ به دنیا آمد. از یهودیان
آلمانی‌الاصل بود که در ۱۸۴۷ به فرانسه رفت و در
۱۸۵۴ به تابعیت آنجا درآمد. ابتدا در رشته حقوق و
سپس در زبانهای شرقی به تحصیل پرداخت. با زبان
فارسی آشنایی داشت. یکی از بزرگترین دانشمندان
در زبانهای سامی، عبری و عربی و از محققان معروف

شرح راشی درباره ابن عزرا

Prijs, Leo, 1920. Die grammatikalische
Terminologie des Abraham Ibn Asra. Basel:
Sepher verlag, 1950.

اصطلاح‌شناسی دستوری ابراهیم ابن عزرا

Miginze yisra'el ba-vatikan. Sifriyyath Megoroth
16, [Descriptive notes on 35 Hebrew mss. in
the Vatican Library relating to Abraham Ibn
Ezra by N. Ben Menahem. Hebrew text..], 207,
Mosad. Ha-Rav Quq, Jerusalem: 5714/1954.

نسخه‌های خطی آثار ابن عزرا به زبان عبری در کتابخانه
واتیکان

منابع ۳۴ ذیل ابراهیم ابن عزرا؛ ۳۵؛ ۳۹؛ ۵۶ ذیل
ابراهیم بن عزرا؛ ۷۶ ص ۴۲۴؛ ۱۱۸ ج ۱۰ ص ۱۱۰؛ ۱۲۵
ج ۸ ص ۱۵۰-۱۵۱؛ ۱۲۹ ج ۴ ص ۵۰۳-۵۰۴؛ ۱۳۴ ج ۱۴
ص ۶۹۱-۱۳۷ ج ۸ ص ۱۱۶۳ و ۱۱۷۰؛ ۱۴۳ ج ۹ ص
۲۵۷؛ ۱۵۱ ج ۱ ص ۱۰۵-۱۰۶؛ ۱۵۸ ج ۲ ص ۲۰۹۸؛
۱۶۴ ص ۷۵۴.

ابوالبشر، کلثوم [kolsum abolbašar]

Abul Bashar, Kulsoom

(۱۹۴۷-). زبان و ادبیات فارسی.

۱۱ فوریه در شهر بمبئی به دنیا آمد. در ۱۹۶۸ از
دانشگاه بمبئی لیسانس تاریخ، در ۱۹۷۱ از دانشگاه
داکا فوق لیسانس ادبیات اردو و در ۱۹۷۳ فوق
لیسانس زبان فارسی دریافت کرد. برای ادامه
تحصیلات خود در رشته زبان و ادبیات فارسی در
۱۹۷۸ به دانشگاه فردوسی مشهد راه یافت.
از ۱۹۷۳ تا ۱۹۸۱ مربی و از ۱۹۸۱ به بعد استادیار
گروه زبان و ادبیات اردو و فارسی دانشگاه داکا بوده
است. برای شرکت در سمینار بررسی مسائل زبان
فارسی در کشورهای هند، پاکستان و بنگلادش، که
به ابتکار مرکز نشر دانشگاهی ایران ترتیب یافته بود،
مقاله‌ای با عنوان «ادبیات فارسی در بنگلادش» ارائه
داد.

آثار

Influence of Persian on Bangladesh. New Dehli:
1980.

نفوذ زبان فارسی در بنگلادش

«Persian Literature in Muslim Bengal», Wah I,
Islamabad: 1985.

ادبیات فارسی در بنگال اسلامی

Perses», JA, ser. 17, 1851-2, 255-96, 378-430, 534-567; 18: 56-83, 322-66, 553, 84; 19: 140-215.

درسالهای درباره کتیبه‌های هخامنشی به زبان ویژه ایرانیان عهد باستان،

Les Inscriptions des Achéménides. 1852.

کتیبه‌های هخامنشی

Etudes assyriennes. 1857.

تحقیقات آشوری

Expédition scientifique en Mesopotamie. Exécutée par ordre du gouvernement de 1851 à 1854 MM. Fulgence Fresnel, Felix Thomas et Jules Oppert pub., sous les auspices de son excellence M. le ministre d'état, Paris: Imprimerie impériale, 1857-63.

سفر اکتشافی علمی به بین‌النهرین از ۱۸۵۱ تا ۱۸۵۴
«Die Grabinschrift Darius I. in Naksch-i Rustam», *ZDMG* 11, 1857, 133-137.

«سنگ نیشته‌گور داریوش اول در نقش‌رستم»

«Des moyens de déchiffrement des inscriptions cunéiformes», *ROAC*, t. 21, 1857, 165-193.

«طرق رمزگشایی و خواندن کتیبه‌های میخی»

Tiglath-Pileser I, King of Assyria. fl. Ca. Bc. 1115-1093. *Inscription of Tiglath Pileser I. King of Assyria, B. C. 1150*. as translated by Sir Henry Rawlinson, Fox Talbot... Dr. Hincks, and Dr. Oppert. published by the Royal Asiatic Society, London: J. W. Parker and Son, 1857.

کتیبه تیگلات پیلر اول، پادشاه آشور، ۱۱۵۰ پیش از میلاد (ترجمه، با همکاری)

Nnnemmmnesus roi de Babylone, les inscriptions cunéiformes déchiffrées une seconde fois... Extrait No. 4. de l'année 1859 de la ROA 13, Paris: Challamel, 1859.

کتیبه‌های میخی بابلی که برای دومین بار رمز گشوده و خوانده شده‌اند

Réponse à un article critique de M. Ernest Renan. Extrait No. 11 de la ROA 13, Paris:

در زمینه فرهنگ، تاریخ و گاهشماری باستان بوده است. در زمینه بررسی خط میخی بابلی، وی یکی از پیشگامان به‌شمار می‌آید. کتیبه‌های تاریخی، نجومی، مذهبی، اسناد حقوقی و بسیاری از الواح حاوی قراردادها را کشف و رمزگشایی کرد و مطالبی در مورد تاریخ تمدن کلد و آشور گرد آورد. در ۱۸۵۷ به‌عنوان استاد زبان سنسکریت در کتابخانه ملی پاریس مشغول به کار شد. در ۱۸۶۹ مربی آشورشناسی و در ۱۸۷۴ استاد باستان‌شناسی و زبان‌شناسی آشوری در کولژ دو فرانس^۱ بود. در ۱۸۸۱ به‌عضویت آکادمی کتیبه‌ها و ادبیات انتخاب و بعد به ریاست آنجا منصوب شد. از بنیان و ویراستاران مجله‌های آشورشناسی و باستان‌شناسی شرقی بود. وی عضو کمیته اجرایی انجمن مطالعات یهودی و یکی از ناشران روزنامه آن انجمن به‌نام مجله مطالعات یهودی بود. در فعالیتهای انجمن وحدت جهانی یهود و انجمن مرکزی یهود شرکت داشت. به دلیل آشنایی‌اش با خط میخی و زبان فارسی از ۱۸۵۱ تا ۱۸۵۴ برای اکتشاف در ترکیه آسیایی به‌استخدام دولت فرانسه درآمد و به‌همراه هیأتی به‌سرپرستی فرسnel^۲ به بین‌النهرین رفت. ۲۰ یا ۲۱ اوت در پاریس درگذشت.

آثار

«Sur le peuple qui a inventé l'écriture cunéiforme», *ASEAO*, rt. 7, 1837, 230-32.

«درباره قومی که خط میخی را اختراع کرد»

Mémoire sur les rapports de l'Egypte et de l'Assyrie dans l'antiquité, éclaircis par l'étude des textes cunéiformes. In Académie des inscriptions et belles-lettres, Paris, Mémoires présentés par divers savants, Paris: 1844.

رساله‌ای درباره مناسبات مصر و آشور در عهد باستان براساس متون میخی

Das Lautsystem des Altpersischen. Berlin: 1847.

نظام آوایی فارسی باستان

«Lettre à M. Letronne sur les noms propres des anciens Perses», *RA*, 4ème année, 1847.

«نامهای به‌لوترون درباره اسامی خاص ایرانیان باستان»
Grammaire Sanscrite. 1850.

دستور زبان سنسکریت

«Mémoire sur les inscriptions des Achéménides conçues l'idiome des Anciens

1. Collège de France

2. Fersnel

«Discours d'ouverture du cours de philologie comparée», *RCL.*, no 7, 16 Jan. 1864, 80-83.

«نطق افتتاحیه دوره زبان‌شناسی تطبیقی»

«Histoire du déchiffrement des inscriptions cunéiformes perses», *RCL.*, 1ère année, no. 19, 9av. 1864, 233-235; no. 23, 7 Mai 1864, 298-300; no. 27, 4 Juin 1864, 365-66; no. 38, 20 Aout 1864, 534-535.

«تاریخچه رمزگشایی کتیبه‌های میخی ایرانی»

L'Aryanisme. Discours d'ouverturé prononcé à la Bibliothèque impériale, le 28 dec. 1865, Paris: Franck, 1866. Ext. des Aph. Ch. t.13, 5ème serie, 1866.

آیین آریایی

Histoire des empires de Chaldée et d'Assyrie. 1866.

تاریخ امپراتوریهای کلد و آشور

Inscription de Nabuchodonosor sur les merveilles de Babylone. Communication faite à l'Académie impériale de Reims, Reims: Impr. de p. Dubois et cie, 1866.

کتیبه نوکدشور درباره عجایب بابل

«Texte persépolitain, inscription de Tanis», *RArch.* 13, 1866, 446; t. 14, 65.

«متن پرسپولیس، کتیبه تانیس»

Duppe lisan assur. Eléments de la grammaire assyrienne. 2ed., Considérablement augm. Paris: A. Franck, 1868.

مبانی دستور زبان آشوری

Babylone et les Babyloniens. 1869.

بابل و بابلی‌ها

«Die biblische und assyrische Chronologie nach Herrn G. Smith», *ZÄSA.*, Vol. 7, 1869, 63-69.

«گاهشماری آشوری و کتاب مقدس از دیدگاه اشمیت»

«La lettre L en perse», *RLPh.C.*, t.3, 1869-70, 459-465.

«حرف ل در زبان فارسی»

Les inscriptions de Dour-Sarkayan (Khorsabad) provenant des fouilles de M. Victor Place. Dechiffrées et interprétées par J. O., Paris: Imprimerie impériale, 1870.

کتیبه‌های دورشروکین (خرساباد) که از کاوشهای

Challamel, 1859.

پاسخ به مقاله انتقادی ارست رنان

Éléments de la grammaire assyrienne. Paris: Imprimerie impériale, 1860.

مبانی دستور زبان آشوری

Etat actuel du déchiffrement des inscriptions cunéiformes. Paris: 1861.

وضعیت کنونی رمزگشایی کتیبه‌های میخی

«Les inscriptions commerciales en caractères cunéiformes», *ROA.*, t. 6, 1861, 333-354.

«کتیبه‌های بازرگانی به‌حروف خط میخی»

L'Honover. Le verbe createur de Zoroastre. Extrait des Aph. Ch., Cahier de janvier, 1862, Versailles: 1862.

اهونور کلام آفرینش آیین زرتشت

Les inscriptions assyriennes des sargonides et les fastes de Ninive. Extrait du T. VI, 5è serie, Aph. Ch. Paris: Maisonneuve, 1862.

کتیبه‌های آشوری سارگن‌ها و سالنامه‌های نینوا

Sargon I. King of Assyria. *Les fastes de Sargon, roi d'Assyrie (721 à 703 avant J. C.).* Tr. et pub. d'après le texte assyrien de la grande inscription des salles de palais de Khorsabad. par J. Oppert et J. Ménant. Paris: Impr. Impériale, 1863.

گاهشمارهای سارگن اول، پادشاه آشور (با همکاری)

Sargon II, King of Assyria, B. C. 721-705. Grand inscription du palais de Khorsabad. pub. et commentée par J. Oppert et J. Menant, Paris: Impr. Impériale, 1863.

سارگن دوم، پادشاه آشور ۷۲۱-۷۰۵ پ م کتیبه بزرگ کاخ خرساباد

«Alphabet cunéiforme arien - Les monuments de l'ancienne langue perse», *RCL.*, t. 1, no. 5, 26 Nov. 1864, 760-64.

«الفبای میخی آریایی، ماندگاری از زبان فارسی باستان»

Commentaire historique et philologique du livre d'Esther, d'après la lecture des inscriptions perses. Extrait des Aph. Ch., cahier de Jan. 1864, Paris: 1864, 24.

تفسیر تاریخی وقفه‌اللفه‌ای کتاب استرا، بنابر کتیبه‌های خوانده شده فارسی باستان

Avec un appendice par M. J. Oppert, Paris: A.Lemerre, 1879-82.

تاریخ اسرائیل، اثر اوژن لودرن (ضمیمه)

«On Babylonian Tablets», *Society of Biblical Archeology, London proceedings*, Vol, I, Nov.1878 June 1879, 18-20.

«الواح بابلی»

Le peuple et la langue de mèdes. Paris: Maison-neuve, 1879.

قوم ماد و زبان آنها

«L'Ambre jaune chez les Assyriens», *RTPPh.AEA*, Vol. 2, 1880, 33-47.

«کهربا در نظر آشوریه»

«Miscellaneous», *Society of Biblical Archeology, London Proceedings*, Vol. 2, Nov. 1879- Ju. 1880, 4-6.

«مطالب گوناگون»

Etudes Sumériennes. 1881.

تحقیقات سومری

«Un poids médique au Louvre», *CRAIBL*, t. 26, 1882, 135-172.

«وزنه متعلق به آوران ماد در موزه لوور»

«Le prétendu tombeau de Cyrus», *RIIR* VI, 370, Report of a lecture delivered at the Academie des sciences et Belles-Lettres, Paris: 1882.Compte rendu 165, 166, 265.

«قبر منتسب به کوروش»

«La langue des Elamites», *RAAO*, 1885, 45-50.

«زبان عیلامیها»

Les mesures assyriennes de capacité et de superficie. 1885.

مقیاسهای اوزان و مساحت آشوری

Documents juridiques de l'Assyrie et de la Chaldée. par J. Oppert et J. Menant, Paris: Maisonneuve & cie, 1887.

اسناد قضایی آشور و کلد (با همکاری)

«Observation sur le point de départ de l'ère des Arsacides», *CRAIBL*, Juill. Aout 1888, 322-323.

«نگرشی بر مبدأ تاریخ اشکانیان»

«Sur le système de M. Aurès», *RTPPh. AEA*, Vol. 11, 1889, 77-78.

ویکتور پلاس به دست آمده است (رمزخوانی و تفسیر)

«Abasta-Avesta; Siyatis-cpentamainyus», *JA*, Mars 1872.

«اباستا - اوستا»

Grundzüge der assyrischen Kunst. Verlag, gehalten im Rathhaussaale zu zürich: am 22. Februar 1811. Basel: Schweighauser (B. Schwabe), 1872.

بنایی هنر آشوری

Mélanges Perses extrait de la Revue de Linguistique et de Philologie Comparée. Paris: 1872.

مجموعه متخبات فارسی مستخرجه از مجله زبان شناسی تطبیقی

«Pasargades et Mourghab», *JA*, 1872, 548-557.

«پاسارگاد و مرغاب»

«La vraie etymologie des mots Avesta et Zend», *JA*, t. 100, 1872, 292-297.

«ریشه شناسی صحیح واژه های اوستا و زند»

«Note de Mr. Oppert sur la formation de l'alphabet perse», *JA*, VII, ser 3, 1874, 238-45.

«نظر اپرت درباره تکوین الفبای فارسی»

L'Etalon des mesures assyriennes, fixé par les textes cunéiformes. Paris: Imprimerie nationale, 1875.

معیارهای اندازه گیری آشوری که در متون میخی تثبیت شده است

«Origines de l'alphabet cunéiforme perse», *ASEAO*, t. 8, 1875.

«منشاء الفبای میخی ایرانی»

Sumérien ou rien? (Etudes sumériennes. II) 1875.

فقط سومریها؟

Sumérien ou Accadien? Paris: 1876.

سومریها یا اکدیها؟

«Über die sprache der alten Meder», *ZDMG* 30, 1876, 1-50.

درباره زبان باستانی مادها

La chronologie de la Génèse. 1879.

گاهشماری یفر پیدایش

Ledrain-Eugène 1844-1910. *Histoire d'Israel*.

Pallez, etc. 1867.

کتیبه‌های میخی و آثار اپرت

French Views on Zoroastrianism. Translated by F. R. V. from the texts of Adolphe Frank and Jules Oppert. Bomby: 1868.

دیدگاه‌های فرانسوی درباره آیین زرتشت (ترجمه نوشته‌های آدولف فرانک و یولیوس اپرت)

Halevy, Joseph, 1827-1917. *La nouvelle evolution de l'accadisme*. Paris: E. Leroux, 1876-78.

تحولی جدید در آیین اکدی [براساس کتاب تحقیقاتی درباره سومر اثر یولیوس اپرت]

Aurès, Auguste, 1808. «Lettre à M. le directeur du Recueil en reponse à quelques critiques de M. Oppert», *RTPH. AEA*, Vol. 9, 1887, 64-80.

پاسخ آگوست اوره به پاره‌ای از انتقادات اپرت [در کتاب

مقیاس‌های اوزان و مساحت آشوری]
Muss-Arnolt William, 1860-1927. «The Works of Jules Oppert», *BAVSSW*, Vol. 2, 1894, 523-556.

آثار یولیوس اپرت

منابع ۴۲ ص ۲۷۲؛ ۴۶ ج ۲ ص ۳۳؛ ۵۳ ج ۱ ص ۲۰۹-۲۱۰؛ ۹۶ ج ۳ ص ۳۸۱؛ ۱۱۷ ج ۱ و ۲؛ ۱۲۵ ج ۱۲ ص ۳۸۷ و ۳۸۸؛ ۱۳۰ ج ۶ ص ۴۷۵؛ ۱۳۴ ج ۲۶ ص ۷؛ ۱۳۷ ج ۱۲ ص ۱۴۳۴ و ۱۴۳۵؛ ۱۴۲ ج ۱۷؛ ۱۵۱ ج ۶ ص ۵۳ و ۵۴؛ ۱۵۲ ج ۸۱؛ ۱۵۴ ص ۶۸۳؛ ۱۵۸ ص ۳۰۲۸ و ۳۰۲۹؛ ۱۶۲ ج ۳ ص ۵۷۴؛ ۱۶۴ ص ۱۱۲۳.

[māks آدریان سیمون فرای هر فون
ādriyān simon frāyher fon openhāym]

Oppenheim, Max Adrian Simon
von Freiherr

(۱۸۶۰-۱۹۴۶)، باستان‌شناسی.

۱۵ ژوئیه در کلن آلمان به دنیا آمد. پس از اتمام تحصیلاتش در رشته حقوق وارد کار سیاست شد. در تابستان ۱۸۹۳ از بیروت، صحرای سوریه و بین‌النهرین تا بغداد و خلیج فارس دیدن کرد. در ۱۸۹۶ به عنوان نماینده دولت آلمان به مصر و سوریه و دیگر کشورهای عربی فرستاده شد و همین موقعیت علاقه‌اش را به جهان اسلام جلب کرد. بعدها از سیاست کناره گرفت و به باستان‌شناسی روی آورد. از

درباره نظریه آقای آره

«Les inscriptions du pseudo-Smerdis et de l'usurpateur Nidintabel fixant le calendrier perse», *Actes du huitième congrès international des orientalistes* tenu en 1889 à Stockholm et à Christiania 2 fasc. Leiden: 1893, 250-64.

«کتیبه‌های اسمردیس بردیای (دروغین) و... در تقویم ایرانی»

«Problèmes bibliques. I Achasveras xerxes», *REJ*, V. 28, Paris: 1894, 32-48.

مسائل کتاب مقدس...

«Alexandre à Babylone», *CRAIBL*, t. 26, 1898, 864.

اسکندر در بابل

«Der Kalender der alten Perser», *ZDMG* 25, 1898, 859-70.

تقویم ایرانیان باستان

«Sogdien, roi des perses», *OLZ*, Vol. 7, 1904, 457-462.

سغدیان، شهریار ایرانیان

«Le calendrier perse», *ACIO*, (XIe), 327-348.

تقویم ایرانی

«Hérodote et l'Orient antique», *Mel. Henri Weil*, 321-32.

هرودوت و شرق باستان

«Les inscriptions en langue susienne, essai d'interprétation», *ACIO*, (1e), t. 2, 179-217.

کتیبه‌های زبان شوشی

«Rapport sur le progrès des déchiffrements des écritures cunéiformes», *ACIO*, 1e, t. 2, 117-148.

گزارشی درباره پیشرفت در زمینه خواندن خطوط میخی

«Sur quelques unes des inscriptions cunéiformes, nouvellement decouvertes en Chaldée», *International congress of orientalistes. Actes du sixième congrès international des orientalistes*, tenu en 1893 a Leide, 2. ptie, sect 1, 625-636.

درباره برخی از کتیبه‌های میخی نو یافته در کلد

درباره‌اش

Glaize, Paul. *Les inscriptions cunéiformes et les travaux de M. Oppert*. Metz: Typ Rousseau-

Jesu an Abqar», von Oppenheim und Prof. Dr. F. Freiherrn Hiller von Göttringen. *K. Akademie der Wissenschaften*, Berlin: Sitzungsberichte, 1914, 817-828.

«گزارش کتیبه‌های غاری اِدسا (الزها) با نامه عیسی به آبگار» (با همکاری)

«Der Djerid und das Djeridspiel», Sonderdruck aus *Islamica*, Leipzig: Verlag der Asia Major, 1927. [For criticism see: *Syria*, RAOA, V. 9, 1928, 267.]

«برجاس و بازی برجاس» [چوب بلندی که بمعنوان هدف در میدان قرار می‌دهند و سواران با زوبین به برجاس نشانه می‌زنند]

Der Tell Halaf, eine neue Kultur in ältesten Mesopotamien. Leipzig: F. A. Brockhaus, 1931. [For criticism see: Bruno Meissner. *AOF*, V. 8, 1932, 1933, 321-323.]

تل حلف، فرهنگی نو در کهنترین عصر بین‌النهرین
«Tell-Halaf, La plus ancienne capitale souboreenne de Mesopotamie», *Syria*, RAOA, V. 13, 1932, 242-254.

«تل حلف، کهنترین پایتخت سواری بین‌النهرین»
«Imamkulu, ein neues subaräisches Denkmal aus der Hettiterzeit in Kleinasien», *AOF*, Vol. 11, 1936-37, 341-350.

«امام کولو، یادگاری سواری از دوران هیتی‌ها در آسیای صغیر»

Die Beduinen. Unter Mitarbeit von Erich Bräunlich und Werner Caskel... Leipzig: O. Harrassowitz, 1939-1952. [For criticism see: Fr. Rosenthal. *Orientalia*, v. 10, 1941, 193-195.]

بادیه‌نشینان (با همکاری)

Tell Halaf, Erster Band: *Die prähistorischen Funde*, bearbeitet von Hubert Schmidt; Zweiter Band: *Die Bauwerke*, von Felix Langenegger Karl Müller, Rudolf Naumann, bearbeitet und ergänzt von Rudolf Naumann. Berlin: Walter de Gruyter, 1943, 1950, 2 vols.

تل حلف، جلد اول: یافته‌های پیش از تاریخ، جلد دوم:

۱۸۹۹ با مجله انجمن جغرافیایی^۱ همکاری داشت. در ۱۹۱۱ مهمترین کار او کشف خرابه‌های تل حلف در بین‌النهرین بود. تحقیقات دیگرش درباره زندگی چادرنشینان منطقه شمال غربی سوریه و بین‌النهرین بوده است. از کشورهای آفریقایی حاشیه اقیانوس اطلس و آسیا تا رود گنگ و زنگبار دیدن کرد و نزدیک به شش ماه با چادرنشینان مصری به سر برد. اپنهايم تمام اشیائی را که از حفاری تل حلف به دست آورده بود به برلین انتقال داد و نیمی از آن را در موزه‌ای به نام تل حلف، که خود آن را دایر کرده بود، به معرض نمایش گذاشت. این موزه تا زمان حیات وی با نام «انستیتوی تحقیقات شرقی» (انستیتوی ماکس فرای هر فون اپنهايم) نامیده می‌شد. او مجموعه‌ای از اشیاء باستانی و جدید مربوط به شرق را به همراه کتابخانه‌ای با بیست هزار جلد کتاب به این انستیتو اهدا کرده بود که تقریباً همه آنها در اثر بمباران هوایی در جنگ جهانی دوم از بین رفت. ۱۴ نوامبر در شلوس آست^۲ نزدیک لاندز هوت^۳ درگذشت.

آثار

Vom Mittelmeer zum Persischen Golf, durch den Huran, die syrische Wüste und Mesopotamien. Berlin: D. Reimer, 1889-1900, 2 vols.

از دریای مدیترانه تا خلیج فارس از مسیر حوران، صحرای سوریه و بین‌النهرین *

Rabeh und das Tschad Seegebiet. Berlin: D. Reimer (E. Vohsen), 1902.

راهه و منطقه دریاچه چاد

«Griechische und lateinische Inschriften aus Syrien, Mesopotamien und Kleinasien»... mit vier Illustrationstafeln und einer Übersichtskarte, Sonderabdruck aus der *BZ XIV*, Jahrgang, Leipzig: 1905, 72.

«کتیبه‌های یونانی و لاتینی سوریه، بین‌النهرین و آسیای صغیر»

Der Tell Halaf und die verschleierte Göttin. Mit einer Kartenskizze und 15 Abbildungen, Leipzig: J. C. Hinrichs, 1908.

تل حلف و الهه مستور

Inschriften aus Syrien, Mesopotamien und Kleinasien. Leipzig: J. C. Hinrichs, 1913.

کتیبه‌هایی از سوریه، بین‌النهرین و آسیای صغیر
«Höhleninschrift von Edessa mit dem Briefe

1. *Zeitschrift der Gesellschaft für Erdkunde*

2. Schloss Ast

3. Landshut

tnme und beschrieben von Erwin J. Wien mit einer Kulturhistorischen Einführung von Ruth Opificius. Nurnberg: H. Carl, 1963.

هفت هزار سال بولوس (جیبیل) (با همکاری)
منابع ۴۵ ج ۱ ص ۱۶۶، ۱۲۵ ج ۱۲ ص ۳۷۹.

اُتران، شارل [šārī otrān]

Autran, Charles

(۱۸۷۹-). زبانهای شرقی.

در فرانسه به دنیا آمد. در رشته زبانهای شرقی دانشگاههای بوردو، پاریس و اکول پراتیک تحصیل کرد.

آثار

«A propos d'un ouvrage sur l'ancien royaume du Dahomey, par M. A. Le Hérissée», *Sphinx*, RC...E, Vol. 17, 1913, 208-222.

«دربارۀ حکومت باستانی داهومی، اثر اریسه»

«La morale des égyptiens à propos d'un livre récent de M. Baillet», *Sphinx*, RC... E, Vol. 18, 1914, 135-161.

«بررسی کتاب جدید ژول بایه درباره اخلاق مصریان»

Moret, Alexandre. «Monuments égyptiens de la collection du comte de saint Ferriol», (autre fois au château d'uriage; actuellement au Musée de Grenoble). *RE*, Vol. 1, 1919, 1-27, 183-191.

«یادمانهای مصری مجموعه کنت سن فریو» (با همکاری)
Phéniciens; Essai de contribution à l'histoire antique de la Méditerranée. Paris: P. Geuthner, 1920. [For criticism see: V. Giuffrida-Ruggeri. *Aegyptus*, RIEP, V. 2, 1921, 117-118. etc...]

فینیقی ها، تبیی درباره تاریخ کهن مدیترانه

«Idéographies pehlvie et sumero-accadienne», *BSLP*, Vol. 23, 1922, 184-214.

«خطوط اندیشه نگار پهلوی و سومری- اکدی»

Tarkondemos. Reflexions sur quelques éléments graphiques figurant sur le monument appelé, 'Sceau de Tarkondemos'. Paris: Geuthner, 1922-23. [For criticism see: B. Sommer. *OLZ*, V.2, 1923, 381- 382.]

بررسیهایی درباره برخی از خطوط متفوش بر روی

معماری (با همکاری)

«Subaracisches in Urartu und das Alter der subaracischen Kultur», Halil Edhem *hatira kitabi*, Vol. 1, Ankara: 1947, 19-32.

«سویاری ها در اورارتو و قدمت تمدن و فرهنگ سویاری»
Die Beduinen, Band IV, Teil I, *Die arabischen Stämme in Chuzistan (Iran), Pariastämme in Arabien*. Wiesbaden: 1967.

بادیه نشینان، ج ۴، بخش ۱، قوم عرب در خوزستان ایران و اقوام پریا در عربستان

درباره اش

Aus fünf Jahrtausenden morgenländischer Kultur. Festschrift Max Freiherrn von Oppenheim zum 70. Geburtstag gewidmet von Freeunden und Mitarbeitern, Berlin: 1933.

فرهنگ و تمدن پنج هزار سالۀ مشرق زمین، یادنامۀ هفتاد سالگی ماکس فرایهر فون اپنهایم

Friedrich Johannes. *Die Inschriften vom Tell-Halaf; Keilschrifttexte und aramäische Urkunden aus einer assyrischen Provinzhauptstadt*. Herausgegeben und bearbeitet von Johannes Freidrich. G. Rudolf Meyer, Arthur ungnad. Ernst F. Weidner. (Max Freiherr von Oppenheim zum 80. Geburtstag gewidmet), Berlin: 1940.

«کتیبه های تل حلف» متون میخی و اسناد آرامی از یکی از پایتختهای ایالتی آشور (یادنامۀ هشتاد سالگی اپنهایم)
منابع ۵۳ ج ۲ ص ۷۶۹، ۱۲۳ ج ۱۳ ص ۷۶۰، ۱۲۵ ج ۱۲ ص ۳۸۶، ۳۸۵، ۱۵۱ ج ۶ ص ۵۳، ۱۵۲ ج ۳ و ۴ و ۸، ۱۵۴ ج ۱۷ ص ۶۸۱، ۱۷۴ ج ۱۵ ص ۱۸۰-۱۸۱.

اپیفیسیوس، روت [rut opifisiyus]

Opificius, Ruth

آشورشناسی.

خانم دکتر اپیفیسیوس متخصص در رشته آشورشناسی و سرپرست مطالعات باستان شناسی سمینار شرق باستان بوده است.

آثار

Das altbabylonische TerrakottarelieF. Berlin: W. de Gruyter, 1961.

تفوش برجستۀ کوره پز شدۀ بابل باستان
7000 i.e. Siebentaused Jahre Byblos. Aufgeno-

یادمانی موسوم به «مهر تَرکُندُموس»

La Grèce et l'Orient ancien. 1924. [For criticism see: Johannes Friedrich. *OLZ*, V. 29, 1929, 655-656.]

یونان و شرق باستان

Introduction à l'étude critique du nom propre grec. Paris: P. Geuthner, 1925.

مدخلی بر بررسی انتقادی اسم خاص در زبان یونانی
Sumérien et indo-européen, l'aspect morphologique de la question. Paris: P. Geuthner, 1925.

وجه صرفی زبانهای سومری و هند و اروپایی

«Essai de contribution à l'histoire de la méthode de scription du moyen perse»,
Idéographies Pehlevie et suméro-accadienne. *MSLP*, t. 23, 1929, 215-221.

«تتبعی بر تاریخچه سبک نگارش خط فارسی میانه».

Mithra, Zoroastre et la préhistoire aryenne du christianisme. Paris: payot, 1935. [For criticism see: C. J. M. Weir, *AAA*, V. 23, Liverpool: 1936, 61-62.

میترا، زرتشت و زمینه آریایی پیش از تاریخ در مسیحیت
«Sothis-sirius et le monde préhellénique»,
Melanges Maspero 1, Le Caire: 1935-38, 529-544.

«سوتیس - سیریوس (شعراى یمانی) و جهان پیش از تمدن یونان»

L'Epopée indoue: étude de l'arrière-fonds ethnographique et religieux. Les Editions Denoel, 1946.

حماسه هندو: مطالعه نهانگاه قوم‌شناسی و مذهبی
منابع ۵۳ ج ۱ ص ۲۴۷، ۱۱۷ ج ۱ و ۲، ۱۲۵ ج ۲ ص ۵۲۰، ۵۲۱ ج ۱ ص ۱۵۱، ۱۵۲ ج ۱ و ۶ و ۷.

اتکینسن، جیمز [jeymz atkinsen]

Atkinson, James

(۱۷۸۰-۱۸۵۲)، ادبیات فارسی.

۹ مارس در دورهام^۱ انگلستان به دنیا آمد. در لندن و ادینبرا^۲ به تحصیل در رشته پزشکی پرداخت و پس از پایان تحصیلات به عنوان پزشک مخصوص به هندوستان رفت. این سفر سبب آشنایی وی با هند و مشرق زمین شد. هنگامی که در بنگال به عنوان

جراح به کار اشتغال داشت به فراگرفتن زبان و ادبیات فارسی پرداخت و به آثار سخن‌سرایان ایران از جمله فردوسی، علاقه‌مند شد.

در ۱۸۰۵ عضو هیأت پزشکی بنگال، و در ۱۸۱۸ استادیار زبان فارسی فورت ویلیام کالج^۳ گردید. از ۱۸۳۸ تا ۱۸۴۱ با سمت سرپرست تیم جراحان به همراه ارتش هند به کابل رفت. شهرت وی بیشتر مدیون ترجمه گزیده‌ای از شاهنامه فردوسی به نظم و نثر است. ۷ اوت درگذشت.

آثار

Firdawsi. *Soohrab*. A poem, freely tr. from the original Persian of Firdousee. Being a portion of the *Shahname* of that celebrated poet, pub. under the sanction of the College of Fort William. Calcutta: P. Pereira, 1814, 1828.

سهراب (ترجمه آزاد از متن فارسی شاهنامه فردوسی)
Hatim Ta'i. Hatim Ta'ee, a romance in the Persian language. Revised and corrected by Diyanat Allah under the superintendence of James Atkinson. [*Qissah i Hatim Ta'i*], Calcutta: 1818.

حاتم طائی (نظارت بر تصحیح و تجدیدنظر)
Kulsum Nani. Customs and manners of the women of Persia, and their domestic superstitions, translated from the original Persian manuscript. London: Oriental translation fund of Great Britain and Ireland, 1832.

کلثوم نه (ترجمه)
The Shah Nameh of the Persian Poet Firdousi. translated and abridged in prose and verse [from Tavakkul Beg's abridgment], with notes and illustrations. London: Oriental translation fund of Great Britain and Ireland, 1832; London and New York: F. Warne and Co., 1886.

شاهنامه فردوسی (ترجمه و تلخیص به نظم و نثر)
Nizami Ganjavi 1141-1203. *Laili and Majnun*. [A poem. translated in verse] from the original

1. Durham 2. Edinburgh
3. Fort William College

[filip häynts oto] اتو، فیلیپ هاینتس

Otto, Philip Heinz

(۱۹۱۰-۱۹۴۱)، باستان‌شناسی.

در آلمان به دنیا آمد. تحصیلاتش در الهیات بود ولی به خاطر علاقه‌ای که به باستان‌شناسی داشت، نزد استادانی چون رودن والد^۱ و واتسینگر^۲ در این رشته به تحصیل پرداخت. در ۱۹۳۷ از دانشگاه توبینگن با گذراندن رساله‌ای با عنوان تحقیقی دربارهٔ سرامیک اواسط عصر برنز در فلسطین به اخذ درجهٔ دکترای باستان‌شناسی نایل آمد.

وی در حفاری مارک براننبورگ^۳ شرکت کرد و در ۱۹۳۸ به عنوان دستیار در انستیتوی باستان‌شناسی آلمان در استانبول مشغول به کار شد و مجموعهٔ کشفیاتی را که از حفاری بغازکوی به دست آورده بود به موزهٔ آنکارا اهدا کرد. در ۱۹۳۲ و ۱۹۳۳ در فلسطین اقامت گزید و سپس با استفاده از بورس تحصیلی، سفرهایی به ناحیهٔ شمال ایتالیا، یونان، بالکان و غرب آسیای صغیر و ترکیه کرد. در جوانی در برلین درگذشت.

آثار

«Studien zur Keramik der mittleren Bronzezeit in Palästina», ZDPV 61, 1938, 147-377, p11. 2-20. [For Criticism See: N. Stoch. *Orientalia*, v. 9, 1940, n. s. 390-392.]

«پژوهشهایی دربارهٔ سرامیک اواسط عصر برنز در فلسطین»

Demirci Huyuk. *Eine vorgeschichtliche Siedlung an der phrygisch-bithynischen Grenze*. Bericht über die Ergebnisse der Grabung 1937, von Kurt Bittel und Heinz Otto. Berlin: 1939.

یک مهاجرنشین پیش از تاریخ در مرز فریگیه - بیتینی (با همکاری)

Yazilikaya: *Architektur, Felsbilder Inschriften und Kleinfunde*. Von Kurt Bittel, Rudolf Naumann und Hainz Otto. Leipzig: J. C. Heinrich, 1941, Neudruck der Ausg. 1941. Osnabruck: Zeller, 1947.

یازیلیکایا: معماری، تصویر نقش برجستهٔ سنگی، سنگنبشته‌ها و کشفیات دیگر (با همکاری)

Persian of Nezami, London: A. J. Valpy, 1836.

لیلی و مجنون، اثر نظامی گنجوی (ترجمه به نظم)

The Expedition into Afghanistan. Notes and sketches descriptive of the country contained in a personal narrative during the campaign of 1839 and 1840 up to the surrender of Dost Mahomed Khan. London: 1842.

سفر هیأت اعزامی به افغانستان

Character and Costumes of Afghanistan. By captain Lockyer Willis Hart and James Atkinson. London: H. Graves and company, 1843.

ویژگیها و لباس محلی مردم افغانستان (با همکاری)

The Loves of Laili and Majnun. A poem from the original Persian. Tr. by J. Atkinson. Review, *Athenaeum*, 106, 1895.

عشق‌های لیلی و مجنون (ترجمه و تجدیدنظر)

Persian Literature... With a special Introduction by Richard J. H. Gottheil... Rev. ed. ... London: Colonial Press, 1900.

ادبیات فارسی (ویرایش، با همکاری)

The Love Stories of the East, Laili and Majnun. From the Persian of Nizami. Reedited with an introduction by L. Granmer Byng, 1905.

داستانهای عشقی شرق، لیلی و مجنون (با همکاری)

Avesta, Pahlavi and Ancient Persian Studies in Honour of the Late Shams-ul Ulama Dastur PeshotANJI Behramji Sanjana.

اوستا، پهلوی و مطالعات ایران باستان به مناسبت بزرگداشت مرحوم شمس‌العلماء دستور پشتون جی بهرام جی سنجانا

درباره‌اش

Beeston (Alfred Felix Landon). *The Atkinson Laila Majnun*. (Offprint from the Bodleian library Record, Vol. IV, No. 2, Oxford: Oxford University Press, 1952.

دربارهٔ ترجمهٔ لیلی و مجنون اتکینسن

منابع ۱۶ ص ۹۶، ۹۷ و ۹۸؛ ص ۵۰، ۳۹۲-۳۹۴، ۳۹۴، ۴۳۹؛ ۱۲۴ ص ۱۹؛ ۱۲۵ ج ۲ ص ۴۹۴؛ ۱۳۵ ص ۴۶؛ ۱۵۱ ج ۱ ص ۵۱۳، ۵۱۴ و ۷۱۵ و ج ۳ ص ۶۴۶ و ۹۳۵ و ج ۴ ص ۱۵۲، ۱۵۳ و ۷ و ۸.

1. Rodenwaldt

2. Watzinger

3. Mark Brandenburg

Figurenreliefs der Klosterkirche von Achthamar», *1st Int. Cong. of Turkish arts, Ankara, 1959, Communications* 1961, 279-282.

«تصاویر و نقش برجسته‌های ترکی - اسلامی در کلیسای صومعه‌اختر»

«Der seldschukische Moscheebau in Kleinasien», *ZKA* 12, 1962, 158-163.

«بناهای مساجد سلجوقی در آسیای صغیر»

«Darstellungen des türco-chinesischen Tierzyklus in der islamischen Kunst», *Beiträge zur Kunstgeschichte Asiens. In memoriam E. Diez*, 1963, 131-165.

«نمایش دایرة‌البروج ترکی - چینی در هنر اسلامی»

«Die Ulu Dachami in Sivrihisar», *Anadolu (Anatolia)* 9, 1965, 161-168.

«دخمه بلند سیوری حصار»

«Die menschliche Figurendarstellung auf den Fliesen von Kohadabad», *Forschungen zur Kunst Asiens. In memoriam K. Erdmann*, 1969, 111-139.

«نمایش تصاویر انسانی بر روی کاشی‌های قبادآباد»

«Nachleben byzantinischer Traditionen in der Moschee Murado II in Edirne», *Aspects of the Balkans, Continuity and Change*, ed. H. Birnbaum and S. Vryonis, Jr. The Hague, Paris: 1972, 198-210.

«تداوم حیات سنت‌های بیزانسی در مسجد سلطان مراد دوم در ادرنه»

«Figural Stone Reliefs on Seljuk Sacred Architecture in Anatolia», *KO* II, 1978, 79, 103-149.

«نقش برجسته‌های سنگی معماری مقدس سلجوقی در آناتولی»

«Das frühabbasidische Thronbild», *Ars Turcica: Akten des VI. Internationalen Kongresses für Türkische Kunst, München...* 1979. Ed. K. Kreiser [u.a.], Munich.

«تصویر تخت شاهی در اوایل دوره عباسی»

منابع ۸ ص ۴۱۴، ۱۵۰، ۱۹۵۵، ۱۹۵۶، ۱۹۶۰، ۱۹۶۱، ۱۹۶۵، ۱۹۶۶، ۱۹۷۰، ۱۹۷۲، ۱۹۷۳، ۱۹۷۷، ۱۹۸۰، ۱۹۹۰.

Bittel, Kurt 1907. *Die Grabungen wurden im Auftrag des Archäologischen Instituts des Deutschen Reiches und den Deutschen Orientgesellschaft ausgeführt*, 3.

«حفاری‌های انجام شده توسط انستیتی باستان‌شناسی امپراتوری آلمان و انجمن شرق‌شناسی آلمان (با همکاری) منابع ۱۲۵ ج ۱۲ ص ۴۷۹؛ ۱۷۳ ج ۱۴ ص ۳۸۱.

آتودورن، کاترینا [kātrīnā otodorn]

Otto-Dorn, Katrina

معماری اسلامی.

در آلمان به دنیا آمد. استاد دانشگاه لوس آنجلس بوده و در دانشگاه هایدلبرگ و مدتی نیز در دانشگاه آنکارا تدریس کرده است.

آثار

«Die Isa Bey Moschee in Ephesus», *Kleinasien und Byzana*, 1950, 115-131.

«مسجد عیسی بی در افسوس»

«Osmanische ornamentale Wandmalerei», *KO* 1, 1950, 45-54.

«نقاشی‌های دیواری تزینی عثمانی»

«Türkische Grabsteine mit Figurenreliefs aus Kleinasien», *Ars. Or.* 3, 1950, 63-76.

«سنگ‌گورهای نقش برجسته ترکی آسیای صغیر»

«Islamische Denkmäler Kilikiens», *Jhb. Kleinasien. Forsch.* 2, 1952-53, 113-126.

«یادبودهای ماندگار اسلامی در کیلیکیه»

«Bericht über die Grabung im islamischen Rusafa», *Jhb. des Deutschen Archäol. Inst., Archäol. Anzeiger* 69, 1954, 138.

«گزارش درباره حفاری در روصافه اسلامی»

«Der Mihrab Arslan Hane Moschee in Ankara», *Anatolia*, 1956, 71-75.

«محراب مسجد ارسلان خان در آنکارا»

«Grabung im Umayyadischen Rusafah», *Ars. Or.* 2, 1957, 119-133.

«حفاری در روصافه امویان»

«Seldschukische Holzsäulenmoscheen in Kleinasien», *Aus der Welt der islamischen Kunst, Festschrift E. Kuhnel*, 1957, 59-88.

«مساجد ستون چوبی سلجوقی در آسیای صغیر»

«Türkisch-islamisches Bildgut in den

اته، کارل هرمان [kārī hermān ete]

Ethé, Carl Hermmann

(۱۸۴۴-۱۹۱۷)، مآخذشناسی، زبان و ادبیات فارسی.

۱۳ فوریه در اشترازلوند^۱ (آلمان) به دنیا آمد. در دانشگاه‌های گرایفسوالد^۲ و لایپزیک در رشته زبان‌شناسی تحصیل کرد. در ۱۸۶۵ موفق به اخذ درجه دکتری شد. پس از آن در مونیخ زبانهای عربی، فارسی و ترکی را آموخت.

در ۱۸۸۹ کار تهیه فهرست نسخه‌های خطی فارسی، ترکی، هندی و پشتوی کتابخانه بودلین را، که زاخو^۳ شروع کرده بود به پایان رساند. همچنین فهرست نسخه‌های خطی فارسی کتابخانه آندیا آفیس لندن را در ۱۹۰۳ تدوین کرد.

در ۱۸۷۲ به منظور مطالعه نسخه‌های خطی فارسی و عربی و ترکی کتابخانه دانشگاه آکسفورد به انگلستان رفت.

از ۱۸۷۵ تا ۱۹۱۵ به مدت چهل سال در دانشگاه ابريستوت^۴ در ویلز به تدریس زبانهای شرقی پرداخت. در طی این مدت با شرق‌شناسان آنجا، از جمله ادوارد براون، آشنا شد.

آثار

Al-Kazwini, Ca. 1203-1283. *Kosmographie*. Nach der Wüstenfeldschen Textausgabe, mit Benutzung und Beifügung der reichhaltigen Anmerkungen und Verbesserungen des Herrn Fleischer, aus dem Arabischen zum ersten Male vollständig übersetzt von Hermann Ethé, Die Wunder der Schöpfung. 1. Halbband, Leipzig: Fues, 1868.

آثار البلاد (کیهان نگاری)، اثر قزوینی (ترجمه)

Fattahi, d. 1448. *Das Schlafgemach der Phantasie*. Von Fettahi aus Nišābūr. Erstes Kapitel: vom Glauben und Islam, zum ersten Mal aus den Leipziger und Wiener Handschriften mit Benutzung des türkischen kommentars von Surūrī übers, und mit Anmerkungen versehen von dr. Hermann Ethé, Leipzig: H. Matthes, 1868.

شیستان خیال، اثر فتاحی نیشابوری، فصل اول درباره ایمان و اسلام، همراه با تفسیر ترکی از سروری (ترجمه و تحشیه)

Morgenländische Studien... Leipzig: Fuos, 1870.

Translations from Arabic and persian. «Aus der persischen Fabelsammlung *Anvari-Soheili*», 147-166; «Der Cufismus und seine drei Hauptvertreter in der persischen Poesie», vorzugsweise Dschelaleddin Rumi, 95-124; «König und Derwish», Romantischmystisches Epos vom Scheich Hilali aus dem persischen Original treu nachgebildet, 197-282; «Die persischen passionsspiele», 174-194, Leipzig: 1870.

مطالعات شرق‌شناسی. «از مجموعه اشعار انوار - سهیلی: «صوفی‌گری و سه نماینده آن در اشعار فارسی»؛ «شاه و درویش»؛ «جلوه‌هایی از تعزیه‌های ایرانی»

Nizāmī Ganjavi, 1141 - 1203. «... Alexanders Zug zum Lebensquelle im Land der Finsternis», eine Episode aus Nizāmīs *Iskendername*, übersetzt, kommentiert und besonders seinem mystischen Inhalt nach genauer beleuchtet, *Akademie der Wissenschaften, Munich, philosophisch- philologische und historische Klasse. Sitzungsberichte*, München: 1871, 343-405.

«عزیمت اسکندر سوی چشمه آب حیات در سرزمین ظلمات»، از اسکندرنامه، اثر نظامی (ترجمه و تفسیر) *Seyyit Battal* (Romance). Die Fahrten des Sajjid Batthal, ein alttürkischer Volks und Sittenroman, zum ersten Male vollständig übersetzt von Hermann Ethe, Leipzig: F. A. Brockhaus, 1871.

سیدبطل

«Firdusi als Lyriker», *Akademie der Wissenschaften, Munich, philosophisch philologische und historische Klasse. Sitzungsberichte II*, München: 1872, 273-304; bd. III, 1873, 623-659.

«فردوسی شاعر»

«Verwandte persische und occidentalische Sagenstoffe», *Essays und Studien*, Berlin: F. Nicolai (A. Effert. L. Lindtner), 1872.

1. Stralsund

2. Greifswald

3. Sachau

4. Aberystwyth

5. Wales

Holder, 1887. Separat-abdruck aus den *Verhandlungen des VII Internationalen Orientalisten-Congresses. Sem. section*, 19-45.

یوسف و زلیخا منسوب به فردوسی [در ۱۹۰۸ به انگلیسی منتشر شده است]

Die hofische und romantische Poesia der Perser... Hamburg: J. F. Richter, 1887.

شعر درباری و رمانتیک ایرانیان

Die mystische, didaktische und lyrische Poesie und das spätere Schrifttum der Perser... Hamburg: J. F. Richter, 1888.

شعر عرفانی و آموزشی و تغزلی و نوشته‌های متأخر ایرانیان
Oxford university. Bodleian library. ...
Catalogue of the Parsian, Turkish, Hindūstani, and Pushtū Manuscripts in the Bodleian Library.
begun by Professor Ed. Sachau... Continued:
Completed and ed. by Hermann Ethé...
Oxford: The clarendon Press, 1889.

فهرست نسخه‌های خطی فارسی، ترکی، هندی و پشتو در
کتابخانه بودلین

«Die älteste Urkunde über Firdausi», *ZDMG* 48, 1894, 89-94.

«قدیمیترین اسناد درباره فردوسی»

Geiger, Wilhelm 1856-1943. *Grundriss der iranischen Philologie*. Unter Mitwirkung von Chr. Bartholomae, C. H. Ethé, R. F. Geldner [u. a.] hrsg. von Wilhelm. Geiger und Ernst Kuhn... Strassburg: K. J. Trübner, 1895-1904, 2 Vols.

بنیان فقه اللغة ایرانی (با همکاری)

Catalogue of Persian Manuscripts, in the Library of the Indian Office. by Hermann Ethé... Pub. by order of the secretary of state for India in council Oxford: printed for the India office by H. Hart, 1903.

فهرست نسخه‌های خطی فارسی در کتابخانه ایندیا آفیس
«Omar Khayyam», *EB*, vol. xx, 11 Edition, Cambridge: 1911.

«عمر خیام»

Wales National library. *Catalogue of Oriental Manuscripts, Persian, Arabic, and Hindustani.* Comp. by Herman. Ethé... Aberystwyth: 1916.

«مایه‌های مشترک افسانه‌های مغرب زمین و حکایات فارسی خویشاوندشان»

Kisai, Majd al-Din Abu Ishak, 953-1002. «Die Lieder des Kisa'i», *Akademie der Wissenschaften, Munich, philosophisch philologische und historische Klasse Sitzungsberichte II*, München: 1874, 133-153.

«اشعار کسائی»

«Avicenna als persischer Lyriker», Gottingen: Nachrichten, 1875.

«ابوعلی سینا شاعر ایرانی»

Abusaid ibn Abi al-Khair, 967-1040. ... *Die Ruba'is des Abu Sa'id ibn Abulkhair...* von Prof. Dr. Hermann Ethé, *Akademie der Wissenschaften, Munich, philosophisch philologische und historische Klasse. Sitzungsberichte*, München: 1875-78.

رباعیات ابوسعید ابوالخیر (ترجمه)

Rūdagi's Vorläufer und Zeitgenossen. Ein Beitrag zur Kenntniss der ältesten Denkmäler neupersischer Poesie... Leipzig: 1875.

پیشگوتان و معاصران رودکی

«Nasir Khusrau's *Rusanainama*», oder Buch der Erleuchtung in Text und Übersetzung, nebst Noten und kritisch-biographischen, Appendix. I & II, *ZDMG* 33, 1879, 645-65; 34, 1880, 428-64, 617-642.

«روشنایی نامه ناصر خسرو»

«Auswahl aus Nasir Khusrau's *Kasiden*», *ZDMG* 36, 1882, 478-508.

«منتخب قصیده‌های ناصر خسرو»

«Sefer Tehillim im Targum persi», Die Psalmen in hebräischem Text mit persischer Übersetzung 1883, *LBOph.*, Leipzig: 1884, 186-194.

«مزامیر عبری با ترجمه فارسی»

«Nasir bin Khusrou's Leben, Denken und Gedichten», Leiden: 1885, 169-237, Detached from *International congress of orientalis. Actes du sixieme Congres.*

«زندگی، افکار و اشعار ناصر خسرو»

Firdowsis Yusuf und Zalikha. ... Wien: A.

فهرست نسخه‌های خطی شرقی، فارسی، عربی و هندی
کتابخانه ملی وینز

«On Some Hitherto Unknown Turkish Versions of *Kalilah and Dimnah*», *International congress of orientalist. Actes du sixieme congres internationaldes orientalistes, Tenu en 1883 a Leiden*.

«در باره برخی ترجمه‌های ترکی کلیل و دمنه که تاکنون
ناشناخته مانده‌اند»

«Neupersische Literature», *Grundriss der iranischen Philologie*. Band. 2. Abschnitt V, 212-368.

«ادبیات فارسی جدید»

[این اثر با عنوان و مشخصات زیر به فارسی ترجمه و چاپ
شده است:

تاریخ ادبیات فارسی. ترجمه صادق رضازاده شفق. تهران:
ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۳۷ ش.]

منابع ۵ ص ۱۵۱۳، ۳۴، ۳۵ ذیل هرمان اته؛ ۴۲ ص
۱۳۱، ۵۳ ج ۲ ص ۵۰۶؛ ۷۰ ذیل هرمان اته؛ ۷۵ ص
۲۱۵، ۱۲۴ ص ۱۴۰، ۱۲۵ ج ۶ ص ۱۴۴، ۱۴۱ ج ۳
ص ۲۲، ۱۵۲ ج ۲ و ۶ و ۷.

اتینگها وزن، ریچارد [ričard etinghāzen]

Ettinghausen, Richard

(۱۹۰۶ - ۱۹۷۹). هنر اسلامی.

پنجم فوریه در فرانکفورت آلمان به دنیا آمد. در رشته
علوم اسلامی در دانشگاه فرانکفورت تحصیل کرد و
در ۱۹۳۱ به دریافت درجه دکتري نایل آمد.

از ۱۹۳۱ تا ۱۹۳۳ در بخش اسلامی موزه دولتی
برلین زیر نظر فریدریش زاره^۱ و ارنست کونل^۲
مشغول به کار شد. در ۱۹۳۳ و ۱۹۳۴ به آمریکا رفت و
همکاری خود را با آرتور پوپ^۳ آغاز کرد. از ۱۹۳۴ تا

۱۹۳۷ عضو انستیتوی آمریکایی هنر و
باستان‌شناسی ایران بود. در ۱۹۳۷ و ۱۹۳۸ به عنوان
مربی هنرهای زیبا در انستیتوی هنرهای زیبای
دانشگاه نیویورک به تدریس پرداخت و نیز عضو دفتر
انستیتوی مطالعات پیشرفته گردید. از ۱۹۳۸ تا
۱۹۴۴ دانشیار تاریخ هنر اسلامی در دانشگاه
میشیگان، از ۱۹۳۸ تا ۱۹۵۴ مسئول نشریه آرس
اسلامیکا، از ۱۹۴۴ تا ۱۹۵۸ مشاور بخش هنر شرق
نزدیک در تالار هنر فریر^۴ وابسته به انستیتوی
اسمیشسونین^۵، از ۱۹۴۷ تا ۱۹۵۰ عضو کمیته

آمریکایی مطالعات شرق نزدیک و عضو کمیته
مطالعات شرق نزدیک در شورای آمریکایی انجمن
فارغ التحصیلان و از ۱۹۴۹ تا ۱۹۶۷ استاد راهنمای
تاریخ هنر اسلامی در دانشگاه میشیگان بود. در
۱۹۵۰ و ۱۹۵۱ در شرق نزدیک، بویژه در ایران و
افغانستان به تحقیق و مطالعه پرداخت. در ۱۹۵۴
نماینده رسمی انستیتوی اسمیشسونین در جشن
هزاره ابن سینا، از ۱۹۵۴ تا ۱۹۵۷ مسئول بخش
شرق نزدیک نشریه آرس اوریتالیس و از ۱۹۵۷
امانت دار مرکز تحقیقات آمریکایی در قاهره گردید. از
۱۹۵۸ تا ۱۹۶۱ کتابدار، از ۱۹۶۱ تا ۱۹۶۷ سرکتابدار
و از ۱۹۶۲ تا ۱۹۷۲ عضو کمیته‌های اجرایی موزه
منسوجات و هیأت گردانندگان انستیتوی شرق میانه
در واشنگتن دی.سی. بود. از ۱۹۶۷ تا ۱۹۶۹ کمک
کتابدار بخش هنر شرق نزدیک در موزه هنر
لوس آنجلس و استاد هنرهای زیبای دانشگاه
نیویورک بود. از ۱۹۶۹ استاد هنر اسلامی هاگوب
کورکیان^۶ و مشاور بخش هنر اسلامی موزه هنر
متروپولیتن در نیویورک بود. او عضو انستیتوی
آمریکایی مطالعات ایرانی و تحقیقات ترکی، عضو
هیأت تحریریه بولتن هنر تزینی ایرانی امپریال
کراون^۷ و عضو انجمن کالج هنر آمریکا، جمعیت
شرق‌شناسی آمریکا، آکادمی آمریکایی سده‌های
میانه، انجمن مطالعات شرق میانه شمال آمریکا،
انستیتوی شرق میانه، انستیتوی فرانسه، آکادمی
بریتانیا، انستیتوی باستان‌شناسی آلمان، انستیتوی
مصر، آکادمی هنر ایرانی و اسلامی باواریا، سفالینه و
مینیاتورهای ایرانی بوده است. در مدت اقامت خود
در ایران، درباره صنعت سفال‌سازی، نساجی،
قالیبافی و مینیاتور ایران و تاریخ آن چندین
سخنرانی ایراد کرده است.

آثار

«Ägyptische Holzschnitzereien aus islamischer
Zeit», *Ber. M LIV*. 1, 1933, 17-20.

«چوب تراشیهایی مصری از دوران اسلامی»

«Qabul Ahmad», Thieme - Becker,
Künstlerlexikon XXVII, 1933, 486.

1. Sarre	2. Kühnel
3. Pope	4. Freer Gallery of Art
5. Smithsonian Institute	
6. Hagop Kevorkian	7. Imperial Crown

Wunderlich. «*Orientalische Steinbücher und persische Fayencetechnik*», Istanbul: *Istanbuler Mitteilungen herausgegeben von der Abteilung Istanbul des Archäologischen Institutes des Deutschen Reiches* III, 1935; *BAIPAA*, IV, 1, 1935, 46-49.

«کتابهای شرقی درباره‌ی سفالگری ایرانی» (باهمکاری) Debevoise, Neilson C. «*Parthian Pottery from Seleucia on the Tigris*», *University of Michigan Studies Humanistic series* XXXII, Ann Arbor, 1934, Antiquity IX, 1935, 115-17.

«ظروف سفالی دوران پارسی در شهر سلوکیه واقع در کنار دجله» (نقد و بررسی)

«Persian Ceramics», *Izv.*, September 11, 1935, 3, Translated into Russian.

«ظروف سفالین ایرانی»

«A Signed and Dated Seljuq *Qur'an*», *BAIPAA* IV, 2, December, 1935, 92-102.

«قرآن تاریخ دار و امضاء شده‌ای از دوران سلجوقی»

«Dated Persian Ceramics in Some American Museums», *BAIPAA* IV, 3, June, 1936, 145-51; IV, 4, December, 1936, 222-28.

«سفالینه‌های تاریخدار ایرانی موجود در برخی از موزه‌های آمریکا»

«Evidence for the Identification of Kāshān Pottery», *AI* III, 1, 1936, 44-70; *III-Int. Cong. Persian Art*, 1939, 60-65.

«مدارک شناسایی سفالینه‌ی کاشان»

«New Affiliations for a Classical Persian Pottery Type», *Parnassus* XIII, 3, March, 1936, 10-12.

«تعیین هویت جدید برای نوع سفالینه‌های کهن ایرانی» Aga - Oglu, Mehmet. «*Persian Bookbindings of the Fifteenth Century*», Ann Arbor: 1935, *BAIPAA* IV, 3, June, 1936, 166-67.

«صحافیهای ایرانی سده‌ی پانزدهم» (نقد و بررسی) «Two Signed Mina'i Bowls», *BAIPAA* V, 1937, 29-32.

«دو جام مینایی نشان‌دار»

«Parthian and Sāsānian Pottery», *SPA* I, London- New York: 1938, 646-80.

«سفالینه‌های پارتها و ساسانیان»

«قبول احمد»

«Qasim», Thieme - Becker, *Künstlerlexikon* XXVII, 1933, 486.

«قاسم»

«Rahman Quli», Thieme - Becker, *Künstlerlexikon* XXVII, 1933, 571-72.

«رحمان قلی»

«Ram», Thieme - Becker, *Künstlerlexikon* XXVII, 1933, 584.

«رام»

«Ramdas», Thieme - Becker, *Künstlerlexikon* XXVII, 1933, 591.

«رام داس»

«Ram Sahai», Thieme - Becker, *Künstlerlexikon* XXVII, 1933, 584.

«رام سهای»

«Riza», Thieme - Becker, *Künstlerlexikon* XXVII, 1933, 400-407.

«رضا»

Antiheldnische Polemik im Koran. Inaugural Dissertation zur Erlangung der Doktorwürde der Philosophischen Fakultät der Johann Wolfgang Goethe - Universität zu Frankfurt am Main. Frankfurt a. M.: 1934.

جدال ضد جاهلیت در قرآن (پایان‌نامه‌ی دکتری)

«Die bildliche Darstellung der Ka'ba im islamischen Kulturkreis», *ZDMG*, Band 12, 3/4, 1934, 111-37.

«نمایش تصویری کعبه در فرهنگ اسلامی»

«Rao Göbind Singh», Thieme - Becker, *Künstlerlexikon* XXVIII, 1934, 14.

«راونگوویندسینگه»

«A Fourteenth Century Metal Bowl», *BAIPAA*, IV, 1, June, 1935, 40-43.

«جام فلزی از سده‌ی چهاردهم»

«Important Pieces of Persian Pottery in London Collections», *AI* II, 1935, 45-64.

«تکه‌هایی مهم از سفالینه‌ی ایرانی در مجموعه‌های لندن»

«Indische Miniaturen der Berliner Museen», *Pantheon* XV, 5, May, 1935, 167-70.

«مینیا‌تورهای هندی در موزه‌ی برلین»

Ritter, H., J. Ruska, F. Sarre, and R,

خطی تذهیب شده اسلامی قبل از ۱۳۵۰ میلادی» (با همکاری)

Schmidt, Erich F. «*The Treasury of Persepolis and other Discoveries in the Homeland of the Achaemenians*», Chicago: 1939, *AI* VII, 2, 1940, 173-76.

«گنجینه تخت جمشید و اکتشافات دیگر در سرزمین هخامنشیان» (نقد وبررسی)

... *Iranian and Islamic Art*. Oriental Art, Series O, Section IV, ed. by R. Ettinghausen and Eric Schroeder... Newton, Mass: The University Press, 1941.

هنر اسلامی و ایرانی (ویرایش، با همکاری)
«Persian Elements in the Morgan Bidpai Cycle», appendix to Miniatures of the Fables of Bidpai and of the Life of Aesop in the Pierpont Morgan Library by Myrtila Avery, *AB* XXIII, 2, June, 1941, 115-16.

عناصر ایرانی در مجموعه اساطیری بیدپای مورگان»
Hamlin, Talbot. «*Architecture through the Ages*», New York: 1940, *AI* IX, 1942, 232-34.

«معماری در طی قرون» (نقد وبررسی)
«An Early Islamic Glass - Making Center», *RMHA*, Princeton University, I, 2, 1942, 4-7.

«مرکز شیشه‌سازی مربوط به دوران اولیه اسلامی»
«In Memoriam, Ernst Cohn- Wiener, 1882-1941», *AI* IX, 1942, 238-39.

«یادنامه ارنستکن - وینر، ۱۸۸۲ - ۱۹۴۱»
«In Memoriam, John Ellerton Lodge, 1878-1942», *AI* IX, 1942, 239-40.

«یادنامه جان الرتن لاج، ۱۸۷۸ - ۱۹۴۲»
«Painting in the Fatimid Period: a Reconstruction», *AI* IX, 1942, 112-24.

«نقاشی در عصر فاطمیان: یک بازسازی»
«The Writings of Ananda K. Coomaraswamy», *AI* IX, 1942, 125-42.

«نوشته‌های آناندا کنتیش کوماراسوامی»
«The Bobrinski Kettle, Patron and Style of an Islamic Bronze», *GBA*, XXIV, 1943, 193-208.

«کتری بوبرینسکی، نمونه و سبک برنزکاری اسلامی»
«The Character of Islamic Art», *AH* ed. Nabih Amin Faris. Princeton: Princeton University

«The Ceramic Art in Islamic Times, B. Dated Faience», *SPA* II, London-New York: 1939, 1667-96.

«هنر سفالگری در ادوار اسلامی قبل از دوره لعابکاری»
«Inscription on the Caravanserai at Yazd-i Khwast», *CAI* Anthropological Series, Field Museum of Natural History, XXIX, Chicago: December 15, 1939, 568-72.

«کتیبه سردر کاروانسرای یزدخواست»
«Manuscript Illumination», *SPA* V, 2nd. ed., London - New York: 1939, 1937-74, figs. 640-42; VI, 1939. pls. 926-50.

«تذهیب نسخه خطی»
«An Umayyad Pound Weight», *JWAG* II, 1939, 73- 76.

«وزنه یک پوندی دوره بنی‌امیه»
Moghdam, M.E. and Yahya Armajani. «*Descriptive Catalog of the Garrett Collection of Persian, Turkish, and Indic Manuscripts, Including some Miniatures in the Princeton University Library*», Princeton: 1939, *AI* VII, 1, 1940, 120-21.

«فهرست توصیفی نسخه‌های خطی ایرانی، ترکی و هندی مجموعه گارت، به انضمام برخی مینیاتورهای موجود در کتابخانه دانشگاه پرینستون» (نقد وبررسی)
«In Memoriam, George Eumorfopoulos (1863-1939)», *AI* VII, 1940, 123.

«یادنامه جورج امروفوپولس (۱۸۶۳-۱۹۳۹)»
Gray, Basil. «*Persian Painting from Miniatures of the XIII-XVI Centuries*», New York-Toronto: 1940, *AI* VII, 1, 1940, 121-22.

«نقاشی ایرانی از مینیاتورهای سده سیزدهم - شانزدهم» (نقد وبررسی)

«Six Thousand Years of Persian Art», The Exhibition of Persian Art, New York: 1940. *AI* VII, 1, 1940, 108-17.

«شش هزار سال هنر ایرانی»
«Supplementary Notes to K.Holter's Check List of Islamic Illuminated Manuscripts before A.D.1350», With Hugo Buchthal and Otto Kurz, *AI* VII, 2, 1940, 147-64.
«یادداشتهای تکمیلی بر واریسی نامه هولتر از نسخه‌های

Valley, N.Y.: J.J. Augustin, 1952, 72-83.

«سبک اریبکاری در دوره پس از سامری»

Exhibition of Modern Paintings of Youssef Sida Under the Patronage of H.E. the Egyptian Ambassador. Introduction, July 17-19, 1952, District of Columbia Public Library, Georgetown Branch. Washington, D.C.: 1952.

نمایشگاه نقاشیهای معاصر یوسف صیدا با حمایت سفیر مصر (مقدمه)

Hazard, Harry W. «*The Numismatic History of Late Medieval North Africa*», N. S. 8, New York: 1952; *MW* XLIV, 1, January, 1954, 377.

«تاریخ سکه‌شناسی اواخر سده‌های میانی در شمال آفریقا» (نقد و بررسی)

Frothingham, Alice W. «*Lusterware of Spain*», Hispanic notes and monographs, essays, studies and brief biographies, Peninsular series, New York: 1951, *U. S. QBR* VIII, 2, June, 1952, 126.

«ظروف سفالین براق اسپانیا» (نقد و بررسی)

A Selected and Annotated Bibliography of Books and Periodicals in Western Languages Dealing with the Near and Middle East, with Special Emphasis on Medieval and Modern Times. Editor and contributor, prepared under the auspices of the Committee on Near Eastern Studies, American Council of Learned Societies. Washington, D.C: Middle East Institute, 1952.

گزیده و شرح کتاب‌شناسی کتابها و نشریات ادواری نوشته شده به زبانهای غربی درباره شرق نزدیک و میانه، با تأکید ویژه بر سده میانه و دوران حاضر (ویرایش، با همکاری)

«Islamic Architecture», *EH* V, 1953, 737-52.

«معماری اسلامی»

«Islamic Art», *EH* V, 1953.

«هنر اسلامی»

«Islamic Art and Archaeology», *Middle East in the Writings of Americans*, ed. Majid Khadduri. Translated into Arabic by Muhammad Mustafa Ziyada. Cairo: Impr. Misr, 1953, 63-107.

«هنر و باستان‌شناسی اسلامی»

Press, 1944, 251-68.

«ویژگی هنر اسلامی»

«Obituary Notice, Friedrich Sarre», *CArJ* May, 1946, 359-60.

«وفیات، فردریش زاره»

«Al-Ghazzālī on Beauty» *AT*, Issued in Honour of Dr. Ananda K. Coomaraswamy on the Occasion of his 70th Birthday, ed. K. Bharatna Iyer, London: Luzac, 1947, 160-65.

«زیبایی از دیدگاه غزالی»

Olschki, Leonardo. «*Guillaume Bûcher a French Artist at the Court of the Khans*», Baltimore: 1946, *MEJ* I, January, 1947, 95-97.

«گیوم بوشه هنرمندی فرانسوی در دربار خانها» (نقد و بررسی)

«Studies in Muslim Iconography, 1-The Unicorn», *Freer Gallery of Art Occasional Papers*, Vol. I, 3 Washington, D.C.: Smithsonian Inst., 1950, 209.

«مطالعات درباره تصویرنگاری اسلامی، ۱- تک شاخ»

«In Memoriam, Ananda Kentish Coomaraswamy (1877-1947)», *AI* XVI, 1951, 259.

«یادنامه، آناندانتیش کوماراسوامی (۱۸۷۷-۱۹۴۷)»

«In Memoriam, Ernst Herzfeld (1879 - 1948)», *AI* XV-XVI, 1951, 261 - 66, with supplementary bibliography, 266-67.

«یادنامه، ارنست هرزفیلد (۱۸۷۹-۱۹۴۸)»

«Islamic Art and Archeology», *NECS*, ed. T. Cuyler Young, Princeton: Princeton University Press, 1951, 17-47.

«هنر و باستان‌شناسی اسلامی»

Barrett, D. «*Islamic Metalwork in the British Museum*», London: 1949, *AI* XV-XVI, 1951, 255-57.

«فلزکاری اسلامی در موزه انگلیس» (نقد و بررسی)

Postscript to O.N. Bader, «A Sasanian Vessel from Kungur», *AI*, XV-XVI, 1951, 141-42.

«ظرفی از دوره ساسانی، از کنگور [کنگاور]»

«The Beveled Style in the Post-Samarra Period», *Archaeologica Orientalia in Memoriam Ernst Herzfeld*, ed. George C. Miles. Locust

en Iran, Mission de Susiane sous la direction de G. Contenau et R. Ghirshman, Paris: 1952, *Ars. Or.* 1, 1954, 220-23.

«گزارش مقدماتی که پنجم سفر اکتشافی به شوش» (۱۹۴۶-۱۹۵۱)، (نقد و بررسی)

«Some Paintings in Four Istanbul Albums», *Ars. Or.*, 1, 1954, 91-103.

«چند نقاشی در چهار آلبوم استانبول»

Supplement to a Selected and Annotated Bibliography of Books and Periodicals in Western Languages Dealing with the Near and Middle East. Editor and Contributor, Washington, D.C.: Middle East Institute, 1954.

تکمله‌ای برگزیده و شرح کتاب‌شناسی کتابها و نشریات ادواری نوشته شده به زبانهای غربی درباره شرق نزدیک و شرق میانه (ویرایش، با همکاری)

Landau, Rom. «*The Arabesque: The Abstract Art of Islam*», *Asian Study Monograph*, No. 2, The American Academy of Asian Studies, San Francisco: 1955, *Ar. As.* XVIII, 3/4, 1955, 339-40.

«هنر به سبک اسلامی: هنر تجریدی اسلامی» (نقد و بررسی)
«An Illuminated Manuscript of Hafiz-i Abru in Istanbul, Part I», *KO* II, 1955, 30-44.

«نسخه خطی تذهیب شده از حافظ ابرو در استانبول، بخش I»

«Interaction and Integration in Islamic Art», *Unity and Variety in Muslim Civilization*, ed. Gustave E. von Grunebaum, Chicago: University of Chicago Press, 1955, 107-31.

«تأثیر متقابل و شکل‌پذیری در هنر اسلامی»

«The Mesopotamian Style in Luster Painting», *Ar. As.* XVIII, 3/4, 1955, 294-306.

«سبک بین‌النهرینی در نقاشی براق»

«The Snake-Eating Stag in the East», *Late Classical and Mediaeval Studies in Honor of Albert Mathias Friend, Jr.*, ed. Kurt Weitzmann. Princeton: Princeton University Press, 1955, 272-86.

«گوزن نر مارخوار در شرق»

«Archaeology: Islamic Archaeology», *EB* II, 1956, 259K, 259L.

Mayer, L.A. «Mamluk Costume: a Survey», Geneva: 1952, *MW* XLIII, October, 1953, 257-98.

«جامه مملوکی: نظری اجمالی» (نقد و بررسی)

Weibel, Adele Coulin. «*Two Thousand Years of Textiles: The Figured Textiles of Europe and the Near East*», New York: 1952, *U.S. QBR* IX, 3, September, 1953, 285.

«دوهزار سال صنعت نساجی: منسوجات نقشدار اروپا و شرق نزدیک» (نقد و بررسی)

«Avicenna Millenium Celebration», *MER* VI, May 18, 1954, 5.

«جشن هزاره ابن‌سینا»

Rice, D.S. «*The Baptistère de Saint Louis, a Masterpiece of Islamic Metalwork*», Paris: 1951, *Ars. Or.* I, 1954, 245-49; *MW*, XLIV, 1, January, 1954, 54.

«ظرف تعمید کلیسای سن‌لوی، شاهکاری از فلزکاری اسلامی» (نقد و بررسی)

«Bibliography of the Writings of K. A. C. Creswell», *Ars. Or.* I, 1954, 509-12.

«کتابشناسی آثار کرسول»

«Bibliography of the Writings of Mehdi Bahrami», *Ars. Or.* I, 1954, 625-27.

«کتابشناسی آثار مهدی بهرامی»

«The Covers of the Morgan *Manāfi* Manuscript and Other Early Persian Bookbindings», *Studies in Art and Literature for Belle da Costa Greene*, ed. Dorothy E. Miner. Princeton: Princeton University Press, 1954, 459-73.

«جلد نسخه خطی کتاب منافع و دیگر صحافیهای اولیه ایران در کتابخانه مورگان»

«Notes on the Lusterware of Spain», *Ars. Or.* 1, 1954, 133-56.

«یادداشت‌هایی درباره ظروف سفالین براق اسپانیا»

In Memoriam. «The Publications of Jean Sauvaget», *Ars. Or.* I, 1954, 208-13.

«آثار چاپ شده ژان سوواژه» (یادنامه)

Ghirshman, Roman. «*Rapport préliminaire 1, Cinq campagnes de fouilles à Suse (1946-1951)*», *Mémoires de la Mission archéologique*

1955, *MEJ* XI, Summer, 1957, 336.

«نقاشیهای هندی برای انگلیس، ۱۷۷۰-۱۸۸۰: مقاله»
(نقد و بررسی)

Mayer, L.A. «Islamic Architects and their Works», Geneva: 1956 *MW* XLVII, January, 1957, 76-77.

«معماران اسلامی و آثار آنها» (نقد و بررسی)
Goitein, S.D. «Jews and Arabs: their Contacts through the Ages», New York: 1955, *Ars. Or.* II, 1957, 591-94.

«یهودیان و اعراب: برخورد هایشان در طی دوران» (نقد و بررسی)

Ministry of Waqfs, Giza (Orman). «The Mosques of Egypt from 21 H. (641) to 1365 H. (1946), *The Survey of Egypt*», Cairo: 1949, *Ars. Or.* II, 1957, 544-45.

«مساجد مصر از سال ۲۱ هجری (۶۴۱) تا سال ۱۳۶۵ هجری (۱۹۴۶)، بررسی مصر» (نقد و بررسی)

«Persian Ascension Miniatures of the Fourteenth Century», *Accademia Nazionale dei Lincei, XII Convegno 'Volta', Promosso dalla classe di scienze morali storiche e filologiche. Tema: Oriente e occidente nel medioevo*, Rome: 1957, 360-83.

«اوج مینیاتورهای ایرانی سده چهاردهم»
Von Bode Wilhelm and Ernst Kuhnel. «Vorderasiatische Knpfteppiche aus alter Zeit», Braunschweig: 1955, *Oriens* X, 1957, 362-63.

«قالیافی شرق نزدیک از عهد قدیم» (نقد و بررسی)
«The Wade Cup in the Cleveland Museum of Art, its Origin and Decoration», *Ars. Or.* II, 1957, 327-66.

«پیاله آب‌برداری در موزه هنر کیولند، تزئینات و جنس آن»

«An Exhibition of the Ancient Arts of Muslim Countries in Lahore», *WP* I, 8, April, 1958, 21-27.

«نمایشگاهی از هنرهای باستانی کشورهای اسلامی در لاهور»

Erdmann, Kurt. «Der orientalische Knpfteppich, Versuch einer Darstellung seiner Geschichte», Tübingen: 1955, *Oriens* XI, 1958,

«باستان‌شناسی: باستان‌شناسی اسلامی»

«The Arts of Iran at the Time of Avicenna», *Le livre du millénaire d'Avicenne: conférence des membres du Congrès d'Avicenne...* 22-27 Avril 1954, IV. Téhéran: Impr. de l'Université de Téhéran, 1956, 132-38.

«هنرهای ایران در دوره ابن‌سینا»
«Early Realism in Islamic Art», *Studi orientalistici in on ore di Giorgio Levi della Vida* I, Rome: Instituto per l'Oriente, 1956, 250-73.

«رنالسم اولیه در هنر اسلامی»
Catalogue. *An Exhibition of Islamic Art at the Ohio State Museum. July-August. 1956.* Columbus: Ohio State University, 1956-1957.

نمایشگاهی از هنر اسلامی در موزه ایالتی اوهایو، ژوئیه - اوت ۱۹۵۶ (فهرست‌نامه)

«Persian Painting», *CE* XV, 1956, 572a.
«نقاشی ایرانی»

«Persian Sculpture», *CE* XV, 1956, 573 a.
«مجسمه‌سازی ایرانی»

«Bibliographie der islamischen Einbandkunst, 1871-1956», jointly with Emil Gratzl and K.A.C. Creswell, *Ars. Or.* II, 1957, 519-40.

«کتاب‌شناسی هنر صحافی اسلامی، ۱۸۷۱-۱۹۵۶» (با همکاری)

«Comments on the Nature of Islamic Art and Its Symbols», *IC: What Do We Mean by It? Inter-national Islamic Colloquium*, Lahore: Dec. 31, 1957. Printed in English and Urdu; Reprinted in *PQ*, VIII, 1, Spring, 1958, 39-40, 64; and in *IICP*, December 29, 1957-January 8, 1958, Lahore: Punjab University Press, 1960, 7-9.

«تفاسیری درباره ماهیت هنر اسلامی و نمادهای آن»
Ipsiroglu, M.S. and S.Eyüboğlu. «*Fatih Albumuna Bir Bakış (Sur l'Album du Conquerant)*», Istanbul: 1955, *Ars. Or.* II, 1957, 565-67.

«نظری به آلبوم سلطان محمد فاتح» (نقد و بررسی)
Archer, Mildred and W.G. «*Indian Painting for the British, 1770- 1880: An Essay*», London:

Mayer, L.A. «Islamic Woodcarvers and their Works», Geneva: 1959, MW XLIX, January, 1959, 60; Geneva: 1962, Der Islam XLI, Oct. 1965, 282.

«چوب‌تراشان مسلمان و آثار آنها» (نقد و بررسی)

«Les éléments décoratifs turcs des objets en or et en argent», Premier Congrès international des arts turcs, organisé par l'Institut de l'histoire des arts turcs et musulmans attaché à la Faculté de théologie, Université d'Ankara, 19-24 Oct. 1959, Faculté des lettres, Ankara. Addresses, essays, lectures. Ankara: 1959, 89.

«عناصر زینتی ترک در مصنوعات طلا و نقره»

«Muslim Art», CE XIV, 1959, 79-82.

«هنر اسلامی»

«Near Eastern Book Covers and Their Influence on European Bindings», A report on the exhibition of history of bookbinding at the Baltimore Museum of Art, 1957-58, Ars. Or. III, 1959, 113-31.

«جلد کتابهای شرق نزدیک و تأثیرشان بر صحافیهای اروپایی»

«New Light on Early Animal Carpets», Aus der Welt der islamischen Kunst Festschrift für Ernst Kuhnel zum 75 Geburtstag am 26. 10. 1957, ed. R. Ettinghausen, Berlin: Gebr. Mann, 1959, 93-116.

«پرتوی تازه بر قالیهای نقش حیوانی اولیه» (ویرایش)

«On Some Mongol Miniatures», KO III, 1959, 44-65.

«درباره چند مینیاتور مغولی»

Lillys, William. «Introduction and notes to Persian Miniatures: The Story of Rustam», Rutland, Vt. -Tokyo: 1959, Ar. As. XXII, 1959, 268.

«مقدمه و یادداشتها بر مینیاتورهای ایرانی: داستان رستم» (بررسی)

«Tadhib (Illumination)», UEI I, Lahore: 1959. (Translated into Urdu.)

«تذهیب»

«Tajlid (Bookbinding)», UEI I, Lahore: 1959. (Translated into Urdu.)

257-64.

«قالی دستباف شرقی، تحقیقی درباره توصیف تاریخی آن» (نقد و بررسی)

«Abbasside Art: Mural Painting, Miniatures, Decorative Arts (Pottery, Glass and Rock Crystal, Woodwork, Textiles)», EWA I, 1959, 10-15; «Abbasidi. La pittura murale, laminiatura, le arte decorative», EUA I, 1959, 10-18. Translated into Italian.

«هنر عباسیان: نقاشی دیواری، مینیاتورها، هنرهای تزئینی (ظرف سفالینه، شیشه و سنگ بلور، کارهای چوبی، منسوجات)»

«Abdu's - Šamad, o Hvāga 'Abdu's Samad», EWA I, 1959, 16-19; EUA I, 1959, 18-21. Translated into Italian.

«عبدالصمد یا خواجه عبدالصمد»

«Bibliography of the Writings of J.V.S. Wilkinson», Ars. Or. III, 1959, 259-62.

«کتابشناسی آثار ویلکینسون»

«The Bustan Manuscript of Sultan Nasir Shah Khalji», Marg XII, 3, June, 1959, 42-43.

«نسخه خطی بوستان سلطان ناصر شاه خلجی»

«Further Comments on The Wade Cup», Ars. Or. III, 1959. 197-200.

«شرحهای بیشتر درباره پیاله آب برداری»

Gray, Basil. «Preface to Iran, Persian Miniatures, Imperial Library», With an introduction by Andre Godard, New York: 1956, Ars. Or. III, 1959, 217-20.

«درآمدی بر ایران، مینیاتورهای ایرانی، کتابخانه سلطنتی» (نقد و بررسی)

Pearson, J. D. and D.S.Rice. «Islamic Art and Archaeology», A register of work published in the year 1954, Cambridge: 1956, Ars. Or. III, 1959, 215-16.

«هنر و باستان‌شناسی اسلامی» (نقد و بررسی)

Lane, Arthur. «Introduction to Islamic Pottery from the Ninth to the Fourteenth Centuries, A.D. in the Collection of Sir Eldred Hitchcock», London: 1956, Ars. Or. III, 1959, 216-17.

«درآمدی بر سفالینه اسلامی از سده نهم تا چهاردهم میلادی در مجموعه میرالدرد هیچکاک» (نقد و بررسی)

«تجلید»

«Taklif (Inlay)», *UEI I*, Lahore: 1959, 597-607.
(Translated into Urdu.)

«تکلیف»

«Un tissu de la première époque Ottomane», *Premier Congrès international des arts turcs*, organisé par l'Institut de l'histoire des arts turcs et musulmans attaché, à la Faculté de théologie, Université d'Ankara, 19-24 Oct. 1950, Faculté des lettres, Ankara. Addresses, essays, lectures. Ankara: 1959, 87-88; «An Early Ottoman Textile», *Communications Presented to the Congress*, International Congress of Turkish Arts Ist., Ankara, 1959, Ankara: Türk Tarik Kurumu Basimevi, 1961, 133-40.

«پارچه‌ای از اوایل حکومت عثمانی»

«Bihzad», *EI*, Vol. I, 1960, 1211-14; «Bihzād, Kamāl al-Din, Ustād», *EI* 1st. ed., Vol. IX (Suppl.), 1987, 38-40.

«بیهزاد»

Medieval Near Eastern Ceramics in the Freer Gallery of Art. Washington, D. C.: Smithsonian Institution, 1960.

سفالینه‌های سده میانی شرق نزدیک در تالار هنر فریر

«Professor Kühnel's Scholarly Achievements», *Second Presentation of the Charles Lang Freer Medal*, Washington, D.C.: Freer Gallery of Art, May 3, 1960, 5-8.

«دستاوردهای عالمانه پروفیسور کونل»

Spies, Otto. «Türkisches Puppentheater, Versuch einer Geschichte des Puppentheaters in Morgenland», Emsdetten: 1959, *MW L*, July, 1960, 219-21.

«نمایش عروسکی ترکی، تحقیق درباره تاریخ نمایش عروسکی در شرق» (نقد و بررسی)

Arberry A.J., M.Minovi, and the late E.Bloch. «The Chester Beatty Library: A Catalogue of the Persian Manuscripts and Miniatures», I, Mss. 101-150, ed. by the late J.V.S. Wilkinsons, Dublin: 1954, *Ars. Or.* IV, 1961, 393-96.

«کتابخانه چستریتی: فهرست نسخه‌های خطی و

میناتورهای ایرانی» (نقد و بررسی)

Minorsky, V. «The Chester Beatty Library: A Catalogue of the Turkish Manuscripts and Miniatures», with an introduction by the late J.V.S. Wilkinson, Dublin: 1958, *Ars. Or.* IV, 1961, 385-93.

«کتابخانه چستریتی: فهرست نسخه‌های خطی و

میناتورهای ترکی» (بررسی)

«Esthetics», *EWA V*, 1961, 60-62; «Estetica», *EUA*, V, 1962, 94-95. (Tr. into Italian.)

«زیبایی‌شناسی»

«The Iconography of a Kashan Luster Plate», Jointly with Grace D.Guest, *Ars. Or.* IV, 1961, 25-64.

«تصویرنگاری یک بشقاب سفالینه براق کاشان» (با

همکاری)

«The Illuminations in the Cairo Mosche-b-Asher- Codex of the Prophets», by R. H. Pinder Wilson. In Paul Kahle, *Der hebräische Bibeltext seit Franz Delitzsch*, Stuttgart: W. Kohlhammer Verlag, 1961, 95- 98.

«تذهیب کتب مقدس خطی مجموعه موشه بن אשר در قاهره»

Archer, W.G. «Introduction and notes to Indian Paintings: Fifteen Color Plates», New York-Toronto: 1957, *Ars. Or.* IV, 1961, 397-99.

«مقدمه و یادداشتها بر نقاشیهای هندی: پانزده بشقاب رنگی» (بررسی)

Eastman, Alvin Clark. «The Nala- Damayanti Drawings: A Study of a Portfolio of Drawings Made for Raja Samsar Cand of Kangra (1774-1823)», illustrating an early Indian romance, twenty- nine drawings now in the Museum of Fine Arts, Boston, with the addition of nineteen drawings from other American museums and from a private collection, Boston: 1959, *Ars. Or.*, IV, 1961, 396-97.

«تابلوهای نقاشی نالا - داماینتی: مطالعه دسته‌ای از اوراق و اسناد طراحی شده برای راجا سمسار کند کانگریسی» (بررسی)

(Translated into Italian.)

«نقاشیهای زندگی روزمره و موضوعات غیرمذهبی: شرق»
«Gold and Silverwork: Islam», *EWA* VI, 1962,
418-19, «Oreficeria: l'Islam», *EUA* X, 1964,
141-42. (Translated into Italian.)

«طلا و نقره کاری: اسلام»

«Iconismo e Aniconismo: Islamismo», *EUA*
VII, 1962, 156-58; «Images and Iconoclasm:
Islam», *EWA* VII 1963, 816-18.

«شمایل و شمایل شکنی: اسلام»

Wilber, Donald N. «*Persian Gardens and
Garden Pavilions*», Rutland, Vt.: 1962, *MEJ*
XVI, Autumn, 1962, 546-47.

«باغها و گلخانه های ایرانی» (بررسی)

Rice, Tamara Talbot. «*The Seljuks in Asia
Minor*», New York: 1961, *MEJ* XVI Autumn,
1962, 390.

«سلاجقه در آسیای صغیر» (بررسی)

Creswell, K.A.C. «*A Bibliography of the
Architecture, Arts and Crafts of Islam to 1st Jan.
1960*», Cairo- London: 1961, *JAOS* LXXXII,
July September, 1963, 395-96.

«کتاب شناسی معماری، آثار هنری و صنایع اسلامی تا اول
ژانویه ۱۹۶۰» (بررسی)

«Chinese Representations of Central Asian
Turks», *Beiträge zur Kunstgeschichte asiens, in
Memoriam Ernst Diez*. Istanbul: B. Matbaasi,
1963, 208-22.

«جلوه های هنر چینی ترکهای آسیای مرکزی»

«The Evergreen Tradition of Moslem Art», *AN*
LXI, 9, January, 1963, 26-29, 55-56.

«سنت همیشه بهار هنر اسلامی»

«Historical Subjects: Islam», *EWA* VII, 1963,
495-97.

«موضوعات تاریخی: اسلام»

Archer, Mildred. «*Natural History Drawings in
the Indian Office Library, Catalogue*», London:
1962, *JAS* XXII, February, 1963, 250-52.

«فهرست تابلوهای نقاشی تاریخ طبیعی، موجود در
کتابخانه ایندین آفیس» (بررسی)

«New Pictorial Evidence of Catholic
Missionary Activity in Mughal India (Early

*Paintings of the Sultans and Emperors of India
in American Collections*. New Delhi: Lalit Kala
Akademi, 1961.

نقاشیهای سلاطین و امپراتوران هند در مجموعه های
امریکایی

*Persian Miniatures in the Bernard Berenson
Collection*. London: Charles Skilton, 1961;
*Miniatures Persanes de Collection
Bernard Berenson*. Milan: Officine Grafiche
Ricordi, 1962.

میناتورهای ایرانی در مجموعه برنارد برنسن

Turkey: Ancient Miniatures. (Preface)
introduction by M.S. Ipsiroğlu. Greenwich,
Conn: New York Graphic Society, 1961.

ترکیه: میناتورهای عصر باستان

«Turkish Elements on Silver Objects of the
Seljuk Period of Iran», *Communications
Presented to the Congress, International
Congress of Turkish Arts, Ist., Ankara, 1959*,
Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1961,
128-33.

«عناصر ترکی روی اشیاء نقره ای ایران عصر سلجوقی»

Esin, Emel. «*Introduction and notes to Turkish
Painting*», Rutland, Vt.-Tokyo: 1960, *Ar. As.*
XXIV, 1961, 73-74.

«مقدمه و یادداشتها بر نقاشی ترکی» (بررسی)

Ancient Glass in the Freer Gallery of Art.
Washington. D.C.: Smithsonian
Institution, 1962.

ظرف شیشه ای باستانی در تالار هنر فری

Arab Painting. Geneva: Skira, 1962; *Arabische
Malerei*. Geneva: Skira, 1962; *La Peinture
arabe*. Geneva: Skira, 1962; *Arabische Malerei*.
Stuttgart: Skira-Klett-Cotta, 1979.

نقاشی عربی

Drawings of the Islamic World. (introduction),
Great Drawings of All Time IV, ed. Moscovitz,
New York: Shorewood Press, 1962.

تابلوهای نقاشی جهان اسلام (مقدمه)

«Genre and Secular Subjects: the East», *EWA*
VI, 1962, 99-100; «Genere e Profane
Figurazioni: Oriente», *EUA* V, 1962, 670-71.

یوسف میدا: نقاشیها، طرحها، سفالینه‌ها (مقدمه)
Erdmann, Kurt. «Das anatolische Karavansaray
des 13. Jahrhunderts», Istanbul Forschungen,
herausgegeben von der Abteilung Istanbul des
Deutschen Archäologischen Instituts, XXI,
Berlin: 1961, *Der Islam*, XLI, October, 1965,
291-94.

«کاروانسرای سده میزدهم آناتولی» (بررسی)
«Art of the Islamic Period, Bibliography», 7000
years of Iranian Art Circulated by the
Smithsonian Institution, 1964-1965,
Washington, D.C.: Smithsonian Institution,
1965, 50-51.

«کتابشناسی هنر دوره اسلامی»
«The Dance with Zoomorphic Masks and
Other Forms of Entertainment Seen in Islamic
Art», *Arabic and Islamic Studies in Honor of
Hamilton A. R. Gibb*, ed. George Makdisi,
Leiden: E. J. Brill, 1965, 211-24.

«رقص با نقاب شبیه حیوانات و دیگر شکلهای نمایشی
دیده شده در هنر اسلامی»

«Foundation-Moulded Leatherwork, a Rare
Egyptian Technique also Used in Britain»,
*Studies in Islamic Art and Architecture in
Honourof Professor K.A.C. Creswell*, American
University at Cairo, Center for Arabic
Studies, Cairo: American University in Cairo
Press, 1965, 63-71.

«برجسته کاری روی چرم با قالب فلزی، هنر بی‌نظیر
مصری که در انگلستان نیز سابقه داشته است»

«Friedrich Sarre, on the Occasion of His
One-Hundredth Birthday», *Pantheon* XXIII, 5,
September-October, 1965, 319.

«فردریش زاره، به مناسبت صدمین سالگرد تولدش»
«Kurt Erdmann (1901-1964)», *Der Islam* XLI,
October, 1965, 253-60.

«کورت اردمان (۱۹۰۱-۱۹۶۴)»
Levy, Martin. «Medieval Arabic Bookmaking
and its Relation to Early Chemistry and
Pharmacology», Philadelphia: 1962, *Library
(Transactions of the Bibliographic Society)*,
Fifth Series, XX, 2, June, 1965, 153-54.

XVIIth Century)», *Perennitas... P. Thomas
Michels zum 70. Geburtstag*, Münster: Verlag
Aschendorff, 1963, 385-96.

«مدرک مصور جدیدی از فعالیت تبلیغی کاتولیکها در هند
عصر مغولی (اوایل سده هفدهم)»
«Pre-Mughal Painting in India», *Trudy
dvadstat' pyatogo mezhdunarodnogo kongressa
vostokovedov, Moskva, 9-16 avgusta, 1960.
Proceedings of the XXVth International Congress
of Orientalists, Moscow, August 9-16, 1960*, IV,
14, Moscow: 1963-1964, 191-92.

«نقاشی دوره پیش از مغول در هند»
«Some Deccani Miniatures in the United
States», *Marg*, XVI, March, 1963, 14-16, 32-33,
5 ills. Published as two articles, under the
titles «Bijapur» and «Portfolio: Deccani
Painting».

«برخی مینیاتورهای دکنی در ایالات متحده امریکا»
«The Conquering Lion, the Life Cycle of a
Symbol» jointly with Willy Hartner, *Oriens*
XVII, 1964, 161-71.

«شیر ژیان، دوره زندگی یک نماد» (با همکاری)
Souvaget, Jean. «Introduction à l'histoire de
l'Orient Musulman: Éléments de
bibliographie», édition refondue et complétée
par Cl. Cahen, Paris: 1961, *Der Islam*, XXXIX,
February, 1964, 271-72

«مقدمه‌ای بر تاریخ شرق مسلمان: داده‌های کتاب‌شناسی»
(بررسی)

«Iran Under Islam», 7000 Years of Iranian Art
Circulated by the Smithsonian Institution, 1964-
1965, Washington, D. C.: H. K. Press, 1964,
33-46.

«ایران اسلامی»
Masterpieces of Iranian Rugs and Textiles. June
9-September 12, 1964, Textile Museum,
Washington, D.C., Washington, D.C.: 1964.

شاهکارهای قالیچه‌ها و منسوجات ایرانی
Youssef Sida: Paintings, Drawings, Ceramics.
(Introduction), An Exhibition at Middle East
House, March 17 through April 12, 1964.
Washington: 1964.

Exhibition of Art Treasures from Turkey, Geneva: Skira, 1966.

شاهکارهایی از ترکیه

«Sasanian and Islamic Metal-Work in Baltimore», *Apollo* LXXVIX 58, n.s., December, 1966, 465-69.

«ساسانیان و فلزکاری اسلامی در بالتیمور»

«Storiche figurazioni: Il Mondo Orientale-Islam», *EUA* XIII, 1966, 34-38. (Translated into Italian.)

«برده‌خوانی: جهان شرق اسلامی»

«Turkish Miniatures» (Foreword), *Islamic Art from the Collection of Edwin Binney 3rd Circulated by the Smithsonian Travelling Exhibition Service 1966-1968*, Washington, D.C.: Smithsonian Institution, 1966.

«میناتورهای ترکی» (پیشگفتار)

«A Persian Treasure», *Arts in Virginia* VIII, 1/2, Fall-Winter, 1967-1968, 29-41.

«گنجینه‌ای ایرانی»

«The Andarz Nama, Some Remarks on the Style and the Iconography», *SPA*, ed. Arthur Upham Pope and Phyllis Ackerman, Teheran, London, New York, Tokyo: 1968, XIII, A11-15, text figs. A1, 4 and 5, pls. A10, 11. 14 and 23.

«اندروزنامه، ملاحظاتی درباره سبک و تصویرنگاری»

Erdmann, Hanna, unter Verwendung des Nachlasses von Kurt Erdmann mit Vorwort von Annemarie Schimmel. «Iranische Kunst in deutschen Museen», Weisbaden: 1967, *Ar. As.* XXX, 1968, 274.

«هنرهای ایرانی در موزه‌های آلمانی» (بررسی)

Jairazbhoy, R.A. «Art and Cities of Islam», New York: 1964, *Der Islam* XLV, February, 1969, 205-6.

«هنر و شهرهای اسلامی» (بررسی)

«A Case of Traditionalism in Iranian Art», *Forschungen zur Kunst Asiens in Memoriam Kurt Erdmann*, Istanbul: Baha Matbaasi, 1969, 88-110.

«یک مورد از سنت‌گرایی در هنر ایرانی»

«کتاب‌سازی عرب سده میانی و رابطه آن با علم شیمی و داروسازی اولیه» (بررسی)

«In Memoriam Ernst Kühnel (26. X.1882-5. VIII.1964)», *MM* VI, 1965, 215-36.

«یادنامه ارنست کونل (۲۶ اکتبر ۱۸۸۲-۵ اوت ۱۹۶۴)»

Turkish Miniatures from the Thirteenth to the Eighteenth Century. (Introduction) New York: New American Library, Inc., A Mentor-UNESCO Art Book, 1965; *Miniatures turques*, Paris: Flammarion; *Turkse miniaturen*. Amsterdam: J. M. Meulenhoff; *Miniature turche dal XIII al XVIII secolo*. Milan: Silvana Editoriale d' Arte; *Türkische Miniaturen vom 13. bis zum 18. Jahrhundert*, Munich: R. Piper and Co.; *Miniaturas turcas*. Buenos Aires: Editorial Hermes S.A.

«میناتورهای ترکی از سده سیزدهم تا هیجدهم (مقدمه)

«The Uses of Sphero-Conical Vessels in the Muslim East», *JNES* XXIV, 3, July, 1965, 218-29.

«استفاده از ظروف کروی - مخروطی در شرق اسلامی»

«The Immanent Features of Persian Art, Reflections on Recent Exhibitions», *Connoisseur* CLVII, 653, July, 1966, 207-12.

«ویژگیهای ماندگار هنر ایرانی، نگرشهایی به نمایشگاههای اخیر»

«In Honor of Rudolf Berliner, April 14th, 1966, on the Occasion of His Eightieth Birthday», *Rudolph Berliner: Bibliographie*, Munich: Privatdruck, 1966, 11-14.

«به احترام رودلف برلینر، ۱۴ آوریل - ۱۹۶۶، به مناسبت هشتادمین سالگرد تولدش»

«The Islamic Period», *Art Treasures of Turkey*, Washington, D.C.: Smithsonian Institution, 1966, 47-66.

«عصر اسلامی»

«The Islamic Period», *Treasures of Turkey*, co-author with Ekrem Akurgal and Cyril Mango. Geneva: Skira, 1966, 131-240.

«عصر اسلامی» (با همکاری)

Masterpieces from Turkey. A color portfolio created by Skira on the Occasion of the

Collection», *MMAB* XXVIII, 10, June, 1970.

«قالیهای اسلامی: مجموعه جوزمک مولن»

Cramer, Maria. «Koptisch.. Buchmalerei, Beiträge zur Kunst des christlichen Ostens», Band 2, Recklinghausen: 1964, *Der Islam* XLVI, March, 1970. 211-12.

«تذهیبکاری قبطی‌ها، آثار هنری مسیحیان شرق» (بررسی)

«The Boston Hunting Carpet in Historical Perspective», *BMB* LXIX, 355/356, 1971, 70-81.

«قالی نقش شکاری موزه بستان در چشم‌انداز تاریخی»

«Hilal in Islamic Art», *EI*, Vol. III, 1971, 381-85.

«هلال در هنر اسلامی»

«Ilkhānīd Architecture and Art», *EI*, Vol. III, 1971, 1123-37.

«هنر و معماری ایلخانیان»

«An Introduction to Modern Persian Painting», *Iran Faces the Seventies*, ed. Ehsan Yar-Shater, New York: Praeger Publishers, 1971, 341-48.

«درآمدی بر نقاشی معاصر ایران»

«Islam in World Literature», *Yearbook of Comparative and General Literature* 20, Bloomington: Indiana University Press, 1971, 58-60.

«اسلام در ادبیات جهان»

Co-editor and contributor to L.A.Mayer, *Mamluk Playing Cards*. ed. R.Ettinghausen and O.Kurz, Leiden: E.J.Brill, 1971.

«ورقهای بازی مملوک (ویرایش، با همکاری)

«Outstanding Recent Accessions (The Houghton Shah-Nameh)», *MMAB* XXX, 2, October/ November, 1971, 90.

«تازه‌ترین دریافت‌های جالب (شاهنامه هاونتن)»

«Almost One Hundred Years Ago», *Islamic Art in the Metropolitan Museum of Art*, ed. R. Ettinghausen, New York: Metropolitan Museum, 1972, 1-8.

«نزدیک به یکصدسال پیش» (ویرایش)

From Byzantium to Sasanian Iran and the Islamic World: Three Modes of Artistic

Randhawa, Mohinder Singh, and John Kenneh Galbraith. «Indian Painting: the Scene, Themes and Legends», XV, Boston: 1968, *KO* VI, 1, 1969, 79.

«نقاشی هندی: صحنه، موضوعها و افسانه‌ها» (بررسی)

Bombaci, Alessio. «The Kufic Inscription in Persian Verses in the Court of the Royal Palace of Mas'ūd III in Ghazni». Rome: 1966, *Der Islam* XLV, February, 1969, 214-15.

«کتیبه کوفی به خط فارسی در کاخ سلطنتی مسعود سوم در غزنین» (بررسی)

Unal, Rahim Hüseyin. «Les Monuments islamiques anciens de la ville d'Erzurum et de sa région, Bibliothèque archéologique et historique de l'Institut français d'archéologie d'Istanbul, XXII, Paris: 1968, *KO*, VI, 1, 1969, 77-78.

«بناهای باستانی اسلامی در شهر و منطقه ارزدوم» (بررسی)

Erdmann, Kurt, herausgegeben von Hanna Erdmann. «Siebenhundert Jahre Orientteppich, zuseiner Geschichte und Erforschung», Hertford: 1966, *Der Islam* XLVI, February, 1969, 210-12.

«هفتصد سال قالی شرقی، درباره تاریخ و کشف آنها» (بررسی)

«Some Comments on Medieval Iranian Art», *Ar. As.* XXXI, 4, 1969, 276-300.

«برخی تفسیرهایی درباره هنر ایرانی سده‌های میانی»

Meer, V.B. and A.D. Tushingham. «Crown Jewels of Iran», Toronto: 1968, *KO* VI, 2, 1970, 170-71.

«جواهرات سلطنتی ایران» (بررسی)

«Ernst Emil Herzfeld», *Neue deutsche Biographie* VIII, 1970, 733-34.

«ارنست امیل هرتسفلد»

«The Flowering of Seljuk Art», *MMJ* III, 1970, 113-31.

«شکوفایی هنر سلجوقی»

«Islamic Art», *MMAB* XXIX, 2, October, 1970, 83-86.

«هنر اسلامی»

«Islamic Carpets: The Joseph V. McMullan

غرب سده میانی،
The Islamic Garden. Dumbarton Oaks
 Colloquium on the History of Landscape
 Architecture, IV, in collaboration with
 Macdougall, Washington: Dumbarton Oaks
 Trustees for Harvard University, 1976.

باغ اسلامی (با همکاری)
 «The Man-Made Setting: Islamic Art and
 Architecture», *WIs*. ed. B.Lewis, London: 1976,
 57-88.

مناظر صنعتی: هنر و معماری اسلامی،
 «Abri Painting», *Studies in Memory of G.Wiet*,
 Jerusalem: 1977, 345-356.

نقاشی سایه‌دار،
 «Arab, Indian, Persian and Turkish Painting»,
 in collaboration with M.L. Swietochowski,
MMAB, 36 ii, 1978, 1-48.

نقاشی عربی، هندی، ایرانی و ترکی، (با همکاری)
 «Bahram Gur's Hunting Feats or the Problem
 of Identification», *Iran* 17, 1979. 25-31.

شاهکارهای شکاری بهرام‌گور یا مشکل شناسایی،
 «The Taming of the Horror Vacui in Islamic
 Art», *Proc. Amer. Philos. Soc.*, 123, 1979,
 15-28.

از بین بردن وحشت بیهوده در هنر اسلامی،
 «Kālī», a term for carpet, *EI*, Vol. IX (Suppl.),
 1987, 106-111.

قالی،
 «Riza'i (Ridā'i), Aḳā», an Indo-Persian minia-
 ture painter, *EI*, vol. IX (Suppl.), 1987,
 186-187.

رضایی، آقا،
Metalwork from Islamic Countries. Catalogue
 for Exhibition of February 25-March 11, 1943,
 in the Rackham Building, Research Seminary
 in Islamic Art, Institute of Fine Arts,
 University of Michigan.

فلزکاری کشورهای اسلامی
 قالیچه‌های شیری فارس. از مجموعه منیزه و پرویز تناولی،
 با مقدمه ریچارد اتینگهاوزن، تهران: انتشارات دانشگاه
 تهران، ۱۳۵۶.

Influence. Leiden: E. J. Brill, 1972.

از بیزانس تا ایران عصر ساسانی و جهان اسلام: سه شیوه
 تأثیر هنری

«From Persia's Ancient Looms», *The Textile
 Museum*, January 23-September 30, 1972.

از کارگاههای بافندگی ایران باستان،
 «Jean-Léon Gérôme as a Painter of Near
 Eastern Subjects», *Jean-Léon Gérôme
 (1824-1904)*, an Exhibition Organized by Bruce
 H.Evans, with Introduction and Commentaries
 by Gerald M.Ackerman at the Dayton Art
 Institute, the Minneapolis Institute of Arts and
 the Walters Art Gallery. Dayton, Ohio: Dayton
 Art Institute, 1972, 16-27.

از آن لئوژرم، به عنوان نقاش موضوعهای شرق نزدیک،
 «Muslim Cities: Old and New», *From Madina
 to Metropolis: Heritage and Change in the Near
 Eastern City*, ed. L. Carl Brown. Princeton:
 Darwin Press, 1972, 290-318.

شهرهای اسلامی: کهنه و نو،
 Pinder-Wilson, R., ed. «*Paintings from Islamic
 Lands*», *Oriental Studies*, IV, Oxford,
 Columbia, S.C.: 1969, *KO* VII, 2, 1972, 169-74.

نقاشیهایی از سرزمینهای اسلامی، (بررسی)
Persian Art. Calouste Gulbenkian Collection.
 (Introduction), Lisbon: Fundação Calouste
 Gulbenkian, 1972.

هنر ایرانی، مجموعه کالوسته گلبنکیان (مقدمه)
 «The Shah-Nameh Film», *MMAB* XXX, 5,
 April/ May, 1972, 252-54.

فیلم شاهنامه،
 «Sultanate Painting in Persian Style», in
 collaboration with Irmal. Fraad, *Chhavi: The
 Golden Jubilee Volume of the Bharat Kala
 Bhavan*, Banaras: India, Banaras Hindu
 University, 1972, 48-66.

سبک ایرانی در نقاشی عصر سلاطین هند، (با همکاری)
 «Muslim Decorative Arts and Painting, their
 Nature and Impact on the Medieval West»,
Islam and the Medieval West, Compiled and ed.
 by S.Ferber, Binghamton: 1975, 5-26.

هنرهای تزئینی و نقاشی اسلامی، ماهیت و تأثیرشان بر

درباره اش

Soucek, P.P. «Richard Ettinghausen (1906-1979)», *ArAA*, 33, 1980, 111-112.

ریچارد ایتینگهاوزن (۱۹۰۶-۱۹۷۹):

منابع ۱۳۴، ۴۵ ج ۲ ص ۴۲۹؛ ۵۳ ج ۳ ص ۱۰۱۹، ۵۸ ص ۲۰؛ ۵۹ ش ۴۳ و ۴۴ شش ماهه دوم، ص ۲۹۲، ۸۳ دوره ششم، ش ۱۲-۹ ص ۹۳۳ و دوره هفتم، ش ۴ ص ۴۱۰؛ ۹۰ س ۶ ش ۸ ص ۶۰۷-۶۰۸ و س ۷ ش ۱ ص ۱۵۲؛ ۱۱۰ س ۳ ش ۱۰ ص ۸۱۵ و س ۵ ش ۴ ص ۳۰۷؛ ۱۲۵ ج ۶ ص ۱۹۷-۱۹۸، ۱۳۱ ج ۱ ص ۱۳۸، ۱۳۸ ج ۹ (ج ۱) ج ۱ و ج ۳ (ج ۲) ۱۵۰ س ۱۹۵۵-۱۹۵۶، ۱۹۵۶-۱۹۶۰، ۱۹۶۱-۱۹۶۵، ۱۹۶۶-۱۹۷۰، ۱۹۷۱-۱۹۷۲، ۱۹۷۳-۱۹۷۴، ۱۹۷۴-۱۹۷۵، ۱۹۷۵-۱۹۷۶، ۱۹۷۶-۱۹۸۰، ۱۹۷۷-۱۹۷۹، ۱۹۸۰-۱۹۸۶؛ ۱۵۱ ج ۳ ص ۲۴؛ ۱۵۲ ج ۳، ۹۶ Ettinghausen, Richard. *Studies in Art and Literature of the Near East*. in honour of Richard Ettinghausen, New York: Peter J. Chelkowski, 1974.

اجمل خان، محمد [mohammad ajmal xān]

Ajmal Khan, Mohammad

(۱۸۹۷-۱۹۶۹)، مطالعات اسلامی.

۱۲ فوریه در شهر گوتنی - هند - به دنیا آمد. تحصیلاتش را تا درجه فوق لیسانس در رشته های زبان عربی و حقوق در دانشگاه های سیملا، الله آباد، لکهنو^۱ و علیگره^۲ ادامه داد. به زبانهای اردو، عربی، فارسی و انگلیسی آشنا بود.

از ۱۹۲۸ تا ۱۹۳۱ به تدریس زبانهای عربی و فارسی در دانشگاه الله آباد و ویراستاری مجله هفتگی انگلیسی زبان داون^۳ اشتغال داشت. در ۱۹۳۶ و ۱۹۳۷ در انجمن فرهنگی شانتینی کتان^۴ به عنوان پژوهشگر خدمت کرد. از ۱۹۳۷ تا ۱۹۴۷ منشی خصوصی مولانا ابوالکلام آزاد بود. از ۱۹۴۷ تا ۱۹۵۸ سمت مشاور، قائم مقام منشی و سپس منشی خصوصی وزیر آموزش و پرورش هند - ابوالکلام آزاد - را داشت. در ۱۹۴۸ در تهیه نسخه ای از قانون اساسی هند به زبان اردو مشارکت کرد. از ۱۹۵۸ تا ۱۹۶۴ مأمور برگزیده در شورای روابط فرهنگی هند در دهلی نو و متصدی بخش روابط فرهنگی با ایران شد. در ۱۹۵۸ ویرایش نشریه عربیک کوارترلی^۵ را عهده دار گردید. از ۱۹۵۸ تا ۱۹۶۲ آثار مولانا ابوالکلام آزاد را برای آکادمی سیهتا^۶ ویراستاری کرد.

در پایان مارس ۱۹۶۴ و نیز در ۱۹۶۶ دوبار به نمایندگی مجلس راجسها^۷ - یکی از دو مجلس پارلمان هند - انتخاب شد. منشی آکادمی امیر خسرو در دهلی نو بود و درباره عقیده گاندی راجع به آموزش مقدماتی، آثاری تألیف کرد.

آثار

Siasyat (Politics). 1924.

سیاسیات

Principles of Freedom. By T. Macswing Lord Mayor of Cork. 1925.

اصول آزادی (ترجمه)

Sultanul Hind Gharib Navaz. (biog. of khwaja Moinuddin Hasan Sanjari). 1930.

سلطان هند غریب نواز (زندگینامه خواجه معین الدین حسن سنجری)

Bhagwad Gita. in Persian for Indian Council for Cultural Research, 1935; 1958.

بهاگودگیتا

Tartib-e-Nuzul-Quran. (Research). 1940

ترتیب نزول قرآن

Tartib-i-Suvar-i-Quran-i-Majid. (research on the *Quran*). 1941.

ترتیب سور قرآن مجید

Pas-Manzar-i-Islam. (Philosophy). 1947.

پس منظر اسلام

Mukhtasar Sirat Mohammad. (biography). 1951.

مختصر سیره محمد (ص)

Mohammad-i-Arabi. (biography). 1955.

محمد عرب

Japji Saheb with a Life of Guru Nanak. 1961.

جایپجی صاحب با شرح حال گورو نانک (ترجمه)

«An Inquiry into the Earliest Collection of the *Quran*», *SIs*. 1964, 175-212.

«تحقیقی درباره کهن ترین مجموعه قرآن»

«Islam and Usury», *SIs*. 1964, 86-91.

«اسلام و رباخواری»

«An Introduction to Muslim Tradition in

1. Lucknow

2. Aligarh

3. Dawn

4. Shantiniketan

5. *Arabic Quarterly*

6. Sahitya Akademi

7. Rajya Sabha

the East», *NWRM*, Lahore: 1950.

«دکتر سر محمد اقبال فیلسوف شاعر مشرق زمین»

«A Few Symbols in Iqbal's Poetry», *Pak.T*, Lahore: 1950.

«کنایاتی چند در شعر اقبال»

«Intuition and Intellect in Iqbal's Poetry», *Pak.T*, Lahore: 1951.

«شهود و عقل در شعر اقبال»

«Iqbal and Nature», *Pak.T*, Lahore: 1953.

«اقبال و طبیعت»

«Said-i-Naficy: a Prodigy Literator», *Pak.T*, Lahore: 1956.

«سعید نفیسی، ادیبی بی نظیر»

«Revolutions Followed his Footprints (Life and Achievements of Sayyid Jamal'u'd-Din)», *CMG*, Lahore: 1959.

«انقلابات از او سرمشق می گرفتند (زندگانی و دستاوردهای سید جمال الدین)»

«Horse in Ancient Iran», *Pak.T*, Lahore: 1960.

«اسب در ایران باستان»

«Iqbal's Musings on Kashmir», *Pak.T*, Lahore: 1960.

«اندیشه‌های اقبال درباره کشمیر»

«Maliku'sh-shu'ara Bahar», *Iqbal* 10, 1960, 46-64.

«ملک الشعرای بهار»

«Persian Language and Literature in Pakistan», *CMG*, Lahore: 1960.

«زبان و ادبیات فارسی در پاکستان»

«Romantic Element in Iqbal's Poetry», *CMG*, Lahore: 1960.

«عنصر رمانتیک در شعر اقبال»

«Iqbal the Seer of Pakistan», *Pak. Jum*, Lahore: 1961.

«اقبال پیشگوی پاکستان»

«Story of Education in Iran», *CMG*, Lahore: 1961.

«تاریخچه تعلیم و تربیت در ایران»

«Trends in Modern Persian Poetry», *CMG*, Lahore: 1961.

Psychotherapy», *Iqbal* 16 III, 1968, 49-57.

«درآمدی بر روایت اسلامی درباره روان درمانی»

«Islamic Humanism and Amir Khosrow», *JRCI* 8 i & ii, 1976, 5-12.

«انسان مداری اسلامی و امیر خسرو»

A Brief Life of Amir Khosro.

خلاصه‌ای از زندگی امیر خسرو

دربار هاش

Metcalfe, B.D. «Nationalist Muslims in British India: The Case of Hakim Ajmal Khan», *MAS* 19, 1985, 1-28.

«مسلمانان ملی‌گرا در هندوستان مستعمره انگلیس، مورد حکیم اجمل خان»

منابع ۴۵ ج ۲ ص ۷۵۷؛ ۱۴۹ ج ۱ ص ۶۷ و ۶۸ و ۱۵۰ س ۱۹۶۱-۱۹۶۵ و ۱۹۶۶-۱۹۷۰ و ۱۹۷۸ و ۱۹۸۶.

احسن، عبدالشکور [abdoššakur ahsan]

Ahsan, Abdul Shakoor

زبان و ادب فارسی.

از اهالی لاهور پاکستان، لیسانس زبان و ادبیات فارسی از دانشکده دولتی لاهور، لیسانس حقوق و فوق لیسانس ادبیات فارسی از دانشگاه علی‌گره و دکتری ادبیات فارسی از دانشگاه پنجاب دریافت کرد. در ۱۳۳۳ ش. از سوی دولت پاکستان، برای گذراندن یک دوره تحصیلی در دانشگاه تهران، به ایران آمد و موفق به دریافت فوق لیسانس زبانهای باستانی ایران گردید.

پیش از پیدایش کشور پاکستان، به‌عنوان دانشیار زبان فارسی در آنکلو - عربیک کالج^۱ و در دانشگاه دهلی تدریس می‌کرد. با تشکیل کشور پاکستان به لاهور رفت و در آژینتل کالج دانشگاه پنجاب به تدریس پرداخت. در ۱۳۵۷ و ۱۳۵۸ ش. استاد ادبیات فارسی دانشگاه فردوسی مشهد بوده است. مسافرتها و دیگری نیز به ایران، برای شرکت در کنگره‌ها و به‌عنوان عضو هیأت حسن تفاهم، داشته و با بیشتر نویسندگان و شاعران معاصر ایرانی ملاقات کرده است. سالها مدیر انجمن تحقیقات پاکستان و نیز سردبیر نشریه آن انجمن بود. در ۱۹۶۶ از سوی دولت وقت ایران به‌خاطر خدماتش در شناساندن ایران به مردم پاکستان، نشان سپاس دریافت کرد.

آثار

«Dr. Sir Muhammad Iqbal Poet Philosopher of

of Muslim Philosophy.

سقوط خلافت عباسی در تاریخ فلسفه اسلامی
The Imperial Library of the Mughuls. (edited),
University of the Punjab.

کتابخانه سلطنتی مغولها (ویرایش)
Studies in Persian Language and Literature.
Printing in hand, Bazm-i-Iqbal.

مطالعاتی در زبان و ادبیات فارسی
«ایران-اک پهلوی خواب کی تعبیر» (تعبیر خواب پهلوی)،
امروز، لاهور: ۱۹۳۸.

«ایران کی صنعتین» (صنایع ایران)، امروز، لاهور:
۱۹۴۸.

«ایران مین تحریک آزادی» (نهضت آزادی در ایران)،
امروز، لاهور: ۱۹۴۸.

«ایرانی طرز تعلیم» (آموزش و پرورش در ایران)، امروز،
لاهور: ۱۹۴۸.

«ایران کاسلجوقی عهده» (عصر سلاجقه ایران)، امروز،
لاهور: ۱۹۵۰.

«ایران کی جد وجهد آزادی اور عهد حاضر کی فارسی شعراء»
(نهضت آزادی خواهی ایران و شعرای پارسی گوی معاصر)،
آفاق، لاهور: ۱۹۵۰.

«ایرانی اخبارات پر اک نظر» (نظری به اخبار ایران)، امروز،
لاهور: ۱۹۵۰.

«ایرانی درامی کا ارتقاء» (پیشرفت داستانهای نمایشی در
ایران)، امروز، لاهور: ۱۹۵۰.

«یورپ کی نشاء ثانیه» (تجدید حیات اروپا)، امروز، لاهور:
۱۹۵۰.

«عشق و خرد اقبال کی نظرمین» (عشق و خرد از نظر اقبال
لاهوری)، امروز، ۱۹۵۱.

«پاکستان کا معمار - سرسید احمدخان» (سرسید
احمدخان، معمار پاکستان)، ماه نو، کراچی: ۱۹۵۳.

«مفتی صدرالدین آزرده، ماهنامه خیال، ش ۴-۱، لاهور:
۱۹۵۷.

«ایرانی صوتیات اور زبان عامیانه» (آواشناسی و زبان
عامیانه ایران)، مجله انجمن عربی و فارسی دانشگاه
پنجاب، ۱۹۵۸.

«جدید فارسی ادب کا سیاسی اور سماجی پس منظر»
(زمینه‌های سیاسی و اجتماعی ادبیات فارسی معاصر)،
امروز، ده ساله نمبر، لاهور: ۱۹۵۸.

«جدید فارسی کا تاریخی اور لسانی پس منظر»
(زمینه‌های تاریخی و گویشی در ادبیات فارسی معاصر)،
مجله انجمن عربی و فارسی دانشگاه پنجاب، ۱۹۵۸.

«گرایشها در شعر نو فارسی»

«Trends in Modern Persian Prose», CMG,
Lahore: 1961.

«گرایشها در نثر نو فارسی»

«Intellectual Renaissance in Iran», Pak. T,
Lahore: 1962.

«تجدید حیات فکری در ایران»

«Modern Persian Grammar», Pak.L, 1962,
99-129.

«دستور زبان فارسی نوین»

«Pre-Islamic Iranian Verse», Pak.T, Lahore:
1962.

«شعر ایرانی پیش از اسلام»

«The Style of Iqbal's Persian Poetry», Pak.T,
Lahore: 1962.

«سبک شعر فارسی اقبال»

«The Iranian Nauruz», Pak.T, Lahore: 1963.

«نوروز ایرانیان»

«Some Pronunciation Problems in Persian,
Vowel Sounds», Pak.L, 1963.

«برخی اشکالات تلفظی در واژه‌های زبان فارسی»

«Ancient Languages of Iran», QI, Lahore:
1965.

«زبانهای باستانی ایران»

The Iranian Renaissance in the History of
Muslim Philosophy. Wiesbaden: Otto
Harroswitz, vol. II, 1966.

تجدید حیات ایرانی در تاریخ فلسفه اسلامی

«Western Loan-Words in Modern Persian»,
Iqbal 18 i, 1969, 1-22.

«وام واژه‌های غربی در زبان فارسی نوین»

«The Home-Town of Rabi'ah Bint-i Ka'b»,
Iqbal 18 iii, 1971, 83-91.

«زادگاه رابعه بنت کعب»

Modern Trends in the Persian Language.
Islamabad: Iran Pakistan Inst. of Persian
Studies, 1976.

«گرایشهای نو در زبان فارسی»

«An Appreciation of Iqbal's Thought and Art»,
RS Pak.

«تجلیل از فکر و هنر اقبال»

The Fall of the Abbasid Caliphate in the History

لکهنو به تدریس اشتغال دارد.

آثار

- گُهرهای پریشان. اثر مرغیب حسین، لکهنو: ۱۹۶۹ (شرح)
 شعر باستان. اثر انوارالحسن، لکهنو: ۱۹۷۱ (شرح)
 گل‌های ادب. اثر دکتر خلیل، لکهنو: ۱۹۷۱ (شرح)
 «سعدی و عشق‌بازی»، اثر محمدعلی جمال‌زاده، ۱۹۷۳
 (ترجمه)
 خاطرات مولانا ابوالحسن ندوی راجع به ایران. لکهنو:
 ۱۹۷۷ (ترجمه به فارسی)
 منبع ۶۷ ص ۳.

احمد، عظیم‌الدین [azymoddin ahmad]

Ahmad, Azimuddin

(۱۸۸۲ -)، فهرست نسخ خطی فارسی و عربی.
 در شهر پتنا، مرکز ایالت بیهار (هند) به دنیا آمد. پس
 از اخذ لیسانس علوم انسانی، به عنوان فهرست‌نگار
 بخش عربی به استخدام کتابخانه ملی شرقی پتنا
 درآمد. سپس با استفاده از بورس دولتی برای ادامه
 تحصیل به اروپا رفت و موفق به دریافت درجه
 دکتری زبان‌شناسی از کشور آلمان گردید.
 از ۱۹۱۴ تا ۱۹۱۸ استاد زبان عربی در اورینتل کالج
 دانشگاه پنجاب لاهور بود. سپس به زادگاهش شهر
 پتنا رفت و در بخش زبان عربی و فارسی کالج پتنا به
 تدریس پرداخت.
 عظیم‌الدین ویرایشگر نشریه اردو زبان علمی و تحقیقی
 کالج پتنا به نام معاصر بوده است. علاوه بر تدریس و
 تحقیق، اشعاری نیز سروده و به چاپ رسانیده است.

آثار

Catalogue of the Arabic and Persian Manuscripts in the Oriental Public Library at Bankipore. Calcutta: 1908.

فهرست نسخ خطی عربی و فارسی کتابخانه عمومی شرقی
 بانکپور

Nashwān ibn Sa'id al-Himyari, d. 1178. *Die auf Sūdarabien bezüglichen angaben Našwān's in Sams al-'ulūm.* Gesammelt, alphabetisch geordnet und hrsg. Leyden: E. J. Brill, London: Luzac & Co. 1916.

اظهارات نشوانی دربارهٔ عربستان جنوبی در کتاب شمس
 العلوم (گردآوری و تصحیح)

پاکستان اور ایران کی تاریخی روابط، (روابط تاریخی
 پاکستان و ایران)، امروز، ۱۹۶۱.

فاندر نادرپور، مجله اقبال لاهور، ۱۹۶۱.

«همارا معیار تعلیم» (معیار آموزش و پرورش ما)، لیل
 ونهار، لاهور: ۱۹۶۱.

«الجزائر کی جنگ آزادی کاپس منظر» (زمینه جنگ
 آزادی الجزایر) امروز، ۱۹۶۲.

«جدید فارسی دستور و محاوره» (زبان و ادبیات فارسی
 معاصر)، مجله انجمن عربی و فارسی دانشگاه پنجاب،
 لاهور: ۱۹۶۳.

اقبال کی فارسی شاعری کاتقیدی جائزه. (نقد اشعار
 فارسی اقبال)، انتشارات اقبال آکادمی پاکستان

و ایران: چند تاثرات و مشاهدات، لیل ونهار، لاهور

پاکستان ادب. لاهور: انتشارات اداره تحقیقات پاکستان
 (تالیف و گردآوری)

دستبو. اثر میرزا غالب. لاهور: انتشارات دانشگاه پنجاب
 (تصحیح)

غالب ذاتی تاثرات کی آئین من. (تاثرات ذاتی در رفتار
 غالب). لاهور: انتشارات دانشگاه پنجاب (گردآوری با
 همکاری)

قد پارسی (نصاب فارسی برائی سیکندری سکول).
 (گردآوری)

گنج دانش (نصاب برائی بی - ای - فارسی). لاهور:
 انتشارات دانشگاه پنجاب (گردآوری)

مقالات منتخب. لاهور: انتشارات اورینتل کالج (گردآوری با
 همکاری)

مهر نمروز. اثر میرزا غالب، لاهور: انتشارات دانشگاه
 پنجاب (تصحیح)

منابع ج ۲ ص ۵۳۴ و ۵۸۸؛ ج ۱ ص ۱۲؛ ج ۳ ص
 ۱۱۹، ۲۰۳، ۲۱۰، ۲۱۳، ۴۵ ج ۱ ص ۵۲۹؛ ۵۷ ص
 ۱۸۵-۱۸۹؛ ۱۵۰ ص ۱۹۶۵-۱۹۶۱ و ۱۹۶۶-۱۹۷۰ و
 ۱۹۷۱-۱۹۷۲ و ۱۹۷۶-۱۹۸۰؛ ۱۵۲ ج ۲ و ۷؛ ضمیمه
 دانش شماره ۲۴ و ۲۵.

احسن‌الظفر [ahsanozzafar]

Ahsanul Zafar

(۱۹۴۲ -)، زبان و ادب فارسی.

در شهر مونگهیر^۱ (ایالت بیهار^۲ هند) به دنیا آمد. در
 رشته زبان و ادبیات فارسی تحصیل کرد و به درجه
 دکتری زبان و ادب فارسی نایل گردید.

به زبانهای اردو، فارسی، عربی و انگلیسی آشناست و
 به عنوان استادیار زبان و ادبیات فارسی در دانشگاه

1. Monghyr

2. Bihar

پرداخت. وی به زبانهای اردو، عربی و انگلیسی
آشنایی دارد و به کشورهای پاکستان، بحرین، دبی،
کویت و عربستان مسافرت کرده است. در ۱۹۸۳ بنا
به دعوت جمهوری اسلامی ایران، به ایران سفر کرد.

آثار

احوال عشرت بریلوی
ادبیات انقلابی اسلام در سده های گذشته
انتقاد و نهضت
تاریخچه غزل اردو در پاکستان
سرگذشت نهضت کنفرانس مؤمن
قرن پانزدهم هجری: تقاضاها و خواسته ها
مسائل اساسی مسلمانان هند و حل و فصل آنها
منبع ۶۷ ج ۲ ص ۹.

احمد قریشی قلعه داری، احمد حسین

[aḥmad ḥoseyn aḥmad qoreyši qal'edāri]
Ahmad Quraishi Qaledari,
Hussein Ahmad

(۱۹۲۶ -)، زبان و ادبیات اردو، فارسی و عربی.
۷ مه در روستای قلعه دار (ایالت گجرات پاکستان)
به دنیا آمد. در رشته زبان و ادبیات اردو، فارسی و
عربی فوق لیسانس گرفت.

وی بیست و پنج سال در دانشکده های زمیندار
گجرات و گجراتواله ونواحی آن به تدریس زبان فارسی،
عربی و اردو اشتغال داشته است. در شعر فارسی و
اردو و پنجابی شهرت یافته و تا امروز چند کتاب شعر
از او به چاپ رسیده است. کتابخانه وی به سبب داشتن
نسخه های خطی نادر و کمیاب، از جمله نسخه های
خطی فارسی به خط شاعران و مصنفان و مؤلفان آنها
و نیز قرآنهای خوش خط و مذهب، و دیوانهای اشعار و
تذکره های شاعران فارسی گوی، کتب و رسایل
تاریخی، مجموعه های فقه و حدیث با ترجمه فارسی،
اسناد و فرمانهای تاریخی، نمونه خط و توقیع و
مهر حکام و پادشاهان، مرقعات و قطعات خط
خوشنویسان معروف و غیره در جهان مشهور است و
از ذخایر زبان و ادب فارسی و ایران شناسی به شمار
می آید.

آثار

پنجابی ادبی تذکریان فی اک تنقیدی نظر (نظری انتقادی بر

Miftāḥ al-Kunūz al-Khaṭīya (The key of the
Hidden Treasure). Bankipore: 1918.

مفتاح الكنوز الخافیه

O'Connor, Vincent Clarence Scott, 1869-. *An
Eastern Library*. With two catalogues of its
Persian and Arabic manuscripts, Comp. by
Khan Sahib Abdul Mugtadir and Abdul
Hamid, Glasgow: Printed at the University
Press by R. Maclehose and Co., Ltd., 1920.

یک کتابخانه شرقی (ترجمه)

Brockelmann. *Semetische Sprachwissenschaften*.

زبان شناسی سامی (ترجمه به زبان انگلیسی)

گل نغمه (دیوان شعر)

منتخبات فی اخیر لمن

منابع ۵۵ ص ۱۵۵-۱۵۴، ۵۷ ص ۸۹، ۱۲۵ ج ۱ ص
۳۱۹، ج ۲ ص ۵۷۱.

احمد برکاتی، وحید (سید) [seyyed wahid aḥmad barakāti]

Ahmad Barakati, Waheed (Seyyed)

(۱۹۴۷ -)، زبان و ادب فارسی.

۴ اکتبر در تونک^۱ (ایالت راجستان هند) به دنیا آمد.
در ۱۹۶۲ به دانشکده پزشکی راجپوتانه راه یافت ولی
پس از پنج سال تحصیل در رشته پزشکی به دلیل
ذوق و علاقه زیادش به زبان و ادب فارسی تغییر رشته
داد. در ۱۹۷۴ از دانشگاه راجستان لیسانس زبان
فارسی و در ۱۹۷۸ از دانشگاه بهوپال فوق لیسانس
زبان و ادبیات فارسی گرفت.
از ۱۹۸۹ استادیار ادبیات فارسی در دانشکده دولتی
تونک بوده است. وی مقالاتی در نشریات ادواری
تونک به چاپ رسانیده است.
منبع ۶۷ ج ۲ ص ۱۴۵.

احمد سجاد [aḥmad sajjād]

Ahmad Sajjad

(۱۹۳۹ -)، زبان و ادب فارسی.

۱۲ اکتبر در شهر نالنده^۲ (ایالت بیهار هند) به دنیا
آمد. در ۱۹۵۶ از دانشگاه پنتا^۳ فوق لیسانس ادبیات
فارسی گرفت و در ۱۹۷۲ از دانشگاه بیهار به دریافت
درجه دکتری زبان و ادبیات اردو نایل آمد.
در ۱۹۶۵ به استخدام دانشکده رانچی^۴ درآمد و
به عنوان استادیار زبان و ادبیات فارسی به تدریس

1. Tonk

2. Nalanda

3. Patna

4. Ranchi

زبان و ادب و تذکره‌های پنجابی). [این اثر در ۱۹۶۴ برنده جایزه ادبی گردیده است.]

تاریخ تمدن گجرات (نزدیک به ۲۰۰۰ صفحه است و خلاصه آن نیز چاپ گردیده است.)

تاریخ سیالکوت، اثر محمد مقیم پروری (تصحیح) جنگ‌نامه هند و پاک (بروزن شاهانه فردوسی همراه با مقدمه‌ای به زبان انگلیسی توسط غلام‌سرور.)

حضرت شاه دوله دریایی و خاندان او

خاندان نوشادیه (شامل فرامین شاهی و اسناد تاریخی) خواجه شاه (سنا) الله خراباتی و فهرست نسخه‌های خطی فارسی او

ذکرالملوک المعروف به تاریخ حق، اثر مولوی عبدالحق محدث دهلوی (تصحیح)

زبان و ادب عربی در گجرات.

سکینه الاولیا، اثر محمد دار اشکوه (تصحیح)

سلسله الاولیا، اثر محمد صالح کنجاهی (تصحیح)

شکوه جواب شکوه اقبال (ترجمه منظوم به پنجابی.)

عیار الشعراء، اثر منشی خوب چند داکا (تصحیح و حاشیه)

فهرست تفصیلی کتابخانه قریشی قلعه‌داری (به زبان اردو و فارسی.)

قصیده برده شریف (ترجمه منظوم به پنجابی.)

گجرات کادستان شعر و سخن (تذکره شاعران پارسی‌گوی گجرات.)

مثنوی فرهنگ عشق در جواب نیرنگ عشق (جلد ۱ و ۲، سیرت الرسول.)

مجمع‌التواریخ، اثر مولوی غلام مجی‌الدین کنجاهی (تصحیح)

منظوم قرآن مجید (ترجمه یک جزء.)

نامه‌ها و فرمانهای تاریخی امیران و حاکمان سرزمین پنجاب

منبع ۲۹ ج ۱ ص ۳۷۷-۳۸۰.

اختر، نورالسعيد [nuros sa'id axtar]

Akhtar, Noorul Said

(۱۹۳۹ -)، زبان و ادب فارسی.

۱۳ نوامبر در بولدانا (ایالت مهاراشترای هند) به دنیا آمد. در دانشگاه ناگپور^۲ و دانشگاه بمبئی تحصیل کرد و به دریافت درجه دکتری زبان و ادبیات فارسی نایل گردید.

در ۱۹۷۲ وارد خدمت دانشگاه شد و اکنون به عنوان استادیار زبان و ادب فارسی در مهار اشتراکالج، در

شهر بمبئی، به تدریس اشتغال دارد.

آثار

«میرزا محمدامین میرجمله شهرستانی»، مجله معارف، اعظم گره: ۱۹۷۲.

«کلام ناشناخته فارسی از عبدالولی عزلت»، مجله بنیاد دهلوی

منبع ۶۷ ص ۱۳۸.

ادریس احمد [ahmad edris]

Edris Ahmad

(۱۹۳۸ -)، زبان و ادب فارسی.

در دهلوی به دنیا آمد. در دانشگاه همان شهر تحصیل کرد و در ۱۹۷۵ به دریافت درجه دکتری زبان و ادبیات فارسی نایل آمد.

وی با سمت استادیاری در دانشگاه دهلوی به تدریس زبان و ادب فارسی اشتغال دارد.

آثار

سهم نویسندگان سر هند به ادبیات فارسی در هند منابع ۶۷ ص ۸.

ادلارد بائی [adelärd e bāsi]

Adelard of Bath^۳

(سده دوازدهم)، ریاضیات، نجوم، فلسفه، الهیات.

در باث انگلستان به دنیا آمد. در سده دوازدهم میلادی همزمان با جنگهای اول صلیبی زندگی می‌کرد. تحصیلاتش را در شهر تور فرانسه گذراند و در لان^۴ به تدریس پرداخت. وی یکی از فلاسفه مکتب اسکولاستیک و از جمله نخستین مترجمان و حکمای طبیعی قرون وسطای انگلیسی است. مسافرتها زیادی کرد ابتدا به فرانسه رفت و پس از ترک فرانسه نزدیک به هفت سال به سیر و سیاحت پرداخت و از سالرنو، سیسیل، کیلیکیه، سوریه و احتمالاً فلسطین دیدن کرد. به گواهی ترجمه‌های متعدّدش از عربی بویژه ترجمه زیج خوارزمی بنظر می‌رسد که مدتی را هم در اسپانیا گذرانیده باشد اما این نیز ممکن است که عربی را در سیسیل فرا گرفته و متون اسپانیایی - عربی را از عربیدانان دیگر نظیر پتروس آلفونسوس و یوهانس اوکراتوس که در اسپانیا زیسته بدست آورده باشد. در عصر حکومت

1. Maharashtra
2. Nagpur
3. Athelardum, Adelardum, Adhelacum
4. Laon

مسلمه بن احمد مجریطی و آثار لاتین

De eodem et diverso.

عین و غیر (پرسش و پاسخی برای بیان مشابهت نظریه‌های افلاطونی با مکتب کارتوزی و مغایرت آن با رئالیسم مبالغه آمیز).

Ezich Elkauresmi per Athelelardum bathoniensem ex arabico Sumptus.

زیج خوارزمی (ترجمه از عربی)

Liber Prestigiorum The bidis (Elbidis) Secundum Ptolomeum et Hermetem Per Adelardum bathoniensem translatus.

رساله اختریانی ثابت بن قره (صبائی) بطلمیوس و هرمس ثانی (ترجمه)

Liber ysagogorm Alchorismi in artem astsonomicam a magistro A. Campostus.

جبر و مقابله و زیج، اثر خوارزمی (ترجمه)

Regule abaci.

قواعد چرتکه

Ysagoga minor lapharis mataematici in astronomicam Per Adhelardum bathoniensem ex arabico sumpta.

مدخل صغیر جعفر^۱ در نجوم (ترجمه از عربی)

مشکلات عیرة. نشر فی القرن ۱۵ م.

منابع ۳۴ ذیل آدلارد؛ ۳۹ ج ۱ جزء ۱ ص ۹۱-۸۸؛ ۵۰ ص ۴؛ ۵۲ ج ۱ ص ۵۷؛ ۵۷ ص ۷۴؛ ۱۰۰ ص ۷۶؛ ۱۱۸؛ ۴۱۷ ص ۱ ج ۱ ص ۱۱۳؛ ۱۲۵ ج ۱ ص ۲۱۰؛ ۱۳۴ ج ۲ ص ۲۹۳؛ ۱۴۳ ج ۱۷ ص ۵۴؛ ۱۵۲ ج ۶؛ ۱۵۸ ج ۱ ص ۴۲-۴۳؛ ۱۵۹ ص ۱۹۷۲ ج ۱ ص ۱۴۰ ص ۸ ص ۸۱۰؛ ۱۶۴ ص ۱۲.

ادواردز، آرتور سیسیل [ārtur sesil edvārdz]

Edwards, Arthur Cecil

(۱۸۸۱-۱۹۵۱)، قالیهای ایرانی.

از اهالی انگلستان که همه دوران زندگانی خود را به تجارت و فراگرفتن هنر و صنعت قالیبافی شرق، بویژه ایران گذراند. به ایران، ترکیه و امریکا سفرها کرد و از طریق شرکت بیکرز، که پدرش در بیگ شهر (بغازیسفور ترکیه) تأسیس کرده بود، قالی و

هنری اول به انگلستان بازگشت و نگارش یافته‌های علمی خود را آغاز کرد. اوج شهرتش از ۱۱۱۶ تا ۱۱۴۲ بوده است. مقاله‌های نسبتاً کم ادلارد در زمینه فلسفه قرون وسطی، در دو رساله وی آمده‌اند. یکی در عین و غیر که پیش از ۴۹۵ نگاشته شده و به ویلیام، اسقف سیراکوز، اهدا شده است و دیگری مسایل طبیعی که مطمئناً پیش از ۵۱۶ نوشته شده است.

در ریاضیات نخست از چرتکه استفاده می‌کرد و سپس به رقم‌نویسی روی آورد. رساله‌ای درباره چرتکه نوشت و در ۱۱۲۶ جدول نجومی خوارزمی را دیگر بار از عربی به لاتین برگرداند. به احتمال زیاد او نخستین کسی بود که کتاب جبر و مقابله و زیج خوارزمی را به زبان لاتین برگردانده است. علم مثلثات را از مسلمین آموخت و عملکردهای محور سینوس (جیب) و تانژانت (ظل) را به دنیای غرب شناساند. در تحقیقات بعدی خود به حساب رقومی روی آورد و در لان به تدریس پرداخت. همچنین معلم هنری دوم پادشاه انگلستان بود. ترجمه متون اسلامی - عربی و یونانی و نیز تالیفاتش درباره علم ریاضیات و موسیقی، سندی در زمینه انتقال علوم اسلامی سده‌های میانی به اروپا محسوب می‌شود.

آثار

Euclid's Elements. 1100-1125.

اصول هندسه اقلیدس (ترجمه)

Questiones naturales. 1137.

مسائل طبیعی (این اثر پیش از سال ۵۱۶ ه.ق نگاشته شد، و شامل ۷۶ فصل است، هر فصل درباره یک پرسش علمی پیرامون موجودات عالم و شرح دانش اسلامی در آن زمینه است)

De Opere ostrolopus. 1142-46.

درباره اسطرلاب

Al-Khuwarizmi, Muhammad Ibn Musa. *Die astronomischen Tafeln des Muhammed ibn Mūsā al-khuwarizmi in der Bearbeitung des Muslama Ibn Ahmed al-Madjriti Und der Latein.* Uebersetsuny des Athelhard Von Bath auf grund der Vorarbeiten Von A. Bjornbot und R. Besthora in kopenhagen... hrsg und kommentiert Von H. Suter in Zurich-Kobenhavn A.F. Host & Son, 1914.

جدولهای نجومی محمد بن موسی خوارزمی در آثار

۱/ ابو معشر جعفر بن محمد بلخی یکی از مهمترین اختریینان مسلمان می‌باشد و به کتاب مدخل صغیر جعفر که مرکب از قواعد و اصولی چند در اختر بینی (تنجیم) است خلاصه مقدمه کبیر ابو معشر است.

ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۳۶، ۳۹۸۳۵۸.
«Persia Since Pahlavi», *GM*, 77-88.

«ایران از پهلوی تا حال»

درباره‌اش

G. W. S. «A. Cecil Ed Wards: a Tribute», *JIS*
I, 1950, 127-148.

«قدردانی از آرتور سسیل ادواردز»

منابع ۲ ص ۳۵۷، ۱۱۷ ج ۳، ۱۲۵ ج ۵ ص ۴۳۴، ۱۵۰
س ۱۹۰۶-۱۹۵۵، ۱۵۲ ج ۲ و ۳ و ۴ و ۵ و ۹؛ ادواردز،
سیسیل. قالی ایران. ترجمه مهین دخت صبا. تهران:
انجمن دوستداران کتاب، بی‌تا، پشت‌جلد.

[edvārd edvārdz] ادوارد ادوارد

Edwards, Edward

(۱۸۷۰-۱۹۴۴)، فهرست نسخ خطی فارسی و عربی.

از دانشگاه ویلز^۱ و کنتبری^۲، در انگلستان لیسانس
گرفت. زبانهای سریانی، عربی و فارسی را نزد هرمان
اته آموخت و زبان عبری را نیز می‌دانست.

از ۱۹۰۴ در بخش کتابهای چاپی و نسخه‌های خطی
شرقی بریتیش میوزیوم به کار پرداخت و در ۱۹۳۵
بازنشسته شد. وی عضو انجمن سلطنتی آسیایی،
عضو هیأت باستان‌شناسی و ممتحن زبان فارسی
دانشگاه لندن بود.

آثار

*Catalogue of Persian Manuscripts in the Library
of the India Office...* vol. I [Containing
descriptions 1-3003.] By Hermann Ethé... vol.
II. [Containing additional descriptions and
indices by the late Hermann Ethé...] Revised
and completed by Edward Edwards. 2 vols.
Oxford: Clarendon Press, 1903-1937.

فهرست نسخه‌های خطی فارسی در کتابخانه ایندیا آفیس
(بازبینی و تکمیل)

*A Descriptive List of the Arabic Manuscripts
Acquired by the Trustees of the British Museum
Since 1894.* Compiled by A.G.Ellis... and
Edward Edwards. 2 copies, London: 1912.

فهرست توصیفی نسخه‌های خطی عربی گردآوری شده
توسط هیأت امنای بریتیش میوزیم از ۱۸۹۴ (با همکاری)
A Catalogue of the Persian Printed Books in the

قالیچه‌های شرقی رابه کشورهای غربی صادر می‌کرد.
در ۱۹۰۸ به تأسیس مراکز قالیبافی در ایران کمک
کرد. در ۱۹۱۱ برای نظارت بر صنعت قالیبافی
به ایران آمد و مدت سیزده سال در همدان به سر برد.
در ۱۹۴۷ مدیرعامل شرکت بین‌المللی
تولیدکنندگان قالیهای شرقی (شرکت بیکرز) گردید.
در ۱۹۴۸ آخرین بار به ایران آمد و به مدت یک سال
ضمن بازدید از مراکز قالیبافی ایران، مطالعات و
پژوهشهای چندین ساله خود را درباره این هنر
تکمیل کرد و مقدمات نگارش کتاب خود را فراهم
آورد.

آثار

«German Intrigues in Persia», *Yale Rev.*, 1918,
613-681.

«دسیسه‌های آلمان در ایران»

«Omar's Grave», *AM* 134, Boston: 1924, 384-5.

«آرامگاه عمر خیام»

A Persian Caravan. London: Duckworth, 1928.

کاروان ایرانی

«Iran (Persia) To-day», *Laff*. 15, 1936, 245-267.

«ایران امروز»

«The Impact of the War on Turkey», *Laff* 22,
1946, 389-400.

«تأثیر جنگ بر ترکیه»

«A Note on Iranian Carpet Knots», *BII* 6,
1946.

«یادداشتی درباره گره‌های قالی ایرانی»

«Persian Revisited», *Laff* 23, 1947, 52-60;

«Retour en Perse», (presse americaine), *AD*,
No. 1158, 1947, 3-7.

«دیدار مجدد از ایران»

«Persia before Pahlavi», *GM*, 1951, 499-511.

«ایران پیش از پهلوی»

*The Persian Carpet: A Survey of the Carpet-
Weaving Industry of Persia.* London: C.
Duckworth, 1953; 1960.

قالی ایران

[این کتاب با عنوانها و مشخصات زیر به فارسی ترجمه و
چاپ شده است:

قالی ایران. ترجمه مهین دخت صبا، تهران: انجمن
دوستداران کتاب، بی‌تا؛ «قالی ایران»، میراث ایران، ترجمه
احمد بیرشک و بهاء‌الدین بازارگاد و... تهران: بنگاه

آمد. در ۱۹۵۰ از دانشگاه واشنگتن لیسانس و در ۱۹۵۱ فوق لیسانس علوم انسانی دریافت کرد. در ۱۹۵۸ از دانشگاه میشیگان به اخذ درجه دکتری تاریخ باستان نایل آمد.

از ۱۹۴۴ تا ۱۹۴۶ در نیروی دریایی ایالات متحده کار کرد. در ۱۹۵۴ و ۱۹۵۵ عضو گروه تاریخ دانشگاه میشیگان، از ۱۹۵۵ تا ۱۹۵۸ مربی و از ۱۹۵۸ تا ۱۹۶۱ استادیار دانشگاه نبراسکا بود. از ۱۹۶۱ تا ۱۹۶۴ در دانشگاه سانتا باربارا در کالیفرنیا به تدریس پرداخت. از ۱۹۶۸ تا ۱۹۷۳ به عنوان دانشیار در دانشگاه سیراکیوز تدریس کرد و در ۱۹۷۳ درجه استادی گرفت. وی درباره یونان باستان، امپراتوری رم و تاریخ دریانوردی اروپا و جنگ یونانیان با هخامنشیان تحقیقاتی انجام داده است.

آثار

The King is Dead. Lincoln: University of Nebraska Press, 1961.

پادشاه مرده است

[این اثر با عنوان و مشخصات زیر به فارسی ترجمه شده است:

آیین شهریاری در شرق. ترجمه فریدون بدره‌ای. تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۴۸ ش.]

The Minting of Antoniniani A.D. 238-249. and the Smyrna Hoard. Am. Numis. Soc., 1967.

سکه زنی آنتونی نیانی (۲۳۸-۲۴۹ میلادی) و گنجینه از میر

The Cold War between Athen and Persia. 1979.

جنگ سرد بین آتن و پارس

منابع ۲۳ ص ۳۴، ۳۵ ج ۱۲۵؛ ۴۱۱ ص ۱۳۱ ج ۱ ص ۱۷۴؛ ۱۵۱ ج ۲ ص ۸۵۵.

ادیب فیروزشاهی، دین محمد [din mohammad adib - e firuzshahi]

Adib-Firuzshahi, Din Mohammad

(۱۸۹۷-)، ترجمه متون ادبی فارسی.

۲۱ مارس در قریه فیروزشاه (ایالت سند پاکستان) به دنیا آمد. دروس ابتدایی زبان فارسی و علوم قرآنی را در دارالعلوم اسلامیة فیروزشاه به پایان رساند و سپس در حلقه‌های درسی زمان خود شرکت کرد و کتابهای گلستان، تحفه الاحرار و انشای ابوالفضل

British Museum. London: 1922.

فهرست کتابهای چاپی فارسی بریتیش میوزیوم

«Some Rare and Important Arabic and Persian Manuscripts from the Collections of Hajji 'Abdu'l Majid Belshah», now either in the British Museum or in the private collection of Professor Edward G. Browne, *Browne Festschrift*, 1922, 137-149.

«چند نسخه خطی عربی و فارسی مهم و کمیاب در مجموعه‌های حاجی عبدالمجید بلشاه»

«The Divan of Zu'l-Fakar», *BMQ* 2, 1927, 20-22.

«دیوان ذوالفقار»

«Greenshields Gift of Oriental MSS», *BMQ* 2, 1927, 76-77.

«نسخه‌های خطی شرقی اهدایی گرین شیلدز»

«A Manuscript of Works of Kasim ul-Anvar», *BMQ* 8, 1933, 16-17.

«نسخه خطی آثار قاسم‌الانوار»

...A Facsimile of the Manuscript (Or.9777) of Diwan i Zu'l-Fakar Shirwani. Edited with an introduction by Edward Edwards... London: [British Museum] Printed by order of the Trustees, 1934.

عکس نسخه خطی دیوان ذوالفقار شیروانی (ویرایش و مقدمه)
«Two Persian Manuscripts», *BMQ* 8, 1934, 102-103.

«دو نسخه خطی فارسی»

«Altar (Persian)», *ERE*.I, 346-8.

«قربانگاه (پارسیان)»

«God (Iranian)», *ERE*. Vol. I, 290-294.

«ایزد (ایرانیان)»

«Human Sacrifice (Iranian)», *ERE*. Vol. I, 853-855.

«قربانیهای انسانی (ایرانیان)»

منابع ۲۳ ص ۳۴، ۳۵ ج ۱۲۵؛ ۵۱۷، ۵۱۶ ج ۲ ص ۳۴، ۳۵ ج ۱ ص ۳۴، ۳۵ ج ۲ ص ۳۴، ۳۵ ج ۳ ص ۳۴، ۳۵ ج ۴ ص ۳۴، ۳۵ ج ۵ ص ۳۴، ۳۵ ج ۶ ص ۳۴، ۳۵ ج ۷ ص ۳۴، ۳۵ ج ۸ ص ۳۴، ۳۵ ج ۹ ص ۳۴، ۳۵ ج ۱۰ ص ۳۴، ۳۵ ج ۱۱ ص ۳۴، ۳۵ ج ۱۲ ص ۳۴، ۳۵ ج ۱۳ ص ۳۴، ۳۵ ج ۱۴ ص ۳۴، ۳۵ ج ۱۵ ص ۳۴، ۳۵ ج ۱۶ ص ۳۴، ۳۵ ج ۱۷ ص ۳۴، ۳۵ ج ۱۸ ص ۳۴، ۳۵ ج ۱۹ ص ۳۴، ۳۵ ج ۲۰ ص ۳۴، ۳۵ ج ۲۱ ص ۳۴، ۳۵ ج ۲۲ ص ۳۴، ۳۵ ج ۲۳ ص ۳۴، ۳۵ ج ۲۴ ص ۳۴، ۳۵ ج ۲۵ ص ۳۴، ۳۵ ج ۲۶ ص ۳۴، ۳۵ ج ۲۷ ص ۳۴، ۳۵ ج ۲۸ ص ۳۴، ۳۵ ج ۲۹ ص ۳۴، ۳۵ ج ۳۰ ص ۳۴، ۳۵ ج ۳۱ ص ۳۴، ۳۵ ج ۳۲ ص ۳۴، ۳۵ ج ۳۳ ص ۳۴، ۳۵ ج ۳۴ ص ۳۴، ۳۵ ج ۳۵ ص ۳۴، ۳۵ ج ۳۶ ص ۳۴، ۳۵ ج ۳۷ ص ۳۴، ۳۵ ج ۳۸ ص ۳۴، ۳۵ ج ۳۹ ص ۳۴، ۳۵ ج ۴۰ ص ۳۴، ۳۵ ج ۴۱ ص ۳۴، ۳۵ ج ۴۲ ص ۳۴، ۳۵ ج ۴۳ ص ۳۴، ۳۵ ج ۴۴ ص ۳۴، ۳۵ ج ۴۵ ص ۳۴، ۳۵ ج ۴۶ ص ۳۴، ۳۵ ج ۴۷ ص ۳۴، ۳۵ ج ۴۸ ص ۳۴، ۳۵ ج ۴۹ ص ۳۴، ۳۵ ج ۵۰ ص ۳۴، ۳۵ ج ۵۱ ص ۳۴، ۳۵ ج ۵۲ ص ۳۴، ۳۵ ج ۵۳ ص ۳۴، ۳۵ ج ۵۴ ص ۳۴، ۳۵ ج ۵۵ ص ۳۴، ۳۵ ج ۵۶ ص ۳۴، ۳۵ ج ۵۷ ص ۳۴، ۳۵ ج ۵۸ ص ۳۴، ۳۵ ج ۵۹ ص ۳۴، ۳۵ ج ۶۰ ص ۳۴، ۳۵ ج ۶۱ ص ۳۴، ۳۵ ج ۶۲ ص ۳۴، ۳۵ ج ۶۳ ص ۳۴، ۳۵ ج ۶۴ ص ۳۴، ۳۵ ج ۶۵ ص ۳۴، ۳۵ ج ۶۶ ص ۳۴، ۳۵ ج ۶۷ ص ۳۴، ۳۵ ج ۶۸ ص ۳۴، ۳۵ ج ۶۹ ص ۳۴، ۳۵ ج ۷۰ ص ۳۴، ۳۵ ج ۷۱ ص ۳۴، ۳۵ ج ۷۲ ص ۳۴، ۳۵ ج ۷۳ ص ۳۴، ۳۵ ج ۷۴ ص ۳۴، ۳۵ ج ۷۵ ص ۳۴، ۳۵ ج ۷۶ ص ۳۴، ۳۵ ج ۷۷ ص ۳۴، ۳۵ ج ۷۸ ص ۳۴، ۳۵ ج ۷۹ ص ۳۴، ۳۵ ج ۸۰ ص ۳۴، ۳۵ ج ۸۱ ص ۳۴، ۳۵ ج ۸۲ ص ۳۴، ۳۵ ج ۸۳ ص ۳۴، ۳۵ ج ۸۴ ص ۳۴، ۳۵ ج ۸۵ ص ۳۴، ۳۵ ج ۸۶ ص ۳۴، ۳۵ ج ۸۷ ص ۳۴، ۳۵ ج ۸۸ ص ۳۴، ۳۵ ج ۸۹ ص ۳۴، ۳۵ ج ۹۰ ص ۳۴، ۳۵ ج ۹۱ ص ۳۴، ۳۵ ج ۹۲ ص ۳۴، ۳۵ ج ۹۳ ص ۳۴، ۳۵ ج ۹۴ ص ۳۴، ۳۵ ج ۹۵ ص ۳۴، ۳۵ ج ۹۶ ص ۳۴، ۳۵ ج ۹۷ ص ۳۴، ۳۵ ج ۹۸ ص ۳۴، ۳۵ ج ۹۹ ص ۳۴، ۳۵ ج ۱۰۰ ص ۳۴.

ادی، سمیوئل کندی [samyuel kenedi edi]

Eddy, Samuel Kennedy

(۱۹۲۶-)، تاریخ‌نگاری.

۲۶ نوامبر در سنت لوئیز^۱ (ایالت میسوری) به دنیا

1. St. Louis

فراگرفت. وی همچنین زبان و ادب عربی را آموخت و نصاب نظامی را در شوال ۱۳۳۴ به پایان رساند. استاد او شاعر مشهور سندی فارسی زبان، مولانا الهی بخش، بوده است.

آثار

اختام مثنوی، تمه دفر ششم. مولانا الهی بخش کاندهلوی (ترجمه)

ادعیه صبح و شام (به زبان سندی)

اشرف العلوم، مثنوی مولوی رومی (ترجمه به زبان سندی)

بهشتی زیور، اثر مولانا نهانوی (ترجمه به زبان سندی)

چهره گشای مثنوی. شرح چهل بیت از دیباجه مثنوی (ترجمه)

خاتم الانبیاء (ترجمه به زبان سندی و با نام نورعلی نور)

علاج التخط والوبا (ترجمه به زبان سندی)

علم اخلاق، اثر غزالی (ترجمه به زبان سندی)

کشف المحجوب، اثر علی هجویری (ترجمه به زبان سندی)

کلید بهشت (ترجمه به زبان سندی)

مجموعه اشعار فارسی

منبع الانام (به زبان فارسی)

مناابع ۱۱۰ س ۲ ش ۶ ص ۵۹۵۶؛ اختر راهی. ترجمه های متون فارسی به زبانهای پاکستانی. اسلام آباد: مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان، ۱۳۶۵ ش، ص ۳۶۷.

آرانسکی، یوسف میخائیلوویچ [yusef mixāilovič orānski]

Oranski, Iosif Mikhailowich

(۱۹۲۳-۱۹۷۷). زبان شناسی.

۳ مه در لنینگراد (پتروگراد) متولد شد. در ۱۹۴۰ در بخش فقه اللغة دانشگاه لنینگراد ثبت نام کرد، ولی هنوز درس خود را تمام نکرده بود که جنگ جهانی دوم به روسیه کشیده شد. پس از جنگ به دانشگاه لنینگراد بازگشت و در بخش جدید زبانهای شرقی ثبت نام کرد. از ۱۹۴۸ تا ۱۹۵۱ زیر نظر استاد فریمان^۱ به تحقیق درباره رساله خود پرداخت و در زبان پشتو تخصص یافت. در ۱۹۵۱ از رساله دکتری خود با عنوان وجه و حدود فعل در دستور زبان معاصر افغانستان با موفقیت دفاع کرد.

از ۱۹۴۱ تا ۱۹۴۵ در جبهه های لنینگراد و ولخف^۲

خدمت می کرد و به دریافت چندین تقدیرنامه و مدال نایل آمد. از ۱۹۴۸ تا ۱۹۵۱ در دانشکده مطالعات شرقی دانشگاه دولتی لنینگراد به تدریس مقدمات زبان شناسی ایرانی، تاریخ زبانهای ایرانی و تاجیکی و دستور تطبیقی پرداخت. از ۱۹۵۱ تا ۱۹۵۵ در بخش تاریخ و فقه اللغة دانشگاه تاجیکستان، تاریخ زبان فارسی و تاجیکی درس می داد و از ۱۹۵۵ تا ۱۹۵۹ همین دروس را در دانشسرای عالی استالین آباد تدریس می کرد. در ۱۹۵۹ کارمند علمی دانشکده شرق شناسی آکادمی علوم شوروی شعبه لنینگراد بود. ۱۹۶۰ در بیست و پنجمین کنگره بین المللی شرق شناسان در مسکو شرکت داشت. ۱۶ مه درگذشت.

آثار

«Istoriia izucheniia afganskogo iazyka (pashto) v Afganistane i za ego predelami», UZLU 117, 1949, 179-204, v soavtorstve s V.A. Livshitsem. «تاریخچه بررسی زبان افغانی (پشتو) در افغانستان و خارج از آن»

Grammaticheskie kategorii vida i Kratnosti v glagol'noi sisteme sovremennogo afganskogo iazyka (pashto). Avtoreferat dissertatsii na soiskanie uchenoi. Stepni Kandidata filologicheskikh nauk, Leningrad: Leningradskii Gos. universitet, 1951; UZTGÜ, t. p. Seriia gumanitarnykh nauk, Stalinabad: 1954, 201-233.

مقولات دستوری نوع و اختصار در سیستم افعال زبان افغانی معاصر (پشتو)

«Bibliografiia trudov A.A. Freimana (K 75-letiiu so dnia rozhdenia)», Bull. Acad. Sci., Ser. Lit. Ling. 13, 1954, 469-474.

«کتابشناسی آثار فریمان (به مناسبت هفتاد و پنجمین سالروز تولد وی)»

«Indoiazychnaia etnograficheskaia gruppā 'afgon', v Srednei Azii», SE 2, 1956, 117-124.

«گروه قومی 'افغان' هندی زبان در آسیای میانه»

«Predvaritel'noe soobshchenie ob obnaruzhennom v Srednei Azii indiiskom dialekte», SV 4, 1956, 144-151 (kratcoe

1. Freiman

2. Volkhov

«مطالب جدیدی درباره گویش هندی مکشوف در آسیای میانه»

«Ob obnaruzhennom v Srednei Azii indiiskom dialekte», *XXV Mezhdunarodnyi Kongress Vostokovedov*, Doklady delegatsii SSSR, Moskva: 1960. Perevod na angl. iazyk: I.M. Oransky, «On an Indian Dialect Discovered in Central Asia», Moscow: 1960; To zhe V kn.: *Trudy Dvadsat' piatogo Mezhdunarodnogo kongressa vostokovedov*. Moskva: T. 4, 1963, 30-38.

«درباره گویش هندی مکشوف در آسیای میانه»
Vvedenie v iranskuiu filologiu. Moskva: Izdatel'stvo vostochnoi literatury, 1960.

مقدمه‌ای بر فقه اللغة ایرانی
[این اثر با عنوان و مشخصات زیر به فارسی ترجمه و چاپ شده است:

مقدمه فقه اللغة ایرانی. ترجمه کریم کشاورز، تهران: انتشارات پیام، ۱۳۵۸.]

«Novye svedeniia o sekretnykh iazykakh (argo) Srednei Azii» [I], *Etnograficheskaia gruppa 'Kavol' v Kuliabe i ee argo, KSINA XL*, Moskva: 1961, 62-71; V kn.: *Iranskaia filologii*. Trudy nauchnoi konferentsii po iranskoi filologii (24-27 ianvora 1962g.). Leningrad: Izd. Leningradskogo universiteta, 1964, 62-75; III. *Etnograficheskaia gruppa chistoni, ee dialekt i argo*, V kn.: *Indiiskaia i iranskaia filologii*. *Voprosy dialektologii*. Moskva: Nauka, 1971, 66-99.

«مطالبی تازه درباره زبانهای آمیخته به رمز (آرگو) در آسیای میانه»

«Izuchenie afganskogo iazyka (Pashto) v otechestvennoi nauke», V kn.: *Ocherki po istorii izucheniia iranskikh iazykov*. Izd. AN SSSR, 1962, 67-83 (v soavtorstve s V.A. Livshitsem); Perevod na afganskii iazyk, *kabul 3*, 1970, (mai-Jiun'), 28-34; 5, (Iiul'-avgust), 1-7.

«بررسی زبان افغانی (پشتو) در دانش شوروی» (با همکاری)

«Nauchnaia komandirovka v Gissarskuu

islozhenie na angl. iaz. I. M. Oranskii); «Preliminary Information about the Indian Dialect Discovered in Central Asia», in Supplement to the *JSV* 4, 1956, 10.

«اطلاعات مقدماتی درباره لهجه هندی مکشوف در آسیای میانه»

«Etimologicheskie zametki», *Izv. OON* 12, Stalinabad: Akademii Nauk Tadzhikskoi SSR, 1957, 77-85; Sb. v chest' professora Abaeva. Tbilis.

«یادداشت‌هایی درباره ریشه‌شناسی»

«Ob osnovnykh printsipakh postroeniia kursa Istoriia tadzhikskogo iazyka», *UZSGZh. PI*, T.1, Stalinabad: 1957, 223-244.

«درباره اصول کلی تشکیل دوره تاریخ زبان تاجیکی»
«Az Komomai Ardasher Bobakon», Perevod so srednepersidskogo i kommentarii S. Mirzoeva pod redaktsiei i s predisloviem I.M. Oranskogo, V kn.: *Voprosy todzhikskogo iazyka i literatury*, Uchenye zapiski. Stalinabadskogo gosudars-tvennogo pedagogicheskogo instituta im. T. G. Shevchenko, T. XVIII, Serii filologicheskai, vyp 8, Stalinabad: 1959, 120-129.

«از کارنامه اردشیر بابکان» (پیشگفتار)

«Iz ocherkov po istoricheskoi fonetike tadzhikskogo iazyka», V kn.: *Voprosy tadzhikskogo iazyka i literatury*. Uchenye zapiski Stalinabadskogo gosudarstvennogo pedagogicheskogo instituta im. T.G. Shevchenko. Stalinabad: T. XVIII, seria filologicheskai, vyp 8, 1959, 106-119.

«نمونه‌ای از مقاله‌ها درباره آواشناسی تاریخی زبان تاجیکی»

«Izuchenie istorii tadzhikskogo i persidskogo iazykov v Peterburgskom Universitete», *Ocherki po istorii russkogo vostokovedeniia*, sb. IV, Moskva: 1959, 137-152.

«تدریس تاریخ زبان تاجیکی و فارسی در دانشگاه پترزبورگ»

«Novye materialy na indiiskom dialekte, obnaruzhenom v Srednei Azii», *PV* 3, 1959, 113-116.

v Tashkente 23-26 sentiabra 1964 goda. Tashkent: 1966, 46-59.

درباره دوره تاریخ زبانهای فارسی و تاجیکی در نظام آموزش ایران‌شناسی دانشگاهی

«O nekotorykh areal'nykh iavleniakh v oblasti rasprostraneniia tadjikskikh persidskikh dialektov», V kn.: II *Mezhvuzovskaia konferentsiia po iranskoi filologii (tezisy dokladov)*. Dushanbe: 1966, 194-195. (Ministerstvo narodnogo obrazovaniia Tadjikskoi SSR, Tadjikskii gosudarstvennyi universitet im. V.I. Lenina.)

درباره برخی پدیده‌های منطقه‌ای در نواحی که گویشهای تاجیکی و ایرانی در آن رواج داشته است

Indoiranskie dialekty Gissarskoi doliny... Materialy i issledovaniia. Avtoreferat dissertatsii na soiskanie uchenoi stepeni doktora filologicheskikh nauk, Leningrad: Leningradskii gosudarstvennyi universitet, 1967.

گویشهای هند و ایرانی در دشت حصار

«Legenda o Sheikhe Shamsi Tabrizi», V kn.: *Ellinisticheskii Blizhnii Vostok, Vizantiia i Iran. Istoriia i filologiiia. Sbornik v chest' semidesiatipiatiletiia chlena korrespondenta Akademii Nauk SSSR N. V. Pigulevskoi*. Moskva: Nauka, 1967, 140-143.

روایتی درباره شمس تبریزی

Rets.: «Folk Tales of Swat», Collected and Transl. by Inayat-Rahman. Pt. I, Rome: 1968, NAA 4, 1969, 226-227.

داستانهای عامیانه سوات، گردآوری و ترجمه عنایت‌الرحمان (نقد)

«O cheredovanii z/d v nekotorykh persidskotadjikskikh dialektakh», *PPiPIKNV*, 1968, 118-119.

درباره رده‌بندی d/z در برخی گویشهای فارسی - تاجیکی

Rets.: I. Gershevitch. «Old Iranian Literature», (*Handbuch der Orientalistik*, Abt. I. Bd. IV. Iranistik, Abschnitt II. Literatur, Lief.), Leiden-Koln: 1968, VDI 2, 1970, 203-211.

dolinu», NAA 4, 1962, 243-245.

مأموریت علمی در دشت حصار

«Afganskoe wu-persidskoe bi», V kn.: *Iranskaia filologiiia*. Moskva: 1963, 95-98.

wu افغانی و bi فارسی

«Aleksandr Arnol'dovich Freiman», V kn.: *Iranskaia filologiiia. KSINA* 67, Moskva: 1963, 3-10; Perevod na pers. iaz. *Peyame-nou*, Doure-ye šašum, Tir mah 1343, 49-56.

الکساندر آرنولدوویچ فریمان

Indiiskii dialekt grupy par'ia (Gissarskaia dolina). Materialy i issledovaniia. Teksty (fol'klor), XXVI Mezhdunarodnyi kongress vostokovedov. Materialy delegatsii SSSR, Moskva: vyp. 1, 1963.

گویش هندی از گروه پاهاری در دشت حصار

Iranskii iazyki. Moskva: Izdatel'stvo vostochnoi literatury, 1963; Perevod na ital'ianskii iazyk. I.M. Oranskij, *Le lingue Iraniche*. Editione Italiana a cura di Adriano Valerio Rossi, Napoli: 1973 (Istituto Universitario Orientale, Seminariri odi Iranistica. Serie Diddattica, I); *IZVA*, Moskva: 1963; *Les langues iraniennes*. Traduit par Joyce Blau, Preface de Gilbert Lazard. Institut d'etudes iraniennes de l'université de la Sorbonne. Nouvelle documents et ouvrage de reference, 1. Paris: 1977.

زبانهای ایرانی

«Pis'mennye pamiatniki na iranskikh iazykakh narodov Srednei Azii», V kn.: *Istoriia tadjikskogo naroda*. Moskva: T. I, 1963, 431-463 (gl. X), 556-565.

نسخ‌خطی به زبانهای ایرانی مردم آسیای میانه

«Dva indoariiskikh dialekta iz Srednei Azii», V kn.: *Indiiskaia i iranskaia filologiiia*. Moskva: Nauka, 1964, 3-16.

دو گویش هند و آریایی در آسیای میانه

«O Kurse Istoriia persidskogo i tadjikskogo iazyk v sisteme universitetskogo iranisticheskogo obrazovaniia», V kn.: *Iranskaia filologiiia Materialy I vsesoiuznoi mezhvuzovskoi nauchnoi konferentsii po iranskoi filologii, sostoiavsheisia*

Aktual'nye voprosy iranistiki i sravnitel'nogo indoevropskogo iazykoznanii. Tezisy dokladov, Moskva: 1970, 35-37.

«تاجیکی، qati/katii آسی (دیگوری)»

«Izuchenie pamiatnikov drevneiranskoi pis'mennosti v SSSR (1917-1970)», V kn.: *Istoriia iranskogo gosudarstva i Kul'tury*. K 2500 letiiu Iranskogo gosudarstva, Moskva: Nauka, 1971, 38-70.

«بررسی آثار مکتوب متعلق به ایران باستان در اتحاد شوروی طی سالهای ۱۹۱۷ تا ۱۹۷۰»

«Iz zametok o novykh sovetskikh rabotakh po iranskoi dialektologii», *NAA* 1, 1971, 174-186.

«نمونه‌ای از یادداشتها درباره آثار جدید گویش‌شناسی ایرانی در اتحاد شوروی»

«O termine 'mazang' v Srednei Azii», V kn.: *Strany i narody Vostoka*. Moskva: Nauka X, 1971, 202-207.

«درباره اصطلاح 'مزنگ' در آسیای میانه»

«Drevneiranskaia filologiya iranskoe iazykoznanie», V kn.: *Aziatskii muzei Leningradskoe otdelenie Instituta vostokovedeniia AN SSSR*. Moskva: Nauka, 1972, 305-340; «Old Iranian Philology and Iranian Linguistics», *Fifty years of Soviet Oriental Studies. Brief Reviews*, Moscow: Nauka, 1967, 43.

«فقه‌اللغة ایرانی باستان و زبان‌شناسی ایرانی»

«K etnografii indoiazychnoi gruppy par'ia (Gissarskaia dolina)», V kn.: *Strany i Narody Vostoka*, vyp. XI. *Indiia-strana i narod*. kn. 2, Moskva: Nauka, 1972, vyp. XII, 219-233; Reziime na angl. iaz., V kn.: *Strany i narody Vostoka*. Moskva: 1972, vyp. XIV, 317-318; Perevod na afganskii iazyk, Kabul: *MJPA*, 1351/1972, April-May, 63-72.

«درباره قوم‌شناسی گروه هندی زبان پاهاری در دشت حصار»

«Indoariiskii iazyk gisarskikh par'ia (Sredniaia Azia) i spetsifika ego razvitiia v tadjikoiazychnoi srede (par'ia-tadjikskoe dvukhiazychie i ego vozdeistvie na leksiko-

«ادبیات قدیم ایرانی» (نقد)

«O nekotorykh areal'nykh iavleniiakh v oblasti styka indoariiskikh i iranskikh dialektov», V. kn.: *Mezhdunarodnaia konferentsiia po istorii, arkheologii i kul'ture Tsentral'noi Azii v kushanskuiu epokhu, Dushanbe, 1968*. Tezisy dokladov i soobshchenii sovetskikh uchennykh, Moskva: Nauka, 1968, 51-52.

«درباره برخی پدیده‌های منطقه‌ای در زمینه برخورد میان گویشهای هند و آریایی و ایرانی»

Rets.: D.I. Edel'man. «Osnovnye voprosy lingvisticheskoi geografii. Na materiale indoiranskikh iazykov», Moskva: 1968, *NAA* 5, 1970, 196-201.

«مسائل اساسی درباره جغرافیای زبان‌شناسی. طبق اسناد زبانهای هند و ایرانی» (نقد)

«A Folk-Tale in the Indo-Aryan Parya Dialect» (A Central Asian Variant of the Tale of Czar Sultan), *E & W*, N.S., Vol. 20, N.1-2, March-June 1970, 169-178.

«داستانی عامیانه در گویش هند و آریایی پاهاری»

«K imeni baktriiskogo vozhdia Karav, (IV v. do n.e.)», *PS* 21 (84), Leningrad: 1970, 155-160; To zhe V kn.: *Tsentral'naia Azia v kushanskuiu epokhu*. T.I (Trudy Mezhdunarodnoi konferentsii po istorii, arkheologii i Kul'ture Tsentral'noi Azii v kushanskuiu epokhu, Dushanbe, 27/IX- 6/X 1968 g.), Moskva: 1971, 339-343. (S angl. reziume)

«درباره نام کارا Karav فرمانروای سرزمین باختر (سده چهارم پیش از میلاد)»

«O formakh 2-go litsa mnozhestvennogo chisla na - en/-in v persidsko-tadjikskikh», V kn.: *Istoriia, kul'tura, iazyki narodov Vostoka*. Moskva: Nauka, 1970, 201-206.

«درباره صورتهای دوم شخص جمع -in/-en در زبانهای ایرانی و تاجیکی»

Rets.: G. Pfeffer, «*Pariagruppen des Pandschab*», Freiburg i (m) Br (eisgau), 1970, *NAA* 5, 1974, 209-211.

«گروه پاهاری پنجابی» (نقد)

«Tadjh. Kati/qati-oset. (dig.) xacca», V kn.:

«O sootnoshenii periodizatsii istorii iazyka s periodizatsiei pis'mennykh pamiatnikov» (na materiale istorii iranskikh iazykov), *Vla.* 2, 1975, 32-46.

«هماهنگی تواتر زمانی تاریخ زبان با تواتر زمانی آثار نوشتاری»

«Razlichia dialektnye, diakhronicheskie i problema variantnosti iazyka (na materiale istorii iranskikh iazykov)», V kn.: *Soveshchanie po obshchim voprosam dialektologii i istorii iazyka. Tezisy dokladov i soobshchenii* (Baku, 21-24 oktiabria 1975 g.), Moskva: 1975, 138-140.

«وجوه افتراق گویشی، تاریخی و مسأله انواع زبان (برپایه نوشته‌های مربوط به تاریخچه زبانهای ایرانی)»

Fol'klor i iazyk gissarskikh par'ia (Sredniaia Aziia). Vvedenie teksty, slovar', Moskva: Izd. Nauk, glavn. redaktsiia vostochnoi literatury, 1977, (Akad. Nauk SSSR, Inst. Vostok).

فولکلور و زبان پاهاری حصار

Tadzhikoiazychnye etnograficheskie gruppy gissarskoi doliny (Sredniaia Aziia). etnolingvisticheskoe issledovanie, Moskva: Nauka, 1983.

گروه قومی تاجیک زبان ساکن دشت حصار

«Eshche raz o termine 'viluiati' v Srednei Azii», sb. *Pis'mennye pamiatniki Vostoka*. Moskva.

«بار دیگر درباره اصطلاح 'ولایتی' در آسیای میانه»

«Iz oblasti indoiranskikh leksicheskikh kontaktov», sb. *Geneticheskie i areal'nye svyazi iazykov Azii*. Moskva.

«درباره ارتباط واژگانی در زبانهای هند و ایرانی»

«Ob odnoi irano-tiurkskoi semanticheskoi paraleli», sb. *v chest' akademika A. N. Kononova*. Moskva.

«درباره یک همسانی معنایی در زبانهای ایرانی - ترکی»

منابع ج ۹ ص ۷۱ و ۲۱۸؛ ج ۴۵ ص ۱ و ۷۹۲ و ۸۰۵-۸۰۳ و ۱۰۴۵ و ۱۲۸۸؛ ج ۹۰ ص ۱ و ۱۲۵؛ ج ۱۲ ص ۳۹۲؛ ج ۱۵۰ ص ۱۹۵۵-۱۹۵۶ و ۱۹۶۰-۱۹۶۱ و ۱۹۶۵-۱۹۶۱ و ۱۹۷۱-۱۹۷۲ و ۱۹۷۴-۱۹۷۵ و ۱۹۷۶-۱۹۸۰؛ ج ۱۵۱ ص ۶۵۴؛ ج ۱۵۲ ص ۷ و ۵ و ۸؛

grammaticheskuiu sistemu iazyka gissarskikh par'ia)», V kn.: *Soveshchanie po obshchim voprosam dialektologii i istorii iazyka. Tezisy dokladov i soobshchenii* (Erevan, 2-5 okt. 1973 g.), Moskva: 1973, 121-122.

«زبان هند و آریایی پاهاری حصار (در آسیای میانه) و ویژگی گسترش آن در منطقه تاجیکی زبان (دو زبانگی پاهاری تاجیکی و تأثیر آن بر نظام واژگانی دستوری پاهاری حصار)»

Rets.: V.I. Abaev, «*Istoriko-etimologicheskii slovar' osetinskogo iazyka*», T. II. L-R, Leningrad: Nauka, 1973, *Etimologiya*. Moskva: 1975, 193-196.

«فرهنگ ریشه‌شناسی - تاریخی زبان آسی» (نقد)

«O nekotorykh iavleniiakh areal'noi konvergentsii v oblasti styka indoariiskikh i iranskikh iazykov», V kn.: *Geneticheskie i areal'nye svyazi iazykov Azii i Afriki*. Tezisy dokladov, Moskva: Nauka, 1973, 53-55.

«برخی شباهتهای منطقه‌ای در مناطق برخورد زبانهای هند و آریایی و ایرانی»

«Drevneiranskaia Filologiya i drevneiranskoe iazykoznanie v SSSR (1917-1970)», *VDI* 2, 1974, 115-137; «Alteranische Philologie und alteranische Sprachwissenschaft in der USSR (1917- 1970)», *Alt. OF* II, Akademie Verlag, Berlin: 1975, 139-179.

«فقه‌اللغه و زبان‌شناسی ایرانی باستان در شوروی در سالهای ۱۹۱۷ تا ۱۹۷۰»

«Indoariiskie elementy v argoticheskoi leksike gissarskikh dzhugi», V kn.: *Aktual'nye voprosy issledovaniia iranskikh iazykov i dialektov. Tezisy dokladov* (Akademiia Nauk SSSR, Institut iazykoznanii), Moskva: 1974, 28-29.

«عناصر هند و آریایی در واژگان آرگویی جوگی حصار»
«Die neuiranischen Sprachen der Sowjetunion», *JLSC* 12, Mouton, The Hague: 1975.

«زبانهای ایرانی نو در اتحاد شوروی»

«Notes Irano-Slaves», *Vieil Iranien var-Russe Dialectal var*, *MHSN* II, Liege. 1975, 139-143.

«یادداشتهای ایرانی - اسلاوی»

Herbelot: *Bibliothèque orientale* ... éd. 1781-83, 6e vol., 524-604.

«سخنان قصار شرقیه»

منابع ۹ ش ۲ ص ۵۳؛ ۵۹ ج ۱ ص ۱۷۳؛ ۷۲ ص ۲۸۴؛ ۱۱۶ س ۱۳۵ ص ۱۲۴؛ ۱۱۷ ج ۱؛ ۱۳۰ ج ۴ ص ۳۱۰۶؛ ۱۵۱ ج ۳ ص ۶۹۵

[یوسف، یوسف (هوسپ) آبگاروویچ [yusuf abgarovič orbeli]

Orbeli, Josif Abgarowich

(۱۸۸۷-۱۹۶۱). باستان‌شناسی، تاریخ، زبان‌شناسی. ۲۰ مارس در شهر کوتائیس^۳ (گرجستان) به دنیا آمد. تحصیلات ابتدایی را در تفلیس به پایان رساند. در ۱۹۱۱ همزمان، از دو دانشکده زبان‌شناسی تاریخی و شرق‌شناسی دانشگاه پترزبورگ فارغ‌التحصیل شد. در ۱۹۳۴، بدون دفاع از پایان‌نامه، به دریافت درجه دکتری باستان‌شناسی نایل آمد. زبانهای آلمانی، انگلیسی، ترکی، یونانی، فارسی، ایتالیایی، ارمنی، کردی و یونانی قدیم را می‌دانست. وی از شاگردان آکادمیسین و شرق‌شناس مشهور شوروی، مار^۴ بود و در زمینه زبان‌شناسی، زبانهای ارمنی و گرجی و باستان‌شناسی قفقاز، با او کار کرده است. پروفیسور الدنبرگ نیز از استادان وی بوده است. او از چهره‌های درخشان شرق‌شناسی شوروی است و فعالیت‌های تحقیقاتی بسیار وسیع و متنوع می‌باشد. آثار متعددی در زمینه باستان‌شناسی، تاریخ، فرهنگ، هنر و ادبیات ملل قفقاز، ماوراء قفقاز و شرق نزدیک از وی به جای مانده است. آثار و تحقیقات او به سه دسته تقسیم می‌شود: ۱. آثار مربوط به تاریخ و تمدن مادی و هنر، که بیشترین بخش تحقیقاتی وی را تشکیل می‌دهد. ۲. آثار مربوط به ادبیات و زبان‌شناسی و فولکلور. ۳. آثار مربوط به متون قدیمی ارمنی.

وی بنیانگذار و پیشرو طریقه خاصی در تحقیقات تاریخی براساس آثار تمدن و صنایع مشرق‌زمین است.

در ۱۹۱۱ سرپرست حفاریهای باستان‌شناسی در شهر آنی در ارمنستان، در ۱۹۱۴ عضو آکادمی علوم روسیه، استاد دانشگاه سن پترزبورگ، دبیر علمی

۱۵۵ ص ۴۰۱-۴۰۲؛ ۱۷۳ ج ۲ ص ۴۰۵-۴۰۶؛ دانشنامه ایران و اسلام. زیر نظر احسان یارشاطر. تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۵۴، ج ۱۱ ص ۱۴۴۹-۱۴۵۱.

[اربلو دومولن ویل، بارتلمی دو [bārtelmi do erbelo do mulan vil]

Herbelot de Molainville, Barthélemy de

(۱۶۲۵-۱۶۹۵). تاریخ و فرهنگ ملل شرق.

در پاریس متولد شد. زبانهای سامی را در دانشگاه پاریس آموخت. سپس به رم سفر کرد و برای تحقیق و مطالعه از دانشگاهها و چاپخانههای آثار شرقی آنجا بهره‌مند شد. اربلو یکی از شرق‌شناسان برجسته زمان خود بود. فردیناند سوم - دوک بزرگ توسکان - مجموعه نفیسی از نسخه‌های خطی عربی موجود در کتابخانه خود را به او اهدا کرد. فوکه^۱ - وزیر دارایی فرانسه - او را، به جهت تبحرش در زبان عربی، به عنوان دبیر و مترجم زبانهای شرقی دعوت به کار کرد. در فرانسه مورد توجه و حمایت کلبر^۲ - وزیر لویی چهاردهم - قرار گرفت و با مستمری تعیین شده کرسی زبان سریانی، در کولژ دو فرانس، به او واگذار شد. وی مجموعه ارزشمندی از نسخه‌های خطی عربی و فارسی و ترکی برای کتابخانه ملی پاریس فراهم کرد. مهمترین اثر او کتابخانه شرقی یا فرهنگ جهانی است که در آن علوم، تاریخ، ادبیات، فرهنگ و دین ملل شرق و نظام حکومتی آنها را بررسی کرده است. فقدان منابع و نداشتن کمک کافی در نگارش این دایرةالمعارف، وی را با پاره‌ای از اشتباهات و اشکالات مواجه ساخته است. در پاریس درگذشت.

آثار

Bibliothèque orientale, Ou dictionnaire universel. Contenant généralement tout ce qui regarde la connaissance des peuples de l'orient [With a preface by A. Galland]. Paris: Compagnie des librairies, 1697; continué par M. M. C. Videlou et A. Galland Additions par H. A. Scultens et Reiske, La Haye: J. Neaulme et N. Van Dalen, 1777- 1779; réduite et augmentée par M.D. ... Desessartz, Paris: Moutard, 1781-83.

کتابخانه شرقی یا فرهنگ جهانی (با همکاری)

«Paroles remarquables des orientaux»,

1. Nikolas Fouquet 2. Jean Baptiste Kléber
3. Kutais 4. Marr

۱۹۶۰ سرپرستی بخش شرق‌شناسی دانشگاه لنینگراد و از ۱۹۵۶ تا ۱۹۶۱ ریاست شعبه لنینگراد انستیتوی شرق‌شناسی آکادمی علوم اتحاد جماهیر شوروی را برعهده داشت. از برجسته‌ترین خدمات وی کوشش فوق‌العاده در نگهداری از موزه ارمیتاژ و مراقبت از آثار گرانبهای باستانی آن و کتابخانه آکادمی علوم شوروی در زمان محاصره شهر لنینگراد بوده است. خدمات علمی وی مورد تصدیق جهانیان قرار گرفت و در ۱۹۴۵ به دریافت دو قطعه نشان «پرچم سرخ کار» و «مدالهای دفاع از لنینگراد» و «دفاع از قفقاز» سرافراز گردید. ۲ فوریه در لنینگراد درگذشت.

آثار

«Hasan Dzhalal, Kniaz Khachenskii» (Hasan Djalal, prince de Khatchen), *BASP* 3, 6 Ser., 1909.

«حسن جلال، شاهزاده خاچنی»

«Predvaritel'nyi otchet o kommandirovke v Aziatskuiu Turtsiiu 1911-1912 (Rapport preliminaire sur une mission dans la turquie d'Asie en 1911-12)», *BASP* 6, 6 ser. 1912.

«گزارش مقدماتی درباره مأموریت به بخش آسیایی ترکیه در ۱۹۱۱-۱۹۱۲»

«Arkheologicheskaia ekspeditsiia 1916 goda. v van», raskopki dvukh nish na vanskoi skalie i nadpisi sardura vtorogo iz raskopok zapadnoinishi, *Doklady N. Marra i I. Orbeli*, Petersburg: Akademicheskaja Tipografiia, 1922.

«هیأت باستان‌شناسی وان در ۱۹۱۶»

«Vremennaiia Vystavka sasanidskikh drevnosti», *PB*. 1922.

«نمایشگاه موقتی آثار باستانی عصر ساسانی»

«Musulmanskie izraztsy», (pg.), *GE*. 1923.

«کاشیهای عصر اسلامی»

«Sasanidskoe iskusstvo», *Vostok*, kn. 4, Moskva- Leningrad: 1924, 139-156.

«هنر ساسانی»

«Bakhrām Gur», V kn.: *Bakhrām Gur i Azade iz 'Shakhnāme' Firdousi*. Leningrad: 1934, 9-20.

«بهرام گور»

Shah-Name Ferdousi. 1934.

شرق‌شناسی بخش انجمن باستان‌شناسی و عضو شورای باستان‌شناسی روسیه بود. در ۱۹۱۶ عضو و سرپرست حفاری باستان‌شناسی در نواحی دریای وان ترکیه و در ۱۹۱۸ مدیر بخش تاریخ کشورهای شرق نزدیک در دانشگاه دولتی پترزبورگ و انستیتوی باستان‌شناسی سن پترزبورگ بود. از ۱۹۱۸ تا ۱۹۲۱ همان سمت را در انستیتوی لازاروف برعهده داشت. در ۱۹۱۹ به سمت کارمند علمی هیأت متصدی امور موزه‌های کمیساریای ملی فرهنگ، تعیین و در تابستان همان سال عضو آکادمی تاریخ تمدن مادی روسیه شد. در ۱۹۲۰ به عنوان بنیانگذار انتشارات همین آکادمی شناخته شد. در همان سال در موزه ارمیتاژ شروع به کار کرد و بزرگترین بخش شرق‌شناسی آن زمان روسیه را در این موزه تأسیس کرد، که پربرترین مدارک تاریخ و فرهنگ کشورهای شرقی در آن متمرکز است، و نمایشگاه‌هایی از هنر ساسانی و نمونه‌های هنر مسلمانان مشرق‌زمین را در آنجا ترتیب داد. همچنین در این سال کارمند علمی و بنیانگذار مؤسسه تاریخ و اسناد فرهنگی و انتشارات آکادمی تاریخ و دستاوردهای اسناد فرهنگی شوروی بود. در ۱۹۲۴ عضو وابسته آکادمی علوم شوروی گردید. در ۱۹۲۸ و ۱۹۲۹ سرپرست حفاری‌هایی در داغستان و سپس از ۱۹۲۹ تا ۱۹۳۶ سرپرست حفاری در ارمنستان بود. از ۱۹۳۴ تا ۱۹۵۱ مدیر موزه دولتی ارمیتاژ، ۱۹۳۴ عضو شرکت‌کننده در جشنهای هزاره فردوسی در ایران و از ۱۹۳۵ عضو پیوسته آکادمی علوم شوروی بود. در ۱۹۳۵ به دریافت نشان درجه اول خدمات علمی نایل آمد. در ۱۹۳۸ ریاست بخش زبان ارمنی آکادمی علوم شوروی را برعهده گرفت و در همان سال صدر هیأت رئیسه آکادمی علوم ارمنستان شوروی و در ۱۹۴۱ عضو اصلی آکادمی معماری شد. از ۱۹۴۳ ریاست آکادمی علوم ارمنستان شوروی به‌وی سپرده شد. از ۱۹۴۴ عضو پیوسته انستیتوی باستان‌شناسی آلمان، عضو شورای باستان‌شناسی لندن، عضو افتخاری فرهنگستان علوم ایران، استاد افتخاری دانشگاه تهران، عضو و مشاور دانشکده آمریکایی تحقیق درباره هنر و باستان‌شناسی ایران و عضو شورای بین‌المللی انتشارات کتاب هنر ایران و در ۱۹۵۳ یکی از تشکیل‌دهندگان اصلی سومین کنگره تحقیق درباره هنر و باستان‌شناسی ایران بود. از ۱۹۵۵ تا

شاهنامه فردوسی

«Le problème de l'art Seldjouq», 2ème Congrès int. d'art et d'archéologie iraniens. Leningrad: 1935, 150-155. (en russe et en Français)

«موضوع هنر سلجوقی»

Sasanidskii metall. Khudozhestvennye Predmety iz zolota serebra i bronzy. Moskva- Leningrad: Academia, 1935, ill., Avt.: I.A.Orbelii, K.V. Trever; *Orfeverie Sasanide, Objects en or, argent et bronze.* Par Josif Abgarovich Orbeli et C. Trever, Moscou: Accademia, 1935; Paris: Librairie universitaire, 1937, (Musée de l'Ermitage, J.Orbeli et C. Trever) au III Congrès international d'art et d'archéologie iraniens Leningrad.

فلز عهد ساسانی، اشیای هنری ساخته شده از طلا، نقره و برنز (با همکاری)

Shatrang. Kinga shakhmatakh. Leningrad: Gos. Ermitazh, 1936. Avt.: I.Orbelii and K.Trever.

شطرنج (با همکاری)

Red. i predisl. (S.VII-XLIV), V kn.: David Sasunskii. *Armianskii narodnyi epos.* Moskva- Leningrad: 44, 1938; To zhe: Erevan: Gosizdat, Arm. SSR, XXVI, 1939, ۲ Red. i predis s. IX-XXVI).

حماسه‌های ملی ارمنی (تصحیح و پیشگفتار)

«Problema seldzhuksoگو Iskustva», (Le Probleme de L'art seldjouq) III Int cong. *Persian Art*, 1939.

«مسائل مربوط به هنر سلجوقی»

Sinkhronisticheskie tablitsy dlia perevoda istoricheskikhdat po khidzhre na evropeiskoe letoisчисlenie. Leningrad: Gos. Ermitazh, 1940; Moskva- Leningrad: AN SSSR, 1961.

جدولهای همزمانی برای تبدیل تاریخ هجری به میلادی
«Ferdousi», *Ataka* 5, 1943, 1-11.

«فردوسی»

«L'argenterie sassanide et le *Shah Nameh*», *Millennium of Firdousi*, 1944, 64-71.

«نقره‌آلات عصر ساسانیان و شاهنامه فردوسی»

Armianskii geroicheskii epos. Erevan: AN Arm. SSR, 1956

حماسه قهرمانی ارمنی

Basni srednevekovoi Armenii. Leningrad: AN SSSR, 1956.

افسانه‌های ارمنی سده‌های میانه

Izbrannye trudy. Erevan: AN Arm. SSR. XXII, 1963, AN Arm. SSR. (Tekst na rus. i arm. iaz.).

برگزیده آثار (متن به زبانهای روسی و ارمنی)

Svod armianskikh nadpisei. Gorodishche Ani. Erevan: AN Arm. SSR, XXXI, 1963, vyp. I, AN Arm. SSR. In-t. Arkheologii i etnografii, (Na arm. iaz.).

مجموعه کتیبه‌های ارمنی (به زبان ارمنی)

Izbrannye trudy v 2t.I.Iz istorii kul'tury i iskusstva Armenii X-XIII vv. Moskva: Nauka, 1968, AN SSSR. AN Arm. SSR.

آثار برگزیده درباره تاریخ فرهنگ و هنر ارمنی سده‌های دهم تا سیزدهم

Per. s drevnearmianskogo: Egishe. *O verdane i voine armianskoi.* Erevan: AN Arm. SSR. 1971, AN Arm. SSR. In-t literatury.

درباره وارطان و جنگاوران ارمنی، اثر یقیشه (ترجمه از زبان ارمنی باستان)

«Sasanian and Early Islamic Metalwork», *SPA* I, 2nd. ed., 716-770.

«فلزکاری ساسانیان و صدر اسلام»

درباره‌اش

«Orbeli I.A.», V kn.: *Novyi Brokghayz i Efron.* T. 29. Pg., 1916, 608.

«اربلی»

Marr N., Ol'denburg, S. i, Krachkovskii, I. «Zapiska ob uchenykh trudakh I.A. Orbeli», (V sviazi s predstavleniem v chl. - korr. Ros. AN), *Izv. RAN i Serria* 6, T. 18, Leningrad: 1924, 12-18, 564-567.

«یادداشت‌هایی درباره آثار علمی اربلی»

Buzeskul, V. *Vseobshchaia istoriia i ee predstaviteli v Rossii V XIX i nachale XX veka.* Ch. 2, Leningrad: 1931, 115-116.

تاریخ عمومی و مؤلفان آن در روسیه طی سده نوزدهم و آغاز سده بیستم

Iakubovskii, A. Iu. «K dvadtsatiletiiu ot dela

97-98.

«بزرگداشت آکادمیسین ارِبلِی (به مناسبت هفتادمین سالروز تولد وی)»

Druzhba. Stat'i, ocherki, issledovaniia, vospominaniia, pis'ma ob armiano-russkikh kul'turnykh svyaziakh. Sost. A. Arzumian. Izd. 2. dop. Moskva: 1957, 483, 490.

دروژبا (دوستی). مقاله‌ها، توضیحات، پژوهش‌ها، خاطره‌ها و نامه‌ها درباره روابط فرهنگی ارمنستان و روسیه

Iosif Abgarovich Orbeli. Sost. N.S. Vlasian, A.S. Manaserian i M.A. Bartikian. Erevan: AN Arm. SSSR, 1957. (Materialy k bibliografii uchenykh SSSR). «Osnovnye daty zhizni i deiatel'nosti akademika I.A. Orbeli», 5-8; Arakelian, B.N. «Kratkaia kharakteristika nauchno-pedagogicheskoi i obshchestvennoi deiatel'nosti», 9-34; (khronol. perechen 182 kn., st, rets. 1 red. «rabot za 1908-1956 gg.»: 14 rukopisei, 35-59). Literatura ob I.A. Orbeli 60-63 (34 nazv., v T. ch. 13 nazv. na arm. iaz. za 1916-1957 gg.).

یوسف آبگاروویچ ارِبلِی، «مهمترین رویدادهای زندگی و فعالیت‌های آکادمیسین ارِبلِی»، «خلاصه‌ای از شرح فعالیت‌های علمی - تربیتی و اجتماعی ارِبلِی»، «آثار سالهای ۱۹۰۸ تا ۱۹۵۶»، شامل چهارده دست نوشته: تاریخ، فهرست، نقد و تصحیح

«Iosif Orbeli», *Izv.* 3, Erevan: AN Arm. SSR, Obshchestv. nauk, 1957, 3-7, (Na arm. iaz.).

«یوسف ارِبلِی»

Cheloxian, V. «Nash Dorogoi drug i uchitel' I. A. Orbeli», *Izv.* 3, Erevan: AN Arm. SSR, obshchestv. nauk, 1957, 25-26.

«دوست و استاد گرامی ما، ارِبلِی»

«O nagrazhdenii akademika I.A. Orbeli», *Izv.* 7, Moskva: 1957, 7 aprelia.

«درباره اهدای جوایز به آکادمیسین ارِبلِی»

Struve, V. V. «Vydaiushisia Sovetskii uchenyi. K 70-letiiu akad. I.A. Orbeli», *LP*, 20 marta, 1957.

«دانشمند برجسته شوروی (به مناسبت هفتادمین سالروز تولد آکادمیسین ارِبلِی)»

Vostoka Gos. Ermitazha», V kn.: *Trudy otдела Vostoka.* (Gos Ermitazha), Leningrad: T. 3. 1940, 5-20.

«بیستمین سال تأسیس بخش شرقی موزه دولتی ارمنستان»
Militsyna, N. «Eminent Soviet Scholar is Busy in North and South (Joseph Orbeli)», *MN*, 1944, 1 april, N. 27.

«فعالیت‌های ارِبلِی، محقق برجسته روس در شمال و جنوب»

«Izbranie sovetskogo vostokoveda chlenom korrespondentam Iranskoi Akademii», *Izv.* 14 noiabria, 1944.

«انتخاب ارِبلِی شرق‌شناس شوروی، به عنوان عضو وابسته فرهنگستان ایران»

«Vruchenie sovetskim uchenym gramot Iranskoi akademii nauk», *KP*, Moskva: 1945, 24 iiunia.

«اهدای تقدیرنامه فرهنگستان ایران به ارِبلِی، دانشمند شوروی»

Iakubovskii, A. «Akademik Iosif Abgarovich Orbeli, (k 60-letiiu so dnia rozhdenia)», *VDI* 4, Moskva- Leningrad: 1947, 117, 125.

«آکادمیسین یوسف آبگاروویچ ارِبلِی (به مناسبت شصتمین سالروز تولد وی)»

«Iubilei akademika (K 60 letiiu so dnia rozhdenia)», *Izv.* Moskva: 22 marta, 1947; *Vech. Leningrad*, 20 marta, 1947.

«مراسم سالگرد تولد آکادمیسین ارِبلِی (به مناسبت شصتمین سالروز تولد وی)»

«Orbeli I.A.», V kn.: *BSE.* Izd. 2, T. 31, Moskva: 1955, 134.

«ارِبلِی»

«Orbeli I.A.», V kn.: Mangait A.D. *Arkheologiya v SSSR.* Moskva: 1955, 229.

«ارِبلِی»

Nazidian, A. «Akademik I.A. Orbeli (K 70-letiiu slo dnia rozhdeniia)», *SAr*, 4, Erevan: 1957, 31-32, (Na arm. iaz.)

«آکادمیسین یوسف ارِبلِی (به مناسبت هفتادمین سالروز تولد وی)»

«Chestovovanie akademika I.A. Orbeli (70-letiiu so dnia rozhdeniia)», *VAN* 5, 1957,

3-4, (Na arm. iaz.); Seria geo. i geogr. nauk, T. 14, 1, 3-5, Seria Tekhnich. nauk, T. 14, 2, 3-5; Med. nauki, 14, 1, 5-7.

«یوسف آبگاروویچ آربلی (یادنامه)» (به زبان ارمنی)
«K iubileiu I.A. Orbeli», *Peiane Nevin* 11-12, 3-i god izd. Tegeran: 1340 (23, VII-22. IX. 1961), (Na pers. iaz.)

«به مناسبت بزرگداشت آربلی» (به زبان فارسی)
Konstoisants Kh S. Predst.: V kn.: *Orbeli, I. A. «Izbrannye Trudy»*, v 5t., T.1. Moskva-Leningrad: 1961, 5-9.

«گزیده آثار آربلی»
Varshavskii, S. i Rest B. «Podvig Ermitazha», *Zvezda* 10, Moskva: 1961, 194-207; 11, 181-200.

«پیشرفتهای موزه ارمنستان»
Giuzal'ian, L. «I. A. Orbeli (Nekrolog)», *SGE*, T. 2, Leningrad: 1962, 71-73.

«آربلی (یادنامه)»
«Iosif Abgarovich Orbeli (1887-1961)», V kn.: *Arkheologicheskii sbornik 1961 god.* Moskva: 1962, 472-473.

«یوسف آبگاروویچ آربلی (۱۸۸۷-۱۹۶۱)»
«Orbeli, I.A.», V kn.: *Ukrainskaia radians'ka entsiklopediia*. T. 10, KIV, 1962, 357.

«آربلی»
Rusinova, E. «75 letie so dnia rozhdeniia I.A. Orbeil», Moskva: 1962, 226-228.

«به مناسبت هفتاد و پنجمین سالروز تولد آربلی»
Iuzbashian, K.N. *Akademik Iosif Abgarovich Orbeli*. Moskva: Nauk, 1964, AN SSSR In-t narodov Azii.

«آکادمیسین یوسف آبگاروویچ آربلی»
Arzumanian, A. «Tot kotorogo liubili vse», V kn.: A. Arzumanian. *Oko biurakana*. Moskva: Sov. pisatel', 1964, 159-167.

«محبوب همگان»
Trever, K.V. «Arkhir akademika I.A. Orbeli», *VAN SSSR* 11, Moskva: 1964, 81-82.

«بایگانی آکادمیسین آربلی»
Bagdasarian, G. «Iosif Orbeli (80 let so dnia rozhdeniia)», *LA* 2, Baku: 1967, 86-87, (Na

Barkhudarian, S. «Vydaiushiisia uchenyi», *Izv.* 3, Erevan: AN Arm. SSR, Obshchestv. nauk, 1957, (Na azerb. iaz.)

«دانشمند بزرگ، آکادمیسین آربلی»
«Orbeli I.A.», V kn.: *Mongant*. A.D. Moskva: T. 6, 1959, 944.

«آربلی»
«Akademik Iosif Abgarovich Orbeli. Bibliograficheskii ocherk», V kn.: *Issledovanie po Istarii kul'tury narodov vostoka*. Moskva-Leningrad: 1960, 5-12.

«آکادمیسین یوسف آبگاروویچ آربلی، شرح کتابشناسی»
«Golos ego ne ugas», V kn.: Arzumanian, A. *Oko Biurakan*. Erevan: 1960, 246-257.

«ندای او طنین انداز است»
«Akademik I.A. Orbeli (Nekrolog)», *Izv.* 4 febralia (3 Ferialia), Moskva: Mosk. Vechernii vypusk, 1961.

«آکادمیسین آربلی (یادنامه)»
«I.A. Orbeli (Nekrolog)», *PV* 1, Moskva: 1961, 243-244.

«آربلی (یادنامه)»
«I.A. Orbeli (Nekrolog)», *VAN* 3, Moskva: 1961, 91.

«آربلی (یادنامه)»
«I.A. Orbeli (Nekrolog)», *VT* 4, Moskva: 1961, 215.

«آربلی (یادنامه)»
«Iosif Abgarovich Orbeli (1887-1961) (Nekrolog)», *VLU* 14, Seria istorii, iazyka i literatury, vyp 3, 1961, 167-168.

«یوسف آبگاروویچ آربلی (۱۸۸۷-۱۹۶۱)، یادنامه»
«Iosif Abgarovich Orbeli (Nekrolog)», *LP* 3, Febralia, 1961.

«یوسف آبگاروویچ آربلی (یادنامه)»
«Iosif Abgarovich Orbeli (Nekrolog)», *Kommunist*, Erevan: 5 Febralia, 1961.

«یوسف آبگاروویچ آربلی (یادنامه)»
«Iosif Abgarovich Orbeli (Nekrolog)», *Izv. khimicheskie nauki*, T. 14, 1, AN Arm. SSR, 1961, 3-5; Seria biologich. nauk, T. 14, 2, 3-5, (Na arm. iaz.); Seria fiz. - Mat. nauk, T.14, 3,

Imen, ukaz., 589.

«یوسف اربلی»

Megrelidze, I.V. «Pamiaty Iosifa Abgarovich Orbeli», *Vestnik* 7, Erevan: AN Arm. SSR, 1972, 3-10.

«یادواره یوسف آبگاروویچ اربلی»

منابع ۲۳ ج ۲ ص ۲۸؛ ۲۴ ذیل اربلی؛ ۴۲ ص ۲۷۳-۲۷۲؛
۴۵ ج ۱ ص ۷۹۹ و ص ۱۱۹۳ و ص ۱۲۱۱؛ ۱۱۷ ج ۲؛
۱۲۵ ج ۱۲ ص ۳۹۳-۳۹۲؛ ۱۴۳ ج ۱۸ ص ۵۰۹-۵۰۸؛
۱۴۵ ج ۱۲ ص ۵۸۵-۵۸۴؛ ۱۵۰ ص ۱۹۵۵-۱۹۰۶؛ ۱۵۲
ج ۲ و ۳ و ۵ و ۶ و ۷ و ۱۰؛ ۱۵۵ ص ۴۰۳-۴۰۲؛ ۲۳۵
ص ۱۲۲۳؛ ۲ ص ۹۴-۹۳؛ ۲۳۶ ص ۳ ش ۱۱ و ۱۲ ص
۱۲۲-۱۰۹.

اربن، آگوست فرانسواژولین [ogust ferānsuā žuliyan erban]

Herbin, August François Julien

(۱۷۸۳-۱۸۰۶). زبان عربی.

از اهالی فرانسه، از مدرسه زبانهای شرقی
فارغ التحصیل گردید. تحقیقاتی درباره اصول زبان
عربی عامیانه و موسیقی اعراب و آداب و رسوم
ایرانیان دارد.

آثار

Développement des principes de la langue arabe moderne. Suivis d'un recueil de phrases, de traductions interlineaires, de proverbes arabes, et d'un essai de calligraphie orientale ... Paris: Baudouin, imprimeur de l'Institut national, 1803.

تکامل اصول زبان عربی نوین

Notice sur Khoudjah Hafiz al-Chyrazy. Suivie d'une imitation en vers de quelques odes de ce poète célèbre. Paris: Février 1806?

شرحی درباره خواجه حافظ شیرازی

آداب الفرس

دراسات عن الموسيقى عند قدماء العرب

معجم عربی فرنی و فرنی عربی. ۲ جلد

معرفة الأنعام والضروب. مجموعة وصف مصر. باريس:

۱۸۰۹-۱۸۲۶، (ترجمه)

منابع ۴۲ ص ۱۸۱؛ ۴۶ ج ۱ ص ۵۳؛ ۱۴ ج ۱ ص ۱۷۵؛

۱۲۵ ج ۷ ص ۶۵۶؛ ۱۵۱ ج ۳ ص ۶۹۶

azerb. iaz.).

«یوسف اربلی (هشتادمین سالروز تولد اربلی)» (به زبان
آذربایجانی)

Khechuliian, V. «Iusif Orbeli (k 80-letiiu so dnia rozhdeniia)», *SLit* 3, Erevan: 1967, 142-144, (Na arm. iaz.)

«یوسف اربلی (به مناسبت هشتادمین سالروز تولد)»
(به زبان ارمنی)

Zotova, K. «Nabrano I.A. Orbeli», *Neva* 3, Leningrad: 1967, 219.

«گردآورده های اربلی»

Piotrovskii, B.B. «Orbeli, I.A.», V kn.: *SIE*. T. 10 Moskva: 1967, 570-571.

«اربلی»

Dondua, V.D. «Vydaiushchiisia uchenyi i grazhdanin (K 80 letiiu so dnia rozhdeniia akademika I.A. Orbeli)», *VT*, 20 Marta, 1967.

«دانشمند و شهروند برجسته (به مناسبت هشتادمین
سالروز تولد آکادمیسین اربلی)»

«Iosif Abgarovich Orbeli, Biograficheskii ocherk», V kn.: *Izbrannye trudy* V, 2 t, T.1, 1968, 9-14.

«یوسف آبگاروویچ اربلی (شرح کتابشناسی)»

«Kul'tura i iskusstvo narodov vostoka», Leningrad: 7, 1969, Bank A.V. «Pamiaty uchitelia», 5-7, portr; levinson-Lessichg V.F. «Iosif Abgarovich Orbeli (1887-1961)», 8-17, V kn.: *Trudy Gos. Ermitazha*. T. X.

«فرهنگ و هنر ملل شرق»، «به یاد استاد»، «یوسف
آبگاروویچ اربلی (۱۸۸۷-۱۹۶۱)»

Avdieva, T. «Akademik Iosif Orbeli, Imia na bory sudna», *MFI* 9, Moskva: 1971, 36, 45.

«آکادمیسین یوسف اربلی، نامی برناو نیروی دریایی»

Iuzbashian, K.N. *Akademik Iosif Abgarovich Orbeli*. Erevan: Aiastan, 1971, (Na arm. iaz.)

آکادمیسین یوسف آبگاروویچ اربلی

Minatsakanian, S. «Drevniaia stolitsa Armenii i ee issledovatel', Iosif Orbeli», *LAr*. 5, Erevan: 1971, 59-68.

«تختگاه کهن ارمنستان و پژوهشگر آن یوسف اربلی»

«Orbeli, I.A.», V kn.: *Aziatskii muzei Lo In-ta vostok- ovedeniia AN SSSR*. Moskva: 1972,

قواعد زبان عربی (در پنج کتاب)

Locmani Sapientis Fabulae et selecta quaedam Arabum Adagia cum interpretatione Latina. Et notis Thomae Erpenii, Leidae: in *Typographia Erpeniana Linguarum Orientalium*, 1615.

امثال لقمان حکیم و گزیده‌هایی از گفته‌های اعراب با تفسیر لاتینی

Novum. D. N. Jesu Christi Testamentum arabice. Ex bibliotheca Leidensi edente Thoma Erpenio, Leidae: in *Typographia Erpeniana Linguarum, Orientalium*, 1616.

انجیل عهد جدید به زبان عربی (ترجمه)

Grammatica Arabica dicta Gjarumice, ex Libellus centum regentium. Cum versione Latina et Commentarijs Thomae Erpenii. Leidae: ex *Typographia Erpeniana Linguarum orientalium*, 1617.

مقدمه‌الآجرومیه، اثر ابن آجروم و عوامل صدگانه، تألیف جرجانی (ترجمه به لاتینی و شرح)

Historia Josephi. Patriarchae, ex Alcorano Arabice. Cum triplici versione Latina et scholiis Thomae Erpenii, cuius et Alphabetum Arabicum Praemittitur. Leidae: ex *Typographia Erpeniana Linguarum Orientalium*, 1617.

تاریخ یوسف پیامبر (به نقل از متن عربی قرآن به همراه سه ترجمه لاتینی)

Canones de literarium apud Arabes natura & Permutatione. Leidae: 1618.

مجموعه قوانین در ادبیات عرب

Rudimenta linguae Arabicae. Accedunt ejusdem praxis grammatica; et consilium de Studio Arabico feliciter instituendo. (Catalogus librorum Arabicorum quibus in absentia ... auctoris ... pauculos quosdam adjecit ... G. coddaeus.) Leidae: 1620.

مبادی زبان عربی

Orationes tres de linguarum arabae atque arabicae dignitate. Leide: 1621.

ارپنیوس (وان ارپه)، توماس [tomās erpeniyūs (vān erpe)]

Erpenius (Van Erpe), Thomas

(۱۵۸۴-۱۶۲۴)، زبان و ادبیات عرب.

۱۱ سپتامبر در خُرکُم^۱ (هلند) به دنیا آمد. در رشته الهیات از دانشگاه لیدن فارغ‌التحصیل شد و سپس به تحصیل زبانهای شرقی پرداخت. زبان عربی را نزد مستشرق معروف اسکالیژر^۲ آموخت. در ۱۶۰۹ به پاریس رفت و در دانشگاه پاریس زیر نظر استفانوس هربرتوس، استاد عربی و پزشک دربار هنری چهارم، زبان عربی و برخی دیگر از زبانهای شرقی را آموخت. از دیگر استادان وی اسحاق کازوین^۳، دانشمند بزرگ یونانی بود که به او روش استفاده از کتب خطی و عربی موجود در کتابخانه‌ها را آموخت. وی مکالمه زبان عربی را نزد دانشمند قبطی ساکن در پاریس، یوسف بن ابی ذقن فراگرفت. به منظور یادگیری زبان عربی و پیدا کردن کتابها و متون عربی و آمیزش با عربهای مغرب دور ساکن در شهرهای انگلستان و فرانسه و ایتالیا و آلمان به این کشورها مسافرت کرد. در نوامبر ۱۶۰۹ برای ادامه تحصیلات خود در رشته الهیات پاریس را به قصد سومور^۴ ترک کرد. در آنجا به تکمیل صرف و نحو عربی همت گماشت و توانست براحته قرآن را از روی نسخه خطی بخواند و به زبان لاتینی ترجمه کند. وی سپس به تفکر درباره تفاوت عربی و عبری قدیم و تبیین تفاوت بین زبان عربی فصیح و لهجه‌های عامیانه پرداخت. پس از بازگشت به لیدن، در ۱۶۱۳ به عنوان استاد کرسی زبان عربی در دانشگاه لیدن انتخاب شد. برای تدریس لهجه‌های محلی این زبان از مغربی معروف کمک می‌گرفت. از ۱۶۱۹ استاد زبان عبری در دانشگاه لیدن بود. وی از بنیانگذاران جنبش شرق‌شناسی در هلند به شمار می‌آید. زمانی که از تأسیس چاپخانه‌دی بریف^۵ در رم مطلع گشت، در منزل شخصی خویش چاپخانه معروف بریل^۶ را دایر نمود که بعدها به صورت یکی از نخستین مراکز شرق‌شناسی هلند درآمد. ۱۳ نوامبر در اثر بیماری طاعون درگذشت.

آثار

Grammatica Arabica. Quinque libris methodice explicata, a Thoma Erpenio, Arabicae, Persicae, etcaet. *Lingarum Orientalium in Academia Leidensi Professore*, Leidae: in *Officina Raphelengiiana*, 1613-4.

1. Gorkum	2. Scaliger
3. Isaac Casaubon	4. Saumur
5. Die Brief	6. Brill

Seu proverbiorum Arabicorum centuriae duae. ab anonymo quodam Arabe Collectae et explicatae, cum interpretatione Latine et scholiis Jos. Scaligeri Caes. F. et Thomae Erpenii, Leidae

درباره دوست ضرب المثل عربی (ترجمه، شرح)

درباره اش

Raphelengius, Franciscus, The Elder. Francisci Raphelengii Lexicon Arabicum. M. T. Erpenii observationes in Lexicon Arabicum.

واژگان عربی فرانچیسوس رافلنگیوس و آراء ارپینوس

درباره واژگان عربی

منابع ۹ ص ۹۶؛ ۲۰ ص ۱۳۸؛ ۳۵ ذیل ارپن؛ ۳۸ ج ۲ ص ۴۲؛ ۷۶ ص ۴۴؛ ۴۶-۴۵ ص ۴۲۱؛ ۵۲ ص ۵۳۶؛ ۵۳ ج ۲ ص ۶۵۴؛ ۵۳ ج ۳ ص ۹۰؛ ۹۶ ص ۴ ش ۱۱ ص ۱۰۷۸؛ ۱۲۵ ج ۶ ص ۱۲۰-۱۲۱؛ ۱۳۷ ج ۶ ص ۸۶۴؛ ۱۴۰ ص ۷۳۵؛ ۱۵۱ ج ۳ ص ۱۴۰-۱۴۱؛ ۱۵۸ ص ۱۴۶۵؛ ۱۶۳ ج ۱۵ ص ۳۳۵؛ ۱۶۴ ص ۴۸۷.

اردمان، فرانسیسکوس [frānsiskus erdmān]
Erdman, Franciscus

(۱۷۹۳-۱۸۶۳)، زبان عربی.

از اهالی روسیه، از دانشگاه‌های روستوک، پترزبورگ و پاریس در رشته زبانهای سامی فارغ‌التحصیل شد. از ۱۸۱۹ تا ۱۸۴۵ در دانشگاه قازان زبان عربی تدریس می‌کرد و تأسیس کرسی زبانهای عربی و فارسی را به دانشگاه پیشنهاد کرد. سفری به لبنان نمود و مدت دو سال در آنجا اقامت گزید. نسخه‌های خطی کتابخانه‌اش در کتابخانه لنینگراد موجود است.

آثار

المقتع من اخبار الملوك والخلفاء و ولاية مكة الشرفاء.

تقی‌الدین فارسی، قازان: ۱۸۲۲.

وصف النقود الشرقية في قازان. ۲ ج، قازان: ۱۸۳۶.

منابع ۴۲ ص ۱۳۱؛ ۵۳ ج ۳ ص ۹۳۵.

اردمان، کورت آرتورهاینتس [kurt ārtur hāynts erdmān]

Erdman, Kurt Arthur Heinz

(۱۹۰۱-۱۹۶۴)، تاریخ هنر ایران و ترکیه، تاریخ هنر

قالی‌بافی.

۹ سپتامبر در هامبورگ متولد شد. ابتدا در هامبورگ و توینگن در رشته زبان‌شناسی آلمانی و سپس در

Jirjis Ibn al-Amid, called al-Makin. *Historia Saracenicæ*. The Arabic text alone, prepared for the press, 1625.

المجموع المبارك المکین العمید (تهیه متن عربی برای چاپ)
Grammatica arabica ab autore emendata & aucta. Cui accedunt Locmanni fabulae et odagia quaedam Arabum ... 2 parts in 1. Two other copies with imprint Amstelodami 1636 but with colophon as the above. Lugduni Batavorum: 1636.

دستور زبان عربی

Arabicae linguae tyrocinium. Id est Thomae Erpenii grammatica Arabica; cum varia praxios materia [ex recensione J. Golii]. Lugduni Batavorum: 1656.

مقدمات زبان عربی

Elementa linguae arabicae ex Erpenii Rudimentis ut plurimum desumpta, cujus praxi grammaticae novam legendi Praxim addidit Leonardus Chappelow. Lendini: 1730.

اجزاء زبان عربی منتخب از کتاب مبادی زبان عربی توأم با راهنمایهای دستوری

Rudimenta linguae Arabicae .. Florilegium sententiarum Arabicarum, ut et clavim dialectorum, ac praesertim Arabicae, adjecit Alb. Schultens. Edition altera, aucta indicibus. Lugduni Batavorum: 1733, 1770.

مبادی زبان عربی ...

Selecta quaedam ex sententiis proverbisque Arabicae ... T. Erpenic olim editis; cum versione Latina hic illic castigata, et accessione centum proverbiorum, mere Arabicorum, selected from the *Mejma'al-Amthal* of al-Maidani... recudi fecit atque e codd. Mss. emendavit E. Scheidius, Hardervici: 1775.

گزیده کلمات قصار و ضرب‌المثل‌های عربی برگرفته از کتاب معجم‌المثال میدانی

Bible. Arabic. ... Pentateuchus Mosis arabice. Edited by T. Erpenius

کتاب مقدس عربی، اسفار پنجگانه تورات به زبان عربی (ویرایش)

22, 1929, 100-144.

«طاق (قوس)، تحقیقی در تاریخ معماری»

«Ein neuerworbener persischer Teppich», *Ber.M* 50, 1929, 6-10.

«یک قالی ایرانی نویافته»

«Islamische Keramik aus Persien im Kaiser-Friedrich-Museum, Berlin», *ZBK, Kunstchronik* 63 (39), 1929, 126-129.

«سرامیک اسلامی ایران در موزه کایزر فریدریش برلین»

Rezension: R. Koechlin, G. Migeon. «*Islamische Kunstwerke*», Paris: 1928, *Pantheon* 2, 1929, XXXVIII.

«کارهای هنری اسلامی» (نقد)

«Neuerwerbungen der Staatlichen Museen zu Berlin auf dem Gebiete der persischen Keramik», *KW* 11, 1929, 252-255.

«یافته‌های جدید موزه‌های دولتی در برلین در زمینه سرامیک ایرانی»

«Orientalische Tierteppiche auf Bildern des XIV. und XV. Jahrhunderts», *JPKS* 50, 1929, 261-298.

«قالیه‌های شرقی بانقوش جانوران در تصاویر سده‌های ۱۴ و ۱۵»

«Berlin, Kaiser-Friedrich-Museum: Parthisch-sasanidische Kunst», *ZBK*, 1930, 58-59.

«برلین، موزه کایزر فریدریش: هنرهای پارتی - ساسانی»

«Ergebnisse und Funde der deutschen Ausgrabungen in Ktesiphon, Ausstellungen, Berlin, Kaiser-Friedrich-Museum», *ZBK, Kunstchronik* 64 (40), 1930, 14-16.

«نتایج و کشفیات حاصله از حفاری آلمانیها در تیسفون در نمایشگاه موزه کایزر فریدریش برلین»

«Partho-Sasanid Art», *Apollo* 12, 1930, 422-426.

«هنرهای پارتی - ساسانی»

«Some Observations on the So-called Damascus-Rugs», *A.Ame.* 19, 1930, 3-22.

«ملاحظات دربارۀ قالیچه‌های به اصطلاح دمشق»

«Zur Frage der ältesten orientalischen Teppiche», *Cicerone* 22, 1930, 152-156.

ماربورگ و هامبورگ در رشته تاریخ به تحصیل پرداخت و در ۱۹۲۷ موفق به اخذ درجۀ دکتری شد. طی اقامتش در ترکیه، در زمینه اسلام‌شناسی و هنر ترکیه مطالعات بسیار کرد و ثمره آن تکمیل کتاب ناتمام کاروانسرای آناطولی بود که انستیتوی باستان‌شناسی آلمان آن را منتشر کرد. مقاله‌ها و کتابهای او دستاورد مشاوری با دیگر دانشمندان و تماس مستقیم با مردم بوده است.

از ۱۹۲۷ تا ۱۹۴۵ در بخش آثار اسلامی موزه برلین، ابتدا به عنوان دستیار زاره و کوئل^۱ و سپس کارشناس، و از ۱۹۴۳ به بعد به عنوان سرپرست خدمت کرد. در ۱۹۳۹ استاد میهمان در دانشگاه فوآد اول مصر بود. در ۱۹۴۵ بعد از آزادی از اسارت امریکاییها در جنگ، در دانشگاه هامبورگ به تدریس تاریخ هنر اسلامی پرداخت و در ۱۹۴۸ به استادی دانشگاه هامبورگ انتخاب شد. از ۱۹۴۹ تا ۱۹۵۱ به عنوان استاد میهمان در دانشگاه بن به تدریس تاریخ هنر آسیای نزدیک و از ۱۹۵۱ تا ۱۹۵۸ در دانشگاه استانبول به تدریس هنرهای اسلامی - ترکی پرداخت. او بیش از چهل مسافرت کوتاه و بلندمدت به ترکیه داشت که در طی آن آثاری از بناهای شناخته و ناشناخته سده‌های سیزده و چهارده را کشف کرد. ۳۰ سپتامبر در برلین درگذشت.

آثار

«Altorientalische Teppiche», *Bibliographie in F. Sarre-H. Trenkwald.* 2, Leipzig, Wien: 1928, 37-44.

«قالیه‌های شرق باستان»

«Ausstellung persischer Keramik im Kaiser-Friedrich-Museum», *Cicerone* 20, 1928, 800.

«نمایشگاه سرامیک ایرانی موزه کایزر فریدریش»

«Persische Keramik in der islamischen Abteilung des Kaiser-Friedrich-Museums», *KW* 10, 1928, 176.

«سرامیک ایرانی در بخش اسلامی موزه کایزر فریدریش»
Rezension: Musée des décoratifs. «*L'Art de l'Islam*», R. Koechlin et P. Alfassa, Tome I, *La Ceramique*. Paris: O. J., *Cicerone* 21, 1929, 41.

«هنر اسلامی، ج ۱ سرامیک» (نقد)

«Der Bogen. Eine Studie zur Geschichte der Architektur», (Kurzfassung der Dissertation 1927), *Jahrbuch für Kunstwissenschaft, MKW*

14. 4. 1931, 151- 245.

«مجموعه قالیه‌های شرقی از دارایی شفیق پاشا در استانبول»

«Il tappeto con figure d'animali nei Museo Bardini a firenze», *Dedalo* 11, 1931, 647-663.

«قالی با اشکال حیوانات در موزه باردینی فلورانس»

Rezension: E. Cohn, Wiener. «Turan: islamische Baukunst Mittelasiens», Berlin: 1929, ZBK 64(41), 1931, 81-82.

«توران: هنر معماری آسیای میانه» (نقد)

«Zu einer Bronzegefäß im Besitz der islamischen Kunstabteilung», *Ber. M* 52, 1931, 120-122.

«درباره ظرفی برنزی در بخش اسلامی موزه برلین»

«Zu einer indischen Miniatur im Besitz der islamischen Kunstabteilung», *Ber. M* 52, 1931, 38-39.

«درباره مینیاتوری هندی در بخش اسلامی موزه برلین»
«Ausstellung Sammlung F. und M. Sarre»,
Frankfurt a. M. Nr. 402-422, 1932, 50-52.

«نمایشگاه مجموعه زاره»

«Eine unbeachtete Gruppe spanischer Knuftteppiche des 15. bis 17. Jahrhunderts»,
Belvedere 11, 1932, 74-77.

«تعدادی مطرود از قالیه‌های دستباف اسپانیایی در سده‌های ۱۵-۱۷»

«Persische Teppiche der Safawidenzeit»,
Pantheon 5, 1932, 227-231.

«قالیه‌های ایرانی عصر صفویه»

«Tappeti Persiani», *Dedalo* 12, 1932, 707-738.

«قالیه‌های ایرانی»

«Bereicherungen der Teppichsammlung», *Ber. M* 54, 1933, 6-10.

«مجموعه تکمیل شده قالی موزه برلین»

Rezension: M.S. Dimand. «A Handbook of Mohammedan Decorative Arts», New York: 1930, *DLZ* 54, 1933, 74-77.

«کتاب راهنمای هنرهای تزئینی اسلامی» (نقد)

«Mihr Chands Bildnisse des Shodja ed-Daule»,
Ber. M 54, 1933, 38-41.

«تصاویر شجاع‌الدوله، اثر میرخواند»

Rezension: «Die Ausgrabung der zweiten

«درباره مسأله قدیمیترین قالیه‌های شرقی»

«Zur Genesis des romanischen Stufenportals»,
RKW 51, 1930, 179-195.

«درباره پیدایش سردرهای پلکانی رومانیایی»

«Aegyptische Teppiche», *KW* 13, 1931, 196-200.

«قالیه‌های مصری»

Rezension: H. Uhlemann. «Die Geographie des Orientteppiches», Leipzig: 1930, *RKW* 52, 1931, 85-86, *DLZ* 45, 1933, 314-316.

«جغرافیای قالیه‌های شرقی» (نقد)

Rezension: J. Orendi. «Das Gesamtwissen über antike und neue Teppiche des Orients», Wien: 1930, ZBK 64 (41), 1931, 49-51.

«مجموعه دانسته‌ها درباره قالیه‌های قدیم و جدید مشرق زمین» (نقد)

Rezension: Neugebauer-S. Troll. «Handbuch der orientalischen Teppichkunde», Leipzig: 1930, *DLZ* 52, 1931, 544-548.

«کتاب راهنمای قالی‌شناسی شرقی» (نقد)

Rezension: H. Gluck-E. Diez. «Die Kunst des Islam», Berlin: 1931, 2Aufl., *KW* 13, 1931, 284.

«هنر اسلامی» (نقد)

Rezension: C. J. Lamm. «Mittelalterliche Gläser und Steinschnittarbeiten aus dem Nahen Osten»,
DLZ 52, 1931, 2329-2334.

«اشیای شیشه‌ای و سنگ تراشیده‌های سده‌های میانه از شرق نزدیک» (نقد)

«Neuerwerbungen der islamischen Kunstabteilung der Staatlichen Museen zu Berlin»,
KW 13, 1931, 95-99.

«یافته‌های جدید بخش هنر اسلامی موزه‌های ملی برلین»
«Persian Lustre Ceramics of the XIIth and XIIIth Centuries», *Parnassus* 3, 1931, 23-24.

«سرامیک‌های براق ایرانی سده‌های دوازدهم و سیزدهم میلادی»

«Persische Kunst in London», ZBK 64 (41), 1931, 31-41.

«هنر ایرانی در لندن»

«Sammlung orientalischer Teppiche aus dem Besitz Exz. Schefik Pascha Stambul»,
Versteigerungskatalog 2041 R. Lepke, Berlin:

«یادداشتی دربارهٔ ظروف به اصطلاح بدل چینی لعابدار»
«Die Sasanidischen Jagdschalen. Untersuchungen zur Entwicklung der iranischen Edelmetallkunst unter den Sasaniden», *JPKS* 57, 1936, 193-232.

«قدحهای ساسانی با نقش شکار، بررسی تکامل هنر کار با فلزهای قیمتی در عصر ساسانیان»

«Ceramiche di Afrasiab», *Faenza* 25, 1937, 125-137; «Die Keramik von Afrasiab», *Ber. M* 63, 1942, 18-28; *BII* 6, 1942, 102-110.

«سرامیک‌های افراسیابی»

«Das Datum des Tak-i Bustan», *AI*, 1937, 79-97.

«تاریخ طاق بستان»

Rezension: A. Christensen. «*L'Iran sous les Sassanides*», Copenhagen, Paris: 1936, *OAZ* 23, N. F. 13, 1937, 184-187.

«ایران در عصر ساسانیان» (نقد)

Rezension: C.J. Lamm. «*Glass from Iran*», Stockholm: 1935, *GTB* 15, 1937, 159.

«آثار شیشه‌ای ایرانی»

«Die Kunst des Islam», *MR* 13, 1937, 59-64, 83-89.

«هنر اسلامی»

Rezension: B. Maslow. «*Les Mosquées de Fes et du nord du Maroc*», Paris: 1937, *DLZ* 58, 1937, 1720-1721.

«مساجد فاس و شمال مراکش» (نقد)

«Neuerwerbung der islamischen Abteilung (Minai- Vase)», *Ber. M* 58, 1937, 87-88.

«یافته‌های جدید بخش اسلامی (گلدان مینایی)»

«Neuerwerbungen der islamischen Abteilung (Sasanidischer Stuck)», *Ber. M* 58, 1937, 22-23.

«یافته‌های جدید بخش اسلامی (گچ‌بری و گچ‌کاری عصر ساسانیان)»

«Neuerwerbung der islamischen Abteilung (Teppich der türkischen Hofmanufaktur)», *Ber. M* 58, 1937, 36-37.

«یافته‌های جدید بخش اسلامی (قالیهای بافت کارگاه دربار عثمانی)»

Sasanidische Kunst, Bilderhefte der islamischen Abteilung, Staatliche Museen in Berlin. Heft 4,

Ktesiphon- Expedition», (Winter 1931/2), Berlin: 1933, GTB 12, 1934, 107.

«حفاری دومین حیات اعزامی به تیسفون» (نقد)

«Ein wiedergefundener Teppich», *AI* 1, 1934, 121-127.

«قالی بازیافته شده»

«Sammlung Herbert M. Gutmann», *Versteigerungskatalog* 132, P. Graupe, Berlin: 12. 14. 4. 1934, 566-712, Abt. X Islamische Kleinkunst.

«مجموعهٔ هربرت م. گوتمان»

«An Open Question in Islamic Ceramics», *BAIPAA* 4, 1935, 80-82.

«مسأله‌ای بالاتکلیف دربارهٔ سرامیک اسلامی»

«Die Fassade des Wüstenschlosses Mschatta», *Das Raumbild* 1, 1935, 84-86.

«نمای قلعهٔ صحرایی مشتی»

«Later Caucasian Dragon Carpets», *Apollo* 22, 1935, 21-25.

«قالیهای قفقازی متأخر با نقش اژدها»

«Orientteppiche», *Bilderhefte der islamischen Abteilung, staatliche Museen in Berlin, Heft 3*, 16, 1935.

«قالیهای شرقی»

«Partho-Sassanian Ceramics», *Burl. M* 67, 1935, 71-77.

«سرامیکهای پارتی - ساسانی»

«Zwei Medaillonteppiche in der islamischen Abteilung», *Ber. M* 56, 1935, 32-37.

«دو قالی با نقش مرکزی (مدالیون) در بخش اسلامی موزه برلین»

«Europäische Darstellungen aus dem Orient», *Ber. M* 57, 1-7; *Atlantis* 8, 1936, 314-319.

«شرق از دیدگاه اروپائیان»

«Iranische Wandmalereien des 17. Jahrhunderts», *Die Kunst* 37, 1936, 209-211.

«نقاشیهای دیواری ایران از سدهٔ هفدهم»

Rezension: F. Sarre. «*Der Kiosk von Konia*», Berlin: 1936, *DLZ* 57, 1936, 2180-2182.

«کلاه فرنگی قونیه» (نقد)

«A Note on the So-called Minai Fayence», *BAIPAA* 4, 1936, 218-221.

Como Centro de Manufactura de Alfombras»,
IP 15, 1944, 87-92.

«قاهره بمعنوان مرکز قالی»

Rezension: K. Hahm. «Ostpreussische
Bauernteppiche», Jena: 1937, *Zkm. G* 7, 1938,
189-191.

«قالیهای روستایی پروس شرقی» (نقد)

Mitarbeit an E. Kuhnelt. *Samarra. Bilderhefte
der islamischen Abteilung, staatliche Museen in
Berlin*, Heft 5, 1938.

سامره. جزوات مصور بخش اسلامی موزه‌های دولتی برلین
(با همکاری)

«The So-called Polish Carpets», *BAIPAA* 5,
1938, 260-263.

«قالیهای به اصطلاح لهستانی»

Rezension: E. Kuhnelt. «Die Sammlung
türkischer und islamischer Kunst im Tschinili
Koschk», Berlin, Leipzig: 1938, *DLZ* 59, 1938,
1753-1754.

«مجموعه هنرهای ترکی و اسلامی در چینی‌لی کُنک»
(نقد)

Rezension: A.M. Schneider. O. Puttrich-
Reignard. «Ein frühislamischer Bau am See
Geneareth», Köln: 1937, *OLZ* 41, 1939,
693-696.

«بنایی از دوره نخستین اسلامی کنار دریاچه طبریه» (نقد)
«Einige Bemerkungen zu den gegossenen
Bronzegefäßen des 6. und 7. Jahrhunderts
nordwärts der Alpen», *BJ* 143/144, 1939,
255-260.

«ملاحظات چند در مورد ظروف برنزی سده‌های ششم و
هفتم میلادی بخش شمالی جبال آلپ»
«Islamische Kunst», *MKL*, Bd. 6, 1939,
428-433.

«هنر اسلامی»

Mitarbeit am Katalog: *Kunst der Spätantike im
Mittelmeerraum*. Berlin: 1939.

هنر باستانی متأخر در حوزه مدیترانه (همکاری در تهیه
کاتالوگ)

Rezension: U. Moneret de Villard.
«Monumenti dell'arte musulmana in Italia», I,
La cassetta incrostata della Cappella Palatina

1937.

هنر ساسانیان. جزوات مصور بخش اسلامی موزه دولتی
برلین

«Zur Chronologie der sasanidischen Kunst»,
FF 13, 1937, 169-170.

«درباره گاهشماری هنر ساسانیان»

«Antiquitäten», *Versteigerungskatalog*, Lepke
20.3. 23, 4. 1938, 369-565.

«عتیقه‌ها»

«Aus der Geschichte des Orientteppiches», *ON*
7, 1938, 97-103; *DTZ* 14, 1938, 12-13.

«گزیده‌هایی از تاریخ قالیهای شرقی»

«Eine unbekannte Genealogie des
Mogulhauses im Schloss Wilhelmshöhe», *OAZ*
24, N.F. 14, 1938, 12-15.

«خانمای مغولی با تبارنامه ناشناخته در کاخ ویلهلم
زهوه»

«Eine unbekannte sasanidische Jagdschale»,
JPKS 59, 1938, 209-217.

«ظرفی ناشناخته با نقش شکار از عصر ساسانیان»

«Ein persischer Teppich der Safawidenzeit»,
Pantheon 11, 1938, 62-66.

«یک قالی ایرانی از عصر صفوی»

«Das Handwerk der islamischen Völker»,
*fürer durch die kunsthistorische Schau der I.
Internationalen Handwerksausstellung*. Berlin:
1938.

«کارهای دستی اقوام مسلمان»

«Islamische Buchkunst aus Privatbesitz», *WK*
12, 1938.

«هنر ساخت کتب اسلامی از مجموعه خصوصی»

«Islamische Giessgefäße des 11.
Jahrhunderts», *Pantheon* 11, 1938, 251-254.

«ظروف ریختگی اسلامی از سده یازدهم میلادی»

«Kairener Teppiche. I. Europäische und
islamische Quellen des 15. bis 18.
Jahrhunderts», *AI* 5, 1938, 179-206.

«قالیهای قاهره‌ای: بخش اول، منابع اروپایی و اسلامی از
سده پانزدهم تا هجدهم میلادی»

«Kairo als Teppichzentrum», *FF* 14, 1938,
207-210; «Cairo as a Centre of Carpet
Manufacture», *RP* 5 1939, 173-179; «El Cairo

- مغربزمینی سده‌های ۱۴ و ۱۵»
 «Zu einem Bronzegefäß in Vogelform im Besitz der islamischen Abteilung», *Ber. M* 62, 1941, 33-36.
 «درباره ظرف برنزی پرنده‌ای شکل در بخش اسلامی موزه برلین»
 «Die Bergkristall-Arbeiten der islamischen Abteilung», *Ber. M* 63, 1942, 7-10.
 «آثار بلور کوهی در بخش اسلامی موزه برلین»
 «Eberdarstellung und Symbolik in Iran», *BJ* 147, 1942, 345-382.
 «باز نمون تصویری و نمادپردازی گراز در ایران»
 «Fastigium montis Barmach», *MDOG, Berlin* 79, 1942, 25-47.
 «کوههای سر به فلک کشیده بارماخ»
 «Neue Wege zur Erforschung der sasanidischen Kunst», *ZDMG* 96, 1942, 42-45; *ODF*, Leipzig: 1942, 170-181.
 «شیوه جدیدی برای تحقیق در هنر عصر ساسانیان»
 «Orientteppiche in deutschen Museen», *ZDMG* 96, 1942, 393-417.
 «قالیهای شرقی در موزه‌های آلمان»
 «Zur Deutung der iranischen Felsreliefs», *FF* 18, 1942, 209-211.
 «درباره تعبیر و تفسیر نقوش برجسته صخره‌ای ایرانی»
 «Die Kapitelle am Tag-i-Bostan», *MDOG, Berlin* 80, 1943, 1-24.
 «سر ستونهای طاق بستان»
Die Kunst Irans zur Zeit der Sasaniden. Berlin: Kupferberg, 1943, durchgesehene Neuauflage 1969. Mainz Kupferberg.
 هنر ایران در عصر ساسانیان
 «Teppicherwerbungen der islamischen Abteilung», *Ber. M* 64, 1943, 5-17.
 «مجموعه قالیهای بخش اسلامی موزه برلین»
 «Zum Orientteppich», *Asienberichte* 5, Heft 19, 1943, 3-20.
 «درباره قالیهای شرقی»
 «Zur Chronologie der sasanidischen Jagdschalen», *ZDMG* 97, 1943, 239-283.
 «درباره گاهشماری ظروف نقش شکاری در عصر ساسانیان»
 di Palermo, Roma: 1933, *DLZ* 60, 1939, 417-419.
 «یادمانهای هنر اسلامی در ایتالیا» (نقد)
 «Neuerwerbungen der Staatlichen Museen: Islamische Abteilung», *WK* 14, 1939, 3.
 «یافته‌های جدید موزه‌های دولتی: بخش اسلامی»
 «Persische Miniaturen», *KR* 47, 1939, 6-10.
 «مینیاتورهای ایرانی»
 «Der Tag i-Bostan und das Problem der sasanidischen Kunst», 6 *Internationaler Kongress für Archäologie*, Berlin: (Bericht) 1939, 249-251.
 «طاق بستان و مسأله هنر ساسانیان»
 «Ein Teppichfragment des 15. Jahrhunderts», *Ber. M* 61, 1940, 48-50.
 «قطعه‌ای از یک قالی متعلق به سده پانزدهم میلادی»
 «Islamische Bergkristallarbeiten», *JPKS* 61, 1940, 125-146.
 «آثار بلور کوهی اسلامی»
 «Kairener Teppiche. Teil II: Mamluken und Osmanen Teppiche», *AI* 7, 1940, 55-81.
 «قالیهای قاهره‌ای: بخش دوم، قالیهای عثمانی و مملوکی»
 «Neuerwerbungen der islamischen Abteilung: Ein sasanidisches Stuckrelief», *Ber. M* 61, 1940, 47.
 «یافته‌های جدید بخش اسلامی: نقش برجسته گچ‌بری‌های عصر ساسانی»
 Rezension: «The Art of Carpet Making in A Survey of Persian Art», *AI* 8, 1941, 121-191.
 «هنر قالی‌بافی در بررسی هنر ایرانی» (نقد)
 «Das iranische Feuerheiligtum», *FF* 17, 1941, 277-278; *LH* 94, 1941; Neudruck Otto Zelter, Osnabruck: 1969; «El santuario del fuego en el Iran», *IP* 13, 1942, 283-288.
 «قداس‌ت آتش در ایران»
 «Iranische Silberschalen des Mittelalters», *Ber. M* 62, 1941, 9-16.
 «ظروف نقره ایرانی در سده‌های میانه»
 «Neue orientalische Tierteppiche auf Abendländischen Bildern des XIV. und XV. Jahrhunderts», *JPKS* 63, 1941, 121-126.
 «قالیهای نقش حیوانی جدید شرقی در تصاویر

«Ein Meisterwerk der Silbertauschierung aus Mossul, um 1250», *Atlantis* 20, 1948, 108-109.

«یک شاهکار نقره کاری از موصل»

«Musteranalyse, ein neuer Weg zum Verständnis des Orientteppichs», *BW* 1, 1948, 262-269.

«نمونه برداری از قالی و شکافتن آن، شیوه‌ای جدید برای شناخت قالیهای شرقی»

«Neue Forschungen zur Entwicklung der sasanidischen Krone», *FF* 24, 1948, 253-256.

«پژوهشهای جدیدی درباره روند تکاملی تاج در عصر ساسانیان»

«Sasanidische Felsreliefs, römische Historienreliefs», *Ant. A* 3, 1948, 75-87.

«نقوش برجسته صخره‌ای عصر ساسانی، نقوش برجسته تاریخی رومی»

«Die Altare von Nagsh-i-Rustem», *MDOG, Berlin* 81, 1949, 6-15.

«محرابه‌های نقش رستم»

Rezension: O. Lofgren. «Ambrosian Fragments of an Illuminated Manuscript Containing the Zoology of Al-Gahiz», Uppsala: 1946, *Der Islam* 29, 1949, 85.

«تکه‌های آمبروزیایی از نسخه‌ای تذهیب شده حاوی جانورشناسی الجاحظ» (نقد)

«An Unknown Hedwig Glass», *Burl. M* 91, 1949, 244-248.

«جام ناشناخته هدویگ»

Rezension: G. Marcais. «L'art de l'Islam», Paris: 1946, *der Islam* 29, 1949, 249-251.

«هنر اسلامی» (نقد)

«Islamische Goldschmiedearbeiten», *Achat*, 1949, 21-27.

«آثار طلاکاری اسلامی»

Rezension: R. Ettinghausen. «Metalwork from Islamic Countries», Michigan: 1943, *Der Islam* 29, 1949, 80-81.

«آثار فلزی کشورهای اسلامی» (نقد)

Rezension: E. Kühnel. «Die Moschee. Bedeutung, Einrichtung und kunsthistorische Entwicklung der islamischen Kultstätte», Berlin: 1949, *Der Islam* 29, 1949, 83-84.

«Die Formenwelt des Orientteppichs», Bericht über einen Vortrag auf der Mitgliederversammlung der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft, *ZDMG* 98, 1944, 16-17; *FF* 20, 147-149.

«درباره تنوع شکل قالیهای شرقی»

«Iranische Silberarbeiten», *Atlantis* 16, 1944, 60-62.

«نقره کاریهای ایرانی»

«Die Teppichsammlung Pohlmann. Berlin», *Pantheon* 17, 1944, 129-136.

«مجموعه قالیهای پل مان، برلین»

«Feuerglaube und Feuerkult im alten Persien», *Atlantis* 17, 1945, 302-304.

«آتش پرستی و کیش آتش در ایران باستان»

«Die sasanidischen Felsreliefs von Barm i Dilak», *ZDMG* 99, 1945-1949, 50-57.

«نقوش برجسته صخره‌ای عصر ساسانی مکشوفه در برمی دیلک»

«Wie sind die Kronen der sasanidischen Münzen zu lesen?», *ZDMG* 99, 1945-1949, 206-211.

«چگونه می‌توان تاجهای سکه‌های ساسانی را خواند؟»

«Iran, ein unbekanntes Kulturzentrum», *Das Neue* 4, 1946, 78-95.

«ایران، یک مرکز فرهنگی ناشناخته»

«Orientalische Bergkristallarbeiten», *Atlantis* 18, 1946, 137-140.

«آثار بلور کوهی شرقی»

«Islamische Kunst», *Ausstellung, im Central Repository. Schloss Celle*. 5. 4-4. 5., 1947. Englische Ausgabe: Islamic Art Exhibition. 1947.

«هنر اسلامی»

Rezension: The Asia Institute, New York. «Bulletin of the Iranian Institute, Vol. VI, 1-4, VII, 1», New York: 1946, *DLZ* 69, 1948, 439-448.

«بولتن انستیتوی ایرانی» (نقد)

«Eine seldschukische Silberschale», *JHKS* 1, 1948, 35-43.

«ظرفی نقره‌ای از عصر سلجوقی»

- «Der Orientteppich», *UR* 8, 1950, 249-251.
«قالیهای شرقی»
- «Perspolis», *KSH* 48, 1950, 178-181.
«تخت جمشید»
- «Die universalgeschichtliche Stellung der sasanidischen Kunst», *Saeculum* 1, 1950, 508-534.
«جایگاه جهان - تاریخی هنر ساسانی»
- «Baum. A Nichtchristlich, I Iran», *RAC* 2, 1951, 2-6.
«غیر مسیحیان، I ایران»
- «Fatimid Rock Crystals», *OArt* 3, 1951, 142-146.
«بلورهای کوهی عصر فاطمیان»
- «Islamische Keramik des 9. und 10. Jahrhunderts aus Nishapur», *KSH* 49, 1951, 413-415.
«سرامیک اسلامی سده‌های نهم و دهم نیشاپور»
- Orientalische Teppiche aus vier Jahrhunderten.* Ausstellung im Museum für Kunst und Gewerbe, Hamburg, 22. August bis 22. Oktober, 119 S. (mit einer Einleitung von E. Meyer). Holländische Ausgabe: *Oosterse Tapijten 16e-19e eeuw.* Gemeente museum von S. Gravenhage, 23 Maart 21 Mei 1951, 68 s. 1950.
«چهار سده قالیهای شرقی»
- «Teppiche sammeln heute?», *WK* 2, 1951, 4.
«مجموعه‌سازی از فرش و قالی، امروزه؟»
- Beitrag in B. Spuler. «Bildende Kunst, Iran in frühislamischer Zeit», Wiesbaden: 1952, 271-283.
«هنر سازنده، ایران در اوایل عصر اسلامی» (نظردهی)
- Rezension: G.C. Miles. «Early Arabic Glass Weights and Stamps», New York: 1951, *HBN* 6-7, 1952/3, 192.
«نخستین وزنه‌ها و مهرهای شیشه‌ای عربی» (نقد)
- «Ein Hohepunkt islamischer Glaskunst: syrische Emailgläser des 13. und 14. Jahrhunderts», *Atlantis* 24, 1952, 498-500.
«اوج هنر شیشه‌گری اسلامی: ظروف شیشه‌ای لعابی سریانی سده‌های سیزدهم و چهاردهم میلادی»
- «مسجد، اهمیت، احداث و تکامل هنری - تاریخی عبادتگاههای اسلامی» (نقد)
- Rezension; J. V. S. Wilkinson. «Mughal Painting», B. Gray. «Rajput Painting», London: 1948, *Der Islam* 29, 1949, 251-252.
«نقاشی مغولی»، «نقاشی راجپوتها» (نقد)
- «Türkischer Fayenceteller, ein Meisterwerk der osmanischen Keramik», *Atlantis* 21, 1949, 46.
«بشقاب بدل چینی (لعابی) ترکی، شاهکاری از سرامیک‌های عصر عثمانی»
- «Ville de Paris: Musee Cernuschi, Iran», Paris: 1948, *Der Islam* 29, 1949, 81-82.
«شهر پاریس: موزه سرنوشی، ایران»
- «Zu einer sasanidischen Silberschale», *KWerk* 3, 1949, 32-34.
«درباره ظرفی نقره‌ای از عصر ساسانیان»
- «Die arabischen Zahlen», *FML*, Frankfurt a. M.: 1950, 25-27.
«اعداد عربی»
- «Der babylonische Turm», *FML*, Frankfurt a. M.: 1950, 51-54.
«برج بابل»
- Rezension: R. Ghirshman. «Begram», Le Caire: 1946, «Les Chionites-Hephthalites», Le Caire: 1948, *DLZ* 71, 1950, 163-170.
«بگرام»، «اقوام چینی - هیاطله‌ای» (نقد)
- «Bemerkungen zu einer Miniatur der Carmina Burana», *BKM*, Berlin: 1950, 150-156.
«ملاحظات درباره یک مینیاتور، اثر کار مینابوراناه»
- Rezension: W.B. Honey. «Glass», London: 1946, *Der Islam* 29, 1950, 328-330.
«آبگینه» (نقد)
- «Griechische und achaemenidische Plastik (zum gegenwärtigen Stand der Diskussion)», *FF* 26, 1950, 150-153.
«تندیسگری یونانی و هخامنشی»
- «Die Königin von Saba», *FML*, Frankfurt a.M.: 1950, 178-180.
«ملکه سبا»
- «Luckenforschung im iranischen Kunstkreis», *KO* 1, 1950, 20-36.
«کاستی پژوهی در محفل هنرهای ایرانی»

Sweden», Copenhagen: 1951, BO 10, 1953, 102-104.

«منسوجات شرقی در سوئد» (نقد)

«Die Türkei in der europäischen Kunst», Atlantis 25, 1953, 168.

«ترکیه در هنر اروپایی»

«Türkische und islamische Kunst», Atlantis 25, 1953, 187-188.

«هنر ترکی و اسلامی»

Rezension: Troll. «Altorientalische Teppiche», Wien: 1951, OLZ 49, 1954, 405-407.

«قالیهای شرق باستان» (نقد)

Rezension: M. Mustafa. «Collection of the Museum of Islamic Art. I Turkish Prayer Rugs», Cairo: 1953, Oriens 7, 1954, 182.

«مجموعه موزه هنر اسلامی: ۱- سجاده‌های ترکی» (نقد)
Rezension: E. Herzfeld. «Geschichte der Stadt Samarra», Hamburg: 1948, OLZ 49, 1954, 55-58.

«تاریخ شهر سامره» (نقد)

«Die sasanidische Krone an der Fassade von Mschatta», FF 20, 1954, 242-245.

«نقش تاج ساسانیان بر روی نمای قلعه صحرایی مشتی»
«Teppiche im ewigen Eis», (zus. mit H. Jacoby) Oriens 9-10, 1954, 337-342.

«قالیهای در یخهای جاودان» (با همکاری)

Rezension: E. Kuhnel. «The Textile Museum. Catalogue of Spanish Rugs. 12th Century to 19th Century», Washington: 1953, Oriens 7, 1954, 119-122.

«موزه منسوجات. فهرست قالیچه‌های اسپانیایی سده‌های دوازدهم تا نوزدهم میلادی» (نقد)

«Zur Datierung des Tag-i-Bustan und der Pariser Silberschale», Zur F. Wasmuth. ZDMG 104, 1954, 538-539.

«درباره تعیین تاریخ قدمت طاق بستان و جام نقره‌ای موجود در پاریس»

«Notizen zum inneranatolischen Karavansaray. Beobachtungen auf einer Reise im Juli 1953», KO 2, 1955, 5-29.

«یادداشت‌هایی چند درباره کاروانسراهای آناتولی مرکزی. مشاهدات سفر انجام شده در ژوئیه ۱۹۵۳»

«Feuerheiligtum-Kreuzkuppelkirche», SAB 1, 1952, 53-70.

«قداست آتش - کلیسا با گنبد صلیبدار»

«Islamische Kunst», ABK, Zürich: 1952, 534-551.

«هنر اسلامی»

«Zur Datierung der Berliner Pegasus Schale», AA 65-66, 1952, 115-132.

«درباره تعیین تاریخ قدمت ظرف پگاسوس»

Rezension: E. Kuhnel. «Die Arabeske», Wiesbaden: 1949, OLZ 48, 1953, 34-35.

«آرابسک (نقوش تزئینی بمسبک عربی)» (نقد)

«Arabische Schriftzeichen als Ornamente in der abendländischen Kunst des Mittelalters», Akademie der Wissenschaften und Literatur. Abh. der Geistes und Sozialwissenschaftl. Klasse 9, Mainz: 1953, 465-513.

«کاربرد نشانه‌های عربی بمعنوان عوامل تزئینی در هنر کشورهای مغرب زمین سده‌های میانه»

«Archaeologica Orientalia», Memoriam Ernest Herzfeld, G.C. Miles (Ed.) New York: 1952; Oriens 6, 1953, 102-104.

«باستان‌شناسی شرقی»

«Die Ausstellung orientalische Teppiche aus 4 Jahrhunderten in Hamburg», (Eine Selbstrezension), OLZ 48, 1953, 197-205.

«نمایشگاه چهار سده قالیهای شرقی در هامبورگ» (خودبازبینی)

«Beobachtungen auf einer Reise in Zentralanatolien im Juli 1953», AA 69, 1954, 160-208.

«مشاهدات سفر به آناتولی مرکزی در ژوئیه ۱۹۵۳»

Rezension: G.C. Miles. «Fatimid Coins in the Collection of the University Museum, Philadelphia and the American Numismatic Society», New York: 1951, HBN 67, 1953, 193.

«سکه‌های فاطمیان در مجموعه موزه دانشگاه فیلادلفیا و انجمن سکه‌شناسی امریکا» (نقد)

«Die fatimidischen Bergkristallkannen», FKGCA 2, 1953, 189-205.

«ظروف آبخوری از جنس بلورهای کوهی عصر فاطمیان»

Rezension: A. Geijer. «Oriental Textiles in

Trade and Traditions», Copenhagen: 1953, *Der Islam* 32, 1957, 371-374.

«طرحهای عجیب و غریب ابریشم، تجارت و ستها» (نقد)
Notiz: «Brief an A.M. Schneider zur hängenden Krone», *Der Islam* 32, 1957, 374.

«نامه به‌اشنایدر درباره تاج معلق»

«Ein Beitrag zur Datierung der Fassade von Mschatta», *Proceedings of the 22nd Congress of Orientalists II*, Leiden: 1957, 614-619.

«تحقیقی درباره تعیین تاریخ قدمت نمای دیوار قلعه مشتی»

«Keramische Funde der islamischen Zeit», *BSZ*, Berlin: 1957, 58-64.

«یافته‌های سفالی متعلق به‌عصر اسلامی»

Rezension: S. Eyice. Istanbul. «*Petit guide à travers les monuments byzantins et turcs*», Istanbul: 1955, *Ars. Or.* 2, 1957, 544.

«راهنمایی کوچک برای گذر از میان یادمانهای یزاس و ترک» (نقد)

Der türkische Teppich des 15. Jahrhunderts. Istanbul: 1957. (deutsch und türkisch). Teilnachdruck in *Türkische Kunst*, Ausstellung Darmstadt 8. Mai bis 23. Juni 1965, 38-48.

قالی ترکی سده پانزدهم میلادی

Rezension: W.V. Bode, E. Kuhnel. «*Vorderasiatische Knüpsteppiche aus alter Zeit*», 4. Aufl. Braunschweig: 1955, *ZDMG* 107, 1957, 652-654.

«قالیهای دستباف قدیمی شرق نزدیک» (نقد)

Rezension: D.S. Rice. «*The Wade Cup in the Cleveland Museum of Art*», Paris: 1955, *BSOAS* 19, University of London, 1957, 586-588.

«پیمانه‌ای در موزه هنر کیولند» (نقد)

«Weitere Nachträge zu den Beobachtungen auf einer Reise in Zentralanatolien», *AA*, 1954, 160 ff; *AA* 71, 1957, 361-372.

«نوشته‌های متمم بر ملاحظات بعمل آمده طی سفری در آناتولی مرکزی»

«Bemerkungen zu einer Bronzeschüssel mit dem Feuerheiligtum in Berlin», *BJ* 158, (Oelmann Festschrift), 1958, 81-88.

«نکاتی درباره ظرفی برنزی با نقوش مرتبط با قداست

«Zu den Scherben von Kalehisar», Zusatz zum Aufsatz von K. Bittel Funde im östlichen Galatien. *KO* 2, 1955, 37-40, 122-124.

«درباره خرده سفالهای قلعه حصار»

«Zu einem anatolischen Teppichfragment aus Fostat», *Ist. M* 6, 1955, 42-52.

«درباره قطعه‌ای قالی آناتولیایی به‌دست آمده از فسطاط»
Rezension: C. und G. Holzmeister, R. Fahrner. «*Bilder aus Anatolien. Höhlen und Hane in Kappadokien*», Wien: 1955, *BO* 13, 1956, 77-79.

«تصاویری از آناتولی، غارها و حفره‌هایی در کاپادوکیه» (نقد)

Rezension: H. Jaenichen. «*Die Bildzeichen königlicher Höhe bei den iranischen Völkern*», Bonn: 1956, *BO* 13, 1956, 255-256.

«نمادهای پادشاهی از دیدگاه اقوام ایرانی» (نقد)

«*Kunst des Orients*», Heft 2, ed. E. Kuhnel, Wiesbaden: 1956, *OLZ* 51, 1956, 402-407.

«هنر شرقی» (نقد)

Rezension: E.F. Schmidt. «*Perspolis*, Vol. I, Structures, Reliefs, Inscriptions», Chicago: 1953, *BO* 13, 1956, 56-65.

«نخت جمشید، جلد ۱، ساختمانها، برجسته‌کاریها، کتیبه‌ها» (نقد)

Rezension: W.V. Bode, E. Kuhnel. «*Vorderasiatische Knüpsteppiche aus alter Zeit*», 4. Aufl., Braunschweig: 1955, *BO* 13, 1956, 200-207.

«قالیهای بافته شده در شرق نزدیک بازمانده از عهد باستان» (نقد)

Rezension: D. Heinz. «*Alte Orientteppiche*», Darmstadt: 1956, *OLZ* 52, 1957, 209.

«قالیهای شرق باستان» (نقد)

Rezension: M. Viale, V. Viale. «*Arazzi e Tappeti Antichi*», Torino: 1952, *Ars. Or.* 2, 1957, 571-589.

«پرده‌های قالیچه نمای عهد عتیق» (نقد)

«Bemerkungen zu einigen neueren Arbeiten über die sasanidische Numismatik», *Ars. Or.* 2, 1957, 433-493.

«نکاتی درباره بخشی از کارهای جدید سکشناسی عصر ساسانیان»

Rezension: V. Sloman. «*Bizarre Designs in Silks*.

1959.

ضمیمه‌ای بر فهرست هنر اسلامی در موزه برلین ۱۹۵۴
 «Die Fliesen am Sunnet Odasi des Top Kapi Saray in Istanbul», *WIK, Festschrift für Ernst Kuhnel, zum 75. Geburtstag am 26. 10. 1957*.
 1959, 144- 153.

«سنگ‌فرش اتاق سونت در توپ کاپی‌سرای استانبول»
 «Ka'bah Fliesen», *Ars. Or.* 3, 1959, 193-197.

«سنگ‌فرشهای کعبه»

«Der Kargi Han bei Alanya», *KO* 3, 1959, 5-13.

«کارگی‌هان در آلان یا»

Rezension: A. Lane. «*Later Islamic Pottery, Persia, Syria, Egypt, Turkey*», London: 1957, *BO* 16, 1959, 69-81.

«کوزه‌گری متأخر اسلامی در ایران، سوریه، مصر و ترکیه»
 (نقد)

Rezension: E. Kuhnel, L. Bellinger. «*The Textile Museum, Catalogue Raisonné, Cairene Rugs and other Technically Related. 15th Century 17th Century*», Washington: 1957, *Oriens* 12, 1959, 225-231.

«موزه منسوجات، فهرست مستند قالیچه‌های قاهره و امور
 فنی مربوط به آن متعلق به سده پانزدهم تا هفدهم م» (نقد)
 «Neue Islamische Bergkristalle», *Ars. Or.* 3, 1959, 201-205.

«آثار بلور کوهی جدید اسلامی»

«Orientteppiche im Besitz des Museums für Kunst und Gewerbe», *Festschrift für Erich Meyer zum 60. Geburtstag. 20. Okt. 1957*, 1959, 28-31.

«قالیهای شرقی موجود در موزه پیشه و هنر»

«Persepolis-Versuch einer Deutung», *Akten des 24. internationalen Orientalisten Kongresses* 1959, 469-471.

«تحقیقی درباره تعبیر و تفسیر تخت‌جمشید»

«Seraybauten des dreizehnten und vierzehnten Jahrhunderts in Anatolien», *Ars. Or.* 3, 1959, 77-94; dazu: «Serailbauten des 13. und 14. Jahrhunderts in Anatolien», *Akten des 24. internationalen Orientalisten Kongresses, München 1957*. Wiesbaden: 346; und:

آتش در برلین»

Rezension: J. Terry. «*The Charm of Indo-Islamic Architecture*», London: 1955, *OLZ* 53, 1958, 67.

«گیری معماری هند و اسلامی» (نقد)

Rezension: L.A. Meyer. «*Islamic Architects and their Works*», Geneva: 1956, *OLZ* 53, 1958, 359-361.

«معماران اسلامی و آثارشان» (نقد)

Rezension: E. Hitchcock. «*Islamic Pottery from the Ninth to the Fourteenth Centuries A.D. in the Collection of Sir E.H. with an Introduction of A. Lae*», London: 1956, *OLZ* 53, 1958, 464.

«کوزه‌گری اسلامی از سده نهم تا چهاردهم میلادی در
 مجموعه را. هیچکاک، با مقدمه ا. لین» (نقد)

Rezension: E. Kuhnel. «*Moghul-Malerei*», Berlin: 1955, *OLZ* 53, 1958, 576.

«نقاشی مغولی» (نقد)

«Noch einmal die Scherben von Kalehisar», *Ist. M* 8, 1958, 142-143, Nachtrag, 148-149.

«بار دیگر درباره خرده سفالهای قلعه حصار»

«Zum Vierbogenbau von Keykubadiye», (Keykubadiyede dort Kemerli bina hakkinda), *YAD* 2, 1958, 93-106.

«درباره بنای چهارطاقه‌ای کیقبادیه»

«Zur türkischen Baukunst seldschukischer und osmanischer Zeit», *Ist. M* 8, 1958, 1-39.

«درباره هنر معماری عصر عثمانی و سلجوقی ترکیه»

«Anatolien, ein Neuland der islamischen Kunstgeschichte», *Akten des 24. internationalen Orientalisten-Kongresses, München: 1957*. Wiesbaden: 1959, 377.

«آناتولی، سرزمینی جدید برای تاریخ هنرهای اسلامی»

Rezension: G. Salles, R. Ghirsmann. «*Bishapour. Vol. II. Les Mosaïques Sassanides*», Paris: 1956, *OLZ* 54, 1959, 181-184.

«بشاپور، جلد دوم، موزایکهای ساسانی» (نقد)

Rezension: J.C. Gardin. «*Ceramique Bactres*», Paris: 1957, *Gnomon* 31, 1959, 648.

«سرامیک باکتریایی (بلخ)» (نقد)

Ergänzung zu dem Katalog islamische Kunst der Berliner Museen 1954. Berlin: (nicht signiert)

«Der indische Knüpftteppich», *Indologen-Tagung* 1959. Göttingen: 1960, 104-114.

قالی هندی»

Rezension: L.A. Mayer. «*Islamic Woodcarvers and their Works*», Geneva: 1956, *Der Islam* 35, 1960, 227-229.

«مبت کاران اسلامی و آثارشان» (نقد)

Der Orientalische Knüpftteppich. Versuch einer Darstellung seiner Geschichte. Tübingen: Wasmuth, 179 Abb. 8 Farbtaf. 2. Auflage 1960. 3. Auflage 1965, amerikanische Ausgabe: *Oriental Carpets. An Essay on their History.* transl. by Charles Grant Ellis. New York: 1960. englische Ausgabe: *Oriental Carpets. An Account of their History.* London: 1960, 2. Auflage 1962.

قالیهای شرقی و شرح تاریخ آن

«Orientteppiche auf Bildern der Renaissance und des Barocks», *Heimtex*, Dez. 1960, 25-28.

«قالیهای شرقی در تصاویر عصر رنسانس و باروک»

«Die Palastterrasse von Persepolis», *Institut für Auslandsbeziehungen* 10, Iran Nummer, 1960, 205-210.

«ایوان کاخ تخت جمشید»

Rezension: E. F. Schmidt. «*Persepolis II. Contents to the Treasury and Other Discoveries*», Chicago: 1957, *BO* 17, 1960, 80-86.

«تخت جمشید: مندرجات مربوط به خزانه و دیگر مکشوفات» (نقد)

«Persepolis: Daten und Deutungen», *MDOG Berlin* 92, 1960, 31-47.

«تخت جمشید: مفروضات و تعبیر و تفسیر آنها»

«Teppichkaufe vor 500 Jahren», *Heimtex*, 1960, 27-32.

خرید قالی در پانصد سال پیش»

Rezension: B. Unsal. «*Turkish Architecture in Seljuk and Ottoman Times, 1071-1926*», London: 1959, *BO* 17, 1960, 216.

«معماری ترکیه در عصر سلجوقی و عثمانی، ۱۰۷۱-۱۹۲۶» (نقد)

Vorwort zu Oktay Aslanapa. *Türkisch Arts.* Istanbul: 1960, 7-8.

«Sraibauten des Mittelalters in Anatolien», (Vortrag am 22. II. 1959) *Kunstgeschichtliche Gesellschaft zu Berlin. Sitzungsberichte.* 1959, 13-14.

«سراهای ساخته شده در سده‌های سیزدهم و چهاردهم میلادی در آناتولی»

«Weitere Beiträge zur Frage der Kairener Teppiche», *Ber. M.*, N.F. 9, 1959, 12-22.

«یادداشت‌های متمم دیگری دربارهٔ مسألهٔ قالیهای قاهره»

Rezension: H.H. von der Osten. «*Die Welt der Perser*», Stuttgart: 1958, *Gnomon* 31, 1959, 544-545.

«دنیای ایرانیان» (نقد)

«Wollener Knüpftteppich, Persian, Anfang des 17. Jahrhunderts», *Stiftung zur Forderung der Hamburgischen Kunstsammlungen, Erwerbungen* 1959. 1959, 56-58.

«قالی پشم بافت ایرانی مربوط به اوایل سدهٔ هفدهم میلادی»

«Alte Teppiche des 16. bis 18. Jahrhunderts», *Ein Katalog der Firma L. Bernheimer, München:* 1959, *Heimtex*, Mai, 1960, 17.

«قالیهای قدیمی سده‌های شانزدهم تا هجدهم میلادی»

Rezension: A.U. Pope, Ph. Ackerman. «*A Survey of Persian Art*», Index volume compiled by Th. Besterman, New York, Toronto: 1958, *OLZ* 55, 1960, 408-410.

«بررسی هنر ایرانی» (نقد)

Vorwort zu U. Schurmann. *Bilderbuch für Teppichsammler.* München: 7-9. Nachdruck: Der «ewige Frühling» des Orientteppichs, *WK* 30, 1960, 9.

آلبوم تصاویر برای کلکسیونرهای قالی (مقدمه)

«Eine neue Gattung persischer Keramik», *Pantheon* 18, 1960, 161-165.

«گونهٔ جدیدی از سرامیک‌های ایرانی»

«Ein unbekannter Typ frühislamischer Keramik», *Ar. As.* 23, 1960, 220-222.

«نوع ناشناخته‌ای از سرامیک اولیه عصر اسلامی»

«Frühe Teppiche auf abendländischen Bildern», *Heimtex*, Nov. 1960, 21-24.

«قالیهای اولیه در تصاویر مغرب زمین»

«ضایعات ناشی از جنگ در موزه‌های برلین، قالیهای سوخته شده، الف: قالیهای ایرانی»

«Die Kriegsverluste der Berliner Museen, verbrannte Teppiche, b. Kaukasus, Türkei, Spanien», *Heimtex*, Nov. 3, 1961.

«ضایعات ناشی از جنگ در موزه‌های برلین، قالیهای سوخته شده، ب: قالیهای قفقازی، ترکی، اسپانیایی»

«Die Kriegsverluste der Berliner Museen, Verschollene Teppiche», *Heimtex*, Dez. 1961, 17-22.

«ضایعات ناشی از جنگ در موزه‌های برلین، قالیهای مفقودالثر»

«Kunsthaus Zürich 5000 Jahre ägyptische Kunst», *KZ*, 1961, 127-137.

«پنج هزار سال هنر مصری در خانه هنر زوریخ»

Rezension: A. Maricq, G. Wiet. «*Le Minaret de Djama*», Paris: 1959, *OLZ* 56, 1961, 69-70.

«مناره جم» (نقد)

«Neuere Untersuchungen zur Frage der Kaironer Teppiche», *Ars. Or.* 4, 1961, 65-105.

«کاوشهای جدیدتر درباره مسأله قالیهای قاهره»

«Neuerworbene Gläser der islamischen Abteilung, 1958-1961», *Ber.M.*, N.F. 11. 1961, 31-41.

«یافته‌های جدید شیشه‌ای در بخش اسلامی، ۱۹۵۸-۱۹۶۱»

Rezension: E. Kuhnel. «*Persische Miniaturmalerei in Meisterwerke aussereuropäischer Malerei*», Berlin: 1959, *Der Islam* 36, 1961, 288-289.

«نقاشی مینیاتوری ایرانی در بین شاهکارهای نقاشی غیر اروپایی» (نقد)

Rezension: I. Schlosser. «*Der schöne Teppich im Orient und Okzident*», Heidelberg: 1960, *BO* 18, 1961, 233-235.

«قالی زیبا در شرق و غرب» (نقد)

«Die Sonderstellung der anatolischen Moschee des 12. Jahrhunderts», *First International Congress of Turkish Arts, Ankara 19th-24th. Oct. 1959*. 1961, 94-101.

«موقعیت استثنایی مسجد آناتولی متعلق به سده دوازدهم میلادی»

هنرهای ترکی (پیشگفتار)

Das anatolische Karavansaray des 13. Jahrhunderts. Berlin. Gebr. Mann, Teil I Text, 9 Taf. 1 Karte. Teil I Abbildungen, 1961.

کاروانسرای آناتولیایی سده سیزدهم میلادی

Rezension: J. Hackin, J. de Meunie. «*Diverses recherches archéologiques en Afghanistan, (1933-1940)*», Paris: 1959, *OLZ* 56, 1961, 404-405.

«پژوهشهای متفرقه باستان‌شناسی در افغانستان (۱۹۳۳-۱۹۴۰)» (نقد)

«Eine neue Teppichsammlung: Hamburg», *Heimtex*, Sep. 1961, 29-32.

«مجموعه‌ای جدید از قالی: هامبورگ»

«Eine Teppichwissenschaft' entsteht», *Heimtex*, März, 1961, 29-30.

«پیدایش علم قالی‌شناسی»

«Ein persischer Teppich im Museum für Kunst und Gewerbe», *JHKS* 6, 1961, 149-158.

«یک قالی ایرانی در موزه پیشه و هنر»

«Entdeckung des antiken Teppichs», *Heimtex*, Feb. 1961, 47-50.

«کشف قالی عتیقه»

Rezension: L.A. Mayer. «*Islamic Metalworkers and Their Works*», Genf: 1959, *Der Islam* 37, 1961, 295-296.

«فلزکاران اسلامی و آثارشان» (نقد)

«Kaukasische Teppich-Ausstellung in Museum für Kunst und Gewerbe», *Hamburg* 28, VII. 27. VIII. 1961, 5-13.

«نمایشگاه قالیهای قفقازی در موزه پیشه و هنر»

«Keramische Erwerbungen der islamischen Abteilung, 1958-1960», *Ber. M.*, N. F. 10, 1961, 6-15.

«سرامیک‌های یافت شده در بخش اسلامی، ۱۹۵۸-۱۹۶۰»

«Die kleinen Seidenteppiche Kaschans», *Pantheon* 19, 1961, 159-163.

«قالیچه‌های ابریشمین کاشان»

«Die Kriegsverluste der Berliner Museen, verbrannte Teppiche, a. Persien», *Heimtex*, Okt. 3, 1961.

ابن بی. بی. منبئی برای تاریخ هنر
Rezension: B. Rackham. «Islamic Pottery and Italian Majolica», London: 1959, BO 19, 1962, 182.

«کوزه‌گری اسلامی و ظروف سفالی و لعابی ایتالیا» (نقد)
«Die Kriegsverluste der Berliner Museen. Erhaltenes im Osten», *Heimtex*, Jan. 1962, 27-30.

«ضایعات ناشی از جنگ در موزه‌های برلین، آنچه در برلین شرقی حفظ شد»

«Die Kriegsverluste der Berliner Museen Erhaltenes im Westen», *Heimtex* Feb. 3, 1962.

«ضایعات ناشی از جنگ در موزه‌های برلین، آنچه در برلین غربی حفظ شد»

Kunstschätze aus Iran. Deutsche. UNESCO Kommission, Berlin: 1962, (S. Nr. 278).

گنجینه‌های هنری ایران - کمیسیون یونسکو آلمان
Rezension: W. Andrae. «Lebenserinnerungen eines Ausgrabers», Berlin: 1961; *Museumskunde* 31, 1962, 127-128.

«خاطرات یک حفار» (نقد)
«Moschee», *Lexikon für Theologie und Kirche* 7, 1962, 1406.

«مسجد»

«Das seldschukische Karavansaray», *Institut für Auslandsbeziehungen, Zeitschrift für Kulturaustausch* 12, 1962, 163-169.

«کاروانسراهای سلجوقی»
«Teppiche als Türkenbeute», *Heimtex*, März, 1962, 27-30.

«قالیه‌های به‌غنیمت برده شده توسط ترکها»
«Teppiche mit europäischen Wappen», *Heimtex*, Apr. 1962, 25-28.

«قالیهایی با نقشهای اروپایی»
«Teppicherwerbungen der islamischen Abteilung 1956-1961», *Ber. M.*, N.F. 12, 1962, 40-49.

«قالیهای نویافته در بخش اسلامی ۱۹۵۶-۱۹۶۱»
«Teppiche von ungewöhnlicher Form», *Heimtex*, Mai, 1962, 25-32.

«قالیهایی با اشکال غیر معمول»
«Teppichfragmente», *Heimtex*, November,

«Der Teppichbesitz der Welt», *Heimtex*, Apr. 1961, 17-20.

«قالیهای تحت تملک در جهان»
«Teppiche auf orientalischen Miniaturen», *Heimtex*, Jan. 2, 1961.

«قالیهای مشهود در مینیاتورهای شرقی»
«Teppiche in deutschen Museen», *Heimtex*, Aug. 1961, 27-30.

«قالیهای موجود در موزه‌های آلمان»
«Teppiche in türkischen Moscheen», *Heimtex*, Juni, 1961, 15-18.

«قالیهای موجود در مساجد ترکیه»
«Teppiche in türkischen Museen», *Heimtex*, Juli, 1961, 13-15.

«قالیهای موجود در موزه‌های ترکیه»
«Das Turk ve Islam Museum in Istanbul», *Heimtex*, Mai, 1961, 17-19.

«موزه ترک و اسلام در استانبول»
«Datierte Teppiche des 16. und 17. Jahrhunderts», *Heimtex*, Juni, 1962, 19-22.

«قالیهای تاریخ‌گذاری شده سده‌های شانزدهم و هفدهم میلادی»

«Datierte Teppiche des 18. und 19. Jahrhunderts», *Heimtex*, Juli, 5, 1962.

«قالیهای تاریخ‌گذاری شده سده‌های هفدهم و نوزدهم میلادی»
Europa und der Orientteppich. Mainz: Kupferberg, 1962, Davon 8 farbig-Nachdruck, 111-117: *Heimtex*, Jan. 1964.

اروپا و قالیهای شرقی
«Figuren-Teppiche», *Heimtex*, Okt. 1962, 31-38.

«قالیهایی با نقش انسان»
«Garten-Teppiche», *Heimtex*, Sep. 1962, 37-40.

«قالیهای نقش باغی»
Geleitwort zum Katalog der Ausstellung Kaukasische Teppiche. Frankfurt a. M.: 1962; Nachdruck, *Heimtex*, Jan. 1963.

«دیباچه‌ای بر فهرست نمایشگاه قالیهای قفقاز»
Ibn Bibi als kunsthistorische Quelle. Publications de l'institut historique et archéologique neerlandais de Stanboul 14, 1962.

anatolische Karavansaray des 13. Jahrhunderts», *II Congresso Internazionale di Arte Turca, Venezia*. 1963, 41-49; dgl: *Atti del secondo Congresso Internazionale di Arte Turca, Napoli*. 1965, 73-81.

«گزارشی درباره موقعیت و کارهای انجام یافته در زمینه کاروانسراهای سده سیزدهم میلادی آناتولی»

«Brief an einen imaginären Leser», *Heimtex*, Jan. 2, 1963.

«نامه بمخوانندهای فرضی»

«Islamische Abteilung», *Jahrbuch der Stiftung Preussischer Kulturbesitz*, Köln und Berlin: 1963, 184-187.

«بخش اسلامی موزه»

«Die Kleinenseidenteppeiche Kaschans», *Heimtex*, Dez. 1963, 26-30.

«قالیچه‌های ابریشمی کاشان»

«Die Moscheen Istanbuls», *Die Karawane* 4, 1963, 31-40.

«مساجد استانبول»

«Neue Arbeiten zur türkischen Keramik», *Ars. Or.* V, 1963, 191-219.

«آثاری جدید درباره سفالهای لعابدار ترکی»

«Neuere Literatur zum Orientteppich», *Heimtex*, Mai, 1963, 23-26.

«منابع جدیدتری درباره قالیهای شرقی»

«Neuere Literatur zum Orientteppich II», *Heimtex*, Juni, 1963, 19-24.

«منابع جدیدتری درباره قالیهای شرقی، بخش ۲»

«Neuere Literatur zum Orientteppich III», *Heimtex*, Juli, 1963, 13-16, 56-57, 107.

«منابع جدیدتری درباره قالیهای شرقی، بخش ۳»

«Neuere Untersuchungen zur Frage der Kairoer Teppiche», (Berichtigungen und Nachträge), *Ars. Or.* V, 1963, 284.

«کاوشهای جدیدتری درباره مسأله قالیهای قاهره»

«Neuerwerbungen der Berliner Museen II», *Heimtex*, Sept. 1963, 46-49.

«یافته‌های جدید موزه برلین بخش ۲»

«Persische Teppiche türkischer Provenienz», *Heimtex*, Apr. 1963, 25-30.

«قالیهای ایرانی با منشأ ترکی»

1962, 29-34.

«قطعه‌هایی از قالی»

«Teppichpaare», *Heimtex*, Dez. 1962, 19-24.

«قالیهای جفت»

«Über die Anfänge der islamischen Baukunst», *OLZ* 57, 1962, 5-9.

«درباره سرآغاز هنر معماری اسلامی»

«Verse auf Teppichen», *Heimtex*, Aug. 1962, 35-38.

«اشعار روی قالیها»

«Wiederschen mit Istanbul», *Merian* 12, 1962, 39-42.

«دیداری تازه از استانبول»

«Wollener Knüpftteppich, Indien, Mitte des 17. Jahrhunderts», *Stiftung zur Förderung der Hamburgischen Kunstsammlungen Erwerbungen* 1962, 1962, 53-57.

«قالیهای پشم بافت هندی مربوط به اواسط سده هفدهم»

«Zum Geleit-Katalog der Ausstellung 7000 Jahre Kunst in Iran, 12. Febr. 24. April, Essen», *Villa Hugel*, 1962, 17-18. Nachdruck im *Katalog Kunsthaus Zürich*, 13-14, und im *Katalog: Österreichisches Museum für angewandte Kunst*. Wien: 1963, 1-2.

«درباره دیباچه‌ای بر فهرست نمایشگاه هفت هزار سال هنر در ایران»

Rezension: K. A. C. Creswell. «*A Bibliography of the Architecture, Arts and Crafts of Islam, to 1st Jan. 1960*», Kairo: 1961, *OLZ* 58, et. 1963, 172-175.

«کتاب‌شناسی معماری، هنر و صنایع دستی اسلامی» (نقد) «*Ausstellung 2000 Jahre persisches Glas, zur Einführung, Braunschweig, 19 Juni bis 1. Sep. 1963*».

نمایشگاه آشنایی با دوهزار سال شیشه‌گری در ایران، براونشوایگ از ۱۹ ژوئن تا اول سپتامبر ۱۹۶۳

«Die beiden türkischen Grabsteine im Turk ve Islam Eserleri Muzesi in Istanbul», *Beiträge zur Kunstgeschichte Asiens. Memoriam Ernst Diez*. Istanbul: 1963, 121-130.

«دو سنگ قبر ترکی در موزه آثار ترکی و اسلامی استانبول»

«Bericht über den Stand der Arbeiten über das

- «قالی سفری در استانبول»
 «Die Anfänge der europäischen Teppichproduktion», *Heimtex*, Feb. 1964, 59-61.
- «آغاز تولید فرش و قالی در اروپا»
 «The Arts of Islam», *Apollo* 80, 1964, 118-122.
- «هنرهای اسلامی»
 «Der Aufstieg des Islam», *WKG*, Darmstadt: 1964, 327-376.
- «رشد اسلام»
 «Eine arsakidische Fayenceschale», *Vorderasiatische Archäologie. Studien und Aufsätze. Anton Moortgat zum 65. Geburtstag gewidmet von Kollegen, Freunden und Schülern*, Berlin: 1964, 86-87.
- «ظرف بدل چینی از عصر اشکانی»
 «Ein entlarvter Teppich», *Heimtex*, Dez. 1964, 122-129.
- «یک قالی ناشناخته»
 «Europäische Volkskunstteppiche», *Heimtex*, Apr. 1964, 29-34.
- «قالیهای هنر قومی اروپایی»
 «Der heilige Teppich von Ardebil», *Heimtex*, Mai, 1964, 4.
- «قالی مقدس اردبیل»
 Rezension: T. Mikami. «Islamic Pottery Mainly from Japanese Collections», Tokyo: 1962, *BO* 21, 1964, 371.
- «کوزه گری اسلامی از مجموعه های ژاپنی» (نقد)
 Rezension: E. Kuhnel. «Islamische Kleinkunst». Braunschweig: 1963, *Pantheon* 22, 1964, 116.
- «هنرهای کوچک اسلامی» (نقد)
 «Karavansaraybauten neuerer Zeit in Anatolien», *Der Islam* 39, 1964, 71-78.
- «کاروانسراهای ساخته شده در عصر اخیر در آناتولی»
 «Keramische Erwerbungen der islamischen Abteilung 1960- 1963», (erster Teil). *Ber. M*, N.F. 14, 1964, 8-18.
- «یافته های سرامیک در بخش اسلامی موزه، ۱۹۶۰»
 ۱۹۶۳
- «Kunst des Orients IV», herausgegeben von E. Kuhnel, Wiesbaden: 1963; *WI*, N.S. 9, 1964, 270- 271.
- «Silberschale mit einem Adler über einem Huftier, sasanidisch, Anfang 4. Jh. n. Chr.», Stiftung zur Förderung der Hamburger Kunstsammlungen, 1963, 32-34.
- «ظرف نقره ای با نقش عقاب در بالای جانوری سم دار از عهد ساسانیان، اوایل سده چهارم میلادی»
 Rezension: H.H. von der Osten, R. Naumann.
- «Takht i Suleiman, vorläufiger Bericht über die Ausgrabungen 1959. Teheraner Forschungen 1», Berlin: 1961, *ZDMG* 113, 1963, 314-323.
- «تخت سلیمان، گزارشی درباره حفاریهای ۱۹۵۹»
 پژوهشهای تهران» (نقد)
- «Teppicherwerbungen der Berliner Museen I», *Heimtex*, Aug. 1963, 27-32.
- «فهرست قالیهایی موجود در موزه های برلین، بخش ۱»
 «Teppichkartons», *Heimtex*, Feb. 1963, 54-60.
- «عدلهای بسته بندی قالی»
 «Die Teppichsammlung der Berliner Museen», *Jahrbuch der Stiftung Preussischer Kulturbesitz*, Köln und Berlin: 1963, 1964, 123-131.
- «مجموعه قالی موزه های برلین»
 «Die Teppichsammlung des Hauses Bernheimer», *Heimtex*, Juli, 1963, 57-58.
- «مجموعه قالی خاندان برن هایمر»
 «Venedig und der Orientteppich II», *Heimtex*, Nov. 1963. 43-48.
- «ونیز و قالیهای شرقی، بخش ۲»
 «Venezia e il Tappeto Orientale», *Civiltà Europea e Civiltà Veneziana. Aspetti e Problemi. Venezia e l'Oriente fra tardo Medioevo e Rinascimento. Venezia: 1966, 529-545 (Vortrag in der Fondazione Cini im September 1963). «Venedig und der Orientteppich», Heimtex, Okt. 1963, 37-42, (Nachdruck des Vortrages).*
- «ونیز و قالیهای شرقی»
 «Wagirehs», *Heimtex*, März, 1963, 33-41.
- «واگره ها» (قالیچه)
 «Weniger bekannte Uschak-Muster», *KO* 4, 1963, 79-97.
- «Als Teppich-Tourist in Istanbul», *Heimtex*, Nov. 1964, 156-162.

«Spanische Kopien osmanischer Teppiche»,
Aus dem Nachlass bearbeitet von Hanna
Erdmann, *Pantheon* 23, 1965, 351-358.

«فرشهای بد طرح عثمانی بافت اسپانیا»
«Vorosmanische Medresen und Imarets vom
Medresentyp in Anatolien», *Studies in Islamic
Art and Architecture, in Honor of Professor
K.A.C. Creswell*, Cairo: 1965, 49-62.

«مدارس و عمارات پیش از عهد عثمانی مشابه مدارس
آناتولی»

«Orientteppiche, 16-19 Jahrhundert»,
Bildkataloge des Kestner Museums, Hannover
IX, 1966, (bearbeitet von Hanna Erdmann.
Vorarbeiten von Kurt Erdmann).

«قالیهای شرقی سده شانزدهم تا نوزدهم میلادی»
*Siebenhundert Jahre Orientteppich, zu seiner
Geschichte und Erforschung*, (Herausgegeben
von Hanna Erdmann), Buss'sche
Verlagsbuchhandlung Herford, 1966; englische
Ausgabe: *Oriental Rugs and Carpets: A Survey
of 700 Years*, Transl. by May H. Beattie,
London: Faber and Faber, 1970.

«هفتصدسال قالیهای شرقی، تاریخ و تحقیق درباره آنها»
«Türkische Gebetsteppiche im Tschihil Sutun»,
*Dacca Museum, Nalini Kanta Bhattasali
Commemoration Volume*, 1966, 87-93.

«سجادهای ترکی در چهل ستون»
Iranische Kunst in deutschen Museen.
(Bearbeitet unter Verwendung des Nachlasses
von Kurt Erdmann von Hanna Erdmann mit
einem Vorwort von Annemarie Schimmel).
Franz Steiner Verlag. Wiesbaden: 1967, 75 Tl.
davon 19 Farbig. (Deutsch und persisch).

آثار هنری ایران در موزه‌های آلمان
«A Contribution to the Problem to the
Sasanian Fire Temple», *SPA*, Vol. XIV, Tokyo:
1969, 3045-3049.

«مقاله‌ای درباره مسأله آتشکده‌های عصر ساسانی»
*Das anatolische Karavansaray des 13.
Jahrhunderts*. Teil II. Berlin: Gebr. Mann,
1969.

«کاروانسرای آناتولیایی، سده سیزدهم میلادی»

«هنر شرق ۴»

Rezension: R. Gobl. «Die Münzen der
Sasaniden im Konigl. Münzkabinett Den Haag».
Einführung und Katalog, Den Haag: 1962.
ZDMG 114, 1964, 443-444.

«سکه‌های عصر ساسانی در بخش سکه‌های شاهی لاهه»
(نقد)

Rezension: R. Ghirshman. «Parther und
Sasaniden», München: 1954, *Gnomon* 36, 1964.
485-493.

«پارثا و ساسانیان» (نقد)

«Spanische Teppiche», *Heimtex*, März, 1964.
27-33.

«قالیهای اسپانیایی»

«Teppichausstellungen seit 1890», *Heimtex*.
Juli, 1964, 19-24.

«نمایشگاههای قالی از ۱۸۹۰»

Rezension: K. Otto-Dorn. «Türkische Keramik».
Ankara: 1957, *Oriens* 17, 1964, 217-220.

«سرامیک‌های ترکی» (نقد)

«Türkische Teppiche I. Die Konya Teppiche».
Heimtex, Juli, 1964, 19-24.

«قالیهای ترکیه ۱. قالیهای قونیه»

«Türkische Teppiche II. Die anatolischen
Tierteppeiche», *Heimtex*, Aug. 1964, 27-34.

«قالیهای ترکیه ۲. قالیهای آناتولیایی (نقش حیوانی)»

«Türkische Teppiche III. Die sogenannten
Holbeinteppeiche», *Heimtex*, Sep. 1964, 43-50.

«قالیهای ترکیه ۳. قالیهای به اصطلاح هولباین»

«Türkische Teppiche IV. Die Lotto Teppiche».
Heimtex, Okt. 1964, 39-43.

«قالیهای ترکیه ۴. قالیهای لوتو»

«Drei figurliche Holzschnitzereien
fatimidischer Zeit», *Festschrift für Peter Metz*,
Berlin: 1965, 148-153.

«سه چهره منبت‌کاری شده از عصر فاطمیان»

«Keramische Erwerbungen der islamischen
Abteilung 1960-1963», (zweiter Teil). Aus dem
Nachlass, bearbeitet von Hanna Erdmann, *Ber.
M*, N.F 15, 1965, 35-45.

«یافته‌های سرامیک در بخش اسلامی سوزة برلین»

۱۹۶۰-۱۹۶۳

Ancien Persian Prophets. Bombay: The Courier Press, 1818.

دساتیر

«Observations on Two Sepulchral Urns Found at Bushire in Persia», *Transactions of the Literary Society of Bombay*, Vol. 1, London: 1819, 191-197.

«مطالعاتی درباره دوزخ به دست آمده از گورهای بوشهر در ایران»

«On the Authenticity of *Desatir*, with Remarks on the Account of the Mahabadi Religion Contained in the *Dahistan*», *Transactions of the Literary Society of Bombay*, Vol. 2, London: 1820, 342-76.

«درباره اعتبار دساتیر، با نکاتی درباره آیین مهابادی، گنجانده شده در دستان»

«On the sacred Books and Religion of the Parsis», *Transactions of the Literary Society of Bombay*, Vol. 2, London: 1820, 295-341.

«درباره کتب مقدس و آیین پارسیان»

Baber, Emperor of Hindustan, 1483-1530. *Memoirs of Zehir-ed-Din Muhammad Baber, Emperor of Hindustan*. Written by himself, in the Jaghatai Turki and Tr., Partly by the late John Leydon ... Partly by William Erskine ... London: Longman, Rees, Orme, Brown and Green, etc. 1826.

خاطرات ظهیرالدین محمد بابر، امپراتور هندوستان (ترجمه بخشی از آن)

A History of India under the Two First Sovereigns of the House of Taimur, Baber and Humayun. 2 Vols., London: Longman, Brown, Green and Longmans, 1854.

تاریخ هند در عصر حکومت دو پادشاه نخست خاندان تیموری، بابر و همایون

منابع ۱۲۴ ص ۱۳۹، ۱۲۵ ج ۶ ص ۱۲۱ و ۱۲۲، ۱۵۱ ج ۳ ص ۱۵۲، ۱۵۳ ج ۱ و ۳ و ۵ و ۶

Die Iranische Felsreliefs. Mainz: Kupferberg, 1969.

نقوش بر جسته صخره‌ای ایرانی

Iranische Goldschmiedekunst. Berlin: Hesslering, 1969.

هنر طلاکوبی ایران

«The Pattern Structure of the Arabesc Carpets», *SPA*, Tokyo: 1969, 3160-3167.

«ساختار طرح قالیهای آرابسک»

Il Tesoro il Museo di San Marco II. Abschnitt IV, *Ogetti Orientali e Islamici*. Introduzione Hanna Erdmann. ed. H.R. Habnloser, Venezia: Fondazione Cini, 1969.

گنجینه موزه سان مارکو II بخش چهارم، اشیای شرقی و اسلامی

منابع ۹ ص ۵۰، ۳۴، ۵۳ ج ۲ ص ۷۹۸، ۱۲۵ ج ۶ ص ۹۷، ۱۵۰ س ۱۹۵۶-۱۹۶۰ و ۱۹۶۶-۱۹۷۰ و ۱۹۷۳-۱۹۷۲ و ۱۹۷۶-۱۹۸۰، ۱۵۱ ج ۳ ص ۹۸، ۱۵۲ ج ۱ و ۳ و ۵ و ۶ و ۷، ۱۵۴ ج ۸ ص ۱۲۹، ۱۶۳ ج ۱۵ ص ۲۷۶، ۱۶۷ ص ۳۹۴، Aslanapa, Oktay & Naumann, Rudolf. *Forschungen zur Kunst Asians*. In Memoriam kurt Erdmann, Istanbul üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk ve sanati Kürsüsü, 1969, pp IX-X; 306-321. Islâm

ارسکین، ویلیام [viliyām erskin]

Erskine, William

(۱۷۷۳-۱۸۵۲). آیین و ادب پارسیان هند. تاریخ تیموریان هند.

۸ نوامبر به دنیا آمد. در دانشگاه ادینبرا تحصیل کرد و از ۱۷۹۲ تا ۱۷۹۹ زیر نظر یکی از حقوقدانان زمان خود دوره کارآموزی حقوق را گذراند.

در ۱۸۰۳ و ۱۸۰۴ به همراه سرجمز مکین تاش^۱ به هند رفت و با سمت کارمند دادگاه ویژه، رئیس دادگاه بخش، دبیر و سرانجام معاون انجمن ادب^۲ بمبئی مشغول کار شد. وی مقاله‌هایی در زمینه آیین، زبان و ادب پارسیان، بوداییها و غیره، برای انجمن ادب بمبئی نوشته است. از ۱۸۳۶ تا ۱۸۳۹ متصدی کلیسای سنت اندرو^۳ بود. ۲۰ مه در ادینبرا درگذشت.

آثار

Dasatir. The Dasatir or Sacred Writings of the

1. Sie James Mackintosh

2. Literary Society 3. St. Andrew

اُرسِل، ارنست [ernest orsol]

Orsolle, Ernest

(؟ ۱۸۸۵)، سفرنامه‌نویسی.

در مونس^۱ (بلژیک) متولد شد. تحصیلات خود را در رشته حقوق به پایان رساند و به‌اخذ درجه دکتری نایل گردید. علاوه بر زبان فرانسه، زبانهای انگلیسی، ایتالیایی، اسپانیایی و لاتینی را بخوبی می‌دانست و در سفرهایش با زبانهای ترکی، روسی و اندکی نیز با فارسی آشنا شد.

پیش از سفر به مشرق زمین، بیشتر کتابهای تاریخی و سفرنامه‌های مربوط به ایران و آسیا را دقیقاً مطالعه کرده بود.

در اکتبر ۱۸۸۲ از طریق باکو و انزلی به ایران آمد. دقت‌نظر و کنجکاوی علمی او در توصیف مناطقی که از نزدیک دیده بود و قدرت درک و تشخیص وی درباره ارزش آنچه باید بازگو شود براهمیت و اعتبار سفرنامه‌اش می‌افزاید. اثر او یکی از مآخذ ارزنده درباره ایران، بویژه عصر ناصری است و مورد استناد بسیاری از نویسندگان و جهانگردان قرار گرفته است.

آثار

Le Caucase et la Perse. Ouvrage accompagné d'une carte et d'un plan, Paris: 1882; 1885; 1888.

ققاز و ایران

[بخش مربوط به ایران این سفرنامه با عنوان و مشخصات زیر به فارسی ترجمه و چاپ شده است:

سفرنامه اُرسِل. ترجمه علی اصغر سعیدی. تهران: زوار، ۱۳۵۳؛ ۱۳۶۳.]

منابع ۱۱۷ ج ۳؛ ۱۵۲ ج ۴؛ ۵؛ سفرنامه اُرسِل. ص شش تا هشت.

ارسلاتووا، السو آیراتوونا [alsu āyrätovonā

arsalānovā]

Arsalanova, Alsu Airatovona

(۱۹۵۵ -)، تاریخ اردوی زرین.

۲۱ دسامبر در قازان تاتارستان به دنیا آمد. از ۱۹۷۳ تا ۱۹۷۸ در دانشکده شرق‌شناسی دانشگاه لنینگراد به تحصیل پرداخت. موضوع رساله دکتری وی بررسی جنبه‌های تاریخ‌نگاری منابع فارسی درباره مردم ساکن کرانه ولگای وسطی در دوره اردوی زرین است.

او پژوهشگر انستیتوی زبان و ادبیات و تاریخ آکادمی علوم تاتارستان است. به زبانهای تاتاری، فارسی،

انگلیسی، فرانسه و پشتو آشنایی دارد.

آثار

«Iz istorii izucheniiia Zolotoi Ordy po dannym persidskikh istochnikov XIII-Perv. Pol. XV. V Otechestvennoi istorigrafii», *Problemy Sotsial'no- ekonomicheskogo razvitiia drevnego Srednego Povolzhia v Period Feodalizma*. Kazan: 1986, 111-130.

«درباره تاریخ بررسی اردوی زرین برپایه مآخذ فارسی سده سیزده تا نیمه اول سده پانزدهم در تاریخ‌نگاری میهنی»

«Sredeniia Ala ad-Dina Dzhouveini o zavoeevanii mongolamy volzhkoi Bulgarii», *Volzhs kaia Bulgariia i Mongol'skoe nashestvie*. Kazan: 1988, 33- 43.

«اطلاعات علاء‌الدین جوینی درباره تصرف سرزمین بلغارهای ساکن کرانه ولگا به دست مغولان»

«Kipchaki i termin Dasht-i Kipchak (Po dannym Persidskikh istochnikov XIII-XVIII vv.)», *Natsional'nyi Vopros V Tatarii dooktiabrskogo Perioda*. Kazan: 1990, 4-20.

«قپچاقها و اصطلاح دشت قپچاق برپایه مآخذ سده‌های سیزدهم - هجدهم»

«Etnonimy narodov zolotoordinskogo Povolzhie po dannym persidskikh istochnikov XIII-XV vv.»، *IV Vsesoiuznaia Konferentsiia Vostokovedov: Vostok: proshloe i budushe narodov* (Novye podkhody v teorii i metodike vostokovednykh issledovani, Tezisy dokladov i Soobshenii. Makhachkala, Moskva: 1991, 66-68.

«قوم‌شناسی اقوام اردوی زرین ساکن کرانه ولگا برپایه مآخذ فارسی»

«Thermin-Toponim 'Dasht-i Kipchak' ego znachenie po dannym Persidskikh istochnikov XIII-XVII vv.»، *Bartoldovskie Chteniia god & Tezisy dokladov i Soobshenii*, Moskva: 1987, 11-12.

«منطقه‌شناسی دشت قپچاق و اهمیت آن برپایه آگاهیهای به دست آمده از مآخذ فارسی سده‌های ۱۳-۱۷»

- ارغون، محمد [moḥammad arqun] **Arkoun, Mohammed** (۱۹۲۸ -)، ابن مسکویه، غزالی.
- یکم فوریه در تائوریرت^۱ مراکش متولد شد. در الجزیره و پاریس تحصیلات خود را ادامه داد و در ۱۹۶۹ موفق به اخذ درجه دکتری زبان و ادبیات عرب از دانشگاه سوربن شد.
- از ۱۹۵۶ تا ۱۹۵۹ در دبیرستانها و دانشکده ادبیات استراسبورگ به تدریس اشتغال داشت. از ۱۹۶۰ تا ۱۹۶۹، استادیار دانشگاه سوربن بود. در ۱۹۶۸ به عنوان استاد میهمان بهلوس آنجلس دعوت شد. از ۱۹۶۹ تا ۱۹۷۲ دانشیار دانشگاه لیون II و از ۱۹۷۲ تا ۱۹۷۷ استاد زبان عربی و تمدن اسلامی در دانشگاه پاریس VIII بوده است. او کلاسها و کنفرانسهایی نیز در رباط، فاس، الجزیره، تونس، دمشق، بیروت، تهران، برلین، آمستردام، هاروارد، پرینستون، کلمبیا، دنور و غیره داشته است. در حال حاضر به عنوان استاد فلسفه و تمدن اسلامی در سوربن جدید (پاریس III) مشغول به کار است.
- آثار**
Deux Epitres de Miskawayh. éd. critique, Damas: 1961.
 دو نامه از مسکویه (تصحیح انتقادی)
 «L'humanisme arabe au IVe/Xe siècle, d'après le *Kutāb al-Hawāmil wal-Šawāmīl*», *SI* 14, 1961, 73-108; J. Vrin, 1970.
 «انسانگرایی اسلامی در سده چهارم هجری / دهم میلادی، به نقل از کتاب الهوامل و الشوامیل [اثر ابو حیان توحیدی و ابوعلی مسکویه]»
 «A propos d'une édition récente du *Tahdhib al-Akhlaq*», *Arabica* I, 1962.
 «در باره چاپ اخیر تهذیب الاخلاق»
 «La *Risālā fī mā'it al-'adl* de Miska», *Hesperis-Tamuda*, 1962.
 «رساله فی مائت العدل، مسکویه»
Aspects de la pensée musulmane classique. Paris: I.P.N., 1963.
 جلوه هایی از تفکر اسلام اولیه
 «L'éthique musulmane d'après Māwardī», *REI* 31, 1963, 1-31.
- «Osobennosti ispolzovaniia termina-toponima Dasht-i Kipchak i ego Soderzhanie Po dannym persoiazychnykh istochnikov XIII-XVIII vv.», *O podlinnosti i dostovernosti istoricheskogo istoch- nika. Kazan: 1991, 41-49.*
- «ویژگیهای کاربردی منطقه شناسی دشت قیچاق و محتوای آن بر پایه آگاهیهای به دست آمده از مآخذ موجود در زبانهای ایرانی سده های ۱۸-۱۳»
 «Trudy Dzhouveini i Rashid ad-Dina v otsenkakh nekotorykh angloiazchnykh issledovatelci», *Iz istorii Zolotoi Ordy. Kazan: 1993, 98-106.*
- «ارزیابیهای برخی پژوهندگان انگلیسی زبان از آثار جوینی و رشید الدین»
 منبع ۶۲
- ارشد، الله دتا [allāh detā aršad] **Arshad, Allah Deta** (۱۹۱۲ -)، زبان و ادب فارسی.
- در لاهور (پاکستان) به دنیا آمد. در رشته زبان و ادبیات اردو لیسانس و فوق لیسانس گرفت و در رشته زبان و ادبیات فارسی به اخذ درجه فوق لیسانس و دکتری از دانشگاه پنجاب لاهور نایل آمد.
- در ۱۹۴۶ به استخدام دانشکده اسلامیة لاهور درآمد و با درجه استادی به تدریس زبان و ادبیات فارسی پرداخت. نسخه های خطی موجود در بسیاری از کتابخانه ها، مراکز و انجمنهای علمی و دانشگاههای مشهور شبه قاره هند و پاکستان را دیده و از آنها در زمینه تحقیقاتش سود جسته است. وی مقاله های تحقیقی زیادی به زبان اردو، فارسی و انگلیسی، در نشریات ادواری پاکستان و خارج به چاپ رسانیده است.
- آثار**
 «Chronology and Historiography in the Poetry of Faizi», *Iqbal* 13 I, 1964, 1-12.
 «گاهشماری و وقایع نگاری در اشعار فیضی»
 «Bhagwat Gita: its Persian Version», *Iqbal* 16 III, 1968, 69-79.
 «بهاگود گیتا: برگردان فارسی آن»
 انشای فیضی. لاهور: مجلس ترقی ادب لاهور، (چاپ نسخه خطی مکتب فیضی است)
 کذبات فیضی. لاهور: انجمن تحقیقات پاکستان (گردآوری)
 منابع ۲۹ ج ۱ ص ۲۷۸-۲۸۱؛ ۱۵۲ ج ۱ و ۲ و ۷.

شکر عرب
«Une rencontre Islamo-chrétienne en Tunisie»,
M-M 69, 1975.

«دیدار اسلام و مسیحیت در تونس»
«L'expansion de l'islam dans la Méditerranée
occidentale», ROMM 1, 1976.

«اشاعه اسلام در مدیترانه غربی»
«Modes de présence de la pensée arabe en
Occident musul», Diogene, 1976.

«مظاهر تفکر اسلامی در غرب مسلمان»
«Pour une islamologie appliquée», Le mal de
voir, CJ 2, Paris: 1976, 267-287.

«دربارۀ اسلام‌شناسی کاربردی»
«Le IXe séminaire de la pensée Islam, à
Tlemcen», M-M 70, 1976.

«نهمین سمینار اندیشه اسلامی در تلمسان»
«Ibn Tufail ou le philosophe dans la cité
almohade», Les Africains, Vol. 6, sous la
direction de Ch.-A. Julien et al., 1977, 261-287.

«ابن طفیل یا فیلسوف دربار موحدون»
L'Islam, hier-demain. Paris: Buchet/Castel,
1977.

اسلام، دیروز - فردا (با همکاری)
«The Islamic Consciousness: a Cultural
Profile», Cultures 4, 1977, 66-92.

«آگاهی اسلامی: تاریخچه فرهنگی»
Pèlerinage à la Mecque. Avec la Collaboration
de Ezzedine Guellouz. Photographies de
Abdelaziz Frikha, Paris: Bibl. des arts, 1977.

زیارت سکه (با همکاری)
«Pour un remembrement de la conscience Isla-
mique», Melanges, H. Corbin, Tehran: 1977,
191-215.

«دربارۀ احیای خودآگاهی اسلامی»
«Le problème de l'authenticité divine de
Coran», Recueil d'articles offert à G. Anuwati et
L. Gardet par leurs collègues et amis, Louvain:
1977, 21-34.

«مسأله صحت و سندیت ملکوتی بودن قرآن»
«Scholars Whose Learning Knew no Bounds»,
UC 30 XII, 1977, 18-22.

«دانشمندانی با دانش نامحدود»

«اخلاق اسلامی از دیدگاه ماوردی»
«Textes inédits de Miskawayh», An. I, Le
Caire: 1963.

«متون چاپ نشده مسکویه»
«L'Islam moderne vu par le professeur G.E.
von Grunebaum», Arabica II, 1964, 113-126.

«اسلام جدید از دیدگاه پروفیسور فون گرونباوم»
«La Risāla fi-l-'aql wal-ma'qul de Misk.»,
Arabica I, 1964.

«رساله فی العقل والمعقول مسکویه»
«La conquête du bonheur selon Abū-l Hasan
Al- 'Amiri», SI, 22, 1965, 55-90.

«نیل به سعادت از دیدگاه ابوالحسن عامری»
«Introduction à la pensée islamique classique»,
Cahiers d'hist. mondiale 11, 1968-9, 578-614.

«درآمدی بر تفکر اسلام اولیه»
«Contribution à l'étude du lexique de l'éthique
musulmane», BEO 22, 1969, 205-237.

«تبعی در قاموس اخلاق اسلامی»
Traité d'Ethique. trad. du Tahdhib al-Akhlaq de
Miskawayh, Damas: 1969.

رسالة اخلاق (ترجمه تهذیب الاخلاق مسکویه)
«Comment lire le Coran?», le Coran. Garnier-
Flammarion, 1970.

«قرآن را چگونه بخوانیم؟»
[این اثر با عنوان و مشخصات زیر بدفارسی ترجمه و چاپ
شده است: قرآن را چگونه بخوانیم. ترجمه حامد
فولادوند، تهران: ۱۳۶۲.]

«Révélation, vérité et histoire d'après l'auvre
de Gazali», SI 31, 1970, 53-69.

«وحی، حقیقت و تاریخ در آثار غزالی»
«Inṣāf», EI, Vol. III, 1971, 1236-7.

«انصاف»
«Pour un renouveau des études arabes en
France», CT, 1972.

«دربارۀ احیای مطالعات اسلامی در فرانسه»
Essais sur la pensée islamique. Paris: 1973.

مقالاتی درباره تفکر اسلامی
«Lecture de la Fātiha», Melan, A. Abel, I,
Leiden: 1974.

«فاتحه خوانی»
La pensée arabe. P.U.F., 1975.

۱۹۷۸، ۱۹۷۹، ۱۹۸۰، ۱۹۸۷، ۱۹۸۹، ۱۹۹۰، ۱۵۲ ج ۶، پیام س ۲۳، ش ۲۶۵، تیر ۱۳۷۱ تاریخ انتشار ۱۳۷۳.
L'Islam hière et demain, pp, 7-8.

ارلانژه، بارون رودولف دو [bāron rodolf do erlānže]

Erlanger Baron Rodolphe d'

(۱۸۷۲-۱۹۳۲)، موسیقی عرب.

در سیدی بوسعیدی (تونس) متولد شد. تمام هم خود را صرف مطالعه متون موسیقی عرب کرد و ترجمه بسیاری از آثار موسیقی عرب را در اختیار عرب شناسان و پژوهشگران قرار داد. در تونس درگذشت.

آثار

... *La musique arabe* Contents: 1. Al-Fārābī. Grand traité de la musique *Kitābu'l-mūsīqī al-kabir*. livr.1 eq II, 1930. 2. Al-Fārābī. *kitābu'l-mūsīqī al-kabir*. livr. III. Ibn Sina. *Kitābu'š-šafa'* (mathématiques, chap. XII) 1935. 3. Safiyu-d-din al-Urmawi. I. As-Sarafiyah, ou, Epître à Šarafu-d-Din. II, *Kitāb al-adwār*, ou livre des cycles musicaux. 1938. 4. I, Traité anonyme dédié au sultan Osmānali Muhammad II (XVe s.) II. Al- Lādhīqi. *Traite al-faṭṭīyah* (XVIe s.) 1939. 5. Essai de codification des règles usuelles de la musique arabe moderne, Echelle générale de sons. Système modal. 1949. 6. Essai de Codification des règles usuelles de la musique arabe moderne (suite): Système rythmique. Formes de composition. 1959, Paris: Geuthner, 6 vols. 1930-1959.

... موسیقی عرب ... (ترجمه و ویرایش)

Méodies tunisiennes: hispano-arabes, arabo-berberes, Juive-nègre. Recueillies et transcrites par ... Rodolphe d'Erlanger. [Bibliothèque musicale du Musée Guimet.] Première série, tome III, 16, 21, Paris: 1937.

آهنگهای تونس: اسپانیایی - عربی، عربی - بربری، یهودی - زنگی (گردآوری، یادداشتها)
 طیف الخيال لابن دانيال، نشر ثلاثة أجزاء صغيرة، مونس: ۱۹۱۰.

منابع ۵۳ ج ۱ ص ۲۴۴؛ ۷۰ ذیل صفی الدین؛ ۱۲۵ ج ۶ ص ۱۰۳؛ ۱۴۲ ج ۴؛ ۱۵۱ ج ۳؛ ۱۵۲ ج ۳ ص ۱۲.

«Emergences et problèmes dans le monde musulman contemporain (1960-1985)», *Islamochristiana (Dirasat Islamiya Masihiya)* 12, 1986, 135-161.

«فوریته‌ها و مسائل دنیای اسلام معاصر (۱۹۶۰-۱۹۸۵)»
 «Les sciences de l'homme et de la société appliquées à l'étude de l'Islam», *Colloque sur les sciences sociales d'aujourd'hui* (Université d'Oran) ... 1984, Algiers: Office des Publications Universitaires, 1986, 275-299.

علوم کاربردی انسانی و اجتماعی برای مطالعه اسلام
 «Reflexions sur la notion de raison islamique», *ASSR* 63, 1987, 125-132.

«تأملی در باب مفهوم خرد اسلامی»

«Algeria, the Politics of Islamic Revivalism», *DU*, Ed. S. T. Hunter. Bloomington: Indiana University Press, in association with the Center for Strategic and International Studies, Washington: 1988, 171-186.

«الجزایر، سیاستهای تجدید حیات اسلامی»

«Imaginaire social et leaders dans le monde musulman contemporain», *Arabica* 35, 1988, 18-35.

«بندار اجتماعی و رهبران دنیای اسلام معاصر»

«The Notion of Révélation: from Ahl al-Kitāb to the Societies of the Book», *WI* 28, 1988, 62-89.

«مفهوم وحی: از اهل کتاب تا انجمنهای کتاب»

«La perception arabe de l'Europe», *Awraq* 10, 1989, 25-39.

«بینش اعراب نسبت به اروپا»

Connaissance du Coran. (à paraître aux éditions Sindband).

شناخت قرآن

دین و جامعه، پاریس: ۱۹۸۱

اومانسم عربی در قرنهای نهم و دهم. پاریس: ۱۹۸۲

چشم‌اندازهایی به سوی اسلام. پاریس: ۱۹۸۹

«بردباری از دیدگاه اسلام» ترجمه ع. بیرانوند، پیام، س بیست و سوم ش ۲۶۵، تیر ۱۳۷۱، تاریخ انتشار ۱۳۷۳/۱۹۹۴.

منابع ۱۱۷ ج ۱؛ ۱۵۰ س ۱۹۶۱-۱۹۶۵، ۱۹۶۶-۱۹۷۰، ۱۹۷۱-۱۹۷۲، ۱۹۷۳-۱۹۷۴، ۱۹۷۵، ۱۹۷۶-۱۹۷۳.

Kolonial'naia politika i natsional'no osvoboditel'no dvizhenie. Kishinev: 1965, 331-355.

«مناسبات شوروی و ایران»

«Iran», V kn.: *Politika Anglii na Blizhnem i Srednem Vostoke*. Moskva: 1966, 330-398.

«ایران»

«Istoriografiia vneshnei politiki Irana posle II mirovoi voiny», V kn.: *Kolonializm: istoriia i sovremennost'*. Moskva: 1968, 80-100.

«بررسی تاریخچه سیاست خارجی ایران پس از جنگ جهانی دوم»

«Einige nachrichten über die Geberschulen in persien», *RL, Zapiski vostonogo otdeleniia Imp. Russkago archeologiceskago obščestva*, 99-104.

«برخی اطلاعات درباره مدارس موقوفه‌ای در ایران»

منابع ۱۵۲ ج ۱، ۱۵۵ ص ۴۰۵.

ارله، شارل ژوزف دو [šarl žozef do arle]

Harlez, Charles Joseph de

(۱۸۳۲-۱۸۹۹)، زبانهای شرقی.

در لیژ (بلژیک) به دنیا آمد. آثار فراوانی در زمینه فقه‌الغله و تاریخ ادیان از او برجای مانده است. از ۱۸۷۱ تا ۱۸۹۶ استاد زبانهای شرقی در دانشگاه لوون^۳، کشیش صاحب رتبه رومی، عضو آکادمی سلطنتی بلژیک و مدیر مجله شرق‌شناسی *Muséon* بوده است. در لوون درگذشت.

آثار

«Observation sur l'âge de l'Avesta», *Muséon*, t.4, 1845, 230.

«مطالعه درباره قدمت اوستا»

Avesta, Livre sacré des sectateurs de Zoroastre. Trad du zend et précédé d'une introduction historique par Ch. de Harlez. Liège: Grandmont-Donders, 1875-1878, 3vol; 2 ème edit revue et corrigée... Paris: Maisonneuve, 1879; 3ème edit. Paris: Maisonneuve, 1881.

اوستا، کتاب مقدس زرتشتیان (مقدمه‌ای تاریخی)

ارلوف، یوگنی الکساندروویچ [yevgeni aleksānd- rovič orlof]

Orlov, Yevgeni Alexandrovich

(۱۹۱۹ -)، تاریخ سیاسی.

۱۷ مارس در دهکده ایوانوکا^۱ در استان ساراتف^۲ روسیه متولد شد. در ۱۹۴۱ دانشکده اقتصاد و آمار مسکو را به پایان رساند و در ۱۹۴۷ از دانشکده شرق‌شناسی مدرسه عالی علوم سیاسی وزارت امور خارجه شوروی فارغ‌التحصیل گردید. در ۱۹۵۳ نامزد (دکتر) علوم تاریخی شد.

ارلوف در جنگ جهانی دوم شرکت داشت و به دریافت نشانهای افتخار شوروی نایل آمد. در ۱۹۴۶ و ۱۹۴۷ کارمند سفارت شوروی در ایران و در ۱۹۵۶ کارمند ارشد علمی شد. وی همچنین از ۱۹۶۸ تا ۱۹۷۰ راین فرهنگی شوروی در ایران بود.

آثار

Kand. diss.: *Vneshniaia politika iranskogo provitel'stva na sluzhbe amerikano-angliiskogo imperializma posle vtoroi mirovoi voiny* (1945-1952 gg.) Moskva: MIV, 1953.

سیاست خارجی دولت ایران در خدمت امپریالیزم امریکا و انگلیس، پس از جنگ جهانی دوم (۱۹۴۵-۱۹۵۲)، (رساله دکتری، نامزدی علوم)

Avtoref.: Moskva: 1953.

چکیده رساله علمی

«Soedinennie Shtaty Ameriki i voennopoliticheskii blok na Blizhnem i Srednem Vostoke», V kn.: *Politika SShA na Blizhnem i Srednem Vostoke*. (SShA i strany SENTO), Moskva: 1960, 17-74.

«ایالات متحده امریکا و پیمان سیاسی - نظامی در شرق نزدیک و میانه (سنتو)»

Gosudarstvennyi stroi Iordanii. Moskva: Gosizirizdat, 1961, Avt. E. Orlov i N. Sashko.

نظام دولتی اردن (با همکاری)

«Irak», V kn.: *Ekonomicheskoe polozhenie stran Azii i Afriki v 1959 g.* Moskva: 1961, 112-125.

عراق

«Iran», V kn.: *Strany Blizhnego i Srednego Vostoka*. Moskva: 1964, 22-28.

«ایران»

«Sovetsko-iranskie otnosheniia», V kn.:

1. Ivanovka

2. Saratov

3. Louvain

zoroastrisme», examen du système du Dr.R.Roth, *BAO*, Dir. de Meissas, 1, 1881, 79.

«تقویم ایرانی و سرزمین اصلی آیین زرتشتی»

«Un fragment du commentaire de M. Darmesteter sur le *Vendidad*», *JA* 7, ser. 18, 1881, 517.

«قطعه‌ای از شرح دارمستتر بر وندیداد»

«Pahlavi Gujarati and English Dictionary by Jamaspji Dastur Minocherji Jamasp Asana Vol. I & II», *JA* 6, ser. XVII, 1881, 285-7. (review)

«فرهنگ پهلوی گجراتی و انگلیسی جاماسپ جی دستور

منوچهر جی جاماسپ آسانا ج ۱ و ۲» (بررسی)

«Pahlavi Texts Translated from the Sacred Books of the East», Par C. de Harlez et E. West. Translated by various oriental scholars and edited by Max Muller, Vol. 5, *JA* 7, ser. XVII, 1881, 558-62.

«متون پهلوی ترجمه از کتب مقدس مشرق زمین» (با همکاری)

Der avestische Kalender und die Heimat der Avesta-Religion. Verhandlungen des funften internationalen orientalistischen congresses. Berlin: 1882.

«تقویم اوستایی و سرزمین آیین اوستا

«Christianisme et Zoroastrisme», *RCL*, 1882.

«مسیحیت و آیین زرتشتی»

«La croyance à la création en six époques diverses dans la perse antique», *RCL*, Mai-Sept. 1882.

«اعتقاد به‌پیدایش جهان در طی شش مرحله مختلف در ایران باستان»

«Cyrus était-il roi de Perse ou de susiane?», *Muséon* I, 1882, 288-96, 557-70; II, 1882, 261-68.

«کوروش شاه ایران بود یا سوزیان (عیلام)؟»

«Etudes Avestiques», *ZDMG* 36, 1882, 586-606, 627-46.

«مطالعات اوستایی»

«Interprétation et origine de l'Avesta», *Muséon*, t.1, 1882, 473-494.

«تفسیر و اصل اوستا»

«Etudes avestiques», I. Note sur le sens des mots *Avesta-Zend*. II, Des controverses relatives au *Zend Avesta*, *JA*, t. 109, 1876, 487-522, et t.110, 1877, 97 et 289-323.

«مطالعات اوستایی»

Note sur le sens des mots Avesta-Zend. Des controverses relatives à l'Avesta. Extrait du *JA*, Paris: Imprimerie Nationale, 1877.

«شرحی درباره معنای واژه‌های اوستا - زند»

Grammaire pratique de la langue sanscrite. Paris: Louvain, etc.: 1878.

«دستور زبان کاربردی سنسکرت»

Manuel de la langue de l'Avesta. Grammaire, anthologie, lexique. Paris: Maisonneuve, 1878-2; 2è éd. Paris: revue et augmentè, 1882.

«کتاب مبانی زبان اوستا (دستور زبان، منتخبات، واژه‌نامه)»
«Des origines du zoroastrisme», *BARSLEB*, 1878, 101-134, 117-176.

«خاستگاه‌های آیین زرتشتی»

La critique et la science de M.Bartholomae. [Bound with the same author's *Grammaire pratique de la langue sanscrite*]. Paris, Louvain: 1879.

«نقد و دانش آقای بارتمله»

«De l'alphabet avestique et de sa transcription», *Métrique du gatha vahištōištī et du fargard* 22, *RLPPh C*, t.13, 1880, 1-48; *Etudes éraniennes*, Paris: 1880.

«الفبای اوستایی و آوانویسی آن»

«Les Aryas et leur première Patrie», *RLPPh C*, t.13, 1880, 278-307.

«آریاییها و خاستگاه اولیه آنها»

Manuel du Pehlvi, des livres religieux et historiques de la Perse. Grammaire, anthologie, lexique. Avec des notes. Paris: Maisonneuve et cie, 1880, Louvain: Imp de c. Peeters, 1880.

«کتاب مبانی پهلوی، کتب دینی و تاریخی ایران (دستور زبان، منتخبات، واژه‌نامه)»

«The Medic Origin of zoroastrism», *Academy* XVIII, 1880, 155.

«منشأ مادی آیین زرتشتی»

«Le calendrier persan et le pays originaire du

«مقایسه صفت فعلی ریشه بر (بردن) در زبانهای پارسی باستان، اوستایی و سنسکریت»
Manuel de la langue mandchoue. Grammaire, anthologie & lexique, Paris: 1884.

کتاب مبانی زبان منچوری
L'infanticide en chine, d'après les documents chinois. Extrait du muséeon, Louvain: 1885.

بچه کشی در چین بنابر اسناد چینی
 «Les noms propres perso-avestiques et l'âge de la légende zoroastrienne», (2 articles premier par Harlez et 2ème par keiper), *Muséon*, t.4, 1885, 203-210 et 338-358.

اسامی خاص ایرانی - اوستایی و قدمت افسانه زرتشتی»
 (با همکاری)

«Alter und Heimat des Avesta», *BBKIGS XII*, 1886, 109.

قدمت و سرزمین اوستا
 «Coup d'oeil sur l'histoire et l'état actuel des études avestiques», *BARSLEB*, 1886; Bruxelles: Hayez, 1887.

نظری اجمالی بر تاریخچه و موقعیت کنونی مطالعات اوستایی»

«Avestica 2, l'Ahuna vairya», *SBAW XIII*, München: 1887, 245-51.

«اوستایی ۲، اهوئه وئیره (اهونور)»
 «The Deities of the Indo-Scythian Coins», *BOR*, 1887, 206-7.

«خدایان سکه‌های هندو - سکایی»
 «Eranian Studies, 1. The Four-Eyed Dog of the Avesta», *BOR*, Jan. 1887, 36-38.

«مطالعات ایرانی، ۱ - سگ چهار چشم اوستا»
 «Le livre des conseils d'Aterpât i Mansarspendân (pand nâmakî Aterpât i Mansarspendân)», *Muséon*, 1887, 66-78.

«اندروز آذرپاد مارسپندان (مانسرپندان)»
 «Mythe ou superstition? Les chiens à quatre yeux de la Perse antique», *CC*, Mai, 1887, 54-61.

«اسطوره یا خرافات؟ سگان چهار چشم ایران باستان»
 «The Origin and Nature of the Pahlavi», *BOR*, London: April, 1887, 93-95.

«خاستگاه و ماهیت زبان پهلوی»

«Origine de l'Avesta, et son interprétation», *Système et cirique de M. J. Luquines, Muséon* I, 1882, 494-505

«اصل اوستا و تفسیر آن»

«Du rôle des mythes dans la formation des religions antiques», *Muséon*, 1882, (general discussion), 172-89.

«نقش اسطوره‌ها در شکل‌گیری ادیان کهن»
 «De la transcription de l'alphabet avestique», *BBKIGS VII*, 1882, 127-39.

«درباره آوانویسی الفبای اوستایی»
 Conclusion: «Cyrus et l'origine des Achéménides», *Muséon*, 1883, 261-8.

«کوروش و خاستگاه هخامنشیان»
 «Une curieuse inscription pehlevie, transcrite et expliquée par le Dr. E. West», *Muséon*, 1883, 275-7.

«کتیبه عجیب پهلوی، حرف‌نویسی و تفسیر شده توسط دکتر وست»

De l'exégèse et de la correction des textes avestiques. Leipzig: 1883.

تفسیر و تصحیح متون اوستایی
 «Une inscription trilingue de Hamadan», *Muséon IV*, 1883, 88-89.

«کتیبه‌ای سه‌زبان در همدان»
Les observations de M. James Darmesteter sur le vendidad. Louvain: 1883.

بررسی‌های جیمز دارمستتر درباره وندیداد
 «Une Page de l'histoire des Mongols», *Proseminum du Dai-Yuwan gurun-i suduribithe*, traduit du mantchou, *JA*, 1883, 306-309.

«برگی از تاریخ مغولها»
 «Zur Erklärung des Avesta», *ZDMG* 37, 1883, 250-2.

«درباره تفسیر اوستا»
 «Avestica», *BBKIGS IX*, 1884, 294-9.

«مطالعات اوستایی»
 «L'Avestique mada et la tradition persane», *ZDMG* 38, 1884, 133.

«اوستایی مادی و سنت پارسی»
 «Barentem, barantam, bharantam», *RLPh. C* 17, 1884, 82-84.

chine. Extrait du JA, Paris: 1896, Florence: 1896-7.

گل‌های شرق باستان. گزیده‌ای از آثار منتشر نشده قدیمترین فیلسوفان چین

«Les infinitifs avestiques et les dissidences des zandscholars», *BBKIGS* 55, 1900, 181-193.

«مصدرهای اوستایی و اختلاف نظر زند شناسان»

«De l'âge de l'Avesta de ses relations avec les védas, valeur exégétique de la version Pehlevie», *ACIO* VI, t.3, 245-260.

«قدمت اوستا، و پیوندهای آن با وداها، ارزش تفسیری تحریر پهلوی»

«Antiquity of Avesta», Par E.W. West et C. de Harlez, *Academy* XXXII, London: 121, 139, 153, 170.

«قدمت اوستا» (با همکاری)

«Avestica 3», *BBKIGS* XVI, 338-48.

«مطالعات اوستایی ۳»

«La Bible et l'Avesta», *RB*, t. 5, 171-172.

«کتاب مقدس و اوستا»

«Eutes Avestiques», *Muséon* VI, 641-2.

«مطالعات اوستایی»

«L'inscription Pehlevi de la croix de saint Tome», *ACIO* XI, 249-253.

«نوشته پهلوی صلیب سن توم»

Introduction a l'etude de l'Avesta et de la religion Mazdéene. Paris; *Introduction to the Avesta*. Translated from the French by P.A.Wadia. Reprint from the *Jlra.A*, Bombay: 1921.

درآمدی بر مطالعه اوستا و آیین زرتشتی

در باره اش

Louvain. Université Catholique: *Mélanges Charles de Harlez Recueil de travaux d'erudition offert à mgr. Charles de Harlez à l'occasion du vingt cinquieme anniversaire de son professorat à l'université de Louvain. 1871-1896*. Leyde: E.J. Brill, 1896.

یادنامه شارل ارله به مناسبت بیست و پنجمین سالگرد استادی او در دانشگاه لوون ۱۸۷۱-۱۸۹۶

West, E.W. «Mr. De Harlez and the Origin of Zoroastrism», *LA* X, 274 & 370.

un pelerin-missionnaire bouddhiste au IV siècle de notre ère. (Extrait de la *controverse et le contemporain*, revue publiée sous la direction d'un comité de professeurs des facultés catholiques de lyon). Lyon: 1887.

ژاژو میلغ بودایی در سده چهارم میلادی

Les croyances religieuses des premiers chinois. (Extrait du tome XLI des *Mémoires couronnés et autres memoires*, Publiés par l'Académie Royale de Belgique), Brussels: 1888.

«اعتقادات دینی چینی‌های اولیه»

«La syntaxe avestique», *ZDMG* 42, 1888, 319.

«نحو اوستایی»

«Haoma yo gava», *BBKIGS* XV, 1889, 317-8.

«هوم آمیخته به شیر»

«Avestica», *SBAW* XVI, München: 1890, 338-348.

«مطالعات اوستایی»

L'école philosophique moderne de la chine, ou, système de la nature (sing-Li). (Nouveaux Mémoires de l'Académie Royale des sciences, des Lettres et des Beaux arts de Belgique), Brussels: 1890.

«مکتب فلسفی جدید چین یا نظام طبیعت (سینگ - لی)»

«La perception des ouleurs chez les peuples de l'extrême orient», *Museon*. IX, 1890, 242-49.

«ادراک رنگها در نزد ملت‌های شرق دور»

«La purification selon l'Avesta et le Gomêz», *Museon*, 1890, 105-12.

«تطهیر با گومیز به روایت اوستا»

«La religion persane sous les Achéménides», *Muséon*, 1895, 362-8, 369-74; *Revue de l'Instruction Publiquen Belgique*, t.38, 4-16; voir aussi, *Muséon*, t.14, 1895, 362-374.

«دین ایران در عصر هخامنشیان»

Essai d'anthropologie chinoise. (Extrait du Tome LIV des *Memoires couronnés et autres mémoires* publiés par l'Académie Royal de Belgique), Bruxelles: 1896.

تحقیقی در مردم‌شناسی چینی

Fleurs de L'antique orient. Extrait des oeuvres inédites des plus anciens philosophes de la

الحمراء

[این اثر با عنوان و مشخصات زیر به فارسی ترجمه و چاپ شده است:

الحمراء. ترجمه سلطان ابراهیم عامری. تهران: انتشارات فرانکلین-ابن سینا، ۱۳۴۱.]

Lives of Mahomet and His Successors. 2 vols. in 1, London: Routledge, 1850.

زندگی حضرت محمد (ص) و جانشینان او [این اثر شامل ۲ کتاب در یک جلد است: کتاب اول: زندگی حضرت محمد (ص) و کتاب دوم: زندگی جانشینان حضرت محمد (ص)].

درباره اش

Obeidat, Marwan M. «Washington Irving and Muslim Spain», *Int. JIAS* 4i, 1987, 27-44.

«واشینگتن اروینگ و اسپانیای اسلامی»

منابع ۱۴ س ۱۳۳۴-۱۳۴۲ ص ۴۳؛ ۳۴؛ ۳۵ ذیل
ایروینگ، واشینگتن؛ ۵۳ ج ۳ ص ۹۹۲؛ ۶۸ ج ۱ ص ۱۲۲۳؛ ۱۱۸ ج ۱۰ ص ۳۷۷؛ ۱۲۵ ج ۸ ص ۵۲۳؛ ۱۳۴ ج ۱ ص ۶۹۶ و ج ۱۵ ص ۴۷۹؛ ۱۴۳ ج ۱۰ ص ۴۳۷؛ ۱۵۰ س ۱۹۸۹؛ ۱۵۱ ج ۴ ص ۶۸؛ ۱۵۸ ص ۲۱۳۸۲۱۲۷؛ ۱۶۴ ص ۷۶۲؛ ۲۹۵ ج ۶

آزبورن، رابرت دوری [rābert dori ozborn]

Osborn, Robert Durie

(۱۸۳۵-۱۸۸۸)، تاریخ اسلام.

۶ اوت در انگلستان به دنیا آمد. در والامستو^۲ تحصیل کرد.

در ۱۸۵۷ در شورهای بلند شهر^۳، علیگره^۴، اوده^۵، ساگر^۶ و بوندلکوند^۷، از شهرهای شبه قاره هند شرکت داشت. در ۱۸۷۲ معلّم بخشهای پیکپارا^۸ شد. در ۱۸۷۸ در جنگهای افغانه شرکت جست. در ۱۸۷۹ و ۱۸۸۰ عضو هیأت تحریریه مجله استیزمن^۹ در لندن بود. ۱۹ آوریل درگذشت.

آثار

Islam under the Arabs. London: Longmans, Green, and Co., 1876.

اسلام زیر سلطه عربها

دارله و خاستگاه آیین زرتشت؛

منابع ۹ ص ۶۰؛ ۳۴ ذیل اوستا؛ ۳۵ ذیل هارله؛ ۷۰ ذیل هارله؛ ۷۵ ص ۲۲۲؛ ۱۱۳ دوره ۱۳ س ۱۳۴۱ ص ۱۶ و ۲۰؛ ۱۱۷ ج ۱ و ۲؛ ۱۲۵ ج ۷ ص ۴۳۹؛ ۱۳۰ ج ۴ ص ۳۰۶۱؛ ۱۴۲ ج ۵؛ ۱۵۱ ج ۳ ص ۶۰۲-۶۰۴؛ ۱۵۲ ج ۱ و ۳ و ۵ و ۶ و ۷ و ۸؛ ۱۶۴ س ۱۹۶۹ ص ۶۶۷

اروینگ، واشینگتن [vāshington erving]

Irving, Washington

(۱۷۸۳-۱۸۵۹)، فتح غرناطه.

۳ آوریل در شهر نیویورک به دنیا آمد. در ۱۸۰۱ نزد یکی از وکلای زمان خود درس خواند و در ۱۸۰۶ موفق به گذراندن دروس رشته حقوق گردید. از دانشگاه آکسفورد به خاطر شهرتش در زمینه نویسندگی، لیسانس افتخاری دریافت کرد.

در ۱۷۹۸ در دفتر وکالتی به عنوان کارمند مشغول کار شد. در ۱۸۰۲ با نوشتن مقاله‌هایی در روزنامه برادرش، نویسندگی را آغاز کرد. از ۱۸۰۴ تا ۱۸۰۶ از کشورهای ایتالیا، فرانسه، هلند و انگلستان دیدن کرد و یادداشت‌های خطی و مجله‌های مورد نیاز خود را، که بعدها در کار نویسندگی از آنها سود جسته است گرد آورد. در ۱۸۱۲ به عنوان کارمند ستاد نیروهای امریکایی در جنگ با انگلستان شرکت کرد. در ۱۸۱۳ و ۱۸۱۴ دبیر آنالکتیک مگرین^۱ بود. در ۱۸۲۵ به اسپانیا رفت و از ۱۸۲۶ تا ۱۸۲۹ کارمند سفارت امریکا در مادرید بود. در ۱۸۲۹ طی سفری طولانی از راه گرانادا به بارسلون و سپس به لندن رفت. از ۱۸۲۹ تا ۱۸۳۲ به عنوان منشی سفارت امریکا در لندن کار کرد و در ۱۸۳۲ به امریکا بازگشت. از ۱۸۴۲ تا ۱۸۴۶ سفير امریکا در اسپانیا بود و در مسائل سیاسی مربوط به جنگهای داخلی اسپانیا و مذاکرات امریکا در ارتباط با بحران کوبا شرکت داشت. وی نخستین محقق و نویسنده امریکایی بود که در خارج از امریکا شهرت یافت. ۲۸ نوامبر در نیویورک درگذشت.

آثار

Tales of a Traveller. 1824.

داستانهای یک سیاح

A Chronicle of the Conquest of Granada. 1829.

گاهشمار فتح غرناطه

The Alhambra. 1832; London: Macmillan, 1906.

1. Analectic Magazine

2. Walthamstow

4. Alighar

6. Sagar

8. Paikpara

3. Bulandshahr

5. Oudh

7. Bundelkund

9. Statesman

(ترجمه)
«... Galen on the Christians» ... Chicago: The University of Chicago Press, 1917. Reprinted From *AJT* XXI, No. 1, Jan. 1917.

«نظر جالینوس درباره مسیحیت»

«Daniel 3: 21-24», *AJSLL* 87, 1920-1921, 132-135.

«تورات درباره دانیال نبی»

«The Origin of the Yezidis: a Question of Priority», *AJSLL* 37, 1920-1921, 72-73.

«خاستگاه یزیدیها: مسأله تقدم»

«Translations from the Arabic», *AJSLL* 39, 1922-1923, 197-207.

«ترجمه‌هایی از عربی»

«Kalila Studies», *AJSLL* 40, 1923-1924, 81-97.

«مطالعات کلله»

«The Epigraphic Material of Aghaya Kaleh», *AJSLL* 45, 1928-1929, 279-280.

«مواد کتیبه‌خوانی آغای کله»

«A Hebraeo-Sufic Poem», *AJSLL* 46, 1929-1930, 203-204; Vol. 47, 1930-1931, 298.

«شعری عبری - عرفانی» (با همکاری)

... The Alphabet, its Rise and Development from the Sinai Inscriptions. Chicago, Ill: The University of Chicago Press, 1931. [For criticism see: *AE.*, Vol. 16, 1931, 110-111; R (ené), D (ussaud), *Syria: RAOA*, Vol. 12, 1931, 283-286; N.M.F. Petrie. *Antiquity*, QRA, Vol. 6, 1932, 375; C.C.Torrey. *AJSLL* 49, 1932-1933, 56-61; D.D. Margoliouth. *JEA* 20, 1934, 115-116.]

... الفبا، پیدایش و گسترش آن از کتیبه‌های سینایی

Bar Hebraeus, 1220-1289. ... *Barhebraeus' Scholia on the Old Testament*... Edited by M. Sprengling ... and W. Craighton Graham ..., Chicago, Ill.: The University of Chicago Press, 1931.

... شرح بار عبرا یوس بر کتاب مقدس عهد عتیق (تصحیح، با همکاری)

Islam under the Khalifs of Baghdad. London: 1878.

اسلام زیر سلطه خلفای بغداد

منابع ۱۲۴ ص ۳۲۳ و ۱۲۵، ۳۲۴ ج ۱۲ ص ۱۴۵، ۱۵۱ ج ۶ ص ۶۵

اسپرنگ‌لینگ، مارتین [mārtin esprengling]

Sprengling, Martin

(۱۸۷۷-۱۹۵۹)، ادیان، باستانی.

در ۱۹۱۵ از دانشگاه شیکاگو درجه دکتری دریافت کرد و به‌عنوان استاد زبان عربی و تحقیقات اسلامی در همان دانشگاه به تدریس پرداخت. از ژانویه ۱۹۳۳ تا اکتبر ۱۹۴۰ سردبیر نشریه امریکایی زبان و ادبیات سامی^۱ بود. ۵ سپتامبر درگذشت.

آثار

«Chronological Notes from the Aramaic Papyri», The Jewish Calendar. Dates of the Achaemenians (Cyrus-Darius II), *AJSLL*, Vol. 27, 1910-11, 233- 266. [For criticism see: J.V. Prašek. *OLZ* 15, 1912, 168-170.]

«یادداشت‌های گاهشماری مأخوذ از پاپیروس‌های آرامی»

A Descriptive Catalogue of Manuscripts in the Libraries of the University of Chicago. By Edgar J. Goodspeed, with the assistance of Martin Sprengling, Chicago, Ill.: The University of Chicago Press, 1912.

فهرست توصیفی نسخه‌های خطی کتابخانه‌های دانشگاه شیکاگو (با همکاری)

«Severus Bar Shakko's Poetics», Part II, *AJSLL* 32, 1915-1916, 293-303.

«اشعار سوریوس بارشکو» (تصحیح)

Antonius Rhetor, of Tagrit. «... Antonius Rhetor on Versification...», ed. by Martin Sprengling, *AJSLL* XXXII, No. 3, April, 1916; Chicago: 1916.

«... آنتونیوس ریتور در باره قافیه‌پردازی ...» (تصحیح، پایان‌نامه دکتری)

The Aramaic Papyri of Elephantine in English. Ed. and tr. by M. Sprengling, Chicago: The University of Chicago press, 1917. Reprinted From *AJT* XXI, No. 3, July 1917.

پاپیروس‌های آرامی الفاتین به زبان انگلیسی (تصحیح و

1. *The American Journal of Semitic Languages and Literatures*

«در باره کتیبه‌ای پارسی در کعبه زرتشت»
 «The Berlin Druze Lexicon», *AJSLL* 56, 1939-1941, 338-414; Vol. 57, 1940, 75-94; Vol. 58, 1941, 91-98; *JNES* 2, 1943, 211-248.

«فرهنگ لغات دروزی برلین»
 «From Persian to Arabic», *AJSLL* 56, 1939, 175-224; Vol. 57, 1940, 302-305.

«از فارسی تا عربی»
 «Tonyukuk's Epitaph: an Old Turkish Masterpiece», introduction, text, annotated scientific translation, literary translation and transliteration, *AJSLL* 56, 1939, 1-19.

«کتیبه روی گور تونیوکوک: یک شاهکار ترکی کهن»
 (مقدمه، متن، ترجمه علمی در حاشیه، ترجمه ادبی و آوانویسی)

Godbey, Allen Howard, 1864-1940. «The Unicorn in the Old Testament, the Horn of the Unicorn among the Turks», *AJSLL* 56, 1939, 256-297.

«جانور تکشاخ در کتاب مقدس عهد عتیق، شاخ جانور یکشاخ در میان ترکها»

«From Kartir to Shahpuhr I», *AJSLL* 57, 1940, 330-340.

«از کرتیر تا شاپور اول»
 «Kartir, Founder of Sasanian Zoroastrianism», *AJSLL* 57, 1940, 197-228.

«کرتیر، بنیانگذار زرتشتی‌گری ساسانی»
 «Shahpuhr I, the Great on the Kaabah of Zoroaster (KZ)», *AJSLL* 57, 1940, 341-420.

«شاپور اول، شاه بزرگ، در کتیبه کعبه زرتشت»
 «Pahlavi Notes», *AJSLL* 58, 1941, 169-176.

«یادداشت‌هایی به زبان پهلوی»
 «Maḥall», *JNES* 2, 1943, 200-201.

«محل»
 «Iranica», *JNES* 12, 1953, 189-193.

«ایرانیکا»
 Shahpuhr I, King of Iran, 241-272. *Third Century Iran, Sapor and Kartir*. Ed. and tr. by Martin Sprengling, Chicago: Oriental Institute, University of Chicago, 1953.

ایران در سده سوم میلادی، شاپور و کرتیر (تصحیح و ترجمه)

... *Arabia*. Ed. by Martin Sprengling. Chicago, Ill.: the Open Court Publishing Company, 1932.

... عربستان (تصحیح)
 «An Aramaic Seal Impression from Khoraabad», *AJSLL* 49, 1932-1933, 53-55.

«نشان مهری آرامی از خورآباد»
 «Edward Chiera, 1885-1933», *AJSLL* 49, 1932-1933, 273-274.

«ادوارد شیرا، ۱۸۸۵-۱۹۳۳»
 ... *The Heritage of Western Asia*. Chicago, Ill.: The Open Court Publishing Company, 1932.

... میراث آسیای غربی
 «Homeric Humor in Arabic: a Tribute to J.M.P. Smith», *AJSLL* 49, 1932-1933, 162-171.

«خلق و خوی همری در عربی: تجلیلی از جی. ام. پی. اسمیت»

... *Modern Egypt*. Ed. by Halford Lancaster Hoskins. Chicago, Ill.: The Open Court Publishing Company, 1932.

... مصر امروز
 ... *Modern Turkey*. Ed. by Albert Howe Lybyer. Chicago, Ill.: The Open Court Publishing Company, 1932.

... ترکیه امروز
 ... *China, North Africa*. Ed. by Wilfrid Hambly and Martin Sprengling. Chicago, Ill.: The Open Court Publishing Company, 1933.

... چین، شمال آفریقا (ویرایش با همکاری)
 «The Arabian Nights Stone of the Oriental Institute», *AJSLL* 51, 1934-1935, 217-232.

«سنگ هزار و یک شب در انستیتوی شرق‌شناسی»
 «Arabic Tombstones in the Oriental Institute: a New Reading», *AJSLL* 52, 1935-1936, 192-196.

«سنگ قبرهای عربی در انستیتوی شرق‌شناسی: مروری تازه»

«A New Pahlavi Inscription», *AJSLL* 53, 1936-1937, 126-144.

«یک کتیبه جدید پهلوی»
 «Zur Parsik-inschrift an der Kaaba des Zoroaster», *ZDMG* 91, 1937, 652-672.

«Kirman and the Middle East», Paul Ward English's city and village in Iran, settlement and economy in the Kirman Basin. *Iran* IV, 1969, 107-114.

«کرمان و خاور میانه» (با همکاری)

«Politics, Kinship, and Ecology in South East Persia», *Ethnology* 8, 1969, 139-152.

«سیاست، خویشاوندی و بوم‌شناسی در جنوب شرقی ایران»

«Continuity and Change in Rural Iran: the Eastern Deserts», *Iran: Continuity and Variety*. Ed. P.J. Chelkowski, New York: 1971, 1-19.

«استمرار و دگرگونی در روستاشینی ایران: بیابانهای شرقی»

«The Iranian Plateau: an Anthropological View», *Proc. 27th. Int. Cong. Or.* 1967, 1971, 230-231.

«فلات ایران: دیدگاهی مردم‌شناختی»

«Notes on the Toponymy of the Persian Makran», *Iran and Islam, in Memory of V. Minorsky*, 1971, 517-533.

«یادداشت‌هایی درباره وجه تسمیه مکران ایران»

«The Status of Nomadism as a Cultural Phenomenon in the Middle East», *JAAS* 7, [York Univ.], 1972, 122-131.

«موقعیت چادرنشینی به‌عنوان پدیده‌ای فرهنگی در خاور میانه»

«City and River in Iran: Urbanization and Irrigation of the Iranian Plateau», *Ir. St.* 7iii-iv, 1974, 681- 713.

«شهر و رودخانه در ایران: شهرنشینی و آبیاری فلات ایران»
«Nomadism in Baluchistan», *Pastoralists and Nomads in South Asia*. Ed. by L.S. Leshnik, G.D. Sontheimer. Wiesbaden: 1975, 171-182.

«چادرنشینی در بلوچستان»

«Khwar», *EI*, Vol. IV, 1978, 1030.

«خوار» [نام چند روستا در شمال ایران]

«Cultural and Ecological Perspectives from the Turan Programme, Iran: Introduction», *Expedition* 22iv, Philadelphia: 1980, 4-10.

«چشم‌اندازهای فرهنگی و بوم‌شناختی از برنامه توران، ایران: معرفی»

«A Tonal Tribute to Iqbal», *Pakistan* 6, No. 2, 1956, 11-14.

«بزرگداشت آهنگین اقبال»

درباره‌اش

Abbott, Nabia, 1897- . «Martin Sprengling, 1877- 1959», *JNES* 19, 1960, 54-55.

«مارتین اسپرنگ لینگ، ۱۸۷۷-۱۹۵۹»

منابع ۵۳ ج ۳ ص ۱۰۰۲-۱۰۰۳؛ ۱۲۵ ج ۱۵ ص ۱۱۸؛ ۱۵۰ س ۱۹۵۵ و ۱۹۸۷؛ ۱۵۲ ج ۱ و ۳ و ۵ و ۶ و ۷.

اسپونر، براین [brāyen espuner]

Spooner, Brian

مطالعات ایرانی، مردم‌شناسی.

در انگلستان به دنیا آمد. دانشیار دانشگاه پرینستن و کارشناس‌انستیتو ایران‌شناسی بریتانیا بوده و درباره زندگی روستایی در مناطق شرقی ایران تحقیقات بسیاری انجام داده است. به زبان فارسی تسلط دارد. بیابانهای شرق و جنوب شرقی ایران را بخوبی می‌شناسد و مقاله‌هایش بیشتر درباره سیستان و بلوچستان ایران است.

آثار

«Kūch u Balūch and Ichthyophagi», *Iran* 2, 1964, 53-64.

«کوچ و بلوچ و ماهی‌خواری»

«Arghiyān, the Area of Jājarm in Western Khurāsān», *Iran* 3, 1965, 97-107.

«ارغیان، منطقه جاجرم در غرب خراسان»

«Kinship and Marriage in Eastern Persia», *Sociologus N.F.* 15, 1965, 22-31.

«خویشاوندی و ازدواج در مناطق شرقی ایران»

«Iranian Kinship and Marriage», *Iran* 4, 1966, 51-59.

«خویشاوندی و ازدواج در نزد ایرانیان»

«Notes on the Balūchī Spoken in Persian Baluchistan», *Iran* 5, 1967, 51-71.

«نکاتی درباره گویش بلوچی در بلوچستان ایران»

Religious and Political Leadership in Persian Baluchistan. Dissertation Oxford Univ. 1967.

رهبری دینی و سیاسی در بلوچستان ایران (پایان‌نامه تحصیلی)

Spooner, Brian and Salzman, Philip C.

درباره‌اش

Conference on Jewish Relations, New York. *The Joshua Starr Memorial Volume*. Studies in history and philology. New York: 1953.

یادنامه جوشوا استار

منابع ۵۳ ج ۳ ص ۱۰۰۰؛ ۱۲۵ ج ۱۵ ص ۲۶، ۱۳۷ ج ۱۵ ص ۳۴۲ و ۳۴۳؛ ۱۵۰ ص ۱۹۰۶-۱۹۵۵؛ ۱۵۱ ج ۷ ص ۵۲۰.

استارک، فریا مادلن [freyā mādlen estārk]

Stark, Freya Madeleine

(۱۸۹۳-)، مطالعات ایرانی.

در پاریس به دنیا آمد. از مدرسه زبانهای شرقی فارغ التحصیل گردید. به زبانهای انگلیسی، ایتالیایی و عربی آشنا بود.

در جنگ جهانی اول امدادگر میدان جنگ ایتالیا بود و سپس به هیأت تحریریه روزنامه تایمز بغداد پیوست. از ۱۹۲۷ تا ۱۹۲۹ در کشورهای خاورمیانه، از جمله ایران به سیر و سیاحت پرداخت و به زبان فارسی و تاریخ ایران علاقه‌مند شد. از ۱۹۳۴ تا ۱۹۳۹ از جنوب شبه جزیره عربستان دیدن کرد.

از ۱۹۳۹ به وزارت اطلاعات بریتانیا پیوست و در همان سال به عدن و سپس در ۱۹۴۰ به قاهره، در ۱۹۴۲ به بغداد و در ۱۹۴۴ به آمریکا و کانادا مأمور شد.

آثار

«Assassin's Valley and Lambesar Pass», *GJ* 79, 1931, 48-60.

«دژ حشاشین و گذرگاه لمبسر»

«The Assassin's Castle of Lambesar», *GJ* 80, 1932, 47-56.

«قلعه حشاشین در لمبسر»

«The Bronzes of Luristan», *GJ* 80, 1932, 498 & foll.

«یافته‌های برنزی لرستان»

«Among the Tribesmen of Luristan», *Listener* 28, June 1933, 1007-8.

«در میان ایللیاتیهای لرستان»

«A Fortnight in Northwest Luristan», *CM* 75, July 1933, 43-61; following issue, London: Aug. 1933, 158-76.

«دو هفته در شمال غربی لرستان»

«Who are the Baluch?», A preliminary investigation into the dynamics of an ethnic identity from Qajar in Iran. *Qajar Iran: Political, Social and Cultural Change 1800-1925*. Ed. E. Bosworth and C. Hillenbrand. Edinburgh: Edinburgh University Press, 1983, 93-110.

«بلوچ‌ها چه کسانی هستند؟»

منابع ۹ ص ۳۸ و ۲۲۵؛ ۹۰ ش ۱ و ۲ و ۳ ص ۱۲۵ و ۷ و ۸ ص ۱۲ و ۱۳۸؛ ۴۴۳ ج ۴ ص ۱۹۷۸؛ ۱۴۲ س ۳ ش ۱۰ ص ۸۱۶؛ ۱۵۰ س ۱۹۵۵-۱۹۰۶؛ ۱۹۶۱-۱۹۶۵، ۱۹۷۱-۱۹۷۲، ۱۹۷۵-۱۹۷۲، ۱۹۷۳-۱۹۷۴، ۱۹۷۵، ۱۹۷۷ و ۱۹۸۶.

استار، جوشوا [jošua estār]

Starr, Joshua

(۱۹۰۷-۱۹۴۹)، تاریخ بیزانس.

در نیویورک به دنیا آمد. در مدرسه دینی معلمان یهودی و در دانشگاه‌های نیویورک، شیکاگو و کلمبیا درس خواند. از ۱۹۳۳ تا ۱۹۵۳ به عنوان پژوهشگر در مدرسه تحقیقات شرقی آمریکا در بیت‌المقدس به تحصیل پرداخت.

وی عضو کنگره و کمیته مشترک توزیع یهودیان آمریکا بود و از ۱۹۴۷ تا ۱۹۴۹ سمت منشی کمیسیون بازسازی فرهنگی یهودیان اروپا را داشت.

آثار

«Byzantine Jewry on the Eve of the Arab Conquest, 565-638», *J Pos* 15, 1935, 280-293.

«یهودیان بیزانس به هنگام استیلای اعراب، ۶۳۸-۵۶۵»

«Notes on the Byzantine Incursions into Syria and Palestine», *Ar. Or.* 8, 1936, 91-95.

«یادداشت‌هایی درباره تاخت و تازهای بیزانس در سرزمین سوریه و فلسطین»

«The Place - Name Ḥaliya-Anṭāliyah», *RSO* 17, 1938, 475-478.

«نام محل حلیه - انطالیه»

The Jews in the Byzantine Empire, 641-1204. 1939.

یهودیان در امپراتوری بیزانس، ۶۴۱-۱۲۰۴

«Life in Crete under the Rule of Venice», *PAAJR* 12, 1942, 59-114.

«زندگی در کرت در عصر حکومت و نیز»

- «در جنوب غربی عربستان در زمان جنگ»
The Arab Island, the Middle East 1939-1943.
 New York: A.A. Knopf, 1945; *East is West.*
 London: J. Murray, 1945.
- جزیره العرب، خاورمیانه ۱۹۳۹-۱۹۴۳
La Vallée des Assassins. Texte intégral traduit
 de l'anglais par Mme Marthe Metzger, Paris:
 Jesers, 1946.
- دَرّه حَشّاشین
 «The Arab Background», *IC* 23, 1949, 117-119.
- «پیشینه عرب»
Perseus in the Wind. [Wood engravings by
 Reynolds Stone]. London: J. Murray, 1949.
- پرسوس (پرساوس) در باد
Das Tal der Mörder. Persische Reisen, 1949.
 [For criticism see: Julius F. Glück. *Stuttgart.*
Museum Für Lander - und Völkerkunde,
Jahrbuch des Lindenmuseums, Neue folge, I.
bd., 1951.]
- دَرّه قاتلان
Traveller's Prelude. London: J. Murray, 1950.
- مقدمات سفر سیاحان
Beyond Euphrates: Autobiography 1928-1933.
 London: J. Murray, 1951.
- آن سوی فرات: زندگینامه خود نوشت ۱۹۲۸-۱۹۳۳
The Coast of Incense: Autobiography 1933-1939.
 London: J. Murray, 1953.
- ساحل بخور: زندگینامه خود نوشت ۱۹۳۳-۱۹۳۹
Ionia a Quest. London: J. Murray, 1954.
- در جستجوی یونیا
The Lycian Shore. London: 1956.
- سواحل لیسیا
Alexander's Path from Caria to Cilicia. London:
 J. Murray, 1958.
- مسیر اسکندر از کاریا به کیلیکیه
 «Landscapes in Caria», *GJ* 124, 1958, 30-34,
 340-346.
- «مناظر کاریا»
Riding to the Tigris. London: J. Murray, 1959.
- سوار به سوی دجله
Dust in the Lion's Paw: Autobiography
1939-1946. [1st ed.] London: J. Murray, 1961.
- «The Pusht-i-Kuh», *GJ* 82, 1933, 247-259.
- «پشتکوه»
 «Country of the Assassins (Elburs Mountains,
 Persia)», *JRCAS*, 1934, 277-87.
- «موطن حشاشین (کوههای البرز، ایران)»
 «Motoring in Persia», *CM* 76, London: 1934,
 558 - 68.
- «سفر با وسایل نقلیه موتوری در ایران»
 «The Site of the City of Kalar in Kalar Dasht»,
GJ 83, 1934, 211-217.
- «محل شهر کلار در کلاردشت»
The Valleys of the Assassins, and Other Persian
Travels. London: 1934.
- «سفر به دَرّه های حشاشین و دیگر نقاط ایران»
 «A Persian Inscription on the Minaret of
 Saveh», *GJ* 85, 1935, 69-70.
- «کتیبه فارسی مناره ساوه»
 «Luristan», *JRAS*, 1935, 241-51.
- «لرستان»
 «Notes on the Southern Incense Route of
 Arabia», *IC* 10, 1936, 193-210.
- «یادداشت‌هایی درباره جاده بخور جنوبی در عربستان»
The Southern Gates of Arabia: a Journey in the
Hadhrumaut. London: 1936.
- «دروازه های جنوبی عربستان: سیری در حضرموت»
 «Two Months in the Hadhrumaut», *GJ* 87,
 1936, 113-126.
- «دو ماه در حضرموت»
 «The Valley of the Assassins to the Caspian
 Sea», *SGM* 53, 1937, 155-166.
- «دَرّه حشاشین به طرف دریای خزر»
Baghdad Sketches. New york: E. P. Dutton &
 Co., inc. 1938.
- «نقشه های بغداد»
Seen in the Hadhrumaut. London: 1939.
- «مشاهدات در حضرموت»
A Winter in Arabia. London: 1939.
- «زمستانی در عربستان»
Letters From Syria. London: 1942.
- «نامه هایی از سوریه»
 «In Southwestern Arabia in Wartime», *GR* 34,
 1944, 349-364.

Moskva: Novaia Moskva, 1924, vyp.1, 107.

«از غزل‌های جامی» (ترجمه)

«Rumi Dzhalloliddin, Iz liriki Dzhellaleddina Rumi», Per. A. Starikov, Vkn.: *Vostochnye Sborniki, Literatura-Iskusstvo*. Moskva: Novaia Moskva, 1924, vyp. 1, 98-100.

«جلال‌الدین رومی، از غزل‌های جلال‌الدین رومی» (ترجمه)

«Sanai, Iz liriki Sanai», Per. Aleksei Starikov, V kn.: *Vostochnye Sborniki, Literatura-Iskusstvo*. Moskva: Novaia Moskva, 1924, vyp. 1, 96-98.

«سنایی، از غزل‌های سنایی» (ترجمه)

«Savdzhii Selman, Iz liriki Selman Savdzhii», Per. Aleksei Starikov, V kn.: *Vostochnye Sborniki, Literatura-Iskusstvo*. Moskva: Novaia Moskva, 1924, vyp. 1, 105-106

«سلمان ساوجی، از غزل‌های سلمان ساوجی» (ترجمه)
Kand. diss.: *Iz epicheskogo tvorchestva Emira Khosrova Dekhlevi Raishie sady Chernaia novella*. Materialy, B.m., 1945.

از آثار ادبی حماسی امیر خسرو دهلوی، باغهای بهشتی و داستان سیاه (رساله دکتری، نامزدی علوم)

«Iz istorii vostochnoi filologii v Moskovskom gosudarstvennom universitete», *Sov. V* 6, 1955, 81-88.

«پیرامون تاریخ فقه‌اللغة شرق در دانشگاه دولتی مسکو»
V kn.: *Firdousi, Shakhname*. Moskva: Nauka, T.1-3. 1956- 1957. Podg K izd. (Ts. B. Banu. A. Lakhuti, A.A. Starikov). «Firdousi i ego poema *Shakhname*», 459-592; *Komment.*, 599-644. T.1. «Ot nachala poemy do Skazaniia o Sokhrabe», Moskva: 1957, *Komment.* V kn.: T. II: «Ot skazaniia o Rostame i Sokhrabe do Skazaniia o Rostame i Kakane China», Moskva: 1960, 561-625.

شاهنامه فردوسی، (با همکاری)

[این کتاب با عنوان و مشخصات زیر به صورت سلسله مقالاتی به فارسی ترجمه و چاپ شده است:

«فردوسی و شاهنامه» ترجمه رضا آذرخشی. تهران: مجله پیام نوین، ج ۲ ش ۳ ص ۱۶۲-۴ ص ۶۶-۵۶ ش ۷ ص

نبار در پنجه شیر: زندگینامه خود نوشت ۱۹۴۶-۱۹۳۹
The Journey's Echo, Selections. Foreword by Lawrence Durrell. [1st American ed.] New York: Harcourt, Brace & World, 1964.

گزیده‌های شایع سفر

Rome on the Euphrates: the Story of a Frontier. London: J. Murray, 1966.

رم بر کرانه فرات: داستان یک مرز

Kuwa it, Arabian Port on the Persian Gulf Description.

کویت، بندر عربی کرانه خلیج فارس

«Rocky Fastnesses of the Hashishin, the Dread Secret Society of Mediaeval Persia», *LN* 9, Sept, 382-3.

«قلع پر صخره حشاشین»

منابع ۵۰ ص ۴۲۸؛ ۵۳ ص ۲ و ۵۵۰؛ ۵۵۱؛ ۱۱۷ ج ۳ ص ۱۰۹؛ ۱۲۵ ج ۱۵ ص ۲۴ و ۲۵؛ ۱۵۰ س ۱۹۵۵-۱۹۰۶ و ۱۹۵۶-۱۹۶۰؛ ۱۵۱ ج ۷ ص ۵۱۹؛ ۱۵۲ ج ۳ و ۴ و ۵ و ۸ و ۱۵۸ ص ۳۶۹۵؛ ۱۶۴ ص ۱۳۹۹.

استاریکوف، آلکسی آرکادیویچ [aleksei arkadyevich estarikof]

Starikov, Alexy Arkadiievich

(۱۸۹۲-۱۹۶۲). ادبیات ایران، زبان شناسی.

۳۰ نوامبر در مسکو متولد شد. در ۱۹۱۵ دوره تخصصی زبانهای شرقی را در انستیتوی لازاروسکی^۱ و در ۱۹۱۶ دانشکده حقوق دانشگاه دولتی مسکو را به پایان رسانید. ۱۹۴۵ نامزد (دکتر) علوم زبان شناسی گردید.

از ۱۹۳۸ تا ۱۹۵۶ با سمت استادی در دانشکده شرق شناسی و از ۱۹۴۳ تا ۱۹۵۶ در دانشکده زبان شناسی مسکو تدریس می کرد. از ۱۹۵۶ تا ۱۹۶۲ همان سمت را در دانشکده زبانهای شرقی دانشگاه دولتی مسکو بر عهده داشت. از ۱۹۵۷ تا ۱۹۶۲ کارمند علمی دانشکده ادبیات بین الملل آکادمی علوم شوروی بود. استاریکوف مترجم شاهنامه به زبان روسی می باشد. مقدمه او بر شاهنامه درباره خلایق هنری و ادبی فردوسی از بهترین نوشته های روسی درباره فردوسی است. یکم مارس درگذشت.

آثار

«Iz liriki Dzhami», Per. Aleksei Starikov, V kn.: *Vostochnye Sborniki, Literatura-Iskusstvo*.

استارینین، و سه والود پاولوویچ [vsevolod
pāvlovich estārinin]

Starinin, Vsevolod Pavlovich

(۱۹۰۴ -)، زبان‌شناسی، زبان عربی.

۴ ژانویه در دهکده پرروا^۱ در حومه مسکو متولد شد، در ۱۹۲۷ از دانشکده شرق شناسی مسکو فارغ‌التحصیل و در ۱۹۳۶ نامزد (دکتر) علوم زبان شناسی گردید.

از ۱۹۲۷ تا ۱۹۳۶ کارمند علمی دانشگاه کمونیستی زحمتکشان بود و از ۱۹۳۶ تا ۱۹۳۸ همان سمت را در انستیتوی علمی - پژوهشی اطلس بزرگ جهان بر عهده داشت. از ۱۹۳۸ تا ۱۹۴۰ استاد دانشکده فلسفه، ادبیات و تاریخ و از ۱۹۳۸ تا ۱۹۴۲ استاد دانشکده شرق شناسی مسکو بود. از ۱۹۴۲ تا ۱۹۵۵ همان سمت را در مدرسه عالی سیاسی وزارت امور خارجه بر عهده داشت. از ۱۹۵۵ کارمند علمی دانشکده شرق شناسی آکادمی علوم شوروی و از ۱۹۴۶ تا ۱۹۵۰ استاد دانشکده بازرگانی خارجی وزارت تجارت خارجی شوروی بوده است.

آثار

«K voprosu o semanticheskom aspekte sravnitel'no-istoricheskogo metoda» (izosemanticheskie riady S.S. Maizelia), *Sov V* 4, Moskva: 1955, 99-111.

«درباره دیدگاه معناشناسی در روش تاریخی - تطبیقی»
«Paradigmy glagol'nykh form literaturnogo arabskogo iazyka», *KSIV* 12, 1955, 126-128, Avt.: Starinin, V.P., Lekiasvili.

«شکل صرف افعال در زبان ادبی عربی» (با همکاری)
«Oboznachenie cheredovaniia osnovy arabskikh neproizvodnykh glagolov», *KSINA* 40, 1961, 78-79.

«مفاهیم ترتیبی بر اساس افعال غیر مشتق عربی» (با همکاری)

«Lingvisticheskie zametki arabista», (i. Dva vida morfologicheskogo analiza: prostoi i svodnyi. ii. Dva affiksa ili slozhnyi affiks. iii. Slitnye mestoimeniia i mestoimennye suffiksy v arabskom iazyke). *Semitskie iazyki*. 1963, 72-81.

«یادداشت‌های یک عرب شناس در زمینه زبان شناسی»

۱۶۹۶ ش ۸ ص ۵۳-۶۰ ش ۹ ص ۳۹-۴۵ ش ۱۰ ص ۶۹-۷۳ ش ۱۲/۱۱ ص ۹۷-۱۰۶ ج ۳ ش ۱ ص ۵۲-۶۰ ش ۲ ص ۲۷-۳۲ ش ۵ ص ۴۹-۵۴ ش ۶ ص ۶۸-۷۳ ش ۱۰ ص ۵۷-۶۳ ش ۱۲/۱۱ ص ۳۷-۴۱ و ج ۴ ش ۱ ص ۵۶-۶۵

«Vostochnaia filologiia v Moskovskom Universitete», (A.V. Boldyrev i P. Ia. Petrov), V. kn.: *Ocherki po istorii russkogo vostokovedeniia*. Sb. III. Moskva: 1960, 147-165.

«زبان شناسی شرقی در دانشگاه مسکو»

«Eshki i ego poema Ideal», *KSINA XLIV*. Literaturovedenie i izuchenie pamiatnikov, Moskva: AN SSSR, 1961, 106-124.

«عشقی و منظومه ایده‌ال وی»

«K voprosu o traditsii epicheskoi Püateritsy v literaturakh vostochnogo srednevekov'ia» (Nizami Khosorv Dekhlevi i ikh podrazhateli), V kn.: *Vzaimosvizi literatur Vostoka i Zapoda*, Moskva: 1961, 57-67.

«درباره روایات حماسی خمسه در ادبیات شرقی سده‌های میانه»

«Kisi (varianty odnoi gazeli Khakani)», *KSINA* 65, (Sbornik pamiati, E.E. Bertl'sa), 1964, 156-167.

«نمونه‌هایی از یک غزل خاقانی»

درباره‌اش

«Pamiati A.A. Starikova (1892-1962)», (Nekrolog), *VMGU, seriia VII filologiia, zhurnalistika* 5, Moskva: 1962, 96.

«بزرگداشت آ.آ. استاریکوف (۱۸۹۲-۱۹۶۲)» (یادنامه)
«Starikov, A.A. (1892-1962)», (Nekrolog), *NAA* 3, Moskva: 1962, 248-249.

آ.آ. استاریکوف (۱۸۹۲-۱۹۶۲)» (یادنامه)

Bibliografiia Iran. Moskva: 1967, Ukaz. avt., 376, (Ssylka na 12st., per i red. rabot za 1924-1955).

کتاب شناسی ایران

منابع ۴۵ ج ۲ ص ۷۳، ۸۷ ج ۲ ش ۳، ۴، ۶، ۷، ۸، ۹، ۱۰، ۱۲/۱۱ ج ۳ ش ۲، ۱، ۵، ۶، ۱۰، ۱۲/۱۱ ج ۴ ش ۱، ۱۵۲ ج ۲ و ۱۵۵ ص ۵۲۹-۵۲۸.

(دکتر) علوم تاریخی شد.

از ۱۹۴۹ تا ۱۹۶۵ کارمند علمی بخش شرق و مدیر بخش آسیای مرکزی و قفقاز در موزه دولتی ارمنستان لنینگراد بود. در ۱۹۶۱ سرپرست گروه اعزامی باستان شناسی به قزاقستان و از ۱۹۶۵ تا ۱۹۶۸ سرپرست موزه دولتی هنر ملل شرق بوده است. از ۱۹۶۸ در مرکز آموزش و تحقیقات آزمایشگاهی در بخش نگهداری و مرمت آثار هنری وزارت فرهنگ شوروی مشغول به کار گردید.

آثار

«K voprosu ob ideologii do musul'manskogo sogda», *SRIKMT SSR*, Stalinabad: 1952, vyp. 1, 32-58.

«درباره مسائل ایدئولوژی سفد در عصر پیش از اسلام»
Kand. diss: *Piandzhikentskii nekropol' kak pamiatnik Sogda VII-VIII vv.* Leningrad: 1954, (Gos. Ermitazh ot del istorii kul'tury i iskusstva sov. vostoka).

گورستان پنج کند، یک اثر تاریخی سفدی سده های هفتم و هشتم میلادی (رساله دکتری، نامزدی علوم)
Avtoref: Leningrad: 1954.

چکیده رساله علمی

«Sredniaia Aziia. Indii. Rim, (K voprosu o mezhdunarodnykh svyaziakh v kushanskii period)», V kn.: *Indii v drevnosti*. Moskva: 1954, 166-187.

«آسیای مرکزی، هند و رم (پیرامون مناسبات بین المللی در عصر کوشانیان)»

«Istoricheskie svedeniia o verkhnei chasti zaravshanskoidoliny (do arabskogo zavoevaniia)», V kn.: *Istoriia material'noi kul'tury Uzbekistan*. Tashkent: 1959, vyp. 1, 79-93.

«اطلاعات تاریخی درباره بخش علیای جلگه زرافشان (تا پیش از غلبه مسلمانان)»

«O mezhdunarodnykh svyaziakh Srednei Azii v V-sredine VII vv.», *PV 5*, Moskva: 1960, 108-118.

«درباره مناسبات بین المللی آسیای مرکزی از سده پنجم تا نیمه سده هفتم»

Struktura semitskogo slova. Preryvistyie morfemy. Moskva: Izd. vost. lit., 1963, AN SSSR. In-t narodov Azii. Zashch, kak diss.

ساختار واژه های سامی

«Vklad semitskikh iazykov v mezhdunarodnoi iazyk esperanto», Issue 2 (pt. I). *Papers Presented for the 1st Conf. on Semitic Langs.*, 1965, 249-253.

«وام واژه های زبانی سامی در زبان بین المللی اسپرانتو»
Etiopskii iazyk. Moskva: Nauka, 1967, AN SSSR. In-t narodov Azii. Iazyki narodov Azii i Afriki.

زبان اتیوپیایی

منابع ۵۳ ج ۳ ص ۱۲۵، ۱۹۷۵، ۱۲۵ ج ۱۵ ص ۱۵۰، ۲۴ ص ۱۵۰ س ۱۹۰۶-۱۹۵۵ و ۱۹۶۱-۱۹۶۵، ۱۵۵ ص ۵۲۹

استانتن، هربرت اودنی وایت برشت
[herbert odni wäytrešt estānten]

Stanton, Herbert Udney Weitbrecht

(۱۸۵۱-۱۹۳۷)، تاریخ اسلام.

آثار

The Teaching of Quran. With an account of its growth and a subject index, by the Rev. H.U. Weitbrecht Stanton... London: Central Board of Missions and Society for promoting Christian Knowledge; New York: The Macmillan Company, 1919.

تعلیمات قرآن

«The Ahmadiya Movement», *MW* 15, 1925, 10-20.

«جنبش احمدیه»

منابع ۵۳ ج ۲ ص ۵۰۶، ۱۲۵ ج ۱۵ ص ۱۵۰، ۲۲ ص ۱۵۰ س ۱۹۰۶-۱۹۵۵.

استاویسکی، بوریس یاکولویچ
[boris yākolevič estāviski]

Stawiskii, Boris Yakolevich

(۱۹۲۶ -)، تاریخ، سفدشناسی.

۲۵ نوامبر در ناحیه سوتلی^۱ استان ایرکوتسک^۲ سیبری متولد شد. در ۱۹۴۹ دانشکده تاریخ دانشگاه دولتی لنینگراد را به پایان رساند. در ۱۹۵۴ نامزد

V Strane Roksany i Timura. Moskva: Izobrazitel'noe iskusstvo, 1970. (Stranitsy istorii iskusstv).

در سرزمین رکانا (روشنک) و تیمور
«Sredniaia Aziia i akhemenidskii Iran», V kn.:
Istoriia iranskogo gosudarstva kul'tury. Moskva:
1971, 155-163.

«آسیای مرکزی و ایران هخامنشی»
«Kapiteli drevnei Baktrii», Sov. A 2, Moskva:
1972, 41-50.

«سرستونهای باستانی باکتریا (بلخ)»
منبع ۱۵۵ ص ۵۲۷

استاین، مارک اورل [märk orel estāyn]
Stein, Marc Aurel

(۱۸۶۲-۱۹۴۳). باستان‌شناسی، زبانهای شرقی.
۲۶ نوامبر در بوداپست مجارستان به دنیا آمد. در ده
سالگی برای فراگرفتن زبانهای لاتین، یونانی، فرانسه
و انگلیسی به شهر درسدن^۱ فرستاده شد. از ۱۸۷۹ تا
۱۸۸۴ در دانشگاههای وین، لایپزیگ^۲ و توپینگن^۳
به تحصیل پرداخت. در ۱۸۸۴ از دانشگاه توپینگن
درجه دکتري زبان‌شناسی دریافت کرد. از ۱۸۸۵ تا
۱۸۸۷ درباره زبانهای باستانی ایران و تاریخ هند
باستان، در دانشگاه آکسفورد و موزه بریتانیا به تحقیق
پرداخت و نیز در مجارستان علم جغرافیا و
نقشه‌برداری را آموخت. بر اثر آشنایی با آرمینیوس
وامبری^۴ به‌سیر و سیاحت و پژوهش علاقه‌مند شد و
به تشویق وی به فراگیری زبانهای شرقی پرداخت.
زبانهای هندی و ایرانی را در دانشگاه توپینگن و با
راهنمایی روت^۵، که یکی از بزرگترین محققان
به‌شمار می‌رفت، فراگرفت و در زبان سنسکریت و
فارسی پیشرفت قابل توجهی کرد. همچنین
تحت تأثیر سر هنری راولینسن^۶ به مطالعه
باستان‌شناسی کلاسیک و زبانهای باستانی شرقی
پرداخت. در ۱۹۱۹ از دانشگاه پنجاب هند درجه
دکتري در زبانهای شرقی دریافت کرد.

در ۱۸۸۸ به هندوستان مسافرت کرد و در همین سال
به‌عنوان رئیس اورینتل کالج لاهور و مدیر ثبت‌نام

Dvadsat' piat' vekov sredneaziatskoi kul'tury.
(Puteshetvie v proshloe po zalam Ermitazha).
Leningrad: 1963.

یست و پنج سده فرهنگ آسیای مرکزی (نگرشی برگزیده
از طریق بازدید سالنهای موزه ارمیتاژ)
Istoriia tadzhikskogo naroda. T. 1, 1963, Avt.
glav: «Sredniaia Aziia pod vlast'iu
Akhemenidov (VI-IV vv do n.e.)» 189-230,
Primech., 514-524; «Sredniaia Aziia v
kushanskii period», 341-400, Primech., 540-549.
«آسیای مرکزی تحت سیادت هخامنشیان (سده‌های
ششم تا چهارم پیش از میلاد)» «آسیای مرکزی در عصر
کوشانیان»

V kn.: T.V. Grek, F.G. Pchelina, B. Ia.
Staviskii. Kara-Tepe. budiskii peshchernyi
monastyr' v Starom Termeze. Moskva: 1964, ot
red., 5-6, «Osnovnye itogi raskopok Karatepe v
1961-1962 gg.», 7-61.

«نتیجه‌های به‌دست آمده از حفاری قراتپه در ۱۹۶۱ و
۱۹۶۲»

«Nekotorye voprosy istorii buddizma v Srednei
Azii (Iz itogov raskopok kara- tepebuddisskogo
monastyria v Starom Termeze)», Doklady po
etnografii, (Geogr. obshchestvo SSSR),
Leningrad: 1965, vyp. 1 (4), 28-40.

«برخی مسائل مربوط به تاریخ آیین بودا در آسیای مرکزی
(برپایه حفاریهای قراتپه و کشف پرستشگاه بودایی در
ناحیه باستانی ترمذ)»

Mezhdru Pamirom i kaspiem (Sredniaia Aziia v
drevnosti). Moskva: Nauka, 1966, AN SSSR.
Po sledam ischeznuvshikh kul'tur Vostoka.

میان کوههای پامیر و دریای خزر (آسیای مرکزی در دوران
باستان)

V kn.: Buddiskie peshchery Kara-tepe v Starom
Termeze. Moskva: 1969, Ot red., 5-6
«Osnovnye itogi raskopok Kara-tepe v
1963-1964», 7-31; «Fragmenty kamennykh
rel'efov i detaiei arkhitekturnogo ubranstva iz
raskopok Kara-tepe 1961-1964», 139-173.

«گزارش مقدماتی حفاری قراتپه در ۱۹۶۳-۱۹۶۴»
«قطعاتی از نقوش برجسته بر روی سنگ و تزیینات
معماری در حفاریهای قراتپه ۱۹۶۱-۱۹۶۴»

1. Dresden

2. Leipzig

3. Tübingen

4. Arminius Vambrey

5. Roth, R. von

6. Henry Rawlinson

دانشگاه پنجاب برگزیده شد و تا ۱۸۹۹ علاوه بر ریاست اورینتل کالج لاهور، به تدریس زبان سنسکریت نیز مشغول بوده است. در فرصتهای پیش آمده بویژه تعطیلات دانشگاهی به سفرهای اکتشافی در کشمیر و مرزهای شمال غربی هند می پرداخت. در ۱۸۹۷ به دنبال تحقیقاتش برای اداره زمین شناسی مجارستان، در غار هزار بودا در نزدیکی تون - هوانگ^۱ به بزرگترین کشفیات خود درباره هنرچینیهای باستان در سده چهارم نایل آمد و نسخه های خطی کمیاب بودایی مربوط به سده های پنجم تا دهم و قدیمترین نمونه کتاب چاپی مربوط به سال ۸۶۸م را که در این معبد کشف شده بود گردآوری کرد. این مجموعه در حال حاضر در موزه بریتانیا نگهداری می شود. در ۱۸۹۸ به همراه واحدهای ارتش انگلیس سفری اکتشافی در سرزمینهای واقع در آن سوی رود سند انجام داد. از ۱۸۹۹ تا ۱۹۱۰ کارمند نظام آموزشی هند در ایالت سرحد و بلوچستان بود. در ۱۹۰۴ تبعه انگلستان گردید. از ۱۹۱۰ تا ۱۹۲۹ به عنوان کارمند اداره مطالعات باستان شناسی هند، تحقیقات خود را با فرصت بیشتری دنبال کرد.

استاین که به دنبال مطالعه نقشه و طرح میدانهای جنگی اسکندر در شرق بود، طی سه سفر اکتشافی مهم از ۱۹۰۰ تا ۱۹۰۱، ۱۹۰۶ تا ۱۹۰۸ و ۱۹۱۳ تا ۱۹۱۶ مسیرهای تجاری باستانی را که بین چین تا هند و غرب امتداد داشته است، کشف کرد. در این سفرها هربار مسیر خاصی را در امتداد رشته کوههای پامیر به طرف سین کیانگ - ترکستان چین - پیمود و مسیر جاده های شمال و جنوب صحرای تکه ماکان^۲ را ردیابی کرد. این آثار کهن او را به سوی شرق تا دریاچه لپنور^۳ و تا آن سوی مرز شرقی چین هدایت کرد و در آنجا او ویرانه های برجهای دیدهبانی را به فاصله ۶۰۰ کیلومتر در امتداد دیوار بزرگ چین پیمود و بررسی کرد. در سومین سفر اکتشافی، دشت تورفان^۴ را پیموده، مسیر باستانی جاده ابریشم از کاشغر تا سمرقند را ردیابی کرد و سپس از راه شرق ایران و بلوچستان به کشمیر بازگشت. از ۱۹۶۱ متوجه ایران شده، به سفرهای اکتشافی در فارس پرداخت و برخی از آثار دوره هخامنشی، اشکانی و روابط پیش از تاریخ ایران و دره سند را مطالعه کرد. از ۱۹۳۲ تا ۱۹۳۴ سرتاسر نواحی غربی ایران تا دریاچه ارومیه را بررسی و سپس به منطقه غرب رود

آرمیه مسافرت و بقایای آبادیهای حدفاصل دوران نوسنگی و عصر مفرغ را کشف کرد و نیز به کاوش و پژوهش درباره آثار تاریخی دوره ساسانی و اسلامی ایران پرداخت. هنگامی که از پژوهشهای خویش درباره تکامل و سیر تمدن ایرانی در قاره آسیا فراغت یافت به فکر پیدا کردن محل دقیق دژهای رومی در سوریه، عراق و اردن افتاد. پر ارزشترین جنبه پژوهشهای او طی سالهای متوالی تهیه چندین نقشه بزرگ و دقیق از مرزهای ایالات رومی، مسیر لشکرکشیها و مهمات رسانی و محل پادگانهای رومیه بود. تحقیقات و کاوشهای وی برای انگلیسیها بسیار سودمند بود و عنوانها و درجه های زیادی از سوی دولت انگلستان و دانشگاههای آکسفورد و کمبریج به او اهدا گردید. این تحقیقات همچنین توجه بسیاری از زبان شناسان را به ناحیه شمال غربی هندوستان و ترکستان چین جلب کرد و انگیزه پژوهشهایی گردید که سرانجام راه را برای شناخت زبانهایی چون ایغوری، تخاری و خنتی فراهم ساخت. در ۱۹۴۳ پس از کسب اجازه از دولت افغانستان در ادامه اکتشافات علمی خود رهسپار آن کشور شد، ولی پیش از شروع کار در ۲۶ اکتبر بر اثر بیماری ذات الریه در کابل درگذشت.

آثار

«Afghanistan in Avestic Geography», Ind. A., Jan. 1886.

«افغانستان بر پایه اطلاعات جغرافیای اوستا»

Kalhanas Rajatarangini, or Chronicle of the Kings of Kashmir. Bombay: 1892.

را جاترنجینی کالها ناس، یا گاهشماری شاهان کشمیر (ترجمه و تحشیه)

Zur Geschichte der Cāpis von Kabul. Festgruss an Rudolf von Roth. Stuttgart: 1893.

در مورد تاریخ کاپیسا در کابل

Catalogue of the Sanskrit Manuscripts in the Raghunatha Temple Library of Highness the Maharaja of Jommu and Kashmir. Bombay: 1894.

فهرست نسخه های خطی سنسکریت در کتابخانه معبد راگهوناٹا مهاراجای جامو و کشمیر

1. Tun-huang

2. Takla Makan

3. Lop Nor

4. Turfan

Indian government, Oxford: Clarendon Press, 1907.

ختن باستان

Mountain Panoramas from the Pamirs and Kwen Lun. Photographed and annotated by M. Aurel Stein, London: the Royal Geographical Society, E. Stanford, 1908.

مناظر کوهستانی پامیر و کونلون (عکسبرداری و تحشیه)
«Exploration géographique et archéologique en Asie Centrale, 1906-1908», *GJ* 20, 1909, 137-154; *Explorations in Central Asia, 1906-1908*. London: 1909; *SGM* 26, 1910, 225-240, 281-293.

«کاوشهای جغرافیایی و باستان‌شناختی در آسیای مرکزی، ۱۹۰۸-۱۹۰۶»

«Note on Buddhist Local Worship in Muhammadan Central Asia», *JRAS*, 1910, 839-845.

«یادداشتی درباره آئین محلی بوداییان در بخش مسلمان‌نشین آسیای مرکزی»

«Régi helyi kultusz nyomai mohammedan Belso-Azsiaban», [Remains of ancient folk-culture in Muslim Central Asia.] *Keleti Tanulmányok Goldziher*, 1910, 244-253.

«داستانهایی از فرهنگ عامیانه باستانی مسلمانان آسیای مرکزی»

Ruins of Desert Cathay. Personal narrative of explorations in central-Asia and westernmost China, London: Macmillan and Co. Limited, 1912, 2 vols. [For criticism see: M. Bloomfield. *AHR* 18, 1912, 113-116.]

ویرانه‌های صحرای کاتای

Les documents Chinois découverts par Aurel Stein dans les sables du Turkestan Oriental. Publiés et traduits par Edouard Chavannes. Oxford: Université, 1913.

اسناد چینی مکتوبه در شن‌زارهای ترکستان شرقی
Guide to an Exhibition of Paintings, Manuscripts and other Archaeological Objects ... in Chinese Turkestan. London: 1914.

راهنمای نمایشگاه نقاشیها، نسخه‌های خطی و دیگر آثار باستان‌شناسی ... در ترکستان چین

The Castle of Lahora. 1897.

قلعه لاهور

White Huns and Kindred Tribes in Indian History. 1897.

هون‌های سفید و قبایل خویشاوند در تاریخ هند
Memoir on Maps Illustrating the Ancient Geography of Kashmir. *JASB* LXVIII, Part I. Extra number 11, 1899, XI, 223; Calcutta: Asiatic Society, 1899.

گزارشی درباره نقشه‌های مربوط به جغرافیای باستانی کشمیر

«Neue Funde in Ostturkestan», *WZKM* 15, 1901, 310-312.

«اکتشافات تازه در ترکستان شرقی»

«Notes on an Archaeological Tour in South Bihar and Hazaribagh», Reprinted from *The Ind. A.*, XXX, 1901, II, 27; Bombay: Education Society Steam Press, 1901.

«یادداشت‌هایی درباره سفری باستان‌شناختی در بیهار جنوبی و هزاره باغ»

Preliminary Report on a Journey of Archaeological and Topographical Exploration in Chinese Turkestan. Pub. under the authority of H.M.'s secretary of state for India in council, London: Eyre and Spottiswoode, 1901.

گزارش مقدماتی سفر اکتشافی باستان‌شناختی و نقشه‌برداری در ترکستان چین

Sand - buried Ruins of Khotan. Personal narrative of a journey of archaeological & geographical exploration in Chinese Turkestan, London: T.F. Unwin, 1903.

ویرانه‌های مدفون در شن‌زارهای ختن

Specimens of the Kharosthi Inscriptions Discovered by Dr. Stein at Niya in Chinese Turkestan. Tentative transcriptions and translations by E.J. Rapson, London: 1905; Oxford: 1920-29.

نمونه‌هایی از کتیبه‌های خاروستی کشف شده توسط دکتر استاین در نیای ترکستان چین

Ancient Khotan. Detailed report of archaeological exploration in Chinese Turkestan, carried out & described under the orders of H.M.

In Memoriam of Pandit Govind Kaul, 1846-1899. Preface printed from *Hatim's Tale ...* ed ... by Sir George A. Grierson, 1923. [For criticism see: O. Stein. *OLZ*, 1925.]

به یاد پندیت گوویند کاول

«*Alexander's Campaign on the Indian North-West Frontier*». Notes from explorations between upper Swat and the Indus. (from the *GJ* for November and December 1927) London: 1927.

لشکرکشی اسکندر به مرز شمال غربی هندوستان

«Notes on the Routes from Panjab to Turkestan and China Recorded by William Finch, 1911», *J. Panj H S* 6, 1927, 144-148.

یادداشت‌های ویلیام فنچ در سال ۱۹۱۱ درباره راههای پنجاب به ترکستان و چین

Un dipinto cinese della raccolta Berenson. Estratto dal vo fascicolo - IX anno di «Dedalo» Ottobre Millano, Roma: Bestetti and Tumminelli, 1928, 261-282.

آثار یک نقاش چینی از مجموعه برنسون

Innerness Asia. Detailed report of explorations in Central Asia, Kansu and eastern Iran carried out and described ... by sir Aurel Stein ... with descriptive lists of antiques... and appendices by various authors. Oxford: The Clarendon Press, 1928, 4 Vols.

آسیای مرکزی

... *An Archaeological Tour in Waziristan and Northern Baluchistan ...* With an appendix by prof. Sten Konow, Calcutta: Government of India, Central publication branch, 1929.

سفری باستان‌شناختی در وزیرستان و بلوچستان شمالی
«*On Alexander's Track to the Indus*». Personal narrative of exploration on the North-West frontier of India, carried out under the orders of H.M. Indian government. London: Macmillan and Co., Limited, 1929... [For criticism see: A.D. Waley in *Antiquity*, QRA, Vol. 4, 1930, 269.]

ردپای اسکندر تا سند

... *An Archaeological Tour in Upper Swat and*

A Third Journey of Exploration in Central Asia, 1913-16 ... [From the *GJ*. for ... 1916], London: 1916.

«سومین سفر اکتشافی در آسیای مرکزی، ۱۹۱۳-۱۹۱۶»
«Marco Polo's Account of a Mongol Inroad into Kashmir», *GJ* 54, 1919, 92-103.

«گزارش مارکوپولو درباره تاخت و تاز مغولان در کشمیر»
«*Atāiq i vast i Āsiyā*». Archaeological remain in Central Asia. [Translated from the English by Muhammad Ibrāhīm Irānī with the assistance of Maulavi Zafar Hasan Sahib] Persian text. Delhi: 1921.

عقیقه‌های آسیای مرکزی

«*The Desert Crossing of Hsian-Tsang 630 A.D.*», (Reprinted from the *Ind. A*, Vol. L.). Bombay: 1921.

«گذرگاه بیابان هسیان تسانگ ۶۳۰ م»

Serindia. Detailed report of exploration in Central Asia and westernmost China carried out and described under the orders of H.M. Indian government. vols I-III, Text. Vol. IV, plates. vol. V, Maps. Oxford: 1921.

سریندیا

The Thousand Buddhas. Ancient Buddhist paintings from the cave-temples of Tun-Huang on the western frontier of China recovered and described by Aurel Stein ... with an introductory essay by Laurence Binyon. London: 1921.

هزار بودا

Memoir on Maps of Chinese Turkestan and Kansu. From the surveys made during Sir Aurel Stein's explorations 1900-1, 1906-8, 1913-6. By A. Stein ... With appendices by Major K. Mason .. and J. de Graaff Hunter. (*Records of the Survey of India*. Vol. XVIII). [portfolio of maps], Dehra Dun: 1923.

یادداشتی درباره نقشه‌های ترکستان چین و کانسو (با همکاری)

Hatim's Tales. Kashmiri stories and songs, London: 1925.

داستانهای حاتم

«سرزمینهای مرزی هند و ایران: دوره پیش از تاریخ آنها در پرتو جغرافیا و اکتشافات تازه»

«An Archaeological Tour in the Ancient Persia», *GJ*, Vol. LXXXVI, No. 6, London: Dec. 1935, 489- 497; *Iraq*, Vol. 8, 1936, 111-221. [For criticism see: G. Contenau. *Syria*, RAOA, Vol. 18, 1937, 226-227.]

«سفری باستان‌شناختی در ایران باستان»

Archaeological Reconnaissances in North-Western India and South-Eastern Iran. Carried out and recorded with support of Harvard Uni. and the British Museum by Sir Aurel Stein ... Antiques examined & described with the assistance of Fred. H. Andrews and analysed in an appendix by R.L. Hebson ..., London: Macmillan & Co., 1937. [For criticism see: R.F.S. Starr & S.W. Glidden. *AJA*, Vol. 42, 1938, 311-313; R. D'Ussaud. *Syria*, RAOA, Vol. 19, 1938, 88; F.J. Riobards. *Antiquity*, QRA, Vol. 12, 1938, 110-113.]

عملیات اکتشافی باستان‌شناختی در شمال غربی هندو جنوب شرقی ایران

Early Relations Between India and Iran. (Paper read before the East India Association ... 1937). N.P., 1937.

نخستین روابط ایران و هند

«An Archaeological Journey in Western Iran», Reprinted from the *GJ*, Vol. XCII, No. 4, London: Oct. 1938, [313]-342, *Syria*, RAOA, Vol. 20, 1939, 187- 188.

«سفری باستان‌شناختی در نواحی غرب ایران»

«Bronze Statue from Khuzistan, Iran», *Antiquity*, QRA, Vol. 18, 1938, 824-6.

«مجسمه برنزی از خوزستان، ایران»

Desiccation in Asia. A geographical question in the light of history ... Article of *The Hungarian Quarterly*, Budapest: 1938.

«خشکی در آسیا»

«Notes on Remains of the Roman 'Limes' in North Western Iraq», By Sir Aurel Stein, Reprinted from the *GJ*, Vol. XCII. No. I, July 1938, 62-66, London: 1938.

Adjacent Hill Tracts. (Memoirs of the Archaeological survey of India, No. 42) Calcutta: Government of India, Central Publication Branch, 1930.

سفری باستان‌شناختی در سوات علیا و نواحی تپه‌ای همجوار

Rare and Unknown Chinese Manuscript Remains of Buddhist Literature Discovered in Tun-huang. Collected by Sir Aurel Stein, and preserved in British Museum. Compiled by Keiki Yabuki under the auspices of the Keimeï Kwai. Tokyo: 1930, 1933.

بازمانده‌های نسخه‌های خطی ناشناخته و کمیاب چینی از متون بودایی مکتوبه در تون‌هوانگ

«Thomas Walker Arnold, 1864-1930», *British Academy, London Proceedings* 16, 1930, 439-474.

«توماس واکر آرنلد ۱۸۶۴-۱۹۳۰»

An Archaeological Tour in Gedrosia. With an appendix by Lt. -Colonel R.B. Sewell ... and B.S. Cuha ... (Memoirs of the Archaeological Survey of India, No. 43), Calcutta: Government of India, Central Publication Branch, 1931. [For criticism see: H. Frankfort. *Antiquity*, QRA, Vol. 8, 1932, 504-507.]

سفری باستان‌شناختی در گدروزیا

«Sir Aurel Stein's Discoveries in Central Asia», *Antiquity*, QRA, Vol. 5, 1931, 230-232.

«کشفیات سراورل استاین در آسیای مرکزی»

On Ancient Central Asian Tracks. Brief narrative of three expeditions in innermost Asia and north- western China. London: Macmillan and Co., Limited, 1933.

درباره راههای قدیمی آسیای مرکزی

«Archaeological Reconnaissances in Southern Persia», *GJ* 83, 1934, 119-134.

عملیات اکتشافی باستان‌شناختی در نواحی جنوبی ایران، «The Indo-Iranian Borderlands: Their Prehistory in the Light of Geography and of Recent Explorations», ... The Huxley Memorial Lecture for 1934. Reprinted from *JRAI*, Vol. LXIV, July- December 1934, 179-202; London: 1934.

«On Alexander's Route into Gedrosia», an archaeological tour in Las Bela ..., Reprinted form *GJ*, Vol. CII, No. 5, 6, 1944, 193-227, London: 1944.

«در باره خط سیر اسکندر در گذر روزیا»

Six Centuries at Tun huang. A short account of the Stein collection of Chinese MSS. in British Museum..., London: 1944.

شش سده در تون هوآنگ

Wall Paintings from Ancient Shrines in Central Asia. Recovered by Sir Aurel Stein ... Described by Fred H. Andrews ... Pub. under the orders of the Govt. of India, London: Cumberlege, Oxford Uni. Press, 1948, 2 vols.

نقاشیهای دیواری از معابد باستانی آسیای مرکزی

«Preliminary Account of the Work of Henri Aspero Concerning the Chinese Documents on Wood and Paper Discoverd by Sir Aurel Stein on His Third Expedition to Central Asia», Reprinted from *Asia Major*, New series, Vol. I, part II, 1949, 216-272, London: 1949.

«گزارشی مقدماتی در مورد اثر اسپرو در باره اسناد چینی منقوش بر چوب و کاغذ که سر اورل استاین طی سومین سفر اکتشافی خود به آسیای مرکزی آنها را کشف کرد»

Les documents chinois de la troisieme expedition de Sir Aurel Stein en Asie Centrale. The Trustees of the British Museum, London: 1953.

اسنادی چینی از سومین سفر اکتشافی سر اورل استاین در آسیای مرکزی

ایزدان زرتشتی بر سکه‌های هندوسکایی. ۱۸۸۷.

در باره اش

«Sir Aurel Stein's Discoveries in Central Asia», *Antiquity*, QRA, V. 5, 1931, 230-232.

«کشفیات سر اورل استاین در آسیای مرکزی»

Delhi, Central Asian Antiquities Museum. *Descriptive Catalogue of Antiquities Recovered by Sir Aurel Stein ... During His Explorations in Central Asia, Kansu and Eastern Iran*. By Fred H. Andrews ... Delhi: Manager of Publications, 1935.

فهرست توصیفی اشیای باستانی مکشوفه توسط سر اورل

«یادداشتی درباره بقایای مرزهای امپراتوری رم در شمال غربی عراق»

«The Ancient Harbours of Tyre», Reprinted from *GJ*. Vol. XCIV, No. 4. Oct. 1939, 330-331. [Review of «Un grand port disparu: Tyr», by A. Poidebard, London: 1939.]

«بندرگاههای باستانی شهر صور»

«Une récente exploration en Transjordanie», *CRAIBL*, comptes Rendus, des seances de l'Année 1939, 262-268, Paris: Picard, 1939.

«اکتشافات اخیر در ماورای اردن»

Old Routes of Western Iran. Narrative of an archæological journey carried out and recorded by Sir Aurel Stein ... Antiquities examined, described and illustrated with the assistance of Fred H. Andrews .. London: Macmillan & Co., Limited, 1940. [For criticism see: N.C. Debavoise. *Asia*, JAAA, Vol. 41, 1941, 618.]

راههای باستانی غرب ایران

[این کتاب با عنوان و مشخصات زیر به فارسی ترجمه و چاپ شده است:

راههای باستانی و پایتختهای قدیمی ایران. ترجمه بهمن کریمی. تهران: ۱۳۲۹.]

«Notes on Alexander's Crossing of the Tigris and the Battle of Arbela», Reprinted from *GJ*, Vol. C, No. 4, Oct. 1942, 155-164, London: 1942.

«یادداشتهایی درباره عبور اسکندر از دجله و جنگ اربل»

«A Survey of Ancient Sites along the 'Lost' Sarasvati River», Reprinted from *GJ*, Vol. XCIX, No. 4, April 1942, 173-182, London: 1942?

«پژوهشی درباره اماکن باستانی در امتداد رودخانه گمشده» سراسواتی»

Gould, Sir Basil and Richardson, Hugh Edward. *Tibetan Word Book* .. With a foreword by Sir Aurel Stein, London: 1943.

واژه نامه بتنی (مقدمه)

«Archæological Notes from the Hindukush Region», Reprinted from *JRAS*, ... Apr. 1944, 5-24, London: 1944.

«یادداشتهای باستان شناختی از ناحیه هندوکش»

۱۴۰۲، ۱۷۴ ج ۱۵ ص ۱۹۹.

استیلوا، ایوااسیلیونا [iṣyā vāsiliyevnā esteblevā]
Stebleva, Iya Vasilievna

(۱۹۳۱-)، زبان‌شناسی، شعر ترکی.

۳۱ ژانویه در ادسا^۱ (شوروی) به دنیا آمد. در ۱۹۵۳ دانشکده زبان‌شناسی دانشگاه دولتی مسکو را به پایان رساند و در ۱۹۶۵ نامزد (دکتر) علوم زبان‌شناسی گردید.

از ۱۹۵۴ تا ۱۹۵۷ کارمند علمی کتابخانه علوم اجتماعی آکادمی علوم شوروی و از ۱۹۶۱ تا ۱۹۶۵ کارمند علمی دانشکده ادبیات بین‌المللی بود. در ۱۹۶۷ همان سمت را در انستیتوی شرق‌شناسی آکادمی علوم عهده‌دار گردید.

آثار

«Poezii i orkhono - eniseiskikh tiurok», NAA 1, Moskva: 1963, 143-161.

«شعر ترکان منطقه ارخون - ینی‌سئی»

«O proniknovenii arabo-persidskikh metrov v tiurkoiazychnuui poeziiu», V kn.: Problemy teorii literatury i estetiki v stranakh vostoka. Moskva: 1964, 285-303.

«درباره نفوذ اوزان اشعار عربی - فارسی در شعر ترکی»
Kand. diss.: Poezii tiurkov VI-VIII vv.n.e. Moskva: AN SSSR. In-t narodov Azii, 1965.

شعر ترکی در سده‌های ششم - هشتم (رساله دکتری، نامزدی علوم)

Avtoref: Moskva: 1965.

چکیده رساله علمی

«Arabo - persidskaia teoriia rifmy i tiurkoiazychnaia poezii», TS, Moskva: 1966, 246-254.

«قواعد اوزان اشعار عربی - فارسی و شعر ترکی»

«Iz vlecheniia iz traktata Babura po stikho-slozheniiu (aruzu)», Pis'mennye Pamiatniki Vostoka, 1968, 166-171.

«اقتباس از باب‌نامه درباره عروض»

«Poeticheskaia struktura Oguz-name», Pis'mennye Pamiatniki Vostoka, 1969, 289-309.

«ساختار شعری اوغوزنامه»

«Drevnetiurkskaia kniga gadanii kak

استان در خلال کاوش‌های در آسیای مرکزی، کانسو شرق ایران

Contenau, G. «Expedition de Sir Aurel Stein (1933- 1939)», RA, 1935, 176-177.

سفر اکتشافی سِر اورل استاین در سال‌های ۱۹۳۳-۱۹۳۹،
Kowalski, Tadeusz, 1889-1948. *Sir Aurel Stein's Sprachaufzeichnungen im Ainaludialekt aus Sudpersien. Zapiski Sir Aurela Steina w dialektie Ainallu s poiudniowej peraji*, (Polska Akademia Umiejetnosci. Prace Komisji Oriental istycznej nr. 29. Memoires de le Commission Orientaliste no. 29), Polska Akademia Umiejetnosci, Cracow: 1937.

یادداشت‌های سِر اورل استاین درباره گویش اینالودر جنوب ایران

Sir Aurel Stein, 1862-1943. From the Proceeding of the British Academy. London: 1944.

سِر اورل استاین ۱۸۶۲-۱۹۴۳

Rapport résumé de quinze mois de voyage de Dr. Bahman Karimi. Les anciennes routes de l'Iran [Rāhhā i bāstānī vā pāyatakhtā i qadīmī i ghrab i Irān] voyage de Dr. Bahman Karimi en compagnie de Sir Aurel Stein ... de Shiraz jusqu'a la derniere fontiere de Kurdes de l'Azerbaidjan. [vol. I. French summary. vol. II. Persian text] Tehran: 1329 shamsi, 1950 A.D.]

گزارش مختصری از سفر پانزده ماهه دکتر بهمن کریمی
Poidebard, Antoine 1878-1955. «Nouvelle mission aérienne de Sir Aurel Stein in Iraq»
Syria, RAOA, Vol. 20, 1989, 95-96.

«مسافرت جدید هوایی سِر اورل استاین به عراق»

منابع ۳۴، ۳۵ ذیل اشتاین؛ ۵۰ ص ۵۲، ۱۷۲؛ ۵۲ ج ۴ ص ۵۳؛ ۴ ج ۳ ص ۹۰۹؛ ۵۵ ج ۱۳۹ و ۱۴۲؛ ۸۷ ص ۵۳؛ ۱۴ ج ۹۲؛ ۴ ص ۷۲ و ۸۰؛ ۱۱۷ ج ۲ ص ۱۷۷؛ ۱۲۳ ج ۱۲۵؛ ۵۶ ج ۱۵ و ۵۶ و ۵۷؛ ۱۳۴ ص ۲۵ و ۶۷۲؛ ۱۳۷ ج ۱۵ و ۳۵۶ و ۱۴۳ ج ۵ ص ۳۱۲؛ ۱۴۴ ص ۵۶؛ ۱۵۰ ص ۱۹۵۵-۱۹۵۶؛ ۱۵۱ ج ۱ ص ۳۹۰ و ۵۷۶؛ ۲ ج ۳۳۳ و ۶۵۰؛ ۴ ص ۱۶۵؛ ۶ ص ۳۸؛ ۷ ص ۱۲۶ و ۵۲۵ و ۵۲۶ و ۵۲۷ و ۵۲۸؛ ۸ ص ۳۶۹ و ۵۱۲ و ۵۶۹؛ ۱۵۲ ج ۱ و ۳ و ۵ و ۸؛ ۱۵۹ ج ۲ ص ۵۹۵ و ج ۲۱ ص ۲۰۰؛ ۱۶۱ ص ۱۳۸؛ ۱۶۴ ص

۱۹۷۰، ۱۹۷۱-۱۹۷۲، ۱۹۷۳-۱۹۷۴، ۱۹۷۴-۱۹۷۵ و
۱۹۷۴-۱۹۷۵؛ ۱۵۲ ج ۲؛ ۱۵۵ ص ۵۳۱

استپانوف، لو واسیلویچ [lev vāsilevič estepānof]
Stepanov, Lev Vasilevich

(۱۹۲۶-). اقتصاد، سیاست.

۷ مارس در ولگاگراد متولد شد. در ۱۹۵۱ دانشکده
اقتصاد دانشگاه دولتی مسکو را به پایان رساند. در
۱۹۵۵ نامزد (دکتر) علوم اقتصاد گردید.
در ۱۹۵۹ کارمند علمی پژوهشکده اقتصاد جهانی و
روابط بین‌المللی آکادمی علوم شوروی شد. ۱۹۶۰
در کنفرانس بین‌المللی همکاریهای افریقایی -
آسیایی شرکت کرد. در ۱۹۶۲ کارمند ارشد علمی
گردید. ۱۹۶۷ در کنفرانس بین‌المللی طرحهای
اقتصاددانان آسیایی و ۱۹۶۸ در سمینار صلح جهانی
در امریکا شرکت داشت.

آثار

«V iranskoj stolitse», (Putevy Zametki), NVre
10, Moskva: 1948, 21-23.

«در پایتخت ایران» (گزارش سفر)

«Trud Duki kak istochnik po istorii vosstaniia
Berkhidzhi Mustafui nachala XV v», VNS 5,
1952, 99-104.

«اثر دوکی بمعنوان مأخذ برای تاریخ قیام مصطفی
برکلی‌جی در آغاز سده پانزدهم»

Kand. diss.: *Razvitie kapitalisticheskoi
promyshlennosti v Juzhnoi Indii*. Moskva:
MGU, 1954.

گسترش صنایع سرمایه‌داری در هند جنوبی (رساله دکتری،
نامزدی علوم)

Avtoref.: Moskva: 1954.

چکیده رساله علمی

*O perspektivakh ekonomicheskogo sotrudniche-
stva stran Azii i Afriki*. Moskva: Gospolitizdat,
1958, AN SSSR. IMEMO, Avt.: G.I. Mirskii i
L.V. Stepanov.

آینده همکاری اقتصادی کشورهای آسیایی و افریقایی (با
همکاری)

Asia and Africa, a New Area. Moskva: Foreign
Languages Publ. House, 1960; To zhe: Moskva:
1960, (Na frants. iaz.); To zhe: Moskva: 1961,
(Na arab. iaz.); To zhe: Moskva: 1961, (Na

proizvedenie poezii», V kn.: *Istoriia kul'tura,
iazyki narodov vostoka*. Moskva: 1970, 150-177.

«فالنمه ترکی باستان به‌مثابه اثری منظوم»

«K voprosu o proiskhozhdenii zhanra *tuiug*»,
TS, 1970, 135-147.

«پیرامون پیدایش سبک تویوگ»

«Nekotorye osobennosti tiurkestanskogo
stikha», ST 5, 1970, 98-104.

«برخی از ویژگیهای شعری ترکستان»

«De quelques particularités du vers turc»,
Turcica 3, 1971, 117-127.

«برخی از ویژگیهای شعر ترکی»

«Proiskhozhdenie i razvitie tiurkskoi
alliteratsionnoi sistemy v sviazi s istoricheskim
rodstvom tiurkskikh i mongol'skikh iazykov»
(Origin and Development of Turkic Allitera-
tional System in Connection with Historical
Relationship of Turkic and Mongolian
Languages), ST 6, 1971, 80-84.

«پیدایش و گسترش شیوه ادبی ترکی در ارتباط با
خویشاوندی تاریخی زبانهای ترکی و مغولی»

V Kn.: *Tiurkologicheskii sbornik*. Moskva: 1971,
Avt. statei, «Sinkopirovanie slov v poetiche-
skikh tekstakh *Divan lachat at turk* Makhmuda
al-Kashgari», 206-212; K rekonstruksii
drevnetiurkskoi reli- giozno-mifologicheskoi
sistemy», 213-226.

«پیرامون کوتامسازی واژه‌ها در متون منظوم دیوان لغت
ترک محمود کاشغری»، «پیرامون بازسازی سیستم مذهبی
- اسطوره‌شناسی ترکی باستان»

Izdanie teksta, vstup. stat'ia, *Traktat Babura
ob'aruze*, 13-32. Ukaz. 37-41, 350-362, V kn.:
Zakhir ad-Din Mukhammad Babur. *Traktat
ob'aruze*. Moskva: 1972.

رساله درباره عروض، تألیف ظهیرالدین محمد بابور
(انتشار متن، دیباچه)

«K voprosu o razvitii tiurkskikh poeticheskikh
from v XI veke», *Sprache Geschichte und kultur
der altaischen volker*, hrsg. G. Hazai und P.
Zieme, XII. PIAC, 1974, 545-551.

«درباره مسأله تکامل سبک شعر ترکی در سده یازدهم»
منابع ۴۵ ج ۱ ص ۸۶۸؛ ۱۵۰ س ۱۹۶۱-۱۹۶۵، ۱۹۶۶.

فلسفه در پاکستان و در ۱۹۶۶ و ۱۹۶۷ و ۱۹۶۸ در کنگره فلسفه هند شرکت داشت. از ۱۹۷۰ استاد دانشکده دولتی روابط بین‌الملل مسکو در وزارت امور خارجه شوروی بوده است.

آثار

«Ideologicheskaia bor'ba v Pakistane po voprosu islamskogo kharaktera gosudarstva», *KSINA* 75, Indii, Nepal, Pakistan. Ekonomika, istoriia. Moskva: AN SSSR, 1964, 127-138.

«مبارزه ایدئولوژیکی در پاکستان بر سر ویژگیهای حکومت اسلامی»

Kand. diss.: *Kritika ofitsial'noi kontsepsii islamskogo srednego puti razvitiia: v Pakistane*. Moskva: AN SSSR, In-t filosofii, 1964.

نقدی بر باورهای رسمی گسترش راههای اعتدالی اسلامی در پاکستان (رساله دکتری، نامزدی علوم)

«Ob odnoi reaksionnoi kontsepsii religioznogo sotsializma», *VF* 9, Moskva: 1964, 78-87; To zhe: *CAR* 1, V. XIII, London: 1965, 55-60.

«درباره یکی از باورهای ارتجاعی سوسیالیسم مذهبی»
«O nekotorykh storonakh ideologii i politiki Dzhamaat-i islam v Pakistane», *KSINA* 71, Iz istorii filosofskoi i obshchestvenno-politicheskoi mysli stran Vostoka. Moskva: AN SSSR, 1964. 56-61.

«درباره جوانب مختلف دیدگاه و سیاست جماعت اسلامی در پاکستان»

«O kontsepsii islamskikh dukhovnykh tsennostei v Pakistane», V kn.: *Sovremennaiia filosofskaia i sotsiologicheskaia mysl' stran Vostoka*. Moskva: 1965, 65-86.

«درباره دیدگاههای متعلق به ارزشهای معنوی اسلامی در پاکستان»

«Islamskaia etika i ee sotsial'nyi smysl'», *VF* 2, Moskva: 1966, 100-109; To zhe: *CAR* 4, Vol. XIV, London: 1966, 294-305; To zhe: *MStr.* 29, V. VII, New Delhi: 1969, 17-20, 29.

«اخلاق و آداب اسلامی و مفهوم اجتماعی آن»
Filosofia i sotsiologiya v pakistane. Moskva: Nauka, 1967, AN SSSR, In-t. filosofii; To zhe: Moskva: Nauka, 1971, (Na angl. iaz); To zhe:

Tamil'sk. iaz.); To zhe: Moskva: 1961, (Na hindi).

آسیا و آفریقا، حوزه جدید مطالعاتی

Aziia i Afrika-kontinenty v dvizhenii. Moskva: Izd. vost. lit., 1963, AN SSSR IMEMO Avt.: G. I. Mirskii i L. V. Stepanov.

آفریقا و آسیا - قاره‌های در حال پیشرفت (با همکاری)
Krushenie kolonializma. Spravochnik. Moskva: Gospolitizdat, 1963, Avt.: I.Z. Mirkina, G.I. Mirskii i L.V. Stepanov.

سقوط استعمار (با همکاری)

«Pomoshch' osvobodivshimsia stranam v politike i strategii imperializma». Moskva: Nauka, 1964, AN SSSR, IMEMO, Avt. V.B. Rybakov i L.V. Stepanov.

کمک به کشورهای رهایی‌یافته از سیاست و استراتژی امپریالیسم (با همکاری)

Problema ekonomicheskoi nezavisimosti. O putiakh razvitiia natsional'noi ekonomiki osvobodivshikhsia stran. Moskva: Mysl', 1965.

مسئله استقلال اقتصادی

Konflika v Indostane i soglashenie v Tashkenite. Moskva: Politizdat, 1966.

اختلافات در هندوستان و توافق در تاشکند
Neokolonializm-strategia i taktika imperializma. Moskva: Znanie, 1966.

استعمار نو - استراتژی و تاکتیک امپریالیسم

«V iranskom Azarbaidzhane» (Putevy Zametki), *NVre* 50, Moskva: 1974, 14-18.

«در آذربایجان ایران» (گزارش سفر)

منابع: ۵۳ ج ۳ ص ۹۳۷؛ ۱۵۰ س ۱۹۵۵-۱۹۰۶؛ ۱۵۲ ج ۴ ص ۱۵۵؛ ۵۳۱.

استپانیانتس، ماریتا تیگرانونا [māriyettā tigrānovnā estepāniyānts]

Stepanians, Marietta Tigranovna

(۱۹۳۵ -)، فلسفه اسلامی در پاکستان.

۱۶ اکتبر در مسکو متولد شد. در ۱۹۵۹ دانشکده دولتی روابط بین‌الملل مسکو را به پایان رساند و در ۱۹۶۴ نامزد (دکتر) علوم فلسفی شد.

در ۱۹۵۹ کارمند علمی انستیتوی فلسفه آکادمی علوم شوروی بود. در ۱۹۶۱ و ۱۹۶۵ در کنگره‌های

در ۲۹ پ م از راه کورینت^۱ به اسکندریه رفت و از ۲۵ تا ۲۰ پ م در آنجا اقامت گزید و شاید در کتابخانه بزرگ اسکندریه به مطالعه پرداخته باشد. در ۲۵ تا ۲۴ پ م در معیت مارکوس آیلیوس گالوس^{۱۱}، فرماندار رومی اسکندریه، به طرف بالای نیل تا اسوان و مرز حبشه سفر کرد.

استرابو از تمام کشورهای واقع در محدوده ارمنستان در شرق، ایتالیا در غرب، دریای سیاه در شمال و حبشه در جنوب دیدن کرده، مواد لازم برای آثار تاریخی و جغرافیایی خود را به دست آورد. یادداشتهای تاریخی^{۱۲} او در واقع ادامه تاریخ پلیبیوس^{۱۳} و دربرگیرنده وقایع ۱۴۶ پ م تا حدود ۲۱ پ م، یعنی از سقوط کورینت و کارتاژ^{۱۴} به دست رومیان تا جنگ اکتیوم^{۱۵}، بوده است. کتاب جغرافیای او در هفده جلد، در زمینه جغرافیای عمومی جهان و در ادامه یادداشتهای تاریخی وی است. جلد پانزدهم درباره هندوستان، بین النهرین، عربستان و مصر نگاشته شده است. آگاهیهای پراکنده و ناچیزی درباره گسترش عقاید ایرانی در ارمنستان و کاپادوکیه^{۱۶} و آسیای کوچک و چگونگی برگزاری آیینهای ایرانی در آن سرزمینها به دست می دهد. روایات استرابون درباره ایران به همراه گزارشهای دیگر مورخان یونانی، نخست در ۱۸۶۵ م توسط راپ، پژوهشگر آلمانی، ضمن مقالههایی با عنوان «دین و رسمهای پارسها و دیگر ایرانیان بنا به گزارشهای نویسندگان یونانی و رومی»، در نشریه انجمن آلمانی شرق شناسی و سپس توسط کلن در کتاب روایات یونانی و لاتینی درباره دین ایرانی بررسی شده است.

آثار

... *Strabonis Rerum Geographicarum Libr i XVII. Accedunt huic editioni, ad Casauboniam III expressae, notae integrae G. Xylandri. Is. Casauboni, F. Morellii, Jac. Palmerii,*

1. Amasia	2. Pontus
3. Aristodemus	4. Nysa
5. Caria	6. Tyrannion
7. Xenarchus	
8. Athenodorus Cananites	
9. Augustus	10. Corinth
11. Marcus Aelius Gallus	
12. <i>Hypomnemata historica</i>	
13. Polybius	14. Carthage
15. Actium	16. Cappadocia

Lahore: People's Publ. House, 1972.

فلسفه و جامعه شناسی در پاکستان

«Filosofskie i obshchestvenno-politicheskie vzgliady Abul Kalam Azada», V kn.: *Ideologicheskie problemy sovremennoi Indii*. Moskva: 1970, 195-207.

دیدگاههای اجتماعی - سیاسی مولانا ابوالکلام آزاد

Lotos na ladoniakh. (Zametki o dukhovnoi zhizni indii), Moskva: Nauka, 1971, (Puteshestvie po stranam Vostoka).

یلوف در کف دست (نکاتی درباره زندگی معنوی هندوان) «The Demise of Fatalism», *Iqbal: Poet Philosopher of Pakistan*. New York-London: 1971, 301-310.

«فروپاشی فلسفه قدریون»

«Musul'manskie techeniia v obshchestvennoi mysli sovremennoi Indii», *VF 6*, Moskva: 1972, 154-158.

«جریانهای اسلامی در افکار اجتماعی هند معاصر»

درباره اش

Kredimun, B. «Indiia, i Snova Indiia», *SZh*. No. 00, Moskva: 1970, 15-16, (Na iaz. Kindi.)

«هند و باز هم هند»

Ivanova, G. «Women's Voices Resound in Unison», *SL 15*, Moskva: 1972, 40-41.

«صدای هماهنگ زنان طنین انداز می شود»

«M.T. Stepanyants», *Stepanyants. Pakistan: Philosophy and Sociology*, Lahore: 1972.

«م. ت. استپانیانتس»

منبع ۱۵۵ ص ۵۳۲

استرابو / استرابون [estrābo/estrābon]

Strabo/Strabon

(۶۴/۶۳ پ م - ۲۴ م)، تاریخ، جغرافیا.

در آماسیا^۱، ایالت پونتوس^۲ آسیای صغیر به دنیا آمد. نخست نزد اریستودموس^۳ عروضی از مردم نوسا^۴ در کاریا^۵، درس خواند، سپس در ۲۴ پ م به رم رفت و نزد تورانیون^۶ جغرافیادان و کسنارخوس^۷ فیلسوف تحصیل کرد و احتمالاً توسط آتنودوروس کانانیتس^۸، فیلسوف و دوست و معلم امپراتور آگوستوس^۹ به مذهب رواقیان درآمد.

در ۳۵ و ۳۱ پ م نیز به رم رفت. از کرت دیدن کرد و

327-582.

تاریخ جغرافیای علمی یونانیان

E. Honigmann. *Pauly-Wissowa*. «Real-Encyclopadie der classischen Altertumswissenschaft», IV a, pt. 1, 1931, 76-155.

«دایرةالمعارف واقعی دوران کلاسیک باستان»

M. Cary. *A History of Ancient Geography*. 2nd. ed., Cambridge: 1935, 238-260.

تاریخ جغرافیای باستان

W. Heidel. *The Frame of Ancient Greek Maps*. New York: 1937.

طرح نقشه‌های یونان باستان

Calzon, A. *Conception de la géographie d'après Strabon*. Fribourg: 1940.

برداشت استرابون از جغرافیای

Thomson, J. O. *History of Ancient Geography*. Cambridge: 1948, 182-186, 188-198, 286-289.

تاریخ جغرافیای باستان

Aly, W. *Strabon von Amaseia*. Bonn: 1957.

استرابون آماسیایی

Germaine, Aujac. *Strabon et la science de son temps*. Paris: 1966.

استرابون و علوم زمان او

Arskii, F.N. *Strabon*. Moscow: 1974.

استرابون

منابع ۳۴؛ ۳۹؛ ۴۵ ج ۱ ص ۳۱۲؛ ۷۲ ذیل اسطرابون؛ ۱۱۸ ج ۱۷ ص ۳۳۱؛ ۱۲۹ ج ۱۳ ص ۸۶۸۳؛ ۱۴۳ ج ۲۴ ص ۵۶۹؛ ۱۵۱ ج ۷ ص ۵۵۲؛ ۱۵۲ ج ۸؛ ۱۵۸ ص ۳۷۳۱؛ ۱۶۳ ج ۲۹ ص ۴۲۱-۴۲۰؛ ۱۶۴ ص ۱۴۱۹؛

بنونیست، امیل. دین ایرانی بر پایه مت‌های کهن یونانی. ترجمه بهمن سرکاراتی، تبریز: دانشگاه تبریز، ۱۳۵۰، ص ۱۱۵-۱۱۶؛ فقیه، جمال‌الدین. آذربایجان و نهضت ادبی. تهران: علمی، ۱۳۴۶، ص ۴.

ایستراتن، آلفرد ویلیام [alfred viliyām estrāton] Stratton, Alfred William

(۱۸۶۶-۱۹۰۲)، زبان‌شناسی هند و اروپایی.

در ماه نوامبر در تورنتو (کانادا) به دنیا آمد. در ۱۸۸۳ وارد دانشگاه تورنتو شد و به مطالعه آواشناسی علاقه‌مند گردید. در ۱۸۸۶ در کلاس درس

selectae vero ex scriptis P. Merulae, J. Meursii, P. Cluverii ... aliorumque. Subjiciuntur chrestomathiae Graec. & Lat. [Edited by T.J. van Almaloveen.] 2 vols., Amstelredami: Herderovici, 1707; *Geographie*. Traduit par Francois Jean Gabriel De La Port Du Theil, Pascal Francois Joseph Gosselin et al. Annot. ed., Paris: 1805-1819, 5 vols.; *Geographikoon biblia heptakaideka*. Ed. by Adamantios Corais (Coraes, Coray), Paris: 1815-1819, 4 vols. [Gustav, Kramer, Berlin: 1844-1852, 3 vols.; Rec. August Heineke. Lipsiae: 1852-1853, 3 vols.; New eds., Lipsiae: 1872-1898 & 1898-1903] *Geographie*. Aus dem Griechischen ubersetzt von Karl Karcher, Stuttgart: 1829-1831, 4 vols.; *The Geography of Strabo*. Tr. by H.C. Hamilton & W. Falconer, 1854, 3 vols.; *Geografiya*. v semnadtsati knigakh pered. F.G. Mishchenko. Moskva: 1879; *Géographie de Strabon*. Tr. par Amedee Tardieu. Paris: 1880, vol. III; *The Geography of Strabo*. Tr. by H. C. Hamilton & W. Falconer. London-N. York: 1889-1893, 3 vols.; *The Geography of Strabo*. Tr. by H.L. Jones. 1917-1932, 8 vols. [Rept., London: 1949-61]; *Geographica in 17 Buchern*. Ubersetzung von Wolfgang Aly. Bonn: 1957; *Geographica*. Franciscus Sbordone rec., Romae: 1963; *Geografiia*. Tr. by G.A. Stratanovskii. Leningrad: 1964.

جغرافیای عمومی استرابون، ۱۷ جلد

درباره‌اش

E.H. Bunbury. *History of Ancient Geography*. II, London: 1879; 2nd. ed., New York: 1959.

تاریخ جغرافیای باستان

M. Dubois. *Examen de la géographie de Strabon*. Paris: 1891.

بررسی جغرافیای استرابون

H.F. Tozer. *Selections from Strabo*. Oxford: 1893.

گزیده‌هایی از استرابو

H. Berger. *Geschichte der wissenschaftlichen Erdkunde der Griechen*. 2nd. ed., Leipzig: 1903,

آثار

Letters from India. 1908.

نامه‌هایی از هند

منبع ۵۵ ص ۱۴۷-۱۴۹.

استراد، لوسترب [Iusterb esterād]

Sterad, Lusterb

تمدن اسلامی.

کتاب تمدن اسلامی را نگاشته که با عنوان حاضرالعالم الاسلامی به عربی ترجمه و چاپ گردیده است.

منبع ۴۲ ص ۳۳۱.

استروپ، یوهانس الیت [yohānes elit estrup]

Strup, Johannes Elith

(۱۸۶۷-۱۸۹۳)، تاریخ، زبان عربی.

در کپنهاگ به تحصیل زبان عربی پرداخت. در ۱۸۹۱ با ارائه رساله‌ای درباره‌ی داستان هزار و یکشب به‌اخذ درجه دکتري نائل آمد. او زبانهای محاوره‌ای ترکی و عربی را بخوبی می‌دانست مطالعاتش در زمینه زبانها، و مقایسه تطبیقی بین آنها، خصوصاً دو زبان سنسکریت و عربی بود.

در ۱۸۹۶ استادیار زبانهای سامی و تمدن اسلامی، از ۱۹۱۸ استاد تمدن اسلامی در دانشگاه کپنهاگ و در ۱۹۳۴ و ۱۹۳۵ رئیس دانشگاه بود. از ۱۸۹۴ تا ۱۹۲۳ چند بار به‌شرق نزدیک بویژه عثمانی و مصر مسافرت کرد. مقالات زیادی در دأثره المعارف اسلام و مجله‌های علمی به چاپ رسانیده است.

آثار

Arabiske sange og eventyr efterlignede og oversatte. af J. Østrup, Kjøbenhavn: Gyldendal (F. Hegel & Son), 1889.

سرودها و ماجراهای عربی، (تصحیح و ترجمه)

Fra orientens nutid. Arabiske fortællinger og digte Oversatte af J. Østrup. Kjøbenhavn: Gyldendalske boghandels forlag (F. Hegel & son), 1890.

از عصر معاصر مشرق‌زمین

Historisk - Topografiske bidrag til kendskabet til

مکاردی^۱، استاد زبان سنسکریت در دانشگاه تورنتو شرکت کرد و این زبان را فراگرفت. پس از اخذ مدرک لیسانس در رشته علوم انسانی شروع به کار تحقیقاتی برای دوره دکتري کرد. با وقفه‌ای که در این دوره تحقیقاتی ایجاد شد، به کار تدریس پرداخت و تا ۱۸۹۲ در آموزشگاههای آنتاریو^۲ و هامیلتن^۳ تدریس کرد. تلاشهای بی‌وقفه‌اش موجب گشت تا آموزشگاه هامیلتن شعبه زبان‌شناسی دایر کند و او را نیز به‌عنوان منشی شعبه برگزیدند. در همان سال برای تحصیل نزد بلومفیلد^۴، استاد شعبه شرق‌شناسی دانشگاه جان هاپکینز وارد این دانشگاه شد. در ۱۸۹۳ موفق به دریافت بورس تحصیلی در رشته زبانهای یونانی و سنسکریت از دانشگاه بالتیمور گردید، و در همین سال به‌عضویت شعبه سنسکریت و آواشناسی درآمد. وی نزد یکی از اساتید، بهنام هنری وِتن^۵ آموزش تکمیلی پیرامون زبان سنسکریت را به‌انجام رساند.

از ۱۸۹۳ تا ۱۸۹۵ ضمن انجام دادن کار تحقیقاتی خود، با حفظ سمت معاونت بلومفیلد شروع به تدریس زبان ودایی، از خانواده زبانهای هند باستان کرد. در ۱۸۹۵ موفق به‌اخذ درجه دکتري از دانشگاه جان هاپکینز شد و در همین سال به‌عنوان استادیار دانشگاه شیکاگو به تدریس زبانهای سنسکریت، یونانی و لاتینی پرداخت. در ۱۸۹۷ دانشگاه فورینا به او پیشنهاد تدریس آواشناسی را کرد ولی او نپذیرفت و در همین سال استادیار زبان سنسکریت و آواشناسی هند و اروپایی در دانشگاه شیکاگو گردید. در ۱۸۹۹ پروفیسور بلومفیلد با صلاحدید دکتر اورل استاین، او را برای تصدی سمت ریاست اورینتل کالج لاهور معرفی کرد که در پی آن در اکتبر همان سال سندی‌کای دانشگاه پنجاب این پیشنهاد را پذیرفت و دکتر استراتن از اروپا روانه هندوستان شد. وی در اثنای سفر به هندوستان شروع به فراگیری زبان اردو کرد. در ۱۸۹۹ هنگامی که به لاهور رسید در دو سمت رئیس اورینتل کالج و مدیر ثبت‌نام دانشگاه پنجاب، به کار پرداخت و بیش از دو سال رئیس اورینتل کالج بود. همچنین در مدت اقامتش در لاهور به مدت چندماه، نزد مولوی محمدشعیب - استاد زبان عربی و فارسی - شروع به آموزش زبان اردو کرد. ۲۳ اوت در شهر گلبرگ کشمیر درگذشت و در همانجا به خاک سپرده شد.

1. M'Curdy

2. Ontario

3. Hamilton

4. Bloomfield

5. Henry Witton

ملاحظات طبر غرافیه علی الکتاب الأول، الفصل الثاني والرابع لزینفون اناباسیس. ۱۸۹۴.
المؤثرات السامیه فی الاساطیر الهومیریه. ۱۹۰۶.
تاریخ دین الاسلام. ۱۹۱۴.
الاسلام فی القرن التاسع عشر. ۱۹۲۳.
اللغة العربیه وکان ماکان. ۱۹۲۵.
المغاربه والمغرب. ۱۹۲۸.
مصر الحديثه. ۱۹۲۹.
ترکیا الفتاة. ۱۹۳۱.
منابع: ۳۴ ذیل اوستروپ، یوهانس الیت؛ ۴۲ ص ۲۷۱؛ ۵۲ ج ۱ ص ۲۱۸؛ ۵۳ ج ۲ ص ۸۴۶ و ۸۴۷؛ ۷۴ ص ۲۷۴؛ ۱۲۵ ج ۱۲ ص ۳۳۴ و ۳۳۵؛ ۱۵۱ ج ۶ ص ۱۷.

اُستروروگ، (لئون) کُنت [Leon kont ostrorog]
Ostrorog, (Léon) Count
(۱۸۶۷-۱۹۳۲)، تاریخ عثمانی.

از سیاستمداران بود که مدتی در بیروت اقامت داشته است.

آثار

El-Ahkâm es-Soulhâniya. Traité de droit public musulman d'Abou'l-Hassan Ali ibn Mohammed ibn Habib el-Mawerdi, tr. et annoté d'après les sources orientales par le Comte Léon Ostrorog ... Paris: E. Leroux, 1901-6; *Le droit du Califat*. Nouvelle édition. (Droit public musulman). Paris: Leroux, 1925.

الاحکام السلطانیه، اثر ماوردی (ترجمه، تحشیه)

The Turkish Problem. Things seen and a few deductions by Count Léon Ostrorog; tr. from the French by Winifred Stephens. London: Chatto & Windus, 1919.

مسأله ترکیه

The Angora Reform. Three lectures delivered at the centenary celebrations of the University College on June 27, 28 & 29, 1927 by Count Léon Ostrorog. London: University of London Press, 1927.

اصلاحات انقره (آنکارا)

منابع: ۵۳ ج ۱ ص ۲۲۰؛ ۱۲۵ ج ۱۲ ص ۴۷۴ و ۴۷۵؛ ۱۵۱ ج ۱ ص ۲۸۹ و ج ۶ ص ۷۰.

den syriske. Ørken med et oversigt skort. København: B. Lunos bogtr. 1895.

مقاله‌ای تاریخی - موضع نگاری درباره شناخت صحرائ سوریه

'Umar ibn Muhammad al-Kindī. 10th cent. *Boskrivelse af Aegypten*. Udgivet og oversat af J. Østrup. København: 1896.

فضائل مصر، اثر محمّد بن یوسف بن یعقوب ابوعمركندی، (چاپ و نشر)

Contes de Damas. Recueillis et traduits avec une introduction et une esquisse de grammaire, par J. Østrup, Layde: E. J. Brill, 1897.

داستانهای دمشق (گردآوری و ترجمه همراه با مقدمه و نظری اجمالی بر دستور زبان)

En tyrkisk skyggekomedie, indledet og overaaf. af J. Østrup. København: Klein, 1901.

پیرامون یک نمایش سایه‌ای ترکی

Tyrkisk folkepoesi. af - J. Østrup. København: Klein, 1903.

درباره شعر عایانه ترکیه

Issledovanie o 1001 noch. Perevod s datskogo T. Lange. So Vstupitel'nyim... Ocherkom A. Krymskogo, v Perevodye s maloruskogo, s dopolnenijami avtora. Trudy po vostokovedeniiu. Moskva: 1904.

پژوهشی پیرامون هزار و یکشب (ترجمه از دانمارکی با مقدمه‌ای از کریمسکی)

Studien über 1001 Nacht. aus dem Dänischen (nebst einigen Zusätzen) übersetzt von O. Rescher. Anhang: kurzes Verzeichnis der hauptsächlichsten Motive in der arabischen Erzählliteratur mit besonderer Berücksichtigung von 1001 Nacht. Stuttgart: 1925.

مطالعاتی درباره هزار و یکشب

Orientaliske høfligheds formler og høflighedsformer en kulturhistorik sammenstilling. København: B. Lunos bogtrykkeri, 1927.

مقایسه فرهنگی - تاریخی آداب و رسوم شرقی
Orientalische Höflichkeit. Formen und Formeln im Islam. Eine Kulturgeschichtliche studie, von J. Østrup... Leipzig: O. Harrassowitz, 1929.

ادب شرقی. اشکال و قواعد در اسلام

«Poslednii etap persidskoi politiki», *MZh.* 7, Moskva: 1927, 75-84.

«آخرین مرحله سیاست ایران»

«Voprosy gilianskoi revoliutsii», *IM*, T. 5, Moskva: 1927, 124-146.

«مسائل انقلاب گیلان»

Dvizhushchie siły kemalistskoi revoliutsii. Leningrad: Gosizdat, 1928, podp.: Irandust.

نیروهای محرک انقلاب کمالیه

«Neskol'ko slov o kemalizme», *Rev.* V. 8, Moskva: 1930, 153-171.

«چند نکته درباره کمالیزم» (جنبش پیروان مصطفی کمال) درباره اش

«Osetrov, V.P.», V kn.: *Nauchye rabotniki Moskvy.* Leningrad: 1930, 210.

«استروف»

Bibliografiia Turtsii. Moskva: 1959, Alf. ukaz, 169 (Ssylka na 6 kn. i st. za 1922-1930 gg.)

کتابشناسی ترکیه

Bibliografiia Iran. Moskva: 1967. Ukaz. avt. 363, (Ssylka na 28 kn., st., per, rets, za 1921-1930 gg.)

کتابشناسی ایران

منبع ۱۵۵ ص ۴۰۶

استروفسکی، بوریس [boris ostrofski]

Ostrovski, Boris

زبانهای فارسی و دری و تاجیکی

از اهالی روسیه و استاد دانشگاه مسکو است.

آثار

«Nekotorye fonologicheskie osobennosti razrazgovornogo Kabuli», *NAA* 5, 1969.

«چند ویژگی آوایی در گویش کابلی»

«Modelirovanie distributsii allomorf v razgovornom iazyke Kabuli», *VMU Serii XIV*, Vostokovedenie, No. 1., 1970.

«شکل رده‌بندی اجزاء لغوی در زبان محاوره‌ای کابل»

«Cheredovanie zvukovykh form be-/bo-glagol'nogo formy obraz uiosh chego perfiksa v Kabul'skom dialekta», *Indiiskaia i iranskaia*

اُستروف، ولادیمیر پتروویچ [vlādimir petrovič osetrof]

Osetrov, Vladimir Petrowich

(۱۸۹۸-۱۹۴۴)، تاریخ معاصر ایران.

۲۷ ژوئیه در کالوگ^۱ روسیه متولد شد. ۱۹۱۸ دانشکده حقوق دانشگاه دولتی مسکو را به پایان رساند.

از ۱۹۲۰ تا ۱۹۲۵ و در ۱۹۲۸ و ۱۹۲۹ به ایران سفر کرده و به «ایران دوست» مشهور بوده است. ۲۴ اکتبر درگذشت.

آثار

«Persidskie partii», (Pis'mo iz Tegerana), *NV*, kn.1, Moskva: 1922, 147-153.

«احزاب ایران» (نامه از تهران)

«Rabochee i professional'noe dvizhenie v persii», (Pis'mo iz Tegerana), *NV*, kn. 2, Moskva: 1922, 568-580.

«جنبشهای کارگری و اتحادیه‌ای در ایران» (نامه از تهران)

«Sobytiia v Messopotamii i shiitskoe dukhovenstvo», (Pis'mo iz Tegerana), *NV*, kn. 4, Moskva: 1923, 425-433.

«وقایع بین‌النهرین و روحانیت شیعه» (نامه از تهران)

«Bar'ba za Mosyl», *MZh.* 4-5, Moskva: 1924, 93-108.

«بیکار به خاطر موصل»

«Dukhovenstvo v Persii», *MZh.* 7, Moskva: 1924, 46-67.

«روحانیت ایران»

«Tri kongressa», *MZh.* 11, Moskva: 1926, 35-49.

«سه کنگره»

«Zametki o smene rezhima v Persii», *NV*, kn. 15, Moskva: 1926, 35-63.

«یادداشت‌هایی درباره تغییر رژیم در ایران»

«Zigzag angliiskoi politiki na Blizhnem Vostoke», *MZh.* 4, Moskva: 1926, 18-34.

«پیچ و خمهای سیاست انگلیس در شرق نزدیک»

Persia vchera i segodnia. Moskva - Leningrad: Mosk. rabochii, 1927. Podp.: Irandust; To zhe persia, 2e izd, Moskva: Leningrad: Mosk. rabochii, 1928, port.: podp.: Irandust.

ایران دیروز و امروز

konstruktii v iazyke Dari», *VMU*, Seria 13, Vostokovedenie, No. 2, 1981.

«پیرامون مخاطب قرار دادن متقابل در ساختار نحوی زبان دری»

Uchebnyi Russko-Dari slovar'. Sovmestno c E. N. Kedaitene i V.M. Mitrokhinoi. 1-e izdanie: M., 1983; 2-e izdanie: M., 1988.

واژه‌نامه درسی روسی - دری

«Glagol iazyka Dari: Printsipy vydeleniia grammaticheskikh form nakloneniia, vremeni i vida», *VMU*, Seria 13, Vostokovedenie, No. 4, 1987.

«فعل در زبان دری»

Karmanyi Russko-Dari slovar'. M., 1987.

واژه‌نامه جیبی روسی - دری

«K voprosu o sintaksicheskome soglasovanii v iazyke Dari», *Aktual'nye problemy stroia iranskikh iazykov*. M., 1988.

«پیرامون هماهنگی نحوی در زبان دری»

«O stupenchatykh konstruktiiakh v sintaksise iazyka Dari», *Aktual'nye problemy stroia iranskikh iazykov*. M., 1988.

«مرحله‌ای بودن ساختار نحوی زبان دری»

«O grammaticheskikh znacheniiakh modal'nykh i vido - vremennykh form glagola Dari», *Vestnik Moskovskogo Universiteta*. Seria 13, Vostokovedenie: No. 1, 1989.

«پیرامون مفاهیم دستوری زمان افعال در زبان دری»

«Glagol iazyka Dari: differentsial'nye prizaki lichnykh form», *Vestnik Moskovskogo Universiteta*. Seria 13, Vostokovedenie: No. 3, 1990.

«فعل زبان دری: علایم متفاوت فرم شخصی»

Grammaticheskie Znachenii lichnykh form glagola Dari. M., 1991.

مفاهیم دستوری حالت‌های شخصی افعال دری

«K Opisaniiu Znachenii lichnykh form glagolov Dari», St. 1, *Vestnik Moskovskogo Universiteta*, Seria 13, No. 2, Vostokovedenie: 1991; St. 2, Tam zhe, No. 1, 1992.

«درباره معانی حالت‌های شخصی افعال دری»

Uchebnik iazyka Dari. Chast' 1.M., 1994.

filologiya: voprosy dialektologii M., 1971.

«فرایند صوتی (واکی) شکل ب / با و پیشوند فعلی در گویش کابلی»

«K modelirovaniu sravnitel'noi morfonologii Persidskogo, Dari i Tadzhikskogo iazykov», *VMU* Seria XIV, Vostokovedenie No. 2, 1971.

«پیرامون قالب‌بندی تطبیقی مورفونولوژی در زبانهای فارسی، دری و تاجیکی»

«O meste udarenii v imenakh sushchestvitel'nykh Kabul'skogo dialekta», *Indiiskaia i iranskaia filologiya: Voprosy dialektologii*. M., 1971.

«پیرامون جای تکیه در اسمها بر پایه گویش کابلی»

«K kharakteristike distributsii Persidskogo vokalizma», *VMU*, Seria XIV, Vostokovedenie, No. 2, 1975.

«ملاحظات چند پیرامون ویژگیهای مصوت‌های زبان فارسی»

«Analiz vyska zyvani na fonologicheskom urovne», *Filologicheskie nauki*, NO. 5, 1976.

«تحلیل فونولوژیکی جمله‌ها»

«K sravnitel'noi morfonologii Persidskogo Dari i Tadzhikskogo iazykov (prostye lichnye glagol'nye form)», *Indiiskaia i iranskaia filologiya: Voprosy Grammatiki*. M., 1976.

«پیرامون مورفونولوژی تطبیقی زبان فارسی، دری و تاجیکی (حالت‌های افعال ساده شخصی)»

«Cheredovania allomorf v Persidskom iazyke», *VMU*, Seria XIII, Vostokovedenie, No. 2 1977.

«تواتر اجزاء لغوی در زبان فارسی»

«O Persidsko-Tadzhikskikh vo kalicheskikh sootvetstviakh», *Iazyki zarubezhnoy vostoka*. M., 1977.

«هماهنگی مصوت‌های زبان فارسی و تاجیکی»

«O kurse razgovornogo Dari», *VMU*, Seria 13, Vostokovedenie: No. 1 1979.

«پیرامون دوره آموزشی زبان دری»

«Mn ogoob ektnye glagoly razgovornogo Kabuli», *Iranskoe iazykoznanie*. Ezhegodnik: 1980, M., 1981.

«افعال معین در زبان محاوره‌ای کابل»

«O vzaimoobratimosti sintaksicheskikh

کتاب درسی زبان دری

«Sposoby vyrazheniia vido-vremennykh znachenii v formakh izivitel'nogo nakloneniia glagola Dari», *Voprosy iazyk oznaniia*, No. 5, 1995.

«شیوه‌های بیان زمان افعال در شکل‌های صرفی فعل دری»
«ماضی نقلی و وجه نقلی در زبان فارسی افغانستان» (زیر چاپ)

منبع ۶۲

استروناخ، دیوید [deyvid estronāx]

Stronach, David

(۱۹۳۱ -)، باستان‌شناسی.

در گوردون استون^۱ و سنت‌جان کالج کیمبریج تحصیل کرد و به دریافت درجه فوق‌لیسانس نایل آمد. از ۱۹۵۵ تا ۱۹۵۶ پژوهشگر و از ۱۹۵۷ تا ۱۹۵۸ عضو انستیتوی باستان‌شناسی بریتانیا در آنکارا بود. از ۱۹۵۷ تا ۱۹۶۰ عضو مدرسه باستان‌شناسی بریتانیا در عراق و از ۱۹۶۰ تا ۱۹۶۱ وابسته باستان‌شناسی آکادمی بریتانیا در ایران بود. در ۱۹۶۰ در رأس‌الأمیه، از ۱۹۶۰ تا ۱۹۶۲ در یاریم‌تپه^۲ و از ۱۹۶۱ تا ۱۹۶۳ در پاسارگاد سرپرستی حفاریها را برعهده داشت. از ۱۹۶۱ مدیر انستیتوی مطالعات ایرانی بریتانیا بود و در ۱۹۶۶ عضو مکاتبه‌ای انستیتوی باستان‌شناسی آلمان گردید. در ۱۹۶۷ دستیار مدیر حفاریهای شهرقوس و استاد میهمان در رشته هنر و باستان‌شناسی ایران در دانشگاه پنسیلوانیا بود. از ۱۹۶۷ حفاریهایی بهسرپرستی وی در تپه نوشی‌جان بین همدان و ملایر انجام یافت و بقایای یکی از پاسگاههای دوره هخامنشی و بنای آتشدگاهی از دوره مادها و پاره‌ای از بازماندهای تمدن اشکانی بازیافته شد. او در حفاریهای خود به‌بقایای شهر قدیمی سیراف در جنوب ایران، در محل بندر طاهری امروز، دست یافت و باتوجه به‌بقایای مسجد، بازار، مناره‌ها، گرمابه‌ها، مرکز سفالگری و کاروانسراهای این شهر، قدمت و سوابق تاریخی سیراف را به اثبات رسانید. در ۱۹۷۳ استادیار دانشگاه ادینبرا و عضو انستیتوی باستان‌شناسی آلمان بود. وی در انجمن عتیقه‌شناسان لندن نیز عضویت داشت. در حال حاضر در دانشگاه‌های ایالات متحده آمریکا به تدریس اشتغال دارد.

آثار

«The Development and Diffusion of Metal Types in Early Bronze Age Anatolia», *Ana. S* 7, 1957, 89-125.

«توسعه و رواج وسایل فلزی در اوایل عصر برنز در آناتولی»
«Metal Objects from the 1957 Excavations at Nimrud», *Iraq* 20, 1958, 169-181.

«اشیای فلزی مکشوفه در حفاریهای نمرود در ۱۹۵۷»

«The Development of the Fibula in the Near East», *Iraq* 11, 1959, 180-206.

«پیدایش سنجاق سینه در شرق نزدیک»

«An Early Metal Hoard from Beycesultan, 1958», *Ana. S* 9, 1959, 47-50.

«گنجینه‌ای از اشیای فلزی اولیه مکشوفه در بیجه سلطان در ۱۹۵۸»

«The Excavations at Ras al'Amiya», *Iraq* 23, 1961, 95-137.

«حفاریهای رأس‌الأمیه»

«Excavations at Pasargadae: First Preliminary Report», *Iran* 1, 1963, 19-42.

«حفاریهای پاسارگاد: نخستین گزارش مقدماتی»

[این مقاله با عنوان و مشخصات زیر به فارسی ترجمه و چاپ شده است:

«حفاریهای پاسارگاد در سال ۱۹۶۳»، ترجمه حمید محامدی، نشریه انجمن فرهنگ ایران باستان، ج ۴، ش ۷-۱]

«Metallfunde in Arsameia am Nymphaios», F. R. Dörner and T. Goel, *Arsameia am Nymphaios*, Berlin: 1963, 275-281.

«اشیاء فلزی مکشوفه در ارسامیه واقع در نیمفاس»

«Excavations at Pasargadae: Second preliminary Report», *Iran* 2, 1964, 21-39.

«حفاریهای پاسارگاد: دومین گزارش مقدماتی»

«Excavations at Pasargadae: Third Preliminary Report», *Iran* 3, 1965, 9-40.

«حفاریهای پاسارگاد: سومین گزارش مقدماتی»

«The Kuh-i Shahrak Fire Altar», *JNES* 25, 1966, 217-227.

«آتشدکده کوه شهرک»

«Three Octagonal Seljuq Tomb Towers from

«حفاریهای شهر قومنس، ۱۹۷۱» (با همکاری)
Pasargadae: The Excavations of the British Institute of Persian Studies, 1961-63. Oxford University Press, 1978.

پاسارگاد: حفاریهای انستیتوی مطالعات ایرانی بریتانیا از
 ۱۹۶۱ تا ۱۹۶۳

«Le statue de Darius le Grand découverte à Suse», *DAFI* 4.

«مجسمه داریوش بزرگ مکشوفه در شوش»
 منابع ۱۲ ج ۲ ص ۱۳۳ و ج ۳ ص ۱۴۱ و ۱۶۸؛ ۶۹ ج ۱
 ص ۲۶۵ و ۲۶۶؛ ۱۳۶ ج ۲ ص ۴۸۱ و ۴۸۲؛ ۱۵۰ ص
 ۱۹۶۶-۱۹۷۰؛ ۱۵۲ ج ۳ و ۵ و ۷.

استرووه، واسیلی واسیلیویچ [vāsili vāsilyevič
 estrove]

Strove, Vasili Vasilevich

(۱۸۸۹-۱۹۶۵)، تاریخ شرق باستان، زبان‌شناسی.
 ۳ فوریه در پترزبورگ متولد شد. ۱۹۱۱ از دانشکده
 تاریخ و زبان‌شناسی دانشگاه سن پترزبورگ
 فارغ‌التحصیل گردید. در ۱۹۳۴ بدون دفاع از
 پایان‌نامه خود، موفق به دریافت درجه دکتری شد. از
 ۱۹۱۴ تا ۱۹۳۳ مدیر بخش مصر در موزه دولتی
 ارمنستان، از ۱۹۱۶ تا ۱۹۳۴ استاد دانشگاه دولتی
 مسکو و از ۱۹۳۴ تا ۱۹۴۱ کارمند علمی شعبه
 لنینگراد انستیتوی زبان و افکار بود. در ۱۹۳۵ عضو
 پیوسته آکادمی علوم اتحاد شوروی گردید. از ۱۹۳۷
 تا ۱۹۴۱ به ریاست انستیتوی زبان و افکار منصوب
 شد و از ۱۹۴۱ تا ۱۹۵۰ همان سمت را در انستیتوی
 شرق‌شناسی برعهده داشت. در ۱۹۴۳ به عنوان یکی
 از رجال برگزیده فعالیت‌های علمی شناخته شد. در
 ۱۹۴۶ سرپرست دانشکده تاریخ و در ۱۹۴۷ عضو
 کمیته بین‌المللی جمعیت مصرشناسی کپنهاگ
 گردید. از ۱۹۵۰ تا ۱۹۵۶ برای دومین بار سرپرستی
 دانشکده تاریخ را عهده‌دار شد. از ۱۹۵۸ تا ۱۹۶۵
 مدیر بخش شرق باستان آکادمی علوم شوروی بود.
 وی همچنین عضو افتخاری آکادمی علوم پاریس،
 عضو وابسته جامعه باستان‌شناسی آلمان و انجمن
 بین‌المللی علوم تاریخی، عضو انستیتوی
 مصرشناسی، کمیته ملی تاریخ‌دانان شوروی و
 کمسیون باستان‌شناسی آکادمی علوم بود.

وی را می‌توان از متخصصان برجسته شناسایی و
 مطالعه پاپیروسها و کتیبه‌های مصر و تاریخ

Iran», *Iran* 4, 1966, 1-20.

سه آرامگاه برجی هشت ضلعی از دوران سلجوقی در
 ایران» (با همکاری)

[این مقاله با عنوان و مشخصات زیر به فارسی ترجمه و
 چاپ شده است:

سه آرامگاه برجی از دوران سلجوقی، ترجمه مجید
 وهرام، بردسپهای تاریخی، ج ۴، ش ۶/۵، ۱۳۴۸،
 ۳۹۸، ۳۳۵؛ ج ۵، ش ۱، ۱۳۴۹، ۲۰۲، ۱۴۵.]

«Urartian and Achaemenian Tower Temples»,
JNES 26, 1967, 278-288.

معابد برجی اورارتویی و هخامنشی،
 «Tepe Nush-i Jan: a Mound in Media»,
BMAA, November 1968, 177-186.

تپه نوشی‌جان: تپه‌ای کوچک در سرزمین ماد»
 «Excavations at Tepe Nush-i Jan, 1967», *Iran*
 7, 1969, 1-20.

«حفاریهای تپه نوشی‌جان در ۱۹۶۷»
 «Excavations at Shahr-i Qumis, 1967», *JRAS*,
 1970, 29-61.

«حفاریهای شهر قومنس، ۱۹۶۷» (با همکاری)
 «A Sasanian Repository at Shahr-i Qumis»,
JRAS, 1970, 142-155.

«یک دفینه دوره ساسانی در شهر قومنس» (با همکاری)
 «Cyrus the Great», *Bch. HI* 9/8, 1971, 4-21.

«کوروش بزرگ»
 «The First Achaemenians», *Anjoman-e Farhang-e Iran-e Bastan (BAICS)* 9, 1971,
 60-70.

«نخستین هخامنشیان»
 «Une statue de Darius découverte à Suse: Description and Comment», *JA*, 1972, 241-246.

«مجسمه داریوش مکشوفه در شوش: شرح و تفسیر»
 «Tepe Nush-i Jan, 1970: Second Interim Report», *Iran* 11, 1973, 129-140.

«تپه نوشی‌جان، ۱۹۷۰: دومین گزارش ضمنی» (با
 همکاری)

«Achaemenid Village I at Susa and the Persian Migration to Fars», *Iraq* 36, 1974, 239-248.

«دهکده هخامنشیان در شوش و مهاجرت پارسیان
 به فارس»

«Excavations at Shahr-i Qumis, 1971», *JRAS*,
 1974, 8-22.

پاپیروس ریاضیات موزه ملی و هنرهای زیبای مسکو
«Über die Geometrie des Kreises in Babylonien», von O. Neugebauer ... und W. Struve ... *Quellen und Studien zur Geschichte der Mathematik, Astronomie und Physik*, V. 1, Abt. B: Studien, 1931, 81-92.

«درباره هندسه دایره‌ها در منطقه بابل»
Ocherki sotsial'no-ekonomicheskoi istorii drevnego vostoka. Moskva-Leningrad: Gosudarstvennoe sotsial'no-ekonomicheskoe izdatel'stvo, 1934.

شرحی درباره تاریخ اجتماعی - اقتصادی شرق باستان
Snegurev, Igor Leont'evich, 1907. *Drevnii vostok, Atlas po drevnei istorii Egipta, perednei Azii, Indii i Kitaia*. Sostavil I.L. Sneg rev pod redaktsiei akad. V.V. Struve. Leningrad: Sotsial'no-ekonomicheskoe izdatel'stvo, Leningradskoe otdelenie, 1937.

شرق باستان، اطلس تاریخ باستانی مصر، آسیای پیشین، هندوچین (ویرایش)
«Izuchenie istorii drevnego vostoka v SSSR za period 1917-1937 gg.», *VDI* 1, 1938, 13-22.

«پژوهش درباره تاریخ شرق باستان در اتحاد شوروی طی سالهای ۱۹۱۷-۱۹۳۷»
Materialy po istorii Turkmen i Turkmeny. Leningrad: Akedemiia Nauk Leningrad. Institut vostokovedeniia; Leningrad: Izdatel'stvo Akademii nauk, 1938.

مطالبی درباره تاریخ ترکمنستان و ترکمانان
Istoriia drevnego Vostoka ... (2 nzd.). Leningrad: Oriz, Gospolitizdat, 1941.

تاریخ شرق باستان
«Problemy istorii drevnego vostoka v sovetskoi istoriografii», *VDI* 3, 1943, 17-41.

«مسائل تاریخ شرق باستان در تاریخ‌نگاری شوروی»
«Nadpis' kserksa o devakh i religiia persov», *Izv. AN SSSR. SIF* 3, 1, 1944, 128-140.

«کتیبه خشایارشا درباره دیوان و آیین ایرانیان»
«Rodina zaroastrizma», V kn.: *Rabochaia khronika Instituta Vostokovedeniia za 1943 g.* Tashkent: 1944, 8-10; V kn.: *Materialy ob istorii tazhikov i tazhikistaba*. Sb. 1. Stalinabad

هخامنشی و از کارشناسان زبان فارسی باستان دانست او مطالعات بسیار دقیقی در اوضاع اجتماعی هیتیان و عبرانیان و دیگر اقوام سامی داشته است. زبانهای آشوری، بابلی قدیم و عیلامی را فراگرفته و سپس به مطالعه تاریخ کلد، آشور، عیلام، هخامنشی و تاریخ تمدن آن دوره ایران پرداخته است.

۱۹۵۴ در بیست و سومین کنگره شرق‌شناسان در کیمبریج، ۱۹۵۵ در دهمین کنگره بین‌المللی تاریخ در رم و ۱۹۶۰ در بیست و پنجمین گردهمایی شرق‌شناسان در مسکو شرکت کرده است.

آثار
«In Rossiiskaia akademiia istorii material'noi kul'tury», *Izv.* V, 1, Leningrad: 1921, 251-256; V. 2, Leningrad: 1922, 49-64. History of the patesiate of Unma.

عناصر فرهنگی در آکادمی تاریخ روسیه
«A Stamp of King Amonhotop III from the Collection of N.P. Likhacheff», *AE*, V. 10, 1925, 741-77.

«مهر آمن هوتب سوم از مجموعه لیخاچف»
«A Wood Stamp of the Hermitage Collection», *AE*, V. 10, 1925, 77-78.

«مهر چوبی مجموعه ارمیتاژ»
«Egyptian Sealings in the Collection of the Academician N.P. Likhatechew», *AE*, V.11, 1926, 116-119.

«مهرهای مصری در مجموعه آکادمیسین لیخاچف»
«Ort der Herkunft und Zweck der zusammensetzung des grossen Papyrus Harris», *Aegyptus*, RIEP, V. 7, 1926, 81-40.

«محل، خاستگاه و هدف گردآوری پاپیروس هاریس بزرگ»
«Ein Ägypter-Schwiegersohn des Sanherib», *ZASA*, V. 62, 1927, 55.

«داماد مصری سناخریب»
«Zum Namen des Königs», *ZASA*, V. 62, 1927, 65-66.

«درباره نام شاه»
Mathematischer Papyrus des staatlichen Museums der schönen Künste in Moskau. Hrsg. und kommentiert von W.W. Struve Benutzung einer hieroglyphischen Transkription von B.A.Turajeff ... Berlin: J. Springer, 1930.

1960, 2-29.

«شرق‌شناسی شوروی طی چهل سال»

Struve, V.; Orbeli, I.; Petroshevski, I.; Stroeva, L.; Belenitski, A., «Nekotorye zamechaniia po povodu retsenzii V.N. Gabashvili i P.I. Petrova, na knigu Istorii Irana s drevneishikh vremen do kontsa 18 veka», NAA 3, 1961, 248-251.

«برخی اظهارنظرها درباره نقد گاباشویلی و پترووا بر کتاب تاریخ ایران از روزگار باستان تا پایان سده هجدهم» (با همکاری)

Khrestomatiia po istorii drevnego Vostoka. Pod. red. V.V. Struve i D.G. Redera. Moskva: Izd-vo vostohnoi lit-ri, 1963.

گزیده‌هایی درباره تاریخ شرق باستان (ویرایش)

Etiudy po istorii Severnogo prichernomor'ia, Kavkaza i Srednei Azii. 1968.

بررسی‌هایی پیرامون تاریخ مناطق شمالی سواحل دریای سیاه، قفقاز و آسیای میانه

«Ariiskaia problema», SE, 6-7, 117-124.

آریائی‌ان

Assiriologiia i egiptologiia. Sbornik statei Leningradskogo universiteta. Kafedra drevnego Vostoka.

آشورشناسی و مصرشناسی

Drevnii Egipet i drevnii Afrika. Sbornik stateia.

مصر کهن و افریقای باستان

Drevnii mir. Sbornik statei Akademika V.V. Struve, AN SSSR, Institut Nrodov Azii.

دنیای کهن

Gosudarstvo Lagam, bor'ba za Yashshenie grazhdanskogo prava v Lagame XXV-XXIV.

حکومت لاگام، مبارزه در راه گسترش حقوق شهروندی در لاگام

Ocherki istorii Drevnego Vostoka. Outline history of the Ancient East. By V.C. Vorob'ev-Desiatovakii, R.F. Its, L.A. Lipin, N.S. Petrovsky. Edited by V.V. Struve.

شرحی درباره تاریخ شرق در روزگار باستان (ویرایش)

Problemy sotsialno-ekonomicheskoi istorii drevnego mira. Sbornik zametk. Akademiia nauk SSSR. Institut narodov azii.

مسائل تاریخ اجتماعی-اقتصادی جهان در روزگار باستان

Gosizdat, 1945, 3-55.

«خاستگاه آیین زرتشت»

«Novye dannye istorii Aremenii za sviditel'stvovanie Behistunskoi nadpisi», *Izv. AN Arm. SSR. obschest. nauki* 8, 1946, 31-38.

«آگاهی‌های جدید درباره تاریخ ارمنستان بنا بر گواهی سنگ نبشته بیستون»

«Pokhod Dariia I na sakov - Massageta», *Izv. AN SSSR SIF* 3, III, 1946, 231-256.

«لشکرکشی داریوش اول علیه سکاها - ماساژتها»

«Khronologiia VI. v. do n. e. v. trude Herodota», *VDI* 2, 1952, 60-78.

«رویدادهای سده ششم پیش از میلاد در نوشته هرودت»

Znachenie nekotorykh iz demoticheskikh popirusov Gosudarstvennogo muzei izobrazitel'nykh iskusstv imeni A.C. Pushkina dlia istorii i kul'tury ptolemeevskogo Egipta. Moskva: Izd-vo Akademii nauk, SSSR, 1956.

اهمیت برخی از پاپیروس‌های موجود در موزه دولتی هنرهای تجسمی پوشکین برای تاریخ فرهنگ مصر در روزگار بطالسه

Geschichte der alten Welt. Chrestomathie, Berlin: Volk und Wissen, Volkseigener Verlag, 1959.

تاریخ جهان باستان

Drevnie Egipty. AN SSSR, Institut vostokovedeniia, Pamiati Vladimira Semeiovicha Golemishcheva, Redaktsionnaia Kollegiia; V.V. Struve i dr.; Moskva: Izd-vo Vostochnoi lit-ry, 1960.

مصر باستان (ویرایش)

Issledovaniia po istorii kul'tury narodov vostoka. Sbornik v chest' akademika I.A. Orbeli (Redaktsionnaia kollegia V.V. Struve i dr., Leningrad: Izd-vo AN SSSR, Leningradskoe otdelenie, 1960.

پژوهش‌هایی درباره تاریخ فرهنگ مردم شرق

«The Religion of Achaemenids and Zoroastrianism», Translated from the Russian by E.I. Bessmertina. *CHM* 3, 1960, 529-545.

«دین هخامنشیان و زردشت‌گرایی»

«Sovetskoe Vostokovedenie za, let», *UZIV* 25,

استرووه؛ «فهرست آثار چاپ شده آکادمیسین واسیلی واسیلیویچ استرووه»

Lipin, L.A. «*Chestvovanie akademika V.V. Struve (V sviazi s 65-letiem so dnia rozhdeniia i 45- letiem nauchnoi, pedagogicheskoi i obshchesvennoi deiatel'nosti)*», VAN 4, Moskva: 1954, 78-79.

«مراسم جشن به افتخار آکادمیسین و. و. استرووه (به مناسبت شصت و پنجمین سالروز تولد و چهل و پنجمین سال فعالیت‌های علمی، تربیتی و اجتماعی)»
«Struve, V.V.», V kn.: *Entsiklopedicheskii slovar*. T. 3, Moskva: 1955, 337.

و. و. استرووه»

Gribov, R.A., «V.V. Struve. (K 75 letiiu so dnia rozhdeniia)», VLU. un-ta 20, Seriia istorii, iazyka i literatury, vyp. 4, 1956, 162-164.

و. و. استرووه (به مناسبت هفتاد و پنجمین سالروز تولد)
«Struve, V.V.», V kn.: *BSE*. Izd. 2, T. 41. Moskva: 1956, 147.

و. و. استرووه»

Trudy Iuzhno-Turkmenistanskoi arkheologicheskoi kompleksnoi ekspeditsii. Ashkhabad: AN Turkm. SSR, T. 8, 1958. (Posviashchaetsia predsedateliu uchenogo Soveta IuTAKE d-ry ist. nauk. akad. V.V. Struve v sviazi s 70-letiem so dnia ego rozhdeniia).

نوشته‌های هیأت باستان‌شناسان ترکمنستان جنوبی (تقدیم به و. و. استرووه، رئیس هیأت باستان‌شناسان ترکمنستان جنوبی، به مناسبت هفتادمین سال تولد وی)

«Akademik Vasilii Vasil'evich Struve (k semidesiatiletiiu so dnia rozhdeniia)», *Prepodovanie istorii v shkole* 1, Moskva: 1959, 53-55.

«آکادمیسین واسیلی واسیلیویچ استرووه (به مناسبت هفتادمین سالروز تولد وی)»

Akademik V.V. Struve. Bibliograficheskaia spravka. Sost.: P.D. Miliband. Moskva: Izd. vost. lit. 1959. (AN SSSR. In-t vostokovedeniia). (khronol perechen' 242 kn., St., rets. i red. rabot za 1912-1958).

آکادمیسین و. و. استرووه

«Akademik V.V. Struve. (K 70 letiiu so dnia

Strany i narody vostoka. Lands and Peoples of the East. Edited by V.V. Struve. (Akademiia Nauk SSSR. Vostochnaia komissiiia Geograficheskogo obshchestva Soiuza SSR.) Russian text. Vyp. 1.

کشورها و مردم شرق (ویرایش)
درباره‌اش

Kamenetskii, Frank. «V. V. Struve», *Izv*. 26, Moskva: Maia, 1935.

و. و. استرووه»

«Struve, V.V.», V kn.: *MSE*. Moskva: T. 10, 1940, stlb. 473.

و. و. استرووه»

Korostovtsev, M.A. «Izuchenie istorii drevnego mira za 25 let», V kn.: *25 let istoricheskoi nauki v SSSR*. Moskva-Leningrad: 1942, 197-198.

«بررسی تاریخ دنیای کهن طی بیست و پنج سال»
Istoriia Drevnego Vostoka. Moskva: Gospolitizdat, 1944.

تاریخ شرق کهن

«Nagrazhdenie ordenom Lenina za vydaiushchiisia zaslugi v razvitii nauki v sviazi s 220-letiem Akademii nauk SSSR», *Pravda*, 11 iiunia, 1945, Moskva: *Izv*. 12 iiunia, 1945.

«اعطای نشان لنین به پاس خدمات برجسته در امر پیشبرد علوم به مناسبت دویست و بیستمین سالگرد آکادمی علوم اتحاد شوروی»

«Struve, V.V.», V kn.: *BSE*. Moskva: T. 53, 1946, 62-63.

و. و. استرووه»

Balk, S.N. «Istoricheskaia nauka v Leningradskom un-te za 125 let», V kn.: *Trudy iubileinoi nauchnoi sessii (LGU)*. Leningrad: 1948, 68-69.

علوم تاریخی در دانشگاه لنینگراد طی ۱۲۵ سال»
Reder, D. i Rubinshtein, R. «Shestidesiatiletie akademika Vasilii Vasil'evicha Struve», *VDI* 1, Moskva-Leningrad: 1949, 166-174; «Spisok pechatnykh trudov akademika Vasilii Vasil'evicha Struve», 175-178, (khronol perechen' 126 kn., St. i rets. za 1912-1948 gg.)
«شصتمین سالروز تولد آکادمیسین واسیلی واسیلیویچ

rabot za 1912-1961 gg.)

«آکادمیسین واسیلی واسیلیویچ استرووه»؛ فهرست آثار و. استرووه»

«Struve, V.V.», V kn.: *Urainskaia radianskaia entsiklopediia*. T. 14, Kiev: 1963, 133.

و. استرووه»

Pavliovskii, E. «V.V. Struve - 75 let», V kn.: *Strany i narody Vostoka*. Vyp. 3, Geografiia, etnografiia, Istoriia, Moskva: 1964, 3.

و. استرووه - هفتاد و پنج سال»

Reder, D.G. «K semidesiatiletiiu akademika V.V. Struve», *NAA* 3, Moskva: 1964, 213.

«به مناسبت هفتادمین سالروز و. استرووه»

«Semidesiatiletie akademika V.V. Struve», *VDI* 1, Moskva: 1964, 218-220.

«هفتادسالگی آکادمیسین استرووه»

Utchenko, S.L. «Nekotorye cherty obraza uchenogo i chloveka. (K 75-letiiu akademika V.V. Struve)», *VI* 5, Moskva: 1964, 117-120.

«شرحی درباره شخصیت آکادمیسین و. استرووه به عنوان یک دانشمند و انسان، (به مناسبت هفتاد و پنجمین سال تولد او)»

«Zhizn' v nauke, zhizn' v trude. (K semidesiatiletiiu so dnia rozhdeniia V.V. Struve)», V kn.: *Assiriologiia i egiptologiia*. Leningrad: 1964, 5-18.

«زندگی در علم، زندگی در کار (به مناسبت هفتادمین سالروز تولد و. استرووه)»

Mosson, M.E. «Akademik Akademii nauk SSSR Vasilii Vasil'evich Struve», (Nekrolog), *Izv. AN Tur. SSR, Seria obshchestv. nauk*, 6, Ashkhabad: 1965, 66-69.

«آکادمیسین آکادمی علوم اتحاد شوروی واسیلی واسیلیویچ استرووه» (یادنامه)

«Vasilii Vasil'evich Struve (1889-1965)», *VLU* 20, Seria istorii iazyka i literatury. vyp. 4, 1965, 167.

«واسیلی واسیلیویچ استرووه (۱۸۸۹-۱۹۶۵)»

«Vasilii Vasil'evich Struve», (Nekrolog), *VI* 11, Moskva: 1965, 218.

«واسیلی واسیلیویچ استرووه» (یادنامه)

«Vasilii Vasil'evich Struve (3. II. 1889-15.IX.

rozhdeniia)», *VIMK* 1, Moskva: 1959, 151-155.

«آکادمیسین و. استرووه (به مناسبت هفتادمین سالروز تولد وی)»

«Chestovovanie akademika V.V. Struve (k 70-letiiu so dnia rozhdeniia)», *PV* 2, Moskva: 1959, 258.

«مراسم جشن به افتخار آکادمیسین و. استرووه (به مناسبت هفتادمین سالروز تولد وی)»

«Chestovovanie akademika V.V. Struve», *VAN SSSR* 4, Moskva: 1959, 112.

«برگزاری مراسم جشن به افتخار آکادمیسین و. استرووه» Korostovtsev, M.A. «Akademik V.V. Struve», *PV* 1, Moskva: 1959. 225-227.

«آکادمیسین و. استرووه»

Petrovskii, N. «Akademik Vasilii Vasil'evich Struve (k 70-letiiu so dnia rozhdeniia i 50-letiiu nauchnoi deiatel'nosti)», *SV* 1, Moskva: 1959, 49.

«آکادمیسین واسیلی واسیلیویچ استرووه (به مناسبت هفتادمین سالروز تولد و پنجاهمین سال فعالیت‌های علمی)»

Petrovskii, N. «Polveka nauke. (k 70-letiiu so dnia rozhdeniia)», *Leningradskii un-t*, 26 ianvaria, 1959.

«نیم قرن در علم (به مناسبت هفتادمین سالروز تولد)» Pigulevskaiia, N. «Vydaishchiisia sovetskii vostokoved», *LP* 4, febralia, 1959.

«شرق‌شناس برجسته شوروی»

«Struve, Vasilii Vasil'evich», V kn.: *Bibliograficheskii slovar' deiatelei estestvo - znachenii i tekhniki*. T. 2, Moskva: 1959, 251.

«واسیلی، واسیلیویچ استرووه»

«Tvorcheskii put' akademika Vasilii Vasil'evicha Struve. (K 70-letiiu so dnia rozhdeniia)», *VDI* 1, Moskva: 1959, 212-218.

«فعالیت خلاقه آکادمیسین واسیلی واسیلیویچ استرووه (به مناسبت هفتادمین سالروز تولد وی)»

«Akademiku Vasiliiu Vasil'evichu Struve», V kn.: *Drevnii mir*. Moskva: 1962, Pigulevskaiia N.V.; «Akademik V.V. Struve», 5-6; «Spisok trudov V. V. Struve», Sost. S.D. Miliband, 9-22. (Khronol. Spisok 247 kn. Sg. rets i red.

rannego khristianstva. Minsk: 1970, 74-76.

شرح تاریخ‌نگاری تورات و مسیحیت اولیه

Korostovtsev, M.A. «Struve V.V.», V kn. *SIE*.

T. 13, Moskva: 1971, 873-874.

«و. و. استرووه»

«Struve, V.V.», V kn.: *Aziatskii muzei Lo In-ta vostokovedeniia AN SSSR*. Moskva: 1972, Imen. ukaz: 591.

«و. و. استرووه»

«Pamiat V.V. Struve», «Spisok pechatnykh rabot V.V. Struve», V kn.: *Drevnii Egipet i drevniaia Afrika*. Sost. S.D. Miliband. (khronol. perechen' 94 kn., St, rets i red. rabot za 1959-1965) 3-7.

«یادبود و. و. استرووه»، «فهرست آثار چاپ شده استرووه»

منابع ۳۴: ۴۵ ج ۱ ص ۷۹۳ و ۸۰۳ و ۱۲۲۳، ۸۶ س ۳
ش ۱۰ ص ۷۲۷۰: ۱۲۵ ج ۱۵ ص ۱۵۴-۱۵۶؛ ۱۵۱ ج ۷
ص ۵۶۲: ۱۵۲ ج ۱ و ۵ و ۶ و ۷؛ ۱۵۵ ص ۵۳۶-۵۳۵.

استروویا، لودمیلا ولادیمیروونا [ludmilā vlاديمirovna estroyevā]

Stroeva, Ludmila Vladimirovna

(۱۹۱۰ -)، تاریخ ایران.

۲۲ آوریل در سواستوپول^۱ روسیه متولد شد. در ۱۹۳۷ دانشکده تاریخ دانشگاه دولتی لنینگراد رابه پایان رساند. در ۱۹۴۴ نامزد (دکتر) علوم تاریخی شد.

۱۹۴۴ استاد دانشکده مطالعات شرقی دانشگاه دولتی لنینگراد، ۱۹۴۶ دانشیار و در ۱۹۴۹ کارمند ارشد علمی آن دانشگاه گردید.

۱۹۶۰ در بیست و پنجمین کنگره بین‌المللی شرق‌شناسان در مسکو شرکت داشت. وی به دریافت مدالهای اتحاد جماهیر شوروی نایل آمده است.

آثار

Kand. diss: *Vozvyshenie Timura (1360-1370 gg)*. Leningrad: AN SSSR. In-t vostokovedeniia, 1941.

اعتلای تیمور (۱۳۶۰-۱۳۷۰ م)، رساله دکتری
Zashch. v MGU.

دفاعیه در دانشگاه دولتی مسکو

1965)», (Nekrolog), *VDI* 7, Moskva: 1965, 3-8.

«واسیلی واسیلیویچ استرووه (۱۸۸۹-۱۹۶۵)» (یادنامه)

«Vasilii Vasil'evich Struve», (Nekrolog), *NAA* 6, Moskva: 1965, 241-242.

«واسیلی واسیلیویچ استرووه» (یادنامه)

«Vasilii Vasil'evich Struve (1889-1965)», (Nekrolog), *AAS* 11, Moskva: 1965, 56.

«واسیلی واسیلیویچ استرووه» (یادنامه)

«V.V. Struve», (Nekrolog), *VAN SSSR* 12, Moskva: 1965, 118.

«و. و. استرووه» (یادنامه)

«V.V. Struve», (Nekrolog), *Izv.* 18, Sentiabria, Moskva: 1965.

«و. و. استرووه» (یادنامه)

«Akademik Vasilii Vasil'evich Sturve», (Nekrolog), *PS*, Vyp 15 (78). *Istoriia i filologiya stran Blizhnego Vostoka*, Moskva-Leningrad: 1966, 3-4.

«آکادمیسین واسیلی واسیلیویچ استرووه» (یادنامه)

Ol'derogge, D.A. i Matveev. «V.V. Vasilii Vasil'evich Struve (1889-1965)», *SE* 2, Moskva: 1966, 148-150.

«واسیلی واسیلیویچ استرووه»

Fichman, U.F. «Akademimmitglied Wassili Wassijewitsch Struve», *Das Altertum*, Bd. 13. Hit. 4, Berlin: 1967, 251-256.

«آکادمیسین واسیلی واسیلیویچ استرووه»

Shumovskii, T.A. «Pamiat uchitelia», 5-6; Petrovskii, N.S. «Vasilii Vasil'evich Struve», 7-15; Lunin, L.A. «Akademik V.V. Struve kak shumerolog», 16-24; Ioseleva, M. Ia. «Nauchnyi vklad V.V. Struve v izuchenie matematiki drevnego Egipta», 25-29, V kn.: *Strany i Narody Vostoka*. Vyp. VIII, Geografiia Etnografiia, Istoriia, Moskva: 1969.

«به یاد استاد»؛ «واسیلی واسیلیویچ استرووه»؛ «آکادمیسین و. و. استرووه به عنوان سومرشناس»؛ «خدمات علمی و. و. استرووه در زمینه مطالعه دانش ریاضیات در مصر باستان»
«Struve, V.V.», V kn.: *Vidnyi radiatskii istoriki*. Kiev: 1969, 203-205.

«و. و. استرووه»

Livshits G.M. *Ocherki po istoriografii biblii i*

«Dvizhenie ismailitov v Isfagane v 1100-1107 gg.», VLU 14, Serii istorii iazyka i literatury, Vyp. 3, 1962, 60-73.

«جنبش اسماعیلیان در اصفهان در سالهای ۱۱۰۰-۱۱۰۷ م»، «Bar'ba iranskogo naroda protiv angliiskoi tabachnoi monopolii v Irane v 1891-1892 gg.», V kn.: *Problemy istorii natsional'no - osvoboditel'nogo dvizheniia v stranakh vostoka*. Materialy Mezhdvuzovskoi konferentsii pri LGU, 25-27; Ianvaria 1961, Leningrad: LGU, 1963, 160-183.

«مبارزه مردم ایران علیه انحصار دخانیات در سالهای ۱۸۹۱ و ۱۸۹۲»

«Ismaility Irana i Sirii XI-XIII vv. V zarubezhnoi i sovetskoi istoriografii», V kn.: *Mezhdvuzovskaia nauchnaia konferentsiia po istoriografii i istochnikovedeniia istorii stran Azii i Afriki (22-26 ianvaria 1963 g.)*. Leningrad: LGU, 1963, 49-51.

«اسماعیلیان ایران و سوریه طی سده‌های یازدهم و سیزدهم در تاریخ‌نگاریهای شوروی و خارجیان»

«Vosstanie ismailitov v Irane v kontse XI nachale XII veka», V kn.: *Issledovaniia po istorii stran vostoka*. Sbornik statei otv. red. A.D. Zheltikov. Leningrad: LGU, 1964, 4-60.

«شورش اسماعیلیان ایران در پایان سده یازدهم و آغاز سده دوازدهم میلادی»

«Rashid-ad-Din Kak istochnik po istorii ismailitov Alamuta (Izdanie neopublikovannoi chasti, *Dzhami at-tavarikh*)», V kn.: *Voprosy istorii stran Vostoka*. Leningrad: LGU, 1965, 123-142.

«جامع‌التواریخ رشیدی به‌عنوان مأخذ تاریخ اسماعیلیان الموت»

«Vnutrennee polozenie ismailitskogo gosudarstva v 20-50 kh. godakh XII veka», V kn.: *Filologiya istoriia stran zarubezhnoi Azii i Afriki*. Tezis nachal'noi konferentsii vostochnogo fakul'teta 1964-1965 uch. god., Leningrad: LGU, 1965, 84-86.

«اوضاع داخلی حکومت اسماعیلیان در سالهای ۲۰ تا ۵۰ سده دوازدهم میلادی»

«K istorii osnovaniia gosudarstva Ilkhanov v Irane», V kn.: *Nauchnaia sessiia LGU*. Leningrad: 1948, 54-56.

«پیرامون تاریخ تأسیس دولت ایلخانان در ایران» «Serbedary Samarkanda», UZLGU 98, Seriiia vostokovedch. nauk, Vyp. 1, 1949, 270-281.

«سریداران سمرقند»

«Vozniknovenie gosudarstva Timura», UZLGU 128, Seriiia vostokovedch nauk, vyp. 3, Istoriia i filologiya stran Vostoka, 1952, 64-87.

«ظهور دولت تیموریان»

«Unichtozhenie gosudarstva ismailitov v Irane», UZLGU 179, Seriiia vostokovedch. nauk, Vyp. 4, istoriia i filologiya stran Vostoka, 1954, 192-214.

«انقراض حکومت اسماعیلیان در ایران»

«Bar'ba kochevoi i osedloi znati v chagataiskom gosudarstve v pervoi polovine XIV v.», V kn.: *Pamiati akad. I. IU. Krachkovskogo*, Leningrad: 1958, 206-220.

«مبارزه بین بزرگان کوچنده و ساکن در دولت چغتایی طی نیمه اول سده چهاردهم میلادی»

V kn.: *Istoriia Irana s drevneisikh vremen do kontsa XVIII vek*. Leningrad: 1958, Avt. razdelov: «Gosudarstvo Buidov. Azud-ad-dovie», 140-142; «Buidy posle Azu-dad-doule», 142; «Ismaility v Irane», 151-152; «Iran pod vladychestvom mongol'skikh khanov (1220-1336)», 164, 175-210.

«حکومت آل بویه، عضدالدوله؛ بوییان پس از عضدالدوله؛ اسماعیلیان در ایران؛ ایران زیر سلطه خانهای مغول در سالهای ۱۲۲۰ تا ۱۳۳۶»

«Den'voscreseniia iz mertvykh i ego sotsial'naia sushchnosti, Iz istorii ismailitskogo gosudarstva v Irane XII v.», KSI/ AN SSSR 38, 1960, 19-25.

«روز رستاخیز و ماهیت اجتماعی آن، به‌نقل از تاریخ دولت اسماعیلیان ایران در سده دوازدهم میلادی»

«Poslednii khorezmshakh i ismaility Alamuta», V kn.: *Issledovaniia po istorii kul'tury narodov vostoka*. Moskva-Leningrad: 1960, 451-463.

«آخرین خوارزمشاهیان و اسماعیلیان الموت»

Irane v nachale XX v., V kn.: *Protiv fal'sifikatsii istorii kolonializma*. Moskva: 1962, 77-103.

«درباره تاریخ توسعه طلبی امپریالیزم انگلیس در ایران در آغاز سده بیستم»

Kand. diss.: *Politika Anglii v otnoshenii Rossii i stran Srednego i Dal'nego Vostoka v 1904-1905 gg.* Moskva: MGPI im V.I. Lenina, 1963, XXI.

سیاست انگلیس در ارتباط با روسیه و کشورهای شرق میانه و دور در سالهای ۱۹۰۴-۱۹۰۵ (رساله دکتری، نامزدی علوم)

Avtoref.: Moskva: 1963.

چکیده رساله علمی

«Pozitsiia angliiskogo pravitel'stva v period podgotovki i provedeniia portsmutskoi mirnoi konferentsii 1905g», V kn.: *Istoricheskie zapiski (Kurskii GPI)*. 1966, vyp. XXVI, 190-207.

«خط مشی دولت انگلیس در دوران تدارک و برگزاری کنفرانس صلح پورتسموت در ۱۹۰۵»

Kolonial'naia politika kapitalisticheskikh derzhav (1870-1914). Moskva: prosveshchenie, 1967, vyp. 1, Sost.: I. I. Kopelova. P. I. Ostrikov. E.E. Iurvoskaia i Z.P. Iakhimovich.

سیاست استعماری دولتهای سرمایه داری در سالهای ۱۸۷۰-۱۹۱۴، (با همکاری)

منابع ۱۵۲ ج ۵؛ ۱۵۵ ص ۴۰۹.

[čarlz estuārt] چارلز

Stewart, Charles

(۱۷۶۴-۱۸۳۷)، تاریخ، ترجمه متون.

در انگلستان به دنیا آمد. ۱۷۸۲ به ارتش کمپانی هند شرقی در بنگال پیوست. از ۱۸۰۰ تا ۱۸۰۶ استاد یار زبان فارسی در فورت ویلیام کالج^۱ کلکته بود. در ۱۸۰۲ و ۱۸۰۳ معاونت سرهنگ سیمز^۲، فرمانده اعزامی به آمرپوره^۳، را عهده دار شد. از ۱۸۰۷ تا ۱۸۲۷ به عنوان استاد زبانهای فارسی، عربی و هندی در هیلی بوری کالج^۴ مشغول بود. در ۱۸۰۸ با درجه سرگردی از خدمت در ارتش بریتانیا بازنشسته شد.

1. Stavropol'skii
2. Kursk
3. Fort William College
4. Colonel Symes
5. Amarapura
6. Haileybury College

«Vystupleniia ismailitov v sirii na grani XI-XII vv., (1096-1113 gg)», *KSINA* 86, Moskva: AN SSSR, Istorii i filologii Blizhnogo Vostoka, semitologii, 1965, 189-195.

«خروج اسماعیلیان در سوریه، حدود سده های یازدهم و دوازدهم میلادی»

«Novyi prizyv ismailitov kak ideologiiia narodnogo dvizheniia v Irane v XI-XII vv.», (Ad-da'wat al dzhadida of the Ismailits as an Ideology of the Peoples Movement in Iran XI-XII Centuries), *PS* 21, 1970, 199-213.

«دعوت جدید اسماعیلیان به عنوان ایدئولوژی جنبش مردمی در ایران در سده های یازدهم تا دوازدهم میلادی»
«Provozglashenie dnia voskreseniia», (Iz istorii gosudarstva ismailiov v Irane XI-XIII vv.), *Iran: Sbornik statei*, 1973, 133-165.

«اعلام روز رستاخیز» (از تاریخ حکومت اسماعیلیان ایران در سده های یازده تا سیزده میلادی)

«Russkie istochniki po istorii Irana vtoroi poloviny XVIII veka», *VLU, Ser. ist. iaz. i lit.*, 4, 1974, 67-75.

«مآخذ روسی درباره تاریخ ایران در نیمه دوم سده هجدهم»

«K voprosu o sotsial'noi periode ismailitskogo dvizheniia v Irane v XI-XII v.», *VLU, Ser. ist. iaz. i lit.*, 20.

«درباره مراحل اجتماعی جنبش اسماعیلیان ایران در سده های یازدهم و دوازدهم میلادی»

منابع ۱۵۲ ج ۵ و ۶؛ ۱۵۵ ص ۵۳۳.

آستریکوف، پتر ایوانوویچ [peter ivānovič ostrikof]

Ostrikov, Peter Ivanovich

(۱۹۲۶ -)، تاریخ.

۱۵ ژوئیه در استاوروپول^۱ شوروی متولد شد. ۱۹۵۱ در رشته تاریخ از دانشسرای عالی استاوروپول فارغ التحصیل گردید. در ۱۹۶۳ نامزد (دکتر) علوم تاریخی شد.

۱۹۶۱ استاد و در ۱۹۶۶ دانشیار و رئیس بخش تعلیم و تربیت دانشسرای عالی کورسک^۲ گردید.

آثار

«K istorii imperialisticheskoi ekspansii Anglii v

Timūry, or Autobiographical Memoirs of the Moghul Emperor Timūr. Written in the Jagtay Tūrky language, Turned into Persian by Abu Talib Hussyny, and translated into English by Major Charles Stewart... London: Printed for the Oriental Translation Committee, and sold by J.Murray (etc.), 1830.

ملفوظات تیموری یا خاطرات تیمور امپراتور مغول به قلم خود او، (ترجمه)

Jauhar, Āftābjī, 16th. Cent. *The Tezkereh al Vakiāt, or Private Memoirs of the Moghul Emperor Humāyūn. Written in the Persian language by Jouher ... Tr. by Major Charles Stewart ..., London: Printed for the Oriental Translation Fund of Great Britain and Ireland, 1832; 1852.*

تذکره الوقعات یا خاطرات شخصی همایون امپراتور مغول، اثر جوهر آفتابجی (ترجمه)

منابع ۱ ص ۲۷، ۵۰ ص ۴۳۹؛ ج ۲ ص ۴۷۶، ۶۸ ج ۲ ص ۱۸۰۸؛ ج ۱ ص ۱۲۴؛ ج ۴ ص ۴۰۳؛ ج ۱۲۵ ص ۱۵ ج ۱۱۲؛ ج ۱۳۴ ص ۷ ص ۶۵۷؛ ج ۱۵۱ ص ۸۶۳ و ج ۷ ص ۵۴۲ و ۵۴۳؛ ج ۱۵۲ ص ۲ و ۴ و ۵ و ۷.

استوارت - رابینسن، جیمز [Jeymz estuārt - rābinsen]

Stewart - Robinson, James

(۱۹۲۸ -)، تاریخ ادبیات، ۳ مارس در ادینبرا^۲ (اسکاتلند) به دنیا آمد. در دانشگاه ادینبرا درس خواند، در ۱۹۵۴ فوق لیسانس و در ۱۹۵۹ درجه دکتري دریافت کرد. از ۱۹۴۶ تا ۱۹۴۹ در ارتش بریتانیا خدمت کرد. از ۱۹۵۶ تا ۱۹۵۹ به تدریس زبان ترکی در دانشگاه میشیگان مشغول بود. از ۱۹۵۹ تا ۱۹۶۵ استادیار مطالعات ترکی، از ۱۹۶۵ تا ۱۹۷۰ دانشیار و در ۱۹۷۰ استاد دانشگاه گردید. در ۱۹۶۲ عضو شورای تحقیقاتی علوم اجتماعی و در ۱۹۶۷ عضو هیأت گردانندگان انستیتوی امریکایی تحقیقات ترکیه بود. همچنین در انجمن بین المللی تحقیقات شرقی، انجمن شرق شناسی امریکا، انجمن سلطنتی آسیای مرکزی و انجمن مطالعات خاورمیانه ای شمال امریکا

محل خدمت وی در دوران بازنشستگی، هند علیا و روھیل خندا^۱ بوده است. ۱۹ آوریل درگذشت.

آثار

A Descriptive Catalogue of the Oriental Library of the Late Tippoo Sultan of Mysore. To which are prefixed, memoirs of Hyder Aly khan, and his son Tippoo Sultan. Cambridge: 1809.

فهرست توصیفی کتابخانه شرقی تیپوسلطان میسوری Abū Tālib ibn Muḥammad, Isfahani. 1759-1806. *The Travels of Mirza Abu Taleb Khan in Asia, Africa, and Europe, During the Years 1799, 1800, 1801, 1802, and 1803. Written by himself in the Persian language. Tr. by Charles Stewart ... London: B. Watts, 2 vols., 1810; Voyages de Mirsa Abu Taleb Khan, en Asia, en Afrique et en Europe pendant les années 1799, 1800, 1801, 1802 et 1803. Traduit de l'anglais en Français par Hendrik Janeen, Paris: 1811; London: 1814.*

سفرهای میرزا ابوطالب خان در آسیا، افریقا و اروپا در سالهای ۱۷۹۹، ۱۸۰۰، ۱۸۰۱، ۱۸۰۲ و ۱۸۰۳ م (ترجمه)

The History of Bengal, from the First Mohammedan Invasion until the Virtual Conquest of that Country by the English, A.D. 1757. London: 1813.

تاریخ بنگال از نخستین تهاجم اسلامی تا تصرف تقریبی آن کشور به دست نیروهای انگلیسی در ۱۷۵۷

An Introduction to the Anvār i Soohyhy of Hussein Vāiz Kāshify. A Persian version of the fables of Bidpā'i. Containing the seventh chapter both of that work, and also of the Arabic version of the Kalilah wa Dimnah, by Ibn al-Muqaffa'. V. 29, 6, 42, 32, [3], London: 1821.

درآمدی بر انوار سهیلی اثر حسین واعظ کاشفی *Original Persian Letters and other Documents, with Facsimiles. Compiled and Translated by Charles Stewart. London: 1825.*

اصل نامه ها و سایر مدارک نوشته شده به زبان فارسی همراه با رونوشت آنها (گردآوری و ترجمه)

Timūr, the Great, 1336-1405, *The Mulfuzāt*

عضویت داشته است.

آثار

«The Tezkere Genre in Islam», *JNES* 23, 1964, 57-65.

«تذکره نویسی در اسلام»

«The Ottoman Biographies of Poets», *JNES* 24, 1965, 57-74.

«زندگینامه شاعران عثمانی»

The Traditional Near East. Ed. by Stewart - Robinson, 1966.

شرق نزدیک سنت گرای (ویرایش)

«Ahdi and His Biography of Poets», *Iran and Islam, in Memory of V. Minorsky*, 1971, 557-564.

«عهدی و تذکره الشعرا او»

«Turkey's Largest Mosque Goes up in Ankara», *JRCI* 7i, 1974, 59-62.

«بنای بزرگترین مسجد ترکیه در آنکارا»

«Madīh, Madh», *EI*, Vol. V, 1984, 155-158.

«مدیح، مدح» (در ادبیات ترکی)

منابع ۱۳۱ ج ۳ ص ۴۵۲؛ ۱۳۸ ج ۵؛ ۱۵۰ س ۱۹۶۱-۱۹۶۵، ۱۹۶۶-۱۹۷۰، ۱۹۷۱-۱۹۷۲ و ۱۹۷۴-۱۹۷۵.

استوری، چارلز امبروز [čarlz ambroz estori]

Story, Charles Ambroz

(۱۸۸۸-۱۹۶۷)، کتاب شناسی، ادبیات فارسی و عربی.

در شهر دارم^۱ انگلستان به دنیا آمد. زبانهای یونانی و لاتین و چند زبان شرقی را در ترینیتی کالج^۲ دانشگاه کیمبریج آموخت و در ۱۹۱۳ تحصیلاتش را به پایان رساند. از شاگردان نیکلسن بود.

نخستین کسی است که نگارش علمی فهرست تألیفات فارسی را در پیش گرفت و چهل سال به طور خستگی ناپذیر کوشش کرد تا تالیفی مشابه کتاب بروکلیمان پدید آورد که همه رشته های فارسی را دربر داشته باشد، اما موفق نشد آن را به اتمام برساند.

از ۱۹۱۴ در کالج شرق شناسی انگلیسی - اسلامی^۳ علیگره به تدریس زبان عربی پرداخت. در ۱۹۱۹ به انگلستان بازگشت و در شهر لندن به معاونت اداره کتابخانه ایندیا آفیس گماشته شد و در ۱۹۲۷ مدیریت همان کتابخانه را عهده دار گردید. از ۱۹۳۳ تا هنگام بازنشستگی در ۱۹۴۷، استاد زبان عربی

دانشگاه کیمبریج و عضو انجمن سلطنتی آسیای بود و از فرط علاقه به این انجمن، تمامی دارایی اش را پس از مرگ وقف آنجا کرد. ۲۴ آوریل در دهکده هوو^۴ در جنوب انگلیس درگذشت.

آثار

Al-Mufaddal, ibn Salama, d. 920?. *The Fakhir*. Edited from manuscripts at Constantinople and Cambridge by C.A. Story, Liden: E.J., Brill, 1915.

الفاخر، اثر مفضل بن سلمه (تصحیح)

«On the Interpretation of some Passages in al-Tha'libi's *Ahsan mā Sami'tu*», *BSOAS* 2, 1921, 75-84.

«در باره تفسیر برخی عبارات احسن ماسمت، اثر ثعالبی [ابومنصور عبدالملک بن محمد بن اسماعیل نیشابوری]» «Lexicographical Jotttings», *Browne Festschrift*, 1922, 445-456.

«یادداشت های کوتاه وارگان نویسی»

«Budāon, Badāun, or Badāyūn?», *JRAS*, 1926, 103-104.

«بدائن، بدائون یا بدایون؟»

Persian Literature. A bio-bibliographical survey. section I, London: Luzac & Co, 1927. [For criticism see: H. Ritter. *OLZ* 31, 1928, 1121-1127; R.N.Frye. *JAOS* 75, 1955, 1980.]; section II. 1-2. 1935-1936. [For criticism see: G. Mor... *AO* 17, 1938-1939, 238-239]; *Persidskaya Literatura*. Bibliograficheskii obzor. Moskow: 1971.

ادبیات فارسی

[این کتاب با عنوان و مشخصات زیر به فارسی ترجمه و چاپ شده است:

ادبیات فارسی بر مبنای تألیف استوری. ترجمه [روسی از] یو. ا. برگل. مترجمان: یحیی آرین پور، سیروس ایزدی و کریم کشاورز، تحریر احمد منزوی. تهران: مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی، ۱۳۶۲، ج ۲.

بخشهایی از این کتاب نیز با مشخصات زیر به فارسی ترجمه و چاپ شده است:

1. Durham
2. Trinity College
3. Anglo Mohamedan Oriental College
4. Hove

۱۵۰ س ۱۹۰۶-۱۹۵۵ و ۱۹۵۶-۱۹۶۰ و ۱۹۷۶-۱۹۸۰،
۱۵۱ ج ۵ ص ۴۷۹ و ج ۷ ص ۵۵۱؛ ۱۵۲ ج ۷.

استیر، کارل [kārel ostir]

Ostir, Karel

زبان‌شناسی.

وی با عنوان استاد در انستیتوی مطالعات شرقی
دانشگاه لیوبلیانا در یوگسلاوی زبان و ادب فارسی
تدریس می‌کند.

آثار

«Zum Verhältnis des Indogermanischen
x-Lautes zu den semitischen Kehlkopf-Lauten»,
Anthropos 8, 1913, 165-180.

«درباره رابطه صوت «خ» در هندوژرمنی با اصوات حلقی
سامی»

Beiträge zur alarodischen Sprachwissenschaft. I.
Lat. fious etr. Zahlwörter, 1921. [For criticism
see: Heinrich Junker. *OLZ* 28, 1925, 819-822.]

مقاله‌هایی پیرامون زبان‌شناسی آلا رودی

Sumerski Izvor abac. Številōnih Iwen...
Sumerischer Ursprung der zahlwörter der
Lothringischen abaciaten. 1922. [For criticism
see: Heinrich Junker. *OLZ* 28, 1925, 819-822.]

منشاء سومری شماره‌های چرنکه‌های «لورن»

Alarodica. I. 1923. [For criticism see: Heinrich
Junker. *OLZ* 28, 1925, 819-822.]

آلا رودیکا (آلا رودشناسی)

Illyro-Thrakisches. 1923. [For criticism see:
Heinrich Junker. *OLZ* 28, 1925, 819-822.]

زبانهای تراکو - ایلیریایی (شاخه فرعی از زبان هند و
اروپایی)

منابع ۴۵ ج ۱ ص ۲۷۶ و ۳۶۷ و ۳۷۰؛ ۱۲۵ ج ۱۲ ص
۴۶۴-۴۶۵؛ ۱۵۰ س ۱۹۵۵-۱۹۰۶.

استیونز، جان [jān estivenz]

Stevens, John

(؟ - ۱۷۲۶). تاریخ ایران.

آثار

Teixeira, Pedro, d. 1640. *The History of Persia*.
Containing, the lives and memorable action of
its Kings from the first erecting of that
monarchy to this time; an exact description of

«تذکره شعراً، ترجمه تقی بینش، مجله دانشکده ادبیات
مشهد، ش ۳، ۱۳۶۴، ۱۰۹-۸۸ و ۲۵۴-۲۴۱ و ۳۳۶-۳۲۳ و
ش ۷، ۱۳۵۰، ۲۴۷-۲۳۲ و ۷۰۵-۶۸۰.

«فهرست‌نامه. درباره نظامی»، روزگار نو، ج ۱، ش ۱، ص
۳۵-۳۰.

«کتابهای فارسی و ریاضی»، ترجمه تقی بینش، نسخه‌های
خطی، ۴، ص ۵۱-۱۳.

«کتابهای علمی فارسی»، ریاضیات سخن علمی ۶ ص
۲۰۷ و ۲۶۷ و ۱۷۰.]

«The Beginning of Persian Printing in India»,
OSP, 1933, 457-461.

«آغاز چاپ فارسی در هند»

GT. BRIT. India Office Library. *A Catalogue
of the Arabic Manuscripts in the Library of the
India Office...* printed by order of the secretary
of state for India in council. London: Oxford
University Press. H. Milford, 1877, (contents. I.
catalogue of... by Otto Loth 1877, II. 7.
«Qurānic Literature», by C.A. Story, 1930.

فهرست نسخه‌های خطی عربی در کتابخانه دیوان هند (با
همکاری)

[بخش دوم قسمت ۱ این کتاب با عنوان و مشخصات زیر
به فارسی ترجمه و چاپ شده است:

«آدبیات فارسی، علوم قرآنی»، ترجمه عباس اقبال، نشریه
کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران، ۱۵۳۶۷.]

«Abd al-Qādir Badā'uni and the Katha -
Saritsagara», *Woolner Commemoration Volume*,
Lahore: 1940.

«عبدالقادر بدائونی و کاسا ساریت ساگارا»

«A Bāz-Nāmah and a Farāz-Nāmah», *JRAS*,
1960, 59-60.

«یک بازنامه و یک فرازنامه»

درباره اش

بورشوسکی. «اثر جاودانی استوری»، راهنمای کتاب، ۱۱،
۱۳۴۷، ۲۶۷-۲۶۸.

افشار، ایرج. «وفات استوری»، راهنمای کتاب، ۱۳۴۶،
۲۳۲-۲۳۰.

منابع ۷ ج ۱ ص ۱۱۸-۸ ص ۱۶۱-۱۶۰؛ ۱۲ ج ۱ ص
۱۳ و ج ۲ ص ۳۰ و ج ۳ ص ۵ و ۹ و ۱۱ و ۳۴ ذیل ستوری؛
۴۲ ص ۳۳۲؛ ۴۵ ج ۱ ص ۱۰۶ و ۵۲ ج ۳ ص ۲۵۷ و ۵۳
ص ۵۴۳-۵۴۲؛ ۶۹ ج ۱ ص ۲۵۷ و ۹۰ س ۷ ش ۱ ص
۱۱۷، س ۱ ش ۳ ص ۳۲۲-۳۲۰؛ ۱۲۵ ج ۱۵ ص ۱۳۳؛

مناطق مختلف ایران دیدن کرد و اطلاعاتی درباره زبان و ادب فارسی جدید و لهجه‌های ایرانی به دست آورد. در ۱۳۱۳ خ/ ۱۹۳۴ به دعوت دولت ایران، برای شرکت در کنگره هزاره فردوسی و نیز در ۱۳۴۵ خ/ ۱۹۶۶ برای شرکت در کنگره جهانی ایران‌شناسان به ایران سفر کرد. اسحاق با سرشناسان علم و ادب روزگار خود در ایران و خارج، آشنایی، مکاتبه و همکاری علمی داشته است. در ۱۹۴۴ بزم ایران (انجمن ایران) را در شهر کلکته تأسیس کرد و فصلنامه‌ای به نام ایندوایرانیکا، به دو زبان انگلیسی و فارسی، برای این انجمن منتشر ساخت. از جمله فعالیت‌های علمی این انجمن، تشکیل سمینارها و کنفرانسها و یادبودهایی بود که درباره دانشمندانی مانند ابوریحان بیرونی در ۱۹۵۲، بوعلی سینا در ۱۹۵۶ و ملاصدرا در ۱۳۱۳ خ/ ۱۹۳۴ و نیز در ۱۹۶۱، برگزار گردید. در ۱۹۵۹ به عنوان معاون دبیر بخش زبان‌شناسی انجمن آسیایی بنگال انتخاب شد. در ۱۳۱۳ خ/ ۱۹۳۴ و نیز در ۱۳۴۵ خ/ ۱۹۶۶ به پاس خدمات علمی و فرهنگی خود، نشان علمی و مدال طلایی نشان سپاس دولت ایران را دریافت کرد. ۱۲ سپتامبر درگذشت.

آثار

«His Excellency Dr. Ali Asghar Hekmat, the Iranian Ambassador and Plenipotentiary in India», *In-ir.* 7 ii, 1914, 1-5.

«دکتر علی‌اصغر حکمت، سفیر و نماینده تام‌الاختیار ایران در هند»

Poet and Poetry of Modern Iran. Vol. I, 1933, Vol. II, 1937; London: 1940 [Thesis submitted for the degree of Ph. D. in the University of London].

سخنوران ایران در عصر حاضر [در تنظیم این اثر حبیب یغمایی، مدیر مجله یغما وی را یاری داده است. محمدعلی فروغی و محمدعلی جمال‌زاده مقدمه‌هایی در تقریظ آن نوشته‌اند.]

«Minichihiri», *Ind. C* 10, 1943-44, 23-28.

«منوچهری»

Modern Persian Poetry. Calcutta: 1943.

شعر نو فارسی

«Parvin-i- l'tesami: an Eminent Poetess of Modern Iran», *IC* 17, 1943, 49-56; *In-ir.* 3III, 1948-49, 19-27.

all its dominions; a Curious account of India, China, Tartary, Kermou, Arabia, Nixabur and the Islands of Ceylon and Timor; as also of all cities occasionally mentioned, as Schiras, Samarkand, Bokara, &c. Manners and Customs of those people, Persian Worshippers of fire; plants, beasts, product, and trade ... To which is added, an abridgment of the lives of the kings of Harmuz, or Ormus. The Persian history written in Arabik, by Mirkond, a famous Eastern author; that, both of them tr. into Spanish, by Antony Teixeira; who lived several years in Persia and India; and now rendered into English. By Captain John Stevens. London: J. Brown, 1715.

تاریخ ایران (ترجمه)

منابع ۴۵ ص ۹۱؛ ۱۲۵ ج ۱۵ ص ۱۰۹؛ ۱۵۲ ج ۵.

اسحاق، محمد [moḥammad ešhāq]

Eshaq, Mohammad

زبان و ادب فارسی.

در شهر کلکته به دنیا آمد. در دانشگاه کلکته درس خواند و در ۱۹۲۱ لیسانس علوم، در ۱۹۲۳ لیسانس زبان انگلیسی و اردو و سپس فوق لیسانس زبان عربی دریافت کرد. در ۱۹۳۸ و ۱۹۳۹ با استفاده از بورس تحقیقاتی دانشگاه کلکته به انگلستان رفت و در ۱۹۴۰ با ارائه پایان‌نامه‌ای با عنوان سخنوران ایران در عصر حاضر، از دانشگاه لندن موفق به دریافت درجه دکتری زبان و ادبیات فارسی گردید.

در ۱۹۲۵ و ۱۹۲۶ مدرس گروه عربی و علوم اسلامی دانشگاه داکا و استادیار زبان عربی و فارسی اسلامی کالج (مولانا آزاد کالج) بود. از ۱۹۲۷ در گروه آموزشی گویشهای محلی هند، گروه آموزشی زبان فارسی/زبانهای ایرانی، گروه آموزشی تاریخ و تمدن اسلامی و گروه آموزشی زبان و ادبیات عربی و فارسی دانشگاه کلکته به تدریس مشغول بوده است. همچنین دوبار ریاست گروه آموزشی زبان و ادبیات عربی و فارسی دانشگاه کلکته را عهده‌دار بوده است. وی عضو کمیته دکتری دانشگاه کلکته و دانشکده ادبیات دانشگاه علیگره بود و با چند دانشگاه دیگر نیز همکاری علمی و آموزشی داشت. در ۱۳۰۸ خ/ ۱۹۳۰ به ایران آمد و در یک اقامت شش ماهه از

«Shah Ni'matullah, the King of Dervishes», *In. Ir.* 6ii, 1952-53, 7-16.

«شاه نعمت‌الله، شاه دراویش»

«A Peep into the First Arab Expeditions to India under the Companions of the Prophet», *IC* 19, 1954, 109-114.

«نگاهی اجمالی به نخستین لشکرکشی‌های مسلمانان به هند در زمان صحابه پیامبر (ص)»

«Hakim bin Jabala an Heroic Personality of Islam», *Jpak. HS* 3, 1955, 138-150.

«حکیم بن جبلة از دلاوران اسلامی»

«Arabic and Persian Inscriptions from the B.R. Sen Museum, Malda, West Bengal», *ELAPS*, 1955-6, publ. 1960, 37-42.

«نوشته‌های عربی و فارسی از موزه بی. آر. سن، مالدا در بنگال غربی»

«Inscriptions from the Sardar Museum, Jodhpur», *EI APS*, 1955-6, publ. 1960, 63-66.

«نوشته‌های موزه سردار، جُدهپور»

«Education in Iran Today», *In. Ir.* 12iii, 1959, 66-67.

«آموزش و پرورش در ایران امروز»

«The Autobiographical Sketch of Imam Jalal al-Din Suyuti», *JASPak.* 71, 1962, 211-229.

«خلاصه خود شرح حال نویسی امام جلال‌الدین سیوطی»
«The Works of the Late Prof. E.G. Browne», *In. Ir.* 16 i, 1963, 52-57.

«آثار مرحوم ادوارد براون»

«A Scholar Prince of Sistan», *JASPak.* 10, 1965, 55-56.

«شاهزاده پژوهشگر سیستانی»

«Daqiqi, the Precursor of Firdausi», *In. Ir.* 20 ii, 1967, 15-31.

«دقیقی، پیشرو فردوسی»

«Hanzalah of Badghis», *In. Ir.* 20 iii, 1967, 54-55.

«حنظله بادغیسی»

«Al-Asam, the Deaf Traditionist of Nishapur», *JAS Pak.* 13, 1968, 137-146.

«الاصم، محدث ناشنوا نیشابوری»

«Manjik of Tirmiz», *In. Ir.* 2iii, 1968, 22-33.

«منجیک ترمذی»

«پروین اعتصامی شاعره مشهور ایران در عصر حاضر»
[این اثر با عنوان و مشخصات زیر به فارسی ترجمه و چاپ شده است:]

«پروین اعتصامی شاعره مشهور ایران در عصر حاضر»، ترجمه یعقوب آژند، ادبیات نوین ایران. تهران: امیرکبیر، ۱۳۶۳، ۱۷۷-۱۸۳.]

«Regeneration of Iran, Part Played by the Poets», *DIMV*, Bombay: 1943, 208-21.

«سهم شاعران در تجدید حیات ایران»

«Bahar of Meshed», *In. Ir.* liii, 1946-47, 41-51.

«بهار مشهدی»

«Letter from Queen Elizabeth of England to Tahmasp I, Shah of Persia», *In. Ir.* 2i, 1947-48, 29-30.

«نامه ملکه الیزابت به شاه طهماسب اول، شاه ایران»
«Salam-i- Bahar bi Hind» (Bahar's Homage to India), *In. Ir.* I3, 1947.

«سلام بهار به هند» (ترجمه)

«Rabi'a of Quzdar, the First Iranian Poetess of Neo-Persian», *In. Ir.* 2iii, 1947-48, 1-8; *IC* 17, 1948, 135-141.

«رابعه قزدار، نخستین زن شاعره پارسی‌گو»

«Rudaki, the Father of Neo-Persian Poetry», *In. Ir.* 2i, 1947-48, 1-19; *B.C. Law*, Vol. II, 1946, 444-461.

«رودکی پدر شعر پارسی‌نو»

«Kisā'i of Marv», *In. Ir.* 3iii, 1948-49, 1-9.

«کسای مروزی»

«Mahasti of Ganja», *In. Ir.* 3iv, 1948-49, 11-28.

«مهستی گنجوی»

«Four Eminent Poetesses of Iran. with a Brief Survey of Iranian and Indian Poetesses of Neo-Persian», *Ishaque Publishing Fund. Ser. I*, Calcutta: 1950.

«چهار شاعره نامدار ایرانی، با بررسی مختصری درباره زنان شاعر پارسی‌گوی ایرانی و هندی»

«Shahid of Balkh», *In. Ir.* 5i, 1951-52. 1-4.

«شهید بلخی»

«Avicenna Millenary Commemorative Stamps Explained», *In. Ir.* 6iii, 1952-53, 59-60; *Avicenna Commemorative Vol.*, 1965, 311-24.

«توضیف تمبرهای یادبود هزاره ابن‌سینا»

دانشسرای عالی بود، را بر عهده داشت. در ۱۹۶۸ و ۱۹۶۹ در ایران، نخست در گروه اکتشافی و سپس در آموزشگاه حرفه‌ای اصفهان به عنوان مترجم کار می‌کرد. در ۱۹۹۲ رئیس آکادمی کمال خجندی گردید. وی به دریافت مقام پرفسوری و عنوان معلم شایسته جمهوری تاجیکستان نایل آمد. همچنین عضو افتخاری کالج زرتشتیان بمبئی هندوستان است. Abdullo Hatifi. *Laili va Madzhnun. bo tasheh va Mughaddimai Sa'dullo Asadulloev*, Dushanbe: 1962.

لیلی و مجنون، اثر عبدالله هاتفی (تصحیح، مقدمه) Slovar'-posobiia dlia perevodchikov / russkoavganskii /, Dushanbe Tipografiiai Upravleniiai staticheskii Todzhikiston: 1962, Hammualifon: M.Nu'manov, S.Gavrilov.

واژه‌نامه روسی - افغانی برای مترجمان Kriticheskii tekst poemy Leli i Madzhnun. A.Khotifi i sopostavleni etoi poemy s odnoimennoi poemoi Khiloli. Avtoritet, Dushanbe: Nashriioti Irfon, 1963.

متن انتقادی منظومه لیلی و مجنون اثر عبدالله هاتفی و برابر نهادن این منظومه با منظومه هم نام آن، اثر هلالی Namunahoi zarbulnasal va maghalhoi todzhikon va uzbekoni viloiati Ghataghani Afghanistan, Dushanbe: Nashriioti Irfon, 1963. نمونه‌های ضرب‌المثل و مقاله‌های تاجیکها و ازبکهای ولایت قطن افغانستان «Dzhomi va Hotifi», madzhmuai dzhashnamai dzhomi. Dushanbe: Nashriioti Irfon, 1966, 36-47.

«جامی و هاتفی»

Abdullo Khotifi. *Laili va Madzhnun*. Dushanbe: Nashrieti Irfon, 1967, Ba chop taiorkunande va muallifi sarsukhan Sa'dullo Asadulloev.

لیلی و مجنون، اثر عبدالله هاتفی (تدارک و مقدمه) O steneni organial'nosti poemy Hotifi Leili i Madzhnun (tezisi), Izd. Irfon, Leninobod: 1967.

در باره میزان اصلیت منظومه لیلی و مجنون هاتفی «Dzhomi kamsa Dorad ene», R. kom somoli Todzhikiston 32, 15 marti 1968.

«جامی خمسه دارد یا نه»

Matnhoi Muntakhab, Khrestomatiia kurs Zaboni

«Abul-Hasan of Laukar», In. Ir. 23iv, 1970, 1-2.

«ابوالحسن نوکری»

«The Persian Alphabet», In. Ir. 23i-ii, 1970, 51-69.

«الفبای فارسی»

«Qamari of Gurgan», In. Ir. 25iii-iv, 1972, 57-61

«قمری گرگانی»

«Pre-Islamic Literature of Iran, Old-Persian, Avesta and Pahlavi», In. Ir. I 3, 1-12.

«ادبیات پیش از اسلام ایران، پارسی باستان، اوستا و پهلوی»

«Riza Pahlavi, Shah of Persi», Calcutta Rev., 240-6.

«رضا پهلوی، شاه ایران»

روضات الجنات فی اوصاف مدینه الهمرات. تألیف معین‌الدین اسفزاری، ۱۹۶۱ (تصحیح) هفت اقلیم. تألیف امین احمد رازی، کلکته: ۱۹۶۳ (تصحیح)

منابع ۴ ص ۱۴؛ ۹ ص ۱۳۳؛ ۱۶ ص ۴۵؛ ۳۱ ج ۱ ص ۷۰۶ و ۷۵۷؛ ۷۸ ص ۶۶۲؛ ۶۶۵؛ ۸۴ ص ۱۱ ش ۷ ص ۵۵۹-۵۶۰ و ۵۶۱ ش ۱۳ ص ۱۰ ص ۷۱۳-۷۱۱؛ ۹۰ ص ۱۲ ش ۹ و ۱۰ ص ۵۸۷؛ ۱۱۰ ص ۳۳ ش ۱۰ ص ۸۱۵ و ۷ ص ۳۰۹-۳۱۲؛ ۱۱۵ ص ۲۱ ش ۷ ص ۴۱۴-۴۱۳ و ۲۲ ص ۴۱۵-۴۱۲ ش ۲۷ ص ۱ ص ۴۴-۴۰؛ ۱۵۰ ص ۱۹۵۵-۱۹۵۶، ۱۹۵۶-۱۹۶۰، ۱۹۶۰-۱۹۶۱، ۱۹۶۵-۱۹۶۶، ۱۹۷۰ و ۱۹۷۱-۱۹۷۲؛ ۱۵۲ ج ۱ و ۲ و ۵ و ۷؛ افشار، محمود. گفتار ادبی. تهران: بنیاد موقوفات محمود افشار، ۱۳۵۳. کتاب دوم، ص ۳۱ و ۳۲.

اسدالله یف، سعدالله [sa'dollāh asadollāhyef] Asadollahev, Saadollah

(۱۹۳۲-)، زبان و ادبیات فارسی.

۱۲ سپتامبر در خجند متولد شد. در ۱۹۵۵ دانشگاه دولتی تاجیکستان را به پایان رساند. وی به دریافت درجه کتری نایل آمده است.

او مدت دو سال در افغانستان به کار مترجمی اشتغال داشت. از ۱۹۵۹ تا ۱۹۶۶ در دانشگاه دولتی تاجیکستان با سمت دانشیار، استاد و جانشین رئیس گروه زبان‌شناسی مشغول به کار بود. از ۱۹۶۵ تا ۱۹۹۲ ریاست دانشگاه شهر خجند که قبلاً

«سراینده عشق، حافظ»

«Ta'limi haiot va edzhodioti hofiz dar. sinfi 8»
Maktabi Soveti 3, 1971, bo hamrohii A.
(Vahhobov).

«شناخت زندگی و نوآوریهای حافظ» (با همکاری)
Abdzhad va ta'rikho, Dushanbe: Nashriioti
Donish, 1972.

حروف ابجد و تاریخها

«Bo zaboni Lenin guftugu dorem»
(mukhabhati bopoen) *Haghighati Leninobod*
15, sentiabri 1972, bo hamrohii R.
Hodzhiboeva.

«به زبان لنین گفتگو داریم» (با همکاری)
«Dzhamoli khudzhandii (az khonadoni
Khudzhandien)», *Haghighati Leninobod* 19,
ianvari 1972.

«جمال خجندی (از خاندان خجندیان)»
«Maktabi Vughu», *Haghighati Leninobod* 18,
iiuni 1972.

«مکتب وقوع»

«Ziei khudzhandii», *Borohi Lenini* II, iiul', 13
iiul', 18 iiul' 2, 20 iiul' 1972.

«ضیاء خجندی»

Amir Khosravi Dehlevi. RSS Todzhikiston,
Dushanbe: Dzham'iati Donish, 1975.

امیر خسرو دهلوی

*Ba'ze istolohiti musighi va surudi navoho dar
ash'ori Hofiz*, Dushanbe: Nashriioti Irfon, 1975.
بعضی اصطلاحهای موسیقی و سرود نواها در اشعار حافظ
«Etimologiiiai kalimai 'khdzhand'», R. Maorif
va madaniiat 2, dekabri 1975.

«ریشمشناسی واژه خجند»

«O boiarine Marozovoi», *Maorif va Madaniiat*
1975-80.

«درباره بانو ماروزووا (از اشراف روسی)»
Abdullo Hatifi. *Shirin va Khusrai*. Dushanbe:
Nashriioti Irfon. 1976, Ba chop taierkunande
Sa'dullo Asadul-loev.

شیرین و خسرو، اثر عبدالله هاتفی
«Ash'ori navi Toshkhodzhai Asiri», *Bo rohi
lenini* 19. va 22, iun' va 7, avgusti 1976.

«اشعار نو تاشخوجای اثیری»

Matnhoi Klassicheski. Dushanbe: Nashriioti
Donish, 1968.

«منتهای منتخب، گزیده های ویژه دوره های مخصوص»
«Oid ba Khamsa-saroi dar asri XV», R. Maorif
va madaniiot, 23 va 27 LP-1968.

«درباره خمسه - متعلق به سده پانزدهم میلادی»
«Fakthoi nav dar baroi kamoli Khudzhandii»,
Haghighati Leninobod II, iiuni 1969.

«آگاهیهای نو درباره کمال خجندی»
«Muosironi Kamoli Khudzhandii», *Haghighati
Leninobod* 12 va 22, iiuli 1969.

«معاصران کمال خجندی»
«Musohiboni Kamoli Khudzhandii», *Haghighati
Leninobod* 5 va 8, iiuli 1969.

«مصاحبان کمال خجندی»
«Zaroif va mutaboti kamoli khudzhandii»,
Haghighati Leninobod 25 iiul va 2 avgusti 1969.

«ظرایف و مطایبات کمال خجندی»
«Ghabri Kamol», *Maorif va madaniiat* 9, iiuli
1970.

«قبر کمال»
«Tahsiloti Hofiz», *Haghighati Leninobod* 14,
oktiabri 1970, bo Hamrohii M.Oahilov.

«تحصیلات حافظ»
«Ta'rikh va ta'rikhguro durust boiad fahmid»,
Maktabi Soveti 12, 1970, bo hamrohii M.
Oghilov.

«شناخت صحیح تاریخ و مورخ» (با همکاری)
«Khonadoni Khudzhandii (Oli Khudzhand)»,
Haghighati Lenniobod 22, dekabri 1971.

«خاندان خجندیان (آل خجند)»
«Ishk-sarchashmai ilhomi Hofiz», *Haghighati
Uzbekiston* 14, ianvari 1971; in maghola dar
Haghighati leninobod 26, ianvari 1971. niz chop
shudaast. kholo khato chop kardaand.

«عشق سرچشمه الهام حافظ»
«Sadri Khudzhandii (az khonadoni Khudzha-
ndien)», *Haghighati Leninobod* 23, dekabri
1971.

«صدر خجندی از خاندان خجندیان»
«Saroiandai ishk-Hofiz», *Borohi Leninia* 9, fev.
1971.

Leili i Madzhnun v Forsiiazynnoi literature. (bibliograficheskii obzor), Dushanbe: Izdatel's tvo Donish, 1981.

لیلی و مجنون در ادبیات فارسی

Leili i Madzhnun v Farsi'iazynnoi poezii. Dushanbe: Izdat. Donish, 1981.

لیلی و مجنون در منظومه‌های فارسی

Asiri Khudzhandi. Izbrannye stikhi. kriticheskii tekst, vstupil'el'nai a stat'ia kommentarii. Saadullo Asaduloev. Moskva: Izdatel'stvo nauka, Glavnaia redaktsiia vostochnoi literatury, 1982.

اشعار منتخب اسیر خجندی (متن انتقادی، مقدمه و تعلیقات)

laili i Madzhnun v Farsiiazynnoi poezii (problema siuzheta i metodika issledovaniia odnoimennyykh poem). Moskva: 1984.

لیلی و مجنون در منظومه‌های فارسی (موضوع و روش بررسی در منظومه‌های هم نام)

«Tolkovanie odnogo beito nizomi iz poem y *Leili i Madzhnun*», *Izvestiia, AN Tozh. SSR*, 2, 1984.

«تفسیر یکی از ابیات منظومه لیلی و مجنون نظامی»
«Kamoli khudzhandi. Devon. Iborat az du dzhild. Ba chop taiiorkunandagon: Sharifdzhon Huseinzoda, Nazira Ghahhorova, S.Asadulloev. Dzh. I. Doshanbe: 1983, Dzh. II, Doshanbe: 1985.

دیوان کمال خجندی (۲ جلد)

Kamoli khudzhandi. Devon. Matni intighodi va mughaddimai Sharifdzhon Huseinzoda. Sa'dullo Asadulloev. Irfon, 1986 (dzh.I) va 1987 (dzh.2).
دیوان کمال خجندی (متن انتقادی و مقدمه، با همکاری)
Asiri Khudzhariidi. Muntakhabi ashor. Murattib va Muallifi sarsukhanu tavzehot S.Asadulloev. Dushanbe: Nashriioti Adib, 1987.

منتخب اشعار اسیر خجندی (ترتیب، تألیف، پیشگفتار و تعلیقات)

«Faiiozi khudzhandi», *Haghighati Leninobod* 24, dekabri 1987.

«فیاض خجندی»

«Abdulzhabbori khudzhandi», *Entsiklopediiai*

«'Khudzhand' chi mono dorand?» *ghighati Leninobod* 13, iuli 1976.

«خجند چه معنا دارد؟»

Abdullah Khatifi. *Shirin i khusrai.* Kriticheskii tekst i vstup i tel'nai a stat'ia S.Asadulloeva, predislovie str. 3-46, Moskva: 1977. Izdatel'stvo Nauka, Glavnaia redkatsiia vostochnoi literatury.

شیرین خسرو، اثر عبدالله هاتفی (متن انتقادی، مقدمه)
«Kasimi Gunbadi-avtor dvukh poem o *Laili i Madzhnune*», V kn.: *Voprosy estetiki, Poetiki i tekstologii literatur Vostoka*, Moskva: Nauko: 1977.

«قاسم گنابادی - مؤلف دو منظومه درباره لیلی و مجنون»
«Mazori Abdurahman Dzhomi va ghabri Abdullohi Hotifi», zh. *Oriono, Afghoniston* 1, s.1977.

«مزار عبدالرحمان جامی و آرامگاه عبدالله هاتفی»
«Mazori Abdurahmoni Dzhomi va ghabri Abdullohi Hotifi», *Fakultai adabiiot va ulumi insonii Mashhad*, Iran, 3, 1977.

«مزار عبدالرحمان جامی و آرامگاه عبدالله هاتفی»
«Adibi Zabardast (ba peshvozi 100-sologii zodruzu Abuali ibn Sino)», *Haghighati Leninobod* 17, mai 1979.

«ادیب زبردست (به پیشواز صدمین سالروز تولد ابن سینا)»
Mavzui dustii khalghi todzhiki rus dar edzhodiioti R. Dzhaliil. dar kitobi navisandai mahbubi khalgh. Leninobod: 1979.

موضوع دوستی خلق تاجیک - روس در تألیفات رحیم جلیل در کتاب نویسنده محبوب خلق

«Vassofi dustii khalghho (bakhshida ba 70-sologii Rakhim Dzhaliil)», *Haghighati Leninobod* 20, iuni 1979.

وصف دوستی خلقها (به مناسبت هفتادمین سالروز رحیم جلیل)

«Fakthoi nav rodzhe ba sharhi holi Nizomi», *Maktabi Soveti* 3, 1980.

«مطالب نو پیرامون زندگینامه نظامی»
«Ibn Sino i Omar khaiam», *Leninobadskaia pravda* 17, sentiabria 1980.

«ابن سینا و عمر خیام»

«Dovidi Isfahoni», *Entsiklopediiai Adabiet va Sen'ati Todzhik*, dzh. I. Dushanbe: 1988, 40.

«داوود اصفهانی»

«Dovudi Isfahoni», *Entsiklopediiai Soveti i Todzhiki*, dzh. 2. 1988, 310-311.

«داوود اصفهانی»

«Dzhamolii Khudzhandi», *Entsiklopediiai Soveti i Todzhiki*, dzh. 8. 1988.

«جمال خجندی»

«Dzhavobiia ba Marshi hurriat» *Haghighati Leninobod*, 18 iuni, 1988.

«جوابیه به مارش حریت»

«Favghii Iazdi», *Entsiklopediiai Soveti i Todzhiki*, dzh. 7. 1988, 511.

«فوقی یزدی»

«Ghosimi Guniobodii», *Entsiklopediiai Soveti i Todzhiki*, dzh. 8. 1988.

«قاسم گنابادی»

«Gulchini Maoni», *Entsiklopediiai Adabiet va Sen'ati Todzhik*, dzh. I. Dushanbe: 1988, 372.

«گلچین معانی»

«Ibratii Azimobodii», *Entsiklopediiai Adabiet va Sen'ati Todzhik*, dzh. I. Dushanbe: 1988, 491.

«عبرت عظیم آبادی»

«Ighdi Suraio», *Entsiklopediiai Adabiet va Sen'ati Todzhik*, dzh. I. Dushanbe: 1988, 535.

«عقد ثریا»

«Imodii Lori», *Entsiklopediiai Adabiet va Sen'ati Todzhik*, dzh. I. Dushanbe: 1988, 503.

«عماد لاری»

«Imodi Lori» *Entsiklopediiai Soveti i Todzhiki*, dzh. 2. 1988, 566.

«عماد لاری»

«Iroki», *Entsiklopediiai Adabiet va Sen'ati Todzhik*, dzh. I. Dushanbe: 1988, 514.

«عراقی»

«Itobi», *Entsiklopediiai Adabiet va Sen'ati Todzhik*, dzh. I. Dushanbe: 1988, 527.

«عتابی»

«Itobii Takallu», *Entsiklopediiai Soveti i Todzhiki*, dzh. 3. 1988, 67.

«عتابی تکلو»

Adabiet va Sen'ati Todzhik, dzh. I. Dushanbe: 1988, 20.

«عبدالجبار خجندی»

«Abduldzhabbori khudzhandi», *Entsiklopediiai Soveti i Todzhiki*. Dzh. I, 1988, 19.

«عبدالجبار خجندی»

«Abdzhadi», *Entsiklopediiai Adabiet va Sen'ati Todzhik*, dzh. I. Dushanbe: 1988, 43.

«ابجدی»

«Afzaludin Turkai khudzhandi», *Entsiklopediiai Adabiet va Sen'ati Todzhik*, dzh. I. Dushanbe: 1988, 192.

«افضل الدین ترکای خجندی»

«Arafot-ul-oshikin va rasot-ul-orifin», *Entsiklopediiai Adabiet va Sen'ati Todzhik*, dzh. I. Dushanbe: 1988, 169.

«عرفات العاشقین و روضات العارفین»

«Arshadi Barnobodii», *Entsiklopediiai Adabiet va Sen'ati Todzhik*, dzh. I. Dushanbe: 1988, 177.

«ارشدی برن آبادی»

«Asiri», *Entsiklopediiai Adabiet va Sen'ati Todzhik*, dzh. I. Dushanbe: 1988, 184-185.

«اسیری»

«Avhadi», *Entsiklopediiai Adabiet va Sen'ati Todzhik*, dzh. I. Dushanbe: 1988, 49.

«اوحدی»

«Badriddin Kasmiri», *Entsiklopediiai Adabiet va Sen'ati Todzhik*, dzh. I. Dushanbe: 1988, 228.

«بدرالدین کشمیری»

«Bakoi», *Entsiklopediiai Adabiet va Sen'ati Todzhik*, dzh. I. Dushanbe: 1988, 248.

«بقایی»

«Benish», *Entsiklopediiai Adabiet va Sen'ati Todzhik*, dzh. I. Dushanbe: 1988, 277.

«بینش»

«Bulbul», *Entsiklopediiai Adabiet va Sen'ati Todzhik*, dzh. I. Dushanbe: 1988, 302.

«بلبل»

«Do'i Sherozi», *Entsiklopediiai Adabiet va Sen'ati Todzhik*, dzh. I. Dushanbe: 1988, 409.

«داعی شیرازی»

«Nasrobodi», *Entsiklopediiai Soveti i Todzhiki*, dzh. 5. 1988, 106-107.

«نصرآبادی»

«Nav'ii Khabushinii», *Entsiklopediiai Soveti i Todzhiki*, dzh. 5. 1988, 43.

«نواپی خیوشانی»

«Nomii Bahkari», *Entsiklopediiai Soveti i Todzhiki*, dzh. 5. 1988, 221.

«نامی بکاری»

«Nomii Isfahoni», *Entsiklopediiai Soveti i Todzhiki*, dzh. 5. 1988, 221.

«نامی اصفهانی»

«Oli Khudzhand», *Entsiklopediiai Soveti i Todzhiki*, dzh. 5. 1988, 329.

«آل خجند»

«Otashkada», *Entsiklopediiai Soveti i Todzhiki*, dzh. 5. 1988, 408-409.

«آتشکده»

«Rahoi Khofi», *Entsiklopediiai Soveti i Todzhiki*, dzh. 6. 1988, 237.

«رهای خوافی»

«Ruhulamini Shahrisoni», *Entsiklopediiai Soveti i Todzhiki*, dzh. 6. 1988, 460.

«روح الامین شهرستانی»

«Ruzi ravshan», *Entsiklopediiai Soveti i Todzhiki*, dzh. 6. 1988, 456

«روز روشن» (تذکره‌ای از محمد مطهر حسین لکهنوی متخلص به صبا)

«Saboi Koshoni», *Entsiklopediiai Soveti i Todzhiki*, dzh. 6. 1988, 469.

«صبای کاشانی»

«Sadri Khudzhandi», *Entsiklopediiai Soveti i Todzhiki*, dzh. 6. 1988, 490.

«صدری خجندی»

«Salimi», *Entsiklopediiai Soveti i Todzhiki*, dzh. 6. 1988, 514.

«سلیمی»

«Sanii Mashhadii», *Entsiklopediiai Soveti i Todzhiki*, dzh. 6. 1988, 572.

«سنایی مشهدی»

«Sarfii Kashmiri», *Entsiklopediiai Soveti i Todzhiki*, dzh. 5. 1988, 610.

«Khulosat-ul-ash'or Va Zubdat-al-afkor», *Entsiklopediiai Soveti i Todzhiki*, dzh. 8. 1988.

«خلاصه الاشعار و زیده الافکار»

«Koshifi Sherozi», *Entsiklopediiai Soveti i Todzhiki*, dzh. 3. 1988, 496-497.

«کاشف شیرازی»

«Loighi Dzhunpuri», *Entsiklopediiai Soveti i Todzhiki*, dzh. 4. 1988, 47-48.

«لایق جونپوری»

«Machme-ul-Nafoi's», *Entsiklopediiai Soveti i Todzhiki*, dzh. 4. 1988, 312.

«مجمع النافیس»

«Madzhmua'-ul-Fuzalo», *Entsiklopediiai Soveti i Todzhiki*, dzh. 4. 1988, 312.

«مجمع الفضل»

«Madzhnuni chapnavis», *Entsiklopediiai Soveti i Todzhiki*, dzh. 4. 1988, 314.

«مجنون چاپنویس»

«Mahdubeki Shaghaghoghi», *Entsiklopediiai Soveti i Todzhiki*, dzh. 4. 1988, 297.

«مهدی بیک شقاقی»

«Makhzan-ul-Gharaib», *Entsiklopediiai Soveti i Todzhiki*, dzh. 4. 1988, 273.

«مخزن الغرایب»

«Mehrii Arab», *Entsiklopediiai Soveti i Todzhiki*, dzh. 4. 1988, 372.

«مهری عرب»

«Mir'ot-ul-khaiol», *Entsiklopediiai Soveti i Todzhiki*, dzh. 4. 1988, 420.

«مرآت الخیال»

«Misodii Koshoni», *Entsiklopediiai Soveti i Todzhiki*, dzh. 4. 1988, 422.

«مسعودی کاشانی»

«Muallifi Latofatoma Kist?», *Haftmomai Adabiiot Va sen'at*, 21 iulii, 1988.

«مؤلف لطافتنامه کیست؟»

«Muniri Lohuri», *Entsiklopediiai Soveti i Todzhiki*, dzh. 4. 1988, 549.

«منیری لاهوری»

«Nasibii Kirmonshohi», *Entsiklopediiai Soveti i Todzhiki*, dzh. 5. 1988, 101.

«نصیبی کرمانشاهی»

- فولکلور تاجیکی (منتخبات)، (با همکاری)
Mavzui dustii khalghho dar edzhodiioti Rahim Dzhilil. Dar kitobi Rahim Dzhilil. bo hamkori A. Nasriddinov. Leninobod: 1989.
- موضوع دوستی خلقها در کتاب رحیم جلیل و آثار او (با همکاری)
 «Nomi aslîi ghistakuz chi bud?», R. rohi Lenini, 22, dekabri 1989.
- نام اصلی قسطنکوز چه بود؟
 «Nom, Laghabho va Kunii ai Kamoli Khudzhandi», *Haghighati Leninobod* 30, sentiabri 1989.
- نام، القاب و کنیه کمال خجندی
 «Langi topilma ioki furgatni Bombaidin kukanga iuborgan she'rii maktubi», *Haghighati Leninobod*, 19 mai 1990.
- (به زبان ازبکی)
 «Muslikhiddin ne, Maslekhatusiddin ast'», *Haghighati Leninobod* 18 iuni, 1990.
- مصلح‌الدین نه، مصلح‌الدین است
Hesobi Abdzhad va moddai ta'rikh. Leninobod: 1991.
- حساب ایجاد و ماده تاریخ
 «Pevets družby i bratstva (o Dzhami)», *Leninabadskaja pravda* 19, fevraliia 1991.
- ترانه‌سرای دوستی و برادری
 «Tahsiloti shoiri buzurg (Darbborai Kamoli Khudzhandi)», *Haghighati Leninobod* 5, dekabri 1991.
- تحصیلات شاعر بزرگ (درباره کمال خجندی)
Durdonaho az ash'ori Kamoli Khudzhandi, (Bo du alifbo: kirili Va Forsi), Dushanbe: Irfon, 1992.
- گزیده‌هایی از شعرهای کمال خجندی
 «Durdonaho az ash'ori Kamoli Khudzhandi», *Haghighati Leninobod* 14, marti 1992.
- گزیده‌هایی از شعرهای کمال خجندی
Kamoli Khudzhandi (sharhi mukhtasari hol Khudzhandi). 1992.
- کمال خجندی (زندگینامه مختصر)
Khudomuz alifboi forisi-todzhiki. Kudzhand: 1992.
- صرفی کشمیری
 «Shihobii Khudzhandi», *Entsiklopediiai Soveti i Todzhiki*, dzh. 8. 1988.
- شهابی خجندی
 «Shihobii Turshozii», *Entsiklopediiai Soveti i Todzhiki*, dzh. 8. 1988.
- شهابی ترشیزی
 «Shu'lai Gulpoionii», *Entsiklopediiai Soveti i Todzhiki*, dzh. 8. 1988.
- شعله گلپایگانی
 «Tazkirai Nasrobodi», *Entsiklopediiai Soveti i Todzhiki*, dzh. 7. 1988, 227.
- تذکره نصرآبادی
 «Unsi», *Entsiklopediiai Soveti i Todzhiki*, dzh. 7. 1988, 491.
- انسى
 «Voghif», *Entsiklopediiai Adabiet va Sen'ati Todzhik*, dzh. 1. 1988, 336-337.
- واقف
 «Zamonii lazdi», *Entsiklopediiai Soveti i Todzhiki*, dzh. 2. 1988, 452.
- زمانی یزدی
 «Zamirii Isfahoni», *Entsiklopediiai Adabiet va Sen'ati Todzhik*, dzh. 1. 1988, 45.
- ضمیری اصفهانی
 «Zamonii lazdi», *Entsiklopediiai Adabiet Va Sen'ati Todzhik*, dzh. 1. 1988, 451.
- زمانی یزدی
 «Ziiouddin Khudzhandi», *Entsiklopediiai Adabiet va Sen'ati Todzhik*, dzh. 1. 1988, 468.
- ضیاء‌الدین خجندی
 «Zulolii Khunsori», *Entsiklopediiai Adabiet va Sen'ati Todzhik*, dzh. 1, 1988, 476.
- زلالی خوانساری
Ba ionii omuzandagoni Alifboi arabii todzhiki (Vasoiti ta'limi). Lenninobod: nashri avval, 1989, nashri 2, 1990 Va nashri 3, 1990.
- کسک درسی برای آموزندگان النبای عربی زبان تاجیکی
Fol'klorri todzhik (Khrestomatiia). Dasturi ta'lim baroi fakul'tetthoi filologii ai institutthoi pedagogi. Maorif, 1989. bo hamkori M. Ne'matov va R. Toshmatov.

منابع ۶۲، ۱۰۰ ص ۳۰-۳۱.

اسعد علی ← علی، اسعد بن احمد

اسکات، مایکل [māykel eskāt]

Scot, Michael

(۱۱۷۵-؟ - ۱۲۳۵)، فلسفه، اخترشناسی، طب.

در اسکاتلند به دنیا آمد. در آکسفورد و براروپا به تحصیل و مطالعه پرداخت. در سال ۱۲۱۷ در تولدو^۱ (اسپانیا) زبان عربی را فراگرفت.

در ۱۲۲۰ در بولونیا و از ۱۲۲۴ تا ۱۲۲۷ - به طوری که از نامه‌هایش برمی‌آید - در خدمت کلیسای کاتولیک بود و تا مقام سراسقفی کشیل^۲ در ایرلند ارتقا یافت ولی پس از یک ماه به درجه اسقفی تنزل کرد. در ۱۲۲۷ به خاطر آشنایی با زبانهای لاتینی، عبری و عربی، از سوی پاپ گریگوری نهم دیگر بار به مقام سراسقفی کلیسای کنتربری^۳ برگزیده شد. عاقبت به دربار سیسیلی امپراتور فردریک دوم راه یافت و به اتفاق دیگر دانشمندان درباری به ترجمه کتابهای عربی و آثار ارسطو و شروح ابن رشد به زبان لاتینی پرداخت.

آثارش بیشتر بدون تاریخ نگاشته شده، ولی از قرار معلوم آثار فلسفی خود را هنگام اقامت در اسپانیا و سپس آثار نجومی‌اش را در سیسیل نوشته است. دانه در دوزخ و سر والتر اسکات در نغمه آخرین مینستر^۴ از وی - به خاطر شهرتش در جادوگری و تسلط در علوم غریبه و قوای فوق طبیعی - یاد کرده‌اند. بوئس^۵ وی را سرمایه‌دار اسکات بالویری^۶ و کامدن^۷ کیسترشین مانک کامبرلند^۸ معرفی کرده‌اند. سر والتر اسکات مدفن او را در ملترزایی^۹ نگاشته است. اسکات از جمله دانشمندان سده‌های میانه می‌باشد که بخشی از علوم شرقی را به جهان غرب شناسانده است.

آثار

خودآموز الفبای فارسی - تاجیکی

Mexastii Khudzhandi, muntaxabi ash'or. Irton, 1992. murattab va muallifi peshguftor va tovezhot.

مستخب اشعار مهستی خجندی (ترتیب، پیشگفتار و تعلیقات)

Oli Khudzhand. Sadri khudzhandi. Khudzhand: 1992.

آل خجند. صدری خجندی

«Safarhoi Kamoli Khudzhandi», *Haghighati Leninobod* 15, Ianvari 1992.

سفرهای کمال خجندی

«Muallifoni forsi tozhik dar borai Zardusht», *Dar madzhmuai E.E.Bertele*. Moskva: Nauka, 1993 (zeri chop)

نویسندگان ایرانی - تاجیک درباره زرتشت

«Iak manbai pur az khato dar borai Khodzha Kamoli», *Haghighati Leninobod*, (Zeri chopi).

یک منبع پر از خطا درباره خواجه کمال

«Nom, Laghabho va Kuniiai Kamoli Khudzhandi», *zh. Ilm Va haiot*.

نام، القاب و کنیه کمال خجندی

«Sheikh Muslihiddin io Maslihaddin?» *zh. Ilm Va haiot*.

«شیخ مصلح‌الدین یا مصلحه‌الدین؟»

«تاریخ عیان که داشت با خود، پژوهشی درباره تاریخ تولد، وفات و سرایش مثنویهای نظامی گنجوی، تهران: کیهان فرهنگی، س ۱۱ (آذر و دی ماه ۷۳)، ش ۹-۱۰، ص ۳۱-۳۰.

درباره‌اش

«Ikhlos bolu par mebakhsad (Kori neku nomi nek)», *dar borai S.Asadulloev, Gazetai muallimon* 7, oktiabri 1982. Muallifon: A.Nasriddinov, A.Dzhalilov.

«اخلاص بال و پری می‌بخشد»

«Usmon Olim, khodimi shoistai Todzhikiston (Himmati olim)», *Todzhikistoni Soveti* 1, avgusti 1989.

عثمان عالم خادام شایسته تاجیکستان (همت عالم)

«O. nashem propessore», *Leninobadskaia pravda*, 13 aprelia 1991.

«درباره استاد ما»

- Toledo
- Cashel
- Canterbury
- The Lay of the Last Minstrel*
- Boece
- Sir Michael Scot of Bahwearie
- Camden
- Cistercian Mank of Cumberland
- Melrose Abbey

aristotelischen Tiergeschichte, which is Skrifter Utgivna af Humanistiska vetenskapssamfundet i Uppsala, XIII, pt. 6, Uppsala-Leipzig: 1911, 109-120, cf. 64-70.

ارسطو، درباره حیوانات

De urinis. Pub. in A. H. Quersfeld, *Michael Scotus und seine Schrift De secretis naturae*, Leipzig: 1919.

Ars alchimie, or Magisterium. Available partially, from MSS. in C. H. Haskins, «The Alchemy...», *Isis* 10, 1928, 350-356; *Studies in Mediaeval Culture*, 148-159; Complete ed. by S. H. Thomson in *Osiris* 5, 1938, 523-559.

کتاب کیمیاگری یا قدرت قلب ماهیت

Al-Bitrūjī, in Astrologia (De motibus celorum). Critical text by F. J. Carmody, Berkeley, Los Angeles: 1952.

البطروجی، حرکت افلاک

«Notes on Medical Texts», *Janus* 48, 1959, 148.

«یادداشت‌هایی درباره متون پزشکی»

«Experimenta necromantica», Edited by W. J. Brown, *An Enquire* ..., 231-234

«جادوگری تجربی»

«Lumen luminum (and/or *Dedalus grecus*)», Perhaps trans. from the Arabic, edited by W. J. Brown, *An Enquire* ..., 240-265.

«مقدار واحد روشنایی»

Liber introductorius. (for a few passages see Haskins and Thorndike's works).

Liber particularis. (for an important section containing Frederick II's questions and Scot's answers see in Haskins, *Studies in the History of Mediaeval Science*, 292-298, and a few quotations, in Haskins, *Op. Cit.*, and Thorndike, *Michael Scot*).

Questiones Nicolai peripatetici. (for some quotations and an English summary see in Thorndike, *Michael Scot*, 127-131).

درباره‌اش

Foerste, R. *De translatione latina physiognomoniconum quae feruntur Aristotelis*. Kiel: 1884. *De Aristotelis quae feruntur secretis secretorum*

Ibn Rushd, Great Commentaries on Decaelo, Deanima, Physica, and Metaphysica, Expositions of Meteorologica and De generatione et corruptione and Epitome of parva naturalia. Several eds. between 1472 and 1575, also critical eds. of *Great Commentary on De anima and Epitome of Parva naturalia* in *Corpus Commentariorum Averrois in Aristotelem*, VI, pt. 1, 1953, and VII, 1949, by F. S. Crawford and A. L. Shields, respectively.

ابن رشد، شرح‌های پراهمیت

Physionomia or De secretis naturae. About 20 eds. in the fifteenth century and 20 in the sixteenth, the earliest, Bologna: 1477; sixteenth - and seventeenth - century eds. in Spanish, Italian, and French.

Commentary on Sacrobosco's Sphaera. Bologna: 1495; Venice: 1531; new ed. by Lynn Thorndike in *The Sphere of Sacrobosco and its Commentators*. Chicago: 1949, 248-342.

Ibn Sūn, Abbreviatio de animalibus. Venice: ca. 1500; 1508.

ابن سینا، مختصری درباره حیوانات

Mensa philosophica. Several eds. in the sixteenth and seventeenth centuries, such as Leipzig: 1603.

Division of Philosophy. Extant fragments pub. in Ludwig Baur, «Dominicus Gundissalinus, De divisione philosophie», *Beiträge zur Geschichte der philosophie des Mittelalters* 4, nos. 2-3, 1903, 365-368.

تقسیم بندی فلسفه

Vaticinium, or Futura praesagia. Critical ed. by O. Holder-Egger in «Italienische Prophetieen des 13. Jahrhunderts, II», *NAGFDGK* 30, 1905, 321-386; see 349-377, also *CFS*, *Monumenta Germaniae Historica: Scriptores* XXXII, 1905-1913, 361-362.

Aristotle, De animalibus. bk. X only in Gunnar Rudberg, *Zum sogenannten zehnten Buche der*

Science. II, pt. 2, Baltimore: 1931, 579-582.

مقدمه‌ای بر تاریخ علم

Klebs, C. «Incunabula scientifica et medica», *Osiris* 4, 1938, 297-299.

«مبایلی علمی و پزشکی»

Lacombe, G., Minio-Paluello, L. et al., *Aristoteles latinus*. codices I-II with suppl., suppl. alt., Rome, Combridge, Bruges: 1939-1961, for the MSS of translations of Aristotle and Ibn Rushd and of the *Questiones Nicolai peripatetici*.

دست‌نویس ترجمه‌های آثار ارسطو و ابن رشد و مسائل مشائیان
Alverny, M. T. d. «Avicenna latinus», *Archives d'histoire littéraire et doctrinale du moyen-âge*, 1961 (1962)-1970 (1971), for MSS of translations of Ibn Sina.

«آثار ابن سینا به زبان لاتینی»

Thorndike, Lynn. and Kibre, Pear. *A Catalog of Incipits of Mediaeval Scientific Works in Latin*. Rev. ed., Cambridge: Mass., 1963, for the main MSS of most works and references to printed lists of MSS.

فهرستی از دیباچه‌های آثار علمی لاتینی در سده‌های میانه
Wolfson, H. A. «Revised Plan of a Corpus Commentariorum Averrois in Aristotelem», *Speculum* 38, 1963, 88-104, on attribution of translations of Ibn Rushd to Michael Scot.

«طرح تجدیدنظر شده تفسیری از ابن رشد در آثار ارسطو»
Thorndike, Lynn. *Michael Scot*. London: 1965, for account of his life and of more of his works.

مایکل اسکات

منابع ۳۴ ذیل اسکات، مایکل: ۴۶ ج ۱ ص ۱۲؛ ۵۲ ج ۳ ص ۴۰۱؛ ۷۶ ص ۴۲۷؛ ۱۲۵ ج ۱۴ ص ۳۲۵؛ ۱۲۹ ج ۹ ص ۳۶۵؛ ۱۳۷ ج ۲ و ۸ ص ۵۶ و ۹۲۸؛ ۱۵۰ ص ۱۹۶۱-۱۹۶۵ و ۱۹۸۵؛ ۱۵۱ ج ۷ ص ۱۶۷؛ ۱۵۸ ص ۳۵۳۲؛ ۱۵۹ ج ۲ ص ۳۰.

اسکادانکوا، ماریا [māriyā eskādānkovā]

Skadankowa, Maria

ادبیات و فرهنگ ایران، دین و فلسفه شرق.

از اهالی لهستان، در رشته زبان‌شناسی زبانهای ترکی،

commentarium. Kiel: 1888.

Pressutti, Petrus. *Regesta Honorii Papae III*, II, Rome: 1895, 194, 227, 254, 334, on the appointments to the benefices.

Brown, J. W. *An Enquire into the Life and Legend of Michael Scot*. Edinburgh: 1897.

تحقیقی در زندگی و افسانه مایکل اسکات

Rudberg, G. «Die Tiergeschichte des Michael Scotus und ihre mittelbare Quelle», *Erano* 9, 1909, 92-128, on the relationship between the Greek original and Michael's trans. from the Arabic.

«تاریخ جانوران نوشته مایکل اسکات و منبع واسطه آن»
Querfeld, A. H. *Michael Scottus und seine Schrift De secretis naturae*. Leipzig: 1919.

مایکل اسکات و اثرش با عنوان «راز طبیعت»

Comrie, J. D. «Michael Scot, a 13th Century scientist and Physician», *EMJ*, n.s. 25, Edinburgh: 1920, 50-60.

«مایکل اسکات، دانشمند و حکیم سده سیزدهم»

Thorndike, Lynn. *A History of Magic and Experimental Science*. II, London: 1923, 307-337.

تاریخ جادوگری و دانش تجربی

«Two Roman Formularies in Philadelphia», *Miscellanea Ehrle* 4 (*Studi e testi* 40), 1924, 275-286, on Michael's appointment as an archbishop and on Stephen of Provins.

«دو کتاب ادعیه رومی در فیلادلفیا»

Haskins, C. H. *Studies in the History of Mediaeval Science*. 2nd. ed. Cambridge: Mass., 1927; repr. ch. 12.

مطالعاتی در زمینه تاریخ علم در سده‌های میانه

Haskins, C. H. *Studies in Mediaeval Culture*. Oxford: 1929, 148-159, on *Liber particularis*, *Alchemy*, Abuteus/Andreas of palencia.

مطالعات در زمینه فرهنگ سده‌های میانه

Ferguson, John. «A Short Biography and Bibliography of Michael Scot», *RGBS* 9, 1931, 75-100.

«زندگی‌نامه و کتاب‌شناسی مختصر آثار مایکل اسکات»

Sarton, George. *Introduction to the History of*

اساتید زبان فارسی بود، وی موفق شد تعداد قابل ملاحظه‌ای استاد و متخصص زبان و شعر فارسی تربیت نماید.

او متجاوز از صد و هفتاد کتاب و مقاله نوشته که اکثر آنها درباره اسلام و مذاهب اسلامی، زبان، تاریخ، فرهنگ و نویسندگان و شاعران ایرانی است و منتخب اشعار چند تن از شاعران ایرانی، افغانی و تاجیک را به زبان ایتالیایی ترجمه کرده است. وی همچنین مؤلف مقاله «آثار هنری ایران در دوره اسلامی» در دایرة المعارف هنرهای زیبای ایتالیا است. از ۱۹۵۶ تا ۱۹۵۷ مربی زبان و ادبیات ایتالیایی در دانشگاه تهران بود. از ۱۹۵۹ تا ۱۹۶۷ در دانشگاه شرق‌شناسی ناپل و دانشگاه رم به عنوان استادیار به تدریس اسلام‌شناسی پرداخت و در فاصله همین سالها ناشر مجله شرق امروزی^۵ وابسته به مؤسسه شرق‌شناسی رم بود. در ۱۹۶۸ به منظور تأسیس مؤسسه ایران‌شناسی به ونیز رفت و مدت هفده سال وقت خود را صرف ایجاد و توسعه مؤسسه ایران‌شناسی دانشگاه فوسکاری ونیز و تربیت استاد زبان فارسی در این دانشگاه کرد. در حال حاضر ریاست مؤسسه زبان‌شناسی ایرانی و زبان‌شناسی باستانی اورال - آلتایی را عهده‌دار است.

وی دو سمینار مهم، یکی در ژوئن ۱۹۷۷ درباره ایلخانیان و دیگری در مه - ژوئن ۱۹۷۸ درباره ایران دوره صفویه، برگزار کرده است. در سالهای اخیر تعداد زیادی مأموریت مطالعاتی در ایران و افغانستان داشته که آخرین آنها همکاری علمی با دانشگاه ملی سابق در زمینه مطالعه و بررسی موقعیت فرهنگی ایلخانیان و سلاطین آنها بوده است. همسر وی نیز ایران‌شناس است و درباره ادبیات معاصر تحقیق می‌کند.

آثار

«A proposito delle rivendicazioni persiane sul Bahrein», *OM XXXVIII*, 1958, 1-18.

«درباره حقانیت مالکیت ایران بر بحرین»

«A proposito del problema della sovranita presso gli Imamiti», *AIUON*, Nuova serie, VII, 1957, 95-126.

1. Bogdan Skadanek

2. Warsaw School of Iranology

3. Bausani

4. Isme

5. *Oriente Moderno*

فارسی و عربی در انستیتوی شرق‌شناسی دانشگاه ورشو تحصیل کرد. پس از دریافت درجه فوق‌لیسانس به استخدام انستیتوی شرق‌شناسی درآمد و در ۱۹۶۴ دوره دکتری خود را در همانجا گذراند. با استفاده از بورس تحقیقاتی به ایران آمد و به مدت یکسال در دانشگاه تهران به تحقیق پرداخت.

در ۱۹۸۱ دانشیار انستیتوی شرق‌شناسی دانشگاه ورشو گردید. خانم اسکادانکوا متخصص ادب و فرهنگ ایران می‌باشد و با کمک همسرش پروفیسور بوگدان اسکادانک^۱ مدرسه ایران‌شناسی ورشو^۲ را تأسیس کرده است. آثار وی در زمینه فرهنگ ایران زمین و نظامهای فلسفی و دینی شرق است. در ۱۹۸۷ به نگارش کتابی درباره تاریخ اعتقادات دینی ایرانی پرداخت.

آثار

Zoroasteri, Magowie. 1963

زرتشت و معان

Wypawy Krzyzowe. 1968.

Serce Azji. 1976.

Mity Królewskiej Ksiegi. 1981.

Bohaterowie, Bogowie i Demony Dawnego Iranu. 1984.

منبع ۶۲

اسکارچا، جان ربرتو [Jänroberto eskārčā]

Scarcia, Gianroberto

(۱۹۳۳-)، مطالعات اسلامی، ادبیات فارسی،

زبان‌شناسی ایرانی.

۱۱ مارس در رم به دنیا آمد. تحصیلاتش را در دانشگاه رم گذراند و در ۱۹۵۵ در رشته حقوق فارغ‌التحصیل گردید. زبان و ادبیات فارسی را به عنوان زبان خارجی دوره تحصیلی انتخاب کرد و زیر نظر باوزانی،^۳ استاد ایران‌شناسی و اسلام‌شناسی دانشکده ادبیات دانشگاه رم، به فراگیری آن مشغول شد، و علاوه بر آن، در کلاسهای درس فارسی این استاد در مؤسسه ایسمتو^۴ نیز شرکت کرد و موفق به اخذ گواهی پایان دوره آموزش زبان فارسی گردید. او به زبانهای انگلیسی، فرانسه، روسی، یونانی، ترکی، فارسی و اکثر لهجه‌های آن، از قبیل گیلکی، کردی، بلوچی و غیره و نیز زبان لاتینی آشنایی دارد.

اسکارچا از مروّجان زبان و ادبیات فارسی در ایتالیا بوده است. از جمله کارهای ارزنده او در ونیز، تربیت

Pakistan, Urdu, Pangiabi, Sindhi, Pashto, Bengali Pakistana», Milano: 1958, *AIUON*, Nuova Serie, VIII, 1958, 230-233.

«تاریخ ادبیات پاکستان، اردو، پنجابی، سندھی، پشتو، بنگالی پاکستانی» (نقد و بررسی)

Nafisi, S. «Ta'rih-i ijtima i siyasi-i Iran dar dawra-yi mu'asir az aghaz-i saltanat-i Qajarha ta payan-i jangi nakhostin ba Rusiya», jild-i awwal, Tehran: 1335-1956/1957, *AIUON*, Nuova Serie, VIII, 1958, 224-226.

«تاریخ اجتماعی و سیاسی ایران، در دوره معاصر از آغاز سلطنت قاجارها تا پایان جنگ نخستین با روسیه»، اثر سعید نفیسی (نقد و بررسی)

Lindberg, K. «Voyage dans le Sud de l'Iran. Carnet de rout d'un medecin», à la poursuite du ver de Medine, 1955, *OM XXXVIII*, 1958, 203-204.

«سفر به جنوب ایران، یادداشت‌های سفر یک پزشک» (نقد و بررسی)

«Aspetti giuridici e politici della recente polemica fra Persia e unione Sovietica», *OM XXXIX*, 1959, 499-513.

«جنبه‌های قانونی و سیاسی جدل اخیر میان ایران و اتحاد شوروی»

«Notes sur le problème de la souveraineté chez les Imamites», *Akten des Vierundzwanzigsten Internationalen Orientalisten Kongresses, München 28 August bis 4 September 1957*, Wiesbaden: 1959, 368-370.

«ملاحظات دربارۀ مسأله حاکمیت در فرقه امامیه»
«Riflessioni intorno a un codice dei Baha'i di Persia», *AIUON*, Nuova Serie, IX, 1959, 51-93.

«مطالعاتی دربارۀ نظامه بهاییهای ایران»
«La controversia tra Persia e Iraq per lo Shatt al-Arab (dicembre 1959-gennaio 1960)», *OM XL*, 1960, 77-93.

«مشاجره میان ایران و عراق بر سر شط العرب (دسامبر ۱۹۵۹ تا ژانویه ۱۹۶۰)»

«Intorno alle elezioni persiane», *OM XL*, 1960, 537-552.

«دربارۀ انتخابات ایران»
«Iran», *EUA*, Vol. VII, Venezia-Roma: 1961,

«دربارۀ مسأله حاکمیت در فرقه امامیه»

Arunova, M. R., Ashrafjan, K. R. «Gosudarstvo Nadir-Shaha Afshara, Ocherki obshchestvenny otmoshenij v Irane», 30-40 godov XVIII veka, Moskva: 1958, *AIUON*, Nuova Serie, VIII, 1958, 218-224.

«نادرشاه افشار» اثر آرونووا و اشرفیان (نقد و بررسی)
«Haji Aqa e Buf-e Kur, i cosiddetti due aspetti dell' opera dello scrittore contemporaneo persiano Sadeq Hedayat», *AIUON*, Nuova Serie, VIII, 1958, 103-123.

«دربارۀ دو اثر از صادق هدایت: بوف کور و حاجی آقا»
«Intorno alle controversie tra Akhbari e Usuli presso gli Imamiti di Persia», *RSO XXXIII*, 1958, 211-250

«دربارۀ مباحثات بین اخباریون و اصولیون امامیه ایران»
«Iran ed eresia musulmana nel pensiero del Corbin», *SMSR XXIX*, 1958, 112-127.

«بدعت‌گذاری مسلمانان ایران از دیدگاه آنری گربن»
Nikitine, B. «Les Kurdes. Etude sociologique et historique», Paris: 1956, *OM XXXVIII*, 1958, 663-664.

«کردها، بررسی جامعه‌شناختی و تاریخی» (نقد و بررسی)
Spulcr, B. «Die Mongolen in Iran, Politik, Verwaltung und Kultur der Ilchanzeit 1220-1350», Berlin: 1955, *RSO XXXIII*, 1958, 293.

«مغولان در ایران، سیاست، حکومت، و فرهنگ عصر ایلخانیان (۱۲۲۰ تا ۱۳۵۰ میلادی)» (نقد و بررسی)

Beljaev, E. A. «Musul'manskoe sektanstvo», Moskva: 1957, *AIUON*, Nuova Serie, VIII, 1958, 213-216.

«فرق اسلامی» (نقد و بررسی)
Kubichkova, V. «Qaani, le poete persan du XIX siecle», Praha: 1954, *AIUON*, VIII, 1958, 226-229.

«قآنی شاعر ایرانی سده نوزدهم» (نقد و بررسی)
«Stato e dottrine attuali della setta sciita imamita degli Shaikhi in Persia», *SMSR XXIX*, 1958, 215-241.

«وضعیت و اصول عقاید امروزی فرقه شیعی امامی شیخی در ایران»
Bausani, A. «Storia della letteratura del

Persia», *OM* XLII, 1962, 731-801

«حکومت، اصلاحات ارضی و جناح مخالف در ایران»

Bausani, A. «*J Persiani*», Firenze: 1962, *AIUON*, Nuova Serie, XII, 1962, 215-216.

«ایرانیان»، (نقد و بررسی)

«Su di una moderna interpretazione anticostituzionalistica afghana di Corano II, 30-34 e VII, 11-18», *AIUON*, Nuova Serie, XII, 1962, 209-211.

«درباره یک تفسیر جدید مفایر با قانون اساسی (تفسیر به رأی) افغانها از قرآن، سوره بقره آیه ۳۳ تا ۳۴ و سوره اعراف آیه ۱۱ تا ۱۸»

«Sufismo», *GDE*, Vol. XII, Torino: 1962, 215-216; *Le Muse, Enciclopedia di tutte le arti*, 232, maggio 1968, 345-346.

«تصوف»

«Sulla famiglia Ghaffari di Kashan e sul suo contributo all'evoluzione della pittura persiana degli ultimi 150 anni», *AIUON*, Nuova Serie, XII, 1962, 198-203.

«درباره خاندان غفاری کاشان، و سهم ایشان در تکامل نقاشی ایران در ۱۵۰ سال اخیر»

«Turchi», *GDE*, Vol. XII, Torino: 1962, 800-804.

«ترکها»

«Turchia, storia», *GDE*, Vol. XII, Torino: 1962, 810-812.

«تاریخ ترکیه»

Zaehner, R. C. *Zoroastro e la fantasia religiosa*. Traduzione di Gianroberto Scarcia, Milano: 1962, Titolo originale: *The Dawn and Twilight of Zoroastrianism*. London: 1961.

زردشت و تخیلات مذهبی، (ترجمه از انگلیسی به ایتالیایی)

«Di aluni nuovi indizi sulla religione dei Kafiri di Afghanistan», *SMSR* XXXIII, 1963, 273-278.

«چند اثر جدید درباره فرقه کافری در افغانستان»

«Kerman 1905: la guerra tra Sheikhi e Balasari», *AIUON*, Nuova Serie, XIII, 1963, 195-238

«کرمان ۱۹۰۵: درگیری میان شیخیه و بالاسری»

624-658

«ایران»

«Miniature e manoscritti», *API. Mostra dei capolavori del Museo di Kabul*, Torino: 1961, 168-171.

«مینیاورها و نسخ خطی»

«Note su alcuni motivi della cultura tagica e su Ahmad Danesh», *AIUON*, Nuova Serie, XI, 1961, 63-103.

«یادداشت‌هایی درباره بعضی از درون مایه‌های فرهنگ تاجیکی و احمد دانش»

«Le vicende dei beni dei pahlavi», *OM* XLI, 1961, 807-818.

«دگرگونیهای مستغلات پهلوی»

«Di alcuni dipinti persiani di epoca zand e qajar conservati presso il museo nazionale georgiano d'arte figurativa in Tbilisi», *AIUON*, Nuova Serie, XII, 1962, 203-209.

«درباره چند نقاشی ایرانی عصر زندیه و قاجاریه که در موزه ملی هنرهای تجسمی در تفلیس گرجستان نگهداری می‌شود»

«La casa Borujerdi di Kashan, Materiali figurativi per la storia culturale della Persia Qajar», *AIUON*, Nuova Serie, XII, 1962, 83-93

«خانه بروجردی در کاشان، نقش مایه‌هایی تجسمی برای تاریخ فرهنگ ایران در دوره قاجاریه»

«L'enciclopedia sovietica e sensibilita religiosa», *Nuovi Argomenti*, 59-60, 1962-63, 1-57.

«دایرة المعارف شوروی و حساسیت دینی»

«L'eresia musulmana nella problematica storico-religiosa», *SMSR* XXXIII, 1962, 63-97.

«بدعت‌گذاری مسلمانان در مسائل دینی تاریخی»

Juvaini, Ala-ad-Din Ata-Malik, *Gengis-Khan il conquistatore del mondo*. Traduzione di Gianroberto Scarcia, 48 tavole a colori. Milano: 1962, 2 Vols; Titolo originale: *The History of the World-Conqueror*. Translated from the text of Mirza Muhammad Qazvini by J.A.Boyle, Manchester: 1958.

چنگیزخان فاتح جهان (تاریخ جهانگشای جوینی)، ترجمه از انگلیسی به ایتالیایی

«Governo, riforma agraria e opposizione in

244-272.

«نگاهی بشعر تاجیکی»

Şifat-nama-yi Darvish Muhammad Khan-i Ghazi. Cronaca di una crociata musulmana contro i Kafiri di Laghman nell'anno 1582. Manoscritto persiano-kabuli edito e tradotto, con introduzione e indice dei nomi, da Gianro Scarcia, Roma: ISMEO, («Serie Orientale Roma», XXXII) 1965.

صفت نامه درویش محمد خان غازی اخبار یک جهاد اسلامی علیه کافرهای لغمان در ۱۵۸۲ م، (ترجمه از زبان فارسی کابلی به ایتالیایی همراه با مقدمه و فهرست اسامی)

«Sulla religione di Zabul», *AIUON*, Nuova Serie, XV, 1965, 119-165.

«مذهب در زابل»

«Ancora su ZNBYL», *AIUON*, Nuova Serie, XVI, 1966, 201-205.

«باز هم درباره زنبیل (چغازنبیل)»

«An Edition of the Persian Legal Document from Bamiyan», *E&W* 16, 1966, 290-295.

انتشار و چاپ سند حقوقی فارسی یافته شده در بامیان
«Indiano, stile», *Le Muse, Enciclopedia di tutte le arti*, 114, Gennaio: 1966, 118-119.

«سبک هندی»

«Intorno a due nomi propri zabuli», *AIUON*, Nuova Serie, XVI, 1966, 283-285.

«درباره دو اسم خاص زابلی»

«Iracheno, stile», *Le Muse, Enciclopedia di tutte le arti*, 117, febbraio 1966, 171-172.

«سبک عراقی»

«Khurasanico, stile», *Le Muse, Enciclopedia di tutte le arti*, 120, marzo 1966, 264.

«سبک خراسانی»

«Masnavi», *Le Muse, Enciclopedia di tutte le arti*, 144, settembre 1966, 328.

«مثنوی»

«La Persia durante la Seconda Guerra Mondiale», Materiali e Documenti, *OM* XLVI, 1966, 269-343.

«ایران در خلال جنگ جهانی دوم»

«Poeti e prosatori afghani moderni», *OM*

«Nota alla voce Bamiyan della nuova edizione de l'Enciclopedia de l'islam», *AIUON*, Nuova Serie, XIII, 1963, 299-302.

یادداشت درباره واژه «بامیان» در چاپ جدید
دایرة المعارف اسلام»

«A Preliminary Report on a Persian Legal Document of 470/1078 Found at Bamiyan», *E&W* 14, 1963, 73-85.

گزارش مقدماتی درباره یک سند حقوقی فارسی متعلق به ۴۰۷-۷۸۰ (م) یافته شده در بامیان»

«Qajar, scuola», *EUA*, Vol. IX, Venezia-Roma: 1963, 213-221

«مکاتب قاجار»

Ilja Ehrenburg. *Note di Viaggio, India Giappone Grecia*. Traduzione dal russo di Gianroberto Scarcia, Bari: 1964; Titolo originale: *Putevy zapisi*. Moskva: 1960

یادداشت‌های سفر هند، ژاپن و یونان (ترجمه از روسی به انگلیسی)

«Safawidi», *EUA*, Vol. XII, Venezia-Roma: 1964, 131-142.

«صفویه»

«Lo scambio di lettere tra Harun al-Rashid e Hamza al Khariji secondo il *Ta'rikh-i Sistan*», *AIUON*, Nuova Serie, XIV, 1964 (Scritti in onore di Laura Vecchia Vaglieri), 623-645.

مکاتبه میان هارون الرشید و حمزه خارجی، براساس تاریخ سیستان»

«Due precisazioni sul kharigismo sistano», *AIUON*, Nuova Serie, XV, 1965, 303-304.

«دو یادداشت دقیق درباره خوارج سیستان»

«Firdusi», *Le Muse, Enciclopedia di tutte le arti*, 89, luglio 1965, 32.

«فردوسی»

«Hafiz, Shamsuddin Muhammad», *Le Muse, Enciclopedia di tutte le arti*, 107, dicembre 1965, 460-461.

«حافظ، شمس‌الدین محمد»

«An Illusory Problem: the Text of the *Ta'rikh-i Sistan*», *E&W* 15, 1965, 277-280.

«مسأله‌ای نادرست: متن تاریخ سیستان»

«Sguardo alla lirica tagica», *OM* XLV, 1965,

«Sa'di», *Le Muse, Enciclopedia di tutte le arti*, 209, dicembre 1967, 67.

«سعدی»

«Shabur e Khurabad. Due problemi di interpretazione del testo del *Ta'rikh-i Sistan*», *AIUON*, Nuova Serie, XVII, 1967, 169-173.

«شاپور و خورآباد، دو مسأله تفسیر متن تاریخ سیستان»
«Zunbil or Zanbil?», *Yadnome-ye Jan Rypka*, Prague: 1967, 41-45.

«زونبیل یا زنبیل؟»

[این مقاله با عنوان و مشخصات زیر به فارسی ترجمه و چاپ شده است:

«زونبیل یا زنبیل»، ترجمه یعقوب حسن قریشی، آریانا، ج ۲۶، ش ۱، ص ۴۴ و ۴۹، راهنمای کتاب، سال دهم.]

«Un documento persiano del 946/ 1539 nell'Archivio di Stato di Venezia», *AIUON*, Nuova Serie, XVIII, 1968, 338-342.

«یک سند فارسی متعلق به سال ۱۵۳۹ م/ ۹۴۶ هـ محفوظ در بایگانی دولتی ونیز»

«Epica iranica e motivo turanico. Considerazioni sui Turchi di Zabul e sulla leggenda di Afrasyab-Alp Ar Tonga», *AIUON*, Nuova Serie, XVIII, 1968, 391-424.

«حماسه ایرانی و درون مایه تورانی آن. ملاحظات درباره ترکان زابلی، و افسانه افراسیاب - الپ ارتونقا»

«Glossa a un gioco di parole di Nizami», *AIUON*, XVIII, 1968, 207-213.

«تفسیر بر صنایع لفظی نظامی»

«Un inedito poemetto mistico persiano-afghano del sec. XVII», *AIUON*, Nuova Serie XVIII, 1968, 27-38.

«یک شعر کوتاه منتشر نشده عرفانی ایرانی - افغانی مربوط به سده هفدهم»

«Sulla questione dei rapporti tra epica iranica ed epica slava», *AIUON*, Nuova Serie, XVIII, 1968, 85-88

«درباره مسأله ارتباط بین حماسه ایرانی و حماسه اسلاوی»

«Letteratura persiana», *SLO*, Vol. II, Milano: 1969, 243-452.

«ادبیات فارسی»

«Letterature turche», *SLO*, Vol. II, Milano:

XLVI, 1966, 254-267.

«شاعران و نثرنویسان افغانی معاصر»

«Sull'ultima islamizzazione di Bamiyan», *AIUON*, Nuova Serie, XVI, 1966, 279-281.

«درباره آخرین مرحله اسلامی شدن بامیان»

«Un documento persiano del sec. XI e le convenzioni di carattere patrimoniale tra coniugi nell'Iran medievale», *AIUON*, Nuova Serie, XVII, 1967, 121-135.

«یک سند فارسی از سده یازدهم میلادی و قراردادهای ارث بین همسران در ایران سده های میانه»

«Malkim Khan (1833-1908) e la nascita del teatro persiano moderno», *OM XLVII*, 1967, 248-266.

«ملکم خان و تولد تئاتر جدید ایرانی»

«Dal manoscritto persiano 'Egerton 1104' del British Museum e altre addenda a *Sifat-Nama*», *AIUON*, Nuova Serie, XVII, 1967, 227-250.

«درباره نسخه خطی فارسی موزه بریتانیا و سایر مطالب الحاقی به صفت نامه»

«Nota al verso 2075 b del *Garshaspnama* (ed. Huart, p. 150)», *AIUON* Nuova Serie, XVII, 1967, 135-267.

«یادداشتی درباره بیت ۲۰۷۵ ب از گرشاسب نامه»

Mirza Aqa Tabrizi. *Tre commedie*. Traduzione dal persiano di Gianroberto Scarcia, Roma: 1967.

سه نمایش فکاهی، اثر میرزا آقا تبریزی (ترجمه از فارسی به ایتالیایی)

«Omar Khayyam», *Le Muse, Enciclopedia di tutte le arti*, 168, febbraio 1967, 366-367.

«عمر خیام»

«Qasida», *Le Muse, Enciclopedia di tutte le arti*, 192, agosto 1967, 418-419.

«قصیده»

«Ruba'i» *Le Muse, Enciclopedia di tutte le arti*, 207, dicembre 1967, 267.

«رباعی»

«Rumi», *Le Muse, Enciclopedia di tutte le arti*, 207, dicembre 1967, 282-283.

«رومی»

«Habib Allah (Habibullah) Khan», *EI*, nouvelle edition, tome III, Leyde-Paris: 1971, 13-14.

«حبیب‌الله خان»

«Al-Hurr al Amili», *EI*, nouvelle edition, tome III, Leyde-Paris: 1971, 608-609.

«حرّ عاملی»

«Norme 'dirette' e 'indirette' nella speculazione giuridica dei musulmani imamiti», *Studi in onore di Edoardo Volterra*, Vol. VI, Milano: 1971, 275-282.

«شیوه استنباط احکام (مستقیم و غیرمستقیم) در نزد شیعه امامیه»

Storia della Letteratura Turca. Milano: 1971.

تاریخ ادبیات ترکی

«Sulla distrutta moschea di Damavand», *Annali Ca' Foscari*, Serie Orientale II, 1971, 135-137.

«درباره مسجد ویرانه‌ای در دماوند»

«Islamistica e persianologia in Italia», *Annali ca' Foscari*, Serie Orientale III, 1972, 147-153. (I-Sui «Cinquant'anni di islamistica» di Alessandro Bausani, 147-150. II-Sui «Cinquant'anni di persianologia» di Angelo M. Piemontese, 151-153).

«اسلام‌شناسی و ایران‌شناسی در ایتالیا» (بخش اول درباره «پنج‌جاه سال اسلام‌شناسی»، تألیف باورانی و بخش دوم درباره «پنج‌جاه سال ایران‌شناسی»، تألیف پیه مونتره)
«Liriche di Khushhal Khan», *Il Velro* XVI, 1972, 465-473.

«اشعار غنایی خوشحال خان»

«Neoclassicismo azerbaigiano: San Taddeo e Ishaq-Pasha», *Annali ca' Foscari*, Serie Orientale III, 1972, 167-172.

«مکتب کلاسیک جدید آذری: سان تادئو و اسحاق پاشا»
«Kuh-e Khwaje: forme attuali di mahdismo iranico», *OM* LIII, 1973, 755-764.

«کوه خواجه: شکل امروزی مهدویت ایرانی»
«The Mesjid-sangi of Larvand», *E&W* 23, 1973, 89-108. (In collaborazione con M. Taddei, autore di 96-108).

«مسجد سنگی لَرَوَند» (با همکاری)

Poesia d'amore turca e persiana. Novara: 1973. (In collaborazione con A. M. Piemontese, ma

1969, 453-579.

«ادبیات ترکی»

Presentazione (pp. I-LXX) a Michele Membrè. «*Relazione di Persia (1542)*». Manoscritto inedito dell'Archivio di Stato di Venezia pubblicato da Giorgio R. Cardona. Con un'appendice di documenti coevi, concernenti il primo quindicennio del regno di Shah Tahmasp (1525-1540) a cura di Francesco Castro: Indici di Angelo M. Piemontese. Presentazione di Gianroberto Scarcia. Napoli: Istituto Universitario Orientale (Studi e Materiali sulla conoscenza dell'Oriente in Italia, 1), 1969, XI.

«آشنایی با ایران (۱۵۴۲)» (معرفی کتاب)

این نسخه خطی انتشار نیافته که در بایگانی دولتی ونیز نگهداری می‌شد، توسط جورجو کاردونا در سال ۱۹۶۹ در دانشگاه شرقی ناپل به چاپ رسید. در این کتاب علاوه بر معرفی ۷۰ صفحه‌ای استاد جان روبرتو اسکارچا، استاد فرانچسکو کاسترو و استاد انجولومیکله پیه مونتره نیز مطالب و اسنادی به آن افزوده‌اند که مربوط به پانزده سال اول سلطنت شاه طهماسب صفوی و فهرست اعلام است.
«Annotazioni Mushashac», *Atti del convegno internazionale sul tema: La Persia nel Medioevo (Roma, 31 marzo-5 aprile 1970)*, Roma: Accademia Nazionale dei Lincei, 1971, 633-637.

«یادداشت‌هایی درباره مشعشعیان»

Leucippidi e Dioscuri in Iran. I - «Samand e Khing», *Annali Ca' Foscari*, Serie Orientale I, 1970, 39-50

«سمند و خنگ»

Storia della Letteratura Persiana. Traduzioni di poesia persiana in A. Piemontese, Milano: 1970.

تاریخ ادبیات فارسی، نوشته پیه مونتره (ترجمه اشعار فارسی به ایتالیایی)

«Venezia e la Persia tra Uzun Hasan e Tahmasp (1454-1572)», *Il Velro*, XIV, 1970, 61-76.

«ونیز و ایران، از عهد اوزون حسن تا دوره طهماسب»
(۱۵۷۲-۱۴۵۴)

Akademi-e olum.

«گریز از باد در سیرالعباد سنایی»

La classicita persiana. Roma: Pubblicazioni del Centro culturale Italo-Iraniano, 1977, 34 in ciclostile. (Testo di conferenza tenuta nella sede dell' associazione il 9 marzo 1977).

سبک قدیم فارسی

«La fortezza e le stagioni», Quattro discorsi sul paesaggio persiano, *Studi Iranici*, Roma: Pubblicazione del Centro culturale Italo-Iraniano, 1977, 173-178.

«قلعه و فصول»، چهار مقاله دربارهٔ دورنمای ایرانی (با همکاری)

Gli sviluppi letterari persiani dall'eta safavide. Roma: Pubblicazioni del Centro culturale Italo-Iraniano, 1977, (Testo di conferenza tenuta nella sede dell' associazione il 23 marzo 1977).

تحول و گسترش ادبیات فارسی از عصر صفوی تاکنون
«L'islam non arabo», I problemi di Ulisse, *l'islam*, Anno, XXXI, Vol. XIV, fascicolo LXXXIII, giugno 1977, 42-50.

«اسلام غیرعربی»

«La moneta col. motto di Abd ul-Rahman Pazhwak», *Annali di ca'Foscari*, Serie Orientale, VIII, 1977, 67-86.

«سکه با نام عبدالرحمن پژواک»

«Iblis in `Attar: il demiurgo come spia», *Colloquio italo-iraniano sul poeta mistico Fariduddin `Attar* (Roma: 24-25 marzo 1977), Roma: Accademia Nazionale dei Lincei, 1978, 21-36. (Testo di Conferenza tenuta nella seduta del 25 marzo 1977.)

«ابلیس در شعر عطار»

«Osservazioni sull' iconografia e la simbologia dei soprarchi con angeli e draghi del caravanserraglio di Ganj-Ali Khan a Kerman», II, *OM LVIII*, 1978, 387-391.

«ملاحظات دربارهٔ شمایل‌سازی و نمادشناسی (فرشتگان و اژدهایان) در سر طاق‌های کاروانسرای گنجعلی خان در کرمان»

«Traduzioni poetiche in R. Zipoli, Sana'i,

autore dalle versioni dal turco e di quelle poetiche dal persiano, nonché della guida alla lettura delle 3-9).

شعر عاشقانه ترکی و فارسی (با همکاری)

«La poesia persiana nell'ultimo ventennio», *Le letterature odierne dei popoli musulmani, Conferenze. Roma, 4-10 aprile 1973*. Roma: Accademia Nazionale dei Lincei, 1974, 4-21. (Testo di conferenza tenuta nella seduta del 4 aprile 1973).

«شعر فارسی در بیست ساله اخیر»

«Dieci ghazal di Sa'eb per Francesco Gabrieli», *OM LIV*, 1974, 163-167.

«ده غزل از صائب برای فرانچسکو گابریلی»

«L'opera di redazione del Dizionario Persiano-Italiano», *RSO XLVIII*, 1974, 205-242. (In collaborazione con G. D'Erme, A. M. Piemontese, G. Vercellin).

«کار تحریر فرهنگ بزرگ فارسی-ایتالیایی» (با همکاری)
«Il Libro dell'amore di Khorazmi», *Annali ca' Foscari*, Serie Orientale VI, 1975, 325-348.

«کتاب عشق، اثر خوارزمی»

«La distruzione del dato mitologico in Nizami», *Colloquio sul poeta persiano Nizami e la leggenda Iranica di Alessandro Magno, Roma, 25-26 marzo 1975*. Roma: Accademia Nazionale dei Lincei, 1976, 117-146. (Testo di conferenza tenuta nella seduta del 25 marzo 1975).

«دگرگون‌سازی اخبار اسطوره‌ای در نظامی»

Golschiane Raze Kadim. In Gianroberto Scarcia e Riccardo Zipoli, Milano: 1976, pagine 50 non numerate, XX tavv.

گلشن راز قدیم (با همکاری)

«Paesaggio hafeziano», *Convegno internazionale sulla poesia di Hafez* (Roma, 30-31 marzo 1976), Roma: Accademia Nazionale dei Lincei, 1978, 111-128. (Testo di conferenza tenuta nella seduta del 31 marzo 1976.)

«چشم‌اندازی از حافظ»

«L'apostrofe al vento del Seir ol-ebad di Sana'i», *Intervento al Seminario Internazionale su Sana'i* (Kabul, 17-23 ottobre 1977). Kabul:

«زروانیسم دامنه قفقاز»
«Alle luce del Sole d'Oriente», *Rinascita* 25, 20
giugno 1980, 24-25.

«در فروغ آفتاب مشرق زمین»
«Bastam e la stirpe dei draghi», *Transcaucasica*
II, Quaderni del seminario di iranistica, Uralo-
Altaistica e Caucasologia dell' Università degli
Studi di Venezia 7, Venezia: 1980, 82-107.

«بستام و نژاد اژدها»
«Per dilettezze o ver per doglie iranistiche:
recensisci e manda secondoche avvinghi»,
Annali Ca'Foscari, Serie Orientali XI, 1980,
148-149.

«Premessa in tre interventi a *Tehran-Kabul: a*
Tale of Two Cities» a cura di S. Curzu, L. S.
Loi, G. Scarcia, *Quaderni del seminario di*
iranistica, Uralo-Altaistica e Caucasologia dell'
Università degli Studi di Venezia 11, Venezia
1980, 5-28.

«مقدمه در سه بخش بر کتاب تهران - کابل: داستان
دوشهر»

«Lo 'Shohrashub' e il realismo platonico»,
Problemi dell'età timuride, atti del III convegno
internazionale sull'arte e sulla civiltà islamica,
(Venezia 22-25 ottobre 1979), (Quaderni del
seminario di iranistica, Uralo-Altaistica e
Caucasologia dell' Università degli Studi di
Venezia 8), Venezia: 1980, 1-15.

«شهر آشوب و رئالیسم افلاطونی»
«Sul caravanserraglio di Ganj'ali Khan a
Kerman», *Studi e restauri di architettura*
Italia-Iran, Roma: Istituto Italiano per il medio
ed estremo oriente, Istituto italiano di cultura
di Tehran, 1980, 57-82 (riassunto in lingua
persiana, 15-16).

«در باره کاروانسرای گنجعلی خان در کرمان»
«Tempi moderni, mode d'oggi», *Annali*
Ca'Foscari, Serie Orientale, XI, 1980, 143-147.

«عصر جدید و شیوه‌های امروزی»
Peirone, Federico «*Islam*», Brescia: 1981, OM
LXI, 1981, 130-131.

«اسلام» (نقد و بررسی)

poeta del prec lassicismo persiano», *Colloquio*
Italo-Iraniano. Il poeta mistico Sana'i (Roma,
29-30 marzo 1978), Roma: Accademia
Nazionale dei Lincei, 1978, 31, 32-33, 35,
36-37.

«ترجمه اشعار سنایی، در مقاله ریکاردو زیپولی به نام
سنایی شاعر پیش از دوره کلاسیک ایرانی»

«In morte di Tabas e di Bombaci, dei pahlavi,
dei Mosaheban e d'altri ancora», *Annali*
Ca'Foscari, Serie Orientale X, 1979, 1-18.

«در مرگ طبس و بومباچی و پهلوی‌ها و مصاحبان و
دیگران»

«Per un Palestinese», Dediche a piu voci a
Wael Zuaiter, a cura di Janet Venn-Brown.
Prefazione di Yasser Arafat, Milano 1979,
Annali di Ca'Foscari, Serie Orientale X, 1979,
181-183.

«برای یک فلسطینی» (نقد)

«Ricognizione a Shimbar, Note sull'Ereacle
iranico», *Or. An.*, XVIII, 1979, 255-275.

«باز شناخت شیمبار، یادداشت‌هایی درباره هرکول ایرانی»
«Una conferenza su Firdusi», *Annali Ca'*
Foscari, Serie Orientale X, 1979, 165-166.

«کنفرانسی درباره فردوسی»

«Il vero Mirza Shafi», *Il Veltro* XXIII, 1979,
353-361.

«میرزا شفیع واقعی»

«Versioni poetiche da Georges Saidah a Fadwa
Tukan», (Quest'ultima ristampata in *Palestina.*
Poesie, Palermo: 1982, 161-162); *Per un*
palestinese, Dediche a piu voci a Wael Zuaiter
a cura di Janet Venn-Brown. Prefazione di
Yasser Arafat, Milano: 1979, 185-187, 201-202.

«اشعار جورج صیداح و فدوا توقان»

«Zurvanismo subcaucasico», *Zurvan e Muham-*
mad. Comunicazioni iranistiche e islamistiche
presentate al Primo Simposio Internazionale di
Cultura Transcaucasica (Milano-Bergamo-
Venezia, 12-15 giugno 1979), (*Quaderni del*
seminario di iranistica, Uralo-Altaistica e
Caucasologia dell'Università degli Studi di
Venezia 2, Venezia: 1979, 15-21.

«Eracle e Alessandro: nota tipologica», *Religioni e Civiltà, Scritti in memoria di Angelo Brelich*, Roma: 1982, 539-546.

«هرکول و اسکندر»

«Venezia e l'Islam», *Architettura nei paesi islamici, Seconda mostra internazionale d'architettura*, Venezia: 1982.

«ونیز و اسلام»

«Armeni tra Oriente e Occidente», *Tra passato e presente cinema dell'Armenia*, Venezia: 1983, 107-109.

«ارمنیان میان شرق و غرب»

«Herakles - Verethragna and the Mirāj of Rustam», *AO, Academiae scientiarum Hungaricae*, 37, 1983, 83-109.

«هرکول - ورثرگنه و معراج رستم»

Profughi afgani, Intervista a Interstampa, Febbraio, 1983.

«مصاحبه با پناهندگان افغانی»

«La Siria sacra d'Oriente», *Il Velro*, 28, 1984, 335-342, [Sufism].

«سوریه مکان مقدس شرق»

«Bahr-i-Ahẓar, Muhit-i-Islāmī», *Studi arabi-Islamici in onore di Roberto Rubinacci nel Suo Settantesimo Compleanno*. A Cura di C. Sarnelli Cerquo. Naples: Istituto Universitario Orientale, 1985, 1988, 583-592.

«بحر احضر، محیط اسلامی»

«Un Mirzā Šāfi' Piu e meno apocrifo», *Georgica I* a Curo di L. Magarotto e G. Scarcia. Rome: Arti Grafiche scalia, 1985, *Quaderni del Seminario di Iranistica, Uralo-Altaistica e Caucasologia dell' Università degli Studi di Venezia* 22, 93-100.

«میرزا شفیع کمابیش جعلی»

Ajgi, G. *I Canti dei popoli Volga*, I: Antologia Ciuvascia. Edizione italiana a cura di G. Scarcia e A. Trevisan, Rome: Atti Grafiche Scalia 1986 (*Quaderni di Iranistica, Uralo Altaistica e Caucasologia dell' Università degli Studi di Venezia* 23).

«سرودهای اقوام ولگا (ویرایش)»

«L'Islam e la Costituzione della Repubblica Islamica d'Iran», *Atti del seminario su, Il rinascimento islamico in Iran' (Roma, 27 gennaio 1981)*, Roma: Istituto Italiano per l'Asia, 1981, 15-28. Ristampato anche (Con identica impaginazione) a cura del Centro culturale Islamico Europeo, Roma: 1981.

«اسلام و قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران»

«Kabul come test. Note di una viaggio autunnale tra Kosovo e Kashmir», *Quaderni del seminario di iranistica, Uralo-Altaistica e Caucasologia dell' Università degli Studi di Venezia*, 15, Venezia: 1981, 16.

«کابل برای آزمایش، یادداشتهای یک سفر پاییزی بین کوسوو و کشمیر»

«I Mongoli e l'Iran: la situazione religiosa», *Marco Polo. Venezia e l'Oriente*, Milano: 1981, 159-172.

«مغولها و ایران: موقعیت مذهبی»

«Periferia ottomana e laicismo decorativo: la moschea 'Sharena' di Tetovo e la 'Bayrakli' di Samokov. Premessa», *Il mondo islamico tra interazione e acculturazione*, Roma: Istituto di studi islamici dell'università di Roma, 1981, 128-138.

«حومه عثمانی و تزئینات غیرمذهبی: مسجد شارنا در تتوو و مسجد بایراکلی در ساموکوف»

«I Perturbatori della quiete cittadina (Lesani di Shiraz)», *In forma di parole*, III, 2, Reggio Emilia, Luglio: 1981, 45-107.

«شهر آشوبان آرام شهر (لسانی شیرازی)»

«Zurabad», La Bisaccia dello Sheikh, Omaggio ad Alessandro Bausani islamista nel sessantesimo compleanno, *Quaderni del seminario di iranistica, Uralo-Altaistica e Caucasologia dell' Università degli Studi di Venezia* 19, Venezia: 1981, 103-107.

«زورآباد»

«Ancora su Mirza Šāfi'», *Studia Turcologica, Mimoriae Alexii Bombaci Dicata*, Napoli: Istituto Universitario Orientale, 1982, 481-485.

«باز هم درباره میرزا شفیع»

۱۹۷۱-۱۹۷۲ و ۱۹۷۳-۱۹۷۴ و ۱۹۷۴-۱۹۷۵ و ۱۹۷۵ و ۱۹۷۵ و ۱۹۷۷ و ۱۹۷۹ و ۱۹۸۶ و ۱۹۸۷ و ۱۹۹۰؛ ۱۷۳ ج ۲۰ ص ۴۳۰-۴۳۴؛ الگار، حامد. نقش روحانیت پیشرو در جنبش مشروطیت. ترجمه ابولقاسم سری، تهران: توس، ۱۳۵۶.

اسکالموفسکی، وایتسیخ * [vāytsix eskālmufski] Skalmowski, Wojciech

(۱۹۳۳-)، زبان‌شناسی.

در پوزنان^۱ (لهستان) به دنیا آمد. تحصیلاتش را از ۱۹۵۱ تا ۱۹۵۶ در دانشگاه یایگیلوی^۲ (واقع در شهر کراکوف لهستان) در رشته زبان‌شناسی شرقی و از ۱۹۵۶ تا ۱۹۵۸ در دانشگاه هومبولت^۳ برلین در رشته زبان‌شناسی ایرانی زیر نظر استادانی چون یونکر و علوی گذراند. سپس از ۱۹۵۹ تا ۱۹۶۰ به تحقیق پیرامون رساله دکتری خود با عنوان تحقیقات آماری - کتی زبانی در زمینه چگونگی تکامل زبان فارسی پرداخت و به اخذ درجه دکتری از دانشگاه هومبولت برلین نایل آمد. در ۱۹۶۲ از دانشگاه یایگیلوی درجه دکتری دریافت کرد. از ژانویه تا ژوئن ۱۹۶۸ با استفاده از بورس تحصیلی دولت ایران مطالعات فوق دکتری خود را در دانشگاه تهران به پایان رساند.

از ۱۹۶۰ تا ۱۹۶۸ به عنوان استادیار در بخش زبان‌شناسی عمومی دانشگاه یایگیلوی به تدریس پرداخت. در ۱۹۶۸ و ۱۹۶۹ مدرس زبان فارسی و لهستانی و عضو تحقیقاتی انستیتوی زبان‌شناسی دانشگاه لوون بلژیک بود.

در ۱۹۶۹ و ۱۹۷۰ به عنوان استاد میهمان در انستیتوی مطالعات خاورمیانه دانشگاه هاروارد آمریکا به خدمت اشتغال داشته است. از ۱۹۷۷ به بعد استادی بخش مطالعات شرقی و اسلاوی دانشگاه لوون بلژیک و تدریس زبانهای قدیم و جدید ایرانی، ادبیات لهستان و زبان‌شناسی نظری را عهده‌دار بوده است.

آثار

«Obecny stan badan' i jezykiem partyjskim»

*. در منابع مختلف نام وی به شکل‌های «دولنیک» و «ویتسیخ» و «ویسیخ» نیز آمده است.

1.. Poznan

2. Jagellon University of Krakow (Poland)

3. Humboldt-University

«Di un parallelismo imperfetto: l'ezafe curda e neopersiana», *Quaderni del seminario di iranistica, Uralo-Altaistica e Caucasoilogia dell'Universita degli Studi di Venezia*, 16

در مورد همرو انگاری غیر نام: حرف اضافه کردی و فارسی نوین

«I due pesi e le quattro misure», *Studi in memoria di Paolo Minganti, Cagliari*.

دو وزنه و چهار اندازه

«Il Folle e la Notte», *In forma di Parole*, libro settimo.

«لیلی و مجنون»

«Khushhal Khan Khatak, Due Poesie», Traduzione. *In forma di parole: Persia barocca*.

دو شعر از خوشحال خان ختک» (ترجمه)

I Magiafghanizzati, Miscellanea per il centenario della nascita di Ugo Monneret de Villard. Roma.

مغان افغان، شاهدان میلاد حضرت مسیح علیه السلام

«Il Mi'raj di Rustam», *AO Hung*.

«معراج رستم»

«Mirza Bedil», *Microcosmogonia*, Traduzione. *In forma di parole: Persia Barocca*.

«میرزا بیدل» (ترجمه)

«Il Signore di Kabul», *In forma di parole: Persia Barocca*.

«خان کابل»

«Sul Marocco di Edmondo de Amicis», *Miscellanea dell'Istituto Orientale di Napoli*.

«درباره کتاب مراکش نوشته ادموندو امیچیس»

«Un tafsir di Khomeini», *Studi in memoria di Umberto Rizzitano*, Palermo.

«تفسیری از امام خمینی»

Tanakoja, Traduzioni poetiche da Ali Musavi Garmarudi, Istituto Culturale Italiano in Iran, Tehran.

تا نا کجا، (ترجمه اشعار علی موسوی گرمارودی)

منابع ۸ ص ۱۲۸ و ۱۳۵ و ۱۴۳ ص ۸۳، ۲۲۲؛ ۱۲ ج ۳ ص ۲۱ و ۱۵۹؛ ۴۵ ج ۱ ص ۵۸؛ ۱۳۸ ص ۵۸؛ ۱۵۳ ص ۹۰؛ ۶ ص ۹ ص ۶۵۸ و ۱۰ ص ۴ ص ۴۰۳؛ ۱۱۰ ص ۳ ص ۱۰ ص ۸۱۶؛ ۱۲۵ ج ۱۴ ص ۱۳۸؛ ۱۸۳ ج ۳ ص ۱۳ و ۵۸۹-۵۸۸ ص ۱۵۰ و ۱۹۶۵-۱۹۶۶ و ۱۹۷۰-۱۹۷۱

(State of Research on Middle Iranian Languages), *PO*, 1965, 273-277.

«وضعیت کنونی تحقیق درباره زبانهای ایرانی میانه»

«Struktura grupy nominalnej w języku perskim» (The Structure of Nominal Group in Persian), *CRAPSC*, 1965, 115-117.

«ساختار گروه اسمی در زبان فارسی»

«Das Nomen im Parthischen», *BSL Pol*, XXV, 1967, 75-89.

«اسم در زبان پارتی»

«The 'Ergative Construction' in Pashto», *FO* IX, 1968, 99-129.

«ساختار ارگتیو (فعل لازم) در زبان پشتو»

«Transitive Verb Constructions in the Pamir and Dardic Languages», *EIE*, Krakow: 1974, 205-212.

«ساختار فعل متعدی در زبانهای پامیری و دردی»

«Two Stories in Afridi Dialect from F. C. Andreas' Collection», *MH.S.N* II, 1975, 243-249.

«دو داستان به لهجه افریدی از مجموعه آندرناس»

«Akadian and Elamite Translations of the Old Persian Periphrastic Perfect», *FO* XVII, 1976, 217-229.

«ترجمه‌های اکدی و عیلامی صورتهای غیرصرفی فارسی باستان»

«Afridi-Sprichwörter aus dem Nachlass von F.C.Andreas», *OLP* 8, 1977, 331-340.

«ضرب‌المثلهای افریدی به یادگار مانده از آندرناس»

«Verwandschaftsterminologie der Afridi nach den Aufzeichnungen Von F.C.Andreas», *FO* XIX, 1978, 165-171.

«اصطلاحات خویشاوندی در لهجه افریدی بر پایه یادداشت‌های آندرناس»

«Notes on the Ghazals of Sādi and Hafiz», *OLP* 10, 1979, 255-273.

«یادداشت‌هایی درباره غزلیات سعدی و حافظ»

«An Afridi Tale from F.C.Andreas Notes», *OLP* 11, 1980, 233-245.

«داستانی افریدی در میان یادداشت‌های آندرناس»

«The Meaning of the Persian Ghazel», *OLP* 18, 1987, 141-162.

(Present state of research on the Parthian language), *CRAPSC*, 1959, 90-91.

«وضعیت کنونی تحقیق درباره زبان پارتی»

«Statystyczny model komunikacji językowej i kilka parametrów języka nowoperskiego», (Statistical model of linguistic communication and Some parameters of Modern Persian), *CRAPSC*, 1960, 278-280.

«نمونه آماری ارتباط زبانی و برخی از پارامترهای زبان فارسی نو»

«Ein Beitrag zur Statistik der arabischen Lehnwörter im Neupersischen», *FO* III, 1961, 171-175.

«مقاله‌ای درباره آمار وام واژه‌های عربی در فارسی نو»

«Polskie przekłady Hafiza w świetle prawa Zipfa-Mandelbrota» (Polish translations of Hafiz in the light of Zipf-Mandelbrot's law), *CRAPSC*, 1961, 125-127.

«ترجمه‌های لهستانی آثار حافظ در پرتو قانون [زبان شناسی] زیف - ماندل برت»

«Sprachstatistische Untersuchungen zur persischen Sprachentwicklung», *Wiss. ZHU*, Vol. 10, Berlin: 1961.

«تحقیقات آماری زبانی در زمینه چگونگی تکامل زبان فارسی»

«Über einige statistisch erfassbare Züge der persischen Sprachentwicklung», *FO* IV, 1962, 47-80.

«درباره برخی ویژگیهای بارز آماری درباره گسترش زبان فارسی»

«Pehlewijski traktat *Ayātkār-i-Vuzurkmihr*» (The Pehlevi Treatise *Ayātkār-i-Vuzurkmihr*), *CRAPSC*, 1964, 358-359.

«رساله پهلوی یادگار بزرگمهر»

«A Note on Distribution of Arabic Verbal Root», *FO* 6, 1964, 96-100; VI, 1965, 56-58.

«یادداشتی درباره توزیع ریشه‌های فعلی عربی»

«A Note on Persian and Arabic Loanwords in Pushto», *FO* VII, 1965, 314-315.

«یادداشتی درباره وام واژه‌های فارسی و عربی در زبان پشتو»

«Stan badań nad językami średnioirāńskimi»

«معنی غزل فارسی»

«The 'Ergative Construction' in the Persian Languages», *des Orientalistes, Comptes rendus du XXIX Congrès Paris*.

«ساخت ارگتیو (فاعل فعل لازم) در زبانهای ایرانی»

«Jezyki dardyjskie i nowoiran'skie» (Dardic and Modern Iranian Languages), [in] *Jezyki indoeuropejskie* (Indoeuropean Languages), PWN, Warsaw.

«زبانهای دردی و ایرانی نو»

«سوزۀ 'ناکفری' در شعر حافظ (انتقاد از نهادهای محترم در شعر حافظ)»، *OLP*، ج ۱۲، ۱۹۸۱.

«سوزۀ‌های ایران باستانی در غزلیات حافظ»، *Ac. Ir.*، ج ۲۴، ۱۹۸۴.

«یادداشت‌هایی درباره‌ی واژه 'دولت' در دیوان حافظ»، *FO*، ج ۲۲، ۱۹۸۱ و ۱۹۸۴.

«حافظ و شکسپیر: مواجهه شرق و غرب»، *Ac. Ir.*، ج ۲۵، ۱۹۸۵.

منابع ۴۵ ص ۴۹۳؛ ۱۵۰ س ۱۹۶۱-۱۹۶۵ و ۱۹۶۶-۱۹۷۰ و ۱۹۷۸ و ۱۹۹۰؛ ۱۵۲ ج ۲ و ۱۷۳ ج ۲۰ ص ۴۷۵؛ حافظ شناسی. به کوشش سعید نیاز کرمانی، جلد ۴، تهران: پازنگ، ۱۳۶۶، ۵-۷.

اسکالیزر، ژوزف ژوست [žozef žust eskālizer] Scaliger, Joseph Justus

(۱۵۴۰-۱۶۰۹)، زبان‌شناسی، تاریخ.

۵ اوت در آژن^۱ (فرانسه) به دنیا آمد. زبانهای عربی، عبری، سریانی، فارسی، لاتینی و یونانی را در بوردو^۲ و پاریس فراگرفت و سپس به‌خاطر تکمیل آموزش زبان عربی و برخی زبانهای اروپایی به انگلستان، اسکاتلند، اندلس و والنسیا مسافرت کرد. در ۱۵۶۲ مذهب کاتولیک را رها کرد و به پروتستانها پیوست و برای مطالعه پیشینه تاریخی این مذهب در دانشگاههای فرانسه و آلمان و در ایتالیا به تحقیق پرداخت. در ۱۵۷۲، پس از کشتار سن بارتلمی و تعقیب پروتستانها در فرانسه، به ژنو رفت و در آنجا مشغول تدریس زبان عربی و فلسفه گردید و در ۱۵۷۴ به فرانسه بازگشت. از ۱۵۹۳ تا پایان عمر استاد زبانهای سامی و ادبیات کلاسیک در دانشگاه لیدن بود.

اسکالیزر در زمینه نقد تاریخ از دانشمندان بزرگ عصر خویش بوده است. وی دریافته بود که تاریخ

قدیم، تنها تاریخ یونان و رُم نیست، بلکه تاریخ ملل شرق را هم دربرمی‌گیرد. گاهشماری تمدنهای باستانی را مقایسه و اشتباهات آنها را اصلاح کرده و برای نخستین بار گاهشماری را برپایه علمی استوار ساخته است. از اکتشافات مهم او، سکه‌های یونانی بوده که نقشی از اسکندر مقدونی با دوشاخ (قرن) بر سر را نشان می‌داده است. وی با توجه به این سکه، مطالب روایت شده پیرامون ذوالقرنین (صاحب دوشاخ) در سوره «کاف» را با اسکندر مقدونی یکی دانسته است. آثار این نویسنده پرکار پس از مرگش جمع‌آوری و در ۱۶۱۰ به چاپ رسیده است. همچنین دو مجموعه از مکاتباتش در ۱۶۲۴ و ۱۶۲۷ منتشر گردیده است. تصویر وی همراه با یک نسخه خطی عربی در تالار مجلس سنای لیدن موجود می‌باشد. ۲۱ ژانویه در لیدن درگذشت.

آثار

Varron. *De lingua latina*. Paris: 1565.

زبان لاتینی (ویرایش)

Lycophron. *Alexandra*. Bazeal: 1566.

اسکندر (ویرایش)

Festus. *De verborum Significatione*. Paris: 1576.

مفهوم کلمات (ویرایش)

Manilius. *Astronomicon*, Paris: 1579.

اخترشناسی (ویرایش)

Opus novum de emendatione temporum. Paris: 1583; 2nd. ed. 1598; 3rd. ed. 1629.

در اصلاح گاهشماریها

Stromateus proverbiorum graecorum. Paris: 1593-1594.

ضرب‌المثلهای یونانی.

Arabic Proverbs. ... Proverbiorum arabicorum centuriae duae, ab anonymo quodam Arabe collectae et explicatae, cum inter pretatione latina et scholiis J. Scaligeri ... et T. Erpenii. [Edited by T. Eepenius.] Editio Secunda Priorie emendatio. Lugduni Batavorum, 1625.

ضرب‌المثلهای عربی (گردآوری و شرح)

De doctrina temporum. Paris: 1627, 2 Vols.

اصول گاهشماری

Eusebius Pamphili, bp. of Caesarea. *Thesaurus*

Saineau, L. *La Langue de Rabelais*. 1923.

زبان رابله

منابع ۲۰ ص ۱۶-۱۷، ۳۴ ذیل ژوست سکالیزر؛ ۵۲ ج ۳ ص ۳۹۴، ۵۳ ج ۲ ص ۵۲۳، ۶۵۲، ۷۹ ص ۱۳۶، ۱۲۳ ج ۱۶ ص ۱۵۹، ۱۲۵ ج ۱۴ ص ۱۷۷، ۱۳۰ ج ۷ ص ۱۱۷، ۱۳۷ ج ۱۴ ص ۱۲۵، ۱۴۰ ص ۵۳، ۱۴۴ ج ۷ ص ۱۱۷-۱۱۵، ۱۵۱ ج ۷ ص ۱۰۹، ۱۵۸ ج ۳ ص ۳۵۰، ۱۵۹ ج ۸ ص ۹۴۲، ۱۶۲ ج ۴ ص ۲۵۳.

Buchberger, Michael. *Lexikon für Theologie und Kirche*. 2 Aufl. Hrsg. von Josef Hofner und Karl Rahner. Freiburg: Verlag Herder, 1957-1967. 10 v. in II vols. illus., plates. Vol. II Register.

اسکلادانک، بوگدان [bogdān eskelādānek]

Skladanek, Bogdan

(۱۹۳۱ -)، نظامهای مذهبی و فلسفی شرق.

جنبشهای سیاسی و اجتماعی ایران و افغانستان.

۲۱ اوت در ورشو به دنیا آمد. ۱۹۵۱ وارد دانشگاه ورشو شد و به مطالعه زبان شناسی شرقی (زبانهای فارسی، عربی و ترکی) در انستیتوی شرق شناسی آن دانشگاه پرداخت و سپس با ارائه رساله‌ای با عنوان ملی شدن نفت ایران در پرتو کیسیون ویژه نفت مجلس، فوق لیسانس گرفت. همچنین با دریافت بورس از انستیتوی یاد شده، در دانشگاه لنینگراد و دانشگاه تهران به تحقیق پیرامون مشکلات زمینهای فنودالی و نهضت‌های استقلال طلبانه، در ارتباط با موقعیت اقتصادی ایران پرداخت. در ۱۹۶۵ ضمن ارائه رساله‌ای با عنوان شکل قدرتهای فنودالی در ایران از آغاز تا دوره نهاجم سلاجقه موفق به دریافت درجه دکتری از دانشگاه ورشو گردید.

در ۱۹۶۷ به عنوان معاون شعبه انجمن شرق شناسی لهستان^۱ در شهر ورشو انتخاب گردید. در ۱۹۶۹ از سوی کنگره این انجمن به عضویت در هیأت رئیسه انجمن و در ۱۹۷۱ به سمت خزانه دار آن برگزیده شد. در ۱۹۸۰ دانشیار و در ۱۹۸۵ مدیر انستیتوی شرق شناسی دانشگاه ورشو گردید.

اسکلادانک بنیانگذار مدرسه ایران شناسی ورشو و استاد راهنمای رشته تاریخ ایران در انستیتوی شرق شناسی دانشگاه ورشو و عهده دار کلاس درس

temporum Eusebii Pamphili ... Chronicorum canonum omnimodae historiae libriduo, interprete Hieronymo, ex fide vetustissimorum codicum castigati. Item autores omnes derelicta ab Eusebio & Hieronymo continuantes. Ejusdem Eusebii utriusque partis Chronicorum canonum reliquiae graecae ... Opera ac studio Josephi Justi Scaligeri ... Ed. altera, in qua ejusdem Josephi Scaligeri ... notae et castigationes in latinam Hieronymi interpretationem & graeca Eusebii, suprema auctoris cura emendatae. Ejusdem Josephi Scaligeri Isagogicorum chronologiae canonum libri tres ad Eusebii Chronica & doctrinam de temporibus admodum necessarii, cum duobus indicibus rerum & auctorum. Amstelodami: apud J. Janssonium, 1658.

گنجینه تاریخ (تکمله‌ای بر کتاب اوزیوس پامفلیوس)

Apuleus. Leiden: 1660.

آثار آپولیوس

The Late Travels of S. Giacomo Baratti, an Italian Gentleman, into the Remote Countries of the Abissins, or of Ethiopia Interior. Wherein you shall find an exact account of the laws, government, religion, discipline, customs, etc., of the Christian people that do inhabit there, with many observations which some may improve to the advantage and increase of trade with them. Together, with a confirmation of this relation drawn from the writings of Damianus de Goes, and Jo. Scaliger, who agree with the author in many particulars. Translated by G.D. London: B. Billingsley, 1670.

آخرین سفرهای جاکومو باراتی ایتالیایی به نقاط دور دست جشه

دربار ماضی

Bernays, Jakob. *Joseph Justus Scaliger*. Germany: 1855.

ژوزف ژوست اسکالیزر

Egger, V. *L'Hellénisme en France*. Paris: 1869.

یونانی مآبی در فرانسه

Filatelista 14, 1961, 262-263.

«اسناد تاریخی. سرزمینهای اسلامی»

«Dokumenty historii, Nadruki na Znaczkach»,
Filatelista 15, 1961, 283-284.

«اسناد تاریخی. کتابچه راهنمای نشانه‌ها»

«Voprosy istorii i literatury stran zarubeznogo
Vostoka», *PO* 3, 1961, 329 (rec).

«مسأله تاریخ و ادبیات کشورهای ماوراء شرق» (نقد و
بررسی)

Oranskij, I.M. «wedenije w iranskaju filologiju»,
PO 3, 1961, 319-321 (rec).

«مقدمه‌ای بر فقه‌اللغة ایرانی» (نقد و بررسی)

Petrusevskij, I.P. «Zemledelije i agrarnije
otnosejia w Irane XII-XIV ww», *PO* 3, 1961,
322-324 (rec).

«کشاورزی و مناسبات ارضی در ایران طی سده‌های
۱۲-۱۴» (نقد و بررسی)

Lukonin, V.G. «Iran w epochu pervych
sasanidov», *PO* 2, 1962, 189 (rec).

«ایران در روزگار ساسانیان» (نقد و بررسی)

«Iz tegeranskogo dnevnika Polkovnika V. A.
Kosogovskogo», *PO* 1, 1962, 80-81 (rec).

«پیرامون یادداشتهای روزانه سرهنگ کاساکوفسکی در
تهران» (نقد و بررسی)

«Konferencja filologow-Iranistow w Leningra-
dzie», *PO* 2, 1962, 170-173.

«کنفرانس زبان‌شناسی ایرانی در لنینگراد»

Korogly, Ch.G. «Persidskije Poslovicy i
Pogovorki», *PO* 4, 1962, 382 (rec); *NAA* 2,
1963, 203-204 (rec).

«امثال و حکم فارسی» (نقد و بررسی)

«Z Dziejow Badan Form Wlasności Feudalnej
w Krajach Muzulmańskich», *PO* 1, 1962, 19-30.

«شکل مالکیت فئودالی در سرزمینهای اسلامی»

«Ananias Žajončkovskij (K Šestidesatiletiju so
Dnia Rozdenija)», *NAA* 6, 1963, 272-273.

«به‌مناسبت شصتمین سالروز تولد آنانیاس زایونکوفسکی»
«Janczarowie», *MWi* 3, 1963, 6-8.

«Pewne Perskie Środki Magiczne-Lecznicze»,
PO 4, 1963, 330-332.

«Program Studiów na Wydziale Wschodniw w
Leningradzie», *PO* 1, 1963, 49-52.

اسلام‌شناسی برای دانشجویان گروه آموزشی شرق
میانه بوده است.

آثار

Fyzee, A.A. «*Outlines of the Muhammadan
Law*», *Euhemer*, nr.4, 1954 (rec).

«رئوس مطالب قانون اسلامی»، اثر فیضی (نقد و بررسی)
Hiszowics, L. «*Iran 1951-53. Nafta,
nacionalizm, imperializm*», Warszawa: 1958
(red. Orient)

«ایران ۱۹۵۱-۱۹۵۳»، نفت، ملی‌گرایی، امپریالیسم» (نقد
و بررسی)

Portales, G. de. «Šāpen yā šaer», *PO* 4, 1958,
462 (rec).

«*Sovremennyi Iran*», *Spravočnik. PO* 4, 1958,
454-455 (rec).

«ایران کنونی»، کتاب راهنما (نقد و بررسی)
«Bitwa pod wiedniem według relacji tureckiej»,
MWi 3, 1959, 24-26.

Ata Malik Guvajni. «*The History of the
Worldconquerors*», trans. J.A. Boyle. *PO* 1,
1959, 64-65 (rec).

«تاریخ جهانگشای جوینی»، ترجمه بویل (نقد و بررسی)
Hiszowicz, L. «*Iran 1951-1953*», *PO* 2, 1959,
219-222 (rec).

«ایران در ۱۹۵۱-۱۹۵۳» (نقد و بررسی)
Kilma, O. «*Mazdak*», *PO* 1, 1959, 60-63 (rec).

«مزدک» (نقد و بررسی)
Bertels, A.E. «*Nasiri Chosrow i ismailism*», *PO*
4, 1959, 421-423 (rec).

«ناصر خسرو و اسماعیلیه» (نقد و بررسی)
«Powstanie charydzyckie Hamzy al-Hāriği w
sistanie», *PO* 1, 1960, 25-37.

«قیام خوارج، حمزه خارجی در سیستان»
Asrafijan, A. «*Delijski sultanat*», *PO* 3, 1961,
329 (rec).

«سلطان نشین دهلی»، اثر اشرفیان (نقد و بررسی)
«Dokumenty Historii. Dwie Wojny Swiatowe
na Bliskim wschodzie», *Filatelista* 16, 1961,
302-303.

«اسناد تاریخی. دو جنگ مقدس در شرق نزدیک»
«Dokumenty Historii. Kraje muzulmańskie»,

- «دستور زبان فارسی»
«Persja-Stosunki ze Słowianami», *SSS* IV, 1970, 63-65.
«Przyczynę do Ustalenia Właściwego Tekstu *Tarich-i Masūdi*», *APh.* 3, 1971, 83-88.
«... تاریخ مسعودی»
«Settlements in Gharchistan During the Early Islamic Period (up to the 11th Century A.D.)», *ROR.* XXXIV, z.2, 1971, 57-71.
«آبادیهای گرجستان در عصر صدر اسلام (تا سده یازدهم میلادی)»
«*Sobranije Vostocnih rukopisei w An Uzssr*», *PO* 4, 1974, 405-407 (rec).
مجموعه نسخه‌های خطی شرقی در فرهنگستان علوم جمهوری شوروی ازبکستان (نقد و بررسی)
«Struktura Państwa Persów», *PO* 4, 1971, 343-348.
«ساختار سیادت ایرانیان»
Bielan, V. «*Tadzikistan w literaturze na isostranych Jazykact. w 1961-65*», *PO* 4, 1971, 409 (rec).
«تاجیکستان در ادبیات خارجی سالهای ۱۹۶۵-۱۹۶۱» (نقد و بررسی)
«Uwagi o Polonii w Iranie w Latach 1918-1945», *PO* 4, 1972, 377-380.
«Handlist of Persian Manuscripts by G.M.Meredith Owens», *PO* 2, 1973, 156-157.
«فهرست دستنویس آونز از نسخه‌های خطی فارسی»
Papazjan, A.D. «*Agrarmyje etnosenija v vostočnoj Armenii V XVI-XVII Vekach*», *PO* 2, 1974, 164-168 (rec).
«مناسبات ارضی در شرق ارمنستان طی سده‌های ۱۶ و ۱۷» (نقد و بررسی)
Awicenna, Księga Wiedzy. Warszawa: 1974.
ابن سینا
«External Policy and Interdynastic Relations Under the Saffarids», *ROR.* XXXVI, z. 2, 1974, 133-150.
«سیاست خارجی و روابط درون سلسله‌ای در عصر صفاریان»
«The Structure of the Persian State [an outline]», w: *Commemoration Cyrus. Actes du*
«Z Dziejów Stosunków Ekonomicznych Miedzy Iranem i Europa w Końcu XIX w.», *PO* 4, 1963, 265-276.
«Formy Własności Ziemskiej w Iranie», *Sesja Jubileuszowa XXX-Lecia Instytutu Orientalistycznego Uniwersytetu Warszawskiego. Komunikaty naukowe*, Warszawa: 1964, 79-82.
«ساختار مالکیت زمین در ایران»
«A Scholar' Anniversary», *P.O.R* 1, 1964, 25.
«سالگرد یک محقق»
Lazarev, M.S. «*Kurdistan i kurdskaja problema*», *PO* 4, 1965 (rec).
«کردستان و مسأله اکراد» (نقد و بررسی)
«*Istorija tadzikского naroda*», *PO* 4, 1966, 352-355 (rec).
تاریخ مردم تاجیک (نقد و بررسی)
Wielunski, J.W. «*Konflikty iranskie*», Warszawa: 1966 (red. orient).
«مناقشه‌های ایران» (ویرایش)
«Bogowie, Magowie, Nafta», *TK* 30, 1967.
«O Filozofii i Religii Muzułmańskiej», *Argumenty* 40, 1967, 1.X.
«درباره فلسفه و دین اسلام»
«Dyplomatyka Środkowoazjatycka w Publikacjach Radzieckich», *PO* 4, 1968, 341-344.
«Pseudoisraelicka Wersja Stworzenia Świata», *Euhemer* 3, 1968, 163-173.
«روایت معمول اسماعیلی»
«*Wyprawy Krzyżowe.* (z Maria Składankowa), Warszawa: 1968.
«معتقدات قریزها»
«Est-ce que le caifeharun ar-Rashid avait écrit á Hamza al-Kharidji de Sistan», *Yad nāme-ye Irāni-ye Minorsky.* Tehran: 1969, 190-196.
«آیا خلیفه هارون الرشید به‌حمزه خارجی سیستانی نامه نوشته بود»
«Z Problemów Dialektologii Irańskiej w Tadzykistanie», *PO* 3, 1969, 267-270.
«مسائل لهجه‌شناسی ایرانی در تاجیکستان»
«Gramatyka Języka Perskiego», *FM*, Warszawa: 1970.

(parte prima). Roma: Tipografia della R. Accademia dei Lincei, 1887.

فهرست آثار مصر باستان در موزه باستان‌شناسی فلورانس
La configurazione geografica dell'alto Egitto.
1894-1896. [For criticism see: K.F. Piehl. *Sphinx*, RC...E Vol. 4, 1901. 52.]

سیمای جغرافیای مصر علیا

La geografia dell' Africa Orientale Secondo Le indicazioni dei manumenti egiziani. Roma: Tip. della R. Accademia dei Lincei, 1916.

جغرافیای آفریقای شرقی به روایت آثار تاریخی مصر
«La missione Italiana a Ghebelein», *Egypt*,
Service des antiquités Annales, V. 21, 1921,
126-128.

«هیأت اعزامی ایتالیا به جبله»

Italy. *Missione archeologica Italiana in Egitto. Relazione sui lavori della Missione archeologica italiana in Egitto (anni 1903-1920)*. Torino: R. Museo di antichita, 1924-1927.

گزارشی از کارهای هیأت اعزامی باستان‌شناسی ایتالیا
به مصر (۱۹۰۳-۱۹۲۰)

La tomba intatta dell'architetto Gha. 1927. [For criticism see: N.R. Wall. *JE4*, 1928.]

مقبره‌ای دست نخورده به سبک معماری جبله

Maro Giovanni, Ernesto Schiaparelli. *La voce del Nilo*. Gennaio-Febbraio 1937.

آوای نیل (با همکاری)

Di un vaso fenicio rinvenuto in una tomba ... di Tarquinii. [For criticism see: K.F. Piehl. *Sphinx*, RC...E, Vol. 4, 1901, 51.]

جام فنیقی مکشوفه در یکی از مقبره‌های تارکونیوس

الآثار المصریه فی رومه. روم: ۱۸۸۳.

الشعور دینی عند قدماء المصريين. تورینو: ۱۸۸۴.

معنی الأهرام الرمزی. ۱۸۸۴.

درباره‌اش

Calderial, Aristide, 1888. «Ernesto Schiaparelli», *Aegyptus*, RIEP, V. 8, 1927, 337-339.

«ارنستواسکیاپارلی»

Congrès de Shiraz 1971, Vol. 1: *Hommage Universel*. Leiden-Téhéran-Liège: 1974, 117-123.

«طرح کلی ساختار حکومتی ایران»

Serce Azji. (z Maria Skladankowa), Warszawa: 1976.

«Doktryny i Ruchy Społeczno- Polityczne», *Wieków milczenia*, Pol. VII-Pol. IX 1980.

«Awicenna-Uczony Renesansu Iranskiego», w: *Awicenna, Księga Wiedzy*, xi-xliii.

«ابن سینا تجدید حیات ایرانی»

منابع ۱۵۵ س ۱۹۶۱-۱۹۶۵، ۱۹۷۳-۱۹۷۴ و ۱۹۷۴-۱۹۷۵، ۱۵۲ ج ۵ و ۷ و ۸، ۱۷۳ ج ۲۰ ص ۴۸۰-۴۷۷.

اسکیاپارلی، ارنستو [ernesto eskiyāpārelli]

Schiaparelli, Ernesto

(۱۸۵۶-۱۹۲۸)، مصرشناسی.

در اوکیه‌پو^۱ (ایتالیا) به دنیا آمد. ۱۸۷۷ در رشته باستان‌شناسی مصر از دانشگاه تورینو^۲ فارغ‌التحصیل گردید. سپس نزد ماسپرو در پاریس تحصیلات خود را به‌تمام رساند. وی بخش عمده عمر خویش را صرف مطالعه آثار و کتب شرقی کرد، و تحقیقاتی در زمینه مراسم تدفین در مصر باستان انجام داده است.

اورنیس گروه مصرشناسی موزه فلورانس بود، پس از آن ریاست موزه تورینو را برعهده گرفت. در ۱۹۱۰ استاد باستان‌شناسی مصر در دانشگاه‌های تورینو بود. از ۱۹۰۳ تا ۱۹۱۳ سرپرستی کاوشهای هلیوپولیس^۳ (بعلبک) و دره ملکه‌ها در طیوه (تب) را برعهده داشت. در تورینو درگذشت.

آثار

Funeral Liturgy (Egyptian texts). IL Libro dei funerali degli antichi egiziani. Tradotto e commentato da Ernesto Schiaparelli. Torino: E. Loescher, 1881-90.

مراسم تدفین در مصر باستان (ترجمه و حواشی)

Lefébure Eugène Jean Baptiste Louis Joseph, 1838-1908. *Les hypogées royaux de Thèbes*. Paris: E.Leroux, 1886-1889.

مقبره‌های زیرزمینی سلطنتی در طیوه (تب) (با همکاری)

Florence Museo archeologico. *Antichità egizie ordinate e descritte da Ernesto Schiaparelli*.

1. Occhieppo 2. Torino

3. Heliopolis

Celestino Schiaparelli. Roma: Casa aditrioe italians, 1906.

سفرهای ابن جبر به اسپانیا، سبیل، سوریه، فلسطین، بین‌النهرین، عربستان و مصر تا سده دوازدهم (اصل متن عربی به همراه ترجمه ایتالیایی آن)

Cansopiere di Abd al-Gabbar ... ibn Hamdis ... Testo arabo pubblicato ... da Celestino Schiaparelli.

«دیوان عبدالجبار ابی بکر معروف به ابن حمدیس سبیلی»
منابع ۲۰ ص ۱۸، ۳۸ ج ۲ ص ۶۷، ۴۲ ص ۳۱۲، ۵۳ ج ۱ ص ۳۶۸-۳۶۹، ۱۲۵ ج ۱۴ ص ۲۲۴، ۱۵۱ ج ۷ ص ۱۲۳.

اسلان، بارون ماک گوگن دو — دسلان

اسمیت، الی [eli esmit]

Smith, Eli

(۱۸۵۷-۱۸۰۱). الهیات.

۱۳ سپتامبر در شهر نورث فورد^۳، ایالت (کونکتیکت)^۴ (امریکا) به دنیا آمد. در رشته الهیات و زبان سریانی، در زادگاهش تحصیل کرد.

از ۱۸۲۹ به عنوان مبلغ و محقق زبان عربی در کشور سوریه به سربرد و سپس در ۱۸۳۰ و ۱۸۳۱، به همراه دوایت^۵ به ارمنستان، گرجستان و ایران سفر کرد و در شهر ارومیه مرکز تبلیغاتی تأسیس کرد. در ۱۸۳۳ در حالی که یک دستگاه چاپ امریکایی همراه خود داشت، از طریق جزیره مالت وارد لبنان شد و در بیروت ساکن گردید. در ۱۸۳۸ با همکاری ادوارد رابینسن به سفر اکتشافی در فلسطین پرداخت و درباره ارض موعود تحقیقاتی انجام داد.

در ۱۸۳۹ با ابتکار و راهنمایی وی یک دست حروف چاپ پیشرفته زبان عربی در لایپزیگ ساخته شد. در ۱۸۴۴ ترجمه تورات به زبان عربی را با کمک شرق شناسانی چون هاینریش لبرشت فلاشر^۶ و پطرس البستانی (صاحب دایرة المعارف) آغاز کرد، که بخشی از آن به هنگام مرگش در دست چاپ بود و بقیه آن در ۱۸۶۶ و ۱۸۶۷ توسط گرئلیوس وان دیک^۷ به اتمام رسید. ۱۱ ژانویه در بیروت درگذشت.

«Ernesto schiaparelli», *JEA*, V. 14, 1928, 181.

«ارنستواسکیاپارلی» [به قلم خودش]

Yullt, Alberto, 1883-1942. «Ernesto Schiaparelli», *AE*, 1928.

«ارنستواسکیاپارلی»

منابع ۴۲ ص ۳۱۲، ۵۳ ج ۱ ص ۳۷۴-۳۷۳، ۱۲۵ ج ۱۴ ص ۲۲۴، ۱۴۲ ج ۹، ۱۵۱ ج ۷ ص ۲۲۴، ۱۶۲ ج ۴ ص ۲۵۸.

اسکیاپارلی، چلستینو [čelestino eskiyāpārelli]
Schiaparelli, Celestino

(۱۸۴۱-۱۹۱۹). زبان و ادبیات عرب.

۱۴ مه در ساویلیانو^۱ (ایتالیا) به دنیا آمد. زبان عربی را در دانشگاه تورینو نزد لوئیجی کالیگاریس^۲ و سپس در فلورانس نزد میکله آماری فراگرفت.

در ۱۸۷۱ مدرس و سپس در ۱۸۷۳ و ۱۸۷۴ استادیار زبان عربی انستیتوی عالی تحقیقات در فلورانس گردید. از ۱۸۷۵ به عنوان استاد زبان عربی در دانشگاه رم به خدمت اشتغال داشت و در ۱۹۱۶ با همین سمت بازنشسته شد. استادش، میکله آماری، علاقه و توجه خاصی به وی داشته و در تألیف نخستین آثارش به وی کمک کرده است. تألیفاتی در زمینه قوم عرب و تاریخ آنها دارد و همچنین انس المهج و روض الفرج، مرشد الطالب فی اسمی المطالب از ابن هائم و مجموعه آغانی شاعر عرب زبان سبیلی، علی بیلانوبی، را برای چاپ آماده کرده بود. ۲۶ اکتبر در رم درگذشت.

آثار

Vocabulista in Arabico. pubblicato per la prima volta sopra un codice della Biblioteca Riccardiana di Firenze da C. Schiaparelli ... Firenze: Tip. dei successori Le Monnier, 1871.

واژگان به زبان عربی

L'Italia descritta nel Libro del re Ruggero comp. da Edrisi. Testo arabo pubblicato conversione e note da Amari e C. Schiaparelli ... Roma: Coi tipi del Salviucci, 1883.

توصیف ایتالیا در کتاب الرجاری، اثر ادریسی (با همکاری)
Ibn Gubayr (Ibn Giobair) Viaggio in Spagna, Sicilia, Soirja e Palestina, Mesopotamia, Arabio, Egitto Compiuto nel secolo XII. Prima traduzione Batta Sull'original arabe da

1. Savigliano

2. Luigi Galligaris

3. Northford

4. Connecticut

5. H. F. O. Dwight

6. Hinrich Fleisher

7. Cornelius Van Dyke

آثار

تُرجمه حدیث من اللغة اليونانية (با همکاری)

Sifr al-masāmīr. Beirut: 1864.

سفر مزامیر (ترجمه)

Al-kiṭāb al-muḥaddas ai kutub al-'ahd al-kadīm wa al-'ahd al-jadīd, ḥad turjima ḥadīth min al-lughah al-'ibrānīyyah wa l-lughah al-yūnānīyyah. Beirut: 1865.

الكتاب المقدس أي كتب العهد القديم و العهد الجديد، قد تُرجمه حدیث من اللغة البرانية واللغة اليونانية (ترجمه)
Al-Takwīn. Lundun: 1873.

سفر تکوین (ترجمه با همکاری)

Injil lūhannā... Beirut: 1898.

انجیل یوحنا (ترجمه)

«Tocharisch», die neuentdeckte indogermanische Sprache Mittelasiens, Videnskabs-Sels-Kabets Skrifter H. Histor.-Filos. Klasse 1910. Nr. 5 (Christianian 1911) 1-43; [Reviewed by: Meillet, A. *JA* 18, 1911, 630-35; Pelliot, P. *JA* 18, 1911, 635-36; Mironow, N. *Zapiski Vostochnogo otdel. Imp.Russ. Archeol. Obshch.* 21, 1912, 107-14.]

«زبان تخاری»

منابع ۵۲ ج ۳ ص ۴۹۰؛ ۵۳ ج ۳ ص ۹۹۲؛ ۱۲۵ ج ۱۴ ص ۷۰۱؛ ۱۵۱ ج ۷ ص ۴۳۲؛ ۱۵۲ ج ۶ و ۷ ص ۱۵۸؛ ۳ ص ۳۶۳۲؛ ۱۶۴ ص ۱۳۷۳؛

Chambers Biographical Dictionary. Revised ed. editors J.O.Throne, T.C.Colloccott. Edinburgh: W.&R. Chambers, 1974.

اسمیت، جین [Jeyn esmit]

Smith, Jane I.

۱۹۳۷-). تاریخ ادیان، مطالعات اسلامی.

۲۳ اوت در بالتیمور مرلند (امریکا) به دنیا آمد. در ۱۹۵۹ از دانشگاه ایالتی میشیگان لیسانس علوم انسانی و در ۱۹۶۲ از مدرسه دینی بنیاد هارتفورد لیسانس الهیات گرفت. در ۱۹۷۰ از دانشگاه هاروارد درجه دکتری تاریخ ادیان دریافت کرد. در ۱۹۷۰ و ۱۹۷۱ مدرس دین‌شناسی تطبیقی در پاین مانر جونیر کالج^۱ و از ۱۹۷۱ تا ۱۹۷۳ استادیار دانشگاه ایالتی پنسیلوانیا و دانشگاه پارک بود. در تابستان

Researches of the Rev. E. Smith and Rev. H. G. O. Dwight in Armenia. Including a journey through Asia Minor, and into Georgia and Persia, with a visit to the Nestorian and Chaldean Christians of Oormiah and Salmas, Boston: Crocker and Brewater, 1833; *Missionary Researches in Armenia.* London: G. Wightman, 1834.

تحقیقات اسمیت و دوايت در ارمنستان (با همکاری)
Sermons and Addresses. 1834.

خطبه‌ها و سخنرانیها

«Mr. Buckingham's Defence», Reply to the letters of Palestinensis pseud., NYO. NewYork: 1840.

«دفاعیه آقای باکینگم»

Biblical Researches in Palestine, Mount Sinai and Arabia Petraea. A journal of travels in the year 1838, Boston: 1841.

تحقیقات درباره کتاب مقدس در فلسطین، کوه طور و حجاز (با همکاری)

Palästina und die südlich angrenzenden länder. Tagebuch einer Reise im Jahre 1838 in Bezug auf die biblische Geographie unternommen von E. Robinson und E. Smith. Nach den Original-papieren mit historischen Erläuterungen hrsg. von Eduard Robinson. Halle: Buchhandlung des Waisenhauses, 1841-42.

فلسطین و سرزمینهای جنوبی همجوار آن (با همکاری)
Neuere biblische Forschungen in Palästina und in den angrenzenden Ländern. Tagebuch einer Reise im Jahre 1852. Von E. Robinson, E. Smith und andern. Nach den Originalpapieren mit historischen Erläuterungen hrsg. von Eduard Robinson... Berlin: G. Reimer, 1857.

تحقیقات جدید درباره کتاب مقدس در فلسطین و سرزمینهای همجوار آن (با همکاری)

Kiṭāb al-'ahd al-jadīd li-rabbīnā wa mukhal-lisīnā Yasū' al-masīh, ḥad turjima ḥadīth min al-lughah al-yūnānīyyah. Beirut: 1864.

کتاب العهد الجديد لربنا و مخلصنا يسوع المسيح، قد

منتشر می‌کرد، به‌او هدیه کرده است. در ۱۹۳۴/۱۳۱۳ برای شرکت در جشنهای هزاره فردوسی به ایران آمد و یادداشتها و مقاله‌هایی درباره سفر خود به ایران در مجله‌های امریکا منتشر کرد. درباره آثار حکیم عمر خیام نیز تحقیق بسیار کرده و مقام علمی او را در علوم ریاضی و ادب به نحو احسن به غرب شناسانده است.

در سفر دیگری به ایران، کنفرانسی در دانشسرای عالی درباره تأثیر ایران در فرهنگ امریکا برگزار کرد و از طرف وزارت معارف ایران به دریافت یک قطعه نشان علمی درجه اول مفتخر گردید. بیش از ۴۰۰ اثر در زمینه ریاضیات از او به چاپ رسیده است. در کتاب تاریخ ریاضیات، خوارزمی را بزرگترین ریاضیدان دربار مأمون معرفی می‌کند.

وی ثروت خود را در راه گردآوری کتاب بویژه آثار ریاضی صرف کرد و پیش از مرگش کتابخانه شخصی خود را که یکی از غنی‌ترین گنجینه‌های کتابهای ریاضی بود به دانشگاه کلمبیا اهدا کرد.

آثار

«The Ganita-Sara-Sangraha of Mahāvīrācārya», *BMat.* 3. Folge. 9: 106-110. Dez. 1908; Att: del. *IV congresso Internazionale dei Matematici, Roma, 6-11, Aprile 1908*, 3, 1909, 428-431; *The Ganita-Sāra-Sangraha of Mahāvīrācārya*. With English translations and notes by M. Rangācārya. Published under the orders of the government of Madras, with English preface by D.E. Smith. *Madras Government Oriental Manuscripts Series*, No. 2, Madras: 1912.

«گانیتا-سارا-سنگراه» (کتابی ریاضی به زبان سنسکریت از مهاویراکاریا) (مقدمه)

The Hindu-Arabic Numerals. Cop. by Louis Charles Karpinski. Boston and London: Ginn and Company, 1911.

اعداد هندی-عربی (با همکاری)

«Rithmomachia, the Great Medieval Number Game», Cop. by Clara Eaton. *AMM* 18, April 1911, 73-80.

1. The Mi chigan State Normal School.

2. Teachers College, Columbia University

3. George Sarton 4. Osiris

۱۹۷۲ به‌عنوان عضو هیأت علمی در سمینار آموزشی و نوسازی جمهوری عربی مصر شرکت کرد. از ۱۹۷۳ استادیار تاریخ ادیان و معاون مرکز مطالعات ادیان جهانی در مدرسه الهیات دانشگاه هاروارد بوده است. اسمیت عضو انجمن استادان دانشگاه امریکا، انجمن مطالعات خاورمیانه و آکادمی دینی امریکا است. زمینه تحقیقاتی وی تفسیر قرآن و بررسی تطبیقی مفهوم حیات پس از مرگ است.

آثار

«Continuity and Change in the Understanding of Islam», *JQ*, 1972; *IMA* 5, 1973.

تداوم و تغییر در درک اسلام

«Early Muslim Accounts of Buddhism in India», *SIs.*, 1974.

گزارشهای اولیه مسلمانان درباره آیین بودا در هند

Introduction to Religions of the East. 1974.

درآمدی بر ادیان شرق (با همکاری)

The Life and Teachings of Sri Rama Krishna. Branden: 1974.

زندگی و تعلیمات سری راماکرشنا (با همکاری)

«The Meaning of Islam in Hadith Literature», *IC* 48, 1974, 139-148.

معنی اسلام در منابع حدیث

Women in Contemporary Muslim Societies. Lewisburg, Pa.: Bucknell Univ. p., 1980.

زن در جوامع اسلامی معاصر (ویرایش)

منابع ۱۳۱ ج ۴ ص ۳۹۵؛ ۱۵۰ س ۱۹۷۴-۱۹۷۵ و ۱۹۷۶-۱۹۸۰.

اسمیت، دیوید یوجین [deyvid yujin esmit]

Smith, David Eugene

(۱۸۶۰-۱۹۴۴)، تاریخ و ادبیات ایران، ریاضیات.

۳۱ ژانویه در امریکا به دنیا آمد. از ۱۸۹۱ تا ۱۸۹۸ استاد ریاضیات در میشیگان استیت نورمال اسکول^۱، از ۱۹۰۱ تا ۱۹۲۶ استاد کالج معلمان دانشگاه کلمبیا^۲ و استاد دانشگاه نیویورک، از ۱۹۰۲ تا ۱۹۱۶ سردبیر بخش ریاضی دایرة المعارف ایترنشال و از ۱۹۰۲ تا ۱۹۲۰ کتابدار کتابخانه انجمن ریاضیات امریکا بود. در ۱۹۲۴ انجمن تاریخ علم را در بستان تأسیس کرد و از ۱۹۲۷ به بعد سردبیر بخش ریاضی دایرة المعارف بریتانیکا بود. جورج سارتن^۳ دوره اول مجله ازیریس^۴ را، که به‌هزینه انجمن تاریخ علم بستان

«The Palace Walls of Tūs», *SUAN* 15, 3-4, Oct. 1933.

«دیوارهای کاخ توس»

The Rubāiyāt of Omar Khayyam. Set forth in meter, based upon a verbatim translation by Hashim Hussein, illustrations by Rassam-i Arjang, New York: B. Westermann Company, 1933.

«رباعیات عمر خیام»

«Euclid, Omar Khayyam, and Saccheri», *SM* 3, 1935, 5-10.

«اقلیدس، عمر خیام و ساکری»

Firdausi Celebration, 935-1935. Addresses delivered at the celebration of the thousandth anniversary of the birth of the national poet of Iran held at Columbia University and the Metropolitan Museum of Art in the city of New York. A bibliography of the principal manuscripts and printed editions of the *Shāh-nāmah* in certain leading public libraries of the world, New York: McFarlane Warde, McFarlane, 1936.

هزاره فردوسی، ۱۹۳۵-۹۳۵، کتابشناسی نسخه‌های خطی شاهنامه و چاپهای مختلف آن (ویرایش)

درباره‌اش

... *A Volume of Studies on the History of Mathematics and the History of Science Presented to Professor David Eugene Smith on His 76th Birthday (Jan. 31, 1936)*. Edited by George Sarton... (and others), Bruges. The Saint Catherine Press, 1936.

اثری تحقیقی در زمینه تاریخ ریاضیات و علوم هدیه شده به دیوید یوجین اسمیت به مناسبت هفتاد و ششمین سال تولدش (۳۱ ژانویه ۱۹۳۶)

«Certain Questions in the History of Mathematics», *BCMS* 20, 135-138.

«پاره‌ای پرسشها در تاریخ ریاضیات»

منابع ۳۴ ذیل اسمیت، دیوید یوجین؛ ۴۲ ص ۳۲۶؛ ۵۳ ج ۳ ص ۹۹۹ و ۱۰۰۰؛ ۱۲۵ ج ۱۴ ص ۹۹ و ۷۰۰؛ ۱۵۰ ص ۱۹۰۶؛ ۱۹۵۵؛ ۱۵۱ ج ۳ ص ۱۰۲ و ۵ ص ۸۴ و ۷ ص ۴۳۱؛ ۱۵۲ ج ۲ و ۶، اسمیت، دیوید یوجین. تاریخ ریاضیات. ترجمه غلامحسین صدری افشار. تهران: توکا.

ریتوموچیا، بازی با ارقام، در سده‌های میانه»

«Chinese Mathematics», *PSM* 80, June 1912, 597-601.

«ریاضیات چینی»

«The Geometry of the Hindus», *Isis* 1, Aout 1913, 197-204.

«علم هندسه هندیها»

«Medicine and Mathematics in the Sixteenth Century», *AMH*, Summer number, 1917, 125-140.

«طب و ریاضیات در سده شانزدهم»

«Rabbi ben Ezra and the Hindu-Arabic Problem», Cop. by Jekuthial Ginsburg, *AMM* 25, 1918, 99-108.

«رتبی بن عزرا و مسأله هندو-عربی»

«An Interesting Fourteenth Century Table», *AMM* 29, Feb. 1922, 62-63.

«جدول جالبی از سده چهاردهم»

History of Mathematics. General survey of the history of elementary mathematics, Boston: GINN, Vol. I, 1923, Vol. II, 1925.

تاریخ ریاضیات (با همکاری)

«The Roman Numerals», *Scientia* 40, Juillet-Aout 1926, 69-78.

«اعداد رومی»

«The Dust Numerals Among the Ancient Arabs», Cop. by Salih Mourad, *AMM* 34, 1927, 258-260.

«اعداد خاکی نزد اعراب باستان»

«A Source Book in the History of Mathematics», *AMM* 35, June-July 1928, 280, 282.

«منبعی در تاریخ ریاضیات»

«Note on a Greek Papyrus in Vienna», *AMM* 39, Aug.-Sept. 1932, 425.

«یادداشتی درباره یک پاپیروس یونانی در وین»

«The Influence of Persia on American Culture», (Persian translation) *Iran*, April 10, 1933, 1; *Kushish* 1, April 10, 1933, 1; *Shafag-i-Surkh*, April 10, 1933, 1; *Seiāreh'ye-Djēhane*, April 11, 1933, 4.

«تأثیر ایران بر فرهنگ امریکا»

Communication between the United Kingdom and India», *SGM*, Jan, 1889.

«خلاصه‌ای از تاریخچه ارتباط تلگرافی بین بریتانیای کبیر و هند»

منابع ۱۲۴ ص ۳۹۵؛ ۱۵۱ ج ۴ ص ۸۸۷ و ج ۷ ص ۴۳۷؛ ۱۵۲ ج ۸ و ۹.

اسمیت، رجینالد باسورت [rejināld bāsvort esmit]

Smith, Reginald Bosworth

(۱۸۳۹-)، مطالعات اسلامی.

۲۸ ژوئن در انگلستان به دنیا آمد. در مارلبورو^۱ و کورپوس کریستی کالج^۲ آکسفورد تحصیل کرد. وی عضو ترینیتی کالج^۳ آکسفورد و معاون هارو اسکول^۴ بود.

آثار

Muhammed and Muhammedanism. Lectures delivered at the Royal Institution of Great Britain in February and March 1874. Second edition, revised and enlarged, London: 1874, 1876.

محمد (ص) و اسلام

Carthage and the Carthaginians. London: 1878.

کارتاژ و کارتاژیها^۱

Life of Lord Lawrence. 2vols., 2nd. London: 1883; 7th London: Smith Elder, 1901 ; *Sawānīh-i 'umri Lord Lawrence*. (Urdu tr.), Lucknow: 1886.

زندگی‌نامه لرد لارنس

«Mohammedanism in Africa», *The Nineteenth Century*, Vol. 22, London: 1887, 791-816.

اسلام در آفریقا

منابع ۱۲۴ ص ۳۹۵؛ ۱۵۱ ج ۷ ص ۴۳۶ و ۴۳۷.

۱۳۵۶، مقدمه ص ۵۶؛ قربانی، ابوالقاسم. ریاضی‌دانان ایرانی. تهران: مدرسه عالی دختران ایران، ۱۳۵۰؛ *Osiris*, Vol. 1, 1936

اسمیت، رابرت مرداک [rābert merdāk esmit]
Smith, Robert Murdock

(۱۸۳۵-۱۹۰۰)، باستان‌شناسی، هنر ایران.

۱۸ اوت در اسکاتلند به دنیا آمد. در کیلمارناک^۱ و دانشگاه گلاسکو تحصیل کرد. در ۱۸۵۵ به عضویت گروه مهندسان سلطنتی درآمد. از ۱۸۵۶ تا ۱۸۵۹ همراه یک هیأت باستان‌شناسی به آسیای صغیر رفت که موفق به کشف بقعه‌ای در هالیکارناس^۲ شدند. در ۱۸۶۰ و ۱۸۶۱ در شمال آفریقا به اکتشاف پرداختند و موفق به کشف سیرنائیک^۳ گردیدند. در ۱۸۶۳ به استخدام اداره خط تلگراف ایران - هند (بخش مربوط به ایران) درآمد. از ۱۸۶۵ تا ۱۸۸۵ مدیر تلگراف هند و اروپا گردید. در ۱۸۸۵ مدیر موزه علم و هنر ادینبرا^۴ شد و در ۱۸۸۷ به دریافت لقب ک.سی.ام. جی^۵ نایل آمد. ۳ ژوئیه درگذشت.

آثار

«The Strategy of Russia in Central Asia, from a Persian Point of View», *JRUSI*, 1874. XVII.
«استراتژی روسیه در آسیای مرکزی، از دیدگاه یک ایرانی»
Persian Art. A handbook to the collection purchased for the South Kensington Museum. With map and woodcuts; Second edition, enlarged. South Kensington Museum Art Handbook. London: 1877.

هنر ایران

«The Karun River as a Trade Route», *JSA*, 1889, xxxvii.

«رودخانه کارون به عنوان مسیری تجاری»

«Note on the Karun River», *SGM* V, No. 1, 1889 34-5.

یادداشتی درباره رودخانه کارون

«Prospects of Development of British Trade with Persia Consequent on the Opening up of the Karun River», *Chamber of Commerce Journ.*, March. 1889.

«دورنمای توسعه تجاری انگلیس و ایران از طریق رودخانه کارون»

«Sketch of the History of Telegraphic

1. Kilmarnock
2. Halicarnassus
3. Cyrenaica
4. Edinburgh Museum of Science and Art
5. K. C. N. G.: Knight Commandar of the Order of St. Michael and St. George.
6. Marlborough
7. Corpus Christi College
8. Trinity College
9. Harrow School

1932.

عرفای ایرانی، عطار

[این مقاله با عنوان و مشخصات زیر به فارسی ترجمه و چاپ شده است:

«شیخ فرید الدین عطار»، روزگارنو، ج ۲، ش ۳، ص ۱۵۰-۱۵۱.]

«Al-Ghazali on the Practice of the Presence of God», *MW* 23, 1933, 16-23.

«آراء غزالی درباره تجربه حضرت ربوبیت»

An Early Mystic of Baghdad. A study of the life and teaching of Harith b. Asad al-Mahasibi A.D. 781-A.D. 857, London: 1935.

صوفی متقدم بغداد، پژوهشی درباره زندگی و تعالیم حارث بن اسدالمحاسبی (۷۸۱-۸۵۷ م)

«The Forerunner of al-Ghazali (al-Muhasibi)», *JRAS*, 1936, 65-78.

«محاسبی، پیشاهنگ غزالی»

«*Al-Risalat al-Laduniyya*. By Abu Hamid Muhammad Al-Ghazzali (450/1059-505/III)», *JRAS*, 1938, 177-200, 353-374.

«الرسالة اللدنیة از ابو حامد محمد غزالی (۴۵۰/۱۰۵۹-۵۰۵/۱۱۱۱)»

«Al-Sha'rani the Mystic», *MW* 29, 1939, 240-247.

«شعرانی عارف»

Kitab al-ri'aya li huquq Allah. By Abu 'Abdallah Harith ibn Asad al Muhasibi. Edited by Margaret Smith... London: Printed for the Trustee of the I.J.W. Gibb memorial, pub. by Luzac & Co., 1940.

کتاب الریایه لحقوق الله، اثر ابو عبدالله حارث بن اسدالمحاسبی (تصحیح)

«Transmigration and the Sufis», *MW* 30, 1940, 351-357.

«تناسخ و تصوف»

Al-Ghazali the Mystic. A study of the life and personality of... al-Ghazali, together with an estimate of his place in the history of Islamic mysticism, London: 1944.

غزالی عارف

اسمیت، مارگارت [mārgāret esmit]

Smith, Margaret

(۱۸۸۴-)، تصوف و عرفان اسلامی.

از اهالی انگلستان که از سوی کالج گرتن^۱ کیمبریج مأمور بازدید و تحقیق در کتابخانههای قاهره، قدس، دمشق و استانبول گردید. او در تحقیقات خود در زمینه تصوف، از شیوه تحقیقاتی نیکلسن سودجسته است. درباره کتاب گلشن راز، اثر سعدالدین محمود شبستری تحقیق و روحیه و هدف این عارف را بررسی کرده و به رشته تحریر درآورده است.

آثار

«The Sudanese Woman and Her Outlook on Life», *MW* 14, 1924, 143-147.

«زن سودانی و نگرشش درباره زندگی»

«The Woman Saint in the Development of Islam», *MW* 17, 130-138.

«زن پارسا در روند تکاملی اسلام»

Rābi'a the Mystic & Her Fellow-Saints in Islam. Being the life and teaching of Rabi'a al-'Adawyya Al-Qaysiyya of Basra together with some account of the place of the women saints in Islam. Cambridge: 1928.

«رابعه صوفی و همکیشان پارسایش در اسلام»

An Introduction to the History of Mysticism. London [etc.]: 1930.

مقدمه ای بر تاریخ تصوف

«Rābi'a the Mystic», *MW* 20, 1930, 337-343.

«رابعه صوفی»

«Ghazālī's Mystical Teaching», *Margt. Smith Search*, 1931, 200-11.

«تعالیم عرفانی غزالی»

Studies in Early Mysticism in the Near and Middle East. Being an account of the rise and development of early Christian mysticism... and of the subsequent development of mysticism in Islam known as Sufism, together with some account of the relationship between early Christian mysticism and the earliest form of Islamic mysticism. London, [etc]: 1931.مطالعاتی درباره عرفان اولیه در شرق نزدیک و شرق میانه
The Persian Mystics, Attar. New York: Dutton,

آثار

Studies in the Syntax of the Gathas of Zarathushtra. Together with text, translation and notes, Philadelphia: Linguistic Society of America, 1929. [For criticism see: J.C.Tavadia. *JKR COI*, V. 23, 1932, 243-244.]

پژوهشهایی در نحو گاهان زرتشت (رساله دکتری)
Language. Journal of the Linguistic Society of America. ... Index... I-V (1925-1929)... Baltimore: Waverly press, inc. 1931.

مجله زبان (تهیه فهرست شماره‌های ۵۱، سالهای ۱۹۲۵-۱۹۲۹)

«The Indo-European Root Meik-Meig-and Avestan Miz n.», *Language* 4, 178-88.

ریشه هندو اروپایی واژه Meik-/Meig- و نام Miz در اوستا

منابع ۷۵ ص ۲۲۶؛ ۱۲۵ ج ۱۴ ص ۷۱۱؛ ۱۵۱ ج ۷ ص ۴۳۵؛ ۱۵۲ ج ۱ و ۷.

اسمیت، مایرن بیمنت [māyren biment esmit]

Smith, Myron Bement

(۱۸۹۷-۱۹۷۰)، باستان‌شناسی، معماری اسلامی ایران.
۱۹ ژانویه در آمریکا به دنیا آمد. در ۱۹۲۶ لیسانس هنرهای زیبا از دانشگاه ییل^۱، در ۱۹۴۴ فوق لیسانس از دانشگاه هاروارد و در ۱۹۴۷ درجه دکتری از دانشگاه جان هاپکینز^۲ دریافت کرد.
از ۱۹۳۳ تا ۱۹۳۷ در رأس یک هیأت امریکایی برای اکتشاف آثار باستانی ایران در اصفهان و دیگر شهرهای تاریخی ایران اقامت گزید. از ۱۹۳۸ تا آخرین روزهای زندگیش در کتابخانه کنگره آمریکا به عنوان مشاور افتخاری در تاریخ شرق میانه و معماری اسلامی به کار مشغول بود. در جمع‌آوری آثار و اسناد ایران باستان و عصر صفوی و در توسعه کرسی زبانهای شرقی، بویژه زبان فارسی در دانشگاههای آمریکا، تلاش زیادی کرد و با نفوذی که داشت، توانست در کتابخانه کنگره آمریکا، بخش شرق میانه را تأسیس کند و در توسعه مجموعه شرقی آن اقدامات شایسته‌ای بعمل آورد. از ۱۹۵۸ تا ۱۹۶۰ بنا به پیشنهاد وزارت امور خارجه آمریکا به ۱۰ کشور شرق میانه مسافرت کرد و در دانشگاههای مختلف

Readings from the Mystics of Islam. Translations from the Arabic and Persian, together with a short account of the history and doctrines of Sufism and brief biographical notes on each Sufi writer. London: Luzac, 1950.

خواندنیهای از عرفای مسلمان

The Sufi Path of Love. An anthology of Sufism, London: Luzac, 1954.

طریق عشق صوفی

«Al-Bistami, 'Abd al-Rahman B. Muhammad B. Ali B. Ahmad al Hanafi al-Hurufi», *EI*, Vol. I, 1960, 1248.

«بسطامی، عبدالرحمان بن محمد بن علی بن احمد الحنفی الحروفی»

«Dhu'l-Nun, Abu'l-Fayd Thawban B. Ibrahim al-Misri», *EI*, Vol. II, 1965, 242.

«ذوالنون، ابوالفیض ثوبان بن ابراهیم المصری»

«Al-Fudayl B. 'Iyad, Abu 'Ali al-Talakani», *EI*, Vol. II, 1965, 936.

«فضیل بن عیاض، ابوعلی طالقانی»

«Hamdun Al-Kassar», *EI*, Vol. III, 1971, 132.

«حمدون القسار»

«تصوّف زمان قدیم در ایران (شیخ ابوسعید ابن ابی خیر)»، روزگاران، ج ۱ ش ۴، ص ۴۴-۵۰.

«جلال‌الدین رومی»، روزگاران، ج ۳ ش ۳، ص ۲-۱۰.

«سنائی غزنوی»، روزگاران، ج ۲ ش ۱، ص ۶۷-۶۲.

«عبدالرحمن جامی»، روزگاران، ج ۵ ش ۲، ص ۵۶-۶۲.

«محمود شبستری»، روزگاران، ج ۴ ش ۳، ص ۱۰-۱۶.

منابع ۱۲ ج ۱ ص ۱۴۸ و ۶۹۶ و ۷۲۶ و ۷۴۳ و ۷۶۹؛ ۴۲ ص ۳۲۶؛ ۵۳ ج ۲ ص ۵۲۷؛ ۱۲۵ ج ۱۴ ص ۷۱۰ و ۷۱۱؛

۱۳۸ ج ۱ و ۲ و ۳؛ ۱۵۰ س ۱۹۵۵-۱۹۵۶؛ ۱۵۲ ج ۲ و ۶؛ براون، ادوارد. تاریخ ادبیات ایران. ترجمه غلامرضا رشید یاسمی. چاپ دوم، تهران: ابن سینا، ۱۳۲۹.

اسمیت، ماریا ویلکینز [māriyā vilkinz esmit]

Smith, Maria Wilkins

زبان‌شناسی.

از اهالی آمریکا. در دانشگاه پنسیلوانیا تحصیل کرد و در ۱۹۲۹ با تکمیل رساله‌ای با عنوان پژوهشهایی در نحو گاهان زرتشت به‌اخذ درجه دکتری از دانشگاه یاد شده نایل آمد.

Islamic Architecture, I. Masjid-i Djum'a, Demāwend», *AI* 2, 1935, 153-173; 4, 1937, 7-41.

«مواد مجموعه‌ای از معماری اسلامی ایران قدیم، ۱- مسجد جمعه دماوند»

«Ahammiyyat-i Banāhāi-i Isfahan az Nazar-i Ilm-i Athar-i Kadimeh» (The Archaeological Importance of the Monuments Isfahan), *Sālnāme-i Ma'āref-i Isfahan 1313-14*, Isfahan: Department of Education Yearbook, 1936, 76-87, (in Persian); English tr. *Journal de Touring Club de l'Iran*, Tehran: May-June 1937, 1-5; July-August 1937, 1-3.

«اهمیت بناهای اصفهان از نظر علم آثار قدیمه» (به زبان فارسی)

«The Manārs of Isfahan», *Athar-e Iran* 1, 1936, 313-358.

«مناره‌های اصفهان»

[این مقاله با عنوان و مشخصات زیر به فارسی ترجمه و چاپ شده است:

«مناره‌های اصفهان»، ترجمه محمدتقی مصطفوی، آثار ایران ۱، ۱۳۵۳-۱۳۵۷.]

«Minbar, Masjid-i Djāmi', Muhammadiye (Yazd)», *Athar-e Iran* 1, 1936, 163-180.

«منبر مسجد جامع محمدیه (یزد)»

[این مقاله با عنوان و مشخصات زیر به فارسی ترجمه و چاپ شده است:

«منبر مسجد جامع محمدیه (یزد)»، ترجمه رشید یاسمی، آثار ایران ۱، ۱۳۷۴-۱۳۷۶.]

«Material for a Corpus of Early Iranian Islamic Architecture, II. Manār and Masjid, Barsian (Isfahan)», *AI* IV, 2, 1937, 5-40.

«مواد مجموعه‌ای از معماری اسلامی ایران قدیم، ۲- منار و مسجد برسین (اصفهان)»

«The Wood Minbar in the Masjid-i Djāmi', Nāin», *AI*, V, 1, 1938, 21-35.

«منبر چوبی در مسجد جامع ناین»

«Islamic Monuments of Iran», *Asia XXXIX*, 4, 1939, 213-219.

«بناهای اسلامی ایران» (با همکاری)

«Material for a Corpus of Early Iranian Islamic Architecture, III. Two Dated Seldjuk

آن کشورها درباره معماری اسلامی سخنرانی‌هایی ایراد کرد. دوباره به دعوت وزارت فرهنگ، به ایران سفر کرد و بناهای عصر صفویه را ارزیابی نمود. مدت ۴ سال در اصفهان زندگی کرده و اغلب خود را «اصفهونی» خوانده است. از سوی یونسکو نیز به اصفهان مسافرت کرد و به تحقیق پیرامون مسجد شیخ لطف‌الله پرداخت. در ۱۹۶۹ پس از بازگشت از اصفهان در زمینه اصول مرمت و حفاظت بناهای صفوی گزارش جامعی تهیه و به متصدیان یونسکو و کتابخانه پهلوی سابق ارائه داد. در فروردین ۱۳۴۹ دانشگاه فردوسی از او دعوت کرد تا در کنگره هزاره شیخ طوسی سخنرانی کند و آثاری را که در اختیار دارد به معرض نمایش گذارد. وی این دعوت را پذیرفت، اما به علت بیماری قلبی موفق به شرکت در این کنگره نشد. بیش از ۵۰ مقاله علمی و هنری از وی در نشریات معتبر امریکا، انگلیس، آلمان، هلند، ایران، سوریه و لبنان به چاپ رسیده است.

از خدمات ارزنده او، گردآوری هشتاد و هفت هزار نمونه از آثار باستانی ایران بود که در حال حاضر در اختیار همسرش است. همچنین نگارش کتابی درباره معماری ایران باستان را شروع کرده بود که با مرگش ناتمام ماند. ۲۱ مارس در واشینگتن درگذشت.

آثار

«Persian Arts and Crafts», *The Antiquarian*, New York: Feb. 1931, 30-32, 66, 68.

«هنرها و صنایع دستی ایرانی»

«Asterabad», *BAIPAA*, (Foreword to excavations at Tureng-tepe, near Asterabad, by F.R.Wulsin), New York: II, I-bis, March, 1932.

«استراباد»

Persian Fresco Paintings. New York: American Institute for Persian Art and Archaeology Publications, IV, Oct. 1932, Notes, 14-18.

دیوار نگاره‌های ایرانی

«Persian Islamic Brickwork», *Architectural Forum*, LVII, New York: 1932, 58-62.

«آجرکاری ایران عصر اسلامی»

«Imam Zade Karrar at Buzn, a Dated Seldjuk Ruin», *AMI*, VII, No. 2/3, Berlin: 1935, 65-81.

«امامزاده کزار در بوزن، ویرانه‌ای کهن مربوط به عصر سلجوقیان»

«Material for a Corpus of Early Iranian

- «کلیت‌الآداب»
Safavid Architecture of Isfahan. Syria: Damascus University.
- معماری عهد صفویه اصفهان
 منابع ۹ ص ۲۲۵؛ ۱۲ ج ۱ ص ۳۵۷ و ۳۶۹؛ ۳۴ ذیل
 سمیت مایرن بیمنت؛ ۶۵ و ۵۶ و ۹۰ ص ۱۳ ش ۳
 و ۴ ص ۲۷۳-۲۶۸؛ ۱۱۰ ص ۳ ش ۱۰ ص ۸۱۶؛ ۱۲۵ ج
 ۱۴ ص ۷۱۱؛ ۱۵۰ ص ۱۹۵۵-۱۹۵۶، ۱۹۵۶-۱۹۶۰ و
 ۱۹۶۱-۱۹۶۵؛ ۱۵۲ ج ۳ و ۵ و ۹.
- اسمیت، ویلفرد کنت ول [Wilfred Kantvel Esmit Smith, Wilfred Cantwell
 (۱۹۱۶-). فرهنگ و تمدن اسلامی.
 از اهالی کانادا، در دانشگاه کیمبریج تحصیل کرد. در
 ۱۹۴۸ با تکمیل رساله خود درباره نقد و بررسی مجله
 الازهر از دانشگاه پرینستون فارغ التحصیل شد.
 مدت پنج سال با انستیتوی مطالعات اسلامی
 دانشگاه مک‌گیل همکاری کرد و ریاست آن را بر
 عهده داشت. مدتی نیز در دانشگاه هاروارد به تدریس
 پرداخت. به کشورهای شرق میانه، از جمله پاکستان
 سفر کرد و مدتی در آنجا به سر برد.
 آثار
Modern Islam in India. A Social analysis,
 London: V. Gollancz. Ltd., 1946 [i. s. 1947].
 اسلام معاصر در هند
Pakistan as an Islamic State. Preliminary draft,
 Lahore: Shaikh Muhammad Ashraf, 1951.
 پاکستان به عنوان کشوری اسلامی
Islam in Modern History. Princeton University
 Press, 1957; 1977; *L'Islam dans le monde
 moderne*. Paris: 1962.
 اسلام در تاریخ معاصر
 [این کتاب با عنوان و مشخصات زیر از فرانسه به فارسی
 ترجمه شده است:
 اسلام در جهان امروز. ترجمه حسینعلی هروی. تهران:
 انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۵۶.]
 «Ahmadiyya», *EI*, Vol. I, 1960, 301-303.
 «احمدیه»
 «Modern Muslim Historical Writing in
 English», *Historians of India, Pakistan and
 Ceylon*, ed. C. H. Philips, 1961, 319-331.
 «تاریخ‌نگاری معاصر اسلامی به زبان انگلیسی»
 Monuments at Sin (Isfahan)», *AI* VI, 1, 1939,
 1-10.
 «مواد مجموعه‌ای از معماری اسلامی ایران قدیم، ۳- دو
 بنای کهن عصر سلجوقی در سین اصفهان»
 «Three Monuments at Yazd-i Khwast», *AI* VII,
 1, 1940, 104-106.
 «سه بنای تاریخی در یزدخواست»
Iran: Roads and Railways. (Map. 1:2.000.000)
 Prelim ed. 10 July 1942; Washington: Army
 Map Service, Sept. 1942.
 ایران: جاده‌های شوسه و راه‌آهن
 «K. A. C. Creswell's *Early Muslim Architecture*:
 II», (review article), *AI*, XIII-XIV, 1948,
 180-193.
 «معماری کهن اسلامی: II» (نقد و بررسی)
*A Program for Near Eastern Studies in the
 United States: Report of the Committee on Near
 Eastern Studies*. Washington, D. C.: American
 Council of Learned Societies, 1949.
 برنامه‌ای برای مطالعات شرق نزدیک در امریکا: گزارش
 کمیته مطالعات شرق نزدیک
*A Selected and Annotated Bibliography of Books
 and Periodicals Dealing with the Near and
 Middle East*. Washington D.C.: ACLS and
 Middle East Institute, 1952.
 گزیده و مشروح کتاب‌شناسی کتابها و نشریات ادواری
 مربوط به شرق میانه و نزدیک
 «D. Wilber's *Islamic Architecture of Iran: The
 Ilkhanid Period*», *JAOS* 76, 1956, 243-47.
 «معماری اسلامی ایران: عصر ایلخانان، اثر ویلبر» (نقد و
 بررسی)
 «Rejoinder to Arthur Upham Pope's
 Comment», *JAOS* 77, 1957, 217-19.
 «در پاسخ به انتقاد آرتور اُپهام پوپ»
 «Me'mari-ye Islami va Gunbadhā-ye Barok
 (Islamica Architecture and Baroque Cupolas)»,
*Amuzesh va Parvaresh: Majaleh Rasmi-ye
 Vazarat-i Farhang*, Tehran: Khordad 1337/May
 1958, 1-4.
 «معماری اسلامی و گنبد‌های باروک» (به زبان فارسی)
 «Kulliyat al-Adab (Faculty of Letters)»,
Bulletin, 1959-1960, 73-76.

اسمیت، ویلیام رابرتسن [vilyām rābertsen esmit]

Smith, William Robertson

(۱۸۴۶-۱۸۹۴). ادیان سامی.

۸ نوامبر در آبردین شایر^۱ (اسکاتلند) به دنیا آمد. از ۱۸۶۱ تا ۱۸۶۶ در دانشگاه آبردین درس خواند. از ۱۸۶۶ تا ۱۸۷۰ در نیوکالج ادینبرا^۲ به تحصیل در رشته الهیات پرداخت و زبان عربی را فراگرفت. مطالعات تابستانی خود را ۱۸۶۷ در بن و ۱۸۶۹ در گوتینگن گذراند.

از ۱۸۷۰ تا ۱۸۸۱ استاد زبانهای شرقی و مفسر کتاب مقدس در فری چرچ کالج آبردین^۳ بود. در ۱۸۸۱ با نوشتن مقالاتی درباره مسائل کتاب مقدس در چاپ نهم دایرة المعارف بریتانیکا، غوغایی در کلیسای آزاد اسکاتلند برپا کرد که موجب عزل وی از سمت استادی شد. از ۱۸۸۳ تا ۱۸۸۶ استاد زبان عربی در دانشگاه کیمبریج، از ۱۸۸۶ تا ۱۸۸۹ مسئول کتابخانه این دانشگاه و در ۱۸۸۷ و ۱۸۸۸ سردبیر دایرة المعارف بریتانیکا گردید. از ۱۸۸۹ تا ۱۸۹۴ دیگر بار در دانشگاه کیمبریج به تدریس زبان عربی پرداخت. مسافرتها به مشرق نزدیک کرد و در این سفرها از مصر، فلسطین، لبنان، سوریه و شهرهای عربستان - جده و طائف - دیدن کرد. ۳۱ مارس در کیمبریج درگذشت.

آثار

The Old Testament in the Jewish Church. Twelve lectures on Biblical criticism, Edinburgh: 1881.

کتاب عهد عتیق در کیسه یهود

The Prophets of Israel and their Place in History. 1882.

پیامبران بنی اسرائیل و جایگاه آنان در تاریخ

Kinship and Marriage in Early Arabia. Cambridge: 1885.

خویشاوندی و ازدواج در عربستان عصر جاهلیت

Prolegomena to the History of Israel. With a reprint of the article «Israel» from the *Encyclopaedia Britannica...*, Translated from the German, under the author's supervision, by J.

«The Historical Development in Islam of the Concept of Islam as a Historical Development», *HME*, ed. B. Lewis and P. M. Holt, 1962, 484-502.

«تکامل تاریخی در اسلام از مفهوم اسلام به مثابه تکاملی تاریخی»

«The Crystalization of Religious Communities in Mughal India», *Yad Name-ye Irani-ye Minorsky*, Tehran: 1969, 197-220.

«تبلور جوامع مذهبی هند در عصر مغول»

«Arkan», *Essays on Islamic Civilization Presented to Niyazi Berkes*, 1976, 303-316.

«ارکان»

«Interpreting Religious Interrelations: a Historian's View of Christian and Muslim», *SR* 6, 1976-7, 515-526.

«تفسیر روابط بین مذاهب: نظر یک تاریخ نگار درباره اسلام و مسیحیت»

«Muslim-Christian Relations: Questions of a Comparative Religionist», *Journal: Institute of Muslim Minority Affairs* 8, 1987, 18-21.

«روابط اسلام و مسیحیت: پرسشهای یک متخصص دین شناسی تطبیقی»

درباره اش

«Bibliography of the Works of Wilfred Cantwell Smith», *The World's Religious Traditions: Current Perspectives in Religious Studies. Essays in Honour of Wilfred Cantwell Smith*, Ed. F. Whaling, Edinburgh: Clark, 1984, 271-286.

«کتابشناسی آثار ویلفرد کنت ول اسمیت»

Qara'i, 'Ali Quli. *The Meaning and End of Religion.* A critical analysis of W.C. Smith's approach. Part 1. *Al-Tawhid*, 3iii, 1986, 163-189.

معنی و مقصود دین

منابع ۴۵ ج ۱ ص ۴۶۰؛ ۵۳ ج ۳ ص ۱۰۲۴؛ ۱۲۵ ج ۱۴ ص ۷۱۵؛ ۱۳۸ ج ۱ ص ۱۵۰ س ۱۹۶۱-۱۹۶۵ و ۱۹۷۶-۱۹۸۰ و ۱۹۷۷ و ۱۹۷۸ و ۱۹۸۵ و ۱۹۸۷ و ۱۹۸۸؛ ۱۵۱ ج ۷ ص ۴۴۰؛ ۱۵۲ ج ۶، اسمیت، ویلفرد کنت ول. اسلام در جهان امروز. ترجمه حسینی علی هروی، تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۵۶.

1. Aberdeenshire 2. Edinburgh
3. Freechurch College Aberdeen

۱۹۲۹ از مدرسه دینی بنیاد هارتفورد لیسانس گرفت. در ۱۹۳۷ موفق به اخذ درجه دکتری در مطالعات اسلامی گردید.

از ۱۹۳۸ تا ۱۹۴۸ استاد فلسفه و ادیان و رئیس گروه آموزشی دانشگاه آمریکایی قاهره و از ۱۹۴۸ تا ۱۹۷۱ استاد ادیان در کالج ووستر^۲ بود.

تحقیقات وی، بویژه درباره تاریخ اسلام و عرفان اسلامی ابن عربی است.

آثار

«The Muslim Doctrine of Man, its Bearing on Social Policy and Political Theory», *MW* 44, 1954, 202-214.

«اصول عقاید اسلامی درباره انسان و تأثیر آن بر مشی اجتماعی و نظریه سیاسی»

Introduction to the Study of the Bible.

مقدمه‌ای بر مطالعه کتاب مقدس (با همکاری)

The Islamic Concept of Man.

انسان در اندیشه اسلامی

منابع ۱۳۱ ج ۴ ص ۳۹۴، ۱۵۰، ۱۹۰۶-۱۹۵۵، ۱۵۲ ج ۲.

اسمیرنوف، نیکلای آلکساندروویچ [nikolāy aleksandrovich esmirnov]

Smirnov, Nikolai Alexandrowich

(۱۸۹۶-). تاریخ، مطالعات اسلامی.

۱۴ اوت در کاونو^۳ (روسیه) متولد شد. در ۱۹۲۴ دانشکده شرق شناسی مسکو را به پایان رساند و در ۱۹۳۵ نامزد (دکتر) علوم تاریخی شد. در ۱۹۴۱ به دریافت درجه دکتری نایل آمد.

از ۱۹۲۵ تا ۱۹۲۸ استاد دانشکده شرق شناسی مسکو و از ۱۹۲۷ تا ۱۹۳۰ کارمند علمی انجمن آموزش شرق شناسی و کمیته اجرائیه مرکزی شوروی بود. از ۱۹۳۳ تا ۱۹۴۱ استاد و مدیر بخش انستیتوی فلسفه تاریخ و ادبیات چرنیشفسکی^۴، در ۱۹۳۴ دانشیار و از ۱۹۳۹ تا ۱۹۵۶ استاد دانشکده تاریخ دانشگاه دولتی مسکو بود. در ۱۹۴۲ مدیر بخش آن دانشکده گردید و در همان سال به مقام پروفیسوری نایل آمد. در ۱۹۴۸ کارمند علمی انستیتوی تاریخ آکادمی علوم شوروی، از ۱۹۵۶ تا ۱۹۵۸ رئیس

Sutherland Black... and Allan Menzies... with preface by... W. Robertson Smith & Julius Wellhausen, Edinburgh: 1885.

مقدمه‌ای بر تاریخ اسرائیل (مقدمه، با همکاری)

Lectures on the Religion of the Semites. The fundamental institutions, by W. Robertson Smith... New York: D. Appleton and company, 1889. [For criticism see: H. P. Smith. *Hebraica*, a quarterly journal, V. 7, 1890/91, 156-158; *Die Religion der Semiten*. Tr. into German by Von R. Stube, 1899; H. Winckler. *OLZ*, V. 3, 1900, 17-19].

سخنرانی‌های درباره دین سامیها

Lectures on the Comparative Grammar of the Semitic Languages. From the papers of the late William Wright... Cambridge: Cambridge University Press, 1890.

سخنرانی‌های درباره دستور تطبیقی زبانهای سامی

A Grammar of the Arabic Language. Translated from the German of Caspari, and edited with numerous additions and corrections by W. Wright... 3d ed. Revised by W. Robertson Smith... and M.J. de Goeje... Cambridge: Cambridge Uni. press, 1896-98.

دستور زبان عربی (ویرایش و بازبینی چاپ سوم، با همکاری)

درباره‌اش

The Life of William Robertson Smith. By John Sutherland Black and George Chrystal... London: A. and C. Black, 1912.

زندگی ویلیام رابرتسن اسمیت

منابع ۳۴ ذیل اسمیت، ویلیام رابرتسن؛ ۵۲ ج ۳ ص ۴۹۰؛ ۵۲ ج ۲ ص ۴۸۹؛ ۱۱۸ ج ۱۵ ص ۵۰۲؛ ۱۲۵ ج ۱۴ ص ۷۱۶؛ ۱۳۴ ج ۲۵ ص ۶۴؛ ۱۳۷ ج ۱۵ ص ۱۴۲؛ ۱۴۱ ج ۲ ص ۲۵۸؛ ۷ ج ۱ ص ۴۴۰ و ۴۴۱؛ ۸ ص ۴۵۰؛ ۱۵۸ ج ۳ ص ۳۶۳۷ و ۳۶۳۸؛ ۱۵۹ ج ۲۰ ص ۶۹۷؛ ۱۶۳ ج ۲۹ ص ۲۱۰؛ ۱۶۴ ص ۱۳۷۸.

اسمیت، هرلد بویت [hareld boyt esmit]
Smith, Harold Boyt

(۱۹۰۴-). تاریخ ادیان و اخلاق شناسی تطبیقی.

۱۸ ژوئن در قسطنطینه (الجزایر) به دنیا آمد. در ۱۹۲۵ از دانشگاه اوهایو و سلیان^۱ لیسانس علوم انسانی و در

1. Ohio Wesleyan

2. Wooster

3. Kovno

4. Chernishevskii

«Turtsiia, Osmanskaia imperiia», V kn.: *Novaia istoriia Stran Zarubezhnogo Vostoka*. Moskva: T. 1, 1952, 41-68.

«ترکیه، امپراتوری عثمانی»

«Istoricheskoe Znachenie russkoi povesti Nestora Iskandera O Vziatii turkami Konstantinopolia V 1453. g.», *Vizantiiskii Vremennik* 7, Moskva: 1953, 50-71.

«اهمیت تاریخی روایت‌های روسی نستور اسکندر درباره تسخیر قسطنطنیه توسط ترک‌ها در سال ۱۴۵۳»

«Bor'ba russkogo i ukrainskogo naroda protiv agressii sultanskoi Turtsii V XVII-XVIII vv.», Vkn.: *Vossoedinenie ukrainy s Rossiei. 1654-1954*. Moskva: 1954, 357-394.

«مبارزه مردم روسیه و اوکراین در برابر تجاوزات سلطانی ترک در سده‌های هفدهم و هجدهم»

Ocherki istorii izuchenii islama V SSSR. Moskva: AN SSSR, 1954.

شرحی بر تاریخ بررسی اسلام در شوروی

Vkn.: *Istoriia stran zarubezhnogo Vostoka V Srednye veka*. Moskva: 1957, Avt. glav: ch. 2, «Turtsiia, Osmanskaia imperiia V XIV-XV vv.», 250-264; ch. 3, «Osmanskaia imperiia V XVI-XVII vv.», 345-365.

«ترکیه و امپراتوری عثمانی در سده‌های چهاردهم و پانزدهم میلادی»، «امپراتوری عثمانی در سده‌های شانزدهم و هفدهم میلادی»

Politika Russii na Kavkaze V XVI-XIX Vekakh. Moskva: Sotsegiz, 1958.

سیاست روسیه در قفقاز طی سده‌های شانزدهم - نوزدهم میلادی

Vkn.: *Vsemirnaia istoriia*. Moskva: T. 6, 1959, Avt. glav: «Osmanskaia imperiia V nachale XIX v.; Prisoedinenie Zakavkazia K Rossii», 97-104; «Vostochnyi Vopros i Strany Blizhnego Vostoka V 30-40 kh godakh XIX v.», 276-290, Avt.: N. A. Smirnov, T. S. Korotkova i I. S. Fil'shtinskii.

«امپراتوری عثمانی در آغاز سده نوزدهم؛ الحاق قفقاز به روسیه»، «مسئله شرق و کشورهای شرق نزدیک در سالهای ۳۰-۴۰ از سده نوزدهم» (با همکاری)

Dokt. diss.: *Rossia i Turtsiia V XVI-XVII v v.*

انستیتوی زبانهای شرقی دانشگاه دولتی مسکو و از ۱۹۵۶ تا ۱۹۶۰ مدیربخش آن انستیتو بود. در ۱۹۶۰ مدیربخش تاریخ ادیان انستیتوی تاریخ آکادمی علوم شوروی گردید.

آثار

«Zametka ob Urmiiskom dikom barane» (Ovis orientalis urmiana Guenter), *IZV. Kavk muz*, T. 10, 4, 1916, 273-88.

«یادداشتی درباره قوچ وحشی ارومیه»

Kurdskaia zhenschina (The Kurdish Woman), Moskva: 1927, Izd. Okhrana materiistva i mladenchestva NKZ, III, 48, 11.

زن کرد

Islam i sovremennyi Vostok. Moskva: Bezbozhnik, 1928.

اسلام و شرق امروز

Musul'manskoe sektantstvo. Moskva: Bezbozhnik, 1930.

فرقه‌گرایی اسلامی

Sovremennyi islam. Izd. 2, ispr. i dop., Moskva: Bezbozhnik, 1930.

اسلام امروز

«Voprosy istorii turtsii i Kolonial'noi politiki Frantsii Kontsa XVIII Veka V trudakh Vol'neia», *Trudy MIFI*, T. 6, K. 150-Letiia frantsuzskoi revoliu tsii 1789-1794 gg., Moskva: 1940, 165-187.

«مسائل تاریخی ترکیه و سیاست مستعمراتی فرانسه در پایان سده هجدهم در آثار ولنیا»

Rossia i Turtsiia V XVI-XVII vv (V2-kh tomakh). T. 1, XVII vek, MGU, 1946; T. 2, XVII vek., MGU, 1946, Vyp. 94, Uchenye MGU.

روسیه و ترکیه در سده‌های شانزدهم و هفدهم

Kobardinskii Vopros V rusko-turetskikh otnosheniakh XVI-XVIII vv. Nal'chik, Kabard. gus. izd. 1948.

مسئله کاباردا در مناسبات روسیه و ترکیه در سده‌های شانزدهم تا هجدهم

«Sheikh Mansur i ego turetskie Vdokhnoviteli», *VI* 10, Moskva: 1950, 19-39.

«شیخ منصور و الهام‌دهندگان ترک او»

Reziune diss.: «Sogdiiskie monety kak novyi istochnik dlia istorii Srednei Azii», V kn.: *Sov. Vostokovedenie*, T. VI, Leningrad: 1949, 356-367.

«سکه‌های سغدی به‌عنوان مأخذی جدید برای تاریخ آسیای مرکزی» (چکیده رساله علمی)

«Sogdiiskie monety sobraniia numizmaticheskogo otdela Gosudarstvennogo Ermitazha», EV IV, Leningrad: 1951.

«سکه‌های سغدی مجموعه بخش سکه‌شناسی موزه دولتی ارمنستان»

«Materialy k svodnomu katalogu sogdiiskikh monet», EV VI, Leningrad: 1952, 3-45.

«مدارکی از فهرست سکه‌های سغدی»

Rashidud-din Fadlu-llah: *Sbornik letopisei*. T. I, kniga 2, perevod s persidskogo O.I.Smirnovoi, podstroch primech., Avt.: B.I.Pon Kratovi D. I.Smirnova, Ukaz. (282-314) Moskva: AN SSSR Inst. Vostokovedeniia, 1952.

جامع‌التواریخ رشیدالدین فضل‌الله (ترجمه از فارسی، تبصره، حاشیه با همکاری)

«Pervyi klad sogdiiskikh monet», EV X, Moskva-Leningrad: 1955, 3-13.

«نخستین گنجینه سکه‌های سغدی»

«Iz istorii arabskikh zavoevanii v Srednei Azii. Dogovor arabskogo polkovodtsa Kuteiby s tsarem Sogda Gurekom, zakliuchenyi v 712 g.», Sov. V 2, Moskva: 1957, 119-134.

«شرحی بر تاریخ فتوحات عرب در آسیای میانه. پیمان قتیبه سردار عرب با گورک پادشاه سغد در ۷۱۲ م»

«O dvukh gruppakh monet vladetelei Sogda VII-VIII vv.», Izv. OON, vyp.14, Stalinabad: AN Tadzh SSR, 1957, 115-135.

«درباره دو نوع از سکه‌های فرمانروایان سغد در سده‌های هفتم و هشتم میلادی»

«Monety drevnego Pendzhikenta», V kn.: *Materialy i issledovaniia po arkheologii SSSR*. 66, Moskva: 1958, 216-280.

«سکه‌های پنج کند در دوران باستان»

«O klassifikatsii i legendakh tiurgeshskikh monet», UZIV XVI, Moskva-Leningrad: AN SSSR, 1958, 527-561.

svete arkhivnoi diplomaticheskoi dokumentatsii. Moskva: T. 1-2, 1961, T. 1. 3431, T. 2. 344-717. (MIFLI).

روسیه و ترکیه در سده‌های شانزدهم و هفدهم بر پایه انتشارات سندهای بایگانی سیاسی (پایان نامه دکتري)
«Opisanie o buntakh v Konstantinopole v 1730-1731 gg.», Publikatsiia istochnika, V kn.: *Arkheograficheskii ezhegodnik za 1960 g.* Moskva: 1962, 321-344.

«شرح شورهای قسطنطنیه در سالهای ۱۷۳۰-۱۷۳۱»
Miuridizm na Kavkaze. Moskva: AN SSSR, 1963. AN SSSR. In-t istorii.

مریدسم در ماوراء قفقاز

«Islam i osnovy ego ucheniia», V kn.: *Obshchestvo i religia. Nauka protiv religii*. Moskva: 1967, 3t., 207-228.

«اسلام و اصول تعالیم آن»

«Piat'desiat let Sovetskogo islamovedeniia», V 7691 :avksoM *amzieta ogonhcuan ysorpoV* :nk V yp. 4, 406-426.

«پنجاه سال اسلام‌شناسی در شوروی»

منابع ۱۵۲ ج ۵ و ۸؛ ۱۵۵ ص ۵۱۵

اسمیرنوا، الگا ایوانووا [olgā ivānovnā esmirnovā]

Smirnova, Olga Ivanovna

(۱۹۱۰-). ادبیات، تاریخ، سکه‌شناسی.

۲۷ ژوئن در سن پترزبورگ متولد شد. در ۱۹۳۴ انستیتوی فلسفه، ادبیات و تاریخ لنینگراد را به پایان رساند. در ۱۹۴۵ نامزد (دکتر) علوم زبان‌شناسی شد.

در ۱۹۳۴ و ۱۹۳۵ کارمند علمی بخش سکه‌شناسی ارمنستان و در ۱۹۳۵ کارمند انستیتوی شرق‌شناسی آکادمی علوم شوروی شعبه لنینگراد گردید. در ۱۹۴۸ کارمند ارشد علمی شد. سال ۱۹۶۰ در بیست و پنجمین کنگره بین‌المللی شرق‌شناسان شرکت داشت. او به دریافت مدال اتحاد جماهیر شوروی نایل آمده است.

آثار

«Trois pièces de sogdie, Numismatique», VDI 6, 1940, 116-120.

«سه سکه سغدی، سکه‌شناسی»

«Istoriia Bukhary Narshakhi, k istorii slozheniia teksta i o zadachakh ego izdaniia», *KSINA* 69, Moskva: AN SSSR, 1965, 155-173; pril. 174-179.

«درباره تاریخ تنظیم متن و تکالیف مربوط به انتشار تاریخ بخارا اثر نوشخی»

«Nekotorye voprosy kritiki teksta, *Sbornik letopisei Rashid ad-Dina. Shakhname* Ferdousi i *Istoriia Bukhary Narshakhi*», V kn.: *Pis'mennye pamiatniki Vostoka*. Ezhegodnik, 1968, Moskva: 1970, 155-165.

«مسائل مربوط به متن انتقادی جامع التواریخ اثر رشیدالدین، شاهنامه فردوسی و تاریخ بخارا اثر نوشخی»
«K khronologii sredneaziatskikh dinastov VII-VIII vv.», V kn.: *Strany i narody Vostoka*. Moskva: 1969, vyp. 8, 204-221.

«گاهشماری سلسله‌های فرمانروایان آسیای مرکزی در سده‌های هفتم و هشتم میلادی»

Ocherki iz istorii Sogda. Moskva: Nauka, 1970. AN SSSR. In-t Vostokovedeniia.

شرحی درباره تاریخ سغد

«Mesta domusul'manskikh kul'tov v Srednei Azii, po materialam toponimiki», V kn.: *Strany i narody Vostoka*. Moskva: 1971, vyp. X, 90-108.

«موقف ادیان پیش از اسلام در آسیای مرکزی»

«Perspektivy ravitiia neftianoi promyshlennosti Egipta», V kn.: *Strany Blizhnego i Srednego Vostoka*. Istoriia ekonomika. 1972, 408-416.

«آینده گسترش صنایع نفت مصر»

A History of the Mongols. Translated from the Persian into Russian: T. I, BK. I, by L. A. Khetagurov. T.I, BK. II, by O.I.Smirnova. T.III, by A. K. Arends. Akademiya Nauk SSSR. Institut Vostokovedeniia, T.I, Bks. 1-2, III.

تاریخ مغول (ترجمه از فارسی به روسی)

«La carte des regions du haut zerafchan d'après les documents du mt.mough», *ACIO* XXV, T.2, 239-233.

«نقشه جغرافیایی مناطق زرافشان علیا بنا بر اسناد کوه

مغ»

«درباره طبقه‌بندی و نوشته‌های روی سکه‌های تورگش»

«K istorii samarkandskogo dogovora», *KSIV* XXXVIII, Moskva: AN SSSR; 1960, 96-79.

«پیرامون تاریخ عهدنامه سمرقند در ۷۱۲ م»

«Zametki of sredneaziatskoi titulature po monetnym», *EV* 14, 1961, 55-70.

«یادداشت‌هایی پیرامون عناوین و القاب در آسیای مرکزی»
(بر اساس نوشته‌های روی سکه‌ها)

Sost. V kn.: Firdousi. *Shakh-name*. Moskva: Nauka T. II-III, 1962-1965, AN SSSR, In-t narodov Azii; *Pamiatniki literatury narodov Vostoka Bol'shaia seriia*. T.II, Moskva: 1962, 169-250, 255-261. T. III, 1965.

شاهنامه فردوسی از مجموعه یادبودهای ادبی ملتهای شرق (تنظیم جلد دوم و سوم)

Chtenie. per. i komment., V kn.: *Khoziastvennye dokumenty*. Moskva: Izd. vost. lit. 1963, Sogdiiskie dokumenty s gory Mug. Vyp. 3, Avt.: M.N. Bogoliubov i O.I.Smirnova.

مدارک اقتصادی (قرائت متن سغدی، ترجمه و تفسیر، با

همکاری)

«Klad abbasidskikh drakhm s Pendzhikentskogo gorodishcha, Tret'ia chetvert VIII v.», *EV* XV, Moskva-Leningrad: 1963, 58-72.

«گنجینه مسکوکات درهم عهد عباسی از ویرانه‌های پنج‌کند (در ربع سوم سده هشتم میلادی)»

«K voprosu o sredneaziatskikh pravishchikh domakh, kitaiskoe chzhaou», *KSINA* 39, 1963, 10-19.

«پیرامون دودمانهای حاکم در آسیای مرکزی، دودمان چزائوی چین»

Podg. k izd., V kn.: *Korpus iranoiazychnykh nadpisei*. ch. 11. *Nadpisi selevkidskogo i parfianskogo periodov i nadpisi Vostochnogo Irana i Srednei Azii*, T. III, *Fotoalbm. Dokumenty s gory Mug*, Moskva: Izd. vost. lit., 1963, tabl. IVa, v.podg. K.izd, M.N.Bogoliubov, V.A. Livshits i O.I. Smirnova.

«کتیبه‌هایی به زبانهای ایرانی. بخش دوم: کتیبه‌های دوران سلوکیان و پارتیان و کتیبه‌های شرق ایران و آسیای مرکزی. جلد سوم: آلبوم تصاویرها و اسناد کوه مغ (با همکاری)

سمت کارمند ارشد علمی در شعبه لنینگراد
انستیتوی زبان‌شناسی آکادمی علوم اتحاد شوروی^۳
به فعالیت پرداخت.

آثار

«K voprosu ogranicheniia slova ot svobodnogo sintaksicheskogo sochetaniia, (Na materiale slozhnogo glagola kurdschego iazyka)», V kn.: *Morfologicheskaja struktura slova v iazykakh razlichnykh tipov*. Moskva-Leningrad: 1963, 283-289.

«درباره محدودیت کلمه از ترکیبات نحوی آزاد (بر پایه فعلهای مرکب در زبان کردی)»

«O sootnoshenii glagol'nykh osnov v kurdschom iazyke, (dialekt sorani)», *KSINA* 67, Iranskaia filologia, Moskva: AN SSSR, 1963, 38-45.

«ارتباط متقابل ریشه‌های فعلی در زبان کردی (گوش سورانی)»

«O suffikse-ewe-v kurdschom iazyke, (dialekt sorani)», *KSINA* 72, Iazykoznanie, Moskva: AN SSSR, 1963, 92-101.

«درباره پسوند ewe در زبان کردی (گوش سورانی)»

Kand: diss.: *Obrazovanie slozhnykh glagolov v iuzhnom dialekte kurdschego iazyka, (sorani)*. Leningrad: AN SSSR In-ta narodov Azii, 1964.

پیدایش افعال مرکب در گوش زبان کردی جنوبی (سورانی)، (رساله دکتری، نامزدی علوم)

Avtoref.: Leningrad: 1964.

چکیده رساله علمی

«Spriazhenie perekhodnykh glagolov v-formakh proshedshego vremeni v sorani-iuzhnom dialekte kurdschego iazyka», V kn.: *Iranskaia filologia*. Leningrad: 1964, 50-56.

«صرف فعلهای متعدی زمان گذشته در سورانی - گوش زبان کردی جنوبی»

«O kharaktere spriazheniia perekhodnykh glagolov v proshedschem vremeni v kurdschikh dialektakh tsentral'noi gruppy», V kn.: *Ergativnaia konstruktsiia predlozheniia v*

«Slozhenye glagoly s sitodan i mondan v tadzhikskom iazyke i ikh istoricheskie kornie», *Sov. V* 5, 1918 (?), 297-304.

«پیوند افعال با 'ستادن' و 'ماندن' در زبان تاجیکی و ریشه‌های تاریخی آنها»

Kand. diss.: *Sogdiiskii numizmaticheskii material kak istochnik istorii Srednei Azii predislamskogo perioda.*, B.M.I.B.G., AN SSSR. Int. Vostokovedeniia.

سکه‌های سغدی، به عنوان مأخذ تاریخ آسیای مرکزی در عصر پیش از اسلام (رساله دکتری، نامزدی علوم)

منابع ۴۵ ج ۱ ص ۷۳ و ۶۳ و ۷۹۲ و ۸۸۶ و ۱۲۸۳ و ۱۲۹۰ و ۱۳۱۰؛ ۱۱۷ ج ۲، ۱۲۵ ج ۱۴ ص ۹۸، ۱۳۶ ج ۱ و ۷؛ ۱۵۰ ص ۱۹۵۵-۱۹۰۶ و ۱۹۶۵-۱۹۶۱ و ۱۹۷۳-۱۹۷۲ و ۱۹۷۵-۱۹۷۴؛ ۱۵۱ ج ۷ ص ۴۲۹؛ ۱۵۲ ج ۵؛ ۱۵۵ ص ۵۱۷ و ۵۱۸؛ افشار، محمود. گفتار ادبی. کتاب دوم اشعار و سفرنامه‌ها، تهران: بنیاد موقوفات محمود افشار، ۱۳۵۳، ص ۲۰۰.

اسمیرنوا، ایرایدا آنا تولی یونا [irāyda ānātoliyevnā esmirnovā]

Smirnova, Iraida Anatolievna

(۱۹۲۸-)، زبان‌شناسی زبانهای ایرانی.

۳ سپتامبر در سیچوک^۱ از نواحی غربی اسمولنسک (سیبری) متولد شد. در ۱۹۵۱ دانشکده شرق‌شناسی مسکو را به پایان رساند. در ۱۹۵۷ دوره فوق لیسانس را در شعبه لنینگراد انستیتوی شرق‌شناسی آکادمی علوم شوروی به اتمام رساند. در این دوره به بررسی گویشهای جنوبی زبان کردی و فارسی پرداخت. در ۱۹۶۴ رساله نامزدی علوم خود را با عنوان پیدایش افعال مرکب در گوش زبان کردی جنوبی (سورانی) و در ۱۹۸۱ رساله دکتری خود را با عنوان مقوله اسم در زبانهای ایرانی (فارسی، کردی، بلوچی، پشتو، روشانی - از زبانهای پامیری) به اتمام رساند.

از ۱۹۵۲ تا ۱۹۵۷ سردبیر اداره نشریات دولتی فرهنگهای خارجی و ملی بود. در این اداره به بررسی زبان کردی و گویش گرماتچی پرداخت. در ۱۹۵۵ در نشر فرهنگ زبان روسی-افغانی شرکت داشت. از ۱۹۵۹ تا ۱۹۶۲ کارمند علمی انستیتوی شرق‌شناسی شعبه لنینگراد بود. در ۱۹۶۰ در نشر فرهنگ کردی-روسی همکاری داشت. در ۱۹۶۲ با

1. Sychev

2. Smolensk

۳. اکنون به این نام خوانده می‌شود: انستیتوی پژوهشهای زبان‌شناسی آکادمی علوم روسیه

اسمیرنوا، لیدیا پاولونا [lidiya pāvlovna esmirnovā]

Smirnova, Lidia pavlovna

(۱۹۲۷-). زبان‌شناسی زبانهای ایرانی.

در کراسنوکوکشایسک^۱ شوروی متولد شد. در ۱۹۵۰ دانشکده مطالعات شرقی دانشگاه دولتی لنینگراد را به پایان رساند. در ۱۹۶۵ نامزد (دکتر) علوم زبان‌شناسی شد.

از ۱۹۶۴ کارمند علمی انستیتوی شرق‌شناسی آکادمی علوم شوروی شعبه لنینگراد بوده است.

آثار

«O forme tipa guame v iazyke klassicheskoi literatury», *Izv.* 12, Stalinabad: AN Tadjh. SSR., otdeľnie obshchestv. nauk, 1957, 67-72, Reziime na tadjh. iaz.

«در باره صرف فعل گویم در زبان ادبی کلاسیک»

«Sistema predlogov v iazyke Ta'rikhi Sistan», *Izv. vyp.* I, Stalinabad: otdeleniia obshchestv. nauk, AN Tadjh. SSR., 1958, 65-83.

«حرفهای اضافه در ثر تاریخ سیستان»

Iazyk Ta'rikh-i sistan (grammaticheskoe opisaniie). Stalinabad: AN Tadjh. SSR., In-t iazyka i literatury, Trudy, 1959, T. CX.

ثر تاریخ سیستان (شرح دستوری)

«Osobennosti iazyka Farsnama», *KSINA* 72, Moskva: AN SSSR 1963, 102-119.

«ویژگیهای نثر کتاب فارسنامه»

Kand. diss.: *Iazyk Tarikh-i Sistan (Grammatika, leksika)*. Leningrad: AN SSSR. Int narodov Azii, 1964, Zashch na vost. fakte LGU.

ثر تاریخ سیستان (دستور زبان و واژه‌ها)، (رساله دکتری، نامزدی علوم)

منابع ۱۵۲ ج ۹: ۱۵۵ ص ۵۱۷.

اسمیلیانسکایا، ایرینا میخایلوونا [irina mixailovna esmillyānskāya]

Smilianskaia, Irina Mikhailovna

(۱۹۲۵-). تاریخ.

۲۰ نوامبر در مسکو متولد شد. در ۱۹۴۹ دانشکده تاریخ دانشگاه دولتی مسکو را به پایان رساند. در

iaznykh razlichnykh tipov. Leningrad: 1967, 142-148.

«در باره مشخصات صرف فعلهای متعدی در زمان گذشته در گویش کردی منطقه مرکزی»

Kurdskii dialekt mukri. Leningrad: Nauka, 1968, AN SSSR, In-t iazykoznanii, Avt. K.R. Eiiubi i I.A.Smirnova.

گویش مکر کردی (با همکاری)

«Morfologicheskaiia struktura slova v kurdskom iazyke (glagola i sushchestvitel'noe)», V kn.: *Morfologicheskaiia struktura slova v indoevropskikh iazykakh*. Moskva: 1970, 347-387. Avt.: I.A. Smirnova i K.R. Eiiubi.

«ترکیب صرفی واژه در زبان کردی (فعل و اسم)» (با همکاری)

«Morfologicheskaiia struktura slova v kurdskom iazyke», sbornik: *Morfologicheskaiia struktura slova v indoevropskikh iazykakh*. Moskva-Leningrad: 1970.

«ساختار صرفی واژه در زبان کردی»

«O govorakh tatov Irana», Sbornik: *Lingvisticheskie issledovaniia*. Moskva: 1973.

«در باره گویشهای تاتهای ایران»

Formy chisla imeni v iranskikh iazykakh. Leningrad: 1974.

صورتهای اسم در زبانهای ایرانی

«Kategorii chisla v iazykakh s nemarkirovannym imenam», *zhurnal Vta* 2, 1981.

«مقوله اسم در زبانهای دارای نامهای بی‌نشان»

Fonetika kurdsogo iazyka (dialekt mukri). Leningrad: 1985.

آواشناسی زبان کردی (گویش مکر)

«K voprosu o dialektnom sostave kurdsogo iazyka», Sbornik *Lingvisticheskie issledovaniia*. Moskva: 1986.

«در باره ساختار گویشی زبان کردی»

«K Proiskhozhdeniiu glukhikh pridykhatel'nykh v Kurdskom iazyke (Kurmandzhi)», Sbornik *Lingvisticheskie issledovaniia*, Moskva: 1987.

«در باره پیدایش آواهای نفسی بی‌واک در زبان کردی»

منابع ۱۵۲ ج ۷: ۱۵۵ ص ۵۱۶ و ۵۱۷، ۶۲

XIX veka», V kn.: *O genezise kapitalizma v stranakh Vostoka (XV-XIX vv.)*. Moskva: 1962, 281-313; To zhe: *The Economic History of Middle East 1800-1914; A Book of Readings*. London: 1967, 227-247.

«درباره انقراض روابط فتودالی در سوریه، لبنان و فلسطین در اواسط سده نوزدهم»

«Nalogovoe oblažhenie v Sirii i Livane i Palestine v XVIII-nachale XIX vv», *KSINA* 58, 1962, 44-52.

«وضع مالیات در سوریه، لبنان و فلسطین طی سده هجدهم - اوایل سده نوزدهم»

Krest'ianskoe dvizhenie v Livane v pervoi polovine XIX v. Moskva: Nauka, 1965 (AN SSSR. In-t narodov Azii; To zhe: Beirut-Damask: Dar al Farabi, 1972, (Na arab. iaz.).

جنبش روستایان لبنان در نیمه نخست سده نوزدهم
History and Economy of the Arab Countries. Moskva: Nauka, 1967; USSR. Acad. of Sciences inst. of the People of Asia, fifty years of Soviet Oriental Studies.

تاریخ و اقتصاد کشورهای عربی

«Izuchenie v Sovetskom Soiuzie istorii arabskikh stran novogo vremeni», *NAA* 3, Moskva: 1868, 78-88.

«بررسی تاریخ معاصر کشورهای عرب در اتحاد شوروی»
«Opredelenie v sovetskoi vostokovednoi publitsistike 1918-1919 gg, kharaktera revoliutsii na Vostoke i rasstanovki sotsial'nykh sil», V kn.: *Sovremennaiia istoriografiia stran zarubezhnogo Vostoka, Oktiabr i natsional'no-osvoboditel'naia bor'ba*. Moskva: 1969, 5-18.

«بررسی مشخصات انقلابهای مشرق‌زمین و مواضع نیروهای اجتماعی کشورهای این منطقه در مطبوعات شرق‌شناسی طی سالهای ۱۹۱۸-۱۹۱۹»

«Nekotorye problemy noveishei istorii Egipta v trudakh sovetskikh arabistov», V kn.: *Arabskie Strany Istorich. Ekonomika*. Moskva: 1970, 211-237.

«برخی مسائل مربوط به تاریخ معاصر در آثار عرب‌شناسان شوروی»

۱۹۵۳ نامزد (دکتر) علوم تاریخی گردید.

از ۱۹۵۳ تا ۱۹۵۶ همکار انتشارات آکادمی علوم شوروی و از ۱۹۵۶ کارمند علمی دانشکده شرق‌شناسی همین آکادمی بوده است.

آثار

Kand. diss.: *Antifeodal'noe dvizhenie v Sirii v seredine XIX veka (1840-1860 gg)*. Moskva: MGU. Ist. fakt., 1953.

جنبش ضدفتودالی سوریه در اواسط سده نوزدهم میلادی (۱۸۴۰-۱۸۶۰)، (رساله دکتری، نامزدی علوم)

Avtoref.: Moskva: 1953.

چکیده رساله علمی

«Krest'ianskoe vosstanie v Kesruane (Livan, 1859-1860 gg)», *KSIV* 14, Moskva: AN SSSR, 1955, 31-45.

«قیام روستایی در کسروان (لبنان، ۱۸۵۹-۱۸۶۰)»

«Iz istorii narodnogo osvoboditel'nogo dvizheniia v Sirii v serednie XIX v», v kn.: *Ocherki po istorii arabskikh stran*. Moskva: 1959, 103-120.

«درباره تاریخ جنبش‌های بخش ملی سوریه در اواسط سده نوزدهم»

«K. M. Bazili-rossiiskii diplomat i istorik Sirii», V. kn.: *Ocherki po istorii russkogo vostokovedeniia*. Sb. 4. Moskva: 1959, 52-78.

«بازیلی - سیاستمدار روس و نویسنده تاریخ سوریه»

«Iz istorii russko-siriiskikh torgovykh svyazei (1900-1914 gg)», *KSINA* 45, Mezhdunarodnye voprosy. Arabskie strany. Moskva: AN SSSR. 1961, 129-139.

«درباره تاریخ مناسبات بازرگانی روسیه و سوریه از ۱۹۰۰ تا ۱۹۱۴»

Predisl. (3-14); Komment., bibliogr. (301-322); Sost.: I. M. Smilianskaia, E.G. Astvatsaturian i E.K. Golubovskaia, V kn.: *Bazili K.M. Sirii i Palestina pod turetskim pravitel'stvom v istoricheskom i politicheskom otnosheniakh*. Moskva: 1962.

سوریه و فلسطین زیر سلطه تاریخی و سیاسی ترکان (پیشگفتار، تفسیر کتاب‌شناسی؛ با همکاری)

«K voprosu o razlozhenii feodal'nykh otnoshenii v Sirii, Livane i Palestine v serednie

(Overgedrukt uit de Bijdragen tot de Taal-, Landen Volkenkunde van Nederlandsch Indië. 4e volgr. Zesde deel.), s-Gravenhage, 1882.

مقاله‌های جدید در راستای شناخت اسلام
Mekkanische Sprichwörter und Redensarten.
Gesammelt und Erläutert von Dr.C.Snouck
Hurgronje. Herausgegeben als Festgabe zum
VII. Internat. Orientalistenkongresse in Wien
vom Koninklijk Instituut voor de Taal-,
Land-en Volkenkunde van Nederlandsch Indië,
Haag: 1886.

ضرب‌المثلها و امثال مکی (گردآوری و شرح)
Mekka... Mit Bilder-Atlas. 2 volums and atlas,
Haag: 1888-89.

مکه
Bilder aus Mekka. Mit kurzem erläuternden
Texte, Leiden: 1889.

تصاویری از مکه
De Atjehers. Vol.1, Leiden: 1893, Vol.2,
Batavia: 1894.

اهالی اتجه
«Le droit musulman», RHR, Paris: 1898.

«فقه اسلامی»
«Islam und Phonograph...», Overgedrukt uit
het Tijdschrift van het Bataviaasch
Genootschap van Kunsten en Wetenschappen,
deel XLII, afslvering 5, Batavia: 1899 (or
rather 1900); «Islam and the Phonograph»,
MW 5, 1915, 159-165.

«اسلام و پخش صوت»
«Les Confréries Religieuses, la Mecque et le
Panislamisme», A review of Les Confreries
Religieuses Musulmanes, by O.Depont and
X.Coppolani, RHR, Paris: 1910.

«انجمنهای اخوت مذهبی، مکه و بان اسلامیه» (نقد و

بررسی)
«Islamisme et Parsisme», Actes du Premier
Congrès International d'Histoire des Religions,
Paris: 1901, 119-147. (Voir aussi: IV: 299, 428,

«Sistemy zemel'noi sobstvennosti i sotsial'naia
stratifikatsiia na Blizhnem Vostoke», NAA 1,
Moskva: 1971, 63-77.

«نظام مبتنی بر مالکیت ارضی و قشربندی اجتماعی در
شرق نزدیک»
منابع ۵۳ ج ۳ ص ۱۷۵، ۱۵۰ س ۱۹۵۵-۱۹۵۶ و
۱۹۶۱-۱۹۶۵ و ۱۹۶۶-۱۹۷۰ و ۱۹۷۱-۱۹۷۲ و
۱۹۷۲-۱۹۷۳، ۱۵۵ ص ۱۵۵۱۴.

اسنوک هورگرونیه، کریستیان
[kristiyan esnuk horgronije]

Snouck Hurgronje, Christiaan
(۱۸۵۷-۱۹۳۶)، مطالعات اسلامی، سامی‌شناسی.

۸ فوریه در اوسترها^۱ (هلند) به دنیا آمد. در نوامبر
۱۸۷۹ از دانشگاه لیدن با ارائه پایان نامه‌ای با عنوان
موسم حج در مکه درجه دکتري فقه اللغة زبانه‌ای
سامی گرفت. در ۱۸۸۰ و ۱۸۸۱ در استراسبورگ در
کلاسهای درس تنودورنولدکه^۲ شرکت کرد. زبانه‌ای
لاتینی، یونانی، سریانی، مالایایی و عربی را
می‌دانست. در ۱۸۸۱ به لیدن بازگشت و در سمینار
صاحب منصبان مستعمراتی به تدریس فقه اسلامی
پرداخت. در ۱۸۸۴ به عربستان رفت و مدت ۷ ماه در
جده اقامت کرد تا خود را برای دیدار مکه که هدف
اصلی مسافرتش بود آماده سازد. ۲۲ فوریه ۱۸۸۵ با
نام مستعار عبدالغفار وارد مکه شد و مدت ۵ ماه در
آن شهر ماند، ولی او را ناچار کردند که پیش از رسیدن
به موسم حج، مکه را ترک کند. در بازگشت به لیدن
تدریس علوم اسلامی را از سر گرفت. سپس به جاوه
رفت و مدت ۱۷ سال در آنجا زندگی کرد. از ۱۸۹۱ تا
۱۹۰۶ مشاور دولتی کمپانی هند شرقی هلند بود. از
۱۹۰۶ تا ۱۹۲۷ استاد زبان عربی در دانشگاه لیدن
به جانشینی دخویه و رئیس آکادمی علوم آمستردام
بود. پس از آن به رایزنی مسائل اسلامی و عربی وزارت
مستعمرات هلند انتخاب شد. در ۱۹۲۷ عضو افتخاری
آکادمی علوم اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی
گردید. در ۱۹۳۱ به ریاست کل هجدهمین کنگره
بین‌المللی شرق‌شناسی در لیدن منصوب شد. او و
گلدزیهر^۳ ثابت کردند که بخش عمده احادیث در
اواخر سده هفتم یا هشتم گردآوری شده است. ۲۶
ژوئن در اوگست گیت^۴، نزدیک لیدن درگذشت.

آثار

Nieuwe bijdragen tot de Kennis van den Islam.

1. Oosterhout 2. Theodor Nöldeke
3. I.Goldziher 4. Oegstgeet

«Notes sur le mouvement du pèlerinage de la Mecque aux Indes Néerlandaises», *RMM* 15, 1911, 397-413.

«ملاحظاتى درباره نهضت زیارت مکه در هند شرقى هلند [اندونزى]»

«Le Pays-Bas et leurs Mahométans», *RMM* 14, 1911, 484-509.

«هلند و مسلمانان»

«Politique musulmane de la Hollande», *Quatre Conférences*. (Collection de la *RMM* 14, no.6), Paris: 1911, [3], 133.

«سياست اسلامى هلند»

«La Propagation de l'Islam, particulièrement dans l'Archipel des Indes Orientales», *RMM* 14, 1911, 381-414.

«نشر اسلام، بویژه در جزایر هند شرقى»

«Sa'd es-Suwêni, ein seltsamer Wali in Hadhramôt», *ZA* 26, 1912, 221-239.

«سعد اسویونى، والى كم نظیرى در حضرموت»

Heilige oorlog Made in Germany, (Overgedrukt uit *De Gide*, 1915, no. 1.) Amsterdam: 1915; *The Holy War 'Made in Germany'*. ... with a word of introduction by Richard J.H. Gottheil. [Translated from the Dutch.], New York and London: 1915.

جهاد به شیوه ساخت آلمان

Mohammedanism. Lectures on its origin, its religious and political growth, and its present state. New York & London: 1916.

اسلام گرایى

«Een Belangrijk Document Betreffende den Heiligen Oorlog van den Islam (1914) en eene officiële Correctie», *BTLV* 73, 1917, 225-284.

«سندى قابل توجه مربوط به جهاد در اسلام (۱۹۱۴) با تصحيح رسمى»

«L'Islam et le problème des Races», *RMM* 50, 1922, 1-27.

«اسلام و مسأله نژادها»

«Qatâdah's Policy of Splendid Isolation of the Hijâz», *Browne Festschrift*, 1922, 439-444.

«سياست قتاده در مورد جداسازى پر طمطراق حجاز»
Verspreide Geschriften... Voorzien van een

539, 547, VI: 222 et X: 261.)

«اسلام گرایى و پارسی گرایى»

Het Gajoland en zijne Bewoners. Met eene overzichtskaart van de Gajo en Alaslanden, Landsdrukkerij, Batavia: 1903.

«L'Interdit Séculier (Rifgèh) en H'adhramot», (Extrait de la *RA* 256) [I], [92]-99, Alger: 1905.

«منع عرفى در حضرموت»

The Achehnese... Translated by the late A.W.S.O'Sullivan... With an index by R.J. Wilkinson, 2 Volumes, Leyden: 1906.

«Een Miskende Arabische Palataal», *TITLV* 48, 1906, 85-88.

«يك واك كامى عربى ناشناخته»

«Zur Dichtkunst der Ba'Atwah in Hadhramôt», *OSNG* I, Gieszen: 1906, 97-107.

«درباره هنر شعرى بعبطوه در حضرموت»

«Kusejr'Amra und das Bildverbot», *ZDMG* 61, 1907, 186-191.

«قصير عمره و تحريم تصوير»

«L'Arabie et les Indes Néerlandaises», *RHR* 57, 1908, 60-80.

«عربستان و هند شرقى هلند»

The Hamasah of al-Buḥārī (Abū'Ubādah al-Walīd ibn 'Ubad) A. H. 205-284. Photographic reproduction of the MS. at Leiden in the University Library, with indexes by Prof. R.Geyer and D.S.Margoliouth [and a preface by C.Snouck Hurgronje.] Printed for the Trustees of the De Goeje Fund, Leiden: 1909.

حماسه بحترى، ابو عباده و ليدن عبید ۶۰۵-۶۸۴ (مقدمه)

«Caractères du Système de l'Islam», *RMM* 14, 1911, 415-449.

«ویژگیهای نظام اسلامى»

«Le gouvernement colonial néerlandais et le système Islamique», *RMM* 14, 1911, 450-483.

«حکومت استعمارى هلند و نظام اسلامى»

Nederland en de Islam. Vier voordrachten gehouden in de Nederlandsch-Indische Bestuurs academie, Leiden: 1911.

هلند و اسلام

«ملاحظاتى چند درباره سیاست استعمارى در سرزمین اسلامی»

«Some of My Experiences with the Muftis of Mecca (1885)», [Paper found in the files of the Department of State.] *Asia A.*, 64, O.S.8, 1977, 25-37.

«برخی تجربه‌های من از مفتیهای مکه (۱۸۸۵)»
Heine, P., C. Snouck Hurgronje Versus C. H. Becker. «Ein Beitrag Zur Geschichte der Angewandten Orientalistik», *WI*, 23-24, 1984, 378-387.

«مقالهای درباره تاریخچه خاورشناسی کاربردی»
Minor German Correspondences [Sic].. from Libraries in France, Germany, Sweden and the Netherlands. Ed. Koningsveld, P.S.van. Leiden: Document-atiebureau Islam-Christendom, Faculteit der Godgeleerdheid, Rijks-Universiteit, 1987 (Abdoel-Ghaffaar: Sources for the History of Islamic Studies in the Western World, 3).

نامه‌های کوتاهی به زبان آلمانی... از کتابخانه‌های فرانسه، آلمان، سوئد و هلند

درباره‌اش

Bouvat, L. «Trois maîtres des études musulmanes: Marthin Hartmann, Christian Snouck Hurgronje, Edward G. Browne», *RMM* 12, 1910, 1-32, 530-560.

«سه استاد مطالعات اسلامی: مارتین هارتمان، کریستیان اسنوک هورگرونیه، ادواردجی براون»

Bousquet, G.H. «C.Snouck Hurgronje (1857-1936)», *R Alg.*, 1936, part I, 183-185.

«کریستیان اسنوک هورگرونیه (۱۸۵۷-۱۹۳۶)»
Littmann, E. «Christiaan Snouck Hurgronje (1857-1936)», *ZDMG* 90, N.F.15, 1936, 445-458.

«کریستیان اسنوک هورگرونیه (۱۸۵۷-۱۹۳۶)»
Ronkel, Ph.S.Van. «In Memoriam Dr.Christiaan Snouck Hurgronje, 8 feber. 1857-26 Juni 1936», *BTLV* 94, 1936, 291-294.

«یادبود دکتر کریستیان اسنوک هورگرونیه، ۸ فوریه ۱۸۵۷-۲۶ ژوئن ۱۹۳۶»

Gaudefroy-Demombynes, M. «Snouck-

bibliographie en registra door D.A.J. Wensinck. Bonn und Leipzig, [Later Leiden]: 1923-27.

نوشته‌های پراکنده

Der Islam. [Lehrbuch der Religionsgeschichte, begründet von Chantepie de la Saussaye. Vierte, vollständig neubearbeitete Auflage... herausgegeben von Alfred Bertholet und Edvard Lehmann. Separatabdruck.], Tübingen: 1924.

اسلام

«Een Litterarisch-Philosophisch Proefschrift der Cairosche Universiteit», *Konink. Inst. voor de Taal-, Land-en Volkenk. Van Ned.-Indië. Gedenschrift uitg. ter gelegenheid van het 75-jarig bestaan*, 1926, 36-61.

«یک نوشته ادبی - فلسفی متعلق به دانشگاه قاهره»

Mekka in the Latter Part of the 19th Century: Daily Life, Customs and Learning. The Moslims of the East-Indian-Archipelago... Translated by J.H.Monahan... with 20 plates and 2 maps., Leyden, London: 1931.

مکه در نیمه دوم سده نوزدهم: زندگی روزمره، آداب و رسوم و آموزش

Katalog der Malaiischen Handschriften der Königlichen Hofbibliothek in Berlin. 1889. Cod. Or. 8015 der Leidener Universitätsbibliothek. (Legatum warnerianum). Photographic reproduction of the manuscript, Leiden: 1950.

فهرست دست‌نوشته‌های مالایایی در کتابخانه دربار سلطنتی در برلین

«La légende qorânique d'Abraham et la politique religieuse du prophète mohammed», Traduit (avec la collaboration de G. W. Bousquet- Mirandolle) avec introduction et postface par G.H. Bousquet, *RA* 95, 1951, 273-288.

«داستان ابراهیم در قرآن و سیاست دینی حضرت محمد(ص)»

«Quelques remarques de politique coloniale musulmane», (Avec un avertissement de G.H.B.) *R Alg.* 75, 1959, 91-95.

Hurgronje), Leiden: E.J. Brill, 1957.

آثار برگزیده کریستیان اسنوک هورگرونیه
منابع ۳۴ ذیل سنوک هرگرونیه، کریستیان؛ ۳۵ ذیل
هورخرونیه، سنوک، ۳۸ ج ۶ ص ۷۶، ۴۴ ص ۱۰۵۹، ۵۲
ج ۳ ص ۵۳، ۵۳۶ ج ۲ ص ۶۶۷، ۶۶۶ ج ۱ ص ۲۳۷
و ج ۳ ص ۱۲، ۱۴۰ ص ۲۳۱-۲۳۴، ۱۴۲ ج ۱ ص ۱۴۳، ۲۳
ص ۵۸۱، ۱۴۴ ج ۷ ص ۴۶۵-۴۶۶، ۱۵۰ ص
۱۹۵۵-۱۹۵۶ و ۱۹۶۰-۱۹۷۷ و ۱۹۸۶ و ۱۹۸۷؛
۱۵۱ ج ۳ ص ۸۵۰-۸۵۱، ۴ ج ۳ و ۷ ص ۴۴۴ و ج
۸ ص ۳۹۲، ۱۵۲ ج ۶، ۱۷۴ ج ۴ ص ۱۷۵ و ج ۹
ص ۱۸۵.

اشپایر، هاینریش [hāynriš ešpāyer]

Speyer, Heinrich

(۱۸۹۷-۱۹۳۵)، زبانهای شرقی.

در آلمان به دنیا آمد. در رشته زبانهای شرقی از
دانشگاه فرانکفورت فارغ التحصیل شد. وی از محضر
استادانی چون یوزف هوروفتیش استفاده کرده است.

آثار

Die biblischen Erzählungen im Qoran. 2. unveränderte Aufl., Hildesheim: O. Olms, 1961. XIII 509. «Photomechanischer Nachdruck der 1. Auflage 1931».

قصص کتاب مقدس در قرآن

منابع ۵۳ ج ۲ ص ۷۵۰، ۱۲۵ ج ۱۴ ص ۸۱۷، ۱۵۱ ج ۷
ص ۴۸۴.

اشپایزر، افرائیم آویگدور [efraim āvigdor ešpāyzer]

Speiser, Ephraim Avigdor

(۱۹۰۲-۱۹۶۵)، باستان‌شناسی، سامی‌شناسی.

۲۴ ژانویه در اسکالات (گالیسی)^۱ متولد شد. در
۱۹۱۸ از کالج لمبرگ^۲ انتریش فارغ التحصیل گردید و
در ۱۹۲۰ به آمریکا مهاجرت کرد. در ۱۹۲۳
فوق لیسانس علوم انسانی از دانشگاه پنسیلوانیا و در
۱۹۲۴ از کالج دراپسی^۳ فیلادلفیا با ارائه رساله‌ای
تحت عنوان تلفظ عبری براساس حرف نویسی‌های
هگزال^۴ (متون سته) به دریافت درجه دکتری نایل

Hurgronje (1857-1936)», *JA* 229, 1937, 615-617.

«اسنوک هورگرونیه (۱۸۵۷-۱۹۳۶)»

Schacht, J. «Christiaan Snouck Hurgronje», *Islam* 24, 1937, 192-195.

«کریستیان اسنوک هورگرونیه»

Wensinck, A.J. «C. Snouck Hurgronje (8 Février 1857-26 juin 1936)», *AO* 15, 1937, 81-84.

«کریستیان اسنوک هورگرونیه ۸ فوریه ۱۸۵۷-۲۶ ژوئن
(۱۹۳۶)»

Moereels, A.J.P.: «Chr. Snouck Hurgronje», (Kramers' Kleine biografieën), Kramers' Rijawijk, 1938.

«کریستیان اسنوک هورگرونیه»

Naarding, Jan Willem. *Het Conflict Snouck Hurgronje-Van Heutsz- Van Daalen*. Een onderzoek naar de verantwoordelijkheid. Academisch proefschrift ter verkrijging van den graad van Doctor in de Letteren en Wijsbegeerte aan de Rijksuniversiteit te Utrecht... te verdedigen op Vrijdag, 14 October 1938, Oosthoek, Utrecht: 1938.

همسئزی اسنوک هورگرونیه - وان هوتس - وان دالن

Maaten, Klaas van der. *Snouck Hurgronje en de Atjeh Oorlog*. Uitgegeven door het Oostersch Instituut te Leiden. [Mimeograph.] 2 Vols., Weeber en Verstoep, Rotterdam: 1948.

سخنرانی اسنوک هورگرونیه پیرامون اتجه، در انستیتی
اوسترخ لیدن

Pedersen, Johannes. *The Scientific Work of Snouck Hurgronje*. Leiden: E. J. Brill, 1957.

اثر علمی اسنوک هورگرونیه

Ambtelijke Adviezen Van C. Snouck Hurgronje, 1857-1936. Uitgegeven door E. Gobée en C. Adriaanse (Rijks Geschiedkundige Publicatiën... Kleine serie, 33-34.) 2 vols, Nijhoff's-Gravenhage, 1957-1959.

رهنمودهای شغلی اسنوک هورگرونیه ۱۸۵۷-۱۹۳۶

Selected Works of C. Snouck Hurgronje. Edited in English and in French by G.H. Bosquet and J. Schacht; (*Oeuvres choisies de C. Snouck*

1. Skalat (Galicia) 2. Lemberg

3. Dropsie

4. *The Pronunciation of Hebrew According to the Transliterations in the Hexapla*

«تحوّلات ثانوی در نظام آوایی سامی»
 «... Vocalic N in Assyrian», *Menasha, Wis.*,
 1925, 107-108. Reprinted from *Language*, Vol.
 1, no. 3, september, 1925.

«ن واکدار در زبان آشوری»
 Joint Author. Chiera, Edward. «A New Factor
 in the History of the Ancient East», *ASOR*,
 Ann. for 1924-1925, V. 6, New Haven: 1926,
 75-92.

«عامل جدیدی در تاریخ شرق یلستان» (با همکاری)
 Joint author. Chiera, Edward. «Selected Kirkuk
 Documents», *JAOS*, V. 47, 1927, 59-60.

«منتخب اسناد کرکوک» (با همکاری)
 «Southern Kurdistan in the Annals of
 Ashurnasirpal and Today», *ASOR*, Ann. for
 1926/1927, V. 8, New Haven: 1928, 1-41.

«کردستان جنوبی در سالنامه‌های آشور نصیرپال و امروز»
 «Traces of the Oldest Cultures of Babylonia
 and Assyria», *AOF*, V. 5, 1928/29, 162-164.

«نشانه‌هایی از کهنترین فرهنگ‌های بابلی و آشوری»
 (حفاریهای تپه گارا)

«A Letter of Saushchatar and the Date of the
 Kirkuk Tablets», *JAOS*, Vol. 49, 1929, 269-275.

«نامه‌ای از سوساتار (شوشاتار) و قدمت الواح کرکوک»
 «Preliminary Excavations at Tepe Gawra»,
ASOR, Ann. for 1927-1928, V. 9, New Haven:
 1929, 17-94. [For criticism see: *Antiquity*,
QRA, V. 4, 1930, 882-883.]

«حفاریهای مقدماتی در تپه گارا»
*Mesopotamian Origins; the Basic Population of
 the Near East*. Philadelphia: University of
 Pennsylvania Press; London: H. Milford,
 Oxford University Press, 1930. [For criticism
 see: A. T. Olmstead. *AJSL*, Vol. 48, 1931/32,
 59-60; A. T. Olmstead, *American
 Anthropologist*, V. 33, 1933, 644-645; Maggie
 Ruttein, *Syria*, RAOA, V. 12, 1931, 374-378;
 N. K. Prentice, *AJA*, V. 35, Ser. 2, 1931,
 482-483; V. Christian. *AOF*, V. 7, 1931-32,

آمد. در ۱۹۲۶ به تابعیت امریکا درآمد.
 از ۱۹۲۴ تا ۱۹۲۶ پژوهشگر سامی‌شناسی در
 دانشگاه پنسیلوانیا و از ۱۹۲۶ تا ۱۹۲۸ بورسیه بنیاد
 گوگن‌هایم^۱ در شرق نزدیک بود. از ۱۹۲۶ تا ۱۹۲۷
 در مدرسه آمریکایی تحقیقات شرقی در بغداد
 به تدریس پرداخت، همچنین از شمال عراق دیدار و
 به همراه هیاتی تپه گارا^۲ در بین‌النهرین را کشف کرد و
 حفاریهای مقدماتی آن را انجام داد. ۱۹۲۷ در
 دانشگاه عبری بیت‌المقدس زبان و ادبیات تطبیقی
 سامی را تدریس می‌کرد. از ۱۹۲۸ تا ۱۹۳۱ دانشیار
 و از ۱۹۳۱ تا ۱۹۵۴ استاد رشته سامی‌شناسی در
 دانشگاه پنسیلوانیا بود. از ۱۹۳۰ تا ۱۹۳۲ و در
 ۱۹۳۶ و ۱۹۳۷ سرپرستی هیأت اکتشافی مدارس
 آمریکایی تحقیقات شرقی و موزه دانشگاه پنسیلوانیا
 در عراق را بر عهده داشت و موفق به اتمام حفاریهای
 خویش در تپه گارا و تل بیلا^۳ گردید.

طی جنگ جهانی دوم مدیر بخش شرق نزدیک در
 اداره خدمات استراتژیکی بود. از ۱۹۳۴ تا ۱۹۴۷
 به عنوان مدیر غیابی با مدرسه آمریکایی تحقیقات
 شرقی در بغداد همکاری داشت. سپس تا پایان عمر
 سرپرستی گروه مطالعات شرقی در دانشگاه
 پنسیلوانیا و معاونت مدارس آمریکایی را عهده‌دار
 بود. از ۱۹۵۴ به بعد به سمت اولین استاد کرسی ای.
 ام. الیس^۴ در رشته زبانها و ادبیات عبری و سامی
 منصوب گردید. همچنین در ویرایش دوم و ستر،
 به عنوان مشاور همکاری داشت. او از اعضای مهم
 کمیته ترجمه انتشارات انجمن یهودی امریکا،
 سرپرست انجمن شرق‌شناسی امریکا، عضو انجمن
 فلسفه امریکا و عضو آکادمی مطالعات یهودی امریکا
 بود. در ۱۹۵۹ کمیته دانش‌آموختگان امریکا به خاطر
 دستاورد برجسته ادبیانه‌اش در زمینه علوم انسانی
 به او جایزه‌ای اهدا کرد و در ۱۹۶۴ دانشگاه پنسیلوانیا
 او را «استاد دانشگاه» - عنوانی که به دانشمندان
 برجسته‌ای داده می‌شود که در بیش از یک رشته
 فعالیت دارند - نامید.

آثار

«The Translation and Etymology of Uasutu»,
AJSL, V. 40, 1923/1924, 137-139.

«ترجمه و ریشه‌شناسی زبان اُشُرتو (آشوری - بابلی)»
 «Secondary Developments in Semitic
 Phonology», an application of the principle of
 sonority, *AJSL*, V. 42, 1925/1926, 145-169.

1. Guggenheim 2. Tepe Gawra
 3. Tell Billa 4. A. M. Ellis

1933, 459-466.

«بیشینه قومی تمدنهای اولیه شرق نزدیک»

«Ethnic Movements in the Near East in the Second Millennium B. C.», The Hurrians and their connections with the Habiru and the Hyksos, *ASOR, Ann. for 1931/32*, V. 13, New Haven: 1933, 13-54. [For criticism see: G. A. Wainwright, *JEA*, V. 21, 1935, 256-258.]

«جنبشهای قومی در شرق نزدیک در هزاره دوم پیش از میلاد»

«First Steps in Mesopotamian Archaeology», *BASOR*, No. 52, 1933, 15-18.

«گامهای نخستین در باستان‌شناسی بین‌النهرین»

«A Figurative Equivalent for Totality in Akkadian and West-Semitic», *JAOS*, V. 54, 1934, 200-203, 299.

«معادل‌های مجازی برای همه واژه‌ها در زبانهای اکدی و سامی غربی»

«Ur Excavation: a Review», *Antiquity; QRA*, V. 8, 1934, 448-452.

«حفاریهای شهر اور: بررسی دوباره»

Excavations at Tepe Gawra. Philadelphia, pub. for the ASOR by the University of Pennsylvania Press, Vol. 1, 1935.

«حفاریهای تپه گارا»

«The Historical Significance of Tepe Gawra», *Smithsonian Institution. Annual Report*, 1933. Washington: 1935, 415-427.

«اهمیت تاریخی تپه گارا»

One Hundred New Selected Nuzi Texts. Transliterated by R.H. Pfeiffer, with translations and commentary by E.A. Speiser, New Haven: published by the ASOR, Ann. for 1935-1936, V. 16, 1936.

یکصد متن جدید برگزیده از متون نوزی (تفسیر و ترجمه)

«Studies in Semitic Formatives», *JAOS*, V. 56, 1936, 22-46.

«پژوهشهایی در اجزاء ساختی زبانهای سامی»

«New Discoveries at Tepe Gawra and Khafaja», *AJA*, V. 41, 1937, 190-193.

«اکتشافات جدید در تپه گارا و خفاجه»

275-277; W. F. Albright. *JAOS*, V. 51, 1931, 50-66; G. Contenau, *Antiquity*, QRA, V. 7, 1933, 118-119.]

خاستگاه ساکنان بین‌النهرین؛ ساکنان اصلی خاور نزدیک

«The Name Bıldad», *AOF*, Vol. 6, 1930/31, 23.

نام بلداده (اسم خاص در زبان عربی)

«New Kirkuk Documents Relating to Family Laws», *ASOR, Ann. for 1928-1929*, V. 10, New Haven: 1930, 1-73.

«اسناد جدید کرکوک مربوط به قوانین خانوادگی»

Reports from Our Expedition in Iraq. 1931. [For Criticism see: René Dussaud. *Syria*, RAOA, V. 12, 1931, 299-302.]

گزارشی از سفرهای اکتشافی مادر عراق

«The Bearing of the Excavation at Tell Billa and at Tepe Gawra upon the Ethnic Problems of Ancient Mesopotamia», *AJA*, V. 36, 1932, 29-35.

«ارتباط حفاریهای تل‌بیللا و تپه گارا با مسائل نژادی بین‌النهرین باستان»

Joint author. Wocley, Sir Charles Leonard «Excavations at Ur, the Pottery of Tell Billa», In Pensilvania University, University Museum, *MJ*, V. 23, 1932/33, 185-308.

«حفاری در اور، سفالگری تل‌بیللا (با همکاری)»

«The Joint Excavation at Tepe Gawra», *AJA*, Vol. 36, 1932, 564-568.

«حفاری مشترک در تپه گارا»

«New Kirkuk Documents Relating to Security Transactions», *JAOS*, V. 52, 1932/33, 350-367; V. 53, 24-46.

«اسناد جدید کرکوک مربوط به معاملات اسنادی»

«On Some Important Synchronisms in Prehistoric Mesopotamia», *AJA*, V. 36, 1932, 465-471.

«برخی از همزمانیهای مهم در بین‌النهرین پیش از تاریخ»

«The Continuance of Painted Pottery in Northern Mesopotamia», *AOF*, V. 9, 1933/34, 48-50.

«تداوم سفالگری منقوش در شمال بین‌النهرین»

«The Ethnic Background of the Early Civilization of the Near East», *AJA*, V. 37,

Progress in the Ancient Near East», *In American Council of Learned Societies Devoted to Humanistic Studies Conference of the Secretaries of Constituent Societies*, Studies in the history of culture, 1942, 51-62.

«منابعی درباره پیشرفتهای فکری و اجتماعی در شرق نزدیک باستان»

«Oriental Studies and Society», *JAOS*, V. 66, 1946, 193-197.

«مطالعات شرقی و جامعه»

The United States and the Near East. Maps prepared under the cartographic direction Arthur H. Robinson. Cambridge, Mass.: Harvard University Press, 1947; 1950. [For criticism see: G. Levi Della Vida. *JAOS*, V. 67, 1947, 329-330; H. J. Morgenthau. *JNES*, V. 8, 1949, 60-61.]

«ایالات متحده و شرق نزدیک (با همکاری)»

«Hurrians and Subarians», *JAOS*, V. 68, 1948, 1-13.

«هوری‌ها و سوباری‌ها»

«Bibliography of James Alan Montgomery», *BASOR*, N. 117, February 1950, 8-13.

«کتابشناسی جیمز آلن مونتگمری»

«Ancient Mesopotamia: a Light that did not Fail», *NGM*, V. 99, 1951, 41-104.

«بین‌النهرین باستان: فروغی خاموش نشدنی»

«The Ancient Near East and Modern Philosophies of History», *Proceedings of American Philosophical Society*, Vol. 95, N. 6, Decembre, 1951, 583-588.

«شرق نزدیک باستان و فلسفه‌های جدید تاریخ»

«Early Law and Civilization», *Canadian Bar Reviews*, V. 31, 1953, 863-877.

«قانون و تمدن اولیه»

«The Alalakh Tablets», *JAOS*, V. 74, 1954, 18-25.

«الواح الآلخ»

«Akkadian Documents from Ras Shamra», *JAOS*, V. 75, 1955, 154-165.

«اسناد اکدی از رأس شمرة»

«Cultural Factors in Social Dynamics in the

«Closing the Gap at Tepe Gawra», *Asia, JAAA*, V. 38, 1938, 536-548; *Smithsonian Institution. Annual report*, 1939, Washington: 1940, 437-445.

«بستن شکاف در تپه‌گارا»

«Notes on Hurrian Phonology», *JAOS*, V. 58, 1938, 173-201; *Antiquity*, QRA, V. 12, 1938, 425-431.

«یادداشت‌هایی درباره نظام آوایی زبان هوری»

«Studies in Hurrian Grammar», *JAOS*, V. 59, 1939, 289-324.

«مطالعاتی در دستور زبان هوری»

«A New Hurrian Pronominal Form», *JAOS*, V. 60, 1940, 264-267.

«شکل جدید ضمیر در زبان هوری»

«Phonetic Method in Hurrian Orthography», *Language*, V. 16, 1940, 319-340.

«شیوة آوایی در نگارش زبان هوری»

«The Beginnings of Civilization in Mesopotamia», *Antiquity*, QRA, V. 15, 1941, 162-175.

«آغاز تمدن در بین‌النهرین»

Introduction to Hurrian. New Haven: pub. by ASOR, under the Jane Dows Nies publication fund, 1941; Smith, Sidney. «The Hurrian Language: a Review», *Antiquity*, QRA, V. 16, 1942, 320-329; Friedrich, Johannes. «Die erste gesamt-darstellung der Churritischen grammatik», *Orientalia*, n.s., V. 12, 1943, 199-225. [For criticism see: C.H. Gordon. *AJA*, V. 46, 1942, 446-447; R. P. Blake, *JAOS*, V. 67, 1947, 225-230.]

«مقدمه‌ای بر زبان هوری»

Pennsylvania University. Bicentennial Conference. *Studies in the History of Science*. By E. A. Speiser, and others, Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 1941.

«مطالعاتی در تاریخ علم (با همکاری)»

«An Intrusive Hurro-Hittite Myth», *JAOS*, V. 62, 1942, 98-102.

«یک اسطوره دخیل هوری - هیتی»

«Some Sources of Intellectual and Social

استاد زبانهای شرقی در دانشگاه برن بود و در ۱۸۸۱ به‌هایدلبرگ رفت. در هایدلبرگ مدتی به‌تدریس پرداخت و سپس تا پایان عمر به‌تألیف و ترجمه مشغول بود. اشپرنگر به‌بسیست و پنج زبان آشنایی داشته است. در هندوستان مجله هفتگی اردو زبان را منتشر کرده و مترجم زبان فارسی بوده است. ۱۹ دسامبر در هایدلبرگ درگذشت.

آثار

Dissertatio Medica Inauguralis, De Originibus Medicinae Arabicae Sub Khalifatu... Lugduni Batavorum: S. & J. Luchtmans, 1840.

مبای طب عرب در دوره خلافت ... (پایان نامه دکتر) Al-Mas'ūdi, d. 956? ... *El-Mas'udi's historical encyclopaedia, entitled Meadows of Gold and Mines of Gems*. Tr. from the Arabic by Aloys Sprenger, W. D. Vol. I. London: Oriental Translation Fund of Great Britain and Ireland, 1841.

مروج الذهب، تألیف مسعودی (ترجمه به‌انگلیسی) Abd al-Rassāg al-Qāshānī, d. 1330. *Dictionary of Technical Terms of the Sufies*. Ed. in the Arabic original by Aloys Sprenger. Calcutta: Asiatic Society of Bengal, sold in London by Allen, 1845.

اصطلاحات الصوفیه، تألیف عبدالرزاق کاشانی (چاپ) ... *Two Works on Arabic Bibliography*. Ed. by A. Sprenger... Calcutta: Baptist Mission Press, 1849.

... دو اثر درباره کتاب‌شناسی عربی (تصحیح) *The Gulistan of Sa'di*. Ed. in Persian with punctuation and the necessary vowel-marks, for the use of the College of Fort Williams. Calcutta: 1851.

گلستان سعدی (چاپ و اعراب‌گذاری متن فارسی) *Khīrad-Namahe Iskandary, also Called the Sikandar Nama-i-Bahri*, by Nizami. Ed. by A. Sprenger, Muhammad Shushtari and Ahmad Ali. Calcutta: 1851, 1869, (2 fascs.) Bibliotheca Indica Asiatic Society of Bengal.

خردنامه اسکندری یا سکندرنامه بحری، تألیف نظامی

Near East», *Social Forces in the Middle East*. ed. by S. N. Fisher, 1955, 1-22.

عوامل فرهنگی در پویشهای اجتماعی شرق نزدیک درباره‌اش

Oriental and Biblical Studies. Collected writings of E. A. Speiser. Edited and with an introd. by J. J. Finkelstein and Moshe Greenberg. Philadelphia, University of Pennsylvania Press, 1967.

مطالعاتی درباره شرق و کتاب مقدس Harris, Zellig Sabbetai, 1909. «A Gallery of Philologists: E. A. Speiser», *Word Study*, Vol. 14, No. 5, 1939, 2-3.

نمایشگاه آثار لغت‌شناسان: ا. آ. اشپایزر، Hallo, William Wolfgang, 1928 ed. *Essays in Memory of E. A. Speiser*. New Haven, Conn: American Oriental Society, 1968.

مقاله‌هایی در یادبود اشپایزر منابع ۲۴ ذیل شپایزر؛ ۵۳ ج ۳ ص ۱۰۷-۱۰۸، ۱۱۸ ج ۱۷ ص ۲۳۳؛ ۱۲۵ ج ۱۴ ص ۸۰۸-۸۱۲؛ ۱۳۷ ج ۱۵ ص ۲۵۹-۲۵۸؛ ۱۵۱ ج ۷ ص ۴۸۱؛ ۱۵۲ ج ۵ و ۸ ص ۱۵۸ ج ۳ ص ۳۶۷۵؛ ۱۶۴ ص ۱۳۸۹.

اشپرنگر، آلويس [Aloys ešprenger] Sprenger, Aloys

(۱۸۱۳-۱۸۹۳)، طب اسلامی، ادبیات فارسی و عربی. ۳ سپتامبر در تیروول^۱ اتریش به دنیا آمد. از ۱۸۳۲ تا ۱۸۳۶ در وین به تحصیل علم طب و زبانهای شرقی پرداخت. در ۱۸۳۶ به انگلستان مسافرت کرد و در ۱۸۳۸ تابعیت دولت بریتانیا را پذیرفت. در ۱۸۴۱ با ارائه پایان‌نامه‌ای درباره تاریخچه طب اسلامی، که با سودجستن از نسخ خطی عربی نوشته بود، موفق به دریافت درجه دکتر از دانشگاه لیدن گردید. در ۱۸۴۳ به شرکت هند شرقی در هندوستان پیوست. ۱۸۴۴ رئیس کالج اسلامی در دهلی و ۱۸۴۸ دبیر انجمن آسیایی بنگال بود. از ۱۸۵۱ تا ۱۸۵۴ ریاست مدرسه کلکته را به عهده داشت. در ۱۸۵۴ به عراق، شام، مصر، مسقط و چند کشور عربی دیگر، مسافرت کرد. ۱۸۵۷ از سمت خود در هندوستان، استعفا داد و در بازگشت به اروپا گنجینه گرانهای نسخ خطی را که از کشورهای عربی به دست آورده بود در اختیار کتابخانه سلطنتی برلن قرار داد. از ۱۸۵۸ تا ۱۸۸۱

Ballamy's Translation of the History of Tabary and Gazzah's History of the Prophets.

ترجمه بلیمی از تاریخ طبری و تاریخ پیامبران غزالی
«The First Volume of the Original Text of Tabary», *JASB* XXII, 195.

«نخستین جلد متن اصلی تاریخ طبری»
«Foreign Words Occurring in the *Qoran*», *JASB* XXI, 109.

«واژه‌های بیگانه در قرآن»
«Has Sa'dy of Shiraz Written Rékhtah Verses?», *JASB* XXI, 513.

«آیا سعدی شیرازی اشعار ریخته سروده است؟»
«Notice of a Copy of the Fourth Volume of the Original Text of Tabary», *JASB* XIX, 108.

«شرحی بر رونوشت جلد چهارم متن اصلی تاریخ طبری»
«Notice of Some Copies of the Arabic Work Entitled *Rasāyil Ikhwān al Ḥaḡa*», *JASB* XVII, pt. I, 501.

«شرحی بر برخی از رونوشت‌های اثر عربی با عنوان رسائل اخوان الصفا»

«On the Origin and Progress of Writing Down Historical Facts Among the Musalmans», *JASB* XXV, 303-375.

«درباره منشأ و تحول نگارش حقایق تاریخی در میان مسلمانان»

«Remarks on Barbier de Meynard's Edition of Ibn Khordadbeh and on the Land-Tax of the Empire of the Khalyfs», *JASB* XXXV, Pt. I, 124.

«نکاتی درباره چاپ اثر ابن خردادبه توسط باریبه دومنار و درباره مالیات زمین در عهد امپراتوری خلفاء»

کتابهایی که توسط اشپرنگر یا با همکاری وی تصحیح و چاپ شده‌اند:

سیره الیمینی، تألیف عتبی. دهلی: ۱۸۴۸.
ارشاد القاصد الی اسنی المقاصد، تألیف ابن ساعد انصاری اکفانی. کلکته: ۱۸۴۹.

فهرست کتب الشیعة و اسماء المصنفین، تألیف محمدبن حسن طوسی. کلکته: ۱۸۵۳-۱۸۵۵ (تصحیح با همکاری مولای عبدالحق).

آداب السمرقندی، تألیف شمس‌الدین سمرقندی. کلکته: ۱۸۵۴.

گنجوی (تصحیح با همکاری)

A Catalogue of the Arabic, Persian and Hindustany Manuscripts, of the Libraries of the King of Oudh. Comp. under the orders of government of India by A. Sprenger... Vol. I, Containing Persian and Hindustany poetry. Calcutta: Printed by J. Thomas, 1854.

فهرستی از نسخ خطی عربی، فارسی و هندوستانی موجود در کتابخانه‌های شاه اوده (گردآوری)

Das Leben und die Lehre des Mohammad. Nach bisher grösstentheils unbenutzten Quellen bearb. Berlin: Nicolai'sche Verlagsbuchhandlung (G. Parthey), 1861-1865 (vols. 1-3); Berlin: Nicolaische Verlagsbuchhandlung (A. Effert & L. Lindtner), 1869.

زندگی و تعالیم محمد (ص)
Al-Tahānawi, Muhammad 'Ali, fl. 1745. *A Dictionary of the Technical Terms Used in the Sciences of the Muslims...* Reprint of ed. of Calcutta: 1862; Tehran: 1967.

کشاف اصطلاحات الفنون والعلوم، تألیف محمدعلی تهانوی (چاپ مجدد)

Die Post und Reiserouten des Orients. Mit 16 Karten nach einheimischen Quellen. Erstes Heft, Leipzig: In Commission bei F. A. Brockhaus, 1864.

راههای مراسلاتی و مسافرتی مشرق‌زمین
Die Alte Geographie Arabiens. Bern: 1875.

جغرافیای باستان عربستان
«Al-Biruni's India», *Allgemeine Zeitung, Beilage* 300, 1888.

«هند بیرونی»
Muhammad und der Koran. Heidelberg: 1889.

محمد (ص) و قرآن
«Sachau's Al-Biruni's India», *ZDMG*, Vol. 43, 1889, 329.

«هند بیرونی به روایت زاخاو»
... *Report of the Researches into the Muhammadan Libraries of Lucknow.* By Alois Sprenger, Ph. D., Calcutta: Office of the Superintendent of Government Printing, 1896.

گزارش تحقیقات در کتابخانه‌های اسلامی لکهنو

الحسبة والاحساب، تألیف محمدعلی تهنوی. کلکته: [bertold espul] اشپولر، برتولد ۱۸۵۴.

Spuler, Bertold

(۱۹۱۱-). جغرافیای تاریخی، تاریخ عثمانی، تاریخ مغول.

۵ دسامبر در کارلسروهه^۱ آلمان به دنیا آمد. در دانشگاه‌های هایدلبرگ، مونیخ، هامبورگ و برسلاو به تحصیل پرداخت. در ۱۹۶۲ به‌اختیار دو عنوان دکتری افتخاری الهیات از برن و ادبیات از بوردونایل آمد. در زمینه مباحث شرقی نیز موفق به‌اخذ درجه دکتری از مراکز علمی کشورهای لبنان، مصر، عراق، ایران، افغانستان و پاکستان شد. وی به‌پانزده زبان آشنایی کامل دارد و لهجه مصری را نیز می‌داند. او از معروفترین دانشمندان عصر حاضر در تحقیقات و تتبعات تاریخی است و به‌سیاست و فرهنگ ملل اسلامی و مسیحی در خاورمیانه توجه خاصی دارد. دارای آثار زیادی درباره تاریخ اقوام ترک زبان و جغرافیای تاریخی مشرق است. مطالعات وسیعی درباره تاریخ ایران در عصر اسلامی دارد و تاکنون چندین کتاب تحقیقی مفصل که از بهترین آثار ایران‌شناسی محسوب می‌شود درباره تاریخ ایران به‌ویژه در عصر مغول تألیف و منتشر کرده است.

از ۱۹۳۴ تا ۱۹۳۵ همکار گروه تاریخ سیلیزی، از ۱۹۳۵ تا ۱۹۳۷ دانشیار بخش تاریخ اروپای شرقی در دانشگاه برلین و یکی از نشران سالنامه تاریخ اروپای شرقی بود. در ۱۹۳۷ و ۱۹۳۸ دانشیار بخش مطالعات علوم و فرهنگ شرق نزدیک در دانشگاه گوتینگن و در ۱۹۳۸ و ۱۹۳۹ استاد همان دانشگاه، از ۱۹۴۲ تا ۱۹۴۵ در دانشگاه مونیخ، از ۱۹۴۵ تا ۱۹۴۸ در دانشگاه گوتینگن و از ۱۹۴۸ به‌بعد در دانشگاه هامبورگ استاد رسمی کرسی اسلام‌شناسی بود. از ۱۹۴۹ ویراستاری نشریه اسلام را بر عهده داشت. در ۱۹۵۵ استاد مهمان در دانشگاه‌های آنکارا، بغداد، بوردو، لوس‌آنجلس و کولژدوفرانس بوده است. او همچنین بخش اسلام‌شناسی و مطالعات اسلامی سمینار تاریخ و فرهنگ را اداره می‌کرد و از ۱۹۴۸ ریاست این سمینار را بر عهده داشت. از ۱۹۵۲ تا ۱۹۶۵ در مجموعه با ارزش کتاب راهنمای خاورشناسی^۲ که به‌سرپرستی و مدیریت وی و با همکاری عده زیادی از خاورشناسان جهان انتشار

معجم‌المصطلحات العلمية لدى المسلمين. بنگال: ۱۸۵۴ (تصحیح با همکاری محمد علا).

الاصابة في تمييز الصحابة، تألیف ابن حجر عسقلانی. کلکته: ۱۸۵۶-۱۸۸۸.

بابل. ۱۸۸۰.

الاتقان في علوم القرآن، تألیف عبدالرحمن سیوطی.

الاستبصار فيما اختلف من الاخبار، تألیف شیخ طوسی.

تاریخ الخلفاء، تألیف عبدالرحمن سیوطی.

تاریخ الغزنویه، تألیف عتبی.

حدود النحوی، تألیف عبدالله فاکهی.

الرسالة الشمسية، تألیف نجم‌الدین کاتبی.

القاموس المحيط، تألیف مجدالدین محمد فیروزآبادی.

قسطاس المیزان، تألیف شمس‌الدین سمرقندی.

کتاب الرجال، تألیف شیخ طوسی.

الکشاف في تفسير القرآن، تألیف ابوالقاسم زمخشری.

مقامات حریری، تألیف قاسم حریری.

نخبة الفكر، تألیف ابن حجر عسقلانی.

فتحة الیمن، تألیف شروانی.

نوادر فلبوبی.

دوباره‌اش

A Catalogue of the Bibliotheca Orientalis Sprengeriana. Giessen, W. Kellert, Printer, 1857.

فهرستی از کتابهای شرقی اشپرنگر

Fück, J. *Die arabischen Studien in Europa.* Leipzig: 1955.

مطالعات عربی در اروپا

Batunskii, M. A. «Iz Istarii Zarozhdeniia Zapadnoevro peiskogo Burzhuaznogo Islamovedeniia», *Nauchnye Raboty i Soobsheniia*, AN Uzb. SSR: 1961, Book 3.

«گوشه‌ای از تاریخ ظهور اسلام‌شناسی بورژوازی اروپای غربی».

منابع ۵ ص ۱۳؛ ۹ ص ۴۰؛ ۳۰ ص ۲؛ ۷ ص ۳۱؛ ۱۱ ص ۶۵۸۶۵۷؛ ۳۴ ذیل شپرنگر؛ ۳۵ ذیل خاورشناسی؛ ۳۸ ص ۱؛ ۳۴۸۳۴۷ ص ۴۲؛ ۳۲۹-۳۳۰ ص ۵۲؛ ۳ ص ۲۳۲؛ ۵۳ ص ۲؛ ۳۲۶۳۱ ص ۱۰۱؛ ۳ ص ۴؛ ۶ ص ۱۲۵؛ ۱۵ ص ۸۷؛ ۱۴۰ ص ۱۷۶-۱۸۰؛ ۱۴۳ ص ۲۹؛ ۶۷۶؛ ۱۵۱ ص ۷؛ ۴۹۱؛ ۱۵۲ ص ۲ و ۴ و ۵ و ۶ و ۸ و ۹؛ ۱۶۳ ص ۲۹؛ ۳۸۸ ص ۱۶۴؛ ۱۳۹۳.

1. Karlsruhe

2. *Handbuch der Orientalistik*

1939, 161-171.

«کلیساهای مشرق‌زمین و رابطه آنها با دولت»

«Die Aussenpolitik der Goldenen Horde», *Jhb.*

Gesch. Osteuropas 5, 1940, 1-75, 279-365.

سیاست خارجی اردوی زرین»

«Mittelalterliche Grenzen in Osteuropa, die

Grenze des Grossfürstentums Litauen im

Südosten gegen Türken und Tataren», *Jhb.*

Gesch. Osteuropas 6, 1941, 152-170.

«مرزهای اروپای شرقی در سده‌های میانه، مرز حکمرانان

بزرگ لیتوانی در جنوب شرقی با ترکها و تاتارها»

Die Goldene Horde; die Mongolen in Russland,

1223-1502. Leipzig: O. Harrassowitz, 1943.

اردوی زرین: مغولها در روسیه، ۱۲۲۳-۱۵۰۲

Hinweise für das Studium der Orientalistik, mit

bibliographischen Nachweisen. Wolfenbuttel-

Hannover: Wolfenbuttelers Verlagsanstalt G. m.

b. H., 1947.

اشاره‌ای به تحقیق در مورد شرق‌شناسی همراه با ارجاعات

کتاب‌شناسی

«Der Islam (Sunniten)», *Allgemeine*

Religionsgeschichte. Berlin: Wissenschaftliche

Editionsgesellschaft, 1948.

«اسلام (اهل سنت)»

Die Gegenwartsfrage der Ostkirchen in ihrer

völkischen und staatlichen Umwelt. Wiesbaden:

Metopen- Verlag, 1948.

موقعیت کنونی کلیساهای شرقی از نظر محیط حکومتی و

مردمی

«Die Mongolenzeit, (Geschichte der islamischen

Länder», Ein Überblick, II.) (*Handbuch der*

Orientalistik.) Berlin: Wissenschaftliche

Editionsgesellschaft. 1948.

عصر مغولها

«Der Verlauf der Islamisierung Persiens»,

Islam 29, 1949, 63-76.

«اسلام در ایران»

«Die Wolga-Tataren und Baschkiren unter

russischer Herrschaft», *Islam* 29, 1949,

142-216.

«تاتارهای ولگا و باشقیرها زیر سلطه روسها»

«Chwārizms (Choresmiens) Kultur nach S. P.

یافت فصول متعددی درباره تاریخ مذاهب ایران

نگاشته است. ۱۹۶۲ در جشنواره بزرگداشت

ابن خلدون در قاهره شرکت کرد.

آثار

«Die europäische Diplomatie in

Konstantinopel bis zum Frieden von Belgrad

(1739)», *Jhb. Kultur Gesch. Slaven*, N. F. II,

1935, 53-115, 171-222, 313-366; *Jhb. Gesch.*

Osteuropas I, 1936, 383-439, 229-262.

«دیپلماسی اروپا در قسطنطنیه تا صلح بلغراد»

Die Minderheitenschulen der europäischen

Türkei, von der Reformzeit bis zum Weltkrieg.

(Mit einer Einleitung über das türkische

(mohammedanische) Schulwesen), Breslau:

Priebatsch, 1936.

مدارس اقلیت‌های بخش اروپایی ترکیه از زمان اصلاحات تا

جنگ جهانی اول (همراه با مقدمه‌ای درباره نظام مدارس

اسلامی ترکها)

«Ibrāhim ibn Jacqūb, Orientalistische Bemerkungen», *Jhb. Gesch. Osteuropas* 3, 1938, 1-10.

«ابراهیم‌بن یعقوب از دیدگاه شرق‌شناسی»

«Die Mongolen und das Christentum, die

letzte Blütezeit der morgenländischen

Kirchen», *Int. Kirschl. Zeits.* 28, 1938, 156-175.

«مغولها و مسیحیت، آخرین دوره شکوفایی کلیساهای

مشرق‌زمین»

«Quellenkritik zur Mongolengeschichte Irans»,

ZDMG 92, 1938, 219-243.

«نقدی بر منابع تاریخ مغولهای ایران»

Die Mongolen in Iran: Politik, Verwaltung und

Kultur der Ilchanzeit 1220-1350. Leipzig: J. C.

Heinrichs, 1939; Berlin: Akademie Verlag,

1955.

مغولها در ایران: سیاست، حکومت و فرهنگ دوره

ایلخانان از ۱۲۲۰-۱۳۵۰

«این کتاب با عنوان و مشخصات زیر به فارسی ترجمه و

چاپ شده است:

تاریخ مغول در ایران، سیاست، حکومت و فرهنگ دوره

ایلخانان. ترجمه محمود میرآفتاب، تهران: نگاه ترجمه و

نشر کتاب، ۱۳۵۱.

«Die morgenländischen Kirchen und ihr

Verhältnis zum Staat», *Int. Kirschl. Zeits.* 29,

Spuler, Leiden: E. J. Brill, 1952.

کتاب راهنمای خاورشناسی (ویرایش)

Iran in frühislamischer Zeit. Politik, Kultur, Verwaltung und öffentliches Leben zwischen der arabischen und der seldschukischen Eroberung 633 bis 1055. Wiesbaden: F. Steiner, 1952; [Reviewed by V. Minorsky. *JRAS* 7/6/53.]

ایران در صدر اسلام

[این کتاب با عنوان و مشخصات زیر به فارسی ترجمه و چاپ شده است:

تاریخ ایران در قرون نخستین اسلامی. ترجمه جواد فلاطوری، تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۴۹.]

«Iran und der Islam», (Summary), *ZDMG* 103, 1953, 36-38; Complete article in *WG*, 1952, 227-231.

«ایران و اسلام»

«Die Lage der Muslime in Südosteuropa seit 1945», *Islam* 30, 1952, 209-213.

«موقعیت مسلمانان در جنوب شرقی اروپا از ۱۹۴۵»

«Die Arabistik in der Sowjetunion in den Jahren 1938-1948», *Islam* 31, 1953, 76-82.

عرب‌شناسی در اتحاد جماهیر شوروی در سالهای ۱۹۳۸ تا ۱۹۴۸

«Persien (Iran). Staatsoberhäupter. Regierungsmitglieder. (Von 1500-1952)», *Regenten und Regierungen der Welt. Bd. 2*. Bielefeld: 1953, 403-406.

«ایران. دولتمردان و حکمرانان (۱۵۰۰-۱۹۵۲)»

«Iran und der Islam», *Islam Kunde und Kultur Wissenschaft Tagungsbericht*, 1953; «Iran and Islam», *Studied in Islamic Cultural History*, ed. G. E. Von Grünebaum, 1954, 47-56.

«ایران و اسلام»

Semitistik mit Beiträgen von Karl Brockelmann (et al). Leiden: E. J. Brill, 1953-1954.

سامی‌شناسی همراه مقالاتی از کارل بروکلمان و دیگران
«Hellenistisches Denken im Islam», *Saeculum* 5, 1954, 179-193.

«فکاربونانی مآبی در اسلام»

«Iran im Spiel der Weltmächte im 20. Jahrhundert», *WG*, 14, 1954, 119-131.

Tolstovs Forschungen», *Historia* 1, 1950, 601-615.

«فرهنگ خوارزمیان براساس تحقیقات تولستوف»

Geschichte Asiens. Von Ernst Waldschmidt, Ludwig Alsdorf, Hans O. H. Stange und Oskar Kressler. München: Bruckmann, 1950.

تاریخ آسیا (با همکاری)

«Iran zur Zeit Marco Polos», *Zeki Velidi Togan'a Armanan*, 1950-1955, 278-288.

«ایران در عصر مارکوپولو»

«Die Lage der Muslime in Russland seit 1942», *Islam* 29, 1950, 295-300.

«موقعیت مسلمانان در روسیه از سال ۱۹۴۲»

«Die Mordwinen. Vom Lebenslauf eines wolga-finnischen Volkes», *ZDMG* 100, 1950, 90-111.

«(مردوین‌ها)، گوشه‌هایی از زندگی‌نامه قومی فنلاندی - ولگایی»

«Die Selbstbehauptung des iranischen Volkstums im frühen Islam», *WG* 10, 1950, 187-191.

«ادعای موجودیت ایرانیان در صدر اسلام»

«Eine Zuverlässigkeit sassanidischer Datierungen», *Festschrift. F. Dölger, BZ* 44, 1951, 546-550.

«صحت و سقم تاریخ‌گذاری دوره ساسانی»

«Einige Gedankensplitter zu Toynbees Bild der orientalischen Geschichte», *Islam* 30, 1952, 214-221.

«نظریه‌های اجمالی بر توصیف توینبی از تاریخ مشرق‌زمین»

«Geschichte der islamischen Länder», Erster Abschnitt: die Chalifenzeit, Entstehung und Zerfall des islamischen Weltreichs. Zweiter Abschnitt: die Mongolenzeit. Dritter Abschnitt: Neuzeit, mit Beiträgen von H. J. Kissling [and others.] (*Handbuch der Orientalistik*)... Erste Abteilung: Der Nahe und der Mittlerer Osten... sechster Band). Leiden-Köln: H. J. Brill, 1952-1959.

«تاریخ کشورهای اسلامی»

Handbuch der Orientalistik. Edited by Bertold

14-25.

«خودآگاهی اسلامی»

«Die west-syrische (monophysitische) Kirche unter dem Islam», *Saeculum* 9, 1958, 322-344.

«کلیسای وحدانیت غرب سوریه زیرسلطه اسلام»

«Abul-Ghazi Bahadur khan», *EI*, Vol. I, 1960, 120-121.

«ابوالغازی بهادرخان»

«Ākhāl Tekke», (The name of a district (Uezd) between 1882 and 1890 in the Russian territory), *EI*, Vol. I, 1960, 320.

«آخال تکه»

«Aksikath or Akhshikath», (in the 4th/10th century capital of Farghana), *EI*, Vol. I, 1960, 330.

«اکسیکت یا اخشیکت»

«Aksu», town in Eastern Turkistan (Sin-Kiang), *EI*, Vol. I, 1960, 313-314.

«آق سو»

«Aksu (T.), White Water», (also ak daryā), *EI*, Vol. I, 1960, 313.

«آق سو (آب یا دریای سفید)»

Barthold, W. «Almaligh», (Capital of a Muslim kingdom in the upper Ili) *EI*, Vol. I, 1960, 418-419.

«الملیغ» (ویرایش، با همکاری)

«Altai», *EI*, Vol. I, 1960, 422-423.

«سلسله جبال آلتای»

«Altaians», (is the name of a turkish tribe in the Altai mountains), *EI*, Vol. I, 1960, 423.

«آلتاییها»

«Āmu Daryā», *EI*, Vol. I, 1960, 454-457.

«آمودریا»

«Andidjan», (town in Farghana), *EI*, Vol. I, 1960, 504-505.

«اندیجان»

«Arabs in Central Asia at the Present Day», *EI*, Vol. I, 1960, 530-531.

«اعراب آسیای میانه در دوره معاصر»

«Ārāl», (a large, slightly salty lake in west Turkistan), *EI*, Vol. I, 1960, 606-608.

«آرال»

«ایران در بازی ابرقدرتها در سده بیستم»

Der Vordere Orient in islamischer Zeit. Von Ludwig Forrer. Bern: A. Franke, 1954.

شرق نزدیک در عصر اسلامی (با همکاری)

«Die Goldene Horde und Russlands Schicksal», *Saeculum* 6, 1955, 397-406.

«اردوی زرین و سرنوشت روسیه»

«Iran the Persistent Heritage», *UDMC*, Chicago: 1955, 167-182.

«ایران: میراثی پایدار»

«Islamische und abendländische Geschichtschreibung», *Saeculum* 6, 1955, 125-137.

«تاریخنگاری اسلامی و غربی»

«Iranische Einflüsse auf die islamische Staatsauffassung bis ins 11. Jh. n. Ch.», *Charisteria Orientalia. J. Rypka*, 1956, 324-328.

«تاثیر ایرانیان بر دولتهای اسلامی تا سده یازدهم میلادی»

«Arab neutralism and Bandung», *MEJ* II, 1957, 139-152.

«بی طرفی اعراب و کنفرانس باندونگ»

«Bemerkungen zur Gegenwartslage der deutschen Orientalistik», *Tarih araştırmaları* I, 1957, 17-24.

«ملاحظات پیرامون موقعیت کنونی شرقشناسی در آلمان»

«Carl Brockelmann 1868-1956», *Islam* 33, 1957, 157-160.

«کارل بروکلمان ۱۸۶۸-۱۹۵۶»

«Die historische Literatur Persiens bis zum 13. Jahrhundert als Spiegel seiner geistigen Entwicklung», *Saeculum* 8, 1957, 267-284.

«تاریخ ادبیات ایران تا سده سیزدهم بعنوان آینه‌مای از رشد معنوی این سرزمین»

«La situation de l'Iran à l'époque de Marco Polo», *OP*, 1957, 121-132.

«موقعیت ایران در عصر مارکوپولو»

«Historiography in Muslim Persia», *J. Pak. HS* 6, 1958, 215-223.

«تاریخ نگاری در ایران اسلامی»

«Islamische Selbstbewusstsein», *WG*, 18, 1958,

«Bālyōs», *EI*, Vol. I, 1960, 1008.

«بالیوس» [سفیر عثمانی]

«Banākat», *EI*, Vol. I, 1960, 1010-1011.

«بناکت»

«Batu'ids», a grandson of Čingiz Khan, *EI*, Vol. I, 1960, 1106-1108.

«باتویی‌ها» [باتو از نوادگان چنگیزخان]

«Bāyram Ali», a place on the Trans-Caspian Railway, *EI*, Vol. I, 1960, 1135.

«بایرام علی»

«Bishbalik», a town in eastern Turkestan, *EI*, Vol. I, 1960, 1240.

«بیشبالق» [شهری در ترکستان شرقی]

«Bushandj», also known as Fushandj (ancient Iranian), *EI*, Vol. I, 1960, 1342-1343.

«بوشنج»

«The Expansion of the Arabs, Iran in Early Islamic Times», *EI*, Vol. I, 1960, 529-530.

«گسترش سلطه اعراب، ایران در عصر صدر اسلام»

The Muslim World. A historical survey, part I: The age of the caliphs. (part II: The Mongol period.) Translated from the German by F. R. G. Baglay. Leiden: Brill, 1960.

جهان اسلام

[این کتاب با عنوان و مشخصات زیر به فارسی ترجمه و چاپ شده است:

جهان اسلام. ترجمه قمر آریان تهران: امیرکبیر، ۱۳۵۳.]

«Rudolf Strothmann (1877-1960)», *Islam* 36, 1960, 1-3.

«رودلف اشتروتمان (۱۸۷۷-۱۹۶۰)»

«Gemeinsamkeiten der (west-) innerasiatischen Entwicklung seit 1600», *UAI* 33, 1961, 180-186.

«ویژگیهای مشترک توسعه آسیای غربی و مرکزی از سال ۱۶۰۰»

Sarkisyanz, Emanuel. *Geschichte der orientalischen Völker Russlands bis 1917. Eine Ergänzung zur ostslawischen Geschichte Russlands mit einem Vorwort von B. Spuler.* München: Oldenbourg, 1961.

تاریخ اقوام شرقی روسیه تا ۱۹۱۷ (مقدمه)

«Der Islam», *Die grossen Religionen*, hrsg. G. Gunther, 1961, 77-91.

«Ashkabad», *EI*, Vol. I, 1960, 700-701.

«عشق‌آباد»

«Astrakhan», (city and district. The city lies on the left bank of the Volga), *EI*, Vol. I, 1960, 721-722.

«استراخان»

Barthold, W. «Atrek», (a river in the north of Khurasan), *EI*, Vol. I, 1960, 749-750.

«اترک» (ویرایش)

Barthold, W. «Atsiz B. Muhammad B. Anushtigin, Khwarizmshah», *EI*, Vol. I, 1960, 750.

«اتسز بن محمدبن انوشتگین خوارزمشاه» (ویرایش)

Barthold, W. «Awliya Atā», (is the old name of the city called since 1938 Djambul, *EI*, Vol. I, 1960, 767.

«اولیا عطا» (ویرایش)

«Aymak», (Mongol and Eastern Turkish word meaning tribe and group of tribes), *EI*, Vol. I, 1960, 784.

«ایمک»

Barthold W. «Bābā Beg», an Özbek chief of the family of the Keneges, who was till 1870 prince of Shahrizabz., *EI*, Vol. I, 1960, 839.

«بابابیک» (ویرایش)

«Bāghçe Sarāy», Turkish Garden Palace, *EI*, Vol. I, 1960, 893-894.

«باغچه سرای»

«Baikal», the richlake, *EI*, Vol. I, 1960, 950.

«دریاچه بایکال»

«Bākhaz», (also known as Guwākharz), a region in Khurasan, *EI*, Vol. I, 1960, 952.

«با خرز»

«Bakhshi», *EI*, Vol. I, 1960, 953.

«بخشی» [واژه‌ای که از دوران مغول در ادبیات فارسی و ترکی پدید آمد و عمدتاً معنای پزشک و جراح می‌دهد]

«Balaklava», *EI*, Vol. I, 1960, 583-584.

«بلک لواه» [نندر کوچکی در کریمه]

«Bālīsh», *EI*, Vol. I, 1960, 996.

«بالش» [سگمای از طلا یا نقره]

«Balkhān», *EI*, Vol. I, 1960, 1002.

«بلخان» [کوههای شرق دریاچه خزر]

«اسلام»

Les Mongols dans l'histoire. BH, Paris: Payot, 1961.

مغولها در تاریخ

Les Mongols et l'Europe. Paris: 1961.

«مغولها و اروپا»

Wüstenfeld, Heinrich Ferdinand and Mahler, Edward. *Wüstenfeld Mahler'sche Vergleichungs-Tabellen Zur muslimischen und iranischen Zeitrechnung mit Tafeln zur Umrechnung orient-christlicher Ären*. «Vergleichungs-Tabellen der mohammadanischen und christlichen Zeitrechnung», Wiesbaden: D. M. G. 1961.

جداول تطبیقی و وستنفلد و مالر، برای مقایسه دوره‌های زمانی اسلامی و ایرانی با دوره‌های مسیحیت، (با همکاری)

«Der deutsche Beitrag zur Iranforschung», *Alocust's leg. Studies in Honour of S.H. Taqizadeh*, 1962, 233-239.

«سهم آلمان در تحقیقات راجع به ایران»

[این مقاله با عنوان و مشخصات زیر به فارسی ترجمه و چاپ شده است:

«سهم آلمان در تتبعات راجع به ایران»، ترجمه کیکاووس جهاننداری، سخن، ۱۳۰۸، ۴۰۸-۴۱۵.]

Con amore oder: «Einige Bemerkungen zur islamischen Zeitrechnung», *Islam* 38, 1962, 154-160.

«ملاحظات چند در مورد گاهشماری اسلامی»

«The Evolution of Persian Historiography», *HME*, ed. B. Lewis and P. M. Holt, 1962, 126-132.

«تکامل تاریخ‌نگاری ایرانی»

«Polnische Aufsätze zur Orientalistik», *Oriens* 15, 1962, 478-479.

«مقاله‌هایی به زبان لهستانی درباره شرق‌شناسی»

«The Arab Expansion and the Crusades», *J. Pak. HS*, II, 1963, 1-14.

«گسترش سلطه اعراب و جنگ‌های صلیبی»

«Russia and Islam», *Slavic R.* 22, 1963, 650-655.

«روسیه و اسلام»

«Der Geburtstag», *Islam* 39, 1964, 3-7.

«روز ولادت»

«Mittelasiien unter sowjetischer Herrschaft», *Islam* 40, 1964, 18-24.

«آسیای میانه زیر سلطه اتحاد جماهیر شوروی»

«Čaghāniyān», (in the early Middle ages this was the name given to the district of the Čaghān-Rud, valley), *EI*, Vol. II, 1965, 1-2.

«چغانیان»

«Čaghān-Rūd», *EI*, Vol. II, 1965, 2.

«چغان رود»

«Čapār» (The eldest son of Kaidu and great grandson of the Mongol Great Khan Ogeday), *EI*, Vol. II, 1965, 14-15.

«چاپار» (بزرگترین پسر قیدو، نتیجه اوگتای خان)

«Čelebi», *EI*, Vol. II, 1965, 19.

«چلبی» [نویسنده و شاعر ترک]

«Čingizids», (The four sons of Čingiz Khān); *EI*, Vol. II, 1965, 44-47.

«خانواده چنگیز»

«Consul», *EI*, Vol. II, 1965, 60-61.

«کنسول»

«Čopan-ātā», (name of a row of hills ½ mile long on the southern bank of the Zarafshan, close by the city walls of Samarkand), *EI*, Vol. II, 1965, 61.

«چوپان آتا»

«Ču», a river in central Asia, *EI*, Vol. II, 1965, 66-67.

«چو»

«Dābūya», (The founder of the Dabuyid dynasty in Gilan), *EI*, Vol. II, 1965, 74-75.

«دابویه»

«Dehās», (a river in northern Afghanistan), *EI*, Vol. II, 1965, 201.

«دهاس»

«Dihistan», (name of two towns, and their respective districts in northeastern Iran), *EI*, Vol. II, 1965, 253.

«دهستان»

«Djadid», (Followers of the usul-i-djadid, The new methods among the Muslims of Russia), *EI*, Vol. II, 1965, 366.

- «جدید»
«Djanids», (name of the dynasty which ruled Bukhara), *EI*, vol. II, 1965, 446.
- «جانیه»
«Djuwayni, Shams al-Din Muhammad B. Muhammad», *EI*, Vol. II, 1965, 607.
«شمس‌الدین محمد بن محمد جوینی»
«Dūghlāt (Dūklāt)», a Mongol tribe, *EI*, Vol. II, 1965, 621-622.
- «دوغلان (دوكلات)»
«Fadlawayh, Banū», a Kurdish dynasty which ruled in Shabānkāra, *EI*, Vol. II, 1965, 736-737.
«بنو فضلویه»
«Fārāb», *EI*, Vol. II, 1965, 778.
- «فارب»
«Farghāna», *EI*, Vol. II, 1965, 790-793.
- «فرغانه»
«Firabr», (also called Karyat Ali or Ribāt Tāhir ibn Ali, is a town opp. Amūl), *EI*, Vol. II, 1965, 915-916.
- «فیرابر»
«Firūzānids, Banu Firuza», (a persian tribe), *EI*, Vol. II, 1965, 928.
- «فیروزانی‌ها، بنو فیروزه»
«Fūman», *EI*, Vol. II, 1965, 943.
- «فومن»
«Gaykhātū, Ilkhān», *EI*, Vol. II, 1965, 982.
- «گیخاتو، ایلخان»
«Gilān», *EI*, Vol. II, 1965, 111-112.
- «گیلان»
«Ghaznawids», *EI*, Vol. II, 1965, 1050-1053.
- «غزنویان»
«Göktepe», *EI*, Vol. II, 1965, 116-117.
«گوک تپه» [نزدیک عشق‌آباد در شوروی]
«Gurgandj», (the economic centre of the Khwārizm), *EI*, Vol. II. 1965, 1141-1142.
- «گورگنج»
«Gūrkhān», *EI*, Vol. II, 1965, 1143.
- «گورخان»
«Die Uiguren, die Sogdier und der Manichäismus», *Handbuch der Orientalistik*, I. V. 5, Leiden-Köln: 1966, 148-62.
- «اوینورها، سندی‌ها و آیین مانی»
«Afghanistan in the Middle Ages», Impression from a circular tour. *Yadnāme-ye Jan Rypka*, 1967, 141-146.
- «افغانستان در سده‌های میانه»
«Afghanistans Geschichte und Verwaltung in frühislamischer Zeit», *Fests. F. W. Caskel*, 1968, 351-359.
- «تاریخ و حکومت افغانستان در صدر اسلام»
«Islam und Staat. Gedanken und Beobachtungen zur Rolle des Islams bei der Modernisierung des Orients», *VRÜ* 1, 1968, 253-261.
- «اسلام و دولت. ملاحظات پیرامون نقش اسلام در نوسازی مشرق‌زمین»
«Rachid ad-Dīn: homme d'Etat et son époque», *Iran-Shinasi* 2, 1970, 93-107; *Proceedings of the Colloquium on Rashid al-Din Fadlallah, Tehran-Tabriz 11-16 Aban 1348 (2-7 Nov. 1969)*, Tehran: 1971, 54-67.
- «رشیدالدین: دولتمرد و دوران او»
«Trade in the Eastern Islamic Countries in the Early Centuries», *Islam and the Trade of Asia*, ed. D. S. Richards, 1970, 11-20.
- «تجارت در کشورهای اسلامی شرقی در سده‌های نخستین»
«La diplomatie européenne à la sublime porte aux XVIII et XIXe siècles», *REI* 39, 1971, 3-28.
- «دیپلماسی اروپایی در باب عالی (دربار عثمانی) در سده‌های ۱۸ و ۱۹»
«Hasanak», *EI*, Vol. III, 1971, 255-256.
- «حسنک وزیر»
«Haydar B. Ali», *EI*, Vol. III, 1971, 316.
- «حیدر بن علی [حسینی‌رازی]»
«Hazarasp», *EI*, Vol. III, 1971, 366.
- «هزاراسب» [شهری در خوارزم]
«Hazaraspids», *EI*, Vol. III, 1971, 336-337.
- «امرای هزاراسبی» [تابکان لرستان]
«Hisār», *EI*, Vol. III, 1971, 483-484.
- «حصار»
«Hiyal», *Volga Region and Central Asia*, *EI*,

- «کوچ‌نشینان و جامعه ساکن: اردوی زرین»
 «Réflexion sur le système scolaire des minorités chrétiennes de la Turquie d'Europe à la fin de l'époque ottomane», *REI* 44, 1976, 245-252.
- «تأملی پیرامون نظام تحصیلی اقلیتهای مسیحی ترکیه»
 «ارویایی در پایان عصر عثمانی»
 «Die Goldene Horde und Russlands Schicksal», *Die Anfänge des Moskauer Staates*, hrsg. von P. Nitsche, Darmstadt: 1977, 361-378.
- «اردوی زرین و سرنوشت روسیه»
 «Das Schulwesen im Rahmen der Kulturentwicklung der südosteuropäischen Völker im 19. Jh.», *Arabic and Islamic Garland Presented to Abdul-Latif Tibawi*, London: 1977, 219-227.
- «نظام مدارس در چارچوب توسعه فرهنگی ملت‌های جنوب‌شرقی اروپا در سده نوزدهم»
 «Syrien Christians Amidst Their Muslim Compatriots», *A Tribute to A Voobus*, ed. R. H. Fischer, Chicago: 1977, 365-372.
- «مسیحیان سوریه در میان هم‌میهنان مسلمان خود»
 «Die wirtschaftliche Entwicklung des iranischen Raumes und Mittelasiens im Mittelalter», *Wirtschaftsgeschichte des Vorderen Orients in islamischer Zeit*, 1977, 116-159.
- «پیشرفت اقتصادی ایران و آسیای مرکزی در سده‌های میانه»
 «Das heutige afghanische Gebiet und sein Ringen um Selbständigkeit gegenüber den Mongolen im 13/14 Jh.», *Society and History. Essays in Honor of K. A. Wittfogel*, ed. G. L. Ulman, The Hague etc.: 1978, 403-409.
- «منطقه امروزی افغانستان و مبارزه آن برای نیل به استقلال در مقابل مغول‌ها در سده‌های سیزدهم و چهاردهم»
 «Issik-Kul», *EI*, Vol. IV, 1978, 212-213.
- «ایسک کول» [دریاچه‌ای در شمال قرقیزستان]
 «Karākum», *EI*, Vol. IV, 1978, 613.
- «قراقوم»
 «Karākorum (Karakoram)», *EI*, Vol. IV, 1978, 611-612.
- Vol. III, 1971.
- «حیل»
 «Horde», *EI*, Vol. III, 1971, 536.
- «اردو»
 «Ilkhāns», *EI*, Vol. III, 1971, 1120-1123.
- «ایلخانان»
 «Al-Mustawfi Al-Kazwini», *EI*, Vol. III, 1971, 122.
- «مستوفی قزوینی»
 «Ottoman Empire», *EI*, Vol. III, 1971, 349-350.
- «امپراتوری عثمانی»
 «Le rôle des turcs dans l'histoire de l'Iran (XIème-XIIIème siècles)», *PM*, 1971, 585-594.
- «نقش ترک‌ها در تاریخ ایران (از سده یازدهم تا سیزدهم)»
 «Zoroasters Zeit nach einer islamischen Überlieferung des 12. Jh. n. Chr.», *AMI*, N. F. 4, 1971, 113-115.
- «دوران زرتشت براساس روایتی اسلامی متعلق به سده دوازدهم میلادی»
 «Gustav Edmund von Grunebaum (1909-1972)», *Der Islam* 49, 1972, 248.
- «گوستاو ادموند فون گرون باوم (۱۹۰۹-۱۹۷۲)»
 «Islam as a Moral Basis in History», *Islam and the Modern age* 511, 1974, 5-13.
- «اسلام به عنوان بنیادی اخلاقی در تاریخ»
 «Kalif», *EI*, Vol. IV, 1974, 502-503.
- «کالیف» [شهری در کنار آمودریا]
 «Das türkische Unterrichtswesen zur Zeit der Tanzimat sowie unter Atatürk», *Festschrift E. Klingnüller*, 1974, 465-475.
- «نظام آموزش ترکیه در عصر تنظیمات و آتاتورک»
 «Le christianisme chez les mongols aux XIIIe et XIVe siècles», *Tractata Altaica Denis Sinor...* dedicata, Wiesbaden: 1976, 621-631.
- «مسیحیت نزد مغول‌ها در سده‌های سیزدهم و چهاردهم»
 «Iranische Einflüsse auf das abbasidische Chalifat», *Akten VII. Kong. Arabistik (Göttingen 1974)*, 1976, 342-347.
- «نفوذ ایرانیان در دستگاه خلافت عباسی»
 «Nomadismus und sesshafte Gesellschaft: die Goldene Horde», *AMI*, N. F. 9, 1976, 217-224.

«Oskar Rescher (Osman Reser) zum 100. Geburtstag 1. okt 1883, 1983», *Der Islam* 61, 1984, 12-13.

«بزرگداشت یکصدمین سال تولد اسکار رشر»

«Abu'l-Gāzi Bahādor Khān, Khān of Kīva», *E Ir.*, Vol. I, 1985.

«ابوالغازی بهادرخان، خان خیوه»

Berger, J., Buttner, F. & Spuler, B. *Nahost-Ploetz: Geschichte der arabisch-islamischen Welt zum Nachschlagen*, Feriburg: Ploetz. 1987.

کتاب مرجع تاریخ جهان غرب و اسلام (با همکاری)

«Abū Bakr B. Sād B. Zangi B. Mawdud», *Elr.*, Vol. 3, 1988.

«ابوبکر بن سعد بن زنگی»

«Šubhī Yanni Labīb (1924-1987)», *Der Islam* 65, 1988, 1-4.

«صبحی یانی لیب (۱۹۲۴-۱۹۸۷)»

«La Contribution allemande aux études iraniennes», *Mél. H. Massé*, 375-382.

«سهم آلمان در تحقیقات ایرانی»

«Hamd - Allāh al Mustawfī al Kazwīnī», *El*, 2nd. ed. 3, 122.

«حمدالله مستوفی قزوینی»

«The Political Situation of Iran at al Biruni's Lifetime», *Bir. Comm. Vol.*, 289-94.

«موقعیت سیاسی ایران در عصر ابوریحان بیرونی»

«تکوین تاریخنگاری ایران»، تاریخنگاری در ایران، ترجمه یعقوب آژند، چاپ اول، بهار ۱۳۶۰، نشر گستره، ص ۱۳-۴۴.

درباره‌اش

Turshmam, I. & Hartmann, A.: «Die wichtigsten Publikationen Bertold Spuler», *Studien zur Geschichte und Kultur des Vorderen Orients: Festschrift für B. Spuler. Hrsg. H. R. Roemer u. A. Noth. Leiden: Brill, 1981, 458-477.*

«مهمترین آثار منتشر شده برتولد اشپولر» (با همکاری)

منابع ۸ ص ۴۷۴-۴۷۶؛ ۹ ص ۵۲؛ ۱۱ ص ۴۷۶-۴۷۴؛ ۱۲ ج ۲ ص ۲۷؛ ۳۴ ذیل شپولر، برتولد؛ ۴۵ ج ۱ ص ۱۵۱-۱۵۲؛ ۵۳ ج ۲ ص ۸۰۸-۸۰۷؛ ۹۴/۱ ج ۳ ص ۱۰۴؛ ۱۱۷ ج ۱ و ۳؛ ۱۲۳ ج ۱۷ ص ۱۶۹۱؛ ۱۲۵ ج ۱۵ ص ۱۲-۱۳؛ ۱۵۰ ص ۱۹۵۵-۱۹۵۶ و ۱۹۵۶-۱۹۶۰ و

«فراقروم» [سلسله کوههایی در آسیای مرکزی] (با همکاری)

«Karatigin», *EI*, Vol. IV, 1978, 631-632.

«قرتیگین» [ناحیه‌ای بین سرخاب و ووش]

«Karshi», *EI*, V. IV, 1978, 671.

«قرشی» [قصر]

«Kart», *EI*, V. IV, 1978, 672.

«کرت» [آل کورت] (با همکاری)

«Kash», *EI*, V. IV, 1978, 694.

«کش» [نام شهری است] (با همکاری)

«Kawwas», *EI*, V. IV, 1978, 808.

«قواس» [تفنگچی یا پاسبان در ترکیه]

«Frederick P. Bargebuhr (1904-1978)», *Der Islam*, 56, 1979, 11.

«فردریک پ. بارگبور (۱۹۰۴-۱۹۷۸)»

«Leistung und Aufgabe der türkischen Kunstgeschichte für die allgemeine türkische Geschichte», *Ars Turcica: Akten des VI. Int. Kong türkische Kunst, München... 1979*, Ed. K. Kreiser u. a., Munich: Editio Maris, 1987, 99-106.

«کارایی و نقش تاریخ هنر ترکیه در تاریخ عمومی این کشور»

Gesammelte Aufsätze. Leiden: Brill, 1980.

مجموعه مقالات

«Kirim», *EI*, Vol. V, Fascs. 81-82, 1980.

«کریمه»

«Administration sassanide et administration islamique: problèmes d'influence», *La géographie administrative et politique d'Alexandre à Mahomet. Actes du Colloque de Strasbourg... 1977*. Leiden: Brill, 1981. (Travaux du centre de Recherche sur le Proche-Orient et la Grèce Antiques, 6), 321-328.

«تشکیلات اداری و سیاسی ساسانی و اسلامی»

«Fremde Augen. Überlegungen zu Engelbert Kämpfers Reisebeschreibung», *Materialia Turcica* 7-8, 1981-82, 325-335.

«تأملاتی در سفرنامه انگلبرت کمپفر»

«Gedenkenwart: Gotthard Jäschke (1894-1983)», *WT* 23-24, 1984, 493-498.

«بزرگداشت گوتهارد یاشکه (۱۸۹۴-۱۹۸۳)»

1882.

داستانهای عامیانه عربی

Contes arabes modernes. Recueillis et traduits...

Leido: E.J.Brill, etc., etc.: 1883.

داستانهای جدید عربی [تتمه کتاب قواعد زبان عامیانه

عربی در مصر] (گردآوری و ترجمه)

دفتر المخطوطات العربية فی دارالکتب المصرية،

المجلة الشرقية المانه ۳۹.

منابع ۳۴ ذیل شپیتا، ویلهلم؛ ج ۳۸ ص ۵۳۳؛ ج ۲

ص ۷۰۵؛ ج ۱۲۵؛ ج ۱۵ ص ۴۰۳؛ ج ۱۵۲ ص ۸ و ۱۵۷

ج ۷ ص ۴۸۹؛ ج ۱۷۰ ص ۲۷۹.

اشپیتالر، آنتوان [āntuān ešpitāler]

Spitaler, Antwan

(۱۹۱۰-)، زبانهای سامی و عربی.

در مونیخ به دنیا آمد. در دانشگاههای مونیخ و برسلاو

نزد استادانی چون بروکلمان^۲ و برگستر^۱

به تحصیل پرداخت و موفق به اخذ درجه دکتری شد.

در ۱۹۴۷ به عنوان مربی دانشگاه مونیخ و سپس در

۱۹۴۹ به سمت استادی مطالعات سامی و اسلامی و

فرهنگ اسلامی و باستانی به جانشینی برگسترویسر

برگزیده شد.

او عضو آکادمی علوم باواریا، و مدتی نیز مدیر انجمن

مطالعات شرقی بود. به کشورهای عربی مسافرت و

به زبان عربی سخنرانی کرده است.

آثار

«Materialien zur Erklärung von Fremdwörtern

im Arabischen durch retrograde Ableitung»،

Corolla Linguistica, Fests. f. Sommer, 1955,

211-220.

«مطالبی پیرامون توصیف واژگان بیگانه در زبان عربی با

استفاده از اشتقاق برگشتی»

«Die Schreibung des Typus *shwt* im Koran»،*WZKM 56, 1960, 212-226.*

«نگارش واژه صلوٰه در قرآن»

«Al-hamdu lillāhi lladi und Verwandtes»،

Oriens 15, 1962, 97-114.

«الحمد لله الذي وعبارات خویشاوند آن»

«As-sabru ka-smihī, as-safāhatu ka-smihā und

۱۹۶۵-۱۹۶۱ و ۱۹۷۰-۱۹۶۶ و ۱۹۷۳-۱۹۷۲ و

۱۹۷۴-۱۹۷۳ و ۱۹۷۵-۱۹۷۴ و ۱۹۷۶-۱۹۸۰ و

۱۹۷۷ و ۱۹۷۸ و ۱۹۷۹ و ۱۹۸۶ و ۱۹۸۹ و ۱۹۹۰.

ج ۱۵۱ ص ۴۹۲-۴۹۳؛ ج ۱۵۲ و ۱۵۳ و ۱۵۴ و ۱۵۵ و ۱۵۶ و ۱۵۷ و ۱۵۸

ج ۳۹ ص ۳۸۸.

اشپیتا، ویلهلم [vilhelm ešpitā]

Spitta, Wilhelm

(۱۸۵۳-۱۸۸۳)، ادبیات عرب.

در لایپزیک (آلمان) به دنیا آمد. تحصیلات خود را در

دانشگاه لایپزیک نزد فلاشر^۱ در رشته زبانهای

شرقی گذارند و در ۱۸۷۵ با تکمیل رساله اش

به دریافت درجه دکتری نایل آمد.

از تابستان ۱۸۷۵ مدتی در مصر اقامت گزید و

سرپرست دارالکتب مصریه، به جانشینی لودویک

اشترن^۲ صاحب کتاب قواعد زبان قبطی گردید. ویکتابدار کتابخانه وایس رگال^۳ در قاهره بود و هنگام

انقلاب اعرابی پاشا در ۱۸۸۲ از شغل خود کناره

گرفت و به آلمان بازگشت. ۶ سپتامبر به علت بیماری

سل در آلمان درگذشت.

آثار

«Zur Geschichte Abu'll-Hasan al-Ash'ari's.

Leipzig: J. C. Hinrichs, 1876 (published in part

as the author's inaugural dissertation, (30 p.)

Leipzig: 1875.)

سرگذشت ابوالحسن اشعری، (رساله دکتری)

«Huwārazmī's Auszug aus der Geographie des

Ptolemaios», *ZDMG 33, 1879, 294-7.*

«برداشتهای خوارزمی از جغرافیای بطلمیوس»

«Die Lücken in Gawalikis Mu'arrab», *ZDMG*

33, 1879, 208-24.

«کاستی های معرب جوالیقی»

*Grammatik des arabischen Vulgärdialectes von**Ägypten. Leipzig: J. C. Hinrichs, 1880.*

قواعد زبان عامیانه عربی در مصر

«Die Geographie des Ptolemäus bei den

Araben», *Abhandlungen und Vorträgen den**fünften internationalen Orientalisten Congresses,*

1. Heft, Berlin: 1881, 19-28.

«جغرافیای بطلمیوس نزد اعراب»

Contes Arabes populaires. A collection of

stories with many ancient Egyptian parallels,

1. Fleischer

2. Ludwig Stern

3. Vice-Regal

4. Brockelmann

5. Bergsträsser

آثار

Expédition d'Alexandre le Grand contre les Russes: extrait de l'Alexandre ou Iskender-name de Nizamy. Tr. en grande partie, d'après l'édition de Calcutta. Par Louis Spitznagel... traduction entièrement refondue, et précédée de celle des biographies de Nizamy et de onze autres poètes persans... par F.B. Charmoy... St. Petersbourg: Hintze, 1829, 2 V., Vol. 2. Texte Persane.

نبرد اسکندر کبیر با روسها: گزیده اسکندرنامه نظامی (ترجمه)

منابع ۵۳ ج ۲ ص ۸۲۲؛ ۱۵۲ ج ۲.

اشپیس، اتو [oto es̥pis]

Spies, Otto

(۱۹۰۱-۱۹۸۱)، زبان و ادبیات ترکی، مطالعات اسلامی. در کرویتسباخ^۱ (آلمان) به دنیا آمد. تحصیلات خود را در دانشگاه بن گذارند و به اخذ درجه لیسانس حقوق و دکتری زبانهای شرقی نایل آمد. در ۱۹۲۸ به تدریس در دانشگاه بن پرداخت و از ۱۹۳۲ تا ۱۹۳۴ استاد دانشگاه اسلامی علیگره در هند بود. در ۱۹۳۴ مجدداً به دانشگاه بن مراجعت کرد و به عنوان استادیار به تدریس مشغول شد. ۱۹۳۶ در برسلو^۲ استاد بود و در ۱۹۵۱ استاد کرسی مطالعات شرقی در دانشگاه بن گردید. وی مدیر انستیتوی خاورشناسی و انستیتوی زبانهای شرقی بن بود و مدیریت مجله دنیای اسلام را به عهده داشت. در زمینه ادبیات عرب، تصوف و فقه اسلامی تحقیقاتی انجام داده است.

آثار

«Esman und Zejdschan», ein türkischer Volksroman aus Kleinasien, nach einem armenisch-türkischen Druck, iii Schluss. *Anthropos* 20, 1925, 653-677, 1001-1031.

«اسمان و زیچان»، یک داستان عامیانه ترکی از آسیای صغیر (با همکاری)

«Carl Schoy und seine Schriften, 7 Dezember 1925, Ein Nachruf», *ZDMG*, N.F. 5, 80, 1926, 319-327.

ähnliches», *Der Orient in der Forschung, Fests. f. O. Spies*, 1967, 634-656.

«الصبر كالسماحه، الصفاحة كالسماحه»

«Wiederherstellung von scheinbaren alten vortonigen Längen unter dem Akzent im Neuaramäischen und Arabischen», *Fests. f. W. Eilers*, 1967, 400-412.

«بازسازی هجاهای کشیده پیشنواختی بظاهر باستانی تحت تأثیر لهجه‌های زبان آرامی نو و عربی»
«Beiträge zur Kenntnis der kunya-Namengebung», *Fests. F. W. Caskel*, 1968, 336-350.

«مقالاتی درباره شناخت کنیه - لقب»

«Ibn Khalawayh», *EI*, Vol. III, 1971, 824-825.

«ابن خالویه»

«Zwei sekundäre arabische Nominaltypen aus der Affektsprache», *Islamwissenschaftliche Abhandlungen*, F.Meier, 1974, 292-305.

«دو نمونه اسمی ثانوی عربی در بیان عاطفی»

«Ergänzungen und Berichtigungen zu den Schwāhid-Indices von A. Fischer und E. Bräunlich», *Studien zur Geschichte und Kultur des Vorderen Orients: Fest. f. B. Spuler*. Hrsg. H. R. Roemer u. A. Noth. Leiden: Brill, 1981, 406-422.

«تکمیل و تصحیح فهرستهای شواهد، اثر فیشر و بروینلیش»

«القرآن»، مؤتمر المستشرقين ۲۰، ۱۹۳۸.

فضائل القرآن لابن سلام. ثائق اسلامیه غیر منشوره، ۱۹۵۴. (نشر)

اللغات السامیه. ۱۹۵۴.

اللغة العربية. تکریم زومر، ۱۹۵۵.

القصص العربي. دلاقیدا: الدراسات الشرفیه للیفی، ۱۹۵۶.

ترکیب الجمل العربیه فی الازمنة الوسطی و الحدیثه. ۱۹۶۳.

منابع ۴۵ ج ۱ ص ۱۳۱ و ۲۰۸؛ ۵۳ ج ۲ ص ۸۰۶-۸۰۷؛ ۹۴/۱ ج ۳ ص ۱۰۴، ۱۳۷ ج ۳ ص ۸۲۴-۸۲۵؛ ۱۳۸ ج ۳، ۱۵۰ س ۱۹۵۶-۱۹۶۰ و ۱۹۶۱-۱۹۶۵ و ۱۹۶۶-۱۹۷۰ و ۱۹۷۵ و ۱۹۷۹ و ۱۹۸۵؛ ۱۵۲ ج ۲.

اشپیتز ناگل، لوئیس [luis es̥pitznāgel]

Spitznagel, Louis

(؟ - ۱۸۲۶)، آثار نظامی.

از دانشگاه سن پترزبورگ فارغ التحصیل گردید.

186-196.

«دربارۀ مقاله‌فی عمل شکل مجسم ذی اربع عشرة و قلعة تحيط به کرة معلومة، اثر ثابت بن قزّه» (با همکاری)

«Ein Fragment aus dem *Kitāb as-Ṣabr war-Ridā*, des al Hārīt al Muḥāsabi, *Islamica* 6, 1934, 283-289.

«بخشهایی از کتاب الصبر و الرضا از الحارث المحاسبی»
Munis al- 'ushshāq, The Lover's Friend. By Shihābuddin Suhrawardi, Magtūl. Ed. by Otto Spies. Stuttgart: W. Kohlhammer, 1934.

مونس العشاق، تألیف شهاب‌الدین سهروردی مقتول (تصحیح)

«A classical Prayer for the King's Use», *IC* 9, 1935, 485-486.

«دعای مرسوم شاهان»

«Die iranische Lichtlehre im Islam», *FF* II, 1935, 198-199.

«اشراق ایرانی در اسلام»

«Die *Manāqib* des al-Awzā'i», *ZS* 10, 1935, 189-213.

«المناقب اثر اوزاعی»

«Al-Mugultai's Spezialwerk über Märtyrer der Liebe», *Kahle Festschrift*, 1935, 145-155.

«اثر ویژه المغلطای درباره شهدای عشق» (اشاره به کتاب الواضح المتین فی ذکر من استشهد من المحبین)

Three Treatises on Mysticism by Shihabuddin Suhrawardi Maqtul, with an Account of His Life and Poetry. Ed. and tr. by Otto Spies and S.K. Khatak. Stuttgart: W. Kohlhammer, 1935; [Reviewed by Margaret Smith. *BSOAS* VIII, 1935-7, 1170-1].

سهرساله درباره تصوف از شهاب‌الدین سهروردی مقتول، همراه با شرحی از زندگی و اشعار او (ترجمه و ویرایش با همکاری)

«Über wichtige Handschriften in Meschhed», *Orient. Stud. E. Littmann überreicht*, 1935, 89-100.

«درباره نسخ خطی مهم در مشهد»

«Die Bibliotheken des Hidschas», *ZDMG* 90, N. F. 15, 1936, 83-120.

«کتابخانه‌های حجاز»

«Die Geschichte von Dschewri Tschelebi»,

«یادنامه کارل شوی و نوشته‌هایش، ۷ دسامبر ۱۹۲۵»

«Islamisches Nachbarrecht nach schafi'itischer Lehre», *ZVRW* 24, 1927, 392-421.

«حق همسایگی در اسلام براساس احکام شافعی»

Türkische Erzähler der Gegenwart. Eingeleitet und Übers. 1927. [For criticism see: Herbert W. Duda. *OLZ*, 1928.]

راویان ترک در دوران معاصر (مقدمه و ترجمه)

«Tunesisches Schattentheater», *Festschrift W.Schmitt*, 1928, 693-702.

«تئاتر سایه‌ای تونس»

Türkische Volksbücher. Ein Beitrag zur vergleichenden Märchenkunde, Leipzig: H. Eichblatt, 1929.

کتابهای عامیانه ترکی، مقاله‌ای پیرامون قصه‌شناسی تطبیقی

«Das Depositum nach islamischem Recht», *ZVRW* 45, 1930, 243-300.

«ودیعہ در فقه اسلامی»

«Drei biographische Werke über Sūfis», *MO* 24, 1930, 1-56.

«سه اثر درباره زندگینامه صوفیان»

Bessel-Hagen, E. und Spies, O. «Das Buch über die Ausmessung der Kreisringe des Ahmad ibn 'Omar al-Karābisi», Hrsg. Übersetzt und erläutert, *Quellen und Studien zur Geschichte der Mathematik, Astronomie und Physik*, Abt. B: Studien I, 1931, 502-540.

«درباره کتاب مساحه‌الحلقه، اثر احمد بن عمر الکرابیسی» (با همکاری)

«Zur Stambuler Geheim-und Berufssprache», *OLZ* 34, 1931, 1021-1030.

«درباره زبان رمزی و حرفه‌ای استانبولی»

«Beiträge zur arabischen Literaturgeschichte: Juristen, Historiker, Traditionarier», Leipzig: Deutsche morgenländische Gesellschaft, 1932.

«مقاله‌هایی پیرامون تاریخ ادبیات عرب، فقها، تاریخ‌نگاران و محدثان»

Bessel-Hagen, E. and Spies, O. «Thābit b. Qurra's Abhandlung über einen halbregelmässigen Vierzehnfächer», *Quellen und Studien zur Gesch. der Math., Astr. und Phys.*, 1932,

«Zum türkischen Wörterbuch», *OLZ* 46, 1943, 433-444.

«درباره واژه‌نامه ترکی»

«Arabische Neuerscheinungen in Indien während der Kriegsjahre», *Islam* 28, 1948, 106-110.

«آثار جدید عربی منتشر شده در هندوستان طی سالهای جنگ»

Beiträge zur Sprach- und Kulturgeschichte des Orients. Heft 1. Walldorf. Hessen: Verlag für Orientkunde, 1949.

مقاله‌هایی در زمینه زبان و تاریخ فرهنگ شرق

Das Geisterhaus: Türkische und ägyptische Novellen. Kevelaer; Butzon & Becker, 1949.

خانه ارواح: داستانهای بلند ترکی و مصری

Der Orient in der deutschen Literatur. Keveläer, Rhid: Verlag Eutzon & Eacker, 1949-1951.

شرق در ادبیات آلمان

«Über den Ursprung des Freitags als Gottesdienstag im Islam», *Alttestamentl. Stud. F. Nötscher. gewidmet*, 1950, 246-264.

«درباره خاستگاه جمعه به عنوان روز عبادت در اسلام»

«Indische Handschriften von Ibn Ḥazm's *Garnharat ansāb-al-'arab*», *Doc. isl. ined.* 1952, 99-106.

«نسخ خطی هندی از اسباب العرب، اثر ابن حزم»

Orientalische Stoffe in den Kinder- und Hausmärchen der Brüder Grimm. Walldorf Hessen, Verlag für Orientkunde, 1952.

موضوعهای شرقی در قصه‌های برادران گریم

Pritsch, E. and Spies, O. «Der islamische Werklieferungsvertrag nach al-Kāṣānī», *ZVRW* 56, 1935, 47-75.

«قرارداد اسلامی تحویل محصول طبق نظر کاشانی» (با همکاری)

Pritsch, E. and Spies, O. «Das Findelkind im islamischen Recht nach al-Kāṣānī», *ZVRW* 57, 1954, 74, 101.

«بیجه سرراهی در فقه اسلامی از نظر کاشانی» (با همکاری)

«Kāmil Ūl-kelām ve-Bānū-yi Gihān», Eine türkische Rahmenerzählung, *Westöstl. Abh. R. Tschudi Überreicht*, 1954, 263-277.

(Eine volkstümliche türkische Erzählung), *Anthropos* 31, 1936, 800-820.

«داستان جورى چلبی» (یک داستان عامیانه ترکی)

Mughulai's Biographical Dictionary of the Martyrs of Love. Ed. from the two extant manuscripts in Istanbul... by Otto Spies. Stuttgart: W. Kohlhammer, 1926.

تذکره المغلای درباره شهدای عشق (تصحیح)

An Arab Account of India in the 14th Century Being a translation of the chapters on India from al' Qalqashandi's *Subḥul-ashā* by Otto Spies. Stuttgart: W. Kohlhammer, 1936.

شرحی عربی درباره هندوستان سده چهاردهم (ترجمه بخشهای مربوط به هندوستان از صیح الاعشی اثر قلقشندی)

«Al-kindī's Treatise on the Cause of the Blue Colour of the Sky», *JBBRAS*. N. S. 13, 1937, 7-19.

«مقاله الکندی پیرامون دلیل آبی بودن رنگ آسمان»

Verzeichnis der Schriften von Carl Brockelmann. Zusammengestellt, Leipzig: O. Harrassowitz, 1938.

فهرست آثار کارل بروکلمان، (گردآوری)

... *Zwei volkstümliche Liebesgeschichten aus dem Orient*. Übersetzt und untersucht. Helsinki: Suomalainen tiedeakatemia. Academia scientiarum fennica, 1939.

دو رمان عشقی شرقی (ترجمه)

Das Blutgeld und andere türkische Novellen. Ausgewählte Übersetzungen aus der modernen türkischen Literatur, übersetzt und besprochen. Leipzig: F. Meiner, 1942.

خون‌بها و دیگر داستانهای ترکی (ترجمه و نقد)

Ibn Fadlallāh al 'Omari's *Bericht über Indien* in seinem Werke *Masālik al-absār fi Mamālik al-amṣār*. Hrsg. und Übers. von Otto Spies, Leipzig: O. Harrassowitz 1943.

گزارشی درباره هندوستان از ابن فضل‌الله عمری با نام مسالك الابصار فی ممالك الامصار (گردآوری و ترجمه) «Die türkische Prosaliteratur der Gegenwart», *WT* 25, 1943, 1-120.

«ادبیات منثور ترکی در دوره معاصر»

W. Honerlach und O. Spies. Louvain: L. Durbecq, 1956-57. (Corpus scriptorum Christianorum Orientalium. V. 161, 162, 167-168. Scriptores Arabici t.16-19).

فقه النصرايه از ابن الطيب (گردآوری و ترجمه، با همکاری) *Türkische Chrestomathie aus moderner Literatur*. Wiesbaden: O. Harrassowitz, 1957; Verbesserte Auflage, 1968.

گلچینی از ادبیات نوگرای ترک (تجدید چاپ و ویرایش) «Ein Ferman Sultan Sülejmans des Prächtigen an König Johann Sigismund von Siebenbürgen», *Jean Deny Armağani*, 1958, 221-229.

«فرمانی از سلطان سلیمان کبیر به یوهان زیگیسموند پادشاه هفت اقلیم»

«Un grand juriste musulman: Mohammed Ibn al-Hasan al-Shaibani», *Rapports généraux au Ve Cong. int. de droit comparé*, Bruxelles: 1958 (1960), 125-129 [Offprint in SOAS].

«فقیه بزرگ مسلمان: محمدابن الحسن الشیبانی» *Türkisches Puppentheater. Versuch einer Geschichte des Puppentheaters im Morgenland*. Lechte: Emsdetten (Westf.), 1959.

خیمه شب بازی ترکی و تاریخ خیمه شب بازی در شرق «Ein altarabisches Brunnermärchen», *WZKM* 56, 1960, 207-211.

«یک قصه کهن عربی درباره چاه» «Die neue Türkei im Spiegel der modernen türkischen Literatur», *PZG* 34-35, 1960, 559-569, [Offprint in SOAS].

«ترکیه جدید در آینه ادبیات نوگرای ترکی» «Beiträge zur Geschichte der arabischen Zahnheilkunde», *AGM* 46, 1962, 153-177.

«مقاله‌هایی در زمینه تاریخ دندان پزشکی اعراب» «Das System der Nichtigkeit im Islamischen Recht», *Max planck Inst. für ausl. u. internat. Privatrecht, Deutsche Ländersreferate zum VI. Int. Kong. f. Recht svergleichung in Hamburg*. 1962, 87-99, [Offprint in SOAS].

«نظام بطلان در فقه اسلامی» «Tendenzen und Strömungen in der türkischen Literatur der Gegenwart», *ZKT* 12, 1962, 186-195.

«کامل الکلام و بانوی جهان» (داستانی ترکی) «Ein Investiturschreiben des abbasidischen Kalifen in Kairo an einen indischen König», *Schaft Pers. Vol.*, 1955, 241-253.

«تیول نامه خلیفه عباسی در قاهره به یکی از پادشاهان هندوستان»

Leben und Abenteuer des Dolmetschers Osmon Aga. Eine türkische Autobiographie aus der Zeit der grossen Kriege gegen Österreich. Unter Benutzung der Vorarbeiten von Heinz Griesbach ins deutsche Übertragen und Erläutert, von Richard F. Kreutel und Otto Spies. Bonn: Selbstverlag des Orientalischen Seminars der Universität Bonn, 1954; 1962.

زندگینامه و ماجراهای عثمان آقای مترجم، به قلم خودش (ترجمه، با همکاری)

The Treatise on the Natures of Pearls of Schaikh 'Ali Hasin. Edited and tr. by S. Khan Khatak and O. Spies, Walldorf-Ileson: Verlag für Orientkunde, 1954.

مقاله شیخ علی حسن پیرامون طبیعت مروارید (ترجمه، ویرایش، با همکاری)

«Die Lehre von der Haftung für Gefahr im islamischen Recht», *ZVRW* 58, 1955, 79-95.

«مبحث جزا در فقه اسلامی» *Studia Indologica*. Festschrift für Willibald Kirfel zur Vollendung seines 70. Lebensjahres. Bonn: Selbstverlag des orientalischen Seminars der Universität Bonn, 1955.

مطالعات هندشناسی (ویرایش) «Der türkische Bauer in der Erzählliteratur», *WZ*, N. S. 4, 1955, 40-46.

«دهقانان ترک در ادبیات داستانی» «Türkisches Sprachgut im Hindustani», *Studia Indologica*, W. Kirfel, 1955, 321-343.

«میراث زبان ترکی در زبان هندی» «Der deutsche Beitrag zur Erforschung Avicennas», *Avicenna Commem. Vol.*, 1956, 93-103.

«سهام آلمانی‌ها در تحقیق درباره ابن سینا» Ibn al Tayyib, d. 1043. *Figh an-Nasrāniya*, (Das Recht der Christenheit.) Hrsg. [und Übers.] von

«مقاله‌هایی پیرامون کتابشناسی پزشکی و داروسازی در اسلام»

«Schicksale türkischer Kriegsgefangener in Deutschland nach den Türkenkriegen», *Festschrift W. Caskel*, 1968, 316-335.

«سرنوشت اسرای جنگی ترک در آلمان بعد از جنگهای ترکها»

«Das türkische Drogen - und Medizinbuch des Ishāq Ibn Murād», *Studia Orientalia in memoriam C. Brockelmann*, 1968, 185-192.

«کتاب دارو و پزشکی به زبان ترکی، اثر اسحاق ابن مراد»
«A Hitherto Unknown Account of the Destruction of Bagdad by the Mongols», *Proc. 26th Int. Cong. Or.* 1964, VI, 1970, 347.

«گزارشی کشف نشده دربارهٔ انهدام بغداد توسط مغولها»
Thies, H. J. «Die Propädentik der arabischen Chirurgie, nach Ibn al-Quff», *Südhooffs Archiv* 55, 1971, 373-393.

«درآمدی بر علم جراحی اعراب براساس نظریات ابن‌القوف»

«Arabische Quellenbeiträge zum Rechtsinstitut der Delegation (Hawāla)», *ZVRW* 73, 1972, 17-47.

«منابع مقاله‌های عربی پیرامون اصطلاح حقوقی (حواله)»
«Arabische Stoffe in der disciplina clericalis», *Rhein, Jhb. Volkskunde* 21, 1973, 170-199.

«روایت عربی راجع به مشئون روحانیت»
«Islam und Syntage», *Oriens Christianus* 57, 1973, 1-30.

«Kurdische Märchen im Rahmen der orientatische vergleichenden Märchenkunde», *Febula* 14, 1973, 205-217.

«قصه‌های کردی در قصه‌شناسی تطبیقی شرقی»
«Beiträge zur türkischen Literaturgeschichte», *WI* 15, 1974, 183-232.

«مقاله‌هایی در زمینهٔ تاریخ ادبیات ترکی»
Die Silberpappel mit den goldenen Früchten und andere türkische Volksmärchen. Wiesbaden: B. Heymann Verlag, 1976.

«سپیدار با میوه‌های طلایی و دیگر قصه‌های ملی ترک»
«Arabisch-islamische Erzählstoffe», *EM* I,

«گرایشها و جریان‌های ادبیات معاصر ترکی»

«Activities of the Turkish Delegation in the 26th Congress of Orientalists», *ITED* 4, 1964, 119-127.

«تلاشهای هیأت نمایندگی ترکیه در بیست و ششمین کنگرهٔ خاورشناسی»

«Eine Liste türkischer Kriegsgefangener in Deutschland aus dem Jahre 1700», *Islam* 39 1964, 233-241.

«فهرستی از اسیران جنگی ترک در آلمان در ۱۷۰۰ م»
«Das Spiel vom falschen Sklavenhändler. Ein türkisches Schattenspiel», *Oriens* 17, 1964, 1-59.

«نمایش برده‌فروش قلایی. تئاتر سایه‌ای ترکی»
«Djassas, Ahmad B. 'Ali Abu Bakr al-Razi», *EI*, V. II, 1965, 486.

«الخصاص احمد بن علی ابوبکر الرازی»
«Ein unbenutzter Bericht über die Mongolen in Bagdad», *Islam* 40, 1965, 97-112.

«گزارشی استفاده نشده دربارهٔ مغولها در بغداد»
«Ghasb», *EI*, Vol. II, 1965, 1020.

«غصب»

«Istanbuler Handschriften zu dem Rechtswerk *Bada'i as Šanā'i* des Kāšānī», *Islam* 41, 1965.

«نسخ خطی استانبولی در مورد اثر حقوقی بدایع الصنائع کاشانی»

Türkischer Sprachführer, Grammatik, Gespräche, Redensarten. Unter Mitarbeit von Belms Emircan. Bonn: Dümmler, 1966. (Dümmlers Sprachführer Bd. 16).

کتاب آموزش زبان ترکی شامل دستور زبان، مکالمات و اصطلاحات (با همکاری)

Türkische Märchen. Hrsg. und übertragen von Otto Spies, Düsseldorf, Köln: Diederichs, 1967. Die Märchen der Weltliteratur.

قصه‌های ترکی (گردآوری و ترجمه)
«Über Brieftauben im arabischen Mittelalter», *Festschrift für W. Eilers*, 1967, 391-399.

«دربارهٔ کبوتران نامه‌بر بین اعراب در سده‌های میانه»
«Beiträge zur medizinisch-pharmazeutischen Bibliographie des Islam», *Islam* 44, 1968, 38-173.

از ۱۸۴۰ تا ۱۸۹۰ در دانشگاه ارلانگن تدریس می‌کرد. او از نخستین استادان سمنار واژه‌شناسی زبانهای شرقی و سمنار مطالعات تطبیقی زبانهای هند و اروپایی در دانشگاه ارلانگن بود. وی بانی مطالعات زبان پالی در آلمان بود. در ۱۸۶۷ برای خواندن خطوط میخی و دیگر خطوط باستانی به ایران آمد و به تحقیق در زبانهای ایرانی و دین زرتشتی پرداخت. وی ابتدا زبان سنسکریت را فرا گرفت، سپس شروع به یادگیری زبان فارسی، زبان و خط پهلوی، زبان ارمنی و پشتو کرد و معلوم ساخت که این زبانها از فروع زبان آریایی هستند. او طریقه صرف و نحو هر یک از زبانهای مذکور را پیدا کرد و به ترجمه خطوط میخی تخت‌جمشید پرداخت و کتابی در این باب گردآوری و تألیف کرد. وی به دستور دولت باواریا، نسخ خطی کتب مختلف از جمله اوستا، را ترجمه کرد، و تألیفاتی درباره این کتاب و نقش زرتشت دارد. همچنین درباره تاریخ ایران باستان تحقیقات وسیعی کرده است.

آثار

Chrestomathia persica. Nach den Handschriften der königl. Bibliothek in Copenhagen im Gundtexte herausg, übers. und erklärt von Fr. Spiegel, Leipzig: 1845; Editio et glossario explanari Fridericus Spiegel, Lipsiae: Sumtibus G. Engelmann, 1864.

متن ادبیات فارسی (ویرایش و فهرست توصیفی)
«Die persische Sprache und ihre Dialekte»,
HZWS I, Berlin: 1846, 56-79.

«زبان فارسی و گویشهای آن»
«Studien über das Zendavesta», ZDMG I, 1847,
243-63; V, 1851, 221-30; VI, 1852, 78-86; IX,
1855, 174-192.

«مطالعاتی پیرامون زنداوستا»
«Über die Handschriften des Vendidad und
das Verhältnis der Pahlavi-Übersetzung zur
Zendtext», K. Akad. d. Wiss., München: 1848.

«درباره نسخ خطی وندیداد و رابطه آن با ترجمه پهلوی
متن زند»

Beiträge zur iranischen Sprachkunde. Heft I,
Erlangen: 1857

مقالاتی پیرامون زبان‌شناسی ایرانی
«Über einige eingeschobene Stellen im Ven-

1976, 686-720.

«موضوعهای داستانهای عربی - اسلامی»
Türkische Volksmärchen. Hrsg. und übertragen.
Düsseldorf: Diederichs, 1978.

قصه‌های عامیانه ترکی (گردآوری و ترجمه)
«Ishak B. Murād», EI, V. IV, 1978.

«اسحاق بن مراد» [پزشک ترک]
«Das Märchen von den vierzig Mädchen», aus
dem Arabischen übers. Fabula 4, 1-19;
[Offprint in SOAS].

«قصه چهل دختران» (ترجمه)
«Die orientalische Herkunft des Stoffes König
und seine drei Söhne», Rheinisches Jhb. F.
Volkskunde 12, 47-52; [Offprint in SOAS].

«خاستگاه شرقی موضوع قصه شاه و سه پسرش»
«Über die Kreuzigung im Islam», Religion und
Religionen, Festschrift G. Menching, 143-156,
[Offprint in SOAS].

«درباره مصلوب کردن در اسلام»
درباره‌اش
Hönerbach, Wilhelm, 1911 ed. *Der Orient in
der Forschung*. Festschrift für Otto Spies zum
5. April 1966. Wiesbaden: Harrassowitz, 1967.

تحقیقات درباره شرق. یادنامه اتو اشپیس
Scheinhardt, H. «Otto Spies (1901-1981)»,
Materialia Turcica 6, 1980, 156-160.

«اتو اشپیس»
منابع ۸ ص ۴۸۷، ۴۹۲؛ ۹ ص ۲۲۵؛ ۲۱ ج ۲ ص ۸۶۱؛
۴۵ ج ۱ ص ۲۲، ۴۵۲، ۴۵۴، ۴۸۷؛ ۵۳ ج ۲ ص
۸۰۲-۸۰۳؛ ۹۴ ش ۳ ص ۱۰۳؛ ۱۰۱ ش ۶ ص ۱
۱۲۵؛ ۱۴ ج ۱ ص ۸۴۹-۸۵۰؛ ۱۳۸ ج ۲ ص ۱۵۰-۱۹۰۶.
۱۹۵۵ و ۱۹۵۶-۱۹۶۰ و ۱۹۶۱-۱۹۶۵ و ۱۹۶۶-۱۹۷۰ و
۱۹۷۱-۱۹۷۲ و ۱۹۷۳-۱۹۷۴ و ۱۹۷۵-۱۹۷۵ و ۱۹۷۵ و
۱۹۷۶-۱۹۸۰ و ۱۹۷۷ و ۱۹۷۹ و ۱۹۸۶؛ ۱۵۱ ج ۷ ص
۴۸۷-۴۸۶؛ ۱۵۲ ج ۲ و ۸ و ۹.

اشپیکل، فریدریش فون [fridriš fon ešpigel]
Spiegel, Friedrich Von

(۱۸۲۰-۱۹۰۵)، آیین زرتشتی، زبان‌شناسی شرقی، خط و
زبانهای ایرانی.

۱۱ ژوئیه در وورتسبورگ - آلمان - به دنیا آمد. در
ارلانگن، لایپزیگ و بن به تحصیل زبانهای شرقی
پرداخت.

«On the Avesta, and the Zend and Pahlavi Languages», in a letter dated 17th May 1855, to the Rev. Murray Michell. *JBBRAS*, 11th Oct. 1855, 492-6.

«درباره اوستا و زبانهای زند و پهلوی»

«Studien über das Zendavesta», Redaktion und Abfassung des *Zendavesta*. *ZDMG* IX, 1855, 174.

«مطالعاتی درباره زند اوستا»

«Über die iranische Stammverfassung», *DAW* 39, München; Abhandlung 7, pt, 3, 1855, 673.

«درباره سرشت نزدهای ایرانی»

Einleitung in die traditionellen Schriften der Persen, I.er. Teil=Huzvaresch-Grammatik. II.er=Die traditionelle Literatur. Wien: 1856-60.

مدخلی به روایات پارسیات

«Arya, airya, aryeaman, airyamâ, und zur altpersischen Syntax», *BVSP*. I, 1856, 129-38; Leipzig: 1882.

«Aryo, airya, aryeaman, airyamâ و درباره نحو

زبان فارسی باستان»

Grammatik der Huzvaresch-Sprache. Wien: 1856.

دستور زبان هزارش

«Die neueren Forschungen über das Avesta und ihre Einflüsse», *Das Ausland*. 1856.

«تحقیقات جدید پیرامون اوستا و تأثیر این تحقیقات»

«Das einunddreissigste Capitël des Bundeheesh», *Das Ausland*, 1857, 433-35.

«سی و یکمین فصل بدهش»

Die heiligen Schriften der Parsen. Bd. II. Visperad und Yasna (Pah-Übersetzung) Wien: 1858.

نوشته‌های مقدس پارسیان

Die traditionelle Literatur der Parsen in ihrem Zusammenhange mit den angrenzenden Literaturen ... Wien: 1860.

ادبیات سنی پارسیان در ارتباط با ادبیات کشورهای همسایه

«Kurzer Abriss der Geschichte der iranischen Sprachen», *ZVSF* II, 1861, 37.

didad», *DAW* 27, München: 1850, Abhandlung 6, 1; *Abth.* i-3, München: 1852-55; Bd. VI, *Abth.* 1, 175; *Abth.* 2, 281-283; Bd. VII, *Abth.* 2, 389-428.

«پیرامون چند نوشته الحاقی در وندیداد»

«Der zweite Teil des Vasna», ein Beitrag zur Textgeschichte des Zend-Avesta. *IS* I, 1850, 303-16.

«دومین بخش یسنا»

Die Alexandersage bei den Orientalen. Nach den besten Quellen dargestellt ... Leipzig: W.Engelmann, 1851.

افسانه اسکندر در نزد شرقیان

Grammatik der Parsisprache nebst Sprachproben. Leipzig: 1851.

دستور زبان پارسی همراه مثال

Über einige eingeschobene Stellen im Vendidad. Der 19. Fargard. Zur Begrüssung der Philologen, Schulmänner und Orientalisten ... Erlangen: 1851.

پیرامون چند نوشته الحاقی در وندیداد. فرگرد نوزدهم *Avesta. Die heiligen Schriften der Parsen*. 2Bd.

I. Der Vendidad, II. Visperad und Yasna, zum ersten Male im Grundtext der Huzvaresch-Übersetzung hrsg., wien: K.K.Hof und Staatsdruckerei, I. 1953, II, 1958; *Avesta. the religious books of the parses*. translation of the original manuscripts by Arthur Henry Bleek ... Hertford: 1864.

اوستا. نوشته‌های مقدس پارسیان. ج ۱. وندیداد، ج ۲. ویسپرد و یسنا (ویرایش)

«Die iranische Heldensage», *Allg. Monats. f. Wiss. u. Lit.* Feb. 1853, 105-197.

«افسانه پهلوانان ایرانی»

«Zend und Zendik», *ZDMG* VII, 1853, 103-6.

«زند و زندیک»

Zur Interpretation des Vendidad. Leipzig: 1853.

درباره تفسیر وندیداد

«Der neunzehnte Fargard des Vendidad», München: 1854, *Abh. d. K.B. Akad. Wiss.* München: 1850-54.

«نوزدهمین فرگرد وندیداد»

«Über das Leben Zarathustras», *SBAW*, 1867.

«درباره زندگی زرتشت»

«De la place occupée par les langues eranie-
nnes dans la famille linguistique Indogermanique», *RLphc*, 1869-1870, 113-22.

«جایگاه زبانهای ایرانی در خانواده زبانهای هند و ژرمنی»
Eranische Altertumskunde. Leipzig:
W.Engelmann, 1871-78. 3Vols.

فرهنگ ایران باستان

«Das Urland der Indogermanen», *Das Ausland*,
1871.

«سرزمین اولیه هند و ژرمن‌ها»

«Zur Erklärung des Avesta», *ZDMG* XXV,
1871, 297-320; XXVI, 1872, 697-721; XXVII,
1873, 649-68.

«درباره تفسیر اوستا»

«Die dritte Person Pluralis des Perf.red.med. in
Altbaktrischen», *ZVSF* 20, 1872. 155-7.

«سوم شخص جمع در باکترایی باستان»

«Zur vergleichenden Religionsgeschichte», *Das
Ausland*, 1872.

«پیرامون تاریخ تطبیقی مذاهب»

Arische Studien, Erstes Heft, I. Beiträge zur Alt
baktrischen Grammatik. II. Der Einfluss des
Semitismus of das Avesta. III. Zur Geschichte
des Dualismas. IV. Das dreissigste Capitel des
Yacna in Huzvareschübersetzung. V. Avesta und
Schahname. VI. Zur Lehre von Infinitiv und
Absolute in den arabischen Sprachen.
Leipzig: 1874.

مطالعات آریایی

«Kasten und Stände in der arischen Vorzeit»,
Das Ausland, 1874.

«گروهها و طبقات اجتماعی پیش از دوره آریایی»

«Vendidad. Translated into Gujerati, Avesta
translated by C. de Harlez», *ZDMG* XXX,
1876, 543-; XXXIII, 1879, 303.

«وندیدا ترجمه شده به گجراتی؛ اوستای ترجمه شارل
ژوزف دو ارله»

«Perser». *Jahresberichte der
Geschichtswissenschaft*, Berlin: 1878-1892.

«پارسیان»

«خلاصه‌ای از تاریخ زبانهای ایرانی»

«Über den Gebrauch des Dualis im
Altbaktrischen», *SBAW*, 2, 1861, 195-212.

«درباره استفاده از تشبیه دز باکترایی باستان»

Neriosengh's Sanskrit Übersetzung des Yasna.
Herausg. und erläutert. Leipzig: 1861.

ترجمه سنسکریتی نریوسنگ از یسنا

Die altpersischen Keilinschriften. Im Grundtexte
mit Übersetzung, Grammatik und Glossar.
Leipzig: 1862.

«کپی‌های میخی پارسی باستان، با متن اصلی، ترجمه،
دستور زبان و واژه‌نامه»

«Veda and Zandavesta», *Das Ausland*, 1862.

«ودا و زند اوستا»

«Bemerkungen über einige Stellen des Avesta»,
ZDMG 17, 1860, 48-74.

«ملاحظات پیرامون بخشهایی از اوستا»

Érân, das Land zwischen dem Indus und Tigris.
Beiträge zur Kenntnis des Landes und seiner
Geschichte. together with Windischmann's
zoroastrische Studien. Berlin: F.Dumler, 1863.

ایران، سرزمینی میان سند و دجله

Windischmann, Friedrich Heinrich Hugo,
1811-1867. *Zoroastrische Studien*. Abhandlungen
zur Mythologie und Sagengeschichte des alten
Iran, von Fr.Windischmann. Nach dem Tode
des Verfassers herausg. von Fr.Spiegel. Berlin:
E.Dümmler's Verlagsbh. (Harrwitz und
Gossmann) 1863.

مطالعات زرتشتی (گردآوری)

«Auswaertige Beziehungen Persiens», Die
Laender im Osten. *Das Ausland* 45, 1864; und
17, 1866.

«روابط خارجی ایران»

Kommentar über das Avesta. 2Bde, Wien:
1864-68. I. Bd. Der Vendidad II. BD. Vispred
Yasna und Khordah Avesta. 1868.

تفسیری درباره اوستا

*Grammatik der altbaktrischen Sprache nebst
einem Anhang über den Gâthâdialekt*. Leipzig:
W.Engelmann, 1867.

دستور زبان باکترایی (بلخی) باستان

- «واژگان گروه زبانی آریایی»
 «Zur Textkritik des Awesta», ZDMG XXXVI, 1882, 586-619, 627-64.
- «پیرامون نقد متون اوستا»
 «Eran und Iran», BBKIGS IX, 1884, 189-92.
- «ارن و ایران»
 «De l'exégèse et de la correction des textes avestiques», ZDMG 38, 1884, 492.
- «درباره تفسیر و تصحیح متون اوستایی»
 «Zur Geschichte des Avesta Kalenders», ZDMG XXXVIII, 1884, 433-6.
- «درباره تاریخ تقویمهای اوستایی»
 «Le Demon Azi», Mus., t.4, 1885, 385-386.
- «شیطان ازی (ازدها)»
 Geiger, Wilhelm, 1856-1943. *The Age of the Avesta and Zoroaster*. From the German of Dr. Wilhelm Geiger and Dr. Fr. Von Spiegel, by Darab Dastur Peshotan Sanjana ... London: H. Frowde, 1886.
- عصر اوستا و زردشت (با همکاری)
 [این کتاب با عنوان و مشخصات زیر به فارسی ترجمه و چاپ شده است:
 عصر اوستا. ترجمه مجید رضی، تهران: آسیا، ۱۳۴۳.]
- Iranian Atr.* Translated from the German by Darab Dastur Peshotan Sangana, 1886.
- هنر ایرانی
 «Das persische Königsbuch und seine Bedeutung für Geographie und Geschichte», *Russland*, 1886, No.44, 1041-6; No.45, 1066-75; No.66, 1088-90.
- «شاهنامه ایرانی و اهمیت آن برای تاریخ و جغرافیا»
 «Das arische Periode und ihre Zustände», *Einzelbeiträge zur allgemeinen und vergleichenden Sprachwissenschaft* 3, Leipzig: 1887.
- «دوره آریایی و اوضاع آن»
 «La réforme de Zarathustra», *Mus*, 1887, 614-623.
- «اصلاح دینی زرتشت»
 «Zur Lehre von Nominalstämmen im Neupersischen», *Wiener Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes* I, 1887, 249-50.
- «Zur vergleichenden Mythologie», *Das Ausland*, 1878.
- «پیرامون اسطوره‌شناسی تطبیقی»
 «Adar Gushasp», ZDMG XXXIII, 1879, 496-501.
- «آتشکده آذرگشسب»
Avesta and the Genesis or the relations of the Iranians to the Semitics. Translated from the German by K.R. Cama. Bombay: 1880.
- اوستا و سفر پیدایش یا روابط ایرانیان باستانی‌ها
 «Über die Nationalität des Cyrus», *Das Ausland*, 1880, 268-72.
- «درباره ملیت کورش»
 Zur Geschichte des Avestakalenders, ZDMG XXXVIII, Die Arische Periode. Leipzig: 1881; 1887.
- عصر آریایی
 «Das Königtum der asiatischen Indogermanen», *Deutsche Revue* 6, IV, 1881, 124-34.
- «پادشاهی هند و ژرمن‌های آسیایی»
 «Ormazd und Ahriman», *Neuen Reich*, 1881, NO. 30.
- «اهورمزدا و اهریمن»
 «Über das Vaterland und das Zeitalter des Avesta», ZDMG XXXV, 1881, 629-45; 1887, 280-96.
- «درباره سرزمین و عصر اوستا»
 «Shahnameh», ed. Vullers, *Museon*, 1882.
- شاهنامه
Vergleichende Grammatik der alirischen Sprachen. Grundlegende Vergleichende Darstellung der altririschen Dialekte, der Keilschrift und des Awesta, mit Berücksichtigung der neuirischen und indischen Sprachen. Lautlehre, Morphologie, Flexionslehre und Syntax. Mit einer Einleitung und einem Sach- und Wortregister. Leipzig: 1882. Reprint: 1970.
- دستور تطبیقی زبانهای ایرانی باستان
 «Le vocabulaire de l'unité linguistique aryaque», *Mus*, Louvain: 1882, 161-72.

- «پیرامون تاریخ الفبای اوستا»
تاریخ کیش‌ها و آثار باستانی ایران تا انقراض دوره ساسانیان. ۳ جلد، ۱۸۷۱-۱۸۷۸.
- مادوپارس. لایپزیک، ۱۸۸۳ و ۱۸۸۵.
- تاریخ ایران قبل از اسلام از آغاز تا ظهور اسلام
درباره‌اش
Spiegel Memorial Volume, Papers on Iranian subjects written by various scholars in honour of the late Dr. Frederic Spiegel. Ed. by Jivanji Jamshedji Modj, B.A., Bombay: British India press, 1908.
- یادنامه اشینگل
منابع ۱۹ ص ۳۴، ۷۲؛ ۳۵؛ ۴۲؛ ۳۲۸-۳۲۹؛ ۴۵ ج ۱ ص ۳۰۶، ۳۲۶-۳۴۰، ۳۴۲، ۳۴۶، ۳۵۰، ۳۵۷، ۳۶۰، ۵۴۰، ۵۸۳، ۵۸۴، ۵۴ ص ۱۸۵، ۷۵؛ ۲۱۸؛ ۹۹ ص ۱۳۴۷؛ ۷ ص ۱۲۱؛ ۱۱۳ ص ۱۳۳۱؛ ۱۰ ص ۸۵؛ ۱۱۷ ج ۱ و ۱۲۵ ج ۱۴ ص ۸۱۹-۸۲۰؛ ۱۳۷ ج ۵ ص ۵۶۵؛ ۱۵۱ ج ۷ ص ۴۸۵؛ ۱۵۲ ج ۱ و ۲ و ۳ و ۵ و ۶ و ۷ و ۸ و ۹؛ ۱۵۸ ص ۳۶۷۸؛ ۱۶۴ ص ۱۳۹۱-۹۲.
- اشتایگر، آرنالد [ärnald eštayger]
Steiger, Arnald
(۱۸۹۶-). اسلام در اسپانیا.
در سویس به دنیا آمد. وی سرپرست بخش مطالعات شرقی مؤسسه مطالعات بین‌المللی سویس بود.
آثار
Contribucion a la fonetica del hispano-arabe y de los arabismos en el ibero-Romanico y el sicilians. Madrid: Impr. de la libreria y casa editorial Hernando (s.a.) 1932.
مقاله‌ای درباره آواشناسی زبان اسپانیایی متأثر از عربی و معربات دخیل در گویشهای ایرایی-رومانیایی و سیسیلی «Zur sprache der Mozaraber», (sonderabdruck aus Sache Ort und Wort. Festschrift Jakob Jud: Romanica Holvetica, 20, 624-723). Droz: Geneve: Rentscht zurich-Erlenbach, 1942.
درباره زبان مزارابها (مستعربه‌ها)
«Un inventario mozarabe de la iglesia de covarrulvas», *And* 21, 1956, 93-112.
- «مبحث ستاکها در فارسی جدید»
«Avesta and Shahname», ZDMG 45, Leipzig: 1891, 187-203.
«اوستا و شاهنامه»
«Die alten Religionen in Eran», ZDMG LII, 1898, 187-196.
«مذاهب قدیمی در ایران»
«Über den Zoroastrismus», ZDMG LVII, 1903, 745-6.
«درباره آیین زرتشت»
«Cyrus und Kuru. Cambyes und Kambojia», *Beitz Vergl. Sprachfors.*, Vol. I, 1956, 32-38.
«سیروس و کوروش. کامبیز و کمبوجیه»
«Der Einfluss des Semitismus auf das Avesta», *Arische Studien* I, Leipzig, 45-61.
«تأثیر عقاید سامی بر اوستا»
«Das einunddreissigste Kapitel des Bundelesh», ZDMG II, 98-110.
«سی و یکمین فصل بندهش»
«Das erste Capitel des Bundelesh», ZDMG II, 48-110.
«نخستین فصل بندهش»
«Die ethnographische Stellung des. iranischen Volkes», *das Ausland*, 39 J., 850-57.
«جایگاه قوم‌شناختی ملت ایران»
«Redaction und Abfassung des Zend, Avesta», ZDMG XIX, 174-
«تحریر و تصنیف زند اوستا»
«Die Sage von Sam und Shahname», ZDMG, II, 245-61.
«افسانه سام و شاهنامه»
«Über die Gestirnedienst im Avesta», ZDMG. VI.
«درباره تأثیر ستارگان ذکر شده در اوستا»
«Vistaspa oder Hystaspes und das Reich von Baktr», *SHZ, neue folge* VIII, 1-21.
«ویشتاسپ یا هیستاسپ و حکومت باکتریا (بلخ)»
«Zur altbaktrischen Wortforschung», *ZVSF.* NF. III, (23), 188-200.
«پیرامون تحقیق و در واژگان زبان باکتریایی کهن»
«Zur Geschichte des Avesta Alphabetes», *BBKIGS* IX, 173-89.

«نقش ایران در کشورهای عربی خاورمیانه و اقیانوس هند»
«Moskaus Stellung im arabischen Nahen Osten», *Osteuropa* 26, 1976, 239-250.

«موقعیت مسکو در کشورهای عربی خاور نزدیک»
«Auf dem Wege nach Europa? Die Beziehungen zwischen der Türkei und der Europäischen Gemeinschaft durchlaufen eine kritische Phase», *Oriente* [Opladen] 18, 1977, 79-101.

«در راه اروپا؟» مناسبات ترکیه و جامعه اروپا مرحله‌ای
انتقادبرانگیز را پشت سر می‌نهد

«Development and Stability in The Mediterranean, 26-29 Januar 1977 in Athen», *Oriente* [Opladen] 18, 1977, 9-11.

«پیشرفت وثبات در مدیترانه، ۲۶ تا ۲۹ ژانویه ۱۹۷۷ در آتن»
«Irans regionale und internationale Rolle», *Oriente* [Leverkusen-Opladen] 19, 1978, 118-139.

«نقش منطقه‌ای و بین‌المللی ایران»
«Perspektiven der türkischen Aussen- und Sicherheitspolitik», *Eu. Ar.* 33, 1978, 431-440.

«چشم‌اندازهای سیاست خارجی و امنیتی ترکیه»
The Contemporary Middle Eastern Scene. Basic issues and major trends. Opladen: 1979 (in cooperation with Gusav Stein).

«محیط کنونی خاورمیانه، مسائل اساسی و جریانهای مهم
(با همکاری)

Europäisch-arabische Zusammenarbeit: Rahmenbedingungen, Probleme und Ansichten. Forschungsinstitut der deutschen Gesellschaft für auswärtige Politik, Bonn: Europa-Union Verlag [in Komm.], 1979. Arbeitspapiere zur internationalen Politik, 11.

«همکاری اروپا و اعراب: شرایط محدودکننده، مسائل و دیدگاهها (گردآوری)

«The Peace Treaty-New Era in the Middle East», *Aussenpolitik* [English ed] 30, 1979, 411-426.

«فهرست مزاراب‌های کلیسای کاواررولواس»
«Funcion espiritual del Islam en la Espana Medieval», *RIEI*, 6, 1958, 41-57.

«نقش معنوی اسلام در اسپانیای سده‌های میانه»
فی سبیل فهم الصوت باللغة الاسبانية. مدريد: ۱۹۳۲.
فن‌الشرطج. زوریخ: ۱۹۴۱.
منابع ۴۵ ج ۱ ص ۲۴۲، ۵۳ ج ۳ ص ۸۸۴، ۱۲۵ ج ۱۵ ص ۵۴، ۱۵۰ ص ۱۹۵۶-۱۹۶۰، ۱۵۱ ج ۷ ص ۵۲۵.

اشتاین باخ، اودو [udo eštāynbāx]

Steinbach, Udo

(۱۹۴۳-). سیاست خاور نزدیک و خاورمیانه.
۳۰ مه در پتاو^۱ (آلمان) به دنیا آمد. از ۱۹۶۵ تا ۱۹۷۰ در رشته شرق‌شناسی و زبان‌شناسی کلاسیک در دانشگاه‌های فرایبورگ^۲ و بازل^۳ نزد هانس رومر^۴ و فریتس مایر^۵ تحصیل کرد. وی زبانهای انگلیسی، فرانسه، عربی، فارسی و ترکی را می‌داند.

از ۱۹۷۱ تا ۱۹۷۵ رئیس بخش خاورمیانه در انستیتوی علوم و سیاست ابن‌هازن^۶، از ۱۹۷۵ رئیس بخش ترکی رادیو آلمان در کلن و از ۱۹۷۶ رئیس انستیتوی شرق‌شناسی هامبورگ بوده است. وی سفرهای بسیاری کرده عضو انجمنهای علمی، از جمله انجمن سیاست خارجی آلمان و انجمن اروپای جنوب شرقی و انجمن آلمانی کشورهای شرقی است. *Grundlagen und Bestimmungsfaktor der Aussen- und Sicherheitspolitik Irans*. Ebenhausen: 1975.

اصول و عوامل تعیین‌کننده در سیاست خارجی و امنیتی ایران

«Die Menschenrechte im Verständnis des Islam», *Verfassung und Recht in Obersee*, 8, 1975, 47-59.

«حقوق بشر از دیدگاه اسلام»
«The Middle East Conflict after Rabat and New York», *Aussenpolitik* [English ed.] 26, 1975, 30-42.

«درگیری در خاورمیانه پس از رباط و نیویورک»
«The Arab World: Where Is It Going?», *Aussenpolitik* [English ed] 27, 1976, 54-65.

«جهان عرب: مقصدش کجاست؟»
«Irans Rolle im Arabischen Nahen Osten und Indischen Ozean», *Oriente* [Opladen] 17 ii, 1976, 88-114.

1. Pethau	2. Freiburg
3. Basel	4. Hans Romer
5. Fritz Maier	6. Ebenhausen

Steinbach u.R.Robert unter redaktioneller Mitarbeit von M.Schmidt. Dumont 1: *Grundlagen, Strukturen und Problemfelder*. Opladen: Leske+Budrich, 1988, 813-821.

«آسیا و خاور نزدیک و میانه» (گردآوری، با همکاری)
«Horn von Afrika», *Der Nah. u. Mitt. Ost. Pol. Gesell. wirt. Gesch. Kult.* Hrsg. U. Steinbach und R. Robert unter redaktioneller Mitarbeit von M. Schmidt -Dumont. 1: *Grundlagen, Strukturen und Problemfelder*. Opladen: Leske+Budrich, 1988, 707-720.

«شاخ آفریقا» (گردآوری، با همکاری)
«Ideengeschichte im Zeichen von Kolonialismus, Unabhängigkeitsbewegung und Modernisierung», *Der Nah. u. Mitt. Ost. Gesell. Wirt. Gesch. Kult.* Hrsg. U. Steinbach und R. Robert unter redaktioneller Mitarbeit von M. Schmidt. Dumont. 1: *Grundlagen, Strukturen und Problemfelder*. Opladen: Leske+Budrich, 1988, 135-184.

«تاریخ آراء در نشانه‌های استعمارگری، جنبشهای استقلال طلبانه و نوین‌سازی» (گردآوری، با همکاری)
«Israelisch-arabischer Konflikt», *Der Nah. u. Mitt. Ost.: Pol. Gesell. wirt. Gesch. Kult.* Hrsg. U. Steinbach. und R. Robert unter redaktioneller Mitarbeit von M. Schmidt Dumont. 1: *Grundlagen, Strukturen und Problemfelder*. Opladen: Leske+Budrich, 1988, 639-661.

«کشمکش اعراب و اسرائیل» (گردآوری، با همکاری)
«Arbeitsgemeinschaft Vorderer Orient für gegenwartsbezogene Forschung und Dokumentation», (AGVO): Protokoll der Sitzung des Vorstands, 17 Februar 1989 in Hamburg (Deutsches Orient-Institut), *Orient* (Opladen / Leverkusen) 30, 1989, 343-345.

«مجمع همکاری در تحقیق و بررسی وضعیت فعلی شرق نزدیک»

«Germany's Middle Eastern Policy», *BRISMES (in association with AFEMAM): Proceedings of the 1989 International Conference on Europe and the Middle East ... Durham ... 1989.*

عصر جدید پیمان صلح در خاور میانه»

«Pekings Avancen im Nahen Osten», *China zwischen Weltrevolutionen und realpolitik*. P.J. Opitz (Hrsg.) Munich: Vögel, 1979, 161-175.

«امتیازات حکومت پکن در خاور نزدیک»
Politisches Lexikon Nahost. Beck, schwarze Reihe, München: Beck, 1979.

واژه‌نامه سیاسی خاور نزدیک
«Die Türkei im Umbruch?», tiefgreifende soziale und politische Wandlungen bewirken eine Orientierungskrise, *Orient* [Opladen] 20, 1979, 42-63.

«ترکیه در حال دگرگونی؟»
«Iran-Half-Time in the Islamic Revolution», *Aussenpolitik* [English ed.] 31, 1980, 52-68.

«ایران در نیمسال اول انقلاب اسلامی»
«Some Aspects of the Future Role of Western Countries in Regard to International Cooperation in the Mediterranean», Bielenstein (ed.). *Europe's Future in the Arab View: Dimensions of a New Political Cooperation in the Mediterranean Region*. Saarbrücken: Breitenbach, 1981; *Schriften des Instituts für internationale Begegnung*, 7, 49-56.

«جنبه‌هایی از نقش آینده کشورهای غربی در باب همکاری بین‌المللی در مدیترانه»
«Germany's Attitude Toward the Middle East», *American-Arab Affairs* 10, 1984, 33-43.

«رویه آلمان در خاور میانه»
Der Islam in der Gegenwart. In cooperation with Werner Ende. München: 1984.

اسلام در عصر حاضر (با همکاری)
«Bericht über die Reisen zur Beschaffung Grauer Literatur», *Orient* [Hamburg-Leverkusen] 28, 1987, 508-510. [Egypt, Sudan & Iran, für Deutsches Orient Institut].

«گزارشی پیرامون سفرهای تحقیقاتی به منظور تهیه منابع قدیمی»

Steinbach, U. & Alkazaz Aziz. «Asien und der Nahe und Mittlere Osten», *Der Nah. u. Mitt. Ost. Pol. Gesell. Wirt. Gesch. Kult.* Hrsg. U.

بودند که بعدها از دانشمندان ممتاز گردیدند.

آثار

Catalogus librorum hebraeorum in bibliotheca Bodleiana. Jussu curatorum digessit et notis instruxit M. Steinschneider. Berolini Typis A. Friedleander, 1852-60.

فهرست کتابهای عبری در کتابخانه بودلیان دانشگاه آکسفرد

Hebräische Bibliographie. Blätter für neuere und ältere Literatur des Judentums, redigiert von M. Schneider. Zugleich eine Ergänzung zu allen Organen des Buchhandel. Berlin: 1858-82.

کتابشناسی عبری

Bibliographisches Handbuch über die theoretische und praktische Literatur für hebräische Sprachkunde. Ein selbstständiger Anhang zu Gesenius. Geschichte der hebräischen Sprache und le long. Machs's Biblioth. Sacra für Lehrer, Theologen und Buch-händler bearbeit. von Moritz Steinschneider. Leipzig: F. C. W. Vogel, 1859.

کتابشناسی منابع علمی و نظری علوم زبان عبری

«Zur pseudepigraphischen Literatur des Mittelalters», Berlin Veitel Heine Ephraische Lehranstalt, Wissenschaftliche Blätter. I. Sammlung, No. 1-3, Berlin: In Commission bei A. Asher, 1862.

«دربارۀ منابع سده‌های میانه که اشتباهاً به نویسندگانی منسوب شده‌اند»

Lettere intorno ad Alcuhi. Roma: A. D. Bald. Boncompagni, 1863.

یادداشت‌هایی درباره‌ی الکوی

«Eine deutsche Übersetzung von Prinz und Dérwisch und Buch Esther und Reimen», HB,

Oxford: British Society for Middle Eastern Studies, 1989, 344-345.

«سیلست آلمان در خاورمیانه»

منابع ۶۲، ۱۵۰ س ۱۹۷۷ و ۱۹۷۹ و ۱۹۸۰ و ۱۹۸۵ و ۱۹۸۸ و ۱۹۸۹ و ۱۹۹۰، ۱۵۲ ج ۹.

اشتاین شنايدر، موریتس [morits estaynsnāyder] Steinschneider, Moritz

(۱۸۱۶-۱۹۰۷)، ادبیات عرب، کتابشناسی یهودی.

در پروس نیتز^۱ در موراویا^۲ (چکسلواکی) به دنیا آمد. ابتدا در زادگاهش به تحصیل پرداخت و سپس راهی پراگ شد و با کمک معلم خصوصی زبانهای فرانسه و ایتالیایی را به خوبی فراگرفت. در ۱۸۳۶ از مؤسسه‌ای در پراگ دیپلم معلمی در رشته زبان عبری دریافت کرد و در همان سال برای فراگیری زبانهای سامی راهی وین شد. آشنائیش با لئوپولد و کس^۳ سبب شد که به مطالعه ادبیات سده‌های میانه، کتب خطی عبری و کتابشناسی یهودی علاقه‌مند گردد. در ۱۸۳۹ به لایپزیگ رفت و شش ماه زیر نظر اساتید برجسته آنجا به مطالعه پرداخت. سپس به دانشگاه برلین راه یافت و مطالعه در زمینه‌های گوناگون را آغاز کرد.

در پراگ ترجمه و تألیف کتب درسی برای آموزش مقدماتی زبان عبری را برعهده گرفت. از ۱۸۵۲ تا ۱۸۶۰ در کتابخانه بودلیان آکسفورد و از ۱۸۶۹ تا پایان عمر به طور تمام وقت به عنوان معاون کتابخانه سلطنتی برلین مشغول به کار بود. در ۱۸۶۹ ریاست مدرسه دخترانه انجمن یهودی را عهده‌دار بود و در ۱۸۹۰ بازنشسته شد. حکومت پروس (آلمان)، به خاطر تقدیر از خدمات وی، او را به عنوان استاد افتخاری به خدمت گرفت. در زمینه نقش یهودیان در فرهنگ سده‌های میانه، تاریخ و فلسفه و به خصوص علم طب و علوم و ریاضیات سده‌های میانه مطالعه و تحقیق کرد. وی زندگی خود را وقف تهیه فهرستهای کتابخانه‌ها و کتابشناسی‌ها نمود و مقدمه‌هایی برای تاریخ ادبی و کتابشناسی یهود تهیه کرد. وی به دریافت نشانهایی از دانشگاهها و فرهنگستانهای مختلف از جمله، در ۱۸۸۷ از دانشگاه کلمبیا در نیویورک مفتخر گردید. دولوکس، فلاشر^۴، دلیتش^۵، سونتس^۶ و گایگر^۷ از اساتید برجسته وی و گولدتسیهر^۸، شاختر^۹، برودی^{۱۰}، مگنز^{۱۱}، مالتر^{۱۲}، مارکس^{۱۳}، کوهورت^{۱۴} و غیره از جمله شاگردان وی

1. Prossnitz	2. Moravia
3. Leopold Dukes	4. Fleischer
5. Delitzsch	6. Zunz
7. Geiger	8. Goldzieher
9. Schachter	10. Brody
11. Magnes	12. Malter
13. Marks	14. Kohut

Berlin: Buchdr. der königl. Akademie der Wissenschaften (O.Vogt), 1878- 97.

فهرست نسخ خطی عربی

«Hebräische Papyrusfragmente aus dem Fayyum», ZASA, 1879.

قطعه‌هایی از پاپیروس‌های عبری فیوم

Benjacob. Isaac ben Jacob 1801-1863. *Ozar ha-Sephrarim*. The savrus librorom hebraicorum Tam impressorum quam manu scriptorum. Auctore I.A. Ben Jacob Wilnensi. Ozar haseraphim (Bücherschatz). Bibliographie der gesammten hebräischen Literatur mit Einschluss der Handschriften bis (1863) nach den Titeln alphabetisch geordnet von I.A. Bengacob Hrsg. vom Sohne Jacob Benjacob Wilna, 1880.

کتابنامه جامع منابع عبری، شامل نسخ خطی تا ۱۸۶۳ میلادی بر پایه عناوین با ترتیب الفبایی (با همکاری) «Die Söhne des Musa ben Schakir», *Bibliotheca Mathematica*, 1887, 44-48, 71-75.

پسران موسی بن شاکر

Die arabischen Übersetzungen aus dem Griechischen. Leipzig: O.Harrassowitz, 1889-93.

ترجمه‌های عربی از یونانی

Die hebräischen Übersetzungen des Mittelalters und die Juden als Dolmetscher. Ein Beitrag zur Literaturgeschichte des Mittelalters, meist nach handschriftlichen Quellen, von Moritz Steinschneider ... Berlin: Kommissions Verlag des bibliographischen Bureaus, 1893.

ترجمه‌های عربی سده‌های میانه‌ای و مترجمان یهود

Die Beschneidung in ihrer geschichtlichen ethnographischen religiösen und medizinischen Bedeutung. Zum ersten Male umfassend dargestellt und unter Mitwirkung von Prof.dr. M.Steinschneider, J.Steinschneider, Pastor J.Rauchstein (and Others) herausgegeben von A.Glassberg. Berlin: C.Boas, 1896.

خته و اهمیت تاریخی، قوم‌نگاری، مذهبی و طبّی آن (با همکاری) *Zusätze und Berichtigungen zu einem Bibliographischen Handbuch über die Literatur für hebräische Sprachkunde*. Leipzig: 1859;

Bd. 7, Berlin: 1864, 24-42.

ترجمه‌ای از حکایت شاهزاده و درویش به آلمانی

«Die Mittleren Bücher der Araber und ihre Bearbeiter», A Photostatic reproduction of 456-498 from *ZMPH*. zehnter Jahrgang, 1865.

کتابهای سده‌های میانه‌ای اعراب و تهیه‌کنندگان آنها

Darstellung der Philosophie Plato's Bei den Arabern. Leben und Testament des Aristoteles von Ptolemaeus. Grösstenteils nach handschriftlichen Quellen von Moritz Steinschneider. St. Petersburg etc.: Commisionnaires de Imperiale de sciences, 1869.

توصیف نظریه فلسفی افلاطون در نزد اعراب

Al-Farabi, des arabischen Philosophen, Leben Und Schriften, mit besonderer Rücksicht auf die Geschichte der griechischen Wissenschaft unter den Arabern. Nebst Anhängen: Joh. Philoponus bei den Arabern; Darstellung der Philosophie Plato's; Leben und Testament des Aristoteles von Ptolemaeus. Grösstenteils nach hand. Quellen. st. Petersburg. *Mem. de l'Acad. de Sci. de St. Petersburg* 13, (4), 1869, Neudruck: 1966.

زندگی فارابی، فیلسوف عرب، همراه با نگرشی به تاریخ علم یونان رایج بین اعراب

«Zu Kalila wa Dimna», *ZDMG* 27, 1873, 553-65.

درباره کلیله و دمنه

Vite di matematici arabe. Tratte da un'opera inedita di Bernadino Baldi, con note di M.Steinschneider ... Roma: Tip. Delle Scieinze mathematiche ... fisiche, 1874.

زندگی ریاضیدانان عرب (با همکاری)

Polemische und apologetische Literatur in arabischer Sprache zwischen Moslimen, Christen und Juden. Nebst Anhängen verwandten Inhalts. Mit Benutzung handschriftlicher Quellen, von Moritz Steinschneider. Leipzig: F.A.Brockhaus, 1877.

ادیات دفاعی - جدالی به زبان عربی در بین مسلمانان و مسیحیان و یهودیان

Verzeichniss der hebräischen Handschriften.

12-19; 11, 1908, 17-24.

ریاضیدانان و منجمان عرب»

«Zur alchimistischen Literatur der Araber», (Vgl. diese Zeitschrift Bd. 58, 300), ZDMG 60, 1906.

«درباره منابع مربوط به کیمیاگری لعراب»

Zur Optilistik des 'Isa ben 'Ali. (9. Jahrh.) und des sogenannten Canamusli Janus II, 1906.

درباره چشم پزشکی عیسی بن علی

Jüdische Typographie und jüdischer Buchhandel. Von Moritz Steinschneider und David Cassel, 1938.

فن چاپ و تجارت کتاب در نزد یهودیان (با همکاری)

Die europäischen Übersetzungen aus dem Arabischen bis Mitte des 17. Jahrhunderts. Graz: Akademische Druck. U. Verlagsanstalt, 1956.

ترجمه‌های انجام شده به زبانهای اروپایی از عربی تا اواسط سده هفدهم

درباره‌اش

Festschrift zum achtzigsten Geburtstag Moritz Steinschneider's. Leipzig: O. Harrassowitz, 1896.

یادنامه هشتادمین سال تولد مورس اشتاین‌شایدنر

Gesamelte Schriften von Moritz Steinschneider. Herausgegeben von Dr. Heinrich Malter ... und Dr. Alexander Marx ... I. Band Gelehrten-Geschichte, Berlin: M. Popelauer, 1925. [For criticism see: F. Perles. OLZ 29, 1926, 653-655.]

مجموعه آثار اشتاین‌شایدنر (گردآوری مالتر و مارکس)

منابع ۵۲ ج ۴، ۵۳ ج ۲ ص ۷۱۸، ۷۱۹، ۱۲۵ ج ۱۵ ص ۶۹۶۷، ۱۲۷ ج ۱۵ ص ۳۷۷، ۳۷۴؛ ۱۵۰ ص ۱۹۰۶، ۱۹۵۵، ۱۵۱ ج ۷ ص ۵۳۲، ۵۳۱ ج ۱۵۲ و ۵ و ۶ و ۸ و ۹.

اشتاین‌گاس، فرانسیس یوزف [frānsis yozef eštayngas]

Steingass, Francis Joseph

(۱۸۲۵-۱۹۰۳)، زبان‌شناسی.

۱۶ مارس در فرانکفورت - آ.م. - ماین در آلمان به دنیا آمد. در رشته زبانهای شرقی و فلسفه در دانشگاه مونیخ به تحصیل پرداخت و موفق به اخذ درجه

Leipzig: O. Harrassowitz, 1896.

مطالب الحاقی و اصلاحات درباره کتاب‌شناسی منابع زبان‌شناسی عبری

«Heilmittelnamen der Araber», WZKM XI, 1897, 259-278 & 312-330; WZKM XII, 1898, 1-20 & 81-101 & 201-229 & 318-334; WZKM XIII, 1899, 74-94.

«اسامی داروهای لعراب»

Vorlesungen über die Kunde hebräischer Handschriften, deren Sammlungen und Verzeichnisse. Mit einer Schrifttafel. Leipzig: O. Harrassowitz, 1897.

درسهایی درباره شناخت نسخه‌های خطی عبری، گردآوری و فهرست‌بندی آنها

«Sahl ben Bisch, Sahl al Tabari und Ali b. Sahl», ZDMG 54, 1900, 39-48.

سهل ابن بیش، سهل الطبری و علی ابن سهل»

Die arabische Literatur der Juden. Ein Beitrag zur Literaturgeschichte der Araber Grösstentheils aus handschriftlichen Quellen von Moritz Steinschneider. Frankfurt a.M.: J. Kaufmann, 1902. [For criticism see: tt. Malter. AJSLL, V.19, 1902-1903; S. Poznanski. OLZ, V.7, 1904, 257-274.]

منابع ادبیات عربی یهودیان (با همکاری)

«Allgemeine Einleitung in die jüdische Literatur des Mittelalters», JQR, XVI-XVII, London: 1905, (persisch XVII, 572-75); First edition, Berlin: 1901; Jerusalem; Bamberger & Wahrmann, 1938. [For criticism see: Fr. Zorell. Orientalia 8, 1939, 295-298.]

«مقدمه‌ای کلی درباره ادبیات یهودی سده‌های میانه»

Die Geschichtsliteratur der Juden in Druckwerken und Handschriften. Zusammengestellt von Moritz Steinschneider. Frankfurt a.M.: J. Kaufmann, 1905. [For criticism see: F. Perles. OLZ, V.7, 1907, 135-137.]

منابع تاریخی یهودیان در آثار چاپی و نسخه‌های خطی (با همکاری)

«Arabische Mathematiker und Astronomen», I-II, OLZ 9, 1906, 19-28, 634-640; 10, 1907,

برلین دریافت کرد. وی به‌زبانهای آلمانی، فرانسه و عربی آشنایی داشت. تحقیقاتش در زمینه جهان معاصر اسلام به‌ویژه تحولات مصر است. مطالعات وسیعی نیز درباره سیدجمال‌الدین اسدآبادی دارد. از ۱۹۵۵ تا ۱۹۵۹ رئیس شعبه انستیتوی گوته در قاهره، از ۱۹۶۳ تا ۱۹۶۸ مدیر انستیتوی شرق‌شناسی آلمان در بیروت، و در ۱۹۶۹ استاد مطالعات اسلامی دانشگاه آزاد برلین بود.

آثار

Iran zwischen den Grossmächten 1941-1948.
Eine hist.-pol. und wirtschaftsgeogr. Studie
zum Neubau Asiens. Mit 2 Ktn.
Oberursel-Taunus: Europa-Archiv, 1948.

ایرانی میان ابرقدرتها ۱۹۴۸-۱۹۴۱

Nationalismus und Islam bei Mustafā Kamil.
Ein Beitrag zur Ideengeschichte der
ägyptischen Nationalbewegung. Leiden:
E.J.Brill, 1956.

ملی‌گرایی و اسلام از دیدگاه مصطفی کامل

Taeschner, Franz Gustav, 1888. *Geschichte der arabischen Welt.* Mit einem Beitrag, «Die Arabische Welt in der Epoche des Nationalismus», von Fritz Steppat, Stuttgart: A.Kröner, 1964.

«جهان عرب در دوران ملی‌گرایی»

«Eine Bewegung unter den Notabeln Syriens 1877-78. Neues Licht auf die Entstehung des arabischen Nationalismus», XVII. *Deutscher Orientalistentag*, 1968. Teil 2 (ZDMG, Supplementa I, 1969), 631-649.

«جنبش در بین طبقات بالای اجتماع سوریه ۱۸۷۷-۷۸»

پروتوی نو در پیدایش ملی‌گرایی اعراب»

«National Education Projects in Egypt before the British Occupation», *Beginnings of Modernization in the Middle East*. Ed. by W.R.Polk and R.L. Chambers, 1968, 281-294.

«برنامه‌های آموزش ملی در مصر، پیش از اشغال توسط انگلیس»

دکتری فلسفه از این دانشگاه شد. او با چهارده زبان، از جمله عربی، فارسی و سنسکریت به‌خوبی آشنا بود. در تدوین واژه‌نامه اسلام^۱ با هیوز^۲ همکاری داشته است. در ۱۸۷۰ به انگلستان رفت و به‌عنوان استاد زبانهای عربی، فارسی و سنسکریت در دانشگاه بیرمنگام^۳ به تدریس پرداخت.

آثار

English-Arabic Dictionary. For the use of both travellers and students, London: W.H.Alleng & Co. VIII, 1882.

واژه‌نامه انگلیسی-عربی (مخصوص دانشجویان و مسافران)
The Student's Arabic-English Dictionary.
Companion volume to the author's *English-Arabic Dictionary*, London: W.H.Allen & Co. XVI, 1884.

فرهنگ عربی-انگلیسی

A Comprehensive Persian-English Dicionary.
Including the Arabic words and phrases to be met with in Persian literature. being Johnson and Richardson's *Persian, Arabic and English Dictionary* revised, enlarged and entirely reconstructed by F. Steingass, London: W. H. Allen & Co. VIII 1892.

فرهنگ جامع فارسی-انگلیسی

[این کتاب با عنوان و مشخصات زیر در ایران چاپ شده است:
فرهنگ استینگاس، فارسی-انگلیسی، شامل لغات و عبارات عربی که در ادبیات فارسی به کار رفته است، نوشته ف. استینگاس. تهران: خوارزمی، ۱۳۵۵]

Al-Hariri 1054-1122. *The Assemblies of Hariri.*
student's-ed. of the Arabic text with English notes, grammatical, critical and historical.
London: Sampson Low, Marston & Co. 1897.

مقامات حریری (تصحیح، یادداشتها)

منابع ۳۵ ذیل خاورشناسی: ۵۲ ج ۴؛ ۵۳ ج ۲ ص ۴۹۲؛ ۵۹ ش ۴۱ و ۴۲، س ۱۳۵۶، ۱۶۹ ص ۱۲۴؛ ۴۰۱ ص ۱۲۵ ج ۱۵ ص ۶۶۶۵؛ ۱۵۱ ج ۷ ص ۵۳۰

اشتپات، فریتس [frits eštepāt]

Steppat, Fritz

(۱۹۳۲-)، مطالعات اسلامی، خاورمیانه.

۲۴ ژوئن در شمنیتز^۴ آلمان به دنیا آمد. در ۱۹۵۴ دکتری فلسفه خود را از دانشگاه فرا اونیورسیت^۵

1. *Dictionorg of Islam*

2. Hughes

3. Birmingham

4. Chemnitz

5. Freie Universität

Roemer u.A.Nothe. Leiden: Brill, 1981, 443-452.

«نقد بنيادگرایی - اسلامی در مفهوم حکومت در انقلاب اسلامی ایران»

«Konfessionalismus im Libanesischen Roman: Taufiq Yūsuf, Awwāds Tawāhin Bairūt», *WI*, 23, 24 1984, *Der Islam im Spiegel zeitgenössischer Literatur der islamischen Welt: Vorträge eines Internationalen Symposiums an der Universität Bern 1983*. Hrsg. J.C. Burgel u.a., Leiden: Brill, 1985, 198-209.

«فرقه‌گرایی در رمانهای لبنانی: توفیق یوسف‌المواد توأحین بیروت»

«Der Beitrag der deutschen Orientalistik zum Verständnis des Islam». *Z.K.A.* 35, 1985 386-390.

«سهم شرق‌شناسی آلمان در درک اسلام»

«Alexander Schölch (1943-1986)», *Der Islam* 65, 1988, 8-10.

«الکساندر شولش (۱۹۴۳-۱۹۸۶)»

«God's Deputy: Materials on Islam's Image of man», *Arabica*, 36, 1989, 163-173.

«خليفة خدا: مطالبی درباره تصویر بشر از دیدگاه اسلام»
«Kalifat, Dar al-Islam und die Loyalität der Araber zum osmanischen Reich bei Hanafitischen Juristen des 19. Jahrhunderts».

«خلافت، دارالاسلام و وفاداری اعراب به امپراتوری عثمانی در بین قهای حنفی قرن نوزدهم»

«الصراع التاريخي بين القومية العربية والصهيونية. ۱۹۶۹»

«التقليد والعنصرية في مصرحتى سنة ۱۹۵۲»
«الله والقوة والعلم في رواية نجيب محفوظ (اولاد حارتنا)»

درباره‌اش

Havemann, A. & Winkelhange, G. «Bibliographie Fritz Steppat». *WI*, 28, 1988, 3-10.

«کتابشناسی فريتس اشتیات»

منابع ۸ ص ۴۵۴، ۱/۹۴ ج ۳ ص ۱۰۴، ۱۲۵ ج ۱۵ ص ۱۰۳، ۱۴۶ ص ۱۷۵، ۱۵۰ ص ۱۹۶۶-۱۹۷۰ و ۱۹۷۵-۱۹۷۴ و ۱۹۷۷ و ۱۹۷۸ و ۱۹۸۵ و ۱۹۸۶ و ۱۹۸۷ و ۱۹۸۹ و ۱۹۹۰، ۱۵۱ ج ۷ ص ۵۳۷، ۱۵۲ ج ۵ و ۹، آبتون، جوزف ام. نگرشی بر تاریخ ایران نوین. ترجمه یعقوب آژند. تهران: نیلوفر، ۱۳۵۹ ص ۲۴۵.

«Ve Congrès International d'Arabisants et d'Islamisants», *Actes*, 1970?, 443-462.

«پنجمین کنگره بین‌المللی عرب‌شناسان و اسلام‌شناسان»
«Ein Contrat Social in einer palästinischen Stadt 1854», *WI* 15, 1974, 233-246.

«قراردادی اجتماعی در یک شهر فلسطینی»

«Bemerkungen zur Rechtsentwicklung in Abu Dhabi und den Vereinigten Arabischen Emiraten», *XIX. Deutscher Orientalistentag 1975 (ZDMG. Suppl. III, i, 1977)*, 617-624.

«نکاتی پیرامون تکوین قوانین حقوقی در ابوظبی و امارات متحده عربی»

Hagenguth, E., Steppat, Fr. «Berichte über den Förderungsschwerpunkt der Stiftung Volkswagenwerk. Gegenwartsbezogene Forschung zu der Region Vorderer und Mittlerer Orient», *ZDMG* 126, 1976, 4-13.

«گزارشی درباره کمکهای بنیاد فولکس واگن. تحقیق در مورد وضعیت کنونی خاور نزدیک و میانه» (با همکاری)

«Some Arabic Manuscript Sources on the Syrien Crisis of 1860», *Les Arabes par Leurs archives*, Paris: 1976, 183-191.

«منابع چند نسخه خطی عربی درباره بحران سال ۱۸۶۰ سوریه»

«Wissenschaftlertagung im Rahmen des europäischarabischen Dialogs über die arabischen Studien in Europa, 28-30 März 1977», *Vendig. Orient [Opladen]* 18 ii, 1977, 11-15.

«اجلاس دانشمندان در چارچوب گفتگوهای عربی - اروپایی درباره مطالعات عربی در اروپا ۲۸-۳۰ مارس ۱۹۷۷»

«The Diffusion of the Knowledge of Arabic Language and Literary Civilization in the Federal Republic of Germany and West Berlin», *Il volto* 23, V-VI, 1979, 726-730.

«نشر و اشاعه دانش زبان و تمدن ادبی عربی در جمهوری فدرال آلمان و برلین غربی»

«Islamischfundamentalistischer Kritik an der Staatskonzeption der islamischen Revolution in Iran», *Studien zur Geschichte und Kultur des Vorderen Orients: Fest. f.B. Spuler*. Hrsg. H. R.

اشتپکوا، یان [yān eštepkoṽa]

Stepkoṽa, Jan

(۱۹۲۳-)، سکه‌شناسی.

در چکسلواکی به دنیا آمد. تحقیقات جامعی دربارهٔ ابن‌سینا دارد و متخصص سکه‌های اسلامی است. وی از سرپرستان موزه ملی در پراگ بود.

آثار

«Dínary a dirhamy v předislámské Arabii», (Les dinārs et dirhams dans l'Arabie antéislamique.), *Numismatický Sborník* 3, 1956, 65-71.

«دینار و درهم در عربستان دوران جاهلیت»

«Über das Wesen und die Funktion der Dirhamenbruchstücke», *Ch. Or. J. Rypka*, 1956, 329-337.

«دربارهٔ موجودیت و نقش خرده‌های درهم»

«Das Wort Kinsār im Reisebericht des Ibrāhīm b. Ja'kūb», *Ar. or.* 25, 1957, 38-44.

«واژهٔ کنشار در سفرنامهٔ ابراهیم ابن یعقوب»

«The Islamic silver Coin-hoard from Wischendorf (Wismar)», *Annals of the Náprstek Museum* I, 1962, 131-158. [Offprint in *SOAS*].

«اندوختهٔ سکه‌های نقرهٔ اسلامی ویسمار»

«Islámské stříbro v nálezu z Reetzowa na Usedomu (NDR)», (L'argent islamique de la trouvaille faite á Reetzow s/Usedom en République démocratique allemande), *Numismatický Sborník* 7, 1962, 71-79.

«پول اسلامی یافته شده در ریتسوا واقع در اودم در جمهوری دموکراتیک آلمان»

«Nálezy osmanských minci na území ČSSR», (Osmanli Coins found in the territory of Czechoslovakia) *Orientalistický sborník*, 1963, 175-179.

«سکه‌های عثمانی یافته شده در سرزمین چکسلواکی»

منابع ۴۵ ج ۱ ص ۲۰۲، ۵۳ ج ۳ ص ۱۰۳۸، ۱۵۰ ص ۱۹۵۶-۱۹۶۰ و ۱۹۶۱-۱۹۶۵.

اشتراتیل زاور، گوستاو [gustāv eštrātil zāuer]

Stratil-Sauer, Gustav

جغرافیای شرق نزدیک.

استادکرسی جغرافیای شرق نزدیک در دانشگاه وین است.

آثار

Fahrt und Fessel. Mit dem Motorrad von Leipzig nach Afghanistan. Scherl, Berlin: 1927; *From Leipzig to Cabul.* Translated by F. Whyte, London: 1929.

«سفر و محدودیت از لایپزیک تا افغانستان»

«Cereal Production in Turkey», *EG* 9, 1933, 325-335.

«تولید حبوبات در ترکیه»

Lotte und Gust. Kampf un die Wüste. Berlin, Leipzig: 1934.

«جنگ بر سر کویر (با همکاری)»

«From Baiburt via Ispir to Lazistan», *GJ* 86, 1935, 402-410.

«از بایبورد به لازستان از راه اسپیر»

Meschhed. Eine Stadt baut am Vaterland Iran. 1937, L.O. Staneck, mit 18 Abb., 3 Skizzen.

«مشهد. شهری در سرزمین ایران (با همکاری)»

«Eine Route im Gebiet des Kuh-e-Hezar (Südiran)», *Petersmann Geog. Mitt.*, 83, 1937, 309-313, 353-356.

«راهی در منطقهٔ کوه هزار (جنوب ایران)»

«Iran. Landschaft und Volkstum im Umriss», *Mitt. d. Geogr. Ges.*, Wien: 1942.

«ایران. شرحی مختصر از سرزمین ایران و ویژگیهای قومی آن»

«Studien zum Klima der Wüste Lut und ihrer Randgebiete», Mit 8 Skizzen und 1. Situations-skizze, *Sitzb. d. Öster. Akad. d. Wiss. Math-Nat. Kl. Abt.*, Wien: 1952.

«مطالعاتی پیرامون آب و هوای کویر لوت و مناطق حاشیهٔ آن»

«Geographische Forschungen in Ostpersien» 1-11. 1- Die ostpersische Meridionalstrasse II-Routen durch die Wüste Lut und ihre Randgebiete. *Abh.d.Geogr.ges.*, Wien XVII, 2-3, 1953-6.

Congress of Orientalists. Actes du Sixième Congress International des Orientalistes, Tenu en 1883 à Leide. 2. Ptie sect. 1, 568-624 and 176 of texts.

«کتیبه‌های بابلی در موزه لیورپول، همراه سایر سنگ‌نبشته‌های دوره نبوکدنصر تا داریوش»

Alphabetisches Verzeichniss der assyrischen und akkadischen Wörter der Cuneiform inscriptions of western Asia. Vol. II, sowie anderer meist unveröffentlicher Inschriften. Mit zahlreichen Ergänzungen und Verbesserungen und einem Wörter-verzeichniss zu den in den Verhandlungen des VI. Orientalisten-Congresses zu Leiden veröffentlichten babylonischen Inschriften. Von J.N.Strassmaier. a.J. Leipzig: J.C.Hinrichs, 1886.

فهرست الفبایی واژه‌های آشوری و اکدی از کتیبه‌های میخی آسیای غربی

«Arsaciden-Indschriften», Z4 Vol.3, Leipzig: 1888, 129-158.

«کتیبه‌های اشکانی»

Babylonische Texte ... Von den Thontafeln des Britischen Museums copiert und autographirt von J.N.Strassmaier. S.J.Leipzig: E.Pfeiffer, 6 V, 1889-1897; 1, = hft. 1-4. Inschriften von Nabonidus, König von Babylon (555-538 v. Chr.) 1889; 21 = hft. 5-6. Inschriften von Nabuchodonosor, König von Babylon (604-561. v. Chr.) 1889; 31 = Hft. 6. Inscriptions of the reign of Evil-Merodach (B.C 562-559), Neriglissar (B.C. 559-555) and Laborosoarchod (B.C. 55) 1892; 41 = hft. 7. Inschriften von Cyrus, König von Babylon (538-529 V.ch.) 1890; 61 = hft. 3-9, Inschriften von Cambyses, König von Babylon (529-521 v.Chr.) 1890, 61 = Hft. 10-12, Inschriften von Darius, König von Babylon (521-485 V.Chr.) 1897.

متون بابلی [۶ جلد شامل کتیبه‌های نبونائید پادشاه بابل، کتیبه‌های نبوکدنصر پادشاه بابل، کتیبه‌های اوایل مردوک و نریگلی سارو، کتیبه کوروش، کمبوجیه و داریوش، پادشاهان بابل]

«تحقیقات جغرافیایی در شرق ایران»

Iran. Eine länderkundliche Skizze, Mitt.d.Inst.für Auslb. Stuttgart. 1960 5 fig.

«ایران. طرحی اقلیم‌شناختی»

«Der Anteil Österreichs and in der Erforschung Persiens», *Bustan* 1, 1961, 2-6.

«سهم اتریش در تحقیقات پیرامون ایران»

»Zur Geomorphologie der südlichen Lut und zur Klimageschichte Irans«, von G.Stratil-Sauer u. O. R. Weise. *Geogr. Inst. d. Univ. Würzburg: in Verb. mit d.Geogr. Ges. Würzburg: Würzburg: Geogr. Inst. d. Univ.: Würzburg: Geogr.Ges. 1974 Würzburger geographische Arbeiten, H.41. Literaturverz., 26-29.*

«دربارۀ زمین‌ساخت‌شناسی جنوب کویر لوت و تاریخچه شرایط اقلیمی ایران» (با همکاری)

منابع ۴۵ ج ۱ ص ۵۹۳، ۵۵۹؛ ۱۵۰ ص، ۱۹۵۵-۱۹۰۶، ۱۹۶۵-۱۹۶۱؛ ۱۵۱ ج ۷ ص ۵۶۶، ۱۵۲ ج ۲ و ۴ و ۵ و ۶ و ۸ و ۹.

اشتراس مایر، یوهان نپوموک [yuhan nepomuk eštrāsmāyer]

Strassmaier, Johann Nepomuk

(۱۸۴۴-۱۹۲۰)، کتیبه‌شناسی بابل.

در آلمان به دنیا آمد. در زبان‌های شرقی بویژه سریانی و عربی تبحر داشت. وی بیشتر عمرش را در انتشار خطوط میخی گذراند و اولین کسی است که برای خط میخی واژه‌نامه نوشت. وی کتابی نیز پیرامون معارف کلدانی در علم نجوم منتشر کرد.

آثار

«A Contract-Tablet of the 17th Year of Nabonidas», *Society of Biblical Archeology, London Proceedings*, V.2, November 1879- July 1880, 78-79.

روح پیمان مربوط به هفدهمین سال نبونائید؛

Einige kleinere babylonische Keilschrifttexte aus dem Britischen Museum. Mit auto-graphirter Beilage ... Leide : E.J.Brill. 1893.

برخی متون مختصرتر به خط میخی بابلی از موزه بریتانیا
«Die babylonischen Inschriften in Museum zu Liverpool, Nebst andern aus der Zeit von Nebukadnazzar bis Darius», *International*

اشترسیگوفسکی، یوزف [yozef eštrsigofski]
Strzygowski, Josef

(۱۸۶۲-۱۹۴۱)، هنر و معماری شرق.

آثار

«Das Goldene Tor in Konstantinopel»,
Archäologisches Institut des Deutschen Reichs.
Jahrbuch, Berlin: 1894. Bd. VIII, 1893, 1-39.

«دروازه طلایی قسطنطنیه»

«Die Säule des Arkadius in Konstantinopel»,
Archäologisches Institut des Deutschen Reichs.
Jahrbuch, Berlin: 1894, Bd. VIII, 1893,
230-249.

«ستونهای آرکادیوس در قسطنطنیه»

Oriens oder Roma. Beiträge zur Geschichte der
spätantiken und frühchristlichen Kunst. Mit 9
Tafeln und 33 Abbildungen im Texte u.a. nach
Aufnahmen der Palmvra Expedition Sobern-
heim. Leipzig: J.C.Hinrichs, 1901.

مشرق زمین یارم

Hellenistische und koptische Kunst in
Alexandria. Nach Funden aus Aegypten und
den Elfenbeinreliefs der Domkanzel zu Aachen
vorgeführt. Mit 3 Tafeln und 69 Abbildungen
im Texte. Wien: Mechitharisten Buch-
druckerei, 1902.

هنر یونانی مآب و قبطی در اسکندریه

«Der koptische Reiterheilige und der bl.
Georg», *ZASA*, V.10. 1902/3, 42-60.

«سوارمنظام مقدس قبطی و قدیس جرجیس»

Kelinasien, ein Neuland der Kunstgeschichte,
Kirchenaufnahmen. Vol J.W.Crowfoot und
J.I.Smirnov unter Benutzung eigener
Ergebnisse der Expedition nach der asiatischen
Türkei des Kais. Legationsrates Dr. Max
Freiherrn von Oppenheim, der isaurischen
Expedition der Gesellschaft zur Förderung
deutschen Wissenschaft, Kunst und Literatur
in Böhmen, Beiträgen von Bruno Keil, Otto
Puchstein, Adolf Wilhelm u.a.; bearb. von
Josef Strzygowski mit 162 Abbildungen.
Leipzig: J.C. Hinrichs, 1903.

آسیای صغیر، سرزمینی جدید برای تاریخ هنر، تصاویر

Epping, Josef. 1835-1894. *Astronomisches aus*
Babylon; Oder, Das Wissen der Chaldäer über
den gestirnten Himmel. Unter Mitwirkung von
J.Epping S.J. Mit Copien der einschlägigen
Keilschrifttafeln und anderen Beilagen ...
Freiburg im Breisgau: Herder, 1889.

اخترشناسی بابلی یا دانش کلدانیها درباره اجرام آسمانی
(با همکاری)

«... On Some Later Babylonian Inscriptions»,
Hebraica, Quarterly Journal in The Interests of
Semitic study, Vol. 8, 1889/90, 152.

«درباره برخی از کتیبه‌های متأخر بابلی»

«Inscription of Nebukadnezzer Son of
Nin-ed-nadin-šum», *Hebraica, a quarterly*
Journal in the interests of Semitic Study, V.9,
1892/93, 4-5.

«کتیبه نبوکد نصر اول پسر نینور تانادین شومی»

Kugler, Franz Xaver. 1862-1929. *Die Baby-*
lonische Mondrechnung. Zwei Systeme der
Chaldäer über den Lauf des Mondes und der
Sonne. Aufgrund mehrerer von J. N. Stras-
smaier Keilinschriften des Britischen Museums,
von F. X. Kugler. S. J. Mit einem Anhang über
chaldäische Planeten. Tafeln. Freiburg im
Breisgau; Herder, 1900.

محاسبه ماه به روش بابلی. (با همکاری)

Late Babylonian Astronomical and Related
Texts. Copied by T.G.Pinches and J.N.Strass-
maier. Prepared for Publication by A.J.Sachs,
with co-operation of J.Schaumberger.
Providence Brown University Press, 1955.

متون نجومی متأخر بابلی (با همکاری)

درباره اش

Deimel, Anton. 1865-1954. «P.Johann
Nepomuk Strassmaier S.J.», *Orientalia.*
Comentarii de rebus assyriobabylonicis,
arabica, aegyptiaca etc. 1920, v.1. 5-10.

«یوهان نیپموک اشتراسر مایر»

منابع ۵۳ ج ۲ ص ۷۲۸، ۷۲۷ ذیل اشتراسمایر؛ ۱۲۵ ج ۱۵
ص ۱۴۲-۱۴۳، ۱۵۱ ج ۵ ص ۵۵۵، ۱۵۲ ج ۵ و ۷.

کلیساها (با همکاری)

... *Koptische Kunst*. Vienne: Impr. A.Holzhausen, 1904.

هنر قبطی

Bauer Adolf, 1855-1919. ed. ... *Eine Alexandrische Weltchronik*; Text und Miniaturen eines griechischen Papyrus der Sammlung W.Goleniščev. Herausgegeben und erklärt von Adolf Bauer und Josef Strzygowski. Mit 2 & Doppeltafeln und 36 Abbildungen im Texte ... Wien: In Kommission bei A.-Hölder, 1906.

تاریخچه وقایع جهان مکشوفه در اسکندریه، شامل متن و مینیاتورهای یک پاپیروس یونانی (با همکاری)

... *Spalato*. ein Markstein der romanischen Kunst bei ihrem Übergange vom Orient nach dem Abendlande ... Freiburg im Breisgau: Herder, 1906.

اسپالاتو، نقطه عطف هنر رومی حین گذر آن از مشرق زمین به مغرب زمین

Finck, Franz Nikolaus, 1867-1910. ... *Verzeichnis der armenischen Handschriften der Königlichen Universitätsbibliothek*, von Franz Nikolaus Finck und Levon Gjandzschien. Tübingen: 1907.

فهرست نسخ خطی ارمنی کتابخانه دانشگاه سلطنتی (با همکاری)

«Die persische Trompenkuppel», *Z.F.Gesch. Architect*, 1909, iii, 1-15.

«گنبد سه گوش ایرانی»

Beiträge zur Kunstgeschichte des Mittelalters von Nordmesopotamien, Hellas und dem Abendlande, *Amida*, Heidelberg: C.Winter, 1910.

مقالاتی پیرامون تاریخ هنر سده‌های میانه بین‌النهرین شمالی، یونان و مشرق زمین

«Das Problem der persischen Kunst», *OLZ* V. 14 1911, 505-512.

«مسئله هنر ایرانی»

... *Die bildende Kunst des Ostens*. Ein Überblick über die für Europa bedeutungsvollen Hauptströmungen. Leipzig: W. Klinkhart, 1916.

... هنر تجسمی مشرق زمین

Die Baukunst der Armenier und Europa. Ergebnisse einer vom kunsthistorischen Institute der Universität Wien 1918. Durchgeführten Forschungsreise, planmässig bearbeitet von Josef Strzygowski, unter Benutzung von Aufnahmen des Architekten Thoros Thoramania; Mitarbeiter: Assistent Dr.Heinrich Glück und Leon Lissitzian: mit 828 Abbildungen und einer Karte ... Wien: A. Schroll & Co.g.m.b.H., 1918. [For criticism see: Th. Dombart. *OLZ*, V.23 1920, 273-281.]

هنر معماری ارمنیه و اروپا (با همکاری)

Altai-Iran und Völkerwanderung. Ziergeschichtliche Untersuchungen über den Eintritt der Wanderung Nordvölker in die Treibhäuser geistiges Lebens. Anknüpfend an einem Schatzfund in Albanien. Mit 229 Abbildungen und 10 Lichtdrucktafeln, Leipzig: J.C.Hinrichs. 1917. [For criticism see: Ernst, Diez. *OLZ* V.22, 1919, 27-33, 74-78.]

منطقه آلتای ایران و مهاجرهای اقوام

«Persischer Hellenismus in cristlicher Zierkunst», *Reporte f. Kunstwissenschaft* 41, 1919, 125-48.

«یونانی مآبی ایرانی در هنرهای تزئینی مسیحی»

Ursprung der christlichen Kirchenkunst. Neue Tatsachen und Grundsätze der Kunstforschung erörtert von Josef Strzygowski. Acht Vorträge der Olaus Petri-stiftung in Upsala. Deutsche verm. Originalsgabe mit 64 Abbildungen auf 36 Tafeln, Leipzig: J.C.Hinrichs, 1920.

خاستگاه هنر کلیسای مسیحی (این اثر در ۱۹۲۳ به انگلیسی نیز منتشر شده است)

... *Die Stellung des Islam zum geistigen Aufbau Europas*. ABO Akademi, 1922; [For criticism see: Carl Watzinger, *OLZ*, V.25, 1922, 270-273].

جایگاه اسلام در ساختار معنوی اروپا

The Influences of Indian Art. Six papers written for the society by Josef Strzygowski, J.Ph.Vogel, H.F.F.Visser viktor coloubeff.

son evolution d'après les découvertes de Vogue et de l'expédition de Princeton; la facade de Mschatta et le calice d'Antioche, par Joseph Strzygowski; étude préliminaire de Gabriel Millet; ouvrage honore d'une subvention du Ministère de l'education nationale Paris: E. de Boccard, 1936. [For criticism see: Armenag Sakisian. *Syria*, 1938.]

هنر باستان نزد مسیحیان سوریه

Bissing, Friedrich Wilhelm. Freiherr von 1873-1855. *Kunstforschung oder Kunstwissenschaft*. Eine Auseinandersetzung mit der Arbeitsweise Josef Strzygowskis. München: Bayerische Akademie der Wissenschaften, 1950-1951.

تحقیق هنری یا علم هنر (با همکاری)

منابع ۱۱۷ ج ۱ و ۲ ص ۵۴ و ۵۵ و ۱۸۷، ۱۲۵ ج ۱۵ ص ۱۵۶، ۱۵۸، ۱۵۲ ج ۱ و ۳ و ۵ و ۶ و ۸.

اشترک، ماکسیمیلیان [māksimiliyān eštrek]

Streck, Maximilian

(۱۸۷۳-۱۹۴۵)، زبان‌شناسی، جغرافیای کشورهای اسلامی.

در بایر (آلمان) به دنیا آمد. نزد استادانی مانند فریتس هومل^۱ در مونیخ درس خواند.

از ۱۹۰۰ در دانشگاه مونیخ و سپس در دانشگاه برلین و در ۱۹۰۸ در دانشگاه استراسبورگ^۲

به تدریس زبان‌شناسی سامی پرداخت. در ۱۹۱۶ در دانشگاه ورتسبورگ به احراز کرسی استاری نایل شد. وی به عنوان محقق در کتیبه‌ها و متنهای جغرافیای آسیای نزدیک در دوران قدیم و میانه همپایه‌ای نداشت. اشترک با نشریه آشورشناسی همکاری داشت و مقالات فراوانی در دائره المعارف اسلام تدوین کرد. ویران شدن خانه‌اش در پایان جنگ دوم جهانی در ورتسبورگ موجب شد، بخشی از یافته‌های جدید او از جمله مجموعه متون خطی بابلی نابود شود. ۲۵ مارس در فورستن فلدبروک^۳ مونیخ درگذشت.

آثار

«Das Gebiet der heutigen Landschaften

Josef Hackin and Andreas Nell, with an introduction by F.H.Andrews. 1925. [For criticism see: Heinrich, Zimmer. *O.L.Z.*, V.28, 1925, 970-972.]

تأثیرات هنر هندی (با همکاری)

«Le temple du feu», *RAA* 4, 1927, 1-15.

«معبد آتش»

«Les éléments proprement asiatiques dans l'art», *RAA* 6, 1929, 26-39.

عناصر دقیقاً آسیایی در هنر»

Asiens bildende Kunst in Stichproben, ihr Wesen und ihre Entwicklung. Ein Versuch von Josef Strzygowski. Augsburg: Dr.B.Filser Verlag G.m.b.H. 1930; [For criticism see: Valentin Mullen, *AOF*, V.6, 1930, 31, 301-307].

ماهیت و تکامل هنر تجسمی آسیا در نمونه‌ها

«Les vestiges d'art chrétien primitif près de l'église armenienne de Diarbekir et leur decoration Irano-nordique», *Mel charles Diehl*, Etudes sur l'art et sur l'histoire de Byzance, Paris: Leroux, 1930, 197-205.

«یادمانهای هنر صدر مسیحیت نزدیک کلیسای ارمنی دیاربکر و تزیینات ایرانی - شمالی آنها»

«Die Stückerbilderei Irans», *Belvedere* 10, No.9, 1931, 47-56.

«گچبری ایرانی»

The Afghan Stuccos of the N.R.F. Collection. Paris: Nouvelle revue francaise; New York: Stora art gallery, 1932.

«گچبریهای افغانی در مجموعه N.R.F.D.»

«Les rapports de l'art iranien avec les arts du Nord. Traduit par Ed.Ciprut», *l'Art vivant*, fev. 1932.

«پیوندهای هنر ایرانی با هنرهای اقوام شمال اروپا»

Asiatische Miniaturenmalerie im Anschluss an Wesen und Werden der Mogulmalerei. In Verein mit Heinrich Glück [et al] bearbeitet von Josef Strzykowski. Klagensfurt: Verlag Kollitsch, 1933.

نقاشی مینیاتور آسیایی در ارتباط با ماهیت و تحول نقاشی مغولی (با همکاری)

L'ancien art chrétien de Syrie. Son caractère et

1. Fritz Hommel 2. Strassburg
3. Fürstentfeldbruck

«کربلا، ۱. نام و قدمت این مکان، ۲. رأس‌الحسین، ۳. در مورد منابع»

Assurbanipal und die letzten assyrischen Könige bis zum Untergange Niniveh's. Leipzig: J.C.Hinrichs, 1916.

آشور بانیال و آخرین شاهان آشور تا سقوط نینوا
Seleucia und Ktesiphon Leipzig: J.C.Hinrichs, 1917.

سلوکها و تیسفون

«Meshhed», *EI*, Vol. III, Leyden: E.J.Brill, and London, Luzac: 1936, 467-77.

«مشهد»

«Abarkubādh», *EI*, Vol. I, 1960, 133.

«ابرقباد»

«Abu'l-Khasib», *EI*, Vol. I, 1960, 133.

«ابوالخصیب» [شاخمای از شط‌العرب نزدیک بصره و ناحیه حوالی آن]

«Al-Adāym» (Adēm), *EI*, Vol. I, 1960, 184.

«العظیم» [رود فرعی دجله]

«Aghri Dagh» *EI*, Vol. I, 1960, 426.

«آغری داغ» (با همکاری)

«Alwand Kūh», *EI*, Vol. I, 1960, 426.

«الوندکوه» (با همکاری)

«Amādiya», *EI*, Vol. I, 1960, 427.

«عمادیه» [شهری در کردستان در شمال موصل] (با همکاری)

«Āmul», *EI*, Vol. I, 1960, 459.

«آمل»

«Al-Anbār» *EI*, Vol. I, 1960, 458.

«انبار» [شهری در ساحل چپ فرات] (با همکاری)

«Anṭākya», *EI*, Vol. I, 1960, 516-517.

«انتاکیه» (با همکاری)

«Arabkir», *EI*, Vol. I, 1960, 603.

«عرب کر» [شهری در شرق آناتولی] (با همکاری)

«'Arbān», *EI*, Vol. I, 1960, 608.

«عربان» [از ویرانه‌های بین‌النهرین در ساحل شرقی خابور]

«Arradjān», *EI*, Vol. I, 1960, 659.

«ارجان» [شهری در فارس] (با همکاری)

«Asadābādh», *EI*, Vol. I, 1960, 685.

«اسدآباد»

«'Askar Mukram», *EI*, Vol. I, 1960, 711.

«عسکر مکرم» (با همکاری)

Armenien, Kurdistan und Westpersien nach den babyl.-assy. Keilschriften», *Z.A.*, München: 1898, XIII, 57-110, XIV, 103-172, XV, 237-382. First pt. published as dissertation.

«منطقه امروزی ارمنستان، کردستان و غرب ایران براساس کتیبه‌های خط میخی بابلی - آشوری»

Die alte Landschaft Babilonien nach den arabischen Geographen. Leiden: E. Brill, 1900-1901. [For Criticism see: G. Kampfmayer. *OLZ*, V.6, 1903, 415-429.]

سرزمین قدیمی بابل از دید جغرافی دانان عرب

«Assyriologische Miscellen, 1-12», *OLZ*, 1905-1907, V.8, 330-335, 375-381, 463-465, 490-493; V.9, 95-98, 252-265, 344-346; V.10, 257-259.

«جنگ آشورشناسی ۱-۱۲»

«Glossen zu O.A. Toffteen's Geographical List to B.F. Harpers Assyrian and Babilonian Letter's, Vols. I-VIII», *AJSLL*, V.22, 1905-1906, 207-223.

«تفسیر فهرست جغرافیایی تافتین بر متون آشوری و بابلی بی.اف. هارپر»

«Keilschriftliche Beiträge zur Geographie Vorderasiens», *Mitteilungen der vorderasiatischen Gesellschaft*, 1, 11. Jahrg., Berlin: 1906, 44.

«متونی به خط میخی درباره جغرافیای آسیای نزدیک»

«Die nomadischen Völkerschaften Babylo niens und des angrenzenden vorderasiatisch-ägyptischen Gesellschaft», *Mitteilungen*, 11. Jahrg., Berlin: 1906, 208-246.

«اقوام چادرنشین بابل و جامعه مرزنشین آسیای نزدیک و مصر»

«Bemerkungen zu einigen arabischen Fischnamen», *ZDMG*, 61, 1907, 633-640.

«ملاحظات درباره برخی از اسامی ماهی‌ها در زبان عربی»
Silben und Ideogrammliste, im Einverständnis mit der VAB. Leipzig: J.C.Hinrichs, 1914.

فهرست هجاها و نشانه‌های خطوط اندیشه‌نگار

«Kerbela, 1. Name und Alter des Ortes, 2. Der Kopf des Hussain, 3. Zur Literatur», *Festschrift E.Sachaus*, 1915, 393-405.

«Kāl'e-i Sefid», *EI*, Vol. IV, 1978, 497-499.

«قلعه سفید» [دژی در فارس]

«Kāl'i», *EI*, Vol. IV, 1978, 502.

«قلعی» [نامی که اعراب برای قلع استفاده می‌کنند]

«Kānawāt», *EI*, Vol. IV, 1978, 533.

«قنوات»

«Kantara», *EI*, Vol. IV, 1978, 555-556.

«قنطره»

«Al-Karkh», *EI*, Vol. IV, 1978, 652-653.

«کرخ» [شهر الکرخ]

«Karkisiyā», *EI*, Vol. IV, 1978, 654-655.

«قرقیسیا» [شهری کنار فرات و خابور]

«Karūn», *EI*, Vol. IV, 1978, 673-676.

«کارون»

«Kaşkar», *EI*, Vol. IV, 1978, 724-725.

«کسکر» [شهری در عراق]

«Kasr-i-Shirin», *EI*, Vol. IV, 1978, 730-731.

«قصر شیرین»

«AL. Lukkām, Djabal», *EI*, Vol. V, 1983, Fascs. 91-92, 810-811.

«جبال اللوکام» [نام رشته‌کوهی در سوریه]

«Al-Modā'in», *EI*, Vol. V, 1984, Fascs. 93-94, 945-946.

«مدائن»

«Al-Kazwini», *EI*, 1 st. ed, 1987, 841-4.

«قزوینی»

منابع ۴۵ ص ۳۸۵؛ ۵۳ ج ۲ ص ۷۳۴؛ ۱۲۵ ج ۱۵ ص ۱۴۷-۱۴۶؛ ۱۲۸ ج ۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۵ و ۱۵۰ س ۱۹۵۵-۱۹۰۶؛ ۱۵۱ ج ۷ ص ۵۷۷؛ ۱۵۲ ج ۸ و ۹؛ ۱۷۴ ج ۱۵ ص ۱۷۹.

اشترن، ساموئل میکلوš [sāmuel mikloš eštern]

Stern, Samuel Miklos

(۱۹۶۹-۱۹۲۰)، مطالعات یهودی، تاریخ اسماعیلیان و فاطمیان، سکه‌شناسی.

۲۲ نوامبر در مجارستان به دنیا آمد. در رشته‌های شرق‌شناسی و زبان‌شناسی لاتین در دانشگاه عبری بیت‌المقدس زیر نظر استادانی چون بنیت^۱ و گویتین^۲ درس خواند. پس از مدتی به آکسفورد رفت و زیر نظر

«Bādjadā», *EI*, Vol. I, 1960, 863.

«باجدا» [شهری در بین‌النهرین، در سده‌های میانه]

«Bākhmrā», *EI*, Vol. I, 1960, 952.

«باخمرا» [نام مکانی در عراق سده‌های میانه] (با همکاری)

«Bākūsayā», *EI*, Vol. I, 1960, 968.

«باکوسایا» [ناحیه‌ای در عصر حکومت بنی‌عباس] (با همکاری)

«Baradān», *EI*, Vol. I, 1960, 1030.

«بردان» [شهری در عراق در عصر حکومت بنی‌عباس] (با همکاری)

«Barja'id», *EI*, Vol. I, 1960, 1050.

«برقمید» [نام یکی از شهرهای کوچک بین راه نصیبین و موصل در زمان حکومت بنی‌عباس] (با همکاری)

«Al-Baṭiḥa», *EI*, Vol. I, 1960, 1093-1097.

«البطیحه» (با همکاری)

«Bihkudbadh», *EI*, Vol. I, 1960, 1211.

«به‌قباده» [نام سه ناحیه در عصر حکومت عباسی] (با همکاری)

«Al-Bira», *EI*, Vol. I, 1960, 1233.

«البیره» [نام چند ناحیه که به زبان آرامی در آنجا سخن می‌گفتند و معروفترین آن مکانی است در شرق فرات]

«Biredjik», *EI*, Vol. I, 1960, 1234.

«بیرجیک» [نام شهری در بین‌النهرین در ساحل چپ فرات] (با همکاری)

«Damāwand», *EI*, Vol. II, 1965, 107.

«دماوند»

«Djabbul», *EI*, Vol. II, 1965, 357.

«جبول» [شهری در بابل، در ساحل شرقی دجله]

«Djalūlā», *EI*, Vol. II, 1965, 406.

«جلولا» [شهری در عراق]

«Djūdi», *EI*, Vol. II, 1965, 574.

«جودی» [جبل جودی یا جودی داق]

«Hit», *EI*, Vol. III, 1971, 510.

«هیت» [شهری در عراق سمت راست رود فرات]

«Istakhr», *EI*, Vol. IV, 1978, 219-222.

«استخر» [شهری در فارس]

«Al-Kādisiyya», *EI*, Vol. IV, 1978, 384-387.

«قادیسیه»

«Kāf», *EI*, Vol. IV, 1978, 400-402.

«کاف» (با همکاری)

«Kalah», *EI*, Vol. IV, 1978, 467-468.

«کلاه»

239-258.

«فرستاده امپراتوری بیزانس به نزد المعز، خلیفه فاطمی»
 «The Epistle of the Fatimid Caliph al-Āmir (al-Hidāya al- Āmiriyya)- its Date and its Purpose», *JRAS*, 1950, 20-31.

«اندرزنامهٔ امر [ابوعلى منصور] خلیفه فاطمی (الهدایة الامریة) - تاریخ و مقصود آن»

«Muhammad ibn 'Ubāda al-Qazzāz, an Andaluz autor de *Muwassāḥas*», *And.* 15, 1950, 79-109.

«محمد بن عباد القزاز مؤلف اندلسی الموشحات»
 «Two Medieval Hebrew Poems Explained from the Arabic», *Sefarad* I, 1950, 325-338.

«دو شعر عربی سده‌های میانه، مشروح از زبان عربی»
 «The Succession to the Fatimid Imam al-Āmir, the Claims of the Later Fatimids to the Imamate, and the Rise of Tayyibi Ismailism», *Oriens* 4 1951, 193-255.

«جانشینی خلیفه فاطمی امام‌الآمر، دعاوی خلفای بعدی برای امامت فاطمی، و پیدایش اسماعیلیه طیبی»
 «Some Noteworthy Manuscripts of the Poems of Abul-'Alā al- Ma'arri», *Oriens* 7, 1954, 322-347.

«برخی از شعرهای دستنوشته ارزشمند ابوالعلاء المعری»
 «Three North-African topographical Notes (Islamic-Roman)», *Arabica* I, 1954, 343-345.

«سه یادداشت نقشه‌برداری (اسلامی - رومی) شمال آفریقا»

«Heterodox Isma'ilism at the Time of Al-Mu'izz», *BSOAS* 17, 1955, 10-33.

«بدعت اسماعیلیه گری در عهد المعز»
 «Two Anthologies of Muwāṣṣah Poetry» Ibn al-Haṭīb's *Gayṣ al-tawṣīh* and al-Safadī's *Tawṣī 'al-tawṣīh*», *Arabica* 2, 1955, 150-192.

«دو گلچین شعر موشح: جیش‌التوشیح اثر ابن خطیب و توشیح‌التوشیح اثر صفدی»

«Ibn al-Samḥ», *JRAS*, 1956, 31-44.

«ابن‌السمح»
 «A New volume of the Illustrated *Aghānī*

پروفسور گیب^۱ تحقیقات دورهٔ دکترای خود را دربارهٔ شعر عربی - اسپانیولی دنبال کرد.

اشترن نخست به عنوان مأمور ادارهٔ سانسور بریتانیا بخشی از سالیان جنگ جهانی را در شرق میانه گذراند و سپس با دریافت درجهٔ دکترای دبیر چاپ جدید دایرة المعارف اسلام و معاون بخش مسکوکات شرقی موزهٔ آشمولین آکسفورد گردید. در ۱۹۵۷ عضو پژوهشی کالج آل سولز^۲ آکسفورد و استادیار گروه آموزشی تاریخ تمدن اسلامی بود. در ۱۹۶۵ با همکاری آلبرت هورانی^۳ دربارهٔ شهر اسلامی، نشستی با گروه آموزشی تاریخ شرق نزدیک در دانشگاه آکسفورد برگزار کرد. دامنهٔ تحقیقاتش اسپانیای دورهٔ اسلامی و منتهی‌الیه غرب جهان اسلام، ایران و مناطق شرقی اسلام را در برمی‌گرفت. یکی از موضوعهای مورد علاقهٔ وی تحقیق دربارهٔ مسلک افراطیون شیعه اسماعیلیه و مظاهر آن در دورهٔ خلفای فاطمی مصر و فرقه‌های اسماعیلیه و باطنیه در ایران بود. در سکه‌شناسی، بیشتر دربارهٔ سکه‌های عمانی مربوط به دورهٔ آل‌بویه، بویژه ابوبکالیجار و نیز سکه‌های املی مطالعه کرده، و نیز مواد بسیاری در خصوص ضرب سکه در عصر سلاطین غوری افغانستان گردآوری کرده بود. ۲۹ اکتبر درگذشت.

آثار

«Les vers finaux en espagnol dans les muwāṣṣahs hispano-hébraïques», une contribution à l'histoire du muwāṣṣah et à l'étude du vieux dialecte espagnol 'mozarabe', *And.* 13, 1948, 299-346.

«قافیه‌های پایانی اسپانیولی در موشحات اسپانیایی - عبری»

«Ismaili Propaganda and Fatimid rule in Sind», *IC* 23, 1949, 298-307.

«تبلیغات اسماعیلیه و سلطهٔ فاطمیان در سند»

«Un muwāṣṣah arabe avec terminaison espagnole», *And* 14, 1949, 214-218.

«موشح عربی با قافیه‌های اسپانیایی»

«Some Unrecognised Dirhems of the Zaidis of the Yemen», *NC*, 6th ser. 9, 1949, 100-188.

«درهم‌های ناشناختهٔ زیدیهٔ یمن»

«An Embassy of the Byzantine Emperor to the Fatimid Caliph al-Mu'izz», *Byzantion* 20, 1950,

1. H.A.R.Gibb

2. All Souls College

3. Albert Hourani

- «ابوعبدالله الشیمی»
 «Abū Ḥātim AL-Rāzī», *EI*, Vol. I, 1960, 125.
- «ابوحاتم الرازی»
 «Abū Ḥayyān AL-Tawhīdī», *EI*, Vol. I, 1960, 126-127.
- «ابوحیان التوحیدی»
 «Abū 'Isā AL-Iṣfahānī», *EI*, Vol. I, 1960, 130.
- «ابوعیسی الاصفهانی»
 «Abū Sulaymān», *EI*, Vol. I, 1960, 151-152.
- «ابوسلیمان»
 «Abū Salt Umayya», *EI*, Vol. I, 1960, 149.
- «ابوالصلت امیه»
 «Abū Ya'kūb», *EI*, Vol. I, 1960, 160.
- «ابویعقوب»
 «Abū Yazīd Makhlad B. Kaydād AL-Nukkārī», *EI*, Vol. I, 1960, 165-166.
- «ابویزید مخلصین کیداد النکاری»
 «Al-Afḍal, Abū 'Alī Ahmad, Surnamed Kutay-fāt», *EI*, Vol. I, 1960, 216.
- «الافضل، ابوعلی احمد، ملقب به گتیفات»
 «Afrāsiyāb», *EI*, Vol. I, 1960, 236.
- «افراسیاب»
 «'Aḳarḳūf», *EI*, Vol. I, 1960, 315.
- «عقرقوف»
 «'Akrabī», *EI*, Vol. I, 1960, 345.
- «عقربی» (با همکاری)
 «'Alā' al-Dīn Beg», *EI*, Vol. I, 1960, 348.
- «علاءالدین بگ»
 «Al-A'mā al-tuḡlīlī», *EI*, Vol. I, 1960, 426.
- «الاعما التّطیلی»
 «Al-'Amīdī», *EI*, Vol. I, 1960, 434-435.
- «الممیدی»
 «Al-ʿAmir bi-Ahkām Allāh Abū 'Alī al Mansūr», *EI*, Vol. I, 1960, 440.
- «الآمر به احکام الله ابوعلی المنصور»
 «Al-Mas'ūdi and the Philosopher al-Fārabi», *Al-Mas'ūdi Millenary Commem. Vol.*, 1960, 28-44.
- «مسعودی و فارابی فیلسوف»
 «'Aḥwā», *EI*, Vol. I, 1960, 425.
- «علواء»
 «Anbaduklās», *EI*, Vol. I, 1960, 483-484.
- Manuscript», *Ars Or.* 2, 1957, 501-503.
- «مجلد جدیدی از نسخمصور اخانی»
 «Ibn al-Ṭayyib's Commentary on the Isagoge», *BSOAS* 19, 1957, 419-425.
- «تفسیر ابن الطیب در خصوص ایسا غوجی»
 «Four Famous Muwaṣṣṣahs from Ibn Buṣrā's Anthology», *And.* 23, 1958, 339-369.
- «چهار موشح مشهور از گلچین ادبی ابن یسری»
 Isaac Israeli. *A Neoplatonic Philosopher of the Early Tenth Century*. His works translated with comments and on outline of his philosophy by A. Altmann and S.M. Stern, London: Oxford university press, 1958.
- اسحاق اسرائیلی، فیلسوفی نوافلاطونی در اوایل سده دهم (ترجمه و شرح، با همکاری)
 «The Muwashshahs of Abraham ibn Ezra», *Hispanic studies in honour of I. Gonzalez Llubera*, 1959, 367-386.
- «موشحات ابراهام ابن عزرا»
 «Notes on Al-kindī's Treatise on Definitions», *JRAS*, 1959, 32-43.
- «یادداشت‌هایی در خصوص رساله الکندی درباره تعریفات»
 «Abān B. 'Abd Al-Ḥamid AL-Lāḥiki», *EI*, Vol. I, 1960, 2.
- «ابان بن عبدالحمید لاحقی»
 «'Abbās B. Abi'l-Futūh», *EI*, Vol. I, 1960, 9.
- «عباس بن ابی الفتح»
 «'Abd Al-Djabbār B. Aḥmad», *EI*, Vol. I, 1960, 59-60.
- «عبدالجبّار بن احمد»
 «Abd AL-Laṭīf al Baghdādī», *EI*, Vol. I, 1960, 74.
- «عبداللطیف البغدادی»
 «'Abd Al-lāh B. Maymūn», *EI*, Vol. I, 1960, 48.
- «عبدالله بن میمون»
 «'Abd Al-Rahmān B. 'Umar AL Ṣūfī», *EI*, Vol. I, 1960, 86-87.
- «عبدالرحمان بن عمر الصوفی»
 «'Abdān», *EI*, Vol. I, 1960, 95-96.
- «عبدان»
 «Abū 'Abd Allāh Alshī'i», *EI*, Vol. I, 1960, 103-104.

«Three Petitions of the Fatimid Period», *Oriens* 15, 1962, 172-209.

سه عریضه از عهد فاطمیان»

«A Lustre Plate of Unusual Shape with the Name of the Owner», by S. M. Stern and S. Walzer, *O Art* 9, 1963, 213-215.

«بشقایی لعابی با شکلی جالب همراه با نام صاحبش» (با همکاری)

«A *siqayn i'tanaqā*, An Arabic Muwaṣṣah and its Hebrew Imitations», *And.* 28, 1963, 155-170.

«عسقین اعتقا، یک موشع عربی و تقلیدهای عبری آن»
«The Arabic Translations of the Pseudo-Aristotelian Treatise *De Mundo*», *Muséon* 77, 1964, 187-204.

«ترجمه‌های عربی رساله جهان ارسطوی دروغین»
«New Information about the Authors of the Epistles of the Sincere Brethren», *IS* 3, 1964, 405-428.

«اطلاعات تازه درباره نویسندگان رساله‌های اخوان الصفا»
«Petitions from the Ayyūbid Period», *BSOAS* 27, 1964, 1-32.

«عریضه‌هایی از عهد آیبیان»
«Esistono dei rapporti letterari tra il mondo islamico e l'Europa occidentale nell'alto medio evo», *OINM* II, 1965, 639-666.

«روابط ادبی میان جهان اسلام و اروپای غربی در اوایل سده‌های میانه»
«Les études islamiques à Oxford», *REI* 33, 1965, 187-192.

«تحقیقات اسلامی در آکسفرد»
«A Third Arabic Translation of the Pseudo-Aristotelian treatise *De Mundo*», *Muséon* 78, 1965, 381-393.

«موسمین ترجمه عربی از رساله جهان ارسطوی دروغین»
«Two Ayyūbid Decrees from Sinai», *Documents from Islamic chanceries. First series*, ed. SM. Stern, 1965, 9-38.

«دو فرمان آیویی از سرزمین سینا»
«The Inscriptions of the Kharrāqān Mausoleums», *Iran* 4, 1966, 21-27.

«سنگ‌نبشته‌های مقابر خرقان»

«انبذقلیس»

«The Coins of thamal and of Other Governors of Tarsus», *JAOS* 80, 1960, 217-225.

«سکه‌های ثامال و دیگر فرمانداران طرسوس»

«The Early Ismā'īlī missionaries in North-West Persia and in Khurāsān and transoxania», *BSOAS* 23, 1960, 56-90.

«نخستین مبلغان اسماعیلیه در ناحیه شمال غربی ایران و در خراسان و ماوراءالنهر»
«این اثر با عنوان و مشخصات زیر بمفارسی ترجمه و چاپ شده است:

«نخستین داعیان اسماعیلی در شمال غربی ایران و خراسان و ماوراءالنهر»، ترجمه فریدون بدره‌ای، مجله دانشکده ادبیات تهران، س ۱۴، ش ۱، ۶۹-۲۳ [۶۹-۲۳]
«A Fātimid Decree of the year 524/1130», *BSOAS* 23, 1960, 439-455.

«فرمانی از عهد فاطمیان مربوط به سال ۵۲۴/۱۱۳۰»
«Hamadānī», *EI*, Vol. I, 1960, 392.

«همدانی»

«A letter of the Byzantine Emperor to the Court of the Spanish Umayyad Caliph al-Hakam», *And* 26, 1961, 37-42.

«نامه‌ای از امپراتور بیزانس به‌مدربار الحکم خلیفه اموی در اسپانیا»

«Abu'l-Qasim al-Bustī and his Refutation of Ismā'īlism», *JRAS*, 1961, 14-35.

«ابوالقاسم بستی و رد ادله اسماعیلیه‌گری»
«Ismā'īlīs and Qarmatians», *Ela*, I, 1961, 99-108.

«اسماعیلیان و قرمطیان»

«Andalusian Muwashshahs in the Musical Repertoire of North Africa», *Congreso de estudios árabes e islámicos*, cordoba: 1962; *Actas*, 1964, 319-327.

«موشع‌های اندلسی در مجموعه موسیقی شمال آفریقا»
«A Collection of Treatises by 'Abd al-Latif al-Baghdādī», *IS* I, 1962, 53-70.

«مجموعه رسالات عبداللطیف البغدادی»
«The First in Thought is the last in Action», The history of a saying attributed to Aristotle, *JSS* 7, 1962, 234-252.

«نخستین اندیشمند آخرین مجری است»

Islamic Philosophy and the Classical Tradition, 1972, 437-466.

«گاهشماری ابوعیسی ابن‌المنجم»

«ابن قزمان» اندلس، ۱۹۵۱

«فاطمیان در شمال آفریقا»، اورپاش، ۱۹۵۴

«ابن خطیب و صفدری»، عریکا، ۱۹۵۵

«اولین ظهور اسماعیلیه در ایران»، ترجمه سیدحسین

نصر، مجله دانشکده ادبیات تهران، س ۹، ش ۱، ۱۳-۱

درباره‌اش

All Souls College, Oxford, S.M. Stern, Fellow 1957-1969, (1970). J.D. Latham and H. W. Mitchell. «Bibl. of S.M. Stern», *JSS*, 15, 1970, 226-238.

اشترن عضو کالج آل سولز، آکسفرد، ۱۹۵۷-۱۹۶۹

کتابشناسی ساموئل میکلوک

منابع ۱۲ ج ۲ ص ۵۳۶۸ ج ۲ ص ۵۶۲؛ ۱۲۵ ج ۱۵ ص ۱۰۶؛ ۱۳۷ ج ۱۵ ص ۳۹۲؛ ۱۳۸ ج ۱؛ ۱۵۰ س ۱۹۵۵-۱۹۵۶ و ۱۹۵۶-۱۹۵۷ و ۱۹۶۰-۱۹۶۱ و ۱۹۶۵-۱۹۶۶ و ۱۹۷۰ و ۱۹۷۱-۱۹۷۲ و ۱۹۷۳-۱۹۷۴ و ۱۵۱ ج ۷ ص ۵۳۸؛ ۱۵۲ ج ۵ و ۶ و ۷ و ۱۷۸ ج ۸ س ۱۹۷۵.

اشترن، گرتروید هنریتا [gertrud henritā eštern] Stern, Gertrude Henrietta

مطالعات اسلامی.

آثار

Index To Das Leben Muhammads by Frants Buhl. (German Translation By H.H. Schaefer, 1930), 1935.

فهرست راهنما برای کتاب زندگی حضرت محمد (ص)
تألیف فرانتس بول

«The First Women Converts in Early Islam», *IC* 13, 1939, 290-305.

«نخستین زنان اسلام آورنده در صدر اسلام»
Marriage in Early Islam. London: the Royal Asiatic Society, 1939. [For Criticism See: Ilac Bichtensstädter. *JAOS*, V.62, 1942, 82-88.]

نکاح در صدر اسلام

«Muhammad's Bond with the Women», *BSOAS* 10, 1940-42, 185-197.

عهد و میثاق محمد (ص) با زنان

منابع ۵۳ ج ۲ ص ۵۳۴؛ ۱۲۵ ج ۱۵ ص ۱۰۴؛ ۱۵۰ س ۱۹۵۵-۱۹۵۶ و ۱۵۱ ج ۷ ص ۵۳۷.

Muslim studies. Ignac, Goldziher, 1850-1921. Edited by S.M. Stern, translated from the German by C.R. Barber and Stern, Chicago: Aldine Pub. Co., 1966.

مطالعات اسلامی (ترجمه با همکاری و ویرایش)

«The Coins of Āmul», *NC*, 7 ser., 7, 1967, 205-278.

«سکه‌های آمل»

«Rāmish of sirāf», a merchant millionaire of the twelfth century, *JRAS*, 1967, 10-14.

«رامیش سیرافی»

«Ibn Masarra, Follower of Pseudo-Empedocles-An illusion», *Actas IV congreso de estudios árabes e islámicos*, 1968, 1971, 325-337.

«ابن مسرّه، پیرو امپدوکلس دروغین -- پنداری باطل»

«A Manuscript from the Library of the Ghaznawid Amir 'Abd al-Rashid», *Paintings from Islamic lands*. Ed. R. Pinder-Wilson, 1969, 7-31.

«نسخه‌ای خطی از کتابخانه عبدالرشید، امیر غزنوی»

«A Petition to the Fatimid Caliph el-Mustansir Concerning a Conflict within the Jewish community», *REJ* 128, 1969, 203-222.

«دادخواستی به‌المستنصر خلیفه فاطمی در رابطه با یک درگیری درونی در جماعت یهودی»

«Arabico-Persica», *W.B. Henning memorial Vol.*, 1970, 409-416.

«مطالعات عربی - فارسی»

«The Constitution of the Islamic city», *The Islamic city*. ed. by A.H. Hourani and S.M. Stern, 1970. 43-50.

«تشکیلات شهر اسلامی»، (ویرایش با همکاری)

«Tari», *Studi Medievali*, ser. 3, 11, 1970, 177-207.

«The Fortress of Khān Lanjān», *Iran* 99, 1971, 45-57.

«قلعه خان‌لنجان» (با همکاری)

«Ya'qūb the Coppersmith and Persian National Sentiment», *Iran and Islam, in Memory of V. Minorsky*, 1971, 535-555.

«یعقوب روینگر و احساسات ملی ایرانیان»

«Abū 'Isā Ibn al-Munajjim's Chronography»,

اشترن، هنری [henri eastern]

Stern, Henri

هنرهای اسلامی

آثار

«Au sujet des images des mois dans l'art musulman», *Ars.Or* 2, 1907, 493-495.

«در باب تصاویر ماهها در هنر اسلامی»

«Notes sur l'architecture des châteaux omeyyades», *AI* 11-12, 1946, 72-97.

«ملاحظات دربارۀ معماری قصرهای امویان»

«Les origines de l'architecture de la mosquée omeyyade», à l'occasion d'un livre de J.Sauvaget. *syria* 28, 1951, 269-279.

«اصول معماری مسجد اموی»

«Quelques auvres sculptées en bois, os et ivoire de style Omeyyade», *Ars.or* I, 1954, 119-131.

«برخی از مصنوعات کنده‌کاری شده چوبی، استخوانی و عاج بمسک اموی»

«Recherches sur la Mosquée al-Aqsā et ses mosaïques», *Ars.Or* 5, 1963, 27-47.

«تحقیقاتی دربارۀ مسجدالاقصی و معرق‌کاریهای آن»

Les mosaïques de la Grande Mosquée de Corodue. Mit Beiträgen von M. Ocana Jimenez und Dorothea Duda. Berlin: Gruyter, 1976. (Deutsches Archäol. Inst. Abt. Madrid: Madrider Forschungen, 11).

«معرق‌کاریهای مسجد جامع قرطبه (با همکاری)

منابع ۵۳ ج ۲ ص ۵۳۴، ۱۱۷ ج ۲؛ ۱۵۰ ص ۱۹۰۶-۱۹۵۵ و ۱۹۵۶-۱۹۶۰ و ۱۹۶۵-۱۹۶۱ و ۱۹۷۶-۱۹۸۰؛ ۱۵۲ ج ۳.

اشترن و تمان، رودولف [rudolf estrotmān]

Strothman, Rudolf

(۱۸۷۷-۱۹۶۰)، فرق شیعه.

۴ سپتامبر در لنگریش وستفالان^۱ (آلمان) به دنیا آمد. در دانشگاه‌های هاله^۲ و بن تحصیل کرد. کارل بروکلمان یکی از استادان او بود.

از ۱۹۰۷ تا ۱۹۳۳ در شولپفورتا^۳ تدریس می‌کرد. از ۱۹۲۲ تا ۱۹۲۸ مقاله‌های خود را در مجله ادبی شرق‌شناسان منتشر می‌ساخت. در ۱۹۲۳ بنا به توصیه بکر^۴ و ریتز^۵ استاد مطالعات شرقی در گیسن شد و

در ۱۹۲۷ جانشین هلموت ریتز در دانشگاه هامبورگ گردید و تا ۱۹۴۷ که بازنشسته شد به تدریس در آنجا ادامه داد. از ۱۹۴۸ تا ۱۹۶۰ با برتولد اشپولر در انتشار مجله اسلام همکاری داشت. وی عضو انجمن علوم گوتینگن و انجمن یواخیم یونگیوس^۶ در هامبورگ و همچنین عضو انجمن اسماعیلی بمبئی بود. در ۱۹۲۹ و ۱۹۳۰ و در ۱۹۵۱ و ۱۹۵۲ سفرهای تحقیقی به سوریه، فلسطین و یمن کرد. ۱۵ مه در هامبورگ درگذشت.

آثار

«Die Literature der Zaiditen», *Islam* 1, 1910, 354-368; 2, 1911, 49-78.

«ادبیات زیدیه»

«Das Staatsrecht der Zaiditen», (*Studien zur Geschichte und Kultur des islamischen Orients. 1. Heft*). Strassburg: 1911.

حقوق مدنی فرقه زیدیه

Kultus der Zaiditen. Strassburg: K.J.Trübner, 1912.

نیایش در نزد زیدیه

«Analecta haeretica», *Islam* 4, 1913, 72-86.

«تحلیلی دربارۀ مبتدعه»

«Das Problem der literarischen Persönlichkeit Zaid b. 'Ali», *Islam* 13, 1923, 1-52.

«مسأله شخصیت ادبی زیدبن علی»

«Sab'iyā», *SEI*, 1924, 478-480.

«هفت امامی‌ها (سبعیه)»

«Bedr, Ohod und Kerbelā», *OLZ*, V. 29, 1926, 809-818.

«بدر، احد و کربلا»

Die Zwölfer Schi'a, zwei religionsgeschichtliche Charakterbilder aus der Mongolenzeit. [I. Nasir-eddīn Tusī, II. Rad-ieddīn Tā'usī] Leipzig: 1926.

شیعه دوازده امامی (اثنا عشری)، دو ویژگی بارز تاریخ دینی عصر مغول

«Shi'a», *SEI*, 1927, 534-542.

1. Longerich-Westfalen

2. Halle

3. Schulpforta

4. Becker

5. Ritter

6. Joachim Jungius

«Drusen Antwort auf Nusairi-Angriff», *Islam* 25, 1939, 269-281.

«پاسخ فرقه دروز به تهاجم فرقه نصیری»

«Gnosis-Texte der Ismailiten», arabische Handschrift Ambrosiana H75. Herausgegeben von R. Strothman, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 1943.

«متون عرفانی فرقه اسماعیلیه»

Ibn Hibat Allah, d. 1770. *Ismailitischer Kommentar Zum Koran*. Abschnitt 11-20, arabische Handschrift Ambrosiana H 76. Hrsg. von R. Strothmann. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 1955, I e. 1944-55.

تفسیر اسماعیلی هابرقآن (مراج التسنیم اسماعیل بن هبة الله) Maimun Ibn el Kasim von tiberias, um 968-1035. «Festkalender der Nusairer, grundlegendes Lehrbuch im syrischen Alawitenstaat», *Islam* 27, 1946, 14, 273.

«تقویم اعیاد نصیری، کتاب آموزشی پایه در دولت علویان سوریه»

Der Islam (Sekten). *Allgemeine Religionsgeschichte*. Berlin: Wissenschaftliche Editions-gesellschaft, 1948.

تاریخ عمومی ادیان (فرقه‌های اسلامی)

«Kleinere ismailitische Schriften», *Nachr. Akad. Wis. Göttingen Phil.-hist. Kl.* 1950, 29-64.

«کتابشناسی مختصر اسماعیلیه»

Ibn Mansūr al-Yamānī, 10th cent. *Kitābu'l Kashf of Ja'far B. Mansūr, I Yaman*. Edited by R. Strothmann. London: Pub. for the Association by G. Cumberlege, Oxford Univ. Press, 1952.

کتاب الکشف، اثر جعفر بن منصور یمانی (تصحیح)

«Die Nasairi nach Ms. arab. Berlin 4291», *Doc. Istined*, 1952, 173-187.

«فرقه نصیری براساس نسخه عربی موزه برلین»

Morgenländische Geheimsekten in abendländischer Forschung und die Handschrift Kiel arab. 19. Berlin: Akademie Verlag, 1953. (Abhandlungen der Deutschen Akademie der Wissenschaften zu Berlin).

تحقیقات غربی‌ها در مورد فرق سری شرقی و نسخه‌های

«شیعه»

«Berber und Ibaditen», *Islam* 17, 1928, 258-279.

«بربرها و فرقه اباضیه»

«Gegenwartsgeschichte des Islam», *Islam* 17, 1928, 24-28.

«تاریخ معاصر اسلام»

«Islam und Orientalische Christenheit in der Gegenwart», *OLZ*, V. 31, 1928, 245-252.

«اسلام و مسیحیت شرقی در عصر حاضر»

«Takiya», *SEI*, 1928, 561-62.

«تکیه»

«Tashbih», *SEI*, 1929, 583-585.

«تشبیه»

«Ta'ziya», *SEI*, 1930, 590-1.

«تمزیه»

«Thanawiya», *SEI*, 1930, 592-3.

«ثنویه»

«Islamische Konfessionskunde und das Sektenbuch des As'arī», *Islam* 19, 1931, 193-242.

«شناخت فرقه‌های اسلامی و کتاب فرق اشعری»

Die Koptische Kirche in der Neuzeit. Tübingen: Mohr, 1932.

کلیسای قبطی عصر جدید

«Handschriften und Drücke», I. Geheim-Handschriften, II. fachsystematische Sammlungen, III. E.G. Browne's Handschriften Nachlass, *Islam* 21, 1933, 292-311.

دست‌نویشته‌ها و آثار چاپی، ۱. دست‌نویشته‌های نایافته، ۲. مجموعه‌های نظام‌یافته تخصصی، ۳. بازمانده دست‌نویشته‌های ا.گ. براون»

«Muhammadiya», *SEI*, 1933, 409.

«محمّدیه» (سازمان اصلاح‌طلب اسلامی در اندونزی)

«Die neuere Orientgeschichte im Rahmen der Kirchengeschichte», *ZDMG*, N.F. 13 (88), 1934, 277-288.

«تاریخ متأخر شرق بر مبنای تاریخ کلیسا»

«Al-Zahiriya», *SEI*, 1934, 649-50.

«ظاهریه»

«On the History of Islamic Heresiography», *IC* 12, 1938, 5-16.

«تاریخچه کفرنگاری در اسلام»

واژه‌نامه اشعار حماسی یونان همکاری داشت. در ۱۹۵۹ و ۱۹۶۰ استادیار انستیتوی زبان‌شناسی کلاسیک دانشگاه ارلانگن بود و طی همین مدت تحصیلات خود رانزد پروفسور هوفمان^۲ ادامه داد. از ۱۹۶۰ تا ۱۹۶۵ استادیار انستیتوی زبان‌شناسی و هنرهای باستانی دانشگاه گُلم بود و از ۱۹۶۵ تا ۱۹۶۷ استادیار زبان‌شناسی در همان دانشگاه بود. از ۱۹۶۷ به‌عنوان استاد زبان‌شناسی تطبیقی هند و اروپایی و هند و ایرانی در دانشگاه زارلند برگزیده شد. در ۱۹۷۳ ریاست انجمن هند و اروپایی را برعهده گرفت. در ۱۹۷۷ به‌عنوان استاد کرسی زبان‌شناسی عمومی و هند و اروپایی در دانشگاه مونیخ به‌تدریس پرداخت.

آثار

Sperber, Hans. «Einführung in die Bedeutungslehre», 3. Aufl. Bonn: 1965, IGF 70, 1965, 338-342.

مقدمه‌ای بر معاشناسی (نقد)

«Wortstruktur und Pronomen im Altpersischen», ZVSF 81, 1967, 265-275.

«ساختار واژه و ضمیر در فارسی باستان»

«Wortstellung und Univerbierung altpersischer Korrelativverbindungen», ZVSF 83, 1969, 49-58.

«ترتیب ارکان جمله و همرویشی پیوندهای همبسته در فارسی باستان»

«Historische und deskriptive Linguistik bei der Textinterpretation», Glotta 49, 1971, 191-216.

«کاربرد زبان‌شناسی تاریخی و توصیفی در تفسیر متن»

«Ai. babhāra, av.buuāuua: ein Problem der Perfektbildung im Indo-Iranischen», ZVSF 86, 1972, 21-27.

«babhāra هندی باستان و buuāuua اوستایی: مسأله‌ای

در ساخت ماضی نقلی در زبانهای هند و ایرانی»

«Germanisch *armaz* und vedisch *arma*», Teil II, Festf. Hans Eggers zum 65. Geburtstag. Hrsg. V. Herbert Barkes, Tübingen: Niemeyer, 1972 (Beiträge zur Geschichte der deutschen Sprache und Literatur, 94. Band, Sonderheft), 28-41.

«*armaz* زمانی و *arma* ودایی»

خطی عربی سده نوزدهم موجود در کتابخانه دانشگاه کیل «Recht der Ismailiten», Islam 31, 1953, 131-146.

«فقه اسماعیلیه»

«Die Mubāhala in Tradition und Liturgie», Islam 33 (1957), 5-29.

«مباهله در سنت و نیایش»

Al-Nusairi Mahmūd bi-'amrihi ibn al Hussin. *Esoterische Sonderthemen bei den Nusairi; Geschichten und Traditionen von der heiligen Meistern aus dem Prophetenhaus*. Von Rudolf Strothmann, Berlin: Akademie Verlag, 1958.

موضوعهای خاص باطنی نزد فرقه نصیری، اخبار و روایات عن موالینا اهل البیت منهم السلام

«Islamstaaten und christlicher Westen heute», Islam 24, 1959, 1-33.

«حکومت‌های اسلامی و مسیحیان امروزی غرب»

«Seelenwanderung bei den Nusairi», Oriens 12, 1959, 89-114.

«تناسخ روح در نزد فرقه نصیری»

«Hasan Al Utrūsh», EI, V. III, 1971, 254-255.

«حسن الاطروش»

بیان مذهب الباطنی و بطلانه. منقول من کتاب قواعد عقائد آل محمد، تألیف محمد بن الحسن الدیلمی، استانبول: لجمعیة المستشرقین الالمانیة، ۱۹۳۸ [حقیقة ۱۹۳۹] (تصحیح)

منابع ۲۰ ص ۱۹-۲۱؛ ۴۵ ج ۱ ص ۱۵۱ و ۴۳۵؛ ۵۲ ج ۴؛ ۵۳ ج ۲ ص ۷۸۹-۷۸۸؛ ۱۲۵ ج ۱۵ ص ۱۵۲ و ۱۵۳؛ ۱۳۸ ج ۳؛ ۱۵۰ ص ۱۹۵-۱۹۵۵ و ۱۹۵۶-۱۹۶۰؛ ۱۵۱ ج ۷ ص ۱۵۲؛ ۵۶۱ ج ۶

اشترونک، کلاس [klās eštrunk]

Strunk, Klaus

(۱۹۳۰-)، زبان‌شناسی تطبیقی، زبانهای هند و

اروپایی و ایرانی.

۲۲ اوت در دوسلدورف^۱ (آلمان) به دنیا آمد. از ۱۹۵۰ تا ۱۹۵۶ در دانشگاه‌های گُلم و بُن به تحصیل فقه اللغة کلاسیک، زبان و ادبیات آلمانی، زبان و ادبیات رومی، هندشناسی و زبان‌شناسی تطبیقی پرداخت. در ۱۹۵۷ به دریافت درجه دکتری زبان‌شناسی تطبیقی از دانشگاه گُلم نایل آمد.

در ۱۹۵۷ و ۱۹۵۸ با دانشگاه هامبورگ در طرح تهیه

1. Düsseldorf

2. Hoffmann

وضع اقتصادی مصر و سوریه در اواخر سده‌های میانه»
«L'inquisition dans L'Etat mamlouk», *RSO* 25,
1950, 11-26.

«تفتیش عقاید در حکومت ممالیک»
«The Social Isolation of Ahl adh-dhimma»,
Etudes Orietur. à la memoire de Paul P. Hirschler, 1950, 73-94.

«انزوای اجتماعی اهل ذمه»
«L'administration urbaine en syrie médiévale»,
RSO, V.31, 1956, 73-128.

«اداره امور شهری در سوریه سده‌های میانه»
«Prolegomena to the Medieval History of
Oriental Jews», *JQR* 50, 1959.

«مقدمه‌ای بر تاریخ سده‌های میانه یهودیان شرق»
Korat ha-yehudin bi-sefavad ha-Muslemim
(*History of the Jews in Muslim Spain*), 2 Vols,
1960, 1966.

تاریخ یهودیان در اسپانیا تحت استیلای مسلمانان
The Jews of Moslem Spain. Tr. Klein, A. &
Klein, J.M., 2 Vols. Philadelphia: Jewish
Publication Society, 1973-790.

یهودیان اسپانیا تحت سلطه مسلمانان
«Venetian Supremacy in the Levantin Trade»,
J.Eur. econ. hist. 3, 1974, 5-53.

«برتری و نیزی‌ها در تجارت با کشورهای شرق طالع»
Ashtor, E. & Kedar, B.Z. «Una guerra fra
Genova e i Mamlucchi negli anni 1380»,
Archivio Stor. ital. 133, 1975, 3-44.

«نبردی میان دولت زن و ممالیک در سالهای ۱۳۸۰» (با
همکاری)

«The Volume of Levantine Trade in the Later
Middle Ages (1370-1498)», *J.Eur. Econ. His.* 4,
1975, 573-612.

«حجم تجارت کشورهای شرق طالع در اواخر سده‌های
میانه (۱۴۹۸-۱۳۷۰)»

«Il Commercio Levantino di Ancona nel basso
medioevo», *Riv. Stor. ital.* 88, 1976, 213-253.

«تجارت کشورهای شرق طالع در زمینه وسایل تزئینی در
اواخر سده‌های میانه»

«Etudes sur le système monétaire des
Mamlouks Circassiens», *Israel Oriental Studies*
6, 1976, 264-287.

«Semantisches und Formales zum Verhältnis
von Indo-Iran. *Krātu-/ xratu-* und gr. *Kpa Tus*»,
Monumentum H.S.Nyberg II (Acta Iranica),
1975 265-296.

«معناشناسی و شکل ظاهری و معانی
Xratu-/Krātu- و *KpaTús* ژرمنی»

«Zwei latente Fälle des verbalen
Präsensstammtyps *tistha-(ti)* im *Veda*», *ZDMG*,
Supplementum III, 2, 1977, 971-983.

«دو مورد از ستاک مضارع فعلی *tistha-(ti)* در وده»
منابع ۴۵ ج ۱ ص ۱۶۸ و ۱۵۲، ۱۷۳، ۷ ج ۲۰
ص ۴۸۳، ۴۸۷.

اشتور (اشتروس)، الياهو [eliāhu ashtor]
Ashtor (Strauss), Eliahu

(۱۹۱۴-۱۹۸۴)، تاریخ اسلام و یهود
در وین به دنیا آمد. در زادگاه خود به تحصیل علم
پرداخت و از دانشگاه وین فارغ‌التحصیل شد. در
۱۹۳۸ به فلسطین رفت. اشتور سهم عمده‌ای در
مطالعه تاریخ جوامع و تاریخ اقتصاد اسلامی خاور
نزدیک در سده‌های میانه داشته است.

آثار
«Bemerkung über Baibars al-Mansuri», *WZKM*
43, 1936, 194.

«نکاتی دربارهٔ بایبرس المنصوری»
«Scheich Hidr. Ein Beitrag zur Geschichte der
Juden in Damaskus», *WZKM* 44, 1937,
227-230.

«شیخ حیدر. مقاله‌ای دربارهٔ تاریخ یهودیان دمشق»
«Muhyiddin b. 'Abdazzāhir», *WZKM* 45, 1938,
191-202.

«محمی‌الدین ابن عبدالظاهر»
Toledot ha-yehudim be Mizrayim ve-suryah
Tahat Shilton ha Mamlukim (History of the
Jews in Egypt and Syria under the Rule of the
Mamluks). 2 Vols, 1944, 1951.

تاریخ یهودیان مصر و سوریه در عصر ممالیک
«Prix et salaires à L'époque mamlouke. Une
étude sur L'état économique de L'Egypte et de
la Syrie à la fin du moyen âge», *REI*, 1949,
43-94.

«قیمت و دستمزدها در عصر ممالیک. تحقیقی دربارهٔ

Ages. London: Variorum reprints, 1978.

مطالعاتی درباره تجارت با شرق طالع در سده های میانه
«Muslim and Christian Literature in Praise of
Jerusalem», *Jerusalem Cathedra* 1, 1981, 187-
189.

«آثار ادبی مسلمانان و مسیحیان در ستایش بیت المقدس»
«The Wheat Supply of The Mamluk
Kingdom», *Asian and African Studies* (Haifa) 8,
1984, 283-295.

«ذخیره گندم در قلمرو ممالیک»

«Il regno dei Crociati e il Commercio di
Lavantine», *I Comuni italiani nel Regno
crociate di Gerusalemme: atti del colloquio, the
italian Communes in The Crusading Kingdom
of Jerusalem* (Jerusalem ... 1984) a cura di
G. Airalde e B.Z. Kedar. Genoa: Universita die
Genova, Istituto di Medievistica, 1986
(Collana storica di Fonti e Studi, 48), 15-56.

«حکومت صلیبان و تجارت با شرق طالع»
East-West Trade in the Medieval Mediterranean.
Ed. Kedar, B.Z., London: Variorum, 1986
[Reprinted articles, 1972-84].

تجارت شرق و غرب در مدیترانه سده های میانه
درباره اش

Kedar, B.Z. «In Memoriam Eliyahu Ashtor,
1914-1984», *Asian and African Studies* (Haifa)
19, 1985, 119-121.

«یادنامه الیاهو اشتور، ۱۹۱۴-۱۹۸۴»

Kedar, B.Z. & Shagrir, I. «Eliyahu Ashtor
(1914-1984), List of Publications», *Asian and
African Studies*, (Haifa) 22, 1988, 11-33.

«فهرست آثار اشتور»

منابع ۵۳ ج ۲ ص ۶۴۲، ۱۲۵ ج ۲ ص ۲۶۵، ۱۳۷ ج ۳
ص ۷۳۸، ۱۵۰ ص ۱۹۵۵-۱۹۰۶ و ۱۹۷۷ و ۱۹۷۸ و
۱۹۷۹ و ۱۹۸۰ و ۱۹۹۰ و ۱۵۱ ج ۷ ص ۵۵۶، ۱۵۲ ج ۹.

اشتورم، یوزف [yozef estorm]

Sturm, Josef

(۱۹۱۲-۱۹۳۷)، زبان شناسی.

در زالتسبورگ^۱ (اتریش) به دنیا آمد. تحصیلاتش را

«مطالعات درباره نظام پولی ممالیک چرکسی»

«Les lainages dans l'orient Médiéval: emploi,
production, commerce», *Prouzione Commercio
e consumo dei Pannidi Land*, 1976, 657-686.

«تولید، تجارت و مصرف پارچه های پشمی در مشرق زمین
سده های میانه»

«Observation on Venetian Trade in the Levant
in The XIVth century», *J.Eur.Econ.Hist* 5,
1976, 533-586; [London: Variorum reprint,
1978].

«ملاحظات دربار تجارت ونیزی ها با کشورهای شرق
طالع در سده چهاردهم»

*A Social and Economic History of the Near
East in the Middle Ages*. London: Collins. 1976;
[Reviewed by M.Canard, *Cahiers de civilisation
Medievale* 21, 3, 1978, 275-285].

تاریخ اجتماعی و اقتصادی شرق نزدیک در سده های میانه
«The Ventian Cottan Trade in Syria in The
Later Middle Ages», *Studi medievali* 17, 1976,
675-715.

«تجارت پنبه ونیزی ها در سوریه در اواخر سده های میانه»
«L'apogée du commerce vénitien au Levant»,
Un nouvel essai d'explication, *Venezia Centro
di mediazione tra Oriente e Occidente*, a Cura di
H. G. Beck, M. Manoussacas, A. Pertusi, I,
1977, 307-326.

«اوج تجارت ونیزی در شرق طالع»

«Levantine Sugar Industry in The Later
Middle Ages, an Example of Technological
Decline», *Israel Or. Studies* 7, 1977, 226-280.

«صنعت شکر و شرق طالع در اواخر سده های میانه،
نمونه ای از افت دانش فنی»

«Quelques Problèmes que soulève l'histoire
des prix dans l'orient médiéval», *Studies in
Memory of G.wiet*, 1977, 203-234.

«برخی مسائل برخاسته از تاریخ قیمت ها در شرق
سده های میانه»

«Il Regime Portuario nel Califfato», *la
navigazione mediterranea nell alto medioevo*,
Spoleto. Vol 2., 1978, 651-684.

«شیوه اداره بندرها در عصر خلفاء»

Studies on the Levantine Trade in the Middle

Berücksichtigung der deutschen Interessen ... von F. Stölze und F. C. Andreas. J. Perthes, 1885.

مناسبات تجاری ایران با آلمان، با توجه ویژه به منافع آلمان (با همکاری)

«Persepolis», Bericht über meine Aufnahmen achamenidischer und sasanidischer Denkmäler, *Fars. Verh. Ges. Erdk. X*, 251-76.

«تخت جمشید»، گزارشی پیرامون عکسهایی که من از مجسمه‌های هخامنشی و ساسانی فارس گرفتم.

منابع ۷۵ ص ۲۲۰؛ ۱۲۵ ج ۱۵ ص ۱۲۱-۱۲۲؛ ۱۵۲ ج ۱ و ۳ و ۷.

اشتومه، هانس [hāns estume]

Stumme, Hans

(۱۸۶۶-۱۹۳۶)، زبان و ادبیات عرب، فرهنگ عامه ملل مسلمان شمال آفریقا (بربرها).

در میت و ایداً^۲ (آلمان) به دنیا آمد. زبان عربی را از سوسین^۳ فراگرفت و از ۱۹۰۹ جانشین او در کرسی زبان عربی دانشگاه لایپزیگ گردید. در ۱۹۳۰ بازنشسته شد. در درسدن درگذشت.

آثار

Tunisische Märchen und Gedichte. Eine Sammlung prosaischer und poetischer Stücke im arabischen Dialekte der Stadt Tunis, nebst Einleitung und Übersetzung. Leipzig: J. C. Hinrichs, 1893.

قصه‌ها و اشعار تونس

Tripolitanisch-Tunesische Beduinenlieder. (Text, Transkription und Übersetzung, Glossar), Leipzig: 1894; Chants des bedouins de Tripoli et la Tunisie. Traduits d'après le recueil du Dr. H. Stumme Par Adrien Wagnon, Paris: Leipzig printed, 1894.

سرودهای بدویان طرابلس - تونس (متن، آوانگاری، ترجمه و فهرست)

Dichtkunst und Gedichte der Schlupf. Leipzig: J. C. Hinrichs, 1895.

هنر شعر و اشعار قبایل بربر

در وین به پایان رساند. تحقیقات او بیشتر در زمینه تمدنهای باستانی شرق، به ویژه تمدن هیتی بود. نگاری پرسپولیس از آثار انتشار یافته است. در ۱۹۳۶ و ۱۹۳۷ از متون تاریخی بغازکوی^۱ کپی تهیه کرد و قصد داشت آن را در یک جلد به عنوان هنرهای خط میخی مکشوفه از بغازکوی گردآورده که متأسفانه موفق نشد. اشتورم با مجله‌های مختلف در زمینه شرق شناسی همکاری داشت. ۲۴ اکتبر در برلین درگذشت.

آثار

«Hieroglyphisch Isj = Keilschriftlich Isuwa?», *AOF*, V. 7, 1931-1932, 187-192.

«آیا Isj هیروگلیفی همان Isuwa میخی است؟»

«Persepolis», In Pauly A. F. Von. *Pauly's real Encyclopädie der Classischen Altertumswissenschaft; neue Bearbeitung. hrsg. Von G. Niasowa 1937. Halbband Coll 1268-1974, incl. plan.*

«تخت جمشید»

... *Der Hettiter Krieg Ramses II. Wien: Ahnenarbe Stiftung Verlag, Berlin: 1939.*

نبرد رامسی دوم با هیتیها

Historische und religiöse Texte. Von J. Sturm und H. Otten, Berlin: 1939.

متون تاریخی و مذهبی (با همکاری)

منابع ۱۲۵ ج ۱۵ ص ۱۷۷، ۱۷۳ ج ۱۲ ص ۱۹۳-۱۹۴.

اشتولتسه، فرانتس [frānts estoltse]

Stolze, Franz

(۱۸۳۶-۱۹۱۰)، تخت جمشید.

آثار

Perspolis. Die achaemenidischen und sasanidischen Denkmäler und Inschriften von Perspolis, Istakhr, Pasargadae, Shahpur, zum ersten Male Photographisch aufgenommen von F. Stölze, im Anschlusse an die epigraphisch-archeologische Expedition in Persien von F. C. Andreas. Hrsg. auf Veranlassung des fünften Internationalen Orientalisten-Congress zu Berlin mit einer Besprechung der Inschriften von Th. Nöldeke. 2 Vols. Berlin: 1882.

تخت جمشید

Die handelsverhältnisse Persiens, mit besonderer

1. Boghazköi

2. Mittweida

3. Socin

und der Deutschen Orient-Gesellschaft in der Ebene Jezreel im Frühjahr 1903», *Deutsch-Orient-Gesellschaft*. Berlin: Mitteilungen, 1903.

«درباره حفاریهای مشترک انستیتوی آلمانی تحقیقات در مورد فلسطین و انجمن شرقی آلمان در دشت جرزیل در اوایل سال ۱۹۰۳»

Maltesische Märchen, Gedichte und Rätsel in deutscher Übersetzung. Leipzig: J.C.Hinrichs, 1904.

ترجمه قصه‌ها، اشعار و چیستانهای مالائی به آلمانی
Maltesische Studien. Eine Sammlung prosaischer und poetischer Texte in maltesischer Sprache nebst Erläuterungen. Leipzig: J.C.Hinrichs, 1904.

پژوهشهای مالائی
«Mitteilungen eines Schilh über seine marokkanische Heimat», *ZDMG* 61, Leipzig: 1907, 503-541.

«اظهارات فردی از قبایل بربر شمال افریقا درباره موطن مراکشی‌اش»

Maltesische Volkslieder im urtext mit deutscher Übersetzung. Herausgegeben Von B. Ilg und Stumme. Leipzig: J.C.Hinrichs, 1909.

سرودهای محلی مالائی با متن اصلی و ترجمه آلمانی (گردآوری با همکاری)

«Sidi Hāmmu als Geograph», *Or. Stud. T. Nöldeke Gewidmet* 1, 1910, 445-452.

«سیدی حتمو جغرافی‌دان»
«Gedanken Über libysch-Phönizische Anklänge», *ZA* 27, Strassburg: 1912, 121-128.

«ملاحظات پیرامون شباهتهای آوایی زبانهای لیبیایی - فنیقی»

«Das Arabische und das Türkische bei Ritter Arnold Von Harff», *Festschrift E. Windisch*, 1914, 127-137.

عربی و ترکی از نظر ریتز آرئولدفون هارف
«Zu meinem Aufsatz 'Das Arabische und das Türkische bei Ritter Arnold von Harff' der Windisch-Festschrift», *ZDMG* 69, 1915, 208, Note by F.Babinger, 73, 1919, 199.

«پیرامون مقالام با عنوان عربی و ترکی از نظر ریتز آرئولدفون هارف»

Märchen der Schluf von Tazerwalt. Leipzig: J.C.Hinrichs, 1895.

قصه‌های قبایل بربر تازروالت در افریقای شمالی
Grammatik des tunisischen Arabisch, nebst Glossar. Leipzig: J.C.Hinrichs, 1896.

دستور زبان عربی تونس، همراه واژه‌نامه
Neue tunisische Sammlungen: Kinderlieder, Strassenlieder, Auszählreime, Rätsel, Geschichten U.S.W. ... Separatausgabe dieses in der Zeitschrift für afrikanische und ozeanische Sprachen... Veröffentlichten Artike. Berlin: 1896.

مجموعه جدید تونس: ترانه‌های کودکان، ترانه‌های خیابانی، قافیه‌ها، چیستانها، داستانها و غیره
Märchen und Gedichte aus der Stadt Tripolis in Nord-Afrika. Eine Sammlung transkribierter prosaischer und poetischer Stücke im arabischen Dialekte der Stadt Tripolis nebst Übersetzung, Skizze des Dialekts und Glossar. Leipzig: J.C.Hinrichs, 1898.

قصه‌ها و اشعار شهر طرابلس در شمال افریقا
Nordwestafrika. Vortrag gehalten. Leipzig: Dr. Seele & Co., 1898.

افریقای شمال غربی
Handbuch des Schilhischen von Tazerwalt. Grammatik, Lesestücke, Gespräche, Glossar. Leipzig: J.C. Hinrichs, 1899.

کتاب راهنمای زبان قوم بربر تازروالت در تونس
Diwan aus Centralarabien. Gesammelt, übersetzt und erläutert von Albert Socin. Leipzig: B.G.Teubner, 1900-1901.

دیوانی از عربستان مرکزی
Märchen der Berbern von Tamazratt in Südnisien. Leipzig: J.C.Hinrichs, 1900.

قصه‌های بربرهای تامازرات در جنوب تونس
Arabisch, Persisch und Türkisch in den Grundzügen der Laut-und Formenlehre. Leipzig: 1902.

زبانهای عربی، فارسی و ترکی بر پایه اصول آواشناختی و قالبهای صوری زبان
«Über die gemeinsamen Ausgrabungen des Deutschen Vereins zur Erforschung Palästinas

ben Abi Taleb arabice et Persice a codice Manuscripto Vimariensi Primus edidit atque in usum scholarum annotationibus mazimam Partem grammaticis nec non glossariis instruxit Joannes Gustavus Stickel .. Ienae: Sumtibus Crosckerianis, 1834.

کلمات قصار علی ابن ابی طالب به زبانهای عربی و فارسی همراه با حواشی صرف و نحوی و شرح و تفسیر (نشر)

Das Grossherzogliche orientalische Münzcabinet zu Jena. Beschrieben und erläutert von d.J.G. Stickel ... Leipzig: F.A. Brockhaus, 1845-70.

بخش سکه شرقی آرشیدوک در ینا

«Arabische Tortoss-Münze mit Monatsnamen», *Sonderabdruck. NZ, dreizehnter Jahrgang. 1881, 5.*

سکه‌های تورئوس عربی با اسامی ماهها

منابع ۴۵ ج ۱ ص ۳۲۱؛ ۵۳ ج ۲ ص ۶۳۲؛ ۱۲۵ ج ۱۵ ص ۱۱۴، ۱۵۱ ج ۷ ص ۵۴۵

اشرف، وحید اشرف (سید) [seyyed vahid ašraf (سید) ašraf]

Ashraf, Waheed Ashraf (Seyyed)

زبان و ادب فارسی.

در ناحیه فیض آباد، ایالت اوتارپرادش هند به دنیا آمد. در ۱۹۶۰ لیسانس، در ۱۹۶۲ فوق لیسانس و در ۱۹۶۵ درجه دکتری زبان و ادبیات فارسی از دانشگاه اسلامی علیگره دریافت کرد.

در ۱۹۶۶ و ۱۹۶۷ در دانشگاه پنجاب، از ۱۹۷۱ تا ۱۹۷۷ در دانشگاه مهاراجا سیاجی رائو در شهر بارودا و از ۱۹۷۷ در دانشگاه مدرس به تدریس زبان و ادبیات فارسی اشتغال داشته است. در ۱۳۶۵ ش. در سمینار بررسی مسائل زبان فارسی در کشورهای هند و پاکستان و بنگلادش که به ابتکار مرکز نشر دانشگاهی ایران، ترتیب یافته بود، با ارائه مقاله‌ای با عنوان «زبان فارسی در ایالت تامیل نادو» (در گذشته و حال)، شرکت کرد.

«Nafaht-ul-uns Tahqiqi Nazar», *Maarif, Azamgarh: 1966.*

«نظری تحقیقی بر نفاحات الانس» (به زبان اردو)

«Tarikh-e-Paidaiash-O-wafat-e-Saiyed Ashraf Jahani Semnani», *Maarif, Azamgarh: 1966.*

«تاریخ پیدایش و وفات سید اشرف جهانگیر سمنانی»

«Maltesische Scharaden und Rebusse», *Festschrift E.Sachaus, 1915, 452-463.*

«مماها و چیستانهای مالتایی»

Türkische Lesestoffe, Handschriftlich im Ryk'a-Charakter und um geschrieben mit lateinischen Buchstaben, unter Beifügung einer einführenden Darstellung des türkischen Alphabets im Ryk'a-Charakter. Zusammenestellt Von H.S. und Halil Fikret, Leipzig: 1916.

مطالب خواندنی ترکی در نسخ خطی با حروف خط رقعی و آوانویسی شده با حروف لاتینی همراه توصیف ابتدایی الفبای ترکی به سبک حروف خط رقعی، (جمع‌آوری و تنظیم با همکاری)

«Eine sonderbare Anwendung von Akkusativkon -fixen im Berberischen», *Festschrift Meinhof, 1927, 81-87.*

«کاربرد منحصر به فرد هموند مفعول صریح (را) در زبان بربری»

لغة البربر و اللهجات المغربية. لیبزیج، ۱۸۹۳.

«جمعية مانشيستر الشرقية، المجلة الشرقية الألمانية ۶۶، ۱۹۱۲، ۳۴۰»

«القصة العربی»، المجلة الشرقية الألمانية ۶۶، ۱۹۱۲.

«الجغرافيون العرب»، نکریم فندیج، ۱۹۱۴.

«طرابلس الغرب»، المجلة الشرقية الألمانية، ۱۹۱۴.

«لیبیاء»، المجلة الآشورية، ۱۹۱۴.

«الفنون الإسلامية»، اسلامیکا، ۱۹۲۶.

منابع ۵۲ ج ۴ ص ۵۳۶؛ ۵۳ ج ۲ ص ۷۵۱-۷۵۰؛ ۷۲ ص ۳۸۵؛ ۱۲۵ ج ۱۵ ص ۱۷۴-۱۷۵؛ ۱۴۴ ج ۷ ص ۷۳۲؛ ۱۵۰ ص ۱۹۰۶-۱۹۵۵؛ ۱۵۱ ج ۷ ص ۵۶۷؛ ۱۵۲ ج ۲.

اشتیکل، یوهان گوستاو [yohān gustāv eštikel]

Stickel, Johann Gustav

(۱۸۰۵-۱۸۹۶)، کلمات قصار حضرت علی (ع)، سکه‌های شرقی.

از اهالی اتریش بود.

آثار

Biblio O. T. Jeb III. in Iobi locum celeberrimum. e.XIX. 25-27. de gosle commentatio philolo-geo-historico-critica auctore Joanne Gustavo stickel... Ienae; Sumtibus croskerianis, 1832.

کتاب عهد عتیق

'Alī Ibn Abī Tālib, Caliph, d.681. *Sententiae Ali*

- «نثر جدید فارسی»
 «Masnawi *Abr-e-Ghuharbar ka tanqidi Motala*», *AOR*, Vol. XXIX-Parts I & II, Madras: 1980.
 «مطالعه تنقیدی مثنوی ابر گهر بار»
 «Muqaddema-e-kitab *Tawassul*», *Al Latheef*, Vellore: 1980.
 «مقدمه کتاب توسل» (به زبان اردو)
 «Zauqi ki Farsi Shairi», *Al Latheef*, Vellore: 1980.
 «شعر فارسی ذوقی» (به زبان اردو)
 «Avicenna's Explanation of Destiny», *In. Ir.*, Ibn Sina Number, Vol. XXXIV, Calcutta: 1981.
 «شرح ابن سینا درباره تقدیر»
 «The Contribution of the House of Qutb-e-Vellore to Persian Literature», *AOR*, Vol. XXX- Part I, Madras: University of Madras, 1981.
 «خدمات علمی خاندان قطب ویر به ادبیات فارسی»
 «An Introduction to the Persian Poetry of Eqbal», *AOR*, Vol. XXIX. Part III, Madras: January, 1981.
 «درآمدی بر شعر فارسی اقبال»
 «Fidā ka Ghair Matbua Kalām», *Nawa-e-Adab*, Journal of Anjuman-e-Islam Research Institute, Bombay: 1982.
 «کلام غیرمطبوع فدا» (به زبان اردو)
Afsar Mawdoodi. 1983.
 «افسر مودودی»
 «Nationalism in Urdu Poetry», *AOR*, Vol. XXXI-Part II, Madras: 1983.
 «ملی‌گرایی در شعر اردو»
Problems in Teaching Persian in India. Aurangabad: Aurangabad university, 1984.
 «مشکلات تدریس زبان فارسی در هند»
 «Sufism», *AOR*, Madras: April, 1984.
 «صوفی‌گری»
 «Wahdatul-Wojood and syed Ashraf Jahangir», *AOR*, Madras: April, 1984.
 «وحدت‌الوجود و سید اشرف جهانگیر»
 «Zauqi ki Farsi Gaseeda Nigari», *AL Latheef*, Vellore: May, 1984.
- (به زبان اردو)
 «Tasawwaf-e-Islami par ek Hindustani kitab», *Maarif*, Azamgarh: 1968.
 «کتابی هندی درباره تصوف اسلامی» (به زبان اردو)
 «Pahlavi Zuban», *Fikr-o-Nazar*, Aligarh: 1969.
 «زبان پهلوی» (به زبان اردو)
Hayat-e-Saiyed Ashraf Jahangir. 1975.
 «زندگی‌نامه سید اشرف جهانگیر» (به زبان اردو)
Mugaddema-e-Lataif-e-Ashrafi. Baroda: MSU, 1975.
 «مقدمه لطایف اشرفی» (به زبان اردو)
 «Hindustan men Farsi ka Mustaqbil», *Omiat*, 1977.
 «آینده زبان فارسی در هندوستان» (به زبان اردو)
 «Some Textual Problems in Editing Persian Mss. and Books», included in the book *Research Methodology*. Madras: Madras University, 1977.
 «برخی مشکلات مربوط به متن در تصحیح نسخه‌های خطی و کتابهای فارسی»
 «Iqbal ki Farsi Shairi», *Omiat*, 1978.
 «شعر فارسی اقبال» (به زبان اردو)
 «Masnawi *Asrar-e-Khudi* par ek Nazar», *Maarif*, Azamgarh: 1978.
 «نظری بر مثنوی اسرار خودی» (به زبان اردو)
 «Motāla-e-Hāfiz Shirizi az Haise Zabān wa Sabk-e-Bayān», *AOR*, Vol. XXVIII, Madras: October, 1978.
 «مطالعه حافظ شیرازی از حیث زبان و سبک بیان» (به زبان اردو)
 «Dād khan Sayyah», *SJMJC*, Trichy: 1979.
 «دادخان سیاح»
Diwān-e-Fida. With the joint authorship of thiru Malik Ram, a very eminent scholar of Urdu, Tamil Nadu: Urdu Academy of Tamil Nadu, 1979.
 «دیوان فدا»
 «Mansur Hallāj», *Taleemāt*, Aligarh: 1979.
 «منصور حلاج»
 «Modern Persian Prose», *AOR*, Vol. XXVIII-Part II, Madras: Madras University, October, 1979.

«Anti feodal'nye dvizheniia v imperii Nadir-Shakha (1736- 1747)», *UZIV* 8, 1953, 166-204.

«جنبشهای ضدفئودالی در امپراتوری نادرشاه» (۱۷۳۶-۱۷۴۷)

«K istorii rozvitiia lennoi sistemy v Deliiskom Sultanate v XIV», (From the history of the development of feudal land ownership at the Delhi Sultanate in the 14th century), *Sov. V* 4, 1957, 51-62; English summary, 62.

«درباره تاریخ گسترش فنودالیسم در سلطاننشین دهلی در سده چهاردهم»

«Tarikh-i Firuz-Shakhi», Afifa kak istoricheskii istochnik, *UZIV* 18, 1957, 407-441.

«تاریخ فیروزشاهی»

Gosudarstvo Ndir-Shaha Afshara. (The realm of Nadirshah). Russian text. Moskva: AN SSSR. Institut vostokovedeniia, Izdatel'stvo vostochnoi literatury, 1958.

دولت نادرشاه افشار

[این کتاب با عنوان و مشخصات زیر به فارسی ترجمه و چاپ شده است:

دولت نادرشاه افشار. ترجمه حمید امین، تهران: انتشارات شبگیر، دیماه ۱۳۵۶.]

«K voprosu ob agrarnom stroev deliiskom sultanate XIII-XIV vv», *Indiia; Stati po istorii, UZIV* 20, 1959, 3-50.

«درباره نظام زمینداری در سلطاننشین دهلی در سده‌های سیزدهم و چهاردهم میلادی»

Deliiskii Sultanat: K istorii ekonomicheskogo stroia i obshchestvennykh otnoshenii 13-14 vv. (The Delhi Sultanate: History of Economic Conditions and Social Relations, 13th-14th Centuries). Russian text. Izdatel'stvo vostochnoi literatury, Moskva: 1960.

سلطاننشین دهلی: تاریخ نظام اقتصادی و روابط اجتماعی در سده‌های سیزدهم و چهاردهم میلادی

Arunova, M.R. «Iz istorii sufiev v indii kontsa XIII serediny XIV v.», *KSIV* 38, 1960, 30-34.

«درباره تاریخ تصوف در هند در اواخر سده سیزدهم و اواسط سده چهاردهم میلادی» (با همکاری)

Arunova, M.P. «Novye materialy po istorii

«قصیده‌نگاری فارسی ذوقی» (به زبان اردو)

«Gaseeda Lulu-ye-Lala of Zauqi», *Al Latheef, Vellore: May, 1985.*

«قصیده لؤلؤی لاله از ذوقی»

«15 Gaseedas of Zauqi», *Al Latheef, Vellore: 1986.*

«پانزده قصیده از ذوقی»

«Tasauwuf and Tark-e-Dunya», *Al Latheef, Vellore: 1986.*

«تصوف و ترک دنیا»

«Persian in Tamil Nadu Past and Present», *Problems of Persian Language in Indo, Pakistan and Bangladesh, The Third Seminar of Persian Language 14-18 June 1986, Edited by Mostafa Eslamieh, Tehran, Iran: Tehran university Press, 1987.*

«فارسی در تامل نادو در گذشته و حال»

«Ek Hindostani Sahabi Baba Ratna», *Maarif, Azamgarh.*

«یک صحابی هندوستانی بابا رتنا» (به زبان اردو)

Sufis of Eighth Century Who were Opponents to Ibn-e-Arabi

صوفیان سده هشتم مخالف ابن عربی، (به زبان اردو)

منبع ۶۲

اشرفیان، کلارا زارمای رونا [kelārā zārmāyrovna āshrafiyān]

Ashrafiān, Klara Zarmāirovna

تاریخ ایران.

ایران‌شناس مشهور شوروی است. وی دارای آثاری در زمینه تاریخ ایران می‌باشد.

آثار

Raspad gosudarstva Nadir-Shaha (1736-1747 gg). Avtoref. Kand. ist. nauk. Moskva: 1950, (Na pravakh rukopisi)

فروپاشی دولت نادرشاه (۱۷۳۶-۱۷۴۷)

«Padanie derzhavy Sefevidov (1502-1722 gg.)», V kn.: *Ocherki po novoi istorii stran vostoka.* (Indiia, Afganistan, Iran), Pod red.I.M.Reisnera i N.M. Gold-berga, Moskva: Izd-vo MU, 1951, 188-210

«انقراض دولت صفویان (۱۵۰۲ تا ۱۷۲۲)» (با همکاری)

همکاران و شاگردانش (ویرایش)

Das Königtum im Rigund Atharved. Ein Beitrag zur indogermanischen Kulturgeschichte. Behandlungen für die Kunde des Morgenlandes. Wiesbaden: F.Steiner, 1960.

پادشاهی در ریگ ودا و اتراودا

«Die Gathas des Zarathustra», *OLZ*, LVII, 11-12, 1962.

گاهان زرتشت

«The Concept of the 'Path' in The Avesta», *UMV*. Bombay: 1964, 141-4.

«مفهوم 'راه' در اوستا»

Awesta-Wörterbuch. Vorarbeiten I, II. Index Locorum zur Sekundärliteratur des Avesta. Wiesbaden: 1968.

واژه‌نامه اوستا

«Altindisch ásu-, aw. ahu- und ähnlich klingende Wörter» *Pratidānam, stu. pres. to F. B. J. Kuiper.* The Hague: 1968, 142-153; 1969.

«اسو-، او، اهو- هندی باستان و واژه‌های مشابه از نظر آوایی»

«Some remarks on Indo-Iranian *du* & *'su'*», *Coi. Gol. Jub.* Bombay: 1969, 113-20.

«چند نظریه درباره *du* و *'su'* هند و ایرانی»

Zarathustra. Wege der Forschung, 169. [Enthält 19 Beiträge Von bedeutenden Iranisten. u. a, von C. R. Bartholomae, H. Lommel, H. S. Nyberg, H. H. Schaefer, S. Altheim, T. theime, J. D. Duchesne Guillemin, K. Rudolph, M. Mole und B. Schlerath.] Darmstadt: 1970.

زرتشت (گردآوری)

«Zarathustra im Awesta», *Festgabe deutscher Iranisten zur 2500 Jahrfeier Irans*, Stuttgart: 1971, 133-140.

«زرتشت در اوستا»

Die Indogermanen. Das Problem der Expansion eines Volkes im Lichte seiner sozialen Struktur. 1973.

هند و ژرمنی‌ها، مسأله گسترش یک ملت با توجه به ساختار اجتماعی خود

«Gedanke, Wort und Werke im Veda und im

Irana vtoroi poloviny XVIII v.» V kn.: Blizhnii i srednii vostok. Pod. ped. A.I. Falinai. Moskva: IVL, 1962, 110-113.

«مطالبی تازه درباره تاریخ ایران در نیمه دوم سده هجدهم» (با همکاری)

ستایش نامهای بر کتاب «لشکرکشی نادرشاه به هندوستان»، مجله خلقهای آسیا و آفریقا ۶، ۱۹۶۱.

منابع ۴۵ ج ۱ ص ۱۲۲۶ و ۱۲۵۳، ۱۲۵ ج ۲ ص ۲۶۳، ۱۵۰ س ۱۹۰۶، ۱۹۵۵، ۱۹۵۶، ۱۹۶۰، ۱۹۶۱، ۱۹۶۵، ۱۵۱ ج ۵ ص ۴۹۰، ۱۵۲ ج ۵؛ ک.ز. اشرفیان. مهر آرونوا. دولت نادرشاه افشار، ترجمه حمید امین، تهران: انتشارات شبگیر، چاپ دوم، دیماه ۱۳۵۶، ص ۳۰.

اشکرات، برن فرید [bernfried eslerat]

Schlerath, Bernfried

(۱۹۲۴ -)، زبان‌شناسی تطبیقی هند و اروپایی، زبان و مذاهب ایران باستان.

۱۵ ماه مه در لایپزیک به دنیا آمد. در هامبورگ نزد استادانی چون فرانکل، اسنل، شوهرینگ و تاوادیا در رشته‌های زبانهای هند و اروپایی، هندشناسی، ایران‌شناسی و زبانهای قدیمی به تحصیل پرداخت. همچنین در ماینتس نزد لومل به تحصیلاتش ادامه داد. ۱۹۵۱ به اخذ درجه دکتری نایل آمد و ۱۹۵۸ اجازه تدریس در دانشگاه راکسب کرد. از ۱۹۶۴ بخش تحقیقات زبان و فرهنگ باستانی ایران در سمینار شرق‌شناسی را برعهده داشت. مدرس زبانهای فارسی باستان و اوستا و واژه‌شناسی زبانهای ایرانی و تاریخ مذاهب ایرانی بود. ۱۹۶۵ استاد پارموقت شد و ۱۹۷۰ در ماربورگ و ۱۹۷۴ در برلین به درجه استادی رسید.

آثار

Die Behandlung von Y und V nach Konsonant in den metrischen Texten des Awesta. Diss. Frankfurt: 1951.

وضع «ی» و «و» بعد از همخوان در متون وزن‌دار اوستا (پایان‌نامه دکتری)

Festgabe für Herman Lommel zur Vollendung seines 75. Lebensjahres am 7. Juli 1960 von Kollegen und Schülern in Verchrung gewidmet. Wiesbaden: Otto Harrassowitz, 1960.

یادنامه هرمان لومل به مناسبت پایان هفتاد و پنجمین سال زندگی او در هفتم ژوئیه ۱۹۶۰، اهدایی از طرف

détails nouveaux sur le gisement de plusieurs minerais importants, sur les principales eaux minérales, sur la thérapeutique indigène et sur les maladies endémiques ... theheran: 1874.

اصطلاحات پزشکی - دارویی و مردم‌شناسی فرانسه - فارسی

زینة الابدان. ۱۸۵۹

اسباب‌الدویه، سراجکمه

منابع ۳ ج ۱ ص ۲۵۶، ۳۴ ذیل شلیمر، ۶۶ ص ۱۳۵۴ ج ۱ ص ۲۷۸، ۲۷۷ ج ۱۱۷، ۱۵۱ ج ۷ ص ۱۳۰.

اشمروگور، داوید اسحاقوویچ [dāvid eshaqovīč esmorgoner]

Shmorgoner, David Isaakowich

(۱۸۸۲-)، مناسبات بازرگانی ایران و روس. ۲۵ آوریل در یکتاترینسلاو^۱ روسیه به دنیا آمد. در ۱۹۰۵ از دانشکده حقوق دانشگاه پاریس و در ۱۹۰۷ از دانشکده حقوق دانشگاه خارکف فارغ‌التحصیل شد و در ۱۹۳۷ نامزد (دکتر) رشته اقتصاد گردید. از ۱۹۲۳ تا ۱۹۲۹ منشی تحقیقاتی اتاق بازرگانی تجارت شرقی اتحاد جماهیر شوروی و عضو هیأت مدیره مجمع تحقیقات شرق‌شناسی کل اتحاد جماهیر شوروی و استاد دانشکده شرق‌شناسی مسکو بود. از ۱۹۳۵ تا ۱۹۴۲ کارمند علمی فاکولته کمونیستی دانشکده اقتصاد آکادمی علوم شوروی و از ۱۹۴۲ تا ۱۹۴۸ استاد دانشکده علوم تجربی و دانشکده امور مالی مسکو و دیگر مدارس عالی بود.

آثار

«Rossiiskaia Promishlennost' na Vistavke V tegerane», TSV 3-4, 1923, 32-36.

«صنعت روسیه در نمایشگاه تهران»

«Itogy Nizhegorodskoi Iarmarki», TRV 5-6, 1924, 11-16.

«ارزیابی بازار مکاره جنوب شهر»

«K russko-Persidskomu dogovoru», TRV 5-6, 1924, 7-9.

«پیرامون پیمان روسیه - ایران»

«K Usileniiu nashego aktivnogo balansa S Persiei», TRV 7-8, 1924, 30-33.

«پیرامون تقویت توازن ما در ایران»

Avesta», Antiquities Indogermanicae, Gedenkschrift für Hermann Guntert, Innsbruck: 1974, 201-22.

«بندار، گفتار و کردار در ودا و اوستا»

«Noch einmal Zarathustra», Die Sprache 23, 1977, 127-35.

«باز هم زرتشت»

«Indo-Iranisch Vorwähnd» SII 5-6, 1980, 199-208.

«گزیده هند و ایرانی»

«Ahrišvano», EIr., Vol. I, 1985, 673.

«اهریشونو»

«Ahu», EIr., Vol. I, 1985, 681.

«اهو»

«Ahurānī», EIr., Vol. I, 1985, 688.

«اهورانی»

«Opfergaben», Festschrift Lommel, 129-134.

«پیشکشی»

منابع ۸ ص ۲۸۹ و ۴۵۷، ۴۵ ج ۱ ص ۱۴۵ و ۱۴۶ و ۴۷۰ و ۵۱۷ و ۵۱۹، ۱۲۵ ج ۱۴ ص ۲۳۳، ۱۴۶ ص ۱۶۵، ۱۵۱ ج ۷ ص ۱۳۰، ۱۵۲ ج ۱ و ۶ و ۷، ۱۷۲ ج ۲۰ ص ۴۳۷.

اشلیمر، یوهان [yohān eslimer]

Schlimmer, Johann L.

طب.

مارس ۱۸۵۱ هنگام تأسیس دارالفنون به ایران آمد. پیش از آن دو سال در حلب بود. ظاهراً مدتی در رشت به طبابت اشتغال داشته و پس از دکتر پولاک اتریشی، پزشک مخصوص ناصرالدین شاه، به معلمی در دارالفنون انتخاب شد و تا ۱۸۶۶ در این شغل باقی ماند. به بسیاری از نقاط دور دست ایران، همچون بلوچستان و بندرعباس مسافرت کرد و درباره بیماری‌های رشته، سالک و جذام تحقیق کرد. زبان فارسی می‌دانست و به پزشکی ایرانی و معتقدات پزشکی عامیانه آشنایی کامل داشت.

آثار

Terminologie médico-pharmaceutique et anthropologique française-persane. Avec traductions anglaise et allemande des termes français, indications des lieux de provenance des principaux produits animaux et végétaux,

«Narodnoe Khoziaistvo Persii i Bakinskaia iarmarka 1927 goda», *TRV* 1-2, 1927, 6-12.

«اقتصاد مردم ایران و ...»

«Vzaimootnosheniya SSSR So Stranami Vostoka», Vkn.: *Torgov'ya SSSR S Vostokom*. (Sborikstateii materialov). Pod red. V.N.Ksandrova, K.Kh. Danishevskogo i dr. Moskva-Leningrad: Promizdat, 1927, 38-50; [Zashchuk *S.NKhSA* 4, 1927, 101-102; Pushas I. *Et*, No 5, 1927, 212-213; Vanchenko A. *Mzh* 6, 1927, 86, 89; Strudzyumov N. *EVA* 6, 1927, 45-47; Popov, A.D. *NVO*, Kn. 18, 1927, 245-247.

«مناسبات اتحاد شوروی با کشورهای شرق»

«Ekonomicheskie Ocherki Persii. Vneshniaia torgovlia Persii V 1927/28, goda i e e narodnoe Khoziaistvo», *TSV* 5-6, 1928, Stlb. 9-27.

«شرح اقتصاد ایران. تجارت خارجی ایران در سالهای ۱۹۲۷ و ۱۹۲۸ و اقتصاد مردمی آن»

«Itogi torgovli SSSR So Stranami Vostoka Za 1927-28 g», *TSV* 9-12, 1928, Stlb. 3-20, SSSR i Persiia, Stlb. 7-12.

«مجموع نتایج تجارت اتحاد شوروی با کشورهای شرق طی سالهای ۱۹۲۷ و ۱۹۲۸»

«Otchet Rossiisko-Vostochnoi torgovoi Palaty Za Vremia S 1 oktiabria 1926 g. Po 1 Ianvaria 1928 g», *TRV* 1-2, 1928, 38-48; Iran, 41-44

«گزارشی دربارهٔ اتاق بازرگانی روسیه - شرق از دوره انقلاب اکتبر ۱۹۲۶ تا ژانویه ۱۹۲۸»

Sovetsko-Persidskie torgovie otnosheniia V 1927-28 g. i narodnoe Khoziaistvo Persii. *TSV* 9-12-1928, Stlb. 37-52

«مناسبات تجاری اتحاد شوروی - ایران در سالهای ۱۹۲۷ و ۱۹۲۸»

«Novie etapi ekonomiki Persii», *TSV* 1-2, 1929, Stlb. 3-20

«مراحل جدید اقتصاد ایران»

«Persia, Turtsia, Egipet i Siria», M., izd. Vsesoyuznoi Vost. torgovoi Palati 1929, VI, P.512; [Zashchuk, *S.NKhSA* 8-9, 1927, 5-21].

«ایران، ترکیه، مصر و سوریه»

منابع ۱۵۲ ج ۵ و ۹؛ ۱۵۵ ص ۶۱۶

«Obzor deyatelnosti Rossiisko-Vostochnoi torgovoi Palaty», *TRV*, 3-4, 1924, 33-39, 8-10, 1925, 27-30, 1926, No. 1-2, 23-29.

«بررسی فعالیتهای اتاق بازرگانی روسیه شرق»

«Rossiiskie Pavileoni na Vistavke V Tegerane», *TRV*, 1924, No. 1-2, 5-6.

«غرفه روسیه در نمایشگاه تهران»

«Persiia», V kn.: *Strany vostoka*. Spravochnik, pod red.M.P.Pavlovicha pri blizh. uchasti A. E. Khodorova, S.K.Pastukhov i D. I.Shmorgonera. Izd. I. M., Rossiisko-Vostochnaia torgoviia palata, 1925, 3-56.

«ایران»

Persiia. Moskva: Vsesoiuz. vost. torg. Palata, 1925.

ایران

«K itogam Vneshneitorgovli Persii Za 1924-25g», *TRV* 3-4, 1926, 1-4.

«درباره نتایج بازرگانی خارجی ایران طی سالهای ۱۹۲۴-۱۹۲۵»

Persiia, SSSR i Angliia. (Opyt sravnitel'nogo issledovaniia vneshnei torgovli Persii za 1913-1914, 1923-1924 i 1924- 1925 gg. po otchetam persid- skikh tamozhen), Moskva: 1926, 112; [Kurts B. *NVO*, Kn. 15, 1926, 335-336; Petrin V. *MZh*, 1926, No. 10, 98-100; Zashchuk *S.NKhSA*, 1927, No. 4, 103- 104].

ایران، اتحاد جماهیر شوروی و انگلستان. (تجارب پژوهشهای تطبیقی بازرگانی خارجی ایران در سالهای ۱۹۱۳ تا ۱۹۱۴، ۱۹۲۳-۱۹۲۴ و ۱۹۲۴ تا ۱۹۲۵)

«Rossiskaia Vostochnaya torgovaia Palata V 1923-25 g», *TRV* 1-2, 1926, 4-6.

«اتاق بازرگانی شرقی روسیه»

«Vneshniaia torgovlia SSSR S Persiei Za 1925/26 g», *TRV*, Oktyabr-dekabr, 1926, 7-9.

«تجارت خارجی اتحاد شوروی با ایران طی سالهای ۱۹۲۵ و ۱۹۲۶»

«Ekonomicheskie Vzaimootnosheniia SSSR So Stranami Vostoka Za 1926/27 g», *TRV* No. 11-12, 1927, 2-6.

«مناسبات اقتصادی اتحاد شوروی با کشورهای شرق طی سالهای ۱۹۲۶-۱۹۲۷»

آشمولدرس، آگوست [August ešmolders]

Schmolders, August

(۱۸۰۹-۱۸۸۰)، مکتبهای فلسفی اعراب.

در آلمان به دنیا آمد. نخستین شرق شناسی است که درباره فلسفه اسلامی تحقیق کرد. درباره مکتبهای فلسفی اعراب و همچنین مذهب غزالی پژوهشهایی انجام داده است.

آثار

Documenta Philosophiae Arabum ... [Abu Nasr Alfarabii de rebus studio Aristotelae philosophiae praemittendis commentatio. Abu Ali (Ebn Sina) de Logica Poema. Abu Nasr Alfarabi fantes quaestiuonum]. Edidit, Latine Vertit, Commentario illustravit. Agustus Schmolders. Bonnae: 1836.

مبادی فلسفه عرب

«Essai sur les écoles philosophiques chez les Arabes et notamment sur la doctrine d'Algazzali», *Imp. Firmin Didat XVI*, 1842, 254-264.

«رسالهای در باب مکاتب فلسفی اعراب و بویژه آموزه غزالی»

De Studiis Arabum grammaticis libellus. Uratislaviae: 1862.

منابع ۲۰ ص ۲۷، ۵۳ ج ۲ ص ۷۰۴، ۱۱۷ ج ۱، ۱۲۵ ج ۱۴ ص ۲۵۳، ۲۵۲ ج ۱۵۱ ص ۷، ۱۳۸، ۱۵۲ ج ۶

اشمیا، هانس [hāns ešmeyā]

Schmeja, Hans

(۱۹۳۴-)، زبانهای هند و اروپایی، تاریخ هخامنشی، ۲۱ ژانویه در بیلسکو-بیالا^۱ (لهستان) به دنیا آمد. نزد ویلهلم براندن اشتاین^۲ به تحصیل زبان شناسی تطبیقی پرداخت و نزد هانس گرسٹینگر^۳ و اندره ایوانکا^۴ فقطلغه قدیم را در دانشگاه گراتس فراگرفت. امتحان معلمی در زبانهای لاتین و یونانی را با موفقیت پشت سر گذاشت. در ۱۹۶۲ به اخذ درجه دکتری نایل آمد.

از ۱۹۶۱ تا ۱۹۶۶ در دبیرستانی در شهر گراتس به تدریس پرداخت. ۱۹۶۷ در گراتس و ۱۹۶۸ در اینسبروک درجه استادی زبانهای هندو اروپایی را دریافت کرد. از اول ژانویه ۱۹۶۷ دستیار پروفیسور ولفگانگ مید^۵ گردید. از ۱۹۷۵ به عنوان استاد

زبانهای هند و اروپایی، بویژه زبانهای هند و ایرانی، مشغول به کار بوده است.

آثار

«Zum Wort Phase», *Zeitschrift für Deutsche Wortforschung* 16, 1960, 189-190.

«درباره واژه دوره»

L.Rösel. «Die Gliederung der germanischen Sprachen nach dem Zeugnis ihrer Flexionsformen» Nürnberg: 1962, *Historische Zeitschrift* 200, 1965, 631-632.

«تقسیم بندی زبانهای ژرمنی براساس مثال از قالبهای صرفی آنها» (نقد)

E.Fraenkel. «Kleine Beiträge zur Klassischen Philologie» 2. Bände. Rom: 1964, *AAHG* 19, 1966, 178-181.

«مقالاتی کوتاه درباره فقه اللغة قدیم» (نقد)

«Wilhelm Brandenstein†», *AAHG* 20, 1967, 189-192.

«فوت ویلهلم براندن اشتاین»

Gedenkschrift Brandenstein. 1968.

یادنامه براندن اشتاین (گردآوری، باهمکاری)

Der Mythos von den Alpengermanen. Wien: 1968. [= Arbeiten aus dem Institut für vergleichende Sprachwissenschaft der Universität Graz, hg. von W. Brandenstein, 8].

اسطوره ژرمنهای آلپ

Schmitt, R. (Hg.) «Indogermanische Dichtersprache», Darmstadt: 1968, *AAHG* 23, 1970, 214-215.

«زبان ادبی هند و ژرمنی» (نقد)

Seebold, E. «Vergleichendes und etymologisches Wörterbuch der germanischen starken Verben», The Hague: 1970, *Kratylos* 15, 1970, 76-81.

«واژه نامه تطبیقی و ریشه شناختی افعال قوی ژرمنی» (نقد)

Beiträge zur Namenkunde und Sprachgeographie. Hg. von W.Meid, H.Olberg. Karl Fins-

1. Bielsko-Biala

2. Wilhelm Brandenstein

3. Hans Gerstinger 4. Endre Ivanka

5. Wolfgang Meid

- «Awestisch āzi-Habgier=altindisch āji-Wettkampf?», *Klagenfurter Beiträge zur Sprachwissenschaft* 2, 1976, 101-107.
- «آیا āzi اوستایی به معنای حرص همان āji- هندی باستان به معنای نبرد است؟»
- «Zum indogermanischen Wort für "Tochter"», *Opuscula Slavica et Linguistica-Festschrift für A.Issatschenko*. 1976, 393-400 (=Schriftenreihe Sprachwissenschaft, Universität Klagenfurt, 1).
- «درباره واژه هند و ژرمنی معادل دختر»
- «Zur Rekonstruktion des indogermanischen Wortes für "Tochter": Wortbildung und Etymologie», Wortbildung diachron-synchron: Akten des Kolloquiums der Sektion für Diachrone Sprachwissenschaft im österreichischen linguistischen Programm, Innsbruck: 5-6. Dezember 1975, Hg. von O. Panagl, 1976, 23-24 (=IBS 18).
- «درباره بازسازی واژه هند و ژرمنی معادل دختر: واژه سازی و ریشه یابی»
- «Awestisch aiiažāna-», *III* 19, 1977, 267-268.
- «-aiiažāna اوستایی»
- Strunk, K. «Lachmanns Regel für das Lateinische eine Revision», Göttingen: 1976, *AAHG* 31, 1978.
- «قاعده لاخمان درباره زبان لاتین - یک تجدیدنظر» (نقد)
- Dandamaev, M. A. «Persien unter den ersten Achämeniden», Übersetzt von H.D. Pohl. Wiesbaden: 1976, *AAHG* 31, 1978.
- «ایران در اوایل حکومت هخامنشیان» (نقد)
- Maniet, A. «La phonétique historique du latin dans le cadre des langues indo-européennes», Paris: 1975, *AAHG* 31, 1978.
- «آواشناسی تاریخی زبان لاتین در چارچوب زبانهای هند و اروپایی» (نقد)
- Leumann, M. «Lateinische Laut-und Formenlehre», München: 1977, *AAHG* 32, 1979.
- «بحث صرف و آواشناسی زبان لاتین» (نقد)
- «Die persischen Hosen», *KZ* 92, 1979.
- «شلوارهای ایرانی»
- terwalder zum 70. Geburtstag, 1971. (IBK=16)
- «مقالاتی درباره نام شناسی و جغرافیای زبانی» (با همکاری)
- Hans Krahe. «Grundzüge der vergleichenden Syntax der indogermanischen Sprachen», Hg. W. Meid, 1972 (IBS=8)
- «ویژگیهای اساسی نحو تطبیقی زبانهای هند و ژرمنی» (گردآوری، با همکاری)
- «Iranisches bei Lukian», *Serta Philologica Aeniponlana* I, 1972, 21-31 (IBK=17)
- «ایرانی ها در نزد لوسیائوس»
- Harmatta, J. «Studies in the History and Language of the Sarmatians», Szeged: 1970, *AAHG* 26, 1973, 225.
- «پژوهشهایی درباره تاریخ و زبان سرمتها» (نقد)
- «Griechen und Iranier. 1.Dareios, 2. Die Abstammungssage der Sarmaten», *Antiquitates Indogermanicae _ Gedenkschrift für H.Güntert*, Hg. Von M. Mayrhofer u.a., 1974, 377-389 (IBS=12).
- «یونانیان و ایرانیان ۱. داریوش. ۲. افسانه اصل و نسب سرمتها»
- «Dareios, Xerxes, Artaxerxes. Drei persische Königsnamen in griechischer Deutung. Zu Herodot 6, 98, 3.»، *Die Sprache* 21, 1975, 184-188.
- «داریوش، کسرسس (خشایارشا)، آرتاکسرسس (اردشیر) نام سه تن از پادشاهان ایرانی به زبان یونانی»
- «Iranisches und Griechisches in den Mithramysterien», Innsbruck: 1975 (= IBS Vorträge 13).
- «زبانهای ایرانی و یونانی در آیین میترا»
- Mayrhofer, M. «Onomastica Persopolitana», Wien: 1973, *AAHG* 28, 1975, 216-217.
- «نام شناسی تخت جمشید» (نقد)
- «Die Ankunft der Anāhita», *III* 18, 1976, 227-329.
- «ورود آناهیتا»
- Mayrhofer, M. «Die Arier im Vorderen Orient, ein Mythos?», Wien: 1974, *AAHG* 29, 1976, 103.
- «آیا وجود آریاییها در خاور نزدیک یک اسطوره است؟» (نقد)

Takhir'u), *BSAGU* 8, Tashkent: 1925.

«آرمان خلیفه فرمانروای اسلام در سده نهم»

«Iz istorii sunnitsko-shiitskikh otnoshenii», V kn.: Bartoldu. *Turkestanские druž'ia ucheniki i pochtateli*. Tashkent: 1927, 69-107.

«پیرامون تاریخ روابط سنی و شیعه»

V kn.: *Iz rabot vost. fak-ta SAGU*. Tashkent: 1927, Avt. statei «Iz istorii sunnitsko-shiitskikh otnoshenii», 69-107; «Materialy po radovomu sostavu kazakskogo naseleniia lugo-Zapadnoi chasti Chimkent'skogo uezda», 302-312.

«تاریخ روابط سنی و شیعه»؛ «مدارکی از تشکیلات قبیله‌ای اهالی قزاق بخش جنوب غربی اطراف چیمکند» «Chetyre arabskikh rukopisi iz sobaniia I.Iu.Krachkovskogo», V kn.: *Zapiski Kollegii vostokovedov*. Leningrad: T.V., 1930, 763-800.

«چهار نسخه خطی از مجموعه کراچکوفسکی»

«Rukopis' tret'ego tema Vsemirnoi istorii Ibn-Miskaveikha», V kn.: *Trudy GPB UZ. SSR*. Tashkent: T.I., 1935, 118-133.

«نسخه خطی متن سوم تاریخ جهان ابن مسکویه»

«Rukopisi proizvedenii Avitsennyi v gosudarstvennoi publichnoi Biblioteke UZSSR», *Trudy vtoroi sessii assotsii arabistov*, 1937, 31-33.

«نسخ خطی آثار ابن سینا، در کتابخانه عمومی دولتی جمهوری ازبکستان»

«Materialy po istorii Srednei Azii i Irana», *UZIV*, T.XVI, Moskva- Leningrad: AN SSSR, 1958, 441-513.

«مطالبی درباره تاریخ آسیای مرکزی و ایران»

منابع ۱۵۲ ج ۵ و ۶، ۱۵۵ ص ۶۱۵

اشمیت، اریش فریدریش [erīš frīdrīš ešmit]
Schmit, Erich Friedrich

(۱۸۹۷-۱۹۶۴). باستان‌شناسی.

۱۳ نوامبر در ناحیه بادن آلمان به دنیا آمد. از ۱۹۲۱ تا ۱۹۲۳ در دانشگاه فریدریش ویلهلم برلین درس خواند و در ضمن در خواندن خطوط باستانی ایرانی و نیز خط فارسی، عربی و کوفی مهارت یافت. در ۱۹۱۴ وارد خدمت سربازی شد و به جبهه‌های جنگ جهانی اول اعزام گردید. مدت ۴ سال به عنوان

«Bibliographie der wissenschaftlichen Veröffentlichungen von Julius Pokorny», *Festschrift Pokorny* [oben B 7], 323-332.

«کتابنامه آثار علمی یولیوس پوکورنی»

«Darius Suez B. Lesungsversuch eines verschollenen Bruchstücks».

«کتیبه داریوش در سوتز. تلاش برای خواندن قطعه‌ای فراموش شده»

Kuhn, Hans. «Das letzte Indogermanisch», Wiesbaden: 1978, BNF NF.

«آخرین زبان هند و ژرمنی» (نقد)

درباره اش

«Autobiographische Notiz», *III* 18, 1976, 339.

«یادداشتی درباره زندگینامه خود نوشت»

منابع ۱۷۳ ج ۲۰ ص ۴۳۸ و ۴۴۱.

اشمیت، آلکساندر ادواردوویچ
[āleksānḍr edvārdovič ešmit]

Shmidt, Alexandr Edwardovich

(۱۸۷۱-۱۹۳۹). نسخ خطی.

۲۴ مارس در تفلیس متولد شد. در ۱۸۹۴ از دانشکده زبانهای شرقی دانشگاه پترزبورگ در رشته زبان عربی فارغ التحصیل گردید و سپس، تحصیلات خود را در مجارستان در سالهای ۱۸۹۶ تا ۱۸۹۸ تکمیل کرد. ۱۹۱۸ به دریافت مقام پروفیسوری نایل آمد.

از ۱۸۹۸ تا ۱۹۲۰ استاد دانشگاه پترزبورگ و از ۱۹۲۰ تا ۱۹۳۹ استاد دانشگاه دولتی آسیای مرکزی بود. ۱۹۲۵ عضو وابسته آکادمی علوم شوروی گردید. وی همچنین ریاست دانشکده مطالعات شرقی و انستیتوی زبانهای زنده شرقی در تاشکند را برعهده داشت. ۹ اوت درگذشت.

آثار

«Novye dannye po voprosu o mnimom upominanii imeni Mokhammeda v piatiknizhii Moiseia», *ZVORAO*, T.24, 1916, Pg., 1917, 1-28.

«اطلاعات تازه درباره مسأله مربوط به ذکر احتمالی نام محمد(ص) در کتاب پنجم موسی»

«Ideal musul'manskogo pravitel'ia-namestnika IX veka (III veka khidzhry)», (poslanie Takhir ibn al-Khuseina k synu svoemu Abdallakh ibn

«کاوشهای ...»

... *Excavations at Tepe Hissar, Damghan*. by Erich F. Schmidt, with an additional chapter on the Sasanian building at Tepe Hissar by Fiske Kimball. Philadelphia: Pub. for the University Museum by the University of Pennsylvania Press, 1937.

«حفاریهای تپه حصار دامغان (با همکاری)

«Persepolis: Two New Reliefs Come to Light», *MagA*, Vol. 30, 1937, 12-16.

«تخت جمشید: کشف دو نقش برجسته جدید»

«The Second Holmes Expedition to Luristan», *BAIIAA*, Vol. V, New York: 1937, 205-16.

«دومین سفر اکتشافی هولمز به لرستان»

The Treasury of Persepolis and Other Discoveries in the Homeland of the Achaemenians. Chicago, Ill.: The University of Chicago, 1939.

گنجینه تخت جمشید و دیگر اکتشافات در سرزمین هخامنشیان

Flights Over Ancient Cities of Iran. Chicago: The university of Chicago Press, 1940, Speaking of pictures ... These map ruins of Persian empire, *Life*, Vol. 10, April 28, 1941, 12-13, 15; (Review), *GJ* 105, London: March-April, 1945, 136-8.

پرواز برفراز شهرهای باستانی ایران

Persepolis I. Structures, Reliefs, Inscriptions. University of Chicago, Oriental Institute Publication LXVIII. Chicago: University of Chicago Press, 1953.

تخت جمشید I، بناها، نقوش برجسته، کتیبه‌ها

[این کتاب با عنوان مشخصات زیر به فارسی ترجمه و چاپ شده است:

تخت جمشید I بناها، نقشها، نبشته‌ها، ترجمه عبدالله فریار و ...، تهران: امیرکبیر / فرانکلین، ۱۳۴۲.]

Das Babylon der Spätzeit. Von Friedrich Wetzel, Erich Schmidt und Alfred Mallwitz. Berlin: Verlag Gebr. Mann, 1957.

دوره انحطاط بابل (با همکاری)

Persepolis II. Contents of the treasury and other discoveries. University of Chicago, Oriental

اسیر جنگی در سیبری به سر برد و با خاتمه یافتن جنگ به وطن بازگشت و پس از مدتی به آمریکا مهاجرت کرد. از ۱۹۲۴ تا ۱۹۲۶ از سوی موزه تاریخ طبیعی نیویورک، مدیریت حفاریهای باستان‌شناسی در آریزونا را به عهده گرفت و سپس از ۱۹۲۷ تا ۱۹۲۹ به مأموریت‌های اکتشافی در آناتولی اعزام گردید. در ۱۹۳۱ و ۱۹۳۲ تپه حصار دامغان و از ۱۹۳۴ تا ۱۹۳۶ تپه چشمه‌علی ری را حفاری کرد. از ۱۹۳۵ تا ۱۹۳۹ مأمور کاوشهای باستان‌شناسی و عکسبرداری هوایی از آثار تاریخی ایران در تخت جمشید بود. وی در این زمینه در حقیقت کار ناتمام ارنست هرتسفلد را به اتمام رساند. ۴ اکتبر در سنت باربارا (کالیفرنیا) درگذشت.

آثار

«Test Excavations in the City of Kerkenes Dagh», *AJSLL*, Vol. 45, 1928-1929, 221-274.

«حفاریهای آزمایشی در شهر ...»

... *Anatolia Through the Ages, Discoveries at the Alishar Mound, 1927-29*. Chicago, Ill.: the University of Chicago Press, 1931.

آناتولی در پیوه تاریخ، اکتشافات در تپه علی شهر، ۱۹۲۷-۱۹۲۹

«Excavations at Fars, 1931», Pennsylvania University, University Museum. *MJ*, Vol. 22, 1931, 192-245. Incl. plates printed on both sides and included in paging.

«حفاریهای ۱۹۳۱ در فارس»

«From Iraq to Persia», an archaeological interlude, *Art and Archaeology* 33, March, 1932, 58-69.

«از عراق تا ایران»

«Tepe Hissar Excavations, 1931», Pennsylvania University, University Museum. *MJ* Vol. 22, 1932-1933, 313-483.

«حفاریهای تپه حصار، ۱۹۳۱»

«The Joint Expedition to Persia», *AJA*, Vol. 37, 1933, 303-304.

«مأموریت مشترک باستان‌شناسی به ایران»

«Excavations at Rayy», *AI* 2, 1935, 139-141.

«حفاریهای ری»

«Fouilles de Kamtarlan», *AJSLL*, Janvier, 1936, 121 etss.

Orientalia 31, 1962, 313-321; [Mit Manfred Mayrhofer].

«یادداشتی پیرامون نام‌شناسی در ایران باستان»، (با همکاری)

Renatus Solta, George. «Die Stellung des Armenischen im Kreise der indogermanischen Sprache», Wien: 1960, *Kratylos* 7, 1962, 149-155.

«جایگاه زبان ارمنی در حوزه زبانهای هند و ژرمنی»، (نقد)

«Ein altpersisches Ghostword, und das sog. inverse ca.», *Orientalia* 32, 1963, 437-448.

«یک روح واژه فارسی باستان و ca به اصطلاح مقلوب»
«Der angebliche Phrygergott Bagaio», *Sprache* 9, 1963, 38-47.

«باگایوس، خدای فریگیایی»

«Ein neuer iranischer Bergname in Kleinasien», *BNF* 15, 1964, 297-298.

«نام جدید ایرانی کوهی در آسیای صغیر»

Dornseiff, Franz. «Sprache und Sprechender», Leipzig: 1964, *IF* 69, 1964, 259-261.

«زبان و متکلمان»، (نقد)

«Gibt es altpersisch rasatiy?», *III* 8, 1965, 275-281.

«آیا rasatiy در فارسی باستان وجود دارد؟»

Studien zur indogermanischen Dichtersprache. Maschinenschriftliche Dissertation. Saarbrücken: 1965.

مطالعات پیرامون زبان ادبی هند و ژرمنی، (پایان نامه دکتر)

Hartmann, Peter. «Syntax und Bedeutung», Erster Teil Assen: 1964, *IF* 70, 1965, 73-76.

«نحو و معنی» (نقد)

«Altpersische Minutien», *KZ* 81, 1967, 54-62.

«جزئیاتی درباره زبان فارسی باستان»

«Altpersisch ufrasta-neben ufrasta», *Sprache* 13, 1967, 208-211.

«اوفرآسته - فارسی باستان در کنار اوفرآسته»

Institute Publication LXIX. Chicago: 1957; Hins, Walther, 1906-. «Zur Achämenidischen Hofverwaltung. Nach den Funden im Schatzhaus von Persepolis», *ZDMG*, Vol. 108, 1958, 126-132.

پرسپولیس II، محتویات گنجینه و دیگر اکتشافات
«Treasures from the Burnt Building at Tepe Hissar Near Damghan, About 2000 B.C.», *Illustrated London News*, 12 Von. 771-3.

«گنجینه‌های بنای سوخته در تپه حصار، نزدیک دامغان، حدود ۲۰۰۰ پ.م»

منابع ۹ ش ۲ ص ۳۶؛ ۳۴ ذیل شمیت اریش فریدریش؛
۳۵ ذیل شمیت؛ ۴۲ ص ۳۱۳؛ ۴۵ ج ۲ ص ۴۰۰ و ۴۳۱؛
۹۰ س ۱۰ ص ۱۰۵۴؛ ۱۱۷ ج ۲ ص ۱۴۲۵؛ ۱۴۲ ص ۲۴۲-
۲۴۳؛ ۱۵۰ س ۱۵۰۶؛ ۱۹۵۵؛ ۱۵۱ ج ۷ ص ۱۳۳؛ ۱۵۲ ج ۸ ص ۳۰۶؛ ۱۷۴ ج ۴ ص ۱۶۳؛ ۱۷۵ ج ۷ ص ۳۰۶؛
۲۸۶ ج ۱۰ ص ۳۱۶؛ ۱۱ ص ۱۹۰؛ ۱۲ ص ۲۰۴؛
۱۳ ص ۲۷۶ و ۳۷۰؛ ۱۴ ص ۳۸۶ و ۲۱ ص ۲۶۳-۲۶۴.

اشمیت، رودیگر [rudiger esmit]

Schmitt, Rüdiger

(۱۹۳۹ -)، زبان‌شناسی.

یکم ژوئیه در وورتسبورگ^۱ (آلمان) به دنیا آمد. در ۱۹۵۸ در دانشگاه وورتسبورگ به تحصیل در رشته زبان‌شناسی تطبیقی هند و اروپایی، هند و ایرانی و زبان‌شناسی کلاسیک پرداخت، سپس تحصیلات خود در این رشته را نزد استادانی چون مایرهورف^۲ و هوفمان^۳، ارلانگن^۴ و زاربروک^۵ تکمیل کرد. در ۱۹۶۵ به دریافت درجه دکتری در رشته فلسفه نایل آمد.

از ۱۹۶۳ به عنوان مدیر امور خدماتی و دستیار علمی در انستیتوی علوم زبان‌شناسی تطبیقی هند و اروپایی و هند و ایرانی در دانشگاه زارلند اشتغال دارد. در ۱۹۷۰ استادیار، در ۱۹۷۲ مشاور علمی و سپس استاد دانشگاه زارلند گردید. در ۱۹۷۸ از طرف دانشگاه اینسبروک^۶ عنوان استاد افتخاری به وی اهدا شد.

آثار

«Nektar», *KZ* 77, 1961, 88; wiederabgedruckt in *Indogermanische Dichtersprache* ..., 324.

شاهد

«Eine Notiz zur altiranischen Namenkunde»,

1. Würzburg

2. Mayrhofer

3. Hoffmann

4. Erlangen

5. Saarbrücken

6. Innsbruck

- مقدمه‌ای بر تاریخ زبان هند و اروپایی» (نقد)
Bailey, H.W. «*Khotanese Texts*», Volumes I-III. Second edition, Cambridge: 1969, *Kratylos* 13, 1968 (1971), 217-218.
- «متون ختی»، (نقد)
Sieberer, Anton. «*Lautwandel und seine Triebkräfte*», Wien: 1958, *Kratylos* 13, 1968 (1971), 178-179.
- «تحول آواها و نیروهای ساق آن» (نقد)
«*Melanges d'indianisme à la memoire de Louis Renou*», Paris: 1968, *Kratylos* 13, 1968 (1971), 113-120.
- «مجموعه‌های هندشناسی در یادبود لویی رنو» (نقد)
«*Neues material zur zltiranischen Namenskunde*», Marginalien zu einem Buch von Emile Benveniste, BNF, N.F.3, 1968, 63-68.
- مطالبی جدید پیرامون نام‌شناسی ایران باستان (تحشیه)
Neumann, Günter. «*Indogermanische Sprachwissenschaft 1816 und 1966*», Innsbruck: 1967, *Kratylos* 13, 1968 (1971), 180-183.
- «زبان‌شناسی هند و ژرمنی بین سالهای ۱۸۱۶ و ۱۹۶۶» (نقد)
«*Ein sarmato-skythischer Eigenname in Galatien?*», *Sprache* 14, 1968, 32-36.
- «یک اسم خاص سرمتی - سکایی در گالاتیا (غلاطیا)؟»
Raison, Jacques. «*Les vases à inscriptions peintes de l'age mycénien et leur contexte archeologique*», Roma: 1968, *Kratylos* 13, 1968 (1971), 190-192.
- «ظروف منقوش متعلق به دوران مسینا و بافت باستان شناختی آنها» (نقد)
Gonda, Jan. «*The Vision of the Vedic Poets*», The Hague: 1963, *Kratylos* 13, 1968 (1971), 185-187.
- «سیمای شاعران ودایی» (نقد)
Gropp, Gerd. «*Wiederholungsformen im Jung-Awesta*», Hamburg: 1967, *Sprache* 14, 1968, 85.
- «صورت‌های تکراری در اوستای متأخر» (نقد)
Hinze, Walther. «*Altiranische Funde und Forschungen*», Berlin: 1969, *Kratylos* 14, 1969 (1971), 54-59.
- «اکشافات و تحقیقات ایران باستان» (نقد)
«*Ancient Indo-European Dialects*», Edited by Henrik Birnbaum and Jaan Puhvel, Berkeley-Los Angeles: 1966, *Kratylos* 12, 1967, 33-41.
- «لهجه‌های هند و اروپایی باستانی»، (نقد)
«*Avest.-āryhō im Nominativ Plural der a-Stämme*», *Festschrift für Wilhelm Eilers*. Ein Dokument der internationalen Forschung zum 27. September 1966, Wiesbaden: Otto Harrassowitz, 1967, 265-277.
- «اوستایی آنکهو در حالت فعلی جمع ستاکهای مختوم به -ah»
«*Avestisch hinzu. drājah- und zānu. drājah*», *III* 10, 1967, 183-186.
- «*hinzu- drājah- und zānu. drājah- aوستایی*»
Dichtung und Dichtersprache in indogermanischer Zeit. Wiesbaden: Otto Harrassowitz, 1967. (Erweiterte Fassung von *Studien...*)
- شعر و زبان شاعری در دوران هند و ژرمنی
«*Medisches und persisches Sprachgut bei Herodot*», *ZDMG* 117, 1967, 119-145.
- «داده‌های زبانهای مادی و فارسی در نوشته‌های هرودت»
Makaev, E. A. «*Problemy indoeuropejskoj areal'noi lingvistiki*», Moskva-Leningrad: 1964, *Kratylos* 12, 1967 (1969), 201-203.
- «مسائل منطقه‌ای زبان‌شناسی هند و اروپایی»، (نقد)
«*Zwei Bemerkungen zum Augment*», *KZ* 81, 1967, 63-67.
- «دو نکته درباره فزونه»
«*Die avestischen Adjektivstämme auf -anč*», *Pratidānam. Indian, Iranian and Indo-European Studies Presented to Franciscus Bernardus Jacobus Kuiper on his Sixtieth Birthday*. The Hague-Paris: Mouton, 1968, 134-141.
- «ستاکهای صفت مختوم به anč در زبان اوستایی»
Indogermanische Dichtersprache. Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 1968, VII, (Wege der Forschung. Band CLXV. Aufsatzsammlung).
- زبان ادبی هند و ژرمنی
Georgiev, Vladimir I. «*Introduzione alla storia delle lingue indeuropee*», Roma: 1966, *Kratylos* 13, 1968 (1969), 35-41.

«Kritische Bemerkungen zur Deutung iranischer Namen im Elamischen», KZ 84, 1970, 11-26.

«اشاراتی نقدآمیز درباره تعبیر و تفسیر نامهای ایرانی در زبان عیلامی»

Georgacas, Demetrius J. «The Name Asia for the Continent: Its History and Origin, and Three Reviews on Roman Names», Off print from Names 17/1, 1969, 1-106. AFDA 23, 1970, 226.

«انتخاب نام آسیا برای قاره: تاریخ و منشاء و سه بررسی درباره اسامی رومی» (نقد)

Herzfeld, Ernst. «The Persian Empire», Wiesbaden: 1968, BNF, N.F. 5, 1970, 219-222.

«امپراتوری ایران» (نقد)

«Sprachwissenschaftliches Wörterbuch», Herausgegeben von Johann Knobloch, Lieferung 1-5, Heidelberg: 1961-1969, Gymnasium 77, 1970, 98-101.

«واژه‌نامه زبان‌شناسی» (نقد)

«Studies in Honor of J. Alexander Kerns», The Hague, Paris: 1970, Kraylos 15, 1970 (1972), 211-212.

«مطالعاتی در بزرگداشت الکساندر کرنز» (نقد)

«Die Bedeutung des Sakischen für Indogermanistik und Indo-Iranistik», Zu einem neuen Buch von R.E. Emmerick, Sprache 17, 1971, 50-60.

«اهمیت زبان سکایی در هند و ژرمنی‌شناسی و هند و ایران‌شناسی»

Widengren, Geo. «Der Feudalismus im alten Iran», Köln-Opladen: 1969, GGA 223, 1971, 216-225.

«فئودالیسم در ایران باستان» (نقد)

«Indo-European and Indo-Europeans», Edited by George Cardona, Henry M. Hoenigswald and Alfred Senn, Philadelphia: 1970, Kraylos 16, 1971 (1973), 148-157.

«زبان هند و اروپایی و اقوام هند و اروپایی» (نقد)

«Iranica auf Kleinasiatischen Inschriften», Sprache 17, 1971, 177-180.

«پژوهشهای ایران‌شناختی بر اساس کتیبه‌های آسیای صغیر»

Schubert, Hans-Jurgen. «Die Erweiterung des bibelgotischen Wortschatzes mit Hilfe der Methoden der Wortbildungslehre», München: 1968, Kraylos 14, 1969 (1971), 105-107.

«توسعه لغت‌نامه کتاب مقدس با کمک روشهای علوم ساختاری لغت» (نقد)

«Indogermanische Chronik», V. Altarmenisch (ab 19a: Armenisch): Bearbeitung seit IC 15a, Sprache 15, 1969, 85-86, 208-209; 16, 1970, 101, 208; 17, 1971, 89-90, 202-203; 18, 1972, 86-87, 217-218; 19, 1973, 99-100, 232-234; 20, 2974, 78-79, 191-193; 21, 1975, 80-83, 226-227; 22, 1976, 87-89, 196-198; 23, 1977, 92-95, 202-205.

«وقایع نگاری هند و ژرمنی»

Benveniste, Emile. «Le vocabulaire des institutions indo-europeennes», 1-2, Paris: 1969, Kraylos 14, 1969 (1971), 39-46.

«واژگان نهادهای اجتماعی هند و اروپایی» (نقد)

«Der Adler im Alten Iran», Möglichkeiten und Grenzen der Erschliessung verlorenen Wortgutes, Sprache 16, 1970, 63-77.

«عقاب در ایران باستان»

Hübschmann, Heinrich. «Die altarmenischen Ortsnamen», Amsterdam: 1969, Kraylos 15, 1970 (1972), 222.

«اسامی مکانهای ارمنی باستان» (نقد)

«BAPZOXAPA-ein neues Anāhita-Epitheton aus Kappadokien», KZ 84, 1970, 207-210.

«BAPZOXAPA کنیه‌ای جدید برای آناهیتا از کاپادوکیه»

«Bibliographie linguistique/Linguistic Bibliography», (Abteilung:) Armenien/Armenian, Bearbeitung seit BL 1970; im einzelnen: BL 1970, 139-144, Nr. 3549-3669; 1971, 142-145, Nr. 3422-3492; 1972, 143-150, Nr. 3587-3719; 1973, 168-172, Nr. 4509-4594; 1974, 145-148, Nr. 4020-4086.

«کتاب‌شناسی زبان‌شناسی. بخش ارمنی»

«De Darii regis dicto dahyāušmaiy duruvā ahatiy», Sprache 16, 1970, 80-81.

«گوید داریوش شاه ahatiy dahyāušmaiy duruvā»

- «مطالب زبانی خوارزمی در دستوشته‌ای از مقدمه‌الادب اثر زمخشری» (نقد)
- Szemerényi, Oswald. «*Einführung in die vergleichende Sprachwissenschaft*», Darmstadt: 1970, *Gymnasium* 79, 1972, 124-126.
- «درآمدی بر زبان‌شناسی تطبیقی» (نقد)
- «Empfehlungen zur Transliteration der armenischen Schrift», *HA* 86, 1972, 463-476; *KZ* 86, 1972, 296-306.
- «توصیه‌هایی درباره‌ی حرف‌نویسی خط ارمنی»
- «Die Erforschung des Klassisch-Armenischen seit Meillet (1936)», *Kratylos* 17, 1972 (1974), 1-68.
- «کاوش در زبان ارمنی کلاسیک از زمان میه (۱۹۳۶) تا به‌امروز»
- «Festgabe deutscher Iranisten zur 2500 Jahrfeier Irans», Stuttgart: 1971, *Sprache* 18, 1972, 214-215.
- «هدیه‌ی ایران‌شناسان آلمانی در جشنهای ۲۵۰۰ ساله ایران» (نقد)
- «Florilegium onomasticum», *BNF*, N.F. 7, 1972, 337-348.
- «گلچینی از اعلام باستان»
- Ptolemaios. «*Geographie* 6, 9-21. *Ostiran und Zentralasien*», Teil I. Von Italo Ronca, Rom: 1971, *KZ* 86, 1972, 323-324.
- «شرق ایران و آسیای مرکزی در جغرافیای بطلمیوس» (نقد)
- Gerow, Edwin. «*A Glossary of Indian Figures of Speech*», The Hague, Paris: 1971, *Sprache* 18, 1972, 213.
- «فهرست مشخصه‌های گفتاری زبان هندیان» (نقد)
- Karstien, Hans. «*Infixe im Indogermanischen*», (Gekürzte Fassung), Heidelberg: 1971, *Sprache* 18, 1972, 208-209.
- «میانوندها در زبان هند و ژرمنی» (نقد)
- «Ein iranischer Name aus Elephantine», *SWRT. BNF*, N. F. 7, 1972, 143-146.
- «نامی ایرانی از الفاتین»
- Shende, N. J. «*Kavi and Kavya in the Atharvaveda*», Poona: 1967, *OLZ* 67, 1972, 485-486.
- «Lykisch sppfītaza = iranisch spādāza-», *KZ* 85, 1971, 43-48.
- «sppfītaza لوکیایی = *spādāza ایرانی»
- «Méconnaissance altiranischen Sprachgutes im Griechischen», *Glotta* 49, 1971, 95-110.
- «عدم شناخت داده‌های زبان ایران باستان در زبان یونانی»
- «Nachlese zur achaimenidischen Anthroponomastik», *BNF*, N.F. 6, 1971, 1-27.
- «تکمله‌ای براسامی اشخاص در دوره‌ی هخامنشی»
- Friedrich, Paul. «*Proto-Indo-European Trees*», Chicago, London: 1970, *Kratylos* 16, 1971 (1973), 49-53.
- «نمودارهای درختی زبان هند و اروپایی مادر» (نقد)
- Arens, Hans. «*Sprachwissenschaft. Der Gang ihrer Entwicklung von der Antike bis zur Gegenwart*», 2. Auflage, Freiburg-München: 1969, *Sprache* 17, 1971, 185-186.
- «زبان‌شناسی، روند تکامل آن از عصر باستان تاکنون» (نقد)
- Venkatasubbian, A. «*Vedic Studies*», Volume II, Madras: 1968, *ZDMG* 121, 1971, 205-206.
- «مطالعات ودایی» (نقد)
- Wüst, Walther. «*Von indogermanischer Dichtersprache*», München: 1969, *Sprache* 17, 1971, 67-68.
- «از زبان شعرى هند و اروپائی» (نقد)
- «Zur angeblich iranischen Herkunft des altrussischen Gottesnamens», *Stribog Wslav*, 16, 1971, 193-200.
- «درباره‌ی منشأ ظاهراً ایرانی نام خدا در روسی باستان»
- «Die achaimenidische Satrapie tayaiy drayahya», *Historia* 21, 1972, 522-527.
- «ساتراپ نشین هخامنشی tayaiy drayahya»
- «Altpers. Rtaxaya- und die sogenannten zweistämmigen Koseformen», *BNF*, N.F. 7, 1972, 73-76.
- «Rtaxaya فارسی باستان و صورتهای به‌اصطلاح دوستاکه تحبیب»
- Benzing, Johannes. «*Das chwaresmische Sprachmaterial einer Handschrift der Muqaddimat al-adab von Zamaxsari*», Teil I, Wiesbaden: 1968, *WZKM* 63/64, 1972, 345-350.

1970, WZKM 63/64, 1972, 350-353.

«یادنامهٔ هنینگ» (نقد)

Rau, Wilhelm. «Weben und Flechten im Vedischen Indien», Mainz, Wiesbaden: 1971, Sprache 18, 1972, 82.

«نساجی و بافندگی در هند وادی» (نقد)

«Die alten Übersetzungen des Neuen Testaments, die Kirchenväterzitate und Lektionare», Herausgegeben von Kurt Aland, Berlin, New York: 1972, WZKM 65/66, 1973/74, 345-347.

«ترجمه‌های قدیمی کتاب عهد جدید، نقل قولهای کشیشان و بخشهای برگزیده» (نقد)

Johnson, Bo. «Die armenische Bibelübersetzung als hexaplarischer Zeuge im I.Samuelbuch», Lund, 1968, WZKM 65/66, 1973/74, 347-349.

«ترجمهٔ انجیل به ارمنی به عنوان شواهد شن گانه در کتاب اول ساموئل» (نقد)

«Beiträge zur Achämenidengeschichte», Herausgegeben von Gerold Walser, Wiesbaden: 1972, Gymnasium 80, 1973, 555-556.

«مقاله‌هایی پیرامون تاریخ هخامنشی» (نقد)

Erich Trapp. Manuel II. Palaiologos. «Dialoge mit einem 'Perser'», Wien: 1966, WZKM 65/66, 1973/74, 353-354.

«گفتگوهای با یک ایرانی» (نقد)

Henning, W.B. «A Fragment of a Khwarezmian Dictionary», Edited by D. N. Mackenzie, London: 1971, WZKM 65/66, 1973/74, 351-353.

«بخشی از یک فرهنگی خوارزمی» (نقد)

«Der heutige Stand der altiranischen Namenforschung», Orbis 22, 1973, 248-260.

«موقعیت امروزی تحقیق پیرامون نامهای ایران باستان»
Indogermanische Dichtersprache und Namengebung Innsbruck: Institut für Sprachwissenschaft der Universität Innsbruck, 1973, (Innsbrucker Beiträge zur Sprachwissenschaft. Vorträge 10).

زبان ادبی و نامگذاری هند و ژرمنی

«Iranisches Sprachgut auf phrygischen Inschriften?», eine Kritische Überprüfung, Sprache 19, 1973, 44-58.

«تأثیر زبانهای ایرانی بر کتیبه‌های فریگیایی؟»

«Kavi و Kavya در آتراودا» (نقد)

Georgacas, Demetrius J. «The Names for the Asia Minor Peninsula and a Register of Surviving Anatolian Pre-Turkish Placenames», Heidelberg: 1971, BNF, N.F. 7, 1972, 96-98.

«اسامی دیگر شبه جزیرهٔ آسیای صغیر و فهرست اسامی مکانهای آناتولی پیش از تسلط ترکها» (نقد)

Cardona, George. «On Haplogy in Indo-European», Philadelphia: 1968, III 13, 1972, 274-277.

«حذف به قرینه در زبانهای هند و اروپایی» (نقد)

«Persepolitanisches I», Sprache 18, 1972, 49-52.

دخت جمشید، d

«Persepolitanisches II», Sprache 18, 1972, 188-193.

دخت جمشید، dII

«Persepolitanisches III», KZ 86, 1972, 82-92.

دخت جمشید، dIII

Keiler, Allan R. «A Phonological Study of the Indo-European laryngeals», The Hague, Paris: 1970, Sprache 18, 1972, 78.

«بررسی واج شناختی واجهای حلقی در زبانهای هند و اروپایی» (نقد)

Burrow, T. «The Sanskrit Language», London: 1973, Kratylos 17, 1972 (1974), 202-203.

«زبان سنسکریت» (نقد)

Mehendale, M.A. «Some Aspects of Indo-Aryan Linguistics», Bombay: 1968, Erasmus 24, 1972, 152-154.

«جنبه‌هایی از زبان‌شناسی هند و آریایی» (نقد)

«Sprachwissenschaftliches Wörterbuch», Herausgegeben von Johann Knobloch. Lieferung 6, Heidelberg: 1971, Gymnasium 79, 1972, 126-127.

«واژه‌نامهٔ زبان‌شناسی» (نقد)

Mackenzie, D.N. «The Sutra of Causes and Effects of Actions' in Sogdian», London: 1970, Sprache 18, 1972, 78-69.

«سوترای (رسالهٔ) علت و معلول عمل در زبان سغدی» (نقد)

«W.B.Henning Memorial Volume», London:

Dilthey, Helmtraut. «*Versamlungsplätze im Dardo-Kafirischen Raum*», Wiesbaden: 1972, *Sprache* 19, 1973, 96.

«مکانهای اجتماعی در قلمرو دردی - کافری» (نقد)
«Achaimenidisch-elamisch ha-ni-ra», *Orientalia* 43, 1974, 411-412.

«آری-یوکا در فارسی باستان»
«Altpersisch Ariyuka», *KZ* 88, 1974, 154-156.

«Antiquitates Indogermanicae. Studien zur Indogermanischen Altertumskunde und zur Sprach und Kulturgeschichte der indogermanischen Völker. Gedenkschrift für Hermann Güntert zur 25. Wiederkehr seines Todestages am 23. April 1973. Herausgegeben von Manfred Mayrhofer, Wolfgang Meid, Bernfried Schlerath, Rüdiger Schmitt. Innsbruck: Institut für Sprachwissenschaft der Universität Innsbruck, 1974, (Innsbrucker Beiträge zur Sprachwissenschaft. Band 12).

«عمر باستانی هند و ژرمنی (با همکاری)»
Babinotis, George. «*Bibliographical Bulletin of the Greek Language for the Year 1973*», Athens: 1974, *Kratos* 19, 1974 (1975), 189-191.

«بولش کتاب‌شناسی زبان یونانی برای سال ۱۹۷۳» (نقد)
Dugand, Jean-Edouard. «*Chypre et Canaan*», Nice: 1973, *Kratos* 19, 1974 (1975), 85-88.

«فبرس و کتبان» (نقد)
Kwella, Peter. «*Flussüberschreitung im Rigveda*», Wiesbaden: 1973, *Sprache* 20, 1974, 187-188.

«طنیان رودخانه در ریگ ودا» (نقد)
Delbrueck, Berthold. «*Introduction to the Study of Language*», New edition, Amsterdam: 1974;
Sowie: Wilbur A. Benware. «*The Study of Indo-European Vocalism in the 19th century*», Amsterdam: 1974, *Kratos* 19, 1974 (1975), 182-184.

«درآمدی بر مطالعه زبان، مطالعه نظام واکه‌ای هند و اروپایی در سده نوزدهم» (نقد)

Decsy, Gyula. «*Die linguistische Struktur Europas. Vergangenheit, Gegenwart, Zukunft*»,

Morgenstierne, Georg. «*Irano Dardica*», Wiesbaden: 1973, *Kratos* 18, 1973 (1975), 209-211.

«ایرانی - دردی» (نقد)
«Die Kosenamensuffixe -ina- und -uka-», in Manfred Mayrhofer, *Onomastica Persepolitana*. Das altiranische Namengut der Persepolis-Täfelchen. Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 1973, 287-298.

«پسوندهای -ina- و -uka- برای اسامی تجیب»
«*Myth and Law Among the Indo-Europeans, Studies in Indo-European Comparative Mythology*», Edited by Jaan Puhvel, Berkeley, Los Angeles, London: 1970, *Germanistik* 14, 1973, 760-761.

«اسطوره و قانون در میان اقوام هند و اروپایی، مطالعاتی در اسطوره‌شناسی تطبیقی هند و اروپایی» (نقد)
Jankowsky, Kurt R. «*The Neogrammarians*», the Hague, Paris: 1972, *Sprache* 19, 1973, 216-217.

«نودستوریان» (نقد)
«Persepolitiches, IV», *KZ* 87, 1973, 16-21.

«نخت جمشید، IV»
«*Probleme der Eingliederung fremden Sprachgutes in das grammatische System einer Sprache*». Innsbruck: Institut für Sprachwissenschaft der Universität Innsbruck, 1973, (Innsbrucker Beiträge zur Sprachwissenschaft. Vorträge 11). مشکلات طبقه‌بندی داده‌های زبان بیگانه در نظام دستوری یک زبان
Gabriel, Alfons. «*Religionsgeographie*», Wien: 1971, *WZKM* 65/66, 1973/74, 349-351.

«جغرافیای مذهبی ایران» (نقد)
«Reversindex zum Glossar der mittelpersischen und parthischen Steininschriften», *III* 15, 1973, 241-263.

«فهرست بازگونه واژگان سنگ‌نبشته‌های فارسی میانه و پارتی»

Rau, Wilhelm. «*Töpferei und Tongeschirr im vedischen Indien*», Mainz, Wiesbaden: 1972, *Sprache* 19, 1973, 228.

«سفالگری و ظروف سفالی در هند ودائی» (نقد)

67, 1975.

«مقاله‌هایی پیرامون تاریخ عصر باستان و پس از آن» (نقد)
«Einige iranische Namen auf Inschriften oder Papyri», *ZPE* 17, 1975, 15-24.

«برخی از اسامی ایرانی مشهود بر کتیبه‌ها یا پاپیروس‌ها»
Pisani, Vittore. «Die Etymologie», München: 1975 و *Kratos* 20, 1975 (1977), 195-196.

«ریشه‌شناسی» (نقد)

Adrados, Francisco R. «Evolucion y estructura del verbo indoeuropeo». 2. edicion, Madrid: 1974, *Kratos* 20, 1975 (1977), 198.

«تحول و ساختمان فعل در هند و اروپایی» (نقد)

Schrodt, Richard. «Die germanische Lautverschiebung und ihre Stellung im Kreise der indo-germanischen Sprachen», Wien: 1973, *Germanistik* 16, 1975, 376.

«جایگزینی همخوانان در زبانهای ژرمنی و جایگاه آن در محدوده زبانهای هند و ژرمنی» (نقد)

Frankel, Hermann. «Grammatik und Sprachwirklichkeit», München: 1974, *Gymnasium* 82, 1975, 358-360.

«قواعد و واقعیت زبان» (نقد)

Thomas, Werner. «Historisches Präsens oder Konjunktionsreduktion?», Wiesbaden: 1974, *Germanistik* 16, 1975, 778.

«زمان حال تاریخی یا حذف حروف ربط» (نقد)

Benveniste, Emile. «Indo-European Language and Society», London: 1973, *Germanistik* 16, 1975, 374.

«جامعه و زبان هند و اروپایی» (نقد)

Adrados, Francisco R. «Linguistica indoeuropea», Madrid: 1975, *Kratos* 20, 1975 (1977), 196-197.

«زبان‌شناسی هند و اروپایی» (نقد)

Rau, Wilhelm. «Metalle und Metallgeräte im vedischen Indien», Mainz, Wiesbaden: 1973, *Sprache* 21, 1975, 71-75.

«فلزات و اشیاء فلزی در هند وادی» (نقد)

«Nugae Bagistanenses alterae», *Monumentum H.S.Nyberg* II, Leiden, Téhéran, Liège: E. J. Brill, Bibliothéque Pahlavi, 1975, 181-193.

Myhofer, Manfred. «Onomastica Persepo-

Wiesbaden: 1973, *Sprache* 20, 1974, 171-172.

«ساختار زبان‌شناسی اروپا در گذشته، حال، آینده» (نقد)
Koskeniemi, Seppo & Parpola, Asko & Parpola, Simo. «Materials for the Study of the Indus Script», I, Helsinki: 1973, *Kratos* 19, 1974 (1975), 203-205.

«مطالبی برای مطالعه خط هندیان» (نقد)

«Neue Wege zum Altpersischen», *GGA* 226, 1974, 95-113.

«راههای جدیدی به سوی فارسی باستان»

Kellens, Jean. «Les noms-racines de l'Avesta», Wiesbaden: 1974, *Kratos* 19, 1974 (1975), 56-60.

«اسم -ریشه‌ها در اوستا» (نقد)

«Proto-Indo-European Culture and Archaeology, Some Critical Remarks», *JIES* 2, 1974, 279-287.

«اشاراتی نقدآمیز پیرامون فرهنگ و باستان‌شناسی هند و اروپایی نخستین»

Tovar, Antonio. «Sprachen und Inschriften», Amsterdam: 1973, *Gymnasium* 81, 1974, 533-55.

«زبان‌ها و کتیبه‌ها» (نقد)

Furnee, Edzard J. «Die wichtigsten konsonantischen Erscheinungen des Vorgriechischen», the Hague, Paris: 1972, *Gymnasium* 81, 1974, 164-166.

«مهمترین شکلهای حروف صامت در آغاز عصر زبان یونانی» (نقد)

«Altpersische Inschriften aus Babylon», *Sprache* 21, 1975, 42-43.

«کتیبه‌های پارسی باستان بابل»

«Analecta Irano-Aramaica», *Sprache* 21, 1975, 175-184.

«منتخبات ایرانی - آرامی»

«Armenische Kosenamen auf [-uk/], *BNF*, N.F. 10, 1975, 179-183.

«اسامی تجیب ارمنی مختوم به -uk»

«Beiträge zur Alien Geschichte und deren Nachleben», Festschrift für Franz Altheim. Erster Band, Berlin: 1969, *WZKM* 67, 1975, 297-301, zweiter Band, Berlin: 1970, *WZKM*

- کتاب‌شناسی مانفرد مایر هوفر. در جشن پنجاهمین سال تولدش (جمع‌آوری با همکاری)
 «Commemoration Cyrus», *AC.Ir. Première Série: I-III*, Téhéran, Liège, Leiden: 1974, *WZKM* 68, 1976, 253-258.
- «یادواره کوروش» (نقد)
 «Epitaphios auf altpersisch hya», *StIr* 5, 1976, 149-154.
- «نقش hya در کتیبه روی گور به زبان فارسی باستان»
 Hübschmann, Heinrich. *Kleine Schriften zum Armenischen*. Hildesheim-New York: Georg Olms, 1976.
- نوشته‌هایی کوتاه درباره زبان ارمنی (با همکاری)
 Schäfer, Gerd. «König der Könige-Lied der Lieder», *Studien zum Paronomastischen Intensitätsgenitiv*, Heidelberg: 1974, *Sprache* 22, 1976, 64-63.
- «شاه شاهان - سرودها» (نقد)
 Hinnells, John R. (Editor). «*Mithraic Studies*», *Proceedings of the First International Congress of Mithraic Studies. I-II*, Manchester-Totowa, N.J., 1975, *CGA* 228, 1976, 60-71.
- «مطالعات میتراپی» (نقد)
 «Die Namen-Konstruktion im altarmenischen», *HA* 90, 1976 (1977), 369-408.
- «ساختار اسامی در ارمنی باستان»
 Oranskii, I.M. «*Die neuiranischen Sprachen der Sowjetunion*», The Hague, Paris: 1975, *Sprache* 22, 1976, 177-178.
- «زبانهای ایرانی جدید در شوروی» (نقد)
 Lipiński, Edward. «*Studies in Aramaic Inscriptions and Onomastics*», I., Leuven: 1975, *BNF*, N.F. 11, 1976, 188-189.
- «مطالعاتی درباره کتیبه‌ها و نام‌شناسی آرامی» (نقد)
 «Der Titel Satrap», *Studies in Greek, Italic, and Indo-European Linguistics*. Offered to Leonard R. Palmer, On the Occasion of his Seventieth Birthday, June 5, 1976. Innsbruck: Institut für Sprachwissenschaft der Universität Innsbruck, 1976, 373-390.
- «عنوان ساتراپ»
 Felicien de Tollenaere-Randall L.Jones, *liana*, Wien: 1973, *Mundus* 11, 1975, 322-323.
- «بررسی نامهای ویژه تخت جمشید» (نقد)
 Hauri, Christoph. «*Das pentathematische Schema der altpersischen Inschriften*», Wiesbaden: 1973, *WZKM* 67, 1975, 294-297.
- «طرح پنج موضوعی کتیبه‌های ایران باستان» (نقد)
 «*Sprachwissenschaftliches Wörterbuch*», Herausgegeben von Johann Knobloch. Lieferung 7, Heidelberg: 1974, *Gymnasium* 82, 1975, 362-364.
- «واژه‌نامه زبان‌شناسی» (نقد)
 Weber, Dieter. «*Die Stellung der sog. Inchoativa im Mitteliranischen*», Göttingen: 1970, *Kratylos* 20, 1975 (1977), 42-48.
- «وضعیت فعلهای به اصطلاح آغازین در فارسی میانه» (نقد)
 «Von Bopp bis Hübschmann: Das Armenische als indogermanische Sprache», *KZ* 89, 1975, 3-30.
- «از بوپ تا هوبشمان: زبان ارمنی به عنوان یک زبان هند و اروپایی»
 «Zu einer neuen Geschichte Mittelasiens im Altertum. Oder: geschichtswissenschaft und Philologie», *WZKM* 67, 1975, 31-91.
- «پیرامون تاریخ جدیدی از آسیای میانه در عصر باستان، یا علم تاریخ و فقه‌اللغه»
 Knauth, Wolfgang. «*Das altiranische fürstenideal von Xenophon bis Ferdousi*», Wiesbaden: 1975, *Sprache* 22, 1976, 193-194.
- «آرمانهای شاهزادگان ایران باستان از گزنقون تا فردوسی» (نقد)
 Gropp, Gerd. «*Archäologische Funde aus Khotan, Chinesisch- Ostturkestan*», Bremen: 1974, *Mundus* 12, 1976, 19-21.
- «یافته‌های باستان‌شناسی در ختن، ترکستان شرقی - چین» (نقد)
Bibliographie Manfred Mayrhofer. Als Festgabe zum 50. Geburtstag am 26. September 1976 zusammengestellt von Rudiger Schmitt und überreicht von Schülern, Freunden und Kollegen, Wien: Institut für Sprachwissenschaft 1976.

Indogermanischen», Innsbruck: 1976, BNF, N.F. 12, 1977, 689.

«پیرامون همنا سازی در زبان هند و اروپایی» (نقد)
«*Archäologische Mitteilungen aus Iran*», neue Folge. Bände 7-9, Berlin: 1974 (1975) - 1976, *Mundus* 14, 1978, 5-7.

«گزارشهای باستان‌شناسی از ایران» (نقد)
Malkiel, Yakov. «*Etymological dictionaries*», a tentative typology, Chicago: 1976, *Language* 54, 1978, 420-423.

«فرهنگهای ریشه‌شناختی» (نقد)
«Fragen der Anthroponomastik des achaimenidischen Vielvölkerstaates», *ZDMG* 128, 1978, 116-124.

«مسائل مرتبط با بررسی اسامی اشخاص در دولت چندملیتی هخامنشیان»

Tischler, Johann. «*Kleinasiatische Hydronymie*», Wiesbaden: 1977, BNF, N.F. 13, 1978, 112-115.

«نام رودهای آسیای صغیر» (نقد)
«Die theophoren Eigennamen mit altiranisch Mi ra-», *Etudes Mithriaques*, Actes du 2e Congres Internatioal, Téhéran, du 1er au 8 septembre 1975, *Ac.Ir.* 17, 1978, 395-455.

«اسامی خاص برگرفته از نام خدایان، ساخته شده با میثره (مهر) در فارسی باستان»

«De verbis atque litteris titulorum Susianorum restituendis», *Vox Latina* 14, 1978, 36-41.

«کلمات و حروف محفوظ مانده در کتیبه‌های شوش»
«Achaemenid Dynasty», *Elr*, Vol.1, 1985, 414-426.

«سلسله هخامنشی»

«AÇiyadiya», *Elr*, Vol. 1, 1985, 430.

«AÇiyadiya», نام نهمین ماه در تقویم پارسی باستان»
«Adukanaisa», *Elr*, Vol.1, 1985, 431.

«Adukanaisa», نام نخستین ماه در تقویم پارسی باستان»

«Akaufaciya», *Elr*, Vol.1, 1985, 706.

«Akaufaciya», نام قبیلای که در جنوب شرقی امپراتوری هخامنشی می‌زیستند»

«Amestris», *Elr*, Vol.1, 1985, 936-7.

«امستریس، از شاهدختان هخامنشی»

«Amytis», *Elr*, Vol.1, 1985, 999.

«Word-indices and word-lists to the Gothic Bible and minor fragments», Leiden: 1976, *Germanistik* 17, 17, 1976, 679-680.

«فهرست واژه‌یاب و فهرست واژه‌نما برای انجیل گوتیک و دیگر قطعات کوچک» (نقد)

Carmody, Francis J. «*L'Anatolie des geographes classiques*», Etude Philologique, Berkeley-Cal.: 1976, BNF, N.F. 12, 1977, 68-69.

«آناتولی از دیدگاه جغرافی دانان قدیم» (نقد)
Etymologie. Herausgegeben von R.Schmitt, Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 1977, (Wege der Forschung. Band CCCLXXIII. Aufsatzsammlung).

ریشه‌شناسی (گردآوری)

«Frustulum onomasticum- sive: De Assuero regis Persarum», *Vox Latina* 13, 1977, 198-200.

«پیرامون نامهای آشوری شاهان ایران»

«Homages et opera minora», *Ac. Ir.* Deuxième série: I-IV: Monumentum H.S.Nyberg I-I-IV, Téhéran Liège, Leiden: 1975, *WZKM* 69, 1977, 128-135.

«بزرگداشت و مجموعه مقالات نیرگ» (نقد)

Ghirshman, R. «*L'Iran et la migration des Indo-Aryens et des Iraniens*», Leiden: 1977, *Sprache* 23, 1977, 192-199.

«ایران و مهاجرت هند و آریاییها و ایرانیان» (نقد)
«Königtum im Alten Iran», *Saeculum* 28, 1977, 384-395.

«شهریاری در ایران باستان»

«Thronnamen bei den Achaimeniden», BNF, N.F. 12, 1977, 422-425.

«اسامی تخت پادشاهی در نزد هخامنشیان»

«Die Verfassungsdebatte bei Herodot 3, 80-82 und die Etymologie des Dareios-Namens», *Historia* 26, 1977, 243-244.

«بحث قانون اساسی در دفتر سوم، ۸۲-۸۰ هرودت و ریشه‌شناسی نام داریوش»

Voyles, Joseph B. «*West Germanic Inflection, Derivation and Compounding*», The Hague, Paris: 1974, *Germanistik* 18, 1977, 349.

«صرف، اشتقاق و ترکیب در زبان ژرمنی غربی» (نقد)

Tischler, Johann. «*Zur Reduplikation im*

ویلیامز^۴ - انجمن یسوعیان را تأسیس کردند. این انجمن به منظور دستیابی به اهداف خود، که تشکیل سلطنت مقتدر برادری روحانی و پیاده کردن طرح سوسیالیسم مسیحی بود، در نوامبر ۱۸۸۹ ماهنامه‌ای با عنوان «درایت»^۵ به طرفداری از منافع طبقات زحمتکش منتشر ساخت. این ماهنامه در مارس ۱۸۹۱ تعطیل گردید.

آثار

«The External Evidence of the Exodus», *HQJISS* 10, 1893-94, 159-174.

«شواهد خارجی سفر خروج»

«The Original Language of the Parables of Enoch», *Old Testament and Semitic Studies in Memory of William Sainoy Harper* 2, Chicago: 1908, 327-348.

«زبان اصلی تمثیلهای خنوخ»

«Traces of Early Acquaintance in Europe with the Book of Enoch», *JAOS* 42, 1922, 44-52.

«نشانه‌هایی از آشنایی اولیه با کتاب خنوخ در اروپا»

«Early Oriental Studies in Europe and the Work of the American Oriental Society, 1842-1922», *JAOS* 43, 1923, 1-14.

«مطالعات اولیه شرق‌شناسی در اروپا و عملکرد انجمن شرق‌شناسی آمریکا در ۱۸۴۲-۱۹۲۲»

«Daniel and Androcles», *JAOS* 46, 1926, 1-7.

«دانیال و آندروکلس»

«Is Canticles as Atenis Litany?», *JAOS* 46, 1926, 154-164.

«آیا سرودهای مذهبی همانند مناجات جمعی آیین آتونوی مصری است؟»

«The Manuscripts of Ibn Khaldun», *JAOS* 46, 1926, 171-176.

«نسخه‌های خطی ابن‌خلدون»

Ibn Khaldun, Historian, Sociologist and Philosopher. New York: 1930.

ابن‌خلدون، تاریخ‌نگار، جامعه‌شناس و فیلسوف

«امیتیس»

«Anabasis», *Elr*, Vol.1, 1985, 1002-3.

«آناپاسیس»

«Anāmaka», *Elr*, Vol.2, 1987, 1.

«Anāmaka», نام دهمین ماه در تقویم پارسی باستان»

«Anaphas», *Elr*, Vol.2, 1987.

«Anaphas», نام جنس مؤنث به فارسی باستان»

«Apadana» *Elr*, Vol. 2, 1987, 145-6.

«آپادانا»

«Apasiacae», *Elr*, Vol.2, 1987, 151-2.

«Apasiacae», قبیله‌ای در اورال»

«Bibliographie (zu dem Thema: Etymologie)», *Etymologie...*, 451-461.

«کتابشناسی (پیرامون موضوع ریشه‌شناسی)»

«Einführung (zu dem Sammelband: Indogermanische Dichtersprache)», *Indogermanische Dichtersprache...* 1-10.

«مقدمه (بر مجلد جامع زبان شعرى هند و اروپایی)»

«Einführung (zu: Hübschmann, *Kleine Schriften zum Armenischen*)», *Hübschmann, Kleine Schriften...*, IX-XIV.

«مقدمه (بر نوشته‌هایی کوتاه درباره‌ی زبان ارمنی اثر هویشمان)»

«Einleitung (zu dem Sammelband: Etymologie)», *Etymologie...*, 1-16.

«مقدمه (بر مجموعه‌ی مجلد جامع ریشه‌شناسی)»

«Indogermanische Dichtersprache», eine Skizze. *Indogermanische Dichtersprache...*, 334-343.

«زبان شعرى هند و اروپایی»

منابع ۴۵ ج ۱ ص ۲۱۰، ۴۶۲، ۱۳۶ ج ۱ و ۲، ۱۵۲ ج ۱ و ۲، ۱۷۳ ج ۲ ص ۴۴۴-۴۵۹.

اشمیت، ناتانیل [nātānil ešmit]

Schmidt, Nathaniel

(۱۸۶۲-۱۹۳۹)، زبان و ادبیات سامی، ابن‌خلدون.

در سوئد به دنیا آمد، سپس شهروند آمریکا گردید. تحقیقاتش بیشتر در زمینه زبان و ادب سامی و درباره‌ی ابن‌خلدون بوده است.

از ۱۸۸۸ تا ۱۸۹۶ در دانشگاه کلگی^۱ و از ۱۸۹۶ تا ۱۹۳۲ در دانشگاه کرنل^۲، استاد زبان و ادبیات سامی بود. اشمیت یکی از مبلغان کاتولیک بود که به همراه دو تن از دوستان خود - والتر راشن بوش^۳ و لیتن

1. Colgate University

2. Cornell University

3. Walter Rauschenbusch

4. Leighton Williams

5. The Right

۱۶ شلوکای [سرودهای ستایش آمیز] سنسکریت از آکاادیارو»

Helmut Hambach. «Die Gathas des Zarathustra, I, II», *ZDMG*, III, 1961, 211-22.

«گاهان زرتشت» (با همکاری) «aghnyā» *ZVSF* 78, 1963, 1-46, 305-306.

«اغنیه»

«Die Kobra im *Rgveda*», *ZVSF* 78, 1963, 296-304.

«مار کبرا در ریگ وده»

«Iranien Magic», *India, Quart-Jour. of the Mythic. Soc.*, 55, 1967, 99-100.

«مغ‌های ایران»

Bṛhaspati und Indra. Untersuchungen zur vedischen Mythologie und Kulturgeschichte. Wiesbaden: Otto Harassowitz, 1968.

بر هاسپاتی وایندره

«Die Komposition von Yasna 49. Pratiḍānam», *Indo-Europ. Stud. Pres. To Kuiper*, 1968, 170-192.

«ترکیب یسنای ۴۹ پرتی دانم»

«The Origin of Ahimsa», *Mel. Ind. Mem. Louis Renou.* Paris: E. de Boccard, 1968, 625-655.

«منشأ Ahimsa بی‌آزاری»

«Avestan ūnā und unā», *COI, Gold. Jub. Vol.* Bombay: 1969, 124-132.

«unā و ūnā اوستایی»

Schlerat, Bernfried. «Awesta-Wörterbuch, Vorarbeiten I», *OLZ* 68, 1973, 173-5.

«کارهای مقدماتی واژه‌نامه اوستایی ۱» (با همکاری)

«Vedic Pāthas», *III*, 15, 1973, 1-39.

«پاتهای ودایی»

«Associative Technique and Symmetrical Structure in the Composition of Yasna 47», *NMI*, herausg. von Richard N. Frye. Wiesbaden: Otto Harassowitz, 1974, 306-330.

«شیوه متداعی و ساخت قرینه‌ای در ترکیب یسنا ۴۷»

Schlerath, Bernfried. «Awesta-Wörterbuch II», *OLZ*, 69, 1974, 180-82.

«Ibn Khaldun and His *Prolegomena*», *MW* 22, 1932, 61-63.

«ابن خلدون و مقدمه او»

«Problems Concerning the Origin of some of the Great Oriental Religions», *JAOS* 63, 1933, 191-214.

«مسائلی در ارتباط با منشأ برخی از ادیان بزرگ شرقی»

منابع ۵۳ ج ۳ ص ۱۲۵، ۱۹۹۸ ج ۱۴ ص ۲۴۷، ۱۵۰ س ۱۹۵۵-۱۹۰۶ ج ۷ ص ۱۵۱، ۱۳۴ ج ۲ ص ۱۵۸، ۱۶۴ ج ۳ ص ۳۵۱۸، ۱۵۹ ج ۱۸ ص ۱۶۴، ۱۸۵ ص ۱۳۲۴.

اشمیت، هانس پتر [hāns peter, ešmit]

Schmidt, Hanns Peter

(۱۹۳۰-)، زبانهای هند و ایرانی، مطالعات زرتشتی.

۳۰ ژوئیه در برلین به دنیا آمد. از ۱۹۴۹ تا ۱۹۵۳ در دانشگاه آزاد برلین تحصیل کرد و سپس در ۱۹۵۷ از دانشگاه هامبورگ به اخذ درجه دکتری نائل آمد.

از ۱۹۵۷ تا ۱۹۵۹ یکی از اعضای تحقیقاتی کالج دکن^۱ در پونا^۲ بود. از ۱۹۵۹ تا ۱۹۶۱ استادیار مطالعات هند و ایرانی دانشگاه ساگار^۳ و از ۱۹۶۱ تا ۱۹۶۴ استادیار دانشگاه توپینگن و از ۱۹۶۵ تا ۱۹۶۷ سخنران و مدرس همین دانشگاه بود. در ۱۹۶۷ به عنوان استادیار مطالعات هند و ایرانی در دانشگاه کالیفرنیا و لوس آنجلس به کار تدریس مشغول شد. در ۱۹۶۸ به مقام دانشیاری رسید و سرانجام در ۱۹۷۰ مقام استادی را کسب کرد. از ۱۹۷۴ تا ۱۹۷۶ به تدریس زبانهای سنسکریت، فارسی باستان و میانه در دانشگاه لیدن پرداخت.

آثار

«Awestische Wortstudie», *III*, I, Leiden: 1957, 160-175.

«مطالعات واژگان اوستایی»

Vedisch vratā und awestisch uruātā. (Alt- und Neu-Indische Studien ...9) Hamburg: Gram, de Gruyter u. Co. 1958.

«ودایی و uruātā اوستایی»

«On the Origin and Tradition of the Avestan Yenhe hatam- Prayer», *BDCRI*, 20, 1960, 324-344.

«در باب منشأ و سنت نیایش ینگه هاتم اوستایی»

«The Sixteen Sanskrit Slokas of Ākā Adhyāru», *BDCRI*, 21, 1960, 61, 63, 157-196.

Inschriften», *WZKM* 72, 1980, 61-82.

«پیرامون زبان و واژگان کتیبه‌های ساسانی»

«Avestan Root (s) Van-, Homonymy or Polysemy?» *Gol. Jub.vol. of the vediko somse-dhana Mandala*. Poona. 1931, 1982, 260-72.

در مورد ریشه(های) اوستایی -van-، هم‌آوایی مطرح است یا چند معنایی

منابع ۸۹ ج ۳ ص ۴۱۸، ۱۵۰ ج ۷ ص ۱۳۳، ۱۵۲ ج ۱ و ۶ و ۷، ۸، ۱۷۳ ج ۲۰ ص ۴۴۲-۴۴۳.

اشنایدر، آلفونس ماریا [ālfons māriyā ešnayder]

Schneider, Alfons Maria

(۱۸۹۶-۱۹۵۲). آثار باستانی بیزانسی - اسلامی.

در سنت بلازین^۱ به دنیا آمد. در زمینهٔ مذهب کاتولیک پژوهش کرده است. ۱۹۳۸ استاد دانشگاه گوتینگن بود و پیرامون آثار باستانی بیزانسی و بیزانسی - اسلامی تحقیقاتی انجام داد. در حلب درگذشت.

آثار

Refrigerum I. Nach literarischen Quellen und Inschriften. Freiburg: 1929.

آثار برجای مانده (پایان نامهٔ دکتر)

Die Landmauer von Konstantinopel. Zweiter Vorbericht über den Abschluss der Aufnahme 1929- 1933 von Dipl. Ing. Bruno Meyer. Berlin: Akademie der Wissenschaften in Kommission bei W.de. Gruyter u. Co., 1933. Translated by R.G. Austin. «The city. Walls of Istanbul», *Antiquity* 11, 1937, 461-468.

دیوارهای شهر قسطنطنیه (با همکاری)

Die Brotvermehrungskirche von et-Tābja am Genesarethsee und ihre Mosaiken. Paderborn: F. Schöningh, 1934. [For Criticism See: M.E.Blake. *AJA* 39, 639-640.]

کلیسای شهر الطبقه (طبریه) در کنار دریاچهٔ جنیسره و کاشی‌کاریهای آن

... *Byzanz*. Vorarbeiten zur Topographie und Archäologie der Stadt. Beitrag von W. Karnapp. Mit 10 Lichtdrucktafeln und einer topographischen Karte. Berlin: 1936. [For

کارهای مقدماتی و از نامهٔ اوستایی ۲، (با همکاری)

«Is Vedic dhena Related to Avestan daena?» *Mon.H.S.Nyberg AC.Ir.*, VI, 1975, 165-79, (Corrigenda AC.Ir.VI, 351)

Zarathustra's Religion and His Pastoral Imagery. Rede: Leiden Universitaire Pers. 1975.

دین زرتشت پیامبر و صور خیال شبانی او

«Ismael im *Alien Testament* und in *Koran*», *Judaica* 32, 1976, 76-81, 119-129.

اسماعیل در کتاب عهد عتیق و قرآن

Mayrhofer, Manfred. «Onomastica persopolitona», *Language* 252, 1976, 245-47.

مطالعه اسماء خاص تخت جمشید (با همکاری)

«Mithras the Horseman and Revanta the Lord of Horses», *Some Aspects of In-Ir. Lit. a.Cult. Trad. Comm. vol.of Dr.V.G.Paranjpe*. Delhi: Ajanta publications, 1977, 132-157.

میترا ی اسب سوار و روانتا رب النوع اسبها

«Das Türkenjahr 1683 und seine historische Bedeutung», *Saeculum* 28, 1977, 87-100.

۱۶۸۳، سال ترکها و اهمیت تاریخی این سال

«Indo-Iranian Mitra Studies. The State of the Central Problem», *Etudes Mithriaques= AC.Ir.* 17, 1978, 445-393.

مطالعات میترا ی هند و ایرانی

«Rgvedic madhyāyú and madhyama ši», *Ann. Bhandarkar Or.Res. Inst., Diam.Jub.Num.*, 1978

madhyama و madhyāyú در ریگ ودا

«Old and New Perspectives in the Study of the Gathas of Zarathustra», *III*, 21, 1979, 83-115.

دیدگاههای کهن و جدید پیرامون مطالعهٔ گاهان زرتشت، «Ancient Iranian Animal Classification», *SII*, 5-6 *Fests.f. Paul thieme*, 1980, 161-78.

رده‌بندی حیوانات در ایران باستان

Manfred Mayrhofer. «Zum Namengut des Avesta», *Iranisches Namenbuch, Fas, I, GGA*, 232, 1980, 190-98.

دربارهٔ نامهای اوستایی که امروزه استفاده می‌شود

«Simurgh in the Sasanian Art and Literature», *ICOI*, 48, 1980, 209-44.

سیمرغ در هنر و ادبیات ساسانیان

«Zur Sprache und Wortschatz der Sasaniden

1. Sankt Blasien

Die Grabung im Westhof der Sophienkirche Zu Istanbul. Berlin: 1941.

کاوش‌های باستان‌شناختی در محن غربی کلیسای صوفیه
Bericht über die Eroberungen Konstantinopels.
Nach der Nikon-Chronik übersetzt und
erläutert Von M. Braun. Leipzig: Harrassowitz
in Kommission, 1943.

گزارشی درباره فتح قسطنطنیه (ترجمه، ویرایش، با
همکاری)

Die römischen und byzantinischen Denkmäler von Iznik-Nicaea. Berlin: 1943.

مجسمه‌های رومی و بیزانسی شهر ازمیت
Galata: topographischer archäologischer Plan.
Mit erläuterndem Text Von M. Is. Nomidis.
Istanbul: Universum Matbasi, 1944.

نقشه باستان‌شناختی و جغرافیایی گالاتا
«Die Bevölkerung Konstantinopels im
XV. Jahrhundert», *NGWG* 9, Göttingen:
Vandenhoeck & Ruprecht, 1949, 233-244.

«جمعیت قسطنطنیه در سده پانزدهم»
«Die Kuppelmosaiken der Hagia Sophia zu
Konstantinopel», *NGWG* 13, Göttingen:
Vandenhoeck & Ruprecht, 1949, 345-355.

کلیساهای گنبد ایاصوفیه در قسطنطنیه
«Liturgie und Kirchenbau in Syrien» *NGWG* 3,
Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 1949,
45-68.

«آیینهای مسیحی و ساختمان کلیسا در سوریه»
«Mauern und Tore am Goldenen Horn zu
Konstantinopel», *NGWG* 2, Göttingen:
Vandenhoeck & Ruprecht, 1950, 15-21.

«دیوارها و دروازه‌های کنار رود شاخ زرین در قسطنطنیه»
«Das Regium sepulchrum apud comitatum zu
Konstantinopel», *NGWG* 2, Göttingen: Vanden-
hoeck & Ruprecht, 1950, 15-21.

مقبره پادشاهان در نزدیکی محل گردهمایی مردم در
قسطنطنیه

«Die Blachernen», *Oriens* 4, 1951, 82-120.

«جنگجویان»

«Die Memoria apostolorum an der Via Appia»,
NGWG 3, 1951, 1-15.

«خاطره حواریون از آپیا (شاهراه یونان و ایالات آسیایی)»

Criticism See: Bhya Carpenter. *AJA* 41, 1937,
648-649].

بیزانسی (با همکاری)

«Die Grabung Görresgesellschaft auf Chirbet
Minje am Palästina See Genazareth», *Oriens
Christianus* 32, 1936, 102-105.

«کاوشهای باستان‌شناختی انجمن گرس در خربت المنیه»
کنار دریاچه جنیسره فلسطین،

Ein frühislamischer Bau am See Genesareth.
Zwei Berichte über die Grabungen auf Chirbet
el-Minje. Von Dr. O. Putrich Reignard. Köln:
J.P. Bachem, 1937.

بنایی از عصر اولیه اسلامی در کنار دریاچه جنیسره (با
همکاری)

«Die Grabung auf Chirbet el-Minje am
Genesarethsee», *Palästina Hefte des Deutschen
Vereins vom Heiligen Lande* 15, 1937, 7-24.

«کاوش در خربت المنیه کنار دریاچه جنیسره»

«Bemerkungen zum neuen Bericht über die
Grabungen in Chirbet el-Minje», *Oriens
Christianus* 35, 1938, 122-126.

«مطالبی درباره گزارش جدید کاوشهای باستان‌شناختی
در خربت المنیه»

«The Churches of Palestine and their Influence
on Early Christian Architecture», Translated
by Prof. R.G. Austin, *Antiquity* 12, 1928,
172-182.

«کلیساهای فلسطین و تأثیر آنها در معماری صدر
مسیحیت» (با همکاری)

Die Stadtmauer Von Iznik (Nicaea). Von
Walter Karnapp. Berlin: Archäologisches
Institut des deutschen Reiches, 1938. [For
Criticism See: A.W. Buren. *AJA* 48, 1939,
365-367; W.A. Beutley. *AJA* 15, 1944,
302-304.]

دیوار شهر ازمیت (با همکاری)

«Die Bauinschrift von Chirbet el-Minje»,
Oriens Christianus 36, 1939, 115-116.

«کتیبه ساختمان خربت المنیه»

Die Hagia Sophia zu Konstantinopel. Berlin:
Gebr. Mann, 1939.

ایاصوفیه در قسطنطنیه

Ars. Or. 4, 1961, 113-136.

سفالینه‌های پاترنا و بدل چینی‌های اسپانیولی - مراکشی
سده چهاردهم

«Die Renaissance der Kunst Irans unter der Herrschaft des Islam», *Bustan* 2, 1963, 29-44.

تجدید حیات هنر ایران در عصر تسلط اسلام

«Tulunidische Lüsterfayence», *Ars.Or.* 5, 1963, 49-78.

بدل چینی‌های لعاب‌دار تولونی

«Ziegler Teppiche. Ein Beitrag zum Thema: Europa und der Orientteppich», *Forschungen zur Kunst Asiens, In memoriam K.Erdmann*, 1969, 209-223.

قالیه‌های زیگلر. مقاله‌ای باموضوع: اروپا و فرش مشرق‌زمین
«Saljuq Pottery in Iran», *Memorial vol. Vth Internat. Cong. Iranian Art and Archaeology* 2, 1972, 189-197.

سفالینه‌های سلجوقی در ایران

«Political Centres and Artistic Powers in Saljuq Iran, Problem of Transition», *Islamic civilisation*, ed.D.S. Richards, 1973, 201-209.

مراکز سیاسی و نبوغ هنری در ایران عصر سلجوقیان،
مسأله انتقال

«Mediaeval Incised and Carved Wares from North West Iran», *Art of Iran and Anatolia ...*, ed. W.Watson, 1974, 85-95.

نقاشیها و حکاکیه‌های سده‌های میانه‌ای شمال‌غربی ایران
«Zur Frage der Stile von Samarra», *Akten VII. Int. Cong. iran. Kunst Archäol.* 1976, 1979, 311-379.

درباره مسأله سبکهای سامرا

«ĀĠKAND», *Etr.*, VOL.I, 1985, 69.

آغکند

منبع ۱۵۰ س ۱۹۶۵-۱۹۶۶، ۱۹۷۰-۱۹۷۳، ۱۹۷۴-۱۹۸۰.

«Die altchristliche Bischofs- und Gemeindevorsteher und ihre Benennung», *NGWG* 7, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 1952, 153-161.

کلیسای اسقف نشین قدیمی و کلیسای محلی و
نامگذاری آن

«Bericht Über eine Reise nach Syrien und Jordanien», *NGWG* 4, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 1952, 24.

گزارش سفری به سوریه و اردن (با همکاری)

Franz Dölger. *Byzanz*. Bern: A. Francke, 1952
«بیزانس (با همکاری)

«Healo hēpolis», *Oriens* 6, 1953, 1-9.

Konstantinopel. Gesicht und Gestalt einer geschichtlichen Weltmetropole. Berlin, Mainz: Kupferberg Verlag, 1956.

قسطنطنیه. سیما و شکل پایتخت تاریخی جهان

و آثار اردن، الشرق المسیحی ۱۹۳۶-۱۹۳۹.

و الفنون التركية، نشریه الآثار، ۱۹۳۷، الدراسات البیزانطیه
۱۹۵۱؛ اورپانس ۱۹۵۲.

علاقات ترکیا با اروپا، نشریه معهد الآثار الألماني، ۱۹۴۲،
و الاسلام، ۱۹۵۰؛ اورپانس، ۱۹۵۱-۱۹۵۲.

و ذکریات موسی فوق جبل مؤاب، القدس، ۱۹۵۰.
و القسطنطنیه البیزانطیه و الاسلامیه فی حی القصور،
اورپانس ۴ و ۱، ۱۹۵۱.

قبور الصحابة فی القسطنطنیه. ۱۹۵۵.

درباره‌اش

F.Babinger. «Alfons Maria Schneider», *ZDMG* 103, 1953, 1-8.

و آلفونس ماریا اشنايدر

منابع ۵۳ ج ۳ ص ۱۰۴۸، ۱۲۵ ج ۱۴ ص ۲۵۵-۲۵۴؛
۱۴۴ ج ۷ ص ۲۱۶؛ ۱۵۰ س ۱۹۵۵-۱۹۵۶؛ ۱۵۱ ج ۷ ص
۱۳۹.

اشنايدر [ešnāyder]

Schnyder, R.

اصلاتیان، هایکاز (هایک) [hāykāz aslāniyān]

Aslanian, Haikaz

(۱۹۰۳ -)، فلسفه.

۲۲ آوریل یا ۵ مه در دهکده گوقب استان سورمالو
(ارمنستان) به دنیا آمد. در ۱۹۶۷ به درجه
پروفسوری رسید.

هنر و تاریخ ایران.

آثار

«Die Keramik von Paterna und die hispanomauresken Fayencen des vierzehnten Jahrhunderts», Introduction by Marçal Oliver,

Azhar (Dehlvi), Abdul Wadud

زبان و ادبیات فارسی.

در دهلی به دنیا آمد. تحصیلاتش را تا درجه فوق لیسانس در هند به پایان رساند، سپس به ایران آمد و در ۱۹۷۰ موفق به دریافت درجه دکتری زبان و ادبیات فارسی از دانشگاه تهران شد. وی به زبانهای اردو، هندی، فارسی، عربی، انگلیسی و فرانسه آشناست.

از ۱۹۶۲ تا ۱۹۷۱ مدرس ادبیات فارسی در دهلی کالج (ذاکر حسین کالج دهلی) و از ۱۹۷۱ تا ۱۹۷۸ به عنوان استادیار و استاد زبان فارسی و رئیس مرکز زبانهای آسیایی و آفریقایی دانشگاه جواهر لعل نهرو در دهلی نو به خدمت اشتغال داشته است. از ۱۹۶۷ تا ۱۹۷۰ در ایران ضمن گذراندن دوره دکتری خود در دانشگاه تهران، با سازمان لغتنامه دهخدا نیز همکاری داشته است.

آثار

«Amir Khusrow as a Linguist», *The Khorasan*, Kabul.

«امیر خسرو به عنوان زبان شناس»

«A Comparative Study of *Ramayana* and the *Shahnameh*», *Ainae Hind*, Tehran.

«پژوهشی تطبیقی درباره رامایانا و شاهنامه»

Gulistan-e-Saadi as a Masterpiece of Literature, *Indo-Iran*, Calcutta.

«گلستان سعدی، شاهکاری ادبی»

رامایان. کتاب مقدس هندوان. تهران: بنیاد فرهنگ ایران، ۱۳۵۰-۱۳۵۱، ج. ۲ (مقدم، حواشی، توضیحات و واژه نامه)

منبع ۶۲

اعظمی، شعیب [šō'ayb a'zami]

Azami, Shoaib

(۱۹۳۲-)، زبان و ادبیات فارسی.

۴ دسامبر در شهر اعظم گره از ایالت اوتارپرادش هند به دنیا آمد. در ۱۹۵۵ از شبلی نیشنال کالج^۱ درجه لیسانس، در ۱۹۵۷ از دانشگاه آگرا فوق لیسانس ادبیات اردو، در ۱۹۵۸ از جامعه ملیت اسلامی دهلی نو لیسانس تعلیم و تربیت، در ۱۹۶۶ از دانشگاه اسلامی علیگره فوق لیسانس ادبیات فارسی و در ۱۹۷۲ از دانشگاه دهلی درجه دکتری زبان و ادبیات

از ۱۹۵۶ تا ۱۹۶۹ رئیس بخش فلسفه و از ۱۹۶۹ رئیس بخش ماتریالیسم، و مدتی نیز رئیس دانشگاه ایروان بوده است. در ۱۹۳۰ کتاب درسی دیالکتیک ماتریالیسم را اولین بار به زبان فارسی نوشت. منبع ۱۴۵ ج ۱ ص ۵۶۴.

اظهر شیر (سید) [seyyed athar šir]

Athar Shir (seyyed)

(۱۹۳۴-)، ادبیات فارسی، نسخ خطی فارسی و عربی در ایالت بیهار هند به دنیا آمد. در رشته های زبان فارسی، عربی و اردو در دانشگاه پتنا تحصیل کرد و به اخذ درجه دکتری زبان و ادبیات عربی نایل آمد. در ۱۹۶۷ به ایران سفر کرد و مدت یک سال در دانشگاه تهران به تحقیق در زمینه زبان و ادبیات فارسی پرداخت. وی به کشورهای عراق و پاکستان مسافرت کرده است. در اداره تحقیقات عربی و فارسی پتنا به خدمت اشتغال دارد.

آثار

فهرست مخطوطات فارسی کتابخانه خدا بخش. جلد سوم، پتنا: ۱۹۶۵. (به زبان فارسی)

کابجهای در معرفی کتابخانه خدا بخش. پتنا: ۱۹۶۵. (به زبان انگلیسی)

فهرست مخطوطات عربی کتابخانه خدا بخش. جلد سوم، پتنا: ۱۹۶۶. (به زبان فارسی)

سفرنامه لاله زار. ۱۹۶۸ (به زبان اردو) [این کتاب درباره مسافرتش به ایران و عراق نوشته شده است]

فهرست مخطوطات عربی در تفسیر قرآن، کتابخانه خدا بخش. ۱۹۶۹. (به زبان انگلیسی)

فهرست مخطوطات عربی در حدیث، کتابخانه خدا بخش. ۱۹۷۰. (به زبان انگلیسی)

فهرست مخطوطات عربی در فقه، کتابخانه خدا بخش. ۱۹۷۰. (به زبان انگلیسی)

کابجهای راجع به اداره تحقیقات عربی و فارسی پتنا. ۱۹۸۲. (به زبان انگلیسی)

مقالات راجع به میرزا عبد القادر بیدل. پتنا: ۱۹۸۲. مجموع مقاله ها راجع به عربی و فارسی و علوم اسلامی در ایالت بیهار. پتنا: ۱۹۸۳.

مجموع مقالات با عنوان «امیر خسرو». پتنا: ۱۹۸۴. المنیات فی القرآن (به زبان عربی و انگلیسی)

منبع ۶۷ ص ۹.

اظهر (دهلوی)، عبد الودود [abdolvadud azhar (dehlavi)]

«هند فارسی ادب در عهد تملق»، بیاض، دهلی: انجمن فارسی، ۱۹۷۷.

«بوعلی قلندر پانی پتی»، معارف، دهلی: دارالمصنفین، اوت ۱۹۷۸.

«جلال الدین مولوی و نظام الدین اولیا»، برهان، دهلی: ندوة المصنفین، ژوئیه ۱۹۷۸.

«رومی هندی»، بیاض، دهلی: انجمن فارسی، ۱۹۷۸. (به زبان فارسی)

«غزالی مشهدی»، تألیف سلمان عباسی، کتاب نما، دهلی: اوت ۱۹۷۸. (نقد و بررسی)

«مخطوطات کی اختتامی و کاتب»، برهان، دهلی: آوریل ۱۹۷۹.

«ادبیات ایران و پارسیان هند»، تألیف آباد فراهانی؟ (فرهاد آبادانی)، جامعه، دهلی: جامعه ملیة اسلامیة، اوت ۱۹۸۰. (ترجمه) *

«رساله در نظم تمدن و تعاون»، جامعه، دهلی: جامعه ملیة اسلامیة، مه - ژوئن ۱۹۸۰.

«چشتی تعلیمات»، تألیف نثار فاروقی، اسلام و عصر جدید، دهلی: ۱۹۸۱. (نقد و بررسی)

«چھوتی کالی مجلی (ماهی سیاه کوچولو)»، تألیف صمد بهرنگی، پیام تعلیم، دهلی: اوت ۱۹۸۱؛ سپتامبر ۱۹۸۱؛ آوریل ۱۹۸۲. (ترجمه)

«شاه گیتی»، تألیف زبیر قریشی، کتاب نما، دهلی: ۱۹۸۱. (نقد و بررسی)

«اسلم شیدائی طراز سخن»، جامعه، دهلی: جامعه ملیة اسلامیة، مارس ۱۹۸۲.

«[چرا] عینکی شدم»، تألیف رسول پرویزی، پیام تعلیم، دهلی: ژوئیه ۱۹۸۲. (ترجمه)

«خدابخش جرنل»، تألیف رضا بیدار، اسلام و عصر جدید، دهلی: ژانویه ۱۹۸۲، (نقد و بررسی)

«فکر و نظر»، تألیف خورشید نعمانی، کتاب نما، دهلی: دسامبر ۱۹۸۲. (نقد و بررسی)

«برنی و تاریخ فیروزشاهی»، نوائی ادب، بمبئی: اکتبر ۱۹۸۳.

«شعر فارسی میراث تمدن ایرانی»، جامعه، دهلی: جامعه ملیة اسلامیة، مه ۱۹۸۳.

«فارسی ادب مین تنقید» (نقد در ادب فارسی)، جامعه، دهلی: جامعه ملیة اسلامیة، نوامبر ۱۹۸۳.

«فارسی ادب مین تنقید کی روایت» (تاریخچه نقد در ادب فارس)، کتب نما، دهلی: مارس ۱۹۸۳.

فارسی دریافت کرد.

از ۱۹۵۹ تا ۱۹۷۲ دبیر دبیرستانهای بمبئی و دهلی، از ۱۹۷۲ استادیار زبان و ادبیات فارسی و از ۱۹۷۶ به عنوان استاد و رئیس گروه آموزشی مطالعات اسلامی - عربی و ایرانی در جامعه ملیة اسلامیة به تدریس و راهنمایی دانشجویان زبان و ادبیات فارسی مشغول بوده است. در ۱۹۷۶ به ایران آمد و به مدت سه ماه در زمینه زبان و ادب فارسی به تحقیق پرداخت. وی با انجمن ایندو - ایران^۱، انجمن سراسری مدرسین زبان فارسی و کنگره سراسری مطالعات اسلامی هند همکاری داشته، مقاله‌هایی هم درباره ادبیات هند و ایران برای این انجمنها نگاشته است.

آثار

«نقوش ادبی»، شاه معین الدین ندوی، نوائی ادب، بمبئی: ۱۹۶۲. (نقد و بررسی)

«علمای چریاکوت»، جامعه، دهلی: جامعه ملیة اسلامیة، ۱۹۶۶.

«شیلی - منکر غالب»، جامعه، غالب نمبر، دهلی: جامعه ملیة اسلامیة، ۱۹۶۷.

«حضرت نظام الدین اولیا ذوق علمی و ادبی»، جامعه، دهلی: جامعه ملیة اسلامیة، اکتبر ۱۹۷۳.

«امیر علیشیر نوائی»، جامعه، دهلی: جامعه ملیة اسلامیة، ژوئیه ۱۹۷۴.

«چه بود متاع خسرو»، صبح امید، بمبئی: مارس ۱۹۷۴.

«سماح در دوره مولانا، اسماعیل حاکمی، جامعه، دهلی: جامعه ملیة اسلامیة، مارس ۱۹۷۴. (ترجمه)

«پروانه چراغ مزار خودیم ما. در باره شخصیت‌های تاریخی، سیاسی، آموزشی و ادبی اعظم گره، دهلی: ۱۹۷۵.

«دهلی و شعر ادبیات دری در قرن چهاردم»، ادب، کابل - افغانستان: مارس ۱۹۷۵. (به زبان فارسی)

«عبیدزاکانی»، صبح امید، بمبئی: ژانویه ۱۹۷۵.

«مطالعه بیدل در جماهیر شوروی»، جامعه، دهلی: جامعه ملیة اسلامیة، ژانویه ۱۹۷۵.

«مولانا و تالستانی [تولستوی]»، تألیف محمد اسلامی ندوشن، جامعه، دهلی: جامعه ملیة اسلامیة، نوامبر ۱۹۷۵. (ترجمه)

«حافظ شیرازی و امیر تیمور»، جامعه، دهلی: جامعه ملیة اسلامیة، نوامبر ۱۹۷۷.

صحبت یار آخر شد. سفرنامه ایران، دهلی: ۱۹۷۷.

«فتوت»، تألیف عبدالحسین زرین کوب، جامعه، دهلی: جامعه ملیة اسلامیة، سپتامبر ۱۹۷۷. (ترجمه)

ادبیات فارسی به عهد سلاطین تغلق. دهلی: ۱۹۸۵.
«محمی الدین ابن عربی»، ذوق نظر، حیدآباد - هند: ۱۹۸۵.
(ترجمه).

اردو و قصیده نگاری، تألیف محمود الهی، جامعه، دهلی:
جامعه ملیة اسلامیة. (نقد و بررسی)
«اقبال اور انسان» تألیف اشفاق حسین، جامعه، دهلی:
جامعه ملیة اسلامیة. (نقد و بررسی).

«The Age of Rumi», *Iqbal* 2 III, 1954, 62-99.

«امام بخش صهبائی»، تألیف خواجه محمد حامد، کتاب
نما، دهلی: (نقد و بررسی)
«شعر فارسی در آثار صوفیانی اسلامی»، عبارت، لکهنو:
(به زبان فارسی)
قصه های بهرنگی. تألیف صمد بهرنگی، دهلی: (ترجمه)
«مفلون کی ملک الشعراء» (ملک الشعراء تیموریان هند)،
تألیف نبی هادی، جامعه، دهلی: جامعه ملیة اسلامیة.
(نقد بررسی)

«Preparatory Period of Rumi's Life», *Iqbal* 3 I, 1954, 1-33.

«ملا متی و اهل ملامت»، تألیف عبدالحسین زرین کوب،
اسلام و عصر جدید، دهلی: (ترجمه)
«میرزا عبدالقادر بیدل»، تألیف نبی هادی، کتاب نما،
دهلی: (نقد و بررسی)

«دوران اولیه زندگی رومی»

«نوائی پهلوی»، تألیف حمیدالدین فراهی، جامعه، دهلی:
جامعه ملیة اسلامیة. (نقد و بررسی)
منابع ۶۲، ۶۷ ص ۴۷ و ۴۸.

The Life and Thought of Mohammad Jalaluddin Rumi. With a foreword by J. Arberry, Lahore: 1955.

زندگی و اندیشه محمد جلال الدین رومی
«Revolution in Rumi's Life», *Iqbal* 3 III, 1955, 1-25.

«ملا متی و اهل ملامت»، تألیف عبدالحسین زرین کوب،
اسلام و عصر جدید، دهلی: (ترجمه)
«میرزا عبدالقادر بیدل»، تألیف نبی هادی، کتاب نما،
دهلی: (نقد و بررسی)

«دگرگونی در زندگی رومی»

«نوائی پهلوی»، تألیف حمیدالدین فراهی، جامعه، دهلی:
جامعه ملیة اسلامیة. (نقد و بررسی)

«Rumi as a Poet», *Iqbal* 4, I 1955, 1-37.

منابع ۶۲، ۶۷ ص ۴۷ و ۴۸.

«رومی شاعر»

افضل امام [afzal emām]

«Rumi as a thinker», *Iqbal* 4 III, 1956, 1-26.

Afzal Imam

«رومی متفکر»

(۱۹۲۸ -)، زبان و ادب فارسی.

«Rumi and Iqbal», *Pak.Ph.J.* I III, 1958, 63-72.

در شهر پتنا (هند) به دنیا آمد. تحصیلات خود را در
دانشگاه پتنا به پایان رساند و به اخذ درجه دکتری
زبان و ادبیات فارسی نایل آمد.

«رومی و اقبال»

در ۱۹۶۴ به استخدام دانشگاه پتنا در آمد و هم اکنون
به عنوان استاد زبان و ادبیات فارسی، در کالج پتنا
به تدریس مشغول می باشد.

The Life and Work of Muhammad Jalaluddin Rumi. Lahore: 1964, London: 1983.

آثار

زندگی و آثار محمد جلال الدین رومی

آئینه شعرای فارسی و اردو. بیهار
دیوان نذیر الحق فائز پهلواروی. (تصحیح)

«The Impact of Mowlana Jalaluddin Rumi on Islamic Culture», Tehran: RCD Cultural Institute Publication (*Naṣriya-i-mu'assasa-i-farhangi-i-mintaqai*, Nr. 52), 1974, VII.

شرح احوال سلیم تهرانی، یکی از شعرای عهد شاه جهان.
منبع ۶۷ ص ۱۰.

«تأثیر مولانا جلال الدین رومی در فرهنگ اسلامی»

اقبال، افضل [afzal eqbāl]

The Circumstances Leading to the First Afghan War

Iqbal, Afzal

شرایطی که موجب بروز نخستین جنگ افغانستان گردید.

فلسفه اسلامی، مولوی شناسی.

The Culture of Islam

از اهالی پاکستان، در رشته ادبیات و فلسفه تحصیل
کرد و به اخذ درجه دکتری نایل آمد. علاوه بر زبانهای

Diplomacy in Islam

دیپلماسی در اسلام
The Life and Times of Muhammad Ali

زندگی و عصر محمد علی
My Life: a Fragment. An Autobiographical account of Maulana Muhammad Ali.

زندگی نامه مولانا محمد علی
The Prophet's Diplomacy

دیپلماسی پیامبر اسلام

آیه التور، ترتیب و تحشیه گب میموریل سیریز، لندن: ۱۹۲۱. (تصحیح همراه با یادداشتها، واژه‌نامه و فهرستها) شاهنامی کاجغرافیة (جغرافیای شاهنام)، اوریتل کالج میگزین، ج ۲، ش ۳، لاهور: دانشگاه پنجاب، ۱۹۲۶، ۱۲۸. علی بن ناصرالحسینی. اخبارالدولة السلجوقیه لاهور: ۱۹۳۳. (تصحیح)

«نلدکه، تنودور. شاهنامی کی مآخذ» (منابع شاهنامه) اوریتل کالج میگزین، ج ۱، ش ۱، لاهور: دانشگاه پنجاب، ۱۹۴۳-۱۹۴۲. (ترجمه به زبان اردو)

«امام موفق نیشاپوری، مقالات مستخه ۲، لاهور: دانشگاه پنجاب، ۱۹۶۷، ۲۱۶-۲۰۶؛ اوریتل کالج میگزین، ج ۱۳، ش ۲، لاهور: دانشگاه پنجاب، ۹۱۸۱.

«خواجه عماد اور خواجه حافظ کی متحدالبحر غزلین» (غزلهای هم وزن خواجه عماد و خواجه حافظ)، مقالات مستخه ۱، لاهور: دانشگاه پنجاب، ۱۹۶۷، ۱۰۸-۱۰۱؛ اوریتل کالج میگزین، ج ۵، ش ۳، ۱۲۸-۱۱۸ و ش ۴، ۵۴-۴۵ و ج ۶ ش ۱، ۹۰-۹۶.

«رباعیات خیام کالیک اور قدیم نسخه» (نسخه‌های قدیمی از رباعیات خیام)، مقالات مستخه ۱، لاهور: دانشگاه پنجاب، ۱۹۶۷، ۵۱.

«فارسی کی بعض شاعر عورتین اور آن کاکلام» (کلام برخی از شاعران زن پارسی‌گوی)، مقالات مستخه ۱، لاهور: دانشگاه پنجاب، ۱۹۶۷، ۱۰۷-۱۲۶.

«فرخی پرمزید روشنی»، (مطالعاتی چند پیرامون فرخی)، مقالات مستخه ۱، لاهور: دانشگاه پنجاب، ۱۹۶۷، ۳۹۵-۴۱۵؛ اوریتل کالج میگزین، ج ۲۳، ش ۲، لاهور: دانشگاه پنجاب، ۸۵۶۶.

«فردوسی کامذهب»، (مذهب فردوسی)، هفت مقاله، کراچی: ۱۹۶۷ (۱۳۴۶)، ۱۵۷-۱۷۶.

«کتاب خرم‌نامه مین قدیم شعراکی بعض اشعار» (اشعاری چند از شاعران قدیمی یاد شده در کتاب خرم‌نامه)، مقالات مستخه ۱، لاهور: دانشگاه پنجاب، ۱۹۶۷، ۴۲۸-۴۳۰.

«مثنوی صفانامه خواجه عماد فقیه کرمانی»، مقالات مستخه ۱، لاهور: دانشگاه پنجاب، ۱۹۶۷، ۲۵-۸۷؛ اوریتل کالج میگزین، ج ۵، ش ۱، ۴۹-۴۱ و ش ۲، ۳۷-۳۳ و ش ۳، ۷۶-۶۶ و ش ۴، ۲۸-۲۲ و ج ۶ ش ۱، ۵۶-۴۹ و ش ۳، ۷۲-۶۳ و ش ۴، ۶۶-۵۹ و ج ۷، ش ۱، ۱۲۹-۱۳۵ و ش ۴، ۵۱-۴۲ و ج ۸، ش ۱، ۵۶-۴۵ و ش ۲...

«نوروزنامه خیام»، مقالات مستخه ۱، لاهور: دانشگاه پنجاب، ۱۹۶۷، ۱۴۰-۱۵۱؛ اوریتل کالج میگزین، ج ۱۱، ش ۱، ۱۰۴-۱۱۵.

Selected Works and Speeches of Maulana muhammad Ali

برگزیده آثار و سخنرانیهای مولانا محمدعلی
منابع ۶۸ ج ۲ ص ۳۲۷۱، ۱۵۰ س ۱۹۵۶-۱۹۶۰، ۱۵۲ ج ۲ و ۷؛ اقبال، افضل. تأثیر مولانا بر فرهنگ اسلامی، ۱۳۴۳، ص ۹ و ۱۰.

اقبال، محمد [mohammad eqbāl]

Iqbal, Mohammad

(۱۸۹۴-۱۹۴۸)، زبان و ادب فارسی.

۱۹ اکتبر در شهر جالندهر (هند) به دنیا آمد. از دانشگاه اسلامی علیگره لیسانس علوم انسانی و از دانشگاه آلله‌آباد فوق‌لیسانس زبان عربی دریافت کرد. در ۱۹۱۸ با استفاده از بورس تحقیقاتی به انگلستان رفت و پس از ۴ سال تحقیق زیر نظر ادوارد براون از دانشگاه کیمبریج موفق به دریافت درجه دکتری گردید. زبانهای عبری، سریانی، آلمانی و فرانسوی را نیز فراگرفت.

در ۱۹۲۲ به هند بازگشت و در مارس ۱۹۲۳ استاد زبان فارسی اورینتل کالج لاهور گردید. در ۱۹۴۲ مدیر مجله اوریتل کالج لاهور و در اکتبر ۱۹۴۶ رئیس اورینتل کالج لاهور گردید. ۲۱ مه در لاهور درگذشت.

آثار

«Khushhal Khan Khattack the Afghan Warriorpoet», IC 2, 1928, 485-494.

«خوشحال خان ختک، شاعر جنگجوی افغان»

«A Study of the Kulliyāt of `Imād-i-Faqih of Kirmān», *Proceedings of the 5th All-India Oriental Conference*, 1930, 1128-1147.

«مطالعه کلیات عماد فقیه کرمانی»

«The Genuine Collections of the Ruba'iyat of Khayyam», *Proceedings of the 7th All-India Oriental Conference*, 1933, 903-914.

«مجموعه‌های معتبر رباعیات خیام»

«Ibn Al-Fuwati», IC 11, 1937, 516-523.

«ابن الفوطی»

«Some Specimens of the Calligraphy of the Quran from the Library of Meshed», *Woolner Commemoration Vol.*, 1940, 109-112.

«برخی نمونه‌های خوشنویسی قرآن از کتابخانه مشهد»
راوندی، نجم‌الدین ابوبکر محمدبن علی. راحة الصدور و

سپهسالار، نفیسی، ملک، آستان قدس) (برخی کتابخانه‌های مهم ایران)، اوریتل کالج میگزین، ج ۱۲، ش ۱، لاهور: دانشگاه پنجاب، ۱۱۳-۹۷. (به زبان اردو)

تاریخ و صاف - شیخ مبارک علی لاهور (کتاب درسی)
تذکره خاقانی، اوریتل کالج میگزین، ج ۱۲، ش ۴، لاهور: دانشگاه پنجاب، ۳۵-۵۷، ج ۱۳، ش ۱، ۲۶-۳۲. (به زبان اردو)
تنظیم دولت ساسانی، اوریتل کالج میگزین، ج ۱۶، ش ۲، لاهور: دانشگاه پنجاب، ۷۰-۱۱.

رباعیات خیام کی تعین (بررسی رباعیات خیام)، اوریتل کالج میگزین، ج ۱۷، ش ۴، لاهور: دانشگاه پنجاب، ۸۳. (به زبان اردو)

شاهنامی مین طلوع آفتاب (طلوع آفتاب در شاهنامه)، اوریتل کالج میگزین، ج ۹، ش ۱، لاهور: دانشگاه پنجاب، ۱-۲۲، ش ۲، ۱۰۶-۱۰۰. (به زبان اردو)

کریستن سن آرتور - ایران به عهد ساسانیان، دهلی: انجمن ترقی اردو؛ تنظیم دولت ساسانی، اوریتل کالج میگزین، ج ۱۶، ش ۲، لاهور: دانشگاه پنجاب، ۷۰-۱۱. (ترجمه به زبان اردو)

نولدکه، تئودور. تاریخ رزمیات ایران، اوریتل کالج میگزین، ج ۲، ش ۱، ۱۶۰، ش ۳، ۲۲۱ و ش ۴، ۴۵-۲۸، ج ۷، ش ۱، ۱۰۸-۹۳، ش ۲، ۴۷-۳۳، ش ۴، ۷۳-۸۴ و ج ۸، ش ۱، ۷۵۶-۱، ش ۲، ۵۶۳-۲، ش ۳، ۹۷-۱۲۲ و ش ۴، ۲۶-۴۰. (ترجمه به زبان اردو)

درباره‌اش

دکتر غلام حسین. تاریخ یونیورسیتی اورینتل کالج لاهور، لاهور: ۱۹۶۲، ۱۶۵-۱۶۷.

منابع ج ۶ ص ۵۷-۴۳، ۱۱۴-۱۲۱، ۲۱۱-۲۲۱ و ج ۲ ص ۷۴۴، ۷۴۵، ۷۶۶، ۷۷۸، ۷۹۷، ۷۹۸، ۸۰۹، ۱۲ ج ۱ ص ۱۸، ۱۹، ۱۱۲، ۳۰۴، ۴۶۵، ۴۸۰، ۶۲۵، ۶۲۷، ۶۷۳، ۶۸۷، ۶۹۹، ۷۱۸، ۷۲۱، ۷۳۰، ۷۳۱، ۷۶۴، ۷۳۷، ۸۴۰، ۸۴۹ و ج ۲ ص ۲۹ و ج ۳ ص ۱۰، ۲۲، ۵۹، ۹۰، ۱۵۵، ۲۱۸، ۲۲۹، ۲۴۹، ۲۵۰، ۲۶۰، ۱۶ ص ۲۲، ۴۲، ۲۱۸، ۲۱۱ ج ۱ ص ۵۱، ۵۱، ۸۷، ۲۵، ۱۰۱-۸۸، ۱۰۷-۱۲۶، ۱۴۰-۱۵۱، ۳۹۵-۴۱۵، ۴۲۸-۴۳۰، ۵۵ ص ۱۶۷-۱۶۵، ۵۷ ص ۱۵۷-۱۵۹، ۶۸ ج ۲ ص ۱۶۱۲، ۱۵۰ ص ۱۹۵۵-۱۹۵۲، ۲ و ۷.

اقبال، محمد [mohammad eqbal]

Iqbal, Mohammad

زبان و ادب فارسی.

۲۸ اوت در دهلی به دنیا آمد. در جامعه ملیت اسلامیته دهلی تحصیل کرد و در ۱۹۷۹ به دریافت درجه

«مجمع الثوار»، تألیف فیض الله بن زین العابدین بن حسام بنیانی، اوریتل کالج میگزین، ج ۱۵، ش ۴، ۱۰۶-۹۸ و ج ۴۴، ش ۴، لاهور: دانشگاه پنجاب، ۱۹۶۸، ۴۱-۵۱؛ مقالات مستحب ۱، لاهور: دانشگاه پنجاب، ۱۹۷۰، ۲۱۱-۲۲۱. (شرح به زبان اردو)

«ابن الفوطی. الحوادث الجامعة فی المائة السابعة»، مجلة انجمن عربی و فارسی، ج ۱۴، ش ۴/۳، لاهور: دانشگاه پنجاب، ۱۹۶۹، ۵۹-۷۰؛ مقالات مستحب، لاهور: دانشگاه پنجاب، ۱۹۷۰، ۵۹-۷۰؛ اوریتل کالج میگزین، ج ۱۴، ش ۲، لاهور: دانشگاه پنجاب، ۷۵۶-۷۵. (شرح به زبان اردو)

علامه ابن الفوطی، مجلة انجمن عربی و فارسی، ج ۱۴، ش ۴/۳، لاهور: دانشگاه پنجاب، ۱۹۶۹، ۵۸-۵۹؛ مقالات مستحب، لاهور: دانشگاه پنجاب، ۱۹۷۰، ۵۸-۵۹؛ اوریتل کالج میگزین، ج ۱۱، ش ۳، لاهور: دانشگاه پنجاب، ۴۱-۳. «فارسی تذکری» (تذکره لطائف الخیال)، اوریتل کالج میگزین، ج ۴۵، ش ۴، لاهور: دانشگاه پنجاب، ۱۹۶۹، ۷۹-۹۸؛ مقالات مستحب ۲، لاهور: دانشگاه پنجاب، ۱۹۷۰، ۷۲۵-۷۴۴؛ اوریتل کالج میگزین، ج ۱۱، ش ۱، لاهور: دانشگاه پنجاب، ۷۳۵-۷۲.

«فرهنگ فارسی مین بعض اضافات» اوریتل کالج میگزین، ج ۴۵، ش ۳، لاهور: دانشگاه پنجاب، ۱۹۶۹، ۹۹-۱۲۰؛ مقالات مستحب ۲، لاهور: دانشگاه پنجاب، ۱۹۷۰، ۷۶۶-۷۴۵.

«نوروز»، اوریتل کالج میگزین، ج ۴۵، ش ۳، لاهور: دانشگاه پنجاب، ۱۹۶۹، ۱۳۲-۱۵۱؛ مقالات مستحب ۲، لاهور: دانشگاه پنجاب، ۱۹۷۰، ۷۷۸-۷۹۷؛ اوریتل کالج میگزین، ج ۱۶، ش ۴، لاهور: دانشگاه پنجاب، ۱۹-۳.

«نوروز پر مزید نوت»، (یادداشت‌هایی چند پیرامون نوروز)، اوریتل کالج میگزین، ج ۴۵، ش ۳، لاهور: دانشگاه پنجاب، ۱۹۶۹، ۱۵۲-۱۶۳؛ مقالات مستحب ۲، لاهور: دانشگاه پنجاب، ۱۹۷۰، ۷۹۸-۸۰۹.

«بحر الفوائد»، مقالات مستحب ۱، لاهور: دانشگاه پنجاب، ۱۹۷۰، ۴۳-۵۷؛ اوریتل کالج میگزین، ج ۱۴، ش ۱، لاهور: دانشگاه پنجاب، ۲۷-۱۶. (شرح به زبان اردو)

«وصایاء نظام الملک»، مقالات مستحب ۱، لاهور: دانشگاه پنجاب، ۱۹۷۰، ۱۱۴-۱۲۱؛ اوریتل کالج میگزین، ج ۴، ش ۱، لاهور: دانشگاه پنجاب، ۸۱. (شرح به زبان اردو)

آئینه داش، کتاب درسی، لاهور: پنجاب یونیورسیتی.

«ابن الفوطی مورخ العراقي»، اوریتل کالج میگزین، ج ۱۷، ش ۴، لاهور: دانشگاه پنجاب، ۸۰-۷۸. (به زبان اردو)

ایران (کتاب درسی به زبان انگلیسی)
ایران کی بعض اهم کتبخانه (مجلس، سلطنتی،

421-670). Allahabad: 1937.

نخستین شعرای پارسی گوی هندی (۴۲۱-۶۷۰ ق)
«Chandra Bhān Barahaman», (A Hindu Writer
of Persian Prose and verse). IC 19, 1945.
115-122.

«چندرا بهان برهمن»

Sām Mirzā ibn Shāh Ismā'il. *The Tuhfa i sāmi*.
(section v) ... Edited... with an index...
Prefaces... and notes, by... Iqbal Husain.
Aligarh: Aligarh Muslim Uni. Press, 1973.

تحفه سامی، اثر سام میرزا بن شاه اسماعیل (ویرایش،
نمایه، مقدمه و تحشیه)

Bihar Through the Ages.

بهار در پویه تاریخ

Selected Qasidas of Urfi

گزیده قصاید عرفی

منابع ۴۵ ج ۱ ص ۷۵۸، ۶۷ ص ۱۱، ۱۴۹ ج ۱ ص ۲۱۵،
۱۵۰ ص ۱۹۰۶، ۱۹۵۵، ۱۵۱ ج ۴ ص ۶۱

اقبال لاهوری، محمد [mohammad eqbal lahuri]

Iqbal Lahuri, Mohammad

(۱۸۷۳-۱۹۳۸)، فلسفه، سیاست.

۲۲ فوریه در شهر سیالکوت (پاکستان) به دنیا آمد.
نخست در زادگاه خود تحصیل کرد و نزد دانشمند
مشهور، سید میرحسن زبان و ادب عرب را آموخت.
در ۱۸۹۵ به لاهور رفت و در گاورنمنت کالج لاهور
درس خواند در ۱۸۹۷ لیسانس و در ۱۸۹۹
فوق لیسانس فلسفه گرفت. در ۱۹۰۵ به انگلستان
رفت و زیر نظر مک تاگارت^۵ و جیمز وارد^۶، اساتید
فلسفه نوهگلی^۷، در ترینیتی کالج کیمبریج درس
خواند و نیز با پرفسور براون و نیکلسن آشنا شد. در
۱۹۰۷ با تکمیل رساله اش با عنوان گسترش علوم
ماوراء الطبیعه در ایران، موفق به اخذ درجه دکتری از
دانشگاه مونیخ آلمان گردید. به طور همزمان در رشته
حقوق نیز درس می خواند و در ۱۹۰۸ بهیار^۸ (محلی
برای آموزش عالی و عملی علوم قضایی در لندن)
فراخوانده شد.

فوق لیسانس زبان و ادبیات فارسی نایل آمد.

وی در ۱۹۸۶ مشغول تکمیل پایان نامه دکتری خود
با عنوان سهم مؤلفین پانپت در ترویج ادبیات فارسی
بوده و نیز به تدریس زبان و ادبیات فارسی در جامعه
ملیه اسلامیته اشتغال داشته است.

آثار

ادبیات فارسی. (مشمول بر چند مقاله در زمینه ادبیات
فارسی)

منبع ۶۷ ج ۲ ص ۹۱.

اقبال حسین [eqbal hoseyn]

Iqbal Hussein

(۱۹۰۵-)، زبان و ادب فارسی.

۲۲ نوامبر در شهر پتنا (هند) به دنیا آمد نخست
تحصیلات خود را در پتنا کالج تا درجه فوق لیسانس
زبان و ادبیات فارسی ادامه داد و سپس وارد
دانشکده حقوق پتنا^۱ شد و در ۱۹۲۹ لیسانس حقوق
گرفت. در ۱۹۳۵ از دانشگاه پتنا موفق به دریافت
درجه دکتری زبان و ادبیات فارسی گردید.

در ۱۹۳۵ و ۱۹۳۶ در زونشاؤ کالج^۲ کوئیک^۳ به تدریس
زبان و ادبیات فارسی پرداخت و سپس به پتنا
بازگشت و مدت ۲۱ سال در پتنا کالج به عنوان استاد
زبان فارسی و سرپرست گروه آموزشی و نیز مدیر
بخش علوم انسانی به خدمت پرداخت. از ۱۹۳۸ تا
۱۹۴۴ و از ۱۹۵۲ تا ۱۹۶۲ عضو هیأت برگزاری
امتحانات بهار مدرسه^۴ از ۱۹۴۴ تا ۱۹۶۱ رئیس
پتنا کالج و رئیس گروه آموزشی زبان و ادبیات فارسی
و سپس رئیس هیأت مدیره مدرسه شمس الهدی
گردید. از ۱۹۵۳ تا ۱۹۶۱ نماینده دانشگاه پتنا در
شورای روابط فرهنگی هند، در ۱۹۵۴ و ۱۹۵۵ عضو
شورا و سندیکای دانشگاه پتنا، از ۱۹۶۵ تا ۱۹۶۷
مدیر کتابخانه عمومی شرقی خدابخش و در ۱۹۶۷
استاد زبان فارسی کالج دختران دانشگاه پتنا بود.
اقبال حسین عضو جمعیت خدمات همگانی ایالت
بیهار، شورای آکادمیک و بخش علوم انسانی و حقوق
دانشگاه پتنا، کمیته هندی زبان دانان ایالت بیهار و
همچنین عضو هیأت گردانندگان کتابخانه دولتی
زبان اردو بود. در ۱۹۷۶ از سوی ریاست جمهوری
هند به خاطر خدمات ارزنده اش به زبان فارسی مورد
تقدیر قرار گرفت.

آثار

The Early Persian Poets Of India (A.H.

1. Patna Law College.

2. Ravenshaw College.

3.- Cuttack.

5.J.M.E.Mctaggart.

7. NeoHegelian.

4. Bihar Madrassa.

6. James Ward.

8. Bar.

Thought in Islam. Lahore: 1930.

شش سخنرانی درباره احیای فکر دینی در اسلام
The Reconstruction of Religious Thought in Islam. London: Oxford Uni. Press, 1934.

احیای فکر دینی در اسلام
[این اثر با عنوان و مشخصات زیر به فارسی ترجمه و چاپ شده است:

احیای فکر دینی در اسلام. ترجمه احمد آرام، تهران: مؤسسه فرهنگی منطقه‌ای، ۱۳۴۶؛ رسالت قلم، ۱۳۵۶؛ کتاب پایا، ۱۳۶۲.]

ناله یتیم. لاهور: ۱۹۰۰. (شعر اردو)
علم اقتصاد. لاهور: ۱۹۰۳؛ لاهور: اقبال آکادمی، ۱۹۶۱. (به زبان اردو)

تاریخ هند. لاهور: رأی صاحب منشی گلاب سنگه و پسران، ۱۹۱۳. (کتاب درسی، با همکاری)

اسرار خودی. لاهور: ۱۹۱۵. (مثنوی فارسی)
رموز بیخودی. لاهور: ۱۹۱۸. (مثنوی فارسی) [مجموعه

دو اثر اقبال با عنوان و مشخصات زیر به چاپ رسیده است: نوای شاعر فردا یا اسرار خودی و رموز بی خودی. با مقدمه و حواشی محمدحسین مشایخ فریدنی. تهران: بنیاد فرهنگ ایران، ۱۳۵۸.]

پیام مشرق. دهلی: جامعه ملیه اسلامی، ۱۹۲۳. (به فارسی)

بانگ درا. لاهور: ۱۹۲۴؛ ۱۹۷۶.
کتاب اردو برای کلاس ششم. لاهور: گلاب چند کپور و پسران، ۱۹۲۴.

کتاب اردو برای کلاس هشتم. لاهور: گلاب چند کپور و پسران، ۱۹۲۴.

کتاب اردو برای کلاس هفتم. لاهور: گلاب چند کپور و پسران، ۱۹۲۴.

آینه عجم. لاهور: ۱۹۲۷. (انتخاب نظم و نثر فارسی برای امتحانات دوره دیپلم)

زبور عجم. ۱۹۲۷؛ لاهور: ۱۹۳۷. (در پایان غزلیات این اثر مثنوی گلشن راز جدید آمده که پاسخی است به مثنوی گلشن راز شیخ محمود شبستری، به فارسی)

کتاب درسی برای کلاس پنجم. لاهور: گلاب چند کپور و پسران، ۱۹۲۷. (با همکاری)

سخنرانی اقبال به عنوان ریاست اجلاس سالانه مسلم لیگ. لاهور: دین پریس، ۱۹۳۱.

جاویدنامه. لاهور: ۱۹۳۲؛ دکن: ۱۹۴۵؛ لاهور: اقبال آکادمی، ۱۹۸۲. (به فارسی)

مثنوی مسافر. لاهور: ۱۹۳۴؛ لاهور: کتبخانه طلوع اسلام،

از ۱۸۹۹ تا ۱۹۰۵ به تدریس زبان عربی، انگلیسی و فلسفه در اورینتال کالج و کالج دولتی لاهور اشتغال داشت. در ۱۹۰۸ پس از بازگشت از سفر اروپا، به عنوان رئیس گروه فلسفه در گاورنمنت کالج لاهور برگزیده شد و نیز به وی اجازه داد شد که به شغل وکالت در دادگاه عالی لاهور بپردازد. پس از چندی از شغل استادی دست کشید و تا ۱۹۳۴ به همان کار وکالت پرداخت. از ۱۹۰۸ عضو حزب مسلم لیگ هند بود. در ۱۹۲۶ به عضویت مجلس قانون گذاری پنجاب انتخاب شد و در ۱۹۳۰ به ریاست حزب مسلم لیگ برگزیده شد. در سخنرانی خود، که به مناسبت انتخابش به ریاست مسلم لیگ ایراد کرد، به طور آشکار از تقسیم هند و تشکیل کشوری از استانهای مسلمان نشین صحبت کرد. در ۱۹۳۱ برای شرکت در کنفرانس دوم میزگرد به لندن رفت و نیز از رم، مصر و فلسطین دیدن و در اولین انجمن اسلامی که در شهر بیت المقدس تشکیل یافته بود شرکت کرد. در ۱۹۳۲ در سومین کنفرانس میزگرد لندن شرکت نمود و در بازگشت، از پاریس و اسپانیا دیدن کرد. در ۱۹۳۳ به افغانستان سفر کرد. ۲۱ آوریل درگذشت و در شهر لاهور به خاک سپرده شد.

آثار

The Development of Metaphysics in Persia. London: Luzac & Co., 1908.

سیر فلسفه در ایران (رساله دکتری)
[این اثر با عنوان و مشخصات زیر به فارسی ترجمه و چاپ شده است:

سیر فلسفه در ایران، ترجمه امیرحسین آریانپور، تهران: مؤسسه فرهنگی منطقه‌ای، ۱۳۴۷، ۱۳۴۹، ۱۳۵۴؛ امیرکبیر، ۱۳۵۶.]

«Political Thought in Islam», *Sociological Review* 1, 1908, 249-261.

«اندیشه سیاسی در اسلام»

Islam as a Moral and Political Ideal. 1909-1910; Lahore: 1955.

اسلام، آرمانی اخلاقی و سیاسی
Stray Reflections. 1910; Lahore: 1961.

یادداشت‌های پراکنده

«A Plea for Deeper Study of the Muslim Scientists», *IC* 3, 1929, 201-209.

«پیشنهادی برای مطالعه دقیقتر دانشمندان اسلامی»
Six Lectures on the Reconstruction of Religious

یادنامه اقبال
مقتدری، محمدتقی. اقبال متفکر و شاعر اسلام. تهران: معرفت، ۱۳۲۶/۱۹۰۷.
مینوی، مجتبی. اقبال لاهوری شاعر پارسی‌گوی پاکستان (بحث در احوال و افکار او). تهران: انتشارات مجله یغما، ۱۳۲۷/۱۹۴۸.
«اقبال‌نامه»، ویرانه‌نامه مجله دانش، تهران: ۱۳۳۱/۱۹۵۲.
سعیدی، غلامرضا. اقبال شناسی، هنر و اندیشه محمد اقبال. تهران: ۱۳۳۸/۱۹۵۹.
اکرم شاه، محمد. پاک و هندکی فارسی شاعری اور اقبال (اقبال و شعر و شاعری هند و پاکستان). لاهور: اکتبر ۱۹۶۵.
اکرم شاه، محمد. «سهم غرب در اندیشه اقبال»، هلال، کراچی: مارس ۱۹۶۵.
یوسفی، غلامحسین. «اقبال، شاعر زندگی»، مجله دانشکده ادبیات مشهد: ج ۲، ش ۱، ۱۳۴۵/۱۹۶۶، ۲۲-۱.
اکرم شاه، محمد. «سبک اقبال»، اقبال، لاهور: اکتبر ۱۹۶۶.
اکرم شاه، محمد. «نظر اقبال درباره چگونگی شعر»، هلال، کراچی: آوریل ۱۹۶۶.
اکرم شاه، محمد. «اقبال اور فارسی غزل» (اقبال و غزل فارسی)، اقبال، لاهور: آوریل ۱۹۶۷.
اکرم شاه، محمد. «اقبال اور مثنوی» (اقبال و مثنوی)، اقبال، لاهور: آوریل ۱۹۶۶.
خطیبی، حسین. «بحث در آثار و سبک اشعار اقبال»، هلال، ج ۱۶، ش ۵/۴، ۱۳۴۷/۱۹۶۷، ۱۲۴-۱۳۰.
اکرم، محمد. «نقش اقبال در احیای زبان فارسی»، هلال، دوره ۱۵، ش ۶۷، ۱۳۴۶/۱۹۶۷، ۱۸-۲۱.
رجایی، احمدعلی. «هنر شاعری اقبال»، مجله دانشکده ادبیات مشهد، ج ۲، ش ۱، ۱۳۴۶/۱۹۶۷، ۱۴-۱.
اکرم، محمد. اقبال در راه مولوی. شرح حال و آثار و سبک اشعار و افکار اقبال. لاهور: خانه فرهنگ ایران، ۱۳۴۹/۱۹۷۰.
احمدی بیرجندی، احمد. دانای راز. مشهد: زوار، ۱۳۴۹/۱۹۷۰.
احمدی بیرجندی، احمد. «قرآن و اقبال»، یادنامه علامه امینی، کتاب اول، تهران: ۱۳۵۲/۱۹۷۳، ۳۵۵-۳۷۰.
کنگروه بزرگداشت اقبال، تهران ۱۳۴۹. علامه اقبال، تجلی اسلام در ظرف وجدان عصر ما. تهران: حسینیه ارشاد، ۱۳۵۲/۱۹۷۳.
حجازی، فخرالدین. سرود اقبال. تهران: بعثت، ۱۳۵۴/۱۹۷۵.

۱۹۳۶؛ اسلام‌آباد: وزارت اطلاعات و خبر پراکنی دولت پاکستان، ۱۹۶۸. (به فارسی)
بال جبریل. لاهور: تاج کمپانی، ۱۹۳۵؛ ۱۹۷۶ (به زبان اردو)
پس چه باید کرد ای اقوام شرق؟ لاهور: ۱۹۳۶؛ تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۵۶؛ اسلام‌آباد: رایزنی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، ۱۹۸۵ (این اثر در اواخر ۱۹۳۶ همراه با مثنوی مسافر با عنوان مسافر یا پس چه باید کرد ای اقوام شرق؟ چاپ گردیده است. از ۱۹۶۶ ترتیب مثنوی‌ها تغییر کرده با عنوان جدید مثنوی پس چه باید کرد ای اقوام شرق؟ مع مثنوی مسافر به فارسی انتشار یافت).
ضرب کلیم. لاهور: ۱۹۳۶. (این اثر ۱۹ بار به زبان اردو در هند و پاکستان چاپ شده است).
ارمغان حجاز: لاهور: ۱۹۳۸. (به زبان فارسی و اردو)
مضامین اقبال. گردآوری از تصدق حسین تاج، حیدرآباد: احمدیه پریس، ۱۹۴۳ (به اردو) مقالات اقبال تنظیم از سید عبدالواحد معینی، لاهور: شیخ محمد اشرف، ۱۹۶۳.
گفتار اقبال. گردآوری دکتر محمد رفیق افضل. لاهور: اداره تحقیقات پاکستان - دانشگاه پنجاب، ۱۹۶۹.
اوراق گم‌گشته، نگارهای غیر مدون. گردآوری رحیم بخش شاهین. لاهور: اسلامیک پبلی کیشنز محدود، ۱۹۷۵.
تاریخ تصوف. تدوین صابر حسین. لاهور: مکتبه تعمیر انسانیت، ۱۹۸۵. (این اثر بین سالهای ۱۹۱۶-۱۹۱۹ به زبان اردو نوشته شده است).

درباره اش

Letters of Iqbal. Ed. by Bashir Ahmad DaK. Lahore: Iqbal Academy Pakistan, 1978.

نامه‌های اقبال

Longer Poems of Iqbal. Done into English by A.R. Tariq. Lahore: Ghulam Ali and Sons, 1978.

شعرهای بلند اقبال

The Poet's Vision and Magic of Words. An approach to Iqbal's poetry, Lahore: Islamic Book Service, 1978.

خیال شاعر و افسون کلمات

Iqbal Commemorative Volume. Ed. by Ali Sardar Jafri, K.S. Duggal. New Delhi: All India Iqbal Centenary Celebrations Committee, 1980.

اکادا، امیکو [emiko okada]

Okada, Emiko

زبان و ادبیات فارسی.

از اهالی ژاپن، برای دریافت دکتری ادبیات فارسی به ایران آمد و از دانشکده ادبیات دانشگاه تهران با ارائه رساله‌ای درباره مقایسه بین حماسه‌های ملت ایران و ژاپن به‌اخذ درجه دکتری نایل گردید.

خانم اکادا استاد زبان فارسی در دانشگاه‌های کیو^۱ و توکائی^۲ توکیو است. او مقالاتی درباره اشعار انوری، «زن در شاهنامه» و «ویس و رامین» نوشته و منتشر کرده است.

منابع ۸ ص ۱۷ و ۲۳ و ۹۹ و ۱۰۰؛ ۹۰ ص ۱۴ ش ۴ و ۵ و ۶ ص ۲۱۰ و ۲۱۳.

اکازاکی، شوکو [shoko okazaki]

Okazaki, Shoko

کشاورزی ایران.

در ژاپن به دنیا آمد. در دانشکده ادبیات دانشگاه کیوتو درس خواند. در ۱۹۵۷ با ارائه رساله‌ای با عنوان تاریخ مشرق زمین و در ۱۹۶۰ با ارائه رساله‌ای با عنوان تاریخ ایران تحصیلاتش را در دوره عالی به پایان رساند. وی به زبانهای فارسی و انگلیسی تسلط کامل دارد.

در ۱۹۶۰ به استخدام مؤسسه تحقیقات آسیایی ژاپن درآمد و سپس عازم ایران گردید. در ایران با مؤسسه تحقیقات اقتصادی دانشگاه تهران همکاری نزدیک داشت. در ۱۹۷۶ بار دیگر به ایران سفر کرد و مدتی در اصفهان و حوزه آبخور زاینده‌رود به سر برد تا درباره اهمیت آب و آبیاری در فرهنگ و تمدن ایرانی به تحقیق و بررسی بپردازد. در بازگشت به میهن خود، در دانشگاه اوزاکا به تدریس زبان فارسی، تاریخ ایران و تاریخ کشاورزی و مالکیت در ایران پرداخت و آثاری نیز در همین زمینه به انگلیسی و ژاپنی منتشر ساخت.

آثار

«Shirang-Soflā: The Economics of a Northeast Iranian Village», *Developing Economics* 7, 1969, 261-283.

«شیرنگ سفلی: اقتصاد روستایی در شمال شرقی ایران»

جمال‌الدین، محمدالسعيد. «اقبال لاهوری در مصر»، وحید، ش ۲۲، ۱۹۷۷/۱۳۵۶، ۶۴۶۲.

نوشاهی، گوهر «اقبال و حافظ»، مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی، س ۱۳، ش ۳، ۱۹۷۷/۱۳۵۶، ۴۲۷-۴۱۲.

رکنی، محمد مهدی. «اقبال و عرفان»، مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی، س ۱۳، ش ۳، ۱۹۷۷/۱۳۵۶، ۳۸۹-۳۶۷.

حاکمی، اسماعیل. «چند نکته درباره شعر اقبال»، وحید، ش ۲۲، ۱۹۷۷/۱۳۵۶، ۴۱-۳۹.

هنر و مردم، ویژه‌نامه ایران و پاکستان، ش ۲، آبان ۱۹۷۷/۱۳۵۶، ۹۶-۹۵.

اسلامی ندوشن، محمدعلی، دیدن دگرآموز شنیدن دگرآموز، تهران: امیرکبیر، ۱۹۷۹/۱۳۵۷.

نقوی، علی محمد، ایدئولوژی انقلابی اقبال، ترجمه و ویرایش م.م. بحر، تهران: انتشارات اسلامی، ۱۹۷۹/۱۳۵۸.

کلیات اشعار فارسی مولانا اقبال لاهوری، تهران: انتشارات پگاه، ۱۳۶۱. (با مقدمه زندگینامه و فرهنگ لغات)

اقبال، جاوید. زندگینامه محمد اقبال لاهوری. ترجمه مقدمه و تحشیه از شهیندخت کامران مقدم (صفیاری). تهران: رامین، ۱۹۸۳/۱۳۶۲.

اکرم، محمد. «تأثیر مولوی در هنر و اندیشه اقبال»، کیهان (ویژه ادب و هنر)، ش ۲۶، ۱۲۶۹۷، ۲۶ اسفند ۱۳۶۴، ۳-۲. ستوده، غلامرضا. در شناخت اقبال (کنگره جهانی بزرگداشت علامه اقبال لاهوری، تهران: ۱۳۶۴)، دانشگاه تهران و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، تهران: ۱۳۶۵. جهیلی، غلام سرور. «اقبال را از آثار او بشناسید»، وحید، دوره ۱۰، ش ۳، ۳۳۹.

منابع ۳۳ ذیل اقبال لاهوری؛ ۵۲ ص ۱۴۷؛ ۵۹ ص ۱۳۵۲ ص ۲۲۰، س ۱۳۵۵ ش ۳۷ و ۳۸، س ۱۳۵۶ ش ۴۳ و ۴۴، س ۱۳۵۷ ش ۴۶، س ۱۳۶۲ ص ۷۵، ۳۳، ۷۵ ص ۸۴؛ ۱۴۹ ش ۱ ص ۱۱۷؛ ۳۸۲۷ ج ۲، ۱۲۵؛ ۸ ص ۴۳۲-۴۲۸؛ ۱۲۸ ج ۲ ص ۱۸۳-۱۸۶؛ ۱۳۴ ج ۱۵ ص ۱۳۵؛ ۲۶۷ ص ۱۳۸؛ ۲۴۷ ج ۱۴۲؛ ۳ ج ۱۴۹ ص ۱۵۱؛ ۲۱۳-۲۱۵؛ ۱۵۰ س ۱۹۵۵-۱۹۰۶ و ۱۹۷۶-۱۹۸۰؛ ۱۵۱ ج ۵ ص ۵۹۹-۵۰۰؛ ۱۵۲ ج ۷؛ ۱۵۹ ج ۱۲ ص ۵۰۸-۵۰۹؛ رادفر، ابوالقاسم. گزیده اشعار فارسی اقبال لاهوری. تهران: امیرکبیر، ۱۳۶۹؛ ریاض محمد. کتاب‌شناسی اقبال. اسلام‌آباد: مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان، ۱۹۸۶/۱۳۶۴.

- اکرم شاه، محمد [mohammad akram šah] *Kanat and Iranian Agriculture*. 1973.
- Ikram Shah, Mohammad قنات و کشاورزی ایران
- (۱۹۳۴-)، زبان و ادب فارسی. *Land-Lord and Peasant in Persia*. 1973.
- در نزدیکی شهر لاهور (پاکستان به دنیا آمد. در مالک و زارع در ایران
- ۱۹۶۰ فوق لیسانس زبان و ادبیات فارسی خود را از *Some Studies on Kanāt and Iranian Agriculture*. 1973.
- دانشگاه پنجاب لاهور دریافت کرد و در همان سال بررسیهایی در مورد قنات و کشاورزی ایران
- برای ادامه تحصیل به ایران سفر کرد. در ۱۹۶۳ با *Kanat in Iran*. 1974.
- تکمیل رساله اش درباره شرح حال و آثار و سبک اشعار و افکار علامه دکتر محمد اقبال لاهوری قنات در ایران
- به درجه دکتری ادبیات فارسی از دانشکده ادبیات *Irrigational Agriculture in Iran*. 1976.
- دانشگاه تهران نایل آمد. آبیاری مناطق کشاورزی در ایران
- از ۱۹۶۴ دانشیار زبان و ادبیات فارسی در دانشگاه *Land Reform in Iran*. 1976.
- پنجاب و مسئول تدریس زبان فارسی در خانه اصلاحات ارضی در ایران
- فرهنگ ایران در شهر لاهور و از ۱۹۷۰ استادی زبان *Iranian Agriculture*. 1977.
- فارسی در دانشگاه مهندسی لاهور را به عهده داشته صنعت در اصفهان از ۱۸۷۰ تا ۱۸۸۰
- است. *Industry in Isfahan in 1870-80*. 1978.
- آثار *Kajāruchō Shi Bunken Mokuroku* (Bibliography on Qajar Persia). Ozaka: Ozaka University of Foreign Studies, 1985.
- «An Unnoticed Account of Shaikh Jalal of Sylhet», *J.A.S.Pak* 2, 1957, 63-68. کتاب‌شناسی ایران عصر قاجار (با همکاری)
- «شرح منتشر نشده‌ای از شیخ جلال سیلہتی» «The Great Persian Famine of 1870-71», *BSOAS* 49, University of London, 1986, 183-192.
- ارمغان پاک. برگزیده سخنان پارسی‌گویان شبه‌قاره هند و «تجارت بزرگ ۱۸۷۰-۱۸۷۱ ایران»
- پاکستان از قرن پنجم هجری تا اقبال، کراچی: ۱۹۵۰، «آبیاری، شناختی از قنات و تاریخ آن. (به زبان ژاپنی)
- ۱۹۵۳؛ با مقدمه سعید نفیسی، تهران: کانون معرفت، آمارگیری کشاورزی ایران در ۱۳۳۹. (ترجمه
- ۱۳۳۴، ۱۳۳۳، ۱۳۲۹ به انگلیسی و ژاپنی)
- پروانه پندار. با مقدمه سعید نفیسی، تهران: ۱۹۶۳. (شعر) استخراج آبهای پنهانی، اثر کرچی (ترجمه)
- «تهران یونیورسیتی اورجیدید فارسی» (دانشگاه تهران و «اصلاحات ارضی ژاپن»، مجله تحقیقات اقتصادی، ش ۵ و
- فارسی نو)، لیل و نهار، ۱۹۶۴. ۶ (با همکاری)
- «سهم غرب در اندیشه اقبال»، هلال، کراچی: مارس ۱۹۶۵ «اقتصادیات طالب‌آباد، یک ده ایرانی»، نشریه انجمن
- پاک و هندکی فارسی شاعری اور اقبال (اقبال و شعر و تحقیقات خاور نزدیک در ژاپن، ج ۱۱، ش ۱ و ۲ (با
- شاعری هند و پاکستان). لاهور: اکتبر ۱۹۶۵. همکاری)
- «اقبال اور مثنوی» (اقبال و مثنوی) اقبال، لاهور: آوریل ۱۹۶۶ «تحولات مربوط به ایجاد واحدهای بزرگ زراعتی در
- «نظر اقبال درباره چگونگی شعر»، هلال، کراچی: آوریل ۱۹۶۶ ایران. (به زبان ژاپنی)
- «سبک اقبال»، اقبال، لاهور: اکتبر ۱۹۶۶ «حسن‌آباد در گیلان» (به زبان ژاپنی)
- «اقبال اور فارسی غزل» (اقبال و غزل فارسی)، اقبال، لاهور: مالک و زارع، اثر خانم لمبتون (ترجمه)
- آوریل ۱۹۶۷. منابع ۸ ص ۹۹ و ۱۱۹؛ ۹۰ س ۲۱ ش ۷۵ ص ۴۸۲-۴۸۴
- «نقش اقبال در احیای زبان فارسی»، هلال، دوره ۱۵، ش ۶۷ کراچی: آوریل ۱۹۶۷، ۱۸-۲۱. ۱۵۰ س ۱۹۶۶-۱۹۷۰ و ۱۹۸۶-۱۹۸۷؛ ۱۵۲ ج
- «مثنوی اسرار خودی»، هنر و مردم، تهران: ژوئیه ۱۹۶۷. ۹
- تاج و تاجدار. لاهور: خانه فرهنگ ایران، ۱۹۶۷.

A Survey of Persian Art. from Prehistoric Times to the Present. Arthur Upham Pope, Editor. Phyllis Acherman, Assistant Editor... Published under the Auspices of the American Institut for Iranian Art and Archaeology. vols.1-6, Index volume (compiled by T.Besterman.), London [etc] : Oxford University press, 1938-39.

پژوهشی در هنر ایران از دوران پیش از تاریخ تاکنون (کمک ویراستار)

«Textiles Through the Sassanian Period», *SPA* Oxford: 1938.

«منسوجات عصر ساسانی»

«A Sixteenth Century Silk Tapestry», *III. Int. Cong. Persian Art*, 1939, 6-11.

«فرشینه ابریشمی مربوط به سده شانزدهم»

«Some Problems of Seljuq and Safavid Textiles», *III Int. Cong. Persian Art*, 1939, 1-5.

«مسائلی چند درباره منسوجات عصر صفوی و سلجوقی»

The First Goddesses. New York: The Iranian Institute, 1940.

نخستین الهه‌ها

... *Gods of our Forefathers.* New York: The Iranian Institute, 1940.

ایزدان نیاکان ما

Guide to the Exhibition of Persian Art. By Phyllis Ackerman with the assistance of members of the staff of the Iranian Institute, New York: The Iranian Institute, 1940.

راهنمای نمایشگاه هنر ایرانی (با همکاری)

Masterpieces of Persian Art. By Arthur upham pope ... with contributions by Phyllis Acherman and Eric schroder, New York: 1945.

شاهکارهای هنر ایرانی (با همکاری)

Ritual Bronzes of Ancient China. New York: 1945, 67-114.

آثار مفرغی تشریفاتی چین باستان

«Notes on Recent Russian Research», *BII* 6, 1946, 158-166.

«یادداشت‌هایی درباره پژوهش‌های جدید روسی»

«The Beginnings of Textile Art on the Iranian Plateau», *Persian Textiles, Ciba Review* 98,

اقبال در راه مولی. شرح حال و آثار و سبک اشعار و افکار اقبال. لاهور: انجمن دولتی ایران و پاکستان، ۱۹۷۰.

اردو در بلوچستان

منابع ۲۹ ج ۱ ص ۱۸۹-۲۰۰، ۴۵ ج ۲ ص ۵۳۰، ۵۷ ص ۲۰۱، ۶۸ ج ۱ ص ۱۶۲، ۱۵۰ ص ۱۹۵۶-۱۹۶۰.

اکرم، فیلیس [filis akerman]

Ackerman, Phyllis

(۱۸۹۳-)، هنر ایران، موسیقی.

از اهالی امریکا. وی همسر پروفسور آرتور ایهام پوپ و همکار او در کلیه فعالیت‌های مربوط به ایران در انستیتوی آسیایی بود. و در شیراز اقامت داشت.

آثار

Persia. Edited by A. U. pope. [A Collection of articles by Various authors on the art history and literature of Persia.] Chicago: The Open Court Publishing Co., 1933

ایران

Tapestry, the Mirror of Civilization. London [etc.]: Oxford University Press, 1933. [For criticism see: G.Monneret de Villard. *Aegyptus, RIEP*, V.14, 1934, 104-106.]

فرشینه، آینه تمدن

«A Biography of Ghiyath the Weaver», *BAIPAA* 7, 1934, 9-13.

«شرح حالی از غیاث بافنده»

Embroidery in Persia. New York: American Institute for persian Art and Archaeology, 1934.

سوزن‌دوزی در ایران

«The Talking tree», *BAIPAA* 4, 1935, 67-72.

«درخت سخنگو»

«l'exposition d'Art Iranien à Leningrad», *Syria*, RAOA 17, 1936, 45-52.

«نمایشگاه هنر ایرانی در لنینگراد»

«Indo-Iranian Motifs in Sassanian Art», *IAL* II, No.I, 1937.

«نقش‌مایه‌های هند و ایرانی در هنر ساسانی»

«A Note on Suf or Camlet», *Bull. Am. Inst. Iran. Art* 5, 1938, 254-256.

«یادداشتی درباره صوف یا پشمینه»

- «تصویر گل و پرند»
 «The Character of Persian Music», *SPA*, VI, 2 nd. ed, 2805-2817.
- «ویژگی موسیقی ایرانی»
 [این اثر با عنوان و مشخصات زیر به فارسی ترجمه و چاپ شده است:
 «خصوصیات موسیقی ایران»، ترجمه احمد کریمی، فرهنگ و زندگی، ش ۶، ۱۳۵۰، ۳۳-۱۸.]
 «Cult Figurines», *SPA*, Vol. 1, 2 nd. ed. 195-223.
- «آیین ستایش پیکره‌های کوچک»
 Upton, Joseph M. and Ackerman, Phyllis. «Furniture», *SPA*, VI, 2nd. ed. 2628-58.
- «مبلان» (با همکاری)
 Pope, A.U. and Ackerman, Phyllis. «Gardens», *SPA*, III. 2nd. ed. 1427-45.
- «باغها» (با همکاری)
 «Jewelry in the Islamic Period», *SPA*, VI, 2nd. ed. 2664-72.
- «جواهرات در عصر اسلامی»
 Ackerman, Phyllis and Klein Vladimir. «Persian Weaving Techniques»: (A) History (by) Phyllis Ackerman. (B) Two Safavid Figural salins (by) Vladimir Klein, *SPA* V, 2nd. ed. 2175-2226.
- «فنون بافندگی ایرانی» (با همکاری)
 «Sassanian Jewelry», *SPA*, II. 771-78.
- «جواهرات عصر ساسانی»
 «Some Problems of Early Iconography», *SPA*, II, 831-95.
- «پاره‌ای از مشکلات پیکرنگاری اولیه»
 «Standards, Banners and Badges», *SPA*, III. 2766-82.
- «درفشها، پلاکاردها و نشانه‌ها»
 Ackerman, Ph. and Klein, Vladmir «Textiles of the Islamic periods»: (A) History (B) A Russian Document on persian Textiles, *SPA*, V, 2nd. ed. 1995-2174.
- «منسوجات عصر اسلامی» (با همکاری)
 «Timurid Architecture», The Architecture of the Islamic Period: (A) General trend (by) Robert Byron. (B) typical monuments (by) Basal: 1953.
- «آغاز هنر نساجی در فلات ایران»
 «Islam Conquers with the Sword», *Persian Textiles, Ciba Review* 98, Basal: 1953.
- «اسلام با شمشیر فتح می‌کند»
 «Persia Renascent: The Sassanians (227-641 A.D.)», *Persian Textiles, Ciba Review* 98, Basal: 1953.
- «ایران از نو تولد می‌یابد: ساسانیان (۲۲۷-۶۴۱ م)»
 «Safavid Luxury (c 1550-1610)», *Persian Textiles, Ciba Review* 98, Basal: 1953.
- «تجمل عصر صفوی (۱۵۵۰-۱۶۱۰ م)»
 «Three Significant Masterpieces», *Persian Textiles, Ciba Review* 98, Basal: 1953.
- «سه شاهکار برجسته»
 «A Luristan Illustration of a Sunrise Ceremony», *Cincinnati Art Museum Bulletin* V. 5, NO.2, 1957, 1-7.
- «تصویری بیانگر مراسم طلوع آفتاب در لرستان»
 «Persian Textiles as Culture-Historical Documents», *Woven Treasures of Persian Art*. Persian textiles from the 6th to the 19th century. Exhibition: Los Angeles County Museum, April-May, 1959, Los Angeles: The Plantin Press, 1959.
- «منسوجات ایرانی به‌عنوان اسناد تاریخی - فرهنگی»
 «Royal Personages on Sasanian Silk», *SPA* XIV, 1967.
- «تصویر شخصیت‌های خاندان سلطنتی بر منسوجات ابریشمی عصر ساسانی»
 «Symbol and Myth in Prehistoric Ceramic Ornament», *SPA* XIV, 1967.
- «نماد و اسطوره در سفالینه‌های تزئینی پیش از تاریخ»
 «The Art of the Parthian Silver and Goldsmith», *SPA*, I. 2nd. ed. 459-70.
- «هنر نقره‌کاری و زرگری پارتها»
 «Bone and Ivory Carving», *SPA*, VI, 2nd. ed. 2659-63.
- «کنده‌کاری روی استخوان و عاج»
 Arnold, Th.W. & Others. *Book Painting*. «The bird and Flower Pictures», by Ph. Ackerman. *SPA* V, 2nd ed., 1809-927.

Jordan and the Hijaz, 1900-1914», *MW*, 1973.

«مخالفت با تمرکز سیاسی در اردن و حجاز، ۱۹۰۰-۱۹۱۴»

Pan-Islam in Practice: The Financing of the Hijaz Railroad», *WT*, 1973.

«وحدت اسلامی در عمل: تأمین بودجه راه آهن حجاز، ۱۸۸۶-۱۸۷۷»، *Ottoman Subsidies to the Hijaz, 1877-1886*, *IJMES* 6, 1975, 300-307.

«یارانه دولتی عثمانی به حجاز، ۱۸۷۷-۱۸۸۶»
«The American Revolution: a 19th Century Turkish View, *Historiographical Review*», *MEJ* 30, 1976, 439-442.

«انقلاب امریکایی: یکی از دیدگاههای ترکیه در سده نوزدهم، نقد و بررسی تاریخنکارانه»
«Arab Muslims and the Palestine Problem», *MW* 66, 1976, 287-296.

«مسلمانان عرب و مسئله فلسطین»
«The Crusader Kingdom of Jerusalem and Israel: a Historical Comparison», [Review article], *MEJ* 30, 1976, 221-226.

«حکومت صلیبیون اورشلیم و اسرائیل، مقایسه تاریخی»
«A Modern Waqf: The Hijaz Railway, 1900-48», *AS* 3, 1976, 1-12.

«وقفی جدید: راه آهن حجاز، ۱۹۰۰-۱۹۴۸»
Nationalism in a Non-National State: The Dissolution of the Ottoman Empire. Columbus: Ohio State University Press, 1977.

ملی‌گرایی در یک حکومت غیرملی: انحلال امپراتوری عثمانی (با همکاری)

«Saudi Arabia», *The Politics of Islamic Revivalism: Diversity and unity*. Ed. S.I. Hunter. Bloomington: Indiana University Press, in association with the center for strategic and international Studies, Washington,) 1988, 103-115.

«عربستان سعودی»
منابع ۱۳۱ ج ۱ ص ۴۶۹، ۱۵۰، ۱۹۶۶-۱۹۷۰ و ۱۹۷۵ و ۱۹۷۶-۱۹۸۰ و ۱۹۷۷ و ۱۹۸۹.

A.V. pope and phyllis Ackerman, *SPA*, III. 2nd. ed. 897-1257.

سبک معماری تیموریان (با همکاری)
قلابدوزی هندی. لندن: ۱۹۳۴.
«بافته‌های عصر صفوی»، ترجمه پرویز ناتل خانلری، سخن، ش ۱۷، ۱۳۴۶، ۱۰۲۶-۱۰۲۹.
ساجی ایران: بافته‌های دوره اسلامی: دوره نخستین اسلام و زمان سلجوقیان ترجمه زرین دخت صابر شیخ لیلی‌جانه سازمان صنایع دستی ایران، ۱۳۶۱.
منابع ۹ ص ۱۳۴۹ ص ۱۲، ۱۹۴ ج ۳ ص ۱۰۲ و ۱۰۸ و ۱۴۹، ۴۵ ج ۱ ص ۴۲۸، ۶۵ ص ۱۳۵۵ و ۱۰۸ و ۱۶۲، ۹۷ ش ۶ ص ۱۳۵۰، ۱۱۷ ج ۲، ۱۲۵ ج ۱ ص ۱۹۷ و ج ۱۱ ص ۳۶۲، ۱۵۱ ج ۱ ص ۱۴۰ و ج ۴ ص ۱۵۲، ۹۰۵ ج ۳ و ۶، ۱۶۱ ص ۱۳۵ و ۱۳۷.

آکسن والد، ویلیام لنو [vilyām leo oksenvāld]
Ochsenwald, William Leo

(۱۹۴۳-). تاریخ معاصر خاورمیانه.
۱۸ ژوئن در کلمبوس^۱ اوهایو (امریکا) به دنیا آمد. در ۱۹۶۴ از دانشگاه ایالتی اوهایو لیسانس و در ۱۹۶۶ فوق لیسانس دریافت کرد. از ۱۹۶۶ تا ۱۹۶۹ از بورس آموزشی سازمان دفاع ملی دانشگاه شیکاگو و در ۱۹۶۹ و ۱۹۷۰ از بورس فولبرایت هاین استفاده کرد. در ۱۹۷۱ به‌اخذ درجه دکتری تاریخ نایل آمد. در ۱۹۷۱ دستیار آموزشی دانفورت^۲ بود و از ۱۹۷۱ به‌این سو استادیار تاریخ در انستیتوی پلی‌تکنیک ویرجینیا می‌باشد. در ۱۹۷۳ از بورس پژوهشی انستیتوی امریکایی در ترکیه و در ۱۹۷۳ و ۱۹۷۴ از بورس پژوهشی دانشکده علوم تربیتی ایالات متحده آمریکا سود جست. وی عضو انجمن مطالعات خاورمیانه امریکای شمالی، انجمن شرق‌شناسی آمریکا و انستیتوی خاورمیانه ایالات عربی امپراتوری عثمانی بوده است. در زمینه نوگرایی سیاسی و ملی‌گرایی ممالک شرق میانه و زیارت مکه پژوهشهایی انجام داده است.

آثار

«The Vilayet of Syria 1901-1914: A Re-Examination of Diplomatic Documents as Sources», *MEJ* 22 1968, 73-87.

«ولایت سوریه، ۱۹۰۱-۱۹۱۴: بررسی مجدد اسناد سیاسی به‌عنوان منابع»

«Opposition to political Centralization in

1. Columbus.

2. Danforth.

اُکلی، سیمون [simon okli]

Ockley, Simon

Cantabrigiae, 1706.

مقدمه‌ای بر زبانهای شرقی

The History of Saracens; The Conquest of Syria, Persia, and Egypt, by the Saracens. London: 1708.

تاریخ ساراسنها (اعراب بادیه نشین مسلمان)؛ فتح سوریه، ایران و مصر توسط ایشان (جلد اول)

An Account of South-West Barbary. Containing what is most remarkable in the territories of the king of Fez and Maroco, London: 1713.

گزارشی دربارهٔ بربریت در جنوب غربی شامل مسائل مهم قلمرو پادشاهی سلطان فاس و مراکش

The Sentences of Ali, Son-in-law of the Prophet. Selected and translated from authentick Arabic manuscript... London: 1717.

جملاتی از حضرت علی داماد پیامبر (۶۹۹) جمله از کلمات قصار حضرت علی از کتاب غررالحکم و درر الکلم

Relation des states de Fez ed de Maro. Paris: 1726.

مناسبات بین فاس و مراکش

The History of the Saracens. Containing the lives of Abubeker, Omar, Othman, Ali, Hasan, Moawiyah, yazid I. Mawiyah II. Abdolla merwan I, and Abdolmelick, the immediate Successors of mohamed. Not hitherto Published in any European Language. Cambridge: 1757.

تاریخ ساراسنها، شامل زندگی ابوبکر، عمر، عثمان، حضرت علی، حسن، معاویه، یزید، معاویه دوم، عبدالله مروان اول و عبدالملک جانشینان حضرت محمد (ص)

The History of the Saracens. Comprising the Lives of Mohammed and His Successors, to the Death of Abdolmelik. London: 1847.

تاریخ ساراسنها: شامل زندگی پیغمبر و جانشینانش تا مرگ عبدالملک

The Improvenent of Human Reason, Exhibited in the Life of Hayy ibn Yaqsan. Written in Arabic... by Abu Jafar Ibn Tufayl ... translated from the Original Arabic by Simon Ockley ...,

(۱۶۷۸-۱۷۲۰)، تاریخ صدراسلام و کشورهای اسلامی.

در شهر اکستر^۱ (انگلستان) به دنیا آمد. در پانزده سالگی به عنوان دانشجو در کویین کالج^۲ پذیرفته شد. در ۱۶۹۵ زمانی که جان لاک استاد کیمبرج بود به آن دانشگاه راه یافت و در ۱۷۱۰ موفق به اخذ درجهٔ لیسانس در رشتهٔ الهیات شد. وی علاوه بر زبانهای لاتین و یونانی، به فرانسه، اسپانیایی، ایتالیایی و عبری نیز تسلط داشت. در مدت کوتاهی چنان در یادگیری زبان عبری پیشرفت کرد که شهرت او به گوش سیمون پاتریک^۳ اسقف اعظم رسید و او را به عنوان متصدی خیرات در کلیسای نورویچ^۴ به کار گمارد. در همان موقع با همفری پریدو مدیر داخلی کلیسای نورویچ آشنا شد و پریدو وی را مجبور به ادامهٔ فراگیری زبان عبری کرد. اُکلی عربی را در نزد ادوارد پوکوکوک - مستشرق معروف - فرا گرفت. در ۱۷۰۶ به کتابخانهٔ بودلیان، که به گفتهٔ خود او بهترین نسخ خطی شرقی موجود در اروپا در آنجا وجود داشت، رفت و در این سال بود که اولین اثر وی به زبان لاتینی با هزینهٔ شخصی به چاپ رسید. در مقدمهٔ این کتاب بر اهمیت ادبیات شرق برای مطالعهٔ الهیات تأکید شده است. شهرت وی بیشتر به خاطر کتابی است که دربارهٔ اعراب در سه جلد در فواصل زمانی مختلف نوشته است. بی شک این کتاب بهترین اثر اوست که به زبانهای آلمانی و فرانسه نیز ترجمه شده است. جلد دوم آن را زمانی کامل کرد که به خاطر نپرداختن بدهی در زندان کیمبرج به سر می برد و جلد سوم آن نیز زمانی منتشر شد که او در قید حیات نبود. وی در نگارش این اثر از کتاب *فتوح الشام* واقدی، که بیشتر به یک رمان تاریخی شبیه است تا یک اثر تاریخی، بسیار بهره برده است. در ۱۷۱۱ به عنوان استاد عربی جانشین سرتامس آدمز در دانشگاه کیمبرج پذیرفته شد. در فوریهٔ همان سال خطابه‌ای دربارهٔ اهمیت مطالعات عربی برای شروع کار ارائه داد. زندانی شدن او سبب شد که سلامت جسم و روحش را از دست داده، در ۴۲ سالگی چشم از جهان فرو بندد.

آثار

Introductio ad Linguas Orientales. In qua Lis Kiscendis Via munitur, et earum USUS ostenditur. Accedit Index au etorum.

1. Exter. 2.- Queen College.
3. Simon Patrick. 4. Norwich.

۱۹۴۱ هنگامی که به اتفاق همسرش عازم مأموریتی از جانب ژنرال دوگل بود، در دماغه فینیستر در یک حادثه دریایی درگذشت.

آثار

Tchang (yi-tchou), *La peinture chinoise au Musée Guimet. (Annales du Musée Guimet, bibliothèque d'art, tome 4ème)*, Paris: Paul Geunther, 1910.

نقاشی چینی در موزه گیمه (با همکاری)

L'art tibétain, collection de M.J. Bacot exposée au Musée Guimet. Introduction de M. Jacques Bacot. Paris: 1911.

هنر تبتی، کلکسیون باکو در موزه گیمه

Peintures Bouddhiques aux Indes ... [With other essays by... J. Hackin ... etc.] (Annales du Musée Guimet, Bibliothèque de vulgarisation, tome 40, Conférences faites au Musée Guimet en 1913.) Paris: 1914.

نقاشیهای بودایی در هند

«Asie centrale et Tibet», Mission Pelliot et Bacot, documents exposés au Musée Guimet, *BAMG*, fas. 2, 1921, 38. G. Van oest, Paris: 1921.

«آسیای مرکزی و تبت»، اسنادی از سفر هیأت باستان شناسی پلیو و باکو

Guide-Catalogue du Musée Guimet. Les collection bouddhiques (exposé historique et iconographique). Inde Centrale et Gandhâra, Turkestan, Chine Septentrionale, Tibet. Paris et Bruxelles: 1923.

فهرست راهنمای موزه گیمه. مجموعه‌های بودایی، [شرح تاریخی و تصویری] از هند مرکزی و گاندهاره، ترکستان، چین شمالی و تبت

Formulaire Sanscrit-Tibétain du Xe siècle. Edité et traduit par Joseph Hackin. (Mission pelliot en Asie Centrale. Série petit in octavo, tome II.) Paris: 1924.

مجموعه اسناد سنسکریت - تبتی در سده دهم (تصحیح و ترجمه)

Cairo: 1905.

تظّور عقل انسانی و تجسم آن در زندگی حی بن یقظان (ترجمه از اصل عربی)

The History of Hay ibn Yaqzan ... Translated from the Arabic by Simon Ockley, London: 1929.

تاریخ حی بن یقظان (ترجمه از عربی)

منابع ۳۸ ج ۳ ص ۲۲۰، ۵۲ ص ۱۲۸، ۵۳ ج ۲ ص ۴۶۹-۴۷۰، ۱۱۹ ص ۱۲۵، ۴۷۰ ج ۱۲ ص ۳۲۵، ۱۳۷ ج ۸ ص ۴۹، ۱۵۱ ج ۶ ص ۱۲-۱۳، ۱۵۲ ج ۱۵۸ ص ۳ ص ۲۹۹۹-۲۹۹۸، ۱۵۹ ج ۱۶ ص ۸۵۸، ۱۶۴ ص ۱۱۱۳.

آکن، ژوزف [žozef akan]

Hackin, Joseph

(۱۸۸۷-۱۹۴۱)، باستان‌شناسی، هنر.

در لوکزامبورگ متولد شد. در اوایل جوانی به فرانسه رفت و در ۱۹۰۷ از مدرسه علوم سیاسی و در ۱۹۱۱ از اکول پراتیک در رشته زبانهای سنسکریت و تبتی موفق به دریافت دیپلم شد. از شاگردان پلیو^۱ و فوشه^۲ بود. با این که در خانواده‌ای مسیحی تربیت یافته بود بسیار زود پای در فضای آیین بودایی نهاد. هند و مطالعات هندی او را به‌خود جلب کرد و موفق به کشف نمونه‌ای بسیار باارزش از هنر یونانی - بودایی شد.

در ۱۹۰۷ امیل گیمه، مؤسس موزه گیمه^۳ در پاریس، آکن را به عنوان منشی موزه و در ۱۹۱۳ به سمت معاون آنجا برگزید. با شروع جنگ جهانی اول، بارها داوطلبانه به‌جبهه رفت و به دریافت نشان لژیون دونور مفتخر گردید.

با خاتمه جنگ و پس از بازگشت به پاریس، به علت فوت امیل گیمه، سرپرستی و اداره موزه یاد شده به وی واگذار شد. در ۱۹۲۹ کرسی هنر هندی در مدرسه لوور برای او بنیاد نهاده شد. در این مقام وی به تربیت شاگردانی پرداخت که برخی از آنها به نوبه خود شروع به تدریس کردند. در ۱۹۲۴ به دعوت فوشه به افغانستان رفت و به اتفاق آندره گدار^۴ به تحقیق درباره آثار باستانی بامیان پرداخت. در ۱۹۳۰ به اتفاق همسرش ریا آکن، که وی نیز شیفته باستان‌شناسی بود، برای مدت چهارسال به افغانستان رفت. در ۱۹۳۲ به مدیریت مؤسسه روابط فرانسه و ژاپن در توکیو انتخاب شد. با شروع جنگ جهانی دوم به نهضت مقاومت پیوست. ۲۴ فوریه

1. Pelliot

2. Fouchet

3. Guimet

4. André Godard

نبی کهزاد، آریانا، ج ۲، ش ۸، ۲۸-۳۱.]
Fouchet, Maurice, 1873-1924. *Notes sur l'Afghanistan*. Oeuvre posthume, Préface de J. Hackin, Paris: Maisonneuve frères, 1931.

یادداشت‌هایی دربارهٔ افغانستان (مقدمه)
La sculpture indienne et tibétaine au Musée Guimet. Paris: 1931.

تندیسگری هندی و بتی در موزه گیمه
Asiatic Mythology. A detailed description of the mythologies of all the great nations of Asia. By J. Hackin, Clément Huart etc. With an introduction by Paul-Louis Couchoud. Translated from the French by F.M. Atkinson, London [etc.]: 1932.

اسطوره‌شناسی آسیایی، توصیف کامل اسطوره‌شناسی
تمامی ملل بزرگ آسیا (با همکاری)
Archéologie bouddhique. 1933. [For criticism see: A. Waley. *Antiquity*, Q RA, V. 8, 1934, 359.]

باستان‌شناسی بودایی
«Iranian Influence in Buddhist Art», *TASJ*, Vol. X, 1933, 21-4.

تأثیر ایران بر هنر بودایی
Nouvelles recherches archéologiques à Bâmiyan. Avec la collaboration de J. Carl, Paris: G. van Oest, 1933.

تحقیقات جدید باستان‌شناسی در بامیان (با همکاری)
L'oeuvre de la Délégation Archéologique Française en Afghanistan. 1922-1932. L'Archéologie bouddhique par J. Hackin. Conférences faites à la Maison Franco-Japonaise, Novembre 1932-Janvier 1933, Tokyo: 1933.

عملکرد هیأت باستان‌شناسی فرانسه در افغانستان از
۱۹۲۲ تا ۱۹۳۲

«Influences Héliénistiques dans l'art bouddhiques en Afghanistan», *TMJS*, Vol. XLII, 1934, 157-200.

تأثیر فرهنگ یونانی بر هنر بودایی افغانستان
«In Persia and Afghanistan with the Citroën Trans-Asiatic Expedition», *GJ* 83, 1934, 354-363.

Indian Art in Tibet and Central Asia. The Influence of Indian Art, 1925.

هنر هندی در بت و آسیای مرکزی
«Sculptures greco-bouddhiques du Kapisa», *Monuments et Mémoires*. Fondation Eugène Piot publié, par l'Académie des Inscriptions et des Belles - Lettres, T. XXVII, Paris: 1925-26, 35-45.

«تندیسگری یونانی - بودایی در کاپیسا (بگرام)»
[این مقاله با عنوان و مشخصات زیر به فارسی ترجمه و چاپ شده است:]

«هیكل تراشی یونانی - بودایی در کاپیسا»، ترجمه
احمدعلی کهزاد، کابل ۱۱۰۸.۲-۱۱۱۶.]

«The Colossal Buddha and Bamiyan, Their Influence on Buddhist Sculpture», *EA*, Vol. I, No. 2, 1928, 109-16.

«مجسمه بسیار بزرگ بودا و بامیان، تأثیرشان بر
تندیسگری بودایی»

«Les fouilles de la délégation archéologique française à Hadda (Afghanistan), Mission fouchet-Godard-Barthoux 1923-28», *RAAAMG*, Paris: 1928, 66-77.

«کاوشهای هیأت باستان‌شناسی فرانسه در افغانستان از
۱۹۲۳ تا ۱۹۲۸»

«Indian influence on the Art and Culture of Persia», *EA* 1, Philadelphia: Oct. 1928, 109-116.

«تأثیر هند بر هنر و فرهنگ ایران»
«Mythologica des Kafirs», *MAI*, Paris: Librairie de France, 1928, 25-28.

«اسطوره‌شناسی کافرها»
Les antiquités bouddhiques de Bamiyan. Par A. Godard... Y. Godard et J. Hackin... avec des notes additionnelles de M. Paul Pelliot... Paris et Bruxelles: G. van Oest, 1929.

اشیای باستانی بودایی در بامیان (با همکاری)
«Les dernières découvertes d'Afghanistan», *Mélanges Linossier* I. Paris: 1930, 287-91.

«آخرین کشفیات در افغانستان»
[این مقاله با عنوان و مشخصات زیر به فارسی ترجمه و چاپ شده است:]

«آخرین کشفیات عتیقه‌شناسی افغانستان»، ترجمه محمد

افغانستان کشف شده است»

Die Arbeiten der französischen archaologischen Delegation in Afghanistan. Ostasistische Zeitschrift, Neue folge, Berlin: 1938.

عملکرد باستان‌شناسی فرانسه در افغانستان

Archaologische Onderzoek in Afghanistan. Handschrift wetenschappelijke Bladen, 1938.

تحقیقات باستان‌شناختی در افغانستان

Buddhist Art in Central Asia. Studies in Chinese art and some Indian influences. London: India society, 1938.

هنر بودایی در آسیای مرکزی

«Les fouilles pratiquées en Afghanistan à Kâpisi (Begram)», *CRAIBL*, t. 82, 1938, 59-62.

«کاوشهای به عمل آمده در کاپیسا (بگرام) افغانستان» (با همکاری)

Studies in Chinese Art and Some Indian Influences. (Lectures delivered in connection with the International Exhibition of Chinese Art at the Royal Academy of Arts by. J. Hackin, Osvald Siren, Langdon Warner, Paul Pelliot), London: 1938.

مطالعاتی درباره هنر چینی و تأثیر هنر هندی

«Les travaux de la délégation archéologique française en Afghanistan, Compte rendu sommaire (septembre 1936-aout 1937)», *RAA*, V.12, 1938, 2-11; »The Work of the French Archaeological Mission in Afghanistan, sept 1936 to Aug 1937», *LAL*, N.S. 12, 1938, 41-49.

«فعالیت‌های هیأت باستان‌شناسی فرانسه در افغانستان از سپتامبر ۱۹۳۶ تا اوت ۱۹۳۷»

«L'Art indien et l'art iranien en Asie Centrale», *L. Réau, Histoire des arts*, t. IV, Paris: Colin, 1939.

«هنر هندی و هنر ایرانی در آسیای مرکزی»

Arts musulmans. Extereme-Orient: Inde, Indo-Chine, Insulinde, Chine, Japon, Asie Centrale, Thibet. par S. Elisseev, R.Grousset, J.Hackin, G.Sally, ph. stern. Paris: Colin, 1939.

هنرهای اسلامی. شرق دور، هند، هند و چین، مجمع‌الجزایر جنوب شرقی آسیا، (اندونزی و فیلیپین)

چین، ژاپن، آسیای مرکزی، تبت (با همکاری)

مسفر هیأت اعزامی آسیایی در ایران و افغانستان»

«The Recent Work of the French Archeological Mission at Bamyan», *LAL*, Vol. VIII, No. 1, 1934.

«کار اخیر هیأت باستان‌شناسی فرانسه در بامیان»

«The Eastward Extension of Sassanian Motives», *BAIPAA*, Vol. IV, 1935, 5-6.

«بسط درون‌مایه‌های ساسانی در شرق»

«Répartition des monnaies anciennes en Afghanistan», *JA*, t. 226, 1935, 287-292.

«طبقه‌بندی سکه‌های قدیمی در افغانستان»

[این مقاله با عنوان و مشخصات زیر به فارسی ترجمه و چاپ شده است:

«دسته‌بندی مسکوکات قدیم در افغانستان»، ترجمه محمد نبی کهزاد، آریانا، ج ۲ ش ۵، ۳۷ - ۴۱.]

Recherches archéologiques au col de Khair Khaneh Près de Kabul. Fouilles J. Carl et J.Hackin. Avec la Collaboration de J. Carl, Paris: Les éditions d'art d'histoire, 1936. [For criticism see: Ludwig Bachhofer. *JAOS*, V. 57, 1937, 326-329.]

«کاوشهای باستان‌شناختی در کل‌خیرخانه نزدیک کابل» (با همکاری)

Recherches archéologiques en Asie Central, 1931. Paris: Les éditions d'art et d'histoire, 1936. [For criticism. see: Ludwig Bachhofer. *JAOS*, V. 57, 1937, 329-331.]

تحقیقات باستان‌شناختی در آسیای مرکزی در ۱۹۳۱

«L'art bouddhique de la bactriane de les origines de l'art gréco-bouddhique», *Bull. Archéol*, fasc. I. Publiée par la section historique de l'Académie Afghane), Kaboul: 1937.

«هنر بودایی در باکتریا (بلخ) و خاستگاههای هنر یونانی-بودایی»

«La mission Hackin en Afghanistan», *Sciences*, No. 61, 2ème année 31 Jan, Paris: 1937.

«مأموریت آکن به افغانستان»

«Au sujet de quelques statues bouddhiques récemment mises au Jour en Afghanistan», *RAA* X, 1937, 130-131.

«درباره تعدادی از مجسمه‌های بودایی که بتازگی در

Paris: Imp. nationale-presses universitaires, 1954.

آخرین تحقیقات باستان‌شناختی در بگرام (کاپی‌های باستانی)، ۱۹۳۹-۱۹۴۰ (با همکاری)

Diverses recherches archéologiques en Afghanistan 1933-1940. Par J. Hackin, J. Carl et J. Meunié, avec des études de R. Ghirshman et J.-C. Gardin. Paris: Presses universitaires de France, 1959.

تحقیقات مختلف باستان‌شناختی در افغانستان از ۱۹۳۳ تا ۱۹۴۰ (با همکاری)

«Les Idoles du Kafiristan», *Ar. As.* I, 258-62.

«بتان کافرستان»

«Influences sassanides dans l'art brahmanique», (Fouilles de la Délégation archéologique française in Afghanistan), *Congrès d'Art et d'Archéologie iranien*, 91-103.

«تأثیر ساسانیان بر هنر برهمایی»

«آثار تاریخی مشکوفه از غوربند»، کابل ۶، ۷۲۴-۷۲۸.
«آثار عتیقه [کتل] خیرخانه»، ترجمه سیدقاسم رشتیا، کابل ۷، ۱۶۶-۱۷۶.

«چهار روز حفريات در افغانستان (خزان در سيستان)»، ترجمه محمدنبي کهزاد، آريانا، ج ۱ ش ۴-۴۳، ۴۸ و ۵، ۳۲-۳۳.

«حفريات جديد در افغانستان»، ترجمه احمدعلي کهزاد، سالنامه کابل ۶، ۲۱۱-۲۲۸.

منابع: ۱۲ ج ۱ ص ۳۵۰، ۳۸۱ و ج ۲ ص ۱۴۱، ۴۲ ص ۱۶۷، ۸۲ س ۳ ش ۹ ص ۴۸۵-۴۹۳، ۱۱۷ ج ۱ و ۲؛ ۱۲۵ ج ۷ ص ۳۱۰، ۱۳۰ ج ۴ ص ۳۰۴، ۱۵۰ س ۱۹۰۶-۱۹۵۵، ۱۵۱ ج ۳ ص ۵۱۳-۵۱۴، ۱۵۲ ج ۱ و ۳ و ۴ و ۵ و ۶ و ۷.

اکوشار، میشل [mišel ekošār]

Ecohard, Michel

معماری.

وی مدتی طولانی در شرق اقامت داشت و به‌زیباسازی بعضی از شهرهای لبنان همت گماشت.

آثار

«Le Palais Azem de Damas», *GBA* 6 per., 13, 1935, 230-241.

«قصرالعظم در دمشق»

«Le sanctuaire de Qal'at sem'an: notes

Bamian. Fuhrer zu den Buddhistischen Hohlenklostern und kolossalstatuen.

(Publication de la Délégation Archéologique Française en Afghanistan). Les Editions d'art et d'histoire, Paris: 1939.

بامیان. راهنمای دیرهای بودایی و مجسمه‌های غول‌پیکر [این اثر با عنوان و مشخصات زیر به فارسی ترجمه و چاپ شده است:

«راهنمای بامیان»، ترجمه احمدعلی کهزاد، کابل ۵، ۹۲۲-۹۹۹، ۱۱۸۳-۱۱۹۰، ۶، ۱۰۵-۱۰۹، ۵۷۴-۵۷۸، ۷۲۸-۷۳۱.]

«Deux verres peints, d'origine syrienne mis ou jour à Begram (Afghanistan)», *Fouilles de la Délégation Archéologique Française en Afghanistan*, Mélanges Syriens offerts à René Dussaud, Vol. II, Paris: 1939, 941-45.

«دو لیوان منقوش سوری مشکوفه در بگرام (افغانستان)»
«L' Héliénisme dans la Haute Asie», *Compte Rendu de W.W Tarn. (Greeks in Bactrian and India) REA* XLI, Bordeaux: 1939, 267-72.

«یونانی مآبی در آسیای علیا»

Recherches archéologiques à Begram. Chantier no2 (1937) par J. Hackin, avec la Collaboration de Mme J. R. Hackin... Paris: les Editions d'art et d'histoire, 1939. [For criticism see: Benjamin Rowland Jr. *AJA*, V, 50, 1946, 204-207.]

تحقیقات باستان‌شناختی در بگرام (با همکاری)
«The 1939 Dig at Begram I», *Asia*, Oct. 1940, 525-28.

«حفريات بگرام در ۱۹۳۹، ۱»
[این مقاله با عنوان و مشخصات زیر به فارسی ترجمه و چاپ شده است:

«حفريات بگرام در ۱۹۳۹ مطابق ۱۳۱۸»، ترجمه احمدعلي کهزاد، کابل کالنی، ۱۳۱۸، ۴۸۴-۴۹۲.]
«Céramiques orientales, nouvelles acquisitions», *BMAH*, Bruxelles: 1942, 116-18.

«سرامیکهای شرقی، دستاوردهای جدید»
Nouvelles recherches archéologiques à Begram (ancienne Kâpici), 1939-1940. Avec la collaboration de J.R. Hackin, J. Carl et P. Hamelin. Etudes Comparatives par J. Auboyer,

باستان‌شناسی، معماری، هنرهای زیبا و مردم شناسی بود تشکیل داد. این هیأت بارها به سرپرستی خود او به ایران سفر کرد و در مرو دشت، فهلان، دیلمان، طاق بستان و تخت جمشید به حفاری پرداخت. درباره نفوذ هنرهای باستانی ایران در هنرهای قدیمی چین و ژاپن مطالعات جامعی انجام داده است. شهریور ۱۳۴۵ در کنگره بین‌المللی ایران شناسی شرکت کرد.

آثار

... *Inner Mongolia and the Region of the Great Wall*. Tokyo & Kyoto: The Tôa-Kôko-gakokwai, or the Far-Eastern Archaeological Society, 1935. [For criticism see: E.H. Minns. *Antiquity*, QRA, V.9, 1935, 379-380.]

مغولستان داخلی و منطقه دیوار بزرگ چین
Ūrashia Kodai Hooppō Bunke (Ancient Northern Culture of Eurasia), Kyoto: 1948.

فرهنگ باستانی بخش شمالی منطقه اروپایی و آسیایی
«Discovery of the Ruin of King George's Capital of the Nestorian Öngü, and the Site of 'the Roman Church of Monte Corvino, the First Archbishop of Pekin, in Mongolia» (Summary), 22 *Cong. Or.* 1951, II, 1957, 355.

«کشف ویرانه‌های پایتخت کینگ جورج و محل استقرار کلیسای رومی مونت کاروینو، نخستین اسقف اعظم پکن در مغولستان»

«Découverte l'église Romaine' établie au XIIIe Siècle, en Mongolie, par Giovanni da Monte Corvino», *Conferenze tenute all'Is. M.E.O* II, 1955, 41-55.

«کشف کلیسای رومی ساخته شده در سده سیزدهم در مغولستان»

Record of an Archaeological Expedition, *Orient* (1956-57). Tokyo: Tokyo University Iraq-Iran Archaeological Expedition, 1958. (In Japanese. List of plates in English).

گزارش هیأت اعزامی باستان‌شناسی به شرق (۱۹۵۷-۱۹۵۶)

Tate-ato; tōhoku chihō ni okeru shūrakushi no kenkyū. A Report on the Study of the Settlement Sites in the North-Eastern Region of Japan. Compiled by Egami Namio, Sekino Takeshi

archologiques», *BEO* 6, 1936, 61-90.

«محراب قلعه سیمان: یادداشتهای باستان شناختی»
«Consolidation et restauration du portail du temple de Bel a palmyre», *Syria*, RAOA, V.18, 1937, [298] - 807.

«تحکیم و مرمت درب بزرگ معبد بعل در بالمیر»
«Notes d'archeologie musulmane. I. Stereotomie de deux portails du Xlle siecle», *DEO* 7-8, 1937-38, 83-108.

یادداشتهای باستان شناختی اسلامی: ۱- اندازه‌گیری و برش دو درب بزرگ متعلق به سده دوازدهم.

Damascus. Institut fransais. *Les monuments ayyoubides du Damas ...* Paris: E.de Boccard, 1938-

یادمانهای ایوبیان دمشق
Les bains de Damas. Monographies architecturales, par Michel Ecochard et Claude Le Coeur, Beyrouth: Impr. Catholique, 1942-43.

حمامهای دمشق (با همکاری)
«Des villes anciennes et de l'urbanisme contemporain», *L'espace social de la ville arabe*. D.Chevalier et al. Paris: 1979, 309-313.

شهرهای باستانی و شهرسازی معاصر
Schlumberger, D., Ecochard, M. & Saliby, Nessib. *Qasrel-Heir el Gharbi*. Paris: Geuthner, 1986 (Institut Francais d'Archeologie du proche-orient: Bibliotheque Archeologique et Historique, CXX).

فصل‌الحیرالغریبی (با همکاری)
منابع ۵۳ ج ۱ ص ۲۹۲؛ ۱۲۵ ج ۵ ص ۴۰۶؛ ۱۵۰ س ۱۹۵۵-۱۹۷۴، ۱۹۷۵-۱۹۸۰، ۱۹۸۸.

اگامی، نامیو [namiyo egami]

Egami, Namio

باستان‌شناسی.
از اهالی ژاپن. استاد باستان‌شناسی و تاریخ شرق در انستیتوی فرهنگ شرق‌شناسی دانشگاه توکیو است. اولین کسی که در ژاپن پس از جنگ به اهمیت باستان‌شناسی در ایران و عراق توجه کرد. ۱۹۵۶ در دانشگاه توکیو، هیأت باستان‌شناسی عراق و ایران را که شامل ده عضو متخصص در زمینه‌های گوناگون

(ماوراء بایکال) - سیبری - متولد شد. در ۱۸۸۵ دانشکده زبانهای شرقی دانشگاه پترزبورگ را به پایان رساند، سپس تحصیلات خود را در خارج از کشور ادامه داد. در ۱۸۹۵ با نوشتن رساله‌ای با عنوان افسانه‌های بودایی فوق لیسانس گرفت و پس از آن به دریافت درجه دکتری حقوق از دانشگاه آبردیس (شوتلند) نائل آمد.

از ۱۸۸۹ تا ۱۹۳۴ استاد دانشگاه پترزبورگ (لنینگراد) بود. در ۱۸۹۷ به مقام پروفیسوری رسید و از ۱۹۰۱ عضو پیوسته آکادمی علوم روسیه شد و در ۱۹۰۳ به عنوان عضو ممتاز آن آکادمی انتخاب گردید. از ۱۹۰۴ تا ۱۹۲۹ دبیر ثابت و معاون آکادمی علوم روسیه (شوروی)، در ۱۹۰۹ و ۱۹۱۰ و در ۱۹۱۴ و ۱۹۱۵ سرپرست هیأت باستان‌شناسی اعزامی به ترکستان شرقی، از ۱۹۱۶ تا ۱۹۳۴ مدیر موزه آسیایی انستیتوی شرق‌شناسی آکادمی علوم و در ۱۹۱۷ وزیر آموزش و پرورش دولت موقت گردید. وی همچنین عضو افتخاری و عضو وابسته بسیاری از محافل و مجامع علمی بوده است.

در ۱۹۲۷ در بیست و هفتمین کنگره بین‌المللی شرق‌شناسان در آکسفرده شرکت داشت. از ۱۹۳۰ تا ۱۹۳۴ مدیر انستیتوی مطالعات شرقی آکادمی علوم شوروی بود. وی یکی از مؤسسين مدرسه هندشناسی روسیه به‌شمار می‌آید. ۲۸ فوریه در لنینگراد درگذشت.

آثار

K stat'e barona V.R. Rozena «Dva slova o znachenii slova Zindik», ZVO 21, 1911-1912, 115-116.

نکته‌هایی درباره اهمیت واژه زندیک (زندیق)، درباره مقاله بارون روزن

Horovitz, J. «Zum Sindbad», ZDMG 65, 1911, 287-288, Note by S. von Oldenberg, 620.

به سوی سندباد (یادداشت)

«Ekspeditsiia D.A. Klements v Turfan v 1898 gody», IZV. VSO. RGO, T. 45, Irkutsk: 1917.

مأموریت کلمنتس در تورفان در سال ۱۸۹۸

«Kratkie zametki O peri-khonakh i dua-khonakh v kuchare», Sb. Muz. Ant. Etn. Si, Radloff Festschrift, 1918, 17-20.

and Sakurai kiyohoki. Japanese text with English summary, Tokyo: Tokyo Daigaku Shuppan-kai, 1958.

گزارشی درباره نواحی مسکونی شمال شرقی ژاپن (گردآوری با همکاری)

Teru Sarasano. (Tōkyō Daigaku Iraku Iran Iseki Chōsa-dan hōkoku-shō i-), Report of the Excavation at Telul eth-thalathat, 1956-57. (Tokyo University Iraq-Iran Archaeological Expedition). Edited by Egami Namio, Text in Japanese and English. Vol.1, Tōkyō: Tōkyō Daigaku Tōyō Bunka Kenkyū-jo, 1958-

گزارش حفاریهای تل‌الثلثات، ۱۹۵۶-۱۹۵۷ (ویرایش)

Tōkyō Daiyaku. Iraku-Iran Iseki Chōsadan. Marv-Dash. Tokyo: Yamakawa Pub. Co., 1962-

مرو دشت (ویرایش)

Tōkyō Daigaku. Iraku-Iran Iseki Chōsadan. Human Remains, from the Tombs in Dailamanistan, Northern Iran. By Namio Egami and Jiro Ikeda, Tokyo: Yamakawa Pub. Co., 1963-

بقایای انسانی از مقابر دیلمستان در شمال ایران (با همکاری)

Negahban, E.D., Egami, N., Sono, T., Kramer, N. & Dyson, R.: «Archaeological Activity in Iran 1935-60», A Survey of Persian Art. XIV, 1967, 3930-70.

«فعالیت‌های باستان‌شناختی در ایران از ۱۹۳۵ تا ۱۹۶۰» (با همکاری)

گنجینه‌های ایران. ۶ جلد (به زبان ژاپنی و انگلیسی)
منابع ۸ ص ۱۰۴، ۴۵ ص ۱، ۵۹۴ و ۵۸۶ ص ۵۸، ۱۹ ص ۹۰
۱۴ ص ۴ و ۵، ۶ و ۱۶ ص ۱۱۰، ۳ ص ۱۰
۸۱۴، ۱۲۵ ص ۵، ۴۳۹ ص ۱۵۰، ۱۹۵۶-۱۹۶۰، ۱۵۱
ج ۲ ص ۸۶۴، ۱۵۲ ج ۳ و ۸ و ۹.

الدنبورگ، سرگنی فنودوروویچ [sergel feodorovich oldenburg]

Oldenburg, Sergel Feodorovich

(۱۸۶۳-۱۹۳۴)، زبانهای ایرانی، هندشناسی.

۱۴ سپتامبر در دهکده بیانکینو^۱، استان زابایکال^۲

1. Biankino.

2. Zabaikal.

1-19.

«اسلوب معاصر بررسی هنرهای زیبا و شیوه ایجاد آنها در هند»

«K Voprosu o nasloeniiakh v islame (Baha ud-din al-Nakšbendi de Boukhara)», *Ol'denburg sbornik*. 1934, 147-169.

«دیدگاه بهاءالدین نقشبندی بخارایی درباره مسأله فرقه‌های اسلام» (با همکاری)

Indiiskie narodnye skazki. Moskva: Goslitizdat, 1956, Obrabotka S.F. Ol'denburga; To zhe.: Moskva: 1957.

داستانهای عامیانه هندی

درباره‌اش

«Ol'denburg, S. F.», V kn.: *Biograficheskii slovar' professorov i prepodavatelei*. Spb. un-ta, Sankt Peterburg 1898, 78-80.

«س.ف. الدنیورگ»

Veselovskii, N.I. «S. F. ol'denburg», Vkn.: *Bibliograficheskii slovar' professorov i prepodavatelei*. Imp. S. Peterburgskogo universiteta 1869-1894. T.2, Spb. 1898, 78-80; Bilbliogr.: 79-80.

«س.ف.الدنیورگ»

Bulich, s. «Ol'denburg, Sergei Fedorovich», V kn.: *Entsiklopedi- cheskii slovar' F.A. Brokgauz i I.A.Efran*, T.2. dop. Spb., 1906, 343.

«سرگنی فنودوریچ الدنیورگ»

«Ol'denburg S.F.», V kn.: *Novyi Entsiklopedicheskii slovar'*. T.29, Petrograd: 1916.

«س.ف.الدنیورگ»

«Ol'denburg, S.F.», V kn.: *Materialy dlia biograficheskogo slovaria deistvitel'nykh chlenov Imp. Akademii nauk*. Ch 2, Petrograd: 1917, 54-62.

«س.ف.الدنیورگ»

«Bolezni' akademika Ol'denburga», *IZV* 4 marta, Moskva: 1926.

«بیماری آکادمیسین الدنیورگ»

«Ol'denburg Sergei Fedorovich», *Etnografiia* 1, 4 marta, Moskva: 1926.

«سرگنی فنودوریچ الدنیورگ»

«یادداشت‌هایی کوتاه درباره پری - خانها و دعا - خانها در کوچر»

«Lakamy, Prozvishcha zhitelci gorodov vostochnogo Turkkestana», *Sb. Musz. Ant. Etn. Si*, Radloff Festschrift, 1918, 93-96.

«لاکامی - لقب ساکنان شهرهای ترکستان شرقی»

Pervaa budiiskaia vystavka v Peterburge. Petrograd: Otdel po delam muzeev v okhrane pamiatnikov i stariny, 1919.

نخستین نمایشگاه بودایی در پترزبورگ

Zhizn' buddy-indiiskogo uchitelia zhizni. Petrograd: Otdel'po delam muzeev i okhrane pamiatnikov iskusstva i stariny, 1919.

زندگی بودا، معلم هندی زندگی

Indiiskie skazki. po russkii peresказal S. F. Ol'denburg, Berlin-Petrograd: Grzhebin, 1921; Berlin: Gosizd. RSFSR, 1923.

داستانهای هندی

«Peshchery tysiachi budd», *Vostok*, kn.I, Moskva-Petrograd: 1922.

غار هزار بودا

«I.N. Berezin, kak puteshestvennik i issledovatel' iranskikh narechii (E. Beresine-explorateur et iraniste)», *ZKV* I, 1925, 173-176.

«ای.ن. برزین، جهانگرد و پژوهشگر گویشهای ایرانی»

«Iskusstvo v pustyne, Ocherk (Iz Dun'khua)», 30 dnei, Moskva: 1925, 41-52.

«هنر در بیابان»

«Les études orientales dans l'union des Republiques sovietiques», *JA* 215, 1929, 117-139.

«تحقیقات شرقی در اتحاد جماهیر شوروی»

«Gandkharskie skulpturnye pamiatniki Gosudarstvennogo Ermitazha», V kn.: *Zapiski Kollegii vostokovedov* V, Leningrad: 1931, 145-186.

«مجسمه‌هایی از قندهار در مجموعه آثار موزه دولتی ارمنیتاز» (با همکاری)

«Sovremennaia postanovka izucheniia izobrazitel'nykh iskusstv i ikhtekhniki v Indii», *IZV. GAIMK*, T.8. Leningrad: 1931, vyp.1,

3, Moskva-Leningrad: 1934.

«یادوارهٔ الدنیورگ»

Iakovnin, I.I. «S.F.Ol'denburg i nauchnaia biblioteka», *Bibliografiia vostoka* 2-4, Leningrad: 1934, VII-XI.

«رابطهٔ الدنیورگ با کتابخانه و مؤسسات علمی»

V kn.: *Sergeiu Fedorovichu Ol'denburgu*. (K Piatidesiatiletiu nauchno-obshchestvennoi deiatel'nosti 1882-1932). Leningrad: 1934, 5-14; Shcherbatskii, F.I. «Akademik S.F.Ol'denburg kak indianist», 15-23; Azadovskii, M. «S.F.Ol'denburg i russkaia fol'kloristika», 25-36; Skachkov, P.E. «Materialy dlia bibliografii trudov S.F.Ol'denburga», 37-49 (Khronolog perechen' 313 kn., st, tets, i red. rabot za 1882-1933 gg.).

سرگئی فنودوریچ الدنیورگ. (به مناسبت پنجاهمین سال فعالیت علمی - اجتماعی ۱۸۸۲-۱۹۳۲). «آکادمیسین الدنیورگ - هندشناس»، «الدنیورگ و فولکلور روسی»، «مجموعه‌ای ویژه کتابشناسی آثار الدنیورگ» (با همکاری) Samoilovich, A.N. «Akademik S.F.Ol'denburg kak direktor Instituta Vostokovedeniia Akademii Nauk SSSR», *ZIVAN* 4, 1935, 7-11.

«آکادمیسین الدنیورگ، مدیر انستیتوی شرق‌شناسی آکادمی علوم شوروی»

Krachkovskii, I.Iu. «S.F.Ol'denburg kak istorik vostokovedeniia», V kn.: *Zapiski In-ta vostokovedeniia AN SSSR*. Moskva-Leningrad. IV, 1935, 13-22; To zhe I.Iu. Krachkovskii, «Izbrannye sochineniia», Moskva-Leningrad; 1958, 3-5; 101; 102; 132; 185; 346; 361-371; 375-379; 392; 395; 402; 404; 405; 414; 416; 421.

«س.ف.الدنیورگ، مورخ شرق‌شناس، برگزیدهٔ آثار»

Alekseev, V.M. «Sergei Fedorovich Ol'denburg kak organizator i rukovoditel' nashikh orientalistov», *ZIVAN* 4, 1935, 31-57.

«سرگئی فنودوریچ - الدنیورگ سازمان‌دهنده و رهبر شرق‌شناسان روسیه (شوروی)»

«Ol'denburg S.F.», V kn.: *Arkhir Akademii nauk SSSR. Obozrenie arkhivnykh materialov*, Moskva-Leningrad: T.2, 1946, 157-158. (Trudy

Marr, N.Ia. «Akademik S.F.Ol'denburg i problema kul'turnogo nasledii», *VAN* 2, Leningrad: 1933, 13-22.

«آکادمیسین الدنیورگ و میراث فرهنگی او»

«Chestvovaniia akademika S.F.Ol'denburga», *VAN* 2, Leningrad: 1933, 22-26.

«مراسم بزرگداشت آکادمیسین الدنیورگ»

Kniazev, G.A. «Pervye gody S.F.Ol'denburga v Akademii nauk», *VAN* 2, Leningrad: 1933, 26-27.

«نخستین سالهای فعالیت س.ف.الدنیورگ در آکادمی علوم»

Zelenian, D.K. «Piat' desiat let nauchnoi raboty akademika S.F. Ol'denburga, (cinqant années d'activité scientifique de S.Ol'denbourg de l'Academie)», *SE*, 1, 1933, 9-14.

«پنجاه سال فعالیت علمی آکادمیسین، س.ف.الدنیورگ»
Marr, N.Ia. «Sergei Fedorovich Ol'denburg», *IZV Moskva*: 12 febralia, 1933.

«سرگئی فنودوریچ الدنیورگ»

«Akademik S.F.Ol'denburg (k 50-letiiu nauchno-obshchestvennoi deiatel'nosti)», *Rechii v zasedanii Akademii nauk, 1 febralia 1933g*, Leningrad: AN SSSR, 1934.

«به مناسبت پنجاهمین سال فعالیت‌های علمی - اجتماعی آکادمیسین الدنیورگ»

«Pamiati akademika S.F. Ol'denburg», *VZ* 4, Leningrad: 1934, 244.

«یادوارهٔ آکادمیسین الدنیورگ»

Iakubovskii, A.Iu. «Pamiati deistvitel'nogo chlena gosudarstvennoi Akademii istorii meterial'noi kul'tury», *Problemy istorii dokapitalisticheskikh obshchestv*, 3, Moskva-Leningrad: 1934, 100-105.

«یادوارهٔ الدنیورگ، عضو پیوسته، آکادمی دولتی تاریخ فرهنگ مادی»

«Sergei Fedorovich Ol'denburg (Nekrolog)», *Izvestiia RGO*, T.66, Moskva: 1934, vyp. 2, 332-333.

«سرگئی فنودوریچ الدنیورگ (یادنامه)»

«Marr, N.Ia. Pamiati S.F.Ol'denburga», *Problemy istorii dokapitalisticheskikh obshchestv*

200; 204; 322-324; 331.

«س.ف. الدنیورگ»

Bertel's, D.E. «V.I.Lenin i S.F.Ol'denburg», V kn.: *Pis'mennye pamiatniki i problemy istorii kul'tury narodov vostoka*. Moskva: 1970, 3-7.

«لنین و الدنیورگ»

«Ol'denburg, S.F.» V kn.: *Aziatskii muzeilo In-ta vostokovedeniia AN SSSR*. Moskva: 1972.

«س.ف. الدنیورگ»

Primakov, E.M. «Akademik Š.F.Ol'denburg i razvitie sovetskogo vostochniia», *NAA* V, 1984, 65-69.

منابع ۱۵ ص ۵۱۲؛ ۴۲ ص ۲۷۱؛ ۴۵ ج ۱ ص ۳۸۷ و ۷۹۳، ۸۶ ش ۱ ص ۱۳۲۳، ۳۱ ج ۱۴۳؛ ۱۸ ج ۱۲۶ و ج ۲۶ ص ۱۹۲، ۱۵۰ ص ۱۹۵۵-۱۹۷۶ و ۱۹۸۰-۱۹۸۶ و ۱۵۵ ص ۳۹۸ و ۳۹۹ و ۴۰۰.

الرس، اکارت [ekārt elers]

Ehlers, Eckart

(۱۹۳۸-). جغرافیای ایران.

یکم مارس در دویزبورگ^۱ (آلمان) به دنیا آمد. تحصیلات خود را در جغرافیا، زمین‌شناسی و زبان انگلیسی در دانشگاه‌های ماربورگ، کیل، توینگن، ساوتمتن^۲ انگلیس و ادمونت^۳ کانادا به پایان رساند. در ۱۹۶۵ پس از تدوین رساله دکتری خود درباره دریای خزر به عنوان دستیار علمی در دانشگاه توینگن شروع به کار کرد.

از ۱۹۷۰ تا ۱۹۷۲ در دانشگاه گیسن^۴ و از ۱۹۷۲ استاد جغرافیا در دانشگاه فیلیپس ماربورگ بوده است. تحقیقاتش در زمینه مسائل اجتماعی و اقتصادی کشورهای اسلامی است که در بین آنها چهار جلد کتاب و بیش از ۳۵ مقاله علمی به ایران اختصاص یافته است. علاوه بر این، ۱۲ رساله دکتری درباره ایران نیز زیر نظر او تدوین و چاپ شده است. ویژگیهای تحقیقات وی را در جدیدترین کتابش به نام کتاب‌شناسی جغرافیایی ایران می‌توان دید. سفرهای تحقیقی زیادی به کشورهای شرق اسلامی و همچنین امریکای شمالی داشته است که از جمله به سفر او به ایران و ۲ سال اقامتش در این کشور باید

Arkhiya AN SSSR n, Moskva-Leningrad: 1946, vyp. 5).

«س.ف. الدنیورگ»

«Ol'denburg S.F.», V kn.: Berg L.S. *Vsesoiuznoe geograficheskoe obshchestvo zasto let*. Moskva-Leningrad: 1946, 114; 116; 114; 166; 167; 168; 219; 233.

«س.ف. الدنیورگ»

«Oldenburg, S.F.», V kn.: *Entsiklopedicheskii slovar* T.31, Moskva: 1954, 548.

«س.ف. الدنیورگ»

«Oldenburg, S.F.», V kn.: *BSE*. Izd. 2. T.31, Moskva: 1955, 7.

«س.ف. الدنیورگ»

Kniazev, G.A. i Kol'tsov, A.V. *Kratkii ocherk istorii Akademii nauk SSSR*. Izd. 2.dop. Moskva-Leningrad: 1957, 59-79.

شرح مختصر تاریخ آکادمی علوم اتحاد شوروی (با همکاری)

«Ol'denburg, S.F. (1863-1934)», *SV* 7, Moskva: 1960, 12.

«س.ف. الدنیورگ (۱۸۶۳-۱۹۳۴)»

Kal'ianov, V.I. «Ol'denburg S.F.», V kn.: *Ukrains'kaia radianskaia entsiklopediia*, T.10. Kiev: 1962, 325.

«س.ف. الدنیورگ»

Levina, S.L. «100 let so dnia rozhdeniia S.F.Ol'denburga», *VAN* 3, Moskva: 1964, 214.

«صدمین سالروز تولد الدنیورگ»

Bibliografiia Indii. Moskva: 1965, Ukaz. 567 (Ssylka na 182 kn., st., i rets. za (1886-1960 gg.))

کتاب‌شناسی هند

Bongard Levin, G.M. «Oldenburg S.F.» V kn.: *ŠIE*, T.11, Moskva: 1967, stlb. 539-540.

«س.ف. الدنیورگ»

Purits, N.S. «Ol'denburg S.F.», V kn.: *KLE*, T.5, Moskva: KLE, 1968, stbl, 430.

«س.ف. الدنیورگ»

«Ol'denburg S.F.», V kn.: V N Nikiforov: *Sovetskie istoriki o problemax kitaia*. Moskva: 1970, 14, 15; 30-32; 69-76; 84; 85; 122; 132;

1. Duisburg.

2. Southampton.

3. Edmonton.

4. Giessen.

«Bunvar Shami-Siah Mansoor: Methoden und Probleme der Landreform in Khuzistan/Südiran», *ZALW* 12, 1973, 180-200.

دروستای سیاه منصور: روشها و دشواریهای اصلاحات ارضی در خوزستان/ جنوب ایران،

Marburger geographische Schriften. Beiträge zur physischen Geographie Irans, 1974.

نوشته‌هایی درباره جغرافیای طبیعی ایران

«Die Stadt Bam und ihr Oasen-Umland/Zentraliran», Ein Beitrag zu Theorie und Praxis der Beziehungen ländlicher Räume zu ihren kleinstädtischen Zentren im Orient. *Erdkunde* 29, 1975, 38-52.

شهریم و آبادیهای واحه شکل آن/ مرکز ایران،

«Traditionelle und moderne Formen der Landwirtschaft in Iran, Siedlung, Wirtschaft und Agrarsozialstruktur im nördlichen Khuzistan seit dem Ende des 19. Jahrhunderts», *Marburger Geogr. Schriften* 64, Marburg: 1975, 241; Rev. by Michael M.J. Fischer, *Jr.St.* 9, 1976, 288-294.

شکلهای سنتی و نوین کشاورزی در ایران، روستا، اقتصاد و ساختار اجتماعی کشاورزان در شمال خوزستان از پایان سده نوزدهم تاکنون،

«Bauern-Hirten-Bergnomaden am Alvand-Kuh/Westiran», *Junge Wandlungen bäuerlich-nomadischer Wirtschaft und Sozialstruktur in iranischen Hochgebirgen, Tagungsbericht und wiss. Abhandlungen*, Wiesbaden: 1976, 775-794.

کشاورزان، گلمداران و عشایر الوند کوه/ غرب ایران،

«Dezful and its Hinterland, Observations on the relationships of lesser Iranian Cities and towns to their hinterlands», *JAIG* 1, 1976, 20-30.

دزفول و توابع آن،

«Ägypten: Bevölkerungswachstum und Nahrungsspielraum», *Geog. Rundschau* 29, 1977, 98-107.

رشد جمعیت و محدوده تغذیه در مصر،

«Ausländertourismus in Iran», *Deutsch Iranische Gesellschaft* 1, 1, 1977, 10-12 (Pers.), 13-16 (Deutsch).

اشاره کرد. وی یکی از اعضای انجمن مطالعات خاورمیانه آمریکای شمالی است.

آثار

Beiträge zur physischen Geographie Irans. Homburg: 1964.

مقالانی درباره جغرافیای طبیعی ایران

«Das Chalus-Tal und seine Terrassen», *Studien zur Landschaftsgliederung und Landschaftsgeschichte des mittleren Elburz (Nordiran)*, *Erdkunde* 23, 1969, 215-229.

درة چالوس و مشرفات آن،

«Iran. Erdölwirtschaft, Aussenhandel, Industrialisierung», *Geographisches Taschenbuch*, 1970-1972, 177-196.

اقتصاد نفت، بازرگانی خارجی، صنعتی شدن ایران،

«Die Turkemensteppe und ihre Umrandung», eine landeskundliche Skizze, *Strukturwandlungen im nomadisch-bäuerlichen Lebensraum, des Orients, Erdkundl. Wissen*, Heft 26, Beihefte zur GZ, Wiesbaden: 1970.

ترکمن صحرا و حوالی آن،

«Die historischen Spiegelwankungen des Kaspischen Meeres und Probleme ihrer Deutung», *Erdkunde* 25, 1971, 241-249.

نوسانات تاریخی سطح آب دریای خزر و دشواری بیان علت آنها،

«Mongolische Ortsnamen in Iran», *Per.M.*, 1971, 449-464.

اسامی مفولی مکانها در ایران،

«Die Städte des südkaspischen Küstentieflandes», *Die Erde* 102, 1971, 6-33.

شهرهای منطقه ساحلی و کم ارتفاع جنوب دریای خزر، «Südkaspisches Tiefland (Nordiran) und kaspisches Meer», *Beiträge zu ihrer Entwicklungsgeschichte im Jung- und Postpleistozän, Tübinger Geogr. Studien* Heft 44, Tübingen: 1971, 184.

سرزمینهای پست جنوب دریای خزر (شمال ایران) و دریای خزر،

«Die südkaspische Stadt-Typus oder Individuum?», *Die Erde* 103, 1972, 186-190.

نمونه‌ای از شهرهای جنوب دریای خزر یا شهری تنها؟

«فئودالیسم، صنعتی شدن و توسعه شهرها» (با همکاری)
 «The Dying Oasis of Central Iran», A few
 remarks on Causes and Consequences,
 W.Meckelein, Hg., Desertification in Extremely
 Arid Environments, *Stuttgarter Geographische
 Studien* 95, Stuttgart: 1980, 65-72.

«واحه‌های روبه زوال در ایران مرکزی»

«Die Entnomdisierung iranischer Hochgebirge,
 Entwicklung und Verfall Kulturgeographischer
 Höhengrenzen in vorderasiatischen
 Hochgebirgen», *Höhengrenzen in Hochgebirgen*
 Hrsg. Ch. Jentsch & H.Liedtke. Saarbrücken:
 1980, 311-325.

«ازبین رفتن چادرنشینی در کوهستانهای مرتفع ایران و
 زوال مرزهای جغرافیایی فرهنگی کوههای مرتفع آسیای
 نزدیک»

«Iran. Ein bibliographischer Forschungsbericht,
 mit Kommentaren und Annotationen», A
 bibliographic research survey with comments
 and annotations, München, New York, Paris:
 1980. K. G. Saur-Verlag: Bibliographien zur
 regionalen Geographie und Landeskunde, Bd.
 2.

«ایران گزارشی تحقیقی پیرامون کتابشناسی، همراه با
 تفاسیر و یادداشتها»

*Iran. Grundzüge einer geographischen
 Landeskunde. Wissenschaftliche Länderkunden*,
 Band 18: XXXIII und 596, Darmstadt:
 Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 1980.

یبانی، بوم‌شناسی جغرافیای ایران

«این کتاب با عنوان و مشخصات زیر به فارسی ترجمه و
 چاپ شده است:

جغرافیای طبیعی، جلد اول. ترجمه دکتر محمد تقی
 رهنمایی. تهران: موسسه جغرافیایی و کارتوگرافی سحاب،
 ۱۳۶۵؛ چاپ دوم، تهران: خرداد ۱۳۷۲.]

«Iran. Wirtschafts und sozialgeographische
 Aspekte einer islamischen Revolution», *Geogr.
 Rundschau* 32, 1980, 2-15.

«جنبه‌هایی از جغرافیای اقتصادی و اجتماعی انقلاب
 اسلامی ایران»

«سیاحت خارجیان در ایران»

«City and Hinterland in Iran, The Example
 Tabas/Khorassan», *TESG* 68, 1977, 284-295.

شهر و توابع آن در ایران، برای نمونه طیس/خراسان»

«Die Eröföförländer des Mittleren Ostens
 1960-1976», zum Wert- und Bedeutungswandel
 einer Wirtschaftsregion, *Die Erde* 109, 1978,
 457-491.

«کشورهای استخراج کننده نفت خاورمیانه در
 ۱۹۶۰-۱۹۷۶»

«Rentenkapitalismus und Stadtentwicklung im
 islamischen Orient, Beispiel: Iran», *Erdkunde*
 32, 1978, 124-142.

«فئودالیسم و توسعه شهری در شرق اسلامی، برای نمونه:
 ایران»

«Der Alvand Kuh», zur Kulturgeographie eines
 iranischen Hochgebirges und seines Vorlandes,
Innsbrucker geographische Studien, Bd.5, A.
Leidlmir- Festschrift, Innsbruck: 1979, 483-500.

«کوه الوند»

*Beiträge zur Kulturgeographie des islamischen
 Orients*. Marburg: 1979.

مقالاتی درباره جغرافیای فرهنگی شرق اسلامی

Safi-Nejad, J. «Formen kollektiver
 Landwirtschaft in Iran: Boneh», *Marburger
 geographische Schriften* 78, 1979, 55-82.

«انواع کشاورزی گروهی در ایران: بُنه» (با همکاری)

«Die iranische Agrarreform, Voraussetzungen,
 Ziele und Ergebnisse», H. Elsenhans, Hg.
Agrarreform in der Dritten Welt. Frankfurt/M.-
 New York: 1979, 433-470.

«شرایط، اهداف و نتایج اصلاحات ارضی در ایران»

«Klima und die Vegetationsnomen, Kaspischen
 Meer, Elburz-gebirge, Trockenraum»,
Geographische Rundschau 31, 7, 1979, 289-92.

«نامهای اقلیمی و رستنی‌های جنوب دریای خزر، رشته
 کوه البرز، مناطق خشک»

«Rentenkapitalismus, Industrialismus und
 Städtentwicklung», G. Schweizer,
Interdisziplinäre Iran-Forschung 189,
 Wiesbaden: 1979, 125-29; Beihefte zum *TAVO*,
 B. 40.

tourism in an Islamic country: the case of Pre-revolutionary Iran.), *Oriens* (Opladen) 24, 1983, 95-133, 202.

«روابط مردم با خارجیان در کشوری اسلامی: ایران در اوایل انقلاب»

«Ab-e Garm», *EIr.*, V.I, 1985, 43-46.

«آب گرم» [در ایران]

«Abi», *EIr.*, V.I, 1985, 217.

«آبی» [اصطلاح فارسی برای زمینهای کشاورزی آبیاری شونده]

«Ābsīna Hamadān Rūd», *EIr.*, V.I, 1985, 247.

«آبشینه همدان رود»

«Ābsūr Rūd», *EIr.*, V.I, 1985, 247-248.

«رود آبشور»

«Abū Mūsā», *EIr.* V.I, 1985, 345.

«ابوموسی»

«Abyār», *EIr.*, V.I, 1985, 405.

«آبیار» [عنوان شخصی که مسئول آبیاری زمینهای آبی است]

«Agriculture in Iran», *EIr.*, V.I, 1985, 613-623.

«کشاورزی در ایران»

«Āyīcāy (talka-rūd), Bitter River», *EIr.*, V.I, 1985, 701-702.

«آجی چای (تلخه رود)»

«Ālā Dag», *EIr.*, V.I, 1985, 769.

«آلاداغ»

«German Geography of the Middle East: Trends and Prospects», *BMESA* 19, 1985, 183-195.

«جغرافیای خاورمیانه به زبان آلمانی: گرایشها و چشم اندازها»

«The Iranian Village, a Socio-economic Microcosm», London: Beaumont, P., K. McLachlan, Hg., *Agricultural Development in the Middle East*, John Wiley & Sons, 1985, 151-170.

«روستای ایرانی، ناحیه ای اقتصادی - اجتماعی»

«The Structural Development and Differentiation of the Marrocan [sic] City: Rabat Marakech», Meknes. A cartographic and aerial photographic analysis. *Applied Geography and Development* 28, 1986, 56-83.

«Karwanenhandel, Karawanenverkehr und die wirtschaftliche Penetration Persiens durch ausländische Mächte um 1900», Barth, K.H.H. Wilhelmy, Hg., *Trockengebiete, Natur und Mensch im ariden Lebensraum, Festschrift für Helmut Blume, Tübinger Geographische Studien* 80, (Sdb.13), Tübingen: 1980, 239-261.

«تجارت کاروانی، رفت و آمد کاروانها و نفوذ اقتصادی ایران بر قدرتهای خارجی در ۱۹۰۰»

«Mensch-Umwelt-Probleme im ländlichen Iran», *Geoökodynamik*, Band 1, 1980, 81-100.

«مسائل انسانی - زیست محیطی در روستاهای ایران»

«Nildelta-Trockenräume und Bewässerungsregionen», *Geogr. Rundschau* 33, 1981, 61-64.

«سرزمینهای خشک و مناطق آبیاری دلتای نیل»

«Weltmacht Erdöl, Weltmacht Islam?», 43. Deutscher Geographentag, Mannheim; 1981; *Tagungsber. und wiss. Abh.*, Wiesbaden: 1983, 35-63.

«قدرت جهانی نفت، قدرت جهانی اسلام؟»

G.Stöber. «Entwicklungstendenzen des Nomadismus im Iran», Scholz, F.G. Janzen, Hg., *Nomadismus ein Entwicklungsproblem? Abhandlungen des Geogr. Instituts Anthropogeographie*, Band 33, Berlin: 1982, 195-205.

«تمایل به توسعه بادیه نشینی در ایران» (با همکاری)

«Geographische Namengebung in und um Iran», ein Überblick in Beispielen, München: Bayerische Akademie in Kommission bei der C.H. Beck'schen Verlagsbuchhandlung, 1982, *Bayerische Akademie der Wissenschaften, philhist. Klasse, Sitzungsberichte*, 1982.

«نام گذاری جغرافیایی در داخل و گرداگرد ایران»

«Teppichmanufaktur und Teppichhandel in Arak/Farāhān Iran», *Zeitschr. der Islam*, Bd.59, Heft 2, 1982, 222-253.

«کارگاه قالی بافی و تجارت قالی در فراهان (ایران)»

«Formen nationalen Fremdenverkehrs in einem islamischen Land: das vorrevolutionäre Iran», (Zusammenfassung: Forms of national

رساله‌های بسیاری درباره ایران باستان و منابع دینی زرتشتی و زبان عبری منتشر کرده است. ۲۸ دسامبر در برلین درگذشت.

آثار

Fragmenis relatifs à la religion de zoroastre. extraits les manuscrits persans de la Bibliothèque du roi. Paris: Imprimè a l'Imprimerie royale, 1829.

فطمانی درباره آیین زرتشتی

Vendidad Zend Avesta Pars XX adhuc Supestes... Subauspicio... Frederici VI. Daniae regis...e Codd. Mss. Parsinis Primum edidit, Varietaten lectionis adjecit Justus Olshausen Halsatus, Hamburg: 1829.

وندیداد زنداوستا پارس...

Über den Ursprung des Alphabetes und über die Vokalbezeichnung im Alten Testamente. Kiel: 1841.

درباره منشاء الفبا و نشانه صوتی در کتاب عهد عتیق
Copenhagen: Kongeligt Bibliothek. *Codices Orientales Bibliothecae Regiae Havniensis ... Pars altera. Codicos Hebraicos et Arabicos Continens. The Arabic manuscripts are described by J. Olshausen and A. F. M. Mehren, 1846-57.*

کتاب و اسناد شرقی کتابخانه سلطنتی هاوین (توصیف نسخه‌های خطی عربی با همکاری)

«Die Pehlewi-Legenden auf den Münzen der letzten Sasaniden, auf den ältesten Münzen der Ispehbed's von Taberistan und auf indo-persischen Münzen des östlichen Irân», zum ersten Male gelesen und erklärt, Kopenhagen: 1843, translated by Wilson into English. NC, t. XI, 1848, 60-92 & 121-146.

روایات مذهبی به زبان پهلوی بر سکه‌های آخرین پادشاهان ساسانی، نوشته‌های قدیمی‌ترین سکه‌های اسپهبد طبرستان و سکه‌های هندی-پارسی شرق ایران (خواندن و توضیح برای نخستین بار)

Die Psalmen. Erklärt von Justus Olshausen.

«توسعه ساختاری و تغییر تدریجی شهر رباط مراکش»

«Iran. Der Nahe und Mittlere Osten: Politik-Gesellschaft, Wirtschaft, Geschichte, Kultur», Hrsg. U.Steinbach u. R.Robert unter redaktioneller Mitarbeit von M. Schmidt Dumont 2: *Länderanalysen*. Opladen: Leske+Budrich, 1988, 115-144.

«ایران - خاور نزدیک و خاورمیانه: سیاست - جامعه - اقتصاد - تاریخ - فرهنگ» (با همکاری)

«Urban Change in Iran 1920-1941», by E.Ehlers & Willem Floor, *Ir.St.*, V. 26, N.3-4, Summer/Fall 1993, 251-277.

«توسعه شهری در ایران، ۱۹۲۰ تا ۱۹۴۱» (با همکاری)
منابع ۸ ص ۳۹۴، ۳۹۵؛ ۸۳ ش ۱ ص ۳۸-۴۰، ۱۲۵ ج ۱۵ ص ۱۷۵، ۱۳۶ ج ۱، ۱۵۰ ص ۱۹۷۳-۱۹۷۴، ۱۹۷۶-۱۹۷۷، ۱۹۸۰، ۱۹۸۶، ۱۹۸۸ و ۱۹۸۹، ۱۵۲ ج ۸ و ۹.

الس هاوژن، یوستوس [justus Olshausen]
Olshausen, Justus

(۱۸۰۰-۱۸۸۲)، الهیات، آیین زرتشت.

۹ مه در شلسویگ-هولشتاین^۱ (آلمان) به دنیا آمد. از ۱۸۳۰ تا ۱۸۵۲ استاد زبانهای شرقی در دانشگاه کیل^۲، از ۱۸۵۲ استاد دانشگاه کونیگسبرگ^۳ و از ۱۸۵۸ تا ۱۸۷۴ مشاور وزارت دین و فرهنگ پروسه بود.

وی از نخستین محققانی بود که روشهای فقه‌اللفه‌ای و زبان‌شناسی تطبیقی را در توصیف عبارتهای مبهم کتاب مقدس به کار برد و از مطالعات جدید آشورشناسی برای تحقیق در کتاب مقدس استفاده کرد. یکی از پیشروان «مکتب عربی» بود که زبان عربی را به عنوان کلیدی برای فهم کتاب مقدس، زبان عبری و ریشه‌های آن به کار می‌بردند. نخستین دانشمند آلمانی بود که پس از برونف تحقیق در زمینه زنداوستا را شروع کرد و در سال ۱۸۲۹ چهار فصل اول وندیداد را ترجمه و با نام آداب و قوانین مذهبی زردتشتیان منتشر ساخت. در نظر داشت نسخه‌ای از زنداوستا مشابه نسخه موجود در پاریس و کپنهاگ را ترجمه کرده، صرف و نحو فرهنگ اوستا را چاپ و در دسترس سایر مستشرقین قرار دهد ولی پس از ترجمه چهار فصل وندیداد از ادامه کار منصرف شد. مقاله‌ها و

1. SchleswigHolstein.

2. Kiel.

3.- Königsberg.

آلفن، لویی [luyt alfen] Leipzig: S. Hirzel, 1853.

Halphen, Louis

مزامیر (شرح)

(۱۸۸۰ - ۱۹۵۰). تاریخ.

Lehrbuch der hebräischen Sprache.

Braunschweig: F. Vieweg und Sohn, 1861.

کتاب آموزش زبان عبری

Prüfung des Charakters der in den assyrischen Keil-inschriften enthaltenen semitischen Sprache

... Berlin: Druckerei der königlichen Akademie der Wissenschaften in Kommission bei F. Dümmler, 1865.

بررسی ویژگیهای زبان سامی در کتیبه‌های خط میخی آشوری

«Parthava and Pahlavi, Māda and Māh», *Monatsberichte der Berl. Akad. d. Wiss.*, 1876, 727.

«پروته و پهلوی، ماد و ماه»

«Zur Erläuterung einiger Nachrichten über das Reich der Arsakiden», *Monatsberichte der Berl. Akad. der Wiss.*, 1880, 344-62.

«شرح گزارشهایی درباره دولت اشکانی»

«Erläuterungen zur Geschichte der Pahlavischrift», *Monatsberichte der Berliner Akademie der Wissenschaften*, 1880, 897-910 und 1881, 675-691.

«توضیحاتی درباره تاریخ خط پهلوی»

«Über die Bezeichnung der Bruchzahlen in den Pahlavischriften, Forschungen auf dem Gebiete eranischer Sprachkunde I. *Monatsberichte der königlich-preussischen Akademie der Wissenschaften*, Berlin: 1881, 675-84.

«پیرامون نشانه اعداد کسری در خطوط پهلوی»

«Zur Würdigung der Pahlavi Glossare und ihrer Erklärung durch die Parsen», *ZVSF* XXVI, 1883, 521-69.

«پیرامون ارزش واژه‌نامه پهلوی و توضیحات آن توسط پارسها»

منابع ۹۹ ص ۱۱۳؛ ۱۲۰ ص ۱۳۳۱ دوره سوم ش ۹ ص ۱۲۵؛ ۱۲۵ ج ۱۲ ص ۱۳۷؛ ۳۶۲ ج ۱۲ ص ۱۳۷۲؛ ۱۵۱ ج ۶ ص ۱۵۲؛ ۴۳ ج ۱ و ۳ و ۵ و ۷؛ ۱۵۸ ص ۳۰۲۰.

۴ فوریه در پاریس متولد شد. از دانشگاه پاریس، مدرسه شارت و مدرسه فرانسوی بلستان شناسی و تاریخ رم فارغ التحصیل شد. با مطالعه آثار تاریخی و ادبی سده‌های میانه کار خود را آغاز کرد. با انتشار مجموعه‌ای با عنوان اقوام و تمدنها اهمیت وابستگی تاریخ اروپا را به آسیا و تاریخ اسلام مورد تأکید قرار داد.

از ۱۹۱۰ تا ۱۹۲۸ استاد دانشکده ادبیات بود و در ۱۹۲۸ مدیر مطالعات اکول پراتیک بوده است. در ۱۹۳۳ عضو آکادمی کتیبه‌ها و ادبیات و در ۱۹۳۴ استاد تاریخ سده‌های میانه در دانشگاه پاریس بود. در ۱۹۴۰ پس از اشغال پاریس به دست نیروهای نازی، مخفیانه به بخش فرانسه آزاد گریخت و از ۱۹۴۱ تا ۱۹۴۳ در دانشگاه گرنوبل^۲ به تدریس پرداخت. در ۱۹۴۴ به پاریس بازگشت و در دانشگاه سوربن به تدریس مشغول شد. در پاریس درگذشت. آثار

Le Conté d'Anjou au Xle siècle. 1906.

کنت نشین آنژو در سده یازدهم

Etudes sur L'administration de Rome au moyen âge, 751-1252. 1907.

مطالعاتی در باره حکومت رم در سده‌های میانه از ۷۵۱ - ۱۲۵۲

L'histoire en France depuis cent ans. 1914.

تاریخ فرانسه از یک صد سال پیش به این سو

Etudes critiques sur l'histoire charlemagne. 1921.

مطالعات انتقادی در باره تاریخ شارلمانی

Les classiques de l'histoire de France au moyen âge. 1923.

پیشگامان تاریخ فرانسه در سده‌های میانه

«Les origines asiatiques des Grandes invasion», *RBPh.H* 2, 1923, 453-460.

«خاستگاههای آسیایی، حملات بزرگ»

«La place de l'Asie dans l'histoire du monde», *RH* 142, 1923, 1-13.

«جایگاه آسیا در تاریخ جهان»

الفینستون، مونت استوارت [montstuart
elfinston]

Elphinstone, Mountstuart

(۱۷۷۹-۱۸۵۹). تاریخ.

۶ اکتبر در تمبارتن شایر^۱ (اسکاتلند) به دنیا آمد. در ۱۷۹۶ به خدمت کمپانی هند شرقی درآمد. در ۱۸۰۸ به عنوان سفیر به کابل رفت و در ۱۸۱۰ نمایندگی دولت بریتانیا در پونا (هند) را به عهده گرفت. از ۱۸۱۹ تا ۱۸۲۷ والی کل بمبئی شد و اصلاحاتی در زمینه قوانین قضایی بعمل آورد که تا چهل سال بعد نافذ بود. او کالج الفینستون را در بمبئی تأسیس کرد. ۲۰ نوامبر در لمپس فیلد^۲ واقع در ناحیه ساری^۳ انگلستان درگذشت.

آثار

An Account of the Kingdom of Kabul and its Dependencies in Persia, Tataria and India. London: 1815, 1819, 1839, 1842; *tableau du royaume de Caboul et de ses dépendances dans la Perse...* Traduit et abrégé de l'anglais par M. Barton, Paris: Neprieu, 1817. 2 Vols.

گزارشی درباره پادشاهی کابل و نواحی تحت نفوذ آن در ایران، تاتارستان و هند

The history of India, The Hindu and Mahometan Periods. Bombay: Union Press, 1842, 1862, 1939.

تاریخ هند، دوران حکومت هندوها و مسلمانان
Geschichte der englischen Gesandtschaft und Hof von Kabul im Jahr 1808. Bibliothek der Reisen B.IX.

تاریخ سفارت انگلیس و دربار کابل در سال ۱۸۰۸
The Rise of the British Power in the East ... being a Continuation of his «*History of India in the Hindu and Mahometan Periods*».

افزایش قدرت بریتانیا در شرق (ادامه کتاب تاریخ هند، دوران حکومت هندوها و مسلمانان)

درباره اش

Colebrooke, (Thomas Edward) Bart. *Life of the Honourable Mountstuart Elphinstone.* 2 Vols.

Les barbares, des grandes invasions aux conquêtes turques du XIe siècle. 1926. [For criticism see: *Syria*, RAOA, Vol. 8, 1927, 361; F. Giese. *OLZ*, Vol. 30, 1927, 981-982. 3ème ed. rev. et augm. 1936; Gaud Froy Demombynes. *Syria*, RAOA, Vol. 19, 1938, 95.]

بروها، از حملات بزرگ تا فوجات ترکها در سده یازدهم
Peuples et Civilisations. 1926.

اقوام و تمدنها

«Le rôle des latins dans l'histoire intérieure de Constantinople, à la fin du XIIe Siècle», *Mel. Charles Diehl I*, 1930, 141-145.

نقش لاتینها در تاریخ کنستانتینوپل (قسطنطنیه) در پایان سده دوازدهم

L'essor de l'Europe (XIe-XIIIe siècles). Deuxième édition, revue et augmenté [*Peuples et civilisations*, V. 4, 638. Paris: 1941.]

جهش اروپا (در سده های یازدهم تا سیزدهم)
Introduction à l'histoire. 1946.

درآمدی بر تاریخ

Charlemagne et l'Empire carolingien. 1949.

شارلمانی و امپراتوری کارولژیها

Les premières civilisations. Vol. I, 1950. [For criticism see: E.L. Bennett, Jr, *AJA*, Vol. 55, 1951, 417-418.]

تمدنهای اولیه

Initiation aux études d'histoire du Moyen Age. Troisième édition, revue augmenté et mise à jour pary-Renouard, Paris: presses universitaires de France, 1952.

آشنایی با مطالعات تاریخ سده های میانه

درباره اش

Mélanges d'histoire du Moyen Age dédiés à la mémoire de Louis Halphen. 1951.

جنگ تاریخ سده های میانه و یزه یادواره لویی الف
منابع ۵۳ ج ۱ ص ۲۶۹-۱۲۳؛ ۲۷۰ ج ۸ ص ۱۲۵؛ ۹۲ ج ۷ ص ۳۷۵-۳۷۶؛ ۱۳۰ ج ۴ ص ۳۰۵؛ ۱۳۷ ج ۷ ص ۱۲۰۶؛ ۱۴۲ ج ۵ ص ۱۴۴؛ ۴ ص ۳۷-۳۸؛ ۱۵۰ ص ۱۹۰۶-۱۹۵۵؛ ۱۵۱ ج ۳ ص ۵۴۹.

1. Dumbartonshire. 2. Limsfield.

3. Surrey.

ایران، نقش عالمان در دوره قاجار درجه دکتری ایران‌شناسی گرفت. به زبانهای انگلیسی، آلمانی، عربی، ترکی و فارسی تسلط و با زبانهای ایتالیایی، روسی و مالایی نیز آشنایی دارد.

در ۱۹۶۵ برای تدریس در بخش مطالعات خاورمیانه، به دعوت دانشگاه برکلی، کالیفرنیا به آمریکا رفت. از آن زمان تاکنون در آن کشور به تدریس تاریخ مذهب (تاریخ اسلام در ایران از آغاز تا دوره معاصر)، مقدمه‌ای بر تشیع، مقدمه‌ای بر تصوف، متون عرفانی فارسی، متون تاریخی و تفسیر قرآن، مشغول است. در آغاز دهه شصت به دین اسلام گرویده است.

آثار

«Malkum Khan, Akhundzada and the Proposed Reform of the Arabic Alphabet», *ME Stud.* 5, 1969, 116-130.

«ملکم‌خان، آخوندزاده و پیشنهاد اصلاح الفبای عربی»
Religion and State in Iran, Role of Ulama in Qajar Period, 1785-1906. Berkley, California: 1969.

دین و دولت در ایران، نقش علما در دوره قاجار، ۱۳۷۸-۱۹۰۶ (رساله دکتری در دانشگاه کیمبریج)
[این کتاب با عنوان و مشخصات زیر به فارسی ترجمه و چاپ شده است:

دین و دولت در ایران، نقش علما در دوره قاجار. ترجمه ابوالقاسم سری، تهران: توس، ۱۳۵۶.]
«the Revolt of Aghā Khan Mahallati and the Transference of the Isma'ili Imamate to India», *SI* 29, 1969, 55-81.

«شورش آقاخان محلاتی و انتقال امامت اسماعیلیان به هند»

[این مقاله با عنوان و مشخصات زیر به فارسی ترجمه و به صورت کتاب چاپ شده است:

شورش آقاخان محلاتی و انتقال امامت اسماعیلیان به هند. ترجمه ابوالقاسم سزّی، تهران: توس، ۱۳۷۰.]
«An Introduction to the History of Freemasonry in Iran», *ME Stud.* 6, 1970, 276-296.

«مقدمه‌ای بر تاریخ فراماسونری در ایران»
«Some Notes on the Naqshbandi Tariqat in Bosnia», *WI*, N.S. 13, 1971, 168-203.

«نکاتی چند درباره طریقت نقشبندی در بوسنی»
«The Oppositional Role of the Ulama in

زندگی عالیشان الفینستون

Selections from the Minutes and other Official Writings of the Honourable Mountstuart Elphinstone Governor of Bombay. With an introductory memoir, Edited by George W. Forrest, London: 1884.

گزیده‌هایی از صورتجلسه‌ها و نوشته‌های رسمی عالیجناب مونت استوارت الفینستون فرماندار بمبئی
Cotton, James Sutherland. *Mountstuart Elphinstone and the Making of South western India*. Oxford: 1822-1896.

الفینستون و سازندگی جنوب غربی هند
منابع ۳۵؛ ۱۱۷ ج ۲؛ ۱۲۵ ج ۶ ص ۴۱؛ ۱۳۴ ج ۱۰ ص ۱۵۸؛ ۱۴۲؛ ۱۵۹ ج ۴؛ ۱۵۱ ج ۲ ص ۸۸۹؛ ۱۵۲ ج ۱ و ۱۵۸؛ ۱۴۳۴؛ ۱۵۹ ص ۱۹۷۲ ج ۸ ص ۳۰۱ و ۱۹۷۵ ج ۳ ص ۸۶۴؛ ۱۶۳ ج ۱۵ ص ۱۱۸؛ ۱۶۴ ص ۴۷۹.

الکسی یف [alekstyef]

Alexiev, L.

سیاست.

آثار

«Voennaia missiia SShA v Irane i natsional'nye interesy Iranskogo naroda», *MZh* 7, 1961, 150-154.

«تدابیر نظامی ایالات متحده آمریکا در ایران و منافع ملی مردم ایران»
Sovetskii Soiz i Iran. Moskva: IVL, 1963.

اتحاد شوروی و ایران

منبع ۱۵۲ ج ۵.

الگار، حامد [hamed elgar]

Algar, Hamid

(۱۹۴۰-)، زبان و ادب عرب، مطالعات اسلامی، زندگینامه رجال دینی و سیاسی عصر قاجار.

۲۰ سپتامبر در انگلستان به دنیا آمد. در رشته زبان و ادب عربی و اسلام‌شناسی در دانشگاه کیمبریج درس خواند. در ۱۳۴۱ به ایران آمد. مدت یک سال در دانشکده ادبیات دانشگاه تهران، به تحصیل پرداخت. از ایران عازم ترکیه شد و مدت یک سال به فراگیری زبان ترکی پرداخت. پس از بازگشت به انگلستان، تحصیلات خود را در دانشگاه کیمبریج ادامه داد و در ۱۹۶۵ با تکمیل رساله‌اش با عنوان دین و دولت در

«خوب مسیحی» [نام اعضای یک جنبش ارتدادی در سده‌های یازدهم و هفدهم میلادی].

«Said Nursi and the *Risala-I Nur*», *An Aspect of Islam in Contemporary Turkey, Islamic Perspectives. Studies in Honour of Sayyid Abul A'la Mawdudi*, Leicester: 1979, 313-333.

«سعید نورسی و رساله نور»

Shari'ati, Ali. *On the Sociology of Islam: Lectures*. Transl. from the Persian by Hamid Algar. Berkeley: Mizan Press, 1979.

جامعه‌شناسی اسلام: مجموعه سخنرانی، اثر دکتر علی شریعتی (ترجمه)

«Abu'l-Hasan Djalwa, Mirzā», *EI*, Suppl. Fascs: 1-2, 1980, 23-4.

«میرزا ابوالحسن جلوه»

«Ahrār Khwādja 'Ubayd Allah B. Mahmud Nasir Al-din», *EI*, Suppl. Fascs. 1-2, 1980, 50-2.

«خواجه عبیدالله بن محمود نصیرالدین احرار»

«Atabāt», *EI*, Suppl. Fascs. 1-2, 1980, 94-96.

«عتبات»

Islamic Republic of Iran. Constitution of the Islamic Republic of Iran. Translated and annotated, Berkeley: Mizan press, 1980.

جمهوری اسلامی ایران (قانون اساسی)

The Islamic Revolution in Iran: Transcript of a Four-Lecture Course at the Muslim Institute, London, ed. by K. Siddiqui, London: Open Press, 1980.

انقلاب اسلامی در ایران: رونوشت چهار دوره سخنرانی در انستیتیوی اسلامی

[این کتاب با عنوان و مشخصات زیر به فارسی ترجمه و چاپ شده است:

انقلاب اسلامی در ایران (چهار سخنرانی از حامد الگار). ترجمه مرتضی اسعدی و حسن چیدری، تهران: قلم، ۱۳۶۰.]

«Kubra, Shaykh Abu'l Djannab Ahmad B. 'Umar Nadjm Al Din», *EI*, Vol. V, 1980, 300-301.

«شیخ ابوالجَناب احمد بن عمر نجم‌الدین کبری»

Islam and Revolution: Writings and Declarations of Imam Khomeini. Tr. Algar Hamid, Berkeley: Mizan, 1981, [Rev. by Michael M.J. Fischer,

Twentieth Century Iran», *Scholars, Saints and Sufis* ed. N.R. Keddie, V. California Press, 1972, 231-255.

«نقش مخالفت‌آمیز علما در ایران سده بیستم»

«Some Observations on Religion in Safavid Persia», *Iranian Stud.* 7:iii-iv, 1974, 287-293.

«ملاحظاتاتی چند درباره مذهب در عصر صفوی»

«Bibliographical Notes on the Naqshbandi Tariqat», *Essays on Islamic Philosophy and Science*. ed. by G.F. Hourani, Albany: State Univ. New York press, 1975, 254-259.

«یادداشت‌هایی درباره کتاب‌شناسی سلسله نقشبندی»

«The Naqshbandi Order: a Preliminary Survey of its History and Significance», *SI* 44, 1976, 123-152.

«سلسله نقشبندی: بررسی مقدماتی تاریخچه و اهمیت آن»

«Silent and Vocal Dhikr in the Naqshbandi Order», *Akten VII. Kong. Arabistik. Göttingen*, 1974, 1976, 39-46.

«ذکر قلبی و زبانی نزد سلسله نقشبندی»

«Islāh (IRAN)», *EI*, Vol. IV, 1978, 163-167.

«نهضت اصلاح‌طلبی در ایران»

«Kāshāni», *EI*, Vol. IV, 1978, 695-696.

«آیت‌الله کاشانی»

«Kazaruni, shaykh Abū Ibrāhim B. Shahriyar», *EI*, Vol. IV, 1978, 851-2.

«شیخ ابوابراهیم بن شهریار کازرونی (بنیانگذار فرقه صوفی مرشدیه)»

«Al-Kazimi, Abdal Nabi. B. 'Ali», *EI*, Vol. IV, 1978, 856.

«عبدالنبی بن علی کاظمی (فقیه امامی و محدث)»

«Al-Kazimi, Haydar B. Ibrahim», *EI*, Vol. IV, 1978, 856-7.

«حیدر بن ابراهیم کاظمی (عالم امامی)»

«Kāzim Rashti, Sayyid», *EI*, Vol. IV, 1978, 854.

«سیدکاظم رشتی»

«Al-Kazwini, Nadjm Al-Din 'Abd Al-Ghaffar B. Abd Al-Karīm», *EI*, Vol. IV, 1978, 864-5.

«نجم‌الدین عبدالغفار بن عبدالکریم قزوینی» [قاضی، فقیه و صوفی شافعی]

«Khubmesihis», *EI*, Vol. V, 1979, 41.

«'Abul Fath Mirza», *EIr*, Vol. I, 1985, 286.

«ابوالفتح میرزا» [مؤیدالدوله شاهزاده قاجار]

«Abu'l Fazl Mohammad B. Hasan Kotali», *EIr*, Vol. I, 1985, 280.

«ابوالفضل محمدبن حسن ختلی»

«'Abu'l-Hasan, Esfahāni», *E Ir*, Vol. I, 1985, 302.

«ابوالحسن اصفهانی» [مرجع تقلید شیعه]

«'Abu'l Hasan Khan Mojtahed», *E Ir*, Vol. I, 1985, 310.

«ابوالحسن خان مجتهد»

«'Abu'l Hasan Šamsabadi», *E Ir*, Vol. I, 1985, 311.

«ابوالحسن شمس آبادی»

«'Abu'l-Hasan, Ṭalaqani», *E Ir*, Vol. I, 1985, 314.

«ابوالحسن طالقانی»

«'Abu'l-Wafa Širāzi», *E Ir*, Vol. I, 1985, 394.

«ابوالوفا شیرازی»

«'Abu Ya'qūb Yūsuf B. Ayyūb Hamadāni», *EIr*, Vol. I, 1985, 395.

«ابویعقوب یوسفبن ایوب همدانی»

«Akbari», *E Ir*, Vol. I, 1985, 716.

«[میرزا محمد] اخباری»

«Akund» *E Ir*, Vol. I, 1985, 731-732.

«آخوند» [معنای واژه آخوند]

«Akund Korasani», *E Ir*, Vol. I, 1985, 732-5.

«آخوند خراسانی»

«Akundzada», *E Ir*, Vol. I, 1985, 735-740.

«آخوندزاده»

«Akylar», *E Ir*, Vol. I, 1985, 740.

«اخیار»

«Al-e 'Aba», *E Ir*, Vol. I, 1985, 742.

«آل عبا»

«Angaji», *E Ir*, Vol. II, 1987, 31.

«[حاج میرزا ابوالحسن] انگجی»

«Anis-al-Talebin wa 'Oddat al Salekin», *E Ir*, Vol. II, 1987, 76-77.

«انیس الطالبین و عدة السالکین» [مأخذی درباره مقامات بهاءالدین نقشبندی]

«Anjoman (Religious)», *E Ir*, Vol. II, 1987, 80-82.

Ir.St., 14, 1981, 263-266.]

اسلام و انقلاب: تألیفات و خطابه‌های امام خمینی (ترجمه)

«Al-Kurdi, Muhammad Amin», *EI*, Vol. V, 1981, 486.

«محمدامین کردی» [از سران نقشبندیه]

Razi, ('Abd Allah b. Muhammad) Najm al-Din Dāya al-The Path of God's Bondsmen from Origin to Return (Mersad al- 'ebad men al-Mabda' elāl ma'ad): A Sufi Compendium. (Persian Heritage, 35) Tr. Algar, Hamid, Delmar: Caravan, 1982.

مرصادالعباد من المبدء الى المعاد، تألیف نجم‌الدین رازی (ترجمه)

Society and Economics in Islam: Writings and Declarations of Ayatullah Sayyid Mamud Taleghani. With Annotations and Introduction by Hamid Algar. Tr. Campbell, R., Berkeley: Mizan, 1982, from *Islam wa Malikiyat*. Tehran: 1965, *Partaw-i az Quran*. Tehran: 1964, Sermons and other writings.

جامعه و اقتصاد در اسلام: تألیفات و خطابه‌های آیت‌الله سیدمحمود طالقانی (مقدمه و حواشی)

Abd' Allah, Umar F. *The Islamic struggle in syria*. Foreword and Postscript by Hamid Algar. Berrkeley: Mizan, 1983.

مبارزات اسلامی در سوریه (مقدمه و ضمیمه)

«'Abā», *EIr*, Vol. I, 1985, 50-51.

«عبا»

«'Abd-al Fattāh Garmrūdi, (1200-64/1786-1848)», *EIr*, Vol. I, 1985, 107.

«عبدالفتاح گرم‌رودی (۱۲۰۰-۱۲۶۴ / ۱۸۴۸-۱۸۴۸)»

«'Abd-al Hadi Širazi», *EIr*, Vol. I 1985, 108.

«عبدالهادی شیرازی»

«'Abdallāh Behbahani», *EIr*, Vol. I, 1985, 190-193.

«عبدالله بهبهانی»

«'Abdallah Mazandarani», *EIr*, Vol. I, 1985, 200-202.

«عبدالله مازندرانی»

«'Abu'l Baqa, *EIr*, Vol. I, 1985, 266.

«البقاء»

Inc., 1934.

طب در ایران

«A Treatise on the Bezoar Stone by the Late Mahmud ibn Masud the Imad-ul-Din the Physician of Ispahan», Translated from the original Persian, *Annals of Medical History*, N.S. 7, 1935, 73-80.

«رساله‌ای درباره سنگ پادزهر، تألیف مرحوم عمادالدین محمودبن مسعود پزشک اصفهانی» (ترجمه از فارسی) «Bahā-ul-Douleh and His Quintessence of Experience», *Annals of Medical History*, N.S. 10, 1938, 261-265.

«بهاءالدوله و ماحصل تجربه‌هایش»

«Jundi-Shapur, a sassanian University», *Proc. of the Royal Soc. of Med.* 32, 1939, 1033.

«جندی شاپور: دانشگاه عهد ساسانیان»

A Medical History of Persia and the Eastern Caliphate from the Earliest Times until the Year A.D. 1932. Cambridge (Eng.): University press, 1951. [For criticism see: G.E.Von Grunebaum in *JNES*, V.12, 1953, 142-143.

تاریخ پزشکی ایران و خلافت شرقی از آغاز تا سال ۱۹۳۲

[این کتاب با عنوانها و مشخصات زیر به فارسی ترجمه و چاپ شده است:

تاریخ پزشکی ایران، از دوره باستان تا سال ۱۹۳۱. ترجمه محسن جاویدان، مقدمه محمودنجم آبادی، تهران: اقبال، ۱۳۵۲؛ تاریخ پزشکی ایران و سرزمینهای خلافت شرقی. ترجمه باهر فرقانی، ویرایش محمدحسین روحانی، تهران: امیرکبیر، ۱۳۵۶؛ «تاریخ طب در ایران»، ترجمه عباس اقبال، یغما س ۱۴ ش ۱ ص ۴۵-۴۲، ۵۵-۶۰، ۱۶۳-۱۶۰.

«Persian Science», *The Legacy of Persia*, Edited by A.J.Arberry, Oxford: Clarendon Press, 1953, 292-317.

«علم ایرانی»

[این مقاله با عنوان و مشخصات زیر به فارسی ترجمه و چاپ شده است:

«علم ایرانی»، میراث ایران، ترجمه احمدبیرشک، تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۴۶، ۴۴۷-۴۸۰.]

«Persian Tibb», *Hamdard Medical Digest* 3, I-II, 1959, 139-148.

«انجمن (دینی)»

«Anjoman-e-Sa'adat», *E Ir*, Vol.2, 1987, 89.

«انجمن سعادت» [انجمن ایرانیان مهاجر در استانبول]

«Anjoman-e Tabliqat-e-Eslami», *E Ir*, Vol. II, 1987, 90.

«انجمن تبلیغات اسلامی»

«Anqaravi», *E Ir*, Vol II, 1987, 100.

«انقروی» [رسوخ‌الدین اسماعیل بن احمد انقروی]

«Aqa (or Aga) Bozorg Tehrani», *E Ir*, Vol.II, 1987, 169-170.

«شیخ آقا بزرگ تهرانی»

«Aqa Khan», *E Ir*, Vol.II, 1987, 170-5.

«آقاخان» [لقب امامان اسماعیلیه]

منابع ۵۹ س ۱۳۵۶ ش ۴۳ ص ۴۲۹؛ ۶۲ (مصاحبه، کیهان هوایی، ش ۱۳، ۷۹۷، مهر ۱۳۶۷، ص ۱۲)؛ ۹۰ س ۱۶ ش ۱ و ۲ و ۳ ص ۱۳۱؛ ۱۳۸ ج ۴ و ۵؛ ۱۵۰ س ۱۹۶۶-۱۹۷۰، ۱۹۷۲-۱۹۷۳، ۱۹۷۴-۱۹۷۵، ۱۹۷۶-۱۹۷۶ و ۱۹۸۰ و ۱۹۸۵؛ ۱۵۲ ج ۵ و ۶ و ۹.

الگود، سیریل لوید [siril loyd elgud]

Elgood, Cyril Loyd

(۱۸۹۲-۱۹۷۰)، طب ایرانی - اسلامی.

در انگلستان به دنیا آمد. در دانشگاه آکسفورد تحصیل کرد.

از ۱۹۲۶ تا ۱۹۳۱ در خدمت سفارت انگلیس در تهران بود و در همان سالها در تهران و بعضی شهرهای دیگر خاورمیانه طبابت می‌کرد. در جوانی به هنر و ادبیات ایران علاقه‌مند شد و بر اثر توصیه ادوارد براون به مطالعه علم پزشکی ایران در سده‌های میانه پرداخت و در پزشکی ایران در دوره بعد از حمله مغول تبحر یافت. هنگام اقامت خود در تهران یک سلسله رساله‌های علمی بر اساس متون عصر صفوی به رشته تحریر در آورد که در زمینه معالجه پاره‌ای از بیماریهای بومی است.

آثار

«On the Significance of Al-Baras and Al-Bahaq», *JASB*, N.S.27, 1931, 177-181.

«درباره اهمیت برص و بهق»

«A Persian Manuscript Attributed to Rhazes», *JRAS*, 1932, 905-909.

«دستنویسته‌ای فارسی منتسب به رازی»

Medicine in Persia. New York: P.B.Hoeber

«طب ایرانی»

«Ali B. Al-Abbās Al-Madjusi», *El*, Vol. I, 1960, 381.

«علی بن العباس المجوسی»

«Tibb-ul-Nabbi or Medicine of the Prophet», being a translation of two works of the same name, I. the *Tibb-ul-Nabbi* of Al-Suyuti, II. the *Tibb-ul-Nabbi* of Mahmud bin Mohamed al-Chaghayni, together with introduction, notes and a glossary. *Osiris* 14, 1962, 33-192.

«طب النبی» (ترجمه)

Safavid Surgery. Oxford Pergamon Press, 1966.

جراحی در عصر صفویه

«Persian Gynaecology», *Medical History* 12, 1968, 408-412.

«بیماریهای زنان در ایران»

Safavid Medical Practice Or the Practice of Medicine, Surgery and Gynaecology in Persia between 1500 A.D. and 1750 A.D. London: Luzac, 1970.

طبابت در عصر صفویه یا طب، جراحی و بیماریهای زنان در ایران بین سالهای ۱۵۰۰ تا ۱۷۵۰

منابع ۲ ص ۴۳۹؛ ۱۲ ج ۱ ص ۱۶۶ و ج ۲ ص ۸۴ و ج ۳ ص ۷۹؛ ۳۴؛ ۵۹ س ۱۳۵۲ ص ۱۷۸ و س ۱۳۵۶ ش ۴۱ و ۴۲ ص ۲۰۰؛ ۸۵ ج ۱ ص ۴۰۳؛ ۱۲۵ ج ۶ ص ۳۰؛ ۱۳۸ ج ۱؛ ۱۵۰ س ۱۹۵۵-۱۹۶۱، ۱۹۶۵-۱۹۶۶، ۱۹۷۰-۱۹۷۶، ۱۹۸۰-۱۹۸۱ ج ۲ ص ۸۷۸؛ ۱۵۲ ج ۲ و ۶ و ۹.

الله بخش شیخ [allah bakhsh seyyx]

Allah Bakhsh Sheikh

(۱۹۳۲-)، زبان و ادب فارسی.

۵ فوریه در شهر احمدآباد، ایالت گجرات هند به دنیا آمد. در دانشگاه گجرات درس خواند و به دریافت فوق لیسانس زبان و ادبیات فارسی نایل آمد. به زبانهای اردو، گجراتی، فارسی، عربی و انگلیسی آشنایی دارد. نخست در پرکاش کالج^۱ و سپس در دانشگاه گجرات به تدریس زبان و ادبیات فارسی مشغول بوده است.

آثار

دستور زبان فارسی. (به زبان گجراتی)

دیوان غالب. (به زبان گجراتی)

گلدسته فارسی. (برای تدریس در دبیرستانها)

منبع ۶۷ ج ۲ ص ۲۰.

آلمانی، آنری رنه دو [ānri rene dālmāni]

Allemagne, Henry René de

باستان شناسی

از اهالی فرانسه که علاقه خاصی به جمع آوری آثار و اشیای قدیمی مشرق زمین خصوصاً ایران داشت و به منظور جمع آوری آثار تازه ای برای مجموعه خود چند بار به شرق سفر کرد. در ۱۸۹۸ به ترکستان رفت و پس از سیاحت سمرقند، بخارا، خیوه و عشق آباد، به فرانسه مراجعت کرد. در ۱۸۹۹ مجدداً به عشق آباد رفت و به همراه یکی از فرانسویان موسوم به سزاری^۲ که کارمند گمرک ایران بود عازم خراسان شد و در شهرهای مشهد، نیشابور، سبزوار و قوچان به سیاحت پرداخت. با اجازه والی خراسان کاوشهایی در خرابه های یک شهر قدیمی نزدیک قوچان به عمل آورد. در ۱۹۰۷ مقارن سلطنت محمدعلی شاه از طرف وزارت فرهنگ فرانسه مأمور مطالعه و بررسی در آثار و ابنیه باستانی ایران گردید. از طریق ترکستان و عشق آباد عازم ایران شد و مدتی را در میان ایل بختیاری گذراند.

آثار

«Tapis de prière de la Perse», (Collection du Musée, Arts decoratifs), *RAD*, no.15, 1894-95.

«سجاده قالیچهای ایرانی»

Catalogue d'un grand et beau tapis de Perse du 15e siècle. dont la vente aura lieu Hotel Drouot, Juin 1909, Paris: 1909.

کاتولوگ یک قالی نفیس و زیبای ایرانی متعلق به سده پانزدهم

Du Khorassan au pays des Backhtiaris. Trois mois de voyage en perse. 4 vols. Paris: 1911, Vol. I. La Perse géographique et sociale, II. Les femmes persanes. L'art en Perse, III. De Paris a Ashkabad et Teheran, IV. De Teheran à Qum- Isfahan, Teheran la mer Caspienne.

از خراسان تا دیار بختیاریه. سه ماه سفر در ایران. ۴ جلد: ج ۱. ایران از نقطه نظر جغرافیایی و اجتماعی، ج ۲. زنان ایرانی. هنر ایرانی، ج ۳. از پاریس به عشق آباد و تهران، ج

کرد. در این رساله اوضاع صنعتی ایران را در آغاز سده بیستم به خوبی مجسم کرده است.

آثار

«Rapport sur une Mission Scientifique en Perse», *Nelle Arch. des Mission Sci.* 16, Fase. 4, 1908, 1-110.

«گزارش مأموریتی علمی در ایران»
منابع ۶۶ ج ۱ ص ۲۸۰-۲۸۱؛ ۹۶ ج ۳ ص ۲ ص ۳۸۸؛
۱۵۲ ج ۳ و ۴ و ۹.

الول ساتن، لارنس پل [lārens pol elvel sāten]
Elwell Sutton, Lawrence Paul

(۱۹۱۲-۱۹۸۴) ادبیات و زبانهای خاور دور و نزدیک، نفت، سیاست.

دربالی لیکلی^۱ (انگلستان) به دنیا آمد. پس از اتمام تحصیلات متوسطه در وینچستر^۲ برای فراگیری زبان فارسی و عربی وارد مدرسه مطالعات شرقی و افریقایی دانشگاه لندن شد و در ۱۹۳۴ با درجه ممتاز در رشته زبان عربی فارغ التحصیل گردید.

در ۱۹۳۵ برای کار در شرکت نفت ایران و انگلیس به آبادان رفت و تا ۱۹۳۸ در این شرکت کار می کرد. آشنایی او با تاریخ این شرکت و روابط پیچیده آن با دولت ایران، سبب شد که در این مورد کتابی بنویسد. از ۱۹۳۸ تا ۱۹۴۳ در رادیو بی بی سی به عنوان متخصص زبان فارسی و ویراستار بخش «شنوندگان عربی» کار می کرد. از ۱۹۴۳ تا ۱۹۴۷ در سفارت بریتانیا در تهران به کار مشغول بود. آثار او در مورد این سالها بویژه درباره بحران آذربایجان و حکومت مرکزی ایران و حکومت مشروطه، برای دانشجویانی که در زمینه تاریخ نوین ایران کار می کنند بسیار سودمند است.

در ۱۹۵۲ کرسی استادی زبان فارسی دانشگاه ادینبرا^۳ در اختیار او قرار گرفت و تا ۱۹۸۲ در آنجا تدریس می کرد او نه تنها در زمینه زبان فارسی و عربی اطلاعات وسیعی داشت بلکه در بیشتر زبانهای باستانی و نو خاورمیانه و خاور نزدیک تبحر داشت و زبان ارمنی و پهلوی را نیک می دانست. کتبه شناس، خطاط و بازیگر تئاتر هم بود، دوازده کتاب و یکصد مقاله نوشته است. ۲ سپتامبر در ادینبرا درگذشت.

آثار

۴. از تهران به قم و اصفهان، تهران و دریای خزر. [این کتاب با عنوان و مشخصات زیر به فارسی ترجمه و چاپ شده است:

سفرنامه از خراسان تا بختیاری. ترجمه علیمحمد فره وشی. تهران: امیرکبیر لابن سینا، ۱۳۳۵.]

Les Nouvelles Collections de l'Union Centrale des Arts decoratifs. 19ème serie, tapis, tissus et faïences orientales. Paris: Guérinot, 1911.

مجموعه های جدید اتحادیه مرکزی هنرهای تزئینی «Les faïences persanes», *A Arti*, Juillet 1912, 229-232.

«سرامیک های ایرانی»

Conférence Sur La Perse. Situation économique, mœurs et monuments. Paris: Alcan, 1913.

کنفرانس درباره ایران، موقعیت اقتصادی، آداب و رسوم و یادمانها

Reminiscence d'orient: Turquie, Perse et Syrie. ouvrage contenant trente planches en phototypie et six planches coloriées à l'aquarelle. Paris: Chez l'auteur, 1939.

خاطرات شرق: ترکیه، ایران و سوریه

La Maison d'un vieux collectionneur. Présentée par M. Guillaume Janneau... avec la collaboration du Dr. Jean Vinchon, de Lou Terapiano et de Douroff. Psychologie du Collectionneur, (préface par René Thiebaut. Dessins d'ornement de Jean Kerhar). Paris: Grund, 1948.

خانه یک کلکسیونر سالخورده (با همکاری)

منابع ۸۸ س ۱۱ ش ۵۹ ص ۳۱۲-۳۱۳؛ ۹۶ ج ۳ ص ۳۷۱؛ ۱۱۷ ج ۲ و ۳؛ ۱۲۵ ج ۱ ص ۴۸۶؛ ۱۵۱ ج ۱ ص ۳۱۵؛ ۱۵۲ ج ۳ و ۴ و ۹؛ ۱۵۸ ج ۱ ص ۳۱۵؛ سفرنامه از خراسان تا بختیاری. ترجمه علی محمد فره وشی. تهران: امیرکبیر/ ابن سینا، ۱۳۳۵.

المر [olmer]

Olmer, L.J.

صنعت در ایران

از اهالی فرانسه، چندین سال معلم مدرسه دارالفنون تهران بود و تا اواخر دوره قاجاریه دروس فیزیک و شیمی را در این مدرسه تدریس می کرد. نتیجه تحقیقات خود را به صورت رساله ای تنظیم و منتشر

1. Ballylickey

2. Winchester

3. Edinburgh

Persian Proverbs. London: J. Murray, 1954.

ضرب‌المثلهای فارسی

Persian Oil. A Study in Power Politics. London: Lawrence and Wishart, 1955; P.-Russian translation: Moscow: 1956; Chinese translation, Peking: 1958.

نفت ایران، پژوهش در سیاست قدرت

«The Persian Metres», 24 *Int. Cong. Or.*, 1957.

اوزان شعر فارسی

«Nationalism and Neutralism in Iran», *MEJ* 12, 1958, 20-32.

ملی‌گرایی و بی‌طرفی در ایران

«Der Iranische Nationalismus», *Bustan* 3, 1962, 10-13.

ملی‌گرایی ایرانی

«Parleying with the Russians in 1827», *RCAJ* 49, 1962.

مذاکره با روسها در سال ۱۸۲۷ء

Elementary Persian Grammar. Cambridge: (Eng.) University Press, 1963.

دستور زبان مقدماتی فارسی

An Eighteenth Century Caspian Dialect. Melanges H. Massé, 1963.

یکی از گویشهای سدهٔ هیجدهم سواحل خزر

The Vafsi Dialect, (North-Western Persia). 1963.

گویش وفسی (گویش شمال غربی ایران)

«The Role of the Darvish in the Persian Folk-Tale», *Proc. XXVI Int. Cong. Or.*, 1964, II, 1968, 200-203.

نقش درویش در داستانهای عامیانهٔ فارسی

Key to Elementary Persian Grammar. Cambridge: University Press, 1966.

راهنمای دستور زبان مقدماتی فارسی

«The Iranian Press, 1941-47», *Iran* 6, 1968.

مطبوعات ایرانی در سالهای ۱۹۴۱-۱۹۴۷ء

«The Omar Khayyam Puzzle», *JRCAS* 55, 1968.

معمای عمرخیام

«The Unfortunate Heroine in Persian Folk Literature», *Yad-name-ye Irani-ye Minorsky*, 1969, 37-50.

«The Tigris above Baghdad», *GJ* LX, 1922, 21-40.

دجله بالای بغداد

«Specimens of Arabic and Persian Palaeography», selected and annotated by A.J. Arberry, London: India Office, 1939, [Review in *BSOAS* X, 1940-42, 802.]

نمونه‌هایی از خط‌شناسی خطوط باستانی عربی و فارسی (بررسی)

Colloquial Persian. London, New York: 1941; Reprinted Sept. 1943.

زبان فارسی محاوره‌ای

Modern Iran. London: G. Routledge and Sons, 1941, Appendices I. Constitutional Law of Dec. 30, 1906, II. supplementary Constitutional Law Oct. 8, 1907, III. Factory Act of Aug 10, 1936. IV. Saadabad Pact of July of 1937. London: Routledge, 1944.

ایران نو

[این کتاب با عنوان و مشخصات زیر به فارسی ترجمه و چاپ شده است:

رضاشاکبیر یا ایران نو. ترجمهٔ عبدالعظیم صیوری، تهران: ۱۳۳۵، با مقدمه جهان‌شاه صالح، تهران، شهریور ۱۳۴۴.]

«Iran and the Modern World», *JRCAS*, Vol. XXIV, April 1942, 120-8.

ایران و دنیای نو

«The Press in Iran Today», *RCAJ* July-Oct., 1948, 209-19.

مطبوعات در ایران امروز

«Political Parties in Iran, 1941-48», *MEJ* 3, 1949, 45-62, Discussion of post war politics in Iran based entirely on Iranian. pro-Soviet and pro-Western parties.

احزاب سیاسی ایران در سالهای ۱۹۴۱-۱۹۴۸ء

Khānom, Mash'di Galeen, *The Wonderful Sea-Horse, and other Persian Tales*. London: G. Bles, 1950.

اسب دریایی شگفت‌انگیز و دیگر قصه‌های ایرانی (ترجمه)
A Guide to Iranian Area Study. 1952. [For Criticism See G.E. Von Grunbaum in *JNES* 13, 1954, 207.]

راهنمای مطالعهٔ نواحی ایران

- «ادیب پیشاوری، سید احمد»
 «Amiri, Mirza Muhammad Sadiq, Adib-Al-Mamalik», *El. Fra. Suppl. Livraison 1-2*, 1980, 73.
- «امیری، میرزا محمد صادق ادیب‌الممالک»
 «Arif, Mirza, Abu'l-Kasim», *El. Fra. Suppl. Livraison 1-2*, 1980, 83-84.
- «عارف، میرزا ابوالقاسم»
 «Ashraf Al-Din Gilani», *El. Fra. Suppl. Livraison 1-2*, 1980, 91.
- «اشرف‌الدین گیلانی» [روزنامه‌نگار و شاعر ایرانی]
 «A Royal Timurid Nativity Book», *Logos Islamikos: Studia Islamica in Honorem Georgii Michaelis Wickens*. Ed. R.M. Savory & D.A. Agius. Toronto: Pontifical Institute of Mediaeval Studies. 1984 (Papers in Medieval Studies, 6) 119-136 (Astrological MS in Welcome Institute, London).
- «کتابی درباره زادگاه شاهان تیموری»
 «Abadan», *Elr*, V. 1, 1985, 51.
- «آبادان»
 «Adab», *Elr*, V. 1, 1985, 444-445.
- «ادب» [روزنامه هفتگی مصور که توسط ادیب‌الممالک در تبریز منتشر می‌شد]
 «Adalat», *Elr*, V. 1, 1985, 447.
- «عدالت» [نام چند نشریه]
 «Adamiyat», *Elr*, V.I, 1985, 448.
- «آدمیت» [نام دو نشریه ایرانی]
 «Adl-e Mozaffar», *Elr*, V. I, 1985, 462.
- «عدل مظفر» [روزنامه‌ای هفتگی در همدان که در سال ۱۹۰۶ به کوشش دکتر حسن خان طیب محلی و با حمایت فرماندار محلی ظهیرالدوله منتشر می‌شد]
 «Aftab», *Elr*, V. 1, 1985, 592.
- «آفتاب» [مجله علمی و ادبی ماهانه که در اصفهان توسط میرزا محمدخان سنجری تهرانی منتشر می‌شد]
 «A'ina-ye Gsaybnomā», *Elr*, V.I, 1985, 692.
- «آینه غیب‌نما» [نام یک نشریه]
 «Kışsa», *El*, V. 5, 1986, 197-201.
- «قصه»
 «Kurrat AL-'Ayn. Fatima Umm Salma», *El*, V. 5, 1986, 502.
- «قُرّة‌العین، فاطمه امسلا» (با همکاری)
- «قهرمان زن بدقبال در ادبیات عامیانه فارسی»
 «Magic and the Supernatural in Persian Folk-Literature», *Ve Congres International d'Arabisans et d'Islamisanus Actes*, 1970, 189-196.
- «سحر و جادو و ماوراءالطبیعه در ادب عامیانه فارسی»
 «The Influence of Folk-Tale and Legend on Modern Persian Literature», *Iran and Islam In Memory of V. Minorsky*, Edinburgh: 1971, 247-54.
- «تأثیر افسانه و داستان عامیانه بر ادبیات فارسی نوین»
 «Persian Armorial Inscriptions», *Actas IV Congresso de Estudos Arabes e Islâmicos*, 1968, (1971), 573-576; «Persian Armour Inscriptions», *Islamic Arms and Armour*. Ed. Elgood. London: 1979, 5-19.
- «کتیبه‌های رزمی فارسی»
 «The Foundations of Persian Prosody and Metrics», *Iran* 13, 1975, 75-97.
- «شالوده‌های علم عروض و اوزان فارسی»
 «Al Biruni on the Astrolabe», *Commun. Vol. Biruni, Int. Cong. Teh.*: 1976, 113-28.
- «نظر بیرونی درباره اسطرلاب»
 «Family Relationships in Persian Folk-Literature», *Folklore* 87, 1976.
- «روابط خانوادگی در ادبیات عامیانه فارسی»
 «Mountain and Plain Contrasts in Persian Folk-Literature», *Studia Fennica* 20, 1976, 331-337.
- «تباین کوه و دشت در ادبیات عامیانه ایران»
The Persian Metres. Cambridge U.P., 1976.
- «اوزان فارسی»
The Horoscope of Asadullah Mirza. A Specimen of Nineteenth Century Persian Astrology. Leiden: Brill, 1977.
- «زایچه اسدالله میرزا، نمونه‌ای از علم نجوم ایرانی در سده نوزدهم»
 «The Iranian Revolution», *International Journal* 34, 3, 1979, 391-407.
- «انقلاب ایران»
 «Adib Pishawārī, Sayyid Ahmad», *El. Fra. Suppl. Livraison 1-2*, 1980, 41.

XVII, Num.4.

آلوی، ژوزف [žozef alevi]

Halèvy, Joseph

(۱۸۲۷-۱۹۱۷)، باستان‌شناسی، زبانهای سامی.

۱۵ دسامبر در ادرنه (آدریانوپل) به دنیا آمد. وی یهودی‌الصل بود و در رشته زبانهای سامی، کتیبه‌خوانی و باستان‌شناسی تحصیل کرد. با حمایت بنیاد وحدت جهانی اسرائیلی^۱ به منظور مطالعه درباره قوم فلاشا^۲ (یهودیان حبشه) از اتیوپی دیدن کرد. نتایج علمی این سفر آلوی در زمینه زبان و ادبیات و رسوم فلاشاه توجیه آکادمی کتیبه‌ها و ادبیات فرانسه را جلب کرد و متعاقب آن به وی ماموریت داده شد تا برای اکتشاف کتیبه‌های سبایی به جنوب عربستان سفر کند. دستاورد علمی این سفر اکتشافی ۶۸۶ کتیبه بود که بخشی از آنها به زبان (Minean)، از خانواده زبان سبایی، نوشته شده بود. آلوی عقیده داشت که سومریها موجودیت تاریخی نداشته‌اند و متون منسوب به آنها همان متون بابلی است که به رمز تحریر شده است. این تحقیقات نه تنها برای دانش زبان و فرهنگ سبایی بلکه برای مطالعات کتاب مقدس نیز حائز اهمیت بسزایی بوده است. او اولین کسی بود که نوشته‌های صنعا را تفسیر کرد و نشانه‌های رمزی خط میخی را در فرهنگ علمی ویژه‌ای منتشر ساخت. وی اشعار شیرلر، بایرون، ویکتور هوگو و دیگران را به زبان عبری ترجمه کرده است.

آلوی کار خود را به عنوان معلم عبری در زادگاهش آغاز کرد و بعدها نیز کار تدریس را در بخارست و دیگر شهرهای رومانی ادامه داد. ۱۸۷۹، در اِکول پراتیک پاریس به تدریس زبان اتیوپیایی مشغول و در همان سال کتابدار انجمن آسیایی پاریس شد. در ۱۸۹۳ مجله کتیبه‌شناسی سامی و تاریخ باستان^۳ را بنیان نهاد. وی مقاله‌های زیادی راجع به کتیبه‌های سامی و مطالعات کتاب مقدس در این نشریه چاپ رسانید.

آثار

Rapport sur une mission archéologique dans le Yemen. 1872.

1. Alliance Israelite Universelle

2. Falasha

3. *Revue Semitique d' Epigraphique et d' Histoire Ancienne*«Lankoran (Lendoran)», *EI*, V. 5, 1986, 656-7.

«لنکران» [منطقه‌ای در باکو واقع در آذربایجان شوروی] (با همکاری)

«Luli», *EI*, V. 5, 1986, 816-819.

«لولی» [نام یکی از طوایف کولی] (با همکاری)

«تاریخچه تئاتر در ایران»، سخن، ش ۷، خرداد ۱۳۳۵، ص ۲۹۲-۲۸۸؛ ش ۴، تیر ۱۳۳۵، ص ۳۹۱-۳۸۳.

افسانه‌های ایرانی. ترجمه علی جواهر کلام، تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۴۱.

«نسخه‌های خطی فارسی در اسکاتلند»، ترجمه مهوش ابوالضیاء، راهنمای کتاب، ج ۷، س ۱۳۴۳، ص ۴۴-۳۶.

«نسخه نویافته رباعیات خیام»، ترجمه عمرعلیشاه، راهنمای کتاب، ش ۱۱، س ۱۳۴۷، ص ۱۸۳-۱۸۹.

درباره‌اش

«A Bibliography of the Works of L.P. Etwell-Sutton», *Qajar Iran: Political, Social and Cultural Change 1800-1925*. Ed. E. Bosworth & Hillenbrand, Edinburgh: Edingurgh University Press, 1983, XVII-XXV.

«کتابشناسی آثار الول ساتن»

«Safiri, Floreeda. In Memoriam Laurence Paul Etwell-Sutton (1912-1984)», *Jr. St.* 17. 1984, 485-487.

«یادنامه لارنس پل الول ساتن (۱۹۱۲-۱۹۸۴)»

Hillenbrand, C. «Obituary: Professor L.P. Etwell-Sutton (1912-84)», *British Society for Middle Eastern Studies Bulletin* II, 1984, 212-213.

«به مناسبت درگذشت ال. پی الول ساتن» (۱۹۱۲-۱۹۸۴) Bosworth, [C] E. «Obituary. Professor L.P. Sutton, B.A.», *Iran* 23, 1985, III-IV.

«به مناسبت درگذشت پروفیسور ال. پی. ساتن»

منابع ۴ ص ۱۲؛ ۱۳ ص ۱؛ ۳۰۳ ج ۲ ص ۴۵، ج ۳ ص ۲۸ و ۲۲۹؛ ۱۵ ص ۵۲۹ و ۵۵۳؛ ۴۵ ج ۱ ص ۱۰۳ و ۱۰۵ و ۱۲۴۶؛ ۶۸ ج ۲ ص ۱۷۳۴؛ ۹۰ س ۱۲ ش ۷ و ۸ ص ۴۴۴؛ ۱۲۵ ج ۶ ص ۴۳-۴۲؛ ۱۳۶ ج ۱ ص ۱۳۸ ج ۱، ۱۵۰ س ۱۹۶۵-۱۹۶۱، ۱۹۶۵-۱۹۵۶، ۱۹۵۵-۱۹۰۶، ۱۹۶۶-۱۹۷۴، ۱۹۷۴-۱۹۷۳، ۱۹۷۲-۱۹۷۱، ۱۹۷۵-۱۹۷۶، ۱۹۸۰-۱۹۸۵، ۱۹۸۶، ۱۵۱ ج ۷ ص ۵۲۶۵۱ و ۵۲۶۵۲ ج ۱، ۲، ۳، ۵، ۶، ۷، ۸ و ۹؛ رضاشاه کبیر یا

ایران نو، ص ۲۵؛

Iranian Studies. Autumn 1984, V.

Mélanges de critique et d'histoire relatifs aux peuples sémitiques. Paris: Maisonneuve, 1883.

جنگ انتقادی و تاریخی در باره اقوام سامی

Aperçu gramatical de l'allographie assyro-babylonienne... (In International congress of orientalis. 6th), Leyden: 1883; Leide: 1885.

نگرش دستوری به متون جعلی آشوری - بابلی

«Note sur l'origine de l'écriture perse», *JA*, 1885, 480-502.

یادداشتی درباره منشأ خط فارسی»

«Petits problèmes» (Deuxième serie), *REJ*, t. 15, Paris: 1887, 289-292.

مسائل کم اهمیت»

«Sur deux inscriptions cunéiformes sur le règne de Nabonid et la prise de Babylon par Cyrus», *CRAIBL X*, 1888, 261-265.

«دو کتیبه میخی در باره سلطنت نبونید و تصرف بابل به دست کوروش»

«Les textes cunéiformes de la collection de M. Sarzec», transcrits, rétablis en assyrien populaire et traduits, *RTPH. AEA*, Vol. II, 1889, 171-211.

«مجموعه متون میخی سارزک (آوانویسی و رونویسی و اصلاح به زبان آشوری محاوره‌ای)»

«Une inscription araméenne de Cilicie», *Rev. Sem.* 1, 1893, 183-6.

«یک کتیبه آرامی در کیلیکیا»

«L'influence du Pentateuque sur l'Avesta», *Rev. Sem.*, t. 4, 1896, 164-171.

«تأثیر اسفار خیمه بر اوستا»

«Traces d'influence indo-parsie en Abyssinie», *Rev. Sem.* 4, 1897, 258-265.

«نشانه‌هایی از تأثیر هند و پارسی در حبشه»

«Une inscription araméenne d'Arabissos», *Rev. Sem.* 6, 1898, 271-3.

«یک کتیبه آرامی...»

Tell El-Amarna Tablets, la correspondance d'Aménophis III et d'Aménophis IV. Lettres babyloniennes trouvées à Tell El-Amarna. Transcrits et traduites par J. Halévy, Paris: E. Leroux, 1899.

لوحه‌های تل‌العمارنه، مکاتبات آمنوفیس سوم و آمنوفیس

گزارش هیأت باستان‌شناسی اعزامی به یمن

«Sur le nom d'Achura-Mazda», *BSLP*, t. 2, 1872-75, 133-147.

«در باره نام اهورا مزدا»

«La ville de Rhages (rhagoe) dans le premier Fargard du Vendidad», *BSLP*, t.2 1872-75, 190.

«رغا (ری) در فرگرد یکم و ندیداد»

Voyage au Nadjran. 1873.

سفر به نجران

Mélanges d'épigraphie et d'archéologie sémitiques. Imprimerie nationale, 1874.

جنگ کتیبه‌شناسی و باستان‌شناسی سامی

Observations critiques sur les prétendus touraniens de la Babylonie. Paris: 1874.

نگرشی انتقادی در باره به اصطلاح تورانیان بابل

La prétendue langue d'Accad est-elle touranienne? Réplique a m. Fr.Lenormant... Paris: E.Leroux, 1875.

آیا زبان اکدی تورانی است؟

«Nouvelles considérations sur le syllabaire cunéiform», *JA*, t.58, 1876, 201-380.

«ملاحظات نو در باره خط میخی هجایی»

La nouvelle évolution de l'accadism. Paris: E. Leroux, 1876-78.

تحول جدید اکدشناسی

Recherches antiques sur l'origine de la civilisation babylonienne. 1876.

تحقیقات باستانی درباره خاستگاه تمدن بابلی

«Cyrus et le retour de l'exil», étude sur deux inscriptions cunéiformes relatives au règne de Nabonide et à la prise de Babylonie par Cyrus, *REJ* I, 1880, 9-31.

«کوروش و بازگشت از تبعید»، بررسی دو کتیبه میخی درباره سلطنت نبونید و تصرف بابل به دست کوروش

Documents religieux de l'Assyrie & de la Babylonie. Texte assyrien (en caractères hébreu) traduction et commentair par J. Halevy. Paris: Maisonneuve, 1882.

اسناد دینی آشوری و بابلی (ترجمه و تفسیر)

«Cyrus et l'origine des Achemenides», *Muséon* II, 1883, 247-268.

«کوروش و خاستگاه هخامنشیان»

E.Leroux, 1912. [For criticism see: Thureau Danguin. *RAss.*, V. 10, 1912, 184-196.]

خلاصه متون جعلی آشوری - بابلی

«Mes doutes sur l'introduction de Burzoe au livre de *Kalila-wa-Dimna*», *Rev. Sem.* 21, 1913, 53-72.

تردیدهای من درباره مقدمه برزویه بر کلیله و دمنه»

«Le royaume héréditaire de cyrus», *ACIO*, VIII, t. 2, 153-163.

«سلطنت موروثی کوروش»

الخورق و سنمار. ۱۹۰۷.

السامیون فی القرآن. ۱۹۰۸.

اسم النحل و العسل فی اللغات السامیه. ۱۹۱۰.

مفردات سامیه مجهوله. ۱۹۱۰.

الاسم السامی للفرس. ۱۹۱۳.

الحروف الساكنة فی اللغات السامیه. ۱۹۱۴.

درباره اش

Lenormant, Français. *La langue primitive de la chaldée et les idiomes touraniens*. Étude de philologie et d'histoire suivie d'un glossaire accadien, Paris: Maisonneuve, 1875. A reply to observations critiques sur les prétendus touraniens de la Babylonie, by Joseph Halévy.

زبان ابتدایی کلد و اصطلاحات تورانی .

Sidersky, David. *Quelques portraits de nos maitres des études sémitiques*. Paris: Librairie orientale Paul Geuthner, 1937.

چهره‌هایی از استادان مطالعات سامی‌شناسی

Haiyim Habshush. *Travels in Yemen. An Account of Joseph Halevy's Journey to Najran in the Year 1870*. Written in San'ani Arabic by his Guide, Hayyim Habshush. Jerusalem: 1941.

سفرها در یمن. گزارش سفر آلوی به نجران در ۱۸۷۰
منابع ۳۸؛ ۳۴ ج ۲ ص ۴۲؛ ۴۵؛ ۴۸؛ ۵۳ ج ۱ ص
۲۱۹؛ ۱۱۷ ج ۱ و ۲؛ ۱۲۵؛ ۷ ص ۲۵۸-۳۵۹؛ ۱۳۴ ج
۲۴ ص ۶۷؛ ۱۳۷ ج ۷ ص ۱۸۵؛ ۱۴۳ ج ۲ ص ۴۱۸ ج
۶ ص ۵۱۷؛ ۱۵۱ ج ۳ ص ۵۴۰؛ ۱۵۲ ج ۱ و ۲ و ۵ و ۶ و ۷؛
۱۵۸ ج ۲ ص ۱۸۸۸؛ ۱۶۴ ص ۶۵۱

الیافی، عبدالکریم [abdolkarim alyāfi]

Al-Yafi, Abdul-Karim

(۱۹۱۹-)، ادبیات عرب، جامعه‌شناسی.

در حمص (سوریه) به دنیا آمد. تحصیلات ابتدایی را

چهارم (آوانویسی و ترجمه)

Le sumerisme et l'histoire babylonienne. E. Leroux, 1901.

سومرشناسی و تاریخ بابلی

Te'ezaza Sanbat, commandements du Sabbat. Accompagné de six autres écrits pseudo épigraphiques admis par les Falachas or Juifs d'Abyssinie Texte éthiopien publié et traduit par J. Halevy. Emile Bouillon, Paris: 1902.

فرامین سبط، همراه با شش نوشته کتیبیه مانند مورد قبول
فلاشاها یا یهودیان حبشه (ترجمه و چاپ)

Etudes évangéliques. 1903. [For criticism see: Hergmann. *OLZ*, Vol. 7, 1904, 20-23, Note by J. Halevy, 148-149.]

مطالعات انجیلی

«Notes et conjectures sur le Pehlevi», *Rev. Sem.*, Avril, 1904.

«یادداشتها و فرضیاتی در باره زبان پهلوی»

Encore l'inventeur d'un critérium sumerie. Paris: 1905.

یک واضح دیگر اصول قوانین سومری

Correspondance sumérologique. [Offprint from the *Rev. Sem.*], Paris: 1907.

همسانی سومری‌شناسی

Sarsa Dengel: Emperor of Abyssinia. La guerre de Sarsa, Dengel contre les Falachas. Texte éthiopien. Extrait des Annales de Sarsa Dengel, roi d'Ethiopie (1563-1597), Manuscrit de la Bibliothèque Nationale traduit en Français et en Hébreu par J. Halévy, Paris: 1907.

سارزا دنگلی، امپراتور حبشه، جنگ سارزا: دنگلیها ضد
فلاشاها (ترجمه)

«Babylon dans l'Avesta, les intakas et le Fragment ouigour du Tourfan», *Rev. Sem.*, 1908.

«بابل در اوستا»

«Opinion de M.Ed. Meyer sur la version arameénne de l'inscription de Darius ler», *Rev. Sem.*, Avril 1912.

«عقیده مایر در باره ترجمه آرامی کتیبه داریوش اول»
Précis d'allographie assyro-babylonienne. Paris:

هند، کتابدار کتب شرقی بود و در ۱۹۳۰ به موزه بازگشت. وی عضو هیأت امنای اوقاف گیب بوده است. آثار

Catalogue of Arabic Books in the British Museum. Printed by order of the Trustees, ... London: British Museum (etc.), 1894-1935.

فهرست کتابهای عربی موزه بریتانیا

Al-Juzū'ī. Guide to Happiness. A manual of prayer translated from the Arabic... by the Rev. John B. Pearson... with a life of Al-Jazū'ī, and directions for using the book from the Arabic by A.G. Ellis... Oxford: printed for private circulation, 1907.

راهنمای سعادت جزوئی (ترجمه کتاب دعا و زندگینامه جزوئی و راهنمای استفاده از کتاب از زبان عربی)

A Descriptive List of the Arabic Manuscripts Acquired by the Trustees of the British Museum since 1894. Comp. by A.G. Ellis... and Edward Edwards... printed by order of the Trustees of the British Museum, London: British Museum (etc.), 1912.

فهرست توصیفی نسخه‌های خطی عربی که از ۱۸۹۴ به بعد توسط هیأت امنای موزه بریتانیا تهیه شده است (گردآوری با همکاری)

درباره‌اش

Fulton, A.S. «Obituary Notice. Alexander George Ellis, M.A.», *JRAS*, 1942, 153-154.

شرح مختصری درباره الکساندر جورج الیس به مناسبت درگذشتش

منابع ۳۴ ذیل الیس، الکزاندر جورج؛ ۴۲ ص ۱۳۰؛ ۵۳ ج ۲ ص ۵۰۷؛ ۷۱ ج ۱ ص ۱۳۱؛ ۱۲۵ ج ۶ ص ۳۹؛ ۱۵۰ س ۱۹۰۶-۱۹۵۵؛ ۱۷۵ ج ۷ ص ۲۷۵.

الیس، ریچارد استفنس [ričard estefens elis]

Ellis, Richard Stephens

(۱۹۳۴-). تاریخ، باستان‌شناسی.

۱۶ دسامبر در دیترویت میشیگان (امریکا) به دنیا آمد. در ۱۹۵۶ از وایاش کالج لیسانس، در ۱۹۶۱ از دانشگاه شیکاگو فوق‌لیسانس و در ۱۹۶۵ با ارائه رساله‌ای با عنوان پی‌های به جای مانده در

در همانجا گذراند و از بزرگان آن شهر علوم مقدماتی مانند نحو، منطق، بلاغت و تفسیر را فراگرفت. پس از اخذ دیپلم در ۱۹۳۵ در مسابقه اعزام دانشجوی به فرانسه شرکت کرد و در ۱۹۳۶ به فرانسه اعزام شد. در ۱۹۴۰ از دانشگاه سوربن لیسانس علوم طبیعی گرفت، و در ۱۹۴۱ به اخذ درجه لیسانس ادبیات نایل گردید. از ۱۹۴۲ تا ۱۹۴۴ موفق به کسب پنج مدرک عالی در رشته‌های فلسفه و جامعه‌شناسی گردید. در ۱۹۴۵ به اخذ درجه دکتری فلسفه نایل آمد.

در ۱۹۴۷ استادیار دانشگاه سوریه و در ۱۹۶۱ استاد جامعه‌شناسی آن دانشگاه گردید. از ۱۹۷۴ تا ۱۹۷۶ به عنوان کارشناس سازمان ملل متحد، نخست در انستیتوی علوم اجتماعی لبنان و سپس از ۱۹۷۹ تا ۱۹۸۱ در انستیتوی عربی بغداد به تدریس آمار مشغول شد. از ۱۹۸۱ استاد دروس فلسفه و جامعه‌شناسی دانشکده ادبیات دانشگاه دمشق بوده است. او سردبیر محله التراث العربی و عضو فرهنگستان زبان عربی در دمشق و عضو اتحادیه نویسندگان عرب سوریه است. وی اینک رئیس مجمعی است که مسئولیت ترجمه دایره‌المعارف را به عهده دارد.

آثار

تقدم العلم.

تمهید فی علم الاجتماع.

در اسات اجتماعیه و نفسیه.

الشموع و القنادیل فی الشعر العربی.

العلم والثقافة الانسانیة.

فی علم السكان.

المجتمع العربی و مقایس السكان.

المعجم الדיمغرافی (مع الدكتور الشافعی).

معالم فکریه فی تاریخ الحضارة العربیه الاسلامیه.

منابع ۶۲ سعدی الشیرازی، کنگره بزرگداشت

هشتمین سال تولد سعدی در دمشق، ۲۶-۲۵ نisan

۱۹۸۵. المستشاریه الثقافیه الجمهوریه الاسلامیه

الایرانیة بدمشق، ۱۴۰۵ هـ/ ۱۳۶۴ ش، ص ۲۰.

الیس، الکزاندر جورج [alegzānder jorj elis]

Ellis, Alexander George

(۱۸۵۸-۱۹۴۲). کتابداری.

از اهالی انگلستان، از ۱۸۸۳ تا ۱۹۰۹ کارمند موزه بریتانیا بود. سپس چندسالی در کتابخانه اداره امور

of Chicago, Dept. of Oriental Languages and Civilizations, March 1981.

پی‌های بجای مانده در بین‌النهرین پیش از عصر حمورابی
«Some Observations on Mesopotamian Art and Archaeology», *JAOS*.

«ملاحظات چند درباره هنر و باستان‌شناسی بین‌النهرین»
منابع ۱۲۵ ج ۶ ص ۴۰، ۱۳۱ ج ۱ ص ۱۵۰، ۱۷۹، ۱۵۰ س ۱۹۷۷.

امام، حسن [hasan emām]

Imam, Hassan

(۱۹۳۸-)، زبان و ادب فارسی.

یکم دسامبر در بتیا، چمپارن در ایالت بیهار هند به دنیا آمد. در ۱۹۶۹ از دانشگاه پتنا فوق‌لیسانس زبان و ادبیات فارسی دریافت کرد و در ۱۹۷۰ با تکمیل رساله‌اش با عنوان احوال و آثار حضرت احمد لنگر دریا بلخی به درجه دکتري زبان و ادبیات فارسی نایل آمد.

به‌زبانهای اردو، انگلیسی و عربی آشنایی دارد و در بخش کتب خطی کتابخانه دانشگاه پتنا کار می‌کند.

آثار

«شعراى دربار محمود غزنوى»، صبح نو، ۱۹۶۷.

«مثنوى موش و گربه عبيد زاکانى»، صبح نو، ۱۹۷۱. (بررسی)

منبع ۶۷ ج ۲ ص ۳۱.

امانووا، فیروزه [firuze amānovā]

Amanova, Firuze

(۱۹۵۱-)، زبان‌شناسی فارسی.

۳۰ مه در شهر دوشنبه (تاجیکستان) متولد شد. در ۱۹۶۹ به دانشگاه دولتی تاجیکستان رفت و در ۱۹۹۰ با ارائه پایان‌نامه‌ای با عنوان مطالعه نام‌شناختی دستگاه اشتقاقی زبان فارسی معاصر درجه دکتري دریافت کرد. زبانهای روسی، فارسی، انگلیسی را نیز می‌داند. او به‌مقام پروفیسوری هم نایل آمده است.

آثار

«Problema poluaffiktii V sovremennom persidskom i tadjzhiskom i azykakh», *Respublikanskaia Konferentsiia mologikh uchenykh i spetsialistov Tadjzhikskoi SSR, Posvia shchennaia* 110-

بین‌النهرین باستان از همان دانشگاه به دریافت درجه دکتري در رشته باستان‌شناسی خاور نزدیک نایل آمد.

در ۱۹۶۴ و ۱۹۶۵ مربی باستان‌شناسی خاور نزدیک در دانشگاه ییل، از ۱۹۶۵ تا ۱۹۶۷ مربی برین ماور کالج^۱، در ۱۹۶۷ و ۱۹۶۸ استادیار موریس جونیور کالج^۲ دانشگاه ییل و مدرس مدرسه تحقیقات شرق‌شناسی امریکا در بغداد، از ۱۹۶۷ تا ۱۹۷۰ استادیار، از ۱۹۷۰ تا ۱۹۷۴ دانشیار و از ۱۹۷۴ به بعد استاد باستان‌شناسی کلاسیک خاور نزدیک در برین ماور کالج بود. از ۱۹۶۸ به بعد عضو کمیته فرعی خاور نزدیک، وابسته به موزه هنرهای متروپولیتن نیویورک است. او همچنین عضو انجمن شرق‌شناسی امریکا، انستیتوی باستان‌شناسی امریکا و انستیتوی مردم‌شناسی امریکا است. تحقیقات او در زمینه تکامل و توسعه فرهنگی و تاریخی در جنوب شرقی عراق از هزاره چهارم تا هزاره اول پیش از میلاد، معماری و ساختمان در بین‌النهرین باستان و دانش فنی در خاور نزدیک باستان بوده است.

آثار

Foundation Deposits in Ancient Mesopotamia: Archaeological and Textual Data. 1965. Thesis (Ph. D) - Univ. of Chicago, Dept. of Oriental Languages and Civilizations, June, 1965.

پی‌های بجای مانده در بین‌النهرین باستان (رساله دکتري)
Note on Some Ancient Near Eastern Linchpins. Berytus: 1966.

یادداشتی درباره برخی میخ محورهای شرق نزدیک باستان

«Papsukkal Figures Beneath the Daises of Mesopotamian Temples», *RAAO*, 1967.

«نقوش بخشهای پایینی شاه‌نشینهای معابد بین‌النهرین»
A Bibliography of Mesopotamian Archaeological Sites. Wiesbaden: Harrassowitz, 1972.

کتاب‌شناسی آثار باستانی بین‌النهرین

«Mesopotamian Crafts in Modern and Ancient Times: Ancient Near Eastern Weaving», *AJA*. 80, 1976, 76-77.

«صنایع بین‌النهرین در دوران باستان و عصر حاضر: هنر بافندگی شرق نزدیک باستان»

Foundation Deposits in Mesopotamia Before the Time of Hammurabi. 1961. Thesis (AM). Univ.

Deponirovano V SIF Tadzhih-HIIHTI Vyp. II, 1957, Dep. 7. 12. 87. 57, (526) Ta-D87.

«پیرامون استفاده از روشهای ریاضی در بررسی دستگاههای اشتقاقی»

«Poluaffiksatsiia i ee Mesto V sisteme slovo-obrazovaniia persidskogo iazyka», *Deponirovano V SIF Tadzhih HIIHTI, Vyp. II, 1987, Dep. 8. 12. 87. 54 (528) Ta-D 87.*

«نیم‌وند و جایگاه آن در نظام اشتقاق در زبان فارسی معاصر»
«Problemy O nomasiologicheskogo izucheniia slovoobrazovaniia persidskogo iazyka», *Problemy razvitiia leksicheskogo sostava indoiranskikh iazykov*, Dushanbe: 1987, 5-6.

«مسائل مربوط به بررسیهای نام‌شناختی مشتقات زبان فارسی معاصر»

Problemy derivatsionnoi onomasi Ologii sovremennogo persidskogo iazyka. Dushanbe: Donim, 1990.

مسائل مشتقات اسمی در زبان فارسی معاصر
«Sukhane az tofovythoi forsii Eron va tojikii forsii», *Majallai Zabanshenasi* 1-2, Tegerah: 1991.

«پیرامون تفاوت‌های زبان فارسی ایرانی و تاجیکی»
Madkhali zabanshinsi, TGU, 1992.

مدخل زبان‌شناسی
«Nagshi nimvandko dar vazhasozii forsii», *Iz V. AN. respublikii Uran. nauki* 4, 1992.

«نقش نیم‌وندها در واژه‌سازی فارسی»
«Opyt onomasiologic heskogo issledovaniia derivatsionnoi sistemy Sovremennogo persidskogo iazyka», *Teore ticheskie problemy iazykov Azii i Afriki. V mezhdunarodnyi simpozium uchenykh sotsialisticheskikh stran*. Tezisy dokladov Sovetskoi delegatsii, Moskva: 14-16.

«تجربه بررسیهای نام‌شناختی در نظام مشتقات زبان فارسی معاصر»

منبع ۶۲

امرت لعل عشرت مدهوک [amrit la'l ešrat madhuk]

Amrit La'l Ishrat Madhok

(۱۹۳۰-)، زبان و ادب فارسی.
در لاهور (پاکستان) به دنیا آمد. در ۱۹۵۳

letiiu V.I. Lenina, Tezisy dokladov, Dushanbe. 1980, 15-16.

«مسائل اشتقاق نیم‌وندی در زبانهای فارسی و تاجیکی معاصر»

«Ob ispolzovanii lingvisticheskikh metodov V sravnitel'no-tipologicheskome issledovanii persidskogo i todzhihskogo iazykov», *Voprosy vostochnogo istochnikovedeniia*, Dushanbe: 1980.

«پیرامون استفاده از روشهای زبان‌شناختی در بررسی تطبیقی-گونمشناختی زبانهای فارسی و تاجیکی»
Imennoe affiksatsiia slovoobrazovanie V sovremennom persidskom i todzhihs kom iazykakh. Dushanbe: Izd. Vo Tadh. gosun-ta, 1982.

اشتقاق وندی در زبانهای معاصر فارسی و تاجیکی
«Problema poluaffiksatsii V persidskom i todzhihskom iazykakh i kriterii klassifikatsii slov so vtorym glagol'nyim komponentom», *Vtoraia Vsesoiuznaia shkola mologiykh vostokovedov*, Tbilisi: 1982.

«مسئله اشتقاق نیم‌وندی در زبانهای فارسی و تاجیکی و معیار رده‌بندی واژه‌ها با جزء دوم فعل»
«Protsessi nominalisii i dinamicheskii aspekt slovo obrazovaniia V persidskom iazyke», *IV mezhdunarodnyi Simpozium uchenykh sotsialisticheskikh stran po teoreticheskim problemam iazykov Azii i Afriki*. Tezisy dokladov sovetsskikh iazykovedov, Moskva: 1986, 100-101.

«روندهای نام‌شناختی و بُعد پویایی اشتقاق در فارسی»
«Bezaffiksnoe slovoobrazovanie v Sovremennom persidskom iazyke», *Deponirovano V SIF Tadzhih HIIHTI, Vy P. II, 1987, Dep. 8. 12. 87. 53, (527) Ta-D 87.*

«اشتقاق بی‌وند در زبان فارسی معاصر»
«K voprosu O klassifika tsii slozhnykh slov So vtorym glagol'nyim komponentom», *Voprosy Vostokovedeniia, Mezhvuzovskii sbornik nauchnykh trudov*, Vyp. 3-4, Erevan: 1987, 402-407.

«پیرامون طبقه‌بندی واژه‌های مرکب همراه با جزء دوم فعل»

«Ob ispol'zovanii matematicheskikh, metodov pri issledovanii slovoobrazovatel'nykh sistem»,

تحقیقاتی کالج سنت جان کیمبریج بود. در ۱۹۶۵ و ۱۹۶۶ در مدت مرخصی بیلی، به جای او به تدریس سنسکریت در دانشگاه کیمبریج پرداخت. از ۱۹۶۴ تا ۱۹۷۱ مدرس مطالعات ایرانی در مدرسه مطالعات شرقی و افریقایی دانشگاه لندن بود. از ۱۹۶۷ تا ۱۹۶۸ به عنوان استاد میهمان در انستیتوی شرق شناسی دانشگاه شیکاگو، فارسی باستان و میانه تدریس می کرد. در ۱۹۶۸ و ۱۹۶۹ عضو هیات علمی مدرسه مطالعات شرقی و افریقایی و از ۱۹۶۸ تا ۱۹۷۱ عضو انجمن زبان شناسی بریتانیای کبیر بود. از ۱۹۷۱ استاد فقه اللغة ایرانی در دانشگاه هامبورگ و از ۱۹۷۴ سرپرست اجرایی سمینار تاریخ و فرهنگ شرق باستان شد. به دریافت جایزه برادرتن سنسکریت^۲، مدال بهاونگر^۳ و بورس تحصیلی راپسون^۴ نایل آمده است.

آثار

«Syntax of the Cases in Khotanese», *BSOAS* 28, 1965, 24-33.

«بررسی نحوی حالت‌های اسامی، صفت‌ها و ضمائر در زبان ختنی»

«Some Khotanese Past Participles», *BSOAS* 29, 1966, 612-17.

«برخی اسم مفعول‌های ختنی»

«Some Reinterpretations in the Avesta», *Transactions of the Philological Society*, London: 1966, 1-23.

«تفسیرهای تازه‌ای از اوستا»

«The Ten New Folios of Khotanese», *AM*, N.S. 13, 1966, 185-93.

«ده برگ جدید درباره زبان ختنی»

«Denkart», ed., *BSOAS* 30, 1967, 246.

«دینکرت» (ویرایش با همکاری)

«Tibetan Texts Concerning Khotan», *London Oriental Series*, V. 19, London: Oxford University Press, 1967.

«متون تبتی مربوط به ختن»

«The Book of Zambasta, a Khotanese Poem

فوق لیسانس زبان فارسی از دانشگاه پنجاب گرفت. در ۱۹۶۱ به ایران آمد و در ۱۹۶۴ از دانشگاه تهران به اخذ درجه دکتری زبان و ادبیات فارسی نایل گردید.

پس از بازگشت از ایران به عنوان استاد و رئیس بخش فارسی بنارس هند و یونیورسیتی^۱ مشغول کار شد. به زبانهای پنجابی، اردو، فارسی و انگلیسی آشناست و به کشورهای پاکستان، افغانستان و برخی کشورهای عربی نیز مسافرت کرده است.

آثار

ایران در آئینه قرن‌ها. بنارس.

تحلیلی از عقاید عرفانی فریدالدین عطار. با مراجعه ویژه به کتاب منطق الطیر او. (به زبان انگلیسی)

«سالاری دکنی»، هلال، ج ۱۳، ۱، ۳۳، ۳۱.

سخنوران بنارس. تذکره شعرای اردو و فارسی زبان بنارس.

«شعراى دربار خسرو ملک»، هلال ج ۱۵، ۵، ۷۶، ۶۹.

فهرست توضیحی کتب خطی فارسی موجود در کتابخانه دانشگاه هندوی بنارس. بنارس: (به زبان انگلیسی)

«ملک تاج‌الدین ریزه دهلوی و آثار او»، ایندو ایرانیکا، ج ۱۹، ۱، ۴۰۱.

منابع ۱۲ ج ۲ ص ۲۱۸ و ج ۳ ص ۲۴۰، ۶۷ ص ۱۳.

امریک، رونالد اریک [ronald erik emerik] Emmerick, Ronald Eric

(۱۹۳۷-). زبان شناسی هند و ایرانی.

۹ مارس در شهر سیدنی (استرالیا) به دنیا آمد. از ۱۹۵۵ تا ۱۹۵۹ در دانشگاه سیدنی زبانهای لاتین، یونانی، فرانسه و آلمانی را فراگرفت. در ۱۹۵۹ لیسانس خود را با درجه ممتاز از همان دانشگاه دریافت کرد. عنوان رساله او، مورفولوژی میسنایی^۲ است. در ۱۹۶۵ فوق لیسانس و سپس درجه دکتری خود را از دانشگاه کیمبریج دریافت کرد. عنوان رساله او مطالعات دستوری هندوایرانی است. از شاگردان هنینگ بوده است.

از ژانویه تا سپتامبر ۱۹۵۹ معلم پاره وقت لاتینی در گروه زبانهای کلاسیک دانشگاه کیمبریج بود و از آن پس تا ۱۹۶۷ به طور ثابت با این گروه همکاری داشت. در ۱۹۵۹ و ۱۹۶۰ زبانهای کلاسیک و در ۱۹۶۱ مطالعات شرق شناسی را آموزش می داد. از ۱۹۶۲ تا ۱۹۶۵ زیر نظر هارولد بیللی درباره موضوعات مربوط به شرق شناسی و دستور زبان هندوایرانی تحقیق می کرد. از ۱۹۶۴ تا ۱۹۶۷ عضو

1. Banaras Hindu University

2. Mycenaean Morphology

3. Brotherton Sinskrit

4. Bhaongar

5. Rapson

«A Khotanese Fragment p. 5536 bis», *Ac. Ir.* 20, 223-36.

«قطعه‌ای به زبان ختنی»

«Some Khotanese Donors», *Memorial Menasce*, 383-8.

«برخی از واهبان ختنی»

منابع ۸ ص ۴۷۷، ۱۴۶ س ۱۹۷۵-۱۹۷۶ ص ۱۵۰، ۱۵۰
س ۱۹۶۶-۱۹۷۰، ۱۹۷۷، ۱۹۸۵، ۱۵۲ ج ۱۷۳، ۷ ج ۲۰
ص ۱۵۸-۱۵۹.

امه، ژيرون نوئل [žiron noel eme]

Aimé, Giron Noël

(۱۸۸۴-۱۹۴۱)، زبان‌شناسی باستانی.

۲۲ اوت در فرانسه به دنیا آمد. از کودکی به زبانهای شرقی علاقه‌مند بود. در مدرسه تجربی مطالعات عالی دانشگاه و سوربن به تحصیل پرداخت. سپس برای تحصیل زبانهای عربی، فارسی، ترکی و عبری عازم شرق شد. یکی از استادان و مشوقین او در یادگیری زبانهای شرقی رویو^۱ بود.

از ۱۹۲۹ با سمت سرکنسول درپورت سعید به کار مشغول شد. مقالات متعددی در سالنامه اداره کل آثار باستانی و نشریه‌های دیگر منتشر کرد. بارها برای بررسی نسخه‌های خطی به قاهره رفت. به دریافت نشان لژیون د'ژ و نشانهای دیگری از کشورهای مصر، یونان و سوریه نایل آمد.

آثار

Légendes coptes. Fragments inédits publiés traduits annotés Avec une lettre à l'auteur par M. Eugène Revillout, Paris: P. Geuthner, 1907.

افسانه‌های قبطی (ترجمه و تحشیه)

Fragments de papyrus araméens provenant de Memphis. 1921. [For criticism see: Syria, RAOA, V. 3, 1922, 263.]

قطعات پاپیروسی به زبان آرامی به دست آمده از ممفیس
Notes épigraphiques. 1922. [For criticism see: Syria, RAOA, V. 3, 1922, 268.]

ملاحظات کنیه شناختی

«Une nouvelle dedicace démotique de ptolémée, le stratège», *Egypte, SAS, V. 22,*

Buddhism», London Oriental Series, V. 21, London: Oxford University Press, 1968.

«کتاب زامباستا، شعری به زبان ختنی درباره آیین بودا»

«A Khotanese Verb List», *AO 31, 1968, 21-45.*

«فهرست افعال ختنی»

«Names from Central Asia», *CAJ XII, 2, 1968, 88-91.*

«نامهای آسیای مرکزی»

Saka Grammatical Studies. London Oriental Series, V. 20, London: Oxford University Press, 1968.

مطالعات دستوری سکایی

«Old Age in Sogdian», *Antonino Pagliaro Oblata, V. II, 1969, 131-38.*

«عصر باستان در زبان سغدی»

The Khotanese sūran gamasamādhi- sūtra. London Oriental Series, V. 23, London: Oxford University Press, 1970.

سورن گاماد جیسوترای ختنی

«Some Chorasmian and Khotanese Etymologies», *JRAS, 1970, 67- 70.*

«ریشه‌شناسی زبانهای ختنی و خوارزمی»

The Sutra of Golden Light. Being a translation of the suvarṇabhaḥ-sottamasūtra. London: Luzac and Company Ltd, 1970.

فروغ زرین سوترا

«Writing of H.W. Bailey (Books and Articles)», *BSOAS 33, 1970, IX-XIV.*

«آثار اچ. دبلیو. بیلی (کتابها و مقالات)»

Saka Documents V. CII, part II, Vol. V, portfolio V. London: Lund Humphries, 1971.

اسناد و مدارک سکایی

Saka Documents VI. CII, part II, Vol. V, portfolio VI, London: Lund Humphries, 1973,

اسناد و مدارک سکایی

«The Beginnings of Iranian Comparative Philology», *Neue Methodologie in der Iranistik, Hrg. R.N. Frye, 1974, 49-56.*

«آغاز زبان‌شناسی تطبیقی ایرانی»

A Guide to the Literature of Khotan. Tokyo: 1979.

راهنمای ادبیات ختنی

1. Revillout

2. Chevalier de la Légion d'Honneur

- سه سفال نبشته آرامی در الفانتین»
«Stèle greco-Juive», *Cairo*, BIFAO, V. 30, 1931, 787-789.
- «لوح سنگی یونانی - یهودی»
Textes araméens d'Égypte. Le Caire: Impr. de l'institut Français d'archéologie orientale, 1931.
[For criticism see: René Dussaud. *Syria*, RAOA, V. 12, 1931, 180-182.]
- متون آرامی مصر
«Un diptyque-ecritoire araméen», *Cairo*, BIFAO, V. 34, 1934, 83-91. [For criticism see: René Dussaud. *Syria*, RAOA, V. 14, 1933, 417.]
- «جای لوازم التحریر آرامی»
«Un naos phenicien de sidon», *Cairo*, BIFAO, V. 34, 1934, 31-42. [For criticism see: René Dussaud. *Syria*, RAOA, V. 14, 1933, 335-336.]
- «یک معبد فینیقی در بندر صیدون (صیدا)»
«Adversaria Semitica», *Cairo*, BIFAO, V. 38, 1939, 1-63.
- «یادداشت‌های سامی‌شناسی»
منابع ۱۲۵ ج ۱ ص ۳۳۵-۳۳۳؛ ۱۵۰ س ۱۹۵۵-۱۹۰۶؛
۱۷۰ ص ۳.
- امیراناشویلی، شالوا یاسونوویچ** [šālva yāsonovič amirānāšvili]
Amiranashvili, Shalva Iasanovich
(۱۸۹۹-). تاریخ هنرهای ایرانی و گرجی.
در گرجستان متولد شد. از ۱۹۱۸ تا ۱۹۲۲ در دانشگاه تفلیس تحصیل می‌کرد.
از ۱۹۲۵ در دانشگاه تفلیس به تدریس پرداخت و در ۱۹۳۶ به مقام استادی رسید. در ۱۹۳۹ رئیس موزه هنرهای گرجستان در تفلیس گردید. از ۱۹۴۳ عضو وابسته آکادمی علوم اتحاد جماهیر شوروی و از ۱۹۵۵ عضو آکادمی علوم گرجستان شوروی شد.
- آثار
«Gruziia i Iran», III, *Int. Cong. Persian Art*. 1936.
- «گرجستان و ایران»
Iranskaia stampovaia zhivopis'. Tbilisi: 1941.
نقشهای باسهمای در ایران
Iranskaia zhivopis' (XVIII-XIX vekov). Tbilisi: Izd. Muzeia Metekhi, 1941.
- 1922, 108-112.
«وقفنامه جدیدی از بطلمیوس رزم آزما به خط دموتی»
«Ad Van Berchen, Jerusalem No. 136», *Cairo*, BIFAO. V. 22, 1923, 119-120.
- «بهوان برخن، اورشلیم، ۱۳۶» [درباره کتیبه‌های قبطی و عربی در فلسطین]
«Note sur une tombe découverte près de Cheikh Fadl par Monsieur Flinders Petrie et contenant des inscriptions araméennes», *AE*, V. 8, 1923, 38-43.
- «شرحی درباره مقبره سنگی مکشوفه توسط پیتری در حوالی شیخ فضل حاوی کتیبه‌های آرامی»
«Sur des graffiti grecs découverts à Karnak par M. Pillet», *Egypt*, ASA, V. 23, 1923, 139-142.
- «درباره دیوار نگاره‌های مخطوط یونانی مکشوفه پیه در کرنک»
«Glanures de mythologie syro- égyptienne», *Cairo*. BIFAO, V. 23, 1924, 1-25. [For criticism see: René Dussaud. *Syria*, RAOA, V. 5, 1924, 75-76.]
- «گزیده‌هایی از اسطوره‌شناسی سوری - مصری»
«L'inscription du sarcophage d'Ahiram», *Syria*, RAOA, V. 5, 1924, 386-388.
- «کتیبه تابوت سنگی حیرام»
«Un ex-voto à Astarte», *Cairo*, BIFAO, V. 25, 1925, 191-211. [For criticism see: René Dussaud. *Syria*, RAOA. V. 6, 1925, 97-98.]
- «نذیره اهدایی به آستارته، الهه فینیقی»
«Note sur les inscriptions de Ahiram», *Cairo*, BIFAO, V. 29, 1926, 1-13.
- «شرحی بر کتیبه‌های حیرام»
«Refection du mur d'enceinte du grand temple de Denderah sous Tibere», *Egypt*, ASA, V. 26, 1926, 109-112.
- «ترمیم دیوار دور معبد بزرگ دندره (شهری در مصر علیا) در زمان تیبریوس کلادیوس»
«Une stèle trilingue du stratège ptolemée fils de Panas», *Egypt*, ASA, V. 26, 1926, 148-156.
- «یک سنگ نبشته سه زبانه از بطلمیوس رزم آزما»
«Trois ostraca arameens d'Elephantine», *Egypt*, ASA, V. 26, 1926, 23-31. [For criticism see: *Syria*, RAOA. V. 8, 1927, 92.]

کرد. در ۱۸۷۳ با استفاده از بورس تحصیلی به انگلستان رفت و در اینترمپل^۱ دوره وکالت را گذراند. در ۱۸۷۳ پس از مراجعت به هند نخستین مسلمانی بود که به عنوان وکیل دعای در دادگاه عالی کلکته مشغول به کار شد. در ۱۸۷۴ عضو دانشگاه کلکته، در ۱۸۷۵ مدرس حقوق اسلامی در پریزدنسی کالج کلکته، از ۱۸۷۶ تا ۱۹۰۴ رئیس کمیته امام باره هوگلی، در ۱۸۷۷ بنیانگذار انجمن ملی مسلمانان^۲ هند، در ۱۸۷۸ و ۱۸۷۹ و نیز از ۱۸۸۱ تا ۱۸۸۳ عضو شورای قانونگذاری بنگال، از ۱۸۷۸ تا ۱۸۸۱ قاضی کل منطقه بنگال، در ۱۸۷۹ عضو کمیسیون پژوهش در امور شاه مخلوع اوده، در ۱۸۸۱ استاد حقوق تا گور در دانشگاه کلکته، در ۱۸۸۴ و ۱۸۸۵ عضو غیررسمی شورای قانونگذاری امپراتوری بریتانیا و از ۱۸۹۰ تا ۱۹۰۴ قاضی دادگاه عالی کلکته بود. در همین سمت بازنشسته گردید، سپس به انگلستان رفت و تا پایان عمر در آنجا زندگی کرد. امیرعلی در اندیشه سیاسی خود میانه رو و مانند آقاخان و بسرسید احمدخان وفادار به حاکمیت بریتانیا بود. در ۱۸۸۲ به عنوان دبیر انجمن ملی مسلمانان هند پیش نویس درخواست جامعی را برای ارائه به لرد ریپن^۳، نایب السلطنه بریتانیا، تهیه کرد. در ۱۸۹۹ ریاست سیزدهمین نشست کنفرانس آموزش اسلامی را در کلکته به عهده داشت. نخست با فعالیت های حزبی مسلم لیگ ارتباط داشت و در ۱۹۱۰ ریاست سومین نشست حزب را در شهر دهلی عهده دار بود و نیز با کمک آقاخان شعبه حزب را در لندن تاسیس کرد ولی سرانجام در ۱۹۱۳، پس از انتقاد حزب از حکومت، استعفا داد. شرکت دادن نمایندگان مسلمان در شوراها و هیأت های منطقه ای، حل اختلاف و رقابت های شخصی، تاسیس شوراهای داوری به روش اوایل سده نوزدهم و تشکیل بخش های اقتصادی، سیاسی، آموزشی و اجتماعی در حزب مسلم کیک، همه از اندیشه های او در راستای حل و فصل مسائل درونی هند بود. در زمینه سیاست های جهانی اسلام، از اندیشه وحدت اسلامی و خلافت عثمانی حمایت کرد. در ۲۴ نوامبر ۱۹۲۳ با همکاری آقاخان طی نامه ای به عصمت پاشا، نخست وزیر وقت

نقاشی ایران در سده های هجدهم و نوزدهم

Istoriia Gruzinskogo iskusstva. Moskva: Gosudarstvennoe izdatel'stvo iskusstvo, 1950.

تاریخ هنر گرجستان

Beka opizari. Tiflis: Izdatel'stvo Zaria vostoka, 1956.

یک آیداری

Istoriia Gruzinskoi monumental'noi zhivopisi. Leningrad: Sakhelgami, 1957.

تاریخ نقاشی باشکوه گرجی

«A New Scheme for the Sub-division of the Iron Age in Palestine», *Israel Exploration Journal*, V. A, 1958, 171-184.

طرح جدید ریز بخش عصر آهن در فلسطین»

«A Serebrianaia Tchacha ranne-sasandskoi epokhi iz raskopov v Armaziskhevi», V kn.: *Issledovaniia po istorii kul'tury narodov Vostoka. Sbornik v chest' akademika Iosifa Abgarovicha Orbeli, Moskva- Leningrad: AN SSSR, 1960, 283-293.*

Gosudarstvennyi Muzei Iskusstv Gruzinskoi SSR-Zhivopis'. Moskva: Gosudarstvennoe Izdatel'stvo Izobrazitel'nogo Iskusstv, 1960.

موزه دولتی هنر گرجستان: نقاشی

«Pis'mo Tansara kak istochnik po sotsial'no-ekonomicheskoi istorii Sasandskogo Irana», (Reziume), V kn.: *Voprosy Istarii Blizhnego Vostoka*, Tbilisi: AN Gruz SSR., 1963, 172-173.

نامه تنسر به عنوان مأخذ تاریخ اجتماعی - اقتصادی ایران ساسانی، (چکیده)

Georgian Miniatures. 1966.

میناتورهای گرجی

منابع ۴۵ ج ۱ ص ۱۱۲۹، ۱۴۲۱، ۱۴۲۲، ۱۲۵ ج ۱ ص ۵۸۰؛ ۱۴۳ ج ۱ ص ۳۴۵، ۱۵۰ ص ۱۹۵۵-۱۹۰۶؛ ۱۵۱ ج ۱ ص ۲۵۳، ۱۵۲ ج ۳.

امیرعلی، سید [seyyed amir ali]

Ameer Ali, Seyyed

(۱۸۴۹-۱۹۲۸)، فرهنگ و تمدن اسلامی.

۶ آوریل در شهر کوتک (هند) به دنیا آمد. در کالج هوگلی درس خواند، در ۱۸۶۷ لیسانس، در ۱۸۶۸ فوق لیسانس تاریخ و در ۱۸۶۹ لیسانس حقوق دریافت

1. Inner Temple

2. National Mohammedan Association

3. Lord Ripon

Hibbert J. 4, 1906, 24-259.

«تأثرات مسیحیت از دیدگاه مذاهب غیرمسیحی»

The Legal Position of Women in Islam. London: 1912.

حقوق زن در اسلام

Mohammedan Law. Compiled from authorities in the original Arabic, fourth edition, 2 Vols. Calcutta: Thacker, Spink, 1912-1917.

قوانین اسلامی (گردآوری)

Persian Culture. Lecture delivered by... Syed Ameer Ali... before members of the Parsis Society... on June . 20th, 1913, London: 1913.

فرهنگ ایرانی

The Rights of Persia. Being the Substance of a paper read at the Central Asian Society on 26th June, 1918. By the right honourable Ameer Ali. London: Chapman & Hall, Ltd., 1919.

حقوق ایران

Usūl-i-Shar' i-Muhammadi. Amir Ali's *Principles of Muhammadan Law*, for students' tr. into Urdu by Ali Rizā, Hyderabad: Osmania University Press, 1923.

اصول شرع محمدی

Student's Handbook of Mohammedan Law. Seventh edition, Calcutta: Thacker, Spink, 1925.

راهنمای قوانین اسلامی برای دانشجویان

«Islamic Culture in India», *IC* 1, 1927, 331-357.

«فرهنگ اسلامی در هند»

«Islamic Culture Under the Moghuls», *IC* 1, 1927, 499-521.

«فرهنگ اسلامی در عصر مغولها»

«The Modernity of Islam», *IC* 1, 1927, 1-5.

«نوآوری اسلام»

«Islamic Jurisprudence and the Necessity for Reforms», *IC* 2, 1928, 477-484.

«حقوق اسلامی و ضرورت اصلاحات»

«Modern Astronomy and Islam», *IC* 2, 1928, 237-259.

«اخترشناسی جدید و اسلام»

ترکیه، افزایش قدرت و موقعیت خلیفه را به عنوان رهبر جهان اسلام خواستار شد. همچنین به هنگام جنگ بالکان به منظور کمک به مسلمانان بیمار و زخمی، جمعیت هلال احمر را سازمان داد. ۳ اوت در ساسکس انگلستان درگذشت.

آثار

A Critical Examination of the Life and Teaching of Mohammed. London, Edinburgh: 1873.

بررسی انتقادی زندگی و تعالیم حضرت محمد (ص)

The Personal Law of the Mohammedans (According to All Schools). London: 1880.

قانون احوال شخصی مسلمانان (برای تمام مذاهب)

The Law Relating to Gifts, Trusts, and Testamentary Dispositions Among Mahommedans, According to the Hanafi, Maliki, Shafei, and Shi'ih Schools. Compiled from authorities in the original Arabic with explanatory notes and references to decided cases and an introduction on the growth and development of Mohammedan jurisprudence, by Ameer Ali... Calcutta, Bombay: Thacker, Spink, Madras, [etc.] Higginbotham, 1885.

قانون هبه، امانت و وصیت نامه نویسی در میان مسلمانان، طبق فقه حنفی، مالکی، شافعی و شیعه (گردآوری، یادداشتها، مقدمه)

The Life and Teachings of Mohammed or the Spirit of Islam. London: Allen, 1891.

زندگی و تعالیم حضرت محمد (ص) یا روح اسلام

Ummuhat i mu'minin. On duties and rights of Muslim women. An Urdu tr. by Maulavi Saiyid Abu'l-Hassan of a work by Amir Ali, Gujranwala: 1897.

امهات مؤمنین

A Short History of the Saracens... from the Earliest Times to the Destruction of Baghdad, the Expulsion of the Moors from Spain. London: Macmillan, 1899, 1916.

تاریخ مختصر ساراسنها... از نخستین دوران تا انهدام بغداد و اخراج مورها از اسپانیا

«Impressions of Christianity from the Points of View of the Non- Christian Relegions», iii. Christianity from the Islamic Standpoint,

Outline», *E&W* 4, 1953, 73-80.

«مقایسه قوانین رومی و قوانین اسلامی»

«Il diritto musulmano comparato con il bizantino dal punto di vista della tipologia del diritto», *SI* 4, 1955, 57-76.

«مقایسه برخی قوانین اسلامی با قوانین بیزانتینی»

«Il hīgār aš-Šart nel Aṣl di Šaibai», *RSO* 32, 1957, 633-640.

«خيار شرط، در اصل شیبانی»

«L'Islām e la Costituzione Pakistana del 1962», *OM* 43, 1963, 415-426.

«اسلام و قانون اساسی ۱۹۶۲ پاکستان»

«Diplomi arabi siciliani di compravendita del secolo VI Egira e loro raffronto con documenti egiziani dei secoli III-V Egira», *AIUON*, N.S. 14, 1964, 83-109.

«اسناد دولتی عربی - سیسیلی مربوط به خرید و فروش در سده ششم هجری و مقایسه آنها با اسناد مصری سده‌های سوم تا پنجم هجری»

«Les 'dispositions islamiques' dans la constitution pakistanaise de 1962», *Civilisations* 14, 1964, 4-50.

«مقررات اسلامی در قانون اساسی ۱۹۶۲ پاکستان»

«Intorno alle costituzioni provvisorie repubblicane del Yemen», *OM* 44, 1965, 301-312.

«درباب قانون اساسی موقت جمهوری یمن»

منابع ۵۳ ج ۱ ص ۴۰۰؛ ۱۵۰ س ۱۹۰۶-۱۹۵۵، ۱۹۵۶-۱۹۶۰، ۱۹۶۱-۱۹۶۵، ۱۹۶۶-۱۹۷۰.

امین، سیدحسن [seyyed hasan amin]

Amin, Seyyed Hassan

(۱۹۱۰-)، حقوق.

در دمشق به دنیا آمد. پدرش سید محسن امین، مؤلف اعیان الشیعه است. از دانشگاه دمشق لیسانس حقوق گرفت. در تدوین دایرة المعارف اسلامی شیعی به زبانهای عربی و انگلیسی شرکت دارد.

آثار

«The Iran-Iraq Conflict: Legal Implications», *In. CLQ* 31 (January) 1982, 167-88.

«جنگ ایران و عراق: درگیریهای حقوقی»

«The Legal Systems of the People's

منابع ۱۲۴ ص ۱۱، ۱۳۵ ص ۲۶، ۱۴۹ ج ۱ ص ۸۵ و ۸۶، ۱۵۰ س ۱۹۰۶-۱۹۵۵، ۱۵۱ ج ۱ ص ۳۵۱ و ۳۵۲، ۱۵۲ ج ۵ و ۹، ۱۵۹ ج ۱ ص ۷۹۳.

امیلیا، آنتونیو دو [āntoniyo do emiliyā]

Emilia, Antonio d'

حقوق اسلامی.

از اهالی ایتالیا.

آثار

«Influssi di diritto musulmano nel capitolo XVIII, 2 del nomocanone arabo cristiano di ibn al-'Assāl», *RSO* 19, 1941, 1-15.

«تأثیرات قوانین اسلامی بر بخش هجدهم کتاب قانون اعراب مسیحی اثر ابن عسّال»

«La struttura della vendita sottoposta a khiyār secondo la sedes materiae dell' al-Mudawwana», (Nota preliminare.) *OM* 21, 1941, 86-98.

«ساختار بیع براساس احکام خیارات در کتاب مدوّنه»

«La giurisprudenza del Tribunale superiore sciaritico della Libia in materia di fidanzamento, matrimonio e divorzio (1929-1941)», *RSO* 21, 1946, 15-50.

«قوانین فقهی دیوان عالی شریعتی لیبی در باب نامزدی، ازدواج و طلاق»

«Il trattato di diritto musulmano malikita di David Santillana», *RSO* 22, 1947, 36-45.

«رساله‌ای در باب احکام فقه اسلامی در باره مالکیت، اثر داوید سانتیلانا»

«Le varie specie di obbligazioni nel codice libanese», *OM* 27, 1947, 225-233.

«انواع مختلف تعهدات قانونی در نظام قضایی لیبی»

«Il bai' al-hiyār nella Mudawwanah», *RSO* 24, 1949, 45-58.

«خيار بیع در کتاب مدوّنه»

«Intorno al codice di commercio dell' Arabia Saudiana», *OM* 32, 1952, 316-325.

«درباره قوانین بازرگانی عربستان سعودی»

«Il Kūāb al-Gaṣḥ nella Mudawwanah di Ṣaḥnūn», *RSO* 28, 1953, 79-98.

«کتاب الغصب اثر عبدالسلام (سحنون) در کتاب مدوّنه»

«Roman Law and Muslim Law, a Comparative

آثار

مقالات چاپ شده در نشریات ادواری ایالت آسام هند:

«اقبال لاهوری»

«امیر خسرو دهلوی»

«جامی از خمکده عمرخیام» (به زبان انگلیسی)

«حافظ: ستارهای از ایران» (به زبان انگلیسی)

«لغات عربی و فارسی که در زبان آسامی به کار رفته‌اند»

«موسیقی و اسلام»

منبع ۶۷ ج ۲ ص ۹۲.

امین الشورابی، ابراهیم [ebrāhim aminoššurābī]

Aminul Sburabi, Ibrahim

زبان و ادبیات فارسی.

در مصر به دنیا آمد. رئیس بخش زبانهای شرقی دانشگاه عین شمس و استاد زبان و ادبیات فارسی این دانشگاه بود. پایان‌نامه دکترای خود را در دانشگاه لندن زیر نظر سودنيس و درباره آثار و شرح فلسفه و مقامات عرفانی حافظ شیرازی گذرانده است. وی نخستین کسی است که دیوان حافظ را به عربی ترجمه کرد. به سبب تحقیقات ارزشمندش در زمینه زبان فارسی، در ۱۹۵۲ از طرف دولت ایران به دریافت نشان درجه دو معارف و در ۱۹۵۵ به خاطر ترجمه شیوای دیوان حافظ به عربی به درجه شهروند افتخاری شهر شیراز نایل آمد.

آثار

«بحث فی مائقله الجاحظ من اخبار الفرس»، مجله دانشکده ادبیات دانشگاه قاهره، بخش دوم، جلد چهارم، ۱۹۳۹.

«مصادر فارسیه فی التاریخ الاسلامی»، مجله دانشکده ادبیات دانشگاه قاهره، جلد هفتم، ۱۹۴۲.

«اغانی شیراز و غزلیات الحافظ شیرازی». قاهره: ۱۹۴۴ و ۱۹۴۵.

«نشأة الشعر الفارسی الاسلامی»، مجله دانشکده ادبیات دانشگاه قاهره، ش ۸، ۱۹۴۶.

«قصة الحضارة الفارسیه». قاهره: سعادت، ۱۹۴۷ (ترجمه از انگلیسی)

تاریخ ادبیات ایران: ادوارد براون، ج ۲ (ترجمه)

حافظ شیرازی شاعر الغناء والنزل فی ایران

حدائق السحر، اثر رشیدالدین و طواط (ترجمه)

راحة الصدور (ترجمه به عربی)

رحلة الى ایران

صفحات من ایران

القواعد الاساسیه لدراسة الفارسیه، با مقدمه عبدالنعم

Democratic Republic of Yemen», *HSMO* 1, 1986, 56-67.

«نظامهای حقوقی جمهوری دموکراتیک خلق یمن»
Marine Pollution in International and Middle Eastern Law. Glasgow: Royston, 1986.

آلودگی محیط دریا در قوانین بین‌المللی و خاور میانه
«Classification of Legal Systems in the Muslim Countries», *In. CLQ* 7, 1987, 93-102.

«طبقه‌بندی نظامهای حقوقی در کشورهای مسلمان»
Law and Justice in Contemporary Yemen: The People's Democratic Republic of Yemen and the Yemen Arab Republic. Glasgow: Royston, 1987.

قانون و عدالت در یمن امروز: جمهوری دموکراتیک خلق یمن و جمهوری عربی یمن
«The Legal System of Kuwait», *HSMO* 3, 1987, 252-282; 4, 1987, 129-182.

«نظام حقوقی کویت»
«Some Aspects of the Legal and Judicial Systems in Kuwait», *In. CLQ* 7, 1987, 269-277.

«جنبه‌هایی از نظامهای حقوقی و قضایی کویت»
«Changes in the Law of Arbitration in Iran», *In. CLQ* 8, 1988, 35-47.

«تغییرات قانون داوری در ایران»
«Iran-United States Financial Disputes», *HSMO* 5, 1988, 89-94.

«منازعات مالی ایران و آمریکا»
«خط خط جبل عامل». تألیف محسن‌الأمین، حقه و آخرجه ولده حسن‌الأمین. بیروت: مطبعة الانصاف، ۱۳۸۰.
منابع ۶۲، ۱۲۵ ج ۱ ص ۵۷۰؛ ۱۵۰ س ۱۹۸۹ و ۱۹۹۰؛ ۱۵۲ ج ۹.

امین خان، محمد [moḥammad amin xān]

Amin Khan, Mohammad

(۱۹۱۶-)، زبان و ادب فارسی.

۲۷ فوریه در دهویری ایالت آسام هند به دنیا آمد. در دانشگاه کلکته درس خواند و در ۱۹۳۸ لیسانس و در ۱۹۴۱ فوق‌لیسانس زبان و ادبیات فارسی گرفت. در ۱۹۴۲ به تدریس زبان فارسی در دانشکده کاتن گوهاتی، آسام پرداخت و سپس ریاست گروه آموزشی زبانهای فارسی، عربی و اردوی این دانشکده را عهده‌دار شد. وی به زبانهای اردو، پشتو، بنگالی، آسامی و انگلیسی نیز آشناست.

حسنین. (با همکاری)

منابع ۸ ص ۲۱۱؛ ۴۵ ج ۱ ص ۸۴۱ و ۸۴۲؛ ۹۳ دوره ۲۳
ش ۷ ص ۷۵۶ و ۷۵۷؛ ۱۰۱ ش ۸ ص ۵۰

اندرسن، اندرو رونی [andru runi andersen]

Anderson, Andrew Runni

(۱۸۷۶-). تاریخ.

از اهالی انگلستان.

آثار

«The Arabic History of Dulqarnain and the
Ethiopian History of Alexander», *Speculum* 6,
1931, 434-445.

«تاریخ ذوالقرنین بمعربی و تاریخ اسکندر به حبشی»
*Alexander's Gate, Gog and Magog, and the
Inclosed Nations*. Combridge, Mass., The
Medieaval Academy of America, 1932. [For
criticism see: V. 23, 1933, 350-351; René
Dussaud in *Syria*, RAOA, V. 16, 1934,
889-890.

اسکندر و سد یاجوج و ماجوج و ملتهای حصار
منابع ۵۳ ج ۲ ص ۵۱۳؛ ۱۲۵ ج ۱ ص ۱۴؛ ۱۵۰
س ۱۹۵۵-۱۹۰۶

اندرسن، جیمز نورمن دل ریمپل [jeymz norman

dalrimpel andersen]

Anderson, James Norman Dalrymple

قوانین اسلامی.

از اهالی انگلستان. دارای درجه دکتری، بارها
به کشورهای شمال آفریقا سفر کرده است.

آثار

The Maliki Law of Homicide. Northern
Nigeria: n.d., c. 1935.

قتل نفس در فقه مالکی

«Invalid and Void Marriages in Hanafi Law»,
BSOAS 13, 1950, 357-366.

«از دواجهای غیر شرعی و باطل در فقه حنفی»

*The World's Religions (Animism, Judaism,
Islam, Hinduism, Buddhism, Shinto,
Confucismism)*. Ed. by J.N.D. Anderson,
London: The Inter-Variety Fellowship, 1950.

ادیان جهان (جاندار پنداری، یهودیت، اسلام، آیین

هندویی، بودایی، شیتو و کنفوسیوسی) (ویرایش)

«Homicide in Islamic Law», *BSOAS* 13, 1951,
811-828.

«قتل نفس در شرع اسلام»

«The Personal Law of the Druze Community»,
WT, N.S. 2, 1952, 1-9, 83-94.

«قانون احوال شخصی در جامعه دروزی»

Islamic Law in Africa... With a foreward by...
Lord Hailey..., Colonial Office. Colonial
Research Publications 16, London: 1954.

قانون اسلامی در آفریقا

«Customary Law and Islamic Law in British
African Territories», *The Future of Customary
Law in Africa*, 1955, 70-87.

«قوانین عرفی و اسلامی در مستعمرات آفریقایی حکومت
انگلیس»

«Law Reform in the Middle East», *IAff*. 32,
1956, 43-51.

«اصلاح قانون در خاور میانه»

Reflections on Law-Natural, Divine and Positive.
Croydon: The Victoria Institute, 1956.

اندیشه‌هایی درباره قوانین طبیعی، الهی و مطلق

«Conflict of Laws in Northern Nigeria», *J. Afr.*
Law I. 1957, 87-98; *Int. & Com. Law Q.*, 4th
ser. 8, 1959, 442-456.

«تعارض قوانین در نیجریه شمالی»

«Law and Custom in Muslim Areas in Africa,
Recent Developments in Nigeria», *Civilization*
7, 1957, 17-31.

«قانون و عرف در مناطق مسلمان‌نشین آفریقا، تحولات
اخیر نیجریه»

«Law as a Social Force in Islamic Culture and
History», *BSOAS* 20, 1957, 13-40; «Le droit
comme force sociale dans la culture et dans
l'histoire de l'Islam», *IBLA* 2, 1959, 157-177;
22, 1959, 29-54.

«قانون به عنوان نیروی اجتماعی در فرهنگ و تاریخ اسلامی»
«Muslim Marriages and the Courts in East
Africa», *J. Afr. Law* 1, 1957, 14-22.

«از دواجهای اسلامی و دادگاههای شرق آفریقا»

«The Family Law of Turkish Cypriots», *WT*,

«قانون اساسی جدید و قانون احوال شخصی برای جامعه خوجه‌های فرقه اسماعیلیه در شرق افریقا»

«The Adaptation of Muslim Law in Sub-Saharan Africa», *African Law: Adaptation and Development*, ed. by H. Kuper and L. Kuper, 1965, 149-164.

«اقتباس قانون اسلامی در صحرای کوچک افریقا»
«A Recent Decision of the Judicial Committee of the Privy Council: Riziki binti Abdulla and Another v. Sharifa binti Mohamed bin Hamed and Others», *Arabic and Islamic Studies in Honor of H.A.R. Gibb*, 1965, 53-63.

«تصمیم جدید کمیته قضایی شورای اختصاصی: رزیکه بنت عبدالله و شریفه بنت محمدبن حامد و دیگران»
«Recent Reforms in the Islamic Law of Inheritance», *In. CLQ*, 4th ser., 14, 1965, 349-365.

«اصلاحات اخیر در قانون اسلامی ارث»
«Is the Shari'a Doomed to Immutability?» Dr. J.N.D. Anderson Replies to Dr. Nasr, *WW* 56, 1966, 10-13.

«آیا شریعت حکم به تغییر ناپذیر بودن کرده است؟» (پاسخ به دکتر نصر)

«Islamic Law in Contemporary Cultural Change», *Saeculum* 18, 1967, 13-92.

«قانون اسلامی در دگرگونی فرهنگی عصر معاصر» (با همکاری)

«The Eclipse of the Patriarchal Family in Contemporary Islamic Law», *Family Law in Asia and Africa*, ed. by J.N.D. Anderson, 1968, 221-234.

«فراموش شدگی خانواده پدرسالاری در قانون اسلامی عصر معاصر» (ویرایش)

«Law Refrom in Egypt: 1850-1950», *Political and Social Change in Modern Egypt*, ed. by P.M. Holt, 1968, 209-230.

«اصلاح قانون در مصر: ۱۸۵۰-۱۹۵۰»
«Reforms in the Law of Divorce in the Muslim World», *SI* 31, 1970, 41-52.

«اصلاح قانون طلاق در جهان اسلام»
«Modern Trends in Islam: Legal Reform and

N.S. 5, 1958, 161-187.

«قانون خانواده در میان ترکهای قبرسی»
«The Moslem Ruler and Contractual Obligations», *New York Univ. Law Rev.* 33, 1958, 917-933.

«حاکم اسلامی و تعهدات قراردادی» (با همکاری)
«The Movement Towards Codification in Turkey, Cyprus and the Arab World», *Ind. Yb. Int. Aff.*, 1958, 125-142.

«نهضت تدوین قوانین در ترکیه، قبرس و جهان عرب»
«Reforms in Family Law in Morocco», *J. Afr. Law* 2, 1958, 146-159.

«اصلاح قانون خانواده در مراکش»
Islamic Law in the Modern World. New York: New York University Press, 1959.

«قانون اسلامی در جهان معاصر»
«A Law of Personal Status for Iraq», *In. CLQ* 9, 1960, 542-563.

«قانون احوال شخصی برای عراق»
«The Modernization of Islamic Law in the Sudan», *Sudan Law J.*, 1960, 292-312.

«نواوری قوانین اسلامی در سودان»
«Relationship between Islamic and Customary Law in Africa», *J. Afr. Admin.* 12, 1960, 228-234.

«رابطه بین قوانین اسلامی و عرفی در افریقا»
«Islamic Law in Africa: Problems of Today and Tomorrow», *Changing Law in Developing Countries*, ed. J.N.D. Anderson, 1963, 164-183.
«قوانین اسلامی در افریقا: مشکلات امروز و فردا» (ویرایش)
«Recent Reforms in Family Law in the Arab World», *Z.f. vergl. Rechtswis.* 65, 1963, 1-17.

«اصلاحات جدید قانون خانواده در جهان عرب»
«Return Visit to Nigeria: Judicial and Legal Developments in the Northern Region», *In. CLQ*, 4th ser. 12, 1963, 282-294.

«دیدار دوباره از نیجریه: تحولات قانونی و قضایی در منطقه شمالی»
«The Isma'ili Khojas of East Africa. A New Constitution and Personal Law for the Community», *MES* 1, 1964, 21- 39.

و ۱۹۶۵ در هامبورگ و در ۱۹۶۳ و ۱۹۶۴ در قاهره به تحصیل معارف اسلامی و همزمان با آن در هامبورگ به تحصیل تاریخ و جامعه‌شناسی پرداخت. در ژانویه ۱۹۷۴ موفق به اخذ درجه دکتری فلسفه گردید. به زبانهای انگلیسی، فرانسه، روسی، عربی، فارسی و ترکی آشناست. استادان او دکتر یوهان فوک^۲ در هاله و دکتر برتولد اسپولر^۳ در هامبورگ بوده‌اند.

در تابستان ۱۹۷۷ استاد رشته معارف اسلامی در دانشگاه هامبورگ بود. در ۱۹۸۱ به دعوت دانشگاه هامبورگ رشته شرق‌شناسی و اسلام‌شناسی را مجدداً در آن دانشگاه تأسیس کرد. از ۱۹۸۱ همکار وید^۴ ناشر مجله جهان اسلام در بن بوده است. در ۱۹۸۳ عهده‌دار کرسی معارف اسلامی و تاریخ ملل مسلمان دانشگاه آلبرت لودویگ فرایبورگ^۵ شد. وی عضو انجمن شرق‌شناسی آلمان و عضو اتحادیه عرب‌شناسان و اسلام‌شناسان اروپاست.

آثار

«Waren Ġamaladdīn al-Afgānī und Muhammad 'Abduh Agnostiker?», IVII, DOT, 1968; Teil 2, ZDMG, Supplements I, 1969, 650-659.

«أيا جمال‌الذین افغانی و محمد عبده از لادریون بودند؟» «Schiitische Tendenzen bei sunnitischen Sayyids aus Ḥaḍramaut», *Der Islam* 50, Berlin/Hamburg: 1973, 82-97.

«تمایلات شیعی بین سیدهای سنی حضرموت» «Zu einer Einführung in die moderne arabische Literatur», *Der Islam* 50, 1973.

«درآمدی بر ادبیات نوین عربی» «Das Projekt einer arabischen Enzyklopädie», *Mitteilungen. Dokumentationsdienst Moderner Orient* 3ii, 1974, 28-30.

«طرح یک دایرةالمعارف عربی» «Bibliographie zur Geschichte des Druckwesens und der Presse in Saudi-Arabien», *Dokumentationsdienst Moderner*

Modernization in the Middle East, in. CLQ 20, 1971, 1-21.

«گرایشهای نو در اسلام: اصلاح قانون و نوآوری در خاورمیانه»

«Reforms in Islamic Law in Iran», *Iqbal Rev.* 12 iii, 1971, 16-27.

«اصلاحات قانون اسلامی در ایران» «Muslim Personal Law in India», *Islamic Law in Modern India*, ed. Tahir Mahmood, 1972, 34-49.

«قانون اسلامی احوال شخصی در هند» «Modernization: Islamic Law», *Northern Africa: Islam and Modernization*, ed. M. Brett, 1973, 73-83.

«نوآوری: قوانین اسلامی» (با همکاری) *Law Refrom in the Muslim World*. London: Athlone Press, 1976.

اصلاح قانون در جهان اسلام *The Relevance of Oriental and African Legal Studies. An Inaugural Lecture Delivered on 25 January, 1954.*

ارتباط مطالعات حقوقی افریقا و شرق [سخنرانی] *The Study of Islamic Law*. Ann Arbor: University of Michigan, 1977. (The inaugural United Arab Emirates lecture in Islamic studies).

مطالعه قانون اسلامی (سخنرانی به مناسبت افتتاح مطالعات اسلامی امارات عربی)

منابع ۵۳ ج ۲ ص ۵۴۶: ۵۸ ص ۲۹؛ ۱۵۰ ص ۱۹۰۶-۱۹۵۵، ۱۹۵۶-۱۹۶۰، ۱۹۶۱-۱۹۶۵، ۱۹۶۶-۱۹۷۰، ۱۹۷۴-۱۹۷۵، ۱۹۷۵-۱۹۷۶، ۱۹۸۰-۱۵۱ ج ۱ ص ۳۸۳، ۱۵۲ ج ۶ و ۹؛ گرونباوم، گوستاو، ای. فن. وحدت و تنوع در تمدن اسلامی. ترجمه عباس آریان‌پور، با تعلیقات و حواشی مجتهدی و حسین قاضی طباطبایی. تبریز: معرفت، ۱۳۴۲، ص ۳۸۶.

انده، ورنر [verner ende]

Ende, Werner

(۱۹۳۷-)، ادبیات عرب، شیعه.

۲۲ اکتبر در ویتنبرگ^۱ (آلمان) به دنیا آمد. از ۱۹۵۸ تا ۱۹۶۰ در شهر هاله، از ۱۹۶۰ تا ۱۹۶۳ و در ۱۹۶۴

1. Wittenberg 2. Johann W. Fück
3. Bertold Spuler 4. S. Wild
5. Albert Ludwig Freiburg

Arabien», *Orient* 22, Hamburg/Opladen: 1981, 377-390; 23, 1982, 21-35; 378-93, 524-539.

«دین، سیاست و ادبیات در عربستان سعودی»

Der Islam in der Gegenwart. München: 1984. (mit Udo Steinbach).

اسلام در عصر حاضر (با همکاری)

«Wer ist ein Glaubensheld, wer ist ein Ketzer?», *Konkurrierende Geschichtsbilder in der modernen Literatur islamischer Länder*, *WI* 23-24, 1984, 70-94; *Der Islam in Spiegel Zeitgenössischer Literature der islamischen Welt: Vorträge eines internationalen Symposiums an der Universität Bern...* 1983. Hrsg. J.C. Bürgel [u.a.] Leiden: Brill, 1985, 70-94.

«چه کسی با ایمان و چه کسی کافر است؟»

«Sunniten und Schiiten im 20. Jahrhundert», *Saeculum* 36, Freiburg/München: 1985, 187-200.

«سنّی‌ها و شیعیان در سده بیستم»

«Saoedi-Arabie; de Wahhabitien en de Iraanse uitdaging», *Islamitisch fundamentalisme*. Red. K. Wagtendonk & P. Aarts. Muiderberg: 1986, Midden- Oosten en Islam Publicaties NR3, 12-25.

«عربستان سعودی؛ وهابیون در ایران»

«Sollen Fellachen Lesen lernen?», *Muhammad Taymürs Kurzgeschichte Fi'l qitār*, *WI* 28, 1988, 112-125 [Incl. Translation of the Story «Im Eisenbahnzug»].

«آیا فلاحین می‌بایست خواندن بیاموزند؟»

منابع ۸ ص ۴۵۴؛ ۶۲؛ ۱۵۰ س ۱۹۶۶-۱۹۷۰، ۱۹۷۱-۱۹۷۵، ۱۹۷۲-۱۹۷۳، ۱۹۷۴-۱۹۷۵، ۱۹۷۶-۱۹۷۷، ۱۹۷۸-۱۹۷۹، ۱۹۸۰-۱۹۸۵، ۱۹۸۶ و ۱۹۸۹؛ ۱۵۲ ج ۶.

انصاری، احمد [ahmad ansāri]

Ansari, Ahmad

(۱۳۳۶-). زبان و ادب فارسی.

۱۰ مه در شهر بمبئی به دنیا آمد. در ۱۹۶۰ فوق‌لیسانس زبان و ادبیات فارسی خود را از دانشگاه بمبئی دریافت کرد.

به زبانهای اردو، مراۑی، فارسی و انگلیسی آشناست و

Orient, *Mitt.* 4i, 1975, 29-37.

«کتابشناسی تاریخ چاپ و مطبوعات در عربستان سعودی»

«Johann W. Fück (1894-1974)», *Der Islam* 53, 1976, 193-195.

«درباره یوهان و فوک (۱۸۹۴-۱۹۷۴)»

Arabische Nation und islamische Geschichte. Die Umayyaden im Urteil arabischer Autoren 20 Jahrhunderts. Beirut: Orient-Inst. der DMG in Komm. bei Franz Steiner Verlag, Wiesbaden: 1977. (Beiruter Texte und Studien, 20).

ملت عرب و تاریخ اسلام. قضاوت نویسندگان عرب سده بیستم درباره امویان

«The Flagellations of Muharram and Shi'ite 'Ulamā», *Der Islam* 55, 1978, 19-36.

«زنجیرنی در ماه محرم و نظر علمای شیعه»

«The Palestine Conflict as Reflected in Contemporary Arabic Literature», *Orient* 19 iii, Leverkusen-Opladen: 1978, 75-94; *The Contemporary Middle Eastern Scene*. Hrsg. G. Stein / U. Steinbach, Opladen: Leske + Budrich, 1979, 154-167.

«نبرد فلسطین به روایت ادبیات معاصر عربی»

«Ehe auf Zeit (mut'a) in der innerislamischen Diskussion der Gegenwart», *WI* 20, Leiden/Bonn: 1980, 1-43.

«ازدواج موقت (مُتّه) در مباحثات اسلامی امروز»

«Iraq in World War I: The Turks, the Germans, and the Shi'ite Mujtahids' Call for Jihād», *Proceedings of the Ninth Congress of the Union Europeenne des Arabisants et Islamisants*. Ed. Rudolph Peters, Leiden: 1981, 57-71.

عراق در جنگ جهانی اول: ترکها، آلمانیها و دعوت مجتهدین شیعه برای جهاد

«Mustafā 'Aqqāds 'Muhammad'-Film und seine Kritiker», *Studien zur Geschichte und Kultur des Vorderen Orients. Festschrift für Bertold Spuler*, hrsg. von H.R. Roemer und A. Noth, Leiden: 1981, 32-52.

«فیلم محمد(ص)، کار مصطفی عقّاد و منتقدان آن»

«Religion, Politik und Literatur in Saudi-

۵ سپتامبر در روستای سالن از توابع رای بریلی در ایالت اوتار پرادش هند به دنیا آمد. در دانشگاه گجرات درس خواند و در ۱۹۶۳ فوق لیسانس زبان و ادبیات فارسی گرفت.

از ۱۹۶۳ در ام. ان. کالج ویسنگر، در گجرات شمالی و سپس در کالج د. ک. و. در جامنگر به تدریس زبان فارسی پرداخت. از ۱۹۸۵ در آرتس کالج^۱ دهرمبند راسنجی راجکوت در گجرات به تدریس زبان و ادبیات فارسی اشتغال داشته است.

آثار

خط فارسی و انواع آن

خط کرسی و مدّ در نستعلیق

دستور زبان فارسی به زبان گجراتی، برای دانشجویان

گجرات

منبع ۶۷ ص ۵۱

به تدریس زبان فارسی در دانشگاه بمبئی اشتغال دارد.

«A Community in Process, the First Generation of the Iranian Professional Middle Class Immigrants in the United States», *International Review of Modern Society* 7, 1, 1977, 85-101.

«جامعه در حال پیشرفت، اولین نسل مهاجران متخصص از طبقه متوسط ایرانی در ایالات متحده»

انتخاب نظم و نثر فارسی برای دانشجویان زبان فارسی. ۱۹۶۴

شرح احوال و آثار ابوالفضل، مورخ مشهور دوره اکبرشاه گورکانی،

منابع ۶۷ ص ۴، ۱۵۲ ج ۹.

انصاری، شریف‌النساء [šarīfonnesā ansārī]

Ansari, Sharīful Nesa

(۱۹۳۴-). زبان و ادب فارسی.

در حیدرآباد دکن (هند) به دنیا آمد. در دانشگاه عثمانیه حیدرآباد درس خواند و موفق به دریافت درجه دکتری زبان و ادبیات فارسی گردید. در ۱۹۷۲ به ایران سفر کرد و ضمن ۳ سال اقامت خود در ایران، از دانشگاه تهران نیز درجه دکتری زبان و ادبیات فارسی دریافت کرد.

در ایران انتشار مجله آئینه هند، چاپ تهران را به عهده داشت و پس از بازگشت به هند با سمت استادی، ریاست گروه زبان فارسی دانشگاه عثمانیه را عهده دار شد.

آثار

شرح احوال و آثار کلیم همدانی همراه با متن انتقادی دیوان او. حیدرآباد: ۱۹۶۱.

«نقش فرنگیس در شاهنامه»، مجله ییاض، دهلی: ۱۹۸۱.

«روابط فرهنگی بین سلاطین قطب شاهی و شاهان صفوی»، مجله ییاض، دهلی: ۱۹۸۲.

«حداق السلاطین، اثر علی بن طیفور بسطامی. دهلی:

۱۹۸۴ (تصحیح)

منبع ۶۷ ص ۴۵.

انصاری، شمیم احمد [šāmīm aḥmad ansārī]

Ansari, Shamīm Ahmad

(۱۹۳۷-). زبان و ادب فارسی.

انصاری، عبدالغفار [abdolqāffār ansārī]

Ansari, Abdul Ghaffar

(۱۹۳۹-). زبان و ادب فارسی.

در شهر بهاگلپور هند به دنیا آمد. در ۱۹۶۸ به اخذ درجه دکتری و در ۱۹۷۶ به اخذ درجه فوق دکتری زبان و ادبیات فارسی از دانشگاه بهاگلپور نایل آمد.

در ۱۹۶۶ به منظور پژوهش در زمینه زبان و ادب فارسی به ایران آمد و مدت ۶ ماه اقامت کرد. وی ریاست گروه فارسی دانشگاه بهاگلپور را به عهده دارد. به زبانهای اردو، انگلیسی، فارسی و عربی آشناست و به کشور عراق نیز مسافرت کرده است.

آثار

«مهاتمگانندی و ایرانیان»، مجله دانشگاه بهاگلپور، ۱۹۷۰.

گلچینی از دیوان آقا محمد کاظم واله اصفهانی. بهاگلپور: ۱۹۷۶.

برگزیده اشعار مولانا محمدواله موسوی. بهاگلپور: ۱۹۷۷.

چند شاعر فارسی از دوره محمدشاه گورکانی. بهاگلپور:

۱۹۷۷. (به زبان اردو)

«معرفی صفدر جنگ»، مجله فروغ اردو، لکهنو: ۱۹۷۷.

«میرغلام علی آزاد بلگرامی»، مجله برهان، دهلی: ۱۹۷۸.

«لیلی ایران»، مجله زبان و ادب، پتنا: ۱۹۷۹.

احوال و آثار و افکار علیقلی خان واله داغستانی. بهاگلپور:

۱۹۸۳. (به زبان اردو)

آشاکر کرن (افسانه‌هایی به زبان اردو). ۱۹۸۳.
احوال و افکار و آثار شاه عبدالحکیم حاکم لاهوری
منبع ۶۷ ج ۲ ص ۹۰.

انصاری، نورالحسن [nurolhasan ansāri]

Ansari, Noor-ul Hassan

(۱۹۳۷-۱۹۸۸)، زبان و ادب فارسی.

۲۵ دسامبر در مئونات بهنجن^۱ اعظم گره^۲ (ایالت اوتار پرادش^۳ هند) به دنیا آمد. در ۱۹۵۸ فوق لیسانس زبان فارسی گرفت. در ۱۹۶۳ با ارائه رساله‌ای با عنوان تاریخ ادبیات فارسی هند در دوره اورنگ زیب موفق به دریافت درجه دکتری از دانشگاه دهلی شد. از ۱۹۷۱ تا ۱۹۷۴ در دانشگاه تهران به تحصیل پرداخت و در ۱۹۷۴ با ارائه رساله‌ای با عنوان تصحیح کتاب تحفة الهند به اخذ درجه دکتری زبان و ادبیات فارسی از آن دانشگاه نایل آمد. از ۱۹۶۱ تا ۱۹۷۰ استادیار، از ۱۹۷۰ تا ۱۹۸۲ دانشیار و از ۱۹۸۳ استاد زبان و ادبیات فارسی در دانشگاه دهلی بود و مدت سه سال نیز ریاست گروه زبان و ادبیات فارسی آن دانشگاه را برعهده داشت. او بنیانگذار و دبیرکل انجمن استادان زبان فارسی هند و معاون آکادمی زبان فارسی در دهلی نو و مدیر دو مجله تحقیقی بیاض به فارسی و غالب نامه به اردو بود. در ۱۹۶۹ در سمینار بین‌المللی غالب در دهلی نو، ۱۹۷۵ در سمینار بین‌المللی امیر خسرو در دهلی نو، ۱۹۷۷ در کنگره بین‌المللی ایران‌شناسی در کرمان، ۱۹۸۴ در سمینار بین‌المللی ادبیات و ترجمه در دهلی نو، ۱۹۷۴ در سمینار بین‌المللی شیخ سعدی در شیراز و پاریس، ۱۹۸۵ در سمینار بین‌المللی میرزا عبدالقادر بیدل در کابل، ۱۹۸۶ در کنگره علامه اقبال در تهران و ۱۹۸۷ در سمینار بین‌المللی ناصر خسرو در کابل شرکت کرده است. آکادمی اردو اوتار پرادش در ۱۹۷۰ برای کتاب ادبیات فارسی در دوره اورنگ زیب و در ۱۹۷۵ برای ترجمه کتاب داستانهای دل‌انگیز ادبیات فارسی جوایزی به وی اهدا کرد. در ۱۹۷۶ به خاطر کتاب امیر خسرو جایزه آکادمی اردو ایالت بیهار به او

احوال و افکار و آثار محمد کاظم والہ اصفهانی. بهار گلپور: ۱۹۸۵. (به زبان اردو)
گنجینه معرفت. بهار گلپور: ۱۹۸۵. (به زبان اردو)
«شاعر ایرانی که عاشق هند بوده، مجله ارمغان، تهران: ۱۳۵۶ خ.
منبع ۶۷ ص ۶۱

انصاری، غلام مجتبی [qolām mojtabā ansāri]

Ansari, Gholam Mujtaba

(۱۹۳۸-)، زبان و ادب فارسی.

در لعل گنج ویشالی (هند) به دنیا آمد. دارای درجه دکتری در ادبیات فارسی از دانشگاه پتنا می‌باشد و به زبانهای اردو و انگلیسی آشناست.
از ۱۹۶۰ دانشیار زبان فارسی در دانشگاه بیهار مظفرپور است. مقالات زیادی به زبانهای فارسی و اردو نوشته که در نشریات ادواری مختلف هند از قبیل معارف، بیاض، برهان، زبان و ادب، آیندو ایرائیکا و غیره به چاپ رسیده است.

آثار

سید قاسم حاجی پوری و غزلهای فارسی او. پتنا: ۱۹۷۷.
فرهنگ فارسی جدید با اردو. (مشمول بر اصطلاحات و محاورات و ضرب‌المثلها)، ۱۹۸۱.
حکیم شیخ حسین شیرازی و کلیات او
درویش حسین والہ هروی و کلیات او
لغت جدید فارسی
منبع ۶۷ ص ۷۲.

انصاری، محمد ارشاد الله [moḥammad eršādollah ansāri]

eršādollah ansāri]

Ansari, Mohammad Ershadullah

(۱۹۵۷-)، زبان و ادب فارسی.

۲ فوریه در قاضی ولی جک، بهار گلپور در ایالت بیهار هند به دنیا آمد. در ۱۹۸۰ فوق لیسانس زبان و ادبیات فارسی از دانشگاه بیهار دریافت کرد و در ۱۹۸۵ با تکمیل رساله‌اش با عنوان احوال و آثار شاه عبدالحکیم لاهوری، به اخذ درجه دکتری زبان و ادبیات فارسی از دانشگاه بهار گلپور نایل آمد.
در ۱۹۷۸ از ایران دیدن کرد. از ۱۹۸۲ مشغول تدریس زبان و ادب فارسی در دانشکده اقلیت اسلامی شهر بهار گلپور بوده است.

آثار

1. Mau Nath Bhanjan

2. Azamgarh

3. Uttar Pradesh=U.P

Natel Khanlari, translated into English from Persian in two volumes, Delhi: 1979.

تاریخ زبان فارسی، اثر پرویز ناتل خانلری (ترجمه به انگلیسی)

Muraqqa-e-Dehli. By Dargah Quli Khan Salar Jung. A very important work on Indian culture in the seventeenth century. Critically edited and translated into Urdu. Dehli: Dept. of Urdu, Delhi University, 1981.

مرفع دهلی، اثر درگاه قلی‌خان سalar جنگ (ترجمه به اردو، تصحیح انتقاد)

Rag-Darpan. A unique work on Indian music compiled by Faqirullah Saif Khan, a noble of Aurangzib. Critically edited. Dehli: Dept. of Persian, Delhi University, 1981.

راگ دارپن، اثر فقیرالله سیف‌خان (تصحیح انتقادی)
منابع ۶۲، ۶۷ ج ۱ ص ۱۳۶ و ۱۳۷، ۱۰۰ ص ۴ (۱۳۶۶)
ص ۵۲

انصاری، ولی‌الحق [valiyolhaq ansari]

Ansari, Wali-ul Haq

(۱۹۲۷-). زبان و ادب فارسی.

در شهر لکهنو (هند) به دنیا آمد. از دانشگاه لکهنو دکتری زبان و ادبیات فارسی دریافت کرد.

از ۱۹۶۲ در دانشگاه لکهنو به تدریس زبان و ادبیات فارسی پرداخت و هم‌اکنون رئیس بخش فارسی این دانشگاه است. به زبانهای انگلیسی و اردو آشناست. در ۱۹۷۶ به ایران آمد. در ۱۹۸۴ به پاس خدماتش به فرهنگ و ادب فارسی مورد تقدیر ریاست جمهوری وقت هند قرار گرفت. او به زبان فارسی شعر می‌سراید و به ادبیات قدیم ایران علاقه‌مند است.

آثار

سه مقاله دربارهٔ مراکز علمی و ادبی فارسی و عربی در هند: آگره، الله‌آباد، بریلی، ۱۹۶۵.

حیات و آثار عرفی شیرازی. لکهنو: ۱۹۷۸.

مقالاتی چند دربارهٔ عرفی شیرازی. لکهنو: ۱۹۷۸.

غزالان خیال. (مشمول بر منظومات)، لکهنو: ۱۹۸۰.

فروغ شعله دل. ۱۹۸۲.

شاهدان معانی

منبع ۶۷ ج ۱ ص ۱۴۳.

تعلّق گرفت. در ۱۹۸۴ از سوی کمیسیون دانشگاه‌های سراسر هند به عنوان استاد ممتاز ادبیات فارسی شناخته شد. در ۱۹۸۶ به خاطر خدمات شایسته‌اش به زبان و ادبیات فارسی جایزه رئیس جمهور هند به وی اهدا شد.

آثار

Ma'athir-e Mahmudshahi. Compiled by Shihab Hakim Kirmani in 1467. A unique work on the Khalji dynasty of Medieval Metwa. Edited Critically, Delhi: 1968.

مآثر محمودشاهی، اثر شهاب حکیم کرمانی (تصحیح انتقادی)

Farsi Adab Ba Ahd-e Aurangzib. A history of Indo-Persian literature produced under Aurangzib, Delhi: 1969.

ادبیات فارسی در عصر اورنگ زیب (به اردو)
Amir Khusrau-Ahwal o Asar. A collection of research articles on the life, works and poetry of Amir Khusrau, Delhi: 1975.

احوال و آثار امیر خسرو (به اردو)

Chronicles of the Siege of Golkonda Fort. English translation of the *Waqai-e-Ni'mat Khan Aali*, with a foreword by Prof. Ralph Russell. Delhi: 1975.

وقایع‌نامه محاصره قلعه گولکنده، ترجمه انگلیسی وقایع‌نعمت‌خان عالی

Farsi Ki Dilkash Dastanen. Urdu translation of Zahra Khanlari's Persian work, containing interesting stories in Persian classics, Delhi: 1975 and 1977.

داستانهای دل‌انگیز فارسی، اثر زهراخانلری (ترجمه به اردو)
Tuhfat-ul-Hind, of Mirza Khan. A unique work on Indian poetics and music composed under Aurangzib. Edited critically with detailed notes and glossary in two volumes, Vol. I, published by Iran Culture Foundation, Tehran: 1975, Vol. II, published by the Dept. of Persian, Delhi University. 1982-83.

تحفة‌الهند، اثر میرزاخان (مقدمه، تعلیقات، تصحیح انتقادی و واژه‌نامه)

A History of Persian Language. By Prof. Parviz

- انعام‌الحق کوثر، محمد** [moḥammad an'ām alḥaq kowsar]
Inam-ul Haq Kausar, Mohammad
زبان و ادب فارسی.
از اهالی پاکستان، در شهر جلندهر در ایالت پنجاب هند به دنیا آمد. در ۱۹۵۴ فوق‌لیسانس گرفت و در ۱۹۶۳ با نوشتن پایان‌نامه‌ای با عنوان «بافغانی شیرازی و شاعران معاصر او از دانشگاه پنجاب موفق به اخذ درجه دکتري زبان و ادبیات فارسی گردید.
از ۱۹۵۶ تا ۱۹۶۹ مربی و در ۱۹۶۹ و ۱۹۷۰ استادیار زبان فارسی در کالج دولتی کویته بود. از ۱۹۷۰ تا ۱۹۸۰ رئیس کالج دولتی مستونگ^۱، لورالایی^۲ و سبی^۳، و از ۱۹۸۶ به بعد ریاست اداره نصابیات (کتابهای درسی) و مرکز توسعه تعلیم بلوچستان را در شهر کویته عهده‌دار است. وی برای شرکت در سمینار بررسی مسائل زبان فارسی در کشورهای هند و پاکستان و بنگلادش که به ابتکار مرکز نشر دانشگاهی ایران ترتیب یافته بود مقاله‌ای با عنوان «اهمیت و ترویج زبان فارسی در پاکستان» نوشته است.
آثار
Faghani's Life and Works. Karachi: 1963.
زندگی و آثار فغانی شیرازی
Shir-i-Farsi dar Baluchistan. Lahore: 1975.
شعر فارسی در بلوچستان
Glimpses of Persian Poetry. Lahore: 1976.
مطالعات اجمالی شعر فارسی
Catalogue of Persian Manuscripts in Baluchistan
فهرست نسخ خطی فارسی در بلوچستان
بلوچستان مین اردو (زبان اردو در بلوچستان). لاهور: ۱۹۶۸.
بلوچستان مین فارسی شاعری (شعر فارسی در بلوچستان). کویته: ۱۹۶۸.
مقدمه دیوان ناطق مکرانی. کویته: ۱۹۶۹.
ارمغان کوثر. لاهور: ۱۹۷۳. (مقالات فارسی)
نبی کریم کا ذکر مبارک بلوچستان مین (مجالس ذکر پیامبر(ص) در بلوچستان). لاهور: ۱۹۸۳.
جوئی کوثر (جوئی کوثر). کویته: ۱۹۸۶.
منابع ۲۹ ج ۱ ص ۱۹۵-۱۹۷: ۶۲.
- انگلمان، ابراهام** [ebrāhām anklēmān]
Anclemant, Ebrahim
مقدمه لاتین بر قرآن.
در اواخر سده هفتم می‌زیسته است. در ۱۶۹۴ قرآن کریم را با مقدمه لاتینی در هامبورگ به چاپ رسانیده است.
منبع ۴۲ ص ۴۵.
- انگر، ماکسیمیلیان** [māksimiliyān enger]
Enger, Maximilian
(۱۸۲۳-). تصحیح متون.
از دانشگاه بن فارغ‌التحصیل شد.
آثار
Maverdii Constitutiones Politicae. Ex recensione Maximiliani Engeri. Accedunt adnotationes et glossarium... Bonnae: apud A. Marcum. 1853.
الاحکام السلطانیة ماوردی (تصحیح)
John, Saint and Apostle. *Ioannis Apostoli de Transitu Beatae Mariae Virginis Liber*. [Transtulit Josephus Filius Khalil Hannah. Akhbar Yuhanna al-Şalih fi naqlah Umm al-Masih.] Ex recensione et cum interpretatione Maximiliani Engeri. [Arabic and Latin.] Elberfeldae: 1854.
اخبار یوحنا الصالح در روایت ام‌المسیح (شرح)
منابع ۵۳ ج ۲ ص ۱۲۵، ۷۱۳ ج ۶ ص ۶۴، ۱۵۱ ج ۲ ص ۹۰۱ و ج ۴ ص ۲۴۶.
- انگلمان، ویلم هرمان** [vilem hermān engelmān]
Engelmann, Willem Herman
(۱۸۴۳-۱۹۰۹). ادبیات عرب.
در لایپزیگ (آلمان) به دنیا آمد و در برلین درگذشت.
آثار
Qutbah ibn Aus, Called Hadirah. Specimen literarium inaugurale exhibens al-Hadirae Diwanum [with the commentary of Muhammad ibn al-Abbas al-Yazidi] arabice editum, versione latine et annotatione illustratum,

عربی و فوق دکتری زبان و ادبیات فارسی خود را از دانشگاه لکهنو دریافت کرد. وی ریاست بخش شرق شناسی دانشگاه لکهنو را عهده دار است.

آثار

نظریه امام غزالی درباره تعلیم و تربیت. لاهور: ۱۹۵۷.
دیوان امیر خسرو. ۱۹۶۷. (مقدمه و حواشی به زبان فارسی)
وقایع نعمت خان عالی. ۱۹۶۹. (به زبان فارسی)
تاریخ ادب فارسی (به زبان اردو)
دیوان نیاز (مقدمه و حواشی به زبان فارسی و اردو)
شعر باستان. حصه اول (انتخاب شعر فارسی با مقدمه و شرح حال شعرا)
منبع ۶۷ ص ۱۷.

[anvārolḥaq] انوارالحق

Anwar-ul Haq, M.

(۱۹۳۰-). اندیشه سیاسی اسلام
۱۵ دسامبر در شهر مدرس (هند) به دنیا آمد. در ۱۹۵۰ لیسانس و در ۱۹۵۱ فوق لیسانس از دانشگاه مدرس دریافت کرد. در ۱۹۶۸ با تکمیل رساله خود با عنوان تحول اعتقادی مولانا محمد الیاس به اخذ درجه دکتری از دانشگاه شیکاگو نایل آمد.
در ۱۹۶۲ رئیس کالج عثمانیه در شهر کرنول هند و در ۱۹۶۹ دانشیار کالج هانور^۱ آلمان بود. به زبانهای عربی، فارسی و انگلیسی آشنایی کامل دارد.

آثار

«Influence of Muslim Political Thought on Medieval European Political Thought», 24 *Int. Cong. Or.*, 1957, 335-336.

تأثیر اندیشه سیاسی اسلام بر تفکر سیاسی اروپای سده های میانه

«Influence of Muslim Political Theorists on Medieval European Political Thought», *IC* 32, 1958, 186-189.

تأثیر نظریه های سیاسی اسلام بر تفکر سیاسی اروپای سده های میانه

«Ibn Qutaiba», *Annals of Oriental Research University of Madras*, 17 i, 1961, 6.

«ابن قتیبه»

«The Dini Da'wat (Religious Call) of Mawlana

Quod... publico... examini submittet Ginlielmus Hermannus Engelmann. Lugduni: Batavorum, 1858.

دیوان قطبه ابن اوس ملقب به حادره (ترجمه و تحشیه)
Glossaire des Mots Espagnols et Portugais Dérivés de l'Arabe. Par Reinhart Pieter Anne Dozy et le Dr.W.H. Engelmann. 2. ed. rev. et Tres-considerablement Augm. Leyde: E.J. Brill, 1869.

فرهنگ واژه های اسپانیایی و پرتغالی مشتق از زبان عربی (با همکاری)

منابع ۴۲ ص ۱۳۱، ۵۳ ج ۲ ص ۶۵۷، ۱۲۵ ج ۶ ص ۶۴، ۱۵۱ ج ۲ ص ۹۰۱.

[anvār aḥmad] انواراحمد

Anwar Ahmad

(۱۹۳۶-). زبان و ادب فارسی.
۲۰ ژانویه در روستای سیوا در ایالت بیهار هند به دنیا آمد. در دانشگاه پتنا تحصیل کرد و در ۱۹۷۲ موفق به دریافت درجه دکتری زبان و ادبیات فارسی گردید. به زبانهای اردو، فارسی و انگلیسی آشناست و به عنوان دانشیار و رئیس گروه زبان و ادبیات فارسی در کالج پتنا به خدمت اشتغال دارد. ۱۹۷۷ برای شرکت در سمینار اساتید زبان فارسی به ایران سفر کرد.

آثار

«مثنوی های عاشقانه فارسی»، سمینار امیر خسرو، دانشگاه پتنا، پتنا: ۱۹۷۶.

«بررسی اجمالی درباره کتب خطی»، سمینار کتابخانه خدابخش، ۱۹۸۱.

«فاخر مکین»، پنجمین سمینار اساتید زبان فارسی در احمدآباد، احمدآباد: ۱۹۸۲.

«پیری لعل الفتی و مثنوی نیرنگ تقدیر او»، سمینار شعرای هندوی فارسی گوی در بی. ان. کالج، پتنا: ۱۹۸۵.

«مجموعه رسائل تصوف»، سمینار منطقه آسیای جنوبی، پتنا: ۱۹۸۵.

منبع ۶۷ ص ۱۶.

[anvārolḥasan] انوارالحسن

Anwar ul-Hassan

(۱۹۳۰-). زبان و ادب فارسی.
در شهر لکهنو (هند) به دنیا آمد. درجه دکتری زبان

Constantinople durant la période de 1294-1296 de l'hégire (1877-1879), *JA*, t. 117, 1880, 411-440; de 1297-1298 de l'hégire (1880-1881), *JA*, t. 120, 1882, 164-207; de 1299-1301 de l'hégire (1882-1884), *JA*, t. 126, 1885, 229-268 et 415-463; de 1302-1303 de l'hégire (1885-1886), *JA*, t. 130, 1887, 350-415; de 1304-1305 de l'hégire (1887-1888), *JA*, t. 134, 1889, 428-490; 1306-1307 de l'hégire (1889-1890), *JA*, t. 138, 1891, 357-410.

«کتاب‌شناسی عثمانی. فهرست کتب ترکی، عربی و فارسی که طی سالهای ۱۲۹۴ ه.ق. (۱۸۷۷ م) تا ۱۳۰۷ (۱۸۹۰ م) در قسطنطنیه به‌چاپ رسیده است»

Recueil de documents sur l'Asie centrale. Paris: E. Leroux, 1881.

گزیده اسنادی درباره آسیای مرکزی
Notes sur quelques expressions du dialecte arabe de Damas. Paris: Imprimerie nationale, 1883.

ملاحظات درباره پاره‌ای از اصطلاحات گویش عربی دمشق
«Notes sur trois ouvrages babis», *JA*, 1887, 133-144.

«ملاحظات درباره سه اثر بابیه»
«Note sur le prétendu dialecte déri des Parsis de Yezd», *JA*, t. 132, 1888, 298-302.

«نگرشی بر گویش مفروض دری زرتشتیان یزد»
«La religion de Bab, essai de reforme de l'islamisme en Perse au XIX siècle», *RHR* XVIII, 3, 1888, 279-96.

«مسلک باب، آزمونی در راستای بدعت‌گذاری دینی در ایران سده نوزدهم»

«La procession des flagellants persans à Constantinople», *RHR*, t. 19, 1889, 353-370.

«دسته زنجیرزنان ایرانی در قسطنطنیه»
«Quatrains de Bâbâ Tâhir 'Uryan», Publ. tr. et annoté Par Clement Huart, *JA* 8s. V. 6, 1885, 502.

«رباعیات باباطاهر عریان» (ترجمه و تحشیه)
Les quatrains de Bâbâ Tâhir 'Uryan en Pehlevi

Ilyas», Proc. 27th, Int. Cong. Or. 1967, 1971, 397-398.

«دعوت دینی مولانا الیاس»
منابع ۱۴۶ ص ۷۹؛ ۱۵۰ س ۱۹۵۶-۱۹۶۰، ۱۹۶۱-۱۹۶۵ و ۱۹۷۱-۱۹۷۲، ۱۵۲ ج ۶

اوآر، کلمان امبو [kelemān ambo uār]
Huart, Clement Imbault

(۱۸۵۴-۱۹۲۶)، زبانها و ادبیات شرقی و اسلامی.
در پاریس متولد شد. از شاگردان مدرسه زبانهای شرقی و اکول پرتیک (پژوهشگاه علوم اجتماعی) بود. تألیفات متعددی به‌سه زبان فارسی، ترکی و عربی دارد. وی معتقد بود که زبان عربی اساس ادبیات تمام زبانهای ملل اسلامی است. مقالات فراوانی درباره تاریخ و جغرافیا، صرف و نحو، ادبیات ملل اسلامی، ادبیات ایران و فرقه حروفیه در مجلات و کتب علمی و ادبی از جمله نشریه آسیایی و دایرةالمعارف اسلام، نگاشته است.

از ۱۸۷۵ تا ۱۸۹۸ به‌مدت بیست سال در استانبول و سه سال در دمشق با سمت مترجم، کنسولیار، و سرکنسول به‌کار مشغول بود. در ۱۸۹۸ پس از مرگ شارل شفر^۱ شرق‌شناس معروف، به‌جای او به‌سمت استادی زبان فارسی در مدرسه زبانهای شرقی منصوب شد و از ۱۹۰۸ استاد علوم اسلامی و مدیر تحقیقات اکول پرتیک گردید. در ۱۹۱۹ به‌جای ماسپرو به‌عضویت آکادمی ادبیات و کتبه‌ها درآمد. همچنین نامزد ریاست کل آکادمی نامبرده برای سال ۱۹۲۷ بود، اما یکسال پیش از این تاریخ در ۳۰ دسامبر در پاریس درگذشت.

آثار

Anis al-'ochchaq. Traité des termes figurés relatifs à la description de la beauté par H.b. M. Sharafuddin Rami. Trad. du persan et annoté. Paris: 1875.

انیس‌الحشاق، اثر شرف‌الدین رامی (ترجمه و تحشیه)
«Mémoire sur la fin de la dynastie des Ilékaniens», *JA*, Serie 7, VIII, Paris: 1876, 316-62.

«رساله‌ای درباره سلسله ایلخانیان»
«Bibliographie ottomane. Notice des livres turcs, arabes et persans imprimés à

Memoire présenté au congrès International de l'Histoire des Religions-1900 [From the *RHR* 7, Paris: 1901].

درباره نگره‌های گوناگون برخی از اصول دینی اسلام در سده اول هجری

A History of Arabic Literature. New York: D. Appleton and Company, 1903.

تاریخچه‌ای از ادبیات عرب

Musée des Arts décoratifs 1903. Exposition des Arts musulmans. Mai-Juin 1903. Rédigé par Gaston Migeon, Max van Berchem et Cl. Huart. 2ème édition, Paris: Société Française d'Imprimerie et de Librairie, 1903.

موزه هنرهای تزئینی ۱۹۰۳، نمایشگاه هنرهای اسلامی در مه - ژوئن ۱۹۰۳ (با همکاری)

«Persan yelda», *M.S.L.P.*, t. 13, 1903-1905, 256-257.

«یلدای ایرانی»

Dialectes Kurdes, langues et dialectes du nord de la Perse. J. de Morgan, Mission scientifique en Perse, t. 5, 1ère partie, Paris: E. Leroux, 1904.

گویش‌های کردی، زبانها و لهجه‌های شمال ایران

Textes mandaites. Publiés par Morgan, avec une notice sur les Mandeens par Cl. Huart. J. de Morgan: Mission scientifique en perse, t. 5, Etudes linguistiques, 2è partie, Paris: E. Leroux, 1904.

متون ماندایی (مقدمه، با همکاری)

«La classification des consonnes chez les arabes au VIIIe siècle», *MSLP* 13, 1905-1906, 254, 255.

«طبقه‌بندی همخوانها نزد اعراب سده هشتم»

«Inscriptions arabes et persanes des mosquées chinoises de k'ai-fong-fou et de si-ngan-fou», *Toung Pao*, Ser. 2, Vol. 6, Leide: 1905, 261-320.

«کتیبه‌های عربی و فارسی مساجد چینی در کایفنگ فو و سینگان فو»

«Transcription des semi-voyelles y,w, redoublées en arabe», *MSLP* 13, 1905-1909, 411-412.

musulman. Publiés, traduits et annotés Par Clement Huart, Paris: 1886.

رباعیات بابا طاهر عریان به زبان پهلوی در عصر اسلام: پهلوی (ترجمه و تحشیه)

La religion de Bab, reformateur persan du XIXeme siècle. Paris: E. Leroux, 1889.

مسلك باب بدعت‌گذار ایرانی سده نوزدهم

«Le dialecte persan de Siwend», *JA*, 1893, 241-265.

«گویش فارسی سیوندی»

«La prière canonique musulmane, poème didactique en langue Kurde», *JA*, 1895, 6-31.

«دعا در اسلام. قصیده کردی» (مشمول بر شرایط و ارکان و اقسام نماز)

Les Zindiks en droit musulman. Actes du XIe congrès Internationale des Orientalistes. 1896.

زندیق‌ها در فقه اسلامی

«Le déri au temps de Timour», *ZDMG* 52, 1898, 196.

«زبان دری در عهد تیمور»

Grammaire élémentaire de la langue persane. Suivie d'un petit traité de prosodie, de dialogues, de modèles de lettres, et d'un choix de proverbes. Paris: E. Leroux, 1899.

دستور زبان مقدماتی فارسی، با جزوه کوچکی مشتمل بر عروض، مکالمات، شکل حروف و گزیده‌ای از ضرب‌المثلها
Al-Maqdisi, Al-Mutahhar ibn Tahir. *Le livre de la création et de l'histoire d'Abou Zeid Ahmed ben Sahl et Balkhi*. Publié et traduit d'après le manuscrit de Constantinople par Cl. Huart. Paris: E. Leroux, 1899-1919.

کتاب البدء والتاریخ منسوب به ابو یزید بلخی، [در حالیکه از مطهر مقدسی است] (ترجمه)

Huart, C., Houssay, Zaborowski. «Perse», *GE* XXVI, 1900, 443-79.

«ایران» (با همکاری)

Histoire de Bagdad dans les temps modernes. Paris: 1901.

تاریخ بغداد در عصر معاصر

Sur les variations de certains dogmes de l'Islamisme aux trois premiers siècles de l'hegire.

235-246.

«دراویش بکتاشی»

Huart, C., and Bouvat, L. «Etudes sino-mahométaines», *RMM* 8, 1909, 343-368; 10, 1910, 313-356.

«تحقیقاتی درباره چین و اسلام» (با همکاری)

«Midhat-pacha», *RMM* 8, 1909, 419-430.

«مدحت پاشا»

«Musādarah confiscation au profit du trésor particulier du prince», *ZDMG* 63, 1909, 856-857, Note by A. Fischer; 64, 1910, 481-484; Leipzig: 1919.

«مصادره، ضبط اموال به نفع خزانه داری شاه»

«Nécrologie: Michael Jan de Goeje», *JA* 10, ser, 14, 1909, 191-196.

«یادنامه: میخائیل یان دُخویه»

Selman du Fars. Paris: Leroux, 1909.

سلمان فارسی

Textes persans relatifs à la secte des Houroufis. Publiés, traduits et annotés suivis d'une étude sur la Religion des Houroufis par le Docteur Riza Tevifiq, connu sous le nom de Feylesouf Reza. Leyden: E.J. Brill, London: Luzac & Co. 1909.

«متون ایرانی درباره فرقه حروفیه (ترجمه و تحشیه)

«Afif-eddin Soleiman de Tlemcen et son fils l'Adolescent spirituel» *CA* II, 1910, 262-283.

«عفیف الدین سلیمان تلمسانی و فرزندش الشاب الطریف»
Histoire des Arabes. Paris: Geuthner, 1910-1912.

تاریخ اعراب

«Le second grade de la hiérarchie Manichéenne», *JA*, 10 serie, Tome XIX, 1912, 229-230.

«دومین مقام در سلسله مراتب مانوی»

«Ibn at-Tiqtaqa. *Al-Fakhri*, histoire des dynasties musulmanes», avec des prolégomènes sur les principes du gouvernement, traduit de l'arabe et annoté par Emile Amar. *AM*, Vol. XVI, Paris: 1910. *JA*, Mai-Juin 1913, 697-99 (Review).

«آوانویسی نیم وا که های 'ی' و 'و' مشدد در عربی»

L'Afrique de la géographie Mozafferienne. Persian text of extracts relating to Africa, taken from the anonymous work called 'Aja'ib al-buldan, or Suvar al-Aqālim. With translation into French and introduction par Cl. Huart 1906.

«افریقا در جغرافیای مظفری. گزیده‌ای از عجایب البلدان یا صورالاقالیم (ترجمه و مقدمه)

«Le droit de la guerre», *RMM* 2, 1907, 331-346.

«قانون جنگ»

«L'annuaire officiel ottoman», *RMM* 4, 1908, 369-398.

«سالنامه رسمی عثمانی»

«Les arts musulmans», *RMM* 4, 1908, 109-127.

«هنرهای اسلامی»

Les calligraphes et les miniaturistes de l'orient musulman. Paris: E. Leroux, 1908.

«خوشنویسان و مینیاتورست‌های شرق اسلامی»

«Les écritures musulmanes», *RDM*, t. 85, 1908, 201-15.

«خطوط اسلامی»

La forteresse d'Alamut. Paris: 1908.

«قلعه الموت»

«Nouveaux quatrains de Baba Tahir Uryan», *Spiegel Memorial Volume*, 1908, 290-302.

«رباعیات جدیدی از باباطاهر عریان»

Les seances d'Ibn-Naqiya. [With the Arabic text of the introduction and first maqāmah, accompanied by a translation.] Extrait du *JA* (Novembre-Décembre 1908), Paris: 1909.

«مقامات ابن ناقیه (ترجمه مقامه اول، متن عربی، مقدمه)
«L'ancien regime dans l'Empire Ottoman»,
RMM 7, 1909, 281-286.

«رژیم قدیم در امپراتوری عثمانی»

«La calligraphie orientale dans ses rapports avec l'archéologie», *RA*, 4ème serie, t. 14, 1909, 71-4.

«خطاطی شرقی و پیوندهای آن با باستان‌شناسی»

«Les derviches Bektachis», *RMM* 9, 1909,

«Le ghazel heptoglotte d'Abou-Ishaq Halladj», *JA*, II ser., 4, 1914, 629-637.

غزل هفت زبانۀ ابواسحاق حلاج

«Le Khalifat et la guerre Sainte», *RHR* 72, 1915, 288-302.

«خلافت و جهاد»

«Histoire de Perse», *JS*, 1916, 250-260.

«تاریخ ایران»

«Les légendes épiques de la région de Ghazna (Afghanistan)», *CRAIBL*, 1916, 579-587.

«افسانه‌های حماسی منطقه غزنه (افغانستان)»

«Un document turc sur l'expédition de Djerba en 1560», *JA*, II ser., 9, 1917, 291-302.

«یک سند ترکی درباره لشکرکشی به جربه (منینکس) در ۱۵۶۰»

«Le babisme et le béhaisme, d'après l'ouvrage de Browne», *Materials for the study of Babi Religion*, *JS*, Nov. Dec. 1918, 312-320.

«بابی‌گری و بهائی‌گری در آثار براون»

«Quatrains persans In édits», *Dastur-Hoshang Mem Vol*, 1918, 581-587.

«رباعیات منتشر نشده فارسی»

Aflaki, Shams al-Din Ahmad, d. 1360. *Les Saints des derviches tourneurs*. Recits traduits du persan et annotés par Cl. Huart. Paris: E. Leroux, 1918-22, [Reviewed by Arthur Christensen. *MO* XII, 1919, 213-14 and XVII, 1923, 100-101.]

قدیسان دراویش دوره گرد [مناب‌العارفین شمس‌الدین احمد افلاکی] (ترجمه و تحشیه)

«Essai sur Saadi», (Review of Henri Massés Essay 1919) *JS*, Nov.-Dec. 1920, 253-62.

«مقاله‌ای درباره سعدی»

«Une razzia en Arménie au Xe siècle», *REA* 1, 1920, 419-422.

«هجوم و چپاول در ارمنستان در سده دهم»

«Saadi, poète persan», *JS*, t. 18, 1920, 253-262.

«سعدی، شاعر ایرانی»

«Les Banou-'Annaz», *Syria*, *RAOA* 2, 1921, 265-279; 3, 1922, 66-79.

«بنوعزاز»

«تاریخ سلسله‌های اسلامی» [کتاب الفخری فی آداب السلطانیة والدول اسلامیة، اثر ابن الطقطقی] (ترجمه و تحشیه از امیل و آمار نقد و بررسی از اوآر)

Musique persane. Encyclopedie de la Musique, t. 5, sous la direction de Lavignac, Paris; 1913.

موسیقی ایرانی

Nouvelles recherches sur la legende du Selman du Fars. (Extr. L'Ecole pratique des Hautes Etudes, section des sciences religieuses: Rapport sur les conférences de 1912-1913.)

تحقیقات جدید درباره داستان سلمان فارسی

«Persistance de ۵, ۵, en persan moderne», *MSLP*, 1913, 409-10.

«دوام ۵ی و ۵و مجهوله در فارسی نوین»

«Les plus anciens monuments de l'écriture arabe en chine», Avec des notes de MM. Cl. Huart et Denison Ross. *JA*, II ser., 2, 1913, 177-191.

«کهن‌ترین یادمانهای خط عربی در چین» (با همکاری)

Hans (Dr.) von Mzik. *Die Reise des Arabers Ibn Batuta durch Indien und China (14 Jahrhundert)*. (Bibliothek denkwürdiger Reisen t.v.), Hamburg: 1947, *JA* Mai-Juin 1913, 700-701. (Review).

سفر ابن بطوطه از طریق هند و چین در سده چهاردهم (نقد و بررسی)

Huart, C., R. Strothmann. «Das staatsrecht der zaiditen», *Studien zur Geschichte und Kultur des islamischen Orients*. Heft 1, Strassburg 1912, *JA*, Mai-Juin 1913, 711-13.

«حقوق دولتی زیدیه، مطالعاتی درباره تاریخ و فرهنگ شرق اسلامی» (با همکاری)

«Superstitions et rites populaires des Arabes anté-islamiques», *Ethn.* N.S. 1/2, 1913, 15-21.

«خرافات و آداب و رسوم مردمی اعراب عصر جاهلیت»

«Documents de l'Asie centrale (Mission Pelliot)», *Le conte bouddhique des deux frères*, en langue turque et en caractères ouïgours. *JA*, II ser., 3, 1914, 5-57.

«اسناد آسیای میانه (سفر پلیو)، افسانه بودایی دو برادر به زبان ترکی و با حروف اویغوری»

Shikuh et l'ascete hindou Baba La'l Das], *JA* 209, 1926, 285-334.

«گفتگوهای لاهور» [بین شاهزاده هندی داراشکوه و بابالعل داس مرتاض هندی] (با همکاری)

«Histoire des Kurdes», *CRAIBL*, T. 70, 1926, 244.

«تاریخچه کردها»

«Un informateur de Mahomet», (Yahsan le Grec, Tabari. *Tafsir*, T. XI, 74.) *JA* 208, 1926, 372-374.

«یحسن (یوحنا) یونانی بشارت دهنده محمد (ص)»
Le livre de Gerchasp. Poem persan d'Assadi Junior de tous, publié et traduit par Clement Huart. Paris: Geuthner, 1926, 2 vol.

گزشت نام، اثر شاعر ایرانی، اسدی طوسی (ترجمه)
Relation historique du detronement du roi de Perse et des revolutions arrivées pendant les années 1722-5. Paris: 1927.

رابطه تاریخی خلع شاه ایران و انقلابات ۱۷۲۲ تا ۱۷۲۵

«Mythologie de la Perse: Achemenides, Arsacides, Sassanides, Manichéens, Mazdekites, Perse musulmane», *Mythologie asiatique illustrée*. Paris: Lib. de France, 1928, 1-24;
«The Mythology of Persia», *Asiatic Mythology*. A detailed description and explanation of the Mythology of all the great nations of Asia by various scholars. London: George G. Harper & Co. 1932, 35-56.

«اسطوره‌شناسی ایران، هخامنشیان، اشکانیان، ساسانیان، مانویان، مزدکیان و ایران اسلامی»

«Inscriptions arabes de Palmyre», *REI* 3, 1929, 237-244.

«کتیبه‌های عربی پالمیر»

Huart, Cl. et Delaporte, L. *L'Iran antique Elam et Perse et la civilisation iranienne*. Avec une postface et une bibliographie complémentaire de Paul Masson Oursel. Avant propos par Henri Berr. Paris: A Michel, 1952.

ایران باستان، عیلام و پارس و تمدن ایرانی (با همکاری)

«Un commentaire du *Qoran* en dialecte turc de Qustamouni (XVe siècle)», *JA*, Ser. 11, 18, 1921, 161-216.

«تفسیر قرآن به گویش ترکی قسطنطنیه در سده پانزدهم»
«Un fait divers de l'an», *GRAIBL*, 1921, 227-232.

«واقعه سال»

«Inscriptions arabes de Kairouan et de Mahdia», *BA*, CTHS, 1921, 115-122.

«کتیبه‌های عربی قیروان و مهدیه»
L'Islamisme. Société asiatique. Le livre du centenaire (1822-1922) t. 2, cent ans d'orientalisme en France, Paris: Geuthner, 1922.

اسلام گرای

«Les Mosafirides de l'Adherbajjan», *Browne Festschrift*, 1922, 228-256.

«مظفریان آذربایجان»

«Les ziyarides», *MIF*, t. 52, 1922, 357-436.

«آل زیار»

«Documents d'architecture berbère recueillis par le Dr. André», *CRAIBL*, Paris: 1923, 444-446.

«اسنادی درباره معماری بربرها که توسط دکتر آندره جمع‌آوری شده است»

«L'Expédition des Russes de 943», *CRAIBL*, 1924, 182.

«لشکرکشی روسها در سال ۹۴۳»

«Rapport sur quelques documents arabes et byzantins provenant de Syrie», *CRAIBL*, 1924, 331-335.

«گزارشی درباره برخی از اسناد عربی و بیزانسی مأخوذ از سوریه»

La perse antique et la civilisation Iranienne. Paris: 1925; *Ancient Persia and Iranian Civilization*. London: 1927. [For criticism see: V.F. Suchner. *AOF*, V. 3, 1925, 131-182; E. Pottier. *Syria*, RAOA, V. 7, 1926, 94-96.]

ایران باستان و تمدن ایرانی

Huart, C., and Massignou, L. «Les entretiens de Lahore» [entre le prince imperial Dara

- «دقیقی» (با همکاری)
Huart, Cl., H. Massé. «Dawlat-Shāh», *EI*, Vol. II, 1965, 179.
- «دولت‌شاه» (با همکاری)
Huart, Cl., H. Massé. «Diw», *EI*, Vol. II, 1965, 322-323.
- «دیو» (با همکاری)
Huart, Cl., H. Massé. «Djāmi», *EI*, Vol. II, 1965, 421-422.
- «جامی» (با همکاری)
Huart, Cl., H. Massé. «Djamshīd», *EI*, Vol. II, 1965, 438-439.
- «جمشید» (با همکاری)
«Djītwā», *EI*, Vol. II, 1965, 542.
- «جلوه»
«Duldul», *EI*, Vol. II, 1965, 624.
- «دُلُّل»
«Farrukhān», *EI*, Vol. II, 1965, 809.
- «فروخان» [گیلان شاه]
Huart, Cl., H. Massé. «Farrukhi», *EI*, Vol. II, 1965, 809-810.
- «فرخی» (با همکاری)
Huart, Cl., M.G.S. Hodgson. «Fidd'i», *EI*, Vol. II, 1965, 882.
- «فدایی» (با همکاری)
Huart, Cl., H. Massé. «Firdawsi», *EI*, Vol. II, 1965, 418-420.
- «فردوسی» (با همکاری)
«Gondēshāpūr», *EI*, Vol. II, 1965, 1120.
- «گندی شاپور»
Huart, Cl., Ch. Pellat. «Hammā», *EI*, Vol. III, 1971, 139.
- «حمّال» (با همکاری)
Huart, Cl., H. Massé. «Hātifi 'Abd Allāh», *EI*, Vol. III, 1971, 274.
- «عبدالله هاتفی» [شاعر ایرانی] (با همکاری)
Huart, Cl., Fr. Taeschner. «Hisār», *EI*, Vol. III, 1971, 483.
- «حصار» (با همکاری)
Huart, Cl., H. Massé. «Humā», *EI*, Vol. III, 1971, 572.
- «Ābāza», *EI*, Vol. I, 1960, 4.
- «آبازه»
«'Abd al-Fattāh Fumani», *EI*, Vol. I, 1960, 60.
- «عبدالفتاح فومنی» [تاریخ نگار ایرانی]
«'Abd al-Wāsi' Djabali», *EI*, Vol. I, 1960, 94.
- «عبدالواسع جبلی» [شاعر ایرانی]
«Abu Ayyub al-Ansāri», *EI*, Vol. I, 1960, 109.
- «ابوایوب انصاری» [صحابی پیامبر]
«'Adila Khātun», *EI*, Vol. I, 1960, 199.
- «عادلّه خاتون»
«Afsun», *EI*, Vol. I, 1960, 241.
- «افسون»
Huart, Cl., H. Bowen. «Aghač», *EI*, Vol. I, 1960, 247.
- «اغچ» (با همکاری)
Huart, Cl., L. Lockhart. «Āghā Muhammad Shāh», *EI*, Vol. I, 1960, 246-247.
- «آغامحمد شاه» (با همکاری)
Huart, Cl., F. Taeschner. «Ākshēhr», *EI*, Vol. I, 1960, 313.
- «اق شهر» (با همکاری)
«'Amid al Din al-Abzari», *EI*, Vol. I, 1960, 434.
- «عمیدالدین ال‌ابزاری» [شاعر و وزیر ایرانی]
Huart, Cl., H. Massé. «Bahram», *EI*, Vol. I, 1960, 938-939.
- «بهرام» (با همکاری)
Huart, Cl., H. Massé. «Band», *EI*, Vol. I, 1960, 1012.
- «بند» (با همکاری)
Huart, Cl., H. Massé. «Bandar», *EI*, Vol. I, 1960, 1013.
- «بندر» (با همکاری)
«Barzu-Nama», *EI*, Vol. I, 1960, 1072-1073.
- «برزنامه» [حماسه ایرانی]
«Bāysonghor», *EI*, Vol. I, 1960, 1139.
- «بایسنقر» [غیاث‌الدین]
Huart, Cl., Fr. Taeschner. «Česhme», *EI*, Vol. II, 1965, 26.
- «چشمه» (با همکاری)
Huart, Cl., H. Massé. «Daḳīki», *EI*, Vol. II, 1965, 100.

Morgan en Perse», *ACIO XIII*, 117-119.

«نتایج زبانشناختی سفر مورگان به ایران»

«Tradition populaire à Chouchter»

«سنن مردمی در شوشتر»

منابع ۳۵ ذیل هوار: ۳۸ ج ۶ ص ۹۱ و ۹۲؛ ۴۲ ص ۱۸۹-۱۹۲؛ ۵۳ ج ۱ ص ۲۳۲-۲۳۳؛ ۷۱ ج ۱ ص ۶۶۴-۶۶۵؛ ۷۲ ذیل هوار، کلیمان؛ ۸۵ ص ۴ ش ۱۱ ص ۶۶۴-۶۶۵؛ ۱۱۶ ص ۱۳۱۰ ص ۱۵۴-۱۵۵؛ ۱۱۷ ج ۱ و ۲؛ ۱۲۵ ج ۸ ص ۱۷-۱۵؛ ۱۳۰ ج ۴ ص ۳۳۵-۳۳۸؛ ۱۳۸ ج ۱ و ۲ و ۴ و ۵؛ ۱۴۲ ج ۵؛ ۱۵۰ ص ۱۹۵۵-۱۹۵۶؛ ۱۹۵۶-۱۹۶۰؛ ۱۵۱ ج ۳ ص ۸۲۶-۸۲۷؛ ۱۵۲ ج ۱-۹؛ ۱۵۸ ج ۲ ص ۲۰۶۹-۱۶۴ ص ۱۹۲۷-۱۷۴ ج ۳ ص ۲۰۵

اوالد، گئورگ هاینریش آگوست فون [georg

hāynriš āgust fon evāld]

Ewald, Georg Heinrich August Von

(۱۸۰۳-۱۸۷۵)، مطالعات شرقی، علم کلام.

۱۶ نوامبر در گوتینگن (آلمان) به دنیا آمد. تحصیلات خود را در دانشگاه همان شهر به پایان رساند. زبان عربی را نزد سیلوستر دوساسی^۱ آموخت. برای نخستین بار بنای قواعد عربی را به شکل علمی در آلمان بنیان گذاشت.

در ۱۸۲۷ به مقام استادی رسید. از ۱۸۳۱ تا ۱۸۳۷ استاد کرسی زبانهای شرقی در دانشگاه گوتینگن بود، اما به علت اعتراض به لغای قانون اساسی هانوفر توسط دولت پروس از دانشگاه اخراج شد. از ۱۸۳۸ تا ۱۸۴۸ استاد دانشگاه توبینگن، و از ۱۸۴۸ تا ۱۸۶۷ استاد دانشگاه گوتینگن بود. در ۱۸۶۷ به علت مخالفت با الحاق هانوفر به پروس و امتناع از سوگند وفاداری به شاه پروس از دانشگاه اخراج گردید. از هواداران فعال جنبش پروتستان در آلمان بود. از میان شاگردان او می توان از ولهاوزن^۲ نام برد که بعدها جانشین وی شد. ۴ مه در گوتینگن درگذشت.

آثار

De metrise carminum Arabicorum libri duo.

Cum appendice Cmendationum in varios poetas. Brunsvigac: Lucius, 1825.

بررسی اوزان زبان عربی

Kritische Grammatik der hebräischen Sprache ausführlich bearb. Leipzig: Hahn. 1827.

«هما» (با همکاری)

«Hurmuz», *EI*, Vol. III, 1971, 584.

«هرمز»

«Kāghad», *EI*, Vol. IV, 1978, 420.

«کاغذ»

Huart, Cl., A. Grohmann. «Kalam», *EI*, Vol. IV, 1978, 471.

«قلم» (با همکاری)

«Kashkūl», *EI*, Vol. IV, 1978, 706.

«کشکول»

Huart, Cl., B. Spullér. «Kawwās», *EI*, Vol. IV, 1978, 308.

«قواس» = کمانگیر» (با همکاری)

«Kaykā'ūs», *EI*, Vol. IV, 1978, 318.

«کیکاوس»

«Kay Khusraw», *EI*, Vol. IV, 1978, 815-816.

«کیخسرو»

«Kizil-IrmāK», *EI*, Vol. V, 1980, 246.

«قزل ایرماق»

«Kizil-Üzen», *EI*, Vol. V, 1980, 247.

«قزل اوزن»

«Köprü Hişāri», *EI*, Vol. V, 1980, 256.

«کوپرو حصاری»

Huart, Cl., J. Sadan. «Kursi», *EI*, Vol. V, 1981, 509.

«کرسی» (با همکاری)

«Lamas-šū», *EI*, Vol. V, 1983, 647.

«لمس صو»

«Al-Balkhi», *EI*, Ist. Vol. II, 1987, 624.

«البخی»

«Hādi Sabziwari», *EI*, Ist. Vol. III, 1987, 188-9.

«هادی سبزواری»

«Ibn al Mukaffa'», *EI*, Ist. Vol. III, 1987, 404-405.

«ابن مقفع»

«Sadr al-Din», *EI*, Ist. Vol. VIII, 1987, 51.

«صدرالدین»

«Le résultats linguistiques de la mission de Morgan en Perse», *ACIO XI*, 81-92.

«گویش شیرازی در شعر سعدی»

«Les résultats linguistiques de la mission de

کشف رمز کتیبه‌های کارنازی نو
Geschichte des volks Israel. Göttingen: In der Dieterich'schen Buchhandlung, 1852-; *The History of Israel*. Tr. from the German... London: Logmans, Green and Co., 1869-1886.

تاریخ قوم اسرائیل (ترجمه به انگلیسی)
Ausführliches Lehrbuch der hebräischen Sprache des Alten Bundes. Leipzig: Hahn, 1855.

کتاب جامع آموزش زبان عبری
Erklärung der grossen phönikischen Inschrift von Sidon und einer Ägyptisch - Aramäischen. Mit den zuverlässigen Abbildern' Bilder. Der Königlichen Gesellschaft der Wissenschaften am 19 Januar 1856 als dem ersten Jahrestag der Entdeckung der Sidonischen Inschrift vorgelegt... Göttingen: Dieterich, 1856.

شرح و تفسیر کتیبه بزرگ فنیقی در صیدون (صیدا) و یک کتیبه مصری - آرامی
Sprachwissenschaftliche Abhandlungen. Göttingen: Dieterich, 1861-71.

رساله‌های زبان‌شناختی
Abhandlung über die geschichtliche Folge der semitischen Sprachen. Dritte sprachwissenschaftliche Abhandlung, Göttingen: Dieterich, 1871.

رساله‌هایی دربارهٔ پی‌آمد تاریخی زبانهای سامی
Hebräische Sprachlehre für Anfänger. 4 Ausg. Mit den Grundzügen des Biblische-Aramäischen. Göttingen: Dieterich, 1874.

آموزش دستور زبان عبری برای مبتدیان
Syntax of the Hebrew Language of the Old Testament. Tr. from the 8th German ed. by James Kennedy, B. D. Edinburgh: T. & T Clark, 1881.

نحو زبان عبری عهد عتیق کتاب مقدس
 درباره‌اش
 Davies, Thomas Witton, 1851-1923. *Heinrich Ewald, Orientalist and Theologian, 1803-1903*. A Centenary appreciation. London: T. F. Unwin. 1903.

هاینریش اوالد، شرق‌شناس و عالم الهیات

شرح مفصل دستور زبان انتقادی عبری
 Al - Wāqidi, Muhammad ibn 'Umar, 747 or 8-823, supposed author. *Libri Wakedii de Mesopotamiae expugnatae historia Pars e Codice*. Bibliotheca Gottingensis Arabico edita et annotatione illustrata. Gottingae: Sumtibus Dieterichianis, 1827.

کتاب فتوح العراق، منسوب به محمد بن عمر واقدی (تحشیه و تصحیح)
Grammatik der hebräischen Sprache des A.T. in volls tändiger kürze neu bearb. Leipzig: Hahn, 1828; *A Grammar of the Hebrew Language of the Old Testament*. Tr. from the last edition, and enriched with later additions and improvements of the author, by John Nicholson, London: Whittaker and Co., 1836.

دستور زبان عبری کتاب عهد عتیق
 Sonne, Heinrich Daniel Andreas, 1780-1832. *Hebräisches Lesebuch für den Gymnasialunterricht mit Hinweisungen auf die Sprachlehren*. Von Herrn Prof. Ewald und einigen Anmerkungen desselben... Leipzig: Hahnf., 1830.

کتاب قرائت عبری برای تدریس در دبیرستان همراه با اشاراتی دربارهٔ آموزش زبان
Grammatica Critica linguae arabicae. Cum brevi metrorum doctrina... Lipsiae: Sumtibus libraiariae Hahnianae, 1831-33.

دستور زبان انتقادی عبری
Geschichte des volkes Israel bis Christus. Göttingen: In der Dieterich 'schen Buchhandlung, 1843-52.

تاریخ قوم اسرائیل تا ظهور مسیحیت
Die Alterthümer des volkes Israel. Göttingen: In der Dieterich'schen buchhandlung. 1848; *The Antiquities of Israel*, Tr. from the German by Henry Shaen Solly. London: Longmans, Green and Co., 1876.

پدیده‌های کهن قوم اسرائیل (ترجمه به انگلیسی)
Entzifferung der neupunischen Inschriften. Göttingen: Dieterisch, 1852.

1956.

دو سید بی در سده پانزدهم

Introduction par matériaux pour biographie de Shah Nimat - ullah Walli Kermani. Teheran-Paris: 1956.

مقدمه‌ای بر کتاب مجموعه در ترجمه احوال شاه نعمت‌الله ولی کرمانی، مشتمل بر ۱: رساله عبدالرزاق کرمانی، ۲: فصلی از جامع مفیدی، ۳: رساله عبدالعزیز واعظی (تصحیح و مقدمه). گنجینه نوشته‌های ایرانی، نشریه ایران‌شناسی انستیتو ایران و فرانسه، ج ۷، ۱۳۳۵/۱۹۵۶.

«Note sur quelques documents Aq Qoyunlu», *Mel. L. Massignon* I, 1956, 123-147.

«نکاتی درباره برخی از اسناد آق قویونلو»

«Le mécénat timouride à Chiraz», *SI* 8, 1957, 71-88.

«حمایت و ترویج ادبی - هنری تیموریان در شیراز»

«Quelques notices du Mukhtasar-i Mufid», *Farhang-e Iran Zamin* 6, A.H.S. 1337/1957, 164-165.

«نکاتی چند درباره مختصر مفید»، اثر محمد مستوفی

«Études Safavides. I, Sah Isma'il et les notables de l'Iraq persan», *JESHO* 2, 1959, 37-81.

«مطالعاتی درباره صفویه. بخش نخست، شاه اسماعیل و بزرگان عراق عجم»

«La ruine de Siráf et les routes, du Golfe Persique aux XIe et XIIe siècles», *Cah. Civ. Med* 2, 1959, 295-301.

«ویرانه‌های سیراف و شاهراههای خلیج فارس در

سده‌های یازدهم و دوازدهم»

«Abū Sa'īd B. Muhammad B. Mirānshāh B. Timūr, Timurid Sultan», *EI*, Vol. I, 1960, 147-148.

«ابوسعید بن محمد بن میرانشاه بن تیمور، سلطان تیموری»

«Tamerlan à Bagdad», *Arabica* 9, 1962, 303-309.

«تیمور لنگ در بغداد»

«Comment Tamerlan prenait les villes», *SI* 19, 1963, 83-122.

«چگونگی تسخیر شهرها توسط تیمور لنگ»

«The Secretary of Mahmud Gavan and His Lost Chronicle», *JRSP* I ii, 1964, 9-13.

منابع ۴۲، ۳۴ ص ۱۳۲، ۵۳ ج ۲ ص ۱۲۵، ۷۰۳ ج ۶ ص ۲۳۱-۲۳۳، ۱۴۰ ص ۱۶۷، ۱۴۲ ج ۴، ۱۵۱ ج ۳ ص ۳۳، ۱۵۹ ج ۸ ص ۹۳، ۱۶۳ ج ۱۶ ص ۱۶۴، ۱۴۹ ص ۴۹۷.

اوبارد، رابرت [rābert obārd]

Obbard, Robert

ادبیات فارسی.

آثار

Memoires of Hafiz. English translations of selections from Hafiz. Lahore: Civil & Milit. Gaz. Press, III, 1921.

متخانی از حافظ

More Memoires of Hafiz. English translations of selections from Hafiz. Lahore: Civil & Milit. Gaz. Press, IV, 1922.

متخات دیگری از حافظ

منابع ۵۰ ص ۳۳۹، ۱۱۵ ج ۶ ص ۸، ۱۵۲ ج ۷.

اوبن، ژان [zān oban]

Aubin, Jean

تاریخ سده‌های میانه ایران.

در فرانسه به دنیا آمد. تحصیلات خود را در رشته زبان فارسی به پایان رساند. پس از آن به ایران آمد و مدت یک سال در ایران اقامت کرد. استاد کرسی فارسی در دانشگاه کالیفرنیا و پژوهشگر و استاد تاریخ و فرهنگ ایران در اکول پراتیک بوده است. وابسته مرکز ملی تحقیقات (C.N.R.S) علمی فرانسه است.

آثار

«Les princes d'ormuz du XIIIe ou XVe siècle», *JA* 241, 1953, 77-138.

«شاهزادگان هرمز در سده‌های سیزدهم تا پانزدهم»

«Fragments historiques concernant Bam sous les Timourides et les Qara Qoyunlu», *Farhang - e Iran Zamin* 2, 1333/1954, 94-104.

«نوشته‌هایی تاریخی درباره بم در عصر تیموریان و قراقویونلو» (مقدمه بر مقامات طاهرالدین محمد و شمس‌الدین ابراهیم به تصحیح ژان اوبن، فرهنگ ایران زمین، ج ۲، ۱۳۳۳، ص ۱۰۵ تا ۲۳۲)

«Références pour Lar Médiéval», *JA* 243, 1955, 491-505.

«منابعی درباره لار در سده‌های میانه»

Deux sayyids de Bam au XVe siècle. Wisebaden:

en Iran/Lisbonne: 1971.

فیدالگو گرگور پیرا سفیر پرتغال در دربار شاه سلطان حسین

[این اثر با عنوان و مشخصات زیر به فارسی ترجمه و چاپ شده است:

گزارش سفیر کشور پرتغال در دربار شاه سلطان حسین صفوی. ترجمه پروین حکمت، تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۵۷]

«Irak», *EI*, Vol. III, 1971, 1244-1257.

«عراق»

«Les relations diplomatiques entre les Aq-Qoyunlu et les Bahmanides», *Iran and Islam*, In Memory of V. Minorsky, 1971, 11-15.

«مناسبات سیاسی میان آق قویونلو و بهمنی‌ها»

«La fin de l'état Sarbadar du Khorassan», *JA* 262, 1974, 95-118.

«فرجام سربداران خراسان»

«Le patronage culturel en Iran sous les Ilkans», Une grande famille de Yazd. *MII* 3, 1975, 107-118.

«حمایت فرهنگی در ایران در عصر ایلخانیان»

«La propriété foncière en Azerbaydjan sous les Mongols», *MII* 4, 1976, 79-132.

«مالکیت ارضی در آذربایجان در عصر مغولها»

«La question de sirgān ou XIIIe siècle», *Sir*, 6, 1977, 285-290.

«مسأله سیرجان در سده سیزدهم»

«Abd al-Razzaq Baštini», *EI*, Vol. 1, 1982, 153-4.

«عبدالرزاق باشتینی [رهبر سربداران]»

«Révolution chiite et conservatisme: Les soufis de Lâhejân, 1500-1514». (Etudes safavides, II.) *MOOI*, 1984, 1-4.

«انقلاب شیعی و محافظه کاری: صوفیان لاهیجان از ۱۵۰۰ تا ۱۵۱۴»

«Albuquerque, Alfonso, De», *EI*, Vol. I, 1985, 823-4.

«آلفونسو د / البوکرک» [دریانورد پرتغالی]

منتخب التواریخ معینی. تألیف معین الدین نطنزی معروف به آنونیم اسکندر (تألیف ۸۱۶ و ۸۱۷ ق.)، تصحیح ژان

۱. یا شیلاب نام قدیمی سیراف.

«منشی محمود گاوین و گاهشمار گمشده‌اش»

Stern, S. M. *Documents from Islamic Chanceries*. First Series. Essays by J. Aubin (and others) Editor: S.M. Stern. Cambridge: Harvard University Press, 1965.

اسنادی از محاکم عدالت اسلامی

«Histoire de l'Iran musulman», *AEPHE*, IVe. section: Sciences historiques et philologiques, 1965-66, 397-399.

«تاریخ ایران اسلامی»

«Un soyurghal Qara-Qoyunlu concernant le bulūk de Bawanat- Harat-Marwast», (Archives persanes commentées, 3.) *Documents from Islamic Chanceries*, First series, ed. S.M. Stern, 1965, 159-170.

«سیورغال قراقوینلو در ارتباط با بلوکات بوانات، هرات و مروست»

«Les sunnites du Lârestân et la chute des Safavides», *REI* 33, 1965, 151-171.

«سُنیهای لارستان و سقوط صفویه»

«L'aristocratie urbaine dans l'Iran seldjukide: l'exemple de Sabzavar», *Mélanges R. Crozet* I, 1966, 323-332.

«اشرافیت شهری در ایران عهد سلجوقی: مورد سبزوار»

«Santon quhistani de l'époque Timouride», *REI* 35, 1967, 185-216.

«عابد قهستانی عصر تیموری»

«La politique religieuse des Safavides», *Shi* I, 1968, 1970, 235-244.

«سیاست دینی صفویه»

«La survie de Shilāu et la route du Khunj-o-Fal», *Iran* 7, 1969, 21-37.

«بازمانده شیلو^۱ و شاهراه خنج- پال (فال)»

«Eléments pour l'étude des agglomérations urbaines dans l'Iran médiéval», *The Islamic City*, ed. by A.H. Hourani and S.M. Stern, 1970, 65-76.

«اصول مطالعه تراکم شهرنشینی در ایران سده‌های میانه»
L'Ambassade de Gregorio Pereira Fidalgo à la cour de Châh Soltân-Hosseyn. Comité National Portugais pour la célébration du 2500e anniversaire de la fondation de la monarchie

Première partie, les empires. par René Grousset, J. Auboyer, ... J. Buhot, (Histoire générale, fondée par Gustav. Glotz. Histoire du moyen âge. tom X.) Paris: 1941.

آسیای شرقی از آغاز تا سده پانزدهم (با همکاری)

Les arts de l'Asie orientale et de l'Extrême-Orient. (Coll. «Que Sais-je?»), Paris: 1942, 4e édition, 1976.

هنرهای آسیای شرقی و شرق دور

Introduction générale - les primitifs l'ancien Orient, les Indo-Européens. Volume pub. avec la collaboration de Jeannine Auboyer et al. Paris: A. Quillet, 1948.

مقدمه‌ای کلی؛ بدوی‌ها، شرق باستان، هندو اروپایی‌ها (با همکاری)

Le Trône et son symbolisme dans l'Inde ancienne. Paris: 1949.

اورنگ و نمادگرایی آن در هند باستان

Arts et styles de l'Inde. Paris: Larousse, 1951. Seconde édition sous le titre: *Les arts de l'Inde et des pays indianisés* (P.U.F), 1968.

هنرها و سبک‌های هندی

Les influences et les réminiscences étrangères dans les peintures murales du Kondō du Hōryūji. Paris: 1951.

تأثیر و تأثرات ناشناخته در دیوار نگاره‌های تالار کُندو در معبد هوریوجی

«Chez les guerriers d'Asie», *Amour de l'Art*, 31ème année, n° 61-63, 1952, 10-13.

«در میان جنگجویان آسیا»

«Le pathétique dans l'art de l'Asie: Inde, Indo-Chine, Chine, Japon, Perse», *Amour de l'Art*, 1954, 187-192.

«گیری در هنر آسیایی: هند، هندوچین، چین، ژاپن، ایران»

«Batailles, chasses et tournois en Asie», *Jardin des Arts*, n° 11, 1955, 677-683.

«نقاشی صحنه‌های آوردگاه، نخجیرگاه و مسابقات سواره در آسیا»

«Un maître hollandais du XVIIe siècle

اوبن، تهران: کتابفروشی خیام، ۱۹۵۷/۱۳۳۶.

«مسافران (جهانگردان) اروپایی در ایران»، ترجمه سیف‌الله وحیدنیا، وحید ج ۱، ش ۵، اردیبهشت ۱۳۴۳/۱۹۶۴ ص ۱.

درباره‌اش

«گفتگویی با ژان اوبن»، تلاش ش ۲۴، ۱۳۴۹، ۶۳۵۸. منابع ۹ ص ۶۲، ۶۸ ج ۱ ص ۸۲۸ و ج ۲ ص ۱۷۰، ۸۸ ش ۲۴ ص ۱۳۴۹ ص ۵۸ تا ۶۳، ۹۶ ج ۲ ص ۲۳۲-۹۳ و ج ۶ ص ۱۶۴، ۱۷۷، ۱۱۷ ج ۱، ۱۳۶ ج ۱، ۱۳۸ ج ۱ و ۳، ۱۵۰ ص ۱۹۵۵، ۱۹۵۶، ۱۹۶۰، ۱۹۶۱، ۱۹۶۵، ۱۹۶۶، ۱۹۷۰، ۱۹۷۱، ۱۹۷۲، ۱۹۷۳، ۱۹۷۴، ۱۹۷۵، ۱۹۷۸ و ۱۹۸۵؛ ۱۵۲ ج ۲ و ۳ و ۴ و ۵ و ۷ و ۸ و ۹.

اوبوایه، ژانن [žānan oboāye]

Auboyer, Jeannine

باستان‌شناسی، هنر شرق.

در پاریس متولد شد. از مدرسه لوور و مدرسه تحقیقات عالی پاریس به دریافت دیپلم عالی (D.E.S.) نائل آمد.

از ۱۹۴۲ تا ۱۹۴۶ وابسته موزه چرنوسکی^۱ و از ۱۹۴۷ عضو مکاتبه‌ای مدرسه فرانسوی شرق دور بوده است. از ۱۹۴۶ تا ۱۹۵۲ سمت دستیاری موزه‌های ملی و از ۱۹۵۲ تا ۱۹۶۵ سمت سرپرستی موزه گیمه^۲ و پس از آن سمت مدیریت آنجا را برعهده داشت. در همان موقع وابسته و پژوهشگر مرکز ملی پژوهش علمی نیز بود. از ۱۹۶۵ استاد هنرهای هند در مدرسه لوور بوده و هفت بار از جانب یونسکو و EFEI به‌هنگام سفر کرده است.

آثار

Catalogue des collections indo-chinoises. Par Pierre Dupont, avec la collaboration d'attachées au Musée. Précédé d'études par Philippe Stern, Jeannine Auboyer, G. de Coral Rémusat, (Extrait du *Bulletin de la commission Archéologique de l'Indochine*), Paris: 1934.

فهرست مجموعه‌های هند و چینی (با همکاری)

«French Excavation in Indo-China and Afghanistan. 1935-37», *HJAS* Vol. III, 1938, 213-222.

«حفاری فرانسه در هند و چین و افغانستان از ۱۹۳۵ تا ۱۹۳۷»

L'Asie orientale des origines au XVe siècle.

Lousanne: Ed. Rencontre, 1964.

یهودی، ایران، هند

Introduction à l'étude de l'art de l'Inde. Rome: 1965.

مقدمه‌ای بر مطالعات هنر هندی

Rome et son empire. Par André Aymard et Jeannine Auboyer. 5e ed. revue. Paris: Presses Universitaires de France. 1967.

رم و امپراتوری آن (با همکاری)

L'Afghanistan et son art. Photographies de Dominique Darbois, Paris: Editions Cercle d'Art, 1968.

افغانستان و هنر آن

Indien und Südostasien, von Herbert Härtel und J. Auboyer. Mit Beiträgen von Jean Boisselier [et al], Berlin: Propyläen Verlag, 1971.

هند و آسیای جنوب شرقی (با همکاری)

«Ivan Stchoukine (†1975)», *Arts A* 33, 1977, 213-214.

ایوان شوکین - وفات ۱۹۷۵ء

منابع ۱۱۷ ج ۱ و ۲، ۱۲۵ ج ۲ ص ۵۰۴، ۱۵۰ ص ۱۹۰۶-۱۹۵۵، ۱۹۷۸ ج ۱ ص ۱۵۱، ۱۵۲ ج ۳ و ۱۷۳ ج ۲ ص ۳۰.

اوتاس، بوآندرس [bo ānders utās]

Utas, Bo Anders

(۱۹۳۸-)، زبان و ادبیات فارسی.

۲۸ مه در جمتلند^۱ به دنیا آمد. تحصیلات متوسطه را در اوپسالابه پایان رساند و در ۱۹۵۶ وارد دانشگاه اوپسالا شد و در رشته‌های ریاضیات، زبانهای اسلاوی، زبانهای ایرانی، سنسکریت، زبان‌شناسی تطبیقی هند و اروپایی و مطالعات سامی به تحصیل پرداخت و همچنین دوره‌های کوتاه مدتی را برای آموختن زبانهای ترکی و چینی گذراند. در ۱۹۶۲ لیسانس علوم انسانی گرفت. در ۱۹۶۲ و ۱۹۶۳ با استفاده از بورس علمی دولت ایران، در دانشکده ادبیات اصفهان مطالعات خود را ادامه داد و به افغانستان، پاکستان، هند و بعضی نقاط ایران سفر کرد. از ۱۹۶۳ تا ۱۹۶۷ در دانشگاه اوپسالاند

s'inspirant des miniatures mogholes», *Arts A* 2, 1955, 251-273.

«هنرمند هلندی سده هفدهم متأثر از مینیاتورهای مغولی،

Nouvelles recherches archéologiques à Begram (ancienne Kapisa), 1939-1940. Par... avec la collaboration de J.R. Hackin, J. Carl et P. Hamelin. Etudes comparatives par J. Auboyer, V. Elisseoff, O. Kurz. Paris: Impr. Nationale, P. U. F., 1955.

کاوشهای جدید باستان‌شناسی در بگرام (کاپیسا) از ۱۹۳۹ تا ۱۹۴۰ (با همکاری)

La vie publique et privée dans l'Inde ancienne. IIe s. av. J.C. - VIIIe s. env. Fascicule VI les jeux et les jouets. (Ministère de l'Education Nationale. Publications du Musée Guimet. Recherches et documents d'art et d'archéologie, tome VI.) Paris: Presses Universitaires de France, 1955; seconde édition en 1974. (trad. en 7 langues)

زندگی عوام و خواص در هند باستان حدود ۲ سده پیش از میلاد تا سده هشتم

«L'Exposition internationale d'art iranien à Rome, juin - septembre 1956», *Arts A*, t. 3, Fasc. 4, 1956, 306-312.

نمایشگاه بین‌المللی هنر ایرانی در رم، ژوئن - سپتامبر ۱۹۵۶ء

«Miniatures iraniennes», *Orient magazine*, n° 1-3, 1957, 19.

«مینیاتورهای ایرانی»

Zannas, Eliky. *Khajurāho*. Text and photographie by Eliky Zannas, with a historical introduction by J. Auboyer. Mouton & Co. S-Gravenhage, 1960.

مجد کهجراو [در هند] (مقدمه تاریخی).

Les théâtres d'Asie. Études de Jeannine Auboyer, Charles Virolleaud. Réunies et présentées. Paris: Éditions du Centre National de la Recherche Scientifique, 1961.

تئاترهای آسیا (با همکاری)

Judée, Iran, Inde. Avec 36 diapositives.

1. Jamtland

- «نیمایوشیج، نوگرای ایرانی»
 «The Literary Expression of Persian Sufism»,
Mysticism Scripta Instituti Donneriani Aboensis
 5, Stockholm: 1970, 206-218.
- «توصیف ادبی تصوف ایرانی»
 «Notes on Some Public and Semi-public
 Libraries in the Near and Middle East
 Containing Persian and other Moslem
 Manuscripts», *AO* 33, Copenhagen: 1971, 169-
 192.
- «یادداشت‌هایی درباره برخی از کتابخانه‌های عمومی و نیمه
 عمومی در خاور نزدیک و میانه دارای نسخ خطی ایرانیان و
 دیگر مسلمانان»
 «Some Trends in Modern Persian Literature»,
Iran Through the Ages, a Swedish Anthology,
 Swedish ed., Stockholm: 1971, 57-71; ed. by A.
 Adahl, Stockholm: 1972, 61-75.
- «برخی گرایش‌ها در ادبیات نوین فارسی»
 Rev. of Hauri, Chr. «*Das pentathematische
 Schema der altpersischen Inschriften*», *Kratylos*
 18, 1973, pub. 1975, 130-135.
- «خلاصه اسفار پنجگانه ثورات در کتیبه‌های فارسی
 باستان» (نقد و بررسی)
 «*Tariqut-Tahqiq*», A sufi mathnavi ascribed to
 Hakim Sana'i of Ghazna and probably
 composed by Ahmad b. al-Hasan b.
 Muhammad an-Naxčavānī. A critical edition
 with a history of the text and a commentary.
Scandinavian Institute of Asian Studies,
 monograph series, 13, Lund: 1973, 243-55.
- «طریق‌الْحَقِيق» (تصحیح انتقادی، تاریخ متن و تفسیر)
 «*Tariqut-Tahqiq*. A. Manuscripts», *Afghanistan*
 28i, 1975, 55-92.
- «طریق‌الْحَقِيق، نسخه‌های خطی»
 «Henrik Samuel Nyberg», *AO* 36, Copenhagen:
 1974, pub. 1975, 5-9; Obituary. Repr. in
Monumentum H.S. Nyberg I, Ac. Ir. 5, Teheran-
 Liege: 1975, 1-59; *Svenska Forskningsinstitutet i
 Istanbul Meddelanden* I, 1976, 76-80.
- استادانی چون نوبیگ^۱، فریتیوف روندگرن^۲، و
 استیگ ویکاندر^۳ به ترتیب زبانهای ایرانی، سامی و
 سنسکریت را فراگرفت و به مطالعه زبان‌شناسی
 تطبیقی هند و اروپایی پرداخت. در ۱۹۶۷
 فوق‌لیسانس زبانهای ایرانی گرفت. از ۱۹۶۷ تا ۱۹۷۳
 به مطالعات خود بویژه در زمینه ادبیات، تصوف ایرانی
 و تاریخچه متون در دانشگاه اوپسالا ادامه داد و در
 مه ۱۹۷۳ از همین دانشگاه به‌اخته درجه دکتری
 زبانهای ایرانی نایل آمد.
- در ژوئن ۱۹۷۳ به تدریس زبانهای ایرانی در دانشگاه
 اوپسالا پرداخت. از ۱۹۶۴ تا ۱۹۷۳ در انستیتوی
 زبان‌شناسی تطبیقی دانشگاه اوپسالا، فارسی جدید
 و فارسی میانه را تدریس کرد. در سالهای ۱۹۶۵،
 ۱۹۶۸ و ۱۹۷۴ در کتابخانه‌های ترکیه، ایران،
 افغانستان، پاکستان و آسیای میانه به مطالعه
 نسخ خطی فارسی پرداخت. در ۱۹۷۳ به عضویت
 انستیتوی مطالعات آسیایی اسکندیناوی در کپنهاگ
 درآمد.
- آثار
 Sadeq Hedayat. *Den Blinda ugglan*. Swedish
 translation of *Bu-fi kur* with an introduction to
 the life and works of the author. Lund: 1965.
- بوف کور، اثر صادق هدایت (ترجمه به زبان سوئدی و
 معرفی زندگی و آثار مؤلف)
 «Old Persian Miscellanea», *OS*, 14-15,
 1965-1966, 118-140.
- «جنگ ادبی فارسی باستان»
 «Persisk litteratur», *Utmeneuropeiska litteraturer*,
 Stockholm: 1966, 252-278; *Orientalisk diktning
 (Litteraturen Klassiker)* 16, Stockholm: 1970,
 59-110.
- «ادبیات فارسی»
 Bombaci, A. «*The Kufic Inscription in Persian
 Verses in the Court of the Royal Palace of
 Mas'ud III at Ghazna*», *OS* 16, 1967, 220-221.
- «کتیبه کوفی با اشعار فارسی در قصر سلطنتی مسعود سوم
 در غزنین» (نقد و بررسی)
 «The Jewish-Persian Fragment from
 Dandan-Uiliq», *OS* 17, 1968, 123-136.
- «قطعه‌ای یهودی-فارسی از دندان-اولیق»
 «Nima Yushij, En persisk modernist», *OS* 2,
 Stockholm: 1969, 17-20.

Studies, monograph series, 36, London and Malmo: Curzon Press, 1978.

یک شعر صوفیانه فارسی: واژه‌نامه و اصطلاحات در طریق‌التحقیق

«Sufism och orientalisk litteratur», Svenska Forskningsinst. i Istanbul, Medd. 3, 1979, 464-483.

«تصوف در ادبیات شرقی»

«A 19th Century Inscription at Perspolis and the Swedish Physician C.G. Fagergren», *Turcica et Orientalia: Studies in Honour of Gunnar Jarring on his Eightieth Birthday*, 12 October 1987. Stockholm: Swedish Research Institute in Istanbul, 1988 (S.R.I.I. Transactions, 1) 167-177.

«کتیبه‌ای مربوط به سده نوزدهم در تخت جمشید و یزشک سوئدی بنام فاگرگرن سی.گ»

«The Munājāt or Ilāhi Nāmāh of 'Abdu'llah Ansāri», *Manuscripts of the Middle East* 8, 1988, 86-87.

«مناجات یا الهی‌نامه عبدالله انصاری»

Rev. of J. Rypka (ed.) «History of Iranian Literature», III c. 4.

«تاریخ ادبیات ایران»، ویرایش ریپکا (نقد و بررسی) «بیزانس از دیدگاه ایران ساسانی»، ترجمه فریدون مجلسی، هستی، س ۲، ش ۲، پائیز ۱۳۷۳، ص ۵۵-۴۳. منابع ۱۴۶ س ۱۹۷۵-۱۹۷۶، ۱۸۵، ۱۵۰ س ۱۹۶۶-۱۹۷۰، ۱۹۷۱-۱۹۷۲، ۱۹۷۵، ۱۹۷۶-۱۹۸۰، ۱۹۷۹، ۱۹۸۹ و ۱۹۹۰، ۱۵۲، ۱ و ۱۷۳، ج ۲۰ ص ۵۲۰؛ هستی، س ۲، ش ۲، پائیز ۱۳۷۳، ص ۵۵-۴۳.

اوت وینوسکی [otvinovski]

Otwinowski

ادبیات فارسی.

از اهالی لهستان. گلستان سعدی را به زبان لهستانی ترجمه کرد و در ۱۸۷۹ در ورشو به چاپ رسانید. منابع ۴۲ ص ۲۷۳.

اُچیننیکووا، ایرینا کنستانتینووا [irinā konstantinovā ovčinnikovā]

Ovchinnikova Irina Constantinova

(۱۹۲۳ -)، زبان‌شناسی زبان فارسی.

«یادنامه نوبلرگ»

«Manuscript Collections in the USSR, Iran, Afghanistan and Germany», *Newsletter of the Scandinavian Institute of Asian Studies* 8, 1974, Copenhagen: 1975, 33-40.

«مجموعه‌های نسخ خطی در شوروی، ایران، افغانستان و آلمان»

«Verbal Forms and Ideograms in the Middle Persian Inscriptions», *AO* 36, Copenhagen: 1974, pub. 1975, 83-112.

«صورت‌های فعلی و پندار نگار (هوزوارش) در کتیبه‌های فارسی میانه»

«On the Composition of the Ayyatkar i Zareran», *Monumentum H.S. Nyberg II, Ac. Ir.* 5, Tehran-Liege: 1975, 399-418.

«درباره نگارش ایاتکار زیران»

«Verbs and Preverbs in the Ayyatkar i Zareran», *AO* 37, Copenhagen: 1975-76.

«افعال و پیشوندهای فعلی در ایاتکار زیران»

«Collections of Muslim Manuscripts in Moscow and Baku», *Annual Newsletter of the Scandinavian Institute of Asian Studies* 10, 1976, Copenhagen: 1977, 24-27.

«مجموعه‌های نسخ خطی اسلامی در مسکو و باکو»

«Om Sadeq Chubak - Den dode gycklarens apa av Sadeq Chubak», *Orientaliska Studier*, 22-23, Stockholm: 1976, 45-63. Introduction to and Swedish translation of the Persian short story *Antari kih lutiy-aš murdah bud* by Sadiq Cubak.

«اتری که لویش مرده بود، اثر صادق چوبک (ترجمه به سوئدی همراه با مقدمه)»

«An Approach to the Textual History of the Munājāt of Khqāja Abdullāh Ansāri», *Afghanistan Historical and Cultural Quarterly* 30: 2, Kabul: 1977, 86-91.

«نگرشی به متن‌شناسی تاریخی مناجات خواجه عبدالله انصاری»

A Persian Sufi Poem: Vocabulary and Terminology. Concordance, frequency wordlist, statistical survey, Arabic loan-words and Sufi-religious terminology in *Tariq ut-tahqiq* (A.H. 744), *Scandinavian Institute of Asian*

persidskie grammaticheskie sootvetstviia», 1061-1091, V kn.: *Russko-persidskii slovar'*, 36000 slov. Moskva: Sov. entsiklopediia, 1965, Sost.: I.K. Ovchinnikova. G. A. Fupugian i Sh. M. Badi.

«شباهتهای کلی در دستور زبانهای روسی و فارسی» (با همکاری)

Uchebnik persidskogo iazyka, Dlia pervogo goda obuchenii v vuzakh. ch. I, MGU, 1966, ch. II. 1971, Avt.: I.K. Ovchinnikova i A.K. Mamed-Zade.

کتاب درسی زبان فارسی برای سال اول دانشکده‌ها (با همکاری)

V kn.: *Iranskaia filologiya.* Moskva: 1971, Avt. Statei: «K voprosu o grammaticheskoi sushchnosti i printsipakh vyivleniia slovosochetanii v persidskom iazyke», 16-36; «Imennoye slovosochetaniia v persidskom iazyke i vozmozhnye printsipy ikh klassifikatsii», 37-53.

«درباره ماهیت دستوری و شیوه ساختن کلمات مرکب در زبان فارسی»؛ «اسمهای مرکب در زبان فارسی و امکان طبقه‌بندی آنها»

K voprosu ob udel'nom vese inoiazychnykh zaimstvovanyi v leksike sovremennogo literaturnogo persidskogo iazyka. Ind. i iran. filol., 1971, 43-60.

درباره وام واژگان زبان ادبی فارسی معاصر از زبانهای بیگانه
منبع ۱۵۵ ص ۳۹۵.

اوداس، اکتاو ویکتور [oktāv viktor udās]

Houdas, Octave Victor

(۱۸۴۰-۱۹۱۶)، زبانهای شرقی، تاریخ.

در اوتارویل^۲، لواره^۳ (فرانسه) به دنیا آمد. دارای تحقیقاتی در زمینه تاریخ نوین مغرب است. استاد زبان عربی و بازرس کل وزارت در الجزایر بود. در ۱۸۸۴ استاد عربی عامیانه در مدرسه زبانهای زنده شرقی در پاریس، عضو شورای معارف عمومی و از

۱۱ مارس در شهر پنزا^۱ روسیه به دنیا آمد. در ۱۹۴۸ دانشکده زبان‌شناسی دانشگاه دولتی مسکو را به پایان رساند و در ۱۹۵۱ نامزد درجه دکتری زبان‌شناسی شد. از ۱۹۴۸ تا ۱۹۵۶ استاد دانشکده زبان‌شناسی دانشگاه دولتی مسکو بود.

آثار

Kand, diss.: *Sintaksicheskoe ispol'zovanie persidskogo poslesloga «ra» v ego istorii.* (K voprosu sposobakh vyrazheniia padezhnykh otnoshenii v novopersidskom iazyke), Moskva: MGU, 1951.

کاربرد نحوی - را - در زبان فارسی و تاریخچه آن (رساله دکتری، نامزدی علوم)

Avtoref.: Moskva: 1951.

چکیده رساله علمی

Statei: «Funksii posleloga (ra) (1) v sovremennom literaturom persidskom iazyke», 356-391; «Isol'zovanie posleloga (ra) (1) v proizvedeniakh tadzhikskikh i persidskikh klassicheskikh avtorov XI-XV vv», *Tila.* Moskva: AN SSSR, T. 6, 1956; Avt. 392-408.

«کاربرد - را - در زبان ادبی فارسی معاصر» کاربرد - را - در آثار مؤلفان کلاسیک تاجیکی و فارسی سده‌های یازدهم تا پانزدهم م.

Uchebnik persidskogo iazyka. ch. 1, MGU, 1956.

کتاب درسی زبان فارسی

Karmannyi russko-persidskii slovar'. 7250 slov. Moskva: Gos. izd. inostr. i nats. slovarei, 1959, Sost.: Sh. Badi, F. Gabib, Kh. Dzhalali, N.K. Ovchinnikova.

فرهنگ جیبی روسی - فارسی (با همکاری)

«K voprosu o klassifikatsii imennykh chastei rechi v persidskom iazyke», *KSINA* 30, Moskva: AN SSSR, 1961, 75-85.

«درباره طبقه‌بندی اسمها در زبان فارسی»

«Ob upotreitel'nosti nepravil'nykh form mnozhestvennogo chisla v sovremennom literaturnom persidskom iazyke», Vkn.: *Indiiskaia i iranskaia filologiya.* Moskva: 1964, 90-103.

«درباره کاربرد جمع مکسر در زبان ادبی فارسی معاصر»
Sost. i avt. ocherki: «Osnovnye rusko-

1. Penza

2. Outarville

3. Loiret

محمدالصغیر بن محمدبن عبدالله المراكشی الوافرائی
(ترجمه)

«*Histoire de la conquête de l'Andalousie*», par Ibn Elqouthiya, *Recueil de textes et de traductions*, publié par les professeurs de l'Ecole des langues orientales vivantes. V. 1, 1889, 217-230.

«تاریخ فتح اندلس» (تاریخ الاندلس)، اثر ابوبکر محمدبن
عمر بن القوطیه

Histoire du sultan Djelal ed-Din Mankobirti, prince du Kharezm. Par Mohammed en-Nesawi. Paris: Leroux, 1891-95.

زندگی‌نامه سلطان جلال‌الدین منکبری پادشاه خوارزم
سیره السلطان منکبری، اثر محمدبن احمدبن علی نسوی
Chrestomathie maghrébine. Recueil de textes arabes inédite avec vocabulaires. Paris: E. Leroux, 1891.

مستنبات مغربی (مجموعه‌ای از متون عربی چاپ نشده
همراه با واژگان)

Recueil de lettres arabes manuscrites. Publiées par O. Houdas... et G. Delphin. 2. éd. Alger: A. Jourdan, 1891.

مجموعه نامه‌های دست‌نوشته عربی (با همکاری)
Documents arabes relatifs à l'histoire du Soudan. Tarikh es-Soudan... Paris: E. Leroux, 1898-1900.

اسناد عربی درباره تاریخ سودان (تاریخ السودان، اثر
عبدالرحمان بن عبدالله بن عمران بن عامر السعدی)
Les traditions islamiques. Tr. de l'arabe avec notes et index par O. Houdas et Marçais. Paris: Imprimerie nationale, E. Leroux, editeur, 1903-14.

احادیث اسلامی الجامع الصحیح، اثر محمدبن اسماعیل
بخاری (ترجمه، تحشیه و فهرست، با همکاری)
Arabian Nights. Jaudar, the Fisherman. Histoire de Djoudar le pecheur, conte des Mille et une nuits. Texte arabe entièrement vocalisé et accompagné d'une vocabulaire par ordre de racines des mots contenus dans le texte. 3e éd. rev. et cor. Alger: A. Jourdan, 1908.

داستان جودر ماهیگیر، از قصه‌های هزار و یکشب
Documents arabes relatifs à l'histoire du

اعضای گروه تاریخ مغرب در انجمن تاریخ بود. در
پاریس درگذشت.
آثار

Notices et extraits des manuscrits de la Bibliothèque nationale et autres bibliothèques. Pub. par l'Académie des inscriptions et belles-lettres. Paris: Imprimerie nationale, 1787-.

نوشته‌ها و گزیده‌هایی از نسخ خطی کتابخانه ملی و سایر
کتابخانه‌ها (تهیه ایندکس بخش شرق از ج ۱۶ تا ۲۹)
Cours élémentaire de langue arabe, (1875 et suiv.)

دوره مقدماتی زبان عربی
Epigraphie tunisienne. avec René Basset, 1882.

کیسه نگاری تونس (با همکاری)
Traité de droit musulman. La Tohfai d'Ebn Acem. Texte arabe avec traduction française commentaire juridique & notes philologiques, par O. Houdas et F. Martel. Alger: Gavault Saint Lager, 1882.

رساله فقه اسلامی / تحفة الحکام فی نکات العقود
والاحکام اثر ابن عاصم (ترجمه و تفسیر حقوقی، با
همکاری)

Essaie sur l'écriture maghrébine. 1886.

رساله‌ای پیرامون خط مغربی
Ethnographie de l'Algerie. 1886.

قوم نگاری الجزایر
Le Maroc de 1631 a 1812. Extrait de l'ouvrage intitulé *Ettordjemân elmo'arib an dovel el machriq ou'l-magrib*, de Aboulqâsem ben Ahmed Ezziâni, [Arabic text] publié et traduit par O. Houdas. Paris: Publications de l'école des langues orientales vivantes, IIe série, volume XVIII, 1886.

مسراکش از ۱۶۳۱ تا ۱۸۱۲. گزیده‌ای از کتاب
الترجمان‌المغرب عن دول المشرق والمغرب، اثر ابوالقاسم
بن احمد الزیانی (چاپ و ترجمه)

Nozhet-elhâdi, Histoire de la dynastie saadienne au Maroc (1511-1670). par Mohammed Essegghir ben Elhadj ben Abdallah Eloufrâni. Paris: E. Leroux, 1888-89.

نزهة الحادی باخبار ملوک القرن الحادی، اثر عبدالله بن

«L'instrumental et la structure de la phrase simple en indo-européen», *BSLP* 65, 1970, 44-84.

«مفعول معه و ساختار جمله بسیط در زبانهای هند و اروپایی»

«Le suffixe indo-européen-men», *BSLP* 66, 1971, 109-137.

«پسوند men در زبانهای هند و اروپایی»

«Parataxe, hypotaxe et corrélation dans la phrase latine», *BSLP* 68, 1973, 147-186.

«همپایگی و ناهمپایگی و همبستگی در جمله لاتینی»

«Hypothèses sur l'origine des infinitifs du grec ancien», *BSLP* 70, 1975, 115-136.

«فرضیه‌هایی درباره منشأ مصدرهای زبان یونانی باستان»
Les cas et la dérivation nominale en indo-européen. Actes du Congrès Linguistes, Vienne: 1977.

حالات و اشتقاق اسمی در زبانهای هند و اروپایی
L'emploi des cas en védique. Introduction à l'étude des cas en indo-européen, Lyon: 1977.

کاربرد حالات اسمی در زبان و دایمی، مقدمه‌ای بر تحقیق
درباره حالات اسمی در زبانهای هند و اروپایی

«Formules croisées dans l'Avesta», *BSLP* 72, 1977, 169-208.

«ترکیببات پیوندی در اوستا»

La religion de la vérité. Actes de la session de linguistique de Bourg. St-Maurice. 1977.

دین راستی

La «syntaxe des désinences» en indo-européen. Actes de la session de linguistique d'Aussois, 1978.

نحو شناسه‌ها در زبانهای هند و اروپایی
L'antéposition de la relative en indo-européen. à paraître dans La Linguistique, 1979.

شکل قبل نسبی ربطی در هند و اروپایی
«Articles Indo-européen et Vieil-indien» dans la 3e éd des *Langues du Monde.*

حروف تعریف در زبانهای هند و اروپایی و هندی کهن
«La flexion des thèmes en-i-en attique»,

Soudan. Tarikh el-feutach; ou, chronique du chercheur, pour servir à l'histoire des villes, des armées et des principaux personnages du Tekrou, par Mahmūd Kāti ben El-Hādij El-Mataouakkel Kāti et l'un de ses petits fils. Paris: E. Leroux, 1913.

اسناد عربی درباره تاریخ سودان | تاریخ الفتاش فی اخبار البلدان والجیوش و اکابر الناس، اثر الفع محمود کتت ابن الحاج المتوکل کتت الکرمی التنبکتی الدعکری
L'Alchemie arabe au moyen âge. Paris: 1893. Reprint: Amsterdam: 1966.

کیمیاگری عرب در سده‌های میانه

Tedzkireten-nisian fi akbbar molouk es-Soudan. Traduction Française «texte arabe édité par O. Houdas avec la collaboration de Edm. Benoist, Paris: Adrien-Maisonneuve, 1966.

تذکره النسیان فی اخبار ملوک السودان ضمیمه کتاب تاریخ السودان اثر عبدالرحمن بن عبدالله بن عمران بن عامری السعدی (تصحیح یا همکاری)

«Caboul et Caboulistan», *La Grande Encyclopedie, t. 2, Paris: 645.*

کابل و کابلستان

ترجمه ۶۶ سورة الاخيرة من القرآن. الجزایر: ۱۸۶۴.
منابع ۳۴؛ ۳۵ ذیل هوداس؛ ۴۲ ص ۱۸۵-۱۸۶، ۴۴ ص ۱۹۰۱-۱۹۰۲؛ ۱۹۰۲؛ ۵۳ ج ۱ ص ۲۱۸-۲۱۹؛ ۶۰ ج ۳ ص ۲۷؛ ۱۲۵ ج ۳ ص ۸۰۶-۸۰۷؛ ۱۴۲ ج ۵؛ ۱۵۱ ج ۸ ص ۳۰۲؛ ۱۵۲ ج ۵ و ۶

اودری، ژان [zān odri]

Haudry, Jean

(۱۹۳۴-)، زبان‌شناسی.

۲۸ مه در پرو-سور-مارن^۱ (فرانسه) متولد شد. دانشیار زبان لاتینی و زبان‌شناسی در دانشگاه‌های مون‌پلیه^۲ و پاریس و سپس استاد سنسکریت و دستور زبان تطبیقی زبانهای هند و اروپایی در دانشگاه لیون و مدیر تحقیقات بخش ۴ مدرسه مطالعات عالی بوده است.

آثار

«Les emplois doubles du datif et la fonction du datif indo-européen», *BSLP* 63, 1968, 41-59.

«کاربردهای مضاعف مفعول له و نقش آن در زبانهای هند و اروپایی»

1. Perreux - Sur - Marne

2. Montpellier

کرد.

آثار

Biographical Notices of Persian Poets. With critical and explanatory remarks... to which is prefixed a memoir of the late Right Hon. Sir Gore Ouseley. Bart... by the Rev. James Reynolds... (Oriental Translation Fund of Great Britain and Ireland). 2 copies. London: 1846.

تذکره شعرای ایران

درباره‌اش

Morier, James Justinian. *A Second Journey Through Persia, Armenia, and Asia Minor, to Constantinople, Between the Years 1810 and 1816, With a Journal of the voyage by the Brazil and Bombay to the Persian Gulf, Together with an Account of the Proceeding of his Majesty's Embassy under His Excellency Sir Gore Ouseley... with two maps, and engravings... London: 1818.*

دوین سفر به قسطنطنیه از راه ایران، ارمنستان و آسیای صغیر، بین سالهای ۱۸۱۰ و ۱۸۱۶، همراه با گزارش سفر از راه برزیل و بمبئی به خلیج فارس، با گزارش عزیمت سفیر اعلیحضرت در معیت عالیجناب سرگور اوزلی

Malcolm, Sir John: *Some Hitherto Unpublished Dispatches of Captain John Malcolm... December, 1799 to May, 1801... [Followed by] Some Hitherto Unpublished Dispatches of Sir Harford Jones & Sir Gore Ouseley, July 1805 to May, 1810.* - London, 1930.

چند نامه منتشر نشده کاپتان جان ملکولم... دسامبر ۱۷۹۹ تا مه ۱۸۰۱... همراه با چند نامه منتشر نشده سرهارفورد جونز و سرگور اوزلی، از ژوئیه ۱۸۰۵ تا مه ۱۸۱۰ مشیری، علی. «اوضاع سیاسی ایران بین سالهای ۱۸۰۰ و ۱۸۱۰ م. و فرمان جرج سوم به سرگور اوزلی مأمور فوق‌العاده...»، وحید ۵، ۳۲، ۲۱.

منابع ۱۲ ج ۳ ص ۱۸۳؛ ۳۴؛ ۵۰ ص ۳۹۲؛ ۷۰؛ ۱۵۱ ج

1. Limerick

2. Fort William College

3. Mysore Princes 4. Haileyburg

Mélanges Lejeune, 95-98.

«صرف ماده‌های مختوم به i در زبان آتیک»

L'indo-européen. Coll. Que Sais-je?

هند و اروپایی

منابع ۱۵۲ ج ۷؛ ۱۷۳ ج ۲۰ ص ۲۴۹.

اوزلی، ژوزف واکر جسپر [Josef vāker jesper uzli]

Ouseley, Joseph Walker Jesper

(۱۸۰۰-۱۸۸۹)، زبانهای شرقی.

۲۱ ژوئن به دنیا آمد. در لیمریک^۱ (ایرلند) تحصیل کرد. آزمونهای زبان عربی و فارسی را با درجه ممتاز گذراند.

در ۱۸۵۲ به سمت استادی زبانهای سنسکریت، مراتی و بنگالی و نیز به معاونت کالج فورت ویلیام^۲ برگزیده شد. از ۱۸۳۸ تا ۱۸۴۴ سرپرست میسورپرنس^۳ و از ۱۸۴۴ تا ۱۸۵۹ استاد زبان فارسی و عربی در کالج هیلی‌بری^۴ بود. در ۱۸۵۷ به سمت مترجم تام‌الاختیار زبان فارسی از طرف دولت بریتانیا برای مذاکره با ایران درباره عهدنامه پاریس برگزیده شد. از ۱۸۶۲ تا ۱۸۸۳ سمت ممتحن زبانهای شرقی در کمیسیون خدمات اجتماعی را به عهده داشت. عضو شورای کالج کینگز بود. در ماه نوامبر درگذشت.

آثار

Anvār-i Suhaili or, Lights of Canopus. Being the Persian version of the fables of Bidpai, by Husain Vaiz Kashifi, edited by J.W.J. Ouseley. Hertford: East India Company, 1851.

انوار سهیلی (تصحیح)

منابع ۱۲۴ ص ۳۲۵؛ ۱۲۵ ج ۱۲ ص ۴۸۵؛ ۱۵۲ ج ۲.

اوزلی، (سر) گور [(ser) gor uzli]

Ouseley, (Sir) Gore

(۱۷۷۰-۱۸۴۴)، تذکره نویسی، سیاست.

در انگلستان به دنیا آمد. برادر سرویلیام اوزلی بود. در ۱۸۱۰ به عنوان سفیر به ایران فرستاده شد و در عقد معاهده گلستان بین ایران و روس (۱۲۲۸ ق. / ۱۸۱۳ م.) شرکت داشت. زبانهای فارسی، عربی و سنسکریت رامی دانست و در زمینه گردآوری و ترجمه متون شرقی فعال بود و مقداری از اشعار حافظ را به کمک برادرش به شعر انگلیسی ترجمه

ص ۱۲۶ و ۴۳۲ و ج ۶ ص ۸۰؛ ۱۵۲ ج ۲؛ ۱۵۸ ص ۳۰۵۵؛ ۱۶۴ ص ۱۱۳۳.

اوزلی، ویلیام [vilyām uzli]

Ouseley, William

(۱۷۶۷-۱۸۴۲)، زبان و ادبیات فارسی، تاریخ.

در منموث شایر^۱ (انگلستان) به دنیا آمد. از بیست سالگی به تشویق پدر برای آموختن زبانهای خارجی به پاریس و از آنجا به لیدن، شهر دانشگاهی هلند رفت و به تحصیل زبان فارسی پرداخت. یک سال پس از ورود به لیدن، نخستین اثر ادبی او که در واقع راهنمای خط و خطاطان ایرانی بود، انتشار یافت. در این کتاب کوشیده است تا پاره‌ای از نکته‌های مهم و دشوار مربوط به شناخت زبان و ادبیات فارسی را آسان و درخور فهم همگان سازد. در ۱۷۹۷ از کالج ترینیتی دوبلین درجه دکتري حقوق گرفت سپس از دانشگاه روستوک^۲ درجه دکتري فلسفه دریافت داشت.

در ۱۸۰۰ لرد کرنوالیس^۳، به واسطه خدماتش به عالم علم، به او لقب سر داد. در ششم دسامبر ۱۸۰۱، طی نامه مفصلی که به لرد چیچستر^۴ نوشت، از او خواست ترتیبی بدهد که دولت انگلیس او را به ایران بفرستد تا سفرنامه‌ای از تجارب شخصی خود بنویسد. در ۱۲۲۵/۱۸۱۰ ه. ق. هنگامی که هنوز مأموریت رسمی سر هارفورد جونز، سفیر انگلیس در ایران به پایان نرسیده بود، دولت انگلیس سرگوراوزلی^۵، سیاستمدار و شرق‌شناس - برادر کوچکتر ویلیام اوزلی - را بادارسی^۶ و چندتن دیگر از هندوستان روانه ایران ساخت. در این سفر جیمز موریه^۷ به عنوان دبیر عمومی و ویلیام اوزلی به عنوان دبیر خصوصی سفارت، سرگوراوزلی را همراهی می‌کردند. سفر او به ایران سه سال به طول انجامید. پس از بازگشت، همواره در انجمنهای بزرگ و مشهور اسکاتلند و انگلیس و کشورهای اروپایی بویژه هلند، آلمان و فرانسه درباره ایران باستان و ادبیات و شعرای نامدار ایران سخنرانیهای ایراد کرد که در نشریه‌های علمی انگلستان و سایر کشورهای اروپایی منتشر شد. اوزلی پس از ویلیام جونز، نخستین محقق انگلیسی است که در میان نوشته‌هایش، عین جمله‌ها و اشعار فارسی را به عنوان شاهد نقل می‌کند. احاطه اوزلی به زبان فارسی و علاقه شدیدی که به گردآوری نسخه‌های خطی و بهترین نمونه آثار

خوشنویسان ایران داشت، سبب تشکیل مجموعه بی‌نظیری از نسخه‌های دستنویس شد که بهترین ره‌آورد سفر او از هندوستان و ایران به‌شمار می‌رود. این مجموعه مشتمل بر هفتصد و بیست و چهار نسخه خطی بود. پس از بازگشت از ایران، فهرستی از کتابهای خطی فارسی تهیه کرد که ۱۸۳۱ در لندن به چاپ رسید.

احاطه او بر زبان فارسی زبانزد همگان شد و انجمنهای علمی و دانشگاههای انگلستان هرکدام درجه علمی خود را به او اهدا کردند و او را به عنوان عضو شرق‌شناس خود پذیرفتند. ویلیام اوزلی، یکی از اعضای مشهور انجمن سلطنتی آسیایی بنگال بود و مقاله‌هایی که درباره زبان و ادبیات فارسی نوشت، در نشریه‌های این انجمن انتشار یافته است. در ماه سپتامبر در بولون^۸ (فرانسه) درگذشت.

آثار

Persian Miscellanies. An essay to facilitate the reading of Persian manuscripts, with engraved specimens, philological observations, and notes critical and historical, London: R. White, 1795.

جُنگ فارسی

Oriental Collections. V. 1-3, no. 2, London: Cooper and Graham etc., Jan. / Mar. 1797-Apr. / June 1799.

مجموعه‌های شرقی (ویرایش)

Ahmad ibn Muhammad, called Ghaffari, Qazvini. *Epitome of the Ancien History of Persia*. Extracted and translated from the *Jehan Ara*, a Persian manuscript, by W. Ouseley. London: 1799.

خلاصه‌ای از تاریخ ایران باستان، احمدبن محمد، معروف به غفاری قزوینی (ترجمه و اقتباس از جهان‌آرا)

Al-Istakhri, 10th Cent. *The Oriental Geography of Ebn Haukal, an Arabian Traveller of the Tenth Centurg*. Translated from a manuscript in his own possession, collated with one preserved in the library of Eton College, by Sir William

1. Monmouthshire	2. Rostock
3. Cornwallis	4. Chichester
5. Sir Gore Ouseley	6. D'Arcy
7. James Morier	8. Boulogne

Mauritania and Spain. Tr. by J.C. from a Persian manuscript in the collection of Sir William Ouseley, the editor. London: printed for the Oriental Translation Fund of Great Britain and Ireland, 1832.

مقاله‌ای انتقادی دربارهٔ چند نسخهٔ خطی عربی و فارسی، روشنگر تاریخ عربستان، ایران، ترکمن صحرا، هند، سوریه، مصر، موریتانی و اسپانیا (ویرایش)

The Geographical Works of Sadiq Isfahani. Translated by J.C. from original Persian mss. in the collection of Sir William Ouseley, the editor, London: 1832.

آثار جغرافیایی صادق اصفهانی (ویرایش)
Arabic Proverbs, the Manners and Customs of the Modern Egyptians. Illustrated from their proverbial sayings current at Cairo. Tr. and explained by the late John Lewis Burckhardt. 2nd ed. London: B. Quaritch, 1875.

ضرب‌المثل‌های عربی، یا آداب و رسوم مصری‌های امروز (ویرایش)

The Bakhtyar Nama: a Persian Romance. Translated from a manuscript text, by Sir William Ouseley. Edited, with introduction and notes, by W.A. Clouston... Larkhall, Lanarkshire: W. Burns, Printer, Priv. print., 1883.

بختیارنامه، یک داستان ایرانی (ترجمه)
«Sketch of an Essay on the Lyric Poetry of the Persians».

«خلاصهٔ مقاله‌ای دربارهٔ شعر غنایی ایرانیان»
منابع ۳۴؛ ۵۰ ص ۶۱، ۹۲ ج ۳ ش ۳ ص ۳۰-۳۷؛ ۱۱۷ ج ۱، ۱۲۵ ج ۱۲ ص ۴۸۵، ۱۵۱ ج ۲ ص ۱۵۸ و ج ۵ ص ۶۲۱ و ج ۶ ص ۸۰، ۱۵۲ ج ۱-۱۵۸ ص ۵۵، ۱۶۴ ص ۱۱۳۳.

اوسپنسکی فتودور ایوانوویچ [feodor ivanovič uspenski]

Uspenskiy, Fëdor Ivanowich

(۱۸۴۵-۱۹۲۸)، تاریخ بیژنس.

از اهالی روسیه در ۱۸۷۸ دانشیار شد و از ۱۸۷۹ تا ۱۸۹۴ در ادسا مقام استادی داشت. از ۱۸۹۴ تا ۱۹۱۴ مدیر انستیتوی باستان‌شناسی روسیه در

Ouseley. London: printed by Wilson & Co. for T. Cadell, and W. Davies, 1800.

جغرافیای ممالک شرقی ابن حوقل، سیاح عرب سدهٔ دهم (ترجمه)

«Abrégé de l'ancienne histoire de Perse», Manuscrit persan trad. par..., ME, 6e année, 1801, t. 5, 317 et ss.

«چکیدهٔ تاریخ ایران باستان»
Observations on Some Medals and Gems, Bearing Inscriptions in the Pahlavi or Ancien Persick Character. [Marsden Collection.] London: 1801.

ملاحظات دربارهٔ چند نشان و جواهر، دربردارندهٔ نوشته‌هایی به خط پهلوی یا فارسی باستان
Two Letters to the Chairman of E. I. Coy, with Covering Letter from Them to Melville. 1812. (in the library of Royal Geographical Soc.)

دو نامه به رئیس E.I. Coy، همراه با نامهٔ محرمانه آنها به ملویل

Travels in Various Countries of the East, More Particularly Persia. London: Rodwell and Martin, 1819-1823.

مسافرت‌ها به ممالک مختلف شرق خاصه ایران
Burckhardt, John Lewis. *Travels in Arabia*. Comprehending an account of those territories in Hedjaz which the Mohammedans regard as sacred, Edited with a preface by Sir W. Ouseley, London: 1829.

مسافرت‌ها در عربستان (ویرایش و مقدمه)
Burkhardt, John Lewis. *Notes on the Bedouins and Wahabys*. Edited by Sir W. Ouseley. London: 1830.

یادداشت‌هایی دربارهٔ بدویان و وهابیه (ویرایش)
Catalogue of Several Hundred Manuscript Works in Various Oriental Languages, Collected by Sir William Ouseley... London: printed by A. J. Valpy, 1831.

فهرست صدها نسخهٔ خطی به زبان‌های مختلف شرقی، گردآوری شده توسط سر ویلیام اوزلی
A Critical Essay on Various Manuscript Works, Arabic and Persian, Illustrating the History of Arabia, Persia, Tirkomania, India, Syria, Egypt,

فهرست کتب خطی در علوم طب به زبان انگلیسی، دهلی
منبع ۶۷ ج ۲ ص ۲۵۲۴.

اوکالاها، راجر تی موتی [rājer timoti
okālāhān]

O'callaghan, Roger Timothy

(۱۹۱۲-۱۹۵۶)، باستان‌شناسی.

۱۳ اکتبر در شهر نیویورک آمریکا به دنیا آمد. از
۱۹۳۳ تا ۱۹۳۶ در مدرسه دینی یسوعیون^۱ در
تورنتو، از ۱۹۳۶ تا ۱۹۴۰ در دانشگاه گریگورینا^۲ در
رم و از ۱۹۴۲ در آموزشگاه شرق‌شناسی دانشگاه
جان هاپکینز^۳ در تحصیل پرداخت و در ۱۹۴۶ به‌اخذ
درجه دکتري نایل آمد.

در انستیتوی اسقفی کتاب مقدس در رم^۴ سمت
استادی داشت. از ۱۹۴۶ تا ۱۹۵۰ همراه با ام.
دوناند^۵ به کاوشهای باستان‌شناسی در بوبلوس
(بیبلوس)^۶ مشغول بود. مقالات متعددی درباره
خاور نزدیک نوشته است. ۵ مارس بر اثر تصادف با
اتومبیل در بغداد کشته شد.

آثار

«Aram Naharaim», A contribution to the
history of Upper Mesopotamia in the second
millenium B.C. ... with an appendix on
Indo-Aryan names by P.E. Dumont. Roma:
Pontificium Institutum Biblicum, 1948. [For
criticism see: E.A. Speiser. JAOS 70, 1950,
307-309.

آرام ناهارایم، درباره تاریخ بین‌النهرین علیا در
هزاره دوم پ م)

The Word *ktp* in Ugaritic and Egypto-Canaanite
Mythology.

واژه *ktp* در زبان اوگاریتی و اساطیر مصری - کنعان
منابع ۱۲۵ ج ۱۲ ص ۳۲۲؛ ۱۵۱ ج ۶ ص ۱۱؛ ۱۷۰ ص
۲۱۸.

استانبول بود. برای تحقیقات باستان‌شناسی
به آناتولی (آسیای صغیر)، سوریه، فلسطین و
بلغارستان سفر کرد. در ۱۹۰۰ به عضویت آکادمی
علوم روسیه درآمد. از ۱۹۱۵ تا ۱۹۲۸ سردبیر نشریه
Vizantiiskii Vremennik بود. از ۱۹۲۲ تا
۱۹۲۷ در دانشگاه لنینگراد به کار اشتغال داشت.

آثار

Istoriia Vizantiisko imperii. 1913-1943.

تاریخ امپراطوری بیزانس (سه جلد)

مخطوطات مکتبه طرابزون، نشره مجمع‌العلوم، ۱۹۱۷.
کتب کراتشکوفسکی عن مجموعه من القرآن الکریم افتها
اوزبکی من طرابزون. نشره مجمع‌العلوم، ۱۹۱۷.

المورخون البیزنطیون والمغول و وصف مصر علی
عهد الممالیک. ۱۹۲۳-۱۹۲۶.

حرکات شعوب آسیا الوسطی فی اروپا ۱- الاتراک، ۲-
المغول. ۱۹۴۷.

شعوب آسیا الوسطی فی القرنین الثالث عشر والرابع عشر.
۱۹۴۹.

منابع ۵۳ ج ۳ ص ۹۵۷؛ ۱۵۲ ج ۱۶۳؛ ۵ ج ۳۳ ص ۱۰۲.

اوصاف علی (سید) [seyyed osāf ali]

Ousaf Ali, (Seyyed)

(۱۹۳۳-)، مطالعات ایرانی و اسلامی.

در شهرالله آباد (ایالت اترپرداش هند) به دنیا آمد.
به زبانهای فارسی، عربی و انگلیسی تسلط کامل دارد.
از ۱۹۵۷ در انستیتوی مطالعات اسلامی هند در
دهلی نو به کار اشتغال داشته و هم‌اکنون ریاست این
انستیتوی را عهده‌دار است. به‌بیشتر کشورهای
جهان مسافرت کرده است.

آثار

رباعیات عمر خیام. دهلی: ۱۹۵۳ (ترجمه بخشی از
رباعیات بهانگلیسی منظوم)

رساله وحدة الوجود و وحدة الشهود، اثر شاه ولی‌الله
دهلوی، بلژیک: ۱۹۷۵ (ترجمه از عربی بهانگلیسی)

الادویه القلیه، اثر ابن سینا، کراچی: ۱۹۸۳ (ترجمه از
عربی بهانگلیسی).

اشکالاتی در ترجمه کتاب القانون بهانگلیسی، دهلی:
۱۹۸۳.

تصور مرشد در مثنوی مولانا رومی، پنجاب، امرتسر:
۱۹۸۳.

قانون، اثر ابن سینا، دهلی: ۱۹۸۳ (ترجمه از عربی
بهانگلیسی)

1. Jesuit Seminary
2. Univ. Gregoriana
3. Oriental Seminary of Johns
University Hopkins
4. Pontifical Biblical Institut, Rome
5. M. Dunand
6. Byblos

برخی از کتبه‌های صنایع بدوی
«Interpretations of Iranian Dualism», *Iran*
2500th, Montreal: 1972, 59-70; *Iranian*
Civilization and Culture. McG.: II Inst. Islamic
Stud., 1972.

«تعبیر و تفسیرهای ثنویت ایرانی»
«Ancient Iran and Zoroastrianism»,
Festschriften, Counc. Stud. Relig. and Asia Inst.
Shiraz: Pahlavi Univ., 1973.

«ایران باستان و آیین زرتشت»
«Holy (the Sacred)», *Dictionary of the History*
of Ideas. Scribner, 1973.

«مقدس»

منابع ۱۲۵ ج ۱۲ ص ۴۹۷، ۱۳۱ ج ۴ ص ۳۲۲-۳۲۱؛
۱۵۲ ج ۶

اولاک، آلکساندر آبل [ālexānder abel ovlāk]
Hovelacque, Alexandre Abel

(۱۸۴۳-۱۸۹۶)، زبان‌شناسی، مردم‌شناسی.
در پاریس متولد شد. سیاستمدار بود. از ۱۸۶۹ تا
۱۸۷۴. مدیر مجله زبان‌شناسی و فقه‌اللغة تطبیقی
بود. در ۱۸۶۷ عضو انجمن مردم‌شناسی شد و در
۱۸۹۰ ریاست آن را برعهده گرفت. ۱۸۷۶ در
دانشکده‌ای که بروکا^۳ تأسیس کرده بود عهده‌دار
کرسی مردم‌شناسی و زبان‌شناسی و در ۱۸۹۰
به ریاست آن جا منصوب شد. در ۱۸۹۱ مجله
دانشکده مردم‌شناسی را بنیان گذاشت. سرپرست
شورای شهرداری پاریس و از ۱۸۸۹ تا ۱۸۹۴
نماینده آن شهر بود. در زادگاه خویش درگذشت.

آثار

Grammaire de La Langue Zend. Paris:
Maisonnette, 1868. 2^{em}. ed., 1878.

دستور زبان زند

«Examen d'une suite de publications sur les
idiomes et les litteratures de l'Eran», *RLPHC*,
t. 3, 1869-70, 248-294.

«بررسی سلسله آثاری درباره زبانها و ادبیات اران»
«Questions de grammaire Zend», *RLPHC*, t.
3, 1869-70, 156-174, 872-73, 74-84 et 291-294.

اوکس توپی، ویلارد گوردن [vilārd gurdən
okstobi]

Oxtoby, Willard Gurdon

(۱۹۳۳-). تاریخ ادیان، مطالعات شرق میانه.
۲۹ ژوئیه در کنت فیلد کالیفرنیا به دنیا آمد. در ۱۹۵۵
از دانشگاه استنفورد لیسانس علوم انسانی گرفت، از
۱۹۵۵ تا ۱۹۵۸ بورسیه دیویدپاتن^۱، از ۱۹۵۵ تا
۱۹۶۰ بورسیه دانفورت پریستن^۲ و از ۱۹۵۸ تا
۱۹۶۰ بورسیه مدرسه تحقیقات شرقی آمریکا در
بیت‌المقدس و اردن بود. در ۱۹۶۱ فوق‌لیسانس
علوم انسانی گرفت و در ۱۹۶۲ موفق به اخذ درجه
دکتری شد.

در ۱۹۵۷ با انجمن سکشن‌شناسی آمریکا همکاری
می‌کرد. از ۱۹۶۰ تا ۱۹۶۳ مربی آموزش تورات در
دانشگاه مک‌گیل (کانادا)، از ۱۹۶۳ تا ۱۹۶۴ استادیار
این دانشگاه، و در ۱۹۶۴ استاد میهمان زبانهای شرق
نزدیک در دانشگاه میشیگان بود. در ۱۹۶۴ و ۱۹۶۵
بورسیه انجمن فارغ‌التحصیلان آمریکا در دانشگاه
هاروارد، در ۱۹۶۵ و ۱۹۶۶ عضو هیأت علمی همین
دانشگاه، از ۱۹۶۶ تا ۱۹۷۱ دانشیار تاریخ ادیان در
دانشگاه ییل و از ۱۹۷۱ به بعد استاد مطالعات دینی
در ترینیتی کالج دانشگاه تورنتو (کانادا) بوده است.
عضو انجمن شرق‌شناسی آمریکا، انجمن ادبیات
کتاب مقدس، انجمن آموزشی عالی دینی و انجمن
مطالعات دینی کانادا است. از ۱۹۶۹ تا ۱۹۷۱
ویراستار آکادمی ادیان آمریکا و از ۱۹۶۹ تا ۱۹۷۵
معاون انجمن مطالعات دینی آمریکا بوده است.
تحقیقات او در زمینه تاریخ ادیان شرق نزدیک از
عصر زرتشت تا حضرت محمد(ص) و تاریخ شرق میانه
و شرق نزدیک در عصر باستان و پیش از اسلام است.
آثار

America and The Middle East. Report of a
conference held at Yale university, November
3, 1967. by Michael C. Hudson and Willard G.
Oxtoby. New Haven: Committee on the Middle
East Crisis, 1968.

امریکا و شرق میانه (با همکاری)

«Religions wissenshaft Revisited», *Religions in*
Antiquity, Brill, 1968.

«بازنگری علم ادیان»

Some Inscriptions of the Safaitic Bedouin. Am.
Orient. Soc, 1968.

1. David Paton 2. Danforth Princeton
1. Broca

partie: introduction, découverte et interprétation de l'Avesta), Paris: Maisonneuve, 1878. (Coll: Les littératures de l'Orient, t. 4.)

اوستا، زرتشت و آیین مزدایی

«Du mode de subdivision de la langue commune indo-européenne et de la region où elle est parlée», *RLPHC*, t. 8, 1878, 129-140.

«نحوه رده‌بندی فرعی زبان مشترک هند و اروپایی و منطقه‌ای که به آن زبان صحبت می‌شده»

La langue Khasia étudiée sous le rapport de l'évolution des formes. Paris: 1880.

بررسی زبان کاسی از لحاظ تحولات صوری

Mélanges de linguistique et d'anthropologie. 1880.

جنگ‌های زبان‌شناختی و مردم‌شناختی

«La renaissance du zoroastrisme au moyen-âge», *RF*, 26 juill. 1876. reproduit in: A. Hovelacque, *Mélanges de linguistique et anthropologie*, Paris: E. Picot et J. Vinson, 1880, 298-314.

«نوزایی آیین زرتشت در سده‌های میانه»

Zoroastre et le Mazdéisme. Paris: 1880.

زرتشت و آیین مزدایی

Précis d'anthropologie. 1887.

چکیده مردم‌شناسی

Les nègres de l'Afrique sus-equatoriale, Senegambie, Guinée, Soudan, Haut-Nil. Paris: Lecrosnier et Babe, 1889.

سیاهان آفریقای منطقه استوایی، سنگامبی، گینه، سودان، نیل علیا. درباره‌اش

Vinson, Julien. «Abel Hovelacque» [suivie de «Notices des écrits d'A. Hovelacque»] *RLPHC*, t. 30, 1897, 1-51.

«آبل اولاک»

منابع ۹۶ ج ۳ ص ۳۷۶، ۱۱۷ ج ۱ و ۲ و ۳؛ ۱۳۰ ج ۴ ص ۳۳۵۳، ۱۴۲ ج ۵، ۱۵۱ ج ۳ ص ۸۰۹، ۱۶۲ ج ۲ ص ۶۳۶، ۱۶۴ س ۱۹۶۹ ص ۷۳۳.

اولناریوس، آدام [ādām oleāriyus]

Olearius, Adam

(۱۶۰۳-۱۶۷۱)، سفرنامه نویسی.

«مسائل دستور زبان زند»

Racines et éléments simples dans le système linguistique indo-europeen. Paris: 1869.

ریشه‌ها و عناصر ساده در نظام زبان‌شناسی هند و اروپایی

Instructions pour l'étude élémentaire de la linguistique indo-europeenne. Paris: Maisonneuve, 1871.

دستورالعملهایی برای مطالعه مقدماتی زبان‌شناسی هند و اروپایی

«Morale de l'Avesta», *RLPHC*, t. 6, 1873-1874, 253-266.

«اخلاق اوستا»

«Observations critiques sur le XVIIIe. fargard du vendidad», *RLPHC*, t. 6, 1873-74, 313-336.

«نگرشی انتقادی درباره هجدهمین فرگرد و نندیداد»

«Observations sur un passage d'Herodote concernant certaines institutions perses», *RLPHC*, t. 7, 1874, 242-268.

«نگرشی برعبارتی از هرودت درباره برخی نهادهای ایران»
«Le chien dans l'Avesta. Les soins qui lui sont dus son éloge», *RLPHC*, t. 8, 1875, 187-240.

«سگ در اوستا و مراقبت و تمجید از آن»

«Les deux principes dans l'Avesta», *RLPHC*, t. 9, 1876, 175-189 et 300-301.

«دو اصل در اوستا»

«L'Avesta», *RF*, mai 1877.

«اوستا»

«Dechiffrement d'une écriture inconnue. La langue de Cyrus, de Darius et de Xerxes», *RF*, 19 Oct. 1877.

«رمزگشایی یک خط ناشناخته. زبان کوروش، داریوش و خشایارشا»

«Les medecins et la medecine dans l'Avesta», *RLPHC*, t. 10, 1877, 127-147.

«پزشکان و پزشکی در اوستا»

The Science of Language. Linguistics, Philology, Etymology. Translated by A.H. Keane, London: 1877.

دانش زبان‌شناسی، فقه‌اللغه و ریشه‌شناسی

«Ahura Mazda», *RLPHC*, t. 11, 1878, 328-343.

«اهورامزدا»

L'Avesta, Zoroastre et le mazdeisme. (lère

Perse. Fait à l'occasion d'une ambassade envoyée au Grand-Duc de Moscovie et au Roy de perse par le Duc de Holstein, depuis l'an 1633 jusques en l'an 1639. Traduits de l'allemand... par L.R.D.B [Le résident de Brandebourg, A. Wicquefort]. deux lettres du Sieur de Mandelslo au sujet de son voyage des Indes. Paris: 1656.

شرح سفر هیأت اعزامی دوک هلشتاین به مسکو، تاتارستان و ایران [ترجمه فرانسه سفرنامه اولتاریوس]

Vermeehrte neue Beschreibung der muscovitischen und persischen Reise. Schleswig: 1656.

تکمله‌ای بر شرح سفر به مسکو و ایران

Relation du Voyage d'Adam Olearius en Moscovie, Tartarie et Perse. Augmentée en cette nouvelle édition de plus d'un tiers. Vol. II; suite de la relation du voyage en Moscovie, Tartarie et perse. Avec celui de I.A. de Mandelslo aux Indes Orientales. Contenant une description particulière de l'Indosthan, de l'Empire du Mogul, des Isles de l'orient, du Japon, de la Chine, 2Vols, Paris: 1659; Paris: 1666.

شرح سفر آدام اولتاریوس به مسکو، تاتارستان و ایران، به ضمیمه سفرنامه مندلسلو به هند شرقی

The Voyages & Travels of the Ambassadors Sent by Frederick Duke of Holstein, to the Great Duke of Muscovy, and the King of Persia, Begun in the Year MDCXXXIII and Finished in MDCXXXIX. Containing a complete history of Muscovy, Tartary, Persia, and other adjacent countries... whereto are added the travels of John Albert de Mandelslo... from Persia, into the East-indies. Written originally by Adam Olearius... Faithfully rendered into English, by John Davies. London: 1669.

سفرهای سفرای اعزامی فردریک دوک هلشتاین نزد دوک بزرگ روسیه و پادشاه ایران از ۱۶۳۳ تا ۱۶۳۹

Der persianische Baum-garten,... in persischer

۱۶ اوت در آشرزلین^۱ (آلمان) متولد شد. به آدام اولشلگر^۲ نیز معروف بود است. در دانشگاه لایپزیگ به تحصیل پرداخت. به زبانهای روسی، عربی تسلط داشت.

در ۱۶۳۳ و ۱۶۳۴ به عنوان عضو سفارت هولشتاین و شلسویگ به روسیه رفت و از آنجا به ایران سفر کرد تا اجازه تجارت و صدور ابریشم ایران را از دربار شاه صفی کسب کند. شهرت او به سبب انتشار سفرنامه‌ای است که در آن سرزمین ایران، مردم و شیوه حکومت آن را توصیف کرده است. آثار او همچنین دربر دارنده اطلاعات جغرافیایی و تاریخی درباره روسیه و آداب و رسوم مردم آن سرزمین است. اولتاریوس ریاضیدان و کتابدار فردریک سوم دوک هولشتاین بود و در دانشگاه لایپزیگ نیز تدریس می‌کرد. از ۱۶۳۵ تا ۱۶۳۹ در ایران به سر برد. مدت دوماه در اردبیل اقامت داشت و شرحی بر آرامگاه شیخ صفی‌الدین اردبیلی نگاشته است. علاوه بر آن پنج ماه نیز در اصفهان اقامت داشت. ۲۲ فوریه در گوترب^۳ درگذشت.

آثار

Offt begehrte Beschreibung der neuen orientalischen Reise. Schleswig: 1647.

شرحی جالب از سفر جدید به شرق

Beschryvingh van de nieuwe persiaensche: Ofte orientalsche reize door gelegentheyt van een Holsteynsche Ambassade aan den kon-in persien geschiet... Item een schrijven van John. Albr. van Mandelslo, Amsterdam: 1651.

شرحی از سفر جدید به شرق و آنچه در ایران می‌گذرد، در فرصتی که به مناسبت اشتغال در سفارت هولشتاین در ایران دست داد.

Persianischer Rosenthal. In welchem viel lustige Historien scharffsinnige Reden und nützliche Regeln. Vor 400 Jahren von einem sinnreichen Poeten Schich Saadi in persischer Sprache beschrieben. Jetzt aber von Adamo Oleario, mit Zuziehung eines alten Persianers namens Hakwirdi übersetzt, in hochdeutscher Sprache herausgegeben, und mit vielen Kupfferstücken gezieret... Hamburg: Beyj. Nauman, 1654.

گلستان سعدی (ترجمه با همکاری)

Relation du voyage de Moscovi, Tartaris, et de

1. Aschersleben

2. Adam Olschlager

3 Gottorp

سفر به خاک مسکو و ایران
[بخش ایران این کتاب با عنوان و مشخصات زیر ترجمه شده و به چاپ رسیده است:
سفرنامه آدام اولتاریوس، ترجمه احمد بهپور، تهران: ابتکار، ۱۳۶۳.]

منابع ۹ ص ۱۳۴۹ ص ۱۹، ۴۶ ص ۱۹، ۱۳۴۹ ص ۴۱
۲۲ ص ۱۲۷۱، ۴۵ ج ۱ ص ۸۶، ۸۷ ج ۱ ص ۳۳-۳۱
۸۰ ج ۱ ص ۱۳۴-۱۳۳، ۱۱۷ ج ۳ ص ۶۳ و ۶۴
۱۲۵ ج ۱۲ ص ۱۳۵۴، ۱۴۳ ج ۸ ص ۴۲۷، ۱۵۰ ص
۱۹۸۹، ۱۵۱ ج ۶ ص ۳۹۰-۳۸۹، ۱۵۲ ج ۲ و ۳ و ۴
۱۵۸ ص ۳۰۱۵، شیبانی، ژان. سفر اروپائیان به ایران.
ترجمه سیدضیاءالدین دهشیری، تهران: بنگاه ترجمه و
نشر کتاب، ۱۳۵۳؛ نوربخش، مسعود. مسافران تاریخ. نشر
جبران، ۱۳۶۴.

اولمستد، آلبرت تن ایک [ālbērt ten āyk
oulmsted]

Olmstead, Albert Ten Eyck

(۱۸۸۰-۱۹۴۵). تاریخ شرق، آشورشناسی.
۲۳ مارس در نیویورک به دنیا آمد. در ۱۹۰۲ لیسانس
و در ۱۹۰۳ فوق لیسانس گرفت. در ۱۹۰۶ به اخذ
درجه دکتری نایل آمد. در ۱۹۰۴ و ۱۹۰۵ در
بیت المقدس به مطالعه شرق شناسی و در ۱۹۰۶ و
۱۹۰۷ در آتن به مطالعه متون کلاسیک پرداخت.
در ۱۹۰۷ و ۱۹۰۸ سرپرست هیأت اعزامی دانشگاه
کورنل به آسیای صغیر و بین‌التهرین بود. در ۱۹۰۸ و
۱۹۰۹ معلم یونانی و لاتینی مدرسه ابتدایی
پرینستن، از ۱۹۰۹ تا ۱۹۱۱ معلم تاریخ قدیم، از
۱۹۱۱ تا ۱۹۱۴ استادیار و از ۱۹۱۴ تا ۱۹۱۷
دانشیار دانشگاه میسوری و همچنین استاد
شرق شناسی و تاریخ دانشگاه شیکاگو بود. از ۱۹۱۷ تا
۱۹۲۲ در دانشگاه کورنل تدریس می‌کرد و در ۱۹۲۰
به تدریس تاریخ مشرق زمین و آشور در دانشگاه
شیکاگو اشتغال داشت. در ۱۹۲۷ و ۱۹۲۸ دبیر
کمیته مشورتی حوزه‌های فرهنگی مربوط
به تحقیقات جامعه‌شناسی و در ۱۹۳۶ و ۱۹۳۷
استاد مدرسه تحقیقات شرقی در بغداد بود. در
سالهای ۱۹۱۰ تا ۱۹۲۳ و از ۱۹۴۰ تا ۱۹۴۲ مدیر،
نایب رئیس و نیز رئیس انجمن ادبی و جامعه
تحقیقات وابسته به کتاب مقدس بود. نماینده اتحادیه
محققان آمریکایی در تحقیقات شرقی و سرپرست
انستیتوی آمریکایی باستان‌شناسی و هنر ایرانی بوده
است. نقد و بررسیهایی در مجله آمریکایی

Sprache beschrieben durch Schich Musladien
Sa'ddi... und in die Niederländische und aus
derselben in die hochdeutsche Sprache
gebracht, Hamburg: 1696.

بوستان فارسی (ترجمه)

*Des welt-berühmten Adami Olcarii colligit et
viel vermehrte Reise-Beschreibungen... Ein Werk
voller Wunder und seltsamen Historien und
Begebenheiten... Durchgehends mit vielen
meist nach dem Leben in Kupfer gestochenen
Figuren, Abbildungen und Land-Taffeln
gezieret, Hamburg: Z. Herteln und T. von
Wiering, 1696.*

شروح مقابله شده و تکمیل گشته سفرنامه مشهور آدام
اولتاریوس به زبان آلمانی

Mandelslo Johann Albrecht, *Voyages Célèbres
et remarquables faits de Perse aux Indes
Orientales* par le sieur Jean... Contenant une
description nouvelle et très curieuse de
l'Indostan de l'Empire du Grand Mogol, des
Iles et presqu'îles de l'Orient, des royaumes de
Siam, du Japon, de la Chine, du Congo etc...
mis en ordre et publiés par le sieur Adam
Olcarius... traduit de l'original par le Sieur A.
de wicquefort... Nouvelle édition revue et
augmentée Leide.: P. Vander Aa, 1719;
Amsterdam: 1727.

سفرهای معروف یوهان مندلسلو از ایران به هند شرقی
(تنظیم و چاپ از اولتاریوس ترجمه از روی نسخه اصلی
توسط ویکفورت)

Opisaniye puteshestviya. Rus. trans. by A.M.
Lovyagin. St. Petersburg: 1909.

سفرنامه (ترجمه روسی)

*Die erste deutsche Expedition nach Persien.
(1635-1639). Nach der Originalausgabe bearb.
von Dr. Hermann von Staden 1927. [For
criticism see: W. Bjorkman. OLZ, 1928, V. 31,
406-407.]*

سفر نخستین هیأت آلمانی به ایران (۱۶۳۵-۱۶۳۹)
*Moskowitzische und persische Reise. Mit
zeitgenöseischen Stahlstichen. Berlin: Rutten &
Loening, 1959; Stuttgart: Thienemann, 1986.*

- «گاهشمار آشوری»
Assyrian Historiography, a Source Study.
 Columbia, Mo.: University of Missouri, 1916.
- تاریخنگاری آشوری، بررسی منابع
 «The Political Development of Early Babylonia», *AJSLL* 38, 1916-1917, 282-321.
- «تحول سیاسی بابل باستان»
 «A Visit to Babylon», *History Teacher's Magazine*, V. 3, 1917, 78-81.
- «دیداری از بابل»
 «The Greek Genesis», *AJSLL* 34, 1917-1918, 145-169.
- «سفر تکوین به زبان یونانی»
 «Oriental Imperialism», *AHR*, V. 23, 1917-1918, 755-762.
- «امپریالیسم شرقی»
 «Tiglath-Pileser I and His Wars», *JAOS* 37, 1917, [169] - 185.
- «جنگهای پیلر اول پادشاه آشور»
 «Assyrian Government of Dependencies», *American Political Science Review*, V. 12, 1918, 63-77.
- «دولت تحت الحمایه های آشوری»
 «The Babylonian Empire», *AJSLL* 35, 1918-1919, 65-100.
- «امپراتوری بابل»
 «The Calculated Frightfulness of Ashur Nasir Apal», *JAOS* 32, 1918, 209-263.
- «ترس حساب شده آشور نصیرپال»
 «Kashshites, Assyrian, and the Balance of Power», *AJSLL* 36, 1919-1920, 120-152.
- «کاشیها، آشوریان و موازنه قدرت»
The New Arab Kingdom and the Fate of the Muslim World. Urbana: The War Committee of the University of Illinois, 1919.
- فرمانروایی نوین عرب و سرنوشت جهان اسلام
- باستان شناسی^۱، مجله انجمن شرق شناسی امریکا^۲، مجله امریکایی زبان و ادبیات سامی^۳، هفته نامه کلاسیک^۴ و مجلات و نشریه های دیگر دارد.
- آثار
 «Chaldeans and Chaldeans in Armenia», *AJSLL* 17, 1900, 250-253.
- «کلده و کلدانیان در ارمنستان»
 «The Fall of Samaria», *AJSLL* 21, 1904-1905, 178-182.
- «مقطوع سومر»
Western Asia in the Days of Sargon of Assyria. June, 1906. Lancaster, Pa: Press of the New Era Printing Company, New York: H. Holt and Company, 1908. [For criticism see J.V. Prásek. *OLZ* 12, 1909, 116-120.]
- آسیای غربی در روزگار سارگن پادشاه آشور
Western Asia in the Reign of Sennacherib of Assyria, 705-631, B.C. Washington: Govt. print. off., 1909.
- آسیای غربی در عصر حکومت سناخریب آشوری
Travels and Studies in the Near East. B.B. Charles, J.E. Wrench, Ithaca, N.Y., V. Ills. 1911, 320.
- سفرها و مطالعات در خاور نزدیک (ویرایش، با همکاری)
Climatic Changes in the Nearer East. A communication to American Geographical Society, New York: The Society, 1912.
- تغییرات آب و هوایی در خاور نزدیک
The Roman Bowl from Baghdad. Norwood, Mass: 1912.
- قدحی رومی از بغداد
 «Climatic Changes», *BAGS*, V. 45, 1913, 439-441.
- «تغییرات آب و هوایی»
 «Sources Study and the Biblical Text», *AJSLL* 30, 1913-1914, 1-35.
- «بررسی منابع و متون مربوط به کتاب مقدس»
 «The Earliest Book of Kings», *AJSLL* 31, 1914-1915, 169-214.
- «کهنترین کتاب پادشاهان»
 «The Assyrian Chronicle», *JAOS* 34, 1915, 344-368.

1. *American Journal of Archaeology*2. *American Oriental Society Journal*3. *American Journal of Semitic Language and Literatures*4. *The Classical Weekly*

Scribner's Sons, 1931. [For criticism see: T. J. Meek. *AJSLL* 49, 1932-1938, 242-264; R[ené] D[ussud] in *Syria*, *RAOA*, v. 18, 1932, 300-301; *AE*, V. 17, 1932, 25-27; G.A. Barton in *AJA* 36, 1932, 195; Otto Eissfeldé in *AOF* 5, 1932-1933, 243-245.]

تاریخ فلسطین و سوریه تا غلبه مقدونی
Syria-Palestine. Ed. by A.T. Olmstead, Chicago, Ill.: The Open Court Publishing Company, 1932.

سوریه - فلسطین (ویرایش)
«New Testament Times and Now», *JAOS* 58, 1933. 311-325.

عصر کتب عهد جدید و دنیای امروز
«Darius as Lawgiver», *AJSLL* 51, 1934-1935, 247-249.

داریوش به عنوان قانونگذار
«Breasted, the Historian», *Open Court*, V. 50, 1936, 2-4; *JAOS* 56, 1936, 113-120; *AOF*, V. 11, 1936-1937, 99-100.

درباره جیمز هنری بریستد مورخ (با همکاری)
«II Isaiah and Isaiah, Chapter 35», *AJSLL* 58 1936-1937, 251-253.

اشعیا و اشعیا، فصل ۳۵
«Intertestamental Studies», *JAOS* 56, 1936, 242-257.

مطالعات مربوط به پیمانهای متقابل
«Amber Statuette of Ashur-Nasir - Apal, King of Assyria», *BMFA*, V. 36, 1938, 77-83.

مجسمه کوچک کهربایی رنگ پادشاه آشور، آشور
نصیرپال

«Babylonian Astronomy, Historical Sketch», *AJSLL* 55, 1938, 113-129.

طرح تاریخی ستاره شناسی بابلی
«Darius and His Behistun Inscription», *AJSLL* 55, 1938, 392-416.

داریوش و کتیبه بیستون
«Persia and the Greek Frontier Problem», *Classical Philology*, V. 34, 1939, 305-322.

اختلاف مرزی ایران و یونان
«Zoroaster», *The Review of Religion*, V. 4, 1939-1940, 3-16.

«Babylonia as an Assyrian Dependency», *AJSLL* 37, 1920-1921, 212-229.

بابل به مثابه تحت الحمايه آشور
«The Fall and Rise of Babylon», *AJSLL* 38, 1921-1922, 78-96.

انحطاط و اعتلای بابل
«Shalmaneser III and the Establishment of the Assyrian Power», *JAOS* 41, 1921, 345-382.

شلمانسر (شلمنسر) سوم و استقرار حکومت آشور
«Two Ston Idols from Asia Minor at the University of Illinois», *Syria*, *RAOA*, Vol. 10, 1922, 311-313.

دوبت سنگی از آسیای کوچک، در دانشگاه ایلینویز
«The Assyrians in Asia Minor», *Anatolian Studies Presented to Sir William Mitchell Romsay*, ed. by W.H. Buckler & W.M. Calder, 1923, 263-296.

آشوریها در آسیای کوچک
History of Assyria. New York, London: Scribner's Sons, 1923; Chicago: University of Chicago Press, 1951. [For criticism see: S.Smith in *JEA*, V. 10, 1934, 70-71.]

تاریخ آشور
«The Chaldaean Dynasty», *HUCA* 2, 1925, 29-55.

کلدانیان
The Tenure in the Ancient Oriental. New York: The Macmillan Company, 1926.

اجاره اراضی در شرق باستان
«Materials for an Economic History of the Ancient Near East», *Journal of Economic and Business History*, V. 2, 1930, 219-240.

منابع تاریخ اقتصادی خاور نزدیک در عصر باستان
«The Text of Sargon's Annals», *AJSLL* 47, 1930-1931, 259-280.

متن سالنامه سارگن
«Hebrew History and Historical Method», *Persecution and Liberty: essays in honor of George Lincoln Burv*, 1931, 21-54.

تاریخ عبری و روش تاریخی
History of Palestine and Syria to the Macedonian Conquest. New York, London: C.

358.

والمستد، آلبرت تن آیکه

Wilson, John Albert. «Albert Ten Eyck Olmsted», *JNES* 5, 1946, 1-6.

و آلبرت تن آیکه المستد

منابع ۱۲ ج ۱ ص ۲۴، ۱۱۲۴ ذیل اولمستد؛ ۷۹ ص
 ۱۹۴، ۱۲۵ ج ۱۲ ص ۳۵۸-۳۶۲، ۱۵۱ ج ۶ ص
 ۴۲-۴۳، ۱۵۲ ج ۵ و ۱۶، ۱۶۶ ص ۱۹۴۳-۱۹۵۰ ج
 ۱۱ ص ۴۰۵، ۳۴۷ ج ۱ ص ۳۰۸-۳۰۹، مقدم، محمد.
 تاریخ شاهنشاهی هخامنشی. ابن سینا، ص ۳.

[oliyā ʿalabi] اولیاچلبی

Evliya Celebi

سفرنامه نویسی (۱۶۱۱-۱۶۸۳)

۲۵ مارس در استانبول به دنیا آمد. پس از گذراندن
 دروس مکتب، وارد مدرسه شیخ الاسلام حمدی
 افندی شد. به مدت ۷ سال از محضر استادی بهنام
 آخفاش افندی سود جست. بنا به گفته خودش ۱۱
 سال در دارالقرآنی زاده درس خوانده است. درس
 حفظ را از محمد افندی، هنرهای دستی مانند حک
 خط روی سنگ و غیره را از پدرش درویش
 محمدظلی، نحو و قافیه را از خواجه محمد افندی،
 درس تجوید را از اولیا محمد افندی و موسیقی را از
 مصاحب درویش عمر گلشن آموخت.

در زمان سلطان مراد چهارم به دربار راه یافت و جزء
 خواص گردید. پیش از سفر پادشاه به بغداد وارد سپاه
 شد و در سفرهای ریوان^۱ و بغداد شرکت کرد. در
 ۱۶۴۸ به استانبول بازگشت و سپس به منظور
 همکاری با مرتضی پاشا بیگلربیگ شام راهی آنجا
 شد. در ۱۶۵۰ و ۱۶۵۱ پس از بهصدارت رسیدن
 ملک احمد پاشا، شخص مورد اعتماد پاشا گردید و در
 قصر صدارت به مأموریتها و امور خاص پرداخت. برای
 اعاده گلههای گوسفند از سوی ایرانیان و نیز استرداد
 برادر مرتضی پاشا، والی بغداد که در اسارت ایرانیان
 بود، به ایران و سپس به بغداد سفر کرد.

اولیا چلبی چه در معیت سرداران عثمانی و چه در
 رابطه با مأموریتها و رایزنیهای سیاسی و نظامی
 به شهرها و ایالتها متعدد حکومت عثمانی و دیگر
 کشورها از قبیل ایران، مصر، آلمان، هلند، دانمارک،
 سوئیس، لهستان و روسیه تزاری مسافرتها زیادی

و زرتشت

[این اثر با عنوان و مشخصات زیر به فارسی ترجمه و چاپ
 شده است:

و زرتشت پیامبر، ترجمه رضازاده شفق، ایران از نظر
 خاورشناسان، ص ۱۳۳-۱۴۳.]

«The Chronology of Jesus Life», *Anglican Theological Review*, V. 24, 1942, 4-57.

و گاه شمار زندگی عیسی (ع)

«Could an Aramaic Gospel Be Written?»,
JNES 1, 1942, 41-75.

و آیا انجیلی آرامی می تواند نوشته شده باشد؟

Jesus in the Light of History. New York: C. Scribner's Sons, 1942. [For criticism see: T. J. Meek in *JNES* 2, 1948, 124-125.]

عیسی (ع) در پرتو تاریخ

«The Mid. Third Century of the Christian Era», *Classical Philology* 37, 1942, 241-281, 398-420.

و تاریخ مسیحیت در میانه سده سوم

«History, Ancient World, and the Bible, Problems of Attitude and of Method», *JNES* 2, 1943, 1-34.

و تاریخ، جهان باستان و کتاب مقدس، مشکلات کنش و
 شیوه کاره

«Tattenai, Governor of Across the River»,
JNES 3, 1944, 46.

و تاتنایی، حاکم فراسوی رودخانه

History of the Persian Empire, Achaemenid Period. Chicago: Univ. of Chicago Press, 1954. [For criticism see: O. C. Milen in *AJA* 54, 1950, 147-148.]

تاریخ امپراطوری پارس، عصر هخامنشیان

[این کتاب با عنوان و مشخصات زیر به فارسی ترجمه و
 چاپ شده است:

تاریخ شاهنشاهی هخامنشی. ترجمه محمد مقدم، تهران:

ابن سینا / فرانکلین، ۱۳۴۰.]

History of Assyria. Chicago: University of Chicago Press, 1960, 1961, (Chicago reprint series).

تاریخ آشور

دربار شاه

«Olmstead, Albert Ten Eyck», *AJA* 49, 1945,

T.F. Ehrmann. Weimar: 1802-1808. *Reise durch Persien und Klein-Asien*. Aus den Französischen übersetzt von K.L.M. Muellcr. Leipzig: J.C. Heinrichs, 1808, 2 vols.

سفر به امپراتوری عثمانی، مصر و ایران (همراه با اطلس)
منابع ۱۹ ص ۴۴، ۴۲ ص ۲۷۲، ۱۲۵ ج ۱۲ ص ۳۵۸، ۱۵۱ ج ۶ ص ۴۲، ۱۵۲ ج ۴ و ۱۸ ص ۳۰۱۸.

اولی یرو، جورج [Jorj uliyeru]

Ullieru, George

(۱۸۸۴-۱۸۹۳)، آثار سعدی.

پزشک اهل رومانی. به علت چاپ مقالات و تألیف یک کتاب او را نویسنده نیز می‌شناسند. در زمینه ترجمه فعالیت‌های چشمگیری داشت. از ۱۹۰۵ با شوقی سرشار برای شناساندن نفایس حکمت شرق به خواننده رومانیایی، اندرزها و حکایات سعدی را از زبان انگلیسی به رومانیایی ترجمه کرد و به تدریج در روزنامه‌ها و نشریات محلی که خود سردبیر آنها بود و یا با آنها همکاری داشت، به چاپ رسانید. در ۱۹۲۴ مجموعه‌ای از ترجمه‌های خود را به نام ضمانت سکوت منتشر کرد و آنچه را از آثار سعدی برگردانده بود در این مجموعه جای داد.

آثار

داستانهایی با اندرزهای اخلاقی، ترجمه‌ای از آثار سعدی در *Rindunica*، (۱)، ش ۱، ژوئن ۱۹۲۵، ۱۶، *Glasul Taru*، (۶)، ش ۷، اکتبر ۱۹۲۶، ۲۱.

«باغ میوه‌های حکمت»، ترجمه‌ای از آثار سعدی در *Facla Muscelului*، (۲)، ش ۳، فوریه ۱۹۲۷، ۱۳، *Rindunica*، (۳)، ش ۱، آوریل ۱۹۲۷، ۳-۴، *Piatra Craiului*، (۱)، ش ۱، آوریل ۱۹۲۸، ۴، *Piatra Craiului*، (۱)، ش ۱۱ و ۱۲، ژانویه و فوریه ۱۹۲۹.

«گرسنگی عظیم»، ترجمه‌ای از آثار سعدی در *Facla Muscelului*، (۲)، ش ۳، فوریه ۱۹۲۷، ۱۳، *Nostru*، (۱)، ش ۳، ژوئن ۱۹۲۹، ۹-۸.

«مرواریدها» (اندرزها)، ترجمه‌ای از آثار سعدی در *Rindunica*، (۳)، ش ۱، آوریل ۱۹۲۷، ۶. منبع ۱۱۲ ص ۱۳ ش ۱۴ ص ۳۵-۳۶.

کرد و جنگها و فتوحات بسیاری را دید. وی مشاهدات و تجربیات خود را در سیاحتنامه‌اش نگاشته است.

آثار

Seyahatname. Darvis Muhammad Zilli, 1314 AH. - 1938 AC., IX Vols.

سیاحت‌نامه. اثر درویش محمد ظلی [حاج حسین نخجوانی خلاصه‌ای از بخشهای مربوط به آذربایجان ایران و بویژه تبریز را به فارسی ترجمه کرده که در مجله دانشکده ادبیات تبریز، س ۱۱ ش ۳، پاییز ۱۳۳۸، ص ۲۶۱ تا ۳۰۱ به چاپ رسیده است.]

Narrative of Travels in Europe, Asia and Africa in 17th. Century. Translated from Turkish by Joseph von Hammer, London: 1834-1850.

روایت سفرهای اروپا، آسیا و آفریقا در سده هفدهم (ترجمه)

درباره‌اش

J. Deny. *Les Pérégrination du Kluzzin Evliya Tehelebi en Roumanic*. 1933.

سفرهای اولیا چلی در کشورهای اروپایی

منابع ۱۰۸ س ۱۱ ش ۳ ص ۲۶۱-۳۰۱، ۱۴۸ ج ۴ ص ۴۰۰-۴۱۲، ۱۵۲ ج ۱۴ ص ۱۶۱، ۱۳۶.

اولیویه، گیوم آنتوان [glyum āntuān olivīye]

Olivier, Guillaume Antoine

(۱۷۵۶-۱۸۱۴)، سفرنامه‌نویسی.

در نزدیکی تولون^۱ (فرانسه) به دنیا آمد. در عصر سلطنت آغا محمدخان قاجار (۱۲۱۱ ق.) به تهران سفر کرد و در ایران و خاک عثمانی به سیاحت پرداخت. می‌گویند او نخستین اروپایی است که به کوه الوند در همدان صعود کرد. در لیون^۲ درگذشت.

آثار

Voyage dans l'empire Ottoman, l'Egypte et la Perse. Fait par ordre du gouvernement, pendant les six premières années de la republique... Avec atlas. Paris: Ang, 1801-1807; *Travels in the Othoman Empire, Egypt. and Persia*. London: 1801, 2 vols; *Reise durch das Turkische Reich Aegypten und Persien*. Während der ersten sechs Jahre der französischen Republik, oder, von 1792 bis 1798. Hrsg. von

Universitesi Basimevi, 1966.

افسانه‌های آنا تولی

«Das Atatürk-Haus in Saloniki, kurzgefasste Geschichte des Hauses», *Cultura Turcica* 8-10, 1971-73, 39-44.

«تاریخچه مختصر خانه آتاتورک در سالونیک»

«Sur un tapis iranien aux distiques», *Memorial Vol. Vth Internat. Cong. Iranian Art and Archaeology*, vol. 2, 1972, 152-154.

«در باره یک قالی ایرانی مزین به ابیاتی از حافظ»

Mevlana bibliyografyasi. 2 vols. (Basmalar: Kitab makale / yazmalar). Ankara: 1973-1974.

کتاب شناسی مولانا

The Museums of Turkey and Examples of the Masterpieces in the Museums. / s. 1: / Dogus Matbaasi, 1977. (Türkiye Is Bankasi kultur yayinlari, 175.)

موزه‌های ترکیه و نمونه‌های شاهکارها در موزه‌ها

«Le mode de se vetir et de se parer chez les dames seldjoukides», *5 th Int. Cong. Turkish Art*, 1978, 665-689.

«طرز پوشش و زینت زنان سلجوقی»

«Mevlana Jelaluddin Rumi and His Impacts on Arab Countries», *Studies on Turkish-Arab Relations*, 1986, 199-206.

«مولانا جلال‌الدین رومی و تأثیر او در کشورهای عربی»
«Neu entdeckte setschukische Drachenfiguren», *Ars Turcica: Akten des VI. Internationalen Kongresses für Türkische Kunst. München*, 1979. Ed. K. Kreiser / u.a. / Munich: Editio Maris, 1987, 594-600.

«تصاویر نویافته اژدها در عهد سلجوقی»

منابع ۴۵ ج ۲ ص ۱۵۵۶، ۱۲۵ ج ۱۲ ص ۱۳۱-۱۵۰ س ۱۹۵۶-۱۹۶۰، ۱۹۷۳-۱۹۷۴، ۱۹۷۵، ۱۹۷۶-۱۹۸۰، ۱۹۸۰ و ۱۹۹۰، ۱۵۲ ج ۷.

اونز، والتر بنت [wälder benet evanz]

Evans, Walter Bennett

(۱۹۰۷-). تاریخ و فرهنگ هند.

۱۱ مارس در شهر پاین^۱ از ایالت مینه سوتا (امریکا)

اومبرایت، فریدریش ویلهلم کارل [fridriš vilhelm kārī umbrāyt]

Umbreit, Friedrich Wilhelm Carl

(۱۷۹۵-۱۸۸۶)، تاریخ.

آثار

Friderici Guilicimi Caroli Umbreit... *Commentatio exhibens historiam Emirorum al Omrah ex Abvifeda...* Gottingae: typis H. Dieterich, 1816.

تاریخ الامراء [مختصر تاریخ البشر، اثر ابوالفداء] (ترجمه و نشر)

منابع ۴۲ ص ۱۳۴۰، ۱۲۵ ج ۱۶ ص ۱۵۹.

اومستد — اولمستد

اُون، جونز [jonz oven]

Owen, Jones

آثار اسلامی اسپانیا.

در انگلستان به دنیا آمد. درباره آثار اسلامی اسپانیا و اندلس به ویژه قصرالحمر مطالعاتی عمیق انجام داده است. نظریات خود را در کتابی گردآوری کرده و به طبع رسانیده است.
منبع ۴۲ ص ۲۷۴.

اوندر، محمد [moḥammad under]

Onder, Mehmet

(۱۹۲۶-). آثار اسلامی ترکیه.

مدیر موزه مولانا جلال‌الدین مولوی در قونیه و متخصص آثار مولانا بوده است. مدتی نیز در ایران اقامت داشته است.

آثار

Tarihi-turkistik konya rehberi. Konya: Yenikitap Basimevi, 1950.

راهنمای آثار تاریخی قونیه

«Eine neuentdeckte Quelle zur Geschichte der Seltchukien in Anatolien», *WZKM* 55, 1959, 84-88.

«مأخذی نو یافته درباره تاریخ سلجوقیان آنا تولی»

Mevlana Muzesi rehberi. 2. baski, Istanbul: Milli Egitim Basimevi, 1962.

راهنمای موزه مولانا

Anadolu efsaneleri. Ankara: Ankara

دانشگاه تهران همکاری داشته و کتابی درباره روستاهای ایران و جوامع روستایی به زبان ژاپنی نوشته است. او به ایران مسافرت کرده و پیرامون تغییرات و تصرفاتی که پس از اصلاحات ارضی در روستای شمس آباد صورت گرفته بود تحقیقاتی انجام داده است.
منبع ۸ ص ۳۳.

اون والا، جمشیدجی مانک جی [Jamšidji mānekji unvālā]

Unvala, Jamshedji Maneckji

(۱۸۸۸-۱۹۶۱)، باستان‌شناسی، سکه‌شناسی.

از پارسیان هند، فرزند ارواد مانک جی رستم‌جی^۳، ۱۸ آوریل به دنیا آمد. او عشق و علاقه به ادبیات و زبانهای ایرانی را از پدرش به ارث برده بود. در زمان کودکی تحت تعلیم اصول مذهب زردشت قرار گرفت. تحصیلات عالی خود را از کالج سنت خاویر^۴ بمبئی شروع کرد و بعد از گرفتن درجه لیسانس در دانشگاه هایدلبرگ در رشته زبانهای قدیم ایران و هند و زبانهای سامی زیر نظر بارتولومه به تحصیل ادامه داد و در ۱۹۱۸ به دریافت درجه دکتری از دانشگاه یاد شده نایل آمد. او در شهرهای لندن، پاریس و در کشور آلمان مدتها به تحصیل و مطالعه در ادبیات زبانهای اوستا و پهلوی در نزد دانشمندان و شرق‌شناسان مشهور اروپایی پرداخت. از ۱۹۱۹ تا ۱۹۲۱ در پاریس و در دانشگاه کیمبرج از سوی دولت هند به تحقیق در زبان فارسی باستان پرداخت. از ۱۹۲۷ تا ۱۹۳۰ در مدرسه لوور^۵ پاریس به تحصیل در رشته سکه‌شناسی و باستان‌شناسی مشرق زمین پرداخت و گواهینامه Ancien Eleve de l'Ecole du Louvre را دریافت کرد.

در ۱۹۱۸ به مقام دانشیاری دانشگاه مونیخ برگزیده شد تا در رشته زبانهای ایرانی و سنسکریت به تدریس بپردازد. در ۱۹۱۹ به سمت ریاست تحقیقات فرهنگی هند برگزیده شد. از ۱۹۲۷ تا ۱۹۳۹ به همراهی هیأت باستان‌شناسان فرانسوی برای تحقیق در آثار باستانی به ایران آمد و زیر نظر رولان دو

به دنیا آمد. در ۱۹۲۹ از کالج اگسبورگ^۱ لیسانس و در ۱۹۳۸ از دانشگاه مینه‌سوتا فوق لیسانس گرفت و در ۱۹۵۵ به اخذ درجه دکتری از دانشگاه کالیفرنیا جنوبی نایل آمد.
از ۱۹۲۹ تا ۱۹۴۲ در دبیرستانهای مینه سوتا تدریس می‌کرد. از ۱۹۴۲ تا ۱۹۴۶ در نیروی دریایی آمریکا به خدمت مشغول بود. از ۱۹۴۶ تا ۱۹۴۹ کمک مربی رشته تاریخ در دانشگاه کالیفرنیا جنوبی بود. در ۱۹۴۷ و ۱۹۴۸ در دبیرستانهای کالیفرنیا تدریس می‌کرد. از ۱۹۴۹ تا ۱۹۶۷ به ترتیب مربی و دانشیار و از ۱۹۶۷ تا ۱۹۷۲ استاد کالج لس آنجلس بود و در ۱۹۷۲ بازنشسته شد. عضو سازمان تاریخ آمریکا و انجمن ترویج مطالعات اسکندیناوی بوده است.

آثار

Genesis of Pakistan: a Study in Hindu- Muslim Relations.

پیدایش پاکستان: مطالعه‌ای در روابط هندوها و مسلمانان
منبع ۱۳۱ ج ۱ ص ۱۸۵.

اونگر، اکهارد [ekhārd unger]

Unger, Ekhard

باستان‌شناسی.

از اهالی آلمان. استاد دانشگاه قسطنطنیه و کوستوس^۲ بود و در هانجا با موزه اشیاء باستانی همکاری داشت. در دانشگاه برلین نیز باستان‌شناسی خاور نزدیک را تدریس می‌کرد.

آثار

«A Notable Carpet Collection: The McMullan Collection at the Hayward Gallery», *OArt*, 19, 1973, 172-179.

کلکیونی از قالیه‌های نفیس: مجموعه مک مولن در نمایشگاه هیوارد

منابع ۴۵ ج ۱ ص ۵۵۱، ۱۵۰ ص ۱۹۷۳-۱۹۷۴، ۱۷۴ ج ۲ ص ۴۸.

اونو [uno]

Ohno

جامعه‌شناسی ایران.

از اهالی ژاپن و از علاقه‌مندان تحقیق در مسایل مردم ایران بود.
مدتی با مؤسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی

1. Augsburg
2. Kustos
3. Ervad Maneckji Rustamji Unvala
4. St. Xavier's College
5. Ecole du Louvre

Knabe. Hrsg., umschreiben. übersetzt und erläutert. Dissertation. Heidelberg, Wien: 1917.
 متن پهلوی خسرو شاه و پسرش (رساله دکتری، تصحیح، گردآوری، بازنویسی، ترجمه و شرح)
 «Zoroastrianism from the Gathas», *JIRA*, Vol. VIII. Bombay: 1919.

و آیین زرتشتی از روی گاهان،

«The Three Parchments from Avroman in Kurdistan», *BSOAS*, Vol. I. London: 1920, 125-144.

و سه بنجاق پوستی از اورامان در کردستان،

«*Drakht-i Asurik*», Pahlavi text edited, with translation, notes, indices, Extract From *BSOAS*, Vol. II, London: 1921-23, 637-678.

و درخت آسوریکه (تصحیح، ترجمه، یادداشتها)

Darab Hormozyar's Rivayat. With an introduction by Shams-ul-Ulama Jivanji Jamshedji Modi. Bombay: 1922, 2 vols.

روایت داراب هرمزیار

The Selections from Avesta and Old Persian. (first Series) part 1. Edited with translations and notes by Irach Jehangir Sorabji Taraporewala... Calcutta: 1922.

گزیده‌هایی از اوستا و فارسی باستان

Neryosangh's Sanskrit Version of the Hōm Yašt (Yasna ix-xi) with the Original Avesta and its Pahlavi Version. Translated with copious notes and a glossarial index, Vienna: A. Holzhausen, 1924.

برگردان سنسکریت هوم یشت (یسنای ۹-۱۱) از نریو سنگ با متن اصلی اوستا و برگردان پهلوی آن (ترجمه، یادداشتها و واژه‌نامه)

«Die religiösen und sozialen Sitten und Gebräuche der Parsen», *SOKA*, Stockholm: 1924.

و آداب مذهبی و اجتماعی مرسوم پارسها

«A Fragment of the Sanskrit Version of the

مکنم^۱ در منطقه شوش به کار پرداخت. او در حفاری تپه گیان در نزدیک نهاوند دستیار ژورگنتو^۲ بود. در بسیاری از جلسات کنگره شرق شناسان در کشورهای مختلف اروپا و در جشن هزاره فردوسی به عنوان نماینده پارسیان هند شرکت کرد. ۱۹۳۵ در سومین کنگره جهانی هنر و معماری ایران در لنینگراد و مسکو، ۱۹۳۶ در کنگره‌ای در اسلو و ۱۹۳۹ در کنگره باستان‌شناسی که در برلین برگزار شد، شرکت کرد. او یکی از اعضای کنفرانس شرقی هند بود که در آن سخنرانیهای مفصلی درباره تحقیقاتش در ایران ایراد کرد. وی چندین سال نایب رئیس انستیتوی شرقی خورشید رستم کاما^۳ در بمبئی بود. ۱۹۴۳ به ریاست بخش فارسی در هشتمین کنفرانس شرقی هند در بنارس انتخاب گردید. از ۱۹۴۵ ریاست مدرسه سرجمشید جی جی بای زردشتی و مدرسه ملافیروز بمبئی را به عهده داشت، و در عین حال به تدریس زبان و ادبیات فارسی و اوستا مشغول شد. در همین سال در افغانستان با دکتر شولوبرگ و مدتها نیز با پروفسور آندره گدار^۴ در شوش مشغول حفاری آثار باستانی بوده است. در ۱۹۴۷ یا ۱۹۴۸ به استان فارس مسافرت کرد تا کتیبه‌های به خط پهلوی را در سر مشهد در نزدیک کازرون بررسی کند و مدتی نیز در تخت جمشید به سر برد. در ۱۹۴۸ به ریاست بخش سکشناسی در هشتمین کنفرانس شرقی هند در دهلی برگزیده شد. او استاد افتخاری و رئیس بخش اوستا و پهلوی کالج سنت خاویر بمبئی و استاد زبان پهلوی این دانشگاه بود. او به چندین زبان آشنا بود و زبان فارسی را با کمال سهولت و روانی صحبت می‌کرد. بسیاری از سکه‌ها و مهرهای نایاب قدیم ایران را در اختیار داشت و رساله‌های مهمی درباره سکشناسی نوشته است. او یگانه دانشمند زردشتی هند بود که برای تحقیق علمی به ایران آمد و خدمات گرانبهایش برای شناساندن ایران به جهانیان بسیار مؤثر بوده است. در ۱۹۶۰ به قصد شرکت در کنگره جهانی هنر و معماری ایران به امریکا مسافرت کرد ولی در این مسافرت بیمار شد و به هندی بازگشت و پس از یک بیماری طولانی ۹ آوریل درگذشت.

آثار

«The Religion of the Parthians», *JIMJ*, Bombay: 1914.

و دین پارتها

Der Pahlavi-text der König Husrov und sein

1. Roland de Mequenem

2. George Contenau

3. K.R. Cama Oriental Institute

4. Andre Godard

«Trois conférences sur les Gatha de l'Avesta», by A. Meillet (A résumé) *JCOI*, No. 9, Bombay: 1927, 114-125.

«سه کنفرانس درباره گاهان اوستا از میه (خلاصه)»

«Two New Historical Documents of the Great Achaemenian King Darius Hystaspes (522-486 B.C.)», *JCOI* No. 10, Bombay: 1927, 1-3.

«دو سند تاریخی جدید درباره داریوش و یشتاسب، پادشاه بزرگ هخامنشی (۵۲۲-۴۸۶ پ م)»

«Ancient Sites in Susiana», Extract from *RAAO*, Vingt-cinquieme vol. No. II, Paris: 1928.

«مکانهای قدیمی در شوش»

«The Ceramic Art of Susa», *BSOAS*, Vol. V, London: 1928, 1-14.

«هنر سرامیک شوش»

«A Collection of Heads of Figurines and a Capital of a Miniature Pillar from India», Extrait du *RAAO*, XXVe Vol, No. 3, Paris: Ernest Leroux, 1928, 105-108.

«مجموعه‌ای از سرمجسمه‌ها و یک سر ستون مینیاتوری از هند»

«The Mortuary Near the Tomb of Deniel in Susa», *SMSR*, Vol. IV, Bologna: 1928.

«مرده‌خانه‌ای در کنار مقبره دانیال پیامبر در شوش»

«The Origin of the Pine-cone Decoration of the Imamzadehs of Kurdistan», *BSOAS* 5, 1928-1930, 587-590. [For criticism see: Rene Dussaud. *SYRIA*, *RAOA*, V. II, 1930:]

«منشاء استفاده از میوه کاج در تزئین امامزاده‌های کردستان»

«Sur le type d'ancien temple de feu», *RAAO* 25, Paris: 1928.

«درباره نوع آتشکده‌های قدیمی»

The Translation of an Extract from Mafatih al-Ulum. Paris: P. Geuthner, 1928.

ترجمه گزیده‌ای از مفاتیح العلوم، اثر خوارزمی (ویرایش)

«Three Panels from Susa», Extrait du *RAAO*... XXVe, Vol. no. 4, 1928, 179-184.

«سه لوح یافته شده در شوش»

«The Ancient Persian Inscriptions of the Achaemenides Found at Susa» An excerpt

Videvdad, and Glossary of Select Words, *IISS*, London and Leipzig: 1925, 253-76.

«قسمتی از ترجمه سنسکریت وندیداد و فهرست گزیده‌ای از لغات»

Observations on the Religion of the Parthians. Or a collection of notes on the origin, civilisation, religions, beliefs and manners and customs of the Parthians, based on historic, numismatic, and epigraphic materials pertaining to the Ansacide period. Bombay: 1925.

«ملاحظات درباره مذهب پارتها»

«A Short History of the Religious Movement among the Parsis», *SMSR*, Vol. I, Bologna: 1925.

«تاریخچه مختصری از نهضت دینی در بین پارسیها»

«The Smith kaveh and the Ancient Persian Imperial Banner», *JCOI*, No. 5, Bombay: 1925, 22-39.

«کاوه آهنگر و درفش شاهنشاهی ایران باستان»

Geldner, K.F. - «Zaota», Translated from German by J.M. Unvala, *IISS*. London, Leipzig: 1925, 277-82.

«زوت (بازئوتر)» [موبدی که در مراسم مذهبی برخی از امور تشریفاتی را برعهده دارد] (ترجمه)

«Patet or the Confession of Sins», *SMSR* Vol. II, Bologna: 1926, 85-88.

«پت یا اعتراف به معاصی»

«Some Old Zoroastrian Customs», *AO* 4, 1926, 311-319.

«برخی از آداب و رسوم قدیمی زرتشتی»

«Zarathushtra's Life and Teaching», Translated from Prof. Christian Bartholomae, *JCOI* No. 7, Bombay: 1926, 83-98.

«زندگی و تعلیمات زرتشت پیامبر» (ترجمه)

«The Moharam Festival in Persia», *SMSR*, Vol. III, Roma: 1927, 82-96.

«مراسم سوگواری محرم در ایران»

«Observations on the Religious Condition in Modern Persia», *SMSR*, Storia delle Religioni 3, 1927, 82-96.

«ملاحظات بر موقعیت مذهبی در ایران امروز»

«Excavation at Susa in 1929», *JCOI*, No. 17, Bombay: 1932.

«حفاری شوش در سال ۱۹۲۹»

«Persian Mysteries», Translated from the Italian «I Misteri» of Raffaele pettazzani, *JCOI* No. 20, Bombay: 1932.

«آیینهای اسرارآمیز مذهبی ایرانی» (ترجمه)

«Neryosangh's Sanskrit Version of Yasna XIX», *OSP*, London: 1933, 472-81.

«برگردان سنسکریتی یسنا ۱۹ تألیف نریوسنگ»

Archeologie, metrologie et numismatique susiennes. par le colonel Allotte de la Fuye, le colonel N.T. Belaiew R. de Mecquenem et J.M. Unvala... Paris: E. Leroux, 1934.

باستان‌شناسی، علم اوزان و مقادیر و سکه‌شناسی شوشی (با همکاری)

«Inventaire des monnaies à suse», IIe partie supplement. Monnaies de bronze provenant de Suse, Compagne de 1926, *MMAP* 25, Paris: 1934.

«فهرست جامع مسکوکات شوش» (سکه‌های برنزی)

«Inventaire des monnaies trouvées à suse», Mission archaéologique de perse. Compagne de 1931-1932. Monnaies d'argent faisant parti du collier phenicien, et monnaies recueillies. *MMAP* 25, Paris: 1934.

«فهرست جامع مسکوکات مکشوفه در شوش» (سکه‌های نقره‌ای یک گردنبند فینیقی)

«Inventaire des monnaies trouvées à suse», IIe partie monnaies arsacides trouvées dans un vase, II classement des monnaies, *MMAP* 25, Paris: 1934, 97-101, 126-133.

«فهرست جامع مسکوکات مکشوفه در شوش» (سکه‌های اشکانی)

«Monnaies d'Alexandre le Grand et des rois sélucides de Syrie, découvertes à Suse», *CRAIBL*, t. 77, 1934, 235.

«مسکوکات مکشوفه اسکندر کبیر و سلوکیان سوریه، در شوش»

«Tessères et médallions frustes», *MMAP* 25, 1934, 239-244.

«الواح فلزی و مدالهای بزرگ فرسوده»

from *Inscriptions des Achéménides a Susa*, Par V. Scheil *MMAP*, Tome XXI, Paris: 1929.

«کتیبه‌های ایران باستان مربوط به دوره هخامنشیان یافت شده در شوش»

«Fouilles à Susa en 1929», *RAAO*, No. III, Paris: 1929. 133-42.

«کاوشهای شوش در ۱۹۲۹»

«Gopatšah», *BSOAS*, Vol. V, London: 1929, 505-6.

«قبادشاه»

«The Palace of Darius the Great and the Apadana of Artaxerxes II in Susa», *BSOAS*, Vol. V, London: 1929, 220-32.

«کاخ داریوش بزرگ و کاخ آپادانای اردشیر دوم در شوش»

«Sarcophage de Susa», *RAAO*, Vol. 26, Paris: 1929.

«تابوت سنگی در شوش»

«Zohak», *SMSR*, Vol. V, Roma: 1929.

«ضحاک»

«Doura-Europos», *BSOAS*, Vol. VI, London: 1930.

«دورا - ائوروپوس»

«A Note on *Memoires de la Mission Archéologique de Perse*, tome XXI. Inscriptions des Achemenides à Susa, Paris: 1929», *JCOI*, No. 17, Bombay: 1930, 79-83.

«توضیحی درباره گزارشهای هیأت باستان‌شناسی ایران، جلد ۲۱ کتیبه‌های هخامنش در شوش»

«On the Seven Climata of the World», *MMV*, Bombay: 1930, 131-35.

«درباره هفت اقلیم جهان»

«Prof. Herzfeld's View as to 'Who Built the Taq-i Kesra'», *JCOI*, No. 17, Bombay: 1930, 74-8.

«نظریه پروفیسور هرتسفلد درباره اینکه سازنده طاق کسری کیست؟»

«The Winged Disk and the Winged Human Figure on Ancient Persian Monuments», *MMV*, Bombay: 1930, 488-513.

«لوح بالدار و پیکره انسان بالدار در یادمانهای ایران باستان»

مجموعهٔ تصفیه‌های نسخ خطی حاوی مطالبی دربارهٔ آئین زرتشتی، موجود در برخی از کتابخانه‌های اروپا
Furlani (Giuseppe) *The Religion of the Yezidis*. Religious texts of the Yezidis... Translated from Italian with additional notes and index. Bombay: 1940.

دین یزیدی‌ها (ترجمه و مقدمه)
«Hepthalite Coins with Pahlavi Legends», *JNSI*, Vol. IV, Bombay: 1942.

«سکه‌های هپتالی با نوشته‌هایی به زبان پهلوی»
«A Survey of Work Done in India and Outside During the Last 25 Years, in the Field of Iranian Studies», *Bhandarkar Oriental Research Institute Silver Jubilee Vol*, Poona: 1942.

«برآوردی از آثار نوشته شده در زمینهٔ مطالعات ایرانی در هندوستان و کشورهای دیگر طی بیست و پنج سال اخیر»
«Some Sassanian Coins», *JNSI*, Vol. V, Bombay: 1943.

«برخی از سکه‌های عصر ساسانی»
«Vase with an Arabic Inscription», *DIMV*, Bombay: 1943.

«گلدان منقوش به خط عربی»
«Les bulles sassanides provenant de suse et quelques monnaies bilingues pehlevi-arabes», *Mémoires Firdausi*, Tehran: 1944

«مهرهای ساسانی به دست آمده از شوش و برخی سکه‌های دوزبانه پهلوی - عربی»
«Empreintes de cachets sassanides», *Firdausi 1000th*, Teheran: 1944, 90-95.

«نقوش مهرهای ساسانی»
«Numismatic Notes», *JNSI*, Vol. VII, Bombay: 1945.

«یادداشت‌های مربوط به سکه‌شناسی»
«Opinion of New Coins of Sita», *JNSI*, Vol. VI, Bombay: 1945, 1948.

«نظر کارشناس درباره سکه‌های جدید منقوش به چهرهٔ سیتا (یکی از خدایان و داهای)»
«Supplimentary Notes on the Coins of Tabaristan», *JNSI*, Vol. VI, Bombay: 1945.

«یادداشت‌های تکمیلی دربارهٔ سکه‌های طبرستان»
«Notes on Indo-Sassanian Coins», *JNSI*, Vol. VIII, Bombay: 1946.

«Gift of Articles of Antiquity Excavated at Susa by M.R. de Mecquenem», *JCOI*, No. 27, Bombay: 1935, 75-81.

«هدیه اشیاء باارزش عتیقه کشف شده در شوش توسط رولان و مکنم»

«A Letter of Artaban III to the City of Susa», extrait des comptes rendus des seances de l'Academie Inscriptions et Belles lettres, 1932, *JCOI*, No. 27 Bombay: 1935.

«نامه‌ای از اردوان سوم به شهر شوش»
«Les monnaies des ispehbeds du Tabaristan», 3e Congrès Int. d'Art Persan, Leningrad: 1935, 271-275.

«مسکوکات اسپهبدان طبرستان»
«Monnaies du type alexandrian avec les légendes himyarites et araméennes communication faite de Paris», *Journal Numismatique*, Paris: 1935.

«سکه‌های اسکندرانی با نوشته‌هایی به زبان حمیری و آرامی»
«Notes de numismatique, fouilles de Suse, 1934», extract from *Revue Numismatique*, Paris: 1935.

«ملاحظات سکه‌شناسی، از کاوشهای شوش در ۱۹۳۴»
«Quelques monnaies arabes à légendes pehlevies et quelques autres monnaies bilingues pehlevie-arabes», *NC 5th series*, Vol. XVII, 1937, 280-292.

«چند سکهٔ عربی با نوشته‌هایی به زبان پهلوی و برخی سکه‌های دوزبانه پهلوی - عربی دیگر»
«The Ruins of Susa», (in Gujarati). *The Young Men's Zoroastrian Association Karachi Silver Jubilee*, Karachi: 1937, 181-90.

«خرابه‌های شوش» (به زبان گجراتی)
Coins of Tabaristan and some Sassanian Coins from Susa (Numismatique du Tabaristan et quelques Monnaies Sassanides provenant de Suse). Paris: Maisonneuve, 1938.

«سکه‌های طبرستانی و برخی سکه‌های ساسانی از شوش»
Collection of Colophons of Manuscripts Bearing on Zoroastrianism in some Libraries of Europe. Bombay: 1940.

«An Aramaic Incantation Vase from Suse», *Indica, the Indian Historical Research Institute Silver Jubilee Commemoration volume*, Bombay: 1953, 410-14.

«گلدانی آرامی با مضمون افسون خوانی از شوش»
«Sassanian Seals and Sassanian Monograms», *M.P. Khareghat Memorial Vol.*, Bombay: 1953, 44-84.

«مهرها و طغراهای ساسانی»
«Notes on Pahlavi Lexicography», Translated from the Italian of prof. A. Pagliaro. *Prof. Jackson Memorial Vol.*, Bombay: 1954, 125-48.
«یادداشت‌هایی درباره واژگان نگاری زبان پهلوی»
(ترجمه)

«A Unique Manuscript of the Videvdat», [A discription of a manuscript containing the text of the Avesta videvdat, ch. I-IX, its Pahlavi version and Gujarati translation in a novel script.]... reprinted from *JBBRAS*, Vol. XXIX, part 1, 1954. Bombay: 1954, 41-50.

«نسخه خطی منحصر به فرد و نذیداده»
«Copenhagen-ni University Library - na Ketalak Avesta Pahelavi Hastalekhmanihi Malti juni Parsi Gujarati-no sankshipta sabda kosha (A short glossary of old Parsec Gujarati words found in Avestan and Pahlavi manuscripts in the university library of Copenhagen.) Gujarati text. Bombay: 1955.

«فهرست کوتاهی از واژه‌های قدیمی پارسی - گجراتی در نسخه‌های خطی به زبانهای اوستا و پهلوی موجود در کتابخانه دانشگاه گنهایک»

Salman Pak and the Spiritual Beginnings of Iranian Islam. By Louis Massignon, translated from French. Bombay: 1955.

«سلمان پاک و آغاز روحانی اسلام ایرانی» (ترجمه)
Excerpts from collana di studi storico religiosi. no. 1, Cristianesimo- Buddhismo Manicheismo Nell'Asia Antica. Roma: 1947. Translated from Italian of Giuseppe Messina, Bombay: 1965.

«گزیده‌ای از مجموعه مطالعات تاریخ مذاهب» (ترجمه)
«Iranian Notes», *All India Or. Conf. Proc. Trans.* 20, 1957, II, 1961, A5-12.

«یادداشت‌هایی درباره سکه‌های هند - ساسانی»
«Political and Cultural Relations between Iran and India», *Annals of the Bhandarkar Oriental Research Institute*, Vol. XXVIII, 1974.

«روابط سیاسی و فرهنگی بین ایران و هندوستان»
«Pahlavi and its Importance for the Study of the Avesta», Reprinted from *In. Ir. Vol. II*, Calcutta: 1948.

«زبان پهلوی و اهمیت آن در مطالعه اوستا»
«(a) Pahlavi Inscuplia per Istakhra, (b) Apar Hem u xrat i Frāxv Mart 20-21», *All India Oriental Conference, 15th session*, Bombay: 1949.

«کتیبه‌هایی به زبان پهلوی در استخر»
«The Religion of the Achaemenids», Reprinted from *Sanj Vartaman Annual*, Bombay: 1949.

«دین هخامنشیان»
«Inscriptions from Suruhani near Baku», *JBBRAS*, XXVI, 1, 1950, 81-88.

«کتیبه‌هایی در سورهانی نزدیک باکو»
«Report on the Examination of Sassanian Seals of the Indian Museum», *JNSI*, Vol. XII, Bombay: 1950.

«گزارش درباره بررسی مهرهای ساسانی موجود در موزه هندوستان»
«The Date of the Death of Yazdagard III», *All India Oriental Conference, 16th Session*, Lucknow: 1951.

«تاریخ مرگ یزدگرد سوم»
Report on the Dakhmas of Tena. Bombay: 1951.

«گزارش از دخمه‌های تناء»
The Ancient Persian Inscriptions of Darius I and other Achaemenian Sovereigns found at Susa and the Sassanian Pahlavi (Parsik) Inscriptions of Šāpūr I from Bišāpūr and Hājīābād in Fārs. (With transcription and translation), Bombay: 1952.

«کتیبه‌های فارسی باستان داریوش اول و دیگر بلند پایگان هخامنشی یافت شده در شوش و کتیبه‌های پهلوی ساسانی شاپور اول در بیشاپور و حاجی آباد در فارس (با حرف‌نویسی و آوانویسی)»

«یادداشت‌های ایرانی»

«Some Rare Sassanian and Arab-Sassanian Coins», NC. 6th ser., 17, 1957, 147-150.

«سکه‌های نایاب ساسانی و عربی - ساسانی»

«Contribution to Modern Persian Dialectology, The Luri and Dizfuli Dialects», Reprinted from *In. Ir.* Vol. XI and XII, Calcutta: Iran Society, 1959.

«خدمت علمی به‌گوش‌شناسی فارسی نوین، گویش‌های لری و دزفولی»

«The Methods of the Disposal of the Dead in Susa», *Kurus Mem. Vol.* Bombay: 1974, 149-158.

«روش‌های تدفین مرده در شوش»

«A Few Parsee Festivals (Jashans), according to an old Parsee MS», *SMV.*, 201-10.

«چند جشن پارسی به‌نقل از یک نسخه خطی پارسی باستان»

«Reading and Transcription of Pahlavi, Navsari».

«قرائت و آوانویسی زبان پهلوی، نوسری»

درباره‌اش

بنشاهی، یزدانبار. «دکتر جمشید مانکجی اون والا»، هوخ، ج ۱۲ ش ۱۰: ۳۳ و ش ۱۱: ۳۹ و ۴۳.

منابع ۱۲ ج ۱ ص ۱۱۹ و ج ۳ ص ۵ و ۴۵ ج ۱ ص ۷۰۸، ۷۴۱ و ۷۵۶، ۷۵ ص ۱۳۵۲ ص ۱۹۷ و ۱۱۳ دوره ۵ ص ۱۳۳۳ ش ۳ ص ۱۹ و دوره ۱۲ ص ۱۳۴۰ ش ۱۰ ص ۳۲ و ۳۹ و ۴۳ و دوره ۱۴ ص ۱۳۴۲ ش ۳۱، ۱۱۷ ج ۲، ۱۲۵ ج ۱۶ ص ۱۹۷ و ۱۵۰ ص ۱۹۵۵-۱۹۵۶، ۱۹۶۰ و ۱۹۶۱-۱۹۶۵، ۱۵۱ ج ۸ ص ۱۵۵ و ۱۵۶، ۱۵۲ ج ۱ و ۲ و ۳ و ۵ و ۶ و ۷ و ۸، *Unvala Memorial volume. In memory of Professor Unvala, The famous Orientalist.* Bombay: 1964.

اونی، ارنست رالف [ernest rālf oni]

Oney, Ernest Ralph

(۱۹۲۰-). زبان‌شناسی هند و اروپایی، گویش‌های ایرانی. ۳۱ مه در ولینگتن اوهایو (امریکا) به‌دنیا آمد. در ۱۹۴۲ از کالج اشلند^۱ لیسانس علوم انسانی گرفت. در ۱۹۴۳ و ۱۹۴۴ در دانشگاه ایندیانا و در ۱۹۴۵ در دانشگاه پاریس مشغول تحصیل بود. در ۱۹۴۶ از

کالج اشلند لیسانس علوم دریافت کرد. در ۱۹۵۰ موفق به‌اخذ درجه دکتری زبان‌شناسی از دانشگاه شیکاگو گردید.

از ۱۹۴۹ تا ۱۹۵۱ کمک ویراستار کتاب‌شناسی کتابخانه دانشگاه شیکاگو بود. در ۱۹۵۱ تحلیل‌گر مسائل خاورمیانه در دولت امریکا و از ۱۹۵۷ تا ۱۹۵۹ افسر مامور ارتش امریکا در ایران بود. وی عضو انجمن زبان‌شناسی، جمعیت زبان‌شناسی و انجمن شرق‌شناسی امریکا بوده و در زمینه زبانهای آناتولیایی، زبانهای نوین ایرانی و تاریخ خاورمیانه تحقیقاتی انجام داده است.

آثار

The Indo-European Character of Hieroglyphic Hittite: Phonology. 1950.

مشخصه هند و اروپایی هیتی هیروگلیفی: آواشناسی «Laryngeals 3 and 4 in Hieroglyphic Hittite». 1957.

واجهای حنجره‌ای ۳ و ۴ در هیتی هیروگلیفی *Note on Present Dialect Studies in Iran.* 1959.

نکاتی درباره مطالعات کنونی گویش‌های ایرانی

منابع ۱۲۵ ج ۱۲ ص ۳۷۶، ۱۳۱ ج ۳ ص ۳۴۶، ۱۵۲ ج ۷.

اویتینگ، یولیوس [yuliyus oyting]

Euting, Julius

(۱۸۳۹-۱۹۱۳). زبانهای سامی، کتیبه‌شناسی، کتابداری. در اشتوتگارت (آلمان) به‌دنیا آمد. در دانشگاه‌های توبینگن، پاریس و آکسفورد تحصیل کرد. وی یکی از متخصصین خواندن کتیبه‌ها و تدوین تاریخ اعراب از هزار سال پیش از میلاد به‌بعد می‌باشد. کلکسیون کتیبه‌های سامی او مشهور است. در ۱۸۷۱ رئیس کتابخانه استراسبورگ شد. از ۱۹۰۰ تا ۱۹۰۹ سرکتابدار دانشگاه سلطنتی و کتابخانه دولتی استراسبورگ بود. وی سفرهایی به کشورهای عربی، اروپایی و شرقی داشته است. در استراسبورگ درگذشت.

آثار

«Sechs phönikische Inschriften aus Idalion», 1875.

«شش کتیبه فنیقی از ایدالون»

der Königlich - Preussischen Akademie der Wissenschaften... Berlin: G. Reimer, 1891.

سنگ نبشته‌های سینایی (با همکاری)

«Hebräische Inschrift aus Antinoë», *ZÄSA* 34, 1896, 184-185.

و سنگ نبشته‌های عبری از آنتینوه

Tagbuch einer Reise in Innerarabien. Leiden: Buchhandlung und Drückerei Vormals, E.J. Brill, 1896-1914. [For Criticism See: Hubert Grimms. *OLZ*, V. 19, 1916, 118-119.]

یادداشتی درباره سفر در داخل عربستان

Vergleichende Grammatik der semitischen Sprachen, Elemente der Laut- und Formenlehre. Von Dr. Heinrich Zimmern... Mit einer Schrifttafel Von Julius Euting. Berlin: Reuther & Reichard, New York, B. Westermann 8 Co. 1898.

دستور زبان تطبیقی زبانهای سامی، میانی صورتهای آوایی و صرفی (تهیه جدول خط)

Diwan-Abāthur. *Mandaic Diwan; nach photographischer Aufnahme*. Von B. Poertner, mitgeteilt von Julius Euting. Strassburg: K.J. Trübner, 1904.

دیوان ماندایی (زبان آرامی شرقی) براساس متن عکسبرداری شده (تهیه گزارش)

Die Provincia Arabia aufgrund zweier in den Jahren 1897 und 1898 unternommenen Reisen und der Berichte früheren Reisenden beschrieben. Von Rudolf Ernst Brunnow und Alfred V. Domazewski... Strassburg: K.J. Trübner, 1904-09.

ایالات عربستان براساس دو سفر انجام شده در سالهای ۱۸۹۷ و ۱۸۹۸ و گزارشهای سیاحان پیشین (با همکاری)

«Notice sur un papyrus égypto-araméen de la bibliothèque impériale de Strassbourg», Par M.J. Euting. *Académie des inscriptions et belles-lettres, Mémoires Présentés Par divers Savants*. Paris: 1844 - Ser. 1, V. 11, Pt. 2, 1904.

و شرحی بر پاپیروس مصری - آرامی متعلق به کتابخانه سلطنتی استراسبورگ

Lepsius, Richard 1810-1884. «Eine ägyptisch-aramäische Stelle», *ZÄSA*, Vol. 15, 1877, 127-182.

و قطعه‌ای مصری - آرامی (با همکاری)

Strassbourg Biblio thèque nationale et universitaire. *Katalog der kaiserlichen Universitäts- und Landesbibliothek in Strassburg*. Arabische Literatur. Strassburg: K.J. Trübner, 1877.

دفترچه راهنما دانشگاه سلطنتی و کتابخانه ملی در استراسبورگ

«Drei Tafeln des Pehlevi u. Zend-Alphabets», gezeichnet Von Julius Euting. Strassburg: 1878.

سه لوحه الفبایی زند و پهلوی (نسخه برداری)

Nöldeke, Theodor, 1836-1930. *Kurzgefasste syrische Grammatik*, mit einer Schrifttafel. Leipzig: T.O. Weigel, 1880; *Compendious Syriac Grammar*. London: Williams & Norgate, 1904.

دستور زبان مختصر زبان سریانی (تهیه جدول خط) *Sammlung der Carthagischen Inschriften*. Hrsg. mit Unterstützung der K. Akademie der Wissenschaften zu Berlin, Strassburg: K. J. Trübner, 1883.

مجموعه سنگ نبشته‌های کارتاژی *Nabatäische Inschriften aus Arabien*. Von Julius Euting. Hrsg. mit Unterstützung der königlich-preussischen Akademie der Wissenschaften Berlin, G. Reimer, 1885.

سنگ نبشته‌های نبطی از عربستان Müller, David Heinrich, 1846-1912. *Epigraphische Denkmäler aus Arabien*. (nach Abklatschen und Copieen des Herrn Professor Dr. Julius Euting in Strassburg) Wien: in Commission bei F. Tempsky, 1889.

یادمانهای کتیبه‌ای عربستان (براساس برداشت و رونویسی) *Sassanidische Siegelsteine*, hrsg. Von Paul Horn und Georg Steindorff. Mit 6 Tafeln Abbildungen und einer Schrifttafel von Julius Euting. Berlin: W. Spemann, 1891.

مهرهای عصر ساسانی (تهیه شش تصویر و جدول خط آنها) *Sinaitische Inschriften*, hrsg. mit Unterstützung

خاور نزدیک موزه برلین استخدام شد. در ۱۹۲۲ نخستین ترجمه آلمانی بزرگترین متون قوانین آشوری را در برلین منتشر کرد. از ۱۹۲۰ به عنوان استاد افتخاری در رشته هیتی‌شناسی در دانشگاه برلین مشغول به کار شد. وی مباحث آشورشناسی را نیز مطالعه می‌کرد و مهمترین آنها را به صورت سلسله مقاله‌هایی در روزنامه ادبی خاورشناسان به چاپ می‌رساند. او مدارک قدیمی هیتی مکشوفه از بغازکوی^۲ را جمع‌آوری و با مشارکت فردیناند زومر^۵ تحقیقات بزرگ هیتی‌شناسی را عرضه کرد. پس از مرگ اتو وبر^۶، نشر اسناد میخی بغازکوی را عهده‌دار شد و نه جلد از آن را به صورت نوشته‌های خطی منتشر کرد. ۲۹ مه درگذشت.

آثار

Ein Wortfolgeprinzip im Assyrisch-Babylonischen. Inau. Diss. Marburg, Leipzig: J.C. Hinrichs, 1916. [For criticism See: Otto Schroeder. *OLZ* 20, 1917, 367-368.]

«اصل نظم و ترتیب واژه‌ها در زبانهای آشوری بابلی» (رساله دکتری)

«Akkad. nēšu=genesen», *OLZ* 24, 1921, 155-156.

«nēšu اکدی به معنی شفا یافتن»

... *Ein altassyrisches Rechtsbuch.* Übersetzt. Mit einer rechtsgeschichtlichen Einleitung von Paul Koschaker. Berlin: K. Curtius, 1922. [For criticism see: A. Ungnad. *OLZ* 25, 1922, 4445-447].

یک کتاب حقوقی کهن آشوری (ترجمه)

Das hethitische Ritual des Papanikri von Komana. Text, Übersetzungsversuch, Erläuterungen von Ferdinand Sommer und Hans Ehelolf. Leipzig: J.C. Hinrichs, 1924.

مناسک هیتی پاپانیکری کومانی (با همکاری)

«Hethitisches ar (u) Uā -», *OLZ* 27, 1924, 580-581.

«ar(u) uā هیتی»

«Der Kamelssattel bei den Beduinen», [Sonderabdruck aus: *Orientalische Studien Theodor Nöldeke...* gewidmet.] Gieszen: 1906.

«زین شتر در نزد صحرائینها»

Wilhelm Gesenius' Hebräische Grammatik. Völlig Umgearb. von E. Kautzsch... 28 Vielfach verb. Und vorm. Aufl. Facsimile des Siloahinschrift beigelegt vom J. Euting Schrifttafel von M. Lidzbarski. Leipzig: F.G.W. Vogel, 1909; *Gesenius' Hebrew grammar.* Oxford: The Clarendon Press, 1910.

دستور زبان عبری گزیوس (افزودن دست‌نوشته سیلوا)
Notulae epigraphicae. (In *Florilegium*; ou, Recueil de travaux d'erudition dedies a Monsieur le Mauguis Melchior de Vogue... 1909.

یادداشت‌های کتیبه‌ای

Inschriften aus Syrien, Mesopotamien und Kleinasien. Gesammelt im Jahre 1899. Mit Beiträgen von Max von Borchsen, Julius Euting Bernhard Moritz, hrsg. von Max Oppenheimer. Leipzig: J.C. Hinrich, 1913.

مجموعه کتیبه‌های سوریه، بین‌النهرین و آسیای کوچک از سال ۱۸۹۹ (با همکاری)

«Nachrichten über mandäische oder zabischen Manuscripten der kaiserl. Bibliothek zu Paris und der Bibliothek des British Museum zu London», *ZDMG* 19, 1965, 120-36.

«اخبار مربوط به نسخ خطی ماندایی یا زامیایی کتابخانه سلطنتی در پاریس و کتابخانه موزه بریتانیا در لندن»

منابع ۳۵ ذیل خاورشناسی؛ ۴۵ ج ۱ ص ۳۵۴ و ۳۷۲؛ ۵۳ ج ۲ ص ۱۲۵، ۱۷۲۳؛ ۶ ج ۲۲۰-۲۲۱؛ ۱۵۱ ج ۳ ص ۲۹، ۱۵۲ ج ۱ و ۶ و ۱۷ ص ۱۵۸ و ۱۴۸۸؛ ۱۶۳ ج ۱۶ ص ۱۵.

[hāns ehelolf] هانس اهلولف

Ehelolf, Hans

(۱۸۹۱-۱۹۳۹)، هیتی‌شناسی، آشورشناسی.

۳۰ ژوئیه در هانوفر^۱ - آلمان - به دنیا آمد. تحصیلاتش را در ماربورگ نزد استادانی چون یسنس^۲ و تسیمرن^۳ به اتمام رساند. در ۱۹۱۴ به اخذ درجه دکتری نائل آمد و سپس به عنوان همکار علمی بخش

1. Hannover

2. Jensen

3. Zimmern

4. Boghaskoi

5. Ferdinand Sommer

6. Otto Weber

اهوجا، یوگ دهیان [yog deyan ahujā]
Ahuja, Yog Dhyan

زبان و ادبیات فارسی.

از اهالی هند، متصدی تعلیم زبان فارسی در
کلاسهای شبانه دانشگاه دهلی.

آثار

«Early years of Shaykh 'Iraqi's Life», *IC* 30,
1956, 95-105.

«نخستین سالهای زندگی شیخ عراقی»

«Shaykh 'Iraqi's Travels and His Stay in Rum»,
IC 33, 1959, 260- 77.

«سفرهای شیخ عراقی و اقامت وی در رم»

«Jami's Indebtedness to Iraqi», *In. Ir.* 17 iii,
1964, 30-38.

«مرهونیت جامی به عراقی»

«A Study of Final h in Modern Iranian
Language», *Proc. XXVI Int. Cong. Or.* 1964, II,
1968, 183-185.

«مطالعه (ه) پایانی در زبان فارسی نو»

منابع ۴۵ ج ۱ ص ۷۵۷، ۱۵۰ س ۱۹۵۶-۱۹۶۰،
۱۹۶۱-۱۹۶۵ و ۱۹۶۶-۱۹۷۰، ۱۵۲ ج ۲ و ۷.

ایتزکوویتز، نورمن [norman itzkovitz]
Itzkowitz, Norman

(۱۹۳۱-)، تاریخ شرق نزدیک.

۶ مه در نیویورک به دنیا آمد. در ۱۹۵۳ از سیتی کالج
نیویورک لیسانس گرفت. از ۱۹۵۴ تا ۱۹۵۸ با
استفاده از بورس بنیاد فورد در دانشگاه پرینستون
به تحصیل پرداخت، در ۱۹۵۶ فوق لیسانس و در
۱۹۵۹ درجه دکتری از این دانشگاه دریافت کرد. در
تابستان ۱۹۵۹ بورسیه کارنگی^۱ در سیتی کالج
نیویورک بود.

از ۱۹۵۸ تا ۱۹۶۱ مربی تاریخ و مطالعات شرقی، از
۱۹۶۱ تا ۱۹۶۶ استادیار و از ۱۹۶۶ تا ۱۹۷۳
دانشیار مطالعات شرقی در دانشگاه پرینستون بود. در
۱۹۷۰ معاون انستیتوی تحقیقاتی آمریکا در ترکیه
شد. از ۱۹۷۳ به عنوان استاد مطالعات شرق نزدیک
در دانشگاه پرینستون به تدریس پرداخته است. وی
عضو جمعیت تاریخ آمریکا و انجمن شرق شناسی
آمریکا بوده است.

«Das Motiv der Kindesunterschiebung in einer
hethetischen Erzählung», *OLZ* 29, 1926,
766-769.

«بن مایه دادوستد کودکان در داستانهای هیتیایی»

... *Mythen und Rituale*. Berlin: zu beziehen
durch die Vorderasiatische Abteilung der
Staatlichen Museen, 1926; [Review: *OLZ* 24,
24-25, 29-30].

اسطوره ها و آیینهای عبادی

... *Hethetische Festrionale*. Berlin: Zu beziehen
durch die Vorderasiatische Abteilung der
Staatlichen Museen, 1927.

جشنهای مذهبی هیتی

Kleinasiatische Forschungen... Bd. 1, Hft. 1-3,
Weimar: H. Böhlau Nachfolger, 1927-1930.

بزوئنهایی پیرامون آسیای صغیر (ویرایش با همکاری)

*Wetlauf und szenisches Spiel im hethitischen
Ritual*. Berlin: Akademie der Wissenschaften,
in Kommission bei W. de Gruyter, 1928.

مسابقه و بازیهای نمایشی در مناسک هیتی

«Die Tontafeln der James Simon-Grabung in
Bogasköy», *MDOG* 70, Berlin: 1932, 25.

«لوحهای گلی مکشوفه در حفاری جیمز سیمون در
بغارکوی»

*Kultische Texte. Vorwiegend in hethetischer ,
Churrischer und Luvischer Sprache aus den
Grabungen 1931 und 1932*. Berlin: 1942.

متون فرهنگی به زبانهای هیتی، چوری و لوویایی از
حفاریهای ۱۹۳۱-۱۹۳۲

... *Texte verschiedenen Inhalts. Vorwiegend aus
den Grabungen 1931 und 1932*. Berlin: Zu
beziehen durch die Vorderasiatische Abt. der
Staatlichen Museen, 1944.

متونی با درونمایه های گوناگون از حفاریهای ۱۹۳۱ و
۱۹۳۲

درباره اش

Andras, Walter. «Hans Ehelol», Berlin: 1939.

«هانس اهلولف»

منابع ۱۲۵ ج ۶ ص ۱ و ۲، ۱۵۱ ج ۲ ص ۸۶۹، ۱۷۴ ج
۱۳ ص ۱۰۱.

آثار

Mehmed Raghıb Pasha, the Making of an Ottoman Grand Vazir. Princeton: M.J. 1959.

محمد رقیب پاشا، راز موفقیت یک وزیر اعظم عثمانی
«Eighteenth Century Ottoman Realities», SI 16, 1962, 73-94.

«واقعتهای امپراتوری عثمانی سده هجدهم»
Elementary Turkish. rev. ed., Harvard: 1967.

زبان ترکی مقدماتی (بازبینی و ویرایش)
«Kimsiniz Bey Efendi, or A look at Tanzimat Through Namier- Colored Glasses», NERT, 1967-68, ed. by R. Baylywinder, 1969, 41-52.

«نگاهی به تنظیمات»
Mubadele: An Ottoman - Russian Exchange of Ambassadors. Chicago: Univ. Chicago, 1970.

مبادله سفیر بین روسیه و عثمانی
«The Office of Şeyh ül-Islām and the Tanzimat-a Prosopographic Enquiry», MES 8, 1972, 93-101.

«مقام شیخ الاسلام و تنظیمات - تحقیقی صوری»
Ottoman Empire and Islamic Tradition. Knopp: 1972.

امپراتوری عثمانی و سنت اسلامی
Psychological Dimensions of Near Eastern Studies. Princeton: N.J. Darwin Press, 1977.

ابعاد روانشناختی مطالعات شرق نزدیک
منابع ۱۲۵ ج ۸ ص ۷۴۰-۷۴۱، ۱۳۱ ج ۱ ص ۳۰۷؛
۱۵۰ س ۱۹۶۱-۱۹۶۵، ۱۹۶۵-۱۹۷۱، ۱۹۷۱-۱۹۷۲ و
۱۹۷۶-۱۹۸۰.

ایتو، جیکیو [jikiyo ito]

Ito, Gikyo

(۱۹۰۹-). زبان شناسی، زبان سنسکریت، فارسی
باستان و میانه.

۲۳ فوریه در میسومی چو، ایالت یاماگوشی (ژاپن)،
به دنیا آمد. در دانشکده ادبیات، گروه زبان شناسی
سنسکریت، که در آن زمان وابسته به دانشگاه
سلطنتی کیوتو بود، تحصیل کرد و در مارس ۱۹۳۵ با
ارائه رساله‌ای با عنوان جمله‌های فرعی در گاهان اوستا
با استاد فراوان به ریگودا^۱، لیسانس گرفت. او ضمن
کار در دانشگاه، در آوریل ۱۹۵۳ با ارائه رساله‌ای با
عنوان کشف رمز نامیهای منوچهر^۲ به اخذ درجه

دکتری نایل آمد. از آوریل ۱۹۴۱ تا دسامبر ۱۹۶۷
مدرس و از ژانویه ۱۹۶۸ تا ۱۹۷۲ استاد سنسکریت
در گروه زبان شناسی دانشگاه کیوتو بود. در ۱۹۷۲
بازنشسته شد و در ژوئن ۱۹۷۴ عنوان استادی ممتاز
دانشگاه کیوتو به وی اهدا شد.

آثار

«A Bundahišnic Expression and What It Implies», ORR, Vol. I, 1960, 35-43.

عبارتی از بندهش و مفهوم آن
«Hsian ch'u-t'u han P'o ho-pi mu- cih P'o-wén
yu-yen-hsneh ti shih - shih», (Title of abstract
P. 203) A Linguistic Interpretation of the
Pahlavi Text of the Sino- Pahlavi Tomb
Inscription Unearthed at Sian), Kaogu Xuebao,
2. 1964, 195-203; «Explication du texte pehlevi
de l'inscription tombale bilingue en chinois et
pehlevi déterrée à sian», BSWSAS XIII, Kyoto:
1964, 17-34.

«تفسیر متن پهلوی کتیبه دوزبانه بر روی گور مکشوفه
در سیان»
«On the Iranism Underlying the Aramaic
Inscription of As'oka», Yádnáme-ye Jan Rypka,
Prague, 1967, 21-27.

«درباره اساس ایرانی کتیبه آرامی آشوکا»
«Gathica XI The sixth Gāhānbār, spanta - and
ānušaxš Armaitiš», Acta Asiatica 26, 1974,
53-63.

«گاهان ۱۱ گاهنبار ششم، سپنتا - و آنوش آرمئیتیش»
«Gathica XII On the Meaning of 'Āvestā»,
ORR, Vol. 10, 1974, 1-9.

«درباره مفهوم اوستا در گاهان»
«From the Denkard», Ac. Ir., Vol. 4, 1975,
423-334.

«از دینکرت»
«A New Interpretation of Asokan Inscriptions,
Taxila and Kandahar», Studia Iranica, tome 6,
fasc. 2, 1977, 151-161.

1. Nebensatz der Gathas de Awesta mit steter Rücksicht au den Riyveda
2. Mānuščihr shokanshū no kaidoku (Nāmagiha i Mānuščihr)

خاور نزدیک و جنگ اروپایی
«Berlin to Baghdad up-to-date», *Foreign Affairs*
19, 1941.

از برلین به بغداد تا به امروز» (درباره راه آهن بغداد)
... *The Near East, Problems and Prospects*. By
Count Carlo Sforza, [and others].... Philip W.
Ireland, editor. Chicago, Ill., The University of
Chicago Press, 1942.

مسائل و آینده خاور نزدیک (ویرایش)
«The Pact of the League of Arab States»,
American Journal of International Law, V. 39,
Concord N.H., 1945, 797-800.

«بیمان اتحادیه کشورهای عرب»
*The Baghdad Railway, its New Role in The
Middle East*.

راه آهن بغداد و نقش جدید آن در خاورمیانه
الشرق الاوسط. ۱۹۴۷. (با همکاری)
الاسلام فی العالم الحديث. ۱۹۵۱. (با همکاری)
منابع ۵۳ ج ۳ ص ۱۰۱۸ و ۱۰۱۹؛ ۱۲۵ ج ۹ ص ۵۱۵ و
۵۱۶؛ ۱۵۰ س ۱۹۰۶-۱۹۵۵، ۱۵۱ ج ۴ ص ۱۵۲؛ ۶۵ ج ۱۵۲
۵.

ایروسلیمسکایا، آنآ الکساندرونا
[āleksāndrovna ierusalimskāyā]

Ierusalimskaia, Anna Alexandrovna

(۱۹۲۸-). تاریخ.
اول سپتامبر در ناحیه ماوراء بایکال^۱ سیبری متولد
شد. در ۱۹۵۱ دانشکده تاریخ دانشگاه دولتی
لنینگراد را به پایان رساند و در ۱۹۵۸ نامزد (دکتر)
علوم تاریخی گردید.
در ۱۹۵۷ کارمند علمی بخش شرقی موزه دولتی
ارمیتاژ بود.

آثار

Kand.: diss. k istorii plemen epokhi bronzy
stepnogo Predkavkaz'ia. (Predkavkazskii variant
katakombnoi Kul'tury). Leningrad: 1958, (Gos.
Ermitazh), Zash. v In-te Arkheologii AN
SSSR.

پیرامون تاریخ قبایل جلگه های مقدم قفقاز در عصر برنز
(رساله دکتری، نامزدی علوم)

«تفسیر تازه ای از کتیبه های آشوکا، تکسیله و قندهار»
«Old Medo-Persian spāθamaidā», *ORR*, Vol.
13, 1977, 15-17.

«Zoroastrian Arrival in Japan (Pahlavica I)»,
Oriens 15, 1979, 55-63.

«آغاز آشنایی با دین زرتشت در ژاپن»
«Jam's Precepts and Yasna 32, 8. (Pahlavica
II)», *Oriens* 16, 1980, 173-81.

«دستورهای جم و یسنای ۳۲، ۸»
منابع ۸ ص ۹۸ و ۹۹؛ ۱۰۱؛ ۹۰ س ۱۴ و ۴ و ۵ و ۶
۱۵۲ ج ۶ و ۷؛ ۱۷۳ ج ۲۰ ص ۲۷۵.

ایرانی، ونساجی بهایی - ونساجی بهایی ایرانی

ایرلند (آیرلند)، فیلیپ ویلارد [filip vilārd
irland (āyrland)]

Ireland, Philip Willard

(۱۹۰۴-). عراق شناسی، خاورمیانه.
از اهالی امریکا، در دانشگاه های اوهایو، آکسفورد،
وین، کیمبریج و لندن تحصیل کرد. از ۱۹۲۵ تا
۱۹۲۸ مدرس دانشگاه آمریکایی بیروت بود. در
۱۹۳۶ با دانشگاه جان هاپکینز همکاری داشت. از
۱۹۳۶ تا ۱۹۴۱ استاد دانشگاه هاروارد، در ۱۹۴۱ و
۱۹۴۲ دانشیار دانشکده علوم سیاسی دانشگاه
شیکاگو و در ۱۹۴۲ و ۱۹۴۳ استاد مدرسه تحقیقات
بین المللی بود. در ۱۹۴۵ به سمت معاون دایره
خاورمیانه و امور مربوط به آفریقا انتخاب شد. از
۱۹۴۵ تا ۱۹۵۰ در سفارت امریکا در قاهره، از
۱۹۵۱ تا ۱۹۵۴ در بغداد و در ۱۹۵۵ در وزارت امور
خارج مشغول به کار بود. در بسیاری از کنگره های
شرق شناسی شرکت کرده است.

آثار

«Iraq, A Study in Political Development»,
London: J. Cape, 1937. [For criticism see: E.A.
Speiser. *JAOS* 69, 1939, 117-118.]

«عراق»

«Turkish Foreign Policy after Munich», *Pol
Qly* 10, 1939, 185- 201.

«سیاست خارجی ترکیه بعد از کنفرانس مونیخ»
... *The Near East and the European War*.
New York: Foreign Policy Association,
incorporated, 1940.

مطالعات شرقی دانشگاه دولتی آسیای میانه را به پایان رساند. در ۱۹۶۱ نامزد (دکتر) علوم زبان‌شناسی گردید.

از ۱۹۵۱ تا ۱۹۵۶ مدیر مسئول و رئیس بخش مجله گلشن^۱ و در ۱۹۶۱ کارمند علمی دانشکده شرق‌شناسی آکادمی علوم ازبکستان شوروی بوده است.

آثار

«Nauchnaia sessiia, Rosvyashchennaia 550-letiiu dnia razhdeniia Dzhami», (Sammarkand, 19 dekabria 1964g.), *Obshchestvennye Nauki v Uzbekistane* 1, 1965, 70-71.

«اجلاسیه علمی به مناسبت پانصد و پنجاهمین سالروز تولد جامی»

Abu-Reikhan Biruni. Tashkent: Obedin. izd., 1960. (Na uzb. iaz.)

ابوریحان بیرونی (به زبان ازبکی)

Velikii vrach i uchenyi Abu Ali ibn Sina (Avicenna). Zhizn' i nauchnaia deiatel' nost. Tashkent: AN Uz. SSR, 1960. (Na uzb. iaz.)

بزرگ و دانشمند بزرگ، ابوعلی سینا (به زبان ازبکی) *Khorezmi i Farabi*. Tashkent: «Ob» edin. izd., 1961. (Na uzb. iaz.)

خوارزمی و فارابی (به زبان ازبکی)

Kand. diss.: *Povest' Abu Ali ibn Siny 'Salaman i Absal'*. Tashkent: AN Uz. SSR. In-t Vostokovedeniia, 1961.

داستان 'سلامان و ابراهیم، ابوعلی سینا (رساله دکتر)، نامزدی علوم

Avtoref.: Tashkent: 1961.

چکیده رساله علمی

Sorok uchenykh Srednei Azii. Tashkent: AN Uz. SSR. 1961, Avt. A. Irisov, A. Nasirov i I. Nizamuddinov. (Na uzb. iaz.)

چهل دانشمند آسیای میانه (به زبان ازبکی، با همکاری *Ibn Sina-prosvetitel' i Pisalel'*. Tashkent: «Ob» edin. izd., 1962. (Na uzb. iaz.)

ابن سینا، متفکر و نویسنده (به زبان ازبکی)

Biruni i Indii. Tashkent: AN Uz. SSR. 1963.

Avtoref: Leningrad: 1958.

چکیده رساله علمی

«Shelkovaia tkan' s Bakhramom Gurom iz mogil'nika Moshchevaia Balka», V kn.: *Trudy Gos. Ermitazha*. V, kul'tura i iskusstvo narodov vostoka. Leningrad: 1961, 40-50.

پارچه ابریشمی با نقش بهرام‌گور از گورستان موشوا یا بالکا

«Pamiatniki rannego zheleznogo veka», *KSDPILA* 94, Moskva, AN SSSR: 1963, 42-53.

آثار متعلق به اوایل عصر آهن

«O postsasanidskikh shelkovykh tkaniakh», V kn.: *Ermitazh*. Leningradskaia nauchnaia sessiia, 1964; Tezisy doklodov na iubileinoi nauchnoi sessii, oktiabr' 1964 (K 200 letiiu Ermitazh 1764-1964). Leningrad: 1964, 50-52.

درباره پارچه‌های ابریشمی پس از عصر ساسانی

«Trois soieries byzantines decouvertes du Caucase Septentrional», *Bulletin de Liason du CIETA* 24, Lyon: 1965, 11-39.

سه دیبای بیزانسی کشف شده در قفقاز شمالی

«K voprosu o svyaziakh Sogda s Vizantie i Egiptomi», *NAA* 3, Moskva: 1967, 119-126.

پیرامون مناسبات سفد با بیزانس و مصر

«O severokavkazskom shelkovom puti v rannem srednevekov'e», *Sov. A* 2, Moskva: 1967, 55-78.

درباره جاده ابریشم قفقاز شمالی در آغاز سده‌های میانه «Cheliabinskaia tkan'», (k voprosu o posstsasanidskikh shelkakh), V kn.: *Trudy Gos. Ermitazha*. X, Leningrad: Kul'tura i iskusstvo narodov Vostoka, 1969, 99-109.

پارچه چلیابینسک

Velikii shelkovyi put' i severnyi Kavkaz. Leningrad: 1972. (Gos. Ermitazh).

جاده بزرگ ابریشم و قفقاز شمالی

منابع ۱۵۲ ج ۳؛ ۱۵۵ ص ۲۲۵.

ایریسوف، عبدالصادق [abdolsādeq irisof]

Irisov, Abdolsadyk

(۱۹۲۸-)، دانشمندان آسیا، عرب‌شناسی.

۲۰ فوریه در تاشکند متولد شد. در ۱۹۵۱ دانشکده

ژاپن فوق لیسانس گرفت. از ۱۹۴۶ تا ۱۹۵۰ مربی و از ۱۹۵۰ تا ۱۹۵۴ استاد یار و از ۱۹۵۴ به بعد استاد دانشگاه کیو بود و به تدریس زبان شناسی و مطالعات شرقی اشتغال داشت. در ۱۹۵۹ به دریافت درجه دکتری نایل آمد. از ۱۹۵۹ تا ۱۹۶۱ بورسیه بنیاد راکفلر بود.

رئیس بخش فلسفه اسلامی و از ۱۹۶۲ تا ۱۹۶۸ استاد میهمان و از ۱۹۶۹ به این طرف استاد انستیتوی مطالعات اسلامی دانشگاه مگگیل بوده است. وی متون فلسفی یونانی و لاتینی را تدریس می کرد. نخستین بار قرآن کریم را از عربی به ژاپنی ترجمه کرد. ممارست در فلسفه و تسلط بر زبان عربی او را با آثار غزالی و کلام اشعری و همچنین آثار ابن سینا آشنا ساخت. در ۱۹۶۵ ایزرستو در اثر آشنایی با مهدی محقق - مدرس کلام شیعه و فلسفه اسلامی ایرانی در انستیتوی مطالعات اسلامی دانشگاه مگگیل - با تفکر فلسفی شیعی و حکمای ایرانی آشنا و بدان علاقه مند گشت و با همکاری مهدی محقق سلسله دانش ایرانی را بنیاد نهاد که هدف آن نشر و معرفی آثار دانشمندان شیعی و متفکران ایرانی، بویژه آنهایی که تاکنون ناشناخته مانده اند، بود. او مدت دو سال در ایران اقامت گزید و همه ساله برای مدت سه ماه به ایران می آمد و به تحقیق و تدریس در انستیتوی مطالعات اسلامی و انجمن حکمت و فلسفه ایران اشتغال می ورزید. در ۱۹۷۴ از دانشگاه تهران درجه دکتری افتخاری دریافت کرد. او عضو انستیتوی بین المللی فلسفه پاریس، انجمن بین المللی فلسفه سده های میانه در لون - بلژیک، انجمن کانادایی مطالعات تاریخ و فلسفه علوم مونترال و آکادمی زبان و ادب عرب قاهره بوده است.

آثار

History of Arabic Thought. (in Japanese). Tokyo: 1941.

تاریخ اندیشه عربی (به زبان ژاپنی)

Arabic Philosophy. (in Japanese). Tokyo: 1948.

فلسفه عربی (به زبان ژاپنی)

Language and Magic, Studies in the Magical Functions of Speech. (Keio University studies in the humanistics and social relation, Vol. 1.) [6], 140 Tokyo: The Keio Institute of

(Na uzb. iaz.)

بیرونی و هند (به زبان ازبکی)

Podgotovka k izd., predisl. (5-13) i per. s arab. V kn.: *Abu Ali ibn Sina. Filosofskie povesti.* Tashkent: Goslitizdat Us. SSR, 1963. (Na uzb. iaz.)

ابوعلی ابن سینا (تدارک، انتشار، پیشگفتار و ترجمه از عربی) (به زبان ازبکی)

Arabistika v Tashkente. Tashkent: Nauka, 1964. (Na uzb. iaz.)

عرب شناسی در تاشکند (به زبان ازبکی)

Chl. redkollegii, predisl. 7-21. komment. (477-496). V kn.: *Abu Reikhan Biruni, Izbrannye proizvedeniia.* Indii. Tashkent: Nauka, 1965 AN Uz. SSR, In-t vostokovedeniia. (Na uzb. iaz.)

برگزیده آثار ابوریحان بیرونی (پیشگفتار و تفسیر با همکاری) (به زبان ازبکی)

Abu-l' Ali al-Ma'arri. (Zhizn' i tvorchestvo). Tashkent: Nauka, 1966. (Na uzb. iaz.)

شرح حال و خلافت ابوالعلائی معری (به زبان ازبکی)

منابع ۱۵۲ ج ۲، ۱۵۵ ص ۲۳۰.

آیزن، ارنستس [ernets ayzen]

Eisen, Ernes

زبان و ادبیات عرب.

در رشته زبان عربی نزد برگسترسر^۱ درس خواند و از دانشگاه مونیخ فارغ التحصیل شد. در قرائت متون عربی متخصص بود. موضوع پایان نامه دکتری او الرمازیرعریه، اثر حکیم سعدی فیومی بود. وی این کتاب را به همراه زندگینامه مؤلف و تفسیر کتابش، به زبان آلمانی ترجمه کرد.

ارنستس صاحب مقاله هایی توصیفی می باشد که آنها را با نام [علی] امضا کرده است. در انتشار فضایل القرآن و آداب، تألیف ابوعبید قاسم بن اسلام با بریتسل^۲ همکاری داشته است.

منبع ۵۳ ج ۲ ص ۷۵۹.

ایزوتسو، توشی هیکو [tošihiko izutsu]

Izutsu, Toshihiko

(۱۹۱۴ -)، فلسفه، ترجمه قرآن.

۴ مه در توکیو به دنیا آمد. در ۱۹۳۷ از دانشگاه کیو در

1. Bergsträsser

2. Brizel

edited with English and Persian introduction and Arabic-English glossary, by M. Mohaghegh and T. Izutsu, Tehran: 1969, 1381.

شرح غررالفرائد یا شرح منظومه، بخش اول: حکمت، تألیف هادی سبزواری (مقدمه، ویرایش، واژه‌نامه عربی - انگلیسی، با همکاری)

«Mysticism and the Linguistic Problem of Equivocation in the Thought of Ayn-al - Qudat Hamadāni», *SI* 31, 1970, 153-170.

عرفان و مسئله ایهام زبانی در اندیشه عین‌القضات همدانی،

«The Basic Structure of Metaphysical Thinking in Islam», *Collected Papers on Islamic Philosophy and Mysticism*. Edited by M. Mohaghegh and H. Landlot, Tehran: McGill Univ. Inst. of Islamic Stud. Tehran Branch, 1971, 39-72.

«ساختار بنیادین تفکر فلسفی در اسلام»
[این مقاله با عنوان و مشخصات زیر به فارسی ترجمه و چاپ شده است:

«ساختار اسلامی تفکر فلسفی در اسلام»، ترجمه غلامرضا اعوانی، معارف اسلامی، ش ۱۱ س ۱۳۴۹، ۶۹۶۳ و ش ۱۲ س ۱۳۵۰، ۱۰۷-۱۱۶.]

Concept and Reality of Existence. Tokyo: Keio Univ., 1971.

مفهوم و واقعیت هستی

«Creation and the Timeless Order of Things: a Study in the Mystical Philosophy of Ayn-al-Qudat», *Philosophical Forum* 4i, 1972, 124-140.

«آفرینش و نظم و ترتیب بی‌زمان اشیاء، مطالعه‌ای درباره فلسفه عرفانی عین‌القضات»

M. M. Ashtiyani (1888-1957). *Ta'liqah bar Sharh-i Manzumah* (Commentary of Sabzawari's *Sharh-i Manzumah*). Vol. 1: Arabic text edited by A. Falaturi and M. Mohaghegh with an English Introduction by T. Izutsu, Tehran: 1973. Vol. II. Persian and German Introductions, Indices and commentary by A. Falaturi and M. Mohaghegh.

تعلیق بر شرح منظومه (تفسیر شرح منظومه سبزواری) (مقدمه جلد اول به زبان انگلیسی)

Philological Studies, 1956.

زبان و جادو، مطالعاتی درباره تشهای جادویی سخن
The Structure of the Ethical Terms in the Koran. A study in semantics. Tokyo: Keio Institute of Philological Studies, 1959.

ساختار اصطلاحات اخلاقی در قرآن
Bunyad i Hikmat i Sabzavari, or the Basic Structure of Metaphysics of Sabzavari. Tehran: 1961.

بنیاد حکمت سبزواری
[این کتاب با عنوان و مشخصات زیر به فارسی ترجمه و چاپ شده است:

بنیاد حکمت سبزواری یا تحلیلی تازه از فلسفه حاج ملاهادی سبزواری. ترجمه جلال‌الدین مجتبوی. تهران: دانشگاه مکیگیل، مؤسسه مطالعات اسلامی، دانشگاه تهران، ۱۳۶۰.]

God and Man in the Koran. Semantics of the Koranic weltanschauung. Tokyo: Keio Institute of Cultural and Linguistic Studies, 1964.

خدا و انسان در قرآن
[این کتاب با عنوان و مشخصات زیر به فارسی ترجمه شده است:

خدا و انسان در قرآن، معنی‌شناسی جهان‌بینی قرآنی. ترجمه احمد آرام. تهران: انتشار، ۱۳۶۱.]

The Concept of Belief in Islamic Theology: a Semantic Analysis of Iman and Islam. Tokyo: Keio Institute of Cultural and Linguistic Studies, 1965.

مفهوم ایمان در الهیات اسلامی، تحلیلی معناشناختی از ایمان و اسلام

A Comparative Study of the Key Philosophical Concepts in Sufism and Taoism. Ibn Arabi and Lao-tzu, Chuang-Tzu. Tokyo: Keio Institute of Cultural and Linguistics Studies, 1966-1967.

مطالعه تطبیقی مفاهیم کلیدی فلسفی در تصوف و آیین تائو
Ethico-Religious Concepts in the Quran. [Rev. ed.], Montreal: McGill University, Institute of Islamic studies, McGill University Press, 1966.

مفاهیم اخلاقی - دینی در قرآن (بررسی)
H.M.H. Sabzawari (1879-1878). *Sharh-i Ghurar al-Fara'id or Sharh-i Manzumah, part one: «Metaphysics»*. Arabic text and commentaries,

Mohaghegh and T. Izutsu.

معالم الاصول، تألیف حسن بن شهید ثانی (مقدمه با همکاری)

An Outline of Islamic Metaphysics, on the Basis of M. Ashtiyani's Commentary on Sabzawari's Sharh-i Ghurar al-Farā'id.

شرح مختصر حکمت اسلامی براساس حواشی میرزا مهدی آشتیانی بر شرح غررالفرائد سبزواری

A. Lahiji. *Shawāriq al-Ilhām fi Sharh i Tajrid al-kalām*. Edited by M. Mohaghegh and T. Izutsu.

شوارق الالهام فی شرح تجرید الکلام، تألیف عبدالرزاق لاهیجی (ویرایش با همکاری)

«ارتباط غیروابانی میان خدا و انسان» ترجمه احمد آرام، معارف اسلامی، ش ۸، س ۱۳۴۸، ۱۳۶۲.
مقدمه‌ای بر اسرارالحکم حاج ملاهادی سبزواری.
به کوشش ج. م. فرزاد، تهران: مولی، ۱۳۶۱.

درباره‌اش

Takeshita, M. «Japanese Works of Toshihiko Izutsu with Special Reference to Reading the *Koran*», *JAMES* 2, 1987, 491-503.

«آثار ژاپنی توشی هیکو ایزوتسو با نگرش ویژه به قرائت قرآن»

منابع ۹۰ س ۱۴ ش ۴ و ۵ و ۶ ص ۲۱۵ و ش ۱۷ ص ۱۹۷؛ ۱۰۱ ش ۱۰۰ س ۳ و ۴ و ۱۴۳ و ۱۴۴؛ ۱۲۵؛ ۸ ص ۷۵۳؛ ۱۳۱ ج ۳ ص ۲۲۴؛ ۱۵۰ س ۱۹۶۶-۱۹۷۰، ۱۹۷۵، ۱۹۷۶-۱۹۸۰، ۱۹۷۹ و ۱۹۸۷؛ ۱۵۱ ج ۴ ص ۱۲۰؛ ۱۵۲ ج ۶ بنیاد حکمت سبزواری یا تحلیلی تازه از فلسفه حاج ملاهادی سبزواری. ترجمه دکتر سید جلال‌الدین مجتبوی. تهران: ۱۳۶۰؛ خلق مدام در عرفان اسلامی و آیین بودایی ذن. ترجمه منصوره کاویانی. تهران: انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۶۴؛ شرح غررالفرائد یا شرح منظومه حکمت حاج ملاهادی سبزواری. به اهتمام مهدی محقق و توشی هیکیو ایزوتسو. تهران: ۱۳۶۰.

ایستویک، ادوارد بکهاوس [edvārd bakhāus istvik]

Eastwick, Edward Backhouse

(۱۸۱۴-۱۸۸۳)، زبان هندی، زرتشتیان هند، ادبیات فارسی.

از اهالی انگلستان. در چارتر هاوس و مرتون کالج آکسفرده تحصیل کرد. سپس تحصیلات خود را در

Collected Texts and Papers on Logic and Language. edited by T. Izutsu and M. Mohaghegh. Tehran: 1974.

مجموعه متون و مقالات درباره منطق و زبان (ویرایش با همکاری)

«The Concept of Perpetual Creation in Islamic Mysticism and Buddhism», *Mel. Henry Corbin*, Tehran: 1977, 115-148.

«مفهوم آفرینش مدام در عرفان اسلامی و آیین بودایی» [این اثر با عنوان و مشخصات زیر به فارسی ترجمه و چاپ شده است:]

خلق مدام در عرفان اسلامی و آیین بودایی ذن. ترجمه و مؤخره منصوره کاویانی. تهران: انتشارات علمی و فرهنگی، [۱۳۶۴]

Mohaghegh, Mehdi and Izutsu Toshihiko. *The Metaphysics of Sabzawari*. Translation from the Persian. Delmer (N.Y.): Caravan Books, 1977. (Wisdom of Persia series, 10).

حکمت سبزواری (ترجمه، با همکاری)

Mir Damad (1631). *Al-Qabasat*. Vol. I: Arabic text edited by M. Mohaghegh, A. Musavi Behbahani, T. Izutsu and I. Dibaji. Tehran: 1977. Vol. II: Persian and English introduction, indices and commentary and variants by T. Izutsu, M. Mohaghegh, A. Musavi Behbahani and I. Dibaji.

القبسات، تألیف میرداماد (تصحیح جلد اول، با همکاری - مقدمه، فهرستها و حواشی جلد دوم، با همکاری)

Toward a Philosophy of Zen Buddhism. Tehran: Imperial Iranian Academy of Philosophy, 1977.

درباره فلسفه آیین بودایی ذن

«The Theophanic Ego in Sufism», An analysis of the sufi psychology of Najm al-Din Kubra. *Sophia Perennis* 41, 1978, 23-42.

«نفس خدایی در تصوف»

The Fundamental Structure of Sabzawari's Metaphysics. McGill Univ. Inst. of Islamic Stud. Tehran Branch.

ساختار بنیادی حکمت سبزواری

Hasan Ibn Shahid i Thani. *Ma'alim al-usul*. With English and Persian introductions, by M.

گلستان سعدی (ترجمه به نظم و نثر مقدمه، و زندگینامه

مؤلف)

The Anvar-i Suhaili or, The Lights of Canopus. Being the Persian version of the fables of Bidpay or the book Kalilah and Damnah, rendered into Persian by Husain Vā'iz ul Kāshifi. Literally translated into English by E.B. Eastwick. Hertford: S. Austin, 1854.

انوار سهیلی (ترجمه)

Autobiography of Lutfullah, a Mohamedan Gentleman, and his Transactions with his Fellow-Creatures. Interspersed with remarks on the habits, customs, and character of the people with whom he had to deal... Ed. Edward B. Eastwick... (2nd ed.) London: Smith, Elder, and Co., 1857.

زندگینامه خود نوشت لطف‌الله، اشراف‌زاده‌ای مسلمان و مذاکرات او با هم‌ردیفانش (ویرایش)

Abu'l Fazl ibn Mubarak, called 'Allami. *Khird-Afroz (The illuminator of the understanding). The Urdu version of the Persian 'Iyār i Dānish, by Maulavi Hafizud-dīn. A new edition of the Hindustani text, carefully revised, with notes, critical and explanatory, by Edward B. Eastwick Hertford: 1857.*

خودافروز برگردان اردوی عیار دانش، اثر ابوالفضل علامی (تصحیح و حواشی)

Journal of a Diplomat's Three Years Residence in Persia. London: Smith Elder and Co., 1864. 2 vols.

خاطرات روزانه اقامت سه ساله یک دیپلمات در ایران
Ikhwan al-Safā or, Brothers of Purity. Translated from the Hindustani of Maulavi. Ikram Ali, by John Platts... carried through the press by Edward B. Eastwick. London: W.H. Allen, 1869.

اخوان الصفا (چاپ)

فرانکفورت ادامه داد.

۱۸۳۶ در مأموریت نظامی بمبئی رفت و در اداره سیاسی کاتیاور^۱ و سند خدمت کرد. در ۱۸۴۲ بر اثر بیماری هند را ترک گفت. ۱۸۴۵ استاد زبان هندی در دانشکده هیلی‌بوری وابسته به کمپانی هند شرقی، ۱۸۵۱ عضو انجمن سلطنتی انگلیس^۲، ۱۸۵۹ دستیار سیاسی دبیر دیوان هند و از ۱۸۶۰ تا ۱۸۶۳ نماینده تام‌الاختیار دولت انگلیس در دربار ایران گردید. ناشر و عضو انجمن عتیقه‌شناسی^۳ بود. درباره تاریخ پارسیان تحقیقات بسیار کرده است و در این زمینه آثاری دارد. ۱۶ ژوئیه درگذشت.

آثار

«The Parsi Religion», *Eastwick's Translation in Wilson. Bombay: 1842, 477-522.*

«دین پارسیان»

Bopp, Franz. *A Comparative Grammar of the Sanscrit, Zend, Greek, Latin, Lithuanian, Gothic, German, and Slavonic Languages...* Translated from the German principally by lieutenant Eastwick... conducted through the press by H.H. Wilson... 3 vols. London: 1845-50.

دستور زبان تطبیقی سنسکریت، زند، یونانی، لاتینی، لیتوانیایی، گوتیک، آلمانی و زبانهای اسلاوی (ترجمه)
A Concise Grammar of the Hindustani Language, to which are Added Selections of Reading. London: 1847.

دستور زبان مختصر زبان هندی

Khusrau, Amir Dihlavi *The Bāgh o Bahār or, The Garden and the Spring. Being the adventures of king Āzad Bakht and the four Darwishes, literally translated from Urdu of Mir Ammān of Dihlī. With copious explanatory notes, and an introductory preface, Hertford: S. Austin, 1852.*

باغ و بهار، اثر امیر خسرو دهلوی (ترجمه، حواشی، پیشگفتار)

The Gulistan or, Rose-garden, of Sheikh Muslihud-Din Sa'di of Shirāz. Translated for the first time into prose and verse, with an introductory Pref. and a life of the author from the Ātishkadah, Hertford: S. Austin, 1852.

1. Kattiawar

2. F.R.S. (Fellow of Royal Society)

3. F.S.A. (Fellow of the Society of Antiquaries)

کتاب‌شناسی ادبیات مشرق زمین و کتاب مقدس (ویرایش)
«Über die verschiedenen Mundarten der arabischen Sprache», zu Herrn Richardson's *Abhandlungen über Sprachen, literatur und Sitten morgenländischer Völker*. Jena: 1779.

«مطالبی درباره گویشهای مختلف زبان عربی»
Einleitung in das Alte Testament. 3 Vols., 1780-83; *Introduction to the Study of the Old Testament*. 1888.

درآمدی بر کتاب مقدس عهد عتیق
Allgemeine Bibliothek der biblischen Literatur. 10 Vols., 1787-1810.

Einleitung in die apokryphischen Bücher des Alten Testaments. 1795.

درآمدی بر انجیل‌های غیر معتبر
Abu al-Fida (1273-1331), prince of hanah. 1791.

ابوالفدا (۱۲۷۳-۱۳۳۱)، شاهزاده حماة
Einleitung in das Neue Testament. 1804-14.

درآمدی بر کتاب مقدس عهد جدید
درباره‌اش

Cheyne, T. K. *Founders of Old Testament Criticism*. 1893, 21-26.

پیشگامان نقد کتاب مقدس عهد عتیق
Kraus, H. J. *Geschichte der historisch-kritischen Erforschung des Alten Testaments*. 1956, 120-40.

بررسی نقد تاریخی کتابهای عهد عتیق و عهد جدید
منابع ۱۲۵ ج ۶ ص ۵-۶، ۱۳۷ ج ۶ ص ۵۱۷، ۱۵۱ ج ۲ ص ۸۷۰، ۱۵۸ ج ۱ ص ۱۴۱۲، ۱۵۹ ج ۱ ص ۱۹۷۲ ج ۸ ص ۱۶۲، ۹۳ ج ۲ ص ۱۶۷، ۱۶۴ ص ۴۷۲،
Chambers Biographical Dictionary. P. 428.

ایل آیدین، حکمت [hekmat ilāydin]
Ilaydin, Hikmet

ادبیات فارسی.
مترجم گلستان و بوستان سعدی به ترکی و مؤلف اثری
تحقیقی درباره سعدی است. وابسته فرهنگی
سفارت ترکیه در ایران بوده است.

آثار
Sádi. *Gulistan*. Ankara: Milli egitim basimevi, 1946. (Dunya Edebiyatından Tercumeler.

«History of the Arrival and Settlement of Parsis in India», (Kissai Sanjan). translated *JBBRAS*. Vol. 1, 187 - and Vol. 21, extra no. 1905.

«تاریخچه ورود و استقرار پارسیان در هند» (ترجمه)
Zarhost-Nameh of Zarhost Behram. Translated into English.

زرتشت‌نامه زرتشت بهرام (ترجمه)
منابع ۲۵ ص ۴۲، ۴۶، ۴۳ ص ۱۳۰، ۵۰ ص ۲۷۲ و ۲۷۳ و ۲۷۸ و ۲۸۵، ۱۲۴ ص ۱۳۰، ۱۲۵ ج ۵ ص ۳۹۱، ۱۵۱ ج ۱ ص ۱۱۸ و ۵۸۵ و ۲ ص ۲۱ و ۳۲۶ و ۸۴۸، ۱۵۲ ج ۱ و ۲ و ۴ و ۶ و ۷.

ایشه‌هورن، یوهان گوتفرد [yuhān gotfrid ayšhorn]

Eichhorn, Johann Gotfried

(۱۷۵۲ - ۱۸۲۷)، ادبیات، تاریخ، زبان‌شناسی.
۱۶ اکتبر در فرانکونیا^۱ (آلمان) به دنیا آمد. از ۱۷۷۵ تا ۱۷۸۷ استاد زبانهای شرقی در ینا^۲ و از ۱۷۷۸ تا ۱۸۲۷ استاد فلسفه در گوتینگن بود. او از نخستین کسانی بود که بر کتابهای مقدس عهد عتیق و جدید نقد ادبی نوشت و در صدد برآمد تا همانندیهای میان متون سامی و انجیلی را بیابد. ۲۷ ژوئن در گوتینگن درگذشت.
آثار

Simonis, J. ... *Lexicon manuale hebraicum et chaldaicum...recensuit, emendavit, auxit* J.G.Eichhorn. Halae: Magdeburgicae, 1771.

واژه نامه عبری و آرامی...
Monumenta antiquissinae historiae Arabum. Gothae: Sumtibus: C.C.Ettingeri, 1775.

قدمت بناهای تاریخی عرب (ترجمه، ویرایش)
Haberland, (Gottfridus christianus) Resp. De rei numariae apud Arabas initiis commentatic academica... [praes] J.G. Eichhorn. [Marsden Collection], Jenae: 1776.

Jones, Sir William, 1746-1794, *Poeseos asiaticae commentariorum. libri sex, Cum appendice*, Lipsiae: apvd haeredes weidmanni et Reichvm, 1777.

تحقیق درباره شعرای آسیا (ویرایش)
Repertorium für biblische und morgenländische Literatur. 18 Vols., Leipzig: 1777-86.

دانشگاه ورتسبورگ^۲ بود. ۱۹۶۶/۱۳۴۵ در کنگره جهانی ایران‌شناسان در تهران شرکت داشت و در ۱۹۷۴/۱۳۵۲ به‌اخذ درجهٔ دکتری افتخاری از دانشگاه تهران نایل آمد. او عضو بسیاری از انجمنهای داخلی و خارجی و عضو رسمی انستیتوی باستان‌شناسی آلمان و از ۱۹۷۳ عضو رسمی آکادمی علوم بایر گردید.

از استادان او پیکر^۳، اهلولف^۴، کوشاکر^۵، لندزبرگر^۶، مایسنر^۷، میتوخ^۸، شدر^۹، شوارتس^{۱۰}، وایسباخ^{۱۱} و سیمرن^{۱۲} را می‌توان نام برد.

آثار

Cuq, Edouard. «*Etudes sur le droit babylonien, les lois assyriennes et les lois hittites*», Paris: 1929, ZDMG 85, 1931, 368-372.

«تحقیقاتی دربارهٔ حقوق بابلی قوانین آشوری و هیتی» (نقد و بررسی)

Gesellschaftsformen im altbabylonischen Recht. Leipzig: T. Weicher, 1931. [Fir Criticism See: A. Craldolini. *Aegyptus*, RIEP 12, 1932, 78-80; M. San Nicolo. *AOF* 8, 1933, 232-233; T. Fish. *Antiquity*, QRA9, 1935, 246-247.]

گروههای اجتماعی از دیدگاه حقوق بابلی «*Keilinschriften und antike Rechtsgeschichte*», Rezension: Marian San Nicolo, *Beiträge Zur Rechtsgeschichte im Bereiche der Keilschriften Rechtsquellen*. OSLO, Leipzig: 1931, *OLZ* 34, 1931, 922-937.

«سنگ نبشته‌های میخی و تاریخ حقوق باستان» (نقد و بررسی)

Die Gesetzesstele Chammurabis. Gesetze um die Wende des dritten Vorchristlichen Jahrtausends, Ed. and tr. Von W. Eilers, Leipzig: J. C. Hinrichs, 1932.

قانون حمورابی (ترجمه، تصحیح)

1. Freiburg / Breisgau

2. Würzburg

4. Ehelolf

6. Landsberger

8. Mittwoeh

10. Schwaraz

12. Zimmern

3. Becker

5. Koschaker

7. Meissner

9. Schaefer

11. Weissbach

Sark-Islam Klasikleri 12) tr., 1.

گلستان، اثر سعدی (ترجمه)

Sádi. *Bostan*. Istanbul: Milli eğitim basmevi, 1950. XI, (Dunya Edebiyatından Tercumeler, Sark-Islam Klasikleri: 20a) tr.

بوستان، اثر سعدی (ترجمه)

منابع ۴۵ ج ۱ ص ۵۴۳؛ ۱۵۲ ج ۲.

ایلار [ilār]

Hilar

(۱۸۰۵-۱۸۹۵)، ادیان شرق.

از اهالی فرانسه. دارای تحقیقاتی دربارهٔ ادیان ملل شرق است.

آثار

بودالهندی

محمد (ص) و قرآن.

منابع ۳۵ ذیل هیلار؛ ۷۲ ذیل هیلار.

ایلرس، ویلهلم [vilhelm aylers]

Eilers, Wilhelm

(۱۹۰۶-۱۹۸۹)، آشورشناسی، سامی‌شناسی، فقه‌اللغه.

۲۷ سپتامبر در لایپزیگ متولد شد. ۱۹۲۵ پس از دریافت دیپلم، در فرایبورگ / برلین^۱، مونیخ و لایپزیگ در رشتهٔ حقوق به‌تحصیل پرداخت و در ۱۹۳۱ موفق به‌اخذ درجهٔ دکتری شد. پس از آن در لایپزیگ و برلین به‌تحصیل فقه‌اللغه (زبان‌شناسی تاریخی) پرداخت و در ۱۹۳۸ موفق به‌اخذ دکتری در این رشته گردید. او زبان فارسی را به‌خوبی می‌دانست و در زمینهٔ فقه‌اللغه، زبان‌شناسی و فرهنگ ایرانی، فرهنگ آشوری و سامی و خط بابلی تحقیقاتی انجام داده است. آثار متعددی دربارهٔ زبان و ادبیات ایران تألیف کرده که مهمترین آنها فرهنگ آلمانی - فارسی است.

از ۱۹۳۶ تا ۱۹۴۵ به‌عنوان نماینده و سرپرست بخش ایرانی انستیتوی باستان‌شناسی آلمان که مرکز تحقیقات آن در اصفهان بود کار می‌کرد و در بسیاری از کاوشهای باستان‌شناسی که در ایران و شرق نزدیک صورت گرفت شرکت داشت. از ۱۹۴۷ تا ۱۹۵۲ استادیار دانشگاه سیدنی استرالیا و از ۱۹۵۸ مشاور بخش مسائل شرق‌شناسی کتابخانهٔ دانشگاه ماربورگ آلمان و از ۱۹۵۸ تا ۱۹۷۴ استاد زبان‌شناسی شرقی و رئیس سمینار شرق‌شناسی در

ZDMG 94, 1940, 117-126.

«فرهنگ تربیت، واژه نامه فارسی - آلمانی» (نقد و بررسی)
Lewy, Julius. «Die Keilschrifttexte aus Kleinasien», Leipzig: 1932, OLZ 39, 1939, 19-21.

«متون میخی آسیای صغیر» (نقد و بررسی)
Hafisische Vierzeiler (Persisch und Deutsch).
Nachdichtungen von Friedrich Rückert,
Dessa/Leipzig: 1940, (Hrsg).

رباعیات حافظ (فارسی و آلمانی)، (تصحیح)
Iranische Beamtennamen in der keilschriftlichen
Überlieferung. Teil I, Abhandlungen für die Kunde
des Morgenlandes. Bd. 25, Nr. 5, Leipzig:
Deutsche Morgenländische Gesellschaft, 1940;
Nendeln: Kraus Reprint, 1966. [For criticism
See: A. Pehl. *Orientalia* 18, 1948, 164-165.

نامهای صاحب منصبان ایرانی در کتیبه های میخی
«Kleinasiatisches», ZDMG 94, 1940, 189-233.

«آسیای صغیر»
«Eine frühislamische Kufi-Inschrift aus
Luristan», ZDMG 95, 1941, 28-35.

«یک کتیبه کوفی صدر اسلام از لرستان»
Zwölf irakische Vierzeiler. mit Umschrift,
Übersetzung und Erläuterungen, Sammlung
Orientalistischer Arbeiten 10, Leipzig:
Harrassowitz, 1942. [For criticism See: E.
Littmann, *Orientalia* 12, 1948, 273-276.]

دوازده رباعی عراقی (بازنویسی، ترجمه، شرح)
«East and West in J.E. Flecker's *Hassan*», *The
Union Recorder* (University of Sydney/NSW)
27, 21, Sydney/Australien: 1947, 193-194.

«شرق و غرب در نمایش حسن، اثر فلکر»
«The End of the Behistan Inscription (Col. V:
18-20, 34-36), JNES 7, 1948, 160-110.

«بخش پایانی کتیبه بیستون»
«Persia», *Handbook to the Nicholson Museum*.
2 nd. ed. Sydney/Australien: 1948, 100-113.

«ایران»
«The Resting-Place of Noah's Ark», *CH. W* 61,
12, Sydney/Australien: 1950, 5.

«محل توقف کشتی نوح»
«Eine Büste mit Inschrift aus Palmyra», *AOF*

«Ein verkannter medizinischer Keilschrifttext»,
SAGM 26, 1933, 318-328.

«یک متن پزشکی ناشناخته بمخت میخی»
Krüchmann, Oluf. «Babylonische Rechts- und
Verwaltungs - Urkunden aus der Zeit Alexanders
und der Diadochen», Weimar: 1934, OLZ 37,
1934, 89-100.

«اسناد حقوقی و اداری بابلی زمان اسکندر و
دیادوخوی ها» (نقد و بررسی)
Krüchmann, Oluf. «Neubabylonische
Rechts-und Verwaltungstexte», Leipzig: 1933,
AOF 9, 1934/35, 332-335.

«متون حقوقی و اداری بابلی جدید» (نقد و بررسی)
«Arabische Lieder aus dem Iraq», *ZS* 10, 1935,
234-255 (F. H. Weissbach zum 70.
Geburtstag).

«سرودهای عربی عراق»
«Keilschriftkuriosa und Entstehung neuer
Schriftarten», *An. Or.* (Festschrift Anton
Deinel zum 70. Geburtstag), 1935, 74-81.

«کتیبه های میخی غیر معمول و پیدایش انواع خطوط
جدید»
«Das Volk der Karka in den Achämenide-
ninschriften», *OLZ* 38, 1935. 201-213.

کرکا (کاریها) در کتیبه های هخامنشی
«Zur akkadischen Nominalbildung», *ZDMG*
89, 1935, 16-19.

«در باره ساختار نامهای اکدی»
«Eine Inschrift in unbekannten Schriftzeichen»,
OF 10, 1936, 359-361.

«سنگ نبشته ای با نشانه های خطی ناشناخته»
«Eine Mittelpersische Wortform aus
frühachamenidischer Zeit?», *ZDMG* 90, 1936,
160-200.

«شکلی از یک واژه فارسی میانه از دوران نخستین
هخامنشی»

«Eine gefälschte Inschrift in altpersischen
Zeichen», *ZDMG* 91, 1937, 407-420.

«بدل سنگ نبشته ای با علایم فارسی باستان»
Tarbiat, Gholam Ali. «*Farhange Tarbiat*,
Iranisch-Deutsches Wörterbuch», Tehran:
1315/1937; *WT* 19, 1937, 152-154, Aus Iran;

Religioni, Roma 1955, Firenze: 1956, 209-215.

«استمرار آیینی در ایران»

«Der Name Demawend», Zusatznoten, *Ar. Or.* 24, 1956, 183-224.

نام دماوند» (تکمله)

«Ahriman», *RGG*³ I, Tübingen: 1957, 191-192.

«اهریمن»

«Akkad. Kaspum, Silber, Geld und Sinnverwandtes», *WO* 2, 4, 1957, 322-337.

«کاسپوم اکدی، نقره، پول و واژه‌های همخوان»

«Amesha Spenta», *RGG*³ I, Tübingen: 1957, 321-322.

«امشاسپند»

«Avesta», *RGG*³ I, Tübingen: 1957, 321-322.

«اوستا»

Balkan, Kemal. «Kassitenstudien. I, Die Sprache der Kassiten», Aus dem Türkischen übersetzt von Fr. R. Kraus, New Haven: 1954, *AOF* 18, 1957/58, 135-138.

«مطالعات کاسی، ۱، زبان کاسی» (نقد و بررسی)

San Nicolo, M. «Der neubabylonische Lehrvertrag in rechtsvergleichender Betrachtung», *SAM Phil-Hist. Kl.* 3, München: 1950, *ZA* 52 (NF 18), 1957, 338-339.

«قرارداد آموزشی بابلی جدید از دیدگاه حقوق تطبیقی» (نقد و بررسی)

«Neue aramäische Urkunden aus Ägypten», nachträgliche Bemerkungen zu *AOF* 18, 1957, 125-127.

«یادداشت‌های بعدی درباره اسناد آرامی جدید از مصر»
Maliepaard, C.H.J. «Wasserräder am Euphrat», ein Reisebuch, München: 1954, *OLZ* 52, 1957, 530-531.

«گردونه‌های آبی کنار فرات» (نقد و بررسی)

«Fravashi», *RGG*³ II, Tübingen: 1958, 1089.

«فرَوَشی»

van Loon, J. B. «Ta'rikh-i Shaikh Uwais» (History of Shaikh Uwais), s Gravenhange, 1954, *Erasmus* 11, 1958, 108-110.

«تاریخ شیخ اوایس» (نقد و بررسی)

«Die Ausgrabungen in Persepolis», Kirtic: Erich F. Schmidt, *Persepolis. I: Structures,*

16, 1952-53, 311-315.

«تندیس همراه باکتیه‌ای از پالمیرا (تدمر)»

«Der alte Name des persischen Neujahrsfestes», Akademie der Wissenschaften und der Literatur, *Abhandlungen der Geistes- und Sozialwissenschaftlichen Klasse* 2, Wiesbaden: Steiner Verlag, 1953, 37-86.

«نام باستانی عید نوروز ایران»

San Nicolo, M. «Babylonische Rechtsurkunden des ausgehenden 6. und 7. Jahrhunderts v. Chr», 1. Hälfte, Heft 34, München: 1951, *DLZ* 74, 11, 1953, 686-691.

«اسناد حقوقی متعلق به بابل سده‌های هشتم و هفتم پ م» (نقد و بررسی)

«Altorientalische Altertümer in den Museen zu Portland», *AOF* 17, 1954-56, 192-193.

«اشیای باستانی مشرق زمین در موزه‌های پورتلند»

«Der Name Demawend», *Ar. Or.* 22, 1954, 267-374.

نام دماوند»

«Neue aramäische Urkunden aus Ägypten», *AOF* 17, 1954/56, 322-335.

«اسناد آرامی جدید از مصر»

«Altpersische Miscellen I», *ZA* 51 (NF 17), 1955, 225-236.

«منتخباتی به زبان فارسی باستان»

Cardascia, Guillaume. «Les Archives des Murašû Une famille d'hommes d'affaires babyloniens à l'époque Perse (455-403) av. J. C», Paris: 1951, *ZA* 51 (NF 17), 1955, 270-273.

اسناد و مدارک تاریخی خاندان پیشکار بابلی مورا‌شو در عصر پارسیان (۴۵۵ تا ۴۰۳ پ م)، (نقد و بررسی)

Milkau, Firtz. «Der alte Vorderorient», neu bearbeitet von Josef Schawe, Wiesbaden: 1953, *ZDMG* 106, 1956, 214-217.

«شرق نزدیک باستان» (نقد و بررسی)

Rutten, Maggie. «Les Documents épigraphiques de Tchogha Zembil», Paris: 1953, *OLZ* 51, 1956, 45-48.

«اسناد کتیبه‌شناسی چغازنبیل» (نقد و بررسی)

«Kultische Kontinuität in Iran», *Atti dell' VIII Congresso Internazionale di Storia delle*

«مزدیسنا»
«Medien», RGG³ IV, Tübingen: 1960, 823-824.

«مادها»

«Namenkundliche Zeugnisse der indischen Wanderung? Eine Nachprüfung», in Zusammenarbeit mit Manfred Mayrhofer, *Die Sprache* 6, 1960, 107-134 (Alfons Nehring zum 70. Geburtstag).

«شواهد مهاجرت به هند با توجه بهاسامی»

«Ormazd», RGG³ IV, Tübingen: 1960, 1702-1703.

«اورمزد»

«Jahn, Karl. [Hrsg.]. »Ta'rih-i Mubarak-i Gazani des Rašīd-al-Dīn Faḍl Allāh Abī-l-Hair» Geschichte der Hhane Abuga bis Gahatu (1265-1295), s'Gravenhage, 1957, *Erasmus* 13, 3-4, 1960, 113-114.

«تاریخ مبارک غازانی، اثر رشیدالدین فضل الله ابی الخیر»
(نقد و بررسی)

Kramer Samuel N. «From the Tablets of Sumer», Indian Hills (Colorado): 1956, *Bi. Or.* 18, 1961, 56-60.

«الواح سومری» (نقد و بررسی)

Kramer, Samuel N. «Die Geschichte beggini mit den Sumerien», Leiden: 1958, *Bi. Or.* 18, 1961, 59-60.

«تاریخ با سومریان آغاز می شود» (نقد و بررسی)

Lazard, Gilbert. «Grammaire du Persan Contemporain», Paris: 1957, *kratylos* 6, 1961, 52-54.

«دستور زبان فارسی معاصر» (نقد و بررسی)

«Iranisches Lehngut im arabischen Lexikon: Über einige Berufsamen und Title», *III* 5, 1961-62, 203-232, 308-309. (Herbert W. Duda zum 60. Geburtstag)

«وام واژه‌های فارسی در واژه‌نامه عربی: مطالبی درباره برخی از نامهای مشاغل و عناوین»

Melzer, Uto. «Sechzehnhundert Sätze persisch», Wiesbaden: 1956, *ZDMG* 110, 1961, 1562-167.

«هزار و شصتد جمله فارسی» (نقد و بررسی)

Duda, Herbert W. «Die Seltshukengeschichte des Ibn Bibi», Kopenhagen: 1959, *DLZ* 82,

Reliefs, Inscriptions. Chicago: 1953, *Persepolis*. II: Contents of the Treasury and Other Discoveries. Chicago: 1957, *ZA* 53 (NF 19), 1959, 248-260.

«حفریه‌های تخت جمشید» (نقد و بررسی)

Deutsch-persisches Wörterbuch. (A-F), Wiesbaden: Otto Harrossowitz, 1959-1983.

فرهنگ آلمانی - فارسی

«Iran, I. Politisch-ethnologisch - II. Religionsgeschichtlich-III. Parsismus-VII. Zoroastrismus im Westen», RGG³ III, Tübingen: 1959, 875-881.

«ایران ۱. قومی - سیاسی ۲. تاریخ مذهبی ۳. آیین پارسی ۷. آیین زرتشتی در غرب»

«Iranistik», RGG³ III, Tübingen: 1959, 887-891.

«ایران شناسی»

«Jeziden», RGG³ III, Tübingen: 1959, 664-665.

«یزیدیها»

«Lurische Grabsteine als Zeugnisse des Weiterlebens Kassitischer Motive in der Gegenwart», *WIK*, Festschrift für Ernst Kühnel, Berlin: 1959, 267-274.

«سنگ گورهای لری به عنوان نشانه‌ای از ادامه حیات نقش مایه‌های کاستی در عصر حاضر»

«Nachträge zu Eilers, Akkad. Kaspum» (PP. 322-337), *WO* 2, 5/6, 1959, 465-469 und; 12. *Convegno Alessandro Volta des Accademia Nazionale dei Lincei, Roma/Firenze*, 1956, Firenze: 1959, 225, 477-478.

«تکمله‌ای درباره کاسپوم اکدی ایلس»

«Iran als Feld Archäologischer und linguistischer Forschung», *MIAB* 10, 3/4 (Iran-Nummer), Stuttgart: 1960, 222-228.

«ایران به عنوان حوزه تحقیقات باستان‌شناختی و زبان‌شناختی»

«Magier», RGG³ IV, Tübingen: 1960, 602.

«مغان»

«Mazdak», RGG³ IV, Tübingen: 1960, 816-817.

«مزدک»

«Mazdasnan», RGG³ IV, Tübingen: 1960, 817.

Wiesbaden: Franz Steiner Verlag GMBH, 1968. (Hrsg.)

نسخ خطی فارسی

«Der sogenannte Subjunktiv des Akkadischen», Studien zur Sprachwissenschaft und Kulturkunde, Gedenkschrift für Wilhelm Brandenstein (1898-1967), *IBKW* 14, Innsbruck: 1968, 241-246.

«وجه به اصطلاح التزامی در زبان اکدی»

«Zum altpersischen Relativpronomen», *KZ* 82, 1968, 62-68.

«ضمایر موصولی در فارسی باستان»

Sabiti, H. «*Dirahuan-u-Dirahiceha-i- Iran*», Teheran: 1344/1966, *OLZ* 64, 1969, 378-381.

«درختان و درختچه‌های ایران» (نقد و بررسی)

«Illustration einer Gulistan-Geschichte durch Riza Abbasi», *Forschungen zur Kunst Asiens in Mimori, am K. Erdmann*. 1969, 182-189.

«مینیاتوری از یکی از داستانهای گلستان»، اثر رضاعباسی
«Index zu W. Eilers, Demawend», *Ar. Or.* 37, 1969, 416-448.

«فهرست راهنما برای مقاله دماوند ایلس»

Wahby, T. and Edmonds, C. J. «*A Kurdish-English Dictionary*», London/Oxford: 1966, *OLZ* 64, 1969, 482-488.

«فرهنگ کردی - انگلیسی» (نقد و بررسی)

Tradition und Fortschritt im Orient und in der Orientalistik. XVII, Deutscher Orientalistentag, 1988, Würzburg: *ZDMG*, Supplementa I, Wiesbaden: 1969, XXXIII-XYIII.

«سنت و پیشرفت در شرق و شرق‌شناسی» (نقد و بررسی)

«Vierzeilerdichtung, persisch und ausserpersisch», *WZKM* 62, 1969, 209-249.

«رباعیات فارسی و غیرفارسی»

«Walter B. Henning (1908-1967)», *ZDMG* 118, 1969, 213-217.

«والتر هنینگ»

Hans-Henning von der Osten. «Die Welt der Perser», Stuttgart: 1966, *Ph. & H.* 2, 2, Tübingen: 1969.

«دنیای ایرانیان» (نقد و بررسی)

«Zur Ortsnamengebung und Ortsna-

1961, 618-619.

«تاریخ سلجوقی، اثر ابن بی.بی.» (نقد و بررسی)

«Die altiranische Urform des *Vaspuhr*, ALocust's Leg, *Studies in Honour of S. H. Taqizadeh*, London: 1962, 55-63.

«صورت ابتدایی واژه واسپوهر در ایرانی باستان»

«Zarathustra», *RGG*³ VI, Tübingen: 1962, 1866-1868.

«زرتشت»

Junker, Heinrich F. J. «*Das Frahang i Pahlavik in zeichengemässer Anordnung*», Leipzig: 1955, *Oriens* 16, 1963, 328-333.

«فرهنگ پهلوی با تنظیم بر پایه هزارشاه» (نقد و بررسی)

Sobhani, Farhad. «*Persisches Lehr- und Lesebuch für die Umgangssprache*», Berlin: 1962, *OLZ* 58, 1963, 381-383.

«کتاب قرائت و آموزش زبان روزمره فارسی» (نقد و بررسی)

«Kyros, eine namenkundliche Studie», *BNF* 15, 1964, 180-236.

«پژوهشی در نام کوروش»

«Kurdish buz' und die indogermanische Buchensippe», zugleich ein Beitrag zur Ulme und allgemeinen Pflanzennamenkunde. In Zusammenarbeit mit Manfred Mayrhofer, *MAG Wien* 95 (Festschrift für Franz Hancar zum 70. Geburtstag), Wien: 1965, 61-92.

«واژه کردی بوز و تیره آتش هند و اروپایی» (با همکاری)

Kinnane, D. «*The kurds and Kurdistan*», London / Oxford: 1964, *OLZ* 60, 1965, 593.

«کردها و کردستان» (نقد و بررسی)

«Stern, Planet, Regenbogen», ein Beitrag zur vorderasiatischen Himmelskunde, *OF*, (Festschrift für Otto Spies zum 65 Geburtstag), Wiesbaden: 1967, 92-146.

«ستاره، سیاره، رنگین کمان»

Mir Ali Shir. «*Muhākamāt al-Lughatāin*», Leiden: 1966, *OLZ* 63, 1968, 181-183.

«محاکمة اللغتين»، اثر میرعلیشیر نوایی (نقد و بررسی)

Persische Handschriften. Teil I, Beschrieben von Wilh. Heinz, *Verzeichnis der Orientalischen Handschriften in Deutschland*. Bd. XIV, I,

Keilschrifttext); «Le Texte Cuneiforme du Cylindre de Cyrus», *Ac. Ir. 2 (Commemoration Cyrus)*, 1975, 25-34.

«نوشتۀ میخی مهر استوانه‌ای کوروش»

«Semirams, Entstehung und Nachhall einer altorientalischen Sage», *SBOAk* 274, 2, Wien: 1971.

«سمیرامیس، پیدایش و بازتاب افسانه‌ای از شرق باستان»
«Lurische Grobsteine, Ergänzung», *Ergänzung zu Persica* 5 (35-37), *Persica* 6, 1972/74, 179.

«تکمله‌ای بر متن سنگ گورهای لری»

Mayrhofer, Manfred. «Die Rekonstruktion des Medischen», *Anzeiger der Österreichischen Akademie d. Wiss.* 1, Wien: 1968, *ZDMG* 122, 1972, 383-385.

«بازسازی زبان مادی» (نقد و بررسی)

«Der Schöpfergott», *Ex Orbe Religionum G. Widengren* II, Leiden: 1972, 394-410.

«خدای آفریننده»

«Akkad. zananum», *Symbolae F. M. Th. de Liagre Böhl dedicatae*, Leiden: 1973, 129-136.

«زنانوم اکدی»

«Cyrus, Aryan Kuru, the Various Bearers of the Name, the Disappearance of the Name in the East the Survival in the West», *J. COI* 44, Special Number, Bombay: 1973, 118-131.

«کوروش، کوروآریایی، کسانی که به‌این اسم نامیده می‌شوند و زوال این نام در شرق و دوام آن در غرب»

«Reflexions sur les origines du droit en Mésopotamie», *RHD* 51, Paris: 1973, 195-216.

«ملاحظات دربارۀ خاستگاه‌های موازین حقوقی در بین‌النهرین»

«Über Sprache aus der Sicht von Einzelsprachen», (Johs. Erich Heyde zum 80. Geburtstag), *SBOAk* 287, 3, Wien: 1973.

«دربارۀ زبان از دیدگاه دیگر زبان‌ها»

«Cyrus», *IF* 79, 1974, 53-66.

«کوروش»

«Erinnerung an Schiras», *Islamwissenschaftliche Abhandlungen, Fritz Meier zum 60. Geburtstag*, Wiesbaden: 1974, 33-48.

«یادی از شیراز»

menforschung Vorderasiens», *X. Internationaler Kongress für Namenforschung*. Bd. II, Wien: 1969, 123-130.

«نام مکانها و تحقیقات درباره‌ی آنها در آسیای نزدیک»

Hinz, Walter. «Altiranische Funde und Forschungen», mit Beiträgen von Rykle Borger und Gerd Gropp, Berlin: 1968, *Mundus* 6, 1970, 316-318.

«اکتشافات و تحقیقات ایران باستان» (نقد و بررسی)

«Die mongolischen Ortsnamen Irans», *Accademia Nazionale dei Lincei, Atti del Convegno Internazionale sul tema: La Persia nel Medioevo*, Roma, 1970, Rom: 1971, 456-464.

«نام مکانهای مغولی ایران»

«Die Namen der Kuschon-Könige», *Anjali Wijesekera Felicitation Volume*, Colombo: 1970, 112-127.

«نامهای شاهان کوشان»

«The New Persian Type Kirdar Work, Action, A Semasiological Problem», *ISSJS Calcutta*: 1970, 105-112.

«واژه‌کردار، در فارسی معاصر، مسأله‌ای سمانسیولوژیکی (علم تحول معنایی)»

Lukonin, W. G. «Persien II», deutsche Bearbeitung von W. Hinz, Genf: 1967, *OLZ* 65, 1970, 286-288.

«ایران ۲» (نقد و بررسی)

Festgabe deutscher Iranisten zur 2500 Jahrfeier Irans. Stuttgart: 1971 (Hrsg.)

«یادنامه‌ی ایران‌شناسان آلمانی در جشنهای دوهزار و پانصد ساله (گردآوری)»

«Iranisches Lehngut im Arabischen», *Actas IV congresso de estudos árabes e islâmicos 1968*, 1971, 581-660.

«وام واژه‌های فارسی در عربی»

«Iran zwischen Ost und West», *Festgabe deutscher Iranisten zur 2500 Jahrfeier Irans*, Stuttgart: 1971, 22-34.

«ایران میان شرق و غرب»

«Der Keilschrifttext des Kyros - Zylinders», *Festgabe deutscher Iranisten zur 2500 Jahrfeier Irans*. Stuttgart: 1971, 156-166 (mit

Gutschmid, Alferd von. «Geschichte Irans und seiner Nachbarländer von Alexander dem Grossen bis zum Untergang der Arsaciden», Graz: 1973 [Nachdruck von 1888], OLZ 71, 1976, 395-396.

«تاریخ ایران و سرزمینهای مجاور از اسکندر کبیر تا انقراض اشکانیان» (نقد و بررسی)

Die Mundart Von Vhunsar. Ed. Hrsg. Von W. Eilers, unter Mitarbeit von U. Schapka, Wiesbaden: Steiner, 1976. (Westiranische Mundarten aus der Sammlung Wilhelm Eilers. Band 1.)

گویش خوانساری (با همکاری، گردآوری، ویرایش)
«Nochmals zur Schere des Kartir», AMI, NF 9, 1976.

«مجدداً درباره قیچی کرتیر»

Mayrhofer, Manfred. «Onomastica Persepolitana», Das altiranische Namengut der Persepolis-Tafelchen. Sitzungsberichter der österreichischen Akademie d. Wiss. 286, Veröffentlichungen der Iranischen Kommission 1, Wien: 1973, Gnomon 48, 1976, 225-228.

«فهرست نامهای ایرانی در الواح تخت جمشید» (نقد و بررسی)

Irons, W. and Dyson-Hudson, N. (ed.), «Perspectives on Nomadism», Leiden: 1972, OLZ 71, 1976, 180-181.

«چشم اندازهایی از صحرا» (نقد و بررسی)
«Sinn und Herkunft der Planetennamen» Sitzungsberichte der Bayerischen Akademie, 1975, München: 1976.

«مفهوم و منشاء نام سیارات»

«Zur Semasiologie der Himmelskunde», Akten des VII. Kongresses für Arabistik und Islamwissenschaft, Göttingen, 1974, Abhandlungen der Akademie der Wissenschaften in Göttingen, Philol. histor. Klasse. 3 Folge, Nr. 98, Göttingen: 1976, 115-119.

«درباره سماسیولوژی (علم تحول معنایی) علم نجوم»
«Einige Prinzipien zu ponymischer Übertragung» Kongressberichte Bern, Bd. II, 1975; Onoma 21, 1977, 227-317.

«Herd und Feuerstätte in Iran», Antiquitates Indogermanicae, Gedenkschrift für Hermann Guntert, Innsbruck: 1974, 307-338.

«آتش‌دان و آتشگاههای ایران»

«Kult und Sprachform in Iran», ZDMG, Suppl 2, 1974, 471-497.

«ویژگی و شکل زبان در ایران»

«The Name of Cyrus», Ac. Ir. 3, (Commemoration Cyrus), 1974, 3-9.

«نام کوروش»

«Die Schere des Kartir», Moortgat-Festschrift, BM 7, Berlin: 1974, 71-83.

«قیچی کرتیر»

«Toponymische Satznamen der Tuken», WI 15 Jaschke-Festschrift, 1974, 45-68.

«اسامی امکنه تورانیان»

«Verbreitung und Fortleben alter Epenthese», Ac. Ir I (Commemoration: Cyrus), 1974, 280-291.

«رواج و ادامه حیات نظریه حماسه‌های کهن»

«Die vergleichende semasiologische Methode in der Orientalistik. Abhandlungen der Mainzer Akademie 10, 1973, Mainz: 1974.

روش سماسیولوژی (علم تحول معنایی) تطبیقی در شرق‌شناسی

«Charakteristika der arabischen Nominalbildung», Proceedings of the VIth Congress of Arabic and Islamic Studies, Visby-Stockholm 1972 Filologisk-Filosofiska serien 15, Kgl. Schwediscje Akademie Stockholm: 1975, 155-195.

«ویژگیهای ساخت نامهای عربی»

«Zwei kurze elamische Inschriften», AMI, NF 8, 1975, 43-45.

«دوسنگ نبشته کوچک عیلامی»

Nöldeke, Theodor. «Geschichte der Perser und Araber zur Zeit der Sasaniden, aus der arabischen Chronik des Tabari», übersetzt, Leiden: 1973 [Nachdruck von 1879], OLZ 71, 1976, 394-395.

«تاریخ ایرانیان و اعراب در زمان ساسانیان از تاریخ طبری» (نقد و بررسی)

Papers in honor of Professor Ehsan Yarshater.
Leiden: Brill, 1990. (Ac. Ir. 30, Textes et
Mémoires, XVI), 77-79.

«جغد در فارسی امروز»

درباره‌اش

Festschrift für Wilhelm Eilers. Ein Dokument
der internationalen Forschung zum 27. Sept.
1966. (Hrsg. von Gernot Wiessner,
Fotographie Julia Malnich) Wiesbaden:
Harrassowitz, 1967.

جشن شصتمین سالگرد تولد ویلهلم ایلس
Braun, H. «Wilhelm Eilers (1906-1989)», *Der
Islam* 67, 1990, 193-198.

«ویلهلم ایلس»

Wiessner, G. «Wilhelm Eilers-Leben und
Werk», *Oriens* 33, 1992, 460-469.

«ویلهلم ایلس - زندگی و آثار»

منابع ۸ ص ۵۱۷-۵۱۴؛ ۴۵ ج ۱ ص ۲۰، ۱۲۰، ۱۲۸،
۱۷۱-۱۷۳، ۱۸۶، ۲۱۳، ۴۶۳، ۴۷۵، ۵۲۲، ۵۲۴، ۵۸۸
ص ۱۹؛ ۹۰ س ۱ ش ۲ ص ۲۲۲-۲۲۱ ش ۱ و ۲ و ۳
ص ۱۹۷؛ ۱۰۱ س ۲۰ ش ۳ و ۴ ص ۱۴۲؛ ۱۲۵ ج ۶ ص
۸۷؛ ۱۵۰ س ۱۹۵۵-۱۹۵۶، ۱۹۵۶-۱۹۶۰،
۱۹۶۱-۱۹۶۵، ۱۹۶۶-۱۹۷۰، ۱۹۷۵، ۱۹۷۶،
۱۹۷۶-۱۹۸۰، ۱۹۷۷، ۱۹۷۸، ۱۹۸۰، ۱۹۸۸، ۱۹۸۹ و
۱۹۹۳؛ ۱۵۱ ج ۲ ص ۸۷۱؛ ۱۵۲ ج ۱ و ۲ و ۵ و ۶ و ۷
۱۷۳ ج ۲۰ ص ۱۴۹-۱۵۷؛ پشت جلد

Iranische Ortsnamenstudien

ایلینسکی، گئورگی نیکلایویچ [georgi nikolāyevič
ilinski]

Ilinski, Georgi Nikolaewich

(۱۹۰۳-۱۹۹۶)، تاریخ.

۱۵ نوامبر در پترزبورگ متولد شد. از ۱۹۲۳ تا ۱۹۲۵
در آسیای میانه به‌سر برد. ۱۹۲۶ وارد انستیتوی
شرق‌شناسی مسکو شد و در ۱۹۳۰ در رشته
ایران‌شناسی تخصص گرفت. از ۱۹۳۴ تا ۱۹۴۱ در
دانشکده تاریخ به تحصیل اشتغال داشت. در ۱۹۴۰
نامزد (دکتر) علوم تاریخی شد. از ۱۹۳۲ تا ۱۹۳۷
کارمند علمی انستیتوی علمی-پژوهشی مسائل ملی
مستعمراتی، از ۱۹۳۸ تا ۱۹۴۱ کارمند علمی در
انستیتوی تاریخ و عضو گروه نویسندگان کتاب درسی
تاریخ جدید کشورهای مستعمره و از ۱۹۴۱ تا

«برخی از اصول ترجمه‌های گوناگون»

«Henrik Samuel Nyberg (1889-1974)», *ZDMG*
127, 1977, 1-5.

«هنر یک ساموئل نیبرگ (۱۸۸۹-۱۹۷۴)»

«Iran and Babylon», *The Cambridge History of
Iran.* Vol. III, Cambridge: 1978.

«ایران و بابل»

«Semitische Wurzeltheorie», *The Second
International Congress on Hamito-Semitic
Linguistics, Florence, 1974*, Firenze: 1978,
125-131.

«نظریه درباره ریشه زبان سامی»

«Vom Reischut zur Kaiserkrone», *AMI*, NF
10, 1978, 153-163.

«از کلاه سفری تاج شاهی»

Die Mundart von Hāz. 2 Vols., Hrsg. Von W.
Eilers, U. Schapka, Wiesbaden: Franz Steiner,
1979. (*West-iranische Mundarten aus der
Sammlung Wilhelm Eilers*, Band 2.)

گویش گزی (با همکاری، گردآوری)

Iranische Ortsnamenstudien. Wien:
Österreichische Akademie der Wissenschaften
Philosophisch-historische Klasse, 1987.
(*Veröffentlichungen der Iranischen Kommission.*
Nr. 15.)

پژوهشهایی در نامهای ایرانی مکانها

[خلاصه‌ای از بخش اول این کتاب که سخنرانی ایلس در
کنگره جهانی ایران‌شناسان در تهران ۱۹۶۶ است. با
عنوان و مشخصات زیر چاپ و منتشر شده است:

«نامهای ایرانی کتل‌ها، مهر، س ۱۲ (آذر ۱۳۴۵)، ش ۱۲،
ص ۶۱۷-۶۲۴]

Die Mundart von Sivänd. Stuttgart: Steiner,
1988. (*Westiranische Mundarten aus der
Sammlung Wilhelm Eilers.* 3.)

گویش سیوندی

«Wolfgang Lentz (1900-1986)», *Der Islam* 65,
1988, 5-7.

«ولفگانگ لنتس (۱۹۰۰-۱۹۸۶)»

«Drei und mehr arabische Etymologien: adas -
badr-dulb», *Oriens* 32, 1990, 178-190.

«سه و چندین ریشه عربی: ادس - بدر - دلب»

«Neupersische gūgd Eule», *Iranica Varia*,

1960, 250.

«ایلینسکی (یادنامه)»

منابع ۸۶ ش ۱ خرداد ۱۳۳۳ ص ۳ و ۴؛ ۸۷ س ۲ ش ۱۰ تیر ۱۳۳۹ ص ۳۸ و ۳۹؛ ۱۵۲ ج ۵ و ۹؛ ۱۵۵ ص ۲۲۶.

ایموتو، ایچی [içi imoto]

Imoto, Eiichi

زبان و ادبیات فارسی.

در ژاپن به دنیا آمد. زبان و ادبیات فارسی را در دانشگاه تهران فراگرفت. در دانشگاه کیوتو به تحصیل پرداخت و از محضر استادانی چون ایتو^۱ و آشیکاگا^۲ سود جست.

مدتی نیز رئیس بخش فارسی دانشگاه زبانهای خارجی اوزاکا^۳ و جانشین کوریاناگی در مؤسسه فرهنگی ژاپن در تهران بود.

آثار

«Shahnameh no onin to inritsu ni kansuru Kosatus (On the Metre of the Shahnameh)», BSWSAS 4, 1960, 6-14.

«درباره وزن شاهنامه»

«جمشید»، نشریه انجمن تحقیقات شرق نزدیک در ژاپن، ج ۱۰، ش ۱ و ۲.

«سگ چهار چشم در ایران قدیم»، نشریه انجمن تحقیقات شرق نزدیک در ژاپن، ج ۱۲، ش ۳ و ۴.

«گاهشماری در ایران قدیم»، نشریه انجمن تحقیقات شرق نزدیک در ژاپن، ج ۱۱، ش ۳ و ۴.

«یکی از نکات گاهشماری قدیم ایران»، نشریه انجمن تحقیقات شرق نزدیک در ژاپن، ج ۱۳، ش ۳ و ۴.

منابع ۸ ص ۴۴ و ۹۹ و ۱۰۰ و ۱۰۱؛ ۹۰ س ۱۴ ش ۴ و ۵ و ۶ ص ۱۵۲؛ ۲۱۱ ج ۲.

اینچیکیان، اوانس [ovānes inčikiyān]

Indzikian, Ovanes

(۱۹۱۳)، تاریخ.

۲۵ سپتامبر در آخالسیخا^۴ (گرجستان) متولد شد. در ۱۹۳۹ دانشکده تاریخ و فلسفه و ادبیات دانشگاه مسکو را به پایان رساند. در ۱۹۵۴ نامزد (دکتر) علوم تاریخی شد.

۱۹۵۲ همکار وزارت بازرگانی خارجی شوروی بود. ۱۹۵۲ در انستیتوی شرقشناسی آکادمی علوم شوروی شروع به کار کرد، و تنظیم فرهنگ اصطلاحات کشاورزی زبان فارسی به عهده او و اگذار شد ولی به علت بیماری فرصت نیافت این کار را به اتمام رساند. به مناسبت هزاره ابن سینا، درباره کشاورزی ایران تا سال ۱۹۰۰، در کنگره شرقشناسان سخنرانی کرد. در بیست و پنجمین کنگره جهانی شرقشناسان در کیمبریج شرکت جست. ایلینسکی به خاطر فعالیت و کارهای پرارزشش، به دریافت نشان «پرچم سرخ» و نشانهای دیگر شوروی نائل آمد. ۵ ژانویه درگذشت.

آثار

«K voprosu ob agrarnykh otnosheniakh v afganskom Kattagano-Badakhshane», Rev. V 2, Moskva: 1933, 160-182.

«درباره مناسبات ارضی در قطن - بدخشان افغانستان»، «Iranskii Azerbaidzhan v revoliutsii 1905-1911 gg.», Rev V 2-3, Moskva: 1936, 190-208; Okonchanie 4, 98-116.

«آذربایجان ایران در انقلاب سالهای ۱۹۰۵-۱۹۱۱»

«Iran», V kn.: Novaia istoriia kolonial'nykh i zavisimykh stran. T.I. (Ch.1-3) pod red. S.N. Rostovskogo, I.M. Reisnera, G.S. Karamurza, B.K. Rubtsova, Moskva: Sotsekgiz, 1940, Ch. 3, kolonialnie i zavisimye strany v period 1870-1918 gg. 524-555.

«ایران»

Kand. diss.: Iranskaia revoliutsiia 1905-1911. Moskva: AN SSSR. In-t istorii, 1940.

انقلاب ایران در سالهای ۱۹۰۵-۱۹۱۱ (رساله دکتری، نامزدی علوم)

«Agrarnye otnosheniia v Irane v Kontse XIX-nachale XX veka», UZIV, T. 8. Iranskii sbornik. Moskva: AN SSSR, 1953, 113-145.

«مناسبات ارضی در ایران در اواخر سده نوزدهم و بیستم» Iran v periode obshchego krizisa mirovoi kapitalisticheskoi sistemy. Moskva: pri TSK KPSS, 1953, VPSH pri Tsk KPSS. Kafedra vseobshchei istorii. Noveishaia istoriia.

ایران در بحران عمومی نظام سرمایه داری جهانی
درباره اش

«G.N. Il'inskii (Nekrolog)», Pp 1, Moskva:

1. Ito

2. Ashikaga

3. Osaka

4. Akhaltsikha

منابع ۱۹ ج ۲ ص ۴۵؛ ۲۷ ج ۱ ص ۹۹۸-۹۹۵؛ ۸۷ ج ۷
ش ۱۲ ص ۸۱-۷۶؛ ۱۴۵ ج ۴ ص ۳۴۶؛ ۱۵۰ س ۱۹۶۱-
۱۹۶۵؛ ۱۵۵ ص ۲۲۷.

اینساباتو، انریکو [enriko insābātō]

Insabato, Enrico

مطالعات اسلامی.

در ایتالیا به دنیا آمد. یکی از اداره کنندگان مجله شرق
بود.

آثار

*L'Islam et la politique des alliés. L'Islam
mystique et schismatique. Le problème du
Khalifat. Adapte é de l'italien par Magali
Boisnard. Paris, etc.: Berger Levrault, 1920.*

اسلام و سیاست متحدین

«Che Cose questo Islam?», *Levante* II, 1953,
24-33.

«دین اسلام چیست؟»

«Italia e Yemen», *Levante* III, 1953, 13-17.

«ایتالیا و یمن»

«Collaborazione Cattolico - islamica, L'unita'
mediterranea», *Annali Accad. Mediterraneo* 2,
1954, 170-176.

«همکاری میان کشورهای مسلمان و کاتولیک حوزه مدیترانه»

«L'Islam Vivente et la Moschea, L'Unita'
mediterranea», *Annali Accad. Mediterraneo* 2,
1954, 26-36.

«اسلام زنده و مسجد در کشورهای حوزه مدیترانه»

«Il Mar Nero e l'unita' mediterranea», *Annali
Accad. Mediterraneo* 2, 1954, 126-134.

«کشورهای حوزه دریای سیاه و مدیترانه»

حضرت محمد (ص) و اسلام جدید. ۱۹۳۰

منابع ۵۳ ج ۱ ص ۴۰۰؛ ۱۲۵ ج ۸ ص ۳۲۲؛ ۱۵۰ س
۱۹۵۶-۱۹۶۰؛ ۱۵۱ ج ۴ ص ۴۹.

ایسلر، استنلی [estanli insler]

Insler, Stanley

(۱۹۳۷-). زبان‌شناسی هند و ایرانی.

۲۳ ژوئن در نیویورک به دنیا آمد. از ۱۹۵۳ تا ۱۹۵۷
در کالج کلمبیا به تحصیل پرداخت و در ژوئن ۱۹۵۷
لیسانس گرفت. از ۱۹۵۸ تا ۱۹۶۰ در مدرسه عالی
بیل، از ۱۹۶۰ تا ۱۹۶۲ در دانشگاه توپینگن و در

از ۱۹۳۹ تا ۱۹۵۸ در دانشکده‌های مسکو و ایروان
سمت استادی داشت. در ۱۹۵۸ کارمند علمی و از
۱۹۵۸ تا ۱۹۷۰ مدیر انستیتوی شرق‌شناسی
آکادمی علوم ارمنستان شوروی بود. در ۱۹۵۹
دانشیار شد. در ۱۹۶۰ در بیست و پنجمین کنگره
بین‌المللی شرق‌شناسان مسکو شرکت داشت. ۱۹۶۴
کارمند ارشد علمی گردید.

آثار

Avtoref. Erevan: 1954.

چکیده رساله علمی

«V.I. Lenin i narody Vostoka», V kn.:
Vostokovedcheskii sbornik. 1, Erevan: 1960,
9-38, (Na arm. iaz.)

«لنین و ملل شرق» (به زبان ارمنی)

«V.I. Lenin i natsional'no-osvoboditel'noe
dvizhenie narodov Vostoka», *IZV*. 4, Erevan:
AN Arm. SSR. Obshchestv. nauki. 1960, 15-28,
(Na arm. iaz.)

«لنین و جنبشهای رهایی‌بخش ملی ملل شرق» (به زبان
ارمنی)

«Izuchenie problem novy'i noveishii istorii
Turtsii i Irana v sektore vostokovedeniia
Akademii Nauk Arminskoi SSR», *KSINA* 73,
1963, 219-222.

تحقیق پیرامون مسائل تاریخی جدید و معاصر ترکیه و
ایران در بخش شرق‌شناسی آکادمی علوم ارمنستان
شوروی

«K otsenke mladoturetskogo dvizheniia, B.
Knuniantso o mladoturetskoi revoliutsii», V
kn.: *Vostokovedcheskii sbornik* 2, Erevan: 1964,
216- 239.

«پیرامون ارزیابی جنبش ترکهای جوان (نظر ب.
کونیانتس درباره انقلاب ترکهای جوان)»

«Na sud istorii», *IZV* 4, Erevan: AN Arm.
SSR, obshestv. Nauki, 1965, 37-50. (Reziume
na arm. iaz.)

«در دادگاه تاریخ»

«V.I. Lenin o znachenii Vostoka», V kn. *V.I.
Lenin i natsional'no-osvoboditel'naia, bor'ba
narodov Blizhnego i Srednego vostoka*. Erevan:
1969, 9-42, (Na arm. iaz.)

«نظر لنین درباره اهمیت شرق» (به زبان ارمنی)

43-650.

«گذشته نامعین sa دار در سنسکریت»

«Vedic dambhāyati», *IF* 74, 1969, 11-31.

«دمبهایتی در وداها»

«On Yasna 30. 1 and 31. 7», *ZVSF* 84, 1970, 187-201.

«درباره یسنا ۳۰ بند ۱ و یسنا ۳۱ بند ۷»

«Sanskrit Tāskara - and Text Criticism to AV», *XIX*, 47-50, *Die Sprache* 16, 1970, 38-48.

«تسکره سنسکریت و نقد متن اوستایی»

«Rigvedic āmur-, āmaritar-, marmartu, etc.», *IJ* 13, 1971, 81-94.

«آمور - آمریت - مرمرتو و غیره در ریگ ودا»

«Some Problems of IE 'a' in Avestan», *language* 47, 1971, 573-585.

«برخی مسائل نیم واکه 'a' هند و اروپایی در اوستا»

«Vedic Mith», *Trans. of the Philological Society*, 1971 (1973), 163-174.

«اسطوره در وداها»

«Some Irregular Vedic Imperatives», *Language* 48, 1972, 551-565.

«برخی وجوه امری افعال بی‌قلعه در وداها»

«Vedic mamatsi. amamadur and iyate», *ZVSF* 86, 1972, 93-103.

«ماماتسی، آمامادور و اییاته در وداها»

«Two Related Sanskrit Words», *Die Sprache* 20, 1974, 115-124.

«دو واژه مرتبط در سنسکریت»

«The Ahuna Vairya Prayer», *MHSN* 1, 1975, 409-421.

«نیایش اهونه و نیریه»

«The Gāthās of Zarathustra», *Ac. Ir.* 8, 1975.

«گاهان زرتشت»

«The Vedic Type dheyām», *Die Sprache* 21, 1975, 1-22.

«گونه دهایم در وداها»

منابع ۱۳۱ ج ۳ ص ۲۲۳؛ ۱۵۲ ج ۷؛ ۱۷۳ ج ۲۰ ص ۲۷۴ و ۲۷۳.

۱۹۶۲ و ۱۹۶۳ در دانشگاه مدراس تحصیل می‌کرد. در ۱۹۶۳ به دریافت درجه دکتری زبان سنسکریت از ویل، نایل آمد. عنوان رساله او «صورت‌های صرمی فعل در پاتجلی»^۱ بود.

در ۱۹۵۷ و ۱۹۵۸ عضو هیأت تحریریه انستیتوی فیزیک آمریکا، در ۱۹۶۳ و ۱۹۶۴ مربی و از ۱۹۶۴ تا ۱۹۷۰ استادیار رشته سنسکریت در مدرسه عالی ویل بود. در ۱۹۶۷ و ۱۹۶۸ از بورس مؤسسه مورس^۲ استفاده می‌کرد. از ۱۹۷۰ به بعد دانشیار رشته سنسکریت در مدرسه عالی ویل بوده است.

عضو انجمن شرق‌شناسی آمریکا، انجمن زبان‌شناسی آمریکا، انجمن سلطنتی آسیایی و انجمن شرق‌شناسی آلمان بوده و در زمینه تاریخ زبان سنسکریت، زبان‌شناسی تطبیقی هندو ایرانی و دین زرتشت تحقیقاتی انجام داده است.

آثار

«Avestan daxš», *IF* 67, 1962, 53-68.

«دخش در اوستا»

«Studien zum Avesta I.», *IF* 70, 1965, 14-24.

«مطالعاتی درباره اوستا»

«Vedic Tvāyā», *IF* 71, 1966, 221-235.

«تَوایا در وداها»

«Avestan Niyāire», *ZVSF* 81, 1967, 259-264.

«نی رائیره در اوستا»

«Sanskrit Capalā», *ZVSF* 81, 1967, 254-258.

«کاپالا در سنسکریت»

«Studies about the SKt. Root ar/t», *IF* 72, 1967, 250-258.

«مطالعاتی درباره ریشه ar/t در سنسکریت»

«The Origin of the Sanskrit Passive Aorist», *IF* 73, 1968, 312-346.

«منشأ گذشته نامعین مجهول در سنسکریت»

«Sanskrit Īpsati and Īrtsati», *IF* 73, 1968, 57-66.

«ایپساتی و ایرتساتی در سنسکریت»

«Vedic āñjāsā, rñjāsānā-and the Type sahasānā», *ZVSF* 82, 1968, 1-23.

«انجسا، رنجسانه و نوع سهانه در وداها»

«Vedic juhuras, juhūrthas, juhuranta and juhurānā-», *JAOS* 88, 1968, 219-223.

«جهرس، جهورتاس، جهرنته و جهرانه در وداها»

«The Sanskrit sa-Aorist», *MSS* 26, 1969,1. *Verbal Paradigms in Patanjali Mahabhāṣya*

2. Morse

London: Cass, 1986, 31-53.

«چگونه با ایران وارد مذاکره شویم و چگونه مذاکره نکنیم:

نمایش قدرت در ۱۸۰۲» (ویرایش)

«Six Variations on a Theme», *National and International Politics in the Middle East: essays in honour of Elie Kedourie*, Ed. E. Ingram, London: Cass, 1986, 1-15.

«شش پرداخت از یک موضوع»

منابع ۱۳۱ ج ۱ ص ۳۰۵، ۱۵۰ س ۱۹۷۲-۱۹۷۳، ۱۹۷۳-۱۹۷۴، ۱۹۷۵، ۱۹۷۶-۱۹۸۰، ۱۹۷۸، ۱۹۷۹ و ۱۹۸۸، ۱۵۲ ج ۵ و ۸.

اینگهولت، هرلد [hareld ingholt]

Ingholt, Harold

(۱۸۹۶-)، باستان‌شناسی.

۱۱ مارس در کپنهاگ (دانمارک) به دنیا آمد و بعدها شهروند آمریکا شد. در ۱۹۲۲ بورسیه پرینستون و در ۱۹۲۳ بورسیه تایر^۳ در مدرسه تحقیقات شرقی آمریکا در بیت المقدس بود. در ۱۹۲۸ موفق به اخذ درجه دکتری از دانشگاه کپنهاگ گردید. در ۱۹۶۰ از دانشگاه ییل فوق لیسانس دریافت کرد.

در ۱۹۲۴، ۱۹۲۵، ۱۹۲۸ و ۱۹۳۷ مدیر حفاریهای هیأت دانمارکی در پالمیرا و سوریه بود. از ۱۹۲۶ تا ۱۹۳۰ کمک موزه دارنی کار لسبرگ گلیپ توتک^۴، از ۱۹۲۷ معاون بنیاد نی کار لسبرگ و از ۱۹۳۱ تا ۱۹۳۸ مربی باستان‌شناسی در دانشگاه آمریکایی بیروت و نیز مدیر حفاریهای هیأت دانمارکی در حماة^۵ بود. از ۱۹۳۶ عضو انستیتوی باستان‌شناسی آلمان، از ۱۹۳۸ تا ۱۹۴۰ دانشیار زبان عبری و تورات در دانشگاه آرهوس^۶ دانمارک، در ۱۹۴۱ مربی تاریخ ادیان در کالج بلویت^۷، در ۱۹۴۲ مربی شورای انجمنهای علمی آمریکا، از ۱۹۴۲ تا ۱۹۴۵ مربی ادبیات باستانی و از ۱۹۴۶ تا ۱۹۶۰ دانشیار ادبیات باستانی و تفسیر تورات در دانشگاه ییل بود. در ۱۹۵۳ از سوی دولت سوریه

اینگرام، الیس (ادوارد) [elis (edvārd) ingram]

Ingram, Ellis (Edward)

(۱۹۴۱-)، تاریخ معاصر، سیاست بین‌المللی.

۱۲ اکتبر در کلکته هند به دنیا آمد و بعدها شهروند بریتانیا شد. در ۱۹۶۲ از دانشگاه آکسفورد لیسانس گرفت. در ۱۹۶۲ و ۱۹۶۳ در کلارمونت‌گرا جوئیت اسکول^۱ تحصیل کرد. در ۱۹۶۸ از مدرسه اقتصاد لندن درجه دکتری در تاریخ بین‌الملل دریافت داشت.

از ۱۹۶۶ تا ۱۹۶۸ مربی و از ۱۹۶۸ تا ۱۹۷۲ استادیار تاریخ در دانشگاه سیمون فریزر^۲ بود. در ۱۹۶۹ از بورس تحقیقاتی شورای کانادا استفاده کرد. از ۱۹۷۲ استاد تمام وقت تاریخ در دانشگاه سیمون فریزر بوده است.

آثار

«The Defence of British India, I-III», *JIH*, 1970-1972.

«دفاع از هند بریتانیا»

Tow Views of British India. Adams & Dart, 1970.

دو دیدگاه، درباره هند بریتانیا

«An Aspiring Buffer State: Anglo-Persian Relations in the Third Coalition, 1804-1807», *HJ*, 16, 1973, 509-533.

«کشوری به عنوان حفاظ: مناسبات انگلیس و ایران در سومین ائتلاف، ۱۸۰۴-۱۸۰۷»

«From Trade to Empire in the Near East, I-III», *MES* 14, 1978, 3-12, 182, 182-204, 278-306.

از تجارت تا امپراتوری در خاور نزدیک ۱-۳.

The Beginning of the Great Game in Asia 1828-1834. Oxford: Clarendon Press, 1979.

شروع بازی بزرگ در آسیا از ۱۸۲۸ تا ۱۸۳۴

«Family and Faction in the Great Game in Asia: The Struggle over the Persian Mission, 1828-1835», *MES* 17, 1981, 291-309.

«خانواده و دسته‌بندی در بازی بزرگ آسیا: کشمکش بر سر مأموریت ایران، ۱۸۲۸-۱۸۳۵»

«How and How not to Negotiate with Iran: Postures of Power in 1802», *National and International Politics in the Middle East: essays in honour of Elie Kedourie*. Ed. E. Ingram.

1. Claremont Graduate School

2. Simon Fraser University

3. Thayer

4. Ny Carlsberg Glyptothek

5. Hama

6. Aarhus

7. Beloit College

V. 11, 1930, 242-244.

«چهار نیم تنه پالمیری (تدمر)»

«Deux inscriptions bilingue de palmyre», Syria, RAOA, V. 13, 1932, 278-292.

«دو کتیبه دوزبانه در پالمیر (تدمر)»

«Quelques fresques récemment découverte a palmyre», Ac. Ar, V. 3, 1932, 1-20. [For criticism see: F.V.M. Cumont. Syria, RAOA, V. 13, 1932, 395-396.]

«برخی از نقاشیهای مکشوفه اخیر در پالمیر (تدمر)»

Rapport préliminaire sur la première campagne de fouilles de Hama. kbenhavn: Levin & Munksgaard, Ejmar Munksgaard, 1934. [For criticism see: R. Dussaud, Syria, RAOA, V. 16, 1935, 99-100; Peter Thomsen. AOF, V. 40, 1935/36, 296-297.]

گزارش مقدماتی درباره اولین سفر اکتشافی به حماة

Rapport préliminaire sur sept campagnes de fouilles à Hama en Syrie (1932-1938). kbenhavn: E. Munksgaard, 1940.

گزارش مقدماتی درباره هفت سفر اکتشافی به حماة در

سوریه از ۱۹۳۲ تا ۱۹۳۸

«The Danish Excavations at Hama on the Orontes», AJA, V. 46, 1942, 469-478.

«حفاریهای دانمارک بر کرانه نهرالعاصی (اورونتس) در حماة»

Schlumberger, Daniel Théodor, 1904. La palmyrène du Nord- ouest, villages et lieux de culte de l'époque Impériale. Recherches archéologiques sur la mise en valeur d'une région du désert par les palmyréniens suivi du recueil des inscriptions sémitiques de cette région, par H. Ingholt et J. Starcky, avec un contribution de G. Ryckmans. Paris: P. Geuthner, 1951.

«پالمیرن شمال غربی. روستاها و اماکن عبادی در عصر امپراتوری (با همکاری)

Yale University. Art Gallery. Palmyrene and Gandharan Sculpture, An exhibition illustrating the cultural interrelations between the Parthian

به دریافت نشان لیاقت نایل آمد. در ۱۹۵۷ مدیر حفاریهای هیأت دانمارکی در شیمشای عراق، در ۱۹۵۹ و ۱۹۶۰ عضو هیأت امنای مدرسه تحقیقات شرقی آمریکا، در ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰ استاد باستان‌شناسی دانشگاه ییل، از ۱۹۶۲ عضو انجمن سکه‌شناسی آمریکا و از ۱۹۷۰ استاد افتخاری باستان‌شناسی و عضو افتخاری کالج کالهن^۱ بود. همچنین عضو انستیتوی باستان‌شناسی آمریکا، انجمن شرق‌شناسی آمریکا، عضو مکاتبه‌ای آکادمی کتیبه‌های ادبی و عضو خارجی آکادمی سلطنتی علوم دانمارک بوده است.

آثار

Bibliographie de Charles Clermont Garneau. 1923. [For criticism see: Syria, RAOA, V. 5, 1924, 78.]

کتاب‌شناسی شارل کلرمون گانو

«Inscriptions grecques de Syrie», par Bernard Haussoullier et H. Ingholt. Syria, RAOA, V. 5, 1924, 318-341.

«کتیبه‌های یونانی در سوریه» (با همکاری)

«Les thiasés à Palmyre d'après une inscription inédite», CRAIBL, Paris: 1925, 355-361.

مراسم عبادی (پرستش خدایان) در پالمیر (تدمر) از روی یک کتیبه خوانده نشده»

«Un nouveau thiasé à Palmyre», Syria, RAOA, V. 7, 1926, 123-141.

«جشن عبادی تازه‌ای در پالمیر (تدمر)»

Studier over palmyrensk skulptur. af H.I. Kbenhavn: C.A. Reitzel, 1928. [For criticism see: Rene Dussaud. Syria, RAOA, V. 10, 1929, 364.]

پژوهشی پیرامون پیکرتراشی پالمیر (تدمر)

«Nouvelle Mission de M. Harald Ingholt à Palmyre», Syria, RAOA, V. 10, 1929, 179-180.

«مأموریت جدید هرلد اینگهولت در پالمیر (تدمر)»

«The Oldest Known Grave, Relief from Palmyra», Ac. Ar., V. 1, 1930, 191-194. [For criticism see: R. Dussaud Mesnil du Buisson. Syria, RAOA, V. 12, 1931, 185-189.]

«قدیمی‌ترین گور، نقش برجسته مکشوفه در پالمیر (تدمر)»

«Quatre bustes palmyreniens», Syria, RAOA,

فارغ التحصیل گردید. در ۱۹۰۸ از رساله خود با عنوان تحقیقاتی درباره ساسانیان دفاع کرد و به اخذ درجه دکتری در تاریخ شرق نایل آمد.

از ۱۸۹۹ تا اواسط دهه ۱۹۳۰ در دانشگاه لنینگراد تدریس می کرد. او در مورد منشأ هونها و تاریخ باستان اقوام آسیای میانه و مسائل مربوط به روابط ایران و اعراب، و نیز در مورد تأثیر عمیق سنن فرهنگی ایران دوره ساسانی در ادبیات اسلامی، تحقیقاتی انجام داده است. عضو انجمن باستان شناسی لنینگراد بود. در ماه دسامبر درگذشت.

آثار

«From the History of Old Textiles», ZVO 13, 1901, 85.

«از تاریخ منسوجات باستان»

«Istorii igry v polo» (Historical Notes on Polo), ZVO XIV, 1902, 108-113.

«یادداشت های تاریخی درباره چوگان بازی»

«Drevneishaia arabskaia izvestiia» (The Oldest Arabic References to the Celebration of Nawruz in Sasanian Persia), ZVO XVI, 1904, 20-45.

«قدیمترین مأخذ عربی درباره جشن نوروز در ایران عصر ساسانی»

«Materialy dlia bibliografii Musul'manskoi arkheologii iz bumag Barona V.G. Tisengavzona», Isdali K.A. Inostrantsev i Ia. I. Smirnov. Otdel'nyi otisk iz zapisok Vostochnogo Otdeleniia Imperatorskogo Russkogo Arkheologicheskogo Obshestva. T. XVI, Russian text. Sanktpeterburg: 1906.

«موادی برای کتاب شناسی باستان شناسی اسلامی در نوشته های بارون تیزن هائوزن» (با همکاری)

«Otryvok voennogo traktata iz sasanidskoi Knigi ustanovleny A'in-namah» (A Fragment of a Military Treatise from the Sasanian A'in-namah), Otdel'nyi otisk iz Zapisok Vostochnogo Otdeleniia Imperatorskogo Russkogo Arkheologicheskogo Obschestva. T. XVII, Russian text. pl, 1, Sanktpeterburg: 1906, 1, 249-282.

«بخشی از رساله نظامی برگرفته از آیین نامه ساسانی»

Empire and its neighbors west and east, Palmyra and Gandhara, October 14 through November 14, 1954, New Haven: 1954.

مکتب حجاری پالمیرن گندهاره.

Parthian Sculptures from Hatra. Orient and Hellas in art, and religion, New Haven: The Academy, 1954.

مجسمه های پارسی در الحضر (هاثرا)

Inscriptions from Dura, Europolis. Greek, Aramic and Parthian texts, edited by R.N. Frye, J.F. Gilliam, H. Ingholt. Yale: Yale University Press, 1955.

کتیبه های دورا - اوروپوس. متون یونانی، آرامی و پارسی (ویرایش، با همکاری)

«Recueil des tesseres de Palmyre». Par H.I. Henri Seyrig, Jean Starcky. Suivi de remarques linguistiques par André Caquot. Paris: Impr, nationale, 1955. [For criticism see: F. Rosenthal. JAOS, V. 75, 1955, 199-201.]

«مجموعه الواح فلزی پالمیر (تدمر)»

Gandharan Art in Pakistan. With 577 illustrations photographed by Islay Lyons, and 77 pictures from other sources, introduction and descriptive catalogue by H.I. New York: Pantheon Books, 1957.

هنر گندهاره در پاکستان (مقدمه و فهرست توصیفی)

«A Colossal Head from Memphis», JARCE, 1963.

«سر بزرگ یک مجسمه به دست آمده از ممفیس»

«Sculptures from Tomb of Mulku», Melanges Michalowski, 1966.

«مجسمه های به دست آمده از گور Mulku»

منابع ۴۵ ج ۱ ص ۱۱۷ ۴۳، ۲، ۱۲۵ ج ۸ ص ۳۱۶-۳۱۴، ۱۳۱ ج ۱ ص ۳۰۵، ۱۵۰ ص ۱۹۵۵-۱۹۰۶، ۱۵۱ ج ۴ ص ۴۲ و ۴۳، ۱۵۲ ج ۳ و ۷.

اینوسترانتسف، کنستانتین آلکساندروویچ

[konstantin āleksāndrovič inostrāntsef]

Inostrantsev, Constantin Aleksandrowich

(۱۸۷۶-۱۹۴۱)، تاریخ، تاریخ ساسانیان.

۵ آوریل در سن پترزبورگ متولد شد. در ۱۸۹۹ از بخش زبانهای شرقی دانشگاه سن پترزبورگ

i postroikakh» (Ancient Iranian Burial Ceremonies and Constructions), *Zhurnal Miniatorstva Narodnogo Pros-Veshcheniia*, Novaia Seria, 1, Russian text. Sanktpeterburg: 1909, 95-121; tr. Bogdanov, *JCOI* 3, 1923, 1-28.

«درباره مراسم تدفین و بنای گورها در ایران باستان» *Persidskaia literaturnaia traditsiia v pervye veky Islama* (Persian Literary Tradition in the First Centuries of Islam). Memoires de l'Academie Imperiale des Sciences de St. Petersburg. Sanktpetersburg: 1909.

سنت ادبی ایران در سده‌های نخستین اسلام *Sasanidskie etudy* (Studies Sasanides). Russian text. Sanktpeterburg: 1909.

تحقیقات درباره ساسانیان
[این کتاب با عنوان و مشخصات زیر به فارسی ترجمه و چاپ شده است:

تحقیقاتی درباره ساسانیان. ترجمه کاظم کاظم‌زاده. تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۵۱.]

«Korkud v istorii i legendy» (Qorqud in History and Legend), *Otdel'nyi ottisk iz Zapisok Vostochnogo Otdeleniia Imperatorskogo Russkogo Arkheologicheskogo Obshchestva*. T. XX, Russian text. Sanktpeterburg: 1910, 7.

«قرقود در تاریخ و روایات افسانه‌ای»
«Note sur un point de l'histoire Ancienne du Kharezme», *JA*, t. 176, 1910, 141-145.

«یادداشتی درباره تاریخ خوارزم در روزگار باستان»
«Zur kritik des kitab-al-Ain», *ZDMG* 64, 1910, 126-128.

«درباره نقد کتاب العین، تألیف خلیل بن احمد»
«Arabisch-persische Miscellen zur Bedeutung der Himmelsgegenden» *WZKM...* Separat-Abdruck aus Band XXV. Wien: 1911, 91-97.

«متون عربی - فارسی درباره مفهوم طبقات آسمان»
«Note sur les rapports de Rome et du Califat Abbaside au commencement du 10 ème siècle», *Katratto dalla RSO V. IV*. Rome: 1911, 81-86.

«شرح کوتاهی درباره مناسبات رم و خلیفه عباسی در آغاز سده دهم میلادی»

«K izucheniiu ossuariiev», *Otdel'nyi ottisk iz Zapisok Vostochnogo Otdeleniia Imperatorskogo Russkogo Arkheologicheskogo Obshchestva*. T. XVIII, Russian text, pl. 1, Sanktpeterburg: 1907, 1, 4.

«پیرامون بررسی غارهای مقبره‌ای»
«K upominaniiu Khaial's v arabskoi literature» (References to the Shadow-play in Arabic Literature), *Otdel'nyi ottisk iz Zapisok Vostochnogo Otdeleniia Imperatorskogo Russkogo Arkheologicheskogo Obshchestva*. T. XVII, Russian text, Sanktpeterburg: 1907, 1, 164-166.

«اشاراتی به سایه‌بازی در ادبیات عربی»
«Turkestanakie ossuarii i astodany (Ossuaries and Tombe of Turkestan)», *Otdel'nyi ottisk iz Zapisok Vostochnogo Otdeleniia Imperatorskogo Russkogo Arkheologicheskogo Obshchestva*. T. XVII, Russian text, Sanktpeterburg: 1907, 1, 166-171.

«غارهای مقبره‌ای و استودانهای ترکستان»
«Die Krone des indoskytischen Kaisers, der Turbander Inder in der antiken Kunst und der Kopfschmuck der Kafiren-frauen», *IAN*, St. Petersburg: 1909.

«تاج امپراتور هند و اسکیتها»
«Ob odnoi grupp statuetok v musul'manskoi arkheologii i ikh vozmozhnoi datirovke (On One Group of Statuettes in Islamic Archeology and Their Possible Date)» Russian text, pl. 1. Sanktpeterburg: 1909, 8.

«درباره گروهی از مجسمه‌های کوچک در باستان‌شناسی اسلامی و تاریخ احتمالی آنها»
«Obychaia prikaspinskogo naseleniia Persii vx-m veke» (The Customs of the People of Persia Near the Caspian in the Tenth Century), *Iz-zhurnala Zhivaia strana*, vypusk II-III, Russian text, Sanktpeterburg: 1909, 28; *JCOI*, 1926, 53-82.

«آداب و رسوم اهالی کرانه ایرانی دریای خزر در سده دهم میلادی (چهارم هجری)»
«O drevne-iranskikh pogrebal'nykh obychaiakh

«A Note on the History of the Sacred Fires», *JCOI* 27, 1935, 43-47.

یادداشتی درباره تاریخ آتش مقدس»

«Baladuri and Hamza Isfahani on the Migration of the Parsees», *JRAS*, 1938, 84-87.

«بلادری و حمزه اصفهانی درباره مهاجرت پارسیان»

«Zarathushtra, Vishtaspa, and Some Arabic Archeological Accounts», *JRAS*, 1938, 87-9.

«زرتشت، ویشتاسپ و برخی گزارشهای باستان‌شناختی عربی»

Amr ibn Bahr, called al-Jahis. *Materialy iz arabskikh istochnikov dlia kul'turnoi istorii sasanidskoi Persii, Primety i pover'ia, Bah al-irafah wa wa'lsajr wa'l-firasah'ala madhhab al-Furs*. Arabic text, with Russian translation and essay by K. Inostrantsev.

مطالعی از منابع عربی درباره تاریخ فرهنگ ایران در دوره ساسانیان، براساس تالیفی از جاحظ (ترجمه)

Ahmad ibn'Ali, al-Maqrizi. *Torzhestvennyi vyezd Fatuimidekikh khalifov*. An extract from al-Maqrizi's *Al-mawa'iz wa'l-iitibar*, translated into Russian, with an introduction and notes, by K. Inostrantsev.

خروج شکوهمند خلفای فاطمی، خلاصه کتاب المواعظ و الاعتبار تألیف مقریزی (ترجمه به روسی همراه با پیشگفتار و یادداشتها)

درباره‌اش

«Inostrantsev K.A.», V kn.: *BSE*. izd. 2. T. 18, 1953, 212, portr.; To zhe Izd. 3. T. 10. Moskva: 1972, 289.

«اینوسترانتسف»

Krachkovskii I. Iu. *Izbrannye sochineniia*. T. 5. Moskva-Leningrad: AN SSSR, 1958, Ukaz. imen, 169, 197.

برگزیده آثار

منابع ۴۲ ص ۱۹۴، ۴۵ ج ۱ ص ۸۰۰، ۵۹ بهار ۱۳۵۲ ص ۱۲۲، ۸۶ س ۱۳۲۳ ش ۱ ص ۱۳۰، ۹۰ س ۵ ص ۳۲۵ و س ۱۲ ش ۱۱ و ۱۲ ص ۷۷۴، ۱۲۵ ج ۸ ص ۳۲۱، ۱۴۳ ج ۱ ص ۲۹۵ و ۲۹۶، ۱۵۱ ج ۴ ص ۴۶ و ۴۷، ۱۵۲ ج ۱ و ۲ و ۳ و ۵ و ۶ و ۷ و ۸ و ۱۰ و ۱۵۵ ص ۲۲۷ و ۲۲۸، براون، ادوارد. تاریخ ادبیات ایران. ترجمه غلامرضا رشید یاسمی، ج ۲. تهران: ابن‌سینا، ۱۳۲۹، ج ۴، ص ۱۵۵.

«O do-musul'manskoi kul'ture khivinskogo oazika» (On the Pre-Islamic Culture of the Khiva Oasis), *Zhurnal Miniatorstva Narodnogo Prosveshcheniia*, Russian text, 1. Sanktpeterburg: 1911, 284-318.

«پیرامون فرهنگ مردم واحه خیوه در عصر پیش از اسلام» «Parsiskii pograbal'nyi obriad v illustratsiakh guzeratskikh versy knigi ob *Arta-Viraf*» (A Parses Funeral Ceremony in Illustrations of Gujarati Versions of the Book of *Arda-Viraf*), *BASP*, Sanktpeterburg: 1911, 4.

«آیین تدفین پارسیان در شروح ترجمه‌های گجراتی ارداویراف‌نامه»

«Reka Iran-Vedzha v Parsiskoi traditsiia» (The River of Iran-Vedzha in Parses Tradition), Russian text, *Bulletin de l'Academie des Sciences de Russie*. Sanktpeterburg: 1917, 891-895; *JCOI* 27, 1935, 55-57.

«رود ایران - ویج در روایات پارسی»

Iranian Influence on Moslem Literature. Part 1, Translated from the Russian of K. Inostrantsev, with supplementary appendices from Arabic sources. by G.K. Nariman, Bombay: 1918.

تأثیر ایرانی بر ادبیات اسلامی

«Khunnu i Gunnui (Hiung-nu and Huns)», *Razbor teorii o Proiskhozhdenii naroda Khunnu Kitaiskikh letopisei, o proiskhozhdenii Evropeiskikh Gunnov i o vzaimnykh otnosheniiakh etikh dvukh narodov*. Vtoroe dopolnennoe izdanie. Leningradskii Institut Zhivvykh Vostochnykh iazykov 13, *Trudy Turkologicheskogo semirayia*. Leningrad: 1926.

«هون‌نو و هون‌نوی (هون‌نو و هونها)»

«A Cryptogram of Khayyam», *JCOI*, 1933, 61-74.

«یک نوشته رمزی خیام»

«Some Historical Notes on the Ethnography of Southern Persia», *JCOI* 27, 1933, 36-47.

«چند یادداشت تاریخی درباره قوم‌نگاری جنوب ایران»

«The Views of Arabic Authors on the Sassanian Alphabet», *JCOI* 27, 1933, 48-54.

«دیدگاه‌های نویسندگان عرب در مورد مبانی ساسانیان»

«سندهای کتیبه‌شناسی و مسائل تاریخ‌گذاری اشیاء مسی و برنزی ایران در سده نوزدهم میلادی»

«Iranskii mednyi podnos XIV v.», *EV XVIII*, Leningrad: 1967, 94-104.

«سینی مسی ایرانی سده چهاردهم»

«Eshche raz o portrete Imam-Kuli Khana», V kn.: *Blizhnii i Srednii Vostok. Istoriia, kul'tura, istochnikovedenie*. Moskva: 1968, 61-68.

«مطلبی دیگر درباره تصویر امام قلی‌خان»

«Materialy po bibliografii rabot o blizhnevostochnoi miniatiure», *NAA* 1, Moskva: 1968, 199-207; 3, 192-198.

«فهرست کتاب‌شناسی مینیاتورهای خاور نزدیک»

«Gruppa khorasanskikh mednykh i bronzovykh izdelii vtoroi poloviny XV V. raboty мастера Shira-Ali ibn Mukhammada Dimashki», V kn.: *Trudy Gos. Ermitazh. kul'tura i iskusstvo narodov Vostoka*. Leningrad: T.X, vyp. 7, 1969, 157-167.

«مجموعه‌ای از اشیاء مسی و برنزی خراسان در نیمه دوم سده پانزدهم میلادی اثر استادشیرعلی بن محمد دمشقی»

Kand. diss.: *Mednye bronzovy (latunnye) izdelnia Irana poloviny XIV-I poloviny XVIII vv. (datiruiushchie priznak i problema lokalizatsii)*, Leningrad: Gos. Ermitazh. AN SSSR. Lo In-ta arkheologii, 1971.

اشیای مسی و برنزی (برنجی) ایرانی در نیمه دوم سده چهاردهم تا نیمه اول سده هجدهم میلادی (نشانه‌های تاریخ‌گذاری شده و دشواری محدود ساختن آنها) (رساله دکتری، نامزدی علوم)

Avtoref: Leningrad: 1971.

چکیده رساله علمی

«Tri predmeta so stikhami Dzhami», *EV XX*, Leningrad: 1971, 97-103.

«سه اثر کنده‌کاری شده با اشعار جامی»

«Bronzovi tazik srediny XIV v.», V kn.: *Sredniaia Aziia i Irana*. Leningrad: 1972, 114-135.

«طاس برنجی اواسط سده چهاردهم میلادی»

«Vstup. stat'ia». V kn.: *Persidskie miniatiury XIV-XVII vv.* Moskva: Nauka, 1978, ill. AN

ایوانف، آناتولی آلکسیویچ [ānātoli ālekseyevič ivānof]

Ivanov, Anatoli Alexewich

(۱۹۲۹-). تاریخ.

۲۸ سپتامبر در لنینگراد متولد شد. در ۱۹۵۳ دانشکده مطالعات شرقی دانشگاه دولتی لنینگراد را به پایان رساند. در ۱۹۷۲ نامزد (دکتر) علوم تاریخی شد.

در ۱۹۵۶ کارمند علمی موزه ارمنیاز بوده است. آثار

«Mednaia tchacha 811g. kh. (1408-1409). So stikhami Khafiza», *SGE*, XIX, 1960, 41-44.

«O pervonachal'nom naznachenii tak nazyvaemykh iranskikh podsvechnikov XVI-XVII vv.», V kn.: *Issledovaniia po istorii kul'tury narodov Vostoka*, Moskva-Leningrad: 1960, 337-345.

«درباره موارد مصرف اولیه شمعدانهای ایرانی در سده‌های شانزدهم و هفدهم»

«O printsipakh datirovki mednykh i bronzovykh izdelii Irana XV-XVIII vekov», V kn.: *Trudy Gos. Ermitazha. V. kul'tura i iskusstvo antichnogo mira Vostoka*, I, Leningrad: 1961, 243-250.

«درباره اصول تاریخ‌گذاری اشیاء مسی و برنجی سده‌های پانزدهم تا هجدهم ایران»

«V kn.: *Al'bom indiskikh i persidskikh miniatur XVI-XVIII vv.*», Avt.: Ivanov A.A.; Greg; T.B. Akimushkin, O.F., Ch. I. Tekst. Moskva: 1962. Avt. glav: «Oformlenie i vremia sozdaniia al'boma», 5-15; «Persidskie miniatiury», 44-59.

«ترتیب و زمان ایجاد آلبوم» «مینیاتورهای ایرانی» در کتاب: آلبوم مینیاتورهای ایرانی و هندی سده‌های شانزدهم - هجدهم (با همکاری)

«Riza-ii Abbasi. Devushka v rnekhoi Shapke», *Ermitazh* 86, Leningrad: 1964.

«دوشیزه با کلاه پوست، اثر رضاعباسی»

«Dannye epigrafiki i voprosy datirovki iranskikh mednykh bronzovykh izdelii XIX V.», *EV*, Leningrad: 1966, 65-71.

economique chez les peuples del'Asie centrale), *Bull Acad Sci cl. soc. sci.* 1935, 124-136.

«دربارۀ اصطلاحات اقتصادی در آسیای میانه»
«Ocherk istorii Karakalpakov», *Mat. po istorii Karakalpakov*, 1935, 9-89.

«شرحی پیرامون تاریخ قوم قراقالپاق»
«Udel'nye zemli Seiid- Mukhammed-Khana khivinskogo (1856-1865)», V kn.: *Zapiski In-ta Vostokovedeniia AN SSSR*. VI, Moskva-Leningrad: AN SSSR, 1937, 27-59.

«املاک سید محمدخان خیوی (۱۸۵۶-۱۸۶۵)»
Vosstanie kitai-kipchakov v Bukharskom khanstve 1821-1825 gg, *Istochniki i opyt ikh issledovaniia*, Moskva-Leningrad: AN SSSR, 1937. (AN SSSR, *Trudy In-ta vostokovedeniia*, XXVIII).

قیام قیاقهای ختایی در خان نشین بخارا در سالهای
۱۸۲۵-۱۸۲۱

«Arkhir khivnskikh khanov, Novye istochniki dlia istorii Srednei Azii XIX v.», V kn.: *Zapiski In-ta vostokovedeniia*. Moskva-Leningrad: AN SSSR, VII, 1939; *Arkhir khivnskikh Khanov, Novye istoniki dlia istorii Srednei Azii XIX v.* Leningrad: GPB, 1940; GPB mm. M.E. Saltykova-Shchedrina, ot del rukopisi (zashch. kak diss.)

«بایگانی خانهای خیوه، مأخذی جدید درباره تاریخ آسیای
میانه طی سده نوزدهم»

«Kazakhi i kokandskoe khanstvo», V kn.: *Zapiski In-ta vostokovedeniia*. Moskva-Leningrad: AN SSSR; *ZIV AN* 7, 1939, 92-128.

«قزاقها و خانهای خوقند»
«Novye dannye o Karakalpakakh», *Sov. V* 3, 1945, 59-79.

«اطلاعات جدید درباره قوم قراقالپاق»
«Issled., teksty per. dokumentov», V kn.: *Khoziaistvo dzhuibarskikh sheikhov*, K istorii feodal'nogo zemlevladieniia v Srednei Azii v XVI-XVII vv., Moskva-Leningrad: AN SSSR,

SSSR, In-t narodov Azii Gos. Ermitazh, GPB im. M.E. Sulytkovashchedrina Avt.: O.F. Akimushkin i A.A. Ivanov.

مینیاتورهاى ایرانی در سده‌های چهاردهم و هفدهم
(پیشگفتار، با همکاری)

Akimushkin, O.F. & Ivanov, A.A. «Une école artistique meconnue: Boxara au XVIIe siècle», Notes sur les calligraphes et les peintres de la Bibliotheque des Astarxanides d'apres Mohammad-Amin Boxari. (Summary: A Previously Unknown Artistic School: Boxara in the 17th Century) Tr. Calmard, J. & Adle, C/hahvar/. & Siger, S. *Art et societe dans le monde iranien*. Volume preparee par C.Adle. *Hunar wa jamiah dar jihan-i Iran bahkushish-i Shahriyar Adl*. Paris: Editions Recherche sur les Civilisations, 1982 (Bibliotheque Iranienne; 26), 127-139.

«مکتب هنری ناشناخته و بخارا در سده هفدهم»
نوشته‌هایی درباره خوشنویسان و نقاشان کتابخانه
اشترخانیان (با همکاری)
منابع ۱۵۰ س ۱۹۸۵؛ ۱۵۲؛ ۳ ج ۱۵۵؛ ۳ ص ۲۱۹ و ۲۲۰.

ایوانف، پاول پتروویچ [pāvel petrovīč ivānof]
Ivanov, Pavel Petrowich

(۱۸۹۳-۱۹۴۲). تاریخ.
۲۸ فوریه در ایالت تبولسک^۱ روسیه متولد شد. در
۱۹۲۴ تحصیلات خود را در انستیتوی مطالعات
شرقی ترکستان به پایان رساند. در ۱۹۴۱ به دریافت
درجۀ دکتری نایل آمد.
از ۱۹۲۴ تا ۱۹۳۴ در انستیتوی مطالعات شرقی و
دانشگاه دولتی لنینگراد تدریس می‌کرد و از ۱۹۳۴ تا
۱۹۴۱ کارمند علمی دانشکده شرق شناسی آکادمی
علوم شوروی بود. ۲ فوریه درگذشت.

آثار
K istorii razvitiia gornogo promysla v Srednei Azii. Kratkii istoricheskii ocherk, Moskva-Leningrad: GNTGRI, 1932.

درباره تاریخ رشد و توسعه معادن کوهستانی در آسیای
میانه

«Iz oblasti sredneaziatskoi khoziaistvennoi Terminologii» (Sur la Terminologie

تاس بود و در این سالها طی پنج بار سفر به ایران، بیشتر مراکز شهری و روستایی در سراسر ایران را بازدید و بررسی کرده است. در ۱۹۵۴ و ۱۹۵۵ مدیر و رئیس دانشکده مطالعات شرقی بود. از ۱۹۵۵ تا ۱۹۵۸ مدیر انستیتوی دولتی روابط بین‌الملل وزارت امور خارجه شوروی در مسکو بود و در ۱۹۵۶ به مقام پروفیسوری رسید. از ۱۹۵۸ تا ۱۹۷۰ کارمند علمی انستیتوی مردمشناسی آکادمی علوم شوروی بود. از ۱۹۶۲ مدیر و رئیس بخش انستیتوی زبانهای شرقی دانشگاه دولتی مسکو بود. ۱۹۶۰ در بیست و پنجمین کنگره بین‌المللی شرق‌شناسان شوروی و ۱۹۶۴ در هفتمین کنگره بین‌المللی انسان‌شناسی و مردمشناسی در مسکو شرکت داشته است. ۱۹۶۶ در کنگره بین‌المللی ایران‌شناسان در تهران شرکت و درباره مراحل اساسی تاریخ ایران در سده‌های کهن و میانه سخنانی ایراد کرد. وی استاد تاریخ ایران در دانشگاه مسکو و مسئول کرسی تاریخ کشورهای خاورمیانه و نزدیک در انستیتوی ملل آسیا و آفریقا وابسته به آکادمی علوم شوروی بوده و به کشورهای شرق میانه از جمله ترکیه و افغانستان سفر کرده است. تحقیقات جامعی درباره تاریخ قدیم و جدید ایران دارد که زمینه مهمترین آثار او را تشکیل می‌دهند. تحقیقاتش در باب تاریخ عصر اسلامی از نظر جمع‌آوری و نشر اسناد و فرمانهای فارسی درخور ذکر است. در تهیه مقاله‌های مربوط به تاریخ ایران در اواخر سده هجدهم تا اوایل سده بیستم در دایرةالمعارف شوروی و چاپ دوم و سوم آن شرکت داشته است. وی به دریافت مدال اتحاد جماهیر شوروی نیز نایل آمده است.

آثار

Babidskie vosstaniia v Irane (1848-1852). Moskva-Leningrad: Izdatel'stvo Akademii nauk, 1939.

قیامهای بایه در ایران (۱۸۴۸-۱۸۵۲) (رساله دکتر، نامزدی علوم)

Nizami Gandzevi: Poemy i otryvki. Baku: 1941.

منظومه‌ها و اشعاری از نظامی گنجوی (ترجمه، با همکاری)

«*Bor'ba demokratii protiv reaktsii v Irane*», *Bol'shevik* 11-12, Moskva: 1946, 54-69.

1954, portr, AN SSSR, In-t vostokovedeniia.

«بررسی متون سندهای ایرانی»

Ocherki po istorii Srednei Azii, XVI-seredina XIX v. Moskva: Izd. vost. lit., 1958, AN SSSR. In-t vostokovedeniia, 1958, 66-67, 74-75, 81-82, 84.

شرحی پیرامون تاریخ آسیای میانه (سده‌های ۱۶ تا اواسط سده ۱۹)

درباره‌اش

Iakubovskii A. Iu. «Pavel Petrovich Ivanov kak istorik srednei Azii (Nek'rolog)», V kn.: *Sov. V, Moskva-Leningrad: T.V., 1948, 313-320.*

«پاول پتروویچ ایوانف (به‌عنوان مورخ آسیای میانه، یادنامه)»

Romodina, B.A. «Vklad leningradskikh vostokovedov v izuchenie istorii Srednei Azii», *UZIV (AN SSSR) T. XXV, Moskva: 1960, 30-41.*

«ودیمه شرق‌شناسان لنینگراد در بررسی تاریخ آسیای میانه»

منابع ۸۶ ش ۱ س اول، ۱۳۲۳، ۱۵۰ س ۱۹۵۵-۱۹۵۶، ۱۵۲ ج ۵، ۱۵۵ ص ۲۲۲ و ۲۲۳.

ایوانف، میخائیل سرگیویچ [mixail sergeyevič ivānof]

Ivanov, Mikhail Sergeevich

(۱۹۰۹-)، تاریخ معاصر ایران.

۱۵ نوامبر در نوگورود^۱ (روسیه) متولد شد. در ۱۹۳۱ از بخش مطالعات شرقی دانشگاه دولتی لنینگراد فارغ‌التحصیل گردید. در ۱۹۳۷ نامزد (دکتر) علوم تاریخی شد. موضوع پایان‌نامه وی قیامهای بایه در ایران طی سالهای ۱۸۴۸ تا ۱۸۵۲ بوده است. در ۱۹۵۴ به‌اخذ درجه دکترای علوم تاریخی نایل آمد.

از ۱۹۳۷ تا ۱۹۴۱ و از ۱۹۴۷ تا ۱۹۵۵ استاد دانشگاه دولتی لنینگراد، از ۱۹۳۷ تا ۱۹۴۰ و از ۱۹۵۳ تا ۱۹۵۵ کارمند علمی انستیتوی شرق‌شناسی بود. در ۱۹۳۹ به‌مقام دانشیاری رسید. در ۱۹۴۰ کارمند ارشد علمی، از ۱۹۴۰ تا ۱۹۴۳ و از ۱۹۴۷ تا ۱۹۵۳ کارمند علمی انستیتوی تاریخ بود. از ۱۹۴۲ رئیس دانشگاه دولتی آسیای میانه و از ۱۹۴۳ تا ۱۹۴۷ گزارشگر بخش ایران خبرگزاری

1. Novgorod

Pervaiia russkaia revoliutsiia 1905-1907 gg. i mezhdunarodnoe revoliutsionnoe dvizhenie. ch. 2. Moskva: 1956, 280-312.

«تأثیر نخستین انقلاب روسیه در گسترش انقلاب ایران در سالهای ۱۹۰۵-۱۹۰۸»

Iranskaia revoliutsiia 1905-1911, gg. Moskva: 1957.

انقلاب ۱۹۰۵-۱۹۱۱ ایران

«O kashkaskikh plemennakh Irana» (Les peuplades kachkai d'Iran), *SE* 6, 1958, 106-111.

«درباره ایل قشقای ایران»

Voprosy Istorii stran vostoka (A Series of Articles by Various Hands on Problems of the History of Eastern Countries). Edited by M.S. Ivanov, Izdatel'stvo IMO, Moskva: 1958.

سلسله مقالاتی درباره تاریخ کشورهای شرقی (ویرایش)
«Iranskaia derevnia Ourazan» (Le village iranien Ourazan), *SE* 2, 1959, 107-112.

«روستای ایرانی اورازان»

«Novye materialy o sotsial-demokraticeskoi gruppe v Tebrize v 1908 godu», (Iz Arkhiva G.V. Plekhanova). (New Materials about the Social-Democratic Group of Tabriz in 1908), *PV* 5, 1959, 179-183.

«مطالب تازه‌ای درباره گروه سوسیال-دمکراتهای تبریز در ۱۹۰۸»

«Po kakom puti idet Iran?», *Mirovaia ekonomika i mezhdunar. otnosheniia* 2, Moskva: 1959, 42-58.

«ایران به کدام سوی می‌رود؟»

Dvizhushie sily Iranskoi revoliutsii 1905-1911. Moskva: 1960.

نیروهای محرک انقلاب ایران در سالهای ۱۹۰۵-۱۹۱۱
«Piatidesiatletie revoliutsii 1905-1911 godov v Irane v iranskoi literature», (Fiftieth Anniversary of the Revolution of 1905-1911 in Iran as Mirrored in Iranian Literature), *NAA* 4, 1961, 145-155.

«انعکاس پنجاهمین سالگرد انقلاب ۱۹۰۵-۱۹۱۱ ایران در ادبیات ایرانی»

Plemena Farsa: Kashkaskie, Khamse, Kukhghiyeh, Mamassani. Otv. red. A.I. Pershits. Moskva:

«مبارزه دموکراسی ضد ارتجاع در ایران»

«Sel'skoe khoziaistvo i agrarnye otnosheniia v sovremennom Irane», *VLU* 9, 1948, 52-77.

«کشاورزی و مناسبات ارضی در ایران معاصر»

«Vliianie russkoi revoliutsii 1905 g. na iranskuiu revoliutsiiu 1905-1911 gg.», *UZ LGU* 98, vyp. 1, Seriia. Vostokovedch. nauk, 1949, 233-269.

«تأثیر انقلاب ۱۹۰۵ روسیه در انقلاب سالهای ۱۹۰۵-۱۹۱۱ ایران»

«Ianvarsko-fevral'skii krizis 1907 g. v Irane», *VI* 4, 1951, 64-74.

«بحران ماههای ژانویه و فوریه ۱۹۰۷ (دی و بهمن ۱۲۸۵) در ایران»

«Promyshlennost' v sovremennom Irane», *VLU* 5, 1951, 85-117.

«صنعت در ایران معاصر»

Ocherk istorii Irana (Outline History of Iran). Akademiia Nauk SSSR. Institut vostokovedeniia. Gosudarstvennoe Izdatel'stvo politicheskoi literaturui, n.p. 1952.

شرحی بر تاریخ ایران

«Polozhenie rabochikh i rabochee dvizhenie v Irane v gody vtoroi mirovoi voiny i posle ee. okonchaniia (1941-1947 gg.)», *VLU* 3, seriia obshchestv. nauk, 1952, 145-169.

«وضع کارگران و جنبش کارگری در ایران طی سالهای جنگ جهانی دوم و پس از آن (۱۹۴۱-۱۹۴۷)»

«Sozvy pervogo Iranskogo, medzhliisa i bor'ba za ustanovlenie osnovnogo zakona (oktiabr'-dekabr' 1906 g.)», *UZIV*, T. 8 Iranskii sbornik, Moskva: AN SSSR, 1953, 75-112.

«تشکیل اولین دوره مجلس شورای ملی و مبارزه در راه قانون اساسی (اکتبر - دسامبر ۱۹۰۶)»

«Is istorii ekspansii amerikanskogo imperializma v Irane», (Missiia Morgana Shustera 1911 g.), *Sov. V* 2, Moskva: 1955, 96-106.

«پیرامون تاریخچه توسعه طلبی امپریالیسم آمریکا در ایران»

«Vliianie pervoi russkoi revoliutsii na razvitiie revoliutsii v Irane v 1905-1911 gg.», *V kn.:*

kapitalisticheskikh otnoshenii v sel'skom khoziaistve Irana» (The Land Reform and the Development of Capitalist Relations in the Iran's Agriculture), *NAA* 4, 1969, 26-33.

«اصلاحات ارضی و گسترش روابط سرمایه‌داری در کشاورزی ایران»

«Angliiskii imperiializm i perevorot 21 fevralia 1921 g. v Irane» (British Imperialism and the Coup d'etat of February 21st, 1921, in Iran), *NAA* 3, 1970, 61-70.

«امپریالیسم انگلیس و کودتای سوم اسفند ۱۲۹۹ ایران»

«Iran», V kn.: *Natsional'nyi protsessy v stranakh blizhnego i srednego vostoka*. Moskva: 1970, Otv. red, Avt. prdsl. 3-10, stat'i, 86-124.

«ایران» (ویرایش، پیشگفتار، مقاله)

Antifeodal'nye vosstaniia v Irane v Seredine XIX v. Moscow: Nauka, 1982.

قیام‌های ضدفئودالی در ایران در اواسط سده نوزدهم میلادی

منابع ۱۲ ج ۲ ص ۱۴۵-۱۵۰ و ۱۵۵-۱۶۵ ج ۱ ص ۸۹۷ و ۱۲۱۴ و ۱۲۴۸-۱۲۷۱ و ۱۲۹۴-۱۲۹۶ و ج ۲ ص ۷۱؛ ۱۵۰ ص ۱۹۰۶-۱۹۵۵، ۱۹۵۶-۱۹۶۰، ۱۹۶۱-۱۹۶۵ و ۱۹۶۶-۱۹۷۰؛ ۱۵۱ ج ۴ ص ۱۰۷؛ ۱۵۲ ج ۲ و ۵ و ۷ و ۸ و ۹؛ ۱۵۵ ص ۲۲۱-۲۲۲ و ایوانف، مایکل سرگیویچ. تاریخ نوین ایران. با مقدمه احسان طبری، پیشگفتار.

ایوانف، ولادیمیر [vladimir ivanof]

Ivanov, Vladimir

(۱۹۲۸-)، آواشناسی زبان فارسی.

۱۴ ژانویه در مسکو به دنیا آمد. از ۱۹۶۶ تا ۱۹۷۱ در انستیتوی کشورهای افریقایی و آسیایی دانشگاه ایالتی مسکو به تحصیل اشتغال داشت و در رشته فقه‌اللفه زبان فارسی به‌اخذ درجه دکتری نایل آمد. عنوان پایان‌نامه دکتری او تکیه در زبان فارسی است. به‌زبانهای فارسی، انگلیسی، آلمانی و فرانسه تسلط دارد.

وی استادیار گروه آموزش زبان فارسی در انستیتوی کشورهای آسیایی و افریقایی دانشگاه ایالتی مسکو است. تاریخ زبان و ادبیات فارسی موضوعات اصلی تحقیق او را تشکیل می‌دهند. ۱۳۷۲ در اولین گردهمایی استادان ایران‌شناس و زبان و ادبیات فارسی کشورهای مشترک‌المنافع و قفقاز در تهران

Akad. Nauk SSSR. 1961.

عشایر فارس: قشقای، خمه، کهگیلویه، ممسنی

«Noselenie Irana», (po predvoritel'nyim dannym prevoi vseobshchei perepisi naseleniia 1956 g.), V kn.: *Trudy In-ta etnografii*. Moskva: AN SSSR T. 83, 1963, 88-123.

«جمعیت ایران»

«Agrarnaia reforma v Irane» (La reforme agraire en Iran), *SE* 3, 1964, 76-88.

«اصلاحات ارضی در ایران»

«Sistema obrazovaniia v Irane» (Sur le systeme d'instruction publique en Iran), *SE* 2, 1964, 38-49.

«نظام آموزشی در ایران»

Sotsial'nyi sostav naseleniia i obshchestvenno-ekonomicheskoe razvitiie Irana. Moskva: 1964.

ترکیب طبقاتی مردم و پیشرفت اجتماعی و اقتصادی ایران
Noveishaiya istoria Irana. Moskva: 1965.

تاریخ معاصر ایران

«Formirovanie rabochego klassa v Irane» (Formation de la classe ouvriere en Iran), *SE* 2, 1966, 59-72.

«تشکل طبقه کارگر در ایران»

«Sovremennye natsional'nye protsessy v Irane» (Processus nationaux actuels en Iran), *SE* 5, 1967, 118-132.

«جریان تحولات ملی در ایران معاصر»

«Poezdka v Iran» (Voyage en Iran), *SE* 4, 1968, 144-152.

«سفر به ایران»

Iran segodnia. Moskva: Nauka, 1969, (AN SSSR).

ایران امروز

«Puti sotsial'no-ekonomicheskogo razvitiia sovremennogo Irana» (Present-Day Iran: the Road of Social and Economic Development), *VI* 8, 1969, 60-76.

«راههای توسعه اجتماعی-اقتصادی ایران معاصر»

Rabochii klass sovremennogo Irana. Moskva: Nauka, 1969. (AN SSSR. In-t etnografii).

طبقه کارگر در ایران معاصر

«Zemel'naia reforma i razvitiie

Shoytov, A.M., Ivanov, V.B. *Uchebnik Persidskogo Yazyka*. Moscow State University, 1990.

کتاب درس زبان فارسی برای دانشجویان سال دوم (با همکاری)

«Dari Genesis: Closer to Persian than To Tajik», *Proceedings of the International Congress of Phonetic Sciences*, Stockholm: 1995.

«پیدایش زبان دری: به فارسی نزدیکتر است تا تاجیکی»
«Granitsy slova i inkapsuliatsiia v persidskom, tadzhikskom i dari», *Vla.*, No. 3, Moskva: 1995.

«مرزها و دسته‌بندی واژه‌ها در فارسی دری و تاجیکی»
منبع ۶۲

ایوانف، ولادیمیر آلکسیویچ
[vladimir alekseyevich ivanov]

Ivanov, Vladimir Alekseevich

(۱۸۸۶-۱۹۷۰)، زبان‌شناسی، تاریخ اسماعیلیه.

در روسیه به دنیا آمد و در همانجا تحصیل کرد. رشته اصلی مطالعات وی زبانهای ایرانی، بویژه فارسی جدید بود.

در ۱۹۱۰ و از ۱۹۱۲ تا ۱۹۱۴ در ایران اقامت داشته و در این مدت اطلاعات و منابعی درباره لهجه‌های محلی و نمونه‌هایی از آنها را گردآوری کرده است. وی معاون کتابدار و مسئول نسخه‌های خطی اسلامی در موزه آسیایی آکادمی علوم شوروی در سنت پترزبورگ بود، که بعدها موسوم به انستیتوی مطالعات خاورشناسی گردید. در ۱۹۱۵ موفق شد بیش از ۱۱۰۰ نسخه خطی از ترکستان و بخارا برای موزه آسیایی فراهم آورد. وی نسخه‌های خطی مربوط به اسماعیلیه، که زاروبین در ۱۹۱۶ از نواحی جیحون علیاگرد آورده بود، مورد مطالعه قرار داد. اولین مرتبه از طریق همین نسخه‌های خطی با ادبیات اسماعیلیه آشنا شد و از همان زمان به مطالعات درباره این فرقه، علاقه ویژه‌ای پیدا کرد. در ۱۹۱۸ پس از انقلاب شوروی به منظور جمع‌آوری نسخه‌های خطی برای موزه آسیایی، عازم بخارا شد، و دیگر هرگز به سنت پترزبورگ باز نگشت. در ژوئیه ۱۹۱۸ به ایران رسید و تا ۱۹۲۰ در خراسان به سر برد. در این مدت، نمونه‌های ارزشمندی از زبان فارسی شرقی، بویژه لهجه‌های خراسانی را

شرکت کرده است.

آثار

«O persidskom slovesnom udarenii (Opyt eksperimental'nogo issledovaniia)», *Vestnik MGU*, Ser. Vostokovedenie, No. 2, 1972.

«تکیه در زبان فارسی (تجربه آزمایشی)»

«Akusticheskie Kharakteristiki slovesnogo udarenii v Persidskom iazyke», *AKD*. M. 1975.

«مشخصات فیزیکی تکیه صدا در زبان فارسی»

«O tonicheskom komponente persidskogo slovesnogo udarenii», *Vestnik MGU*, Ser. Vostokovedenie, No. 2, 1977.

«اجزاء صوتی تکیه صدا در زبان فارسی»

«O sootnoshenii artikulatornykh i akusticheskikh kharakteristik persidskikh glasnykh», *Vestnik MGU*, ser. Vostokovedenie, No. 1, 1982.

«حرکت اعضاء دهان با ساختار صوتی مصوتهای فارسی»

Sharova, E.N., Levkovskaya, R.G., Ivanov, V.B.: *Kurs persidskogo yazyka*. Moscow State University, 1983.

کتاب درس زبان فارسی برای دانشجویان سال اول (با همکاری)

«Prosodicheskaja struktura slova v iranskikh iazykakh», *VKn.: XIII Mezhdunarodnomu simpoziumu Po to teoreticheskim problemam iazykov Azii i Afriki*, (Tezisy dokladov sovetskikh vostokovedov). Moskva: 1983.

«ساختار عروضی واژه در زبانهای ایرانی»

«Russkie i persidskie glasnye v proiznoshenii bilingvov», *Vestnik MGU*, Ser. Vostokovedenie, No. 2, 1983.

«مصوتهای فارسی و روسی در تلفظ اشخاص دو زبانه»

«O sopostavlenii persidskogo i tadzhikskogo vokalizma na osnove sinteza», *Filologicheskie nauki*, No. 5, Moskva: 1987.

«مقایسه مصوتهای فارسی و تاجیکی براساس ساخت زبان»

«Udarenie v dari (etap analiza)», *V. Kn.: Aktual'nye problemy stroia iranskikh iazykov, Sbornik, MGU*, 1988.

«تکیه صدا در زبان دری»

- «زندگینامه شیخ احمد جام»
 «Ismailitskaia Rukopisi Asiatskogo Museia, (Sobrani I. Zarubina, 1916 g.)» (Ismaili Manuscripts in the Asiatic Museum), *BASP* 6 ser., 11, Russian text, Petrograd: 1917, 359-386.
- «نسخه‌های خطی اسماعیلیه در موزه آسیایی (گنجینه زاروبین، ۱۹۱۶ میلادی)»
 «Kratkaia opis'materialov dlia izucheniiia Persidskikh v 1912-1914 godakh v Persii», (Liste sommaire de materiaux concernant les dialects persans collectionnés en Perse en 1912-1914). *BASP* 6 ser., 12, 1918, 411-412.
- «فهرست مختصر گویشهای فارسی گردآوری شده در ایران از ۱۹۱۲ تا ۱۹۱۴»
 «Further Notes on Gypsies in Persia», *JASB*, N.S. 16, 1920, 281-291.
- «یادداشت‌های دیگری درباره کولیهای ایران»
 «A Notice on the Library Attached to the Shrine of Imam Riza at Mesched», *JRAS*, 1920, 535-563.
- «ملاحظات درباره کتابخانه حرم امام رضا(ع) در مشهد»
 Ismailitica. [With text and translation of a Persian work, *Fasl dar bayan shinakht-i imam*] Memoirs of the Asiatic Society of Bengal, Vol. VIII, No. 1. Calcutta: 1922; Tehran: Ismaili Society, 1960.
- اسماعیلیه (متن فارسی و ترجمه کتاب فصل در بیان شناخت امام)
 «An Ismailitic Pedigree», *JASB*, N.S. 18, 1922, 403-406.
- «شجره‌نامه‌ای مربوط به اسماعیلیه»
 «An Old Gypsy-Darwish Jargon», *JASB*, N.S. 18, 1922, 375-383.
- «زبانی قدیمی ویژه کولی - درویشی»
 «The Source of Jāmi's *Nafahat*», *JASB*, N.S. 18, 1922, 385-402.
- «منبع کتاب نفحات الانس جامی»
 «Imām Ismā'il», *JASB*, N. S. 19, 1923, 305-310.
- «امام اسماعیل»
 «More on the Sources of Jami's *Nafahat*», *JASB*, N.S. 19, 1923, 299-303.

جمع‌آوری کرد و علاوه بر این، فرصتی به دست آورد تا اطلاعاتی درباره فرقه اسماعیلیه در ایران کسب کند و با بیشتر بزرگان این گروه در آن دوره، مانند فدایی خراسانی، نویسنده هدایت‌الطالبین ملاقات کرد. در اوایل ۱۹۲۰ عازم هند شد و چهل سال در آنجا اقامت گزید. هنگام اقامت در کلکته به انجمن آسیایی بنگال پیوست. در ۱۹۲۸ برای نخستین بار از الموت، مرکز اصلی و تاریخی حسن صباح دیدار کرد. در مارس ۱۹۳۰ از کار خود کناره گرفت و به بمبئی رفت. از این هنگام به بعد، تحقیقات وی در تاریخ اسماعیلیه با جدیت آغاز گردید. در بمبئی با استقبال اسماعیلیان مواجه شد و روابط نزدیک او با پیروان این فرقه، که برای ادامه مطالعاتش وی درباره آنها دارای اهمیت خاصی بود، خیلی زود گسترش یافت. و به نواحی دور دست کشید، از جمله بدخشان که بزرگترین و اساسی‌ترین گنجینه‌های منابع اسماعیلیه تزاری در آنجا محفوظ است، در اوّل فوریه ۱۹۳۳ با همکاری دوستان خود که از پیروان اسماعیلیه بودند، سازمان تحقیقات اسلامی بمبئی را بنیان گذاشت و عضو کمیته اجرایی این سازمان گردید. علاوه بر این، نقش مهمی در تأسیس انجمن اسماعیلیه بمبئی، در ۱۶ فوریه ۱۹۴۶، داشت. در ۱۹۳۷ مجدداً به ایران سفر و از قلعه الموت دیدن کرد و در دهکده‌های انجودان و کهک در نزدیکی محلات، مقابر بعضی از امامان اسماعیلیه تزاری را کشف نمود. در ۱۹۵۷ بار دیگر به ایران آمد و از الموت بازدید کرد. سرانجام پس از سی سال اقامت در بمبئی، در ۱۹۵۹ ساکن ایران شد. در ماه ژوئیه در تهران درگذشت.

آثار

«On the Language of Gypsies of Qainat», (Eastern Persia includes manners, customs. etc.), *JASB* X, Nov.-Dec. 1914, 349-355.

«درباره زبان کولیهای قائنات»

Neskol'ko Obraztsov Persidskoi Narodnoi Poezii (Some Specimens of Persian Popular Poetry). Otdel'nyi ottisk iz zapisok Vostachnogo Otdeleniia Imperatorskogo Russkogo Arkheologicheskogo Obshchestva. Tom XXIII, Russian and Persian., Petrograd: 1915.

نمونه‌هایی از اشعار عامیانه ایرانی

«A Biography of Shaykh Ahmad-i Jam», *JRAS*, 1917, 291-365.

- فهرست مختصر توصیفی نسخه‌های خطی فارسی در
مجموعه انجمن آسیایی بنگال
«The Date of *Dānīsh Nāma-i-Jahān*», *JRAS*,
1927, 95-96.
- «تاریخ دانش‌نامه جهان»
«Jargon of Persian Mendicant Darwishes»,
JASB, N.S. 23, 1927, 243-245.
- «زبان ویژه در اویش دوره‌گرد ایرانی»
«Notes on Khorasani kordish», *JASB*, N.S. 23,
1927, 167-236.
- «یادداشت‌هایی درباره‌ی کردی خراسانی»
«Some Persian Darwish songs», *JASB* N.S. 23,
1927, 237-245.
- «چند آواز درویشی به فارسی»
«Some Poems in the Sabzawari Dialect», *JRAS*,
1927, 1-41.
- «چند شعر در گویش سبزواری»
«A Biography of Ruzbihan al-Baqli», *JASB*,
N.S. 24, 1928, 353-361.
- «زندگینامه روزبهان البقلى»
«Persian as Spoken in Birjand», *JASB*, N.S. 24,
1928, 235-351.
- «زبان فارسی رایج در بیرجند»
«Exportation of Manuscripts from Persia»,
JRAS, 1929, 441-443.
- «خارج کردن نسخه‌های خطی از ایران»
«*Farah-Nāma-i-Jamālī*», *JRAS* 1929, 863-868.
- «فرح‌نامه جمالی»
«Notes on the Dialect of Khur and Mihrijan»,
AO, VIII, 1930, 45-61.
- «یادداشت‌هایی درباره‌ی گویش خور و مهریجان»
«*Alamut*», *GJ* 77, 1931, 38-45.
- «الموت»
«The Dialect of Gozarkhon in *Alamut*», *AO*,
IX, 1931, 352-369.
- «گویش گازرخان در الموت»
«An Ismailitic Work by Nasirud-din Tusi»,
JRAS, 1931, 527-564.
- «اثری از نصیرالدین طوسی درباره‌ی اسماعیلیه»
«More on Biography of Ruzbihan al-Baqli»,
JBBRAS, N.S. 7, 1931, 1-7.
- «نکات دیگری درباره‌ی زندگینامه روزبهان البقلى»

- «نکات دیگری درباره‌ی منابع کتاب نفحات الانس جامی»
«Note on an Early Persian Work on Ethics»,
JASB, N.S. 19, 1923, 295-298.
- «یادداشتی درباره‌ی یک اثر قدیمی فارسی در باره علم اخلاق»
«*Tabaqāt* of Ansari in Old Language of Herat», *JRAS*, 1923, 1-34; 337-382.
- «طبقات الصوفیه انصاری به زبان قدیم هرات»
«A Witch-Case' in Medieval India», *JASB* N.S.
19, 1923, 43-50.
- «یک مورد ساحری در هند سده‌های میانه»
«*Concise Descriptive Catalogue of the Persian Manuscripts in the Collection of the Asiatic Society of Bengal*. Calcutta: Printed at the Baptist mission press, pub. by the Asiatic Society of Bengal, 1924.
- فهرست مختصر توصیفی نسخه‌های خطی فارسی در
مجموعه انجمن آسیایی بنگال
«Nouveaux documents persans concernant al Halladj», *RMM* 58, 1924, 261-267.
- «اسناد جدید فارسی درباره‌ی حلاج»
«Rustic Poetry in the Dialect of Khorasan»,
JASB, N.S. 21, 1925, 233-313; reproduit in: L. Massignon: *Opera Minora*, t. 2, 31-39.
- «اشعار روستایی در گویش خراسانی»
«Le 'Baiser au Mendiant' en Perse», *RMM* 63,
1926, 168-171.
- «بوسیدن دست درویش»
«*Concise Descriptive Catalogue of the Persian Manuscripts in the Curzon Collection, Asiatic Society of Bengal*. Calcutta: printed at the Baptist mission press, pub. by the Asiatic Society of Bengal, 1926.
- فهرست مختصر توصیفی نسخه‌های خطی فارسی در
مجموعه ارد کرزن انجمن آسیایی بنگال
«Two Dialects Spoken in the Central Persian Desert», *JRAS*, 1926, 405-431.
- «دو گویش رایج در کویر مرکزی ایران»
«*Concise Descriptive Catalogue of the Persian Manuscripts in the Collection of the Asiatic Society of Bengal*. Supplement 1- , Calcutta: 1927.

Ivanow, Bombay: 1933. Bombay: Thacher, 1947; Bombay: Ismaili Society, 1955, 1956.

رساله در حقیقت دین، تألیف شهاب‌الدین شاه‌الحسینی (متن فارسی و ترجمه انگلیسی)

Two Early Ismaili Treatises: Haft bābi Bābā Sayyid-nā; and Matlubi'l-mu'minin by Tusi. Persian text with an introductory note by W. Ivanov, Bombay: A.A.A. Fyze, 1933.

دو رساله قدیمی اسماعیلیه: هفت باب بابا سیدنا و مطلوب المؤمنین، تألیف طوسی (مقدمه و متن فارسی) «Genuineness of Jami's Autographis», *JBBRAS*, N.S. 10, 1934, 385-402.

اصالت دست‌نوشته‌های جامی»

Kalāmi Pir. A treatise on Ismaili doctrine, also (wrongly) called Haft-bābi Shāh Sayyid Nāsir, edited in original Persian and translated into English, by W. Ivanov, Bombay: A.A.A. Fyze, 1935.

کلام پیر، رساله‌ای درباره اصول عقاید اسماعیلیه که به خطا هفت باب شاه سیدنا صر نامیده شده است (تصحیح متن فارسی و ترجمه به انگلیسی)

A Creed of the Fatimids. (a summary of the Tāju'l 'aqā'id, by Sayyid-na 'Ali b. Muhammad b. al-Walid, ob. 612/215), Bombay: Qayyimah Press, 1936.

اعتقادنامه‌ای از فاطمیان، (خلاصه‌ای از تاج‌العقاید، اثر سیدنا علی بن محمد بن ولید)

Istīlārū'l-Imām and Sirat Ja'far al-Hājib, Arabic text, *BFA*, vol. IV, Cairo: 1936, 89-133.

استارالامام و سیرت جعفرالحاجب» (تصحیح متن عربی) «The Sect of Imam Shāh in Gujrat», *JBBRAS*, N.S. 12, 1936, 19-70.

«فرقه امام شاه در گجرات»

«Ummu'l-kitāb», *Islam* 23, 1936, 1-132.

«ام‌الکتاب»

«A Forgotten Branch of the Ismailis», *JBBRAS*, 1938, 57-79.

«شاخه فراموش شده‌ای از فرقه اسماعیلیه»

«An Ismaili Ode in Praise of Fidawis», *JBBRAS*, N.S. 14, 1938, 63-72.

«منظومه‌ای از اسماعیلیه در ستایش فدائیان»

«The Organization of the Fatimid

«Notes on Phonology of Colloquial Persian», *Islamica* 4, 1931, 576-595.

«یادداشت‌هایی درباره ویژگی‌های آوایی فارسی محاوره‌ای» «Notes on the Dialect of Alamut», *AO*, IX, 1931, 352-369.

«یادداشت‌هایی درباره گویش الموتی»

«An Ismaili Interpretation of the *Gulshani Rāz*», *JBBRAS*, N.S. 8, 1932, 69-78.

«تفسیر اسماعیلیه بر گلشن راز»

«Late Professor E.G. Browne's Specimen of the Gabri Dialect», *JRAS*, 1932, 402-405.

«نمونه‌ای از گویش گبری، گردآوری پروفیسور براون»

«Notes sur l'Ummu'l-kitāb des isma'iliens de l'asie centrale», *REI* 6, 1932, 419-481.

«یادداشت‌هایی پیرامون ام‌الکتاب اسماعیلیه آسیای میانه» Miller, V.F. «*Ossetic-Russian and German Dictionary*», Leningrad: 1927-1929, 2vols., *JCOI* 23, 1932, 92-108.

«فرهنگ لغات آسی - روسی و آلمانی» (نقد و بررسی) «Petermann-Justi's Gabri-Übersetzungen», *Islamica* 5, 1932, 573-580.

«ترجمه‌های یوستی - پترمان از گویش گبری»

«A Specimen of Bashgali from Kamdesh», *AO*, X, 1932, 154-157.

«نمونه‌ای از گویش بشگلی از کمدهش»

An Abbreviated Version of the Diwan of Khaki Khorasani. Persian text, edited with an introduction by W. Ivanow, Bombay: A.A.A. Fyze, 1933.

شرح مختصر دیوان خاکی خراسانی (تصحیح و مقدمه) «Divan of Khaki Khorasani», Persian text with introduction, *JRAS*, (Islamic Research Association's Series of Publications) 1, 1933.

«دیوان خاکی خراسانی» (متن فارسی و مقدمه)

«A Guide to Ismaili Literature», London: Royal Asiatic Society, 1933. [For criticism see: Johannes Pederson in *AO*, XIII, 1934/1935, 241-242].

«راهنمای ادبیات اسماعیلیه»

True Meaning of Religion (Risala dar Haqiqat i Din). By Shihabu'd-Din Shah al-Husayni Persian text & English translation, by W.

The Alleged Founder of Ismailism, [i.e. 'Abd Allāh ibn Maimun, called Ibn al-Qaddāh.] (The Ismaili Society series, no. 1.), Bombay: 1964; Bombay: Ismaili Society, 1957.

مدعی بنیانگذاری فرقه اسماعیلیه (عبدالله بن میمون، مشهور به ابن القداح)

«Some Wartime Russian Oriental Publications», *JBBRAS*, N.S. 22, 1946, 67-72.

«برخی نشریات شرق‌شناسی روسی زمان جنگ»

On the Recognition of the Imam (Fasl dar Bayāan-i Shinākht-i imām). Translated from the Persian by W. Ivanow, 2d rev. ed, Bombay: Thacker, 1947.

فصل در بیان شناخت امام (ترجمه از فارسی)

«An Ali-Ilahi Fragment», *Collectanea* I, 1948 (The Ismaili Society), 147-184.

«آثری از علی الهی‌ها»

Collectanea. ed. by W. Ivanow, Leiden: Pub. for the Ismaili Soc. by E.J. Brill, 1948.

مجموعه‌ها

Nāsir-i Khusraw and Ismailism. (The Ismaili Society, series B, No. 5.), Leiden: Brill, Bombay: Tacker, 1948.

ناصر خسرو و نهضت اسماعیلیه

«Satpanth (Indian Ismailism)», *Collectanea* I, ISS. A-2, 1948, 1-54.

«نهضت اسماعیلیه هند»

Studies in Early Persian Ismailism. Leiden: E.J. Brill, 1948; Bombay: Ismaili Society, 1955.

مطالعاتی در زمینه نهضت اولیه اسماعیلیه در ایران

«Noms bibliques dans la mythologie ismaelienne», *JA* 237, 1949, 249-255.

«اسامی کتاب مقدس در اسطوره‌شناسی اسماعیلیه»

Six Chapters or Shish Fasl, Also Called Rawshānā'i Nāma by Nāsir-i Khusraw. Persian text, edited and translated into English, by W. Ivanow, Leiden: E.J. Brill, 1949.

شش فصل یا روشنایی نامه ناصر خسرو (تصحیح و ترجمه به انگلیسی)

The Rawdatu't-Taslim, Commonly Called Tasawwurāt. By Nasiru'd-din Tusi, Persian text, edited and translated into English by W.

Propaganda», *JBBRAS*, N.S. 15, 1938, 1-35.

«سازمان تبلیغات فاطمیان»

«Some Ismaili Strongholds in Persia (Alamut and Girdkuh)», *IC* 12, Hyderabad: 1938, 383-396.

«قلع اسماعیلیه در ایران (الموت و گردکوه)»

«Tombs of Some Persian Ismaili Imams», *JBBRAS*, 1938, 49-62.

«مقابر چندتن از امامان اسماعیلیه ایران»

Catalogue of the Arabic Manuscripts in the Collection of the Royal Asiatic Society of Bengal. Calcutta: Royal Asiatic Society of Bengal, 1939.

فهرست نسخه‌های خطی عربی مجموعه انجمن آسیایی سلطنتی بنگال

«Another Autograph of Jami», *JBBRAS*, N.S. 16, 1940, 104-105.

«دست‌نوشته دیگری از جامی»

The Gabri Dialect Spoken by the Zoroastrians of Persia. Roma: G. Bardi, 1940.

گویش گبری رایج در بین زرتشتیان ایران

«Ismailis and Qarmatians», *JBBRAS*, N.S. 16, 1940, 43-85.

«اسماعیلیه و قرمطیان»

«Some Materials for the Study of Indian Dialects», *Woolner Commem. Vol.*, 1940, 113-115.

«موادی برای مطالعه گویش‌های هندی»

«Early Shi'ite Movements», *JBBRAS*, N.S. 17, 1941, 1023.

«نهضت‌های اولیه شیعه»

«Some Recent Russian Publications on Archaeological Research in Central Asia», *JBBRAS*, N.S. 17, 1941, 25-41.

«نشریات اخیر روسی درباره کاوش‌های باستان‌شناسی در آسیای میانه»

Ismaili Tradition Concerning the Rise of the Fatimids. London: pub. for the Association by H. Milford, Oxford Univ. Press, 1942.

روایات اسماعیلیه درباره قیام فاطمیان

The Youth of Heroic Leningrad. Moscow: 1942.

جوانی لنینگراد قهرمان

Ismaili Literature. A bibliographical survey, Tehran: 1963 (The Ismaili Society series A. 15).

ادبیات اسماعیلیه

«Spiski Rukopisei Bukharskoi Kollektzii», *Pis'mennye Pamiatniki Vostoka*, 1970, 407-436.

«مجموعه نسخه‌های خطی شرق‌شناختی در بخارست»

«Isma'iliya», *EI*.

«اسماعیلیه»

«نامه‌های ماهر»، *JRAS*, ۱۹۲۲, ۵۷۹-۵۸۰.

فریمان، ا. «اسم دریای سیاه (بحراسود) در ایران قبل از اسلام»، *JCOI*, ۲۲, ۱۹۲۳, ۳۱-۳۶. (ترجمه از روسی به انگلیسی)

«گزارشاتی دربارهٔ نژادشناسی خراسان»، *GJ*, ۶۷, ۱۹۲۶, ۱۵۸-۱۴۳.

«تاریخ تألیف دانشنامهٔ جهان»، *JRAS*, ۱۹۲۷, ۹۶-۹۵.
«آواشناسی محاوره‌ای فارسی»، *Islamica*, ۴, ۱۹۳۱, ۵۹۵-۵۷۶.

فریمان، ا. «چهار سند مختصر دربارهٔ موضوعاتی متعلق به ایران»، *JCOI*, ۲۲, ۱۹۳۲, ۳۲-۳۷. (این اسناد همراه با فهرست نسخ خطی است که ایوانف در ۱۹۱۵ در بخارا گردآوری کرده است).

روزنبرگ، ف. «دوسینی (بشقاب) نقره‌ای دورهٔ ساسانیان»، *JCOI*, ۲۲, ۱۹۳۲, ۳۸. «گزارشاتی از ایوانف دربارهٔ محتوای اسنادی که اصلاً به زبان روسی است».

فیضی، آصف ا. «قانون اسماعیلی دربارهٔ وصیت»، بمبئی: *JBBRAS*, ۱۹۳۳, ۱۰, ۱۹۳۴, ۷۹. (نقد و بررسی)

حسن ابراهیم، حسن. «الفاطمیون فی مصر و اعمالهم السیاسیه والدینییه بی وجه خاص»، قاهره، ۱۹۳۲, *JBBRAS*, ۱۱, ۱۹۳۵, ۷۳-۷۲. (نقد بررسی)

خوابی، شیخ عبدالله بن مرتضی. «الفلک الدّوار فی شمائل اثمة الاطهار»، حلب: *JBBRAS*, ۱۱, ۱۹۳۵, ۷۴-۷۳. (نقد و بررسی)

هامور، پرنس پ. ه. «مباحثه‌ای دربارهٔ اصل خلفای فاطمی»، لندن: *JBBRAS*, ۱۱, ۱۹۳۵, ۷۲-۷۱. (نقد و بررسی)

«تحفة سامی (بخش ۵) سام میرزا صفوی»، متن فارسی به تصحیح مولوی اقبال حسین، پتنا: *JBBRAS*, ۱۲, ۱۹۳۶, ۱۱۴-۱۱۲. (نقد بررسی)

آربری، ا. ج. «فهرست نسخ خطی عربی در کتابخانهٔ اداره هند»، ج ۲، بخش ۲، عرفان و اخلاق، آکسفورد: ۱۹۳۶.

Ivanow. (The Ismaili Society series A. No. 4.) 1950.

روضه‌السلیم مشهور به تصورات، اثر نصیرالدین طوسی (تصحیح و ترجمه به انگلیسی)

Brief Survey of the Evolution of Ismailism. (The Ismaili Society. series B, No. 7.) Leiden: Successors of E.J. Brill, 1952.

بررسی اجمالی تکامل نهضت اسماعیلیه

Haft Bāb or Seven Chapters by Abu Ishāq Quhistāni. Pers text, edited and translated, Bombay: 1953.

هفت باب، اثر ابواسحاق قهستانی (تصحیح و ترجمه) *Pandiyāi Jawānmardi or, Advices of Manliness*. Edited in the original Persian and translated by W. Ivanow, Leiden: E.J. Brill, 1953.

پندیات جوانمردی (تصحیح متن فارسی و ترجمه) *The Truth-Worshippers of Kurdistan, Ahl-i Haqq Texts*. Edited in the original Persian and analysed by W. Ivanow, Leiden: 1953.

متون اهل حق، عابدان راستین کردستان (تصحیح متن فارسی و تحلیل)

«Shumus Tabrez of Multan», *Prof. M. Shafi Presentation Volume*, 1955, 109-118.

«شمس تبریزی مولتان» *Problems in Nāsir-i Khusrāw's Biography*. Bombay: Ismaili Society, 1956.

مشکلاتی در زندگینامه ناصر خسرو «Peinture et poésie en orient», *Orient* 4, 1957, 7-16.

«نقاشی و شعر در شرق» «Problem iazikov Centumi Satem. -», *Vla. No. 4*, Moskova: 1958, 12-23.

«Sufism and Ismailism: Chiragh Nama» *RIA* 3 i-vi, 1959, 13-17.

«تصوف و اسماعیلیه: چراغ نامه» *Alamut and Lamasar, Two Mediaeval Ismaili strongholds in Iran*. An archaeological study, Tehran: Ismaili society, 1960.

الموت و لمسر، دو قلعه اسماعیلیه ایران در سده‌های میانه *Tasnifai Khayr-Khwāh Herāti*. Tehran: 1961.

تصنیفات خیرخواه هراتی [این کتاب توسط ایوانف به انگلیسی نیز ترجمه شده است]

مطالعه قرار می‌دهیم،» لنینگراد: ۱۹۴۵، *JBBRAS* ۲۲، ۱۹۴۶، ۶۸ (نقد و بررسی)

گشایش و رهايش از ناصر خسرو، سلسله انتشارات انجمن اسماعیلی، الف، ش ۵، لیدن: ای. جی. بریل، ۱۹۵۰؛ تهران: انجمن اسماعیلی، ۱۹۶۱. (متن فارسی به تصحیح سعید نفیسی و مقدمه ایوانوف)

التمیمی، قاضی نعمان بن محمد التمیمی. «عائمه الاسلام»، متن عربی به تصحیح آصف ا. ا. فیضی، ج ۱، قاهره: ۱۹۵۱، *JBBRAS* ۲۷، ۱۹۵۲، ۳۲۱-۳۲۳. (نقد و بررسی)

راحت العقل، از سید ناحیدالدین کرمانی سلسله انتشارات انجمن اسماعیلی، ش ۱، لیدن و قاهره: ای. جی. بریل، ۱۹۵۳. (مقدمه و فهرستها)

سی و شش صحیفه از سید سهراب ولی بدخشانی. سلسله انتشارات انجمن اسماعیلی، الف، ش ۱۲، تهران: انجمن اسماعیلی، ۱۹۶۱.

خطابات عالیّه از شهاب‌الدین شاه‌الحسینی. سلسله انتشارات انجمن اسماعیلی، الف، ش ۱۴، تهران: انجمن اسماعیلی، ۱۹۶۳. (اصل متن به فارسی به تصحیح اجاقی با مقدمه ایوانوف و ترجمه انگلیسی).

وجه دین، از ناصر خسرو. (اصل متن به فارسی به تصحیح ایوانوف و افشار شیرازی).

درباره‌اش

دفتری، فرهاد. «ولادیمیر ایوانوف استادی در اسماعیلیه‌شناسی»، آینده، س ۹، ش ۸ و ۹ (آبان و آذر ۱۳۶۲)، ۶۷۴-۶۶۵.

منابع ۹ ش ۲ ص ۷۰ و ۷۱؛ ۳۴؛ ۸۳ س ۹ ش ۸ و ۹ ص ۶۷۴-۶۶۵؛ ۹۰ س ۶ ش ۱۱ ص ۸۰۱ و س ۱۳ ص ۴۶۹-۴۷۱؛ ۱۱۷ ج ۱ ص ۲۹۰، ۱۲۵ ج ۸ ص ۷۴۳-۷۴۴؛ ۱۵۰ س ۱۹۰۶-۱۹۵۵، ۱۹۶۱-۱۹۶۵ و ۱۹۷۵؛ ۱۵۱ ج ۴ ص ۱۰۸-۱۰۹؛ ۱۵۲ ج ۲ و ۳ و ۶ و ۷؛ قند پارسی، فصلنامه راینزی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، ش ۷، دهمی نو: بهار ۱۳۷۳، ص ۱۶۵-۱۸۷.

ایوانوف، و یا چسلاو وسه والودویچ [viyāčeslāv

vesevālodovič ivānof]

Ivanov, Viacheslav Vsevolodovich

(۱۹۲۹-)، زبان‌شناسی.

۲ اوت در مسکو متولد شد. در ۱۹۵۱ دانشکده زبان‌شناسی دانشگاه دولتی مسکو را به پایان رساند. در ۱۹۵۵ نامزد (دکتر) علوم زبان‌شناسی شد.

JBBRAS ۱۲، ۱۹۳۶، ۱۱۰-۱۱۲. (نقد و بررسی)

شیرازی، ابن یوسف. «فهرست کتابخانه دانشکده معقول در مدرسه عالی سهسالار»، ج ۱، تهران: ۱۹۳۷، *JBBRAS* ۱۳، ۱۹۳۷، ۵۲-۴۹. (نقد و بررسی)

دروور، ا. س. «عراق و ایران»، آکسفورد: ۱۹۳۷، *JBBRAS* ۱۴، ۱۹۳۸، ۸۰-۸۱. (نقد و بررسی)

دونالدسن، بیس. ا. «سدا ب کوهی، مطالعه سحر و فولکلور (عقاید و افسانه‌های نیاکانی) مسلمانان در ایران»، لندن: ۱۹۳۳، *JBBRAS* ۱۵، ۱۹۳۹، ۷۸-۷۷. (نقد و بررسی)

پالمر، ا. ه. «عرفان شرق، رساله‌ای درباره اعتقادات عرفانی ایرانی‌ها». چاپ دوم، با مقدمه ا. ج. آربری، لندن: ۱۹۳۸، *JBBRAS* ۱۵، ۱۹۳۹، ۷۸-۷۹. (نقد و بررسی)

هیتی، پ؛ فارس، ن. و عبدالملک، ب. «فهرست توضیحی نسخ خطی عربی در گنجینه گاریت در کتابخانه پرنستون»، سلسله انتشارات متون متعلق به شرق‌شناسی پرنستون، ج ۵، پرنستون: ۱۹۳۸، فرهنگ هند ۱۳، ۱۹۳۹، ۵۱۹-۵۱۶. (نقد و بررسی)

لونیس، برنارد. «اصل‌های اسماعیلی‌ها»، کمبریج: ۱۹۴۰، *JBBRAS* ۱۶، ۱۹۴۰، ۱۰۷-۱۱۰. (نقد و بررسی)

مقدم یحیی ارمجانی، محمّد. «فهرست توضیحی نسخ خطی فارسی، ترکی و هندی شامل بعضی میناتورها در کتابخانه دانشگاه پرنستون»، پرنستون: ۱۹۳۹، *JBBRAS* ۱۶، ۱۹۴۰، ۱۲۱-۱۲۲. (نقد و بررسی)

تریوور، س. «ساختمان‌هایی به سبک یونانی و بلخی»، مسکو و لنینگراد: ۱۹۴۰، *JBBRAS* ۱۷، ۱۹۴۱، ۳۹-۴۰. (نقد و بررسی)

«معامله‌های (خلاصه مذاکرات) بخش شرق‌شناسی موزه ارمنستان، ج ۲ و ۳، لنینگراد: ۱۹۴۰، *JBBRAS* ۱۷، ۱۹۴۱، ۲۶-۹۳. (نقد و بررسی)

«مقالاتی که در سومین کنگره بین‌المللی درباره هنر و باستان‌شناسی ایرانی خوانده شد» (این کنگره در سپتامبر ۱۹۳۵ در لنینگراد تشکیل شده بود)، مسکو لنینگراد: ۱۹۳۹، *JBBRAS* ۱۷، ۱۹۴۱، ۴۰-۴۱. (نقد و بررسی)

«چند آثار اخیر به زبان روسی درباره تحقیقات باستان‌شناسی در آسیای مرکزی»، *JBBRAS* ۲۲، ۱۹۴۶، ۶۷-۷۲.

گوردل ویسکی، و. ا. «سلطنت سلجوقی در آسیای کوچک»، مسکو: ۱۹۴۱، *JBBRAS* ۲۲، ۱۹۴۶، ص ۶۸-۷۰. (نقد و بررسی)

«مطالعات شرق‌شناسی شوروی»، ج ۲، ۱۹۴۱ و ج ۳، ۱۹۴۵، *JBBRAS* ۲۲، ۱۹۴۶، ۷۰-۷۲. (نقد و بررسی)

کراشوویسکی، ا. ی. «هنگامی که نسخ خطی عربی را مورد

Sanskrit. Moskva: Izd. vost. lit., 1960, AN SSSR, In-t narodov Azii, iazyki zarubezhnogo Vostoka i Afriki, Avt.: Viach. V. Ivanov i V.N. Toporov, To zhe: Moskva: Nauka, 1968, Na angl. iaz.

سنسکریت (با همکاری)

«Iz istorii indoevropskoi leksiki klinopisnogo khettskogo iazyka», V kn.: *peredneaziatskii sbornik*. Moskva: 1961, 292-332.

«تاریخچه واژگان هند و اروپایی در کتیبه‌های میخی به زبان هیتی»

Khettskii iazyk. Moskva: izd. vost. lit., 1963, AN SSSR, In-t narodov Azii, iazyki zarubezhnogo Vostoka i Afriki.

زبان هیتی

«Drevneindiiskii mif ob ustanovlenii imen i ego parallel' v grecheskoi traditsii», V kn.: *Indiia v drevnosti*. Moskva: 1964, 85-94.

«افسانه‌های هند باستان درباره تعیین نامها و همسانهای آن در روایات یونانی»

Obshcheindoevropaikaia praslavianskaia i anatoliiskaia iazykovye sistemy. (Svaynitel'no-tipologicheskie ocherki), Moskva: Nauka, 1965, AN SSSR. In-t slavianovedeniia.

نظام زبانهای هند و اروپایی، اسلاوی و آناتولی

«Iazykovye dannye o proiskhozhdenii kushanskoi dinastii i tokharskaia problema», *NAA* 3, Moskva: 1967, 106-118.

«اطلاعات زبان‌شناسی درباره پیدایش دودمانهای کوشانی و مسأله تخارستان»

«Lingvistika i gumanitarnye problemy semantiki», *IAN*, T. XXVIII. Seriya literatury i iazyka, vyp. 3, Moskva: 1968, 236-245.

زبان‌شناسی و مسائل انسانی معنانشناسی

«Ob analogiakh mezhdru buddiiskoi logikoi i noveishei evropeiskoi naukoi», *Trudy Buriat. In-ia obshchestv. nauk*. (SO AN SSSR), vyp. 1, Seriya vostokovednaia, Materialy po istorii i filologii Tsentral'noi Azii, vyp. 3, Ulan-Ude: 1968, 143-147.

از ۱۹۵۴ تا ۱۹۵۹ استاد دانشگاه دولتی مسکو بود. از ۱۹۵۸ تا ۱۹۶۱ استاد دانشسرای عالی زبانهای خارجی موريس تورز^۱ (مسکو)، در ۱۹۵۹ و ۱۹۶۰ مدیر گروه انتقال ماشینی انستیتوی مکانیزمهای دقیقه و فنون محاسباتی آکادمی علوم شوروی بود. از ۱۹۶۱ کارمند علمی آکادمی علوم و در ۱۹۶۲ مدیر بخش گونمشناسی ساختاری و انستیتوی اسلاو شناسی آکادمی علوم شوروی بود. در ۱۹۵۷ در هشتمین کنگره بین‌المللی زبان‌شناسان در شهر اسلو^۲، ۱۹۵۸ در چهاردهمین نشست اسلام‌شناسان در مسکو و ۱۹۶۰ در پانزدهمین کنگره بین‌المللی شرق‌شناسان مسکو شرکت داشت. در ۱۹۶۸ عضو افتخاری انجمن زبان‌شناسان امریکا گردید. ۱۹۶۴ در پنجمین کنگره بین‌المللی دانش قوم‌شناسی و مردم‌شناسی و در ۱۹۶۷ در سمپوزیوم بین‌المللی مسکو پیرامون روشهای پژوهش در واژه‌شناسی، شرکت داشت.

آثار

Kand diss.: *Indoevropskie korni v klinopisnom Khettskom iazyke i osobennosti ikh struktury*. Moskva: MGU, T. 1-2, 1955, XII, 741, MGU.

ریشه‌های هند و اروپایی در سنگ نبشته‌های میخی به زبان هیتی و ویژگیهای ساختاری آن (رساله دکتری، نامزدی علوم)

Avtoref.: Moskva: 1955.

چکیده رساله علمی

«O znachenii khettskogo iazyka dlia sravnitel'no-istoricheskogo issledovaniia slavianskikh iazykov», *Voprosy slavianskogo iazykoznaniiia*. Moskva: AN SSSR In-t slavianovedeniia, 1957, vyp. 2, 3-28.

«پیرامون اهمیت زبان هیتی در پژوهشهای تاریخی - تطبیقی زبانهای اسلاو»

«Problema laringal'nykh v svete dannykh drevnikh indoevropskikh iazykov Maloi Azii», *VMGU*, Ist. filol. Seriya 2, 1957, 23-46.

«آواهای حنجرهای در زبانهای باستانی هند و اروپایی منطقه آسیای صغیر»

«Proiskhozhdenie i istoriia khettskogo termina rapkhi», *VDI* 4, Moskva: 1957, 19-36, 7, 1958, 3-15.

«پیدایش و تاریخچه اصطلاح را پخی در زبان هیتی»

Moskva. AN SSSR, 1955, 3-13.

«جنبش آزادیبخش ملی در آذربایجان ایران طی سالهای ۱۹۱۸-۱۹۲۰»

«Germanskaia agressiia v Irane v gody pervoi mirovoi voiny», *KSIV* 19, Moskva: AN SSSR, 1956, 14-21.

«توسعه طلبیهای آلمان در ایران طی سالهای جنگ جهانی اول»

«Z dziejow ruchu narodowow yzw olwnc zego w polnocnych Iranu (1918-21)» (Un page de l'histoire du mouvement de libération nationale dans les provinces septentrionales de l'Irane). *Przegl. Or.* 17, 1956, I, 3-12.

«برگی از تاریخ جنبش آزادی ملی در شهرستانهای شمالی ایران (۱۹۱۸-۲۱)»

«Kratkii istoricheskii ocherk» (1905-1956 gg.), Avt. M.I. Ivanova. M.S. Ivanov i G.N. Il'inskii; «Khronologii», Avt. M.I. Ivanova i E.A. Doroshenko. V kn.: *Sovremennyi Iran*. Moskva: 1957, 259-351; 352-396.

«شرح کوتاه تاریخی»، «رویدادهای تاریخی» (با همکاری) «Vliianie Oktiabr'skoi revoliutsii na razvitie natsional'no-osvoboditel'nogo divizheniia v Iran (1918-1922)», V kn.: *Velikii oktiabr' i narody vostoka*. Moskva: 1957, 331-357.

«تأثیر انقلاب اکتبر در امر گسترش جنبش آزادیبخش ملی ایران (۱۹۱۸-۱۹۲۲)»

Oktiabr'skaia revoliutsiia i Iran. Moskva: Gospolizdat, 1958.

انقلاب اکتبر و ایران

«V.I. Lenin i Iran», V kn.: *Lenin i Vostok*. Moskva: 1960, 204-230.

«لنین و ایران»

Natsional'no-osvoboditel'noe divizhenie v Irane v 1918-1922 gg. Moskva: Izd. vost. lit., 1961, AN SSSR, in-t narodov Azii.

جنبش آزادیبخش ملی ایران طی سالهای ۱۹۱۸-۱۹۲۲ «Proniknovenie v Iran Zapadnoi Germanii», V kn.: *Iran*. Moskva: 1963, 129-152.

«نفوذ آلمان غربی در ایران»

«پیرامون شباهتهای موجود میان منطق بودایی و دانش معاصر اروپایی»

«Dvoichnaia simvolicheskaiia klassifikatsiia v afrikanskikh i aziatskikh traditsiakh», *NAA*, Moskva: 1969, 105-115.

«ردمبندی نمادین دوگانه در روایات افریقایی و آسیایی» «O proiskhozhdenii laringalizatsii faringalizatsii v eniseiskikh iazykakh», V kn.: *Fonetika, Fonologii, Grammatika*. Moskva: 1971, 125-136.

«درباره پیدایش آواهای حنجرهای و حلقی در زبانهای منطقه ینی-سئی» منبع ۱۵۵ ص ۲۲۰.

ایوانووا، ماریا نیکلایونا [mariyā nikolāyevnā ivānovā]

Ivanova, Maria Nikolaevna

(۱۹۰۷-)، تاریخ.

۳ دسامبر در روستای پتروفسک^۱ ایالت آرنبورگ^۲ روسیه متولد شد. در ۱۹۲۹ از دانشکده مطالعات شرقی دانشگاه دولتی آسیای مرکزی فارغ التحصیل شد. در ۱۹۴۹ تحصیل در آکادمی علوم اجتماعی وابسته به کمیته مرکزی حزب کمونیست شوروی را به پایان رساند و در همین سال نامزد (دکتر) علوم تاریخی گردید.

از ۱۹۳۱ تا ۱۹۳۷ کارمند علمی دانشگاه دولتی ازبکستان بود. همچنین تا ۱۹۳۷ استاد دانشگاه کمونیستی و تا ۱۹۴۵ استاد دانشگاه دولتی آسیای مرکزی بود. در ۱۹۵۰ کارمند علمی انستیتوی شرق شناسی آکادمی علوم شوروی شد. ۱۹۵۵ در چهاردهمین کنگره شرق شناسان لهستان در ورشو و ۱۹۵۶ در کنگره بزرگداشت هفتصدمین سال وفات خواجه نصیرالدین طوسی در تهران شرکت کرده است. آثار

Kand. diss.: *Kompartii Irana v Gilianskoi revoliutsii*. Moskva: AON pri Tsk KPSS, 1949.

حزب کمونیست ایران در انقلاب گیلان (رساله دکتری، نامزدی علوم)

Tezisy diss.: Moskva: 1949.

چکیده رساله علمی

«Natsional'no-osvoboditel'noe v Iranskom Azerbaidzhane v 1918-1920 gg.», *KSIV* 14,

امریکا، جمعیت مطالعات خاورمیانه‌ای امریکا، آکادمی مطالعات سده‌های میانه امریکا، جمعیت مطالعات یهودی و انجمن مطالعات فلسفه و علوم اسلامی بوده است.

آثار

«Moses of Narbonne's Treatise on The Perfection of The Soul», *JQR* 4, 1967.

«رساله موسی نربونی درباره تکامل روح»

Towards a Unified View of Averroes' Philosophy. Philos. Forum, 1972.

به سوی وحدت نظر در فلسفه ابن رشد

Al-Kindi's Metaphysics. Translation with Commentry, State Univ. N.Y.: 1974.

فلسفه مابعدالطبیعه الکندی (ترجمه)

«Al-Kindi's on First Philosophy and Aristotle's Metaphysics», *Essays on Islamic Philosophy and Science*, Ed. by G.F. Hourani, Albany: State Univ. New York Press, 1975, 15-24.

«آراء الکندی درباره فلسفه اولی و فلسفه مابعدالطبیعه ارسطو»

«Remnants of Jewish Averroism in The Renaissance», *Jewish Thought the Sixteenth Century*. Ed. B.D. Cooperman, Cambridge (USA): Harvard University Press, 1983; *HJTS* II, 243-265.

«بقایای گرایش یهودی به فلسفه ابن رشد در عصر رنسانس»

«Islamic and Greek Influences on Maimonides' Philosophy», *Maimonides and Philosophy: Papers presented at the sixth jerusalem philosophical Encounter, May 1985*. Ed. S. Pines & Y. Yovel, Dordrecht: Nijhoff, 1986 Archives Internationales d' Histoire des Idées/ International Archives for the History of Ideas, 114, 139-156.

«تأثیر اسلام و یونان بر فلسفه موسی بن میمون»

«The Toleration of Ethics and The Ethics of Tolerance in Judaism and Islam», *Studies in Islamic and Judaic Traditions: Papers Presenued*

«Proniknovenie ital'ianskogo i iaponskogo kapitala v ekonomiku Irana v poslevoennyy period», *KSINA*, vyp. 39, Moskva: AN SSSR, Iranskii Sbornik, 1963, 140-153.

«نفوذ سرمایه‌های ایتالیایی و ژاپنی در اقتصاد ایران طی سالهای بعد از جنگ»

«Leninskaia vneshniaia politika i bar'ba narodov Irana za nezavisimost' i sotsial'nyi progress», V kn.: *Lenin i natsional'no-osvoboditel'noe dvizhenie v stranakh Vostoka*. Moskva: 1970, 330-335.

«سیاست خارجی لنین و مبارزه مردم ایران برای استقلال و پیشرفت اجتماعی»

«Rasprostranenie idei marksizma v Iran», V kn.: *Marksizm i strany Vostoka*. Moskva: 1970, 129-143.

«گسترش اندیشه مارکسیستی در ایران»

Iran vo vremia pervoi voiny. Iran: Istoriia i kul'tura v srednie veka i v novoe vremia. Moscow: Nauka, 1980, 94-142.

ایران در جنگ جهانی اول

منابع ۱۵۰ س ۱۹۸۵؛ ۱۵۲ ج ۵ و ۹؛ ۱۵۵ ص ۲۲۴.

ایوری، آلفرد لیون [alfred liyon ivry]

Ivry, Alfred Lyon

(۱۹۳۵-). «فلسفه اسلامی و یهودی در سده‌های میانه».

۱۴ ژانویه در بروکلین^۱ نیویورک به دنیا آمد. در ۱۹۵۷ از کالج بروکلین لیسانس و در ۱۹۵۸ از دانشگاه برن دیس^۲ فوق لیسانس گرفت. از ۱۹۶۰ تا ۱۹۶۲ با استفاده از بورس به تحصیل زبان خارجی پرداخت. در ۱۹۶۳ موفق به اخذ درجه دکتری مطالعات خاور نزدیک و یهودی گردید. از ۱۹۶۳ تا ۱۹۶۵ بورسیه فولبرایت در آکسفورد بود.

از ۱۹۶۷ تا ۱۹۷۱ استادیار و از ۱۹۷۱ تا ۱۹۷۴ دانشیار مطالعات عربی و عبری در دانشگاه کورنل^۳ بود. در ۱۹۷۱ به اخذ درجه دکتری فلسفه اسلامی از دانشگاه آکسفورد نایل آمد. در ۱۹۷۲ و ۱۹۷۳ با استفاده از بورس تحقیقی در تونس و مراکش و در ۱۹۷۳ و ۱۹۷۴ با بهره‌گیری از بورس ملی تحقیقات علوم انسانی در اسرائیل به سر برد. از ۱۹۷۴ در دانشگاه ایالتی اوهایو به تدریس عربی و عبری اشتغال داشته است. عضو انجمن شرق‌شناسی

1. Brooklyn

2. Brandeis

3. Cornell

«یادداشتی درباره فرهنگ ایران و خارجیان»
[این مقاله با عنوان و مشخصات زیر به فارسی ترجمه و
چاپ شده است:

«یادداشتی درباره فرهنگ ایران و خارجیان»، مردم‌شناسی
۷، ۱، ۷۰.

«An Enquiry into the Outbreak of the Second
Russo-Persian War, 1826-28», *Iran and Islam*
in Memory of V. Minorsky, 1971.

«تحقیقی درباره علل وقوع دومین جنگ ایران و روس، از
۱۸۲۶ تا ۱۸۲۸»

Avery, Peter W., Simmons, J.B. «Persia on a
Cross of Silver, 1880-1890», *MES* 10, 1974,
259-286.

The Rubā'iyāt of Omar Khayyām. Translated by
Peter Avery and J. Heath-Stubbs, London:
Allen Lane, 1979.

رباعیات عمر خیام (ترجمه با همکاری)
«بررسی عوامل حمله چنگیزخان به ماوراءالنهر»، مجله
دانشکده ادبیات دانشگاه تهران، ج ۷، ش ۱، ۱۳۳۸،
۵۰-۳۶.

«فیز جرال و حکیم عمر خیام»، ترجمه هوشنگ پیرنظر،
سخن، دوره دهم، ش ۴، تهران: ۱۳۳۸، ۳۷۱-۳۵۹.

«نقدی بر سیاست نامه یا سیرالملوک، تصحیح هیوبرت
دارک»، راهنمای کتاب، ش ۳، ۱۳۳۹، ۳۸۴-۳۸۲.

«عقیده‌های درباره براون»، راهنمای کتاب، ش ۵، تهران:
۱۳۴۱، ۵۶۹-۵۶۸.

تاریخ فرهنگ ایران، از شش هزار سال قبل از میلاد تا
۱۹۷۹. (زیر چاپ)

منطق الطیر فریدالدین عطار. (ترجمه به انگلیسی، زیر چاپ)
منابع ۴ ص ۱۳؛ ۱۲ ج ۱ ص ۲۹۱ و ۴۱۱ و ۷۲۱ و ج ۲
ص ۵۰ و ۲۸۱؛ ۴۵ ج ۱ ص ۱۰۱ و ۱۰۴؛ ۵۰ ص ۳۴۴؛
۶۳ ص ۹۰ ش ۷ ص ۵۶۹؛ ۱۱۰ ص ۲ ش ۱۰ ص
۸۱۵؛ ۱۲۵ ج ۲ ص ۵۲۸؛ ۱۵۰ ص ۱۹۵۵-۱۹۵۶،
۱۹۵۶-۱۹۶۰، ۱۹۷۱-۱۹۷۲، ۱۹۷۴-۱۹۷۵، ۱۹۷۶-۱۹۷۹.

۱۹۸۰ و ۱۹۸۰؛ ۱۵۱ ج ۵ ص ۵۸۸؛ ۱۵۲ ج ۵؛ آوری،
پیتر. تاریخ معاصر ایران. ترجمه محمد رفیعی مهرآبادی،
تهران: عطایی، ۱۳۶۳ (پشت جلد).

ایونووا، آلا ایوانونا [allā ivānovnā iyonovā]
Ionova, Alla Ivanovna

(۱۹۳۶-)، تاریخ.

at the Institute For Islamic-Judaic Studies,
Center for Judaic Studies, University of Denver.
Ed. W.M. Brinner & S.D. Ricks, Atlanta:
Scholars Press, 1986 (Brown Judaic Studies,
110), 167-184.

«بردباری اخلاقیات و اخلاقیات بردباری در یهودیت و
اسلام»

منابع ۱۳۱ ج ۴ ص ۱۵۰، ۲۰۴، ۱۵۰ س ۱۹۷۷ و ۱۹۸۵ و
۱۹۸۷ و ۱۹۸۸.

ایوری، پیتر [piter eyveri]

Avery, Peter W.

(۱۹۲۳-)، مطالعات ایرانی.

در داری (انگلستان) به دنیا آمد. استاد ایران‌شناسی
و تاریخ و متصدی کرسی زبان فارسی کالج کینگز در
دانشگاه کیمبریج و نیز عضو هیات مدیره
دایرة المعارف ایران، چاپ کیمبریج بود. از ۱۹۵۸ تا
۱۹۹۰ در کیمبریج و در ۱۹۶۵ به عنوان استاد
میهمان ایران‌شناسی در دانشگاه هاروارد تدریس
می‌کرد. مدتی نیز در بغداد به تدریس اشتغال داشت.
چندین سال در ایران اقامت داشته است.

آثار

Hāfiz, 14th Cent. *Thirty Poems*. Translated by
Peter Avery and John Heath-Stubbs, 1st ed.,
London: J. Murray, 1952.

سی غزل از حافظ (ترجمه با همکاری)

«Developments in Modern Persian Prose»,
MW 45, 1955, 313-323.

«تحوّلات نثر جدید فارسی»

«Jalal ud-Din Rumi and Shams-i- Tabrizi, with
Certain Problems in Translation», *MW* 46,
1956, 237-252.

«جلال‌الدین رومی و شمس تبریزی، با مشکلات خاصی
در ترجمه»

Modern Iran. New York: 1956.

ایران معاصر

[این کتاب با عنوان و مشخصات زیر به فارسی ترجمه و
چاپ شده است:

تاریخ معاصر ایران. ترجمه محمد رفیعی مهرآبادی،
تهران: عطایی، ۱۳۶۳.]

«A Note on Iranian Culture and The
Foreigners», *RLA* 2, 1958, 1-4.

AN SSSR. In-t vostokovedeniia.

ملی‌گرایی اسلامی در اندونزی معاصر (۱۹۶۵-۱۹۶۵)
«Problema ssudnogo protsenta v vystupleniakh musul'manskikh ideologov sovremennoi Indonezii», V kn.: *Religiia i obshchestvennaia mysl' narodov Vostoka*. Moskva: 1971, 140-152.

«مسأله در صد ریب در مرام پیشوایان مسلمان اندونزی»
«Sovremennoe indoneziiskoe musul'manskoe dvizhenie v istoriografii SSHA», V kn.: *Istochnikovedenie i istoriografiia stran Azii*. Moskva: 1971, 205-221.

«نهضت اسلامی معاصر اندونزی در تاریخ‌نگاری ایالات
متحدہ امریکا»
منبع ۱۵۵ ص ۲۲۸.

۲۱ ژانویه در مینسک^۱ (شوروی) به دنیا آمد. در
۱۹۵۸ دانشکده تاریخ دانشگاه دولتی مسکو را
به پایان رساند. در ۱۹۶۵ نامزد (دکتر) علوم تاریخی
گردید.

در ۱۹۵۸ کارمند علمی انستیتوی شرق‌شناسی
آکادمی علوم شوروی شد. وی به دریافت نشان افتخار
شوروی نایل گشته است.

آثار

«Istoricheskie sud'by musul'manskogo i demokraticheskogo sotsializma v Indonezii», *NAA* 5, Moskva: 1964, 36-64.

«سرنوشت تاریخی سوسیالیسم اسلامی و سوسیالیسم
دموکراتیک در اندونزی»

«O Politike vedushchikh musul'manskikh Partii Indonezii Mashumi i Nakhdatul Ulama V rabochem voprose (1945-1963)», *KSINA* 81, Moskva: AN SSSR 1964, 35-42.

«پیرامون سیاست احزاب پیشرو اسلامی در اندونزی: حزب
نهضت‌العلماء درباره مسائل کارگری (۱۹۴۵-۱۹۶۳)»
Kand. diss.: *Politika indoneziiskoi burzhuzii v rabochem voprose (1945-1960)*. Moskva: AN SSSR. In-t narodov Azii, 1964.

سیاست بورژوازی اندونزی پیرامون مسائل کارگری
(۱۹۴۵-۱۹۶۰)، (پایان‌نامه دکتر، نامزدی علوم)
Avtoref: Moskva: 1965.

چکیده پایان‌نامه علمی

«K voprosu o edinstve rabocheho klassa v Indonezii», V kn.: *Rabochii klass i rabochee dvizhenie v stranakh Azii i Afriki*. Moskva: 1965, 130-143.

«درباره مسأله اتحاد طبقه کارگر اندونزی»
Indoneziiskaia burzhuziia i rabochii klass (1945-1960 gg). Moskva: Nauka, 1966, AN SSSR in-t narodov Azii.

بورژوازی اندونزی و طبقه کارگر آن کشور
(۱۹۴۵-۱۹۶۰)

«Indoneziia», V kn.: *Prosveshchenie i podgotovka natsional'nykh kadrov v stranakh Vostoka*. Moskva: 1971, 275-287.

«اندونزی»

Musul'manskii natsionalizm v sovremennoi Indonezii (1945-1965). Moskva: Nauka, 1971,

Orientalists

**Iranists and Islamists,
their Bibliography and Biography**

Vol. 1

A

by

A Group of Authors & Translators

**Institute for Humanities
and
Cultural Studies**

Tehrān, 1997

